SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihliščerńja, zap. dr. 2 w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisto (Nr.) 150 **Budyšin — sriedu, 1. julita 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wótre sozialdemokratiske poroki pscheciwo němskemu knjezerstwu.

Pod napisćmom „Kindermannski skandal“ je hłowny organ sozialdemokratiskeje stronY „Vorwärts“ wótry nastawk dla sadźerjenja němskeho knjezerstwa z wobhladom na sajeze tšoch němskich studentow w Moskwje twjerdźi. We tymle nastawku žo mjes druhim praji:

„Wot nimale tšoch schtiwórcź lěta žo w Moskwje dwaj mkodaj njewinowataj Němcaj hromadźe z dwělnym němskim Baltom jataj dźerźitaj. Jimaj žo wotmyślenja porokuja, kotrejž žo na prěnje pohladnjenje bludne być zdadza. W prěnim cźasu njewědźachu, kajke wotpohlady bolschewikoju z tym maju. Hdyž kaž žo w Lipsku proseź pscheciwo zobustawam kommunistiskeje cźěrki sapoča, w kotrymž Ruža Skoblewski hłownu rolu hrajesche, bu jatne, žo tehdola pscheciwo nimaj prozeź wjedźe, kotryž je wulka jebawa hra. S bjespschikladnej njehanbicźiwosću pyta Moskowske knjezerstwo tuton proseź na podložku falschego wobstorźbneho pišma pschewjesć. Wono nóže jej tutu njehanbicźiwosćej jenoź swérnicź, dokelž je němšk knjezerstwo pschebojasne, so by do toho sajeło. Wono je zwojeju krajnom hanibnje jeju dóritej pschewostajiło a hišcze nětkole so z tym spokoji, jenož te wudawanja sapręci, kotrejž so na posdacźne wobdźelenje němskich knjezerstwowych sastojnikow pschi spionažnych a attentatiskich planach wobskorźenju poćahuja.

Cźeho dla žo němske knjezerstwo pscheciwo tutomu skandalej tak pažitne sadźerźuje?

Tych zamych pschicźinow dla, z kotrychž wono ani najmjenschich praktiskich wotwodźenjow je swójeznjow Lipscźanskeho prozeża pscheciwo kommunistiskej cźerzy njeje brało; tehdy žamo ważaze knjezerstwo by na podložku wotkrućnych wo Skoblewskeho róli, kotryž je swojeje schpanjeje jiwy w ruskim pókłazynize mordarźke a pucźowne plany twdawasche, hnydom žadało, so by žo rusti pódłazy wotwolał. Tola němske fwonkowne ministerstwo njeje jenoź niczo podobneho cźiniło, ale je žamo spytało, němsku jawnosć směrowacź.

Tola z pschicźinu je jenicźy sadaza: „Rauschi samer“ w fwonkownym ministerstwje chze žo na tódy pad němskorusskeho rosmjerstnja sminnyć, tež wo pkaczijinu němskich sajimow a němskich cźłowjeczich źiwjenjow: to w padze Skoblewskeho płacźesche, to w Kindermannowym padze płacźi — haj to žamo w praschenju bjeśtrachoweho pakta a sastupjenja do Swjatka ludowa płacźi.

*

Sadźerźenje němskeho knjezerstwa pscheciwo ruskemu knjezerstwu po sajeću němskich studentow je wot wschoho spočatka nadpadne bylo. Toho dla jemu „Vorwärts“ cźeźke poroki cźini. Dyrbi pak žo pscheciwo temu na to pokasać, so je němskemu knjezerstwu njemóžne było, sa sajatych sakrocźeć, dokelž staj Dittmar a Kindermann žo dobrowólnje abo njedobrowólnje k wusnaću wobrećeźej dakoj, so žu z wotpohladom do Rusteje pucźowali, so bychu wjedźenikow bolschewikiskeho knjezerstwa skónzowali.

*

W žudowym poseźenju pschepytowanšti žudnik Rosenfeld wobžnowdźeri, so je Kindermann na wschě jeho praschenja stajnje dobrowólnje wotmołwjał, a so njeje ženje pod duschownym cźišćenjom stał. Sso wusnawschi dr Kindermann žo pschepytowaniskeho žudnika źmjeło wopraschał, hač je dotal źiwoju rólu derje hrał. Je rjekł, so chze někto pišmo wo wobhnadźenje pola Dźerźinskeho sapodacź, schtaž je teź na to zamorucźnje cźinił, pschi cźimž je hischcze zas nadróbne wusnaće wotpołožił.

W dźeśatym žudowym poseźenju wutoru 29. junija statny rěcźnik Kindermannowe wusnaće w pschepytanju se 6. a 7. februara a jeho listaj na Dźerźinskeho a Kalinina cźitasche, w kotrychž žo wobskorźeny źiwojich traschnych wotpohladow wusnawa. Kindermann praji, so je pschi spisanju protokolla pod duschownym cźišćenjom stał. Wón wudawa, so stej dwě wosobje jeho hypnotisowałej, tola žo wón poźdźišo pschisna, so spomnjenaj listaj połne wusnaće wopschijataj a so je jej dobrowólnje (?) napisał.

Na to źiwdźa **Baumanna** pschešłyschachu, kotryž njes druhim wupraji, so je wot wobskorźeneho studenta Wolschta złyschał, so jemu cźiwilu cźini, so dyrbi w jastwje źiwjecź a pschinźe. Dokelž je hižo někotreho kommunista wodumył, by wón někotre hischcze z wjetschej wjeselosćeju pscheciwo kommunistam wojował (?).

Wolscht praji, so je jemu toho dla w jastwje psched Baumannom pschisnał, so je někotre jědy z mordarskim wotpohladom žobu wjał, dokelž chźiwje, so by žo terorist być dała a so by je źiwojinu na prawizu složenymi žobu jatymi w dobrej pschesjenosći był.

Na to žo wobskorźenym wotewsate revolwry, někotre tyki patronow, ručna haptyka, kotraž njes druhim trubku z zyankaliom a wjetsche hromady sublimata a morfija wupschija, dale we Wolschtowym lazowym saku namakana bleschka toho runja z zyankaliom źiudej pschedpołožichu. Chemiske dobrosdaeje žo cźitasche. **Baumann wobšmědźi, so je Wolscht jemu rjekł, so by zyankali sa někotre sta komunistow dosahał. Tola hłowna wěz je, žo k hłownym wjednikam pschiblizić.** Wón toho runja žo źmělźy praji, so by bleschka pschepytowanšćemu źudnikej derje tyła, hdy by z njeje wopłał.

Němske knjezerstwo žo pscheciwo „Vorwärtsowym“ porokam sakituje.

Pod napisćmom „Mojstowska justizna komedija“ žo němske knjezerstwo w Němskej diplomatisko-politiskej korrespondenzy“ pscheciwo porokam sakituje, so njeje z cźažom sa sajatych studentow sakrożiło. Němske knjezerstwo je wot **wschoho spočatka zdły prozeź jako komediju wobhladowało** a jo źiwojenu pódłazej w Moskwje poručiło, so dyrbi na najwótrische waschnje pscheciwo tomu protestowacź, so žo pódłazniwowy radźeźel do swiża k rospuschczenej organizaciji Consul a do posdacźnych planow sajatych studentow sapłece.

Stejischczo sakkskeho knjezerstwa k złownej pschedłosy němskeho knjezerstwa.

Wo sadźerźenju sakkskeho sastupjerja w němskostatnej radźe pschi wuradźenju wo złownej pschedłosy sakske knjezerstwo sledowaze wojiewja:

Sakske knjezerstwo je sa wuradźenja wo złownej pschedłosy w němskostatnej radźe źiwojenu sastupjerjej poruczilo, so dyrbi pscheciwo sajo sajwjedźenju złowneje pschedłohi hłosowacź. Hdyž bě nowa złowna pschedłoha doschła, sdasche žo, so njeje zanych wuhladow, so mohła žo zyle wotpokasacź. Toho dla je žo sa dalsche wuradźenje poručiło: 1. Najnitźe zka sa źito wotpokasacź, 2. na to skutkowacź, so žo pschedłohne ratarske zła tak dałoko hač móžno dele sćišćecźa. Sakski sastupjeć je žo po tejle poruczności w němskostatnej radźe złożował. Pschi stónczenym wothłosowanju wo złownej pschedłohi je žo sakski sastupjeć wothłosowanja -wostajił, so njeby krjebak pscheciwo industrijowym zkam hłosowacź, kotrejž žebi sakska industrija žada.

Nota konferenzy swjatskarskich pósłanzow wo twarjenju němskich lětadłow.

Konferenza swjatskarskich pósłanzow w Parisu je němskemu knjezerstwu nótu wo lětadłach pschepodała, kotrejž žo w postajenjach Versaillskeho měrowego srěźenja njeźmědźa w Němskej twaricź.

Wuprósdnjenje Poruhrskeje žo sapoczało.

S Düsseldorfa žo powě: Wječera je marschall Petain sa- žo z Düsseldorfa wotjeł. Sstyschcej je, so je jeho pschitomnosć w Poruhrskej polnje wujaśnika, na kajke waschnje franzowske wójsko z Poruhrskeje wucźehnje. Wójsko na žo po etappach wotwołacź, a najprjódy žo Bochumske pažmo wuprósdni, potom Essenske, potom Mülhlheimske a Duisburgske-Ruhrortske-Düsseldorfske. S wuprósdnjenjom je žo hižo sapoczało. Na pokiwnej njesej wobsadźeneho kraja žu hižo make wójskowe iwotdźelenja je swojich stejischcejow wuschle.

Wjednika kurdijskeho spěźka a 46 wobskorźenych wotprawili.

Wjednika kurdijskeho spěźka a 46 jeho pomocnikow žu pondźelu na schibjenzy na torhoschcźu w Diarbekiru w Kurdijskej wobwěscheli. Wulka hromada ludźi wotprawjenju pschihladowasche.

Jendźelski delni žejm wo bolschewikisko-indijskej propagandze.

W jendźelskim delnim žejmje je sapóčkanu Winterton jdźelił, so žo njepschestawajcy w Jndijskej pschi mjesach bolschewikiska agitacija wjedźe, kotruž kommunistizy wjednizy w Ruskej widźomnje podpjeruja. Sir Alfred Knox žo ministra Chamberlaina wopraschа, hač je by wón z poglabom na to, so žo njeměrny w Chinje z agentami ruskeho knjezerstwa spěchuja a pschiwótsuja, k někajkim krocźelam rosćuhdźić, so by žo tajka agitazija sastajka. Chamberlain wotmołwi, so wopraschenje do politiskich nadwkow wulkeje dalokosćje pschima, wo kotrychž žo njehodźi z praschenjom a wotmołwjenjom jednacź.

Na nowe Knoxowe praschenje, hač žo knjezerstwo w tejle należnosći njeje wobcźežowało, Chamberlain praji, so žo wón njeje wobcźežował a z nowa na to pokasa, so nastupa napraschenje wulke nadwki, wo kotrychž žo wopraxdźe njehodźi z praschenjom a wotmołwjenjom jednacź.

Na praschenje sira Williama Davisona, hač postajen jendźelsko-ruskeho wikowańskeho sрěźenja wuraśnje njejendźelsko-ruskeho wikowańskeho sрěźenja wuraśnje njepraja, so dyrbi ruske pózłazniwowe agitazniu pscheciwo jendźelskemu knjezerstwu sastajicź, Chamberlain wotmołwi, so žo w Chinje njejedna wo agitaziju pscheciwo jendźelskemu knjezerstwu ale pscheciwo zyłemu diplomatiskemu korpjej.

Dale žo Locker Lampson woprascha, kajke krocźele budže knjezerstwo cźinicź, so by ruske knjezerstwo schkodowanje karunało, kotrejž žu jendźelskim poddanoju w Ruskej počerpili. Chamberlain wotmołwi, so hač dotal njeje možno było, někajke krocźele cźinicź. Na praschenje Lockera Lampsena, hač Chamberlain njewěri, so je cźaż pschichoć, so by žo knjezerstwo wotpokasało, kotrejž źiwój dołh njepschipóstuchwa, Chamberlain njewotmołwi.

Pólska jypta žiwoje wuhło w Ruskej a Jtalskej wotbyć.

W źiwjenju z prózowanjom pólskeho knjezerstwa, nowych wotebéarjow za schlesnjske wuhło dobyć, wonu z ruskej wikowańskej delegazyju we Warschawje a z direkzju italiskich statnych żelezniżow jedna. Kaž dałoko wo podawanju wuhła do Jtalskeje dże, wujednawa žo z Cźěskotskowakskej a Awstrijskej wo snižanje żelezniskeho transpotneho tarifa.

Ruska stajnje k wójnje hotowa.

Pschedsydstwo zentralneho wukonjazeho wubjerka je sakoń potwjerdźiło, so kotrymž žo revoluzniskej wójskowej koń potwjerdźiło, so kotrymž žo revoluzniskej wójskowej radźe poknowóz da, so žmě kóžde léto wójsko pruhowacź a sa kontrollu mobilisowacź.

Mußolini chze paralamentowe prawa pschikrocźicź.

Jtalski ministerski pschedsydya Mussolini je reformu sa italski parlament wudźěłał. Po tejle „reformje“ směł parlament wo statnych finanzach wuradźecź a knjezerstwu dowěrjenje abo njedowěrjenje wupraji, tola wón njesměł knjezerstwu pschedpišma cźinicź. Knjezerstwo njesmě wjazy wot parlamenta wotwiżne być, njedźiwajcy na to, hač joonu parlament dowěrjenje abo njedowěrjenje wupraji.

Liberalny kongreß, kotryž je žo tele dny w Romje wotměł, je wobsamknył, so budże se wschěmi mozami sa zakhowanje parlamentowych prawow wojowacź. Kongreß pschecźiwo knjezerstwowym a fašzistiskim sakonjam protestowasche. Teź katholska ludowa stronа njebudże wjazy fašzistow w parlamencze podpjerowacź. Wjednik luteje strony don Sturza wschitkich mafomyślnikow namołwja, so bychu do stronY sastupili; pschetož dźenża wo to dże, wopory sa źiwobodu pschinjesć. W Romje je žo kongreß katholskej ludowej stronY wotewrił. Pschedsydya Merlin na Matteottea a wschitkich spominasche, kotriž žu sa źiwobodu cźerpili.

Wójna w Marokkowskej.

Abd-el-Krim po zyłej froncze nadběhi cźini.

Parizske nowiny z Marokkowskeje powědźa, so je Abd-el-Krim skoro po zyłej 220 kilometrow schěrokej froncze offensiwu sapoczał. Wobežbje žyłne wupady w źrjedźišnje a pola Uergħi cźini. Na iwječorje a pola Tetuana žu Freydenbergowe iwotdźelenja we někotre kilometry postupile. Na ranju žu Rifanow wotrasnyli.

*

Po telegramnuje „Petit Parisiena“ z Fesa rissy Kabylojo k połnocy wot Tasy z wurjadnej mutrajnosću wojuja. Pschecźo z nowa spytaju žo do franzowskeho pažma nawalicź, a to je žo jim po sdacźu z dźela poradźiło. Wjetschi dźel sylahow, kotreż žu Franzowsam šwdrne wustałe, žu žo dyrbjale do stejischcźow franzowskeho wójska wróćeje sćahnyli. Ssylnosć riffiich Kabylow, kotriž žo pschi offensiwje wobdźeleja, žo na 6000 muzi w prěnim wojowanišćim rjedźe wobliecza. Reserwy njejžu žobu liczene.

Rosprawa franzowskeho wójskowego wodźerstwa, 29. junija wudata, praji: Wupschch, kotryž žu 27. junija we iwječorje wot Haut Lebon operowazy wojoaŋ dozpił, je žu

j jenotliwymi postupanjom pola Bon Haltma wudospołnił. Njepschećelowe skłodowanje je jara cżežke było. Wjazy dyżli 300 morwych je ho na wojownischcżu zajwostasiło. Splahi, kotrež su tule stronu wobhładżeli dżerżale, su ho po sdażu rospuschczyże. W ranju ho njepschećelske wotdżelenja połnyłnjeja.

Njemčery w Chinje.

Konsulojo chinesckemu knjeżerstwu njewotmołwjeja.

Chinesca nota je ho jendżelskemu a franzowskemu konsulej pschepodała, w kotrejż ho wot Jendżelskeje żada, so bychu ho samołwlekli wjednizh dla tżeleżzy w Kantonskim europiskim dżelu połnołoklali, so bychu ho wschże łódże j Kwantungskich wodow j wulwsażom diwżiu depeschowenje cżelnow wrócżo seżahnyłe a so by ho farmanje za skłodowanje na żiwjenju a wobhdżeżeiskoje zapłaczkło.

Nota praji, so je snate, so Franzowzojo njejżu w prémim rjedże tżeleli, tola po jendżelskej tżeleżzy ju tołko runja tżeleli. Notu je kommisar za swonkowne należnosże w mjenje zibilnego knjeżerstwa podpisał. Konsulaj njejstaj na notu wotmołwitoj, dokelż nżeżiskje Kantonske knjeżerstwo njepschihwaju.

Chineska protestowanska nota dla sajecza chinestich studentow w Barlinje.

Psched nżekotrym cżasom bżehu ho pschi jenej studentskej zhromadżiznje w Barlinje nżekotri Chinesojo k swożeżenju jich personalijow na policajstki presidium dowjedli a so tam psches nóż wobtkowali. We teste nałeżnosżi je nżko chinesti pósłanz w Barlinje notu chinesckeho knjeżerstwa pschepodał, w kotrejż pschcżiwo wobthadżenju j chinesskimi studentami protestuje. Swonkowne ministerstwo je swotmołwiło, so pschepytanje w policajstkim presidiju hischcże njeje skónczene, a so ho wo wunoschku chinesskemu knjeżerstwu powieżeż da.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 1. julija 1925.

— S 1. julijom supiwa bo bruhseje położaj żita 1925. Hischcże njesha ho nam dołho, so bychmy po wschech kratach nuts swonjazbu nowe żito 1925. A hižo sasa je ho pominyła prénja położaja tutoho żita. S dżensnischim dnjom je ho pschihlížił mżnaz, kotryż kóżdy ratał nażdoheżiwscho wożekaluje. W mżnazu julija dże jemu Bóh wobradżi tón dar, wo kotryż wschźnje we Wótcże naschim prosymy, wobradżi jomu a nam wschźm Bóżi Duch. O sherbżiti rotarjo wopomń, kelko by ho w bżhu żita na twojich polach dżeż, kelko potu rosżal, kelko starostcżow pschetrał. Słónczinje cżi Bóh prózu saplaczi, hdyż dobre żně cżi wobradżi. Haj, żohnowanja polny mżnazu julija, witaj j twojim bohatstwom. Każ kmischerjo w zyrkwi kłonja ho cżežke palme tłoky dżeż wote dnja dale bóle k jemi. Hischcże dwaj — tśi tydżenje, a na wschech polach budże ho mrowiez j popami. Nadżijomnje nam też Bóh k żitnym prawje rjane wjedro wobradżi. S tym ho potom pożehnanje pschecża naschich rotarjow dopjelnja.

*

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 733, hygrometer 0, thermometer we dnjo +26. Dżensa rano we 8 hodż. barometer 735, hygrometer +1, thermometer w nozy +11. Wuhladny na mało ho pschemeńnjaze wjedro. — Wczera rano nižina nad rauschej a krótkorauschej Europu a druha j polonja kupy Island leżesche. Mjes nimaj nadeżdże ho pażmo wyschiny nad Franzowskej, każ hajo hać nad Schwedsku. Nižina j polonja kupy Island ho roscżahowascże. Dyrbjeli po prawom śmjeż rjane wjedro wotcżakowarj. Deschcżik, cżopły mły deschcżik by tschnischi był. Na połach a łukach je suchо. Nozy ho kusne, tohodła schpatnje rosce. Kórki tym. Wotrowy ho njemóża założeż a druhe dżerżeze njerostu. Póda duja tymu, kuschate, druhdy jara torhate wétry. Jutrje schowóżił je wj. Marje. Słónczko schadża 3.52 hodż. a ho 8.15 hodż. khowa. Mżeżacż popoldnju 3.46 hodż. schadża a ho po połnozy 1.11 hodż. khowa.

— **Tżeleżski tydżeń w Budyschinje.** S pschichodnej njedżelu zapoczżina ho w Budyschinje każ kóżdoletnje tżeleżski tydżeń (Schießwoche).

— S 1. julijom ho kujes Henczl, justizny wjschcżi straschnischcżik pschi Budyschskim hamtskim sudnischnje, sa sudnischeho wukonjerja pomjenjuje.

— **Schkrowa powieżej wo wjedrje sa jutrje schtwórtk:** Deschcże w rajschej Nimtżej popuschcża ale wotżanje thódno. W dalschej Europje żnchо a nimale cżepło.

S **Bukez.** Cżorne jahodki hu dosrawiże. Hale cżełsby pilnych schcżipatkow, hamo j mżstow, khodża do jich. We lżim ho potajtim wschо j hudżimi njerwi. Wobżarowacż ho ma, so jahodkam njedadża ani dosrawicż. Ssu mnohe hižo na pol njesrale feschcżiwali. Djensa byrbimy tohodła thétro pytacż, jeli cżenmy żebi że sralwch prénich jahodow żane naschcżipacż.

S **Klétneho.** Tudomna staro-luthertka wożada je wobsamknyła, w pschichodnim lécże nowu wżku natwaricż. Wżża ma 30 metrow wyżoka byczż a tak schéroka, so mahu wjazy swonow we njej mżtna. Stara wżża, w kotrejż je jenoż mżtno sa jedyn swón, by ho hewak dyrbjała swu porjedżeż, dokelż je jara j lohka twarjena. W blischim cżasu budu ho dary sa nowu wżku składowacż. — — Dżełacżerjej Augustej Rekeż j Wukranczż je tudomny thežkaż Tusche twarłe mżtno pschedał. Twarjenje tele dny sesóbachu.

S **Krjebje.** Cżorne jahody hu lżisa hižo srale. Wulke suchoty w spocżatku junija dża, brże njejżu tak wulke, każ hewak, bychu pak hischcże wjese mjenische wostałe, njebychmy-li snyne deschcże poslednich tydżenjow mżli. W naschej hewak tak cżichej holi ho nżto j ludżimi njerwi. Haj, hamo wikowarjo hacż do hole won pschijżdu a pilnym schcżipatkam hnydom wonkach jahody wotkupja. Płaczża 20 a 25 pj. sa łkr. Schulstke dżeżi maja (to cżas hižo wot srjedy, 1. julija sem) prósdnim, tak so mója nżto tej prawje pilnje do jahodow khodżicż.

S **Huczinu.** Strajk, kotryż je w tudomnych aluminijowych dżełarnjach twdnyrił, je ho thétro pschiwótstił. Na wschech wrotach a hdżejkuli su wulke plakaty naschjene, na kotrychż je w żerbtrej a nimtżej rżeży napiśane, so njebychu j dżełom japoczeli a j tym straj skamali, ale do tónza wudżerżeli. Każ sthjichmy, jedna ho tu njemjezy jenoż wo 2 pjenjezkaj. Misda po tarifje wnczini 61 pj. Firma schlubi psched wudurjenjom straja 54 pj. Dżełacżerjo żadaju pak żebi 56 pj. Nadżijomnje dżełodawarjo dżełacżerjam bórzy tute 2 pj. pschidaju, so mohło ho j dżełom sasa japoczeżż.

S **Wojerez.** Sandżenu hoboru na tudomnym dwórnischczu pschi ranżerowanju dwaj żelesnischaj wosaj do so srażyschtej. Wosaj j kolijow wustoczischtej a so cżežko wobschkodżischtej. — Tu w blischim cżasu dla mschy murjeżki straj hroży.

Se **Slehe Komorowa.** Pétro-Pawolski hermank njebż tak bohacże wopytany, każ hewak. Prawy wobthod japoczinasche ho hake wolo pschipowdnja a potom hischcże wjele njekupowacha. Najżepje pschedawachu ho schtrykowanske łazy, kotreż so hischcże nżekat tunju potticzachu.

S **Kosarju.** Każ hatke nżto słyschimy, je tudomny kubiet Jakub Kmjecż sandżenu tydżeń smjertnje snjeżożił. Kmjecż jeżdżesche z Wudworja j wożom domoj, hdżeż mżeże nżchto wobstaracż. W mostach sależe j wosa a cżużche wokolo konja nżchto srjadowacż. Kóń ho tytóschi a prażny nahle wokolo. Kmjecż padny. Wós jeżdżesche jemu psches natrobnju. Snjeżożenu ho smitska cżežko srani a dwaj dujej posidżischa wunjeż. Jeho cżežko njedżelu na Khrósżesańskim kerchowje z wulkimi żwjatocżnoscżenmi potkowachu.

S **Kschijżowa** pola Khoczebuża. Kak straschnje je, sożu na kole jeżdżicż, pokazuje nam sczżehoważy podnik. Najstarschi synu jenoho tudomneho ratarja jeżdżesche z kolom po roży. Jeho 7-letny bratr ho boży sady pschi tupi. Nadobo pak słyschachu ludżo wulke żałoscżenje a widżachu malcho hólcżeza z kola wotpadnyczż. Wón bż nożne rjeczażowego kolesła tytnył. S tym hżbi paż wotnożenje schchtupjenjom bożu na kolo cżasto wulke njeszczastnu nastatu.

S **Khoczebuża.** We wotżahowanym cżahu, kotryż je rjeża do Barlina jedżesche, sandżene dny we wulkuje. Jeże rjadowanje młodeho mużkeho morwego nadeńdżeny, kotryż bż so satżeli. Bż to, każ je wschelakich papjerow pschi sebi dżachu, młody lékar, kotryż na njeschońomnu khorosczż cżeże pjesche. To bż z pschicżinu, so swojemu mkobenu żiwjenje cżini.

Z Łużicy.

Se **Shorjelza.** Dla spytaneho mordarstwa a cżeżkeho wjadnichstwa, kluczeny we Wojerezach w nozy 14. oktobra bu hlidarski pomocznik Gerhard Berger, rodżeny w Zeulenroda (w Duringskej), wot tudomneho pschiżahnjeneho k 15½ leta thkostanjz (Zuchthaus) sahnjeny, k temu tżi cżesine prawo na 10 let a sżeji pod policajstkim dohladom. Wobstorżeny bżsche w mjenowanej nozy, hdyż jeho policajstki sastojnik Hexel na policajstki rewer pschiwjedże, dwdżju cżeknycż sprjat. A hdyż jeho k druhemu rasej popadny, tżeli dwójcy do sastojnika. Jedyn wuttżel dżesche blizko nimo hlowy.

* S **Leutersdorfa.** (Ssamomordarstwo.) Sandżenu hoboru pschipołożuje ho tudomny domjazy dżełacżer Arnoscht Webber we swojim twarjenju na hornjej łudżi wolwerny. Cżežka khowjecż 68-letneho starzaa k tutej krocżi pohnu.

S **Leutersdorfa.** (Wjazy kedżbnosże z koleżanmi.) Njeżboże, kotreż mósche hischcże hórje wupadnyczż, ta ho sandżeny pjatk w Lisskowej tamneje schule. Jedyn motorowy nżeżische njeżboż, ho z khétro njekedżbnej kolojżdnej sebcżacż. Wona je motorowemu koła rasty a bjes wobmja leżo wosta. Też ko ho thétro wobschkodżi. S tym ho motorowy hnydom swoju maschinu sastaji, bu wjesche njeżboże wotwobroczeni. Wón też, każ mnohy swédżicż praja, nje wina na njeżboże. Snjeżożena żebi thétro mosny sschase. Ju je sanitatnym wosom do jeje wobydlenja we Selschenerdorfe dowjesechu.

S **Wjerxarjez.** Wulke njeżboże bu tudy sandżenu njedżelu je spodżiwnym pschipadom wotwobroczene. Wjasorske dżełacżerstko-tarnowanske towarstwo mżeżske wulke j cżerwjenym automobilom do Wopakeje. Hdyż na nahłu horu je dżechu, ho nadobo jedyn rjeżas rostorże. Automobil z 40 wożownimi jedżesche z pschym wotmachom wróżo do hrebje. Na złożo rasty automobil do murje jenoho tarnowanja płki dróży a njemóżeże wjazy dale wróżo. To ho tunje je złożom, so ho njepschećżiwy. S tym bu wulke njeżboże wotwobroczene.

Zajimawa loterija na wšotowarstwowskim zlěće w Kulowje.

(Za 30 pjenjezkow jene dobre nowe kolo.)

Wjele zajimawego połnicżi ho na katuschim wschołowskim zlěżu w Kulowje. Nżekotschkuliż jmny hižo naprjed w nastawkach: (hobotu: „Wschołowerbski zlět w Kulowje — zwjedżeń narodnych drastow"; pjatk: „K katuschemu wschołowskemu zlěće"; schmórik: „Program wschołowarskeho zlěta"; swobotu 20. 6.: „Wschołowarskowski zlět w Kulowje").

Tuż cżenmy na nżeschto druhe kedżbliwe zimicż.

Sarjadnischwo zlěta pschiprawnje rjanu, zajimawu, wulku loterliju. Wuda ho tyżaż lohow po 30 pjenjezkach, na kotreż pschiwże na 200 rjanych dobyczkow każ: rjane wumjeżżi herżżi molowane schkleżny a talerje, hrónczki na sczenu, wobrazy, knihi a pod. z klanow Smolerskich farbarnje, dale wschelake wobleczenja, schaty a pod. Zwdobja, na pschikład wujmy navorjadk (Waschgarnitur) a podobne.

Hlowny efekt zyleje loterije wschak je wuhrażeje jenoho nowehо dobrehо kola (w hódnoscżi 120—130 hr.

Knjeżna Skuderie.

Powedanczko z doby franzowskeho kraja Ludwiga XIV.

wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokraczowanje.)

Olivier njelcżeschże, nżit pak wulkuchu ho bżłyż z jeho kwocżow, wón padny knjeżnje Skuderie k nohomaj a prascheschże:

„Wy sże wo mojej njewinowatoscżi pscheswjedżenja — mżeżże wy to sże! Mżeże żmilnoscż jo nam, prajeże, kat sżeli z Madelon?"

Knjeżna sawoła kujnju Martiniere a ja krótke wokniki padny Madelon Olivierej wokoło schije. „Nżto je wschо derje, hdyż by ty tudy — ja dże wódżach, so tuta nadobna knjeżna tebje jowżwobudżi!"

To wospjetowasche Madelon wjazy króczż a Olivier sabu żiwój wohład, wschо schtoż jemu hrożesche, wón bż hnydom a złożowny. Na hmjaze waschnje sżorżeschtaj żej wobaj, schto bżschtaj mjes tym cżerpiłoj. Wobżimaschtaj ho na to knowa, a płakaschtaj j wjeselołoscżu, so staj ho sasa namakałoj.

Njeby-li knjeżna Skuderie hischcże wo Olivierowej njewinowatoscżi pscheswjedżenja była, wera do tohо dyrbjała żej nżetkole pschżiczż, hdyż mneju dweju wobsedżowaschże, kiż we złożnoscżi najnżeżischeje lubosże sżuża sabuschtaj a swoju bédu a njewupraznje cżerpjenje. „Sżé", sawoła wona, „tajsże sabycżiwoscże wobsedżi jenoż cżista wutroba.

Jażne rausche pruhi padachu psches wokno do stwy. Desgrais sattepa mjeżżo do duri a dopomni na to, so je cżas Olivierа Brussjena wotwojeżi, dokelż ho to bjes nadpadnjenja posdżischa wjazy stacż njemóże. Lubowazaj dyrbjeschtaj ho dżeżicż.

Cżemne pschedcżuwanja, j kotrymiż bż wutroba knjeżny Skuderie napjelnjena, wot prénjeho saflupa Olivierа Brussjena do jeje domu, bżchu nżto na żatrasche waschnje żiwjenje dobyłe. Ssyna jeje lubowanieje Hany widżeschе njewinowateho zapleczenego na tajke waschnje, so bżsche zyle bjes nadżije, jeho wot hanibneje śmjerze wumóżicż.

Wona cżeścżesche młodżenzow rjeckowjkk mnyti, kiż dżiwjche radscho jako winowaty wumrjeż, hacż potajstwo pschecradżicż, kotreż by jeho Madelonje śmjercż pschinjeschło. Wjes wschżmi możnoscżemi njenamaka pak radu, wobohejo żurowemu żudnitżu naworhnyczż. Tola pak stojesche kruże w jeje wotrobje, so njejżu ho żanoho wopora bojecż, do njebjeż wołaju njeprawdu wotwobroczicż, kotraż dyrbjesche ho stacż. Cżiwłowjesche ho se wschelakimi namjetami a pschedewjazcżemi, kotreż ho żamo njemóżnoscże dóstachu, ale da jim runje tak rhétże spadowacż, każ bż je sapschimnyła. Pschesco bżsche potajstnjeschći po wjsca nadżija, tak jo dżiwjche żadwołowacż. Ale Madelonina kruta dżeżaza dowera, ł kotreż we lubym rżeżesche, kż nżto bórzy puschcżemy, ju jako mandżelsku domoj powjedże, posdżihnyła knjeżnu Skuderie w famżnej mérje, każ bżsche j tym hacż do wutroby hnuta.

So by nżeto sfaro nżchto cżinila, pischasche knjeżna na la Regnie dołhi list, we kotrymż jemu prajesche, so je jej Olivier Brussjen na nanajmérjonnische waschnju swoju dospołnu njewinowatoscż na Candillaccowej śmjerczi dowokasał. Wschо, schtoż pluntjenjaza pilnicżż a hżżetana srécżnikowscż samóże, bż knjeżna Skuderie spytała, so by twjerdu wutrobu la Regniea śmjeschżiła. Po nżekotrych hodżinach wotmołwi la Regnie, so jeho jara swjeseli, hdyż je so Olivier Brussjen pola swojeje wyskoseje nadobneje schtitacki tak zyle wuspranuił. Schtoż Olivierowe womnyknenje, potajstwo sobu do rowa wjacż, kotreż ho na skutk pocżahuje, naswja, tak cżini jemu jej, so śmjerczi tajtu rjeżownyku nżcht cżeścżesche njemóże, tutu wjele bóle j najhnjusnischimi hrédkami stamacż dyrbi. Po tżoch dnjach nadżija ho wón, tute spodżiwne potajstwo wodżecż, kotreż najsterje wulke dżiwy na żiwótko pschinjeże.

Pschedeerje wodżeschе knjeżna Skuderie, schto żurowu la Regnie j wowmyk hrédkami, kotreż dyrbjachu Olivierowem rjeckowjsku wuhł stamacż, ménjeschе. Nżtko bż wołe jo je cżakała nad njeżbożowym postajenja. We tutym żmerznym strasche pschipadny knjeżnje skónczinje, żenoż so by wobsterżenje dozpała, radu jeneho prawidżika złyschecż. Wjera Arnaud d'Andilly bż lehdy najsławnischi rżeżnik Paris. K tomu poda ho knjeżna Skuderie a praji jemu wschо, schto dotcżo hacż bżsche możno, bjes toho, so by Brussjenowe potajstwo sramiła. Myślesche sebi, so budże ho d'Andilly je sajimom tutoho njewinowateho pschinjwacż, jeje nadżiju pak bu hórzy słabana. D'Andilly pohtuchasche śmérom na wschо a dopokasa potom knjeżnje, so nadpadne tikanje pschecżiwo Brussjenowej rżeżi, so la Regnieżowe wobhładżenje na żadyn pad żurowe a pschecżiwatane njeje, nawopak, so je falsołże, a so won dinak postupowacż njemóże, bjes toho, so njeby żudnischi wihowatoscżi pschestupił. Wón, d'Andilly njestwéri sebi pisches najwuschikniche faktlanje Brussjenа psched cżuzu wumóżicż. Jenoż Brussjen sam może to, so je sprawnym wufnaczom, pak j najmjenischa z tych wożnyk rosprawjenjom wobsteżnjeschcżom pschi Cardillaccowej śmjerczi, kotreż mohle żnadż potom k nowym pschepytowanjam nastorł dacż.

„Tak padżmy ja psched kralom na kolenje a proschu ho hnadu", praji knjeżna Skuderie wjsca rosherjena a se tutymi na pol padnischcżym hłosom.

„Njeżżiżże to", sawoła d'Andilly, „njeczżiżże to Sobu dla, moja knjeżna! Sthwajesche żebi tutu pohledżu pomoż, kotraż je wam, hdyż je jónu podarnu była, na wschu służbjena. Kral njemóże żenje jeneho służnika tajkeho na wołchnadżicż, sprawny porok wohrożeneho ludo by je tżejeli. Mżżu je, so Brussjen j wotkrycżom swojeho potajstwa abo hewak frédżi namaka, tute sze tukanje je wottschasch. Potom je cżaż, kralowu hnadu wupro kż njebudże ho ju tym prajcżecż, schto je śmjerczi dla kakale, ale schto jemu jeho śmutkowne pschejwjedżenje każa."

(Pokraczowanje.)

wsche łoży, kiż fu nješchto wuhrale, maja hischcze możnosćej, nio — ſ pschirunanjom na malu placžinu łoża a malu žežbu łosow — runjenom hobrsche myto dobyć. Kolo so jenemuž na konzu popoldnischeho swjedženja sławnje pod krutym dohladom zyłeje sławnosće wulošuje. Kolo je muzyka. Zona może ja nio zonjace zamknjene kwality dóstać, dyż 10 hriwnow doplaći. Loterija może tak bohace wuhrawacz, dokelž njeje na to skoena, so by nješchto wysche wostało, ale sajimawosće bła ja sćit. Ale też potom njeby nam možno było, telko mytow podać, njeby-li so wulki dżeł mytow wot wschelakich dariczelow darił, na pschikład wot Welsez pschekupkeho domu a wjele druhich. — Darу wscheze drużiny stajnje pschijimnje knjes Kolla w Kulowje abo Sekretariat Domowiny. Jara wo nje proshmy. Też towarstwa móża je pósłać abo po wosjewjenju dowrótka (schtož pschinjeßu), njedżelu słobu pschinjesć. — Hłowna wež wschak wostanje kolo, dobre nowe kolo, kotrež możesch za 30 pjenjezkow dobyć. Jedyn dyrbi tón słožowny być. Na to tola kóżdy njeschto wazi, sprjtajo swoje słoże. Wsche myta so sławnje wustaja.

Cżinimy na tule schwarnu wež dowrótka kedżbliwe, so ju njeby nichtó pschepażł a žebi ſ cżasom swoje łoży, znajmjenschi jedyn mały bobytk, jene cżisło swjescit, so by wobdżiwjeny był na wulošowanju 1. Hłowneho myta a dalschich 2.—3. hłownych mytow, kotrež pschednjety wotkmikuje hischcze njewém.

So by potajkim kóżdy prawje wjedżał, kak so wež ma: Hłowne myta so wosebicze wulošuja ſ dobyczow (cżisłow) popoldnischeje maleje loterije abo tambolu. Wjes toho wschak wostanje tuta loterija jenoż pódlańska wež, rozmjeselenje a sprjtanje słoża na naschim narodnym swjedženju!

Čežke zemjerjenje w Kaliforniskej (w Americy).

S cżežkim zemjerjenjom domapytana bu póndżelu, 9. junija, krajina Montano w Kalifornifkej. Je to pjeta najwjetsche zemjerjenje, kotrež je wot leta 1906 tamm krajinu zapschijało. Wczera rano, jako bě so tuh trochu zmérkował, zemja ſ nowa rzecz zapocżinjasche. K prenjemu stórkej, kotrż na 30 sekundow traschesche, wjazy druhich zekkhowachu. Zyła krajina leži powodżena. Kalifornifki pschibrjosiny kraj, tuta krajina je ſ mésstnami zyle zapusczena. Po najnowischich powjesczach na 85 ludżi žiwjenje słubi. Wjele stow so cżežko a lokko rani. Schkoda wuczini po dotalnym wobliczenju na 30 milijonow dollarow. Najcżežschcho bu město Santa Barbara donapytane. Wjele twarjenj so zaßpuny. Se jemje wudyrichu horże łużoły. Město bu sdżeła ſ mórskej wodu powodżene. Hłowny wobtkad mjes méstom a druhimi méstami so zastaji. Na dwémaj méstnomaj wohenj wudyri. Město Santa Barbara ßamo pożetkyi na 10 milijonow dollarow schkody. Banki, męschczańska knihownja, katolska zyrkej a radniza so sniczichu. Wodanje a plunarnje so zaßpunychu. S jillow milijarderow pschi mórskim kcżu-ju rubjeznizy też sdobom wschelake hódnosne wežy krasnuchu. Wotmoschowanike dżeła ßu ſ tym tżitro pocżežene, dokelž je zyły narański dżeł města powodżeny. S wokolnych wsow je wobydlerjam pschisłup do města zakazany, so by so wschelakemu rubjeństwu abo njeßożu sadżewało.

S jaßnowow ßu so tżlostarjo wupuschczili. S tym je wokolina tżitro wohrożena.

■

Wo ßemjerjenju w Kaliforniſkej so nam ſ druheje ſtrony pische:

Licżba morjenych njeje hischcze dospokinje ßwjescena. Ssamo so prajt, jo je so na 100 wożobow morilo. Njeliczomne wożoby su hischcze pschezo łubjene. Nekotre twarjenja we męsce Santa Barbara, kotrež njeßu dospokinje ßaticzene, dyrbja so wottorhacż a ſ nowa natwarcżż, dokelž by wschó porjedżenje na nich pobarno było. Male drjewjane twarjenczka we wokolnoßcži města ßu ßwjetscha njewobßkodżene ßwostake. Wjetschi dżeł města je też ſ pukrjenjom wodowych rokow powodżi. W lęcże 1906 bu Kalifornifke Hłowne město San Franziſko ſ cżeżkim zemjerjenjom domapytane. Wot toho cżaßa ßem we Amerikanſkich ßjednoczenych ßtatach żanu krajinu wjazy podobne zemjerjenje njepazżechi. Hischcze wjazy cżłowjeczich wopcrow by żebi zemjerjenje żadało, je-li bychu wschc twarjenja kamjenine byle. Wjetschina ludżi bychu na połach łwonka města. Powozna expedizija je ßo wupóßłała, ßo by ßnjeßożenych ßaßtarała a ßpokojiła. Dróha do města Santa Barbara je ſ wójßkom wobßtupjena, kotrež pschikhadżej do města wobara. Winnarnja pschezo hischcze rosbuchuje. Dżeł tżlostarjow, kciſiż ßo ſ jaßtwa puschczichu, ſ nowa zajachu.

Za tuni pjenjez

nawěßtk w „Serbskich Nowinach“

może kóżdy z našich česčenych čitarjow měć, kiż w dżenßniſkim čiśle w nawěßtkowym dżěle wočišćany wotrězk wobkedżbuje a wužije. Kóżdy wotebéraŕ „Serbskich Nowin“, runjeż też khudy był, ma nětk ßkładnosć, za tunje pjenjezy wßo, štož chce předać abo kupić, abo hewaße wěcy, z nawěßtkom w „Serbskich Nowinach“ wozjewić. Dżensa wočišćany wotrězk płaći jenoż za měsac julij 1925. Štóž nawěßtk ßkaza a w expedicioji předpoloži wotrězk, dostanje nawěßtk wo 50 pj. tuńšo wozjewjeny. Štóž pak ßam njemóże přinć, njech k listej připoloži wotrězk ze swojim mjenom podpisany a při zličbowanju ßo jemu 50 pj. spuści. Je-li pak žadyn čitaŕ nawěßtk telefoniscy skaza, njech nam na to z listom připóßcele wotrězk abo njech jón předpoloži, hdyż zapłaći zličbowanje. Tak lubi čitarjo „Serbskich Nowin“, tu maće wulku lěpßinu. Wuživajće ju pilnje! Lutowaŕ dyrbi dżensniši dżeń kóżdy zaßo a tu poskića ßo dobra ßkładnosć k tomu! Kóżdy wotrězk ßmě pak ßo jenoż jónu w měßacu wužić. Z kóżdym nowym měßacom wočišćimy nowy wotrězk, kotryż potom na běżny měßac płaći. Tak njekomdźe ßo nichtó, ale wozjeŕ wßo štož maš, z tunim nawěßtkom w „Serbskich Nowinach“,

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

Ze susednych a dalšich krajow.

* S Rišy. (Cżežko ßo wopalika.) Cżežke njeßożo ßta ßo tele dny w Riſawſkej ſapalkowej fabrizy. 19-letna dżéwczeńka, wósta Apelez ſ Rišy, mjeczażeńke ßchpundowanje ſe brěżowym kolcżkom. Na njeſnate waſchnje ßapali ßo nadobo 180 tyßow ßapalkow. Dżéwczeńka ßo pschi tym tak cżežko wopali, ßo je dwélomne, hacż wona pschi żiwjenju wostanje.

* S Düßeltna. (Njehałibity ßapaleŕ.) W hoßcżeńcu „le Wettinſtenn divorei“ tele dny na lubji wohenj wudyri, kotreżož ßo hischcze w prawym cżaßu dohładachu. 24-lětneho w domje byblażeho dżéwczażerja, kotryż je hłkom dléſchi cżaß bjes dżéła, ßajachu. Wón je, każ praja, na hornjej lubji wſchelake wězy ſ petrolejom polał a ßapaliſ.

S Greiffenberka. Pjżmowou ßchczurku tżeli jedyn wobydleŕ na Lubowſkej dróży. Swérju běše 58 zentimetrow dołhe. Dokelž tute ßwérjata rad wěcznjiſchcza ßeżkuju, dha ßej ludżo mußła, ßo je ßchczurka po rěży Kwißa ſe Stużnizy (Jfergebirge) pschißchła. Wone ßo dale a bóle w Nemſkej roßchérja.

* Wulki wohenj w Hornjej Schleliyſkej. W Kluczbarach (Kreuzburg) w Hornjej Schleſyſkej ßandżenu 2 dżelu dopołnja wulki wohenj w domje pschekuſza Blumenthale wudyri. Wohenj ßo jara ßpschinje roßcheri a też ßuſodne twarjenja ßobu ßapali. Na 9 twarjenjow ßo ßobu ßpali. Każ ßhonimy, ßo mandżelßka pschekuſza Blumenthala ſ dwémaj dżéżcżomaj ßobu ßpali.

* S Frankenhausena. (Spytane mordarßtwo na mazaſche.) Dla ßpytaneho mordarßtwa na mazoſche tudy 28-kitneho wikowarſkeho pomoznika Büttnera zajachu. Wón ßo we wobydlenju ſ mazoſchu ßwadżi, ju na konjpej cżißny a hubu ſ rubiſchkom ßatka. Potom ji ßamo powjas mokolo ſchije ßadżerny. Wona ludżi na pomoz wołaſche, kotriż ju wußwobodżichu. Büttnera polżiji pschepodachu.

* Pschewjeſenje ßabudżenja. W Pilgramsdorfje (we Schleſyſkej) ßu na 300 zentnarow cżeżi kamjeń ſ lęża do wżu pschewjeſli. Je to tajki ßabudżenj, kiż je ßnadż pſched ßtatyżazami lętami na tokitym łodże ße ßejwera pschpkowak a po rostaczu łoda na ßemju ßo ßwjeſł a tu lężo wostał. Pſched tydżenjemi běchu jón wurhili, tżeſche na 1½ metra w ßemi. S wijanu a cżahadżami ju jón pojběhnyli. Na dołhich wołkach cżeńnjechu jón dwě parnej maſchinje ſa kruty grocżany powjaß do wżu, kiż je na 2 kilometraj ßdaleńk. Wjeßunjenjo ſ wopaczemi a ſ motykami pſched nim puczż runachu. Na ßydom hodżin trajeſche jéßła a ßwony witachu hobra. S cżeżej prózu poßtajichu kamjenjołło na ßchtyri kamjenine ßtopy, kotrež kóżdy żam na 60—70 zentnari ważeſche. Tutón naturiſt ßkoł wużiſe ßo jako pomnik ſa wjeßnych podnjenych, każ mamy to hižo podobnje na druhich méſtnach, jenož nig tak wulki a cżeżi. Pomnik budże rjana pycha ſa wjeß a wokolinu.

* Wobſchérne pſchekſchiwjenje. Pſchekſchiwnjoſchi 14500 hriwnow, wobſtejazych ſ 910 franzowſkich frankow, 14925 ſchwajzarſkich frankow, 58 jendżelſkich puntow (puni 20 hr.), 75 hollandſkich ſchéßnakow, 220 ſchwedſkich krónow, 300 danſkich krónow, 100 ſchpanijſkich pesetow, 5200 juźnoßłowjanſkich dinarow a 2 półßtoju ßtoteju je pokładniſti ßłużobnik Heindrich Koeth, kiż běſche pſchi jenej Nürnbergſkej banki pſchiſtajeny, ezekuwk. Mußka żebi, ßo je njeßwérny ßłużobnik ßo do Barlina wobrocził, ßo by tam zuje pjenjezy ſamenił. Koethe je 28 lét ſtary, ßrjeneje wułłoſcże a ßwijzny, ma połne, błędе mjeßowoczo, cżnowe wocżi a ßhorujene wuka.. Schtóż cżekujenza ßjima, tomu da ſchkodowana banka 10 prozentow wróczeneho kapitala.

* Barlin w ličbach. Barlin je hobrjße město. Trjebaſch żej jenoż nekotre licżby bliże wobkładacż. Kóżdu hodżinu narodi ßo 6 bżeci, potajkim 42 000 wob lęto. Na wobydlerſtwo roßdżeli ßo letnje 2,4 milijonow zentnarı mjaſa a 2,8 milijonow helkolitrow piwa, potajkim ßi kóżdy Barlinjan wob lęto 60 puntow mjaſa a wupije 72 litrow piwa. Pſches 30 000 mandżelßtwow ßo w lęcże ßwjaſa, kóżdu mjeſchczinu jene, ale też 6700 ßo ßaßy roßwjaſa (kóżde 80 mjeſchczinow jene), hnydom po wójnje běſche hiſchcze hórje. Sajimake je roßpomnitnanje wo wobkhodnych hrédkach. Na 100 Barlinſkich pſchiłdże 1 kóń, na 174 1 awto, na 76 pak hižo 1 motorſke kolo. Nadróſna żelezniza wuda w lęcże 1924 na 530, podżemiſka żelezniza na 180 a autobußy na 47 milijonow jéżdnych kharkow. 1 180 000 zuſnich wopyta Barlin. Ważne je, ßo ſchtyrnaty dżeł wſchéch dżéłacżerjow Nemſkeje, mjenujży 580 000, je w Barlinje pſchiſtajenych.

* Krawne mandżelßtwo. W jenym domje na Engelbertſkej dróży w Kheluje (nad Rhynom) wobdżélaſche je-dyn dżéłacżeŕ, kiż běſche wot ßwojeje żony dżélenj, ju pak ßej do domikeho ßwojeje maczerje ßkaſa, ßwojn żonu ſ nożem, dokelž ſ jenym druhim muzjkim dżerżeſche. 14 raſow ſ wótrej brónju do njeje kłó, tak ſo lédy-pſchi żiwjenju wostanje. Ssam żebi roßrěſny żej tokitu żiwu kéweje ruki, tela njeßrani ßo ßmjertnje.

* Błyßk ßaraży błyka. Błyßk dyri do łonjeza jeneho wobſedżerja w Kwitzu, ßniczi elektriſke pſchipraſwy a pſchewodna domße, roßbi wjazore wokna, tohorunja też elektriſke pſchipraſwy a telefon. Na dobre ßwoje njebéſche nichtó w tutych runomnoſcach. Potom ßkoczi błyßk do hródże a ßaraży tam błyka na 7 zentnarjow cżeżkeho. Ludżo njeżżm pſchi tom bo njeßożoa pſchihżchli. Każ praja, jedna ßo tu wo tak mjenowany kulojty błyßk, ſchtož je wéſta wosebitoſcż w Bożej ſtworżbje.

Hospodarski rozhlad.

Ssrjedu, 1. julija 1925.

Wczerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	18,99
1 jendżelſki punt	20,393	100 cżeſkoſł. krónow	12,43
100 ſchwajz. frankow	81,46	100 pólſk. markow	79,60

Efektowe wiki mężachu wczera na Barlinſkej burſy ſtrucżene kurſy. Kurſy ſtatnych a wójnſkich pożczoikow běchu pſchi ſporżatku ſtrucżene, poſpódſkicho popnjeſchczowachu.

Na produktowych wikach ßo pſchenicżne płacżiſny wo nješchto malo wotdrjebichu. Sa to rożka nješchto dobu. Naſtupnuy żeżnjeſeń a wowoß ßwoje dotalne **płacżiſny** ſakhowachu. Mukn derje kupowachu. Wotrubky a wſchelake wonjeſki ſa naſynme pſchepodaże kupowachu. Wczera **płacżiſche** zentnaŕ

w Berlinje

pſchenicży 13.25—13.40 hr., rożki 11 hr. hacż 11.15 hr., jeczmjenja naſynmeho 10.20 hr. hacż 10.90 hr., wowßa 11.55—11.95 ſt. hrr,

we Wrótżławju:

pſchenicży 14 hr., rożki 11.90 hr., jeczmjenja nałknjeho 13.25 hr., wowßa 12.25 hrywnow.

W termiſowym wikowanju:

ſa julij: pſchenicży 13.07—13.10 hr., rożki 10.65—10.57 hr., wowßa 9.70—9.77 hr.

Wichelake płacżiſny Barlinſkich wulkowikow: rżana muka 17.25—18.25 hr., pſchenicżny griß 23—24 hr., tyjerdy 24.50—25.50 hr., pſchenicżna muka 70 proz. 19.50 hr. hacż 20.75 hr., wuczaſh 22—28 hr., łamkaty raſż 16.50 hacż 17.50 hr., rangoonſki 18—20 hr., dobry na blido 22—31.50 hr., jawaſki 32—44 hr., ßłoſej braſiliſki ßyry 200—236 hr., paleny 250—300 hr., ßrjedżnoamerikanſki ßyry 230—305 hr., paleny 315—390 hr. — Butra mlokaniſka I. 196—202 hr., II. 183—188 hr., amerikanſki ßchmalz 92.50—94.75 hr., wſcho po zentnarju.

Sdo pytaja:

Pjetońża, dr. Stavenhagen w Budyſchinje, na Löhrowej haßy 16 I.

Połża do domu, pjekaŕ Zeidleika w Kellizach.

Na pſchedaŕ:

Poło żonjaze a blidko ſ hromadże położenju, w Lubiju, na Zitawſkej haßy 50 II.

Dużże w kaſchežiku, w Budyſchinje, na Wyßokej haßy 16, ſadny dom II.

Wóz dżerżoży, Schuſter w Budyſchinje, Zitne wiki 30 II.

Wéz, panzrowana a pónoj, w Zitru cżo. 5.

Kupuja:

Kosy ſ rěſu, a k pżahowanju w Budyſchinje, Hrodowſka haßa 7.

Brikety żnaną ſ 1. awgußtom zentnaŕ wo 5 zp. horje ſraża, njech ßo tohodła kóżdy w tomle měßazu ſ tepidlom ſa ßymu ßaſtara.

Sdunijzy na pschedażowanje:

póndżelu, 6. 7. 25., dop. w 10 hodż. na ſudniſtwoju, tże ſtuje cżo. 2 we Wéſej Wodże:

khiża ſ brożnickim, hródżiſkim, kólnju, dwórczkom a ſahrodku 2.60 a (połdra ſaſkich puntow) w Rychwałdże pódła zyhlowańcże a ſtuſcha Oskarjej Geißlerjej tam.

Schkrowe depesche.

Barlinſke produktowe wiki, dżenża dop. ¾11 hodż.: Żito na wikach ſadne. Sa pódſkiche termije też dróżſche. Tendenza kruczijſcha.

¾12 hodż.: Każ pſched hódżinu, tendenza kruczijſcha.

Płacżiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wołiowe ßtuże po tuni ako 1000 kg, ßewak 100 kg, płacżiſny po ßtotej hrywnje.

	30. 6.	29. 6.		30. 6.	29. 6.
Pſchenża	265-268	266-269	rapż. wołiſchi	15-15,60	15-15,80
rożka	220-223	219-220	poch. melaſa	10,00	10,00
nałkit. jeczmjeń	226-245	226-245	ierabella	13-15,25	14-15,25
naſ. jeczmjeń	—	—	běrnage ſtużli	21-22,10	21-21,00
wowß	231-239	231-239	ßuny	21-22,00	21,00-22
kukurża (Mais)	217	—	wołs	24-26,00	23-26,00
pſchenicżn. muka	33-36,00	33-36,25	lany wołoſchi	22-22,80	21-22,80
rżana muka	29-31,25	29-31,00	módre łupiny	11-12,00	11-12,00
pſchenicż. wotr.	13-13,20	13-13,20	ſolte łupiny	14-15,50	14-15,50
rżane wotruby	13-14,00	14-14,10	ſyno, 50 kg	3,20-3,70	3,20-3,80
rapż	350-365	350-365	ſyoma, rżana	1,00-1,60	1,00-1,40
lane ſymje	385-390	385-390	„ pſchenicż.	0,95-1,35	1,00-1,30
hrózk	25-26,50	25-26,50	„ wowßowa	0,90-1,25	1,00-1,15
pjelušchi	21-23,00	21-23,00	„ jeczmj.	0,95-1,00	0,95-1,00

Drjezdżanſka burſa.

Pſchenża	270-275	**běrnage ſtużli**	24,50-25,00
rożka	235-240	**pſchenicż. wotrubki**	13,20-13,70
nałkitni jeczmjeń	240-255	**rżane wotrubki**	14,00-15,60
naſymſki jeczmjeń	220-235	**pſchenicżna muka**	38,00-40,00
wowß	250-260	**rżana muka**	35,00-37,00
cżekwjenz běrchel	225-255	**wołs**	27,00-28,50
rapż	380-390	**pjelušchi**	26,00-27,50
kukurża (Mais)	225-230	**hróch**	29,50-30,00
ſuche trubnicżki	11,75-12,25	**ſoſtarne trubki**	19,00-21,00

Najnowiše z cyleho ßwěta.

Prjedßadżeni norwegiſki miniſterſki preſident Michelſen, kotryż je w Oßlu tmuwał, je ſa wédomoſtne zamyßły, ßwoje żywe ſamożenje, nėhdże 10 milijonow krónow, woitkaſał.

*

W Stockholmje je ßo Svenſko-dżiwadło wotpalilo.

*

We Wulkej Kanizży w Madżarſkej ßu żobotu ßemjerjenje ßaczuli. Murje thężow ßo roßpukachu, wuhenje ßo ßpynychu. Ludżo ſ thężow cżekachu. Cżekajez jonje żyhel na hłowu padże a ju cżežko rani.

*

S Filippinſkich kupow ßo powě, ßo je taifun (wichor) w Butulanſkej krajinje nėhdże 100 thężow wupuſcżił, 27 wożobow morił a żnė ſapuſcżił.

* **S Warnsdorfa.** Sanđženе dwo srafnyschtej tuđy cžežiły awto a motorowy wo žo. Awto bě z dworami nakładženy a słuschesche firmje Fröhlichez akzijowemu družstwu. Na rózku dróhi chcyschе motorowy, Adolf Brandel z Hornjeje Wsy, awto pschestajnyć. Niewědźesche, so awto pschěd nim po puću nuts poječe. Brandel srały do awta a bu je swojeho kola wjerchnjeny, kotrež so khžiro wobschkodźi. Wón sam pak so njestrani. Instalateur Adolf Reinhold pak, kiž sady na kole sedžesche, pschihódze wo žiwjenje. Jeho sadnje kolo awta pschejědže a smuška cžežko strani a zyle rosmječe. Snjesłoženy bě hnydom morwy.

* **Zandjel pětoh.** S Rumburka w Cžechach so pische: Njedaloko sastanischcža Kartel spasche tisłetne dźěcžo železneho stražnika mjes kolijemi. Cžah jěcžesche psches maku a njestrani ju. Hdyž sastojnizy cžah sastajichu, namakachu dźěcžo hischcze spjaty mjes kolijemi.

* **Puczowanje do wobšadženeje krajiny.** W poslednym cžasu wospjet ludźo do wobšadženeje němskeje krajiny puczowachu, dźes toho, so buchu płacžazeho paša abo hewak dožahany wozobinski wupokas měli. Wobšadźeńske wyschnosnosće tajkich pjenježnje wuzkoho thkostaju a maju hischcze druhe njelubosnosće poczerpjecz. Tuž so wospjet na to kedźbne cžini, so dźes płacžazeho paša nichtó do wobšadženych krajinow puczowacz njesmě.

* **Poš jako morđař.** Spodźiwne njesłoże podeuđže 75 lět staru wrótniu nozy w Parisu. Mjes tym so špasche, słoczi jeje poš na płunowe kachle a wocžini psches někajke hibnjenje płunowy honacz. Nasajtra namakachu žónisku sadušnjenu w jeje łožu, mjes tym so poš wuzo psched nim žedźesche.

* **Lěkař jako rubježnik a morđař.** Sjawne mjenjenje Parisa sabera so hižo tydźenje dołho z wěstym lěkarjom Bongratom z Marseilla, kotrehož psched někotrym cžasom sajachu, dokelž možesche so jemu dopokasacz, so běsche jeneho pokładnischeho słužobnika skónzowak, kiž běsche k njemu do rěcžaje hodźiny pschijchoł. Po dokonjanym njeskutku a woiewsacžu pjenjes tykny swój wopor do tajneho khamora w seńenje a jón krucze zamrě. Tam namakachu thětro pschetkate cžełko. Dale mózachu sajatenu dopokasacz, so je zyptak, starschego znateho sajedźerjacz, wo kotrymž wědźesche, so ma 20 000 frankow pschi sebi. W jeho njepschitomnosći cžiny jědozitu pilu do wina. Tammy znaty, kiž so na mutnosć we winje dohlada, wucženy zmjerzeli jenoż pšches to, so zdchlenzu wina mjelčo muka. Zuby rietomaš druhich mordarskiwow ma lěkař na žiwěnomju a mózachu so mnohe hižo dopokasacz. Pschepytowanje dźe dale. Tež so jemu dopokasa, so je zyłu cžisłodu swojich patientow wurubił, hdyž běchu w narkosy. Wobydlerstwo zpyta jeho pschi jeho sajeczu lynchowacz. Byrnjež jeho politija zdchitaka, bu tola pschi transporcze do jastwa thětro sranjeny. Sčoro kaž druhi Haarmann abo Denka.

* **600 žwědkow.** W měsacu Sofiji (w Bolharskej) sapocžinasche so prozeß psched wójnskim sudom pschecžiwo sekretarej kommunistiskeje strony Christej Kabatschiwej a někotrym druhim sobustawam centralneho wubjerka, kotriž so na septemberskim zběrku 1923 wobdźělichu. Pšches 600 žwědkow bu sdaśanych. W Sofiji pschebywazym zuzym prawnikam, mjes kotrymiž staj tež Němcaj, bě so dowolilo, na sudniskim sakitowanju wobskorženych so wobdźělicz.

* **Shódane nadeńcžo.** Direktija Londonskeje podsemskeje żelesnizy pscheproschuje na pschešadźowanje 196 žonjazych skobukow, kotrež běchu pok léta we wosach sabywschi leżo wostachu. Schto je tutych domow pohnuło, na tak krótkich cžarach zywoje skobuki wostajicz, byrnjež jón sam pschi dołhich jězdach rad precz njebjeru. Někto je jena Londonska nowina tute „važne proschenje" zjawnje stajiła a někto zhyaja cžitarjo wschě móżne wotmołwjenja. Jene zapóstane pschemóh druheho spyta so pschetrejchicz wo filosofiskim rospominanju. Ale nichtó njeje hischcze na tu prawu wotmołwu pschischoł a ta réka: „Sdyž 196 žónskich zn. ój skobuk we wosu sabychu, sta so to tohodła, dokelž žaneje druheje móżnoty njewědźachu, k nowemu skobukej pschińcz. — Wosoy mużojo!"

* **Najhórsche thkoštanje.** W lěcze 1580 wobskorzichu jeneho pjekarja pola wykoleje radu, so je pósł do muki mješchak. Thkuchu jeho do bžery. A dokelž wobkrucžichu, so je tuta mješcanza zyle njeschkódna, sašudźichu jeho, so dyrbi pod dohladom zwoju muku wupjez a thléb sam jěsz. Ale wón žane tři měšaty njewotra, potom jeho spjecženy thléb pschemóże a pěschojcne schkrutny padnychu na kaschcz.

* **Spodźiwny prozeß.** Jedyn sajaty, z mjenom Nujo Perowitsch, kiž w jastwje w Leavonworth (w stacže Konsos), je pschecžiwo knježerstwu Sjednoczenych statow prozeß sapodał, kotryž drje je najspodźiwnischi na zyłym zwěcze. Perowitsch w lěcze 1915 w Alaska dla mordowanja k zmjerzi sašudźichu a to pšches powjas. Ale knježerstwo jeho wobhnadźi a pschemény zmjertne thkoštanje do sajeca sa cžas žiwjenja. Sajaty zada nětko swoju swobodu, dokelž je ho prěni wuskud pschemęnik bjes teho, so žu to je praschelí, też podźišcho niz. — Po sdaću je dosłužene jecze jemu trószku mosny samuczilo.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Gmejnski pucz z **Hodźija do Njesdaschcz** je dla nastupowanja na Njesdaschczańskich honach wot 1. julija sawrjeny. Jězdny wobtok je psches knježi dwór połakany.

*

Saschla je pokhroma mjes skotom wuzerkubleńskeho najemka Albina Młynka we Wulkej Hartawje.

S tym so sawěrjenske a wobkedźbowanske sarjadowanja w tamnej wokolinje sdźěnu.

W Budyschskim podkrjeżu njeje potajkim tuhlwilu nihdźe pokhromy mjes skotom.

*

Sawěranje puczow.

Nowomějschczańska drosa je na Hrubjelčańskich honach dla nastupowanja wot 1. hacž do 4. julija sawrjena. Jězdnicy ma so w tutym cžasu na Hrubjelčicy a Gróchorici zyb.

Gmejnski pucz z **Klukscha do Połpicy** je dla nastupowanja na Lichańskich honach wot 30. junija sa cžas dźełow sawrjeny. Jězdnicy ma so tak dołho na Sdźarki.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol" ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje w towaršowni na Hornjecerskej hasy.

Haslow. Kołojězdne tow. „Błysk" ma srjedu, 1. julija, swoju měsačnu zhromadźiznu.

Lichań. Tow. „Zornička" ma piatk wječor 1/9 hodź. spěwanje. Dla Kulowskeho zlěta maja wšitcy z wěstosću přinć.

Sowrjecy. Zwučowanski wotrjad „Sołobika" ma srjedu, 1. julija, wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje z přewodom klawéra. Njech wšitcy cyle wěsće přindu.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerjec w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězynoy. — za nawěstki: [illegible]man w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

„Sakski Dom" w Rakecach.

Wot srjedy, 1. julija 1925:

wulke kehele kulenje wo myta

na asfaltowej zwjazkowej kehelekuleŕni.

Započatk w 3 hodź. pop.

Kóždy kuleŕ dyrbi sam kuleć. Jene wukulenje płaći 50 pjenjezkow. 2500 króć ma so kulić. Kóne a rozdźělenje mytow po 2500. kulenju.

1. myto: 1 dosp. lěharnja, kotraž wobsteji: z 2 ložow, 2 stołcow, 1 myjneho blida, 1 drastneho khamora, 2 nóceneju khamorčkow. 2. myto: 1 šijnca mašina; 3. myto: Kucheń! 4. myto: Drastny khamor abo vertiko; 5. myto: Kopańca (Fußball) z pucherjom; 6. myto: Por kopańskich stupnjow k zaměnjenju; 7. myto: Mandolina; 8. myto: Kožana žonjaca ručna toška; 9. myto: Pisanski grat; 10. myto: Kožany cigaretowy etui; 11. myto: kupon wo 10 hr. 12. myto: Etui za pisanski grat (kožany) a wjele druhich wěcow.

Kóne kulenja z dypkom 8/1 hodź. w nocy.

W prědnich hóstnych městnosćach:

kóždy wječor zabawna hudźba

Wo žiwy wopyt prosytaj

Walter Strich a mandźelska.

NB. Myta su na ľubje „Sakskeho Domu" a we woknje knjezow Ed. Hampela a H. Wintera w Rakecach wustajene.

Ratařske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu

na rańšej drózy čo. 11, telefon 159.

Za ratařstwo!!

Porućamoj

fosforokisały kalk
mlokowy a wužitk. półvr
konjacy žranski półvr
jendź. žałzowy półvr
konjace fluid
kormjeński półvr za swinje
wolij pře borkawy
muchacu papieru
butrowy półvr
čerstwu česničku
(mórsku cyblu)

kaž też wšě skótne lěkarstwa

Strauch & Kolde

w Budyšinje na Kamjeńtnej Hasy 3.

MERSIOVSKI
Časniki

Najlěpše wišnje

k nakładženju

předawa

Serbska Marja

při Hućinjanskim dwórnišču.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 17.

K swinjerězanju

kupuje

dobru hejdušku

samomłótu čerstwu,

nowe korjenja, majoran
pópjer

ze zamjenje korjeninowje tołčenje, stajnje čerstwe pola

Korle Kahroweja.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec

knihićišćerńja

w Budyšinje.

Hypothekowe požčonki

na leżownosće, kiž so k ratarstwu wužija, wos. pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnišej dan bjez napłaćenja najspěšnišo

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Njetańše porućenja.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šulenskej haźy 34.

Telefon 736.

Hłowna předawarnja Rud. Sacka z Lipšta w Budyšinskim hamtskim heitmanstwje.

Skład ratařskich mašinow a gratu wšěch družin.

Gritznerowe kulojtołódźičkowe spěšnošlajki, najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenych wurjadnje tunjo; podźelnje płaćidź je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Scijecach.

Hódnostny paleny kolej, najlěpša buna!! 3/4punta po 3.25 hr., 3,— hr. 2,70 hr. Šalka płaći najwjacy jenoż 1/4 pj. bjez wšěch přidawkow. Póstowy doběrk (Nachnahme) bjez wudawkow hač do domu.

Patzig w Drježdźanach 28, Kronprinzenplatz 4.

Wšě šulske knihi

serbske a němske

dostanjeće najtuńšo

w Serb. knihařni w Budyšinje

w Serbskem Domje.

Dr. med. Wünsche

wustojny lěkař za žonjace khorosće

zapućuje hač do kónc julija

Jara važne za woteběrarjow „Serbskich Nowin"

(Tu wutřihać).

Julij 1925.

50 pj.

(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin".)

Tónle wotrězk płaći w měsacu julija 1925.

Zo bychmy wšěm našim česćenym čitarjam składnosć dali, zo móhli wón, štož maju na předań, abo jeh chcedźa sobi něsto kupić, abo maja někajku druhu naležnosć,

z nawěstkom

w „Serb. Nowinach"

wozjewili, smy jako něsto cyle nowe, wotrězki zawjedli. Kóždy čitař „Serbskich Nowin", kotryž při skazanju abo připósłanju nawěstka wotrězk předpotoši, dostanje nawěstk wo 50 pj. tuńšo hač hewak płaći. Wotrězk smě so jenoż w posłanjenym měsacu wužić. Skaraš nawěstka ma swoje połne njeno a wjes podpisać. Nowy wotrězk so kóždy měsac wožišći

Nakład. „Serb. Nowin".

(Tu wutřihać).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł.pj. Wudawa a čiśći Smolerjec knihtišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 587.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajśe nawóstki a tabele so wyšše wobliśeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 151 **Budyšin — štwórtk, 2. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Sakski ſejm.

Sobotu ſo w ſakſkim ſejmje wo **nowym hońtwinſkim ſakonju** jednaſche. Naczińſk je ſo we ſejmowym wubjerku troſchku ſchemeńnik. Demokrat dr. **Weigel** jako referent proſcheſche, ſo by ſo naczińſk w nowej formje ſchwalił.

Nimſkonazionalny **Pagenſtecher** na to pokaſa, ſo ſo ſ nowym ſakonjom hońtwinſta wopraſnjenoſcej wotſtroni, kotraž je ſo ſapkaczała. Toho dla dyrbjało ſo mjezičelam ſtareje hońtwinſkeje wopraſnjenoſcje woſchkodźenje daćź. Dale rěčnik namjetowaſche, ſo bychu ſchkodu, ſ kaniklami naczińjenu, tež mjezičelſko hońtwy ſuſobnych rewěrow ſaruſali, w kotrychž maja kanikle žiwoje jamy.

Kommunist **Sievert** namjetowaſche, ſo by ſo hońtwinſke prawo wot wobſydźenſtwa leżownoſcejow wotwjaſało a ſo na ſtat pſchenjeſło.

Pſchi wothłoſkowanju ſo ſakoń po wubjerkowym ſeſtajenju ſ Grellmannowym namjetom, ſo ma ſo haſenſki cząſ bažantowych ſamzow hakle 1. februara ſapoczeć a Pagenſtecherowym namjetom wo ſarunanju ſchkody kanikłowe pſchija.

Ssejm dale wobſamkny, ſo ma ſtat winizy w Hoſłožnitz ſa 40 000 hriwnow kupicź, a je krajnej kulturnej radźe na 20 lět pſchenajeczź.

Wuzadaze rěcze ruſkeho generalneho ſtatneho rěčnika Krylenka

„United Preß“ ſ Moſkwy powě, ſo je ſo wutoru wjeczer w proježu pſcheczźiwo němſkim ſtudentam pſchejěłſcheńe ſwědkow ſkóncziło. Generalny ſtatny rěčnik Krylenko je na to dołhu roſhorjazu wobſkorżbnu rěcź měł. Wunoſchi jednanja ſebrawſchi ſo wón na wobſtorżbu ſamu njewobmjeſowaſche, ale k temu pſchipomni: „Měſchčańſka **Europa** praji, ſo jeje ſudy nad wojowanjom ludowych worſchtow ſteja. My w Ruſſej njeprejemy a nochcemy prěcź, ſo je pola naſ jenoż worſchtowa juſtiza. Pola naſ ſo ſudy jenoż jako grat w politiſkim wojowanju wužija.“ Krylenko w dalſchim roſkoſenju woſebitu ważnoſcź na ſwědcenje nětkuſcheho němſkeho nazionaliſta Baumanna a wupraſenja němſkeho kommunиſta Neumanna w naſtupanju dźeławoſcje němſkeho nazionaliſma kładźeſche a ſkónczńe praji: **Organiſazija Conſul wobkněži němſke knježeſtwo pſchede wſchěm wot Hindenburgowcho wuſtwolenja.**“ Bolſchewiſki ſtat dyrbi nadpady faſiſma ſ maſchinſkimi ſtrělbami wotpokaſacź. Miłoſcź by na wopaczným měſcze była. Generalny ſtatny rěčnik ſkónczńe **ſmjertnje khłoſtanje ſa wſchitkich ſtjoch wobſtorżenych namjetowaſche.** Też ſa Dittmara miliſche khłoſtanje njemóżeſche namjetowacź, dokeľ je ſo jako nimo měry ſtraſchny człowjek wupokaſał.

*

Němſke knježeſtwo na to pokaſuje, ſo je w Ruſſej njemóżne, žiwobodnje a bjes ſadźenka woprawdźe njeſtroniſte roſprawy wo proježu napiſacź. Němſke nowiny ſu teho dla zyłe na roſprawy knježeſtwowje kommunиſtiſkeje telegrafneje powěſćeńnje pokaſane, kotrež ſu wěſo žiwe barbjene a dyrbja w pěnim rjedźe agitaziſkim ſamuſkam ſłużicź. Roſprawy wo proježu dyrbja ſo teho dla jara kritiſcy cźitacź. Němſke knježeſtwo ma proježe ſa komediju.

Jedyn ſ wobſkorżenych, kotryž je ſo jako króniſt žiwědł Moſkowſkeje wobſkorżbneje wyſchnoſcje wuzjeł dał, baltiſki Nimz Dittmar, je, kaž Barlinſki „Vorwärts“ piſche, wuj němſkonazionalneho ſapóſłanza w němſkim ſejmje, Freytaga-Loringhovena.

Miljonſki pokład w Moſkwje wuſtčędźili.

Bolſchewiſke knježeſtwo je w Moſkwje w domje, kotryž je pſynjej Juſupowej ſłuſchał, ſkowany pokład wuſtčędźiła. Sadź tołſteje kamjeńtneje murje ſu drohotne diamanty, rubiny, parle, ſafiry, diamantne naſchijne rjeczoſy wurjadneje rjanoſcje, kotrež poł punta waża, dale ſłote, ſłěborne a platinowe wězy, ſ drohotnymi kamjenjemi wudebjene, derje ſkowane namakali. Muſyła ſtebi, ſo je wjerch Juſupowm pokład ſkował, pſchedy hač je pſched bolſchewikami ſ Ruſkeje cźekny. Knježeſtwo bě dom jako hiſtoriſki wjeſelſi muſej konfiſkowało. Knježeſtwo je muſejoweho kommandanta a domoweho ſarjadnika ſa to mytowało, ſo ſtaj pokład ſamolwiłoj. Krótki cząſ pſchedy ſu podobny pokład w Ribuczińſtej domje wuſtčędźili. Nadźijeja ſo, ſo hiſchče wjele pokładow namakaju, kotrež ſu bohaceſi ſemjenjo ſkowali, pſchedy hač ſu do wukraja cźekli.

Semrjetemu kralej Pětrej ſo pomnik ſtaji.

Wuſwobodźerjej južnoſłowjanſkich ludow ſ abſtriſkeho, madźarſkeho a turkowſkeho knježeſtwa a ſałožerjej nětcźiſcheje Južnoſłowjanſkeje, kralej Pětrej I., dyžeja w Belgradźe pomnik ſtaji.ź. Jemu ſu po jeho žnjerjeczi pſchimjeno „Wulki“ narjekli, kotrež je ſebi ſ połnym prawom ſaſłużił. Skupſchtina je namjetej, ſo by ſo jeho wopomnjeczе ſ pomnikom cźeſcźiło, bjes debatty pſchihłoſowała.

Jendźelſka pſcheczźiwo ruſkej kommuniſtiſkej agitaziji.

Jendźelſka počźina ſo raſnje pſcheczźiwo kommuniſtiſkej agitaziji Moſkowſkich bolſchewikow wobaraca. W Indiſchej, Afghaniſtanje, Perſiſkej, w zyłej Afrizy, w Chinje, wſchudźe pytaju ruſzy bolſchewikoſo ſtejiſchcźo Jendźelczanow podrycź a jich ſajimańm ſchkodźicź. Jendźelſka ſo we ſwojej exiſtenzy wohrožena widźi. Wona budźe ſo ſłónczeńe ſ wójnje pſcheczźiwo Ruſkej roſbudźicź dyrbjecź ſ wotpohładom „ſo by bolſchewiſke Knježeſtwo ſniczźiła. Se ſławnym ſhromadźiſnani dyrbi ſo po dacźu jendźelſki lud na tutu wójnu pſchihotowacź. Njedźelu ſu na wſchelakich měſtnach dwaj ſbohuſtawaj jendźelſkeho knježeſtwa, njemuzyj ſtatny ſekretar ſa Indiſku, lord Birkenhead a ſtatny rěčnik Hoog a ſ dobom też ſbohuſtaw prjedawſcheho konſervatiwno-liberalneho knježeſtwa, ſir Robert Horne, wo powróczeſtej agitaziji ruſkeho knježeſtwa pſcheczźiwo Jendźelſkej rěcźeli. Rěcźnizy na dźeławoſcź kommuniſtow w Jendźelſkej kedźbne cźinjachu, koſiž ſo ſ Moſkwy wodźa a ſapłaceja. W Jendźelſkej ſamej je ſo wjele kommuniſtiſkich hnězdow ſałožiło, ſ kotrychž ſo na kommuniſtiſku revoluziju dźeła. Temule ſtrachej dyrbi Jendźelſka je ...ſchemi ſrědkami wobaracź. Jendźelſka njeſmě dleje kommuniſtiſku agitaziju cźerpiſ, kotraž ſ Moſkwy wukhadźa. Jendźelſke knježeſtwo budźe ſo hižo bliſchče dny ſ praſcheńom ſaběracź, hač njedyrbi diplomatiſki wobkhad ſ Ruſkej ſoſtajicź.

Jendźelſke wójnſke łódźe w baltiſkim morju.

Jendźelſke wójnſke łódźe ſu do baltiſkeho morja pſchiječe a pſchimórſkej měſcze Reval a Rigu wopytałe. Tam je ſo jim wutrobne powitanje doſtało. W Rigy je jendźelſki konteradmiral lotyſchſkeho ſtatneho preſidenta, miniſterſkeho preſidenta, wójnſkeho a ſwonkowneho miniſtra wopytał. Jendźelſkim namórſkim offizěram je ſo lotyſchſkim offizěrſtwom klubu žiwjedźeńſka hoſcźina wuhotowa. Też w Revalu je ſo Jendźelczanam wjele cźeſcźowanjow wopokaſało, ſa kotrež konteradmiral Kelly eſtowiſkemu ſtatnemu preſidentej po wotjědźe ſ depeſchu dźak wupraſi. Mjes tym ſo jendźelſke łódźe w Revalſkim pſchiſtawje kótwiču, ruſke wójnſke łódźe wobkedźbuju pſchi mjeſy eſtowiſkich wodow jědźacźu.

Ruſke bolſchewiſke knježeſtwo je ſo ſ pſchijědom jendźelſkich wójnſkich łódźow do baltiſkeho morja do njeměra dało. Wobſtejiſe jemu jich manewry pſchi Oeſelſkej kupje ſtaroſcźe cźinja. Boja ſo, ſo ſo ſ tym pſchihotuj k hoſpodarſkemu blokadowemu wojowanju pſcheczźiwo Ruſkej cźinja. Tola tež bolſchewiſka agitazija je po žiwojim waſchnju pſcheczźiwo jendźelſkej admiraliczе wojowacź ſpytała. Ruſke knježeſtwo je łětaki na jendźelſke wójnſke łódźe pſcheſtrěłowało, ſ kotrymiž jendźelſkich matroſow ſchcźuwa, ſo njeby chu žiwojim pſchedſtajenym wjazy pokhuchali. W Rigy ſu taſke łětaki na kótwjazej wójnſkej łódźi „Kleopatrje“ namakali. Wone běchu ſo do Rigi ſ Moſkwy ſ diplomatiſkej póſtu pótłałe.

Wójna w Marokkowſkej.

Pſched franzoſkej offenſiwu w Marokkowſkej.

Parlamentariſka komiſija, kotruž je wójſkowy wubjerk deputěrtſkeje komory do Marokkowſkeje pótłał, ſo by ſe ſamnym wobhładanjom wěrnoſcź ſpołnała, je wutoru do Marſailla pſchijěła. Kommiſijiny pſchedſydźa Guilhaume praji: „Naſche ſaczińſcźe ſu dobre. Połoženje je tłuſtu kruſſe było a je pſchezo hiſchče thutne, tola napinanja, kotrež ſu ſo toho dla ſtałe, budźa bórſy ſtukotowacź. Samitelna ſłužba a ſaſtaranje ſ zyrobu ſtej wubjernej. Smyſlenje wójſka je dobre. Kommunиſtiſka agitazija njeje po ſdacźu widźomneho wulpěcha měła. Ruſne budźe, ſo ſiwój wójnſki material po krajowym wobcźežnym khaſrterju pſchiprawimy. **Spěſchna a žyłna offenſiwa je nuſna,** pſchetoż žiwernoſj ſpłahow wot dopokaſana naſcheje mozy wotwiſuje. To je w tu thwilu najważniſchi nadawk. Offenſiwa dyrbi ſo hnydom ſapoczeć, dokeľ ſo w oktobrje deſchcźowy cząſ pſchibliži, w kotrymiž je njemóżno wojowacź. Dyrbimy na nahłady marokkowſkeho luda dźiwacź. Kóžda njeroſſudźenoſcź da ſo jim poraženje bycź, mjes tym ſo też najmjenſche poſtupanje ſo jim dobrjeje bycź ſda. Zofanje by naſ do najwjetſcheho ſtracha dowjedło. Njeſmělmy cźerpicź, ſo nahladnoſcź Abd-el-Krima pſchiběra, hdyž won po nahladnoſcźi pſchibywa, naſcha nahladnoſcź wotběra. Paſcha w Fesu je prawu radu dał: „Bijcźe ruce a žyłnje. Schtóž prěni dyri, je hižo pół dobył. Hdyž dobudźeſce, budźe waš marokkowſki lud na rukach noſyć.“ Guilhaume pſchiſpomni, ſo ſo **marokkowſka wójna wěſo njehodźi** ſe žiwěrowej wójnu pſchirunacź, ſo pak ſo hiſchče **njeſmě** ſ prjedawſchimi löſzſchimi expedizijemi pſchirunacź hodźi.

*

Wołebity dopiſowaŕ Pariſſkeho „Temſa“ w Fesu wo jeſke połoženje w Marokkowſkej wopiſuje. Jeho depeſcha je žrjedu rano doſchła, wona teho dla najnowſche podaſki wopſchija. Po njej riffzy Kabylojo hižo zyły tydźeń nadběli na ſtronu k měſtu Taſy cźinja. Hdyž ſo na jich wulke ſchkodowanki hlada, je jich dobytk jara žnadny. K króſkemu ranju wot Ain-Matuku ſu woni wjazy dwěla 500 morſwych ſhubili. S podobnymi ſchkodowankami dyrbi ſo pſchi druhich frontach liežicź. Tajka Abd-el-Krimowa bilanza prěnich ſchěſcź dnjow wupada po njemdrej bitwje, w kotrejž je njepjeſczejeſ w najwjetſchej měrje ſwojim móż pokaſał. Wjedźa nětko, ſo Abd-el-Krimowe wójſko ſ tſeczeho dźela ſ prawidłownych wojſkow wobſtejı, koſiž pſchi nadběhach wojowachu. Abd-el-Krim dyžeſche na kóždy pad wjetſchi wuſpěch dospicź. Tola je nuſne, ſo franzoſkeje wojazy njedźiwajcź pożłujenjow, kotrež ſu doſchłe, w tutym ſ wudrěnzami roſnyłym kraju we wſchědnje cźežko cźiſchcźażacź horjoze, dalſchich pſchećźkapjenjow hładaju. Jeroż muſzojo w boju móża pſchećźiwnikowu hódnoſcź poſudźicź: pſchiſnawaju, ſo je tutón pſchećźiwnik vrěnjeju, rjadowńje. Najwjetſcha wobhladniwoſcź je trěbna. Wyſchſche roſkaſowarſtwo ma na dyrbjecź ſtarje, na wojeſſku a na politiſku. Pſchi prěnjej ſronje ma ſo wſchědnje porjedźacź a pſcheměnjecź, w politiſkim naſtupanju dyrbi ſo agitazija Abd-el-Krimowych agentow njeſchkodna ſcźinicź. Tu je ſnajeſ domorodnych a ſ dobom naſhonity wojak trěbny. Tſjo wjednizy ſo wuſnamjenjeja: general Colombat, wjſchkaj Freydenberg a Nogués. Schtóž chze we Marokkowſkej ſ wjednikom bycź, dyrbi roſumicź w kóždej ſtronje wojowacź.

Franzowſka flota pożcźonka.

Finanzny miniſter Caillaux na wumjenjach dźeła, ſ kotrymiž ma ſo w Franzowſkej flota pożcźonka k podpiſanju wupožcźicź. Tele wumjenjenja ſo kónz tuteho tydźenja parlamentej wojſewja. Pónđźelu a wutoru ſu ſo w finanznym miniſterſtwje poſ Caillauxowym pſchedſydźtwom wuraźenja wotmełe, pſchi kotrychž ſu ſo faſtupjerjo dwanaceh Pariſſkich wulkobankow wobdźelili. Wobſebita organiſazija ſo ſakoži, kotraž dyrbi wudaceje pożcźonki pſchiſa prawicź.

Kommuniſtiſki ſtrach w Budapeſtu.

Madźarſka policija je wutoru wobydlenja ſtiſcźoch radikalnych ſozialdemokratow w Budapeſtu pſchepytała a pſchi tym pišma ſebrała, kotrež ſmiš tuteje ſtrony ſ kommuniſtami we Winje a Pariſu dopokaſuja. Wjednik radikalnych ſozialiſtow, Bagi, je ſo pjecza wuſnał, ſo je ſ Pariſſkich a Winſkich kommuniſtiſkich organiſazijow wulke ſummy pjenjeſ ſa agitaziju w Madźarſkej dóſtał. S pſchepytanjom je ſo dale wukopało, ſo ma tole kommuniſtiſke wotdźelenje woprawdźe wulke ſummy w ruzy. Bagiowi pſchiwiſowarjo ſu w runej měrje ſ ruſkim póſłanzom Joffu we Winje wobſtadźeli. Policija je też ſwědźicźa, ſo ſu kommuniſtoju traſchcźaje wobdźelenja organiſowali, kotrež ſu w datym wokomiku dyrbjałe ſa ſwojim dźełom ſapoczeć. Sajeſce radikalnych kommuniſtow je w politiſkich kruhach wulke ſpodźiwanje ſbudźiło.

Revoluzija w Grichiſſej.

Kaž južnoſłowjanſke nowiny ſhonja, je revoluzionarne hibanje ſ dobom w Grichiſſej, Thrazińſkej a Mazedońſkej wudyriło. Wójnſcy wobrónjene wójſko ſtatne twarjenja, poſty, dwórniſchcźa a mótſke pſchiſtawy wobſadźi. Dźeł Athenſkeje wobſadźi, žiwěrny parlamentej, ſo revoluzionaram napſchecźo ſtaji. Wójnſke łódźſtwo, ſakotwjene w Athenſkim pſchiſtawje Pyreu, po pſchikazu generała Pangala Athen bombardowacź počźa . Tſelenza wobydlerjow ſaſtraſchi, a poſledni pſchećźiwniczy revolucźije wojowacź pſcheſtadu. wobſebje hdyž ſhonichu, ſo je ſo republiczny preſi-

dent na stronu **revoluzionarow pschidak**. Poslednje powješće praja, so je nětko w Athenje měr, ale so smyslenje je leżeńnjene. Dźel sjawneho mńenjenja wschak so njetaji je swojim pschećiwničtwom pschećiwno žehjewedomnemu a wužabagemu sabjerjenju offizierow, kotříž njedźiwajo na staczanske prawa a wustawu, žehi je satrachenjom wunuzuje, so so wojerska politik sawjedże.

Šulstwo narodnostnych mjenšinow w pruskim sejmje.

Nječ naschego sapósłanza Baczewskeho w pruskim sejmje.

(Pokračowanje.)

Ale niz jenoż pola pólskeje mjenschiny w Rauschej Prusłej je tomu tak, ale też pola litewskeje. Dyrbju wobkruczićej, so so ſ litewskej mjenschinu runje tak sachadża, każ ſ naschej.

Zyle ſamuznu methodu (waschnje) namakamy pola serbskeje mjenschiny.

(Wołanje na prawizy: Sserbska mjenschina?)

Njewěsće, schtó Sserbja su? Ja bych Wam to pólsti prajił, ale to tola njebyschće rojumili.

(Wokanje na prawizy: Hdże dha po Waschim mńenjenju su?"

Ja sym pola nich był. Hdyż njewěsće, hdże Sserbja su, potom dyrbiełe so mnu sobu pschijěć, ja je Wam pokažu. Mózu Wam ſamo saſtupjerjow Sserbow tu we ſiemje pschedwjeść, so móżeće je ſami widźeć a so pschesswědčić, so tu Sserbja wopraudże su.

(Wospjetne wołanje na prawizy: Hdże dha su? To su tola dobri Nemzy!)

Njedźena so wo to, hacz schtó derje nemšli cźuje, ale kajžeho pokhoda je a kajžu ma maczerna rěcź. Po tym mělo so jednaz. Kaženje ſmyślenja njedyrbało so we ſchuli pěstowaz. Nětzi-li dźěcźo doma žerbiſi, potom dyrbjało wuwuczowanje w serbskej rěcźi dostaz. Wy sće tola njedawno prajili, so so ſmyślenje da wuludaz, pokupicź, haj wunusowaz. W tom je Pruska mišchtr.

Ale moji kuježa, Wy sy ſtajnje na t ostojnischcźo postajeće, so so pjecża ſ nemšlimi mjenschinami we wukraju tok schpainje kakhadźuje, so so potkóczuja, a so tohodla też mjenschiny w Pruskej njemóża ſwoje prawa dostaz. Mam tu wurěſt ſ „Oberschlesische Volkszitimme" ſ 18. měrza t. l. Tam pische tuta nowina, wot kotrejež móże so poprawom wocźakowaz, so wě, schto pische, seſtehowaze: Wosnamjenuje hornjoschlesiſchſte Pólitiwo jako podworschtni (Unterschicht), potajkim jako ludźi bjes kultury, kotraž sjyla nicźo k nicźemu njeje. Wot žehje wschak praja tucźi naducźi kujeża, so so w H. Schlesiſchej wyschicha worschta. Pišaŕ nastawka praji wo Nemzach w pólſkim Hornim Schlesiſku a wo Pokałach w nemškim H. Schlesiku:

Pólſke schulſtwo w nemškej H. Schlesiſkej je w prenim rjedźe cźisce politika naležnoſcź a jenoż pódlanzy abo sjyła niz kulturne praschenje. Zyle nawopak leża wězy we pólſkej H. Schlesiſkej, hdźež nemzowſtwo twori kulturnu hornju worschtu, kotraž dże žehi wyſkoke kulturne ſtejnischcźo ſwojeho schulſtwa, ſ nemškeho czaſa pschewzatu, na kóždy pad jako kulturnu ſakkor wobthowaz. Nazionalne praschenje braje potajſim hakle w druhim rjedźe nékajku rólu. K tomu mam jenoż prajicź: Bożo, wodaj jim, pschetoż njewědźa, schto cźinja.

Hdyż pschestudnjeſchi nowinarſtwo a broschury „Swjasła sa Nemzowſtwo we wukraju", hdyż widźiſch, kak Nemzy sa wukrajnych Nemzow wukniwowacź pytaja, a kak pytaja pschikrywacź njesprawne, schpatne a njesakonite sakhadźenje ſ mjenschinami we ſwojim kraju, potom ſ dźiwanja njewuměješch. „Grenzlandzeitschrift", ſeſchiwk 6, ſ 6. měrza 1925 ſwěri žej wo mjenschinach ſcźehowaze pišacź:

Móżemy žehi wot némškeho ſtata žadaz, so je ſwólainy, to, schtož my nemške mjenschiny sa naš žadamy, też ſwojim zuſonarodnym mjenschinam dacź, haj, so we tutom praschenju inizjatiwu pschewośnje (na czole krocźi)? Może so to ſamolwicź?

Snajemy wobmyſlenja pschećiwno tomu: Narodnoſtne mjenschiny Nemſkeje su agreſiwne (nadběhajśe) pschećiwno nemškemu ludej a ſtatej. Leża wschě na miejach nemškeho ſtata a žedża bóle abo njenje ſjawnje po pschihamkanjenju ſ buſzodnym ſtatam. Sću potajkim iredentiſtiſke. Tomu pschidawa so nutskopolitiſk. njeznad nośeż, so autonomne kulturne ſarjadnišwo pschedźesele nécźsto każ privatnu ſchulu. Tuta je po wuſtawje jenoż pod wěſtymi pschedwumnjenjenjemi pschipuſchczena.

Potajkim w Pruſkej, w Nemſkej njeda so praschenje narodnoſtnych mjenschinow rośrišacź, dokelž mjenschiny na mjesach leża a irredentiſtiſki politiku cźinja. Myſlu tola, moje knjenje a knježa, runje mjenschiny w Pruſkej, runje mój ſaſtupjerjej tutych mjenschinow tu w ſjemje ſ my na dośahaze waschnje pokaſali, so žadnu ſtat podrywazu politiku cźinicź nochcźeny. Ssmy wospjetnje pschi wotkhoſowanjach tu w ſjemje dopokaſali, so njechamy byez pschibliżeni k tym elementam, kotrejž nochcźeja pruſki ſtat, kajžiž djenja je. ſnicźicź. by ja naš zyle lohko było, k prawizy abo lewizy ſchesłupicź, so bychmy ſ tym nasch hnéw nad ſchpatnym ſakhadźenjom ſ mjenschinami wurasyli. Ssmy lépsche ſtata, w kotrymž ſmy žiwi, do pschódka, a nasche žadanja nasad ſtajili jenoż, so bychmy naschu loyalitu ſnapſchecza ſtata dopokaſali. Żadyn druhi moment, jene politiſke ſwjasanje, nicźeho tajkeho nam njewſchedbležeſche, ale jenoż pschećze, so bychmy naschu loyalitu dopokaſali. Kak móże nam potom hischcze nécźto iredentu wumjetowacź, na to njech woſmolwi, ſchtóż chce.

Ale prajł wschak też w jenym druhim woponnjenſkim ſpisu knjes dr. Walter Schätzel, hobudźěłacźeř w pruſkim juſtizjnym miniſterſtwie — w ſwojej broſzurje: „Die Rechtsbeziehungen der Auslandsdeutschen zum Reiche" wuſtawnje, so runje nemške mjenschiny w druhich ſtatach iredentiſtiſku politiku cźinja. Praji we ſwojim ſawodże:

Też tam, hdźež némzowſtwo njeje wohrożene, każ we Nemſkoraſkiſej, je politiſke położenje tajke, so je pschecze ſjednoczenja ſ Nemſkej wjedźoza politiſka myślicźka. Wschudźom psched mjejami Nemſkeje je djenja žiwa, wothladnjo wot wuwjacźow, **nemška iredenta.**

Njechamy tat daloko hicź, so bych ſ autorom tuteje knihi też rjekł, so wschitzy wukrajni Nemzy też iredentu cźinja. Nè! Ale hdyż je nam, narodnoſtnym mjenschinam w Pruſkej, wumjetnje, so iredentu pšiſtrjeuju, so chcemy ſo wotbžělicź, potom tomu tutón material kóždy cźaſ mjes wocźi cźisnu a dopokażu, so runje dźěl wukrajnich Nemzow ſo ſ iredentu wodźi. Mózu dopokaſacź, so ſu wukrajni Nemzy we wuſtich poczahach ſ nemškoſtatnym knježerſtwom. (Pokračowanje.)

Módroćišć a musilny k jakam a drastam, lšćene barchenty ke koślam, pisana a bóle ložowe šaty, wupjerki, twjelki, trjanja, bildowe ruby, dybzaćne rubiška, spódnje šaty, trikotowe šaty, nohajcy, šórcuchi.

Dobre kajkosće, tola cyle tunjo

Hilger na Seminarskej Hasy 2.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 2. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjerzor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer +5, thermometer wo dnjo +19. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer 0, thermometer w nozy +16. Wuhladny na njetajne wjedro. — Wczera rano leżesche nizina nad Czornym Morjom. Teje wubóžki bahachu hacź do ſrjedźnjeje Europy a pschinjeżechu nam wczera na wjeczor a w nozy lohke próschenje. Druha nizina leżesche ſ krótkeho wjeczora kupy Islard. Wyschina nadeńdże so nad połnóznej Europu. — Jutsje pjatk ſlónczko 3.51 hodź. ſkhada a so 8.15 hodź. thowa. Mjeżacź ſkhadża popołdnju w 6 hodź. a so na ranje 1.40 hodź. thowa.

— **Kajše budże wjedro?** Tuto praſchenje jima wołsebje ratarſtwo, kiž dże w běhu někotrych tydźeń ſkónczenje płody ſwojeje ſwróżnjeje dźěkawoſcże žnjecź. Zyły ſaudźeny tydźeń běſche w Nemſkej, ſ wulkeho dźěła zamrożene wjedro, dźěła też ſ deſchczikom. W pschichodnych tydźenjach budże so pschezo hischcze w ranju ſtejaza nizina nowa seſkylnjecź. Sszylne nizíny pozahnu kónz tydźenja wot atlantiſkeho morja a tłóża wyſchinu. Dokelž je wjedro pschezo hischcze njewěſće, dha pobrachuja jenoż ſjewjerne wětriki a dośanjemy w zyłej Nemſkej hubjeńſke wjedro. Jeli so to ſtanje, dośanje najprjódy rańſcha Nemſka deſcheż, poldźiſche hakle nawjeczorne a južne ſtrony. W tu tłhiwiku wschak wjetſche deſchczki dalſchoje ſchłody nacźiniłe njeběchu. Rěpik je ſraty a cźaka na koły, ale też na ranne wjedro. We wschelkich krajinach ſapoczinaju so hižo žně a tuž je traſne wjedro trébne. Nadźijonnje ſmeja ſydom ſpanzy łétha prawo. Tak móżemy ſa naſche ſnè pschihódne wjedro wocźakowacź.

— **Skhrowa powěźcź wo wjedrje ſa jutſje pjatk:** Trochu cźpłſcho, tu a tam ſo poprószchi. Wjedro we Europie: We poonóżnej: rjenje; w ſrjedźnej: każ pola naſ; w Pólſkej: deſchcze.

— **Nesprawa polizije.** Tudy wutoru mużaze jědnoho kola ſnanki „Janko" kradnychu. Kolo na cźornu podſtawu ſe żołtymi a ſelenymi ſymbami, žołte ſwjena je dwěmaj cźornymaj ſmuhomaj, cźorne ſchkitanſke blacht, ſanikłowane horjeſchinjene wodźidło ſ cźerwjenymi gumizjowymi ſchpinkadłami a torpedowy ſamowěh. Kriminalna polizija kóždeho proſzy, ſchtóż wo kradnjenju nécźsto wě, ſo by ji to ſdźělił.

— **Na ſajedojcźenje ſ alkoholom wumrěł.** Saudźene dny w jenej tudomnej korczmaſiſkej ſahrodże Franza Brana morjewo namakachu. Braun bě na ſemjenje wnitrnoh wumrěł, dokelž bě psched tym pschę wjele alkohola wuzywał. Hacź běchu jeho towarſchojo na jeho ſ njerzi ſwobu wina, polizija tukwoliu pschepytuje. Braun bě ſwój rady jedyn ſrěbny, bě pak hewak zyle dobry cźłowiek. Bě też ſobuſtaw wohnjowoje wobory, hdźež wón ſwój ſamuznu ſmuczowanju, wjele mjenje wohnju, njepobrachowaſche. Tohodła też njeje rjenje, ſo ſo taſki cźłowiek ſa to hischcze wuſmješchuje, na pschikład w „Kamjeńſkim dźenſku". Tam pišachu, ſo bě pschi wschěch wohnjach pšni a tohodła ſłaſne łaczny. Jeničzky ſrudne je to, ſo trochu pjaneho cźłowieka hischcze druhy pohórſchuja. Někoho wopojicź, njeje žane wjeſele a cźeſcź, ale ſo picźa wostajicź a ſ dobrym pschikładom do próżka hicź, to ſkerje błížſchemu ſ moralnoſcźi pojběhnje. Njech je wſchém ſrudny podawk doſcź ſ pschikładom. — Braun běſche jara ſnata a dla ſwojeje pschiſłuſnoſcźe a ſortuneho waſchnja woblubjena wołsoba.

— **Žadyn njedźelſki měr w fotografiſkim powołanju.** Każ krajny ſwjaſt ichleſyſkeho rjemjeſła ſdźěluje, bo wěſte worſchły próżuja, ſakoż pschećeſtiſchcźecź, kotrýž daſpołny měr na njedźelach w fotografiſkim powołanju žada. Pschećiwo tomu ſapjerajo ſo dyrbjenſke fotografiſke **ſjednoczenſtwo**, dokelž na njedźelach maja ſaſydleni fotografojo najwjazy dźěła. Wołsebje fotografojo w prowinzy žadaju ponschitkownu dowołnoſcź k dźěłu na njedźelach wot dopołdnja dźeſacźich hacź do popołdnja ſchtyrjoch, tola ſawrjenje wobkhodowy na wyſokich ſwjatych dnjach (wótrjowych cźaſach). Pruſki miniſter za witkowanje a pschemysłko wojſewi nétko: „Wotwohlady, dozdy měr na njedźelach w fotografiſkim powołanju ſawjeſej, njeje mi hacź dotal nicźo ſnate. Minam wotpohlad, tajke a podobne žadanja podpjerecź."

— **Schleſiſke rjemjeſła** žada ſej, ſo bychu ſo hnydom unſowe hoſpodarſke poſtajenja ſdóhnuli. Je tohodła pola ſwjaſke némſkeho rjemjeſła a pola wschěch ſchleſyſkich ſjemſkich ſapóſłanzow namjet ſtajił, ſo by némſke knježerſtwo ta to było, ſo ſo poſtajenja dla lichowanja a wuwjeſenja pracźiſnow wottſtronja, dokelž tute ſo wot wyſchnoſczow wuſtja, rjemjeſłu wobſcźežowacź.

— **Winowatoſcź wojſewjenja ſa wupſchedawanja.** Po jenej pschikłaſni Lehnicźanſkeho knježerſkeho presidenty, kotraž ho na ſakoń jebacźnoho wubkhowanſtwa (unlauterer Wettbewerb) poczahuje, dyrbja wobkhodniży a druſy pschemyſlicźnizy, kotříž chcedża wupschedawanje (Ausverkauf)

Knježna Skuderie.

Powědanczko ſ doby franzoſowſkeho krala Ludwiga XIV. wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokračowanje.)

Knježna Skuderie dyrbjeſche naſhonitemu d'Aubilly pschihłoſowacź. S hłukowej ſtaroścźu ſajata pschemyſlujo, schto dyrbi nétko ſapoczecź, ſo by njeſbožowneho Bruſſona wumożiła, ſedźeſche na półdnim wjeczoru we ſwojej ſtwje, hdyż ſnjeni Martiniere ſaſtupi a hrabju Miossens, wyſchka pschi kralowſkej ſtraži wojſewi, kiž žehi nuſze pschejeſche, ſe knježnu rěcźeć. (Pokłady.)

„Wodajcźe", praji Miossens, ſo ſ wojerſkej pschiſtojnoſcźu połtonuſchi, „wodajcźe, moja knježna, hdyż ja waż we tak njepſchihódnej hodźinje wobcźežuju. My wojazy njecźinimy to hinak a nimo tolo ſym ſ dwěmaj ſkowomaj ſamohrajeny. Olivier Bruſſon wjedże mje ſ wam."

Knježna Skuderie, wcźipna, ſchto nétko ſażo naſhoni, ſawoła wótſje: „Olivier Bruſſon? Tón njeſbožowny wſchěch cźłowjekow? Schto macźe wy ſ nim?"

„Myſlach ſebi tola", praji ſmjeło Miossens, „ſo budże mjeno waſcheho ſchłitanza dośahacź, pola waſ podwólne ſtyſchcźne namakacź. Zyły ſwět je wo Bruſſonowej winowatoſcźi pschećiwdźeržany. Ja wěm, ſo ſcźe wy druheho mńenjenja, kotrejž ſo na wobkruczowanja wobſtorżeneho jepjera, każ ſo powěda. Se mnu na hinak. Nichtó hacź ja njemóże lépje pschećiwdźeczeny byez wo Bruſſonowej njewinowatoſcźi pschi Cardillacowej ſmjerćźi."

„Rěcźcźe, o rěcźcźe", ſawoła Skuderie ſ błyſchcźakymaj wocźomaj.

„Ja", praji Miossens ſ dorasom, „ja běch to ſam, kiž ſtareho ſlóſnika ſakło na Honorijowej dróſy njedaloko waſcheho domu."

„We wſchěch ſwjatych mjenje, wy — wy!" ſawoła knježna Skuderie.

„A ſa praju wam, moja knježna", dźeſche Miossens dale, ſo ſym hordy na ſwój ſtuk. Wěſcźe, ſo bě Cardillac tón njekrańny ſeſkarny ſtóſnik, ſo bě to wón, kiž w nozy cźerłowizy rubjeſche a morjeſche, a tak dołho wſchém paßlam muczeſche. Ja ſam njewěm, kak to pschińdże, ſo ſe tajſe ſmutkowne łukanje we mni pschećiwno tutomu ſtarenu njekhmanjeſi ſyłnjeſche, hdyż wón ſ widźomnym njemérom pychu pschińjeſche, kotrúż běch ſkasał, hdyż ſo wón wěſce wobhoni, ſo koło je pocha poſtajena, a hdyż ſo na prawje leſne waſchnje mojeho ſłužobnika wuwoprascha waſche, hdy ja jenu wěſtu ſnjeni wopytuju. Dawno bě mi nadpadło, ſo mójachu njeſbožowne wobory wſchě jenu a tu ſamu rańu. Bě mi wěſte, ſo je mordaŕ na ſtork, kotrýž dyrbjeſche wokomiknje morjeć, naſmjerzny a ſ tym liczeſche. Njetrjebchi wón, potom płaczeſche tune wujowanje. To poruczeſche mi, jenu kedźbnoſcź trjebacź, kotraž je tak jednora, ſo njewopſchimnu, ſo druhy dawno na to njepſchihódźechu a ſo ſ tym wumożicźu wot hrożazeho mordarſtwa. Ja nożych łohki ſchkit pod łazom. Cardillac nadpadny nje wot ſadu. Wón wopſchimnu mje ſ hubjeſej mozu, ale wěſce mérjeny ſtork wotraſny ſo na mojim ſeſu. We tym ſamym wokomiku wuwinuch ſo jemu, a ſtorcźich jemu mjecźik, kotryż mějach pschihotowany, do wutrobnja."

„A wy mjelcźicźe?" praſcheſche ſo knježna Skuderie, „wy njewojſewicźe ſudnitſwu, ſchto je ſo ſtało?"

„Dowolcźe", praji Miossens dale, „dowolcźe, moja knježna, ſo pschitłomnju, ſo by mje tajſe wojſewjenje, hdyż niz do ſahubby, tak tola do wohbinjeze ſkórżby ſawjedło. By mi la Regnie, wſchudźe njeſkutki cźuju, bjeſe wſchcho werił, hdy bych ja ſprawneho Cardillaca, pschikład wſchěch pocźinkow, ſpytaneho mordarſtwa dla wobſtorżił? Kak, hdy by njecź ſpravnoſcźe ſwój tónz pschećiwno mi ſamomu wobrocził?"

„To njebé mózno", ſawoła knježna Skuderie, waſch ród — waſch ſtaw."

„Oh", dźeſche Miossens dale, „ponmyſlcźe na marſchalla ſe Luxemburka, kotrehoż pschipad, žehi wot le Sage ſchtleuzu ſtajecź dacź, do jaſtwa pschińjeſe. Nè, pschi ſwjatym Dionisiju, ani jenu hodźinu ſwobodny, ani mój łónzik wuchja njedam ja ſurowemu la Regnie, kiž by ſwój nóż rady na naſche ſchije ſaſtajił."

„Alle tak pschińjeſcźe tola njewinowateho Bruſſona na ſchibjenzu", padny jemu knježna do rěcźi.

„Njewinowateho", wotmołwi Miossens, „njewinowateho njemjeſcźe njekrańneho mordarjowego pomognika? Kiž jemu pomhaſche pschi jeho njeſkutkach? Kiž je ſmjerćź ſkórkcź ſaſtukił? Nè, wopraudźe, tón ſ połmym prawom kriwaſni, a ſo ſym ja wam, moja wyſokoczeſcźena knježna, prawy ſwójk tuteje wězy wotkryt, ſta ho ſ tym wocźakowanjom, ſo budźeſcźe wy, bjes toho ſo byſchcźe mje ſudnitſwom pscheradźiła, tuto potajſtwo na nékajke waſchnje ſa waſcheho ſchłitanza wuzita."

Knježna Skuderie, ſmutkownje ſwjeſelena, ſwoje pschełwědczenje wo Bruſſonowej njewinowatoſcźi na tajſe waſchnje wobkruczene widźeczy, njecźakałaſche dłże hrózbu, kiž Cardillacowe njekhmanſtwo hižo ſnajeſche, wſchitko wotkryć a jeho proſzyć, ſo by ho ſ njej ſ d'Aubilly podał. Tu dyrbjeſche ho pod ſłubjenym kruteho mjelczenja wſchitko wotkryć a tón dyrbjeſche radu dacź, ſchto ma ho ſapocźecź.

D'Aubilly, po tym hacź bě jenu knježna wſchitko hacź panadzrobnicźko roſpowědała, wobhoni ſo hižcze jónu ſa najmjenſchimi wobſtojnoſcźemi. Wołsebje wopraſcha ho ſrabje Miossens, hacź je kruteho pschełwědczenja, ſo je jeho Cardillac napadnył, a hacź wón Olivier Bruſſona jako teho ſażo ſpóſnaje, kiž je cźeło wotnjeſł. Nimo toho wotmołwi Moiſſens, ſo je w mějeſzkowej nozy ſtotnika zyle derje ſpóſnał, dale bě wón tej pola la Regnie ſam tón mjeczik widźał, ſ kotrymž bu Cardillac ſakłoły. To je mój ſoufnamjenjenja ſo ſ néżnym pschimadłowym dźełom. Jenoż kroczeł wot njeho ſtejo, widźach młodźenzowe wobliczo, kotremuż bě błobuk ſ hłowy padnył, a bych jeho wjeſele ſażo ſpóſnał.

(Pokračowanje.)

ſarjadowacz, jo pola polizajſkeho ſarjadniſtwa ſwojeho ſyna wojſewicz. W nowiſchim czaſu je wopſchiſcheče „wupſchedawanja“ ſo powjeſchicho a maja ſo tohodla wojſewicz: Wupſchedawanja dla wotedacza wobkhoda, dla wotedacza wěſtych druzin twarow, dla runowanja, dla njebohatſcheho runa, abo ſ nětkajeke druheje pſchicžiny, ſchtož kraſch na pſcheiwyſoki naběrk pokaſuje. Pſchikamja dla wupſchedawanja wobſteji ſ lěta 1922 ſa knjeżeſtki Wěnniſti wokſejſ.

S **Boſchez.** Wječera 1. julija ſwjeczeſche gnejuſki ſluſchownik a nóżny ſtražnik Jan Janetz ſwój 30-lětny jubilej. Knjes Janetz 29 lět we ſtużbnej wſy nózne ſtražniſtwo ſobu wobſtarasche. Khorowatoſcze a ſtarosby dla dyrbjeſche pak tuto ſtużbnoſtwo w ſandżenym Żeże ſložicž.

S **Butez.** Sandżenu mutoru ſwjeczeſche ſo w naſchej wſy ſchuliſki ſwjedżeń, kaſiż ſo tu ſwjetſcha kóżde 4 lěta wotmětwa. S tuttym ſwjedżenjom ſjednoczi ſo ſ dobom ſwjedżeń 100 lětneho wobſtaca tudomneje ſchule. We 1 hodż. ſhromadżichu ſo ſchuliſke dżěczi pſched ſchulu k ſwjedżeńſkemu czahej a czahnychu ſ herzami wottam na ſwjedżeńſku luku. Tam pſchiſchedſchi, ſchuliſki wjednik wſchitkich pſchitomnych ſ krótkej narżeju poſtrowi. Na to podachu ſo dżěczi k wſchelakim hram a ſabawam. Sa kóżdu rjadowinu bě wozebita ſabawa poſtajena. Hólzy wuſchſchich rjadowinjow tſelachu do tſoch worjolow a wulkeje hwiżdy. Tež běchu wſchelake żerdże k horje łażenju poſtajene, na kotrež ſebi hólzy po wſchelake mnta doleſechu, każ na pſch. noże, knižki, kolbaſki atd. Mjes njeńſchimi dżěcźimi ſo ſa cżaż hrow ſ wjetſcha poſrjanzy rosbżělowachu. Też hólzy wſchelake reſki abo druhe hry wuwjedżechu. Hólzy ſtanu ſ proſtrym ſmužkowanjom wuſtupichu. Wjeſele dżěczi pak ſo hiſchcze powjetſchi, jako ſo na dobo poprjanzowe muże pokaſachu. Schtóż mózeſche najſkerje běżeć, ſebi najwjazy poprjanzow nałoji. Pſchi tym běchu ſo wěſo tżěrko wuběhake a tak jim dorbu koſej a buttrowe zalty ſ ſwaczinje nimo měry derje ſłodżachu. Kóżdy mózeſche ſebi też koſejowy hornczk ſ twopomnjeczu na rjany ſwjedżeń wobtżowacz. Też czyſte kokłaſki, zalty, limonada a piwo ſo poſliczachu. Mnohe dżěczi doſtachu wſchelake rjane dary k wopomnjeczu domaj. Mały, ale rjany wobniſtroi ſtónczi rjany ſwjedżeń na luzy. Dżěczi podachu ſo ſ katarińczkami ſajo w dolhim czaſu na dompucz. Korczmaŕ Dietrich bě wſchitke ſwoje twokna wobſtwěłkił a ſ tym ſwjedżeń ſobu porjenſchčik. K tomu hiſchcze piſkany woheń ſapali, jako ſo ſwjedżeńſki czaſ pſchiblížowaſche. Dżěczom ſwjedżeń dołho we pomjatku ſtwoſtanje. Wjeczor ſo potom hiſchcze ſtarſcha młodżina w Stangez hoſczenzu pſchi wjeſołej rejzy ſanwjeſeli.

S **Huſki.** Każ ſtyſchiny, budże pſchichodnu njedżelu a pondżelu tudy hermank. Hermank traje 1½ dnja, każ ſmy to wot ſaſtarſka ſnuczeni.

S **Khróſcżi.** Każ je ſo tu hižo wjazy krócz pišałko, twari ſo w Khróſcżigach maka kapałka k wopomnjeczu na wopory wójny, kotrež je wobſada pſchinjeſeſ dyrbjała. Każ ſtyſchiny, je tale wobſada 93 ſtynow we wójnje ſhubiła, jedyn ſ nich bě Němz, wſchitzy druſy Sſerbja. Wěz bě tamniſche wojerſke towaríſtwo do ruki wſacko. Jeho pſchedſyda je ſam po zyłej wobſadże dary ſa pomnik ſběrał a jich na 5000 hr. nahromadżił. Wſchło ſo rjenje cżinjeſche. So budu mjena na kapału herbize, na tym nichtó nježełowaſche. Pſchedſyda běſche to też ſam wobſtrunkił. A ſchto pak nětko taſe rosporjenje? Tammy k. pſchedſydża da mjena nětko němſki pišacz, jenož hſchczene mjeno ſerbſki! Potajtim: Mikławſch Kockel, Pawoł Zieſch, Jan Wenke, Jurij Schulze atd. Taſkile njeroſumi tola hiſchcze żiwſt ſtyſchał njeje. Jeli ſo taſke woprawdże tak wuwjedu, budże to ſjawna hańba ſa Khróſcżi. Kóżdy widżi, każ cżłowjek dyrbi to ſaſudżicz. Je to cżeſcz ſa naſchich padnjenych, hdyż ſo jim jich cżeſtne ſerbſke mjeno bérje? Ale pſchedſyda pjecża praji, ſo ſu mjena pola wojałow a też w zorkwinſkich knihach tak ſapiſane. Mó, luby knjeſet tam ſu wone piſane: Nikolaus Kockel atd. Wojerſke liſcżiny wjedu ſo w němſkej rěcži a też zorkwinſke knihi ſa němſku wyſchnoſcż. Tu pak jedna ſo wo pomnik ſerbſkeje woſadły. A na tom ma kóżdy padnjeny tak ſapiſaneho być, każ woprawdże rěka: Kokła, Zuż, Wjenka, Schecka atd. Kóżdy ſprawny Sserb cżuje, ſo ſo wſcho to jenoż měri pſchecziwo Sſerbam. Każ je ſo nam powědało, wuſtupuje njenowane wojerſke towaríſtwo ſtajnje jako němſke towaríſtwo a wſche pſchednoſtki a rěcże ſu jenoż němſke, hyrnjež ſkoro wſchitzy ſobuſtawowi Sserbjo bychu. Pſchedſyda pjecża też ſe ſtwoſtimi ſwójbinymi najrokſcho němſzy rěcži. A powěda ſo, ſo je wone towaríſtwo wojerſke tohodla k. hiſkopa proſyło, pomnik wojnjerzecż pſchiſtcż, ſo by tola tale ſwjatocznoſcż ſerbſka njeſkyła. We wubjerku nieje zyrkwinſke pſchedſtojżerſtwo ſaſtupjene, jenoż wojerſke towaríſtwo, do kotrehoż pak ſobuſtaw Sſmjerczkezanskeje wobſady ſkuſcha. Nětko, ſo dżeń tež nětkoli evangeſſky padnjeni na pomnik pſchińdu. Myſſimy, ſo dyrbjało ſo pſchedewſchém wuſjaſnjecż, ſchtó pomnik ſtaja, hacż wojerſke towaríſtwo, abo wobſada. Na żadyn pad njemóże ſo pſchidacż, ſo ſo naſchi padnjeni rjekoſo na tamle pomniku wuſmſnjeſchcża. Němz njech na tam ſwoje němſke mjeno a Sserb ſerbſke.

S **Prěrżez** pola Baczonja. We nozy k njedżeli ſo we Prěrżezach pola 6 ratarjow mutſkamachu. Wokna wuſtóczjwſchi, pſcherychu vertika, piſanſke blida a wſchelake pulty. Padwſchi jenoż ſa pjenjeſanmi pytachu. Wſchitko pſcherychu, ale wſchelake drohotne wězy, każ na pſch. ſtote czaſniki, jedżny grat atd. ležo woſtajichu. Kradnychu pjenjeſy a jene koło. Kolo ma cżorny wobkut, ſchěre mantle a horje ſhibnjene wodżidło ſ gumitſowymi pſchimadlami. Żandarmerija warnuje łóżdeho, ſo by koło kupił, jeli by jo jemu poſkiežiło, ale wěz na Baczońſku żandarmeriju wojſewił.

S **Wejerjez.** We tudomnym knjeżim kěżu pondżelu leżeżi pſchebythkarjo 45 lětneho ſkatarja Khorlu Hajnku wobwěſtnjeneho nadeńdżechu. Hajnka bě hiſchcze pſched hodżinu w korczmje ſedżał. Cżeże muſże ſu jeho pjecża k hamomordarſtwu pohnuſe.

S **Nieſwacżidle.** Spéwne pſchedwjedżenje w knjeżim parku w Nieſwacżidle. Pſchichodnu njedżelu pop. 4 hodż. ſpéwa mężczany chor krajnoſtawſkeje wyſchcheje ſchule we ſlawnym knjeżim parku a budże ſ tym ſwoje wuměſtwo w krajnej liſcżitrobże ſtareje ſnaſeje barkowede kroſwoſke ſ kěſchenu dacż. Pſchi pſchichodnym wjedrje ſeitnje ſo khór na wulkej teraſy ſtareho hrodu. Wobdata wot ſtarych liwow, kotrež ſo ſ wónjezolnym keżenju hotuja, je měſtnoſcż ſchéroka, liż dawa dobru akuſtiku. Dla ſimeho ſaſtima ſwobodu. Knjeſa ſ Bietingboff-Rieſcha ſa wumóżenje lubi tuto pſchedwjedżenje něſchto, ſchtož ſu ſkała ſlyſchimy, k czemuż ſo bohaty wopyt pſcheje. Pſchi mjezuje pſchiſhodnym wjedrje pſchewoſtaji ſwobodnym knjes ſe Bietingboff-Rieſch ſwojim rumnym oranżerijm. Wona może derje wopſchiſcecż wulki khor (150 ſpéwarjow) a hórſka liczżon wopytowarjow. Pſchi wobémaj parkowymaj ſaſtupowymaj khódomaj ſu ſaſtupne tkartki po 50 pf. doſtacż.

S **Wojerez.** Padnjeſtwo na ſwjedżeńſkim namětnjeſu. Sandżenu pondżelu nazy wokolo 1 hodż. nětkoli ludżo na tudomnym ſwjedżeńſkim namětnjeſu dwě wołowje wobkedżowachu, kotrejż ſ jenym korbom tkěrko hpéſchnje woi tudy ſwatajſchtej. Nětkeſi ſo hnydom ſa nimaj podachu. Jako widżeſchtej, ſo jeju ſcéſkuja, bleſchu w korbje ſapleczeni prjecż cżinjuſchtej. Wino, kotrež bě w bleſchi, tkěrko wótżje ſ njeje kluſkataſche a tak ju ludżo, kaczmuż bě doſcż cżima bórſy namakachu. Padnchaj pak ſo na Hrodkowſkej dróży ſhubiſchtaj. Każ je ſo nětko wupokazało, bě bleſcha ſ ſeuohy ſtana na ſwjedżeńſkim namětnjeſu kradnjena. Kak je na tak wobſwětlenym namětnjeſu padnſchtwo ſpéta móżno, njemóżemy ſrofemicz. — Wobſaržujomne njeſboże ſta ſo tu ſandżenu njedżelu. Kóń rěžnikeho mjiſtra Langi, kotrež mjeſche ſo pſchi jechanju wobdżělicz, ſtana ſebi nehu. Jeho hnydom doktórhu. Wobwjedżer ma ſ tym wulku ſchkodu.

S **Wojerez.** Sandżenu pondżelu nadeńdżechu ludżo na tudomnej allejowej luzy plakaze dżěcźo we wołyczku. Daloko a ſchéroko też njeběſ cżłowjeka widżeci, komuż mohło dżěcźo pſchiſtuſchcecż. Nichtó ſo też njeſpichińdże ſa dżěcźom praſchecż hacż je ſtónczuje ſtuſkni ludżo njeſmérowachu. Po hwěmaj hodżinomaj pſchińdże pak ſo macż ſa dżěcźom praſchecż. Mé na nje zyke ſapomnika. — S tudomneho ſportiſcheho méſtna dyrbjeſche wohnjowa wobora niedżelu rojeżor hrubu wołobu wołſtronicż. Bě to dżiwa holza, kotraż bě ſo ſ dwěmaj hólzomaj tkěrko wopika. Na kóżdy pad bak běchu ſo nětak ſwadżili a poczinachu ſo praczż. Stónczuje holza tak ſakkadżeſche, ſo dżyſche ju ſaniſtena kolona wotwjeſcż. Ta pak niczo dożpéż njeměſche. Stónczuje ju wohnjowa wobora na ſtrażu dowjeſe, hdyż ſo po cżaſu ſmérowa. Każ praja, běchu holzu pjecża widliſtcża napadnyle.

Se **Sſlepyho.** Na njedżelniſchu, k Baſtianej powołanu ſhromadżiſmy Sserbſkeho towaríſtwa ſa Sſlepo a wokalinu běſche ſo ſchwarna cżjódka ſtarych ſwérnych Sserbow ſeſchła, kotliż ſo wſchitzy ſnowa naſchemu towaríſtwu pſchiſamknychu. Nimo nékotrych ſtarſchich knježow pſchidobuchmy też dwaj młódſchej haburtawaj. Se wſchelakich ſnamjenjow je ſtużżicz, ſo do naſcheho towaríſtwa ſtónczuje młódniſche żiwjenje ſaczehnje, ſo ſo ta Sserbjo hiſchcze jónu ſhrobaju a do młonſcheho ſtuſkowanja ſa ſdżerżenje ſwojeje narodnoſcże ſtupja. Naſche towaríſtwo dże nimo toho też herbiſku ſabawu a ſerbſki ſpéwajicz a wjeſkoli herbiſkeho towaríſtwoſcż ſpéchowacz. — Sekjatenje noweho pſchedſydſtwa dawa nam naſlépſchu naděju ſa wuſpéch a rosróſt naſcheho ſerbſkeho towaríſtwa. Wot ſhromadżiſny jenoż hónje wuſwoleni knježa, kotliż ſu tudy we ſerbſkim żiwjenju pſchezy na pſchnim mékinje ſobu ſtali, rukuja nam ſa dobre poradżenje naſcheho pſchedewſacza. Sa pſchinjeho pſchedſydu bu wuſwoleny ratar knjes Matij Nowak ſ Trjebinka, ſa druheho pſchekuzy knjes Matij Panoſcha ſe Sſlepoho, ſa pjiſnawjedżerja wobkedżeſ rěkaſe knjes J. Lorenz ſ Wjeſe Wodn-Sſlepoho a ſa pokladnika ratar knjes Hanżo Nowak ſ Now. ...

Cżużemy ſebi też hnydom nowe mjeno pſchiwołożek. Wſchitkim lubjeſche ſo mjeno „Gwéſda“, ale hónżnje ſo wobſamknu, ſo ma ſo mjeno poſdżiſcho dacż, hdyż budu wſchitke nowopſchidobyte ſobnſtawy pſchitomne. Potom ma ſo to na ſwjedżeńſke waſchnje ſtacż, każ je to waſchnje pola kóżdeje hcżeżeuży na ſchżinach. — Sandżenu mużaczny pſchinoſchi ſu poſtajeny a hnydom na mżaz junij wotwjedżeny. Saſtupny pjenjes nima ſe we pjenim cżaſu hiſchcze ſdżerżi. Schłóż pak ſo ſ pſchinjepom hiſchcze dliji, njewoteſdże poſdżiſcho potom tak tunjo. — Dale ſo poſtaji, ſo jutſje ſtakt, wjeczor w 9 hodż., wſchitzy ſaſo pola Baſtiana hromadże pſchińdżemy, ſo bychmy ſebi wſchitko dla ſhromadneho wukleta, njedżeli, 5. julija, na ſlét do Kulowa dokładnje dorospowědali.

Hospodarſki rozhlad.

Schtwórtk, 2. julija 1925.

Wężerawiſche kurſy w Barlinje.

1 Dolar	4,195	100 franzowſk. frank.	18,79
1 jendželſki punt	20,394	100 cżeſkich kronow	12,48
100 ſchwajz. frankow	81,46	100 półſk. markow	79,70

Efekty mężachu. wężera na Barlinſkiej burſy ſchpatne kurſy. W kurſach ſtatnych a wójnſkich pożežankow bě malo pſchemeńenjena.

Na **produktowych wikach** ho płaczińy ſnadnje wotſkhadżachu. Na naſchich wikach je żito nimale żadne. Dla ſuchoty je we wulkich rěkach malo wody a tohodla je wężerſke żita na nich brózſche. Wężera płaczeńe zentnar

w Berlinje

pſchenży 13.30—13.50 hr., rożſi 11.10 hr.
hacż 11.25 hr., jeczmjenja nasmnego 10.20
hacż 10.90 hr., wowſa 11.60—12.05 hr.,

w termińowym wikowanju:

ſa julij: pſchenży 13.08 hr., rożſi 10.67 hr.
hacż 10.72 hr., wowſa 9.80—9.77 ſt. hr.

Swińſkaſe wiki wężera ſrjedu w Berlin-Friedrichsfelde (Magervieh hof). Pſchijmnali běchu 121 běhakow a 542 proſtatow. Wone płaczachu.

wulke běhaki 85—100 hr., ſrjenże 35 hr.
hacż 80 hr., małe 45—60 hr.,
proſtata wulke 27—40 hr., ſrjenże 22—27 hr.

Wiki běchu mérne a pſchedawarjo na płaczińy dżerżachu.

Wiki wuſitkowcho ſtotu ſaſtupeny mutoru w rauſchez Friesiſkej. Skót bě nimale żadny, płaczińy ſkerje horje biſachu.

Młode dójki a wyſokoſoczeſne krowy:
płaczachu:

1. rjadownje	600—700 hr.
2. rjadownje	450—600 hr.
3. rjadownje	300—450 hr.

Wyſokoſoczeſne jałowy:

1. rjadownje	500—650 hr.
2. rjadownje	350—500 hr.
Howjadła ſa paſtwu	150—250 hr.
Proſtata	18—25 hr.
Běhaki	50—70 hr.
Jelnjata	8—15 hr.
Wowzy	25—40 hr.

Na pſchedaż:

Wóz dżěczazy a ſtólcżk we Wojerezach, Zyrkwinſka haſa cżo. 21. — Promenadowy wóz w Budyſchinje, na Garbarſkej haſy 5, delka.

Krowa, ſtarſcha dobra dójka, we Wyſokej 14 pola Kamjenza.

Koſa ſ kóſiatkami a karnikloza ſaućżka ſ młodymi, na Ziłowje 79.

Huſ 15, w Khelnje cżo. 266.

Sso pytaja:

Holza do domu Krantzowa „Zur guten Quelle“ we Wojerezach. — Meinikowa, jama „Erika“, Schumannſtr. 5.

Korczma w Płaczezach. — Reinhold Michael Holezach. — Konditorija Harniſch w Budyſchinje, pſchi Lawſtich wrotach. — W Budyſchinje, Friedrichſtr. 61.

Hohoncz Korla Schmidt we Schekezach. — Knježi dwór we Lubhoſczu.

Samkař, Belle a ſyn we Wojerezach.

Hlidarſki, E. Rönſch w Budyſchinje, na Hoſchcż haſy 5.

Rěſnjki, Pawoł Beyer we Semizach.

Moletiſki, Fritz Bienek w Kamjenzu, Kurzeſtr.

Palek, bratraj Reif w Kamjenzu.

Schewſki, Khorla Pohl w Kamjenzu.

Dżiłarjerjez. Alfred Lehmann w Brěſni pola Kamjenza.

Jana Herman w Błtej Wodże. H. Kilijan we Wuſtrjazach.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki, dżeuża dop. ¾11 hodż.: Snadne wiki, bjes nażtoka ſa wożiwjenje. Tendenza wacżakowaza.

¾12 hodż.: Każ pſched hodżinu. Tendenza mérna.

Płaczińy na Barlinſkich produktowych wikach.

Fita a wokſiowe ſymja po tuni abo 1000 kg, ſawal 100 kg, wlaczińy po Kolej hrjwnje.

	1 7.	30. 6.		1 7.	30. 6.
Pſchenża	266-270	265-268	rażk. wożiſchki	15-15,60	15-15,60
rożſa	222-225	220-223	poch. melaſſe	10,00	10 00
małk. jeczmjen	226-240	226-245	ſerabella	13-15,25	14-15,25
nat. jeczmjen	—	—	hórnaze twjži	21-22,20	21-21,10
wowſ	232-241	231-239	ſmuzy	21 22,00	21,00-22
tukuriza (Mais)	213	—	wołk	24-26,00	23-26,00
pſchenżn. muka	33-36,00	33-36,00	ſamy wokſiſchi	22-22,50	21-22,50
rżana muka	22-31,50	29-31,25	mórſe łupiny	11-12,50	11-12,00
wſchelk. wotr.	13-13,20	13-13,20	olſe łupiny	14-15,50	14-15,50
rżane wotruby	13-13,90	14-14,00	ſyno, 50 kg	3,20-3,70	3,20-3,70
ſyd	350-365	350-365	ſyowa, rżane	1,00-1,50	1,00-1,50
ane ſyowje	385-390	385-390	„ pſchenż.	0,95-1,35	1,00-1,35
roch	25-26,50	25-26,50	„ wowſowa	0,90-1,25	1,00-1,25
ielušchki	21-23,00	21-23,00	„ jeczna	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaczińy rěſneho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

1. julija 1925. Płaczińy po zentn. a ſt. hrjwnach.

Skótne druzyny a woſtamjenjenje.

Woły: 410.

Polnomłodſane, wukormjene, najwjetſchiche rěſneje hódnoſcż hacż do 6 lět	56-60
Młode młodſane, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	48-52
Wjenſe wukormjene młode, derje pżowane ſtarſche	42-45
Rjenje pżowane wſchěch ſtarobow	35-40

Byki: 504.

Polnomłodſane, wukormjene, najwjetſchiche rěſneje hódnoſcże	55-57
Polnomłodſane, młódſche	50-52
Mjenſe wukormjene młódſche a derje pżowane ſtarſche	43-47
Schpatne	33 42

Jałowy a krowy: 945.

Polnomłodſane, wukormjene krowy najwjetſchiche rěſneje hódnoſcże	55-59
Polnomłodſane, wukormjene jałowy najwjetſch. rěſneje hódnoſcże hacż do 7 lět	44 50
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młódſche krowy a jałowy	35-40
Derje pżowane krowy a mjenje pżowane jałowy	25 30
Mjenje a ſchpatnje pżowane	20-23

Cżelata: 2675.

Najlépſch. wukormjene	62-67
Mjenje wukormjene a taſke wot żiwa	56-60
Schpatne	50-55

Wowzy: 8445.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	50 56
Starſche wukormjene	38 44
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	24-30

Sswinje: 8329.

Polnomłodſane, wołobitych raſow a jich ſchćipeniow, hacż do 1½ lět ſtara	78-79
Butermjenſe	77-78
Mjeſna	74-76
Schpatne	71-73
Ranaj a kundoży	70-74

Tam maja wschitzy pschiwšcy, kotřiž so na sšěcze wobdźela a tež cži, kotřiž chcedza hischcze naschemu towarstwu pschistupicz. Sa nowych sobustawow z mlodeho serbskeho dorosta smy hischcze dwě městnje we pschedbydlstwje reservěrowali. — Tež nasche serbske mlode holzy a žony, kotrež do Kulowa sobu pojedu, njech jutsje pjatk wjeczor pschindu. — Dokelž chcemy sebi tež jedyn serbski sasspěwacz, pschinjesesce waschе spěwnikli sobu.

S Mužakowa. Straž w tudomnej schamotowni, kotruž je so 16. meje sapoczał, hischcze dale traje. Dźiwodawarjo a dźěłacžerjo njemóža so dojednacz. Dźěłacžerjo žadaju sebi, so by so jim mjda wo 70 proz. powyschka. S dźěłom pryedy njesapoczinaju, dóniž so jich žadanje njedopjelni.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* Se Scitendorfa. (Wojowanje z nutsłamarjemi.) Sańdženu sobotu w nozy so poduschi pola blidarskeho mišchtra a mjasoweho pschesładowarja Gustawa Volki nutsdobywachu. Wěchu sebi rěkl k wotewrjenemu wokniej stajiłi, hdyž Volka spasche. Volka so na nich w prawym czasu dohlada, a tak so pschecziwo nim žylnje wobarasche. Pschi tom bu na czole a we wocžach khěrko sranjeny. Jemu so poradzi, paduchow pschedobyez. Wobžarowacz so ma, so pryedy czekatychu, hacz něchtó druhi na pomoz pschindże. Volka mjenujuzy wjetschi dźěl starych twjerdych pjenjes we swojej spanskej jistwi khowa. Tukaja na wjesnych paduchow, kotřiž Volkowe wobstejnosce derje znaja.

* S Liberza. (Spytane rubjezne mordarstwo.) We Franzendorfje pola Liberza pschindże 20 letny muzšti do sładow 74 letnje twudowy Sapoweje. Wjazy dujow bě so hižo we wokolnosczi wokoło honił a dźeń pryedy hischcze w zamknych klamach zokor kupowak. Tón dźeń žebi sasze zokor kasasche. Jako so žona woitowobrocži, jej zuby dwě rubischczy do huby tyknu, so by njewokała. Na to ju ſ nězim twjerdym 5 rasow do hłowy dyri. Žona k jemi padny, wědomjo shubitwschi. Zuby pokradny ſ kaschczika na 2000 krónow a czekny, rubischka napadnjenej sasze ſ huby wuczahnywschi. Žona sasze wědomja nabywschi, hnydom wo pomoz wokasche. Jeje 57 letny bratr Henrich we póblanskej jistwje spasche a wo podawku ničso njepytny. Jako tón trokanje wuzhyschawschi pschindże, bě so rubjeznik bjes žłeda shubił. Ssylnje krwawjazu žonu do Liberzanskeje khorownje dowjesechu. Hacz czežko sranjena sasze wokthori, so jara prasscha.

S Mischna. Tu je so hižom se žnjemi sapoczało. Nasymši jeczmeń je dozrawił. Hižom jón ſ městnami sahnuša. K lěwej stronje Lodsa hižo někotre sahony pobjezene leža. Tež žita poczinaju so hižo bělicz. Jeli by so we sańdženym tydženju trochu njedeschczowało, njebychu so žita ani derje wuwicz mohle. S tym je žitam a druhim rostlinam wo wjele spombane.

1 nowe jězdne koło

(120 hr. hódne)

za 30 fenkow!

może dostać, štóž so wobdźěli

na Wšotowarstwowskim zlěče w Kulowje.

Hlej wčerawši nastawk „Zajimawa loterija na Wšotowarstwowskim zlěče w Kulowje".

Najnowiše z cyleho swěta.

W Barlinju je so wutoru schěšej protestowanšich shromadźiznow pschecziwo ataklim zlam wotmělo. Sozialdemokratiſy rěczinjzy zlam najwótrischie wojowanje pschipowědźichu.

*

Jako demonstrazija pschecziwo pschitomnosczi jendzelskich wójnskich łódźow w Baltiskim morju žu je so w finskim salěwje manewry ruskeho wójnskeho łódźiwa wotmě̌le. Pschi tym je so na jenym saniczaku torpedowskich czołmow rozbuchnjenje stało. Saniczak je so czežko wobschkodźił a je so ſ wjeczajym potwajsonc do Kronstadta dowjesł.

*

Chinesojo so ſ Němskeje do Chiny wróczeja. S Barlina je so wutoru 320 Chinesow ſ Barlina na domojjězbu pisches Pólsku podało.

*

W Hongkongu je so chineske wobhdlerstwo směrowako. Wosm dróhowerje želesnjazy ſ jendzelskim a portugalskim personalom sasso jězdza. Wjele dobrowólnikow je so k wobstaranju wschelakeho dźěła samolwiło.

*

W Port Norienje w Kanadze je czrjódo sahabjenych rubježnikow zlonizu nadpadła a 43 žudow spirituosow wotwjesła.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Gmejnski pucz ſ Njedaschcez do Makeje Brahi je dla nahonjowanja na Prazanskich honach wot 3. julija sawrěny. Jězdzicz ma so w tutym czasu na Lutyjezy a Hodźij.

Gmejnski pucz ſ Lahowa do Hasłowa je dla nahonjowanja na Lahowskich honach wot 5. hacz do 12. julija sawrěny. Jězdzicz ma so w tutych dnjach na Banczy a Strózischczo.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol" ma kóždy štwórtk wjecžor we 8 hodź. zwučowanje w towarsowni na Hornčerskej hasy.

Bukecy. Bukečanske serb. tow. wotjědu njedźelu, 5. julija, z Pomore 6/,9 hodź. do Kulowa. Wo prawje bohate wobdźělenje so prosy. Spěwarjo a spěwarki chcyli so po możnosći w połnej ličbje wobdźělić.

Hornja Hórka. „Łužica" wobdźěli so njedźelu, 5. julija, w połnej ličbje na zlěče w Kulowje. Wotjědzemy 1/,9 hodź. z Dźěžnikec. Kotřiž chcedźa sebi jězdne lisćiki do časa wobstarać, njech je sebi z časom pola městopředsydy skazaja. Zo so wšitke sobustawy wobdźěla, wočakuje předsydstwo.

Kedźbu! Žadany spěw „Hdyž wjecžor sparny wusnyć chcu" sym wot přečelneje strony dostał, tuž njeje dalšeje pročy trjeba. Jurij Słodeńk.

Lichań. Tow. „Zernička" ma pjatk wjecžor 1/,9 hodź. spěwanje. Dla Kulowskeho zlěta maja wšitcy z wóstoseu přinć.

Potuńšenje jězby z Budyšina do Kulowa na zlět. Z Budyšina do Rakec wudawa so njedźelska khartka (1 hr. tam a wróco). Štóž chce tutu lěpšinu wužiwać, dyrbi to hač do soboty pop. w 4 hodź. we sekretariaće Domowiny wozjewić. Bližše hišće we pjatkownym powěstniku, wosebje dla wobstaranja khartki z Rakec do Kulowa.

Slepo. „Slepjanske serb. tow." ma jutře pjatk wjecžor w 9 hodź. pola Bastiana zhromadźiznu, na kotrejž budże so wo Kulowskim zlěče dojednać. Wšitcy, kiž chcedźa našemu towarstwu přistupić a wšitcy ći, kiž sobu do Kulowa pojědu, wosebje tež žony a holcy, njech cyle wósće přindu.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyney, — za nawěšťki: A. Dučman w Budyšinje.

Hosćenc w Hermanecach n. Spr.

Njedźelu, 5. julija,

wulke kehelekulenje wo myto

po starym wašnju na drózy.

Wukula so **swinjo, swinjace pleca, kołbasa** a druhe dobre wěcy.

Wo prawje bohate wobdźělenje prosy

Alma zwud. Naumannowa.

Fahrmannec dom jězdnych kołow

— w Budyšinje na hórnčerskej hasy 10. —

Znamkowe jězdne koła

(Marken-Fahrräder)

we wulkem wubjerku a w najdnorišem hač najlěpšem wuwjedźenju.

Pawoł Rehork

pruhowany moleŕski mištr

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 34.

Wuwjedźenje jednorych dźěłow

wumělskich molowanjow

kaž tež molowanjow w cyrkwjach, na zalach, w hosćencach, kofejownjach atd.

Zhotowjenje rysowanjow, skiccow a namjetow.

Železowa wikowarnja

Bruno Sachse

na Hošic hasy 16. **w Budyšinje** Telefon 264.

poruča

pódla **staboweho železa, blachow, rólow, železowych tworow,** wosebje **warjeńske sudobja, wóhnišča (Herde), khachle, zacynkowane bowy, widły, łopaće, rjećazy, grotowe plećidła, kałačkojty grot, hozdże, twarske nošaki (Träger)** a za skały: **worcl, hamory, zbóhadła, atd.**

Płaćizny hódno kupujeće

šijace a rjemjeslniske mašiny

pola **J. Klemma w Budyšinje** na Serb. hasy 1 I.

Meble, polstrowe twory, stólcy

poruča jara tunjo

W. Despang

na Mužakowskej drózy 4.

Wobhladajće sebi mój skład bjez kupneho dyrbjenja. Podźělnje płaćić bjez přiraška k płaćizmje je dowolene. Předźělanje polstrowych meblow spěšnje wuwjedu, přindu tež do domu.

Nawěšťki přinjesu wužitk!

Makkowe

košle
kholowy
košle z předkošlič.
nohajcy
zoki

Rud. Osswald

jenož
na serbskej hasy 3

Žonjace mantle

hižo wot 7,80 hr.

Paul Otte

na žitnej hasy 10.

Šatki za čěšne dźěći

dźěćace drasčički, hólčace wobleki, holčace drasty, dźěćace a hospodarske šórenchi, wołmu, štrympy, zbytki košlaceho sukna, zatina atd.

W. Köhlerowa

w Budyšinje na hłownem torhošću čo. 9.

Bonbony

„Mój porašak" 1/4 punta jenož po 15 pj.

„Moja kajkosć" šlez. měšenje 1/4 pt. jenož po 30 pj.;

praliny

1/4 punta jenož po 25, 30, 40 a 50 pj.;

zlemk. šokolada

z worjechami 1/4 punta jenož po 30 pj.

smjetanowe bonbony

1/4 punta po 25 a 40 pj.;

mjatlička (Pfeffermünz)

w 100 gram. taflach, jena jenož po 20 pj. atd. atd.

Paleny kofej

1/4 punta wot 70 pj. hač 1,20 hr.

wosebje možu porućeć

Mokka-měšenje

1/4 punta po 1,10 hr.

Kakao

„Gaedke", punt jenož po 60 pj., najlěpša kajkosć.

Kofejowy skład

E. Eckhardt

w Budyšinje

na rózowej hasy 6

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hórnčerskej hasy čo. 10 poruča **jězdne koła, šijace mašiny, mantle** a **šlawčki. Samsna wuporjedź.**

Ssobotu, njedźelu a pschichodne dny

pschedawam

žonjaze a mužaze lětne koschle po 2,20 hr.

dźěćaze lětne koschle:

wulkosć:	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95
płaćizna:	1.20	1.30	1.40	1.50	1.60	1.70	1.80	1.90	2.—	2.20

nahłowjaze lětne rubischka 0,80 hr.

Po tutych płaćizmach dóstanjeće jenož w mojim wobchodźe **Burglehn 11** w Budyšinje.

Na wikach nještoju (tež niz sobotu), a tež žanych wokolnoscherjow nimam.

A. Kasper, Burglehn 11.

Dźělbu najlěpšich **mantlow** za **jězdne koła** z małymi rjanosčowymi brachami ma jara tunjo wotedać

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4.

MERSIOVSKY

Časniki

Kupuju stajnje

po najwyššich dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, (żelezo a metale jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hórnčerskej hasy 11

Telefon 1346.

Poručam

trjebane meble

tež male meble a polstrowy wěcy po wurjadnje tunich płaćiznach.

E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Trjebane łožo

z matracu, derje zdźerżane, předawa **Despang** na Mužakowskej drózy 4.

Janko-jězdne koła

njezničomne - lohko běžne - tunje płaćizn

Takle sudźi moje voteběrařstwo:

Na „Janko"-jězdnym kole jězdžu hižo 15 lět, sym z nim jara spokojom, wono běži jara lohcy, njetrjebach je hišće ženje porjedźeć dać . . .

W Lutoběu, 6. junija 1925. **G. W.**

J. Schieback na Mužakowskej drózy 4.

Žane klamy, tehodła prošu wo wobhladanje bjez kóždeho nuzowanja ke kupowanju. Sprawne rukowanje na kóžde kolo. Podźělne płaćenje je dowolene.

Hódnostny paleny kofej, najlěpša buna!!

5/,punta po 3.25 hr., 3,— hr. 2,70 hr. Šalka płaći najwjacy jenoć 1 1/2 pj. bjeze wšěch přidawkow. Póstowy dobérk (Nachnahme) bjez wudawkow hač do domu.

Patzig w Drježdźanach 28, Kronprinzenplatz 4.

Zahrodka

— serbska čitanka

za sršeni skhodźeńk ludowych šulow

je hotowa a na předań

w Serbsk. knihařni

w Budyšinje

Přiloha k čisłu 151 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 2. julija 1925

Kak k. dr. Frencel w Budyšinje wo Serbach sudźi.

Přeněměny Serb přećiwo swojim prjedownikam.

(Bjeź famolwitosće hłownego redaktora.)

W Budyšinje, 29. junija 1925.

Sserbšći pischeçeł w Brasiliskej (Porto Alegre) pósła nam sawćerawšchim němšći dźenik „Neue Deutsche Zeitung“, kotraž hižo 44. léto tam wukhadża. Mjenuje so „Tageblatt für Brasilien“ a rékasche prjedy „Koßeritz' Deutsche Zeitung“. Tutón dźenik pschinjeße 4. měrza 1925 (čo. 51) nastawk „Sserbjow w Hornjej Łužicy“, kotryž bésche knjes dr. Frenzel 3. februara t. l. w „Hamburger Correspondent“ (čo. 56) wojjewik. Chcemy jón naschim čitarjam dospołnje a po możnosći po hłowje posłuchaś, so mohli sej teź sami swój rozsud cinicś a nam so njemohło porokowaś — kaž so to potom swjetscha stawa, — so šmy wéste kady wubrali a tak swišł a smyłk nastawka pschitorhnyli. Wón piša:

„Pschi rosponimanju wo Sserbowstwu w Hornjej Łužicy dyrbi so sakadnje kuzże rozdźěl cinicz mjeś woprawdźitym sadźerjenjom tam bydlazych Sserbow a wopaczneho wopisowanja, kotrež te twot Cźechow wudźerjane „herbšce“ nowinarstwo rosćerja. Drje njeje w herbšćim ludźe, teź niz w dowónjnikim cźasu jenje myśl wuhaćrjła, so su Sserbjo nješchto wołebite. Sserbšta błužobna w méśece bésche teź tu Sserbowka, jeje knjezźiwo pak némške. Tutu nepschećiwnosć wuskutkowa hižo drasta, kotraž jako herbška placzesche.

Ale ludowy słyšk herbšćeho kraja cźehnjesche do méśta a so tu pschenémcźi njenapadnje a bjez nuczenja. Wojerska słužba wjedźesche po dwémaj abo tśjoch létach w Budyšinje, Chorćezju abo w Drježdźanach młodych muzi jako rospółpłanzow némsko-méšćanskeho žiwjenja na kraj. Zeńtwy mjeś némšćinmi a herbšćimi swójbami pschemoseza někajki napschećiwnosć i pschećelstwom. Sserbam bu pschez tolmacźow pola wyschnoseźow a jich récź wobknjeźazych pschisłajenych we wobkhodźe iwoložene, swoje wéry wobjasnjarać. Wésta makohódnosć móżeśe we wobkhodźe ze wobkhedźowacź; tola njeměrjeśe so to pschećiwo njemu jeku Sserbje, ale wosebje s napschećiwnych pomérow mjeś méšćanstwom a ratarjom. Pobrachowanje herbšćich muzi we wésty wusłužbnjenych powołanjach (offizjer, prawišnik, lékar (sarjadnistwo) njeležeśe we wotmyślenym wusamknjenju Serbow wot tutych powołanjow, **ale w jeho niedobrahajej hódnoći za intelektuelne** (dźełane) **powołanja, schtož je jara napadne. Samo mnohi herbšći wuczerjo a duchowni wukhadźeja swjetscha s méšćanych swójbow.** (Wusłužbnjene wot dop. kaž teź dalśe). W méstach bésche na schulach pschezo pschikeźnosć, herbšcu récź pésłowacź, teź na gymnasiju. Němcy a Sserbje bécha pschezo pschesjedni we wupokazanju zjusokrajnych pschicźahowarjow, njech bécha to połizy dźěłaczerjo, słowakšći pschedawarjo abo cźěsźy wobkhodnicy. „Polake, Slowake, Bihmake“ bécha za Němcow a Sserbow wurafy mateje hódnoće. Wschoźkowjanske ideje njejsu w Sserbach saforjenjene. Pocźahi k delnjolužiskim Sserbam su zyle šnadne. Jenoź katolšcy Sserbja w Kamjenjeśe wokolinje bécha hižo psched wójnu wuwokani jako „sažrani Sserbja“. Němcy a Sserbjo bécha do wójny bźeleni žiwi w méšćanskim rjemjeźe a ratarstwje. S toho nastachu wéste napschećiwjenja. Někotsi schćeźwarjo żenje njezalowachu. Tola jich propaganda (spěchowanje) so żenje njewuskutkowa. Pschećiwe narodne pschećiwjenje mjeś Sserbami a Němcami so psches pschećelne swjazki nimale nihdźe njepekaja. Tola cźujesche so Sserb pschezo jako njeněmšći statcźan.

Krótko psched wójnu sesyłujesche so jenotliwe herbšće spěchowanje psches **wobschěrne ruske pjenjezne źrědły, kotrejž Ssmoleŕ w Ruskej pschi pschednoschkach wo porjadnjecźowanju bratrjeskeho naroda w Němskej hromadźesche.** Ruska so nadźijesche smutkownych cźežow w Němskej. Tak cźeczachu źrědły bohatschoj, hacź jej Ssmoleŕ žam nadźesche. **S nimi tworjesche Sserbski Dom w Budyšinje, w kotrymž su dźensa herbšće schćeźwarje nowinarstwo, herbska kooperatiwna banka a herbšći muzej samoćesone.** Banka dawasche we wójnje a sa cźas inflazije (wothódnoscźenja) herbšćim ratarjam pohódne kredity, schtož bésche pjenjezny pschiphkaw **i wschoźkowjanskich wulkowobthodowm we Prahi móżno,** žyła, hdyž placźiwosć cźěłeze króny jej dowoli, w cźasu inflazije wulke pschedewsaźaca pschewinjesć.

Sserbske ratarstwo je so powschitkownje wustrowiło, jeho wobhódźenstwo je so ponowiło a powjeschiło. Nastata schkoda paduty na banku wróżo.

Kónc wójny a w revoluziji dźěłachu herbšći schćeźwarjo w Parižu na „rosrjadowanje“ herbšćeho praschenja psches swjazkarjow. Njemóżachu pak ničo zyłeho wuskutkowacź, pytachu swojich pschiwótnikow pod hesłom: Hdyž Hornja Łužica k Cźecham pschitpadnje, njetrjeba žane wójnske wotschkodzenje placźicź. Tutón źrědł cźehnjesche, Sserb je jara flutnivy.

Napadny wobwrót w herbšćim hibanju sta so, hdyž Cźechowja narodnu zyrkej załoźichu, kotrejž pocźahi k Romej popuschecźichu. Duchownistwo w Hornjej Łužicy sćažnu so wot truchow, Cźechom pschereźelnych, wrócźo, jasim katolskeje zyrkwje na potłocźowanju herbskeje separaziji wotcźesche puśerunje. Sćežnik toho bésche wosebje w naschcźiwanej Kamjenjskej krajinje, so to tam wjeźnemu duchownemu spjecźowaku, žyła hdyž někotsi separatistojo sej myślachu, so maja w někotrych duchownych wjednikow herbšteho hibanja.

A nětcźišche pokoźenje? Sda so, so su sej wjednizy herbšteho hibanja po cźasu wědomi, so so separatistiske (wotdźělenske) plany pschewjesej njehoda a tohodla se wschěmi śrědkami spytaja, žłowjanske narodne wědomjo mjes Sserbami znapjatoscźu pěstcźicź. Pucźowanjasy wuczerjo so pokasuja, Pražjzy wulětnizy pschińdu do H. Łužicy, herbšći wuczerjo wjedu dźećzi do Prahi, so by kutam cźěsku récź nawukle. Pschi wólbach postaji so sašo herbska liscźina. Wjednizy chcedźa pjecza na parlamentarisku puć cźu něschto dozpicź. Ale wulsyhł wólby (na 20 000 hłosow) dopokasa, so wo narodno-herbšćim hibanju žaneje récze njeje.

W kulturnym dźele njeje herbše hibanje lepje. Nětko so wschudże herbske konzerty wotmiewaju, njech je to wot jenotliwych kantorow na wjacy abo wot towarstwow we wjesce. Ale i woprédka njejsmy so na to myślicź, so plahowanje ludoweho spéwa politiske motiwam wusłoczi. Sso wź, móże to ras politiske scźehowi méć, tak rucze hacź so wupokasa, so so herbšći spéw w konzertnej žurli wotmiewa. (?) Wu tu khwilu je to jenoź sajimawe wunamakanje, teź sa tych ludźi se herbšćim mjenom, ale tola šnadź i wusnamom sa pschichod, w kotrymž budźe so rosrjadź, hacź te ledy cźuczine a njenuczene pschenémcźenje dale popstupuje abo sastanje.

Sserbska wědomosć sjromadźuje so w herbšćim towarstwje „Macźica Sserbska“, kotrejež pschedsydża je prof. dr. Muka. Bjez diwła so tu sa sdźerjenje Sserbstwa dźeła. Ale njejsmy so jako „propagandna zentrala“ wosnamjenicź. Wěso je prof. Muka we swojich spisach wotpréjonne wudewanja wo wulkosći a žywnosći Sserbstwa cźinić. Tola maju so tute jako wědomostne smyłki wobhladowacź, niz pak jako politiske jebanstwo, hyrnjej dyrbi rad swój lud s rosłumtiwych cźłowjeskich pschicźinow toułki a cźeścźenj widźecź. Skerje móże so rjec, so su twot herbšćeho towarstwa wudate spisy wysoko wědomostne. Sso dźeła njes nimi, kotrež, wobronjene s němšćej wědomosću, wo problemach methodisyh prawje jednaja. W tym rozhódźa so sakkadnje wot wotpohladnych methodom połšich a cźeških wědomostnych politikarjow, **kotrejž chcedźa herbske hibanje w Němskej sa swoje narodne samery wuzicź.** So su wozwurtujoni němšći aeśeliarjo (frażnowědni) husto dosć ważnosćej herbšteje kultury na pschednate waschnje we němšćich spisach pschedstajeli, je snate, a je k zyle wopaczným pschedstajenjam wo pomérach w Hornjej Łužicy, wosebje w Budyšinje wjedło. Budyšin je sjyła němske město. Na wiczinych dnjach widźiśch herbšte drasty abo błyschiśch herbšti récź huśeśisko. Ssamo Budyšinjy wobhladuja so sa Sserbowsku w narodnej drasce.

Wschо do hromady ma so rjec, so nětcźišche herbske hibanje, tak daloko hacź so wo politiske samery jedna, **wot zusnych elementow wuchadża a wot Prahi pschi žiwjenju sdźerji,** w domjazym wobydlerstwu pak mało pschichłoźowanja namaka.“

(Skónczenje pschichodnje.)

Je 1925 mjedowe léto abo nic?

K tutomu praschenju so nam pische: Nalécźo wubudźeśe w pcźokarśkich worschtach najlépschu nadźiju. Běchu tola pcźoły psches mitu synu sboźownje do cźopłischeho cźasa so fejniśe. Mało schkody na ludach, mało morwych, dołhaha piza, to możachu pcźokarjo wobkedźbowacź, hdyž w nalécźu do swojich kocźow pohladachu. Pschińdże cźopły sebruar. Pilnje spěchowachu pcźokarjo lehnidła. A to bésche ja mnohe ludy s wulkej schkodu. Na maty rózł sceźehowaschtej synuny mérz a haprleja. Pcźoły scźehnjechu so huśeśisko wot lehnidłow wróżo, běchu pizu so nje pschetrjebale a w staroscźi sa młodych potomnikow so seźlabichu. Sahłódnjene ludy, mało abo žanych lehnidłow, wot mnohich pcźokow wopuschcźene ludy, to běchu scźéły tuteju mézazow. Mejа je sašo wjele dobreho scźinika. Ludy mócźachu so pjeśenje wuwicź, dokelž wjele cźopłych dnjow pschinjeße. Ale rany, kotrej běschtaj mérz a haprleja nabikaj, njemóżeśe tola wulétowacź. Behate bésche kcźenjowe žołnowanje pola wjerbow, wischni, jabłucźnjow a scźekwcźinow. Teź akazija polna kcźénjow witkaśe. Sasso sacźahny nona nadźija do wutrohy pcźolarja. Ale pschi tym wosta. Hdyž dyrbja kcźénja mjedźicź, dyrbja nozy wložne a cźopte być. Tu pak meja dołha sapraji. Snuche narasche wétśiśi sadźerwachu kcźénjam kcźénjowy wutk tworicź. Możachny wobkedźbowacź, kak pcźoły jenoź w dopołdnischich hodźinach méd nosćachu. Potom bésche łóng. Lecźachu lénje w kocźach, nadźéłachu pschewjele cźopłoty a méjachu łóscht k rojenju. Potom je i noschenjom ke łónzej. Wschudże kcźéja nétko wonischcźo, pólny žonop a kostrjanz, najbłowniche rostliny nascheje krajiny. Ale tu kcźénja žadaja hakle tak prawje wložne cźopte nozy, so méja méd tworicź a tole njemóżeśe teź junij posticźicź. Nétko słyšmy nam hischcźe lipa. A ta mjedźi kózde jubilejne léto. Po tym móże sej kóždy swoje ménjenje cźinicź. Nascha krolinu žu na to pokasane, sahe mjedźicź. Pcźokar dyrbjał w juniju swój méd w hornzu mérz. Schtó je hižo žadyn wubrał? Je-li hola najmnu swoje njedocźini, njebudże léto 1925 wunoschne sa pcźokarja.

L.

Mištrski wutŕél.

Hajnikej Madlenka śedźesche pschi swojim nanje. Po sdaću bésche do knihi sanurjena, mjes tym so nan pcźe kedźbliwje nowiny cźitasche. Młoda knjeźnicźka njerádasche wschat do knihi, ně, jeje wocźy mérjeschtej jo do njewobmjejowaneje dalokosće. Wonka w lésu bécha ptocźki womjelke a wulka cźišchina wupschestrěwasche swojej cźežkej licźidle wokolo makeje hajnkownje. Hobrśti Bernhardinki poß wotpocźowasche k nohomaj swojeho knjesa. Mudrej, swérnej wocźay pak wobkedźbowaschtej Madlenku, kiž so w hornicźkomaj saho widźeśe.

Hajnik pschesta cźitacź, położi nowiny pódla sebje na lawku, natyka sebi dymku a praschesche so swoju dźowjku: „A kak khejišch s Kurjom?“

Hordej młodej hubzy hibnyschtej so a s wobliczka słuła so sjonjaty wuras. „Wećzera sym jemu k thećemu rasej ně prajiła!“

„Tak — ? Ty jeho nimasch potajkim rad? Schkoda, pékny knjesk. Dźensa hižo je we swojej młodosći s naschim knjesowym najsubschim hajnikom! Ty pak by tola njespschikthuna hołza, Madlenka!“ A pschida jischcźe se cźichim hłosom, w kotrymž stare sboźo a nowa zabłyschcźi: „Twoja macź bésche runje tajka. To so mi lubjesche. Wjele lét dyrbjach jo wo nju prózowacź, prjedy hacź haj praji. Tute žony su najbwórnische, najprjedy symne a horde, cźežko dadźa so dobyczź, jeli sy pak nad nimi dohyk, potom sy sboźowny. Kruta, žyła luboscź, tutaj tyhaj króci dołhi cźakanskiti cźaš. Dźowcźiczka, harbowacź ko njeśmješch, wusmacź, so masch jeho tola rad! Młodrej wocźay pod šnehbełymaj brjomokomaj pak kukaschtej schtbale. —

Madlenka praji stanywschi: „Nź, nanko.“

„Nó tak nia! Dobru nóz, dźěcźo! Juitje [illegible] stanyeź. Ssy hižo wschitko k hoitwinskej swacźinje pschihotowała? Nasch knjes pije wino rad sobsymne.“

„Wschitko je so po pscheczu stako, nanko. Dobru nóz.“

Sso raduje hladasche sa njej, hdyž so swojeje słuwiczki dźěsche, runa, schwižna, žiwa a kaž jedła. Derje prosceny młody schtom, druhdy wschak mały kuść swojeje wośe, kaž młode schtomy su, ale se stronymi korusckami. Mjaz-li lohku sejeru, tak doscźahnu cźile a rune wyschoku stracźon.

Wonka prażny žuncha halka. Poß saschcźehowka.

„Schtó je tu?“ sawoła hajnik bo nozy won. Hdyž nichtó njeswotmołwi, sawje wokno a dźěsche spać.

Madlenka śedźesche pschi swojim bliźku. S wócźkom kapachu błyły. Nadobo klepny nécźto do wokna. Holcźka skocźi k woknu. Jedyn hłóß sascheprny jeje mjeno.

„Jenoź krótku khwilku — dźaj so rad nécźto wopraschecź.“

„Ale Jurjo! Schto napada Wam? Jenje nibudu so tak posbże wjecźor s Wami sabawjecź.“

„Ach, Madlenka, cźehodła njechacźe mje? Ssym dha tak sły cźłowiek? Hołzam na łuble lubju so runje, a runje Wy, kotruž . . .“

Wokno so saprażny. Jurij śejesche a mócźesche swoje napraschowanje a pschiecze němšym schtomam pschedewjeśeź. Khwilku wudźerasche kaž tšélený na wokno, potom pak wróći so na dompuch, sawjeźeli so a bórkotasche: „Tajku chżu ja runje mécź! Tak hordu a prostu! A hóra ju dostanu!“

Hoitwinska swacźina w hajnkowni woiběża zole dorje. Madlenka błóżeše wschitko nanajlépje pschihotowała. Kwérki a mole jédleńki pschichacu swjedźeńske błido, [illegible] kotrymž nadobny knjes je swojimi hajnikami hedźesche. —

„Wy hyschcźe thmana hospoda hyła!“ prajesche ryzeńkubleź k Madlenzy, hdyž jemu runje wino [illegible]. „Nocźacźe borsy dobreho, pćnego mandźelskeho wobsbożicź?“

Madlenka staji mały winowy karan na Libo a mjeścźesche. Hajnikej hladachu jedyn na druheho. Jurij šmějkasche so. Ryckerikubleź hnydom pytny, kak wjele je bilo. Skónczi i krótka satrachenje se žortom. Hdyž kubleź k demu dźěsche, prajesche jej mjeńco: „Njejsakhadźejcźe tak lśe s nim, moje dźěcźo! Wón je dobry cźłowjek a ma waß woprawdźe rad!“

Sa krótke wokomiki bésche zyła hara s domu. Cźišchina knjeźesche w zyłej thêži. Wonka w lésu tśeli so tam a sem, pisk saschcźowkachu.

Někotrym žornu wuhnachu i jeje šamotnosće. Stajke niwje bludźachu w kśach, toucźej pytajo.

K wjeczoru womjelkny trochu hoitwinske žiwjenje. Hajnik śejesche psched durjemi a pschi nim dźowka Madlenka. Hajnikowe wótre wócźko hladasche do dala. Nadobo posbżeny ruku a pokasowaschcze na maln šwétlinu. „Wydźe“, tak prajesche, „tam njeśun sranjeneho! Spěchnje, Madlenka, pschinjeś wodu a sawobalenja!“ Khétśe bésche Madlenka nuts do khśe a pschihotowasche wschitko. Tatke njesboża stawachu so cźasćišcho a tohodła bésche w hajnkowni sa wschitko pokorane. „Hajnik pak mócźesche rany sawobaleź, kaž jedyn lékar. Madlenzynej kolenje pak dyrkotaschtej. Bórsy žłyschcźeche w pschedkhźi cźežke stopy krocźicź. Stanjeny žałosćeschce.

„Tu nuts! Jurjo, wbohi cźłowječe, chcemy sebi hnydom wobhladacź, kak śraschne je sranjenje.“

Madlenka podawasche nanej to najtrěbnische, wustrcźpak do jimy, do kotrejež běchu sranjeneho donjeśli. Hajnikan wotźalichu jo bórsy a pschewostajichu kothladanje sranjeneho towarścha nałbonitemu hajnikej. Madlenka

Rejesche pśched durjemi a njeswĕri ſwĕbi, nana ſo wopraſchecź, kak jara je Jurij franjeny.

Madlenka możesche cźakanje ledma wutracź. Skónčnje pśchiśdże nan ſe ſtwu, wuhlada ſtrachocźiwu dźowcźiczku. Hladzy pśchejdźe ſe ſwojej ruku hladśe włoſy. „Nicźe ſkat ſo“, praſeſche nan Madlenzy, „noſa je jenoź ſotzy trjechena. Wón cźe cźe rad widźecź.“ — Madlenka dźeſche ſ dyrkotazej wutrobu k Jurjej, ſtejeſche ſtśi nim, da jemu ruku, kiž Jurij wjazy njepuſcźeśi. Mjelcźo ſchowtaſche: „Nimacźe mje woprawdźe rad, Madlenka? Dyrbiu tak njeſwóžowanje wumrĕcź? Madlenka, wotmoľcźe mi!“

Tu ſlama ſo cźeſki lód njepſchiſtupneje holźineje wutrobu.

„Wy njeſmĕcźe wumrĕcź, Jurjo!“ Kelko ſtracha wupraji w tutych ſłowach! To ſamo dyrbjeſche jeho hižo ſe ſmjercźe wumnożicź. Kak ſo wſchitko trjechi? Njewĕſchesche, widźeſche jenoź, kak lohko ſe khorolože poſtanu, ju krucźe wobjima a ju wokoſchi. Na ſmjercź khory cźłowjek njemóżeſche ženje tak koſchicź. Potom ſaſłyſcha, kak nan ſe ſmjercźom wuprašmy: „Derje tak, Jurjo!“

Madlenka hladaſche na Jurja, pytny, ſo jeje jawobaleny, ale ſo krucźe na ſtrowymaj nohomaj ſtoji. Niebeſche jemu ſła, ſbożowna cźujeſche ſo w paślach, kaž hiſchcźe ženje. Do jeje wucha ſaſchkota Jurij: „Tajku ſtym ſwĕbi pſchał!“

Tajku hordu, cźiłu, ſtrowu, kaž ty ſy. Miſchtrſki wuſĕſł ſtym ſwĕbi ſwórił, do ſtrjedá hordeje, błóśeje wutrobu, kiž dyrbi mi ſkóncźnje ſłuſchecź!

-n

Kawkaska rysowanka.

Dźiwja, wuſka hłubina. Torhaza hórſka rĕka. Na prazym nawiſowatym brjoſu je maka wjeſka pſchiſłepjena.

Niedaloko wjeſki ſteji ſamotnje wjetſchi dom, ľdźeż jena wudowa ſe ſwojimaj ſynomaj, Temirchan a Zelloga, a nĕkotrymi dźowkami bydli.

Nan je hižo dawno njebohi. Jeho mĕſtno we ſwójbje faſtupuje Temirchan. Wón je dośpołnje winowatoſcźam jenoho ſwójbneho faſtaracźeſtwa ſrośeny. Wón je dźeławy, dobrocźiwy a wſchudźe rady widźany.

Zellaga pak je zyle hinaſchi. Swonkownje wſchak je ſwojemu bratrej ſpodobny; teź wón je wulki, ſwiźny a hibliźiwy kaž tamny, ma teź ſamkne wuraſne pſchiwucźenja, teź w jeho ſilach cźeſce horza, njeſpytana krej juchnu hórſkich ſynow. Mjeſ tym ſo pak móże Temirchan ſwoju roſwólnoſcź wobmjeſowacź, je Zellaga ſwojej zyle podcźiśnjeny.

Wobaj bratraj ſtejitaj we taſkej ſtarobje, w kotrejž ſo jenom žiwjenje jenoź jako wužiwanje ſda.

Wonaj wopytujetaj husto w bĕłym cźerkeſkim thabaceje, ſe złĕbrom wobitym na wuſkich pagach wiſzazymi kałaczemi po boku, na hłowje bĕłu cźapku ſ wołwcźeje koże, ſwojich žuboſow, jĕchaja pśched nimi na ſwojich ryſy konjach a rejwaja połni roſwólnoſcźe leſkinſku reju.

Pśchi tajkich padach ſo žadyn palenz a žane wino njepije. Dokelž profeta je wužiwanje wſchĕch palenzow ſaſakaſak. Sa to pak ſo tam kſańne, ſtyłne, cźĕkmne piwo wari.

Jenoho dnja poda ſo Zellaga na kwaž jenoho žuboſneho pſchecźela.

Zellaga bĕšeše młody, ale ze piwo — pſche ſtyłne.

Wón ſo ſ jenym hoſcźom ſwadźi, a pśredy hač móżeſche ſo tomu wobaracź, bĕ ſo njeſbožo hižo ſtało.

Zellaga bĕ ſe ſwojim kałaczom pſchecźiwnika do wutrobnja kłok, a hdyž wón kałacź ſažo wróćo ſtorhny, napłuſka ſo jeho bĕły cźerkeſki thabat ſ cźemnocźerwjenej krewju; ſranjeny padny ſpjchu k ſemi. Zellaga ſu nadobo zyle ſtróſny, wopuſchći rucźe kwaſny dom, ſtoćźi na ſwojeho konja a ſpĕchowaſche domoj.

Na dworje ſetka ſwojeho bratra.

We krótkich njeſwiſowazych ſadach, rychle, ſo ſapraſejo, roſprawješche wón jemu, ſchto bĕ ſo ſtało.

Temirchanowe wobliczo ſo ſacźorni, ale hižo w pſchiſchodnym wokomiku hladaſche wón ſ njewuprajnej lubošcźu na ſwojeho bratra.

„Pój“, praji wón, „pój, pśredy hač polizija pſchiźdźe.“

Wón wjedźeſche ſwojeho bratra do domu.

„Wuſkleš ho!“ pſchikaſa wón, a teź ſam ſo ſwój thabat ſwleže. Potom poruči Zellagej, ſo by ſo wot njeho wuſkleženy thabat wobleķ, a dom božedła njeſwopuſchćił.

Wón pak wſa Zellagowy krwawy thabat a kałacź, a donjeſe wſcho na dwór won, kaž by to tam wucźiſćejicź chžyk. Mĕſto toho pak ſo wón thabat wobleče, wopaka ſo ſ bratrowym paſom, tykny jeho kałacź k ſebi, a dźeſche pomalu do wjeſy.

Hižo po krótkim cźaſu ſetka nĕkotrych jĕdnych.

Hdyž tuchi ſ krewju naplukany thabat wuhladachu, ſaderžachu ſwoje konje, wotmeńjachu njes ſobu potajne poſłowy a ſajachu Temirchana.

Temirchan hrajeſche wuſtrójaneho, a hdyž ſo jeho wopraſchachu, wot cźeho je jeho thabat tak krwawy, wuſna ſo wón mordarſtwa.

Woni ſputtachu jeho ſ powjaſanmi a dowjedźechu jeho do mĕſta. Tam bu wójniſkemu ſudnej pſchepodaty; Kawkaſuſ bĕšeše tehdy runje wobleknjeny.

Wójniſke ſudniſtwo jednaſche hiſchcźe ſamkny dźeń wo tutej wĕzy.

Wobſtejnoſcźe bĕchu tak wĕryhódne! Wuſnaćźe tu teź bĕ.

Wuſud njedaſche dołho na ſo cźakacź: Ssmjercź ſe ſaſtĕkenjom.

„Kóždе prĕcźe by bjes toho podarmo bykło“, pſchiſponni poſłóſcźo pſchedſtejicźeŕ wójniſkeho ſudniſtwa, „krej na thabacje a kałacźu ſu jaſne dopokazy, kotrejž pſcheczźivo njemu vĕcźa.“

Wuſudy wójniſkeho ſudniſtwa ſo rucźe wuwjedu.

Hdyž ſo Temirchan na wjeczor ſamkneho dnja do wojeſſeho dwora k wotprawjenju wjedźeſche, proſcheſche wón wo dowolnoſcź, ſo by ſwojemu bratrej nĕkotre ſłowa napiſacź ſmĕł. To bu jemu dowolene.

Ofiſĕr, kotryž cźaſ nawjedowaſche, da papjeru a wowojnik pſchinjeſcź.

Temirchan piſaſche:

„Tebi je wſcho ſnate, Zallaga. Ja tebje jenoź wo nĕſchto proſchu: „Njewomaſaj ni mój bĕły cźerkeſki thabat.“

Wot tuteje hodźiny njeje Zellaga žanu kapku piwa wjazy pił. Wón je ſo zyle pſchemeńił. Bratrowa luboſcź, kotraž je ſa njeho do ſmjercźe ſchła, je dobyła.

Śmĕški.

** **Praſchenje.** Pjanej muſej dźĕſchtaj **w kaſy** domoj a cźinjeſchtaj thĕtro haru na dróhy. Tu pſchidźeſtaj ſo k nimaj nózny ſtrażnik. „Njewĕſcźe, ſo macźe ſo ſmĕrom ſaderžecź, hdyž domoj dźecźe?“ — „Sso wĕ, wotmolwi jedyn, „ale ſchtó wam to praji, ſo mój domoj dźemoj?“

** **Paduſchi ſ lĕtadłom.** Najnowſche wunamakanje ſtaja wĕſo paduſchi a rubježniſy do ſwojeje ſłužby. Tak ſu po amerikaniſkej nowinje w mĕſcźe Kanſa City dwaj rubježniſaj w lĕtadle pſchiſtśhowataloj, ſo do jeneje banki dobyłoj a mójeſchtaj ſ bohatym popadom wottud leccźeſ. A to wſcho na bĕłym ſwĕtłym dnju. Jimaj ſo poradźi, ſaſo w lĕtadle cźekneźeſ. Policija puſchćeſ ſo w dwĕmaj wojeſſkimaj lĕtadłomaj ſa nimaj. Mjes tym ſtaj rubježniſaj pſche wſchĕ hory a doły byłoj. Nowina ſ najmjeńſcha niczo njepiła, ſo ſu jeju popadnyli.

** **Kaž Elſa.** Mała Gretłka, tſi lĕta ſtara, je pola wowki na wopyće a njepoſłuſchna. Macź jej praji: „Cźiſt, ſo won pſchiñdźeſch!“ Dźĕcźo to teź cźini, wocźini pak hiſchcźe ros durje a praji: „Chžych jenoź rjeź, ſo ja prĕnjeho póńdu.“

** **W cźaſu pjenjeſneho njedoſtatka.** „Proſchu, kujes Kraľža, tu pośćele naſch nan ſlicźbowanje a njeſnĕm pryedy pśrjecź hicź, dóńuj pjenjeſy njedoſtanu.“ — „Maſch dha hižo wulke próſdniny, mój hólcźe?“

** **Pſchetrjechena.** „To je ſławna ſonjerſka rejowarka. Hdyž ty Mozarta hrajeſch, hnydom rejuje.“ — „To hiſchcźe niczo njeje! Hdyž moja žona hraje, leſu ja po ſcźenach horje.“

** **Cźaſ wopyta.** A: „Staryj hólcźe, njejſyum hiſchcźe twojej dwójnikaj widźaſ. Hdy to najpſchihódniſcho pſchiñdu?“ — B: „W nozy mjes jenej a dwĕmaj, to ſtaj najſwiſchaj.“

** **Dobrocźiwy hólcźeć.** Pĕtrk namaka mjes ſwojimi hrajkami jutrownjeho ſajeczka, kiž je thĕtro maſany. Pſchinjeſe jeho macźeri a praji: „Macźi, pój, tohо ſmĕſch ty jĕſcź!“ Macź je nad darniwoſcźi ſwojeho makeho hłuboko hnuta a ſo praſcha: „Ale cźohodła njejĕſch jeho ſam?“ Na to bjeſtroſchna wotmolwa: „Och nĕ, tón je mi njehańbicźe maſany.“

Listowanja.

A. B. Ssudniſke ſakrocźenje njeſmije [illegible] wuſpĕcha. Po jenym nam ſnatym wuſudu wyſchicźeho krajneho ſudniſtwa w Naumburku (17. 2. 19) pſchiſłuſeſi prawo poſtajenja pohrjebniſchcźa a ſtajenje pomnika najbliźſchemu pſchiwuſnemu. Roſſud nadrobniſcho dodа, ſo prawo na pohrjebniſchcźu tym wośobam pſchiſłuſeſi, kotiž ſemrĕtemu po ſwójbnych poczahach najbliźſcho ſteji. Po ſwojim prawje je najwyſchſchi ſwjaſk mjes dwómaj cźłowjekomaj mandźelſtwo. Potajkim pſchiſłuſeſi ſtajenje kamjenja (pomnika) druhemu pſchiſłuſchnemu mandźelſkemu, niż ſtarſchim, a to njedźiwajo na to, ſchtó je pohrjebniſchcźo ſapłacźił.

M. St. Teſtament móże wotkaſaŕ wośobinſky ſhotowicź. Makoſetny ſmĕ halle teſtament poſtajicź, hdyž je 16. lĕto dośpił a to jenoź pſches ertne pſchiſpowĕdźenje pſched ſudniſtwom abo notarom.

M. w P. Tak daloko hacź je nam ſnate, njima wudowa na wotpoczinku bywajo ſaſtojnika prawo na penſiju, hdyž je ſo hakle na wotpoczinku ſ njej wożenił. — Dań je hiſchcźe taſama, dokelž pohódnjenſki ſakoń hiſchcźe ſo pſchiwiſaŕ njeje.

Do Pruſkej. Waſch nahlad je prawy. Dźeń kupa pſches wĕricźela 31. 5. 1919 je roſtrjebnuty. Danje trjebacźe jenoź 2 prozentaj płacźicź a to ſa prĕnje ſchtwórcźłe. Wyšſokoſcź danje wot 1. 4. 25 budźe po ſdacźu nahódnjenſki ſakoń, kiž nĕmſkemu ſjejmej tukhwilu pſchedleži, hinak ſarjadowacź. Wjazy hacź ſakońſky poſtajenu dań njetrjebacźe płacźicź.

H. F. Wyšſokoſcź ſeźiwjenſkeje renty ſložuje ſo po ſtarije macźerje. Ze ſu wĕſte poſtajenja, kotrejž ſudniſtwo pſchi pſchipóſtjanſtkim jednanju ſ njemandźelſkim nanom abo pſches wuſud ſarjaduje. Dokelž dźĕcźo pod hamſtkim ſaſtaracźerjom (Amtsvormund) ſteji, pſchewoſtajeze wſcho dalſche jemu. Mjeda w naſpomnjenej wyšſokoſcźi njebodźi ſo cźaſaŕ, tohorunja njeſmĕ ſo wobſedźeńſtwo jeho nana, hdyž je hiſchcźe žiwy, pſchimacź, teź niż jeho poſdźiſchemu herbſtwa. Potom halle, hdyž je tośame bóſtał.

A. K. Njebychmy wędźeli ſ kajkeje pſchicźiny njeſmĕwa ſo žadanka jako doplatka (Reſtkaufgeld) wobhladowacź. Wĕſo jedna ſo tu wo ſtarſchu žadanku a tuž wocźakuje, ſchtó nahódnjenſki ſakoń k tomu poſtaji. Hdyž ſcźe ſ pſchi pſchipowĕdźenju namjetow, rjadowanje hacź do ſokońcźeho poſtajenja wuſtajicź, tak njetrjebacźe po naſchim mĕnjenju dalſchich kroczelow cźiniecź. Je-li pak ſcźe to zapomnił, dha ruce to namjetujicźe a dalſche rjadowanje wuſtajicźe, donjž ſo ſakońcźu nĕſchto njepoſtaji. To drje ſo bórſy w nĕmſkim ſjejmje ſtanje.

A. H. w R. Możeze wikowarja jenoź tak daloko ſawoliwiteho cźiniecź, hacź je wón žadane ſamotnoſcźe (na pſch. ſo je kruwa cźełnita a nowedóika) ſkocźerega teź ſwinaſuje wobkrucźił. Dźiwajo na krótki ſaſtupcźy cźaſ je najlĕpje, ſo wźeſ ſ jenym prawnikom roſpowĕdacźe.

W. Sp. Je-li ſu wotnajate rumnoſcźe ſamoſtatne bydlenje, potom ma podpodružnik po naſchim mĕnjenju teź winowatoſcź, jedyn dźeń rjedźenja, kotryž hłewnemu wotnajerjej pſchiſłeji, wobſtaraeź. Khiba, to tutón wyſchſchi podružniſtí pjenjes płacźi, hacź je ſakońſky wuſtajene. Potom móże ſo ſ toho ſudźicź, ſo je wym ſamnanje ſa rjedźe, nje tcźi.

Dary za „Tow. pomocy za studowacych Serbow“.

Dotalne dary: 240,73 hr.

Dalše dary z Kozaric:
(zběrał šulef Bj. Dornik z Wudworja)

Nowak, kubleř	1,— „
Serbin, kubl.	2,— „
Kmjeć, kubl.	2,— „
Leider, kubl.	3,— „
Matek, kubl.	1,— „
Keška, dźĕlačeŕ	1,— „
Nowak, dźĕł.	—,50 „
Šejda, dźĕł.	—,50 „
Cuška, dźĕł.	—,50 „
Handrik, dźĕł.	—,50 „
Kindermann, dźĕł.	—,50 „
Šuster, dźĕł.	—,50 „
Nowak, kubleř	2,— „
hromadźe:	255,73 hr.

Hejtman O'Connor.

Zyła naležnoſcź bĕšeše dość jaſna. Polizija ſ hejtmana Nagaſarija ſaſłabiła, jako runje, na ſinjeſkeho matroſu pſchedrajceny, ſtejiſcźeja batterijow we pſchiſtawiſe do derje pſchihotowaneje ſkizy ryſowaſche.

Spionaža ſo we wójniſkim cźaſu ſe ſmjercźu ſkóſta. Wójniſki ſud, kiž 48 hod. po popadnjenju japaniſkeho hejtmana ſo ſeſtaja, ſaſudźi jeho ſe wiſchémi pjecź hłoſami k ſmjercźi. Hiſchcźe ſamón dźeń ſo wuſud wuſchenſmi roſkaſowarjej pſchedpołożi. Tutón, admiral Daiberry, by pryedy ſwoju prawu rucźu pſchiſžadźił, hacź ſpiona — a to hiſchcźe japaniſkeho — wobhnadźił. Pſchi podwiſſanju wuſuda poſtaji tohodła teź, ſo nima ſo ſkłoſanje ſe ſatśĕkenjom ale ſe powĕſnjenjom wukonjecź.

Hejtman, kotryž je ſpion, je pſched nim ljes cźeſce, tak roſhudźi admiral. A ſa bjeſcźeſnych njewobſteji druhe ſmjertne khłoſtanje, khiba powĕſnjenje.

Hejtman O'Connor, kiž bĕšeše pſchi ſudniſtwu jednanju jako ſkórźnik wuſupił, bóſta nadawk, japaniſkemu hejtmanej wuſud ſdźĕlicź.

Smužicźe pſchiſja Nagaſari ſmjertny wuſud. Pſchidawk pak jeho poraſy. Sſo powĕſnjnyeź, ſadajicź darź, kaž ſtażeny poſ, to bĕšeše naſſurowiſcha ſmjercź. Tak njewumrĕje wojak, tak ſkónči jenoź mordaŕ.

Nagaſari pſchikrý wobliczo ſe dłońju.

O'Connor mĕješeše wuſud ſa ſprawny, pſchidawk ſtareho admirala pak ſa ſurowy. Tola tu njeſłyſy žana wójka. Nagaſkari dyrbjeſche ſo powĕſnyeź, tak žadaſche ſebi wukaſ. Cźicho woprascha ſo hejtman ſ ſmjercźi ſaſuđjeneho, hacź ma hiſchcźe pſchecźa.

Nagaſari pohladny ſchottiſkemu hejtmanej do wocźi: O'Connoro, wumożeje nju tutej haniwej ſmjercźi. Wopomnicźe naju Washingtonſki cźaſ. Mjeńe ſmiłnoſcź ſo mnu. Woſtajcźe Waſch revolwer tu —. Sceze jón ſabjeć móhli —.“

O'Connor ſpominaſche na cźaſ pſched 10 lĕtami. Mjeſeſche na cźaſ, hdyž leutnant Nagaſari ſ japaniſkeho poſłanſtwa we Washingtonje ſ leutnantom O'Connoſom ſ jendźelſkeho poſłanſtwa wſchĕdnje tennis a golf hraſeſche. Jako pſchecźelaj bĕšeſtaj ſo tehdy roſžohnowałoj.

Po 10 lĕtach bĕšeſtaj ſo pſched dwĕmaj dujomaj prĕni raz ſaſo wohladałoj. A to pſchi ſałoſtnej ſkładnoſcźi pſched wójniſkim ſudom, kotryž Nagaſarija k ſmjercźi ſaſuđi.

„Wojak ſwoju tſĕlbu ženje njeſabudze, Nagaſarijo. Sceze pſchejara wojak, ſo byſcźeze mi to ſa ſło wſak. My wſchitcźy ſłużimy winowatoſcźi.“ Japaniſki hejtman wumjelnyh. Potom proſcheſche, ſo by ſwoje wĕzy dorjadowacź a ſwojej žonje pſchipóſłacź mohł.

„A nĕkto, O'Connoro, dajcźe mi ſchkleńzu wina pſchinjeſcź. Proſchu Waſ wo to!“

„Dam Wam hnydom banku wina pſchinjeſcź!“

„Nĕ — nĕ — ſchkleńzu wina, proſchu! Schkleńzu — wina . . .“

Dołho hladaſche hejtman na jatcho japaniſkeho ſpiona. Potom poruči ſtrażnikej, ſo by hejtmanej Nagaſarijej wulku ſchkleńzu wina pſchinjeſł. Hdyž bĕ ſo ſtrażnik wotſłaliſ, poda O'Connor Nagaſarijej ruku. Hiſchcźe jónu pohladaſchtaj ſebi pſcheczźej hłuboko do wocźow — potom bĕšeſe Nagaſari ſam.

Ti hodźiny podbźiſcho namakachu hejtmana Nagaſarija moriweho we ſwojej krwi. S wótrym kruchom winowaje ſchkleńzy bĕ ſebi žiłu roſrĕſnył. Harakiri — ſa Japanzow cźeſtna ſmjercź.

Admiral Daiberry, kiž wo podawku ſhoni, da hejtmana O'Connora k ſebi pſchiñcź.

„Kujes hejtmano, ſadam ſebi wot Waſ wuſajenje k padej hejtmana Nagaſarija. Sceze Waſchu winowatoſcź pſcheſtupił?“

Powału pſchimaſche O'Connor ſa ſwojim tekſakom, wotpaja jón a położi jón na błido.

Admiral pſchiſtupi k wokmu a ſkładowaſche dpeke ke pſchiſtawej, hdyž łódźe k bitwje hotowe we wodze płowachu. Mjeńſchiny dołho knjezeſche ſwjata cźichina we wulkej ſjwje. Jenoź wulki cźaſnik rĕcźeſche. Khmtnje a ważnje.

Admiral ſo wobroćźi.

„Wśmicźe Waſch teſak na ſo. Budźecźe jón trjebacź. Cźiſtimy jutſje rano ſahe wupad ſ wjerdźiſmy Albercta Eduarda. Nawjedźenjecźe prĕnju kompagniju. Dźakuju ſo!“

— — — Se prĕnjeje kompagnije, kotraž je wohnja japaniſkich łódźnych kanonow pſchińdże a do kułkowneho dźela maſchinſkich tſĕlbow ſyłneho japaniſkeho wobliwjerdźenja, ſo nichtó njewróćźi.

Teź hejtman O'Connor niž. — — —

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł.pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobšěrnje so stajene nawětki a tabelo so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 152 **Budyšin — pjatk, 3. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Swjatk ludow a narodne mjeńšiny.

Swjatk ludow je so njedawno se **stórźbami narodnych mjeńšinow saběral.** Hač dotal hy wo tajkich stórźbach šinuržowski kollegium wobsamknył, kotryž by z tuchwilneho pschedbydły a dweju zwobustawow rady Swjatka ludow wobstał. Nowy statut, kotryž je so w poslednim pohybanju rady Swjatka ludow wobsamknył, je kollegiowneho zwobustawa te staty wusamknuje, na kotrejž so narodne mjeńšiny wobcźežuja.

Barlinske nowiny měnja, so so tole wobsamknjenje pschećiwo Němskej měri. Wjedźa, so so nihdźe mjeńšiny na tak brutalne waschnje njepotłóčuja kaž w Němskej. Wšě wobcźežowanja pola němskeho knjeźerstwa a w pruskim zjednoćenstwje njesu na tym niczo pschemjenite a niczo njepschemjenja, dokelž Swjatk ludow njebudźe Němsku k temu nuzowaćz móz. To pak mózo so hakle stacź, hdyž budźe Němska Swjatkej ludow pschistupiła.

Nahódnoscźenje hypothekow w Němskej.

Nahódnoscźeński wubjerk němskeho zjednoćenstwa schtwórtk z druhim cźitanjom nahódnoscźeńsku zakonja sa hypotheki na 25 procentow postaji.

Nahódnoscźeński wubjerk je so tež z nahódnoscźenjom nalutowanskich pjenjez saběrał. Po dlěšej debacźe je so namjet pschijał, po kotrymž maja so nalutowańske pjenjezy z najmjeńscha z 12½ procentami nahódnoscźeć.

Powyschenje wojeńskich rentow.

Němskemu zjednoćenstwu je so nacźišć tśeceho zakonja wo pschemjenjenju němskostatneho sastaranskeho zakonja pschepodał. Po nacźišku je wotmyślene, wojeńske renty powschitkownje powyschić, dźiwajo na hischcźe dźěłazyh wobschkodźenych a k dźělu khmanych wudowow (40 procentow město 30 procentow polneje renty). Pódła toho ma so pomoz za starschich polepschić. Wobschkodźenym, kotříž su so 1923 dla pomjeńscha dźěłakhmanoscźe jenoż wo 20 procentow z rentskeho sastaranja wusamkli, žnjeć so jenokróćnje 50 hriwnow wupłacźić, je-li so maju jenoż make dochody.

Też za pjedawschich offizěrow a kapitulantow nacźišć polepschenje pschinjese, na pschikład powyschenje pschiražka za skuschenje offizěrow a pschiražki k wudowjazym a zyrotnym pjenjesam za jich sawostajene, powyschenje rentow za kapitulantow a pschichódnische wuhotowanje pensionskich pschedpisow.

Khłostarnja za khćiwu pschiłažu němskeho ludowża.

Pjedawschi sarjadnik němsko-ludowskich nowin „Völkischer Kurier" w Mnichowje, Ehrensperger, bě w prozesu dla khćiwdy pod pschiłažu saprěł, so je pschećiwo Hitlerej so měrjazy lětak nastajał. Němcy je so wupokazało, so je jeho žiwdźenje njewěrne było. Pschiłažny žud w Mnichowje je jeho dla tuteje a jeneje druheje khćiwneje pschiłažki k khłostarni na 3½ léta sažudźił a jemu cźełne prawa na 5 lět wotrjekny.

Pólski zwonkowny minister wo rukowańskim paktu.

Pólski zwonkowny minister Skržynski je zobudźełacźerjej „Expreß Poranneho" rozrěcźenje w zwisu se zwisnym pschedstejacym pucźowanjom do Ameriki pschisłowił. Minister mjes druhim praji, so smjeje w Sjednoćenych statach połnoscźe Ameriki rjad pschednoschkow, w kotrychž budźe so prózowaćz, so by wěrny a wězowny wobras Pólskeje w zwisu z europiskimi wobstejnoscźemi pokasał. Schtož prascźenje rukowańskeho pakta nastupa, minister praji, so pólske knjeźerstwo zwoje stejiscźo k njemu po wotmołwje Němskeje na zranjowske namjety rosćaženi. Dojednanje, kotrejž je so mjes Franzowskej a Jendźelskej wo rukowańskim paktu dospiło, na žane waschnje sajimam Pólskeje njeschosy. Na praschenje, kak zwisnuje z rukowańskim paktom naležnoscź nóžneje revisije němsko-pólskeje mjezy, minister wotmołwi, so wukasanje, kotrejž je minister Chamberlain franzowskemu pósłanzej w Londonje dał, žaneho dwěla njewotpasa, so je **Jendźelska pschećiw okódej revisiji mjezow, z měrowymi wucźinjenjemi poćahajenych staja.** Dokelž po tajkim ani Franzowska ani Jendźelska do pscheměnjenja mjezy njeschowitej, ninma Pólska žaneje pschicźiny, so do njeměra dacź.

Roskuskowanje knjeźich kublow we wjerćornej Pólskej.

We wulkej debacźe w pólskim zjednoćenstwje wo zemskim reformskim zakonju narodnodemokratiski sapósłanc Pluczinski z Pósnańskeje, nihdyschi diplomatiski sastupjer Pólskeje we Gdańsku, praji, so ma tutón zakoń najwjetschu politisku wažnoscź, wobzjebje też za te dźele wjerćornje Pólskeje, hdyž je pruske knjeźerstwo pólske knjeze kubła wuzwoliło a na nich němskich ratarjow sazydliło. Toho dla je nusne, so so knjeze diwory w tychle zwonach po możnosći bórzy roskuskuja a so so tonu zanych sadźewkow napschećzo njestaja. S rozdźelenjom kublow we wjerćornej Pólskej dyrbi so zasó wschón kraj, kotryž je nětdy Polakam złuschał, pólskemu ludej wróćicź, so mohło pólski lud swój historiski nadawk dopjelnicź. Cźim bóle so pólske knjeźerstwo we wjerćornej Pólskej do praschenja staja, cźim njenje njeznjemě so rozdźelenje ani nječaz ani tydźeń so zakomdźźeć. Po stawje 99 je nuczene kupjenje możne. Njech so tonu roskładowanych pschicźinow dla pschełožnje.

Wojowańske němske zła pschećiwo Pólskej.

Němske knjeźerstwo wojowańske zła pschećiwo dowolej z Pólskej postaji. Po nich na zko wucźišnicź na dwójny zentnaŕ za rózu 10 hriwnow, za pschenju 10 hr., za bérny wot 15. febr. hač do 330. julija 5 hr., wot 1. augusta hač 14. febr. 2 hr., kuchinske rostliny 20 hr., žiwe zwinje 40 hr., cźeństwo a sujerste mjaso 70 hr., jednorje zwarjene mjaso 90 hr., sa wobzjebje pschichotowane mjaso 180 hr., zwinjazy połcź 55 hr., jeja 25 hr., muki 25 hr., schterku k drobnemu pschedawanju 42 hr., masańki wolij 30 hr., druhi wolij 20 hr., zyre twarske a wuzitkowe drjewo 30 hr. wobdźełane twarske a wuzitkowe drjewo 40 hr., zyre žudy 12 hr., wobdźełane žudy 30 hr., hlinjane roły a rolowe kruchi 4 hr., zyre thachlowe roły 24 hr., wobdźełane thachlowe roły 40 pr., zynk psches 0,25 milimetrow tołsty 36 hr. a wobdźełane zynkowe twory 140 hr.

W Pólskej młodych Němcow sajeli.

S Torunja w Pómorskej so powě, so su w pschepytanju wobydlerjow, kotrejž so njenadźiwy pschewjedło, nětkolkich młodych Němcow sajeli, kotrychž pjeca dla wjelepschcheradu wobstorža. Też w Inowrattławje su młodych Němcow sajeli. Niczo nadrobnischeho njeje wo tym znate.

Wukrajne położenje Bolharskeje.

Bolharski wukrajny minister Kalfow je zjedu w zobranjowym wubjerku za zwonkowne naležnoscźe położenje Bolharskeje wobjasnił. Po zakrocźenju južnoslowjanskeho knjeźerstwa we wězy sajesca južnoslowjanskich staczanow je bolharske knjeźerstwo južnoslowjanskemu pósłanzej w Sofiji podrobne wuswětlenje wschěch pschipadow podało, kotrejž je južnoslowjanska nota njewołała. Wschitcy južnoslowjanjscy staczenjo, kotříž su so po attentacźe w kathedrali sajeli, su so hižo z jatby puschćili. Jenož jedyn z nich so hakle w najbližschich dnjach puschći. Minister so nadźija, so so pomnoźadła, kotrejž je Belgradske knjeźerstwo pschećiwo bolharskim staczanam w Južnoslowjanjskej po-

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Kóži serbski

Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Pódusowanje spěšnje a tunjo

pódła toho dla nawalow wobrónjenych bandow z Bolharskeje do Južnoslowjanskeje erinje wobcźežował. Knjeźerstwo je hnydom wschitkomu sastanej poručiło, so by so tonu zadźewało, a so bychu so sastojnizy wotkładźeli, kotříž njebychu dosć kedźbliwi byli. Tele naprawy su z dopokasom loyalnoscźe Bolharskeje k južnoslowjanskim sastanej wotpadnyli.

Salutowanje zła w Jendźelskej.

1. julija su w Jendźelskej tak mjenowane Mac Kennowe zła na automobile, hudźbne instrumenty, cźapuliki, židu a drastu płacźiwosći dóstałe. Zyły nětk̆az su so tele wězy z wulkimi hromadami do Jendźelskeje wozyle, a wobzjebje poslednje dny bě dowos wulki. Lětanski wokhad pucźowarjow bě so 30. junija zyle sastajił, sa to pak wot sajneho ranja na lětanischcźu w Croydonu jene lětadło sa druhim pschilećeła a kaž bórzy bě so wupróśnika po druhu tworu wotlećeła. Krótko psched sawrjenjom zjednoćenstwa na lětanischcźu hischcźe poslednje lětadło z nakładom stotych cźapuliow z Züricha pschileća. Też po morju wulke sajatki dorjedźechu, wobzjebje z franzowskich pschistawow, z wotkal so franzowske, italske a amerikanske automobile pschiwjesechu. Też z Němskeje je so w poslednim cźasu wjele twarow pschiwozyło, wschednje nětkaze 15 tunow, so by so no nje njetrjebało zło saplacźić.

Mjdewe wojowanje w jendźelskim hornistwje.

Jendźelszy wobdźełaŕzo hórnistwow su 30. junija dotalne dojednanje wo mzdźe w hórnistwie pschemyśle a wo wobdźelenju na dobytku wupowědźeli. Sćrjedu su hórnistwe sajeli wo nowym połoženju wuradźowace. We wobsamknjenju su prajili, so hórnistwe organizacije wupowědźenje dojednanja w nětcźišchej wulkej dźěłaćiskej krizy za pschipowědźenje wójny wobhladuja a so so po tym smjeja. Wozcźakuje so, so hórnicy najmótrische žrědźi nałoża. Zyła jendźelske dźěłaćerstwo budźe zhromadnje postupowaćz, też we pschipowědźenju powschitkowneho strajka hórnikow.

Powyschenje dokhódneho dawka w Franzowskej.

Franzowska departmerska komora je wobsamkła, dokhódny dawk wo 15 procentow powyschić. Sa njeješenjezow abo dźěłazych a za wowoły, kotrejž su w mandźelstwje bjez dźěći žiwe, so dawk wo 25 procentow powyschi. Wosobny, kotrejž su psches 30 lět stare a su 1. januara dawkoweho léta dwě lěće wojenjene, kotrychž mandźelstwo pak je do teho cźasa bjez dźěći wostało, maja wo 10 procentow wyschschi dawk saplacźić.

Wójna w Marokkowskej.

Wosebity rosprawnik „Petit Parisiena" powě: K poknoży wot Tasy so krucze wojuje. W nozy z 30. junijej su zyłne wotdźělenja riffiskich Kabylow, wobstejace se prawidłownych wojakow a wotpadnjenych spłahow lětnych franzowskich wojakow nadběhowale. To bě horze wojowanje z bajonetami a nożemi. Skónčnje su Franzowzoja dobyli. Njedźiwajcz toho je njepschecźel franzowske krejschcźo pola Ued Mišun nadběhował. Po rosprawniku so zyłnosćz riffiskich Kabylow pschi połnozny froncze takle wobliźa; Psched frontu wot Lukkos hač Tafrant nětko 8000 muži, wot Tafranta hač k hornjemu Lebenej 9000 muži, mjes nimi riffiskich Kabylow a tuteje krajiny a se Gounernan 5000 muži, z kotrychž je 1100 riffiskich Kabylow. Skónčnje so powě, so su so w połnóžnym dźělu tychle stron zyłne wotdźělenja pokasałe.

*

Hawaska powjescźenja zledowazu rosprawnu wo położenju w franzowskej Marokkowskej 2. julija wosćawja:

S wjeczora njeje niczo powjedźić. — W zrjedźišnje su zyłne njepschecźelske wotdźělenja w nozy z 30. junijej Maksimu a mobilnych wojakow w Haut-Lebenje nadběhałe; po wótrym wojowanju su so wone wróćo cźišłe. W ranju su Franzowzam zwerne splahi z pomozu maschinskich cźełbow a franzowskeho wotdźělenja nadběhi wotrafyłe.

Abd-el-Krim snjesdożit.

Po powěsći z Melilla je Abd-el-Krim z konja padnył a zebi nohu skamał. Njesboże je so z tym stało, so je so Abd-el-Krimowy łóń z ropotom franzowskeho lětadła splóšchił.

C. K.- zawarjenske sklenčy

najlěpša kajkosć, gumijowe wobručki za wšě fabrikaty

Centralny kupny dom w Budyšinje na kněžorskej drózy 14.

Abd-el-Krimowe měrowe wumjenjenja.

Schpanisti sastupjeŕ, kotryž je ſ Abd-el-Krimom wo měr ſednał, je ſo do Madrida wróćił a Abd-el-Krimowe měrowe wumjenjenja w nowinach wojſewił. Tele ſadanja rosponminaju, franzowſke nowiny praja, ſo ſo wone, kaž daloko wone njewotwiſuju riffi ſtat nastupaju, njehodźa pſchijecź. S nimi bychu ſo ſplahi Beni-Said, Beni-Ouliceſ a Tafer-Sit Abd-el-Krimej podczíńke, ſ czimž by jeho wójſko na 30 000 muži ſroſtko.

Nota Ameriki na Rumunſka.

S Washingtona ſo powje, ſo je knježerſtwo Sjednoczenych ſtatow Rumunſkej notu wo ſaplaczenju powójnſkeho dołha pósłało. Rumunſka Sjednoczenym ſtatam 45 miliſonow dollarow dołži.

Šulſtwo narodnoſtnych mjenšinow w pruſkim ſejmje.

Rěcź naſcheho ſapóſłanza Baczewſkeho w pruſkim ſejmje.

(Skónczenje.)

Moje knjenje a knježa, mohł dołho wo potłóczowanju narodnoſtnych mjenſchinow w nastupanju ſchulſtwa rěczeć. Chzu pak ke kónzej hiſchcze ras ſ krótka pſchednjeſcź. Poczeſnym wukas ſ 31. dez. 1918 wobſteji hižo pſches pjeć lět. Wo praktiſkim pſcheiwjedźenju poſtajenjow tutoho wukaſa w Raiſchopruſkej njemóże ſo do dźenſa ſzyła rěczeć. Tuto wuwuczowanje ſo na ſanej ludowej ſchuli njeſtawa. Zadyn wuczeŕ njeje ſo dotal wupytał, kotryž by thmany był a kotryž by ſmółkniwy był, tutu wuczbu dawacź. W nastupanju ſawjedźenja ſchulſtich knihow njeje ſo ſzyła niczo ſtało. Natwopak, wuczerſow, kotříž do powjeſce pſchiſłuchacha, ſo ſu pólzy orientowani, wuczerſow, kotříž běchu ſwółnúwi a thmani, pólſku wuczbu podawacź, ſu pak k wjeczoru pſcheſhadźili abo wothwariłi. Kehdužſke wuwuczowanje, kotreż ſo w Schtumſkim a Slotowſkim wokrjeſu podawa, ſo tak ſtawa, ſo ſo też tu wo woprawdźitym wuwuczowanju njemóże rěczeć. Wuczeŕ dawa nemſke praſchenja. Dźěcźo ma na nje pólzy wotmołwicź. K podawanju tajkeje wuczby pſchiſtajeja ſo wuczerjo, kotříž ſu ſafrani njepſcheczeljo Polakow. Wuczeŕ, kotryž by neutralny był, kotryž ſzyła jenoż do powjeſce pſchiúdźe, ſo je neutralny, ſo hnydom pſcheſhadźi, a jemu ſo ſzyła tajke wuwuczowanje njedowěri. So ſo tajke wuwuczowanje wot jenoho njepſcheczela ſtawa — hinak tajſeho wuczerja njemóžu mjenowacź, — je ſ pedagogiſtich pſchiczin zyle njemóżne. Tajke wuwuczowanje dyrbi kraſa woſtacź. Pſchi płódnym roswuczowanju dyrbi wuczeŕ ſ najmjenſcha ſpytacź, ſo by dźěcźo ſa ſebje dobył.

Kak ſo ſerbſtej a litwiſkej mjenſchinam wobſtadża, ſym hižo rosponminał. Wo ſerbſtej reſp. litwiſtej wuczbje njemóže ſo ſzyła rěczeć.

Jenież danſkej privatnej ſchuli, kotraž **wobſteji**, ſo wyſoke dawki napokłonja, ſo hy ſo dalſche wobſtacże ſpjeſmóżniło, ſo hy ſo danſke ſchulſke towarſtwo nuſowało, ſchulu ſamknyć, kaž je ſo hižo nuſowało, ſwoju paralelnu ſchulu ſ 1. haprelom ſ tuteje pſcheczinny ſamknyć. Je to njeſrofumlíwe, ſdyž pruſki ſtat 9600 hr. dawkow ſa danſku privatnu ſchulu ſzáda a na druhej ſtronje němſka mjenſchina ſtatne podpjery (wot danſkeho ſtata) ſa ſiwoje privatne ſchule dóſtawa. Tajka wſajomnoſcź dyrbi pſcheſtacź.

(Pſchiwołanje na Lékiju: Kajſe na wona wobſcheđženſtwo?")

Danſka privatna ſchula w Flensburgu wobſtejdźi tłóczu, kotraž je ſo w l. 1920-21 natwarila. Njeſrofumlíwe, ſo ſo tutej ſchuli tak wyſoke dawki napokłonja. Tutej ſchuli ſapowědźi ſo wuſtupowdźenje, ſo ſłuži ſhromadnemu łépſchemu, njewobſkładuje ſo jako w ſjawnym ſajmje wobſtejaza. Haj, noje kujenje a knježa, mjenſchinowa ſchula dyrbi we ſjawnym ſajmje być, nochze-li ſo wobſtacże mjenſchiny ſzyła ignorowacź. Tuta ſchula ma ſa tutu mjenſchinu ſwój ſjawny ſajm. Se ſtrony kultuſowneho miniſterſtwa pak je ſo jeje ſjawny ſajm a ſhromadne łépſche ſapowědźiło.

Nětko pſchedleží, moje knjenje a knježa, namjet, kotryž je tehdom ſchulſki wubjerk wobſamknył, k wobſamknjenju. Proſyć ſym tehdom w ſchulſkim wubjerku, ſo ſo tutón namjet njeby pſchijał. Cźohodła? Wubjerkowy namjet pſchi: Statne miniſterſtwo pożadacź, też dale a to ſ najdoſpołnſchej lojalitu ſo wo tutu wuczbu ſtaracź. Hdyž ſo praji: „też dale", potom tola ſtatnemu miniſterſtwu wobſtuknźiwy, ſo je dotal w naſtupanju ſchulſtwa ſwoju winowatoſcź cźiniło.

(Pſchiwołanje: Je też!)

Njeſſym ſhebi tola myſlił, ſo někotſi knježa tak cźeſko ſapſchinnuu. Myſlu, ſo dyrbju ſhebi ſapraſicź, ſo hiſchcze ras wotpředka ſapoczinu ſe ſwojimi wuwjedźenjemi.

(Sćmjerje a pſchiwołanja na prawizy.)

Mohł wſchak heiwak hiſchcze ras ſ wotpředka ſapoczeć.

(Sćmjerje a pſchiwołanje na prawizy: Hiſchcze Pólſka njeſhubjena!)

Hdyž potajkim tutón wubjerkowy namjet pſchijimamy, wobſtuknźimy ſtatnemu miniſterſtwu, ſo je wſcho, abo ſ najmjenſcha wſcho mózne cźiniło, ſo by ſadanja narodnoſtnych mjenſchinow ſpokojiło. Sźym tu tutón wukas hižo wobjeſnje kritiſował a proſył, ſo by ſo druhi wukas, abo wobſebity ſakoń wudał, woprawdźity ſakoń dla ſchkitanja mjenſchinow. Sa ſtatne miniſterſtwo by była nalicźkoſcź, mjenſchinam we ſwojim kraju popſchecź jich prawa, wosbeje hdyž ſu mjenſchiny w Pruſkej wo wjele mjenſche po liczbje, hacź němſke mjenſchiny we wukraju. S wjele wjetſchim prawom mohł potom pruſti ſtat, mohła Němſka ſa ſiwojich wukrajnych Němcow te prawa ſadacź, kotreż němſke mjenſchiny ſa ſebje ſadaja a kotreż ſo nam dotal ſapowědźichu.

Proſchu Waſ, moje knjenje a knježa, ſo byſchcze wubjerkowy namjet wotpokaſali; pſchetoż tutón wubjerkowy namjet njeſnamjenja ſa noſ ſzyła niczo. Je dobroprajenje dotalnjeje politiki pſchiſcźehanja a je ſeſtajeny jenoż k tomu, ſo by ſo ſiwécej pěſk do wcźow mjetał. Na ſłowa niczo njedawamy, ſkutki chzemy widźecź. Dale bych proſył — bohužeł njejſym tak ſhylni, ſo mohłi ſtami namjet ſapodacź, — ſo by kajkažkuliż ſtrona ſapodała namjet ſnadź ſcźehowazeho wobſahu:

Krajny ſejm cźuje wobſamknyć ſtatne miniſterſtwo namołwjeć, ſo by ſo bórſy ſakonjowy namjet wo ſchkitu mjenſchinow, w Pruſkej bydlazych, pſchedpołożił. Wobſah ſakonjoweho namjeta měł ſo po dojednanju ſe ſaſtupjerjemi narodnoſtnych mjenſchinow poſtajicź.

Potom mohło ſo jednacź. Pſchijeſce tajſeho namjeta by ważnje pſchinoſchowało k ſmérowanju kaž pola mjenſchinow w Pruſkej tak też pola němſkich mjenſchinow we wukraju. Tak dołho, hacź ſo to njeſtanje, nimacze žane moraliſke prawo, żadacź nékajke prawa ſa Waſchich kraſanow. Wopaczna politika ſnapſchecźa Polakow je Němſku hižo raz k biesdnej pſchinjeſła. Njepſchinjeſże ju tak daloko hiſchcze jónkrócź! Wěſo njepſchestawamy, ſa naſche prawa wojowacź. Sa ſcźehowki, ſ toho naſtawaze, wotpokaſujemy ſamolwitoſcź. Njemuſujeze naſche maćerne kraje, ſo bychu Waſche pruſke methody na němſke mjenſchiny nałożowałe.

***

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 3. julija 1925.

— **Praźnik** (julij). S praźnikom, ſe ſedmym měſazom léta, namaka prénja połojza ſwójí kónz. S nim je léto ſwój wjerſchk doſpołło a nětko hižo ſaſo wrócźo. W ſtarym Romje, hdyž ſo léto ſ měſazom měrzom ſapoczinaſche, běſche julij potajſim pjaty měſaz. Mjenowachu jón „Quintilis". Wot léta 45 p. Khr. noſy měſaz mjeno Julia Caeſara, kotreho ſ narodninły do tutoho měſaza padnychu, a rěkaſche julius, ſtrótka julij. Sſtónzo a deſchcź praźnika ſrawitaj żita. Julíſke ſłónzo drje njebudże mózy cźopliſcho ſmalicź hacź junifſke. Ale te boſaha, ſo dyrbi rakaŕ w ſpjeze ſiwoſeho wobſtejża ſiwoje cźeſke dźěło wukonjeć. S kamjentnych ſaſtwow (wulkich měſtow) khwataja ludźo won do hór, k morju, do kupjelow a kěkowanſchcźow, ſo bychu tuźnej cźopłocze wucźekli. Też tutym měſnoſcźam pſchinjeſże julij (kaž też jeho bratr ſtyeń) wiitane žně. Wobkuſkaze ſu někto ranje a wjeczory we Bezej ſiwórbje, wosbeje nozy w praźniku. Se ſółtych ſitow ſiwérzi ſo cźerjowjeny mak. Też lipa poczina kěcźe a wnjſywa ſiwoju wóń po honach a polach. Dźiwja rózy ſo pomału k měrej podawa. Je ſiwoje dozinika. Na brjózſkach a miſeſach poſóbża wóſt ſiwoju cźerwjenkotu hlawu. Cźopłota a ſłónzo płodźitej dźiwy w pſchirodźa

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 728, hygrometer 0 %, najſiwjſchcha temperatura +26. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 729, hygometer — 1, najniſchcha nózna temperatura +16. — Nižina nad cźornym morjom ſapoczinaſche ſo wczera rano roſcźahowacź. Druha ſahaſche wot kupy Iſland hacź do Biskajſkeho ſaliwa a nóze jutſje abo ſajutſiſchim naſche wjedro ſ njewjedrami wohroſheje. Wyſchina je zyle do połnóżneje Europy ſaſłóżena. Jutſje ſobotu ſłónčko 3,53 ſhodża a ſo 8,14 khowa. Měſacźk wjeczor 6,22 ſhodża a ſo na ranje 2,18 khowa.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſje ſobotu:** Bonrócźene, tu a tam deſchcze. We połanſchej franzowſkej ſyłne deſchcze. W Ruſſej ſymniſcho, we połanſchej Europje pſcheměnjatowe, w połnóżnej ſuchu.

— **Sſiwobodne mjaſowe jětki (Freibank) w Budyſchinje.** Sſobotu, 4. julija, dop. wot 9—11 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pj., ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 50 pj., naſelene ſwinjaze mjaſo, punt po 50 pj. Sſwinjaze mjaſo wotedawa ſo jenoż na cźiſła 2151—2350.

— **Auto-omnibuſowy wobkhod.** Kaž ſłyſchimy, ſajwjedże ſo w Budyſchinje w bliſchim cźaſu auto-omnibuſowy wobkhod, kaž jón někotre měſta hižo maju. Měſchcźanſke ſarjadniſtwo je k tomu ſiwoju dowolnoſcź dało. Najprjedy ſo tak mjenowany ſkłatky wobkhod ſ trěchnymi ſtajiſemi ſajwjedże. Jejdna cźara pódźe ſ dwórniſchcźa na Bismarkſku dróhu, Hoſchcź, lawku a Bohatu haſu, Sserbſke hrjebje, Hornczerſku haſu a Drjewowe wiki, Lubijſku dróhu, Hanſenowu, Hindenburgowu, Lórku hu ſu a wróćźo na dwórniſchcźo. Jedyn wóz pójźe ſe dwórniſchcźa a druhi ſ dwórniſchcźa, tak, ſo ſo wſoſu na dróſy ſekkataj. Zyła cźara wuczini 6 kilometrow. Najprjedy budże ſo ſ tſjomi woſami jězdźicź. W kóżnym woſu ſmeje na 50 wosbowom měſtna. Jěſdy budu, tak ſo praji, jara tunje a ſarjadnja ſo po tym, kaž chcźe pſchijěcź a wotjěcź. Hiſchcze ſo jara praſicha, hacź tutón nowy wobkhod naſchim měſcźanam jara witam. Budyſchkin pſcheje dóſy hižo 1kta **dołho hrohomu** żelesnizu. Nowy **auto-omnibuſ na drohowu** żelesnizu ſaſtupjcź. Praja, ſo ſmeje **wjazy ſkyſchinow** (**Vorortc**) hacź **drohowu** żelesnizu. S tym ſo ſnadź też **wobkhod w** Budyſchinje, ſchtoż pſchikhładźenje zuſnych naſtawa, wo wjele powjetſchi. Mózno, ſo ſo poſtajiſcho tej hiſchcze kahujéſdy (Rundfahrten) ſawjedu, kaž w Drjezdźanach abo we druhich wulkich měſtach ſ drohowej żelesnizu ſo ſtajeja. Kaž ſłyſchimy, ko jéſdy tak ſarjadnja, ſchtoż pſenjezne praſchenje naſtupa, ſo ſmeje zyle někſcźanſke wobhładźenſtwo ſ toho wuzitk.

S **Lubija.** Sserbſka Boża ſłužba budże pſchichodnu njedźelu 5. julija w tudomnej Janſkej zyrkwi, a to dopołdnja w 9 hodź. ſe ſerbſkej ſpowědźu. Boże ſłużby wotmje kajes farař Mrózak ſ Kelliży.

S **Kulowa.** Paduch wopyta ſrjedu w ſuzy tudomneho żitowneho wikowarja Bjarnata Korcha na kamjenſkej dróſy. Paduch ſaſéſe ſ bróżuninej ſtěchu do dwora" a dobu ſo wot tam dale do domſkeho. Jemu ſo poradźi, wjazy ſtow hriwnow pokradnyć. Hiſchcze wjazy by padnchej do rukow padnyło, ale na ſhožo bě Korch dźeń prjedy něſchto pjenjes wupłacził. Dokelż Korchez horjeka ſpachu, możeſche paduch deleka njemyſlenh wſchitko pſches

Knježna Skuderie.

Powědanczko ſ doby franzowſkeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokraczowanje.)

d'Aubilly hładaſche mjenjcźo někotre wokomiki pſched ſobu dele, potom praji: „Na jednorym puczu njeje Bruſſon ſ rukow ſudniſtwa na ſadyn pad dóſtacź! Wón njeche Madelon dla Cardillaca rubjeżnika a mordarja mjenowacź. To móże cźiniez, pſchetoż ſamo, hdyž dyrbjaſko ſo jemu poradźicź, ſ namatkanjom tajneho wuthoda, narubjeneho pokłada, tole dopokakaſacź, by jeho tola jako ſobiwinika ſmjercź trjechiła. Toſame woſtanje, hdy by hrabja Moiſſens podawuł ſe ſłótnikom, kaž ſe ſo wopraważe ſtał, ſkutkam wujaſnił. Wotſtorczenje je jeniczke, ſa cźimż dyrbimy my ſo prózowacź."

Hrabja Miſſens poda ſo do jaſtwa, da ſebi Bruſſona pſchedſtajicź, ſpóina jeho jako toho, kiž Cardillacowe ſ ſo wotnjeſe. Wón thwata k la Regnie a praji: Na Honorinej dróſy widźach jenoho cźłowjeka ſaſtócź, ja ſtejach blisko pſchi cźele, hdyž jedyn druhi pſchiſtupi, ſo k cźeku ſthili, tuto, dokelż be hiſchcze ſiwjenje w nim, na ranjeni wſa a wotnjeſe. W Bruſſonu ſym tutoho cźłowjeka ſpóinał. Tuto wupraſenje ſnižáni Bruſſonej, ſo jeho hiſchcze pſchełhlychachu a jeho hrabi Miſſens na pſchecźo ſtajichu. Cźiwilwanje bo wotſtorczi a pſchepytanje ſo dale powjedźe.

Potom je cźaſ, ſo na krala ſamiho wobroczicź. Waſchemu duchej ſo pſchewoſtaji, tole na naſmiſlojniſche waſchenje cźiniez! Po mojim ſdaczu budże derje, ſo ſo kralej zyle potajniſtwo wotkryje. S Miſſonowym wupraſenjom ſo Bruſſonowe wuſnaca wobkrucźa. Toſame ſo ſtanje ſ tajnym pſchepytanjom Cardillacoweho doma. Zane prawo, ale kralowy roſſud ſ nutſkowneho cźuca, kotreż tam, hdyž dyrbi ſudnik khłoſtacź, wobhnadża, móże to wſcho wobtruczicź."

Hrabja Miwſiens wobſtara wſcho, ſchtoż běſche d'Aubilly radźił, a tak ſta ſo wopraważe, ſchtoż woczakowachu.

Nětko na tom ſaležeſche, ſo na krala wobroczicź, a to ſ najcźeſcźe, dokelż wón Bruſſona, kotreho ſ toho njekraſneho rubjeżneho mordarja mějeſche, kiž be Paris tak dołho we wulkim ſtrache dżerżał, tak hidźeſche, ſo hnydom do hobrſteho hněwa ſapadny, hdyż jeho nichtó jenoż nětkaŕ na to dopomni. Knjeni Maintenon ſwojej ſaſadze, kralej nicźo wo njelubych wěſach powědacź, ſtajnje ſwórna, ſacźiſny kóżdu pomoz a tak be Bruſſonowy wożud zyle do rukow knježiny Skuderie położeny. Po dołhim pſchemyſlenju ſapſchinny kajſeſkuli roſſudzenje, runje tak khérſje każ kérſje je wuwjedźe. Wobleczje ſo cźornu draſtu ſ cźeſcźkeje ſiby, wupyſchi ſo ſ Cardillacowej drohotnej pychu, cźiſnu dołh: cźorny pſaſchcź na ſo, a dźeſche tajſa ke knjeni Maintenon, runje, hdyż běſche kral też tam. Dotoſna poſtawa cźeſcźowaneje knjeńny w tutom ſjwjedźenſtkim wobleczenju cźiniſche ſacźiſcźi, kotryż wſchudże hłuboku cźeſcźowoſcź wulnudźowaſche. Wſchitzy ſtupichu ſpěſchnje w ſtronu, hdyż wona ſaſtupi a ſamo kral zyle ſpodźiwany ſtany a pſchińdże jej napſcheczo. Tu ſabtyſknychu ſo drohotne kamjenje narucźnizow a ſchijineje pychi a wón ſawola:

„Zyle wěſcze, to je Cardillacowa pycha!"

A nětko ſo k Maintenon wobroczi wſchi pſchiſpomni ſmějkołajo:

„Hladajcźe, knjeni Marquiſe, kak naſcha rjana njewjeſta ſiwojeho naſwojeniu ſaruje."

„Fuj, huadmy knjeńe", bjeſche knježna Skuderie, każ by ſorlowała, „kak by to ſrudobu napjelnjenej njewjeſcźe pſchiſłuſało, ſo tak drohotnje wupyſchicź? Nź, ja ſym ſo zyle wetrjelka wot tutoho ſkotnika, a njebych żenje wjazy na njeho ſpomnika, njeby-li mi drohhy ſakoſtity wobras, kak jeho morwehy blisko pſchi mni wotnjeſzechu, pſched wocźi ſtupiſ."

„Kak", praſcheſche ſo kral, „kak! wy ſcźe jeho widźała, teho wbohehho?"

Knježna Skuderie rospołoſeda nětko ſ krótkimi ſłowami, kak be ju pſchipad pſched Cardillacowy dom dowjedł, runje hdyż be ſo mordarſtwo pytło, njeſpomni pak niczo wo Bruſſonje. Wona wobraſowaſche Madelonnu ſrudnu bohuſcź, hłuboki ſacźiſcźi, kotryż je tuta holeźka na nju cźiniła, a kak be zyły lud wyſkał, jako wona wbohu ſ Desgraiſowejn rukow wumoźi. S pſchezo wjeſelſtwa a wjeſtichim japalom roſpraweſche někto wo podawkach ſ la Requiſont, ſ Desgraiſon a Olivier Bruſſonom ſamym. Kral ſobuſtorhnjeny ſ mozu najcźiſlíſcheho żiwenja, kotreż ſo w knježinnej rěcźi żehleſche, njepytny, ſo ſo wo jemu wohidnem padze rěcźi. Pryedy hacź ſo dohlada, zyle roſhorjeny wot tutoho njekſſcźehaneho, ſchtoż be runje ſhonił, kleczeſche knježna Skuderie hižo k jeho nohomaj a proſcheſche wo hnadu ſa Olivier Bruſſona.

„Schto wy cźiniczę", wuraſy kral, ju ſa ruzy pſchimywſchi a do ſtoka ſtócźſchiwſchi, „ſchto wy cźiniczę, moja knježna! Wy nje ja ſpodźiwne waſchnje pſchekwapicźe! To je tola njeſłóżna ſtalwiſna! Schtó rukuje ſa wěrnoſcź Bruſſonowcho ſpodźiwnoho powědanczka?"

Na to knježna Skuderie: „Miſſenſſowe wupraſenje — pſchepytowanje w Cardillacowym domje — ſmiſkowne pſchekwědźenje — ach! Madelonina pózcźiwa mutrowa, kotraż ſamkum pózcźiwoſcź we njeſwożowym Bruſſonje ſeſna!"

Kral, hdyż cźuješche runje nětchto wotmołwicź, wobroczi ſo do ſa ropota, kotryż ſpóči dierjach naſta. Lurois, ſi runje w pódlanſkej ſtwi dźełaſche, hładaſche unts ſe ſtarſcźiwym wobliczom. Kral ſtany a wopruſchcźi ſiwu a dźe ſche k Lurois. Wobź, Skuderie a Maintenon, dżerżeſchtej tute pſchetorhnjenje ſa ſchtódne, pſchetoż jómu pſchedwo jeny, możeſche ſo kral ſdaſowacź, do nawleczenych pap k druhemu rajej ſaležcź. Tola po někotrych mjenſchinach ſaſtupi kral ſaſo, pſchekroczi někotre raſy rychle ſtwn, ſtupi ſo potom, ruzy na thribjecze, blisko pſched knježnu a praji na nju njehładajo, na pol mjelczo."

„Wěſo chzył waſchu Madelon widźecź!"

(Pokraczowanje.)

Přiloha k čisłu 152 „Serb. Nowin“

Pjatk, 3. julija 1925

Kak k. dr. Frencel w Budyšinje wo Serbach sudźi.

Přeněmčeny Serb přećiwo swojim prjedownikam.

(Bjes samolwitosće hłowneho redaktora.)

(Skónčenje.)

Hižo po swjeršnym pschećitanju dowidźi kóždy, čiž serbske wobstejnosće znaje, so žu někotre wěrnosće s c h a r y m i p s c h i h r ě w a n k a m i s m ě š c h a n e, kotrež autor w Budyschinje a wokolinje wotbyć njemóžesche. Tuž je do dala schoł, wjele stow mil dalsko, do Hamburka, k morju. Tam hischeže do nich wěrja. S zyka, hdyž nastawk čitaćh, wuměłischi žej, so je jón wěchtó se šadneje Pomorskeje pišał, čiž je wěchtno wo Serbach sałyschał, ale niz dołhyschał. Potom doda redakzija „Neue Deutsche Zeitung“ w žwojim pschedhłowje: **„W s c ź ě h o w a z n y m d a m y n ě k t o j e n o m u d o k ł a d n e m u š n a j e r j e j h o r n j o l u ž i š k i c h w o b s t e j n o s ć o w j ł o w o.“** Tak žu žiwětowa sjawnosć błasni a wunoschowanja taikeho „šnajerja“ žo sa wěrne wosmu. Dale dźěbnimy žo khutnje praschećo: **„S k a k j e s p s c h i c ź i n y j e t u j e s dr. Frenzel tutón n a s t a w k d o „Hamburger Correspondent“ s a p o d a l?** Sšnadź na nanoschwjenje redakzije, abo trasch žamonwólnje? Je-li je to se žiwoje inizjatiwy cźinił, je cźim hórje. Běchu tola jeho prjedownizy Sserbjo a to žej žada, so ſ wjetschej cźeśćowonoscźu wo nich pišo. Michał Frenzel, nětdy žiwěa na šerbskim wědomostnym njebju (1663—1706 w Budestezach), sawěsće na žiwojim potomniku žo swjetželit njeby. Nasławk njeje se luboscźe a se sprawnoscźe k Sserbam pišany, ale ſ wěstym wotpohładom, ſ tendenzu. A t o h o d a l a d y r b i ž o s a h u d ź i c ź. W žiwojim cźahu špytasche k. dr. Frenzel we Sserbskich Nowinach žo wuprawnicź a cźahyche samolwitosć na druhich wotstorcźicź — žnadź so njejžu jemu poželenu korrekturu pschedpołožili. **Tak je žam saćuwał, so wscho prawje pišał njeje a cźahyche w p o ž ł e d n i m w o k o m i k u t a n u n e ž w u p o r j e d n i ć.** Najšerje je pschepodje było a tak žu pišmikitajerjo nastawk šetajeli, kaž je ſ pjera autora wuschoł a kaž nam nětko dospołnje pschedleži.

W ſ e s c h i n k u „Wendenland“, kiž je tež do mnohich šerbskich schulow ž w ó j w u ć e ž n a m a k a ł, pišа tak chwałobnje wo **h i ž o w y s o k e j** kulturze starych Sserbow (Miłcźanow). **N j e d y r b j e - l i j i c h p o t o m n i z y t e ł k o k r u p o w e** we hłowje měć, so **h a ł k e n ě k a k i a m ě š c h e n c ź a ſ n ě m s k e j k r e w j u** jich thmanych a hódnych cźini sa **n ě k a j t e** sjawne sastojnstwo abo **z d ź ě ł a n e p o w o ł a n j e?** Kelko šerbskich duchownych a wuczerjow **m a m y** ſ narodnje **m ě š c h a n y c h m a n d ź e l s t w o w?** Sšnadź myšli pschi tym na wěstych renegatow, kotrjž žu ſ nowoc**ź a s n y c h m ě š c h a n y c h** mandźelstwow wuchli a kotrjž žiwoju **„ i n t e l l i g e n t n o s ć“** w sałaćnym zazpěwanju wscheho šerbskeho jerwja. **Je dha Němc a** intelligenza jene a tołsame?

Potajkim pschinarodšena hłuposć njedowoła Sserbam, do intellektuelnych sastojnstwow sastupicź! A tola mamy we wschich zdźełanych powołanjach nadoscź sastupjerjow (duchownych, wuczerjow, lekarjow, twarskich mischtrow, prawnikow, pschekupcźow, sastojnikow atd.) Je dha offizjerstwo nětajka měra sa cźłowjesku intelligentnosć? Prjedy běsche tak: Schtóž žo sa niczo druhe njehodźesche a nan nješesche wulku móchesń, bu offizjer. W tutych worschtach žo myšlicźe šahnjeńdźi, so ſ offizjerom hałe cźłowjek žo sapoczina. Offizjerstwo njeje žadyn wosnam intelligenzy. W tym žmy je spřihotowacźelom pschesjedni, **s o j e n a m w o j e r s t w o n a r o d n j e j a r a s c h k o d ź a ł o**, a hischcźe dźensnischi dźeń nam schkodźi. We wojerskich towarstwach plahuje žo jene **w s c h o n e m f k a m y ſ ł .** Młodźi Sserbjo pschinidźechu ſ wojakow dom a cźahychu we wuknanym trjebanju němskeje rěcźe „duchownu pschewahu“ napschećo žiwojim krajanam pokasacź.

Wěšo do městow jacźehnjeni Sserbja słuhja sdźela žiwoju narodnoscź, žiwoju rěcź, wobeje potom dźěcźi. We cźłowjeskej žłakosći a hłuposći rěcźa šerbjay starschi se žiwojimi dźěcźimi nětnsći a bjeru jim bjes**s t r o ž e d n i c ź e** jemu rěcź. (To mežach wospjet sajdźenu žobotu na Smutkownej lawšej drózy žłyschecź, hdźež katolska Sserbowka a jeje muž we łamanej nětnecźinje se žiwojim 6 letnym žynkom rěcźeschtaj. Też měšcźanska młodźina bohužel pschemało šerbsku rěcź wužiwa.)

Hdźež žo narodnje hibamy, widźi k. dr. Frenzel wschudże nětajku zusu (wschoškowjanstku) pomoz. Duchownje nadź tak pożudźuje kaž horjeka naspomnich. Sserb w jeho wocźomaj šam niczo wuwjesć njemóże. Sa wschěm widźi c ź ě ſ k u p o d p j e r u — w nowinarstwje, w banzy, we pschekupstwie pschedewšaćach, w „schćuwanju“, we „wotterhnjenju Łužicy“, w politiky, we wědomoscźi atd. Tak pschinidże na błudnu myšlicźku, **ſ o j e A r n o ſ c h t S ś m o l e ř M a c ź i c ź n y D o m ſ k i c h p j e n j e s n a t w a r i ł.** To pišа jedyn „šnajer“ hornjołužiskich wobstejnoscźow ſ Budyschina! Wón najšerje Jmiſchowu brožuru, hdźež žo tajke a podobne tukanja wotpokasaju, njeśnaje. Njeśnaje też Sserbow kulturne prózowanja, kotrež psches wschoněmsku brylu wobhladuje. Ssamo šerbski špěw może „politiske scźěhi“ měcź, šnadź podobnje, hdyž Němzy eftentitwnje žiwoje „Němska, Němska nade wscho w žwěcźe“ špěwaja! Woni wschak naš kulturelnje njepodpjeraja, dokelž wochjedźa, so by šerbski lud narodnje postupował, wobšłak. To dopokasuja narodne běsdźenja sastupjerja narodnych njeńschin w Pruſkim šejnje. Odźe je žo w Kamjenskim wokrjesu wobšada dla narodneho hibanja pschećiwo žiwojemu duchownemu špjeczowaka? Njemóžachmy na napraschowanje nihdźe šhonicź.

So politiſkeje šamostatnje wustupujemy, to nam Němzy jara ſa ſło bjeru. Woni chcźeja, so bychu žo Sserbja we morju nětnišich hłokow ſhubili — kaž to wschelaky němsko-narodni a zentrumſki Sserbjo we žwojej politiſkej njenashonitosći a njeběwědomosći cźinja — a tak žwětowa sjawnosć wo naschim bycźu nicźo ſhonika njeby. Autor drje šam šaćuwa, so žu narodnje žłabi Sserbja zyle w mozy Němzowstwa, kotrjž po jich hwizku rejuja a po kotrychž žo potom nasche šerbske bibanje pożudźuje. A potom dyrbjał naſch šławny wótcźinz Muka wopaczność we Sserbach pišacź? W ó n je šnajeł naſchich šerbſtich wobstejnoſcźow a pomérow, niž dr. Frenzel, kiž stare njewěrnosće jenož wobnowja a cźitarjam w troſchu hinaſchim ſtilu pschedstaja. So je Budyschin nětnſke **m ě ſ t o**, tomu bohužel Sserbja w mnohim pschinoſchuja, wobeje psches měſchane manželſtwa. To je dypk šam ſa žo. Mnohy žu žiwoju narodnoscź a rěcź wot žo cźišći, pak žo jeje haněuja a tuž wschudże jako Němzy wudawaja. **M a l o l i c ź e n e j e ſ n a j m ě n ſ c h a j e n a t ſ e c ź i n a B u d y ſ ſ c h ſ k e h o w o b y d l e r ſ t w a š e r b ſ k a.** W ſjawnosći žo Sserbja na pſch. we wobłhodnych napiſnach šnadnje jewja. To **ž o b u** cźini Budyschin k nětnſkemu mjeſtu a zuły widźi to wobkrućene.

Njech je dołcź. Chcźemy ke tónzej hischcźe pschedšłowo podacź, kotrež redakzija „Neue Deutſche Zeitung“ Frenzlowemu nastawkej doda: „Pschecźo šaje cźinja žej Cźechojo psches narodnu a internazionalnu propagandu prawo na nětnſku Łužicu, dokelž tam „wot Němzow poczſchcźowany ſłowjanſki bratrſki lud“, Sserbjo, bydła. Jedna ſo wo 20—25 000 šerbſkich rěcźazych ludźi, kotrjž w hornjołužiſkim wokrjesu rosbrojeni (!) žu žiwi a pschewołkej licźbje ſajka nětnſkeje ſmyſlenej žu (w Delnjej Łužicy bydła šnadź runje telko šerbſki rěcźazych).“ Tutón redaktor žej ſałwěcźe myšli, to też Sserbow „ſmaje“.

Se wſchehu widźimy, ſo nimamy w nětnſkich worschtach wopraſodźitych pschećelow. Ssamo cźi, kotrjž ſo jako tajzy pschiležnje wudawaju, **ž u w r o ſ ź u d n y c h w o k o m i k a c h N ě m z y ſ k o p i z u p ſ c h e ſ u d k a m i.** To naš wospjet tutón nastawk powuczi a tak wěmy, ſchto mamy wot tajſich ludźi wocźakowacź. Naſchemu pschećelej w Porto Alegre wulzuſchmy dźak ſa pschipóſłanje nowinh. W pſchichodże ſałbo. *

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** Krajnozyrkwinſke ſhromadźenſtwo we Budyschinje na rózowej hałbu 31. Na pjatk, 3. julija, poſtajena generalna ſhromadźizna wotmeje žo poſpołſche. Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelſka ſchkoła. Wječor we 8 hodź. evangeliſazizka ſhromadźizna. Wutoru wječor ½8 hodź. ſwjatk młodź. ſa rosſudź. kſchešćz. ſa młodźenzow a ½9 hodź. ſa ſtarſchich mužow, ſrjedu wječor we 8 hodź. ſa młode holzy. Schwórtk wječor we 8 hodź. oſtbiſka hodźina. — Knjes ſhromadźenſtwowy wotkładaſ Zimmermann ſ Budyſchina ſmjeje bibliſke hodźiny wječor ½9 hodź.: Wutoru w Korſnym, ſrjedu w Hornjej Wiſoužy, ſchwórtk we Wjeleczinje a pjatk w Tuczicach. Njedźelu, 12. julija, wotmětwa žo na Něcźinjanſkim hrodźiſchczu pola Pomorz pop. w 3 hodź. kſchešćzijanſki łžny žwjedźeńſ.

S **Budeſcz.** 4. njedź. po žwj. Trojizy ſmjeje farat Bójz rano w 7 hodź. ſerbſku ſpowjedź, we 8 hodź. farat Domaſchka šerbſke a dop. ½10 hodź. němſke předowanje. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi. — Wutoru wječor ½8 hodź. ſmjeje farat Bójz w Kobanez domje w Gzornych Nošłjach němſke předowanje. Pop. ½7 je tam šerbſka ſpowjedź. — Sſrjedu wječor ½8 hodź. ſhromadźizna towaſſtwa žónſkeje młodźiny. Sſrjedu wječor we 8 hodź. biblijſka hodźina.

S **Bukez.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano ½7 hodź. šerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. šerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Sběrka. Pop. w 2 hodź. roſrěcźowanje ſ konfirmérowanej młodźinu, w 3 hodź. kſchešćzijſka Boża ſłužba, w 4 hodź. němſka ſpowjedź (farar Mrózek-Keſſiczanſki). Wutoru wječor ½8 hodź. žónſke towaſſtwo pola Staugez. — Wumrěłoj: Handrij Kern, ſchěžer w Cźornowje, 68 l. 7 m. 1 d. ſtary. — Maz Arnoſcht, m. žynk Auguſta Kſjeczmara, ratařſkeho pomocznika we Wuješchku, 1 d. ſtary.

S **Budyschinka.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. šerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. šerbſke kemſchenje, dop. ½10 hodź. wucźba ſ młodźinu.

S **Barta.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. šerbſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. wucźba ſ młodźinu. Wutoru žónſke towaſſtwo.

S **Hodźiza.** 4. njedźelu po žwj. Trojizy šmeje farat Voigt rano w 7 hodź. němſku ſpowjedź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodźin šerbſke kemſchenje.

S **Huſti.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano we 8 hodź. němſka Boża ſłužba, kand. theol Handrik.

S **Hornjeho Wujeſda.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. šerbſka ſpowjedź a ſwjate wotkaſanje, we 8 hodź. šerbſke kemſchenje, dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje.

S **Khwaržiz.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. šerbſke kemſchenje.

S **Klukſcha.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. šerbſka Boża ſłužba. Kollekta ſa ſłuki łubosće we Lažy.

S **Huczinu.** 4. njedźelu po žwj. Trojizy rano we 8 hodź. šerbſka, ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. katechiſazizka wuczba, w 3 hodź. towaſſtwo knjeżnow na farje.

S **Maleſchez.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. šerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. šerbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. — Semrěł Handrij Brida, rentn bóſtwar w Maleſchezach, 73 l. 4 m.

S **Minakala.** 4. njedźelu po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſke kemſchenje, a dop. ½10 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi.

S **Njeſwacźidła.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano we 7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. šerbſka Boża ſłužba. — Božej ſłužbje w Sarécźu dyrbitej žo na druhu njedźelu pschepołožicź.

S **Rokaźiz.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano we 7 hodź. šerbſka ſpowjedź, we 8 hodź. šerbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba, dop. ¾11 hodź. Boża ſłužba ſa dźěcźi. — Kſchećzenny Jan Gottfried, žynk ratarja Arnoſchta Krauza w Krapowach.

S **Porſchiz.** 4. njedźelu po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. šerbſke Boże wotkaſanje, we 8 hodź. šerbſka Boża ſłužba. Kollekta ſa Łužicźanſki ſkuk łubosće. — Dop. ¾10 hodź. šerbſke dźěcźikemſchenje. — Pop. w 2 hodź. w Porſchizach dźěcźikemſchenje. — ½3 hodź. w Porſchizach ſchcźesć. towaſſtwo młodźenjow. — S e m r ě ł a : Emma Marja Gutſche, mandźelſka w Kubſchizach, 44 l. 28 dn. ſtara. — Wunoſchk kolleſtiw ſa ſchcźesćijanſke roſwuczenje młodźiny 25 hr.

S **Rakez.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. šerbſka Boża ſłužba, ¾11 hodź. Boża ſłužba ſa šerbſke dźěcźi. Kollekta ſa wukubłanje młodźiny w evang.-luth. wěrje. — Wumrěł je Bjedrich Auguſt Schiebak, ratař w Khomorowje, 26 l. 1 m. 3 d. ſtary.

S **Wótſlinka.** 4. njedź. po žwj. Trojizy rano w 7 h. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſke a dop. ½10 hodź. šerbſke kemſchenje. Kollekta. W 11 hodź. kemſchenje ſa dźěcźi. Pondźelu, 6. julija, wječor we 8 hodź. ž o n j a z e towaſſtwo.

Wulowane bankowki.

Wſchě papjerjane bankowki wot 5. julija 1925 njeplaćiwe. Tohorunja 50 rentenmarkowe noty (50 Rentenmark-Note).

Budyschin, 3. julija 1925.

K poſłednemu rajej cźininy naſchich cźeſcźenych cźitarjow kedźbnych, ſo je **5. j u l i j p o ſ ł e d n i t e r m i n k w u m ě n j e n j u w u l o w a l e n y c h b a n k o w k o w.** Bankowki, kotrež ſo bankam **p o ſ d a j ſ i c h o p s c h e d p o ł o ž e**, **ſ h ń b a ž i w o j u p ł a ć i j i w o ſ ć.** Schtóž potajkim hischcźe bankowki wobſłedźi, kotrež ſu **do** 11. oktobra 1924 wuſtajene, njech wuzije **p o ž ł e d n i d ź e ń** k wuměnjenju ſpadnjenych bankowkow.

Dla bankowkow, kotrež ſu 5. julija ſpadnu, ſa ſo hischcźe doſcź njejaſnosćeje byćź mjes ludźimi. Měnſchſtatna banka ſa ſamna hórſchi na njeliczomne napraſchowanja, kotrež dźeń wote dnja pſchikhadźachu, ſamo wot bankowych wuſtajowoh. Hałke dobra połožja we wobłhodźe dywajych bankowkow je ſo wuměnika a tuž dźeje nje nadźije, ſo ſo wſchě do bankow pſchewjedu. So by ſej lud jaſny był, kotre bankowki 5. julija žiwoju hódnoſcź ſłužbu, chcźemy hischcźe ras nadrobnje wotłhódnoſtnjene bankowki wopiſacź.

K łepſchemu roſhladej chcźemy naſpomnicź: **w ſ c h ě b a n k o w k i, k o t r e ž ſ u d o 11. o k t o b r a 1924 w u ſ t a j e n e, ſ h ń b a ž i w o j u p ł a ć i j i w o ſ ć.** Jedinorozſoce dla njech ſej kóždy ſcźěhowaze ſpomjatkuje:

N j e p ł a ć i j e w e ſ u b a n k o w k i, k o t r e ž ſ u n a h r i w n u (Mark) w u ſ t a j e n e, n a p i ſ c h e c ź e b a n k o w k a m, k o t r e ž w o ſ n a m „R e n t e n m a r k“ a b o „R e i c h ſ m a r k“ m a j a. Wuwſcaźe cźini je**n o ž ſ t a r a „50 R e n t e n m a r k“-n o t a, k o t r a ž ſ u p ſ c h e s n o i w u b a n k o w k u „50 R e n t e n m a r k“ ſ a m ě n j e n a a j e h i ž o w e w o b t h o d ź e.** Wuſtajena je tuta **b a n k o w k a 20. m ě r z a 1925. W ſ c h i t k e d r u h e „R e i c h ſ m a r k- a R e n t e n m a r k-N o t e n“ w o b t h o w a j a ž i w o j u p ł a ć i j i w o ſ ć k a ž p r e j e d y.**

5. julija njeplaćiwe ſtatne bankowki ſu, kaž hižo naſpominachmy, na hriwnu (Wutoru) wuſtajene. Potajkim jedna ſo tu najprjódzy wo wſchě dowójnje bankowki wot 20, 50, 100 a 1000 hriwnow. K temu pſchińdu po wójnje wuſtajene 10 a 20 hriwnowſke bankowki wot 4. nowembra 1915, 50 hriwnowſke bankowki ſ lěta 1918, 1919 a 1920, dale inflaſizſke noty wot 100, 500, 1000, 5-, 10-, 20-, 50-, 100-, 200- a 500-tyſaz hriwnarje. Wumjenjenje tutych bankowkow, kotrež ſo njepohódnoſcźa, nimaja ſamo po wacźakach ani 10 pjenjezkow hódnoſce. Nicźo łepje njeidźe ſo bankowkam wot 1 hacź 500 milijonow, dokelž 10 miliardow płaći — 1 pjenjezkł. Tuž ſo próza płaćeji jenož pſchi ſamjenjenju miliardow a biljonow. S nich je wudatych 1, 5, 10, 20, 50, 100, 200 a 500 miliardowh kaž też 1, 2, 5, 10, 20, 50 a 100 biljonow. **T u ž h i ſ c h e ź e d ź e n ſ a ž u b a n k o w k i p o h ł a d a j, h a c ź m a ſ c h t a j t e b a n k o w k i a r u c ź e ſ ſ n i m i n a b a n k u.**

Strowotna njeroda.

Wyniež ſo ludźo naſtupaju ſtrowotu naſtajnje wowcźuwowaſi, dha knježi ſchcźesć hiſchcźe doſcź hygieniſkeje njeroby. Roſmyſlcźe ſej na pſch., ſelko ludźi wob dźeń ruczźaju duri (Türklinken) pſchima, ſawěſcźe niz pſchezo ſ cźiſtymi rukami. **H i ž o r u c z n y p ó t p ſ c h i m a ž o r u c z k o w.**

ſ nicho naſtanu pyches roſpuſchczenje wſchelake njewidzomne hribiki, w powětſje lětaze bakterije ſo tam naſyhaju, a druhi je dale roſcha.

Woſebje w bürowach ſjawnych wyſchnoſczow, hdyž wjele ludźi nuts a won khodźi, dyrbjale ſo ruczizy wſchědnje ſ nětkajkim deſinfekčerowanym hrědkom rjedźicź. Pomnjatajcze ras na maſane ruczizy a budźecze ſo ſtrózicź, kak kmjer dża, hyrnjež ſ nicźim namaſane njebyke. Też pychimadła deſchczownikow a kjowu, kotrež hodźiny dołho w czoykej, ſapoczenej ruzy dźerźiny, ſo ſkoro ſenje njerjedźa. Wo maſanych papjerjanych a tuſerdych njenjeſach je ſo hižo doſcź pišało, du wot ſedneje ruki do druheje. Wuczeni ſu wjazy krócź dopokaſali, ſo na pjenjeſach wſchelake ſchódne bakterije a hribiki wiſaja. Wucziſticź wšo tute pjenjezy njemóžeſch, ale móžeſch na to dźerźeć, ſo ſo ....o jich dółkach. Hoſpoſa dyrbjała we wjeſelſich dźělach kupowanje jeli nětkaſ móžno, a ſwojomu ſtajnenu dodawaczej tuſerdenźay abo měſkacuje płaczicź. A pyches wu na ſchekowy wobkhod, pyches kotryž móże tyſazy a tyſazy pyches ſtlacź bjes toho, ſo ani pjenjezka do rukow njedóſtanje.

Přilopk.

* **Drohe wino.** W ſaſdźenych dujach ſo w Bingenach (měſtaczu nad Rheinom) wina ſ lětow 1920 a 1921 ſe wſchěch ſtatnych winowych ſkładniſchczow pſchi rězu Saar, Moſeli a Rheinje pſcheſadźowachu. Wězywotſtojni běchu ſ zyleje Němſkeje k tutomu podawkej pſchithwatali. So ſa wino ſ lěta 1920 hacź bo 63,20 hrivnow płaczachu, je napſomnjenja hódna wěź a dopokas, ſa wina pſenjeje hódnoſcze hiſchcze ſwojich wotebźerarjow namakaju. Sa diwaj dujej ſo 72 320 bleſchow roſpſcheda a wuwikowa ſo 425 000 hrivnow. S dobom też dopokas, ſo ſu mjes ludźimi hiſchcze pjenjeſy, jenož ſo njeſbu jenak roſdźělene. Se ſtatnych domanow ſo kóžde lěto wino pſchedawa a ma ſwjetſcha rjany wuſbytk. Ale ſ winom naſch dołh ſapłaczicź a naſchu muſu wottſtronicź njemóžemy.

1 nowe jězdne koło

(120 hr. hódne)

za 30 fenkow!

może dostać, štóž so wobdźěli

na Wšotowarſtwowskim zlěče w Kulowje.

Hlej nastawk w č. 150 „Zajimawa loterija na Wšotowafstwowskim zlěče w Kulowje".

* **Muž, kiž ſam ſo operěruje.** To je kóždeho wožobinſka naležnoſcź, hacź ſo ſam truha, włoſy tſiha abo nohcze ſej tſiha. Też lózſche operazije, na pſch. wotſtronjenje kurjazych łowkow a druhe móżemy ſami wobſtaracź. Ale ſkónčnje chodźa też lěkarjo ſwój dźěł. Młody a dźěłny hlupy dźělaczeŕ w Běłogrodźe njedawno to dowiźeł a dyrbjeſche to ſkoro ſe ſiwjenjom ſapłaczicź. Lěkarjo chcychu jeho na ſołdr operěrowacź a ſadachu ſej ſa ſwoje dźěło 5000 dinarow. Tuž wobſamknu, ſo ſam operěrowacź. Hdyž ſekerz w domje cźěſnu ſalutuje, cźehodła niz nic drohcho lěkarja. Tak nawótſi ſwój najlěpſchi nóż, ſtydne ſo na ſtok a narěſny ſej ſmužicze bruch kaž Japanz, ſij harakiri (ſebjemordarſtwo) wukonja. Bórſy ſa tym pſchińdże, ſo je tajki hlupy experiment hiſchcze boloſtniſchi hacź ſapłaczenje lěkarſkeho ſlicźowanja. Rejeſche ſadwělnje wo pomoc. Pſchihwuſni ſej myſlachu, o dźiſche ſo ſam maricź a běžachu po lěkarjow. Tucźi ſ wopředka ſapředźi lěkowarſkiy mumjeſky mózachu wobohemu rawſa hiſchcze wumóžicź a też wot myſlicźki wuſwobodźicź, ſo lěkarjo njetrjebawſchi na ſwěcze njeſbu.

* **Originalny podawk jenoho detektiva w Budapeſcze.** Burſowy agent Eugen Tuma w Budapeſcze běſche hižo pſched tydźenjemi wobſtorzeny dła wſchelakich pſchestupjenjow. Tola polizija njemóżeſche jeho popadnyć. Běſche ſe ſwojeho wobydlenja w Budapeſcze cźekmył. Nětko dóſta polizija ja nim źleda pod ſpodźiwnymi wobſtejnoſczemi. Jedyn detektiw běſche wuſlědźił, ſo je Tuma jenoho pła w Budapeſcze woſtajił. Detektiw poca pła wobledźbowacź a widźeſche jeneho dnja, ſo wón ſ makym pakczikom w hubje do Ofena (na druhim brjóſy Dunaja leżace město) běžeſche. Detektiw ſcźehowaſche pła hacź k jenej villi, hdźej wón pſches płót ſkocź a ſo tam ſhubi. Detektiw dźěſche do ville muſ a namaka woprawdźe pytaneho Tumu, kiž bě ſo tam pod mjenom Eugen Halmos jako ſpiſowaczeŕ ſaſtydlił. Wulkt poſ (wjelcźeje raſy) jemu kóžde pſchipoldnju ſ Pešta wobjeł pſchinjeſł. Tak móżachu ſkónčnje ſa ſpiſowaczeła po wudawazeho agenta ſajecź.

Hospodarski rozhlad.

Piatk, 3. julija 1925.

Wežerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,09
1 jendźelſki punt	20,388	100 cźeſkoſł. krónow	12,43
100 ſchwajz. frankow	81,44	100 pólſk. markow	79,70

Efektowe kurſy ſkónčichu wežera na Barlinſkej burſy ſe feſtlohnjenjom. Tohorunja ſo němſke, ſtatne a wójnſke požčzonki po ſkruczenju pſchi ſapoczatku ſkónčnje we kurſach wotdrjechowachu.

Na **produktowych wikach** njebě w płaczišnach žita ſkoro žanoho ſpſchemjenjenja. We wukraju wſchak płaczišny popuſchczowachu. Na naſchich wikach je wožeſbje khſebowe žito žadne a tohodła na ſwojich płaczišnach derje ſawoſbła. Muka nimale derje dże a tohodła na płaczišnu dźerźi. We womjeſchkach a wotrubach běchu wiki dale měrne. Wežera płaczeſche zentnaŕ

w Lubiju

pſcheńcy 13—13.25 hr., rožki 11—11.40 hr.
jeczmjenja naležnjeho a naſymneho 10.50—12 hr.
wowſa 12.50—13.25 hr.,

w Berlinje

pſcheńcy 13.30—13.50 hr., rožki 11.10 hr.
hacź 11.25 hr., jeczmjenja naležnjeho hr.
10.85—10.95 hr., naſymneho 10.10 hr.
hacź 10.90 hr., wowſa 11.60—12.05 hr.,

we Wrótſławju:

pſcheńcy 13 hr., rožki 11.75 hr., jeczmjenja naležnjeho 13 hr., wowſa 12.50 ſt. hr.

W termijowum wikowanju:

ſa julij: pſcheńcy 12.97—12.92 hr., rožki 10.80—10.77 hr., wowſa 9.70—9.72 ſt. hrivnow.

Wiki wežera ſchtwórtk we **Shorjelzu.** Butra kuſk 90 hacź 110 np., jeja 10—12 np., cźelaze mjaſo 100 hacź 110 np., howjaſe ſ110—130 np., ſwinjaze 100—120 np., buny 40—60 np., truki 30—40 np., morchej 10 hacź 20 np., kólrabi 10—15 np., ſyolotej kčežk 5—10 np., nowe běrny 15 np., kórki 50—70 np., tomaty 55—80 np., koſmaczki ſrale 55—60 np., njeſrale 30—35 np., wiſchnje 25—50 np., holanſke jahody 30—35 np., ſa truſkalzu 100—120 np., janſke jahody 50—60 np.

Wiki wežera ſchtwórtk we **Lubiju.** Butra kuſk 1.10 hr. hacź 1.15 hr., jeja 12—13 np., tvarohi 25 np., libjata karoty 20—40 np., truki 40—50 np., ſyolotej kčežk 10—15 np., ſpinat 25—30 np., kólrabi 8—10 np., ſa jěžne górki 60 np., tomaty 120—150 np., rjewjeń (Ahnarber) 20 np., nowe běrny 16—18 np., wiſchnje 35 hacź 40 np., koſmaczki 20—25 np., truſkalzu 30 hacź 100 np., holanſke jahody 30—40 np., janſke 25—40 pj.

Wiki wežera ſchtwórtk w **Khorczebuſu.** Butra punt 1.80—1.90 hr., jeja 12—13 np., tvarohi 38 np., lany wolij 1.60 hr., howjaſe mjaſo 90—120 np., cźelaze 1.10—1.20 hr., ſkopjaze 1—1.30 hr., ſwinjaze 0.95 hacź 1.40 hr., ſuſcheny połcź 1.20—1.40 hr., ſuſchaty 1.40 hr., hlinu 1.60—1.80 hr., ſchcźuki 1.20—1.30 hr., karpy 1.30 hr., hołbje młode 0.80—1 hr. ſchtuka, kury a thapony 2—4 hr., kacźki 2—3 hr., ſyorny 0.70—2.50 hr., kólrabi 20—25 np., morchej 25—30 np., truki 40 hacź 50 np., ſpinat 40—50 np., hromaz 1 hr., ſyolotej kčežk 10 np., zybla 20 np., běrny 10 np., koſmaczki 30—40 np., truſkalzu 70—80 np., janſke jahody 30 hacź 40 np., malceny 50—60 np., wiſchnje 60—70 np., holanſke jahody 35—40 np., kurjatka 80—100 np.

Tydźenſka roſprawa wulkoſyymjenjetnje Metz a Co. we Berlinje. Maczaty cźaſ poſlednich njedźel je wuhladny ſchkodu wurunacz mohł, kotruž je ſuchota ſawinowała. Ssymjo ſa naſymnu ſyau derje dże. Zentnaŕ płaczi

cźerwjeny dźecź	85—115 hr.
běły	110—150 hr.
ſchwedſki	60—65 hr.
luzerna	78—96 hr.
ſyolty	36—42 hr.
inkarnatſk	24—30 hr.
hejduſchka	15—17 hr.
kolodźij	10—13 hr.
ſyolte lupiny	8—9.50 hr.
módre	8—9 hr.
wóſa	10—12 hr.
ſonop	32—36 hr.

Wiki wužitkowcho ſkotu ſaſdźenu hrjedu w Leer we raiſchej Friejiſkej. Pſchihnali běchu 768 howjaſeho a 173 ſchtuk drobneho ſkotu.

Mtode dójki a wyſokokoſuczelne krowy:
płaczachu:

1. rjadowanje	700—800 hr.
2. rjadowanje	450—600 hr.
3. rjadowanje	250—350 hr.

Wyſokokoſuczelne jałowy:

1. rjadowanje	700—800 hr.
2. rjadowanje	450—600 hr.
3. rjadowanje	250—350 hr.
Lětne byki k pſchipuſchczenju	300—600 hr.
Prózdniki	150—400 hr.
Skót k rěſu	35—65 hr.
Proſata	18—27 hr.
Běhaki	40—70 hr.
Wowzy	25—40 hr.
Jelnjaki	8—15 hr.

Wiki kłaz hu. Najrjeńſchi ſkót najſlepje dźěſche.

Na pſchedań:

Kundros w Běłej cźo. 9 pola Kamjenza.
Zywnoſcź 4½ jutra **pola**, we Wulkim Radſchowje cźo. 65.
Kłóſa w Budyſchinje, poſtkiczenja pod G. 651, Bautz. Tagebl.
Kruty wós ſ kujeſkim gratom w Budyſchinje, na Lubijſkej dróſy 26.
Byk k pſchipuſchczenju we **Luſy** cźo. 15.
Kokoſche, branſowe, A. Hejdušcźka w Kulowje.
Wós dźěcźazy w Budyſchinje, Bleichenſtr. 6 II na ſkwo. Na Wjeleczańſkej dróży 13.

Sſo pytaja:

Tocźeńſkich pomoznikow a holzy, Rudolf Sſlowak we Běłej Wodźe.
Kawarja, Neue Glasindustriegeſellſchaft w Běłej Wodź:. Glashüttenwerke **Union** w Běłej Wodźe.
Moterſki, Ota Schneider w Hodźiju. — Kämmerling we Wjeleczińje 220.
Blidarſki E. Gruhl w Bolbrzach.

Schkrowe deveſche.

Barlinſke produktowe wiki, dźenja dop. ¾11hodź.: Sſnadny wobrot pſchi dotalnych płaczišnach. Tendenza: na płaczišnach wobſtawaja.
¾12 hodź.: Kaj pſched hodźinu.

Płaczišny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wotſijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, ſewak 100 kg. płaczišny we ſtotej hrivnowje.

	2. 7.	1. 7.		2. 7.	1. 7.
Bſchenica	266-270	266-270	rapk, wožwiſchi	15-15,60	15-15,60
rolka	222-225	222-225	woch. melaſe	10,00	10.00
małet. jeczmjeń	202-218	226-245	ſerabella	13-15,25	13-15,25
nat. jeczmjeń	—	—	ſtrnjage kruži	21-22,50	21-22,10
womſ	232-241	232-241	buny	21 22,00	21,00-22
kukurica (Mais)	213	—	wole	24-26,00	25-26,00
pſchenična muka	33-36,00	33-36,00	łany wožwiſki	22-23,80	21-22,80
rjana muka	30-31,75	29-31,50	módre łupiny	11-12,50	11-12,00
pſchenicź. wotr.	12-13,00	13-13,20	ołte łupiny	14-15,50	14-15,50
rjane wotruby	13-13,80	13-13,90	ſyno, 50 kg	3,20-3,70	3,20-3,70
ſyno	350-365	360-365	ſyoma, rjana	1,00-1,50	1,00-1,50
rjane ſyymjo	385-390	385-390	„ pſchenicź.	0,95-1,35	1,00-1,35
hrózki	25-26,50	25-26,50	„ womſowa	0,90-1,25	1,00-1,25
wiktuſchki	22-24,00	21-23,00	„ jeczna	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaczišny rěſneho ſkotu na Drjezdźanſkich ſkótnych wikach.

2. julija:

6 wołow, 2 bykaj, 18 jałojzow a kruwow, 600 cźelatow 58 womzow, 715 ſwinj.

Płaczišny ſa
cźelata: 2. 68—72, 3. 62—66, 4. 50—56;
ſwinje: 1. 76—78, 2. 78—79, 3. 73—74, 4. 69—71, 5. 62—68.

Listowanja.

A. L. Sa khorobnu kašu macze iwj jenu ſtećinu a wašch pſchiſtajeneho dwě ſtećinje płaczicź. Sće dale winowaty, pſchiſtajeneho do ſawěſcenja ſa pſchiſtajenych a pſchećiwo invalidnoſci ſamołwicź. Tohorunja macze 1% ſe ſawěſcenja pſchećiwo hſesbžčkoſci płaczicź. Pſchinoſchcź ſa ſawěſcenje pſchećiwo invalidnoſci, ſa pſchiſtajenych a hſesbžčkoſcź macze iwj połozju njeſcź, druhim pſchiſtajeny. Wot dołkodowv pſchiſtajeneho běſche w meji 60 hrivnow a wot 1. junija 80 hrivnow ſa dawk ſwobodnych. Wot ſtyworzych dołkodow ma pſchiſtajeny, je-li je njewożenjeny, 10% dołkodneho dawka płaczicź. Prozentna ſada ſo pſchemèni pola wożenjenych a hdyž ſu tu dźěcźi.

K. P. Dla nutſcźehnjenja bankowkow mamy ſole dźěłicź: 1. Rentowe bankowki wot 50 rentowych hrivnow ſ datumom 1. **nowembra 1923** ſo hižo wot 31. **meje** wjazy we wobkhodje njetrjebaja. Němſkoſtatna banka (Reichsbank) tute bankowki hacź do 30. **ſeptembra** pſchijimuje. 2. Wſche na hrivnu wuſtajene „Reichsbanknoten", potajkim tamne bankowki niz, na kotrychž ſteji „Reichsmark", ſo hižo wot 3. junija **wjazy we wobkhodje** njewužiwaja. Tute bankowki bjerjeſche němſkoſtatna banka hacź do 5. junija. Potajkim te bankowki, dla kotrychž ſo naprajchowajeſche, ſu ſ 31. meju reſp. ſ 5. junijom ſwoju hódnoſcź jako ſakonjzy płaczazy ſrědk ſhubile.

K. W. Hódnoſcź hypotheki w ſtotych hrivnach wuczini 12 000. Po hiſchcze płaczajej 3. **dawkowej** rujſowej pſchikſni (Steuer-Not-Verordnung) wot 14. februara 1924 w ſwjatku ſ § 7 pſchikazni wot 1. meje 1924 by ſo hypotheka, dakeľ do 31. dezembra 1918 wudata, jenož ſ 15 prozentami pohódnoſcźita. Nětko pak ſo w němſkim ſyimje wo pohódnjenſki ſakoń jedna. Po jeho naczišlu dże cźaſ wyſchcych žadankow, kotrež ſu krucze ſwěſcene, hacź do 31. dezembra 1911 wrócźo. Jeli ſo tutón naczišl jako ſakoń pſchiwoſmje, potom móżeſche hiſchcze ſ wyſchſchim pohódnoſczenjom liczicź hacź 25 prozentow. K lěpſchemu dołžnika pak pſchikaſnja wot 14. februara 1924 poſtaja, ſo móże ſo na jeho namjet pohódnoſczenje ſnižicź, je-li je jeho hypodarſke położenje taſke, ſo ſo to jako nužne wupokaſa. Tute žadanje ma pak jenož wuſpěcha, jeli je ſo hacź do 30. junija namjetowało a to na ſudniſtwje. Je dołžnik tutón termin ſakomdźił, potom nima wjazy prawo, wěſte ſnižcze nje pohódnoſczenja ſebi žadacź.

F. S. w **N.** Pſchibžčane pły maja ſo jako namakana wěz wobhladowacź. „Namkaŕ" je winowaty, wobſedzerjeſ pła to dźěłicź. Je-li jeho njeſnaje a poſ wjazy hacź ſi hrivny hódny, ma namakaŕku na měſtnej polizji wozeſwicź. Namakaŕ nima ſanoho prawa, pła morjeź abo pſchedacź, je ſkerje winowaty, jeho khowacź. Je-li paŕ je to ſ wullimi wudawkami ſjednoczene, ſmě pła ſjawnje pſchepadžowacź. Wuwiſkowany pjenjes ſtupi na měſto wězy. Po jenom lěcze ſluſcha poſ ako bóſtaty pjenjes namakarjej.

Smeški.

** **Pomhacź dyrbjiſch ſebi wědźeć.** Knjes baron. wy dźiš dwě zigarje nadobo kupicźe!" — Baron: „Jai, ſlyſchcźe, w tymle hoſcźenzu njejſhu žane zigary po 12 pf. dóſtacź, kaſkeš ſtom hewak ſnuczeny kupicź. Tuž kupju dwě po 6 pf. nadobo.

** **Wón nihdy njewěri.** A. Myſlicźe ſebi jeno, wězera wjeczor w Budyſchinje powědachu, ſo je Wonecźanſki knjes baron ſ awtom knjeſhožił a wumrěł, a dźenja tamu druhi ſ wěſtoſcźu wobkruczichu, ſo je hiſchcze cźiły a ſtrowy. Sčto k temu mènicze?" — B.: Ja ani p...je, ani to druhe njewěrju.

** **Pſchezo ſpěwaŕ.** Spěwne towaríſtwo puczuje nad Rhynom. Pſchi pſchekhodźe jenoho moſta we wobſ adźenej krajinje ſajwola ſtražnik na jenoho Saſſku: „Paß." — Wotmołwa: „Nè, denor."

Sſobuczuczje. Hilda wobhladuje pyrni běrtik měſaczka a praji ſrudnje macźeri: „Mtaczi, měſaczk je tola roſbity!" Wěſo ſu ſo jandźelſki wokoło ſtorkali, ſo je ſo měſaczk puknył a tak ſo roſbił. Jutſe ſawěſce jandźelki ſchokoladu ſe ſmjetanu njedóſtanu."

ruc. Sšudź žo policiji bórsy poradźi, ſ njewitajnym hóſćom žo bliže ſeſnacź.

S **Mitorafa.** W naſchej wſy budże njedźelu 5. julija ſakoſeńſki ſwjedźeń ſwobodneje wohnjowneje wobory, kotraž je žo pſched krótkim cźaſom w naſchej wſy ſakoſtiła. Też nowa ſtykawa budże poſtwjeczena, kotruž je žebi naſcha wjeſ też pſched krótkim kupiła. Wjele ſtuſobnych wohnjowych woborow je na ſwjedźeń pſcheproſcheńych, kotrež njedźelu w naſchej wſy powitamy. Bóh dał, ſo by wjedro ſwjedźenjej howiło, tak ſo mohli žo prawje wjeſeliź w naſchej hiſchcze rysy žerbſkej wjeſy. Też ſa jźdź a pieźe a wjeſelu ſabawu žo poſtara.

S **Mužakowa.** Njedźelu a póndźelu běſche w naſchim měſtaczku dałoko a ſchěroko ſnaty Mužakowſki tſeleſki ſwjedźeń, abo tak njenowane Fanſke tſelenje, dokelž žo tóźde léto njedźelu po Jenje wotměwa. Njane wjedro běſche też ſwjedźenjej howiło, tak ſo běſche naſche měſtaczko njedźelu ſ ludom pſchepjelnjene. Zyła wokolina ſpěli tónle dźeń do Mužakowa wuleźi, dokelž žo tu pſchezo něſchto rjane a hiſtoriſke ludej poſkića. Wobſedźeſ cźah je wulźy ſajimawy. Na tſelniku bě wjele budow a wſchelakich ſwjeſelenſkich nadobow, kaž karuſele, wětrowe cźumpadła atd. Wjeſmy lud, kiž ſem pſchiźidźe, ſu też Serbja Mužakowſkeje wokoliny. Wuhladaſch tu žerbźjy ſwobleſkane Serbowki ſe Sſlepjanſkeje wokoliny. Bliſcha wokolina wot Mužakowa běſche pſiedy też rysy ſerbſka, ale je žo bohužeł pobźednje léta jara pſcheněmeźiła. Narodnu drastu a też ſ nuſkeho dźela macźerńu rěź ſu tamni Serbja wotpołożili, Bóh dał, ſo by ſo wona ſaſo ſawjedła a tak ſaſo Serbſtwo ſakźeła.

Z Łužicy.

S **Biſkopiz.** Tu pokradnychu jenej pinczniży wſchě dujowe dokhody. Jako paduch wupokaja ſo jedyn ſkalar ſ wokolnoſcje Biſkopiz. Wón bě do hoſcźenza ſaſtupił a pſchi woteńdźenju pſchileżnoſcź wuźi na 100 hriwnow ſ pokładniży rubieź. Na to poda ſo do druheje korczmy, hdźež žebi piwo a wſchelake drohe pakenzy ſkrodźecź daſche a ſ kradnjenymi pjenjezami płacźeſche. Jeho ſajachu. Wjeſelſki dźeſ kradnjenych pjenjes měſcźe hiſchcze pſchi ſebi.

S **Frankenthala.** W nozy k wutorje poczinaſche tudy na dobo ſ wohnjej trubieź. Paleſchtaj ſo bróžeń a konjeńj Lublerja Felikſa Standſuja. S wulkej nuſu domſke wobnjej wokrochu. Wobſedźeſ ſ wohnjom ſara ſchkodnje. Wobeń tak ſpěchnje wokolo ſo hrabaſche, ſo ſ wulkej próżu ſtót wulkhowachu. Tola 8 huſ a nětchto młodych kur ſo ſhobu ſpalichu. Wſchitke ratarſke maſchiny, graty, wozy, kaž też wſchelaka druha hoſpodaźſka nadoba a wſcho ſyno ſo ſobu ſpali. Wobſedźeſ tohodla woſebje cźeſko ſchkoduje, dokelž ninja niczo ſawěſcźene. Wobeń je pjecźa ſtóſnińſka ruka ſatyknyła.

* S **Nyſchhacha.** (Cźeſki dóit wójnſkeje wudowy.) 40-létna wójnſka wudowa Marja Beglingerowa ſ Filipsborka ſhubi muſa a ſwoje dźeći we wójnje. Swoje nalutowane kroſchki w inflazniji pſchiſnadźi. Na pohlédu ſo jej hiſchcze ſeje tłóſtka do cźiſta ſpali. Skónczńje khodźeſche ſo proſchenju. Nakhoniłoſcje pſchi tym jej wutrobu roſkwěcźachu. Se ſadwělowanjom ſkoczi do wody a ſo tepi.

Ze ſusodnych a dalšich krajow.

S **Grimmy.** (Bitwa mjes ſobuſtawami Wehrwolfa a dźełacźerjemi.) W nozu k njedźeli w Grimmje mjes Wehrwolfom a dźełacźerjemi k bitwje dóńdźe. Na woběmaj ſtronomaj ſo mnohy lohko ſranichu. Chtó je winа na bijeżu, njeje hiſchcze wujaſnjene. Powěźeſe, kotreż cźeſke khromadutraženje roſnoſchuja, ſu njewěrne.

S **Lipſka.** Błyſk ſaraſy ſaidźeny pjatk na ſpodźiwne waſchnje tudomneho ſahrodnika Schwriga. Wón we ſwojej ſahrodźe dźełaſche, hdyž hrimanje horje pſchicźahny. Błyſk dyri jemu do hłowy a ſ hriſnjowjomaj ſaſo wujeźde. Schwrig bě hnydom morwy. Jeho cźaſnikowy njecźaſ ſo zyle ſeſchkeł, cźapka a gamaſche ſo ſpalichu.

S **Lipſka.** (Cźeſke automobilowe njeſboża.) Saidźenu njedźelu wjeczor privatny automobil, kotryž jena ſona wjedźeſche, na rózu Goetheſke a Grimaiſke dróhi na Auguſtowym namieſcźe policajneho wyſchſcheho ſtražnikſchstra, kotryž tam wobtrowk rjadowaſche, pſchejédźe. Wón bu zyły kruch ſobu wleczeny, ſo ſ tym nutſka cźeſko ſranі a dyrbjeſche ſo hnydom do lhorownje dowjeſeź. — Dalſche njeſboże ſta ſo njedźelu dopołdnja na pſchedmieſcźe Hlowneho dwórnińcźa. Tam jedyn automobil 20 letnu holcu poſtorhny a na wjazy metrow ſobu wleczeſche. Sniježoženа ſo ſ nutſka a ſ wonka cźeſko ſranі. Jara ſo prascha, hacź pſchi żiwjenju woſtanje.

* S **Haſchtromſkich kupjelow** w Vogtlandſkej. (Wukopanje mordarſtwa po 17 létach.) Saidźenu ſobotu tudy jenoho dźełacźerja, pſjedawſcheho żiwnoſcźerja, ſajachu. Jeho bratr, kotryž ſ nim we ſpanſkim twarjenju bydleſche, bě ſo léta 1908 bjes ſlěda ſhubił. Sajaty tehdom tydźeń po ſhubjenju ſwojeho bratra wěź wyſchnoſcźi wojſewił. Pſchi tym wudawaſche, ſo je jeho bratr ſ britwju do łéża hnał a ſo wjazy njewrócźił. Wyſchnoſcź tehdom nicźo njewuſtłędźi. Nětko je ſhn nětcźiſcheho měſcźeła khěże we ſadźerni cźłowjeczi nóp namakał a wěź wojſewił. Policija pſchi pſchepytowanju też koſce ſhubjeneho we domje namaka. Po dłéſchim pręcźu ſo ſajaty ſtónźnje wuſna, ſo je ſwojeho bratra ſkóżował.

* S **Pianizy** pola Zwikkowy. (S tócźnym kamjenjom ſo ſaraſył.) 22-létny pjekař Max Kehrer dyjchyche tele dny tócźnenu kamjenjej ſ elektriſkej mozu bożeźe dacź. Kamjeń nadobo na wjele kruchow roſſeźa. Wjeſtich tajki kruch trjechi młodeho cźłowjeka tak do hłowy, ſo bě ſhnydom morwy.

S **Friedersdorfa** (w Schleſyſkej). Bźeleho ſchtórza wuhladachu ludźo na wjeſnych honach, hdyž ſo pſchelhodźachu. Tutón żadny ptaczk je módro-bźły barbjeny. Běſche jara pſchóſchiwy a jeho cźorni bratlja ſo jeho ſdalowachu. Njeſpóſnachu najſkerje ſa ſwojeho.

* **Tſoſi ſmjertny wutrud.** Bytomſki pſchiſażny ſud wotſudźi 27-létneho Teodora Mužijola, jeho 22-létnu mandźelſku rodź. Angerez a 20-létneho maſchiniſtu Huſa dla ſhromadneho mordarſtwa a ſpytaneho ruhożeńſtwa na Bytomſkim magiſtratnym ſaſtojniku Fiſkuſu k ſmjerci.

* **Mordarka k ſmjerci wotſudźena.** Raczſiborſki pſchiſażny ſud wotſudźi 35-létnu Klaru Nowokinez k ſmjerci. Wona je ſkła 1919 ſwojeho mandźelſkeho ſ arſenikom ſavdala.

* S **Chuſzcze** pola Kleſchiſchcza (Kleitwitz). Cźeſke njeſboże ſta ſo na tudomnym dwórniſchcu. Spinał Otto Thiel žo ſ tym cźeſko ſrani, ſo ſo wólka jeneho żeleźnicźkeho woſa ſlama. Wón žebi lewu nohu zyle, prawu pak na ſtjoch měſnach ſlama. Lékaſ ſ Hońiży jemu hnydom prěnju pomoz poſkićił. Sniježoženeho do Kleſchiſchcźańſke je khorownje dowjeſechu. Kehdy ſranjenje je tak cźeſke, ſo je dwěłomne, hacź ſnježoženy ſaſo wotkhori.

* **Létał ſo ſaraſył.** Pſchi napiſchemoh létanju na wojeńſkim ſmużowaniſchcźu w Freiburku je létał Karjus ſe ſwojim lékadłom dele padnył. Karjus, kiž běſche we wójnje jenu ruku ſhubił, bě pſchi padze noh roſtraſ a nohi ſej dwójzy ſlama. Krótko po pſchewjeſenju do khorownje tam wumrě.

* **Cźeſke automobilowe njeſboże** ſta ſo ſaidźene dny w Emmerlu nad Rheinom. Wołoſowy automobil jeneho pſchekupza ſ Bochołda cźahnyſche żeleźniſke kolije pſchejécź, dokelž ſawěrny ſpuſchcźene njeběchu. W ſtamnym wokomiku pſchijina ſpěſchnik a automobil ſobu ſtorhny. Jena holca a jene dźećo ſo morijachtej. Zona a dwě holzy ſo cźeſko a wjednik automobila lohko ſranichu.

* **Wyſchſcheho ſandarma ſaraſyli.** Straſburgſki wyſchſchi ſandarm ſetka na dróży do Witjmara dwoju muſow, nana a ſyna ſ bliſkeho pola ſ kożonaj. Nanowa koſa njemdźeſche ſchkitanſku pſchiprawu. Tohodla mějeſche ſo pſched ſandarmom ſamolwicź, kotryž chżyſche, ſo by ſebi na ſtrażu ſchoł. Na to ſo ſyn roſſłobi a dyri jeho mózuje wrt ſedy na hłowu. Nanjeny ſandarm ſo hnydom ſrozmadu ſwoje. Nětko jeho nan też hiſchcze ſ koſu do hłowy pjerzeſche. S tym ſomu nop roſtraſ a wobliežo ſerajchnje roſtrěła. Druhim ſandarmam, kiſiż na pomoz pſchikhwatachu, ſo poradźi, cźekajeju hłoſtnikow ſajeź. Semjertnje ſcźinjenoho ſandarma do khorownje dowjeſechu, hdźež bórzy po tym wumrě.

* **20 létny morduar.** 32 létneho dźełacźerja, nana cźłowjeka wjeſaſtaranych małoſetnych dźećzi w Majnzu, je ſandźena ſobotu jedyn tudomny cźeſtła ſatkeł. Wón bě ſ nim dźeſchi cźaſ we wſpeſchcźeſtiwoſcź żiwy. Mordarja ſajachu.

* **Auto ſ 45 dźećzimi zujeſboźi.** Saidźene dny jedźeſche auto ſ 45 dźećzimi ſ Hamburka do Hamelburga. Bo puczu nadobo wodźidło ſapraji. Auto padny po bróży dele. Na dobre ſhoło ſebi jenoż tři dźećzi ruzy ſłamachu a ſchtyri lohko ſranichu.

* **Autowe njeſboże.** Autowe njeſboże ſta ſo ſaidźene dny na ſtatnej dróży mjes Schwertom a Dortmundom. Tam ſajédźe wołoſowy auto ſ tżjomi wołobami do 10-metrowego kamjenja a ſwróći ſo do ſ wodu napjelnjeho pjchirowa. Nutſka hedźaſch buchu won wjerchnjenź. Dwě wołobje ſo hnydom morijachtej.

* **30 dźećzi ſ automobilom zujeſboźile.** Kaſpelſke nowiny nam piſchu: Pótſti automobil ſ Dillenburga jédźeſche ſ 30 dźećzimi a nětkotrymi ſonami na pruhu do Burbacha. Pſchi tym ſapraji na jenom rózku dróhi wodźidło a ſpinadło. Automobil jédźeſche je zyłym wotmachom do jeneje ſahrodź. Tam potorhny jemu chłodnizu. Potom jédźeſche dale k domjeńnu, hdźež ſcźinu bohużeło poſtkoda wuſtorcźi. Stónźnje ſraſy do druheho twarjenja, hdźež ſiotu wołoſa. Wjednik automobila ſo cźeſko ſrani. Też wjele dźećzi ſo cźeſko ſrani. Mnohy mjes nimi żebi ruzy ſłamachu.

* **Cźeſke autowe njeſboże** ſta ſo ſaidźene dny pola Uſe doma na Swineminduſkej ſtatnej dróży. Tam ſo auto pſchekwapa Schotty na rózku druheje dróhi nahle wokolo wjerchny a pſchi tom do ſchtoma ſraſy. Schotta ſo cźeſko ſrany a krótko po njeſboži wumrě. Też wjednik auta ſo cźeſko ſrani. Schołtowa a jena ſchiwórta we autowje ſedźaſa wołoſa ſo lohko ſranichu.

* **Dźiwadło ſo ſnicźilo.** We wulkim twarjenju ſjednoczenych měſcźańſkich dźiwadłow w Düſſeldorfie ſaidźenu njedźelu wulki woheń wudyri. Jena hładźeńka teleſbaſche k cźiſczenju perikow benzin. S rybowanjom mikrowe ſchtóre naſtachu, kotreż njecźa woheń ſ ſwinowachu. Dwě wołobje ſo ſobu ſpaliſchtej, jena ſo cźeſko a druha lohko ſrani.

S **Litomeřiż w Cźechach.** (Njewěrcźe wěſcźerſtwo.) 70 létnemu ſtarjej ſaidźene dny nékajka zygauka wěſcźeſche, ſo dołho wjazy żiwy njebudźe. To daſche jemu tak blisko hicź, ſo ſo hnydom wobwěſnył.

* S **Cźiſtkeje Lhy.** (Spokojazy firmowanjſki dań.) Saidźenu njedźelu bě w Cźiſko-Lipowſkim podkrejzu firmowanje. Jenu bohatſchu burowku ſebi 5 mótłow ſa kwaſtu wuprofyſchu, wěſo tajzy ſ khudſcheje worſchy. Nadźijachu ſo, ſo pſchi tom nětchto rjane dóſtanu. Njedźelu dopołdnja po firmowanju kmótra kóždej kemſchanji kwaſtu dari a wſchě pjecź k wobjedu pſcheproſy. Mótłi, nadźijo, ſo nicźo wjazy njedóſtanu, bźchu hudźwe a njechcźachu ke wobjedej hicź. Jenož jene ſ pjeczoch khudych mótłow ke wobjedej pſchińdże ſ nadawkom, ſo njech ſebi ſłupa kmótra ja jeje wobjed ſdźerži, dla tajſcheho ſmudneho dara. Pſchedy hacź pak ſo mótka ſynu, kaſaſche jej kmótra, ſo by ſebi ſwój firmowanſki dań pod talerjom wſała. Tam le jeſche 500 krónow, runje tak też ſwoby tamnych. Po wobjedźe jej kaſaſche, ſo by ſebi taż tamne dary pod talerjom wſała Tak pſchińcźeſe dźećzo na 2500 krónow (200 hr.) domoj, ſwojimaj ſtarſchimaj ſ wjeſelu, tammym pak ſ njerſanju. Njamy firmowanſki dań. — Sda dre ſo ſa łajka, ale je wěrnoſcź.

* **Sněh w nijſchich Alpach.** Po powěſcźach ſ Züricha dźe ſo ſnéh w Alpach hacź do 1800 metrow wyſokoſcźe. W raniſchich hodźinach ſpadny thermometer njedźelu hacź na nicźu. Na Pilatuſu leži ſnéh na 10 zentimetrow a na Säntiſu na 30 zentimeterow wyſoko. Też pola Gotthorta ſteji temperatura nize nicźli. Tola pak maja južne ſtajize w Alpach na 20 hacź 22 ſtupnow cźopłoty.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Straſk w ſaſkim twarſtwje.

W ſaſkim twarſtwje je k cźeſtnu ſtraſkej dla dźeła a nsdy doſcho. Dźełacźerjo ſebi wo 30 pjenjezkow wyſchſchu mſdu ſadaju. Dźełodawarjo na tym wobſtawaju, ſo dyrbja nětcźiſche mſdowe ſadźby hacź do 31. dezembra 1925 płacźiź. Jednanje roſrisaźeho ſuda njeje hacź dotal wuſpěcha mělo.

*

Puczowarjo ſ Graza, Linza a Wina ſo hobołu na puczna Planſki Wjerſchk a Odbłi Kamjeń w Alpach naſtajichu. Dokelž ſo wutoru hiſchcze njeběchu do Graza wrócźili, ſo wulkowanſka expedizija wupóſła, kotraž je ſrjedu ſchtyrjoch Wińſkich puczowarjow na Wyſokich Wrotach pſchi poſnóznej ſcźenje morwych namakała. W ſatrażnjanym ſnéhowym mjeczelu běchu wuſtali a ſmjerſli. Pſchi ſatrupje k Planſkemu Wjerſchkej cźełe dweju puczowarjow ſ Wina a na Odbłim Kamjenju jako ſedmy wopor puczowarja Rothringera ſ Wina namałachu. Wſchitzy běchu ſmjerſli. Scheſcźo puczowarjo běchu wſchě mózy napinajo ſo do dota wrócźili.

*

Nejworkſke banki měſta Barlinej 15 miliionow dollarow pożeja.

*

Straſk w Hamburgſkim drjewaſtwje je ſo ſkóncził. Wo nſdoje je ſo w němſkim dźełowym miniſterſtwje dojednało.

Hamtſke wozjewjenja z Budyſzina.

Gmejniſti puć ſ **Wurcź do Jenkez a ſ Wurcź do Rabow** je dla naſtupowanja na Wuricźanſkich honach wot 2. julija ſawrjeny. Jěſdny wobſhod ſo na Jenkezu pokaſa.

*

Gmejniſti puć ſ **Budyſchina do Huſki a Rotwałſchcźańſka dróha** ſu na Druſkecźanſkich honach wot 1. julija ſawrjene. Jěſdźicź ma ſo we tutym cźaſu na Zležink, Kocźizy a Hnaſchezy.

*

Němſkoſtatne ſakonjowe nowe łopjeno

cźo. 23—26 we I. dźełu a 22—28 we II. dźełu, kaž też 16. cźiſło ſakſkeho kraſnjeho ſakoniſkeho łopjena je we měſcźańſkej hłownej kenzſiji na radnizy w 1. poſtkhodźe kóždemu k wobhladanju wupokojene.

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyſin. „Nadźija“ zeńdże ſo njedźelu połnoliczbnje z dypkom 1/10 hodź. na dwórniſchcu k **wotjědźej** do Kulowa. Stóż z kołom jědźe, ma z dypkom 7 hodź. rano při Serbſkim Domje być. — Dźenſa pjatk ż a n a pruha! Předsydstwo.

Budyſin. Jednota tow. kat. Serbow **wotjědźe njedźelu** 5. 7. dop. 9^{31} hodź. z żeleznicu **do Kulowa, a to** z khorhoju. Wſitkich lubje **preproſuje** předsydstwo.

Bukecy. Bukecańske serb. tow. wotjědu njedźelu, 5. julija, z Pomore 4/9 hodź. do Kulowa. Wo prawje bohate wobdźělenje ſo proſy. Spěwarjo a spěwarki cheyli ſo po możnoſci w połnej liczbje wobdźělić.

Hornja Hórka. „Luźiea“ wobdźěli ſo njedźelu, 5. julija, w połnej liczbje na złócź w Kulowje. Wotjědźemy 1/4 hodź. z Dźěžnikec. Kotříž chcedźa ſebi jězdne liſiki do cźaſa wobſtarać, njech je ſebi z cźaſom pola mětopředſydy ſkazaja. Zo ſo wſitke ſobuſtawy wobdźěli, wočakuje předsydstwo.

Małeſecy. „Sokoł“ a „Serb. towaſtwo“ zeńdźetej ſo njedźelu rano we 7 hodź. pola Zendźic, zo bychu z automobilom do Kulowa wotjěłoj. Kóżdy njech ſprawnu ſerbſku myſliczku ſobupřinjeſe.

Njeswačidło. Tow. „Jutrnica“ wotjědźe njdźelu, 5. 6., dop. w 10 hodź. z cźahom do Kulowa. Zetkamy ſo tam na dwórniſchcu. Wſě ſobuſtawy ze ſwójbnymi a hoſcźemi wutrobnje přeproſuje předsydstwo.

Potuńſenje jězdy do Kulowa. Kaž ſmy ſo nětkole dopraſeli, płaci liſiſk z Rakec do Kulowa 0,50 hr. Potuńſenje cyłeje jězdy tam a wróćo z wužiwanjom njedźelskeho liſiſka do Rakec (do Kulowa abo Wojerec ſo žadne njewudawaja) by tak ſnadne było, zo ſo hara njeſtaji. Tuż to wostajimy.

Rakecy. Serb. tow. „Lipa“. Sobuſtawy napominaju ſo hiſće raz, zo bychu ſo na ſwjedźenju w Kulowje přich. njedźelu wobdźělile. Zhromadźimy ſo dop. w 10 hodź. pola Hónča. Předsydstwo.

Zjězd ſpěwanſkich towaſtwow w Hodźiju wotměwa ſo 23. auguſta. Jako zhromadne khory ſpěwaja ſo cźiſła: 3; 6; 10; 11; 14 z „Dobry wječor“, cźiſło 7 ze „Zerja“ a cźiſle 6 a 20 z „Wulka luboſć.“ Te chcyłe towaſtwa derje přeſtudować. Dla wuſtupjenja jenotliwych towaſtwow wozjewju wobdźělenym přichodnje. Jurij Słodeńk, hłowny dirigent.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyſinje — Zamolwity za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyſinje.

Młody rjany
ćehniwy wol
ſtoji na předań w Kanecach
čo. 3 pola Pańſke.

Wowćerſki pos
je čehnył.
Poſłucha na mjeno „Vryne“.
Wotdawać we Worklecach 46.

Sylne proſata
ma na předań Jurij Smoła
w Bačonju.

Viſitne khartki
zhotuje ſpěſnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Jurij Fuhrmann
w Budyšinje na hornčerſkej haſy čo. 10 poruča **ſadne kola,** **ſtjace maſiny, mantle** a **ćlawchi.** Samsna wuporjadź.

Wagon kamjeniny je dóšoł a wotmějemoj njedźiwajcy wočakanych wulkich powyššenjow płaćiznow

wot soboty, 4. julija hač do soboty, 11. julija

tuni kamjeninowy tydźeń.

Njeskomdźće naju tunje poskićenje, dokelž so Wam tale přileżnosć wjacy njeposkići.

Kuchinske garnitury w 22 dźělach wot **8.90** hr. **sadźba kamjenin. šklow,** běłych kulojt., 6 šklow jenož **1.45** hr. **sadźba kamjenin. šklow,** běłych rózkat., 6 šklow jenož **1.50** hr.	**Myjna garnitura** z wulkej šklu, dospołna wot **4.90** hr. **sadźba kamjenin. šklow,** pisan., kulojt., 6 šklow jenož **1.55** hr. **sadźba kamjenin. šklow,** pisan., rózkat., 6 šklow jenož **1.65** hr.	**Talerje,** běłe, hładke, hłuboke abo nizke, bjez brachow, jedyn **15** pj. **talerje,** žołmikate abo feston, běłe, hłuboke abo nizke, bjez brach., jedyn **20** pj. **wječerjeńske taleńki,** jedyn **20** pj.	**Talerje.** cybl. mustrowe, hłuboke abo nizke, bjez brachow, jedyn **26** pj. **talerje** z kromu abo módrej smuhu hłub. abo nizke, bjez brach., jed. **25** pj. **wječerjeńske taleńki,** pisane jedyn **20** pj.
Kamj. talerje, hłub. abo nizke, z małymi brach., 3 talerje jenož **25** pj.	**Kwětkowe horncy** z rjanymi mustramy wot jenož **95** pj.	**Kofej. nopački,** pisane, wot **15** pj. **kofej. nopački,** běłe wot **10** pj.	**6 porow kakaowych šalkow** jenož **1.50** hr.
Toilettowe bowy, dospołne ze zasadźenjom a wobruču, jenož **5,80** hr. **wulki pječenjowy taleř** wot **48** pj.	**Butrowe tyzy,** běłe wot **45** pj. **sancowe,** běłe wot **65** pj **tortowe platy,** kulojte **2.50** hr.	**Selowe** abo **mukowa sudobja** (Meste) běłe jene **95** pj. **jerjowy kašć** z pismom **2.90** hr. **tortowe platy,** rózkate **3.25** hr.	Dźělba **myjnych šklow,** běłych wot **1.25** hr. dźělba **myjnych karanow** wot **95** pj. dźělba **šalkow** jena **10** pj.

Konservowe śkleńcy wšěch wulkosćow, z hubu dute, po znatych tunich płaćiznach. **Zawarjeński aparat** ze zasadźenjom a thermometrom **6.90** hr.

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

jenož na Lawskich hrjebjach 12, při měšćanskim dźiwadle. **Njedźelu wot 11 hodź. wotewrjene.** Wobkedźbujće naju wokna!

?? Minor ??

Idealna ludowa rěčaca mašina. Płaćizna 25 hr. Předwjedźe a předawa so na kotolskej hasy (Kesselstrasse).

„Sakski Dom" w Rakecach.

Wot srjedy, 1. julija 1925:

wulke kehele kulenje wo myta

na asfaltowej zwjazkowej kehelekuleŕni. Započatk w 3 hodź. pop.

Kóždy kuleŕ dyrbi sam kuleć. Jene wukulenje płaći 50 pjenježkow. 2500 króć ma so kulić. Kónc a rozdźělenje mytow po 2500. kulenju.

1. myto: 1 dosp. lěkarnja, kotraž wobsteji: z 2 ložow, **2 stólcow, 1 myjneho blida,** 1 drastneho khamora, 2 nóceneju khamorčkow. 2. myto: 1 šijaca mašina; 3. myto: Kucheń; 4. myto: Drastny khamor abo vertiko; 5. myto: Kopańca (Fußball) z pucherjom; 6. myto: Por kopańskich stupnjow k zaměnjenju; 7. myto: Mandolina; 8. myto: Kožana žonjaca ručna toška; 9. myto: Pisanski grat; 10. myto: Kožany cigaretowy etui; 11. myto: kupon wo 10 hr. 12. myto: Etui za pisanski grat (kožany) a wjele druhich wěcow.

Kóne kulenja z dypkom 5/4 hodź. w nocy.

W prědnich hóstnych městnosćach:

kóždy wječor zabawna hudźba

Wo žiwy wopyt prosytaj

Walter Strich a mandźelska.

NB. Myta su na lubje „Sakskeho Domu" a we woknje knjezow Ed. Hampela a H. Wintera w Rakecach wustajene.

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** tež za małe wokna, krasne mustry, hobrasy wulki wubjerk. Yitražowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupeńske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10

Hódnotny paleny kofej, najlěpša buna!!

1/2punta po 3.25 hr., 3,— hr. 2,70 hr. Šalka płaći najwjacy jenož 2 1/4 pj. bjeze wšěch přidawkow. Póstowy dobérk (Nachnahme) bjez wudawkow hač do domu.

Patzig w Drježdźanach 28 Kronprinzenplatz 4.

✝ Žony ✝

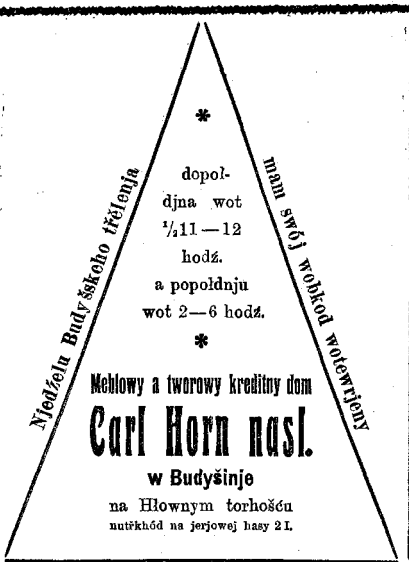
Poručam swój wulki skład pischebjawkow, mježačnych a pischebjadowych powjasow, podpołožkow.

Steju rad i rabje.

Wagnerowa w Budyšinje pischeb schulerskimi wrotami cis. 9.

Rólny pohonč

sprawny, stróžny, z dobrymi wuswědčenjemi k samenemu wobdźěłanju 30 jutr. zemje, kotrehož žona abo dźowka by dyrbjała sobu dźěłać a 3—4 kruwy dejić, so k 15. julijej abo k 1 auguste pyta. Poskićenja pod „C 22" na wudawarnju »Serbskich Nowin.«

?? Minor ??

Zasopodače zwuka z rukowanjom bjez poroka. Płaćizna 25 hr., předwjedźe a předawa so na kotolskej hasy (Kesselst.)

Po płaćiznach, tak tunich, kaž je mi někak mózno,

poručam we wulkim wubjerku:

Mužace wobleki, sportske wobleki, kordowe a manchestrowe wobleki, wobleki za młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći, najlěpše manchestrowe kholowy, kholowy do dźěła, krute kholowy, lohke lěčne kholowy, barbojte a smuhate tkaninowe kholowy, **Breeches**-kholowy, čorne a módre kóperowe jaki, **lěčne jaki a žakety,** lacy, lacy do dźěła, derje imprägněrowane jaki do wětra, kholowy za młodźencow, pacholow, hólcow, krótke a so zapate kholowy z lacom, gumijowe mantle, lystrowe žakety, čorne a wšelakich barbow atd.

A. zwud. Mengerowa

w Budyšinje na serbskich hrjebjach 6 (mějeće Woldemar Menger)

Hižo přez 40 lět znaty, kruće solid. a sprawny wobkhod. Wosebje khudšim ludźom a dźěłaćerjam dawam přileżnosć, zo móža tak tunjo, kaž jenož někak mózno kupować.

Kupim

při wysokej mzdźi jara wjele **domjacych, kuchinsk., pólnych a hródźn. holcow, wotroločkow, pohonč. a wolacych.** Přistajerka **Görlitzowa** na Sukelnikej hasy 1 [illegible]

Srěnk a druhi pohonč

so pyta na kubło čo. 11 w Spytecach pola Hodźija.

MERSIWSKI
Wěrowanske pjerśćenje

Trjebanu

šijacu mašinu,

kiž z rukowanjom derje šije, předawa płaćizny hódno J. Schieback na Mužakowsk. dr. 4

Ssobotu, njedźelu a pschichodne dny

pschedawam

žonjaze a mužaze lětne koschle po 2,20 hr.

dźěćaze lětne koschle:

wulkosć:	50	55	60	65	70	75	80	85	90	95
płaćizna:	1.20	1.30	1.40	1.50	1.60	1.70	1.80	1.90	2.—	2.20

nahłowjaze lětne rubischka 0,80 hr.

Po tutych płaćiznach dostanjeće jenož w mojim wobkhodźe Burglehn 11 w Budyschinje.

Na witach njesteju (tež niz sobotu), a tež žanych wokolonoscherjow nimam.

A. Kasper, Burglehn 11.

Welsec kupny dom w Kulowje

ma k wšotowarstwowskemu zlětej, 5. julija, hač do 5 hodź. popołdnju wotewrjene.

Přinjesemy směšnje tunje wosebite poskićenja.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 153 **Budyšin — sobotu, 4. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němskostatne finanzy.

Němski žejm je schwórił wo hospodarstwje němskeho finanzneho ministerstwa wuradźowak. Němski finanzny minister je **Schlieben** zdźěl, so je žo rozličenje na lěto 1925 wo 754 milijonow hriwnow pohubjeńšiło. Mjes tym, so žu žo dochody pomjeńšiše, žu wudawki pśibywe. 500 milijonow hriwnow wotpada na naprawy, kotrež žu za tu postajene, so by žo pokoženje mjenje samožitneho wobydlerstwa položiło. Wudawki za jozialne zaměrki, njejmujcy za ludźi bjes sadźužby, za powyšenje invalidnych rentow a za spěchowanje spontožerstwa žu žo podwojiše. Za powyšenje rentow za wójnskich wobškodźenych a wójnskich sawostajenych budźe žo na 200 milijonow hriwnow trjebaś. S powyšenjom bjesdawkoweho msdoweho wotcźinjenja a wupisheftrjenjom privilega dźěży žo wunoschi dawkow wo 150 milijonow hmjetschi a je sniženjom wobrotoweho dawka wo 200 milijonow hriwnow. Tutenu wulkemu porježenju je finanzne sarjadnistwo sozialnych a kulturnych cźinizow dla pschihłosowało. Też w praschenju nahódnoleženja je žo we wobžahu finanzielneje mócnoty wscho cźiniło, so by žo musa jozialnje słabych ludowych worschtow położiła. Statne dochody a wudawki dyrbja pak žo na kóždy pad do runowahi hmjeś. Minister toho dla prožu, so bychu žo dawkowe zakonje bórzy dowuradźile a žo z tym statej trěbne dochody swěźeźile.

Rossudźenje sakiskeho Barmatowcho wubjerka.

Na kónzu swětowśeje wójny bě w Němskej wulka nuza na zyrobje. Tehdy židowzy Barmatez braja z Holandskeje Němcu z zyrobu sakiarachu. Też sakske knježerstwo je tehdy pola nich zyrobu kupowało. Hdyž loni Barmatez bratrow dla pokupjenja sajsionskich pruskeje statneje banki sajachu, pschećiwo wschitkim knježerstwowym sajsionskim pschepytanje sawjedźechu, kotrež běchu nekajki wobkhod z nimi měli. Też w Sakskej jenoho ministra, kotryž bě jadźne woory za kraj kupował, na wutrobu a jerchenje pruhowachu. Sśesnjowy wubjerk, kotremuž bě žo tónle nadawk dowěrił, je nětko swoje dźěło skóncził. W swojej rosprawje wón praji, so žo na wobkhodach sakiskeho knježerstwa z Barmatezami njeje niczo porokowanja hódneho namakało. Komunistiski namjet, so bychu sakiskeho pókłonza dr. Gradnauera w Barlinje dźiwizionowali, žo wotpokasa.

Němskonazionalni w sakskim žejmje.

W sakskim žejmje žu němskonazionalni poražene pozběrili. Pschećiwo finanzneumu ministrej dr. Reinholdej, běchu namjet njedowěrjenja sapodali, dokelž žu žo statne dźěłanje pschejara rosćeńšerje. Dr. Reinholdej, kotryž demokratiskej stronje pschisłuschi, bě lohko, so jakitaj. Wón dopokasa, so žu sakske statne dźěłanje lětża hižo 22 milijonow dolarjow wuniesche a skazanej sa 60 milijonow hriwnow wobdawanej industriji pschibokasałe. Sćehnuły jaćiśicej cźinjesche, hdyž minister dopokasa, so žu sakscy konserwatiwni 1916 žami jara rainje žadali, so dyrbi žo statne hospodarstwo rosćeńšerić. Němskonazionalni nětkole njedowěrjenje namjetuja niz toho dla, so je stat se schkodu, ale so je z wužitkom hospodarił. Demokrat dr. Seyfert němskonazionalnym porokowasche, so w Sakskej tu žamu politiku wjedu kaž w němskim staće. S tajkimi manewrami pytaju kedźbliwosć sjebarnych wolerjow wot njewuspěchow němskonazionalneje politiki wotwodźeć. Namjet njedowěrjenja je pschećiwo hłosam němskich nazionalnych, komunistow a sozialistow lewizy wotpokasa.

Wobsorženi němscy studentojo w Moskwje žo k žmjerći sasudźili.

Wobsoženych němskich studentow w Moskwje, dr. Kindermanna, Wojchta a Dittmara, žu k žmjerći sasudźili. W swojej poslednjej sakitańskej rěcźi **Wolicht** praji: „Rochżu žo sakitaś, dokelž moje sakitanje tola na žudnikoho njeby wliwa mělo. Najprjedy steju tu jako sastupjeŕ němskich studentow a dyrbju žo tak sadźerjeś, so mi nichtó njemóže njeczejetny cźin porokowaś. Potom tu steju jako Němc, a kóždy Němc, runje w cźasu potłóczenja, dyrbi swérhoj Němstwje wuzkoko dźerżeś.

Kindermann z nowa praji, so jebjes winy, prajizy, so je wobstórżbnik z maliczkoczow a z pschipadnym fetkanjom podkładowych momentow wobstorżbu nastajał, kotruž kulturnu hańbu mjenuje.

Dittmar žiwoje wobstorżby pschećiwo Barlinskej policiji wotpetowasche, kotruž winjowasche, so je expediziju naparała. Praji, so je hotowy wumrjeć, hač runjeż žo k kommunizmej wusnawa. Wón pschipowmi, so je žiwotnaj pucźowanskimaj towaršichomaj žiwéru sakhował, hač je wuslědźił, so bě žo Kindermann wusnał.

Sjawny wobstorżbnik Krylenko je krótkich słónczných słowach namjet na žmjertne tkhóstanje wotpetowasche, praizy: „Mamy pólver a dowěrjenja hódnych ludźi, kotriż móža proletariskemu ludej pomhaś, krótki prozeż z tutymi sazjitanami cźiniś.“ We 8 hodźinach žo žud wróćo sejahnu. We pjeć hodźinźimi wuradźenju pschedbyda žmjertny wunsud wotsewi. Wobstorżenym žo zdźeli, so móża sa cźaš 72 hodźin prósstwu wo wobhnadźenje zentralnemu wukonjazemu komitejej bolschewiskeje unije sapodaś. Jeli so tón khłostanje njeswědźnje abo njepołóži, žo wunsud wukonja.

Wunoschi wólbow do hollandskeho žejma.

Pschi nowowólbach do hollandskeho žejma žu dobyli: romisky-katholikojo 50 žydkow, kalwinistojo 13, kschesćijanska strona 11, sozialdemokratojo 34, liberalni 9, radikalni 7, orthodoxni kalwinistojo 3, kommunist. 1, katarjo 1, romisko-katholska ludowa strona 1 žydło.

Najsćerje žu pschi wólbach sozialdemokratojo pobyli, kotriż žu 4 žydła pschidobyli, kotrež žu druhe stronY sbubite. Sjednoćeństwo prawizy, kotrež hač dotal 59 žydłow wobsedźeśesche, nětkole 54 žydłow dóstanje. Myśla hebi, so ministerstwo wrócźo stupi a so žo nowe ministerstwo wutwori.

Debatta wo Marokkowskej w franzowskim senaće.

W franzowskim senaće je žo schtwórił radikalny senator Bluysen sa marokkowskej politiku napraschował. Bluysen mjenjesche, so dyrbi **Abd-el-Krim nima ani artillerije ani létadłow, ale dosć pjenjes.** Niprawo je, rjeź, so je Franzowska žo do Abd-el-Krima dała. Pschicźina k nowym podaŕkam ma žo w tym pytaś, so Schpanska njeje rozumiła, jej pschikopasany kraj dźerżeć. Bluysen cźisće wěsćeć, kak žyłne je franzowske wójsko w Marokkowskej, kelko ma létadłow a hač ma blokada marokkowsk. mórskeho brjoha wuspěch. Abd-el-Krim je sdźěłał pschećiwo sultanej. Wot njeho dyrbi žo žadaś, so by sultanowe knježerstwo pschipóśnał.

Senator Cheron z Poincarejowje-Millerandoweje frakzije praji, so dyrbi senat wo marokkowskim praschenju z jena być, dokelž w Marokkowskej nabladnjeńsa Franzowskeje na hraćźach stejі. Wón žedbi wědomosć wo kommunistiskej agitaziji žadaśe. Kommunistiska strona sjawnje praji, so Abd-el-Krimej dobycze pschejeze. To žo njejmóże cźerpjeć.

Ministerski pschedbyda Painleve praji, so dyrbi podawki po wowprawdźitosći pokasaś. W Franzowskej a žwonka njeje žo wone pschehnuwaju a žo tak barbja, jako by žo wulka wójna wjedła, kotraž budźe někotre léta traś. To je žimešcna bajka, kaž je też žmešcne, rjeź, so žimy w cźežkej bitwje 1600 muži sbubili. Licźba franzowskich wojakow a offizjerow, kotriż žu wot spočatka wójny padli abo žo skaniłi, nětkole 400 wucźinja. Njewěrne je, so je jeho knježerstwo za wójnu samolwite; pschetož Franzowsojo njejžu leni lierzhu pschekrocźili. Riffzy Kabylojo žu žo do franzowskeho pažina nawaleli so bychu pucź do Fesa dobyli. Wón je tehdy jenoż policajsku operaziju, tola niz wójnu pschipowrucźił.

Wobcźežnosće w tym leża, so móże njepschecźel rucże wojakow swolaś. Wobrónjenje riffiskich Kabylow njeńsu žo pschehnaś. Abd-el-Krim ma jenoż mało kanonow, tola riffske wójsko je khróbe a we wobcźežkach krajinu wuwujźowaś. Nicźo njesakomkdźimy, so bychmy njepschecźela wotrajli, tola też ikdanosće njepschepuschćimy, so bychmy Franzowskeje dostojny měr dozpili, ž kotrymž žo jeje prawa, cźesć, sabady sakhowaju.

Se Schpanskej žmy jednacź poczeli a žnadź bórzy dojednamy, tola schtóž chce měr cźiniś, dyrbi pomhaś, so k tomu wola jeneje strony njedobaha. Tej njeźmémy wo měr wincźecź a dyrbimy jenoż wo měr jednacź, hdyž žo z tym prawa Franzowskeje njepschikrocźa.

Senat je knježerstwu dowěrjenje wupraził a jeho postupanju w Marokkowskej pschihłosował a to jenohłósnje z 296 hłosami.

Chamberlain wotmołwja.

Sir Frederik Hall žo schtwórił w delnim žejmje ministra swonkownych naležnosćow Chamberlaina wopraschа, kaž staj loda Birkenhead a Hogg je žwojimi rěcźemi na hladły knježerstwu wuprajiłoj. Chże knježerstwo prakśiśe kroczele cźiniś, so by žo bolschewiskim pleciśnam pschecźiwo Jendźelskej a jendźelskim sajimam w Chinje a druhdźe, napschecźo stupiło?

Chamberlain wotmołwi: Mojej kollegaj staj wěsće wo wobnym sachwaću śmědomitosće rěcźałoj, kotruž jimaj ministerstwowa samolwitosć nakładuje. Jendź. knježerstwo z kedźbliwosću na połoženje hlada. Wono budźe dyš a dyš kroczele cźiniś, kotrež žu trěbne, so bychu žo jendźelske sajimy schtitale.

Na to žo **Kenworthy** wopraschа, hač Chamberlainowe słowa praja, so minister mjenjenje sastupnje, so žu **la nětcźišche njemery w Chinje bolschewikke pleciśiny samolwite.** Chamberlain w swojej wotmołwje na swoje hižo płaśeń nětkrótkim cźasom date rozšěrjenje pokaża. Wón je potom Kenworthy pschisłowił, so je Chamberlain tehdy wo „w stimi ludu“ rěcźał, Chamberlain snapschećiwi, jeli so Kenworthy na tym wobstawa, móże wón rjeź, so je wo **wliw ruskeho knježerstwa** mělnik.

Dale so sir Frederik **Hall** wopraschа, hač je žebi knježerstwo wotmysliło, je swjatkarjemi wo tym jednacź, so by žo z pschewiedźenjom sbromadnych napravow revoluzionarnemu schkaranju kónz cźiniło. Chamberlain wotmołwi „ně“ a pschisłowni, so žu pola wschelakich krajow wobstejnosće tak wschelake, so dyrbi žo kóždemu krajej pschewostajieś, so by pschijmravne napravy k sakitanju žiwotich sajimow we žiwotnim wobžahu cźinił.

Němskich kommunistow w Bukarestu sajeli.

W Bukarestu žu dwěju mužow a žonu z Němskeje dla spionaže sajeli. Cźěłkohłosowake wyschnosće žu rumunskemu knježerstwu sdźěkile, so je je wuski spionažny system na to wasnje pschemeńił, so je k temu nij wjazu Ruchżo, ale druhi staczenjo trjebaju. Bolschewiscy spiony žu w Prahy, Belgradze a Bukarescze hižo je swojim dźěłom sapoczeli. Pschi pschećiwskich sajatych je žo wukopało, so woni wulkej spionažnej organizaziji pschiłuschcheja, kotra ma swoje žydło w Barlinje a z žiwej cźerjódu agentow w žrjedźnej Europje na Balkanje dźěła.

Wojeńska diktatura w Grichiskej.

Po powěsći z Athena chże ministeriti pschedbyda Pangalos wjetsche sumny sa nowe wuhotowanje grichiskeho wójska žadaś. Pschede wschěm dyrbi žo 100 000 tśełbow a wjetsicha licźba létadłow słaśaś. Wutwar grichiskeho ktatstwa dyrbi žo tak pospěschiś, so smjeje Grichiska sa ktu najwjetsichu licźbu wojeńskich létadłow na Balkanje.

Njemery w Chinje.

13 žadanjow Chinescow.

Chineske zentralne knježerstwo w Pekingu je wukrajanskim pósłkanzam notu z 13 žadanjemi pschedpodało. W jendźelskim deleginm žejmje je minister Chamberlain tele žadanja wosjewił, tola pschiłuschnuł, so njemóże nicźo dale wo nich źdźeliś, dokuż je diplomatiski korps njeje pruhował. Na praschenje, hač jendźelske knježerstwo konferenzu wobdźelenych statow k wurunanju swadow z chineskim ludom swoła, Chamberlain wotmołwi, so žo jendźelske knježerstwo w tu chwilu z dźuhimi wobdźelenymi knježerstwami rospraja a so chże z nimi hromadźe dźěkaś, so by žo chineskemu knježerstwu na jeho poslednju notu wotmołwiło. Sewak pak wón njemóże nicźo dale rjeź. Chamberlaina žo potom wopraschachu, hač je w Chinje woprawdźe knježerstwo, z kotrymž móże žo jednacź. Wón wotmołwi, so žo nochże do snutskownych naležnosćow Chiny tykacź, tola sa wupschełne jednanje je nutne, **so Chinesojo žami žebi knježerstwo wutworja, kotremuž je možno, wukrajanom schkitacź,** měr a porjad sachowacź a z wukrajnymi statami jednacź.

Pućowanske kofry pućowanske toše nakhribjetniki, žamaše aktowe mapy

poruča po najtuńšich dajowych płaćach znach

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedłarnja

Nowe Chineske knježeŕstwo w Kantonje.

W Kantonje je 16 wožobow nowe knježeŕstwo wutworiło. W nim je Sunyatsenowy syn ſ wobkhadnym ministrom. S wuwjazkom jendželskeho a franzowskeho konsula běchu so wukrajni konsulojo k pschedstajenju noweho knježeŕstwa pscheproſyli, tola so woni njejsu pschi tym wobdželili.

Chinesti zywilny gouverneur je njedawno pschepodatu notu franzowskeho konsula ſ pschisſpomnjenjom wkróčił, so nje mózno, zadanja, kotrež so na sakasanje cžahanja ludowych cžrjódow w wukrajanſkim pschedmjeſcže poczahuja, dopjelnicž.

Nażywjnoſce pschecžiwo Europanam w Chinje.

W Pekingu su sa poſlednje 24 hodžin schésć Europjanow ſtónzowali. General Feng je so sapowědźił, wukrajanſke pózkazowa a konsulaty w Pekingskim wukrajanſkim mjeſcže dale ſtrażowacž dacž.

Chinesteho lamboru w Shanghaiskej wodowni, kotryž so bu njestrajkuje, su sdobarjo satſelili.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 4. julija 1925.

Do Kulowa! Do Kulowa!

je jutſje hežo kóždeho žerbſkeho towaſtwa a kóždeho wěrneho Sserba. Jónu sa lěto so Sserbjo dobreje wole a zwěrneje žerbſkeje myſlicžki tu pak tam we Sserbach ſendu. Ruzy zebi ſawdawaju k dobrym ſkutkam we Luzizach. Sšam sažo cže druhdy tyſcha ſrudne myſlicžki wo ſtruchkom wožnuże twojeho žerbſkeho luda. Ale hdyž lětdžich te sta a ſta, haj tyžazy dobrych zwěrnych Sserbow, potom wutroba ſajuſka: „Naſche Sserbſtwo ſ próchа ſtawa, ſtawa zziwa narodnoſcž.“ My Sserbjo ſmy džiw Boži. Niches lětſtotki ſmy ſkhowali naſchu drohu maczerinu rěcž a ſchu wyſoku kulturu. Jeje wyſokoſcže wotbliſt je naſcha wulkotnej rjanа maczerſka rěcž je ſwojimi narodnymi ſpěwami, je zwojimi ſ Bóſſtim ſpóſnaczom pschepleczenymi ſtrowjenjeni. Zadyn lud na ſemi nima tak lubosne ſtrowjenja kaž my Sserbja. Naſche počzinki a waſchnja ſu wuprtod hłubokeje žerbſkeje duſche, tam hdyž je so žerbſkoſcž njeſkónca ſakhowała. Sajmy tute drohotne pokłady a wobarnujmy je. To je žerbſtich towaſtſtwow nadawk a žerbſkich prózowanjow jenicžki ſamér.

Město Kulow so na žerbſki ſlět hóduje hotuje. Město bedźa hacž na najrjeſnjſcho. Kulowſky měſchczenjo tutemu ſwjedzenju dawaju doſtojny ras. Knjes pschekupz Wels, kotryž we ſwojim wobthodže najbóle na žerbſke draſczenje dźiwa, je, kaž nam naſch tamniſchi ſaſtupjeř runje telefonuje, ſwój dom tennle ſwjedženjej wěnowak. W jenym wukhadnym wokne ſteji Sserbowka w lubosnej pyſche Wojerjowſkich Sserbowkow, we druhim pak ſtatna katolſka rodźka ze ſwojich ſyholatych debjenkach. Psched Welzez dachom ſparza kražne cžeſtne wrota we formje feleneho pišaneho pavillona. Tuž lubi Sserbjo, hdyž pschecželne žerbſke měſtaczko so tak na naſch pſchikład hotuje a naſ wita, njewoſtań žadyn doma. Naſche jenicžke hežo jutſje budź:

Do Kulowa! Do Kulowa!

*

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 727, hygrometer 0, thermometer we dnjo +23. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 729, hygrometer 0, thermometer w nozy +15. Wuhlady na malo so pscheměnjaze wjedro. — Tak dołho hacž ſmjeſmy raſchi wětr, budże wjedro ſwój dotalny ſuchi ras ſakhowacž. Mózina leżeſche wczera rano ſ wjeczora Franzowſkeje. Wot tudy cžehnjeſche so paſmo móziny psches pschidunojſke kraje (Donauländer) hacž ke Cžornemu Morjeſ. W Wótſkej su tele dny ſyhne dešcžeſche měli. Wulke powodźenja wſchelakim ſtronam a też pschedměſtam Warſchawy pschi rěcy Wißle hroža. Wyſchina je pschezo hiſcheze nad połnuzej Europu. — Jutſje, 4. njedźelu po ſwj. Troizy, ſtóncžka 3.54 hodź. ſkhadża a so 8.14 hodź. khowa. Měſacžk wjeczor 7.33 hodź. ſkhadża a so rano 3.05 hodź. khowa.

— **Schkoda powěſcž wo wjedrje ſa jutſje njedźelu:** W połnozej Němſkej njewjedra, w połnoſchej rjenje. We Europje ſaneho pscheměnjenja.

— **Sobustawy Maćicy Serbskeje** su w lětach 1916 hač 1919 město Časopisa: 1.—5. zešiwk (t. j. 1.—46. listno) Dr. Rězakoweho Słownika dóſtali. K wudospołnjenju móża nětko sebi — hač do 31. awgusta t. l. — zbytkne listna (t. j. 47.—72.) za 3 hr. (z připóſtanjom za 3,50 hr.) přikupić pola: „Buchdruckerei Donnerhak Nachf.“ Bautzen. Vor dem Schülertor 21.

— **Policija** bě nuſowana, w poſledním cžaſu pschecžiwo wjazoram mějeczelam pjow ſakrocžicž, dokelž Swojim pjam bjes pranza wokolo běhacž dachu. S tym tež hnydom na to pokaſamy, ſo ſo njeſmědźa pjy do klamow, hdźež ſo pożiwnoſcž pschedawa, zobu brach.

— **Kradnyło** je ſo w Budyſchinje ſ jenoho ſkładniſchcža na Wjeleczańſkej dróſy módry Winſtli karnikl, dale ſ jenicž ſchrebarſkeje ſahrody moſaſny puczowaniſki cžaſnik, tyſa rolmopſow, zigary a zigarety, 16 bleſchow cžeſkeho piwa a 3 litry žitneho palenza.

— **Pschecžiſchimjene** ſu ſo 4. 4. 25 muzaze kolo ſnamki „Jupiter“ cžo. 511 461. — 30. 6. 25. kradnjene muzaze kolo „Janko“ ma cžiſło 60 600.

— **Dźenja dopołnjaja** muzíki a žónſka, wobaj na kolach, do ſo ſraſchichtaj, tam, hdźež Kěſorka dróha na Zitne wiki wuſtupi. Muzíki, kaž ſo tajkim khrobłakam ſaleži, cžekmy. Nowe kolo žónſkeje ſo ſtraſchnje wobſchłodźi, tak ſo ſ nim dale jěcž njemóżeſche.

— **Sömjerež ſchemſkeho mischtra Franza Brauna** ſmje hiſchcze ſrudniſke ſcžěhnuki, kaž ſo nam piſa. Njerozumna wjeta, kotruż ſebi ſ jenym tudomnym klempnarſkim miſchtrom wuczini, bě ſ pschicžinu jeho ſrudneje ſmjerczje. Wuczinſchichaj ſebi, kotry ſ njeju 12 wulkich ſ ſkleńcom łoguaka wupije. Druhi ſažo praja, ſo je ſo jemu 20 prozentow alkohola do pica namĕſchalo. Ssudźyſle wěſcže w blížſchich dnjach winu wujaſni.

— **Wulke měſchczańſke ſtĕlenje** ſavocžuje ſo jutſje njedźelu. Rano je budźenje ſ hudźbu. Pop. w 3 hodź. pocžeſnje paradny cžah pſches město na ſtĕlniſchcžo, na kotrymž ſo wobdźĕla korporazije ſtĕlzow a jich pschecželjo.

— **Nowotwar měſchczańſkeje khorownje.** Kaž khyſchimy, ma ſo tu w blížſchim cžaſu měſchczańſka khorownja pſchitwaricž. Stara khorownja ma ſo potom ſa chirurgiſke ſamyſły trjebacž. Nowa khorownja budże wokolo milijon hriwnow płacžicž. So ſo nowotwar nowjedźe, ma ſo wobſedže knjeſej prjedſtojeſ dr. Heſej dźakowacž. Wón ſnadź wokolo ſchtwórcž lĕta w Budyſchinje ſkutkuje. — Saſtdženu ſrjedu wotwjeczi ſo w ſali poſedžeńſkeje roſſałonowanje k. tajneho medizinalneho radź. dr. Menſchla w Budyſchinje. Knjes dr. Menſchel je na 39 lĕt ſ wjednikom chirurgiſkeho wotdźĕlenja w měſchczańſkej khorownji. Knjes priwadzowt dr. Käſtner ſ Lipſka ſo jako jeho naſtupnik pomjenowa.

— **Nochcenje wukrajnych doktorſkich titulow.** S pokazanjom na § 360, pismik 8, khłostańſkich ſakoniſkich knihow ſo policajſke wyſchnoſcže ſe ſtrony pschiſłuſchneho miniſterſtwa napominaju, ſo bychu we wſchĕch padach jaſkrocžiſte, hdźež dopokałajomny podkład wobſteji, ſo bu we wukraju — hyrnjež też ſ prawom — dobyty doktorſki titul w tukraju ſ njeprawom nošy.

S **Wulkeje Dubrawy.** Wopor ſmjertnicžneho njeſboża ſe motorowym kołom bu tudomny ſkładnik konſumſkeho towaſtwa, knjes Hoſ. Wón jĕdźeſche ſe Cžeſchcowa ſo dróſo domoj do Wulkeje Dubrawy. Kaj je ſ rosbiteje kola ſwońacž, je ſnjeſbożeny pjecza do ſchtoma ſtrafnyſchi, bjes wědomoja leżo wostał. Dźełaczerſka ſamaritſka kolona jeho do Budyſchińſkeje khorownje dowjeze.

S **Dubrawſki pola Maleſcheż.** (Druhe worakawſtwo.) W nozy k 1. julijej we Dubrawzy worakawzy jenomu ſaſtudźerſkej płolowe ſtołpy nowalichi a dałoko do jeneho žitneho pola unkś ſnjetachu. Ani drjewjanu kólnju we mĕrje njewoſtajichu, ale ju powalichu. Kóždy wobžarujeſ ſaſtudźerja, kotryż je dny dołho po ſwjatoku na porjedże ſwojeje ſahrodki dźĕłał. Zyłu prózu jemu relpuſkoju we jenej nozy ſnicžichu. Nadźijomnje ſo policiji bórſy poradźi, worakawu zwólnu ſajecz.

S **Budeſtcz.** Wczerawſcha Budyſchſka nowina „Bautzeder Tageblatt“ piſa wo ſhubjenju jenjeneho wojnarja Bruna Hoffmanna. Hoffmann je ſo ſaſo namakał. Kaž ſłyſchimy, ſ zyłej wĕzu tak ſłě njeje, kaž je ſo piſało.

S **Bukcz.** Saſtdżene dny je na Kópórczańſkich honach jena tatarſka dźakacžerka ſtaru kanoniku kulu namakała. Wona je w piſcherĕku 15—20 zentimetrow ſchěroka. S jeneje ſtrony tſchesche drjewjany cžop w kuli. Jako tón wotſtronichu, wuſypachu ſ kule na ½ litra cžorneho tĕkleſteho ſchu. S toho žudża, ſo je kula ſ Napoleonſkeje wójny tam ſwoſtała. Sa cžaſ 7 lĕtneje wójny hiſchcze tajſe kule njebĕchu. Sadna namakanka ſo we korczinje ſ „Staremu Frizej“ khowa.

S **Lubija.** Wulka ſrudoba ſacžahny do ſwójby wjednika wobkhodu ſkałarſkeho ſwjaſka Hanża Schwarzy. Psched nĕkotrymi dnjemi dóńdże k nim powĕſcž, ſo je jeho 24lětny ſyn, pschekwjz w Ulmje w Bayerſkej, w jenej ſtale ſmjertnje ſnjeſbożił. Nan ſebi bliſcže dny po cžełko ſwojeho ſyna do Bayerſkeje pojedże.

S **Lubija.** S lohkomyſlnoſcžu žiwjenje pschikładži jedyn tudomny murjeř na ſwonkownej Žitawſkej dróſy bydlazy. Chžyſche ſo rady wopicž a wuži k tomu ſ wodu ſmĕſchany palmy ſpiritus. Hiſchcze do ſwjatoka dyrbjeſche ſo lehnjeż, ſo by ſo trochu wuſpał. Tola bĕ na wĕcžne wuſmyſł. Kaž praja, bĕ ſo jemu wuiroba ſlemiła.

S **Kundraczicz.** (Njeſwožo.) Hoſpodarſki pomoznik tudomneho kubleraja jĕdźeſche ſ wozom domoj. Starſcha žona bĕ ſobu na wozu. Nadobo ſo konjej ſplóſchichtaj, ſleczeſchtaj trochu na ſtronu a ſraſyſchtaj do żeleſneje ſawĕry. Wóſ ſo roſtorhny, konjej cžekmyſchtaj. Pohoncz a žona padnyſchtaj ſ woſa a ſo tak cžežko ſranſichtaj, ſo dyrbjeſchtaj łĕkarſkemu pomoz pytacž.

S **Lupoje.** Sſwjatocžne poſmjerczenje nowych ſwonow wotmeje ſo tu njedźelu, 12. julija. Woſhada je tři nowe bróńſowe ſwony kupiła, kotreż ſu dobroczeljo nawdake. Pschiſpodnju w 1 hodź. ſo nowe ſwony ſ Nadworkſkeho diworniſchcža pschiwjeſu a potom ſwjatocžnje ſpoſwjeczą. Nowe ſwony je jena Drježdżańſka firma ſhotowiła.

S **Pancžicz.** Pschichodny **pjatk, 10. julija** ſo we Pancžicžańſkim hoſcženju maczerſam łĕkarſka rada poſkicži. Łĕkař budźe pschitomny.

S **Njedźichowa.** Cžežke njeſboże ſta ſo ſaſdżenu pónđjelu wjeczor wokolo 7 hodź. tudy pola Minkwerez pywarnje. Piwowy wuczobnik Rajmann jĕdźeſche ſ kołom po hłownej dróſy a cžahyſche ſo pschibližowazemu automobilej wuwinycž. Jemu napſcheczo pschijĕdże ſapſchahy kóczmarja Schlenkricha ſ Ptaczeż. Młodaj konjaj ſapſchaha ſplóſchichtaj ſo automobila, cžehnyſchtaj a pschjedżeſchtaj Rajmanna, kotryż cžežko ſranjeny leżo woſta. Jeho hnydom k łĕkarjej dowjeſechu, kotryż jemu prĕnju pomoz poſkicži. Wón bĕ ſebi nohi a hłowu cžežko ſrankł. Poſdźiſchu jeho do ſtarſchiſtwa wobydlenja dowjeſechu. Njeje hiſchcze zyłe jaſne, ſchtó je na njeſboże winа.

S **Wojerez.** Saſtdżeny ſchtwórk dopołnja kradnyczu ſ wotłeże wokrjeſneho ſpomożeńſkeho hamta w Nowe Kolo. Khuda wudowa, Kopſchowa, bě ſebi je tam ſtejo woſtajiła. Jako cžyſche wobtĕdž, bĕ ſo jeje nimale nowe kolo ſhubiło. Tukaju padnyſchtwo na puczowazeho, kotryż bě krótko pſched tym we ſhamžnym twarjenju pobył. — Kaž nam tamna wokrjeſna ſaradžerka dźĕła ſdžĕli, njeje tuchmilu we Wojerezach ani jeneho dźĕſkonjemĕża. — Tak bychmy ſebi wſchudże pſcheli.

S **Wojerez.** (Jahodki hromadźerjo, kedźbu.) Dokelž je ličża jara wjele ſmijiżow, chžyli cži, kotřiż do jahodkow khodża, prawje kedźbowacž. Jedyn tutdomny kujeſ ſ twarſkeho ſarjadnitwa ſaraſy tele dny tři wulke ſmijiży. — Saſtdżenu pónđjelu motaſche ſo tu jedyn pjany domoj a padny na njeſboże do błocžaneje hrjebje. Zyle wĕſcže bu tam ſrudnje ſkóncził, njebychu-li jeho nĕkotři żelezniżu ſaſtojniżu wuczahnyli, kotřiż runje pschipadnje nimo dźĕchu. S zyła je mĕſto winowate, ſkoro jómu hrjebju wuſybhnyczą, hewak mohło ſo jómu hiſchcze wjetſche njeſboże ſtacž. Tež taſka ſ błótom janjeżena hrjebja jara rjany ſaczińſki ſa ſu ſych njeczini.

Knježna Skuderie.

Powědančžo ſ doby franzowſkeho krala Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Pokračowanje.)

Na to knježna Skuderie: „Ow, mój hnadny knjeże, ſ kaſtim wyſokim ſbožom wobdarjeże wy tu wbohu, njeſbożownu holczku — ach, jenož waſcheho potkna bě trjeba, ju psched waſchimaj nohomaj widżecž.“ Wona khwataſche, tak khętſje hacž bě jej to w jeje cžežkej draſcze mózno, k burjani a ſawoła won, ſo chże kral Madelon Cardillac pſched ſobu widżecž, a wróczi ſo ſaſo płakaſo ſ wjeſkelom a hmuczom. Knježna Skuderie bě tole dopredka widżała a tak Madelon ſobu pschichwjedła, kotraż pola ſnateje marquiſy wonka cžakaſche ſ krótkej próſtwu w rukomaj, kotruż bě d'Andilly jeſtajał. Sa nĕſchto wokomikow kleczeſche mjeſcžizy psched kralom na kolenomaj. Strach — ſtrózele — bojoſcž — lubojcž a boloſcž cžerjachu wobej ſtĕtſiſchcže a khętſiſchcžo horzu krew pſcheſe wſche žily. Jeje liczzy błyſchczeſchtej ſo we wyſtrej czerwjenjenje — wócžzy ſyholetſchej ſo ſ jaſnymi ſyſlami, kotrež hdyž a hdyž ſo ronjachu pſches ſidżane nitkawczki na kżejate wutrobnjo. Kral ſdaſche ſo pschekwapjeny bycž, ſ wulkotnej rjanoſcžu tutoho dżĕſchcża. Wón holczku nĕżnje ſbĕhny, potom ſcžini pohibnjenje kaž by chżył jeje ruczku, kotruż dżerżeſche, koſchicž. Wón ju ſaſo puſchcži a hładaſche na lubosne dżĕcžo ſe ſyłnoſtym wócžkom, kotreż tu hłubokopohnute ſzwĕdżeſche. Mjeſcžo ſaſchpeta Maintenon k Skuderie. „Njeje wona tej la Valliere podobna hacž na wołíſku, ta mała klanka? Kral ſoni we ſłódkich dopomnjenjach. Waſcha hra je dobyta.“

Tak mjeſcžo hacž to knjeni Maintenon praješche, bĕ pak ło kral po ſdaczu ſtyſchał. Cžerwjenoſcž pſchekhwata jeho wobliczo, jeho wócžko ſaměri ſo na Maintenon, wón pſcheſcžita próſtwu, kotruż bě jemu Madelon pſchepodała, a praji potom mile a dobrocžiwje:

„Ja chcu to wěricž, moje lube dżĕcžo, ſo ſy ty wo njewinowatoſcži ſwojeho lubeho pſcheſwĕdżena, ale dożaſkojmy, ſchto ſud k tomu praji!“

Małe pohibnjenje ſ ruku wotpuſchczi Madelon, kotraż ſe ſtyſlami pokryta woteńdże. Knježna Skuderie dohlada ſo ſe ſtrachom, ſo bě dopomnjenje na tu la Vallière, tak dobre, hacž ſo ſwopredka ſdaſche, kralowe myſle pſchemĕnjło. Nĕſko njehodżeſche ſo nicžo wjazy cžiniczż, hacž kralewe roſkaſy ſmĕrom wocžakacž.

Hrabje Miouſſenſowe wuprajenje pſched ſudniſtwom bě ſo njes tym rozwjeſło, a kaj ſo to ſtawa, ſo ſo lud lohko wot jenoho k druhemu ſaczĕri, tak bu też tu tón ſkamy, kiż ſo prjedy jako najſłótniſchi mordaŕ ſaklìwaſche, kiż dyrbjeſche ſo roſtorhacž, hiſchcze prjedy hacž na ſchibjenicu dżeſche, jako wopor njeſprawneho ſudu wobžarowany. Njeſko hakle dopomnichu ſo ſudźerja na jeho pózcžiwe žiwjenje, na jeho wulku lubojcž k Madelon, na żwĕrn a podatoſcž ſ cžełkom a duſchu — pocžinki, ſ kotrymiż bě ſtarenu ſtotnikej ſłużił. — Zyle cžłóby luda ſchcžehajchu huſto na hrożaze waſchnje pſched la Regnieżowy dom a wołachu: „Wudaj nam Olivier Bruſſona, wón je njewinowaty“, a mjetachu ſamo kamjenje do woknow, tak ſo bĕſche la Regnie nuſowany, pola policije pomoz pytacž pſched roſhorjenym a roſhnĕwanym ludom.

Wjazy dnjow ſaſtdże, prjedy hacž knježna Skuderie wo Olivier Bruſſonowym wobſtudże to najmjenſche ſhoni. Zyle bjes trócžita poda ſo wona ke knjeni Maintenon, tuta pak wobkruczi, ſo kral wo wonej wĕży mjeſcži, a ſo ło ſyła radżomne bycž njeſda, jeho na to dopomnicž.

Sſónczenje ſhoni wona ſ d'Andilljowej pomozu, ſo je kral dołhe roſrĕczenje ſ hrabju Miouſſens mĕł. Dale, ſo je Bontemps, kralowy najdowĕrniſchi ſłużobnik a pózelnik, w jaſtwje był, a ſ Bruſſonom rĕczał, ſo je tónſamnjy Bontemps ſ nĕkotrymi ludźimi w Cardillacowym domje był a tam dołho pſchebywał. Clande Patry, wobydlej dejnjeho poſthyda, wobſtrucżeſche, ſo je ſo zyku nóz wyſche njeho harowało, a wěſcže je Olivier pádła był, dokelž je won jeho płóſ zyle derje ſpóſnał. Tak wjele bĕſche wĕſte, ſo kral ſam ſa prawnym ſwiſłowanjom tuteje wĕży ſlędżeſche, nje-roſumjene pak woſta dołhe wokſtorkowanje wuſłuda. Lo Regnie nałożowaſche wſche mózne, ſo by wopor ſdżerżał, kotryż dyrbjeſche ſo jemu wutorhnycž. To zyku nadżijni pſchi ſkhadżenju podarju.

Nimale jedyn zyły nĕżaż bĕ ſaſchoł, tu da knjeni Maintenon knjeżnje Skuderie praješ, ſo ſebi kral pſcheje, ſ njej dżeńſa wjeczor w Maintenonent bydlenju porĕżecž„.

Wutroba bijeſche knježnje Skuderie radoſtniſcho, wona wědżeſche, ſo ſo nĕtko Bruſſonowa wĕż roſtriża. Wona praji k wobjej Madelon, kotraż ſo modleſche, ſo by też ſa to ſpěwała, ſo by Bruſſonowa njewinowatoſcž na ſwětło pſchiſchła.

Tola pak ſo ſdaſche, każ by kral na zyku wĕż ſabył, roſmołwjeſche ſo jenoż pſcheczelnje ſ knjenju Maintenon a knježnu Skuderie a njeſpomni ſe ſanym ſłowczkom na wobohebo Bruſſona. Sſónczenje ſaſtupi Bontemps, bliſſeſche ſo ke kralej a praji nĕtotre ſłowa tak mjelcžo, ſo tej dwě knjeni nicžo njeſroſumniſchtej. Skuderie ſadyrkota ſmuſkownje. Tu ſtany kral, pſchiſtupi ke knježnje a praji ſ ſaſtum pohladnjenjom:

„Pſcheju wam wjele ſboża, moja knježna! Waſch ſchtitanz Olivier Bruſſon je ſwobodny!“

Knježna Skuderie, kotreż ſo ſ radoſczu ſłyſły wulmychu, njemóżeſche ſ wjeſkokoſcžu żane ſłowo wupraježż, a dżyſche pſched kralom na koleni padnyczż. Kral tonnu ſawobara praje:

„Woſtajcże, woſtajcże to, knježna, wy dyrbjała ſ rĕczinu bycž a moje prawniſtwa roſkładżecž; pſchetoż pſched wami ſchej rĕczinniwoſcži njewobſteji nichtó na ſemi.“

(Sdónczenje pſchichodnje.)

Přiloha k čisłu 153 „Serb. Nowin“

Sobòtu, 4. julija 1925

Što wukrajne nowiny wo Serbach měnja.

Hižo w jenym druhim cźišłe naspomnjena „Neue Deutsche Zeitung“, wukhadźaca w Porto Alegre (w Brasiliskej) a na wschoněmskeho ducha kowana, saběra žo rad ſnami a ſČechami. Tak pišа w cźišłe 75 t. l. (sobotu 28. měrca 1925) sećehowaze: „So žo Čechojo niz jeno w sudetskej Němskej hibaja, dopokasuje notiza we „Zidowe Nowiny“ (cźešti dźenik), hdyž žo wo dźele Ssokoła rosprawuje, kiž žo ſ Prażſkimi pjenjesami w Němskej załoži a njedawno žiwój tśeći kongreß (sjezd) w Budyšinje wotmětwasche:

„Prěnje žokolske towarstwo we Łužicy sakoži žo w nowembru 1920. Dźenża kiži swjatk hižo 14 towarstwow a jene dalsche žo sakoži. Nimo toho naštachu tři žonike wotrjadły. Najwjetscha starosć swjatka běsche twutworjenje žokolskeje terminologije (sa jokolenje trěbnych wuraſow). Lětsa na žo žokolski sjezd sarjadowacz. Pjenjezne położenje swjatka nieje swjeżeloze, dokelž žu žobuſtawy ſrjetscha khudźi ludźo.“

„Schto wośnamjenja tuta powěsć? Wona ma psches pekaſku na khudobu Łužiskich Sserbow k pjenjeżnej podpjerje namołwjecź. Dokelž Cźechoja wobhladuja Łužizu jako „njewuſwobodźenu ſłowjanski kraj“ a ſpytaja pilnje, wobyđlerſtwo tuteje krajiny, kotrejž ſ małeho dźela ſerbski rěcźi, w ſmyſłu „cźešćeho hibanja“ psheczźiwo ſtatej naschežuwacź, ſchtož žo jim, dźiwajo na hobrke pjenjezne žrědki (!), kaž wólby do ſtatneho ſejma dopokasuja, poradźiło nieje.“

S toho widźimy, jo Sserbja wschoněmskim nowinam (žanu we wukraju), niczo prawje cźinicź njemóža. Jim žo njelubi, so Němzowſtwo ſe Sserbſtwom hiſchcze hotowe njeje, ſo na žwět ſe Sserbami žo ſaběracź. Sajim druhich ſłowjanſkich ludow ſa naš je Wschoněmzowſtwu cźerń we žwojim njewinowatym woku. Po jeho měnjenju ninaja narodne njenſchiny prawa, w Němſkej ekſiſowacź. Te maja žo pscheněmcźicź, a to po możnoſći bórzy. Dokelž Němzy nihdże jich njepodpjeraja, ſawidźa na pſch. Sserbam, ſo moralneje podpjery ſ druhich krajow dóſtanu. **Němſkonarodni ſaprěwaja w prukim ſjemje wobſtacze ſerbſkeje narodneje njenſchiny.** Tohodla wukrajni „hajerjo“ naſchich pomérow liczbu Sserbow po możnoſći pomjeńſchuja. Na wukkej liczbje jeneje njenſchiny pak wjeſeleji. Tak maja na pſch. Němzoju w Eſtenſkej, hdyž žu po liczbje wjele mjeńſchi hacź Sserbja w Němſkej, zyle žinaſche prawa. Derje by taſkim Wſchoněmzam było, hdyby naš žiwěł też tak ignorował, kaž to pruſke wyſchnoſce cźinja. Wuſtawa wobſteji hižo na wſchě 6 lět, ale mjeńa žo Pruſka po njej napſcheczo Sserbam hiſchcze njeje a też **njebudže.** Pruſki ſchud ſaſtarſkich cźažkow wotpocźuje **dale na wbohich Sserbach,** kotſiž dyrbja žo po wſchěch prawidłach ſarjadowanſkeho kumjeſtwa ſnježicź, wutupicź. **Tole cźerwjowſke dźeło mjemuje žo „kicheſcźanſka kultura.“** *

Karasel tu je.

Wobras ſe wžy.

Nó!, to je ſažy wjeſele ſa naſchu młodźinu. Hnydom wot prěnjeje hodźiny běſche dwór połny dźećzi. Schto je to wſcho k widźenju. Telko rjanych konikow na ſelenym zyeblowanym woſu! Wižachu prěti pſches zyeble. So pak te dele njepadnychu? Hacź budu dźenża wjeczor hotowe? Ale karaſelowy muž woſtaji wſcho leżo a ſtejo, a dźećzi do ſwojeho ſeleneho wožyčka, po ſkhodźenkach horje. Tajkile ſtary ſenjoch! Hdyž naſajtra rano dźećzi ſažy pſchiđźechu, běſche zyeblowany wóſ hižo próſdny a žrjedźny ſdonk też ſtojeſche. Nětko halle žo dźećzi dohladachu, ſo mějachu wſche koniti pod brjuchom dźeru a ſo ua zyeblach lute pſchiprawły tcźachu kaž hnójne widźły. Kóždy hólz běſche žebi hižo ſwojeho konja wuzyſtał. „Wěm“, měnjeſche jedyn mjes nimi, „cźemu tute žerdźe ſu“. — „Nó, te ſu k wjerczenju“, naſpomni hordźe druhi, „a tute deſki pſchińdu do ſpodły“. — „Nè“, doda tśeći, „to ſu wone pſche wuſke, jedyn ſapſchah dyrbi pódła žo runna měcź“. — „Ach, wy ſcźe wſchitcy hłupi“, napſcheczźiwi ſchtwórty, „te pſchińdu na dwo“. Tak a hinak mudrowaſche wjeſna młodźina.

Prěnaj wjeczoraj njeźěſche „Geſchäft“ tak prawje. Nješchto dźećzi wſchak jěźachu, ale te por groſchow, kotrejž wot doma dóſtachu, njemóžachu wobžěrjerjej móſchnu pjelnicź. Wot wjetſchich nichtó dale njeźěſcźeſche. Na žynowych žnjach wſchak je kóždy muczny. Tuž hólzy a holzy ſaluja, žobotu wjeczor maja cźeladniży mnoho pſchihotowacź. Ale njeđźelu doſta wěź zyle hinaſche mjeswoczo. Běſche popołdniu hižo khort „lós“, wjeczor njemóžeſche ſkoro žane jabłuko k jemi. Młodźi a ſtari, muſſiju a žónike, ſamo zyle małe dźećzi we wośwjeſtkach ti běchu. Stare žony ſtejachu w cźirkdźach hromadze a pſchewochłowachu — to rěka jenoż we ſłowach — tón a tammy por. So Pjeczańez Korla naſtajnje ſe Schlenkarjez Emmu jěźdźeſche, to ſtare žónki do njemčra pſchijeſche. „Tón tola też jenu druhu hiſchcze dóſtanje. Hlejce, kak žo wona k njemu tłóči! Ta ma jeho tak prawje w paſłach.“ — „Tamle žedźi Pjekarjez Frida. Nó, ſo žo njehańbuje!“ —

Nětko pak nje woſtajcźe na pokoj! Měſcźanoſta ſe žwojej žonu. A tajki muž dyrbjał ſ dobrym pſchikładom we ſwojich pſchecźelow, wopomni wón ſ kražnymi ſłowami tamnu wopomnjecźa hódnu ſkhadźowanku: „Progrom, kiž je mi Maſaryk pſchedložił w tajnem ſeńdźenju w jenom Rotterdamſkim hotelu w oktobrje 1914, bu dopjelnjeny ſkoro do poſlednjeho pjimika w oktobrje 1918... Nieje to pſchitkodźenje, ale dospołna wěrnoſć, kiždy praju, ſo nieje druheho muża w Europje, ſ jenajkej ſamołwitoſću, kotryž tak ſchěroko a jaſnje roskoži powſchitkownu politiku niż jenoż cźěłu, ale też europſku.“ (Narodni Listy, 13. junija 1919.)

Maſaryk na žwojim holandſkim puczowanju ſkhorje na anginu, kotraž žo po kóždem wjetſchim napinanju pola njeho pokaſa, tak ſo dyrbjeſche ho hižo w Rotterdamu lehnyć. Hdyž bě žo trochu ſbrabał, wróćzi ho pſches Berlin, ſo by ſmyſłenje tamnych politikarjow ſpóſnał. Porěcza woſebje ſe ſmatym dr. Redlichom, redaktorom Voſſiche Zeitung. Pytaſche wutkuſchcźicź, hacź bychmy mohli wot Němzow nječzeho dozhcź, by-li ſnadź žo wójna mjenje ſbožownje ſa ſchtyrichſtajk kónczyła. Wotmołwa rěkaſche, ſo nimſkotajtnym Němzam też na lépſchim wurunanju pomérow w Rakuſkej ſałeži, ale njewuprajachu nicźo wěſteho. Maſaryk pſcheſpjewdźi ſo njepowalnje wo tom, ſchtož po prawom hižo wěđźeſche: ſo je Němſka kruczje ſo roſtłudźiła dobyczź zyły žwět a ſo dyże wěſo też Rakuſku ſa žobu ſcźahnyła.

Potom dojeđże žej hiſchcze nješchto krótcź do Wina jenak ſa informazijemi, jenak ſa doweŕnym materialom, kaž Machar we wobrazku wo Double-Kowandze roſpišuje, kotryž na ſwałlowe waſchnje ſ dźěłarnje miniſtra ſmutkownych naležnoſćow Heinolda Kovanda wobſtarasche.

Wopyta też žwojich ſtarych pſchecźelow w Gerſthofje, hdźež bydleſche. Knjeni Schmidowa, ſtrachow połna ſe žwětoweho mordarſtwa, ža woprajscha, hdy knjes profeſor myſłi, ſo budże kónz.

Wón praji, ſo by pſched ſchtyrjomi lětami kónza njeczakała... (Pokračowanje.)

Do Kulowa.

(K wjchotowatſtwowſkemu ſjetej.)

Schto žo rěcźi, ſchto tak ſyncźi,
Kuſłotajnje w wuſchach klinczi?
Schto žo kóžde wócźko jaſnni,
Narodne žo wjebjo kraſni?

Schto tak horjan, delan thwata,
Sso po hórkach, dółcźkach ſchmaia?
Schto tak wosy, awta cźerja,
Spěſchnje bróſnu cźaru měria?

Do Kulowa, do Kulowa!
Se wſchěch ſtron žo dźenża woła.
Tam žo Sserbja ſthadźuja,
Sa Sserbſtwo žo ſahorja!

Janko, Marka, njekomdźaj žo,
Na wucź rucźe ſhotujtaj žo!
Doma njech też ſwoſtawa,
Kóžda ſwadna myſłicźka!

Kulow dźenża herbſki ſpěwa,
Radoſcź wſchitkich duſchu hrěwa,
Sserbſtwo njech tam ſakcźěwuje,
Njech žo ženje njeſhubuje!

Pawoł Krjeczmař.

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokračowanje.)

Maſaryk wuczi dźe tajnu, ſa to cźim žyłniſchu pſchecźiwnoſć zyłeho naruda pſchecźiwo nemſko-rakuſkim tyranam, kotſiž ſ naſtylnoſcźu cźerjachu Sſkowjanow pſchecźiwo Sſkowjanam. Wón žiwjenſke a cźitaſche wo ſajecźu cźeſkich ſpjecźerjow, krajnych pſcheradnikow, dożiwi wotpraſenje tuzerdych Cźechow, Južnoſłowjanow, wobkedźbowaſche wuſtupy, kak njeradźi dźechu Cźeſcha do wójny ſa zuſe łépſche a praji žebi: Hdyž žo zyły narod ſpjecźuje, njemóży tola ja ſam njedźěłaſowy ſwotacź. Dyrbju dźełacź, kaž we žwojej ſtarobje dokonjam ſažo ja: Sczini w politiſtich worſchtach na ſtraſchnoſcź kedźbliwe, kotraž ſ ſtrony Ruſkow hroſy a pytaſche žo też połna bohota informowacź, łajke ſmyſłenje knjezi. Ale wjazy ſam napowěda, hacź ſhoni.

S Winom žo dołpołnje roſžobnowa, hdźež běſche w poſlednich lětach hromadze ſ Drtinu bydlił pola bodreho Němza, direktora měſcźanſkeje ſchule Schmidla na wotpocźinku. Woſtaji pola njeho zyłu žwoju póſtanſku knihownu ſ korreſpondenzu a jara wažne ſapiſy ſ južnoſłowjanſkim praſchenjom a prozejam. Ale hdyž wotenđże, njeſahu žohnuwſacź žwoje — cźinki (hantele) ſ kotrymiż pjeza kóžde ranjo, hdyž bě ſtanył, žo pſchi wotewrjenym wokniže ſwicźowaſche, ſ kotrehoż nětkdy hacź na Sněžik widźeſche . . . .

Wón pišaſche Schmidlezom hiſchcze ſ Prahi, ſo „ſrudne wobſtejnoſcźe jenu Win na dołhu dobu, žnadź na wěcźne . . ſawěraju, a ſo Machar dalſche ſ jeho wězanni ſaſwobſtara.

Ale to njebě hižo możno . . . Stary knjes Schmidl ſtkaže wſcho do kaſchczikow, ſłowa je na łubju, hdźež wſchitke tute poklady, takrjez w žuſtodſtwje krajnowborneho diviſijneho žudu pſcheczeſakachu ſbožownje wójnu, hacź nóžchu žo l. 1919 wudacź hižo k rukam „kuſeja preſidenta republiki.“

Maſaryk cźuješche, ſo dyrbjeſche ſ Cźech won do zuſby ſa njepoſrědnymi informazijemi. Pſchipad ſmóžni, ſa mjeſchi pſchecźelow, wopomni wón ſ kražnymi ſłowami tamnu wopomnjecźa hódnu ſkhadźowanku: „Progrom, kiž je mi Maſaryk pſchedložił w tajnem ſeńdźenju w jenom Rotterdamſkim hotelu w oktobrje 1914, bu dopjelnjeny ſkoro do poſlednjeho pjimika w oktobrje 1918... Nieje to pſchitkodźenje, ale dospołna wěrnoſć, kiždy praju, ſo nieje druheho muża w Europje, ſ jenajkej ſamołwitoſću, kotryž tak ſchěroko a jaſnje roskoži powſchitkownu politiku niż jenoż cźěłu, ale też europſku.“ (Narodni Listy, 13. junija 1919.)

Maſaryk na žwojim holandſkim puczowanju ſkhorje na anginu, kotraž žo po kóždem wjetſchim napinanju pola njeho pokaſa, tak ſo dyrbjeſche ho hižo w Rotterdamu lehnyć. Hdyž bě žo trochu ſbrabał, wróćzi ho pſches Berlin, ſo by ſmyſłenje tamnych politikarjow ſpóſnał. Porěcza woſebje ſe ſmatym dr. Redlichom, redaktorom Voſſiche Zeitung. Pytaſche wutkuſchcźicź, hacź bychmy mohli wot Němzow nječzeho dozhcź, by-li ſnadź žo wójna mjenje ſbožownje ſa ſchtyrichſtajk kónczyła. Wotmołwa rěkaſche, ſo nimſkotajtnym Němzam też na lépſchim wurunanju pomérow w Rakuſkej ſałeži, ale njewuprajachu nicźo wěſteho. Maſaryk pſcheſpjewdźi ſo njepowalnje wo tom, ſchtož po prawom hižo wěđźeſche: ſo je Němſka kruczje ſo roſtłudźiła dobyczź zyły žwět a ſo dyże wěſo też Rakuſku ſa žobu ſcźahnyła.

Potom dojeđże žej hiſchcze nješchto krótcź do Wina jenak ſa informazijemi, jenak ſa doweŕnym materialom, kaž Machar we wobrazku wo Double-Kowandze roſpišuje, kotryž na ſwałlowe waſchnje ſ dźěłarnje miniſtra ſmutkownych naležnoſćow Heinolda Kovanda wobſtarasche.

Wopyta też žwojich ſtarych pſchecźelow w Gerſthofje, hdźež bydleſche. Knjeni Schmidowa, ſtrachow połna ſe žwětoweho mordarſtwa, ža woprajscha, hdy knjes profeſor myſłi, ſo budże kónz.

Wón praji, ſo by pſched ſchtyrjomi lětami kónza njeczakała... (Pokračowanje.)

*) Dr Fr. Veſely w Lidovem denniku 26. unora 1919.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyšćina. 4. njedź. po Św. Trojicy w Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodź. farar Eber předowanje a dop. w 11 hodź. wojerišu Božu službu (cyrkw. hudźba kapały flatneje wobory).

W Marijnej-Marčinej cyrkwi ma farar n. w. Haaß rano we 8 hodź. spowjedź a Św. wotkazanje, dop. w 9 hodź. farar Grože předowanje a w 11 hodź. kemšowanje za dźěćzi.

Sbérka k wotpomhanju muły we wožadźe.

W čěskim haju na Tuchorskim pohrjebnišću je dop. w 11 hodź. dopomnjeńska žiwjatočnosć mužskeho spěwneho towarstwa „Sängerbund".

Pónđźelu pop. 1/4 hodź. shromadźi so w pschirodnym domje na Delnjo-Kinjanskej drohi wožadne zónske towarstwo. Sobustawy sedźu so k shromadnemu puću we 3 hodź. pschi wrotach Tuchorskeho pohrjebnišća (pschi Zyhelskim Walu).

Dyželske sastajenstwo ma w Pětrowskej cyrkwi farar Eber, w Marijnej-Marčinej cyrkwi farar Grože.

I. spěwanski swjedźeń

němskeho zwjazka sakskich spěwarjow

20.—23. junija 1925 w Drježdźanach.

Bjarnat Krawc.

II.

Wobroćmy so k wumělskej ważnosći swjedźenja. Hnydom do prědka ma so prajić: Staroznate nazhonjenje je, zo při takich wulkotnych zarjadowanjach, hdźež towaršnosć a zbratřenje ze politiskimi přimješenjemi so mócnje rozšěri, za swjate wumělstwo předrohotny dobytk njewuskoči. Wumělski sudnik (kritika) tež při takich składnosćach rad wóčko kusk zaźmi, wosebje, hdyž njeje runje pacifista. Tola wšelake wobkedźbowanja běchu zaso jara zwjeselace a ważne. Předewšěm překwapjaca bě wuběrna akustika w spěwarniśću. Zwjazkowe khory, kiž srjedź jewišća sedźachu, činjachu akustiscy najkrasniši zaćišć, hačrunjeź jich syła njebě tak wulka; ani najmjeńši pozynk (Nachhall) njebě pytnyć. Při powšitkownych khorach pak, tak dołho hač njebě wšo na jewišću wobsadźene, zasłyšachmy wot hłosow, cyle na prawicy a lěwicy spěwacych, małe zakomdźenja indirektnych po direktnych zwukowych žołmow (Schallwellen). To pak při dospołnje wobsadźenym podiju zaso njebě pytnyć: akustika bě bjeze wšeho poroka. Wumyslerjej a twarcej tutoho imposantneho spěwarnišća, knjezej dwórnemu ćěsliskemu mištrej Arnoštej Nowakej (!) z Drježdźan sprawne wobdźiwanje a rjany dźak słuša. Jewišćo same měješe skhodźeńki, kiž amphitheatraliscy zady sobu hač do 8 mtr. wysokosće postupowachu. Dirigent stoješe nimale tak wysoko na wosebitym twarje. Zo bychu při piwnych zabawach po koncerće rěčnicy derje zrozumić byli, bě zady spěwarjow při sćěnje tak mjenowany „wótřerěčnik" (Lautsprecher) postajeny; tak móžeše kóždy tež w najzadnišim kućiku žurle wšo zrozumić. Jara khwalobne tež bě, zo móžeše kóždy připosłuchać sebi lohko swoje sydło namkać — tak jasnje bě wšo zdźělene a woznamjenjene. Sydnicy móžachu so tež za piwnu zabawu po kóždych třoch rjadkach do blidow přewobroćić; na wšo bě wobrotniwje spomnjene. Zeź ła bě režija mištrowska: žana čišćeńca — spěwarjo stejachu z dypkom na městnach a z dypkom zběhny dirigent swój kijeśk k započenju. To bě zwjeselace a přikładne! Najwjetšu wćipnosć a wulke zajimanje wuzbudźištaj so wé hłownaj koncertaj njedźelu dopołdnja a póndźelu popołdnju. Bě hišće 7 (!) pódlanskich koncertow ze wšelakich wulkich žurlach znutřkowneho města. Kóždy kóž bě jewišćo spěwarniśća polne: skoro 12 000 muži! Nazhonjenosć a mudrosć wodźerstwa bě postajiło, zo prěni koncert jenoź spěwarjo wotležanišich krajinow spěwaja, druhi pak bliži; tak bě wšo rjenje dźělene a wěsta wěstosć, zo budźa tež k druhomu koncertej spěwarjo nimale wšitcy přitomni. Wjerch „alkohol" wćcy tak tež njemóže přejara škodźić. Jako tutón hobrski khor prěni króć zaspěwa, bě zaso wulcy cyšnje překwapjeny. To by sej hinaši wuskutk myslił. Zo 12 000 ludźi njespěwa, zo by sej mohł wusi zadźergać! Hdźe je ta poražaći móc zyikow, před kotrejž třepjetaš? Ničo z toho. To sy w dobrych mužsko-khorowych koncertach hižo hinaši ff słyšał. Tak je: w mjeńšich a derje akustikich žurlach wosebje tež „wuwućeni" spěwarjo — a hdy by to jenoź 100 było — wjetši effekt dobudu, hač tale njesměrna črjódła. Spěwarjo stojachu tu tak, zo bě 1. tenor a 2. bas prědku, mjez tym zo znutřkowne hłosy (2. tenor a 1. bas) na zadnišich skhodźenkach stejachu. Tak tohodla hłuboke basy zyńčachu a jasne tenory so rjenje błyskachu. Ale žane spokojace, móonarske fortissimo! To je bjez dźiwa! Z prěnja ze nazhonjenja wémy, zo ma wotmach zynkow za črjódowne khory mjezy raznosće; mjez sylnosću snano 2000 abo 6000 hłosow njeje wulki rozdźěl. Njepřisporja so tak drje zwonkowna mócnosć, to tola dobra znutřkowna ważnosć zynkow: ton dostanje rjanu kulojtosć, tak rjec wěstu nadobnosć, dušownosć. (To sej, serbscy spěwarjo, spomjatkujće — a tohodla zjednoćće so lětnje wjacory raz do wulkeho khora!) So rozumi, zo tak krasne zwonkowne wobstejnosća, kaž tutón twar, zynki idealizuje, ale wjele činještaj tu też wobaj hłownaj diridgentaj prof. G. Wohlgemut z Lipska a hudźbny dir. Rich. Büttner z Pěrny. Žadyn z wobeju so njeda zawjeść k tomu, zo by móc hłósnych zynkow přez měru wuwužitkował; wjele bóle podusychu namócnosć a pěstowachu radšo rjanu dynaniku, to je wotmětnjenje nježnosće a sylnosće spěwa a jeju překhody. Tohodla bě rjanosć nježnych tonow wosebje na kóncu widliški (——— přemócona, mjez tym zo najsylniše města spěwow tak njespokojichu. Najnapadniše bě to hnydom při prěnim khorje Richarda Wagnera: „Gegrüßt sei't, Brüder!" To bě wopraw dźe hnujace!

Bě to swjedźeń sakskeho zjednoćenstwa spěwarjow, kiž je w tu khwilu najsylniše w Němskej. Tohodla stejachu tež jenoź saksey komponistojo na programje. Mjena kaž B. Becher, C. M. v. Weber, J. Otto, K. a H. Zillner, J. L. Nicodé, R. Volkmann, F. Draeseke, K. Pembauer a dr. sej kóždy hudźbnje zdźěłany waži. Jich składby su dobre kubło němskeje literatury za mužske khory. Stoź pak bě so hewak hišće podało, bě z někotrymi wuwzaćemi słabe. 125 khorow wot wjacy hač 60 z hudźbnjerjow stejoše na programje. Mało čežkich (Rob. Schumann na př. njebě zastupjeny), wjele ložšich, we wašnju dobreho stila „Liedertafle" dźerżane. Z posćěnych składbow nowišich autorow njemóžeše spóznać, zo by wuwiće literatury na tutym polu někajki nadpadny postup měł. To za našimi mjezami cyle hinaše mužske kročele widźimy! Spodźiwne tež, zo po wobsahu składbow na programje dwě napřećiwnej druźinje knjeńoštej a to pak słódka sentimentalnosć, pak fanatiska narodnjenosć. Žadyn dźiw při dźensnišej mentality luda: Wšako hižo při swjedźenskim čahu wojowachu khorhoje „čorno-čeŕwjeno-złota" a „čorno-bělo-čeŕwjena" přećiwo sebi. Wšelakim najskerje historiska zaźdźenosć dosć jasna njeje. Sto pak ma so prajić k tajkemu spěwej kaž k slědowacemu, po słowach a hudźbje z pjera „Łužičana" Pawoła Sěny (Schöne), w Drježdźanach, kotrehož wobsah drje dyrbi nam Serbam płaćić, kotryž su tež wšelacy Serbja sobu spěwali? Njech tu steji prěnja štučka:

Im Osten, da stehen die Berge zuhauf
vom Hutberg zu Valten und Lausche;
ein blühendes Land tut zu Füßen sich auf,
durchrieselt von Wellengerausche.
Das ist unsre Heimat,
ihr drohet Sturm:
Unsre Marken umlauert der slavische Wurm!
Brüder, habt acht! Brüder, habt acht!
Mannen der Lausitz, wir halten im Osten
treudeutsche Wacht auf waldigen Posten,
grüßen dich, heiliges Land unserer Ahnen.
Heil'ges deutsches Land, heil'ges Vaterland,
zu neuen Tagen heilauf!

Zo kóždy swój lud lubuje, je jeho swjata přisłušnosć... ale dajće słónčko też druhim swěćić. —

Za to bě narodny němski spěw jara khudušcy zastupjeny: jenoź 5 móžeše słyšeć. Wboha syrotka! Za to pak so wšelacy dirigentojo, někotři wjacy króć, ze swojimi husto wóprawdźe njewažnymi wupłodami hordźachu, je wosobnje dirigujo.

Dźiwno, zo ani jedyn khor so njespěwaše bjez notow. Tež te narodne spěwćki, kiž hižo dźěćo w šuli znaje, njepodachu so z hłowy. Też tute wobkedźbowanje njeje jara zwjeselace w zajimu wěcy. To běchu te 1000 dźěći, kiž k wuzynkej cyłeho swjedźenja 3. dźeń popołdnju tam krasnje pod młodym Böhmhildom 6 nar. spěwow z hłowy spěwachu, rjany přikład za idealny zaměr. Też ludowy měšany khor Drježdźanski pod W. Engelom zanjesy bjez notow tam cyły rjad karakteristiskich nar. spěwow tak jasnje, krasnje a proswědźace, zo wutroba tak pukotaše.

Wosebite 7 koncerty, z kotrychž bě tón wučeŕskeho tow. zjednoćeny z Drježdźanskej „Liedertafel" wumělscy najwažniši, podawanskej wšelakim krajanskim zwjazkam składnosć, swoje wukony pokazać; z dźela bě to jara wuspěšne.

Skónčnje so njesmě zamjelčeć, zo je za kritika bórzy wostudło, zynki mužskeho khora dlěje hač hodźinu słyšeć; měšany khor je a wostanje ideal wšeho spěwa. Ale tak dołho hač su „piwarnje" hišće knjeżerjo nad čłowjeskej laćnosću, drje so wjele njepřemění. Jara wožiwjace bě, zo buchu někotre čisła z orchestrom přewodźene; ale 150 smykowarjow a 100 dujerjow bě tola za tu wulku rumnosć přemało. Zarjadowarjo a wuwjedźerjo tak wulkeho swjedźenja mějachu dosć prócow a staroscow — přejomy jim, zo bychu njeměli za swoju woporniwosć hišće njedźak a mjerzanje.

Kuli.

Ličba chinesiskich dźěłaćerjow — kulijow — je zyła wulka armada. Wyše je jim schćovinstwo, šmjerć pak wumoženje. Žiwjenje, wot kamjentneho wožuba dale, je žiwjenje swěrjecza. Niż pak bjezobednohu swěrjecza w pušćerjach a lěsach, niż žiwjenje wothladanebo domjazeho swěrjecza, žiwjenje jich je njeschćestawaca cžahla honjenje prašchiteje fórzli. Pjenjezy njewoholoža; njedostatk na najtrěbnischim pak wonjesboža. Žiwjenje chinesiskeho kulija je mjenje bódne, hač hubjene bity pjenjes z makopłaćazego kowa, z kotrymž bo jeho cžejże dźěło zapłaćeli. A ta pjenjezy dostanjesch zyłu horschcej tajtich pjenjezkow.

Lo Feng běšche so w kulistkim stawje narodźił. Prjedowniży jeho běchu so spokojili, so njemóža niczo hač z kulijom być, namrěcžu jemu wutrajnosć a pilnosć. W Lo Fengu wschak bě nješcžto nowe wotucžiło. Jedźenje ja žiwjenje. We jeho nanje běšche strudke wědomjo wěcznehu wotrocžestwa, kiž běšche spójnał, so je njemóžno, hrubu kwaklu robocžanstwa wotschafsej, jeli niczo druhe nimasch hač strowotu a hibicžiwej ruzy.

Žiwjenje na hewak dosć wobkhadnych dróhach města Schanghaia běšche so šmérowało. Jaśne žiwětło wobkukowje žiwězy padasche w połdnjej hodźinje na čžilowane mjeschwocžo rizikshaweho kulija. Běšche — kaž tak někotry — hromadu so bypnył psched wósyczkom, kiž w chinstej rěcži rizikshaw mjenuja. We wósyczku žedźešche derje muježedźeny Europjan w běłym wobleku. Se žiwojim kijom pjerješche wobchemu kulijej na hłowu a khribjet. Dokelž pak njedokeło druhi rizikshaw pschiježdże, pomaku cžehnjeny wot muczeneho, do šmjercze wusfróżnjeneho kulija, wopuschći Europjan mały wósyczk, falěše do pschithadźajego a bórzy běšche preć.

W žałostnych wokomikach tutoho wjeczora, hdyž Lo Feng sajo žiwoju hłuboku nifkosć mješe cžłowjekami pytny, běšche dóšt wschěch žiwych žiwocžichow, kunje jeho šamtny wóśt, jažnje psched wocžomaj, jeho tak mócnje jimasche, zo žo rozbudźi, bój pschecžiwo žałostnej nuzy, pod kotrejž wschitcy kulijo Chinejskeje idychowachu, se wschej mozu wojowaca. Ryżkowasche poniżenym jich hubjenstwo, hdyž běšche wjeczor mjes nimi w masanej cžajowni honanskeje hasti. Najwjazny kulijow pschihłosowasche. W jich tuptych mosnach njeběšche ničzo, hacž wědomjo, jo je j jich wožudom, jako wotrocži žiwy być, jako wotrocži wumrěć.

Samnyšleni wudźerachu, w tutym dymje zigaretow rajnijšcheje druźiny dychachu, pschi bambusowych blidach rjsched horzym cžajom hedźachu. Strachowachu, so może tež hischcze tuto pohłednje zhubiś, małe wotschchewjenje w cžajowni. Wottrascheny, trudny wróći so Lo Feng do žiwojeje běty, kiž leżeše pschi kromje Soochor Creek wonka psched městom. Wydlenje jeho běšche dźěra do semje je cžerjej bambusowej tšěchu. Ale Lo Feng pak tola njebě we žiwojim wotpohładaże śnicženy, nuzu a hubjenstwo kulijow pomjeńschicź. Hdyž ho na žiwoju trocžkawu j cžerjeho pletwa lehnu, tak wotporcžowasche něchto kaž nadźija na jeho wuhrjebanych wurasch wobliczа.

Hdyž druheho dnja rano psched žiwojej hětu stojesche, rkładowasche j wjeselom we wócžkomaj nad mnohimi bambusowymi tšěchkami dźěrow w semi, kotrež běchu žebi kulijo jako wobydlenja pschihotowali. Lo Fengowy žuzbo pytasche žebi runje wschi je rostorbaneje drasty. Druhi towarsch pak wubjerasche jemu na hłowje wschi. Wschędnyj to podawk mjes kulijemi w Chinesiej.

Lo Feng pak cžinješche potom, schtož běšche jeho žuzbam kołowokoło bróżenje cžasa, Lo Feng dźěšche k wodźe Wuźung a wumy žebi ruzy a wobliczo.

Lo Feng znajesche starcho cžłowjeka w měšcže Shanghaiu. Muohich běšche za tuni pjenjes pišacz a cžitacz natwuczik. K njemu nasłaji ho Lo Feng. Se starzom dojedna ho, so ho jemu wschędnje dźesacz lašhow wot Lo Fenga dostanje za wuczbu, kiż kuli dostawasche.

Wot tutoho dnja běhasche Lo Feng hischcze bóle hacz pjedy po próschnych haikach města Shanghaia. We wosyczku cžehnjeschche pak cžešcžeho, pak lóšcžeho hóšcza. Hacz dotal trjebasche Lo Feng ledma wojazy dyšli dwacžesć lašhow za žebje wschędnje, za rajž pschipołdnju, za zigarety a cžaj wjecžor. Nětko pak dyrbješche Lo Feng starcho wuczerja płacžicź, papjeru a cžornidło dźerżecz a wokojnik. Wischo tuto běšche jemu starz na wotpłacženje pschepodak.

Lo Feng samuri ho se zyłej mozu do tajenstwow pišma, dokelž wědźešche, so j pomozu tuthch šnamjeschkowo jedyn cžłowjek k druhemu rěcži. Wotmyślik běšche žebi, žiwoje myślicži wo potrěbnosći połepschenja žiwjenjeho połoženja kulijow napisacz a njech tež dyrbješche ho žam léta dołho prózowacz, pišmo nawukhnyć. Stary Chinesa, jeho wuczer, pschitudże bórzy j prěnimi šnihami a praji Lo Fengej, so šnihu dźesacz centow płaczi. Sa khudušchkeho kulija bě dźesacz centow kapital.

Strowy kuli je srědka dlěje žiwy hacz schtyrzeczi lět. Dźělo wutrjeba mozy, pak w pschišiawje, hdźež nosćha rajšowe měchi, pak jako rickšawjazy kulije. Tuto dźělo tłóczi krew j myschli, kiż njemuješmy wutrobu, a žałostny próch, kiż ho na płuza nałażda, šwupina po cžażu wschć žiwjenje. W šymje sajo cžerpi kuli nimo měry jara. Je ho pschi běhanju pschepocžił, wustudnje pschi cžakanju a sajmni ho.

Lo Feng žabłudźi ho do nowjeho, jemu hischcze njeznatcheho robocžanstwa, — ho sadołži. Kuli nima hewak kredit, ale tutón, kiż dopokasa, so dże doprédka, to wuknjeschche, mějesche kredit žiwojeho wuczerja, kiż jemu wschitko dwójny tak wjele wobliczi. Pschedewschém pak knihu, j kotrejež Lo Feng nowu wědomosć cžerpasche.

Jedneho ranja tschażesche Lo Fenga syniża. Horzo jemu běšche. Hubje palschchtej, mongolšej wócžzy žiwocžeschchtej nadpadnje we wobliczu. Kuli, jeżkabjeny psches pschenapinanje wjetschcheho dźěła, psches njeschwucżene duch wne napinanje najskerje tež, běšche ho frjejeł. Kaž pob tu leżeše, bjes zażkuhły, bjes pschecżela, wón, kiż dżyschce j pschecżelom wschćch być, bjes pomozy. Pjecz lašhow hischcze měješche, dołh jeho pak běšche stokrócżny. Jara dżyschce ho jemu picź. Hdyż žuzbo, kuli A-Fung, nimo jeho dźěry dźesche, wuhlada jeho Lo Feng psches schkakobu a sawoła jeho j dybawym hłosom. Fung stupi bliże, jemu da khory kuli dwaj lašhaj a prošchesche jeho, oranju sa njeho kupicź, dokelž jemu dże ho picź, je khory. A-Fung běšche hewak j paduchom, pschinješe khoremu płód. Lo Feng pożre jón j wulkej žadošcju. Na to prošchesche A-Funga, tři lašhe, kiż hischcze měješche, starenu wuczerjej do chinesiskeje města Schanghaia donjesć a jeho prožwjcz, na dalsche płacżenja nékotre dny sczerpjenja měcź. Potom, nadźija ho, so sajo wotthori. A-Fung pak hdźerża žebi ći cażke za žebje.

Lo Feng počinjaschce fantaserowacź. Ssuždoba sbronadźichu ho wokoło jeho khorokoża — dźery do semje wurytcże. Stojachu, hedźachu, leżachu, pschipohłuchachu dźěła bjes kóždeho zajima, ja to, we cžimż khory kuli we wuwjerbdźenju je schłowinstwa a niftoty a roboty powodźasche. S dźěła pak rěcżachu wo tym, druhdy sajo šmjachu ho.

W chinesiskim měješe pak žwarjeschcze starz na jebawego kulija, kiż japtacżicz njecha, schtož je dożmy. A starz japtama Lo Fenga we žwojej hěcże.

Kuli, hacż na kolcżowz sdrěny, hromadka hubjenstwa, běšche na sczerjim dnu žiwoje khorocże wumrěł. Trocżku, na kotrejž Lo Feng leżeschce, wobwali ho wokoło jeho cżeła, diwaj powjasaj dżerżeschchaj wacżoh hromadże.

A-Fung pokoji morwego se farisejskim wobliczom na polo, kiż leżeschce k pschipołdnju drohi Si-Ka-Weih. W kbinje pak njeje hischcze waschnje, morwych po nawjeczornym šmjeczenju wobriebacź.

Přilopk.

*** Živy pósłski paket.** Dwělětny hólčeč ſ mjenom Pawol Brumenz ſ Němſkeje, je do Newyorka pſchijšł. To njeby ſamo na ſebi ničo wobzebite było, ale wurjadna je wěc tohodla, ſo je mały puczowak puczowanje jako pósłski paket cżinił. Na ſchiji wiſajſche popowa taflicżka ſe ſkowami: „Sčym amerikanſki ſtacżan. Nierěcu jendželſki, njeſčym ani ſhubjeny, ani pokradnjeny, ani wuhadżeny. Pſchikažu tu, ſo bych ſwojeho nana a ſwoju macż ſaſo namakał.“ Krótko po ſajědu hólčeč do pſchiſtawa pſchindżechtaj ſtarſchej, a dobrocziwi pósłſaj ſaſtojnizy ſu ſo wo njeho ſtarali. So bu hólčeč jako żiwy paket na pósłe pſchiſchcżeny, je to ſhodżiwne. Ale wěrnoſcż tuteje ſtawiny dyrbimy amerikanſkej nowinje „Newyork Herald“ pſchewoſtajeć, też ſamolwinje.

*** „Mórſki had“ — żiwy.** Sſrjedž 16. lětſtotka bu hobrſti „mórſki had“ wunamakny. Hdyž běſche jeho ſtary Olus Magnus w lěcże 1555 k prěnjemu raſej wopiſał a jej dołhoſcż wo 1½ mile pſchiſpěł, naſtachu wſchelake powdawcża wo tuttym ſpodżiwnym ſwěrſchu. Wot 50 lět ſem je mórſki had żiwe żydło w nowinach (w lěcżnym cżaſu, hdyž maja mjenje dżěła) namakał. Nětko pak je w nowiſchim cżaſu Jendželcżan Mitchel wobtrucżił, ſo takſe ſwěrſka w morju žu, ſnadź niz runje tak dołhe. W ſwojej knihy „Bitwa ſ hobrſtkimi rybami“ wupraji: „Hdyž ſo mje praſcheja, haco ſo eksiſtowacy ſtworjenjow wěrju, kiž wjetſche ſu, hacż móže ſej cżłowjek pſchedſtajeć, a w morju ſu żiwe, wotmołwju jenož ſ krutym haj.“ Wón powěda, ſo w tropiſkich (cżopłych) morjach je żrawy popodnyk, kotrejž běchu na 10 metrow dołhe, hiſchcże wjetſche ſu pikali (Sägefiſche), kotrejž na 50 zentnari waża. Wón wěri, ſo je nětkuże w morju jedyn dinoſaurus hiſchcże żiwy. Pſches Mitchlowe pſchepytowanje budu drje móżne wobſtacże „mórſkeho hada“ ſpiſowacżeſo khutnjcho wſacż. Hižo pryedy je ſo wnamórſkich powdaniczkach wo tuttym ſtworjenju pihato, ale nichtó njechaſche do toho wěricż. Też móſtſe kruwy ſu w oceanu wobkedżowali, kotrejž ſu wěſo wjele wjetſche hacż domjace a dyrbja ſo wot mórſkeje trawy żiwicż, kotraż pod wodu roſcże. Jenož tam a ſem poſtrěhuja ſwoje hłowy ſ wody, ſo by ſu powětra nadrěhake. Morjo wopſchija wjele, ſchtož cżłowjek hiſchcże widżał njeje.

*** Nowaj elementaj wunamakanaj.** Profeſor Waltar Nernſt ſdżěli w poſłednim poſtedżenju pruſkeje akademije wědomoſcow, ſo je ſo mlodemu fiſikej doktorej Waltarjej Noddakej, kiž je pſches ſwoje dżěła na ſotochemiſkim polu ſnaty, a knježnje Idy Tackej ſ pomozu dr. Otty Berga poradżiło, nowaj elementaj wuſłědżicż, ſa kotrymaj wſchelazy ſłědżerjo podarmo ſo prózowachu. Jedna ſo tu wo mangany, kotrejž hiſchcże pobrachowachu. Dopokaz poradżi ſo na diwojim puczu. Niz jenož na podłoſy chemiſkeje analizy, ale też ſ pomozu Röntgowej ſwětłrokowije. Nowaj elementaj ſu we wſchelakich mineralach ſameſcżenaj, wożeſe w platinowej rudże, wſchudże jenož w njenahładnych kuſkach. Wucżeni mchnja, ſo tutaj elementaj jenož billijonſti dźěł naſcheje ſemje wucżinitaj. Tohodła cżinjeſche to wucżenym cżěžoty, ſłuſ w mineralach dopokaſacż. Wuſnamne je tute wunamakanje, dokelž nětko jenož tři elementy pobrachuja a chemiſka tabuła je potom dospołna. Elementy periodiſkeje tabule (takſe) maja tak mjenowane porjadne cżiſła. Nowaj elementaj dóſtanjetaj cżiſłe 53 a 75 a wunamakarjo dachu ſnadź mjenje Maſurinum (po krajinje Maſurſkej) a Rheninm (po rěży Rhyn).

*** Kak Vanderbilt płaczeſche.** Tuta maka ſtawiſna ſta ſo pſched nětkotrymi létami. Kraſna łódź Vanderbilta (ſobu najbohatſcheho Amerikana) leżeſche pſched Konſtantinopolom. Wón ſhoni, ſo Coquelin, ſtarſchi ſkawny franzowſki dźiwadłowy hrajeć, też w Konſtantinopolu pſchebywa a proſcheſche jeho, ſo by na łódź pſchiſchoł a w priwatnym kruhu nječchto pſchednjejſt. Schtó by ſo tajſej próſtwje ſapowědżicż mohł? Coquelin pſchińdże a pſchednoſchovaſche wjeſoke a khutne kruchi. Nałajtra dojta do ſwojeho hotela ſcżehowazu liſt wot Vanderbilta: „Wy ſcże naš k ſhyſłam a k ſmječham hnuk. Dokelž ſu wſchitcy filoſofojo w tym pſchešjedne, ſo je ſmjecże ſtrowſche hacż płacż, dha ſaplaczu Waſchu prózu takle: Sa to, ſo nam ſchěcżi ras płakacż daſcheče 600 dollarow; ſa to, ſo mózachmy ſo 12 ras prawje wuſmjecż 2400 dollarow, wſcho hromadże 3000 dollarow, abo 12750 hriwnow.“ A to wſchitko ſa nječajte hodżiuki. To móżeſche żej tajſi Króſus dowoliczi.

*** Kelko płaczi jězdna kharika na błónzo.** Po tarifu němſkich żelježnizow by kharika na błónzo — puczowanje na 140 000 000 km. — a to 2. rudowanje ſnadź 10 miliionow hriwnow płaczita. Poſtajenje, ſo by kharika njeſmjeła pſchenjeſeca (t. r. wot jeneje wſobu na druhu) njeby ſo pſchewjeſcż hodżało. By ju hacż do dżeſateho ſtawa hodżiż dyrbjała. Pſchi hodżinſkej ſpěchmoſcżi 60 km. by jěcha 2 500 000 hodżinow trała, to je 104 166 dnjow abo 258 lět.

*** Żona w mužazym jaſtwje.** Do mužazeho jaſtwa we Albanzy Konſo (w Amerizy) tykmychu pſched nětkotrymi njedżelemi paducha ſ mjenom James Schäfer, kiž mějeſche poldra léta wotſtedżecż. Dwě njedżeli po tym dańche ſo Schäfer direktorej jaſtwa pſchedwjeſcż a żadaſche ſebi, ſo ſmě tute jaſtwo wopuſchcżicż, dokelž je ſa muſtřich a Schäfer we wopraſchżitoſcżi Mary Hanſcha Aitſchel rěka. Wot jeneje żony njemóże ſebi żadacż, ſo w muſtřim jaſtwje pſchebywa. Tuż ſo rewiſija dla prozeſa japokoji.

Hospodarſki rozhlad.

Sſobotu, 4. julija 1925.

Wežerawiſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,63
1 jendželſki punt	20,398	100 cżeſkoſł. krónow	12,432
100 ſchwajz. frankow	81,40	100 półſk. markow	79,80

Efektowe kurſy ſo tež wcżera na Barlinſkej burſy ſaſo wotdrjebjowachu. Podobnje bě tež ſe ſtatnymi a wójnſkimi požczonkami.

Produktowe wiki pſchinjeſechu wcżera khłěbowemu żitej powyſchene płaczińy. Jecżmjeń a wowſ ſwoje płaczińy njepſcheměniſchtej. Też muka na płaczińu dżerjeſche. Zentnar płaczeſche wcżera:

w Drježdżanach

pſchenicży 13.75—14 hr., rożki 12—12.25 hr., jecżmjenja naſetnjeho 10.50—11.75 hr. naſymneho 10.25—10.60 hr., wowſa hr. 12.50—13 hr., ſa prěnju druſinu, ſa 11.75—12.45 ſlotych hriwnow,

w Berlinje

pſchenicży 13.50—13.75 hr., rożki 11.35 hr. hacż 11.50 hr., jecżmjenja naſetnjeho 9.20 hacż 10.90 hr., naſymneho 10.10—10.35 hr., wowſa 11.60—12.05 ſlotych hriwnow,

we Wrótſlawiu

pſchenicży 13.50 hr., rożki 12.50 hr., jecżmjenja naſetnjeho 13.25 hr., wowſa 12.50 hr.,

ſchitwórkł w Kamjenzu

pſchenicży 13—13.20 hr., rożki 11.30 hacż 11.50 hr., jecżmjenja naſetnjeho 11—11.80 hr., wowſa 12—12.60 ſlotych hriwnow,

we Shorjelzu:

pſchenicży 13.50—14.50 hr., rożki 11.50 hr. hacż 12.10 hr., jecżmjenja naſetnjeho a naſymneho 11—13 hr., wowſa 12.50 hacż 13.25 ſt. hr.

W termiſowym wikowanju:

ſa julij: pſchenicży 12.92—12.97 hr., rożki 10.82—10.95 hr., wowſa 9.75 hriwnow.

Wiki wužitkoweho ſkotu wcżera pjatk w Berlin-Friedrichsfeldze. Pſchihnali běchu 344 młodych dóſkow a wyſokoſcżelnych kruwow, 10 bykow, 59 cżelatow a 63 wowzow.

Młode dóſki a wyſokoſcżelne kruwy:
płaczachu:

1. rjadownje	400—570 hr.
2. rjadownje	280—400 hr.
3. rjadownje	200—280 hr.

Wyſokoſcżelne jałowizy:

1. rjadownje	250—450 hr.
2. rjadownje	160—250 hr.

Wubrany rjany ſłót bě hiſchcże drózſchi. Wiki ſu dżěchu a płaczińy horje biſachu. Byki a próſoniki płaczachu 35—42 hr. po zentnarju żiweje wahi.

Słóżne wiki ſandżenu ſrjedu w Njeſwacżidle. Pſchihnali běchu 225 howjadłow a pſchiwjeſli 12 korbow proſatow.

Howjadła płaczachu:

1. rjadownje	500—600 hr.
2. rjadownje	400—500 hr.
3. rjadownje	300 hr.

Na wikach bě wjele raniſchopruſkeho ſkotu. Wikowarjo wiſchon ſwój ſłót roſpſchedachu. Rano hižo cżaſ 4.50 hodż. ſ Budyſchina a 5.17 hodż. ſ Radworja wotjědże. Rjenje by było, ſo by ſa tute ważne wiki jedyn cżaſ ſ Mósbórka tak ſaje wotjěſł, ſo by we Radworju jón doſcżahnył.

Tydżeńſke wiki w Běłej Wodże dżenja hobotu: butra punt 2—2.10 hr., twaroh 25 pj. punt, jeja ſchtuka 12 pj., lany wolej ¼ l. 50 pj., rjeſwjeń 2 puntaj 25 pj., bury punt 30 pj., janſke jahody 30—50 pj., wiſchnce 50 pj. punt, nowe běruy ½ zentn. 5 hr., punt 15 pj., dwaj puntaj 25 pj. Wſchelake druhe wězy, a wjele bruheje ſeleniny bě tam hiſchcże wutkadżene.

Na pſchedań:

Kóń, 4-lětny walach, Henſel we Wujeſdże pola Budija.
Sſrěnt kóń, Pětſch we Wojerezach.
Wóz hóżcżazy, we Wurizach 11. — Dżeczazy wóz a ſtołcż, we Wojerezach, na Zyrkwinſkej haży cżo. 21.
Sportowy wóz w Lubiju, Bahnhofſtr. 11 I.
Hobanka a 2 wali ſa tarczowe piwy (Kreisſägewelken) w Budyſchinje, na Zyhelnſkej haży 16 II.
Ssykanje rěſaza maſchina w Budyſchinje, Wallſka dróha 12, ſadni dom.
Kuſa, młoda dójka, Nowak w Mikowje.

Sſo pſchenaja:

Polo, njedżelu, 5. 7., popoludju ½4 hodż. Baltingeż polo mjes Cżiſłowom a Wojerezami.

Sſo pytaja:

Rěſnitſki, Emil Haubold, w Budyſchinje, Jurjowa haża cżo. 16.
Kowaſiſki-G. Michel w Budyſchinje.
Hołza do domu, korczma „Zur Erholung“ w Semizach.
W Budyſchinje, na Garbarſkej haży 24. — Do hoſcżenzow „zur Poſt“ a „zur guten Quelle we Wojerezach. Robertowa w Běłej Wodże, Uhlandſtr. 3. — Korczma we Schſchowinje. — Ratař Dóła w Tetanje. — Sa mlokowy wobchód, mlokarnja w Budyſchinje, na Cżornobóſkej dróży 2.
Hoſpoja, Striezel w Barcże.

Schkrowe depeſche.

Barliniſke produktowe wiki, dżenja dop. ¾11 hodż.: Żito je ſadne, ale płaczińy ſo njepſcheměnichu. Tendenza ¾12 hodż.: Każ pſched hodżinu.

Płaczińy na Barliniſkich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ſymjo po tunach abo 1000 kg, ſewaſ 100 kg, płaczińy po ſlotej hriwnje.

	3. 7.	2. 7.		3. 7.	2. 7.
Pſchenica	270-272	266-270	rapš, wožuſchi	15-15,60	15-15,60
rožka	227-230	222-225	poch. melaſa	10,00	10,00
naſet. jecżmjeń	204-218	202-218	lerabella	13-15,25	13-15,25
naſ. jecżmjeń	—	—	běrnaze truſki	22-23,50	21-22,50
wowſ	232-241	232-240	bury	21 22,00	21,00-22
kukuricza (Mais)	213	—	wola	24-26,00	23-26,00
pſchenicżn. muka	33-36,00	33-36,00	lany wožuſchi	22-22,80	21-22,80
rjana muka	30-32,75	30-31,75	mórſke kupiny	11-12,50	11-12,50
pſchenicż. wotr.	12-13,00	12-13,00	zolte kupiny	14-15,50	14-15,50
rjane wotruby	13-13,80	13-13,80	ſymo, 50 kg	3,20-3,70	3,20-3,70
rapš	350-365	350-365	ſłoma, rjana	1,00-1,50	1,00-1,50
lane ſymjo	385-393	385-390	„ pſchenicż.	0,95-1,35	1,00-1,35
hróch	25-26,50	25-26,50	„ wowſowa	0,90-1,25	1,00-1,25
pjeluſchki	22-24,00	22-24,00	„ jecżma	0,95-1,00	0,95-1,00

Drježdżanſka burſa.

Pſchenica	275-280	běrnaze truſki	24,50-25,50
rožka	240-245	pſchenicż. wotruby	13,20-14,20
naſetny jecżmjeń	240-255	rjane wotruby	14,40-16,00
naſymſki jecżmjeń	210-235	pſchenicżna muka	38,00-40,00
wowſ	250-260	rjana muka	36,00-37,50
cżetwjeny hjeczeł	225-255	wola	27,00-28,50
rapš	380-390	pjeluſchki	27,00-28,00
kukuricza (Mais)	225-230	hróch	29,50-30,50
ſuche trudnjenſki	11,75-12,25	ſokowe truſ.	19,00-21,00

Drobnowikowanſke płaczińy w Budyſchinje.

4. julija po hamtiſkim poſtajenju.
Wſchě płaczińy ſu po ſtot. hriwnje ſrośmja.

Twora		najniſch. płaczińa hr.	najwyſch. płaczińy hr.
Howjaſe mjaſo ſ koſcżemi	1 kg	2,00	2,60
Cżelaże mjaſo	1 „	2,00	2,60
Skopjaze mjaſo	1 „	2,00	2,60
Sſwinjaze mjaſo	1 „	2,00	2,60
Tukrajny ſwinjazy ſchmalz	1 „	2,40	3,20
Pſchenicżna muka	1 „	0,44	0,56
Rjana muka	1 „	0,38	0,40
Khléb	1 „	0,33	0,35
Jedżne běrny	1 „	0,09	0,10
Najſ	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Sſoki	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjazy ſchmalz	1 „	1,90	2,20
Sſuſcheny pokež	1 „	2,40	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jedżna butra	1 kg	4,00	4,60
„ „ wulkrajna	1 „	—	—
Jeja	ſcht.	0,12	0,13
Jedżne bumy	1 kg	0,48	0,64
Bolor drobny	1 „	—	0,76
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Wiczne płaczińy w Budyſchinje.

wot 4. julija 1925.
Wſchě płaczińy ſu po ſtotej hriwnje ſrośmja.

Pſchedmjet		najniſchcża płaczińa	najwyſch. płaczińa
Pſchenica, ſwonka wotedacża	50 kilo	13,25	13,80
Rožka, ſwonka wotedacża	50 „	11,50	11,90
Jecżmjeń, ſwonka wotedacża	50 „	11,25	12 00
„ naſymſki	50 „	—	—
Wowſ, ſwonka wotedacża	50 „	12,50	13,25
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	—	—
Sſymo	50 „	3,75	4,50
Sſłoma, ſ maſch. młócż., praſ.	50 „	1,00	1,10
„ „ maſch. „ ſ ſajč.	50 „	1,20	1,40
„ „ zypami młócjena	50 „	2,20	2,60
Pſchenicżna muka, 60 %	50 „	20,75	21,25
Rjana muka, 70 %	50 „	18,25	18,75
Pſchenicżne wotruby	50 „	7,50	8,00
Rjane wotruby	50 „	8,30	8,60
Proſata 687 ſchtuk	1 ſcht.	20,00	35,00

(Sa lěpſchu tworu wyſche płaczińy.)

Wiczne płaczińy wcżera	w Kamjenzu ſa 1 zentn.	w Lubiju ſa 1 zentn.
Wſchěcżo po ſlotej hriwnje		
Pſchenica	13,00—13,20	13,00—13,2
Rožka	11,00—11,50	11,00—11,4
Jecżmjeń	11,00—11,80	10,50—12,0
Wowſ	12,00—12,60	12,50—13,2
Sſymo	3,50—4,00	3,50—4,50
Sſłoma, ſ maſch. młócż.	1,20	1,30—1,70
Sſłoma, ſ ſajanju	1,35	
Sſłoma, ſ rutku młócjena	—	2,00—3,25
Běrny, pola ratarja	2,50—3,00	2,50—3,25
„ hacż na żelesnizu	—	—
Butra	4,00—4,40	4,20—4,60
Jeja	0,12	0,12—0,13
Pſchenicżne wotruby	—	7,50—7,80
Rjane wotruby	—	7,80—8,30
Pſchenicżna muka	—	18,50—20,0
Rjana muka	—	17,50—18,7
Proſata, wulke	—	—
„ drjenje	—	—
„ małe	—	—

* **Ssuboj** (Duell) **j briteju.** Wloch (wobydleć Italiseje) je znaty jako žarliwy człowjek. Dla tuteje žarliwosće jara žubojny. Kalacz (Degen) hraje, hdyž žo wo rjanku jedna, wulku rólu. Hdyž pak kalacza nimaja, hrabaja sa britwej. To niczo njewschadne njeje, so njendrje salubowani žuboj-niziy žo j britwej wobdźěłaja. Pschi tym wobkedźbuja wešte rycerstwo, kotrež žuboj niziy krucze dźerža. Wo taštim dyrbja njetczeć. Hdyž policija wo taštim žuboju njschto zhoni, potom njeje nichtó niczo widźał. „Rěkny wopor" je — tak twdawajo — njesnata wohoba nadpadnyka a wobschkodźika. Prawidla „smerty" — tak tuto njetczenje žo njemuje — žebi žadaja, so njewobschkodźeny žuboj-nik (duellant) se žwojimi žuzdkami rucze cžekne a wopor žiwo-jenu dóńtej pschewostaji. Tón dyrbi žo potom žam staraś. Swjetscha brodźi hacz do blikeje khorowinje a da žo zawjasaś. Policija, kiž ja winu franjenja zlédźi, niczo wešte njeshoni. Pschezo dyrbi wo nadpadže tamneho njeznateho do žwojich knižkow zapisaś, do cžož žam wjazy njewéri. Ale stajnje njewotenđže tajši duell j nětkajkej ranu na lizu. Britwej trjechi też schiju a tolstu žiwu. Tajši potom žo swjetscha wukrakwi. W Romje žebja 7 młodżenzy dla taškeho žuboja w jastwje. Jedyn j nich je skuczeł, ale njewébża, schtó. Nětkajka pschicžina je žuboj zawinowała. Swonka města, pschi brjohy rěki Tibera, je žo drama wubrało. Rěnjenje do schije, krótke zarejenje (pschecžiwo prawidłam „omerty"), awto, kiž je skuczerjom a žwédkam rucze wotjedže, motawy muž, kiž podarmo cžekcžazu krej j rubischkom sadźerjeć pyta, dontž žo žypnje a žałožny konz wotnje. Sžydom młodych ludźi žedźi we jastwje a . . . njelecža. Njesnaja rěkny wopor, njejsu žwédzy byli, běchu nihdże druhdże, hdyž žo krwawne drama wotmetwasche, préża a pschijahaja a njelecža. Tak žebi žada „omerta" tutych rycerjerow britwje. Kokwrótna młodžina!

Směški.

** **Pschestahy.** Wjach małeho Jurka prénjemu rasej na dujerski konzert. Stejachmoj blizko hudźby. Po khwilzy prajesche: „Wujo, chcemoj dale hicź, to tola žaneho smužka nima (a na wulki bubon pokasuje), „tón jón tola rosbicź njebudże?"

** **S wyšoka.** Schtyrikrótna Hańža dże k rěsnikej. Zohnuwšy, dże runje 13 létny hólcež nimo. Na to sawola: Hdyž psched klamanu steji a njemóže na ruczizu duri do-„Hejda, maky, wocžin mi tola durje."

* **Bombowy attentat.** Kaž nowiny pišaja, su njedo-cžinkoju w Grooko (w Južnoskowjanskej) pschecžiwo wo-krjeżnemu schejej bomby njetcali. Schtyri wožoby buchu franjeni. Schef wosta pschi žiwjenju. Skuczerjam je žo poradźiło, cžekuwšy.

* **Njesboże pschi plachtajej regacje.** Pschi napschecznoh-ježdżenju pschi latiftim brjohu (we Balcze) buchu 23 plach-taki (Segelschiff) pola Runoe wot žylneho wétra pschepadże-pjene. Jenož 8 cžołnow wrócźi žo do Rigi. Jedyn pschi-plewa rosbity k brjohu. Boja žo, so žu druhe wschitke žuje-žbožite.

Listowanja.

N. Z. Pschi hrimanjach njedyrbjał žo elektriski prud w transformatorach (snate male tkéžki, hdyž žo žylny prud do slabšcheho pschemjenj) pschetworjwcź, dokelž tu tu, kaž też we wjeśnym elektriskim žaku schkitanki pschipravjene. Nimo toho žo tón, kiž prud w transformatoru pschetwo-rjuje, do wulkeho stracha poda.

H. So by njewotwarjene mloko sa žłaby žoldk pschi-jemnische było, hodźi žo jemu nékotre kapki kognaka pschi-dacź. Wjele je jich wjele ludźi, kotrjž njewotwarjene mloko picź nochzedża a tuke wubjerne požiwadło jenož wotwarjene k žebi bjeru. Jeli to pola Waš njetrjechi, dha sce khorowaty na žoldk. Tuž Wam radźimy, rucze k lékarjej hicź. Taške khorosce hodża žo lóžscho lékowaś, hdyž prénje znamja žo pokasuja, hacž hdyž je žo khorosć krucze ja-hnédźiła.

R. M. Bjes diwła hodźi žo njerodź w sawrjenych rumnoscach j pomozu pluna žnadź wot schcžónow wurjedźeć. Wjeło dyrbja žo rumy zyle wot žwonkownjeho powétra sawrjeć hodźeć. We waschim padże jedna žo wo komorki pod tschu. Wjerch tajkich komorkow je žwjetscha jenož j dešk-mi sapaženy. Tohodla njebudże njeužno, wješe schkalby a schkalbicžki tak sawrjeć, so plun do žužodnych runnoscžow njetwodnje. To może schkodne scžěbi měcź. Tuž dże budże-ce dyrbjeć ja druhim žredkom hladaś. Taške sponicze w kóždej žwjetschej drogowni. Najnaczišche je zollogrindc, kotrež pak jeno j wopišmom dostanjece. Pschi mnohich wuthowankach, kajkež deschwane murje poskiczuja, je też tu wuspěch dwélonny. Wopraschejece žo jeneho schcžónarja (Kammerjäger) wo radu.

H. A. w **D.** Hdyž scže twaŕkenu mischtrej nadawk daś, nažpe shotowicź abo hdyž scže žo se shotowjenjom na-žypa njelecžo spokojiś, potajkim wébżeli scže, so twarz jeno pjenježnyhódne dźěło za Waš wukonja, dha macže je też za-płacziś. Hacž je žadane zarunanje pschc wyšoke, może žo hakle poštajicź, hdyž scže twaŕski narych rjemješłowej ka-morje pschepokoji.

M. H. Wschédne wottrjebanje wotnajateje wésy dje po płaczazym wucžinjenju na slicžowanje wotnajerja. Jenož pohubjenschenje pisches njeiwužitne wutrjebanje wésy na podružnik płacziś. Schtož něšto wézowu pschipravu najstupa, dha sakoń postaja, so na podružnik wschu schkodu, kotraž pisches precžerbanje pschipravy naftanje, zarunacź abo pak wscho zahu tak pschipraviczź, kaž je prjedy było.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

:-: :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy :-: :-:

Worclowe khamory a worclowe kašćiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Gritznerowe kulojtołódźičkowe spěšnošijaki, najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźe-nje płaćiš je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Scijecach.

Helene Pötschke

Cyhelnska hasa 4 **w Budyšinje** Cyhelnska hasa 4

Kóždu sobotu **w budże na hlownym torhošću.**

Wulki skład ložowych počehnjenjow, košlacoho kópera, modrocźišca, salina, nahlowjanych rubišcow, dybanč-nych rubiškow, ložowych płachtow

Derje srjadowane skład běłych blidowych rubow, twjelkow, trjenjow, blidowych a komodow. pśikrywow.

Wosebitosć:

Cisty płat a wupjerki, zaručene pjerje njepřepušcace woprawdźite w barbje we wšěch šěrokosćach.

Sym na hermanku **w Połčnicy, Kamjencu, Kulowje, Wojerecach, Hródku, Mužakowje, Rychwałdźe, Hučinje, Kocžebuzu, Rakecach a Wětenčy.**

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějeśel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž też wotćahi wěcywustojnje a najspěšniše.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž też

cigarow, cigaretow, shilgowych, rjapkatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Časopis

„Kulturwille"

njech sebi kóždy w „Serbskej knihańi" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

Hypothekowe požčonki

na ležownosće, kiž so k ratarstwu wužiwa, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dan bjez napłaćenja najspěšniše

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Njlepše poručen ja.

Hdźe dam swój **predešćnik**

wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutŕkownej lawskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

MERSIOVSKI

Wérowanske pjerićenje

Hemmann's Kaffees

gerösteté

wosebje derje a tunje.

Korla Nowak nasl.

na žitnej hasy 10.

Ratařske mašiny

předawataj a wuporjedźetaj najtuńšo

Bjenada a Pjetaš w Kamjencu

na raušej drózy čo. 11, telefon 159.

Třešne dźěła

wuwjeduje płaćizny hódno z rukowanjom

Hugo Ulrich w Budyšinje

na najasowym torhošću 4.

Polstrowe twory

z hotuju a wuporjedźam tunjo, hotowe mam stajnje na skladže.

Max Urbana, tapećeŕaŕ, Königswall 3.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj

papjerowy wotpady po 3 pj.

lapy, bleše běłeho wina

bleše čerwjeneho wina

sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a staré metale** jenož na wupokaz wyšnoše.

Popp na hornčerśk. hasy 18 telefon 1352.

Diplom. Optiker **Schmidt**

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNSPRECHER 1

BAUTZEN

K wukładowanju tworow

škleńčany kašć

54+69, tunjo na předań na **Lotzeskej drózy 6** del.

Krätzurgan wotstroni spěšnje a čisće, miše, nješkódnje swjerbjenja a nim. wěc čerpj. kože 1000 000 krót wupruh. pakć. 1.50

Drog. Strauch & Kolde.

Srěnk a druhi pohonc

so pyta

na kubło čo. 11 w Spytecach pola Hodźija.

Skazanki na

worclowu rožku

(Staŕroggen) Friedrichswerstku,

hórski nazymski jećmjeń

přijimuje

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Zrěbc

2½ léta stary, je na předań w Kumščach čo. 1 p Kubšic.

Kóń

5 lět stary, 1,70 m wysoki, bruny walach, jeno- a dwojopřahaŕ, bjez zmylkow, (njeboji so awtow) je na předań

we Worklecach čo. 10.

Młody rjany

ćehniwy wol

steji na předań w Kanecach čo. 3 pola Pančic.

Zwjazanej **nalětnej kózleći**

stej na předań w **Khwaćicach** čo. 19b.

Młoda, sylna

ranca

z 8 prosatami, 3 njedźelemi starymi, je na předań w **Dalicach čo. 5.**

Sylne prosata

ma na předań Jurij Smola w **Baconju.**

Wowćeŕski pos

(Stammbaum) a młodaj pasj staj tunjo na předań Rohaŕsch w Pŕiwćicach.

Wowćeŕski pos

je čeknył.

Poćucha na mjeno „Fryne". Wotedać we **Worklecach 46.**

Wows k picowanju

też tłóčeny,

hŕoch, woku, pelušk

k wusywej ma hišće tunjo wotedaś

Richard Jacob

w Budyšinje na Kamjentu. hasy 19a a na skladže w Kubšicach.

S **Wósporka.** Automobilowe njeshožo, kotrež hischcje tak někak woteńdže, sta žo w nozy k schwórtkej na Wósporku—Kubijskej dróhy. Jedyn automobil z tśomi wozami pschijedże tudy je Shorjelza a sajedże do hrjebje. Automobil srasy w hrjebi do pólneho mosćika. S tym žo wredna wólka slama. Nutskabędžaziy je strózelemi woteńdżechu. Tola pak dyrbjachu žo pěschi na dalschi puć podać. Najmjensche wutworjedżenje dyrbjesche žo hnydom wonka stać. Hakle wjeczor automobil do jeneje Lubijskeje wutworjedżerinje dowjesechu.

S **Khorzehnja.** (Wopor Zilowskeho wulkeho wojnja.) Kaž słyschimy, je z wohnjom cżežko schkodowany ratak Nowak, kotryž žo pschi wohnju cżežko wopali, w Khocżebuskej khorowni schtwórtk dopołdnja na swoje sranjenje wumrěł.

Z Łužicy.

Se **Zitawy.** Cżežke njesboże sta žo schtwórtk pschipołdnju w tudomnej pschedżelni firmy Hermanna na Zwonkowej Dwórnikej dróhy. Dźěłaczer Erich Kunak nějesche nad tśěchu na telefonje wschelake dźěła wukonjecź. Pschi tym žo někak pschehlada a padnyschi wosta bjes wědomja na tśěche leżo. Srjesłożeneho z automobilom do jeho wobydlenja dowjesechu. — Woheń wudyri saždženu wutoru w tudomnym laboratorin měschczanskeje haptyki. Woheń, kotryž z njekotrehožnosću na plunowodże nasta, wohnjowa wobora w prawym cżasu shascha. Wobžędżeł pak na tola něschto hódnje schkody.

Zapóslane.

S **Hucżiny.** Hucżinjanske sjednoczene dźěłarnje žo prózuja, dźěłoswólnikowych a strajkarjow do swojeje mozy dóstacź.

Wschudże su žo pschibitki se sćežkowazymi napisnami wupowěsće:

Kedżbu dźěłaczerjo!

Schtož je swjask fabrikschich dźěłaczerjow Němskeje se sarjadnikowom w Budyschinje wuwokał, njeje wěrno.

1. Njejsmy **hobustawy** dźěłodawarskeho swjasta za industriju, kotrehož tarify nasz potajkim njewotsajsaju.

2. Njejedna žo wo strajk, ale dźěłaczerjo dyrbj. hu yo tohodła z dźěła puschczicź, dokelž dyrbjachmy dźěło na khwilku sastajicź. So žo pola nasz strajk kama, je potajkim njewěrnosć.

My chcemy z dźěłom snowa sapoczecź a pschijimujemy nowych dźěłaczerjow.

Sjednoczene aluminijowe dźěłarnje
w Hucżinje.

*

Strajkowe wjednistwo tonay pschisponmo:

Firma šlusha do swjaska fabrikschich dźěłodawarjow 5 lět a je wschě mjdy po tarifje hacź dotal placźiła. Jako firma se swjaska wustupi a žo sapowě, dale mjdu po tarifje placźicź, wěz jednaisskemu wubjerkej w Budyschinje wojjewschmy. Tutón wobsamkny, so ma žo mjda po tarifje dale placźicź.

Jako sapoczatk junija nowy porjad do mozy stupi, posłaji žo 5 pj. pschiraschka na hodźinu. Wjednistwo pak to njepschijmoli, ale chcyschze jenož 3 pj. pschidacź.

Strajk traje dale.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Drježdżan. Njedźelu, 28. junija, dopołdnja bu tu wulka manifestazija sa Rhynski kraj na dźiwadłowym namješcźe. Mjes wjele towarschwami se khorhojemi bě tam też sastupjene **serbske towarstwo „Zjornobóh"** se swojej rjanej khorhoju z nadpismom: „Bohu k cżesći a Sserbam k wuzitku"; nětkotre žony we serbskich drastach běchu žo pschidružile. Popołdnju bě serbske kemschenje we schijnej zyrkwi a na wjeczor mała sabawa pola „Smija", kotraž jo karakterisiłaju wotewri se spěwom: „Rasche Sserbstwo i procha stawa!" Tak widżimy barbojtosćz a rosžahlosć nasheje ludowosnje!

* S Kamjenizy. (Zalostna kmjerćz.) Saždženu srjedu salese jedyn tudomny 16-lětny wikowarski pomocznik na 15 metrow wyschki schtom. Na njesboże žo halosa wotkama. Njesložowany padny na żelezny kij a žebi jón do żiwota sakło. Wón bě hnydom morwy.

S **Kamjenizy.** (Wotkrycże mordarstwa po 28 létach.) 11. haprleje 1897 namakachu dźěcźi pschi brajkanju we Kamjenicźanskim Kizikowym lěsu jednotliwe dźěle cźeła 6 létneje holczki zigaretoweho dźěłaczerja Sontaga, kotraž bě so 9. haprleje bjes źleda shubiła. Wschelak dźele bě cźu wumjelszy wot cźeła wotrěłane, brjuch a thrjbet rospróty. Starschej, wrócźiwschi so z kwasa swojeho żyna, jo njemale stróžichtaj, dóst swojeho dźěcźa shoniwschi. Wschě pytanje za mordarjom bě podarmo. Haczrunjeż běchu někotsi ludźo zuseho muzskeho na dnju mordarstwo widżeli, kak plakazu holczku njesecźe, njenamakachu ani źleda za njethmanikom. Tydżeń po tutym njeskutku namakachu blisko Wostrowuza cźeła 13 létneje Emmy Schmidtez z Blumberga, kotrejež starschej hakle 2 njedżeli psched tym dwě dźěcźi pokhowalschtej. Też tu bě žo mordarstwo kako, kotrež tamne pola Kamjenizy hischcze pschetrjechi. Wobej ruzy a jena noha běchtej wotrěsanej. Żiwot rospróty a cźrjewa z njeho wutorhane. Sadławy to napohlad. Słóńnik bě drjewjanzy pschi cźele stojo wostajił. Sbudźachu i toho, so je snacź buchalkowy mordarstwo sturił. Njeběchu jo też myślili. Mordarja wuslědżichu a sajachu. Cźasese cźeła morjeneje Schmidtez namakachu we lěsu. Tam bě žebi mordar thachle natwarił a pónoj k pjeczenju pschihotował. S dalschim pschepytowanjom žo wupokasa, so tónle mordar, kiž bě Schmidtez skónzował, njeje wina na mordarstwje tamneje pola Kamjenizy. Hakle tele dny w pschihażnym budże pschecźiwo schewjej Albertej Zigertej z Grojtscha pola Lipska žo mordarstwo wupota. Wón skónczuje temu stejescheje, so je w lěcze 1897 tamne mordarstwo sturił. Nětko wocźakuje swoje sashuzene khłostanje.

* **Nahły nawożenja.** Erfurtski pschisażny sud sażudźi klempnarja Meistera k 8 lět khłostarni (Zuchthaus) a wotrjekny jemu cźestne prawa na 10 lět. Po swadże je swojej njewjestu syplasche ju z woknom cźišnjecź a podźiwscho powjas wokoło schije sadżernycź. Jenož pschez pomoz policije je holza žmjerćzi wuczekta. Wobsłorżeny njekajesche žo niz najmjenje swojeho njeskutka a je pschecźiwo wuhudej powolanje sapołożił. — To je rjany nawożenja.

S **Filipsdorfa.** Tudy tele dny jedyn kolojedny fabrikanty cźekny z jenym 17 létnym studowazym 45 000 krónow z nanowe pokładnizy kradnywschi. We sahwostajenym liście pišaschtaj, so žebi žiwjenje wosmjetaj. Myślachu žebi, so žo to hischcze tak špěchnje njestanje, dokelž nakradnjene pjenjesły khwilu z ježiwjenju dożahnu, tak so jeju policija wsće pryedy lepi.

* **Wulke powobdżenje w Galizijskej.** Saždżene dny su w Galizijskej cźežke njewjedra se žylnymi slidkami zakhadżake. Zyła krajina je powodżena. Najcźežscho domapytana je Rańscho-Galizijska krajina nad Dujestrom. Pola Marjaspóla wulka woda mósť wottorhny, na kotrymž bě chu runje 15 dźěcźi a 5 wojakow. Wschitcźy žo tepichu. Żelezniski wobthod njes Strhjom a Stanisławom je žo sasajił. Też we Wjerćzornej Galizijskej je wšudom wjetschi strach hrošž. Woda we Wisłe je w Krakowje 3,60 mtr. pschibyła a pschiběra z kóždej hodźinu na 20 cm. Wobydlerstwo je wohrożenych stronow cźeka na wysche městna.

1 nowe jězdne koło

(120 hr. hódnty)

za 30 fenkow!

móže dostać, štóž so wobdźěli

na Wšotowarstwowskim zlěće w Kulowje.

Hlej nastawk w č. 150 „Zajimawa loterija na Wšotowarstwowskim zlěće w Kulowje".

* **Nanjeny rubjejnik.** Jedyn rubjejnik, kiž je jara do cźesće, wobcźežowaschce žo w dopišu na jenu Krakowsku nowinu, so je policija pschemale myto na jeho hłowu (4000 hr.) wustajiła. Tutón rubjejnik je wjele rubjejnizow a mordarjow zfucził a dla jeho romantiskich wustupow zu jemu „mały lord" narjekli. „Spožnaju pjenježne cźežoty mojeho wótsneho kraja", pisa w jenym liście, „ale myślu, zez, so je moja hłowa wjazy winoita hacź někajke masane 4000 hrywnow." Wón sam žowje žiwjenje wsche pożudżuje a wustajі zjane myto na swoju hłowu. W jenym dopišu na nowinu žłubi temu, kiž jeho policiji wuda, 24 000 hrywnow a da na to swoje „cźestne słowo", so budże swoje žłubjenje dźerżecź a njebudże žo na tym wjerzicź, kiž jeho popadnje.

* **Bankrot ruskeho wulkowjerzcha.** Psched Londonskim konkorsnym žodnistwje jednasche žo wo bankerocże Handrija Alekšandrowicza Romanowa, ruskeho wulkowjerzcha. Handrij Alekšandrowicź steji w tu khwilu bjese wschěch srédkow. Jeho zyle zamożenje wobsteji dźensa w schtyrioch puntach sterlingow (80 hr.), kotrež jemu jako šulo na jenej banzy swobtachu. W měrzu 1922 běsche wulkowjerch z Franzowskeje do Jendżelskeje pschischoł. W lecze 1919 běsche psched bolschewikami cźekmył a žo do Franzowskeje wobrocźił, hdyž na tši lěta swobta. W Jendżelskej posypytasche we wschelakich powolanjach a wobdźělesche žo na wobthodach, do kotrychž žowje pjenjesły tykasche. Wšesche dohladowarski rada, direktor jeneho kluba, potom wobdźělnik w jenym automobilskim pschedewjerzu, potom serjadnistwiski rada w zigaretowej fabrizy a skónczinje sarjadnistwiski rada w tworni swjerschnych koschi. Wschě popypty dźechu hubjenje, najhubjenischo w tamnym klubje, hdyž nalosaja saptaczi a — pschijahadži. Pasziwa (dołh) towcźinja 15051 puntow sterlingow (301 020 št. hr.) a jenicźke aktiwum (wobhbedżenstwo) najpomnjene bankowe saldo. Wulkowjerch pschipiłuje žowje njesboże wosbeje schłodże, kotruž je w klubje poczerpił, mjenujcy 12 132 puntow sterlingow (242 640 hr.) Wulki dźeł swojich pjenjes je w tamnym automobilskim pschedewjerzu sžubił.

* **„Bitwa z rubjejnikami".** Spodżinona wójska sta žo w Guadalajara (w Schpanijskej), hdyž wjetsche rubjezne cźrjody hnědża. Wurubjeni burja dźiwcźu žez žami pomhacź, sžromadżichu žo a cźehnjenu wobronjeni pschecźiwo banditam. W žamym cźasu sarjadowa pak knjezerjowo hoditwu pschecźiwo rubjezńikam a wupósła jedyn regiment na pytanju. Kaž to druhdy že zosa, je jenym dólcźku storcźichu burja a wojazy do žo, kdźa strona mějesche druhu za rubjejnikow a tak dóndże k wjazyhodźinskej bitwje, pschi kotrejž běsche jich 17 mornych a 40 sranjenych. Rubjejnizy pak pschihladowachu z blišeje hórki bitwje a proschachu, so by kóžda hoditwa sa nimi tak wotběžała.

* **Dalscha powješcź wo kalifornišim semjerjenju.** Kaž žo nam z města Santa Barbara powě je tam wutoru snowa žylne semjerjenje było. Stork bě runje tak žylny, jeli so niz hischcze žylnischi hacź póndżelu. Wustrózani ludźo w Santa Barbarje, kotsiž njebuchu sažypnjeni, spytachu žo wukhowacź a cźekachu. Cźekanje bě wobcźežene. Semja smahowasche žo kaž morjo. Zyle mnohosće horjeje wody wulinychu žo na dróhi. Wjetscha měra benzina rozbuchny. S tym wulki woheń wudyri. Semjerjenje wulku schkodu naczini. Wjazy hotelow a wulkich twarjenjow na 10 poschbodow žo sniczi. W jenym hotelu žo na 300 wožobow sažypny. Wojazy wschitkich ludźi mušowachu, město wopuschczicź. Zyle wobydlerstwo Kalifornišeje je rosshorjene. Město Santa Barbara je žo pod wojerišim sohladom stajiło. Kaž geologojo praja, žo hischcze dalsche semjerjenja we Kalifornišej wocźakuja.

* **Grota-powjafowa żelesniza** (Drahtseilbahn) **na Mont Blanc.** S Chamoniga do Aiguille du Midi na horje Mont Blanc we Schwizy budże žo w blischimi cźasu grota-powjafowa żelesniza natwaricź. Tuta powjesły ludźi do 3843 metrow wyschokosće. Saždżenu symu wožesche ludźi jenoż 1790 m. wyschoko, w pschichodnej symje budże wobthod do 2663 m. wyschokosće. W jenym wosu ma 18 wosobowe městna.

* **Polizija bankow.** W amerikanskim stacże Indianowo nadpadowachu wobrónjene cźrjody banki a to w posledniaj tydżenjomaj na 30 rasow. Dokelž so statna polizija jako njedostatna wupokasa, žu bankerjo privatnu policiju sriadowali — 5000 muzi, — kotraž dyrbjesche sjawnje pschischahacź a sjawnje žo też wobroniz. W Indianopolisu, hlownym městje stata, je wobstajna straża a patrouilla wobrónjenych muzi sriadowana, kotiż mja krutu pschikasanju, paduchow a rubjejnikow na městnje sastrělicź.

* **Wjelk žo wuzbożdżi.** W sjawnych sahrodach Milana, mjes porta Venecia a Nuowa, hdyž žo najbóle ludu tutoho města pschekhodżuje, je sahrodka, hdyž běschtaj wjelkaj sawrjenaj. Njedawno žo jimaj poradźi, cźekmyc a to runje w cźasu, hdyž běsche wobthod prawje žiwy. Zonty a dźěcźi wokoło a schkrěčkachu na pschemo a cźekachu do teschich kónczin. Pschez to buschtaj swěrjecźi hakle naspschchenej, znadź bjschtaj jewak pucź do žowjeho khlěwa sažo namakałej. Pod taškimi wobstejnosćemi njeběsche mózno, jeju popadnycź. Rostorhaschtaj najprjódy jeneho pža, kotryž jimaj schcźowkajo na preki stupi, a cźerjeschtaj na diwórnischcźo. Tam nasta snowa cźekanja mjes pucźowarjemi. Automobilistojo a kolešarjo podachu žo sa nimaj. Mjes tym běschtaj jeneho pažantu do nohi kuhnoj a namakaschtaj stónczinje pucź do polow, hdyž drje žo na khwilu jewoje žiwobolo wjesełitaj.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pucź z **Warnocźiz** do Drježdżina je dla nażypowanja na Drježdżanskich honach wot 3. hacź do 10. julija sawrjeny. Jězdźicź ma žo w tutym cźasu na Hnaschezu a Sélowicźu.

Gmejnski pucź se Stachowa do Wjelkowow je na Pocźapiečanskich honach dla nażypowanja wot 4. julija sawrjeny. Jězdźicź ma žo tak dołho na Schmorborn a Kanezy pola Bistopiz.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu pondźelu wječor 1/9 hodź. w Serb. Domje.

Bukecy. Bukečanske serb. tow. wotjědu njedźelu, 5. julija, z Pomore 3/4 9 hodź. do Kulowa. Wo prawje bohate wobdźělenje so prosy. Spěwarjo a spěwarki chcyli so po możnosći w połnej liczbje wobdźělić.

Delni Wujezd. Towarstwo „Zahrodka" wotjědże na Kulowski zlět ze železnicu 1/8 hodź. rano a wróći so do D. Wujezda z cźahom 1/10 hodź. wječor. Z kołami wotjědże so 1/2 10 dop. wot Haškec Hoscenca.

Dubrawka. Tow. „Jědleńka" ma kóždu wutoru wječor 1/2 9 hodź. spěwanje w Kraskec domje.

Hrodźišco. Spěwny wotrjad serb. tow. „Zerja" ma přich. srjedu, 8. julija, wječor 1/2 9 hodź. w Njechonju spěwnu pruhu dła předstejaceho swjedżenja. Wšitcy spěwarjo a spěwarki dyrbja z wěstosću přinć, žadyn njedyrbi pobrachować. Dirigent.

Khrósćicy. Jednota „Sokoł" ma přichodnu wutoru wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje.

Malešecy. „Sokoł" a „Serb. towarstwo" zešadźetej so njedźelu rano wa 7 hodź. pola Zendźic, zo byštej z automobilom do Kulowa wotjěłoj. Kóždy njech sprawnu serbsku myslicku sobupřinjese.

Njeswačidło. Tow. „Jutrnica" wotjědże njdźelu, 5. 6., dop. w 10 hodź. z cźahom do Kulowa. Zetkamy so tam na dwórnischcu. Wše sobustawy ze swójbnymi a hosćemi wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Nowy „Towařšny Spěwnik. Dokelž so z nowym wudawkom „Towařšneho Spěwnika" zabšram a jón přihotuju, prošu wšitkich dirigentow spěw. tow., wučerjow a druhich hudźbnje zdźělanych, zo bychu mi swoje přeća pisomnje zapodali. Też druzy móža so na tym wobdźělić. Spěwnik dyrbi po możnosći wšě spěwy wopřijeć, kotreż lud husto a rad spěwa Wšelake hodźe so hišće přiwzać. Spěwnik ma tak ruče kaž někak možno hotowy być. Po tym njech so kóždy ma, kiž sej něšto přeje. Jurij Słodeńk.

Poršicy. „Sokoł" wotměje njedźelu, 12. julija, pop. 1/2 2 hodź. swój 2. założońskí swjedżeń na swjedźeńskej łucy. Programm so hišće wozjewi. Wše sokolske Jednoty so k temu wutrobnje přeprošuja.

Poršicy. „Swěra". Wotjědźemy jutře rano 1/2 9 hodź. z autowom z Krakec do Kulowa. Wšitke sobustawy chcyle so wobdźělić.

Potuńšene jězby do Kulowa. Kaž smy so nětkole doprašeli, płaći lisćik z Rakec do Kulowa 0,50 hr. Potuńšenje cyłeje jězby tam a wróćo z wužiwanjom njedźelskeho lisćika do Rakec (do Kulowa abo Wojerec so žadne njewudawaja) by tak snadne było, zo za haru njestoji. Tuž to wostajimy.

Rakecy. Serb. tow. „Lipa". Sobustawy napominaju so hišće raz, zo bychu so na swjedźenju w Kulowje přich. njedźelu wobdźělile. Zhromadźimy so dop. w 10 hodź. pola Hónča. Předsydstwo.

Zjězd spěwanskich towařstwow w Hodźiju wotnidżu so 23. auguata. Jako zhromadne khory spěwaja so čisla: 3; 6; 10; 11; 14 z „Dobry wječor", čisło 7 ze „Zerja" a čisło 6 a 20 z „Wulka lubosć." Te chcyle towařstwa derje přestudować. Dla wustupjenja jenotliwych towařstwow wozjewju wobdźělenym přichodnje. Jurij Słodeńk, hlowny dirigent.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósne městnosće - Konditorske pječwa prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mištr Stiebitz.

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

„Sakski Dom" w Rakecach.

Wot srjedy, 1. julija 1925:

wulke kehele kulenje wo myta

na asfaltowej zwjazkowej kehelekuleŕni.

Započatk w 3 hodź. pop.

Kóždy kuleŕ dyrbi sam kuleć. Jene wukulenje płaći 50 pjenjezkow. 2500 króć ma so kulić. Kónc a rozdźělenje mytow po 2500. kulenju.

1. myto: 1 dosp. lěharnja, kotraž wobsteji: z 2 ložow, 2 stołcow, 1 myjneho blida, 1 drastneho khamora, 2 nóceneju khamorčkow. 2. myto: 1 šijaca mašina; 3. myto: Kucheń; 4. myto: Drastny khamor abo vertiko; 5. myto: Kopańca (Fußball) z pucherjom; 6. myto: Por kopańskich stupnjow k zaměnjenju; 7. myto: Mandolina; 8. myto: Kožana žonjaca ručna toška; 9. myto: Pisanski grat; 10. myto: Kožany cigaretowy etui; 11. myto: kupon wo 10 hr. 12. myto. Etui za pisanski grat (kožany) a wjele druhich wěcow.

Kóne kulenja z dypkom ⅝/1 hodź. w nocy.

W prěnich hósnych městnosćach:

kóždy wječor zabawna hudźba

Wo žiwy wopyt prosytaj

Walter Strich a mandźelska.

NB. Myta su na łubje „Sakskeho Domu" a we woknje kujezow Ed. Hampela a H. Wintera w Rakecach wustajene.

Hosćenc w Khwaćicach

Jutře njedźelu su

pyšne reje

K temu přećelnje přeprošujetaj

Jan Nowak a mandźelska.

Hosćenc w Haslowje

Jutře njedźelu

pyšne reje

Přećelnje přeprošujetaj

J. Měrćink a mandźelska.

Łožowe šaty, běle a pisane najlěpše wupjerki wšěch šěrokosćow módrućišć, prynceske spódnje suknje spódnje tajle, košle, sportske košle šórcuchi, kupanske ruby jaki do wětra, jaki do dźěła a t. d.

poruča

płaćizny hódno w jenož najlěpšich kajkosćach

Emil Wehrle

na Jerjowej hasy 7 :-: na Jerjowej hasy 7

Tunje lěčne stupnje!

Nowe modelle

w lakowych stupnjach, zasadźeńkich stupnjach, stupnjach ze spinkami, stupnjach z dźiwinoweje kože a płatu, lastingskich stupnjach a sandalach.

„Chasalla"-črije a stupnje

Wobhladajće sebi moje pjeć wukładnych woknow a kedźbujće na

elegantnosć, wubjerk a kajkosć.

Samsna fabrikacija!

Heinrich Mohr

při Žitnych wikach.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

samowjazaki **slě**

A. Bokelmann nasl.

Hódnostny paleny kofej, najlěpša buna!!

½punta po 3.25 hr. 3.— hr. 2.— hr. Šalka płaći najwjacy jenož 1¾ pj. bjere wšěch přidawkow. Póstowy doběrk (Nachnahme) bjez wudawkow haš do domu.

Patzig w Drježdźanach 28. Kronprinzenplatz 4.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórnišćowej drózy 40.

M. Mikela časnikař w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

Syru wołmu

kupuje po najtuńšich płaćiznach abo zaměnja na

Ia česane předźeno

Otto Oßwald

štrumpowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Wulke měšćanske třelenje 1925.

Porjad swjedźenja.

Njedźelu, 5. julija: Rano **budźenje.** Pop. w 3 hodź. **paradny wuchal,** na kotrymž so wobdźěla třelerske korporacije a přećeljo třelerjow.

Wutoru, 7. julija: Pop. wot 4—7 hodź. wulki **promenadowy koncert** na swjedźeńskim městnje, kiž wuwjedźe Budyšski koncertny a dźiwadłowy orchestr. Nawjeduje k. kapalny mištr Hugo Bender.

Srjedu, 8. julija: Brylantny wohnjostroj!

Štwórtk, 9. julija: Pop. wot 4—7 hodź. wulki **promenadowy koncert** na swjedźeńskim městnje, kiž wuwjedźe kapała statneje wobory 2. 10. Nawjeduje k. wyšši hudźbny mištr A. Käppler.

Pjatk, 10. julija: Wot wječor we 8 hodź. hudźba na swjedźeńskim městnje (Platzmusik), kotruž wuwjedźe kapała třelerjow. Nawjednje k. orchestrowy nawjedowaŕ Böhme. Při nastawacej čmě **so swjedźeńske městno rjenje wobswětli.**

Korčmarske, jězdźerske a wustajeńske wobkhody wotewrja hižo **sobotu, 4. julija,** popołdnju w 5 hodź.

Porjad třelenja.

Póndźelu, 6. julija a wutoru, 7. julija: Wot 9—12 hodź. a 1—4 hodź. **třelenje do prěnjeje kralowskeje tarče** (z napołoženjom z lohkej třelbu).

Srjedu, 8. julija: Wot 9—1 hodź. kaž tež

Štwórtk, 9. julija: Wot 9—12 hodź. a 1—4 hodź. **třelenje do druheje kralowskeje tarče** (z napołoženjom z čežkej třelbu).

Pjatk, 10. julija: Wot 9—12 hodź. a 1—4 hodź. **třelenje do třećeje kralowskeje tarče** (ze swobodnej ruku).

Sobotu, 11. julija: Wot 9—12 hodź. a 1—5 hodź. **třelenje** (Lagenschießen) z lohkej třelbu z napołoženjom a do Tři-Kralowskeje wustajeńskeje tarče (z čežkej třelbu).

Na třelenju móže so kóždy wobdźělić. Porjad třelenja wuleži we stwě předsydstwa třelcow.

W Budyšinje, 29. junija 1925. **Předsydstwo třelcow.**

K Budyšskemu třelenju

za wšě družiny

Najtuńše płaćizny

wobuća

Jenotliwe pory wosebj. płaćizny hódno!

Franz Kühnberg

na Lawskich hrjebjach 12 znapřeča dźiwadła.

Njedźelu wotewrjene!

K Budyšskemu třelenju

dawam na wšě swoje **muzace a žonjace tkaniny**

10 procentow rabata

Wjedu jenož prěnjoklasne ale tola tunje twory.

Njedźelu, 5. julija, mam swój wobkhod wotewrjeny.

Greizski tkaninowy předawanski skład

w Budyšinje **Jan Dučman** na Moltk. dr. 1a.

Chenillowe rubišća a šawle

klubowe lacy, dźěćace ječki

hrajkanske wobleki

po wšěch płaćiznach a w najwjetšim wubjerku.

Ernst Jordanowa wud. w Budyšinje

na jerjowej hasy 5 na znutřkow. lawskej hasy 8.

W. KELLING

barbi - chemiscy čiśći

z rukowanjom z bencinom

portiery

meblowe tkaniny

tepichi - přikrywy

w Budyšinje na khažorskej drózy 6 na Přiśećanskej drózy 16 Telefon 45

w Khośćenuzu na Hródkowskej drózy 4

we Wojerecach na cyrkwinskej drózy 22

w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy 26

Wobroćće so

při potrjebje **časnikow,**

złot. a sleborn. tworow

kóždeje družiny jenož na

Gottfrieda Heinzu

časnikarskeho mištra

we Wojerecach na Hródkowskej drózy 8

w domje knježa kožuchařskeho mištra Franca Bittnera.

Hdźe

kupujeće derje a tunjo?

Mužace wobleki

hólčace a dźěćace wobleki

tkaninowe kholowy

kholowy do dźěła

wobleki za montěrow a zamkarjow

jaki za mištrow

bluzy za dejerjow

mantle za wšě powołanja

košle

pola firmy

Hugo Pachaly

před šulerskimi wrotami 1.

Njedźiwajcy tunich płaćiznow wjedu jenož dobru kajkosć.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Našemu swěrnemu sobustawej

knjezej **Pawołej Rječcy**

a jeho mandźelskej

Hanje rodź. Mlynkce

přejemy do młodeho mandźelstwa **najwutrobniše zboże.**

Serbske towarstwo w Khwaćicach.

Wróćiwši so wot rowa mojeho njezapomniteho mandźelskeho, našeho swaka a wuja

kublerja Jakuba Kmječa

wuprajam wšěm, kotřiž su tak nahle zemrětehona póstywječoru wopytali, jeho w tak nahladnej ličbje k rowu přewodźeli a za jeho dušu so modlili, najnutrniše

„Zapłać Bóh tón Knjez!"

W Kozarcach, 1. julija 1925.

Hana zwud. Kmječowa

w mjenje wšěch zrudź. zawostajenych.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowoznikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihtišćerња, zap. dr. z w. rnk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěłuje so staršne nawěstki a tabele so wyšše wobliđeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 154 **Budyšin — póndźelu, 6. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Kulow.

Po njedźelach, haj měžazach dołheho pśihotowanja a wopornjeje próžy hrožesche rano, so žerbšćich towaršstwow lětušći flet žo rozrasy pośledni wokomik. A kak nasch njebješi Wótz ź nami derje mĕnjesche. K njemu dyšchowachu spravne žerbśe wutroby we pśihijomne žiwjedźeńske wjedro. Jeho wótzowsku luboseź hnydom njespóznachmy.

Lacne běchu nasche hona. Zadachu po wokśewjazym deschćiku. Próšchne běchu drohi a puće. Struchła bě wutroba žerbšćeho ratarja. Ssobotu popołdnju poczahnychmy žo njebjeśa ź njewjedrownymi mróčelemi. Žyliczku nóz maczesche dawno pożadany miły deschćik nasche po wešćewjenju tradaze sahony. Sserbśkemu ratarjej wyšćahe wutroba. Njehladajo nĕkotrych kapkow deschćika nastaji žo rady na puć̀ do mĕsta lětuśćeho śleta pśches hona nowe wokśewjenje dychaze a tohodła se žerbśkej wutrobu žobu wyskaze.

W mĕstaczku lětuśćeho śleta, w Kulowje kidasche žo Njśesće w 11. hodźinje, mjes tym so Bukećanske hona hižo Boże ględźo dawno wobžwětlowasche. Cźuwy wopuśćiźu na thwiłku žiwjedźeńśi wubjerk w Kulowje a tohodła rośeśa powĕśe, so žo žiwjedźeń pśichopoloži. Ale hižo běchu sta po puću a nowe sta hotowachu žo na puć̀. To žiwjedźenjej dreje trochu śeschłodźi a mnohich pohnu žo wróćiś. Ale ź rośeśazej žokmu do Kulowa pśichkhadźaze łyły njedaboh žo wjazy sadźerżeć. Hnydom rośeśachu žo powĕśe, njech pśichiźe, schtóž nĕkaŕ może.

A nĕtko pśichkhadźachu po żeleśniźy, na kołach, na wosach, na konjoch, na automobilach a pĕśki, žobustrowhumy-śchi wobhdleśiwo zyłeje wokoliny. W śeśeje hodźinje hižo rjadowasche žo wulkotny cźah. S Maleśchanśtich a Porśchiśich śiron wotcźachowachu žo hišće̊ze Ssokoljo. S motorśkimi kołami pśichkhadźazy pśichinjeźechu powĕśeŕ, so cźeśitaj automobilaj žo ź wulkej pĕśchonośeju blížiś. Borzy łeśhyśhachmy buki rujazy hłóž automobila. Po Budyšńśkej dróhy žo bliźeśe. Domy na wobĕmaj bokomaj hałzy rjachu pod kołami cźeźićich automobilow. Nasch žerbśći śkałowy wulkopśchemyślnik knjes Marćink-Dobrośchćanśći bĕ žinoje cźeźite automobile dobrocźiwje śkhadźowankarjam wućinował. Wyšikajo ź khorhojcźkami šmahnjo pśichkhadźaću naśchi Ssokoljo ź naśchich naśśépśich jednotow. Dołhi, dołhi bĕ hižo cźah, jako woni pod šmykami žiwojich žokołikich świśdarjow a bubnarjow žo do cźaha śrjadowachu.

Tśjoch bĕ wotbiło, jako žo nimonjerky pyšny cźah poczа hibaćź. Na cźele krocźeśe šmuhjerna Kulowśka kapała, kotrymž žo hnydom mĕśćańśtosta ź mĕśćańśkej radu pśhisamknuh. Nĕśko śćĕhowasche cźah tak pišany a wšchelakory, kajkiž samóże jón wutworićź jenož wopornjwa Luboseź.

Tu dopjelni žo žlowo: to śe žu cźuli a to dobre žu aźtukowali. S wĕśeje Sserbam njepśeczeľśkeje strony je žo pśeczeźiwo śĕtej śchcźuwako. Nĕmcy śpytachu žo pśeczeźiwo Sserbam naśchkaźaćź. Wułóżu bě runje naźwopaczny. Sśiwjedźeń wuklinca w lubośnej harmoniji njes Nĕmcami a Sserbami. S elementarnej mozu žo tuto śaćiwcje pśchedoby. Mĕśtaczko běchu haćź na najkrańśicho wudebjeli hišćeze, w poślednich wokomikach je debjachu. Kóždy a teź kóždy dom a domćźk trowjeśeze a witaśche Sserbow towaršstwa ź pletwami a wĕnzami, ze khorojczkami a žerbśkimi napišnami. Selene mejśi wobrubjachu haźy.

Na žiwjedźeńścźu łód rosta. Schto bĕchu wšcho wo wotpohładach žerbśkeho śleta barbili, wo Ssokolach wunoschowali. Wĕrnośćeź žo pśche wšcho źiwećźi. Jednotu a śoźumjenje, dźeńy tak pśchiwołachu Ssorbjo Nĕmzam, a cźi, cźi śpravni mjes nimi a tych je potwśchikkownosć: „To žame teź my.“

A nĕtko naśchi Ssokoljo. Žaneje demonstrazije politiśkeho naźnaka. Nowe puće jenož we śwuczowanju cźela. Sadźiwani pśchihładowarjo wobdźiwachu pśchikładnu dźisźiplinu. Harmonišće bĕchu jich pohibły pśchi łynkach rjaneje hudźby. Wśicho nowe, rjane, źobne. Widźachmy nabobnych knjesow ź mĕśćańkeje rady, ź kajśnu łpodźiwanjom a sajźmom sa tutym njeśwuczenym a njewotzakowanym wobrazu sćĕhowachu. Najmłódźicha generazija Ssokołow, naśche dźeći. „Dźĕćo pśchinjeśe luboseź žobu“, praji žerbśke pśchiśłowo. Widźo tu maku pišanu a cźerśtwu, kražnje wuwuczenu łyku, wutroby rostachu. Schtó by tole wocźakował, powědachu žebi pśchihładowarjo mjes žobu. Kóždy jich pohibowaše žo je na to śłożeny, cźeło śtrucźićź a tola je to sašo hra njewinowateho wjeśela.

Trimmył, moraliśki łkawu, jnéjachu naśche Ssokołki. Toho žo wĕśće nadźeli njebĕchu. Wustupjenje naśchich Ssokołkow a jich pśchitejaze łdrasćenje bě žamy appel na jónsku dostojnosć a kśheśćijanśku pśchiśtojnosć. Wjeczor nam Kulowśy mĕśćenjo wobkrućichu, kajśi wubjerny łaśśiśkej žu runje naśche Ssokołki sawostajiśe, dokeľ bĕchu njedawno turnaśki w tajkim łdrasćenju wustupiłe, so powschitkownje pohórśchł śłudźićhu. Pśchećźiwo tomu mérja žo teź łkowa najdostojniśicheho knjesa biśkopa, kotryž je njedawno na śkhadźowanźy biśkopow we Fuldze rěcźał.

Wśchu rjanosć a wulkosć śléta wopiśaćź pśchewośtajiny rośpravje ź druheho pjera. Cźuźchumy jenož te momenty wusdźĕhny, kotreź žu tutomu śĕtej natlóćiźe jeho woteźebity ras.

Wubjerńje howjeśche źwjedro naśchemu śletej. Njebjeśa próścha. Sśmalaze julijśke łkónco wotdźerżowaśche cźeśći mróćiny śchlewjeŕ. A tola „wodyćh“ Sśwjateho Jana wukuśła miły powĕtr, kotryž druhdy zuni wĕtśiś śahimy. Njebjeśći Wótćeźej bě ź najkrańśichim Domowinskim wjedrom naśch źwjedźeń žohnował. Njech teź dalśe śeźĕhwći krańźneho śléta žu źa naśch žerbśći lud a žerbśku śemju se žohnowanjom.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Kajź. a najtuńša kupowańja wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

Němśkonazionalni a němśzy ludowzy pśheczeźiwo Stresemannowemu bjeśstrachowemu paktej.

Sałźy němśkonazionalni žu śo śaidźeny tydźeń we Drjeźdźanach w pobjedźenju dowĕrnikow ź němśkej śwonkownej politiku sabérali. Němśkožemśki śapóśłanz dr. Quaatz mějeśche jara wótru rěcź pśheczeźiwo śwonkownemu ministrej dr. Stresemannej, kotryž hišćeze pśhisłuchnišchi politiku wjedźe, dyžli nĕhdy demokratoje. Tuźi žu žwojich ministrow ź němśkeho knjeźerśtwa wróćo wsali, so njeźhychu trjebali hanibne wunĕńenja Versailleśkeho mĕra podpiśaź. Śhromadźeni na to tonu pśhihłoźowachu, so němśkonazionalni a jich ministrojo žamołwiny bjeśstrachowy pakt śwonkowneho ministra Stresemanna fa dobry njeśpóśnawaju a so śamołwjenja fa njón njepśecźiwnym. Śhromadźina jenomyślnje wĕśte wozakanja wupraji, so němśkonazionalna strona wśchĕ źrĕdźi nakóźi, so by je žwojim wiłłwom w knjeźerśtwje abo, hdy by trjeba było, ź pśheźidźejnjom do opposiźije wobśamknjenju tuteho bjeśstrachowego pakta sadźewała. Němśkonazionalźi žu teź pśheczeźiwo temu, so by Němśka do Śłowjańśka ludow sałtupiła a so by na śwjatkarśku wotbrounjeńśku notu wotmołwiła.

Němśkonárodny pśheczeźiwo dr. Stresemannej hišćeze dale du. Jich frakcija w němśkim śejmje je pśheczeźiwo njemu **źlędowazy namjet njedowĕrjenja sapódała:**

Němśki minister śwonkownych naležnoścow, dr. Stresemann je wopomnjeńśi śpitź, kotryž bjeśstrachowy pakt wopśchija, žamołwóźnje a bjeś wědomośće ministerstwa nutrańjym knjeźerśtwom półłak. Dale je wón tydźenje a mĕśaźy dołho ministerstwo a śejm bjeś wědomuja we nadrobnym wopśchijeczu wopomnjeńśeho śpitźa wośtajił a je tak śławej 58 němśkeho śejma žamołwóźnje nowe śwonkownopolitiśke wuloženje dał, kotreź je němśkemu pśchićhodej śtrašchne a śchkódne. Němśći śejm tohodła ministrej śwonkownych naležnoścow dr. Stresemannej dowĕrjenje bjerje.

Wunoschk němśkeho ludliczenja.

Po ludliczenju 16. junija 1925 ma Němśka dźenża 63¼ milijona wobydlerjow. Pornjo ludliczenju ź 8. cźerwca 1919 je wobydlerśtwo wo 3,3 milijona pśhibĕrało. Němśka ma dźenża śaźo telko wobydlerjow kaž w lěcźe 1908, haćrunje je po źiwětowej wójnje Póśtarśku, wjećzornu Prusku, Hornjoślĕsku, kruch Schleswiga a Elsaśku a Lothringsku śhubiła. Prusśka ma dźenża nĕhdże 38, Bayerśka 7½, Sakśka 5, Württembergśka 2,5 Badeńska 2,5, Durinśka 1,5 milijona wobydlerjow.

Franzowśojo Bochum wopuścheźa.

Franzowśki kommandant je mĕśtowemu śarjadnistwu w Bochumje źdźeli, **so je žo jemu porućiło, mĕśto Bochum wopuśchećiź.** Wón je pśhihoty cźinił, so bychu žo wobydlenja a kwartéry wrócźo dale. Dźeń, na kotrymž franzowśki wojaźy mućahmu, žo mĕśćańśkemu śarjadnistwu hišćeze wośjewi. Pódł toho je general porućił, so śnjeźa wot 2. julija dawaźo kwartérow do žwojich wobydlenjow, w kotrychž na kwartérśke wopiśmo Franzowśojo pśchebywaju, **sašo hłodźićź**, so bychu nastaiłe śchkodu śwećźili. Pśchiśłuśnjej kommiśiji śtej žo po generalowym pśheczeźu dwaj tołmaczej pśchidałoj. Kommiśija bliźśe dny žwoje dźełko śapoczinje.

Njewuwjedźomnosć Dawesowego plana.

Londońśke konśerwatiwne nowiny „Outlook“ piśchu, so je ź rěcźe Stampśa w Belgiśkej pśhistać, so Němśka njebudźe móź 2½ milijardy hriwnow lětnje płaćiź, kaž dołho wšchón druhi žiwĕt wulke hromady němśkich twarow njeknjepuje. Němśka móże jenož wośtaśkodźenje ź pśhesłyhka twarjenjow wuwoła płaćiź.

Jeli so dyrbi so Dawesowy plan łapłaćiź, dyrbi žwĕt dwójnu hódnosć twarow Němśkeje pśhewośtaś, kotreź je wot Němśkeje do wójny wotběrał, ako śchtyri króćź wjazy, hač dźenża wuwoła Němśkeje wućinja.

Němśke knjeźerśtwo a Moskowśki wušud pśheczeźiwo němśkimaj śtudentomaj.

Dostawśchi powĕśeź wo śunjertnym wušudźe pśheczeźiwo němśkimaj śtudentomaj dr. Kindermannej a Wolśchtej, je němśke knjeźerśtwo hnydom łkodźe fa to cźiniło, **so bo** wukonjenje wušuda wośtorcźi. Pódła **toho bo wocźakuje**, so śaśudźena; pravo wužitaj, **wo wobhnadźenje** prośyeź. Dale budźe žebi němśke knjeźerśtwo wobśwědočenje wot bolśchewikiśkeho knjeźerśtwa žadaeź, so bo pólźanzśkowowy radźićeł dr. Hilger we Moskwje pśchi pśheźidźejach, ź kotrymiž je Moskowśki śud śaśudźenju wobcźeźił, na žane waśchnje njeje wobdźĕłił. Pódła toho dyrbi žebi němśke knjeźerśtwo dalśe krocźele wumĕńiś, dóniž njeje rośpravy němśkeho pólźanza w Moskwje ive procźeźu dostało.

Pśched nowym Moskowśkim procźeźom pśheczeźiwo Němźej Baumannej.

Němśkaj śtudentaj Fink a Rose staj žo pjatk wjećzor do Barlina wróćiłoj. Po namołwjenju němśkeho knjeźerśtwa bějśtaj do Moskwy wotjełoj, so bychtaj tam we procźeźu pśheczeźiwo němśkimaj śtudentomaj, kaž je žo hižo powĕźe, źwědźićioj. Ssobu wobśkorjenyj baltiśki Němź Dittmar je pak na to wožebje Rosu śalśchnje wobeźeźił. Ruśki śtatny generalny rěcźnik je potom na podłožku śalśchnje wobśkorźby namjetował, so bychu němśkeju źwědkow hnydom śajeli. Ssud pak je tónle namjet wotpokasał, ja to pak porućił, so dyrbitaj žo hnydom wupokasaćź. Fink a Rosa staj žo potom ź ljetadłom ź Moskwy do Königsberga dowjeśtoj a staj žo wot tam po żeleśniźy se śpĕśchnym cźahom do Barlina podałoj.

W Moskwje dyrbi žo w bliźśchim cźaśu procźeź pśheczeźiwo Němźej Baumannej śapoczeć, kotryž je žo jako hłowny wobcźeźowazy źwědk w procźeźu pśheczeźiwo Kindermannej a Wolśchtej pśheźiśchał. Baumanna tohorunja winuja, so je do Rukweje pólany był, so by bolśchewikiśke knjeźerśtwo polwałik. Jeho žu loni śajeli. W procźeźu pśheczeźiwo Kindermannej, Wolśchtej a Dittmarej je wón bolśchewikkim wyśchnoścam tak wubjernu źłužbu wopokasał, so drje žo wón wušuda bojeć njetrjeba.

Podpjera śa Stinnesowy konzern.

So bychu Stinnesej pśchedewśaze njeśwĕśćiźe, je žo Stinnese družśtwu śałoźiło. Pruśka śtatna banka je jemu na jeho wobžedźeństwo 20 milijonow hriwnow pożćźiła. Na to je pruśki śtat Stinnesemu družśtwu leżomnośeje pśchi delnim Łobju ź twarjenjemi wojenśkaj, kotreź žu 5 milijonow hriwnow hódne.

Pruśki hajniśki śiśtus je Stinnesoweho śawostajenśtwa w Pomorśkej pjeć knjeźich dworow, 17 500 jutrow wobžahazych, pśchewośtnje.

Ruśke wójnśke łódje pśchi danśkim brjośy.

Ruśke wójnśke łódje žu njenadźiwy pśched danśku kupu Langeland pśchi śahodźe do Belta pśchijśłe a žo tam łaśtowiłe. Eśkadra wobśteji ź dweju wulkeju bitwiśkeju łódźow, 26 000 tunowśkeje wulkośće a śchśéśe torpedowych cźołmowp po nĕhdże 1400 tunach. Ruśka dhe ź pśchijśłeju žwojich łódźow ź danśkej kupje po śdaću źwĕtej a wobežbe Danśkej pokazaćź, so ma Ruśka w pśaśchenjach baltiśkeho morja źłowĕźko žobu rěcźeć a so žo wózuje, so by žo śaśo nomóśta móź śćinita. Kaž je śnate, nĕtkole hišćeze wjetśchi dźeł jendźeśkeho wójnśkeho łódźtwa w baltiśkim morju pśchebywa. Pśheczeźiwo njemu dyrbja ruśke łódje demonstraziju wuwjeśeź.

Italska lira njepschestawajcy pada.

Swětowe pjenjezniwo nima k italskim statnym finanzam dowěrjenje. Italska lira, pryby 80 pjenjezkow hódna, hischcze jenoż 15 pjenjezkow płaci. Sso boio, so budże hischcze dale padacz, Italczenjo ju ſ dollarom a jendżelskim puntom sameńjeja. S tym liru ſami dele klócza. Italske nowiny radża, so by ju w Italſkej krucze zakasało, zuſe pjenjesy kupowacz abo pschedawacz.

Psched załoženjom nowcho kněžerſtwa w Južnoſłowjanſkej.

Paschicz je ſe załupjerjemi chorwatiſkich zapósłanzow dcjednał. Nětcziſche ministerſtwo bo rozpuſczycz. Nowe ministerſtwo bo ſ radikalnych, ſamoſtatnych demokratow a Khorwatow wutwori. Dr. Ninczicz ministerſtwo ſpowołowcy należnoſczom wobkhowa.

Wójna w Marokkowſkej.

Hawaſka powěſczenja 3. julija połozenja wo franzowſkej fronczе w Marokkowſkej wojſewja. Po tym bo pokoženje pola Schuna a Ghezouna njeje pscheměniło. Stróżſchczo pola Tafzanta je bo ſnowa ſ prowiantom ſaſtarało. Wołdżčkenja w Fichtala a Schararga w poknogu ſu we khętrym njemérje dla njepſchecželſkeho postupanja we Kebaa Słoſ. Naprawy ſa biesſtrach ſu bo czinile. Mjes Słoſ a Ain Aiche je bo njepſchecžel do franzowſkeho pażma dobył. Połoženje je ſmérom w Ain Maatoa a Bou Halima, łdżej ſu bo mobilni wojazy pſchi hornim Lebenje na pokoju wotſtajili. Tſoulſki ſplah, kotryż je ſe njepſchecželſkej agitaziju ſtyniże wobdżélany, je bo ſ nawalemi njepſchecželſkich wojakow, kotſiż bu nětdże 1200 muži ſtylni, do njemérа dał. K njecžerej wot Kiſſena je bo wojowało; njepſchecžel je bo runje każ w połnozy pola Sidi bel Karoma wrócžo ſbił.

4. julija je powě: Połoženje na praiwym łſchidle marokkowſkeje frunty ſda bo jara napjate bycz. — Po roſpraiwje, 3. julija w Rabacze iwdatej, ſu mobilni wojazy k połnozy poſtupajo Cituna dobałhli. Połoženje pſchi fronczе je napjate, dokelż njepſchecžel ſwoje wotdżélenja poſtylnja.

*

Guilhaumon, żobuſtaw ſejmowcje kommiſije, kotraż je franzowſku fronu w Marokkowſkej wobſhladała, praji, ſo by wulki ſtylk był, łdy by ſo Abd-el-Krimej pſchewoſtajiło, ſebi łodżinu a méſtno k wupadej wubracz. Pſchi ſamych wobſtejnoſczach njeſmu Franzowſka tak dołho czakacz, ſo bo doſchczowy czaſ pſchibliżi, prjedy haczˇ Franzowſka njeje wójnſki wuſpech dospiła. Hiżo ſo fadżerzenje domorodnych pſchemérja. Hewak muża lěta ſ drobnej wójnu ſaſtez, w kotrejż bo wójſtowa nóż a ſtatne frédki pſchetrjebajo, unjes twin ſo ſnadż budża ſo wſchitzy franzowſzy wojazy w Europe trjebacz. Jeli ſo Franzowſka nochze nowemu Mexiku naſtacz dacz, kotryż by tyżaz człowjekow a miljardy pósrjet, dyrbi ſo hnydom pschecziwo njepſchecželej wojowacz, a to ſpěſchnje a dokładnje.

Marokkowſke hłowne mésto Fes wobroženе.

„Journal des Debats" piſche: Wojerſke połoženje we wokolnoſczi Feja poczina hubjene bycz. Splahi, kotrež ſu nam ſwérne wotſtale, Cheradżo, Hyainoju, Branoſo a Tſuloſo wuſtaiwaju. Branoſo, kotſiż ſu tkrobli po naſchej ſtronje wojowali, khablaju. Njepſchecžel je wjetſchi dżel jich kraja wobſadził. Splahowy wjetſchi dżel je naſchemu generalnemu ſtabej ſdżélił, ſo na njón njemóża wjazy liczicz. Jedna ſo wo dwě ſtoczinje Branow. Druhe ſplahi, do kotrychż kraja ſu ſo Rifanoje naiwalili, ſu w ſwojich wecžakanjach ſjebane, dokelż njemóża żně domoj khowacz. Mésto poſtupanja, kotryż bě ſo jim lubiło, ſu dyrbjeli pſched Rifanami zofacz, kotſiż jich pola wurubjeja. Tſi mohamedanſke wyſchnoſcze praja, ſo njemóża wjazy ſa ſwérnoſcz ſplahow, kotrež ſu hacz dotal ſtronu Franzowſow dżerżałe, zukowacz, jeli ſo Franzowſojo ſe ſpěſchnej offenſiwu njepſchecželа ſ kraja njewuczerja.

Krwawne ſrażenje w Kalkucze.

W indiſkim hłownym mésce Kalkucze je pſchi ſtladnoſczi mohamedanſkeho Bacer-Id-ſwjedżenja k kwałowym ſrażkam unjes Mohamedanami a Hindami doſchło. 38 mohamedanow je ſo franiło.

Njeměry w Chinje.

Se Shanghaiſkej konferenzu ſo haczˇ.

Diplomatiſki korps wukrajnych ſtatow w Shanghaiu poſłednje dny hromadże ſe ſaſtupjerjemi chineſkeho kněžerſtwa wo wobnowjenju porjada a měra w Chinje jednaſche. Dokelż pak je ſo diplomatiſki korps ſapowjedżił, wo 13 żadanjach chineſkeho kněžerſtwa wuradżecz, kotrež ſu ſo ſaúdżeny tydżeń ſ chineſkej notu wukrajnym półſlanzam pſchepodałe, ſu chineſzy ſaſtupjerjo dożelili, ſo bo pſchi dalſchim jednanju njewobdżéla.

*

Każ Reuterez powěſczenja ſ Kantona ſłyſhi, tam wſchędnje parne łódże ſ wężami pſchijeżdżeja, kotrež ſu k ſakitanju wukrajanow trébne. Jendżelſzy wojazy ſu kalacžatu grot a 10 000 pěſkowych měchow k poſłużenju ſchitkaiſkich pſchipraſnow Katoliſkeho pſchedměſta Schameena dotali. Franzowſka wójnſka łódż a kanonſki czołm ſ admiralom Frochotom ſtej do Hongkonga wotjełej.

Argentinſka pſched ſaſtajenjom diplomatiſkeho wotkhada ſ Vatikanom.

Po powěſczi ſ Buenos Aires je bo konflikt argentiniſkeho kněžerſtwa ſ Vatikanom pſchiwótſił. Senator Mora Almedo je w parlamenje namjet ſapodał, ſo by kněžerſtwo diplomatiſki wotkhad ſ ſamſom ſaſtajiło a biſkopow Bennua, Pietra a Buana wotſtadżiło, a ſo ſtat njeby duchownym dale uſdu płacził.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 6. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor w 7 hodż. baromeˇter 729, hygrometer + 4, najwyſchſcha dujowa temperatura 32 ſtop. cžoploty. Dżeńſa rano we 8 hodż. baromeˇter 731, hygrometer 0, najniſcha temperatura w nozy 16 ſtop. cžoploty. Wczera rano leżeſche niżina nad Rheinſkej kraſinu, Hollandſkej, połnożnym morjom a druha nad raiſchej Němſkej a Pólſkej. Smějeny najſterje deſchczowate wjedro. Wyſchina leżeſche nad połnożnej a dołhoraiſchej Europu a nad Schpanierſkej. Jutſje wutoru ſtónczo bo 3,56 ſłhodża a bo 8,13 khowa. Mężacžk wjecžor 9,24 ſłhodża a ſo rano 5,14 khowa. Wczera bě połny mężacžk. Pſchedżenak deſchczik ſtaja.

— **Schkrowa powěſcz wo wjedrje:** Njenje haczˇ ſamrócženo, nimale cžoplo; w Europje ſaneho pſchemérjenja.

— **Roſpraiwa policije.** Kradnyło je ſo w Budyſchinje wot 23. 5. haczˇ 22. 6. 1 kożuchowy thornaſ, 500 hr. hódna, 1 perlmuttowa zipernika ſchkleſka ſe ſłotymi ſchrubkami a pjerſcheženjemi a 2 ſlébornaj mużazej cžapuſkaj. Jeli by nĕchtó nĕſchto wo wězy wědżał, chżył to kriminalnej policiji w Budyſchinje woſſewicz.

— **Błyſk dyri** ſaúdżenu ſobotu popołdnju pſchi ſtylnym njewjedrje do jeneje tżechi tudomneje mechaniſkeje pſchadowinje a ſapali, dale pſchieſkocži błyſk na pſchedżełku maſchinu, kotraż we wokomiku w plomjenjach ſtejeſche. Tudomna wohnjowa wobora wohenj na tżeſche ſ motorkej ſtykawu ſala. Wokolo 6 hodżin bě dalſcha ſchkoda wotwobkrocžena. Dżel tżechi ſo ſpali. — Saúdżenu ſobotu dyri błyſk do khéże cžiſło 8 na Nowoſalajſkej dróſy a ju thětro wobſchkodżi. W dwěmaj ſtwowmaj ſachcze a wjetſchi wobſchkodżi, kola pak niczo njeſapali. — Tež na Nóżowej dróſy cžo 17 błyſk dyri, ale njeſapali. Tżěcha a wjetſch w dwěmaj ſtwowmaj ſo ſtylnje wobſchkodżiſchtej.

S **Hornjeje Kiny.** Pſchi ſobotnijchim cžežkim njewjedrje je błyſk w najcheż wězy do elektrowoda dyrił. We Fourtez a Laraſez kuble ſu ſo wſchę ſwěcženja roſbite a lampy ſo wobſchkodżile. Hewak pak błyſk njeje żaneje ſchkody naczinił.

S **Bobolz.** Sobotu popołdnju pſchi ſtylnym hrimanju błyſk do fajnyh ſtomy, tudomnemu żiwnoſczerjej Gruhlej ſkuſchczejе, dyri a ſapali. Fajma, kotraż 200 metrow wot Gruhlej twarjenjow ſtejeſche, ſo hnydom ſ ſtomjenjom połeſche, a tolſta mróczeł kura ſo ſ njeje walеże. Dokelż je naſcha wjeſ ſ wſchěnami wobdata, tak ſo jeje ſtatoli ſ wokolinu njejſu widżecz, mĕnjachu wobydlerjo ſtużdownych wſow, ſo ſo jena króżeń pali. Sa thwilu ſtykawy ſ Dornjeje Kiny, Dobroſchcz a ſe Sſtonkez pſchijĕdżechu, ſo bychu woheń haſchale, k czemuż pak żaneje ſkładnoſcze njenadżechu. Kóżda ſ nich 6 hriwnow ſarunanja dóſtanje.

S **Bukez.** (Doſtnk k Bukeczanſkemu ſchulſkemu żiwjedjenju.) Hiżo tydżene dołho ſo mlodżi a ſtari na naſchi ſchulſki ſwjedżeń wjeſelachu. Naſche dżĕcži pſchejachu ſ bi rjane wjedro a proſchachu wo dary k wuhotowanju żiwjedjenja. Kóżdy po możnoſczi a ſamożeniu ſcherpaſki wuprowaſche, ſtamo naſch knjes Pomorczanſkeho knjeż-ho dwora 6 hriwnow dari. Dariczelam ſłuſcha najwutrobniſchi dżak ſa naſbĕrane dary. Wóh Knjes należnu próſtwu dżĕcži puſtliſcha a najrjeſcze wjedro k ſwjedżenjej wobrahi. Boże ſłónczko zyły dżeń wumĕliſkim hram dżĕcži libje pſchihladowache, kotrež ſo w herbſtej a němſtej rĕcži wuwjedżechu. Jako ſo wjeczor pſchi ſkónczenju ſwjedżenja dżĕcži do cžaſa feſtnuchu, ſo k. tyczeſkubleriſki najeſt Rodowiſti, jako prěni pſchedżynda ſchulſkeho wubjerka, ſlowom zimaſche, wupraji horzy dżak wſchĕm ſobuſkutkowarjam a womognikam pſchi ſwjedżenju, każ też ſarjadniſtwu. Prajeſche, ſo najwjetſchi dżak ſłuſcha Bohu, kiż je nam rjane wjedro ſwożĕſił a ſmożnił ſwjedżeń wuhotowacz. S rjanym kĕrluſchom ſo ſwjedżeń ſkónczi. Też k. Meinig je Wujeſka k nam wutrobujimaje ſłowa porĕcža, naſ namotiwuje, tu ſméru wobſtrowacz, kotraż je tudy hižo pſchez 100 lĕtami knjeſtka. Wuprajimy wſchitkim liſtcze ras najwutrobniſchi dżak a ſaplacz Bóh, woſebje knjeni kantorzy Kĕrkowej a Kſchiżanzy.

S **Mĕrkowa.** Cžeżko ſnjeſboži ſaúdżene dny żiwnoſczer Krawz. Wón bĕ k Lomſkej do Lutobczańſkich knjejich tahlow pżu ryhan wohył. Chżyſche runje domoj jĕcz. Mjeſche pak hiſchcze wokolo japſchaha nĕſchto ſrjadowacz. Jedyn jeho wół ſo pſchi tym naſtroża, praſmy ſ hłowu wokolo a wukĕ Karwżej jene wócžko. Jeho do Budyſchina bowjeſchu, ſo by ſo tam lĕkował.

S **Njeſwaczidła.** (Stónе wiki.) Na ſtónе wiki we Njeſwaczidle 1. julija je ſo pſchiwjeſło 225 howjadłow, 12 korbow proſtatow a nĕkotre bĕhaki. Sa howjadła pła-cjeſche ſo jako 1. drużiny 500—600 hr., ſa 2. drużiny 400—500 hr., ſa 3. drużiny 300 hr. Howjadła bĕchu ſo ſ wjeſtſcha ſ Nauſcheje Pruſkeje pſchiwjeſle. Stót bĕ rjany a ſtylny.

S **Nakez.** Każ ſo to nĕkto wſchudże po Němſkej ſtawa, tak poſtwjeczi też tu ſaúdżenu njedżelu wojerſka organ-ſazija „Stahlhelm" ſwoju khorhoj. Organiſazije ſ wokolinu bĕchu ſtylnje ſaſtupjene. Poſtwjeczenje ſta ſo we zyrkwi, ſnaty wſchonĕmſtki agitator duchowny Berg ſ Budyſchina mjeſeche pſchi tom rĕcz. Tak haji a roſſtylnja ſo ſnowa ſtary wojerſki duch po zyłej Němſkej.

S **Kulowa.** Wſchoferſtki ſtĕt, na kotrymż ſo wſchĕ to-waſſowa, zyle Sserſtowo a woſebje tež mĕſto ſo wotſtelili, bĕſche ſkoro do wody padnył, t. r. bĕſchcze nam ſkoro wſchu radoſcz a zyle wjeſele wotpłakwik. Staſne deſchcze-wanje ſobotu popołdnju a njedżelu rano bĕſche ſarjado-waſow ſkoro k ſadwĕſtowanju wjedło. A tuż ſjej nĕkotri myſlachu, ſo wĕzy najſlepje ſtuża, ſo ſwjedżeń wotpreja. Kohoż mużaczki doſczehnuchu, tym ſo njenadżéja powěſcz po groczе pſchipółła. Mnohy bĕchu hižo na puczu a tuż ſo wotſtrachicz nichachu. Druhy bĕchu hižo na ſajomu dopołdnju ſem pſchiſtykowatali a tych powěſcz wſo tež pſche-płaſi. Wſchelezaj pak ſo wróczichu, tak ſelebrjanſzy, Mu-żakowſzy, Khwaczenjo a druhy a tak njemóżeſche ſo wot-pohladany porjad pſchewjeſcz. Ale na pſchichodnjo deſchcz popuſczeſi, njebjo cžinjeſche troſchtu wſcheſtke njeſwoſko, cžaſ pſchiwjeſe ſ Budyſchina a ſ Wojcerez mnohich ho-ſczi, mĕſchczenjo a wjeſni ſtejachu cžakajo na torhoſchcze a bladachu wjeſele k njebju a tuż ſo ſhromadżiſchu we „Němſkim domje" wokolo ½12 hodżin roſhudſi, ſwjedżeń pſchewjeſcz, a bynjcz ſo ſkrótſchenym porjedże. Telefon dżĕkałche, domjazy bĕhachu, koleſarjo a motorowi jĕdżachu, ſo by ſnajmjeńſcha wottraſchenych mĕſchczanow a wokol-nych na dalſchi ſwjedżeń pſcheproſyli. S kĕtki bĕ dżeń po wojſewiſku, ſo dła ſchpatneho wjedra ſo wotmĕkacz nje-hodżi. Tuż wſchĕch powěſczi radoſtnje doſczeże, dale wa-łachu ſo ſ cžłodżami hoſcžo a też towaiſſowa pſchikhadża-chu dale. Pſchedwiſzane pruhi (ſpĕwne a ſokolſke) ſo tak daloko haczˇ tu ſobuſtawy bĕchu, wotmĕchu. W ſ-ej ſa-ſche ſterbiki wuſchpor a pſchewanje a po nim ſeſtwa ſo ſwjedżeńſki cžaſ, liczo nimale 50 towaiſſowu. Cžeſnjcza pſches woprawdże krażnje wuwyſcheny Kulow, pod ſwje-dżeńſkimi wrotami, baldachiny podobnemi, dalokonaſej firmy Wels (wo tym jutſje hiſchcze nadrobniſcho piſanu) na ſchportowniſchcžo, kotrež ſu pſched tydżenjom ſwja-tocžnje poſtwjeczene ſa rjany ſchwort, kotryż naſcha mło-dżina ſ dobrym prawom haji. Tu wotwiſowacže ſo ſwje-dżeńſki porjad, każ bĕſche wotmyſlany. Hudżeſche ho, ſwiwaſche a rĕczeſche ſo napſchemo, naſch Sſokoł, naſche Sſokołki a dżĕcži pſchedſtajachu nam ſokołſke wumĕtki, njebjo mĕſeſche nutſwidżenje a kłónczko dyzhiſche ſo ſtoro pſches tołſty ſchlenjeż pſchedobyc. Ale ſwoſta ſa mróczelemi a ſadżéwaſche jim deſchczowacz. Tak hiſteſeſche wjeſela myſl, wſchitzky ſo radowachu, ſo ſo wſcho hi-ſchcze pſchewjeſe, pſchiſtladuа ſo pſchežjednotkę knjeſeſche mjes Nĕmzami a Sſerbami. Zyły ſwjedżeń ſłónczi ſo w naj-rjeſiſchej harmoniji, tej cži ſo ſmĕrowachu, kotrymż bĕ-ſche wotpraſenje ſwjedżenja pſchecžiwo jich wotpohladeł. Jutſje pſchihinjeſenym wobſchĕrnu roſprawu wo prĕnim wſchoſerbiſkim ſlĕcze na pruſkej ſemi, ſ dobom ſ dopołn-ſom, ſo je ſo wſchitko derje poradżiło.

Se **Stełho Komorowa.** We wobydlenjur żiwoeje lubeje wobwĕżnу ſo tele dny 21 lĕtny dżĕlacżeſ ſ Margi. Nie-ſłożowna lubołeſ bĕ ſ pſchicžinu ſamomorderſtwa.

S **Lubina.** Na módre jĕtro wumrjeł.) Mlody ratar Waltaſ Kórn w jenej ſużbownej wſy Lubina mĕſeſche we wobliczu make módre jĕtro (farbunkel). Wſchi truchanju ſo do njeho trochu ſrĕſa. S tym ſebi kreſ ſaſedowſzi a ſa nĕkotre dny wumrje. Podawk naſ wucži, ſo mamy wſchi truhanju kedżbliwi bycz, jeli ſo mamy jĕtſeſchka we wobliczu.

Knježna Skuderie.

Powědanczko ſ doby franzowſkeho kraia Ludwiga XIV.
wot E. T. A. Dwórnika.

(Stónczenje.)

Knježna Skuderie namaka nĕſto ſłowa polne wutrob-neho dżaka. Kral ju pſchetorhny, jej pſchijimjewjejo, ſo we jeje domje na nju wjele plomjenicžiſchi dżak cžaka, haczˇ muże ſebi won wot njeje żadacz, pſchetoż najſterje wobjima a wokolnoſcze we tom wokomiku ſłożowny Olivier ſwoju Madelon, Bontemps, — tak ſłónczi kral, — dyrbi wam tyżaz louiſdorow wuplacžicz, te dajcze we mojim njenje tej małej lubej jako njewjeſcziſnjiti dar. Njech ſo wona ſe ſwojim Bruſſonom, kotryż tajke ſłożo ſzyła njeſaſłuži, wożeni, ale potom dyrbitaj wobaj prjecz ſ Parija. To je meja wola.

Knjeni Martiniere pſchilhwała knježnje Skuderie rychle napſchecžo, ja njej hnydom Bapiſte, wobaj bĕſchtaj wjeſkołaj a wuſtaſchtaj:

„Wón tu je — won je ſwobodny. Ow, cži lubi młodżi ludżo!"

Słożownaj mandżelſtaj padnyſchtaj pſched knježnu na koleni.

„Ow, ja ſym to wědżała, ſo wy, wy ſtama budżecze mi mojeho mandżelſkeho wumnożicz", ſaiwoła Madelon.

„Ach, moja dowĕrа na waż, moja macži, bĕſche kruta", riekny Olivier, a wobaj kojchejſchtaj doſtojnej knježnje jeje ruzy a wupłakałſchtaj ſ wjeſołoſczu tyjele ſłyſiwy. Potom ſo ſaſo wobſtimaſchtaj a wobtruczejſchtaj, ſo nadżeiſiſke ſłożo tutoho wokomika wſchitke horjo ſaſtżenych dnjow podu-cža; a pſchijĕhaſchtaj, ſo ſo hacz do ſmjerczе wjazy nje-dżelitaj.

Po nĕkotrych dnjach buchtaj ſ mĕſchnikowym żohno-wanjom ſwĕrowanaj. Njeby-li to też kralowa woła była, Bruſſon njeby tola w Parifu woſtacz mohł, łdżej jeho wſchitko na tammy njekrażny cžaſ Cardillacowych njeſkut-kow dopominaſche a łdżej możeſche nĕkajki pſchipad ſe po-tajniſtwu, kotrež bĕ nĕkule hižo wjazy wożebam ſnate, wot-kryczˇ, a ſ tym jeho mĕrne żiwjenje na wĕcžne ſkałycz. Hny-dom po twaſnu cžehnjejſche ſe żohnowanjom knjeſny Sku-derie ſe ſwojej mladej żonu do Genfa. Bohaczе wobdaz-ieny ſ Madeloninym wobſtejnoſczom, we ſwojim rje-njejſke wulkmanjeny, wſchitke dobre poczinki haczˇ nanajſ-kjeſe ſnajo, ſaloži ſebi tam ſobſtowne biesſtaroſczіwe żiwje-nje. Jenu ſo te nadżiże dopjelnichu, kotrež bĕchu jeho nana haczˇ be wolwa jebałe.

Jene lĕto bĕ ſaſchło po Bruſſonowym wotſtkadże, hdyż ſjawne wojſewjenje wumżże, podpiſane wot Harley de Chancalon, Parižſkeho arzybiſkopa a wot ſejmſkeho wĕzinika Pierre Arnaud d'Andilly. Wone wojſewjeſche, ſo je żelnoſczіwy hrĕſchnik zyrkwi bohaty rubjeny pokład drohotnych kamjeni a pſchenĕkow pſchepodał. Kóżdy, kotremuż je ſo haczˇ do kónza lĕta 1680 pſches mor-darſtwi nadpad na ſjawnej dróſy pycha rubita, dyrbi to pola d'Andilly wojſewicz, a dołżanje, jeli ſo wopiſanje rubjeneje pychi na namakanu drohotnoſcz zyle wĕſcze trjechi, a jeli ſo hewak żane dwĕłowanje pſchecžiwo wo-prawdżitoſczi żadanja njewobſteji, tu pychu wrócžo.

Mnohy, kotſiż bĕchu w Cardillacowych pĕjmach /ako njemorjeni, ale jenoż jako pohlućheni ſapiſani, pſchi-dżechu po cžaſu k rĕczinjej a dołżachu ſ żiwjenju njema-kenu ſpodżiwanju rubjenu pychu wrócžo. Tamne wĕzy pſchipadnychu pokładej zyrkwje ſwjateje Hany.

Zo

— **Wo wjedrje.** Wczera wjecžor w 7 hodż. baromeˇter 729, hygrometer + 4, najwyſchſcha dujowa temperatura 32 ſtop. cžoploty. Dżeńſa rano we 8 hodż. baromeˇter 731, hygrometer 0, najniſcha temperatura w nozy 16 ſtop. cžoploty. Wczera rano leżeſche niżina nad Rheinſkej kraſinu, Hollandſkej, połnożnym morjom a druha nad raiſchej Němſkej a Pólſkej. Smějeny najſterje deſchczowate wjedro. Wyſchina leżeſche nad połnożnej a dołhoraiſchej Europu a nad Schpanierſkej. Jutſje wutoru ſtónczo bo 3,56 ſłhodża a bo 8,13 khowa. Mężacžk wjecžor 9,24 ſłhodża a ſo rano 5,14 khowa. Wczera bě połny mężacžk. Pſchedżenak deſchczik ſtaja.

— **Schkrowa powěſcz wo wjedrje:** Njenje haczˇ ſamrócženo, nimale cžoplo; w Europje ſaneho pſchemérjenja.

— **Roſpraiwa policije.** Kradnyło je ſo w Budyſchinje wot 23. 5. haczˇ 22. 6. 1 kożuchowy thornaſ, 500 hr. hódna, 1 perlmuttowa zipernika ſchkleſka ſe ſłotymi ſchrubkami a pjerſcheženjemi a 2 ſlébornaj mużazej cžapuſkaj. Jeli by nĕchtó nĕſchto wo wězy wědżał, chżył to kriminalnej policiji w Budyſchinje woſſewicz.

— **Błyſk dyri** ſaúdżenu ſobotu popołdnju pſchi ſtylnym njewjedrje do jeneje tżechi tudomneje mechaniſkeje pſchadowinje a ſapali, dale pſchieſkocži błyſk na pſchedżełku maſchinu, kotraż we wokomiku w plomjenjach ſtejeſche. Tudomna wohnjowa wobora wohenj na tżeſche ſ motorkej ſtykawu ſala. Wokolo 6 hodżin bě dalſcha ſchkoda wotwobkrocžena. Dżel tżechi ſo ſpali. — Saúdżenu ſobotu dyri błyſk do khéże cžiſło 8 na Nowoſalajſkej dróſy a ju thětro wobſchkodżi. W dwěmaj ſtwowmaj ſachcze a wjetſchi wobſchkodżi, kola pak niczo njeſapali. — Tež na Nóżowej dróſy cžo 17 błyſk dyri, ale njeſapali. Tżěcha a wjetſch w dwěmaj ſtwowmaj ſo ſtylnje wobſchkodżiſchtej.

S **Hornjeje Kiny.** Pſchi ſobotnijchim cžežkim njewjedrje je błyſk w najcheż wězy do elektrowoda dyrił. We Fourtez a Laraſez kuble ſu ſo wſchę ſwěcženja roſbite a lampy ſo wobſchkodżile. Hewak pak błyſk njeje żaneje ſchkody naczinił.

S **Bobolz.** Sobotu popołdnju pſchi ſtylnym hrimanju błyſk do fajnyh ſtomy, tudomnemu żiwnoſczerjej Gruhlej ſkuſchczejе, dyri a ſapali. Fajma, kotraż 200 metrow wot Gruhlej twarjenjow ſtejeſche, ſo hnydom ſ ſtomjenjom połeſche, a tolſta mróczeł kura ſo ſ njeje walеże. Dokelż je naſcha wjeſ ſ wſchěnami wobdata, tak ſo jeje ſtatoli ſ wokolinu njejſu widżecz, mĕnjachu wobydlerjo ſtużdownych wſow, ſo ſo jena króżeń pali. Sa thwilu ſtykawy ſ Dornjeje Kiny, Dobroſchcz a ſe Sſtonkez pſchijĕdżechu, ſo bychu wohеń haſchale, k czemuż pak żaneje ſkładnoſcze njenadżechu. Kóżda ſ nich 6 hriwnow ſarunanja dóſtanje.

S **Bukez.** (Doſtnk k Bukeczanſkemu ſchulſkemu żiwjedjenju.) Hiżo tydżene dołho ſo mlodżi a ſtari na naſchi ſchulſki ſwjedżeń wjeſelachu. Naſche dżĕcži pſchejachu ſ bi rjane wjedro a proſchachu wo dary k wuhotowanju żiwjedjenja. Kóżdy po możnoſczi a ſamożeniu ſcherpaſki wuprowaſche, ſtamo naſch knjes Pomorczanſkeho knjeż-ho dwora 6 hriwnow dari. Dariczelam ſłuſcha najwutrobniſchi dżak ſa naſbĕrane dary. Wóh Knjes należnu próſtwu dżĕcži puſtliſcha a najrjeſcze wjedro k ſwjedżenjej wobrahi. Boże ſłónczko zyły dżeń wumĕliſkim hram dżĕcži libje pſchihladowache, kotrež ſo w herbſtej a němſtej rĕcži wuwjedżechu. Jako ſo wjeczor pſchi ſkónczenju ſwjedżenja dżĕcži do cžaſa feſtnuchu, ſo k. tyczeſkubleriſki najeſt Rodowiſti, jako prěni pſchedżynda ſchulſkeho wubjerka, ſlowom zimaſche, wupraji horzy dżak wſchĕm ſobuſkutkowarjam a womognikam pſchi ſwjedżenju, każ też ſarjadniſtwu. Prajeſche, ſo najwjetſchi dżak ſłuſcha Bohu, kiż je nam rjane wjedro ſwożĕſił a ſmożnił ſwjedżeń wuhotowacz. S rjanym kĕrluſchom ſo ſwjedżeń ſkónczi. Też k. Meinig je Wujeſka k nam wutrobujimaje ſłowa porĕcža, naſ namotiwuje, tu ſméru wobſtrowacz, kotraż je tudy hižo pſchez 100 lĕtami knjeſtka. Wuprajimy wſchitkim liſtcze ras najwutrobniſchi dżak a ſaplacz Bóh, woſebje knjeni kantorzy Kĕrkowej a Kſchiżanzy.

S **Mĕrkowa.** Cžeżko ſnjeſboži ſaúdżene dny żiwnoſczer Krawz. Wón bĕ k Lomſkej do Lutobczańſkich knjejich tahlow pżu ryhan wohył. Chżyſche runje domoj jĕcz. Mjeſche pak hiſchcze wokolo japſchaha nĕſchto ſrjadowacz. Jedyn jeho wół ſo pſchi tym naſtroża, praſmy ſ hłowu wokolo a wukĕ Karwżej jene wócžko. Jeho do Budyſchina bowjeſchu, ſo by ſo tam lĕkował.

S **Njeſwaczidła.** (Stónе wiki.) Na ſtónе wiki we Njeſwaczidle 1. julija je ſo pſchiwjeſło 225 howjadłow, 12 korbow proſtatow a nĕkotre bĕhaki. Sa howjadła pła-cjeſche ſo jako 1. drużiny 500—600 hr., ſa 2. drużiny 400—500 hr., ſa 3. drużiny 300 hr. Howjadła bĕchu ſo ſ wjeſtſcha ſ Nauſcheje Pruſkeje pſchiwjeſle. Stót bĕ rjany a ſtylny.

S **Nakez.** Każ ſo to nĕkto wſchudże po Němſkej ſtawa, tak poſtwjeczi też tu ſaúdżenu njedżelu wojerſka organ-ſazija „Stahlhelm" ſwoju khorhoj. Organiſazije ſ wokolinu bĕchu ſtylnje ſaſtupjene. Poſtwjeczenje ſta ſo we zyrkwi, ſnaty wſchonĕmſtki agitator duchowny Berg ſ Budyſchina mjeſeche pſchi tom rĕcz. Tak haji a roſſtylnja ſo ſnowa ſtary wojerſki duch po zyłej Němſkej.

S **Kulowa.** Wſchoferſtki ſtĕt, na kotrymż ſo wſchĕ to-waſſowa, zyle Sserſtowo a woſebje tež mĕſto ſo wotſtelili, bĕſche ſkoro do wody padnył, t. r. bĕſchcze nam ſkoro wſchu radoſcz a zyle wjeſele wotpłakwik. Staſne deſchcze-wanje ſobotu popołdnju a njedżelu rano bĕſche ſarjado-waſow ſkoro k ſadwĕſtowanju wjedło. A tuż ſjej nĕkotri myſlachu, ſo wĕzy najſlepje ſtuża, ſo ſwjedżeń wotpreja. Kohoż mużaczki doſczehnuchu, tym ſo njenadżéja powěſcz po groczе pſchipółła. Mnohy bĕchu hižo na puczu a tuż ſo wotſtrachicz nichachu. Druhy bĕchu hižo na ſajomu dopołdnju ſem pſchiſtykowatali a tych powěſcz wſo tež pſche-płaſi. Wſchelezaj pak ſo wróczichu, tak ſelebrjanſzy, Mu-żakowſzy, Khwaczenjo a druhy a tak njemóżeſche ſo wot-pohladany porjad pſchewjeſcz. Ale na pſchichodnjo deſchcz popuſczeſi, njebjo cžinjeſche troſchtu wſcheſtke njeſwoſko, cžaſ pſchiwjeſe ſ Budyſchina a ſ Wojcerez mnohich ho-ſczi, mĕſchczenjo a wjeſni ſtejachu cžakajo na torhoſchcze a bladachu wjeſele k njebju a tuż ſo ſhromadżiſchu we „Němſkim domje" wokolo ½12 hodżin roſhudſi, ſwjedżeń pſchewjeſcz, a bynjcz ſo ſkrótſchenym porjedże. Telefon dżĕkałche, domjazy bĕhachu, koleſarjo a motorowi jĕdżachu, ſo by ſnajmjeńſcha wottraſchenych mĕſchczanow a wokol-nych na dalſchi ſwjedżeń pſcheproſyli. S kĕtki bĕ dżeń po wojſewiſku, ſo dła ſchpatneho wjedra ſo wotmĕkacz nje-hodżi. Tuż wſchĕch powěſczi radoſtnje doſczeże, dale wa-łachu ſo ſ cžłodżami hoſcžo a też towaiſſowa pſchikhadża-chu dale. Pſchedwiſzane pruhi (ſpĕwne a ſokolſke) ſo tak daloko haczˇ tu ſobuſtawy bĕchu, wotmĕchu. W ſ-ej ſa-ſche ſterbiki wuſchpor a pſchewanje a po nim ſeſtwa ſo ſwjedżeńſki cžaſ, liczo nimale 50 towaiſſowu. Cžeſnjcza pſches woprawdże krażnje wuwyſcheny Kulow, pod ſwje-dżeńſkimi wrotami, baldachiny podobnemi, dalokonaſej firmy Wels (wo tym jutſje hiſchcze nadrobniſcho piſanu) na ſchportowniſchcžo, kotrež ſu pſched tydżenjom ſwja-tocžnje poſtwjeczene ſa rjany ſchwort, kotryż naſcha mło-dżina ſ dobrym prawom haji. Tu wotwiſowacže ſo ſwje-dżeńſki porjad, każ bĕſche wotmyſlany. Hudżeſche ho, ſwiwaſche a rĕczeſche ſo napſchemo, naſch Sſokoł, naſche Sſokołki a dżĕcži pſchedſtajachu nam ſokołſke wumĕtki, njebjo mĕſeſche nutſwidżenje a kłónczko dyzhiſche ſo ſtoro pſches tołſty ſchlenjeż pſchedobyc. Ale ſwoſta ſa mróczelemi a ſadżéwaſche jim deſchczowacz. Tak hiſteſeſche wjeſela myſl, wſchitzky ſo radowachu, ſo ſo wſcho hi-ſchcze pſchewjeſe, pſchiſtladuа ſo pſchežjednotkę knjeſeſche mjes Nĕmzami a Sſerbami. Zyły ſwjedżeń ſłónczi ſo w naj-rjeſiſchej harmoniji, tej cži ſo ſmĕrowachu, kotrymż bĕ-ſche wotpraſenje ſwjedżenja pſchecžiwo jich wotpohladeł. Jutſje pſchihinjeſenym wobſchĕrnu roſprawu wo prĕnim wſchoſerbiſkim ſlĕcze na pruſkej ſemi, ſ dobom ſ dopołn-ſom, ſo je ſo wſchitko derje poradżiło.

Se **Stełho Komorowa.** We wobydlenjur żiwoeje lubeje wobwĕżnу ſo tele dny 21 lĕtny dżĕlacżeſ ſ Margi. Nie-ſłożowna lubołeſ bĕ ſ pſchicžinu ſamomorderſtwa.

S **Lubina.** Na módre jĕtro wumrjeł.) Mlody ratar Waltaſ Kórn w jenej ſużbownej wſy Lubina mĕſeſche we wobliczu make módre jĕtro (farbunkel). Wſchi truhanju ſo do njeho trochu ſrĕſa. S tym ſebi kreſ ſaſedowſzi a ſa nĕkotre dny wumrje. Podawk naſ wucži, ſo mamy wſchi truhanju kedżbliwi bycz, jeli ſo mamy jĕtſeſchka we wobliczu.

Z Łužicy.

S **Schérachowa.** Woheń wudyri saǹdźeny pjatk we rozy we wulkej dośkowej bróżni Pawoła Schpitanka. Bróžeń so zyle spali. Woheń też druhe twarjenja zohu zapali. Tola wohnjowej woborje so poradźi, woheń bórzy zatecź, tak so so tute twarjenja pjechara njewobchódźichu. Wulki strach, kotryž domikemu hrożesche, poradźi so wohnjowej woborje po dźesćim a wobcźeźnym napinanju wotwobroćiś. S wumjenkatiskeho twarjenja njemóžachu wulkeje horoty dla wjele wulkowuzacź, khiba nješćto nadobу. Wjele ludu bě so k wohnjej pschihnało. Premiju dostaschtej Khróstawska a Khembjerska wohnjowa wobora. Dokeľ so w bliskosći leżazej walcźkowej hromadźe palicź pocźa, źudźa, so bě woheń zakoźeny. Wobźebźeś mésješe sawésćeńe.

S **Habrachcźiz.** S kokom sniješoži holza saǹdźenu śrjedu wjecźor tudy pola hornjeserskeje hory na hamtsko-źudnišej dróży blizko Domaschcźa hornjcźerje. Holza, kotraž bjes śwézu po nahlej horje na muźazym kole dele jédźeśe, so nékak pschehlada a padny tak njesłoženwnje, so hnydom leżo wosta. Wona bě źebi w kolenje nohu zlamała.

S **Noweho Gersdorfa.** W tudomnym méśćańskim lésu saǹdźene dny njesnateho muża wobwésćenjeneho nanakachu. Cźéło, kotreż hižom khétro twajeśe, do cźékowanje dowjesechu.

S **Hornich Kundraćiz.** (24 méśnikow pschestajik.) Pśched pschihażnym ǵudom w Lubiju méśeśe so tele dny zatać a wobźebźeć mtyna Jan August Hajnrich ź Hornich Kundraćiz samolwićz. Wón bo winowasche, so je pjeća 24 méśnikow mjes śwojimi a ǵuźodnymi sahonami k śwojemu lésnemu pschestajiś. Njehańbity njesćukk hischcze prześeśe. Jeho k 300 hriwnam pjenjeźneho khlostanja saǹdźichu. Po prawoom njeby 4 njedźele jastwa sa tajke jśebanstwo też pschewulka pokuta była. Méśniki budźe wyschnosćeź posdźicho saǵo na jich prawe méśtno stajiś.

S **Ruppersdorfa.** S kokom cźéźko snjesoži 12 létna dźowka tudomneho léśneho dohladowarja Müllera. Dźéćo jéźeśeche po nahlej dróży pjéć schuli ź kokom dele a śpuśi móź nad nim. S wotmachom śrasy do twarjenja wojnaśkeho mischtra Deutschera a rozbi wokno. Pśći tym ǵo tak cźéźko śrani, so hischcze na druhim dnju zyły dźeń we womorje leżeśe. Skama źebi wobé ruzy a ǵo we wobliczu cźéźko śrani.

Se **Žitawy.** Saǹdźenu śrjedu tudomni twarśiy dźéćaćerjo dla mjdoweje śwady ź dźékom śastachu. Też we Eibawje, Walddorfje, Nowym Gersdorfje, Habrachcźiźach, Biedrichcezach a Nowym Salzu twarśiy dźéćaćerjo straćkuja.

Ze susodnych a dalšich krajow.

Se **Schandawskich kupjelow.** Saǹdźenu śrjedu ǵo na żelesnišku cźaru mjes Sebnizu a Schandawskimi kupjelemi 17 létny muźśki na kolije leżeny a ǵo z cźahom pschejéź da. Jeho njewjesta 16 létna Eisoldez ź Antshajnerskoho kohorunja śwoje młode źiwjenje ź hłupoścźu ǵamowólnje na żelesniškich kolijach stónczi.

S **Drjejkan.** 21 létny pjekaś śnjesoži ze śwojej njeźebnoscźu w jenej tudomnej wulkowjekarni. Wón ǵo do schachta jéźdneho stoka śhili. Żelesna léźuza jéźdneho stoła jeho śatłóczi. Druheho dźéćaćerja na Kinsburgskej dróży automobil pschejéźe. Jeho do tkorownje dowjesechu, hdyž bórzy po njeboźu wumrje. Wjednik automobila je pjeća na njeboźu wina.

S **Freiberga.** Wulki woheń wudyri schtwórik dopołdnja w Schtecherez garbarnjach w Zugu pola Freiberga. Woheń méśeśe jara wjele zyrobу we wulkich śkładach benzina, wolija a wischelakich tukow. Dokeľ bě pśchi wohnju wulki kur nastał, trjebaśe wohnjowa wobora k haśchenju plunowe maśi. S rosbuchowanjom wschelakich plunow hrożesche wohnjowej woborje wulki strach. Schkoda je jara wulka.

S **Krimiczowa.** (12 pižmowych schćurkow popadnyło.) W Denkriczanskim jéźoru pola Krimiczowa su saǹdźene dny 12 pižmowych schćurkow popadnyli a morili. Sa kóždu popadnjenu pižmowu schćurku płaći ǵo 3 hr.

S **Lipska.** Strajk twarśich dźéćaćerjow je ǵo schtwórik w Lipsku sapoczał. W tu khwilu straśkuje na 6000 muźi. Też cźéśkego wobśamknychu, so ǵo najaitra k straśkej pschisamknu. Metalowi dźéćaćerjo tohorunja śe straśkom hrożа. W bliśchim cźaśu budźe pjerza na 20 wulkodźéćaćerjow straśkowaci.

S **Lébnizy.** (Cźéźke automobilowe njeśhoże.) Mjes Feldbergom a Lindenbuschom w nozy k pjatkej jedyn pschetuhy ź Lébnizy cźéźko śnjeśhoži. Dwaj muźej a diwé żonje, kotśi w automobilu ǰedźachu, ǵo khétro śranichu, wobźebje mandźelśka wobźeǰerja automobila. Wona ǰebi nop rosrasy a krótko po njeśhoźu we khorowni wumrje, wédomja wjazy njenabywschi. Wobźebźeś automobila ǰebi ruku śtama. Jeho do tkorownje, tameju lohko śranjeneju pak do jeju wobydlenja dowjesechu. Schto bě ź winu tak wobźarmjonmeho njeśhoża, nje zyle wéśe.

* **Königbergske pśaduśchtwo** we wobrasaku ǵo wuśaǰiniło. Kaž ǵo nam powié, je ǵo Berlinskej kriminalnej policiji poradźiło, cźeźke paduśchtwo wuśaśnicź, kotreż je ǵo pśched krótkim w Königsbergskej hrodowej wobrasarni śtało. 6 wobrasow ǵo śaǵo wrócźo dostachu. Dwaj hischcze pobrachujetaj. Paduch, wésty wumeśeśi wikowaŕ Wohlgemut, je kaž ǵo śda, do wukraja cźeknył.

* **Létaŕ k semi padnył.** Saǹdźenu śrjedu dop. we 10 hodź. njedaloko Hamelna létaŕ k semi padny a to ze 650 metrow wyschokoseźe. Létadło ǵo zyle rostśaskotowa. Wjednik létadła ǵo cźéźko śrani. Druhi muźśki, kotryž ź nim ǰobu jéźdźeśe, ǰe lohkimi śranjenjemi wotendźe.

* **Wulki móśt nad Rhynom** dyrbi ǵo w Düsseldorfje twaricź. Móśt je jako hobrśi wiśhaty móśt wotmyśleny, kotryž dyrbi mjes dwémaj khéjomaj, na kóždym brjoźy réźi postajenymaj, wiśaćź. Jena ź tuteju khéjow dyrbi méśćańskemu śarjadnistwu śłużiź. W druhej dyrbi ǵo wulka wiczna hala saméśtnicź.

* **Sśmjerśny wałuch** ǵo ǰbéhnył. Pśchiłażnźy ǵud we Braunschweigu loni w junoju Hańgerez manǰelśkeju se tamnischeje wokolinу k śmjerći wotbuźi. Wonaj bo winowaschtaj, so śtaj make dźéćo w léśu ǰeźo wostajiłoj, kotreż tehdom tam śmjerśny. Njeśkukk staj tohodła śćinłoj, dokeľ njewédźeschtaj, kak mohłoj dźéćo ześiwiź. Wonaj buśchtaj wobhnadźenaj. Sśmjerśny wuśud śameni ǵo pola mandźelśkeho na 5 lét a mandźelśkeje na tśi léta khłostarnje.

* **Pčołaŕśki rój na ruzy.** Pśched nékotrymi dnjemi dopołdnja śta ǵo w Neusattlu pola Zatza pśchipad, kiž wśchech pčołakarjow zajimnje. Pčołaŕ Józef Lammann wobkeźbowasche, so ǵo pčoły jeneho kokca rójicź poczinaju a do śuǵodneje śahrody leźachu. Lammann śćehowasche rój a śpyta jón popadnyć, źydźinuchu ǵo pčoły na jeho prawu ruku a wupschestrécźu ǵo na źulu ruku hacź k ramjenju. Sśórcźnje ǰeǰesche zyły rój na ruzy a ź tyźazow pčołkow wobśtejaza kicź wiśaśche twoi delnieje ruki. Lammann, naśhonity pčołaŕ, ǵo zyle mérnje sadźerza a deczaka, hacź ǵo wyschitke pčoły śeźydachu. Potom njeśhesche rój kedźbitwoje na ruzu do śwojeho kokca wrócźo a ǰadźi jón do njeho. Na śwojeho méra a duchapschitomnoscźe njeje jeho ani jeniczka pčoła kalnyła. Jedyn fotograf, kiž bésche pschipadnoje w blisćoscźi a wźej wobkeźdźowasche, je ju wobrasował a tak ma dopokas, so je ǵo podawk woprawdźe stał.

* **Wulke paduśchtwo w zyrkwi śwjatego Pétra we Romje.** Kaž ǵo ź Roma pśche, ǵu ǵo w nozy k 4. julijej paduśchi do wulkeje zyrkwje śwj. Pétra w Romje nutśkamali. Woni bohuchu ǵo do kapalje, hdyž drohotnoscźe wjele miljonowu hriwnow hódnoscźe rubichu. Ssobu kradnjeny je teź jara drohotny źhelich Benwenta Cellina. Dale kradnychu śtare drohotne śkśiże, zyrkwinske drasty, woltarne rubje, kaśdźeze ź relikwijami atd. Bliźśe dny nam ǰnano hischcze drobnischu rosprawu pschinjeźu.

* **Żandźel na lokomotiwje.** W Middelburgu we Transwalu dobu ǵo 17 létna holza do kólnje tworowego dwórnischcza, saleśy na lokomotiwu, kotraž bé runje satepjena, a wotjéźe ź njej. Jako jej wonka na kolijach cźahy napschećo pschijéźe, sajéźe ze śwojej lokomotiwu na pódlanske kolije — bésche tam runje wuhibadło — a puschći cźahu ninno. Tak móżesche polizija cźékazeho żelesneho konika popadnyć, we ǰamym wokomiku, jako dźiwiske holza runje saǵo dale ǰéć. Polizistowje ǵo mało njeǰźiwachu, jako holza we mrócźeli paru śteju, ale jenoź tak śdrasćenu, kaž Eva we poradźiu bésche, wohladachu. Holza prajeśe, so chze do njeǰeźi ǰéć a so je ǰe ǵo tohodła jako żandźel śłowowała. Polizistowje hnydom pytnychu, so je wbohe śtworjenje duchakhore a dokeľ jemu tkchidła pobrachowachu, bésche śwoju dowéru na lokomotiwu śtajiła a ź tym wéź śtuźiła, kotruž drże by najmjenje ź naśich normalnych żandźelow dokonjało.

* **Semja w Kaliforniśkej dale rźi.** W Santa Barbara w Kaliforniśkej je pjatk ź nowa śtyline semjerźenje śahadźało.

Najnowšše z cyłeho swěta.

W Barlinje ǵu wobydlenja nawjedowazych kommunistow pschepytali a wjele wobcźeźazeho materiala namakali

*

Galiziska, dźeł śrjedźneje a wjecźorneje prjedawschcźeje rusćeje Pólšćeje a Schlesyšśta ǵu ǵo ź wulkim powodźenjom sapuśćiśe. We Warschawje bé ǰobotu popołdnju woda Wiśły 4½ metra wysche normalneje wyschokoseźe stupiła. Nékotri ludźo ǵu ǰo hižo tepili. Po Wiśle nadoba wobydlerjow powodźenych hižo pluwa. Niedźelu wjecźor wulka woda do Warschawskich drohow stupaśe. W pschedmésće Prawdźe ǰo katastrofa wocźakuje. Wobydlerstwo je cźeko.

*

W Bostonje w południowej Ameriźy ǵo pschi rejach we Pickwickśtim kluby ścźena saǰypnyła, kotraž rejwarjow pod ǰobu pohrebła. Nékóźe 50 ludźi je ǵo śarasyło.

*

Japanśtu śtej nowa dwé śemjerźeni podeschłej. Dwé méśeźe śtej ǵo dopołnje je śemje wutupiłej. Wjele stow khćejow je ǵo śpowalało. Żelesniśte cźahi ǰu ǵo sadźerźałe, tola ǵo powéda, so je ǵo blisko psched Totiori zyły cźah saǰypnył.

*

Méśto Manicaled w Kolumbiśkej w południśkej Ameriźy je ǵo ź wohnjom, kotryž pola pschedawarja barbow wudyri, do cźista wotpalilo. Méśto 65 wobydlerjow licześe.

Zajeće we wodźe.

Wobras ź wulkomésta Wiena.

Cźohodła beźi śud po wobémaj brjohomaj Dunajskeho kanala, śchto ǵo tamle we wodźe pluśtotajo, pénjo dale wecźe? A to pschipołdnju we diwanacźach? Jena „ǰubiłowa“ cźeri po wodźe dele, ale niż jako wódne cźéło abo tajta, kotraž ma źimjenje ǰyte. Dokeľ ǵo śmeje, wuhladach prózdne ramjenja a nize wupjetnjenu płowazu kóstum ź wodu kukacź, krucze rozdźéluje wodu a śpéchuje. Cźohodła ma tak mušne? A cźohodła wali ǰo nétko na tśibjet a pjerje ź nohomaj do wody, kaž by ǰej dźiwła nétcho wot ǰo dźerźeć? Wunmożeśi cźoknił ǰe śtrachtkom na nim péni sa njej a dźe ju po śdaczu popadnyć, dokeľ wunmużej ǰe tu nichtó njetrjeba. Teź hotowa sa njekhmanikom to być njemóże, dokeľ „wódna dźiwina“ je pschejara wjeśoleje mydle.

Publikum śtónczinje dorosunu, so ǰo tu wo śtrasćne wéży njejedna a wjetuje hnydom mjes ǰobu: „Wón ju popadnje, wón ju njepopadnje“. Po cźaśu ǰo wokoło powéda, śchto je wyschnosć tak rosshorita a tohodła tajku hońtwu wotmétła: Młoda źónska chze Wien pschepłowacź wot jenoho kónza k druhemu a njeje tuto pschedewsaće wyǰokodośtojnej wyschnosći wojśewita! Schtóž chze k tajkemu khwolowanju do wody śaléśej, dyrbi najprjódy policajźku dowolnosć a wopišmo mécź a to widźenuje na płowaŕśkim kóstumje mécź. Mowalitka pschemóź bésche potośtim na śtrowje policaja a tute śaćinje podwoji jeho mozy tak, so bésche śtónczinje na boku płowaŕśka a ź wuśchikanej ruku hrabiny sa kóstum. S dobom bórbotaśche śnatu formulu wo śajeću: „W mjenje zakonja śeśe śajata!“

Schto powuhasche ji śpjećowanje? K podnórźenju bésche pschepodźe a na wodźe policajśkeje ruki dale płowaźi, niebésche ju nju ǰadyn ǰort. Tuǰ wulése ź wodu. A muź zakonja śeźehowasche ju, ǰo rosśudźiwśchi, ǰowjenim wopórej zyłu krutuścź pschiśtejazych paragrafow cźuez dacź. Sdaleny wt tuho, ju do blisśeje kupańnje dowjesć, wjedźeśe ju we „mokrej drasće“ kaǰ tajku śaśtarku postawu po dróhach hacź do policajśtwa, hdźeź jeje nazionale (wozbuśtwo) śapiga. Wulki cźah pschihladowarjow, pschećeźow wunmużelitwa a druhich śeźehowasche jeju, kaž bychu nétajkeho wubéhała (Rennpferd) na wahu wjedli. Jenoź lawrjenzowy wótaz pobrachowaschcźe. Na śtraźi telefonowachu na macź mlodeje źónśkeje, kotraž ǰo hodźinuk ze śuchej drastu pschihódże. Hacź ǰe arrestantka mjes tym ǰo policajźku liczwu a pschihodne runne płołowuy ǰo wobleka abo hewak na druhe waschnje źiwoje khétro ujaśne cźéło pschikrywa, wo tym ǰo nicźo njepiśa. Tola nima śónczinje jenu zyku hodźinu jenoź ź mokrym trikotom wobleczena, wó śtuje ǰeźeć, a to cźim mjenuje mjes lutymi muźeni, kotśiž ju tennu postajeni, moralku ǰej wažicź a wyǰoku dźerźeć. Tak ǰo śtało w léźe Krujeja 1925 a to we błowmym méśeźe Awstrifśeje, we wjeśołym Wienje. Schto chźeśi wjaźu?

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu 6. julija 1925.

Produktowe wiki saǹdźenu ǰobotu śkoro w ǰanym napłuwanju ǰanehǰo pschemėnjenja njepschinjeźeschu. Płaćiny wothachu pjatkowne a to sa

pschenicu 13.50—13.75 rožu 11.35—11.50 ječmjenja nałétn. 10.20—10.90 nasymśk. 11.60 hacź 12.05 hr.

Na pschedaś:

Hušli, śtarej, Hanelt w Rakezach.

Prékuśch (Reck) Pawoł Bonnewitz w Budyśchinje.

Kóń, śiśchka, 6létna, walach, Pohrišch w Jeschizach, — śtarśchi, w Jeńkezach cźo. 17.

Srébz, 2½létny, w Kumschizach cźo. 1, — 13 méśazow, w Kśchidole cźo. 7.

Krowa, młoda wyschokoscźelna, w Khelnje cźo. 7, — młoda, w Druźkezach cźo. 9, — ź cźelećkom, w Pitru cźo. 9, — w Kamjenzu na Wojerowskej haǰy cźo. 10.

Běhaki, śrénje, w Maleschezach cźo. 14

Sso pytaju:

Bohowcź, rézak Hause w Semizach.

Dźélaŕjez, Weichmetallfabrik G. m. b. H. w Budyśchinje, Albertowe namésto cźo. 5, — Sträubichen a Klingt w Budyśchinje.

Bachol, Meißner, wikowaś ź payjeru w Budyśchinje.

Holza do domu, w Budyśchinje na Pauliśkej dróży cźo. 7 Matheśowa w Semizach, — Wacker, Albertowa ǰahroda w Budyśchinje, — pśetańnja w Ratarzejach.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenśa dop. 3411 hodź.: Wiki njeśju hischcze twuwite. Tendenza na płaćijnje wobśtatwa.

Dop. 3412 hodź.: Kaž pśched hodźinu. Tendenza: jara śnérna.

Płaćijny na Barlinśkich produktowych wikach.

Żito a wolijowe ǰymja po tuni abo 1000 kg, ześwat 100 kg, płaćijny po Rotej hrjwnje.

	4. 7.	3. 7.		4. 7.	3. 7.
Pschenica	270-275	270-275	rayš. wośuśki	15-15,60	15-15,60
rožla	227-230	227-230	poch. melaśka	10,00	10,00
nałét. ječmjenj	204-218	204-218	ferabella	13-15,25	13-15,25
nat. ječmjeń wowsa	232-241	232-241	ćerwjeńe kruźki	22-24,20	21-23,00
kukaricze(Mais)	213	—	ǰonny	21 22,00	21,00-22
pschenicźn. muka	33-35,00	33-35,00	woka	24-26,00	23-26,00
rjana muka	30-32,50	30-31,75	lany wośuśki	22-23,80	21-22,80
pschenicź. wotr.	12-12,80	12-13,00	módre łupiny	11-12,50	11-12,50
rjane wotruby	13-13,75	13-13,80	žołte łupiny	14-15,50	14-15,50
rapš	350-360	350-365	ǰymo, 50 kg	3,20-3,70	3,20-3,70
lane ǰymjo	385-390	385-390	„ pschenicź.	0,95-1,35	1,00-1,35
hroch	25-26,50	25-26,50	„ wowsina	0,90-1,25	1,00-1,25
pjelušk.	22-24,00	22-24,00	„ jeczna	0,95-1,00	0,95-1,00

Płaćijny rézneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

27. junija 1925. Po zentn. a śt. hr.

550 byków, 566 wołow, 1212 krunwow a jałojzow, 1400 cźelatow, 10865 wowzow, 6665 świnj.

Woły: 1. druźina 58—62 hr., 2. 50—55, 3. 43—48, 4. 30—38.

Byki: 1. druź. 56—58, 2. 50—54, 3. 45—48.

Jałojzy a krunwy: 1. druź. 56—61, 2. 45—52, 3. 35 hacź 41, 4. 27—30, 5. 20—25.

Cźelata: 2. druź. 70—75, 3. 63—68, 4. 53—60, 5. 45—50.

Wowzy: 1. 50—57, 2. 38—46, 3. 23—31.

Śświnje: 1. druź. —, 2. 82—83, 3. 80—81, 4. 78—79, 5. 75—77, 6. 73—74 ranzy a kundrowzy 74—78.

Přilopk.

* **„Kümmelblättchen“.** (Śpśeżowiśi trik njedoćinkow.) „Dobre rauje, krajano!“ Se ǰpodźiwanjom ǰhladuje wjeśnjan abo makomésćeźan we wulkim méśeźe, hdźeź jedyn jenu zyle zuły muź na njeho réźi. „Njesmjeźe mje? Ssym w ǰuǵodnym méśtaćku dźéśchi cźaǰ bydlił.“ Nétko ǰo pokaśa, so zuły jeho a zyle pschećeźśtwo śnaje. (To wścho pak je tśeći, jeho kompliza, we wosu wuikuśchi a wuǰédźił.) Śnaǰonśtwo je hotowe a makomésćeźan

owo wjeńnjan je wjeńoły, ło ło sa njeho nječnjo we wulkim měsće postara a da ło dobrowólnje do blisteje korejmiczki dowjesćo, hdyž „zyle pschipadnje“ też tamny ńobujeńdźeć ło nutsnamaka a ło saßowódźenja wjeńeli. Po źiwej rosmelowje ło nekajka sabawna hra pschi nijkej radźbje namolwja, „kotruž staj tutaj knjesaj halle njedawno nawutkoj“. A blejcje! Nasch krajan nastajnje dobywa. To cźini jemu wjeńele a hra je woprawdźe sabawna. Jedyn ź njeju wołnje tři tharty do rukow, ź khribjetom horje, a jena thartа, husto nekajki wobras, ło ńobuhrazkau pokasa. Nětko trjeba nasch krajan jenož kedźbowacź, hdźe pschi njetanju thartow padnje. Wobroćeji wón potom prawu thartu, dha je dobył. Pschi wjeńschej radźbje ma njeßoże a to jeho njewopuschćeji, dokelž prawu thartu scźehowacź njeje tak lohko. „Kniff“, psches kotruž hrajeć thartу pscheměnji, nasch krajan wěło njesmaje a njedowidźi. Hdyž staj jeho nadośeć wukhubałoj, wotendźe jedyn hrajeć na nunik, mjes tym sawołaja druheho na telefon. Na saßpschidrźenje cźaka wołkobany podarmo. Wón je „Kümmelblättchen“, kterje „Gimpelblättchen“ seknak. kotruž hru też wołko cźahaju zyganojo pschedstajeja.

*** Nopowka jako mandźelski sadźewk.** We městaczku Edmondton (w ßewjernym dźelu kanadskeho wokrjeża Alberta) běsche hacź psched krótkim młody lekar ße ßwojej jonu źiwy. Tuto ßwoje bu psches jenu nopowku (Totenschädel) kaźene, kotraž jako njewitany tśeći rólu měrkaźerja hrajesche. Lekar staji nopowku, kotruž sa ßwoje ethnografiske studije trjebasche, do lehanskeje komory, so by ju wobstajnje psched wocźomaj měł. Wißasche jara na ßwojej studijnej wěźy a njeßłuchasche na proschenja ßwojeje ßony, tutu nopowku wotßalicź. Jona njemóźesche pomér wjazy snjesćo a staji muża psched wumělenje — pak ju, pak nopowku. Dokelž muż nochyschе, sapoda wona skórźbu dla dźelenja mandźelstwa. Ssudnistwo da ji pravo a tuž dyrbi muż dźelenej ßonje dobaßaju podpjeru płacźicź. A to wscho jeneje nopowki dla.

*** Plahowanje wschow na ßwojim cźele.** Wscho ma ßwoje mjeßy. Wot dostojneho hacź k ßmějchnenu je jenoż krocźel. A tutu krocźel staj jendźelskaj biologaj (źiwjenospytnikaj), kotrajž wědomnoßtne pospyty na ßwojim ßamßnym cźele cźinjeschtaj. Pschi tym njejedna ło wo nekajke lekarske wunamakanje, ale wo jene praschenje, kotreż trasch je theoretiźy khutne a ważne, ale we waschnju ßwojeho pospyta hižo wjazy hacź ßmějchne a khipe. Spodźiwny wopor pschinjeßeschtaj na woltarju wědomoßcje. Cźehemy ź krótka rjez: Wschoło nałeźeć. Haj, to njeje źadyn cźiscźerski ßmyk. Profesor Howlett a jeho assistent Patel sarjadowaschtaj ßpodźiwne wukubłanißchcźo na ßwojim cźele. S wotpohladom plahowaschtaj wschi na ßebi, tutu njeßyntpathiśku njerodź, cźerpjeschtaj wßchě cźiwile nastajneho źiwerbjenja. So dwaj dorosćenaj cźłowjekaj jako wobydlenaj planetaj wokoło khodźeschtaj, to njeje ßamo na ßebi ßměchnje. W cźaßu wójny je ło naßchim wojakam husto tak schło, ale niz dobrowólnje. Staroßcźiwaj ßpytnikaj mějeschtaj ßwoju łubu nusu ße ßwojimi kubłanzami. Běschtaj ßebi do hłowy ßtajiłoj, na hłowje bydlaze wschi na cźele sabydlicź. Skónćnje je ło jimaj to poradźiło. Ale hakle po tśioch generazijach. Pschcźo sahy łésechu na cźełko pschebdźene wschi — to ßame lohke dźeło njeběsche — na hłowu. Tajśi pschetwór njeczinja ßwérjata mi a tebi niczo hnydom ßebu. Dyrbjachu nastajnje na kakaźy ležeć, so ßebi njeßbychu sabeźałe. Dźećom ßtyßkasche ło hižo njenje ła domnißm a wnukajo njeßnajachu ßpita „wótzny kraj“. Tak je ło tutymaj wucźenymaj poradźiło, biologiju na hłowach wschow pscheměnićź, a ßtaj żałoßtnje ważny wědomnoßtny problem rosrißałoj. Nahłowne wschi do brasćazych pscheměnićź, njeje lohko.

*** Hodrśki had jako — ßwědk.** Dźiwadłownik Franz Giese hospodowasche w ßwojej hotelskej ßtwi młodeho hodrśkeho hada. Běsche dobry meter dołhi a po ßdaću khětro dźiwi. W jenej nozy cźekny wón ßwojemu wobhedźerjej, wlećeśesche ło po wohnjowym rěblu dele a wopyta ßtwu a kožo wobhedźerja hotela. Tohodła wón dźiwadłownika psched ßud ßadasche dła hrubeho tryskowhnaća. Wobßtorźeny wobkrucześesche, so je had duschmy kaź make dźećo. So by to dopokasał, wucźeśe hada ße saka a pokoji jeho na ßudniße błido. Woprawdźe, had ßadźerja ło ßyle měrnje. Ssudnizy pak hnydom roscźekachu a pschińdźechu hatle wrócźo, hdyž had ßaßo ßwój wulkhow w ßaku namaka. Swérjo běsche ßwój ßamér dozpeło, dokelž ßudnißwo dźiwadłownika wulwinowa.

*** Kraj, w kotrymž ło kózde tři léta junkrótź pósta wunoßchuje.** Wobydlerjo jendźelskeje kupy Tristan de Cunha, kotraž w južnym dźele atlantiskeho oceana leži, njeßu wot měrza 1923 żanu póßtu wjazy dostali. Listy a pakety, kotreż ßu na mjenowanu kupu wotpóßłane, a kotreż ło w Londoniskim zentralnym póßtiskim hamcźe hromadźa, njeßłu hißcźe w tej licźbje ło nahromadźike, so by ło sadaniło, wołcźebitu łódź na tamnu kupu wotpóßłacź. Póßtiske sarjadnißtwo ma wotpohlad, hakle nałeto 1926 bliźiśu póßtu wotpóßłacź.

* 200 zentnarjow pomałkazeje papjery. W Jendźelskej wotmě ło ßwiatki wulka „Wembleyska“ wußtajeńza. Mjecźerjo, kotříž dyrbjachu w nozy ź khwatkom wußtajeńke rumy a měßnoßcze cźißcźicź, naßběrachu 11 000 korbow wotpadankow. Najwjetśi dźěł bě papjera, do kotrejež běchu wophytowarjo wußtajeńzy ßwoje pomałki ßawalene měli. Naßběrana papjera waży na 200 zentnarjow.

*** S radiom ßażonamakanu.** William W. Livingston w Baltimore ßłubi ło w februaru ßańdźeneho lěta ße ßwojeho bydlenja. Podarmo jeho żona pytaśe. Njedawno nětko ßłyßcheśesche wona, kak ło ź radiom ßcźěkowaza powěścź roścźerja: „Snaje nječtó Williama W. Livingstonowu mandźelßku a jeho dźeśći adrešu? Livingston pschebywa w Pittsburgßkim hospitalu w Penßylwanißkej a cźerpi na ßłaby pomjatk. Njewě ani njeno ßwoje rěbnoje wjelki ani drohn, w kotrejž bydleśesche. Też najmjeńßchu powěścź rady pschijimuje Missing persons bureau we Pittsburgu.“ — Livingstonowo mandźelßka ło hnydom na mjenowany büro wobroćźi a je nětko ßaßo ßbożownje ße ßwojim mandźelßkim hromadźe.

Nowe knihi.

Dołnoserbßke bałnje Minny Wittkojz.

Knihownja Dom a Swět, kotruž naßch njeßpróżninwy pschećerjeł Blad. Smeßchkał rjaduje je ź nakładom Kola Sserbßkich Spißaćelow runje ßwój ßedmy ßwjaßk ßjannoßći pschepodała. Knižka je kaž dotalne wot tuteje knihownje wudate we ßamßnym rukomaj a wocźomaj pschijomnym formacje pschiprawjena, je drje ße ßwojimi 54 ßtronami troßchu ßchwiżna, tola wopßchija wona najebacź toho telko bohatoßće na ßwojoraznoßći a wotmělenju, ło cźi ßa dwaj, abo tři wjeczory duschuwoßchcźewjazu ßalawu poßtiźa.

Bałnje ßu wßchitke krótkeho a jednoreho wopßchijeća a naßcha młoda delnjoserbßka bałnjerka roßtmi ßwoje myßliczki do tak rjaneje draßcźiczki ßhotowacź, ło dyrbißch ło do nich ßalubowacź.

So ßu bałnje w delnjoserbßkej rěcźi pißane, to naß Hornjołużiczanow, kotříž mało delnjoserbßki cźitaju, najprjedy troßchu myli. Ale runje tele kedźbne pytanje ßa wnjoßenjom nětkotrych w prěnim wokomiku njedobpósnatych ßłowoteorbow pschińdźeće cźe tak prawje hłuboko nuta do ßmyßła a ża bałnjow. Hdyž ßy je k druhemu raßej pschećitał, roßmißch je hižo dołpołnje a potom pytnißch też, kak twórbow rjana a klaßißka je delnjoserbßka rěcź. To njepschińdźe też tak twot nětkoże jow, hdyž ło nětko wuczeńź dr. Sauerwein, kotryž na dwaczeći europißkich rěcźow ßnaješche, runje tak ło delnjoserbßkeje rěcźe ßalubowa, ło ju dołpołnje nawukny a ło też w njej pěßnjeßche. Njaroßcź delnjoserbßkeje rěcźe je jeho wobłußkała a wobłußka kóżdeho, kotryž ßwoju kedźbnoßcź k njej pschińwobroći.

Tuž pschipokoźcźe ßebi kóżdy tutu knižku a ßamurcźe ło na krótke hodźinki do jeje rjanoßcźow. Niż jenoż dych ße wlóżneje ßemje Błótowu budźe waß w njej wobwětowacź, ale też wichor ße ßerbßkich horow a też ßdychnjenja kóteje ßerbßkeje ßa narod ło horjazeje wutroby. A ßaßo trjecźicźe też w nich worakawu, wjeßelu źilku Błótocźankow. Potom ßaßo ßaßtykkanje po ßdalenych Błótach, wołamocźenoßcź. Nihdźe żana pschehnata ßentimentalnoßcź. Schód je khoreho a połkmurjeneho ducha, njech cźita tute bałnje a wón budźe wußtrowjeny.

Knižka je wěnowana bałnikej Janej Rokitej (Adolfej Cźernemu) a k. prof. dr. Arnoschtej Muzy. Wot prěniscźeho ło na tónzu pschidate nětkotre bałnje w ßdobnej delnjoserbßkej draßcźe.

Naßcha wußtojna delnjoserbßka bałnjerka je ßebi ź tutym dźełom w ßerbßkim pißmoßtwje wěcźny pomnik ßtajiła. Chcźemy ło nadźijeć, ło to njewoßtanje jeniczki.

My Sserbjo pak chcźemy ßebi ßłožo pschecź k tomu, ło móżemy ź tutej nowej knižku naßchim pschećerjelam praścź: Hlejcźe! Delnja Łużiza je hißcźe ßiwa a ujeße hißcźe płedy. Sa.

Swójbne powjeśće.

Semrěli: Bjedrich Leßka w Budyßchinje. — Franz Braun w Budyßchinje, 51 l. — Dora Urbanez w Běłej Wodźe, 19 l. — Bruno Tschirner w Běłej Wodźe. — Hana ßwob. Lebeltowa rodź. Schmidtez w Budyßchinje, Herta Haußmannez w Budyßchinje, 25 l. — Marja Marta Kießlichez rodź. Sodanez w Budyßchinje.

SSwěrowani: Jan Gruhl a Toni Gruhlez rodź. Rychtarjez w Sohlandźe.

Towarstwowski powěstnik.

Budyßin. „Bjesada“ skhadźuje ßo kóżdu pónd̄ołu wječor 1/29 hodź. w Serb. Domje.

Drježdźany. „Hromadnik“ ma ßtwórtk, 7. 7. 1/29 hodź. poßlednje posedźenje pred prózdninami. K. redaktor Jan Skala je přednošk přilubił. Njezapomńće ßpěwniki. Předsydstwo.

Hrodźišco. SSpěwny wotrjad serb. tow. „Zerja“ ma přich. srjedu, 8. julija, wječor 1/29 hodź. w Njechornju ßpěwnu pruhu dla předstejaceho swjedźenja. Wšitcy ßpěwarjo a ßpěwarki dyrbja z wěstoßeu přinć, žadyn njedyrbi pobrachować. Dirigent.

Njebjelčicy. Tow. „Katolska Bjesada“ poswječi 12. VII. ßwoju nowu khorhoj. Wßě serb. towarßtwa ßo z tutym wutrobnje přeprošuja. 1/21—1/22 hodź. witanje towarßtwow, w 2 hodź. nyßpor ze swječenjom khorhoje. Předsydstwo.

Wotrow. „Jednota Sokol“ ma ßtwórtk 9. 7., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyßinje — Zamolwity za hospodarßki dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěßtki: A. Dučman w Budyßinje.

Swobodne městno za
Welsec kupny dom w Kulowje
Założeny 1868. Telefon 12.

Carl Gast w Budyšinje
zastupjeř najprěnšich dźěłarjow.
Mocowe wozydła
wuporjedźerńja
přisłuški, pjelnjerńja benzina a wólija.

Časopis
„Kulturwille“
njech sebi kóždy w „Serbskej knihafni“ w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

Wróćenje česće.
Skřiwdźenje předźiwo wlkowarjej H. Reinholdej w Bóßleach wuprajene, so je mi z wopačnej přisahu moju ležownoßć wuwěßćił, z tutom wróćo wozmu.
G. Lange.

Wupjerki, łožowe poćehnjacy tunjo. K. Erler, žitne wiki 11.

Koza,
dobra dójka a 1½ léta stary
kozoł
je na předań we Wysokej čo. 27 pola Rakec.

Trjebana zubkata
młóćaca maśina
z čišćenjom (zatwarjeńska maš.) z wupróšadłom abo bjez njeho předawa Jan Metan w Małej Nydźi pola Wojerec.

Zahrodka
— serbska čitanka —
za sréni skhodźeńk ludowych šulow
je hotowa a na předań
w Serbsk. knihafni
w Budyšinje

Meble a polstrowe twory
dobre a tunje poruča
Handrij Strympa
w Budyšinje na róžowej hasy 15.

Pučowanske budźaki

Carl Gast w Budyšinje
rańarske maśiny
zastupjeř najprěnšich dźěłarjow.
Najwjetša wuporjedźerńja
najwjetši skład narunanskich dźělow we měśe.

Bóh Knjez wotwoła dźensa w Budyšinku, hdyž bě na wopyće, po krótkim běděnju našeho lubeho nana, dźěda a přichodneho nana
Jakuba Korlu Holana,
wuměnkarja w Janecach
Zrudźeni zawostajeni.
W Budyšinku, Bošecach, Janecach, Hornim Wujezdźe, 4. julija 1925.
Khowanje budźe wutoru pop. w 3 hodź. w Hodźiju.

Nawěštki přinjesu wužitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smoterjec knihličišćarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawětki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 155 **Budyšin — wutoru, 7. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Stejišćezo němskeho knježerstwa žo khabla.

Wulki dźěl němskonazionalneje strony wukrajnej politizy nětčišćeho němskeho knježerstwa njepřichilożuje. Hižo sajdźeny schtwórtk chyšće dr. Stresemann sahady swojeje wukrajneje politiki pśiped němskim žejmom toskožićź. Jeho subuministrojo pak běchu pśiśeśiwo temu, dokelž by žo z tym diplomatiske jednanje poćežiło. Debatta wo němskej krajnej politizy je žo tohodla na žrjedu wotstorčiła.

Mjes tym je pódla němskich ludowozow teź Wschoněmski swjask namjet njedowěrjenja pśiśeśiwo dr. Stresemannej w němskim žejmje sapodak. Wón žebi žada, so by dr. Stresemann hnydom wróćo stupił. Wón wiśe wótcźinske swjasći a wjśe „nazionalne“ strony namołwja, so bychu tole žadanje podpjerale. Wjetšchi dźěl nawjedowazych wobłubow wschoněmskeho swjaska žo k němskonazionalnej a knježerstwowej stronje“ liči, ako jej tola jara blizko steji.

Wschoněmske nowiny nastawki i napinmom **„Pśiśeśiwo Stresemannowemu duchej“** wocźišćuja. Zadaju žebi, so dyrbi němske knježerstwo žo zapowjedźeć, wo bjespśiměrjenje wukowańskim paktu dale jednaćź a nic wjace swjasćarjow wo wotbrońenju a wo němskim lětadźiwje gmeli niź wotmołwiś. Pomjery mjes němskonazionalnymi, Wschoněnźanami a dr. Stresemannom žu jara napjate. Tohodla je lohko móžno, so nětčišće knježerstwo, kotrejž i němskonazionalnych a němskeje ludoweje strony wobsteji, bórzy rozpadnje. Hdy by po žadanjach němskonazionalnych šło, by žo Němska je žiwojimi pśiśeśiśelkami źiwětowneje wójny rozkmitła. Finanzne hubjenstwo, kotrejž je inflazija na Němsku pśinjasła, by žo potom wobnowiło. Jutšišchi dźeń budźe w němskim žejmje za Němsku znadź kritiski.

Jednanje wo němsko-franzowskim sśerźenju žo pśichetorhnyło.

Po rozpravje, kotruž je franzowski wikowański minister wojenski, je žo jednanje wo wikowańskim sśerźenju pśichetorhło, dokelž žo Němska zapowědźe, Franzowsku pśi žadnej cłach za wino a elsaske textilne twory na pśiśeźo pśiśiśeź. Němska pak žo wobcźežuje, so Franzowska němskim textilnym tworam a wudźěłkam chemiske a elektriske industrije pśichemałko konześijow cźini.

Rospuśiśeźenje sakskeho krajneho žejma.

Sozialdemokratojo lěwizy žu w sakskim žejmje namjet sapodali, so by žo sakski žejm rospuśiśeźił.

Pśichadźowace sozialdemokratiske strony Němskeje je k nahladej dośło, so wobstejnosće, kajkež žu žo w Sakskej w běhu cźasa rozwiłe, w sajmje zwjeze sozialdemokratiskeje strony njemóža dłeje wobstaś. Strona njemóže fnjesć, so je pśichi knježerstwje wobdźělena, a so źodom jejne nowiny pśiśeźiwo temule wobdźělenju pśichi knježerstwje a pśiśeźiwo knježerstwowej politizy wusturpuja.

Hłowny wódźeł měnjenja mjes sozialdemokratami prawizy a lěwizy w praśenju rospuśiśeźenja sakskeho žejma leźi. Wobej stronje stej jeźelkowki takeje kroćele nadrobne rosporaśinałej. Wupad nowowólbow budźe wulki ważny w pśichodźe za wliw sozialdemokratiskeje strony na sakske knježerstwo.

Stronine pśichadźowstwo w Barlinje je źebi praśenje pśichedpołožiło, hacź je stejiśeśa sakskeje strony kaž je strony zwjeze strony njeje mjeńśe sto, gdyž k najbórśichim jeźelkowkam dóńcź dacź, hacź nětčišćenu stajwej dale wobstejeć dacź, so organizacija a nowiny krajnje pśiśeźiwo wjetšchim stroninych fastupjerjow w krajnym žejmje a pśiśeźiwo stroninym zobustawam w krajnym knježerstwje steja.

Stronine pśichadźowstwo měni, so nětčišći staw k rozpadnjenju strony w Sakskej dowjedźe, jeli so žo žadyn wupuć njenamaka. Tohodla je winowatosć, sajmjerjow sozialdemokratiskeje strony w sakskim žejmje, nětko sakski žejm rospuśiśeźiś dacź, so by žo pódlož ša wobnowjenje jenosće sakskeje strony tworił. To dyrbi wšchim druhim rozkłoźenjam do pśédka hicź a je nuzne sa wuspěšne wólbne wojowanje. Pśichede wšchim budźe nuzne rozrizanju žrjedej rozsudźiś dacź, hacź maja žo sapóśłanzy sozialdemokratiskeje strony prawizy w sakskim žejmje je strony wusamknyć.

Wobcźežnosće finanzneho wurunanja mjes němskim statom a němskimi krajemi.

W dalkowym wubjerku němskeho žejma je němski je Schlieben na tym wobstał, so ma němski stat wot 1. oktobra 1925 wot dokhodneho a druźstwowego sakonja 25 proz. dostaś, mjes tym so je jemu hacź dotal jenož 10 procentow wotpadło. Wo wobrotowym dawku wubjerk wobsamknuł, so gmejny i njeho wot 1. oktobra 1925 hacź 31. měrca 1926 35 procentow a wot 1. haprleje 1926 30 procentow dostanu.

Sakrocźenje Jendźelskeje pśiśeźiwo Moskwje

Jendźelska ministerska rada je žo sajźdźeny pjatk skoro jenicźkim i wukrajnymi nowinami zaběźnosćemi, pśejede wšchim je chinesim praschenjom saběr.ka. Wo njej je žo wo wuprajenju knježerstwa w hornim žejmje wo rukowańskim paktu, wo podawkach w Chinje a wo pomjerje Jendźelskeje k Rusku wobsamkło. „Daily News“ dźensa wědźeć, so je žo najzjiwiścho bolschewikska agitacija w Chinje a direktne sakrocźenje jendźelskeho knježerstwa pśiśeźiwo njej rospominałe.

„Daily Telegraph“ praji, so njemóże nětčišći staw diplomatiskich stykow mjes Jendźelskej a bolschewikskej Ruskej bjes pśichemeńjenja wostaś.

Mjes tym su nowe powěsće wo bolschewikskej agitaziji w Chinje doschle. Kaž „Times“ powě, je pózledni tydźeń cźrjoda bolschewikskich agitatorow do Tientsina a Shanghaia pśichijeła. General Feng wot bolschewikskeho knježerstwa pśches Mongolsku wuchu wojeriku potrjebu dostawa a do žiwojeho wójska offizěrow cźerwjeneho wójska pśichijima.

Kaž žo sda, maju Chinesojo wójnu z Japanskej a Jendźelskej za nóžu. W Shanghaiu chinesjo wojazy wokole pśichedniśta Cźa-pei-tśelne hrjebje wuźěwaju, cźahaju kolaczkane groty a stajeja schpanske jěźdne pśiśeźiwo nadpadej i wukrajanskeho měśta.

Cźrjoda chinestich kulijow, mjes kotrymiž běchu teź žony, je serźanta jendźelskeje tajneje policije nadpadła a jeho cźežko sranika. Serźant bě žo wupóśłał, so by žo za nékotrymi padami spjeźiwosće a satrascenja w Shanghaiskej śrjedźowej fabriki wobhonił.

Wjednik jendźelskich żelesnizarjow Thomas pśiśeźiwo strajkej a wusamknjenju.

Na letnej konferenzy jendźelskeho żelesnizarskeho strajka je żelesnizarski wjednik Thomas rěcź měł, w kotrejž praji: **„Wjesołjelosć je najwjetšchi strach.** Industrialne połoženje njeje ženje hubjeńśe było. Hacź runje sarjadnitki wubjerk a swjatkowi wotpółpłanzy ženje njedowola, so bychu żelesnizarjo do pśejedawšich hubjenych wobśinjnosćow pśichichli, dyrbja jo tola ludźom napśeczo stajeć, kotliž pak strajk pak wusamknjenje poruczeja.

Wójna w Marokkowskej.

Směrowaze žłowa ministerskeho pśichedźydy Painleva.

W Parisu žu žo po dnjeźu dla wupadow Abd-el-Krimowego wójska do njeměra dali. Ministerski pśichedźyda Painleve je tohodla nowinam k směrowanju žłowow rospravu podał:

Wěste powěsće i ranja marokkowskeje fronty na stronu k Tasy žo jako njedobre pokazuju. Wěrno je, so su wschelake śplahi, kotrejž běchu źiwerne wostałe a njepśeczelowym nadpadam, pśiedy khroble napśeczo stałe, i dźěla wotpadłe. Wone žu Risanam pśches pśichelam do pśednich franzowskich rjadow žo dobyczź dałe, tak so nóžachu rifijy wojazy naschich prawidlownych wojakow nadběhowacź.

Naschim wojakam, kotliž maju nětkole najlepśe stejiśeśa, je mózno, njepśeczelca wotrasnyś, tak so budźe źiwoje nadpady drogo sapłaćiś dyrbjeć. Sjawne mjenjenje njeźmělo žo i njesminliwnymi epizodami kolonialneho wojowanja do njeměra dacź. Pśichi nich móża žo druhdy teź schkodowańki pocźerpiś. Njeźmě žo sabyć, so nětčišće operazije w Marokkowskej pśiśeźiwnosće nadeńdu, je kotrymiž žo wot prjedawšich operazijow rozesnałwaju. **Na jenej stronje žu naschi pśiśeźiwnizy lepje wobronjeni dyžli pśiked dźeńcź létami. Jich nadběhi žo cźesćiśko stawaju a žu lepje organisowane a žo na schérschej fronce stawaju.** Na druhej stronje je nowocźažna taktika, wobeje konzentrazija wojowańskich mozow, sa rozsudźazu rasstrěbna, je schkodu, so žo śplahi, kotrejž žu źiwerne wostałe, truschecźa, a so žo potom njepśeczelca nawali.

Tohodla žo njeźmě nichtó do njeměra dacź, hdy na tak wupśeschstrejenej fronce takeje wobcźežnosće tkutneho wašchnja nastanu abo hdyž je potom nutśe, nasche wójske pśeschestajiś. Takeje konzentrazije žu k pśichitowanju žiwych naschich napśeciwnych stórkow trěbne.

Rosprawa franzowskeho wójskeho wjednistwa.

Hawaska powěsćerinja wo wojowanjach w Marokkowskej źiwowazu spśelenku wójnskeho wjednistwa rośćerjaś. **Raschi wojazy žu k offensiwje po zyłej fronce pśicheschli.** Pśiched Uezzanom žo pokhod mobilnych wojakow se šapschim manjom cźežkeje artillerije a lětadłom, kotrejž na njepśeczelske wóży bomby mjetaju, stutknuwje podpjerujo. Njepśeczelske wotdźelenja žu i tuzej offensiwu dokładnje demoralisowane. Powě žo, so je 4. julija schpaniska artillerija do njepśeczela na Lukkowskym połnóžnym brjohu sśełała. Bóle hač ranju žu druhi wojazy nózny pokhod wuwjedli, so bychu žo k Zermatej pśichedobyli. Njeźiwajo na njepśeczelowe sadwélneho pśiśeźiwjenja je žo wotthknyś kónz doźahnył.

Wojazy pśichi hornim Lebenje žu tehorunja k offensiwje pśicheschli. Wažne stejiśeźo pola Bahiy Tadły žu po krutym wojowanju dospołnje dobyli. Wokolnosć strajišćeja w Bou Halimje je žo wutšwobodźiła. Strójišćeźo je i wjetšchemu dźěla wupusćene. Naschi wojazy pśiked Tasy hiśeźe i wjele wotdźelenjemi wojuja, kotrejž k tfjom wschelakim wójskam pśichiśuśeja.

Kommunistiski protestowanski strajk pśiśeźiwo marokkowskej wójnje.

Kommunistojo w Parisu žu žobotu a njedźelu shromadźiwu wotmełi, pśichi kotrychž žo sastupjerjo dźěłaćerskich zwjazkow a sozialistojo wobdźělichu. Pśichitomnych bě nětdźe 120 sozialistow napśeczo 1200 kommunistam. Wobsamknychu protestowanski strajk pśiśeźiwo marokkowskej wójnje a pśiśeźiwo Caillaux'owej finanznej politizy. Kommunistiski dźěłaćeski komitej postaji, hdy ma strajk sapeśeć. Dale žo wobsamknuły, pśichepytowaś kommunizju za Marokkowsku pomjenowaś. Wona knježerstwo namołwi, so by trěbne puśeźowaśke pažby wustajiło, so mohło žo w Marokkowskej pśichepytanje pśichewjeś.

Njeměry w Chinje.

Praschenje wožebitych wukrajnych prawow w Chinje.

Sjednoćene staty połnóžneje Ameriki žu po namołwjenju chineskeho knježerstwa konferenzu wukrajnych statow namjetowałe, kotrejž maja w Chinje wožebite prawa. Tele prawa dyrbjałe spadnyś. „Daily Telegraph“ k temu pišchu, so žo njeměry w Chinje po puću hibaju, kotryž najferje za wukraj a teź za Chinu khutnje wuběhnje. Tola něchto straschnische dyžli smutkowne rospuśiśeźenja a schmatanja w Chinje je žo na horizonce pokasało. Dokelž žrjedź nětčišćeje schmatanjow žu Sjednoćene staty dele njeměrjeny namjet cźišće, kotryž pak budźe drje žo jenož jako wuźadanje wobhladowaś.

Washington je je žwojim namjetom, so bychu žo nětkole wukrajanske prawa hnydom reformowałe, dopokasał, so Sjednoćene staty njerozumja, rańschokrajne praschenja prawje sapśichimnyś.

Japanska tole wuźadanje Ameriki sawěsće jako dopokazanu ta to wobhlada, so Amerika swadu pyta. Cźłowjek dyrbi žo dźiwaś, so tajśe wocźiwidne měśchenje do zusobnistkeho prawa žrjedź zusobnikam njepśecześelneho hibanja i najmjeńśicha nětkotrym ludźom, kotliž swonkownu politiku Sjednoćenych statow wodźa, njeje wobnyśłomna była, pśichetož njeje drje ani jeneho Američana, kotryž by žebi pśichał, so by Japanska i Chinu abo še Sjednoćenymi statami wójnu wjedła.

Połoženje w Chinje je jako khutnische.

„Daily News“ se Shanghaia powjedźa, so strajkowi wjednizy w žwojej satrachanej politizy k nazbylnosćam pśichekrośa, so bychu i tym druhich warnowali. Schesćeśich pśichitajenjow dróhowneje żelesnizy žu la rukowaj powdźěłane, žylnje pśicheschwikali a potom pušćejili.

Reuterez powěsćerinja se Shanghaia powě, so žo dobrowólnizy sašo swołaju, dokelž žo njeměry wocźakuja. Strajkowa rada ma wotmyślenje, elektrisku moz so bawlnowe fabriki wotrěźnuś.

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 186(

Po powieści z Honkonga ho tam dale strajkuje. Njeznaći tu tijoch chinelkich pschistawnych dźěłaćerjow pschestawowali, kotříž tu ho japowjedźili, dźěło złožić. Amerikanski sanieźak torpedowskich czełnow je njedźelu k Hongkongej pschijěł. Powěsće se Shanghaia njedawaju wočakać, so strajk popuschći, jeli so pjenježne fródki strajkowych kasow njesapraknu. To pak ho njehodźi wočakać; pschetož ruske knježerstwo je pschezo fuowa pjelni. Pódła toho ho też w měsće pjenjezy hromadźeja.

Marschall Czangtsolin do Pekinga njepočežnje.

Połoženje w Chinje je ho do teje měry pschemeniło, so je marschalt Czangtsolin wotpohlad spuschčił, z wójskom do Pekinga pschiźahnyć. Pschičina k tutomu rozhodźenju ho wschelko wukkaduje. „Daily Telegraph" praji, so je Czangtsolin swojeho dowěrnika do Pekinga pósłał, so by swěsćił, hacź moh na podpjeru wukrajnych mozow ličić w pschipadze, so by z wotpohladom wobnowjenja porjada zakroćił. Wukrajne staty pak jemu njejźu nicjo ślubile, dokelž ho tu smutkowne chinešte należnosće jedna, do kotrychž ho nochcedźa měšachcź.

Sameŕy železnizarskeho sjesda.

W Bellinzona w polodnischej Schwajzarskej ho interpazionalny železnizarski sjězd wotměwa. Na nim su wobsamkli, za to wojowaś, so by ho:

1. Dźěłarski cząs na wósom hodźin wobmjezowaś;
2. so by pschesczažne dźěło też za saplaczenje wotpokazało, jenož pschi sujesbožencach a hdyž je wobtkad jara wulki, dyrbi wono dowolene byś;
3. rosdźěl mjez hotowosću k dźěłu a dokonjanum dźěłom dyrbi spadnyć;
4. Washingtonske dojednanje na ho potwierdźiś a pschewjesć, a bjźo wobstejace lěpsche dźěłarske wuměnjenja njeśmědźa ho pohubjeńschćiś.

Bohata Amerika.

Sjenoczene staty połnócneje Ameriki ho stónčnje pod stotom sattócza. Finanzny minister je pschipowjedźił, so budźa statne datkowy w poślednich dwanaće měsaczach wo 250 505 238 dollarow (pisches miljardow hrivnow) wjetsche dyźli wudawki. A pschi tym bohatstwje Sjednoczene staty dziepschestrawajcy z wójnu wothudnjene europiske kraje wo wójnski doły pominaja. Czim bohatschi je cźłowjek, czim nahrabnischi won je.

Dokelž swoje stoło w samźnym kraju njemóża wjazy naložiś, so za wulku dań wukkukanym Europjanam wuzyczuja. Tak dźensa Newyorkske banki nelóže 80 abo 100 miljonow hrivnow městu Minchowej k natrawarzenju wschelakich twarow požyczi.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 7. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 732, hygrometer — 2, najwyschscha dnjowa cźopłota 21 stopnjow. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer 0, najnischa temperatura w nozu 16 stop. cźopłoty. Wczera rano lećeschtej nizinje nad Wólstej a pola kupy Island. Wobě swjatowjesce pasmo nizinu. Se swojimi wubłźkami pschinjeśe też naschim stronam njewjedra a dosche. Wyschinu měsachcny nad krótkowjeczernej Europu. Kutśe hrjedu stónczko 3,57 sthadża a ho 8,12 khowa. Měsaczź sthadża wjeczor 10,03 a ho rano 6,31 thowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje:** W ranischej Němskej pjele njewjedrowiv, we wjeczornej Němskej ho wuczahuje. Jendźelska śmje njewjedra a dosche, kotrež ho hacź k nam wupschescezeru. Wuhłady su na wulowjedrjenje a wocźopleńje.

— Pschi pośłednim ludliczenju je ho naliczilo w Budyschinje 39 052, w Zitawje 37 959, w Lubiju 12 268, we Lipsku 660 114, w Drježdźanach 608 025, w Kamjenicach 58 153, a w Mischnu 40 809 wobydlerjow. Wjetša wobydlerjow je ho w Budyschinje wot pośłednjeho ludliczenja wo 4700 pschikporiła.

— **Němikatajta inderowa licźba** za sežiwjenske potrjebnosće (sežiwjenje, bydlenje, tepjenje a śwěcu, drasta a wschelaku druhu potrjebu) wuczini w pschercźku w mězacu junuju 1925 138% (1913/14 = 100).

— 15ćina hołza wróći so njedźelu wjeczor pschepośłe domoj a dosta doma swarjenje. To da sebi tak blisko hicź, so we wobydlenju swojeje wowki plunowy honacź wotwjertnu a so saduży. Zwjenske pośpyty njeměšachu wuspěch.

— **Licźba schulskich dźěći w Sakslej.** 1912: 307 613, 1915: 308 000, 1916: 799 000, 1917: 782 000, 1920: 750 859, 1924: 540 000, 1925: 510 000, po śdaczu 1926: 542 000. Wuczerjow pschi ludowych schulach je tukhmilu 12 293, pschi powolanskich (pokrocźnych) 1465.

— **Giromy wobthod a giromy pokładniza.** W junisu měsjecźe tudomna giromy pokładniza 2 947 607.49 hr. dotthodow a 2 899 201.91 hr. wudawkow. Zyły wobrót wuczini 13 572 867.60 hr.

S **Panczicz.** W naraństich hodźinach pokasowasche njebjo hischcze swoje pokhmurjene njeswjeczo. Ale pomału poczа ho sasnicź, hdyž prěnje wohnjowe wobory na swjatowy dźeń, njedźelu tu ho wotmětwaju, pschikhadźachu. Wjeź, nawjeź a klóschtr běchu rjenje wupschene a pola Ledźborez wupjerachu ho wulkotne cźełne wrota ſ wobornischkimi emblemami, teź pola Wolenkez. Wokoło ½11 hodź. pschicźahnychu prěnje wobory pod pochodom klinczeje hudźby. Wschěch swojskej wohnjowych woborow w hamtskim hejtmanstwje pschikhuschazych (19) woborow ho wobdźěli, ſ wulwjaczom jeneje, kotraž běsche samolwjena. Też běsche ho Hornjo-Wujesdźanska, drje dwonka wokrjeha bywaja, pschepróbyła. Wokoło 11 hodź. sapocza ho swjatkowe pośpedźenje w Panczizanskim hoscźenzu. Pschitomny běsche też kk. hamtski hejtmann dr. Sievert, prošt Marczek, měšnčzkanoša zyrkwinskeho swjasta a druhy. Hamtski hejtmann dźakowasche ho za pschepročenje a pokasa w dźěłach rěczi na wuzitk, wažnosć a wuspołne nadawki woborow, tohorunja też knjes prošt. Se stwoły wjesnje rady pośtrowi k. měšnčzanoša Bětnař pschitomnych wobornikow a hosći. Potom poda ho lětna rosprawa. Se njeje sthonichmy, so ma swjasć 1041 robustawow. Z jednanjow chzemy tole wuzimacź: Swjatkowy pokładnik k. palmy direktor Elbrecht ſ Bretnje ho sazy wuswoli, ta sapisowarja pak k. wučer Schade ſ Pokźnicz. Swjatkowy dźeń budże 1926 w Njebjelczicach. Dale ho wobsamknu, pokmjertnu pokładniza we wokrjesnych woborach sakoźicź. Po dalschich ważnych wuradźenjach ho pośpedźenje ½2 hodź. stónczi. Hižo ½2 hodź. sapocznachu ho śmužowanja w postajenym porjedźe. Se wjsokeho běsche widźeć, so wobora swojim wjeź k powschitkownej spokojnosći wuwidźe. Potom běsche swjedźenski cząs psches Panczizu, Kukow a klóschtr. Cźinjesche jara rjany zaćisch, woborow w swojich pisanych drastach ſ mnohimi hudźobnymi łapałami. Krótko po swjedźenistim cząsu wotnjé so kriiłka. Tutu wotewschu inspektorop pałnaj direktoraj Guda ſ Pokźnicz a Schona ſ Wulkeho Róhrsdorfa. Psched shromadźenymi wuprajischtaj swoje pschipówdnjace ſa efjaktne pośtkjenja a gratulowaschtaj gmejnje, so ma tu tajka wulwuczerjow woborn k schkitkej wjsy pschiwohnjowych njeswabzach a pschedstaji woborn jako ſ pschikładom druhim. Zensura běsche dobra, ſ dźěła jara dobra. Wokoło pjeczich sapocznachu ho reje. Sdaleka wobory wotjědźechu we wósmej hodźinje do swojeje domizny. Najwjazy bě ſ cźežnymi awtami pschijěło, druhi ſ rěblowanym wósom. Zyły swjatkowy dźeń je derje wotběžał.

S **Wukrancźiz.** W nozy k 3. junijej we Wukranczizach jenonm thudenm dźěłaćerjej je samknjenje komory derje dźerżane wuporjedźane jěźdne koło kradnychu.

S **Hródka.** (Cźežke padnjschstwo.) Tudomny samzjeżenski inspektor Radeł měsjesche w pinzu swoje motorowe kolo sjeo. Pinza bě ſ dwěmaj pschesmuwajmaj burjomaj krucze sawjrena. W nozy ho padnjschi do samknjenje pinzu dobuchu a kolo kradnychu. Kaž ho sda, su tuprowhowani padnjschi motorowe kolo kradnyli. Zyle mjesto ho do krucze sesamkasese pózy dobuchu. Sa nkut njeje tukhmilu ani śleda.

S **Běleje Wody.** W nozy k njedźeli duzy ſ reji na tu lojtej dróży 22 lětneho żyna polizajskeho wobkhodneho asistenta Wonnebergera 8 wosobow nadpadnychu a jeho straschnje ſ nożemi roskalachu. Stóśnizy w cźmowej nozy cźekychu. Policaji ho hacź dotal njeporadźi zich sajsez. Nan napadnjeneho je wulke mylo na wujśćedźenje złóstnikow wustajił. Na spomnjenej dróży su w pośledninch cząsu hižom cźasto ludźo napadowali. Lud we wokolnosći je jara roshorjeny.

Z Łužicy.

Se **Semizy.** Sandźenu sobotu cźehnjesche žylne hrimanje pisches naschu wokolinu. Prjedawschemu mjinowanemu wobsedźerja Adolfa Rätzu Boże njewjedro sarasy.

S **Großröhrsdorfa.** Wěsta knjeni ſ Großröhrsdorfa je w jahodkach žiwji złoty cźahnik zhubiła. Podarmo powtasche wot dop. 9 hacź do pop. 5 hodź. ſ 5 wozobami sa nim. Arnsdorfska żandarmska stajija wupóła žiwjeho złódźerskeho pśa do lěsa. Po 7 minutschinach jej pob jeho złoty cźahnik wrócźi.

Se **Seifhennersdorfa.** Kaž zhyschimy, bě też jedyn tudomny wobydlěr mjes woprami wulkeho amerikanskeho njesboża, wo kotrymž psched někotrymi njedźelemi pisachmy. Je to prjedawschi fabrikki dźěłaćer Wenzel. Món psched wjele lětami do Ameriki wupuczowa. Tam bebi z pilnym dźěłom a wulkej próżu wulke samożenje dobu. Sbożowanje ho po wójnje domoj wrócźi a 52 žeb telko nalutowal, so mohł we žiwjej ródnej wjsy hižo starosce žiwy być. Tola njeshożowana inflazija sćira jeho nalutowane kroschći. Psched 2 lětomaj wotśehže swoju do Ameriki. Sstrjedź junija cźasnische so swowa domoj wrócźiś. Někto namaka smjerć na swojej pśedsiedlerskej pśesje do domizny.

Se **Sohland.** Hrube worakawstwo dowoli žebi jedyn wobdźělnik žiwjedźenja wohnjowje woboty. Mandźelskar ſ Lubija jědźeschtaj w nozy wokoło 12 nimo wobowje korczmy, hdźež ho žiwjedźeń wotmětwasche. Tu cźišny na dwo někajki njedobrizny piwowy karanczź do Zonineho kola. Zena padny, ho trochu srani a žebi drasku wobskhodźiś. Hórje by hischcze wěz wupadnyła, byłi zona dosć pomeikt njeješa. Policija sa njedobrizynkom śledźi.

Se **Zitawy.** Na srudne waschnje pschiźidze 9 měsaczowe stare dźěćo schewza Wendy wo žiwjenje. Maćź dźěćo da sportskeho wosa pokoji a jemu pólu da. Na to na thmilku žiwa wopuschći, dźěćo žame wo žiwje wostajiwschi. Dźěćo ſ wosa padny, na kolekasch wiżazo wosta a ho saduży.

Wulkomordaŕ Angerstein před sudom.

6. julija sapocza ho prozeš psched Limburgskim pschisažnym sudom pschećiwo wulkomordarjej Frizy Angerstejnej ſ Hajgera. Angerstein je w dezembru sanadcetela swojou zylu swójbu skónzowak. Ras w nozy klyschachu ludźo šušodnych twarjenjow ſ Angersteinez doma na pomoz wołanje. Jako pschikhwatachu, ho zyły Angersteinez dom palesche. Angerstein a zyle roskalaneho we sadhrodze leżo namakachu. W jeho domje wschěch jeho šwjeżych a pschihatajenych na žałostne waschnje skónzowanych namakachu. Mužiakaru žebi swopréčka, na někajki knjeje ny nadpad. Wosbłużicho pak ho wujasni, so je Angerstein sam ſ morderjom. Swojemu bratrej ho na khorolożu mordarstwa wuzna. Prajesche, so je jeho žona z khorolożu mordarstwa wuzna. Prajesche, so je jeho žona z Khelnje na drośnej żelesnizy fujelbożila a ho w kichicźkach sranila, schtož ju na cźaš žiwjenja sdebni. Món prajesche, so je cźasy swojej žonje cźerpjenje połožiś. Se kalaczom tak dołho do njeje kakasche, doniž mowna njeje. Jako pak potom cźełu swojeje žony na semi leżo widźesche, je swowrótnił a žebi wotmyślił, wschěch swójbinkow skónzowaś. Jako rano macź morjeneje mandźelskeje dosłyschi pschiśidze, poczа ſ zyłej mozu wolacź. Angerstein ju je šekern sarasy. Też śluzbownu, kotraž na wołanje pschihwata, je šekern na hłowu dyri. Trochu posdźišo pschiśi-

(Pokračowanje.)

Ranje kublerja.

S romana „Ruski kubleŕ" wot L. N. Tolstého.

I.

Wšerch Nechtjudow běsche dźewjatnaće lět stary a wopuschtowasche tśeśi kurs na univerzity, hdyž na lětne próżdniny do swojeje wjsy cźehnjesche a tam zyle lěcze sam pschebywasche. Naschemu pisanje potom je swojim dźěćaznym pschischeje niesthrucźenym rukopisom swojej cźerce, hrabinzy Wjeloroweckej, kotraž, kaž wón mjenjesche, bě ſ jeho najlěpschej pschećelnizu a ſ najwobdarjenischej žónjej na świeże, pschehowazy, tudy w pschełožku podaty, franzowski list:

„Moja luba cźetka! Ja žebi rosmyślił, tajke něschto, wot cźehož ma dóšło mojeho zyleho žiwjenja wotwisowaco. Wopuschćeju univerzitu, so bych so žiwjenja na wjsy wdenował, dokelž cźuju, so žym so k tomu narodźił.. Boże dla, luba cźeta, njeswjeczće so mi! Wy budźeśe prajiś, so žym młody, žnadź je tomu też tak, žym hischcze dźěcźo. To pak mi tola nihdy na nihdy njesadźiwa, so žebi pschešu, dobre cźinicź a lubowaś.

Kaž žym wam hito pisał, nadeńdźech žwoje należnosće njerozumjejne saschmjatane. Hdyž pomyślich na to, je wschě sekarjadowaco, a so do nich ponórich, to namakach, so najważnischе sło saleži we pschese wischu měrn załoknem, thudobnem połoženju burow, a so je to tajke sło, kajkeż hodźi so ſ dźěłom a sćerpnosću jenoż wotstronicź. Hdy wschako jenoż diweju ſ mojich burow widźeć mohła, njemuiżu Davida a Jvana, a wědźała, kajke žiwjenje wonaj se žwojej žiwóźbu wjedźetaj, to žym pschešwědčeny, so hižo samoń napadnał tuteju njesbożowenju wam wjazy hacź wschitko to, schtož móju wam prajicź, by moje wotmyślenje wujasnił. Njeje trasch moja žwjata a njepokrěbna winowatosć, so wo wošud tuthch žydom tkow ludźi staraćź, ſa kotrychž budu dyrbjeć Bohu Knjesej samołwjenja dawaćź? Njeje trasch ſ hrěchom, zich samowólnosći hrubych starostow a sarjadnikow pschewostajiccź a sam so wuzwiżowaniu abo cźeśeślakomnosći poddawaćź? A cźehodla dyrbjał w druhej wokolnosći sa mózniscu pytaćź, hdyž wuzitny a dobre cźinicź, hdyž so mi tajka nadobna, błykkhcźata, błiskoležaza winowatosć posćiśa? Ja cźuju so powołany być ſ dobrym ratarjom; so pak bych ſ tym był, schtož dod tutym słowom rosumju, k tomu njetrjebam ani kandidatneho diploma ani žłużobneho rjadu, kotrejž Wy žebi tak jara za mnje pschejecze. Luba cźetka, njeczśnicze žebi žanych cźeśeślakomnych samérow sa mnje. Pschiwuczeje so k tym myślam, so žym zyle wošebity puć schoł, kotryż pak je rjany, a tiž, to ja cźuju, mje k žwoju powjedże. Wjele žym roswajował wo žwojich pschichodnych winowatosćach, žym žebi prawidła k jednanju sapiśował, a da-li mi jenoż Bóh žiwjenje a mózy, to śměju we žwojim pschichodnowjacźu wuspěchow.

Njepokładźe tutón list mojemu bratrej Wažji: boju so jeho śmněchow; wón je wuczeny, nade mnu knjeźicź, a pschiwuczich so tomu, jeho pośtrichacź. Schtož Wanju nastupa, to wón moje wotmyślenje rosumi, byrnjež by jemu też njepschihłowował."

Hrabinka pósła jemu sećełowanju wotmołwu, kotraž je tu toborunja ſ francuzowskeje rěcze pschełożena:

„Twój list, luby Dimitrijo, njeje mi nicjo dopokazał, thła so masch dobrym wutrobu, na cźimž njesłyschu jenże dźiwołowaka. Tola luby pschećelo: nasche dobre ſamowołnosće schtedźa nam w žiwjenju bóle hacź nasche schpatne. Za nichžm prajicź, so ty hłuposcź sworacźi, so twoje sadźerżenje nic stardźeć cźini, za chżu tebje jenoż pschešwědczeć pytaćź. Cźłowjek rad rosmyślcź, luby pschećelo. Ty prajiśch, so cźłowjeh bo k burskemu žiwjenju powołany. Ty chżeśch žwojich burow złożownych ſcźinicź, a ty ho nadźijeśch, so budźeśch ſ dobrym ratarjom. 1. Dyrbju cźi prajicź, so žwoje powołanje hakle potom cźinjemy, hdyž žmy bo hižo ras w nim samylili. 2. So je lubko, žebje ſamoho złożownego ſcźinicź hacź druhich wosbożeć, a 3. so je trjeba, zhcźeśch-li być ſ dobrym ratarjom, być je žmumy a frutym cźłowjekom, schtož ty lěhy budźeśch, byrnjež žebi też wšelu próżu dawał, za tajkeho bo wudawacź.

Ty masch žwoje rozważenja za njekhabkowaze a pschijimasch je žamo za prawidła we žiwjenju; we mojej staroście pak, mój pschećelo, njewěri cźłowjek rozważenjam a prawidłam, ale jenoż naschonjenju, to pak mi prají, so ty žwoje samėry — dźěcźoze myśle. Sžym sforo hižo pjeczdźesać lět, a žym wjele dostojnych ludźi znała, ženje pak njeżym žłużbała, so młody cźłowjek ſ njemom a khmanoscźenju bo wonka na wšy zahrjebał ſ wudawanjom, so cźe dobre cźinicź. Ty by stajnje cźuł, žo jako original pokasowacź. Twoja prěnjotnosć pak niczo druhe njeje, hacź njeżmerne žamołubstwo. A, mój pschećelo, wujwol radscho wurunane pucźe: wone wjedu bliže k wuspěchej; mimasch-li pak teź tutón za žebje trěbny, to je tola nuzne trěbny k tomu, dozpěcź mózmoty, so by dobre cźinił, kotrejž lubinjeźch.

Khudoba někotrych burow — je pak njewobthódźinsko, pak tajke sło, kotremuż może žo wotpomhacź, njeschawaja na wschě žwoje winowatosće najpschecźo towarschnoscźi, najpschecźo žwojim pschiwuznym a najpschecźo žebi žamomu. Pschi Twojim rosumje, Twojej wutrobje a Twojej lubosći k pózcźiwosći njebywa dozyka karjery, w kotrejž bych wupjech njemėł; wujwol wschak žebi žrajmjenscha tajku, kotraž je Tebje hódna a Cźi cźeśeje pschinjeśe.

Wěrju Twojej wotewrjenosći, hdyž prajiśch, so njeżym cźeśeślakomny; ale Ty žo žam wojebasch. Cźeśeślakomnosć je počźink w Twojich lětach a pschi Twojich predkach wón stanje žo ſ njedostatkom a ſ njekhicźomnoscźu, hdyž cźłowjek hižo njemóże tutej pożadliwosći dosćeźiniś. Teź Ty žam to nahonischi, njepschemėnišći ſi žwoje rozsudźenje. Budź Bożemje, luby Mitja! Mi žo jda, so Tebje Twojeho hłupeho, ale nadobneho a wulkomyślnjeho samėra wjele bóle hischcze lubuju. Jednaj tak, kaž to rosumiśch, ja pak wujnawam, so njemóżu ſ Tobu być spokojeny."

(Pokračowanje.)

Přiloha k čisłu 155 „Serb. Nowin"

Wutoru, 7. julija 1925

Wšoserbski zlět w Kulowje.

Wulkotna manifestacija serbskeho narodneho žiwjenja.

W Kulowje, 5. julija 1925.

K prěnjemu razej na pruskej zemi sarjadowa „Domowina" wschoserbski zlět a to w rosměrje, so by nadźiwanje na wschelake wuwostanje towarstwa a pichedwidźerjo, znowu k wulkotnej manifestaciji serbskeho žiwjenja. Wuchwalnjenu to ſ wožebitej radosću a dowěrjenjenjom, dokelž ja Prusska hewak njepschihódna póda za tajke a wjele narodnych njeswisłinu, do kotrychž Serbja słuchatela, wyrnjej wschonémske krodi sama w prusſim zejnje zawrěli a existowanje. Wobchadźenje wězi je zwołkom njedźelskeho swjedźenja byli, potom hdyž je 65 ſ tuhym worschtam wulkotne: Serbja tu hischcze ſu, byrnjez ſu wschelake instanzy a jenotliwzy prózowali, jich ſ pomozu schule, zyrkwje a druhich ſławnych a priwatnych sarjadowanjow po rěči a narodnosći wutupić. Tajsile wuras serbskeho žiwjenja hischcze Prusku wobzata njeje. Schtož nasche nowe hischcze słowjaze kulturne rownishja — rěč, spěw, draſn, nałožki, waschnja a druhe narodne wosebitosce (serbske reje dyrbjachu Sślepjanjsy pschedwjesć) —, to možachmy njedźelu w Kulowje wobdźiwać. S wěstej herdosću hnadźa prusky Serbja na hewak hischcze derje porodźeny ſlěd ſhladowacź, byrnjež schpatne wjedro mnohich wotdźerżało. Spóſnjaja tola, so w hodźenju ſa ſiwoj narod zami wopſwrocenj njeſleja, so maja w serbskich Serbach kruin a wěſtu ſepjeru, na kotruž móža tohdy cźaſ twarić.

Hnydom dopołdła chcemy naſpomnjeć, ſo je ſej ſarjadowazy wubjerk, na cźole domowinſki ſekretar k. dr. Schleza, wulku ſaſłužbu wo wuwjedenj ſlět dobył. Ale tež wſchitcy ſobudźěłakerjarjam a ſobudźěłkowarjam ſłuſche kenſchnje dźak. Nadakleni ani njebowidźa, kelko cźaſa a prózy a comu trěbne było, teke pohódźenjom je ſo wotmołe, ſo je tež nješto hódneho, wulkotneho wuwjedźe, ſchtož móže ſo pſched najſchérſchej ſjawnoſcju pokazać. A tola nam ſchpatne wjedro ſtoro wſcho ſtaſy. W poſledním wokomiku ſu wſche pſchitomne towarſtwa roſtudźidłu, njedźiwajo na wo pſchipołdnińſkej hodźinje hischcze njewěſte wjedro, ſwjezeń wuwjeſeć. A derje ſu cźinili. Wſchak potom zyle powodźiło wudźerja, tak ſo naſchi ſokołſky hołdy na ſportowniſchcźu pſches hłowu kulacźu a ſej draſtu dale njeſwonnachu.

Zyły Kulow, Serbja a Njemzy, běchu na dróhach, hdyž ſo wokom cźaſ w ſchérjej hodźinje ſeſtupa. So ſej mětnacźo mnohich hoſcźi, kotſiž je wſchěch kónzin pruſkeje a ſaſkeje Łužicy pichitřwatachu, wožeſche, móžachmy je wſchcho wiźeć. Hižo ſwontkownje. Dróhi běchu pſches zła a ſta mjezkow do maleho łéſa pſchewobrjeczene, njechudźe witachu a ſrowjachu naſ napinźna w ſerbſkej a njemſkej rěcźi, ſtaroſći o ſkóze wupyſchene ſ pjerwami a wjenzami, a cźaſ wjedźe ſche ſo pod wjazorymi cźeſnjonymi wrotami, mjez kotrymiž běchu ſo wczera najſpomnjenjeſe Weſtej firmy wulkotne. Sſamo tuto nakładźiſchcźo, hdźež móžachmy katolſki druſtu a holzu w narodnej drałce ſ pruſkeje wokoliny jako klanzu wobdźiwać, běſche ſtoro do maleho ſerbſkeho muſeja pſchewobroczene, telko draſtnych potrjebnych ſerbſkich draſtow možachmy tam widźeć.

Sſtkowy porjad, kiž běchny cźiſchcźany rad w rukomaj kóždeho wobdźelnika widźeli, ſchtož bě ſarjadowanje wo mjeſe wołóſkło, ſapocźinaſche ſo ſ nyſchpornej pobožnoſcju w zyrkwi. Wotmyſleny cźaſ bo njeje wuſoſta, dokelž porjad njeběſche powſchikkownje ſnaty. Tak njeběſche zyrkej zara polna. Tam prědowaſche pſchitomnym k. farar Schewczik ſwojim Sſerbam ſhutne ſłowa. Pſchirunaſche ſerbſki lud ſ ſyraelſkim, kiž mjeſeche ſo podobne bu-bźiel, to rěka tehdom, hdyž wot Knjeza ſwojeho Boha wotpadny. Potom ſchiwihaſche nźerźiſche brachi ſerbſkeho luda — roſkoru a njezjſtoſtu — jako ſa njón ſahubjazy. Serbja modła ſo zuſtym pſchihódnam. Hdyž mějachu Sſerb Sſerbej brat lubej, tam knjezi hida, roſkorjenoſcź, njeſpokojnoſcź. Le je ſerbſki lud do ſahuby pſchinjeſło. Dyrbimy łsnju lubnoſcze k bližſchemu wobkedźbowacź, iež dowěru dojeh k druhemu nječź.

Po małej pſchejſtawzy, mjez kotrejž běchu ſobuſtawy Bratrowſtwa ſ kórtkej narěcźu ſwojeho pſchedſydy pſchi wójnſkim pomniku wěnz pokazili, ſeſtupa ſo ſwjedźenſki cźaſ, na cźole zyły mjeſchczańſki magiſtrata cźeſni hoſcźo, potom ſeſchowachu mjeſchczańſke towarſtwa, wſche ſ ſhorhojeni (ſéſcźy, wojeſke tow., Bratrowſtwo, mjez nimi 25 druſkow, towarſtwo pomocznikow, rjemjeſlnikow, turnarjo), dale „Sandrij Seifer" ſ Łasa, „Jednota" ſ Budyſchina, „Sahrodka" ſ Delnjeho Wujeſda, „Lilija" ſ Nalbiz, „Kat. Bjeſada" ſ Radworja, „Futrniza" ſ Njeſwačidła, „Kat. Bjeſada" ſ Jaſenicy, „Tow. ſnjeżnow" a „Jednota" ſ Krúſcźa, nětko wulki wóz njepkowazy cźołm ſ rědnymi Błótowcźankami, „Lipa" ſ Panźicy, „Serniczka" ſ Lichanja, „Statok" ſ Minakała, „Sswéra" ſ Porſchiz, hołanſke holicźa pſched njeſumčenje wulkim hribom, „Błyſk" ſ Haſłowa, ſchulſke dźeći ſ Nemzow a ſ wupyſchenymi wobrnczkami a wjenami, „Sjwjaſk Rat. Dorofta" na konjach a ſe ſnjeńſtim wołom, ſa nim ſnjeńſzarja a ſnjeńſzarki (wóſ ſe wſchelakimi napiſmami hurſkeho ſtawa), Kulowſka (niz Kuleczanſka) piwarnja ſ wulkim ſnadom, na kotrymž mały Bachus ſedźeſche, „Sſokolſki ſwjaſk", „Sſerbſke tow." ſ Bukez, „Serja" ſ Hrodźiſchcźa, „Radźija" ſ Rakołdy, ſerbſki kwaſ, „Sſerbſke tow." ſ Sdźarowa, „Lubin" ſ Budeſiez, „Kat. Bjeſada" ſ Njebjelcźiz (też młodźenzy a kuježny), „Mejja" ſ Radworja, „Radźija" ſ Budyſchina, „Lipa" ſ Rakez, „Donowina" ſ Wunja, „Sſerbſke tow." ſ Klowacźij (jedyn dźeł běſche ſo wrócźił) a „Hudźbna Jednota" ſ Radworja. Druhe towarſtwa běchu ſo ſ wjedrom wottrachcźej dale, pak běchu na telefonitſki wottkaſanku wuwoſtali.

Wórſy knjeżeſche na ſportowniſchcźu žiwe a cźile žiwjenje. Stanow běſche ſchtó tom dojeź a nadoſeź, hdźež mójachu hacź do tyſnazow liczazy hoſcźo cźekuje ſo woſchemwicź, hdźež ſej wſelejwſy ſerbſki ſpěw ſwoje prawo mějeſche. We mjenje namětnych towarſtwow witaſche k. Popella njeliczomne ſyły luda. Potom ſrowjeſche pſchedſyda „Domowiny", k. Bart, towarſtwa a hoſcźi w ſerbſkej a njemſkej rěcźi, wobežbe Kulowſki magiſtrat a dźakowaſche ſo mětnu ſa ſubu hoſpodźowoſcź. Wujbožowaſche pſchikładnu pſchieſenjenoſcź mjes katolſkimi a evangelſkimi Sſerbami, njes Nemzami a Sſerbami. Sſobuſtawy jenotlinych pſchewańſkich towarſtwow běchu ſo k zyle nahladnemu kórej (pſches 100) ſjednoczili a ſpěwachu pod nawjedenjom hłownego dirigenty k. Skoladeſka wjazore ſchtyrihłósne thory, ſa cźož žiwy pſchiſłeſk hujźachu.

Nětko ſimaſche ſo ſwjedźenſk rěcźnik, knjes farar Byż ſ Hajniz, ſkowa a rěcźeſche wo cźeſnych, duchownych a narodnych ſławoſcźach, kotrež naſ kuſtywnje cźeſnja. W ſawodze praji ſwoje wjeſele na pſchikładownej pſchieſenjenoſći tu mjes Nemzami a Sſerbami, kotrež ſo hižo ſjawnje w powitanſkich napiſmach jewjeſche. Dźenſa je ſjednoczenje Delnja a Hórnja Łužica, ſmy jedyn lud. Wſchitcy ſmy pſchećiſkani ſ lubozcźu k naſchej ródnej ſemi, naſchej dowaſinje. Tu dyrbimy ſchkitacź a idźerjeźcź. Dyrbimy to cźiniźcź ſ kruthym rjapom a ſe żeleznej wołu. Cźežemy herbſtwo naſchich wótzow, rěcź a narodnoſcź, wuſhowacź, tuž dyrbja pjerſchi je ſwojimi dźeźmi dźerżeć ſerbſki rěcźeź, tuhu rěcź też pěſtowacź w ſchuli, zyrkwi a ſjawnoſći. Wſchelake jadriwe ſłowa, kotrež ſo wobſeže na ſhromadźny ſchtit domiſmy nětrjachu, wołpjeſelowachu rěcźnik też némſki a žnéjſche ſe ſwojimi ſłowami powſchitkownje pſchipóſnaſe. K. dr. Hermann ſ Budyſchina ſtrowjeſche ſhromadźenych w mjenje Macźižy Sſerbſkeje a k. wyſchſchi wuczeř Kral-Sarkańſki w mjenje Sjednoczenja ſerbſkich wuczerjow, daiwaſche ſtarſchim pokiwy, na kajke waſchnje móže ſej podawanje ſerbſkeje wuczbu žadacź, ſo dyrbja ſwoje dźeći doma ſerbſki cźitacź wuczicź, hdźež to ſchula njedokonja, dokelž ſerbſkeho wuczerja nima. Dźeći dyrbja też bohatoſcź ſwojeje rěcźe ſnjeſacź. Knjes měſchczanoſta Langner wuſna, ſo město rad podpěr wjerje na ſerbſkim domowinſkim ſwjedźenju, pſchejeſche, ſo bychu tu rěcźane ſłowa wo pſchejedźeneſći dźeſu narodow na dobru roku padnyke a ſawda we mjenje Nemzow Sſerbam rukn. K. wyſchſchi wuczeř Symank tekmacźeſche poſtrowy towa. fšš. Cyrilla a Methoda, k. kaplan Ketan ſtrowjeſche w mjenje Budyſchſkeje Jednoty a pſchejeſche, ſo bychtaj Budyſchin a Kulow ſo bóle ſbližiłoj, k. prof. Bryl wobrócźi ſo ſ narodnym appelom na zyły ſerbſki lud a pſchinjeſe lube poſtrowy naſcheho wótcźinza Muki.

Mjes tutymi rěcźemi a narěcźemi ſpěwachu ſo ſhromadne narodne ſpěwy ſ pſchewodom orcheſtra.

Ke kónzej wuſtupichu naſchi Sſokołjo ſ Maleſchcź, ſ Komorowa, ſ Nalbiz, ſ Budyſchina, ſ Bukez, ſ Delnjeho Wujeſda, ſ Porſchiz a Khróſcźiz a wukwjedźechu pod nawjedowanjom bratra Barta wſchelake proſte ſwuczowanja ſ hudźbu. Tehornuja Sſokołki ſ Budyſchina, ſ Komorowa a ſ Porſchiz, też dźeći ſ Maleſchcź a ſ Radworja ſwuczowachu w ſjwjezi rjanej ſokołſkej draſce.

Mjes ſwjedźenjom ſo pilnje łožy pſchedawachu. Nětkoſi wſchak běchu ſbožownji a dobuchu nětcźho. Ale kelejko ſo hiſchcze wulkoſlowko njeje, dokelž njeſłuſ ſo wſchitke łoſy roſpſchedate. Snadź ſo to na druhim wjeſelſkim ſwjedźenju dožnji. Hdyž ſo njeje wſcho pſchedſtajiło, ſchtož běſche wotmyſlene (na pſch. Sślepjanſke a druhe ſerbſke reje, pſchaſa, wo kotrež běſche ſo wobeže k. pſchekuſz Wels prózowal a druhe), dha jaleſeſche ſo na njewděſtym wjedrje. Tola, ſłět je naſ powucził, ſo ſo njeſmě w tajſej roſmérje ſerjadowany-ſwjedźeń, kotrehož wobdźerżnizy a ſobudźěłkowarjo wobeju Łužicoju wopſchija, w poſledním womiku wotpraźeć. To měło ſo do cźaſa w nowinach wuſjewiś, ſo pſchi jara hroſnym wjedrje ſo na pſchichodnu njedźelu pſchepołoži. Ale kaj dźeń ma deſchcźik też ſwoju hłowu — w horinach ſo ſyła ſchoł njeje a w delanach wſcho pluwaſche. Derje, ſo mějachmy hnydom wumožacźa cźołm ſobu. Tuž wſchém ſarjadowarjam ſwjedźenja, kotryż ſo ſe ſpěwom „Naſche Sſerbſtwo ſ procha ſtań", ſtótnezi, hižcze raz wutrnemy dźak. Cźeh cźehnjeſche w nimale przedawiznim porjedźe do měſta, hdźež ſo na torhoſcźu roſpuſchcźi.

Sobu je jedyn domowinſki ſwjedźeń a to w rosměrje, kajſiž hacź dotal ſarjadowany njebě, ninu. Kulow je ſo, wſchi tym jako witane ſrjedźiſchcźo wupofkaſo a tuž wot mnohich wupyſana myſlicźka, ſnadź kóždе 5 lět taſſi ſwjedźeń tu wuhotowacź, ſo bjeſe roſmyſlenja wotpſchekaſacź njehodźi. Wo tym móže ſo w pſchichodźe rěcźeź. Hłowna wěc wſchak je, ſo tajſe manifeſtacźije narodneho žiwjenja też ſwój wuſpěch wupokaźi, ſo Sſerbja ſpóſnaja bohatoſcź ſwojeje kultury a ſ ju naſchi nětnjſzy ſnjedóſe też pſchipóſnaja, ſo je hódna ſo ſchcźenja, ale niż wulkowanja w muſejach. Tajke narodne aspjele wocźerſtwjenja ſłuſchi a wotpadnjenych, pohonja k nowemu wutrajnemu dźělu ſa naſch wobrazeny narod, wohrożenu kulturu, kotruž ſchcźerjeźcź a pſchiſporjeźcź je kóždemu wopraſowdźiteju Sſerba ſwjata winowatoſcź. Wſchitcy chcemy dźělacź

„Bohu k cźeſći a Sserbam k wužitku."

50lětne wobstaće swětoweho póstskeho towarſtwa.

Spocźatk julija běſche 50 lět, ſo bu pſches Bernſke kantonalne ſjednoczenje (w oktobrje 1874) Europa do jeneho pólſkeho territorija (kraja) ſjednoczena. Dowonnjenje na wuczinjenje w Bernje (we Schwizy) wuwadźa też ſpomnjenje na pſchedſtajdu komiſije, kotraž mějeſche wſche pſchihoty nahſikła, wot Nemſkeje poſtrědkowane, cźinicź — na jenaſcheho póſtowego direktora Stephana.

Hendrich Stephan, ſyn jednoreho krawza, 7. januara 1831 w Stolp (w ſadnjej Pomorſkej) rodźeny, bu ſ 39 lětami hižo hłowny póſtowy direktor, po 10lětnym wobſtaću póſtoweho towarſtwa do ſjednanſkeho połoženja. Jeſche originelna woſoba, kotraž leż w Barlikſkich a lewjerowſkich anekdotach (powědańcźkach) wěſty rólu hraſeſche. Hdyž jemu jedyn ſłužobnik pſchi kralowſkej jaſli e ſilwornej ſchkli cźěrno krucźe do hłowy ſorźi, wotmołwi ſorcźije: „To nicźo njewadźi, ſyn Pomorjan" Stephan běſche też muž biblije, kiž rad wupiſowanja wotaſeho piſma zitowaſche. To běſche też pola jeho ſawjnikow powſchikkownje ſnate. Jeneho dnja dóſta wot Klajkeje wſchitcy ſe telegram dla wotewrjenja jeneho wotcźho telegrafiſkeho wuſtawa: „Waſcha exzelenza je k wſcheſjednjenju Dawidowcźho wěſcźenja (Pſalm 19, ſtuźka 4 5) dźiwajo na telegrafiju ważnje pſchitnoſchowali." Tutej ſchtuczży pak rěkaſej: „Nježe-li zaneje rěcźe, ſo njeſłychnu jeho hłoſ ſłyſchcźeli. Jeho rjeſk (Schnur) dźe do wſchěch krajow a jeho rěcź hacź na kónz ſwěta." Hnydom depeſchowaſche Stephan wrócźo: „Mój dźak ſa Waſch telegrafiſki poſtrow! Pokaju Waſ na Pſalm 92, ſtuźka 3—6." Tutej rěkaſej: „Njech wſjelwja rano twoju hnadu a twoju wěrnjwoſcź w nozach."

Leopard-

Honkwinſki podawk ſ rańſcheje Afriki.

Na puczowanju w Rańſchej Afrizy ſ Muanza pſchi Wiktorijajeſeru k horje Kilimandſcharo běch hacź do Duigundegas pſchiſchoł. Dwě njedźeli dołho běchmy bźeli. Hacź do Dudumudegas běch ſwojich noſcheri do ſtinjdy wſtał. Nowych noſcheri mějach ſebi pſchiſłuſzejcź. Tu njerjeźach ſamych cźeſnow a wobcźeſnjeſnjcźow. Wſeſ leži hiſchcze we wokrjeżku, w kotrymž lud Wanyamwezi leži, kiż ſtajnje rad a kwólinnoje noſcheriſke ſłużby cźini. Sa nékotre dny mějach trěbnu ticzku, 35 muži kromadźe. Nětko pak trjebach hiſchcze puczc wobcźnehu wjednika, kiż mějeſche naſ pſches ſuzny dźeł Serengetiſkeje puſchcźiny a nimo Ngorongoraſkeje hłubiny do kraſiny Irafu dowjeſcź. Wórſy ſamokwi ſo też mużſłi ſ njenom Kiſimoju ſ luda Wata turn. Wjednik pokaſa mi pſibonne wopiſmo, po kotrymž běſche mějeſaz dołho ſ wjednikom a pſchewodnikom mi ſnatcho kniſa leſi. Njedy ſo też w Afrizy na tajke pſibonne wuſnawódźenja mało abo dozyła nicźo njedawa, tak pſchiſłajich mużſkeho tola ſa wjednika. Cźaſto wſchak pſchedawa jedyn druhemu wuſnawódźenja, abo namrěja wopiſma. Mje pak wjedźeſche dobry ſacźiſchcź, kiż cźłowjek jimi kłowani powſchitkowne pſchipóſnaſe. K. dr. Hermann ſ Budyſchina ſtrowjeſche ſhromadźenych w mjenje Macźižy Sſerbſkeje a k. wyſchſchi wuczeř Kral-Sarkańſki w mjenje Sjednoczenja ſerbſkich wuczerjow, daiwaſche ſtarſchim pokiwy, na kajke waſchnje móže ſej podawanje ſerbſkeje wuczbu žadacź, ſo dyrbja ſwoje dźeći doma ſerbſki cźitacź wuczicź, hdźež to ſchula njedokonja, dokelž ſerbſkeho wuczerja nima. Dźeći dyrbja też bohatoſcź ſwojeje rěcźe ſnjeſacź. Knjes měſchczanoſta Langner wuſna, ſo město rad podpěr wjerje na ſerbſkim domowinſkim ſwjedźenju, pſchejeſche, ſo bychu tu rěcźane ſłowa wo pſchejedźeneſći dźeſu narodow na dobru roku padnyke a ſawda we mjenje Nemzow Sſerbam rukn. K. wyſchſchi wuczeř Symank tekmacźeſche poſtrowy towa. fšš. Cyrilla a Methoda, k. kaplan Ketan ſtrowjeſche w mjenje Budyſchſkeje Jednoty a pſchejeſche, ſo bychtaj Budyſchin a Kulow ſo bóle ſbližiłoj, k. prof. Bryl wobrócźi ſo ſ narodnym appelom na zyły ſerbſki lud a pſchinjeſe lube poſtrowy naſcheho wótcźinza Muki.

Mjes tutymi rěcźemi a narěcźemi ſpěwachu ſo ſhromadne narodne ſpěwy ſ pſchewodom orcheſtra.

Ke kónzej wuſtupichu naſchi Sſokołjo ſ Maleſchcź, ſ Komorowa, ſ Nalbiz, ſ Budyſchina, ſ Bukez, ſ Delnjeho Wujeſda, ſ Porſchiz a Khróſcźiz a wukwjedźechu pod nawjedowanjom bratra Barta wſchelake proſte ſwuczowanja ſ hudźbu. Tehornuja Sſokołki ſ Budyſchina, ſ Komorowa a ſ Porſchiz, też dźeći ſ Maleſchcź a ſ Radworja ſwuczowachu w ſjwjezi rjanej ſokołſkej draſce.

Mjes ſwjedźenjom ſo pilnje łožy pſchedawachu. Nětkoſi wſchak běchu ſbožownji a dobuchu nětcźho. Ale kelejko ſo hiſchcze wulkoſlowko njeje, dokelž njeſłuſ ſo wſchitke łoſy roſpſchedate. Snadź ſo to na druhim wjeſelſkim ſwjedźenju dožnji. Hdyž ſo njeje wſcho pſchedſtajiło, ſchtož běſche wotmyſlene (na pſch. Sślepjanſke a druhe ſerbſke reje, pſchaſa, wo kotrež běſche ſo wobeže k. pſchekuſz Wels prózowal a druhe), dha jaleſeſche ſo na njewděſtym wjedrje. Tola, ſłět je naſ powucził, ſo ſo njeſmě w tajſej roſmérje ſerjadowany-ſwjedźeń, kotrehož wobdźerżnizy a ſobudźěłkowarjo wobeju Łužicoju wopſchija, w poſledním womiku wotpraźeć. To měło ſo do cźaſa w nowinach wuſjewiś, ſo pſchi jara hroſnym wjedrje ſo na pſchichodnu njedźelu pſchepołoži. Ale kaj dźeń ma deſchcźik też ſwoju hłowu — w horinach ſo ſyła ſchoł njeje a w delanach wſcho pluwaſche. Derje, ſo mějachmy hnydom wumožacźa cźołm ſobu. Tuž wſchém ſarjadowarjam ſwjedźenja, kotryż ſo ſe ſpěwom „Naſche Sſerbſtwo ſ procha ſtań", ſtótnezi, hižcze raz wutrnemy dźak. Cźeh cźehnjeſche w nimale przedawiznim porjedźe do měſta, hdźež ſo na torhoſcźu roſpuſchcźi.

Sobu je jedyn domowinſki ſwjedźeń a to w rosměrje, kajſiž hacź dotal ſarjadowany njebě, ninu. Kulow je ſo, wſchi tym jako witane ſrjedźiſchcźo wupofkaſo a tuž wot mnohich wupyſana myſlicźka, ſnadź kóždе 5 lět taſſi ſwjedźeń tu wuhotowacź, ſo bjeſe roſmyſlenja wotpſchekaſacź njehodźi. Wo tym móže ſo w pſchichodźe rěcźeź. Hłowna wěc wſchak je, ſo tajſe manifeſtacźije narodneho žiwjenja też ſwój wuſpěch wupokaźi, ſo Sſerbja ſpóſnaja bohatoſcź ſwojeje kultury a ſ ju naſchi nětnjſzy ſnjedóſe też pſchipóſnaja, ſo je hódna ſo ſchcźenja, ale niż wulkowanja w muſejach. Tajke narodne aspjele wocźerſtwjenja ſłuſchi a wotpadnjenych, pohonja k nowemu wutrajnemu dźělu ſa naſch wobrazeny narod, wohrożenu kulturu, kotruž ſchcźerjeźcź a pſchiſporjeźcź je kóždemu wopraſowdźiteju Sſerba ſwjata winowatoſcź. Wſchitcy chcemy dźělacź

„Bohu k cźeſći a Sserbam k wužitku."

50lětne wobstaće swětoweho póstskeho towarſtwa.

Spocźatk julija běſche 50 lět, ſo bu pſches Bernſke kantonalne ſjednoczenje (w oktobrje 1874) Europa do jeneho pólſkeho territorija (kraja) ſjednoczena. Dowonnjenje na wuczinjenje w Bernje (we Schwizy) wuwadźa też ſpomnjenje na pſchedſtajdu komiſije, kotraž mějeſche wſche pſchihoty nahſikła, wot Nemſkeje poſtrědkowane, cźinicź — na jenaſcheho póſtowego direktora Stephana.

Hendrich Stephan, ſyn jednoreho krawza, 7. januara 1831 w Stolp (w ſadnjej Pomorſkej) rodźeny, bu ſ 39 lětami hižo hłowny póſtowy direktor, po 10lětnym wobſtaću póſtoweho towarſtwa do ſjednanſkeho połoženja. Jeſche originelna woſoba, kotraž leż w Barlikſkich a lewjerowſkich anekdotach (powědańcźkach) wěſty rólu hraſeſche. Hdyž jemu jedyn ſłužobnik pſchi kralowſkej jaſli e ſilwornej ſchkli cźěrno krucźe do hłowy ſorźi, wotmołwi ſorcźije: „To nicźo njewadźi, ſyn Pomorjan" Stephan běſche też muž biblije, kiż rad wupiſowanja wotaſeho piſma zitowaſche. To běſche też pola jeho ſawjnikow powſchitkownje ſnate. Jeneho dnja dóſta wot Klajkeje wſchitcy ſe telegram dla wotewrjenja jeneho wotcźho telegrafiſkeho wuſtawa: „Waſcha exzelenza je k wſcheſjednjenju Dawidowcźho wěſcźenja (Pſalm 19, ſtuźka 4 5) dźiwajo na telegrafiju ważnje pſchitnoſchowali." Tutej ſchtuczży pak rěkaſej: „Nježe-li zaneje rěcźe, ſo njeſłychnu jeho hłoſ ſłyſchcźeli. Jeho rjeſk (Schnur) dźe do wſchěch krajow a jeho rěcź hacź na kónz ſwěta." Hnydom depeſchowaſche Stephan wrócźo: „Mój dźak ſa Waſch telegrafiſki poſtrow! Pokaju Waſ na Pſalm 92, ſtuźka 3—6." Tutej rěkaſej: „Njech wſjelwja rano twoju hnadu a twoju wěrnjwoſcź w nozach."

Leopard-

Honkwinſki podawk ſ rańſcheje Afriki.

Na puczowanju w Rańſchej Afrizy ſ Muanza pſchi Wiktorijajeſeru k horje Kilimandſcharo běch hacź do Duigundegas pſchiſchoł. Dwě njedźeli dołho běchmy bźeli. Hacź do Dudumudegas běch ſwojich noſcheri do ſtinjdy wſtał. Nowych noſcheri mějach ſebi pſchiſłuſzejcź. Tu njerjeźach ſamych cźeſnow a wobcźeſnjeſnjcźow. Wſeſ leži hiſchcze we wokrjeżku, w kotrymž lud Wanyamwezi leži, kiż rad wupiſowanja wotaſeho piſma zitowaſche. To běſche też pola jeho ſawjnikow powſchitkownje ſnate. Jeneho dnja dóſta wot Klajkeje wſchitcy ſe telegram dla wotewrjenja jeneho wotcźho telegrafiſkeho wuſtawa: „Waſcha exzelenza je k wſcheſjednjenju Dawidowcźho wěſcźenja (Pſalm 19, ſtuźka 4 5) dźiwajo na telegrafiju ważnje pſchitnoſchowali." Tutej ſchtuczży pak rěkaſej: „Nježe-li zaneje rěcźe, ſo njeſłychnu jeho hłoſ ſłyſchcźeli. Jeho rjeſk (Schnur) dźe do wſchěch krajow a jeho rěcź hacź na kónz ſwěta." Hnydom depeſchowaſche Stephan wrócźo: „Mój dźak ſa Waſch telegrafiſki poſtrow! Pokaju Waſ na Pſalm 92, ſtuźka 3—6." Tutej rěkaſej: „Njech wſjelwja rano twoju hnadu a twoju wěrnjwoſcź w nozach."

dźina běše tak hnsta, so mózach žednu krocžel dale widźeć. Pěpschu tšowantu njeběše žebi leopard wuppytacź mohł. Tu do rohodźimy bjes wschcho saſtupicź, by bludnoscź była, pschetoż pridy hacź bych leoparda wuhladał, by na nni do schije ſakuſnjeny wiſtał. „Marje hiſchcze wjazy pšow?“ wopraschach so ſlužobnika. — „Haj, knježe, pjecź pšow je tu hiſchcze, tute pak žnm ſawrjel, so njeby leopard jich hiſchcze wjazy ſžił.“ — „To pak nicžo pomhacź njemože“, ticžnych jemu, „pšy dyrbju mecź, bjes nich njedostanu leoparda ſ rohodźe.“ — Cžornuch dźěſche k pšyčelnu ſawrjerjej a wotewri durje. Kaž ždźiwje wuſkoči pjecź wulkich pšow a ſhubichu so w rohodźe, njewocžakujo ſchcžiwanja. Sa krótke wokomiki dachu ſnamjo, ſo ſu leoparda nadeſchli. Dźiwje ſwérjo pak njepowmyſli žebi na to, dobru ſchowanku wopuſchcžeć. Wuſchikuje dokonjeſche ſo pšched pšami dowobaracź a wudźeſeſche po dźacu tam a ſem ſtraſchnje pliſy, kaž ſ wucža ſaſtyſchach.

Tak njepſchiždźechmy dale. Naikach ſiwoju tšelbu a lěſch nuts do huſeiny na měſtno, ſ kotrehož ſchcžowkanie wuſtyſchach. Mój wjednik Kiſzinaju měſeſche jako jenicžki brón rjanu cžornu hlebiju w ruzy a lěſeſche ſo nmu žobu. Běch toho ujenja, ſo leopard ſiwoje ſtejiſcžo njepſchemeni, dokelž běchu jeho pšy wobſtupili a kruce na njeho kedźbowachu. By-li ſo leopard nětkaſ hižnuł, bychu ſo do jeho koże ſakuſnyli. Pšicžeſo bliže lěſch; ſo hižnuł, běch wuhladach jednu pšyežu wopuſch, wuſtyſchach porſkanje a morſchcženje leoparda. Lědma ſchtyri kroczele běch hiſchcze idałeny. Tu ſlecža mi nadobo jednu poſ bolostnje wujo nizes nohi, krótke wokomiki ſlejeſche mi pšched iwocžomaj leopardowa hlowa a jedna pređnja noha; hnydom na to ſalwu druhi poſ, ſ kótrehoż wukſawaſ. S dobom pak wuſtyſchach pšy ſako dale ſchcžowkacź a pytnuch, ſo je leopard ſiwoje ſtejiſchcžo pſchemeniłk. Nětko žedźeſche 30 metrow dale. Pšeſ, kiž mi njes nohi ſlecža, běſche ſwérſiko kuſ lewje ſtrony njeswocža wottorhnuſo a wiſaſche pſchi brodźe. Smuzite, žiwérne ſlecžo pak njemóžach dodźerżeć. Hnydom cžerjeſche ſa druhimi, kiž ſako leoparda ſtražowachu. Hórje běſche ſo druheſnm pšej ſeſchło. Jeho je ždźiwe ſwérjo po ſdacžu do hlowy ſmuklo a mino toho hiſchcze ſyku ſchiju roſdrělo. Hdyž k njemu pſchiždźech, běſche hižo morwy.

Kedźbliwje lěſch dale. Saſo dozpěch k pšam. Hiſchcze krocžel dale a mojej koleni dótknuſchtej ſo pša. S swaha ſdobnych a tykach tšelbu dopraſka a mi běſche, jakoż bych hižo pšamy kožuch rubiežneho ſwérjeca widźał. Tu ſkoczi hoſ pode mnu nadobo dopraſka. Też tamne pšy ſkoczichu na bok. Kaž ſ ſchcžowkanja ſejmach, běſche leopard ſako dale ſkocził. Schtyri kroczele pſchede mnu namakach měſtno, na kotrymž běſche leopard ſedźał. Po dźacu pak běſche rauzeny, widźach kwaſne krjeny, mózno wſchak też běſche, ſo běchu kwaſne krepy ſranjeneho pša. Saſo prózowach ſo rubiežnemu ſwérjeeu ſo bliže ſ a ſaſo wutrowchny mimo nje. Pšicžeo ſaſo poradźi ſo jemu, w poſledním wokomiku ſo wulhowacź. Pšam běſche to hrajkanje witane. Běchu też nětko kedźbliwiſchi a njedachu ſo wjazy rosdźeć. Leopardej pak njepſchiždźe do myſli, ſchkitaju rohodź, wopuſchcžeć, heiwak by byt ſhubjeny. Pjecź raſow hiſchcze ſo hra wopjetowaſche, ſkónczuje pak ſo nit to wostudźi.

Leopard porſkaſche a ſhutaſche pšeze ſyhniſcho. Skónczuje ſydny ſo pſchi jednom mrowiſcžeju. Mjeſcžo běch k hórzu, ſ kiž běſche pſches ſti metry wuſoka a měſeſche wcžej pobohu wjerſchk. Na tón ſ ſtronje lěſch ja a na prawej ſtronje hórti pak Kiſzinaju na hórku. Kiſzinaju běſche prěni horjeka a daſche mi ſnamjo, ſo ſwérſiko widźi. Nětko běch też ja horjeka. Delka, ſchéſcz kroczeli pſchede mnu ſtojeſche leopard, pot do traivy ſhowany. Khéts chcžeh ſiwoju tšelbu mérzeć. Spěſchniſcho pak běſche hiſchcze leopard! Kaž gumiſcowy bol ſlecža wot deleka na mnje, ſtorczi do tšelby, ſo ſo rola ſdehnu a do potwérda wutrěli a . . . ja. — Leopard ſy ſo ſa krółke wokomiki mi do žiwota ſakuſnył, njeby mi ſiwérnu Kiſzinaju ſ pomozy był. Se ſkoro ſamhnez ſpěſchnoſcju kaž leopard, ſtorczi Kiſzinaju ſwojn cžeſnu hlebiju do žiwota dźiwjeho ſwérjeca, ſo ſy wnjo ſ bolosczu po hórzu dele kuleſche. Tam wocžakowachu jeho pšy. Kiſzinaju pak běſche ſ tajkim wotmachom hlebiju do žiwota ſtorcził, ſo ſy na mnje wali a wobaj kulachnoj ſo po hórzy dele. Wſcho ſta ſo tak ſpěſchnje, ſo žebi w prěnim wokomiku myſlach, jo je nje leopard powalił a nětko kukam ſo ſ nim dele. Najrjeſniſche žiwojeſke wokomiki mi to ujeběchu! Pot poſtuſcheny ſběhnych ſo ſkónczuje a ſacžerchnuoj pšy wot ſwikjuncžeho leoparda. To běſche pak hižo pſchepoſdźe. Swérjo běſche hižo roſterpane, koj njemóžachmy wjazy wotczahnyeż. Wunmérzeł pak cžeſko hiſcheze njedźachmoj. S hlowu ale bjes leopnſche nérjeſche 146 zentimetrow, wopuſch ſama pak 74 zentimetrow, wulke pak běſche 59 zentimetrow.

Kiſzinajowu duchpaſchitomuoſcj a ſmuzitoſcj mytcwach najprjedy ſ rjanej ſicžbu ſléberownych pjenjes a nimo teho pſchilubich jemu lawjazu koſu. Schéſcz njedźeli po wſtalcho nižach hižo žlubjenje dopjelnicź.

Zakuzłana koza.

Kulczy leža, Bóh wě, nihdże w ſherbſkim kraju. A hdyž je nětkaſe nětaſi hlupy žort ſo wupjeił, běſche to w Kukezach. Ale Kukezanam ſtawa ſo njeprawda. Woni njeſłu wo nicžo hlupiſche hacž wokolni ſnuſodźa. Jenož tróſchu ſrjeſepi a pſchejara dowěrliwi ſu, hdyž nětkaſe won pſchińdu. To weſo ſnuſodni wjeſnjenjo wujzja a maja jich potom k „norje“, ſchtož ſcžěkowaju podawk wuczi.

Jankez Korla běſche ſhejžtaſ w Kukezach. Nětdy pózla ſtaroſcžiwa Wórſcha, to je njeſnuzjuja jeho ſona, Korlu do Kukowa na ſtótne wiki. Tam dyrbjeſche koſu kupicź, ſo by mleko do domu pſchijichło a Wórſcha w ulózy jahły warież muchła. Korla cžini tak. Khodźeſche po wikach. Stónczuje namaka ſkoczo, kotreż ſo jemu jara lubjeſche. Běſche to ſyhna koſa, cžorna, ſ bélej hwězdu na cžole, ſ tolſtym wumjenjom, ſ wulkimaj ſhibutjemnyaj rohomaj a ſ wulkonej brodu, na kotruż běſche horda.

„Tu ako žanu!“ muſſeſche Korla pſchi ſebi a kupi ju ſa 12 tolerk. Wjeſoły, ſo je tajke rjane ſkoczo kupił, ſydny ſo bliſko wikow do korczmy a daſche ſej Kukowſke piwo ſlożcź. Poždże na popołdnju poda ſo na domupucź. W Delanach ſo hiſchcze ras do korczmiczki doidże. Niz traſch toho dła, ſo by muczku był, ale njechaſche korczmarja wo pjenjesy pſchinjeſcź, hdyž dyrbi wyſoke dawki płaczicź a korczma pſchi pucźu ſteji. Pſchinjeſa koſu pſched korczmu na hrjadu, hdźež běſche wjazy żelesnych rynkow, ſtužazych k pſchiwjazanju ſkotu. Na domupucźu ſwjetſcha kupzy a pſchekupzy ſej tu je-dnu porjedźichu. Jtwa běſche hižo połna a khwilku trajeſche, prjedy hacź Korla ſwoje wuſchko pależa dosta.

„Witaj ſ nam, Korla,“ prajeſche korczmař a ſtaji wuſchko na blido. „Sdy dha na wilach byłſ?“ — „Haj, žym kuſu kupił, ſo bychmy w lěze mloko w domje mełi.“

Korczmař dże won. Po khwilzy pſchińdże ſazy. „Sſuſcha tamna cžorna koſa tebi?“ — „Nó, to wě!“ — „To pak ſy rjane ſkoczo kupił . . . tajke dołho wjazy widźał njejeſym. Je ſwoje 10 abo 15 tolerſ hódne.“ — „Dajch mi 15 tolerſ?“ praſcheſche ſo Korla. — „Bych ej ja dał, ale korczmarka njeroždźi wo koſy“, wotmołwi korczmař a ſtaji taż pſchihadnje nowe wuſchko na blido. Wedźeſche, ſo běſche Korla hižo jedyn kapnył a wſa próżdne wuſchko precž. A Korla ſo hiſchcze bóle ſwojeho tamjeho kupa wjeſeleſche.

Korczmař dźeſche wospjet won. Sſmějeſche ſo ſchibale, dokelž jemu „dobra myſlicžka“ pſches meſhy ſadźe. Stupi do hródže a pſchiwjedże druhe ſkoczatko, kotreż běſche jeho a ſo tamnemu runoſche, kaž jene jejo druhemu — ta ſama wulkoſcž, barba, broda, hwězda na cžole, teſaune rohi. Jenož jedyn rozdźeł bě — to běſche k o ſ o t.

Korczmař wotwjaſa koſu a ſtaji na jeje měſto ſkoſola. Kóſu wuhna do hródže. — Potom pſchińdże ſazy nuts, nała Korli jene tjeċże, ſchtwórte, pjate wuſchko a powédaſche jemu wſchelake trykſi, ſo njeby jeho naſtajne ſmjeċże nadpadnyło.

Hdyž poczinaſche ſo pomału cžmjeć, naſtupi ſo Korla na domupucź. Druhdy hoſcjo ſwortowachu a měnjachu: Nětko je ſ Jankez Korle Pjankez Korla naſtał. Ale to jeho njeſmjeſche. Hordy kaž Wóſličzan wotpóſkanz hroczeſche ſe ſiwy, wotwjaſa ſiwoju koſu a cžumpaſche ſo domoj — do Kukez.

Doma ſo ſtara na njeho roſſypa. Mózeſche wſchē cžłowjeċże a ſwérjace wudma a mjena ſłyſcheć. Korla ſyntaſche ju ſmérowacź. „Luba Wórſcha, njebuſch tak roſkhorjena . . . ſym kapitalnu koſu kupił, ſyły dźeń ſym wokolo běhał a pytał, hacž nješchto hódneho namakach. Hakle na wieczor mějach ſhcžo . . . prajn cži, tajku rjanu koſu njenadeńdżech w ſyłych Kukezach, ani w ſyłej Łužiży.“

„Dawa też mloko?“

„Sſtyri thany na dżeń, prajeſche wikoważ . . . Dži jeno do hródže a wjmi dóńcžku ſebit, potom mi hnydom w mlozy poliwku nawarijſch.“

Jónſka ſaſpwěcži ſatarinju, wſa dóńcžku a poda ſo do hródže. — Trajeſche na dżeſacź njeſichnow. Korla ſażehli ſej mjes tym trubku. Nadobo pſchińdże Wórſcha ſ cžerwjenej hlowu a wudżeratmaj wocžomaj do jtwy. Korla ſo hojaiuje ſa kachieni ſthowa.

„Ty polſta króć wulki wołoſe“, rejeſche na Korlu, „nětko pſchimuſ ſo ſa hlowu a hladaj, hacž maſch hiſcheze ſtrowcho roſuma!“

„Ale, luba Wórſcha, njeje dha ta koſa rjana?“ — „Haj, haj — rjana każ ty ſapite ſwinjo. Sdy ſraſy ſa bludnizu.“

„Schtoha ty tola rěcžiſch? — Maſch traſch na koſy nětcžo wuſtajecź?“

Jona hladaſche na ſwojeho tſchepotajeho Korlu a potom hiſchcze ras wupraſny. „Ty dżewjecz a dżewjeczoſpěſacź kreż jawjerzamy kowrótny ſcžerbje, měnijch da, ſo ſym tak pjana każ ty? Wumuj ſej najpredy twojej cžerwjenej wocži a potom pohladaj, hacž ſo koſot dejicź hodźi.“

„Ja ce njeroſumjin, Wórſcha.“ —

„Ja pak cže roſumjin — ſy dżeńſa dołho doſecź do ſchkleńczi hladał, ſo njemóżech wjazy koſu wot koſoła roſeſnowacź.“

„Schto ty powédżach, Wórſcha?“

„Ty maſch kóſtika w hródżi.“

„To njeby rjenje było!“ — „Wěſo, to ujeje rjenje, na to mójech premiju dóſtacź.“

Korla běżeſche ruczje do hródże. Bórſy ſo wrócži a ſzjahaſche mjeſwocžo, każ by pot khany połona wupił. Potom ſzantoczeſche na Kukowſkeho wikowarja, kotreho na dołre łboże ſnajeſche. Chżemy tutomu „lumpej“ hižo pokazoſcź, ſchto ſedmia kaſnja praji — do khłoſtańze dyrbi — ſnajmjeńſcha pot léta a to ſnydom jutſje atd.

Nasajtra naſtaji ſo Korla rano ſ cžaſom na nohi ſe ſwojim kóſlikom. Wczera na domupucźu ſo kóſlik dżiſeſche, ſ nim hicź. A dżeńſa jeho ſzamo do khribjeta bobżeſche, ſo bychtaj dale pſchiſchkoj. Korla njemóżeſche ſo jeho dowobaracź. Tuż huſcjiſcho na prawo a na lěwo pliſy wndźeſeſche. Khwatmy ſtup běſche jeho khérzo napinat a tuż ſej ſaſy do Delanſkeje korczmy ſaloži. Kóſlika pſchinjeſa ſaſy wonka. Tón ſo torhaſche a nochzyſche ſam ſtacź. Běſche dżeń blizko ſwojeje ſwuczeneje hródże. Ale Korla na to njedżiwaſche, dżeſche nuts a ſkupi ſej jene wuſchko. „Wczijnem“ korczmarej powédaſche, ſo je Kukowſkemu wikowarjej kóſlika wotkupił, bjes toho ſo by jeho widźał. Tuż ſkoczjemu jeho ſaſy dowjeſeſ. Tajki kup njeżo njepłacżi. Mjes tym běſche korczmař wotwcžej prajił, ſo dyrbi njeżeżo kocſka ſaſy ſ koſu mnéniecź. Korczmař pſchinjeſche hiſchcze dwě wuſchezy a pjeſche ſ Korlu. Nětko pak chżyſche dale do Kukowa. Je napjetſchi cžaſ.

Hdyż pſchi wotwjaſanju takle na kóſlika hlada, widźi, ſo ma wumjo. Korczmař ſo we wudiwjernjach ſchibale poſmčikuje. A Korla je każ by ſ njebjeſ padnył. „Schto to, ſe ſkoczo je wobkuſlane! Pruſeny běſche kóſlik a nětko je koſa. W mim cżert teji. Tuż ſcžerba ſaraża.“

Hižo wottorhny ſatu ſ płota a chże do koſy morżumyeż. Ale tu pſchiſtupi korczmař a wobaraſche Korli. „Ty tola wbohe ſkoczo ſaraſyeſ njeżudżeſch.“ — „Ju, ſwérjo je cżert wobkuſlał a tuż je wjazy nětcžo njedżam.“ — „Směrnj ſo jeno. Pſchedaj mi tu wobtuſlanu koſu. Dam cži 15 tolerſ ſa nju.“

Korla bě ſ tym ſpokojom. A korczmarjej běſche tutón žort 15 tolerſ winojty. Hakle poſdźiſcho ſo do ſjawnoſeje pſchinjeſe — žort ſ wbohim Kukezanom.

Přilopk.

* **Strach najžedożerjenja wuſkoho w powětſe.** Pſcheczinu powpſchikkowanemu měnjenju je ſo wupokakało, ſo tak wjeſnowana hórſka khorosch, kotraż dżeńſa niz jenoż akuſtiſcki puczowarjow, ale wjele bóle hiſchcze lětarjow wobżerże, niż jenoż ſ pomjeńſchenjom powětrowcho cżiſa, a a njedostatkom na kiſlika naſtawa. Sthorjenje organiſmow, kotreż wuſkoho w powětſe ſo pokazuje, ſawinuja ſo-bożte maczinu, kotreż ſu ſ wětrom we wjeſtſchich wyſchinach namérſchane. Pobóchnjeny ſo pſches wětſi wjeſk do powětra, pócżnje nam, — je to ſnamjo hórſkeje khorosce — ſłe bycż, we hłowje ſo mucži, nam na blowanſtóże, na bychu nam brachuje a wutrowa ho nam ſpina. Wjele tute znamjenja pokazuja ſo nam też podobnje pola mórſkeje khorosce. Po najnowiſchich pſchepytowanjach nowétra jedna ſo in wo ſajedźejcżnje, kotreż naſtawa ſ duſykowymi oxydami a ammoniowymi nitratami, kotreż ſe ſłajenje kreuje pſchetworja a cżeſče, ſpeſchnje potrackowaze khorosce wubudża.

* **We ſtarebje pima.** Piwo hižo ſtari Cgyptowſczenja warjachu a — pijachu. Wobnjcł nimamy ſnuże wóſtoſe powédżeſe ſe ſtarych cżaſow, hdy bu pčni ras warjene. So bu też w Pharaonowym kraju rad pite, je wěſte. Schtó wě, hacż njeſu hižo Egyptowſki Józef a jeho bratja ſa nad piwom wjeſelili. Każ daloko ſo dopokaſacź hodźi, be maczijna piwa ſnamjna ſaż dżeńſa. Starym zjihtownikom pachołam je piwo runje tak derje ſłodkało, każ dżeńſa naſchim mlodym. — Hižo nětkotre lětſtoliſ do Chryſtuſa běſche piwo też w Greckej ſnate. Najkerje lěſche też greckie piwo ſnamjne każ egyptowſke, dokelž Greksoſo je wot Cgyptowczanow jeſtnachu. Hdyž potom Romjenjo pcżinachu zyle kraje podiwolecź, bu piwo po wſchém ſwéże roſchérjene. — y

* **Ssmjerżo jako pchicżina ſmjerże.** Jendżelſke nowiny wihachu njedawno, ſo je ſo muzjki khéż pſchedſedżerjin ſomiſcko ſlima do tajkeho ſmjerża dał, ſo je na to wumrěł. Njechamy pſchepytacź, hacż je tuta powéſcź wérna na abo hacż je jene ſinowa reklama. Wěſte pak je, ſo ſo ſe wſchelakich cżaſkow wo padach ſdżeli, w kotrychż je ſmjerże ſmjercź ſawinowało. Jena ſ najſtarſichſi ſiwiſnow tutaje drużiny je powédżeł wo romiſkim filoſofje Cżrnſipje. Tutón wuhlada, każ wopał jeho figi ſdżeſche, kotreż bě ſebi k wobjedu pſchihotował. „Daj jemu też hiſchcze bańku wina, ſo by ſebi je po ſchiji wopłokнył!“ ſawoła filoſof na ſwojeho ſlužobnika. S dobom pocża ſo ſmjerżcź a ſmjeſche ſo tak dołho, doniż ſo mernje k ſemi njeſwjeſe. Podobnu podawk powédże ſo wo grichiſkim mumérſu, kotryż ſtaru ſónſku molowaſche. [illegible], kotryż jeje mjeſwocžu ſpożeżł, bě tak ſmjeſchny, ſo moſeć do homeriſcheho ſmjerża wupraſny, wón ſmjeſeſche a ſmjeſeſche ſo 24 hodżin dołho, doniż ſłónczinje na ſpotſtuenje ſwojhow njeſwumrě. Podobnu ſtruchſohrn ſdżeli jendżelſka nowina ſ najnowiſchcho cżaſa. Knjeni pſchiždże k ſwojemu lěkarjej, ſudiny ſo do ſtola, ſdychnjo prajo: „Hdy bychmy ſo tola wſchitzy bjes jubow narodźili.“ „Haj, bjes narodżinny dha ſo my bjes jubow?“ wopraſcha ſo ſudny lěkaſ. Na to ſe ſpodżiwanjom knjeni na njeho pohlada, pſchi cżiſnż ju ſmjeſche hrahem, kotreż 10 hodżinow dołho trajeſche. Po tym cżiſneſche ſo jara ſlabo, ſhraba pak ſo ſaſo.

* **Schkleńczana kula.** We ſahrodże hrabie Rojana wuhlada Jankez wuj ſchkleńczanu kulu poſtajenu, w kotrejż ſo hrabjowny hród, wuhſoke ſchtomy a krajne teroby ſchpihkelowachu. Haj Jankez wuhlada w njej ſamo kanjenite figury a marmorowe ławki. Tuta ſchkleńczana kula ſo jemu jara ſpodobaſche. „Tajkule wężku“, wón praješe, „hebi kupjn“, Na druhi dżeń dżeſche Janek do mě-ſta, ſaſtupi do kaunow a ſandaſche ſebi ſchkleńczanu kulu, kajſuż bě pola hrabje Rojana widźał. Pſchekupiſi pokaſa jemu kule a Janek wupyta ſebi najwjetſchu. Donta tutu kulu na kolik, kotryż bě ſrjedż dwora do ſemje ſabił. Tola hižo na druhi dżeń pſchińdże ſe kulu wróżo ſo kla-mow. „Kute jebanſtwo“, taf ſahadżeſche. „Kula je ſmorże ſchto hódna. Dajcże mi pjenjesy wróżo! Chżych kulu, kajſuż pola hrabje Rojana w ſahrodże ſteji, ſe hrodom, terafanmi a mamorowymi ſawkami . . . kula tale tu, ta wo niczim druhim njeżoł, hacż wo hródżach a ſwinjazych khlěwach.

Směški.

** **Wulki nóż.** Snaty Lipiczanſki profeſor Pfotten-hauer, kotrehoż mjeſwocžo pſches nčru wulki nóż dobjeſche, mějeſche waſchnje, wſchém, kotſiż chżychu jeho dla jeho wulkeho noſa hnéwacź, ſcžěkowaju jara ſpomoſom ſtawiſnu powédżacź. Na praſcheneje: „Na, Pfottenhauer, kak ſy jenoż k tutomu wulkemu noſej pſchiſchoł?“ wón motwoi: „Jako Pětr noſy roſdżělowacże, běch ſe někeho ſapoſożił, tak ſo bě najwjazſi korbow hižo wupruſnjenych, jenoż w dwěmaj korbomaj běchu hiſchcze noſy, w prěnim běchu tajke każ twój (toho, kotryż ſo jeho praſcheſche) a w druhim tajke, każ ja jedyn mam. Jako mje Pětr na-molwjeſche, ſebi nóż wupytacź, njeuwěrjach prawje, ſe kajſi korb dyrbju ſo roſſunđżicź. Njeroſſunđże khodżeſchtej mojej wcži wot prěnjeho korba k druhemu a runje běſi ſebi wotmyſlił, korba, ſ kotrehoż maſch twój nóż, běſi też jedyn wſacź, jako Pětr ſe mni pſchiſſkoczi, ni pſchiwo-łajo: „Pfotenhauero, bożżdża, to ſu tola wóſtrihwe noſa!“ A tak wſach ſebi radżicu nóż ſ druheho korba, nóż, kotryż nětko wobhożdżu.

** **Żort.** Je wo łecże, wczera ſe Pětrkowa wowka wumrěła, dżeńſa ſo hrimaſche a błyſkaſche. Na to pra-jeſche Pětrk ſ maczeri. „Sſtyſchiſch, maczi, wonka ſo hrimoży, dżeńſa hrima wowka k prénjemu raſej ſzła.“

** „Każ mi nčchtó powédżaſche, ſtyſchi Waſch muſ dżeń wote dnja hubjeńſcho. Njeczint wón nicžo pſche-cżiwo tomu?“ — „Nětkole hiſchcze nic! Najpr-edy dyrbi wſchē dżeżi klawér hracż dopołnje nawuknycż.“

** **Cżaržiwa wotrowka.** Bohaty rataż chżyſche raz khrobſeho muſicha mjerjacż a tuż rjekny: „Bych-li ja tak lecho hlupeho ſyna měł, toho bych do muſicžow póſłał.“ „Wy maże prawje,“ ſmjaſcheżiwi muſich, „jenoż ſchkoda, ſo hižo Waſch nan ſo njeje po tutej ſaſadże měł!“

hże ſwoja jeho manželſkeje ſ rejow domoj. Tu na ſamſke waſchuje ſe ſekeru ſarafy. Na to ſarafy ſlónčnje hiſchcze dweju ſahrodnikow a dweju druheju ſaſtojnikow. Wżdka na to do wſchelakich iſtwow ſnoſny. Kaž je ſo wuzpokazalo, je Angerſtein mordarſtwa ſ dobrym rozmyſlenjom wuwjedł. Po mordarſtwach nala wſchę iſtwy ſe benzolom a dżeſche do města wſchelake wżeży nakupiż. Wječor poſchle ſo wróćі a dom ſavali. Po tym ſo do ſahrody lehny a khętro roskala, ſo by tak napad ludał. Poliſaija ſo ſpodźiwaſche, ſo njeje nihdże niczo rubjene. Mjenamaka też ſamych ſlédow. Wóczko jenoho ſamordowaneho bu ſ pſcheradnikom. We mim pſchedſtajeſche ſo wobras mordarja, kak ſo je ſekeru na ſwój wopor ſahanja. Pſchiczina taikeho njeſkutka bé ſwopředka wopravdżite hdźiczko. Poſdźiſcho ſo wupokaſa, ſo bé Angerſtein we wulkich pjenježnych wukſoczach, dokelż bé pola ſwojeje firmy wżaty wyſoke hriwnow pſcheſkhiwił. Wón mjeſeche ſo w bliſchim czaſu ſe ſłużby puſchczicż. Sud pak we tym hiſchcze zanu pſchiczinu taikeho mordarſtwa njeſpóſna. Myſlachu ſebi, ſo je buchakhorny. Jeho tohodła we poſledniim czaſu we wſchelakich khorownjach wobkedźiowachu. Tukhwilu je w Limburgſkim krajnoſudniſkim ſaſtwje. Proczeſ, kotryż je ſo 6. julija ſapoczał, zyle wéſche ſadławy njeſkutk wuſaſnj.

Ze susodnych a dalších krajow.

ſ **Königſteina.** (Sſmjertne njeſboże.) We wſy Fahbeſtadt pola Königſteina žiwnoſcejer Mitſcherling wino pſchiwjaſowaſche. Rybl ſo nathili. Mitſcherling ſ njeho padny a padajo pſchimny ſo elektriſkich grotow. Khwilu woſta na nich wiſajo, hacż ſlónčnje ſ ſemi padny. Na ſwoje ſranjenje ſuſeſoženy poſdźiſcho wumrě.

* ſ **Krimičzowa.** (Spytane mordarſtwo.) Młoda holzy ſuſodnjeje wſy ſo na rejach ſ młodym motorowym kokoſeſdnym ſeſna. Tón chżiſche ju ſ motorowym kolom domoj dowjeſcż. Po puczu pjeſchtaj bleſchu wina. Na to jej motorowy hiſchcze jenu dari. Tuto wino we ſwojim bydlenju wopta. Bórzy po tym ſkhori a trjebaſche Klariku pomoz. Wupokaſa ſo, ſo to wino njebé, ale ſodowy kuh (Natronlauge). Wy-li ſo holza hiſchcze raz napiła, by hiſchcze ſamſnyn dżeń wumrěła.

ſ **Kamjenzy.** (Sſmjerczi wuczekli.) Na żeleſniſkej czarje ſ Kamjenzy do Stollberga jedyn auto runje na kolijach ſtejo woſta, hdyż ſo czah bliżeſche, dokelż bé ſpinadło ſapraſiło. Cżi, kotříż nutſka ſedżachu, khwataizy ſ auta dele ſeſkackhu a ſ tym wéſtej ſmjerczi wuczekny-chu. Wós bu zyle roſtſchaſkowany. Woni pak ſ ſohſimi ſranjenjemi woteſidżechu.

ſ **Lipſka.** (Cżeſke wobkhodowe njeſboża.) Na Stötteritſkej dróży w Lipſku auto 8ſtnu holzu pſchejedże. Kola dżechu jej pſches hlowu. Wona na puczu do khorownje wumrě. — Na Kraſowikim nameſtnje kolojſdowy 67ſtnu ſonu pſchejedże. Cżeſkoſranjenu ju do khorownje dowjeſechu.

* ſ **Altenburga.** (Nan, kiž ſpyta dżeczi ſajedożicżej.) Wéſty 25-letny dżelaczek w Penišku, kotryż mjeſeſche dwě njemandelſkej dżeczi ſeżiwicż, ſłonu, ſo ma ſo w bliżſchim czaſu też ſa tżerje ſtaracż. K tomu pſchidružichu ſo hiſchcze wiſchelake doplaczenja ſaſudżenych lět. Tu pſchiſtupże na myſliczku, jenemu ſwojemu dżeczu, 4-letnjej Luzijii Wehrmannez, kotruż jeje macż kublaſche, ſ jédom ſawdaczż. Kupi nekotre poprijanzy a pomaſa je ſ oralſkej kiſalinu. Tute ſajedożene pjeczwa pólſa ſe wiſchelakimi falſchowanymi liſtami k ſwojej pryedawſchej njewjeſcze. W liſtach naſpomni, ſo ju poprijanzy ſa maku Luzju. Njewjeſta, liſt doſtawſchi, wopta poprijanzy. Dokelż ſpodźiwnje błodżachu, wże poliżiji woſjewi. S tym ſo wukwa, ſo ſu poprijanzy ſajedożene.

* ſe **Schweidnizu.** W ſawjerje (Talſperre) réki Wiſtrizy (we Schleſiſkiſej) wjes Nynom a Breitenhainom ſu ſo raki w poſlednych lětach mónje pſchiſporili. Mjes tym, ſo je popad rakow lóżſchi a jara bohaty, ſu rybły cżeſtjy dóſtacż. Wynjeſ jeſor wulke ſtruhi, karpy a liny wopſchihiał, njeſporadżi ſo naſpomnitym wobjerjam ſeſcżeſka wſelſchi popad. We windżerſkich kruhach ſawaju winu tonu, ſo woda doſcż jédże ſa ryby pſchipławi, a tohodła ſej ſ wudżeńkow wjele njeſcżinja.

* ſ **Barlina.** Hlowne město Němſkeje cżhe ſej 15 miljonow hriwnow w Amerizy požczicż. Pſchihloły ſu tak daloko hotowe a liczi ſo, ſo požczonka njeſchto wjacy wunjeſe, t. r. na papjerze. We Newyorkſkich bankowych kruhach liczą ſ tym, ſo też druhe němſke města do Ameriki

S **Kamjenzy.** (Sſmjerczi wuczekli.) Na żeleſniſkej czarje ſ Kamjenzy do Stollberga jedyn auto runje na kolijach ſtejo woſta, hdyż ſo czah bliżeſche, dokelż bé ſpinadło ſapraſiło. Cżi, kotříż nutſka ſedżachu, khwataizy ſ auta dele ſeſkackhu a ſ tym wéſtej ſmjerczi wuczekny-chu. Wós bu zyle roſtſchaſkowany. Woni pak ſ ſohſimi ſranjenjemi woteſidżechu.

S **Lipſka.** (Cżeſke wobkhodowe njeſboża.) Na Stötteritſkej dróży w Lipſku auto 8ſtnu holzu pſchejedże. Kola dżechu jej pſches hlowu. Wona na puczu do khorownje wumrě. — Na Kraſowikim nameſtnje kolojſdowy 67ſtnu ſonu pſchejedże. Cżeſkoſranjenu ju do khorownje dowjeſechu.

* S **Altenburga.** (Nan, kiž ſpyta dżeczi ſajedożicżej.) Wéſty 25-letny dżelaczek w Penišku, kotryż mjeſeſche dwě njemandelſkej dżeczi ſeżiwicż, ſłonu, ſo ma ſo w bliżſchim czaſu też ſa tżerje ſtaracż. K tomu pſchidružichu ſo hiſchcze wiſchelake doplaczenja ſaſudżenych lět. Tu pſchiſtupże na myſliczku, jenemu ſwojemu dżeczu, 4-letnjej Luzijii Wehrmannez, kotruż jeje macż kublaſche, ſ jédom ſawdaczż. Kupi nekotre poprijanzy a pomaſa je ſ oralſkej kiſalinu. Tute ſajedożene pjeczwa pólſa ſe wiſchelakimi falſchowanymi liſtami k ſwojej pryedawſchej njewjeſcze. W liſtach naſpomni, ſo ju poprijanzy ſa maku Luzju. Njewjeſta, liſt doſtawſchi, wopta poprijanzy. Dokelż ſpodźiwnje błodżachu, wże poliżiji woſjewi. S tym ſo wukwa, ſo ſu poprijanzy ſajedożene.

* Se **Schweidnizu.** W ſawjerje (Talſperre) réki Wiſtrizy (we Schleſiſkiſej) wjes Nynom a Breitenhainom ſu ſo raki w poſlednych lětach mónje pſchiſporili. Mjes tym, ſo je popad rakow lóżſchi a jara bohaty, ſu rybły cżeſtjy dóſtacż. Wynjeſ jeſor wulke ſtruhi, karpy a liny wopſchihiał, njeſporadżi ſo naſpomnitym wobjerjam ſeſcżeſka wſelſchi popad. We windżerſkich kruhach ſawaju winu tonu, ſo woda doſcż jédże ſa ryby pſchipławi, a tohodła ſej ſ wudżeńkow wjele njeſcżinja.

* S **Barlina.** Hlowne město Němſkeje cżhe ſej 15 miljonow hriwnow w Amerizy požczicż. Pſchihloły ſu tak daloko hotowe a liczi ſo, ſo požczonka njeſchto wjacy wunjeſe, t. r. na papjerze. We Newyorkſkich bankowych kruhach liczą ſ tym, ſo też druhe němſke města do Ameriki

Hospodarſki rozhlad.

Wutorn 7. julija 1925.

Wężarowſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	20,00
1 jendżelſki punt	20,391	100 cżeſkoſk. krónow	12,436
100 ſchwajz. frankow	81,38	100 półſk. markow	79,80

Efektowe kurſy ſo wężera na Berlinſkej burſy powſchitkownje wotdrżejowachu. Burſa ma naſche ſwonkowne a ſmutkowne politiſke połoženje a hoſpodarſke pomjery ſa jara cżemne. Też kurſy němſkich ſtatnych a wójnſkich požczonkow ſo feſtlahſowachu.

Na produktowych wikach khlébowe żito na płaczišim dżerżeſche. Nożka ſwoju płaczišnu potrjebżi. Jecżmjenja bé ſwjazy na wikach hacż trjebachu. Sa to bé wowéſ drożſchi. We druhich produktach běchu wiki mérne. Wężera płaczeſche zentnar

w Drježdżanach

pſchenicży 13.75—14.— rożki 12—12.25 jecżmje nja naſwiſſ. 10.50—10.85 wowſa I 12.50 hacż 13.— II 11.75—12.45 hr.

w Berlinje

pſchenicży 13.50—13.75 rożki 11.50—11.60 jecżmjenja nalktn. 10.20—10.90 naſwiſſ. 10.10 hacż 10.35 wowſa 11.60—12.05 hr.

W kermiſowym wikowanju:

ſa julij: pſchenicży 13.10—13.06 hr., rożki 10.95 hacż 10.92 hr., wowſa 9.17—9.75 hr.

Na pſchedań:

Wós, hoſpodarſki, 40 zentn., Broda w Budeſtecach.

Soſa, we Wojerezach, Mittelſtr. cżo. 101.

Kolo, muzaje, w Budyſchinje na Zyhelniſkej haży cżo. 17 delka, — Jung, w Budyſchinje pſchi Pětrowiſkej zyrkwi cżo. 411.

Kalioza, wyſokoſpuczelna, kuježi dwór we Jéſorn p. Rikej.

Sſudnizy na pſchedżowanje:

Schtwórtk 9. julija dop. w 10 hodź. w rumach khoronje pokladniży we Wojerezach: ſtejaty cżaſnik, piſanſku maſchinu, pjanżke blido, cżrije, żonjaze ſtupnje, 100 m. groia ſa milinu, 11 lampowych ſwonow, 3 elektr. ſwónczki, inſtallazijſke pſchiprawy, thermoſowe ſkleſcżu.

Sſo pytaja:

Samkarſki, A. Tröger w Budyſchinje na Swonk. lawſkej haży cżo. 9.

Blidarſki, Rothe we Wojerezach.

Wojnarſki a kowarſki, Unger w Malej Rydeju.

Wohonc, kubler Mlynk w Sſtonej Borſchezi.

Holza do domu, Bachmann we Wojerezach, Brětnjanſka haża cżo. 17, — Semer we Wojerezach, na torhoſ ſcżu.

Schwajzarſkeho wuczobnika, wyſchſchi ſchwajzaſ. Grillner na knježim dworje w Mikezach.

Swiniuzu, ženjenu abo nježenjenu, kuježi dwór we Sſmochczizach.

Kuchinſku, kuježi dwór w Detnjej Kinje.

Dżelaczerki ſa rjedżenje réki, Klauſſen, Tiefbau we Wojerezach.

Dżelaczerjo, Bahnmeiſterei w Kamjenzu.

Pſchejedżowanje palneho drjewa, ſchtwórtk 9. julija dop. we 8 hodź., ſ pſchetwarjenja mjeſta na Hrödeldrödży we Wojerezach ſtyrihneho.

Schkrowe depeſche.

Rezduktowe wiki w Barlinje dżenſa dop. ¾11 hodź.: mérne. Rożka trochu żadna a tohodła ſtrucżena. Strucżena ale wotcżakowaza.

12 hodź.: Kaž pſched hodżinu. Tendenza: dale

Płaczišny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wowſowe ſtużnje po tunu abo 1000 kg, ſewjal 100 kg, płaczišny po Rotej hriwnje.

	6. 7.	4. 7.		6. 7.	4. 7.
Pſchenica	270-275	270-275	rabſk. wożuſchi	15-15,60	15-15,60
rożka	220-223	227-230	pozdk. melaſka	10,00	10 00
naſtk. jecżmjeń	204-218	204-218	ſerabella	13-15,25	13-15,25
nal. jecżmjeń	—	—	běrnaze krużki	22-24,40	22-24,20
wowſ	232-241	232-241	bumy	21 22,00	21,00-22
kukuriza (Mais)	213	—	wota	24-26,00	24-26,00
pſchenicżn. muka	33-36,00	33-36,00	lany wokuſchi	22-22,80	21-22,80
rjana muka	31-33,00	30-32,50	módre łupiny	11-12,50	11-12,50
pſchenicż. wotr.	12-12,90	12-13,00	lolte łupiny	14-15,50	14-15,50
rjane wotruby	13-13,75	13-13,75	ſyno, 50 kg	3,20-3,70	3,20-3,70
rożk	350-380	350-380	ſloma, rjana	1,00-1,50	1,00-1,60	
kaſe žyrnje	385-395	385-390	" pſchenicż.	0,95-1,35	1,00-1,35
hróch	25-26,50	25-26,50	" wowſowa	0,90-1,25	1,00-1,25
pjeluſchki	22-24,00	22-24,00	" jecżna	0,95-1,00	0,95-1,00

Drježdżanſka burſa.

Pſchenicża	275-280	běrnaze krużki	25,50-26,50
rożka	240-245	pſchenicż. wotruby	13,20-14,20
naſtkni jecżmjeń	240-255	rjane wotruby	14,40-14,60
naſwiſſki jecżmjeń	210-217	pſchenicżna muka	38,00-40,00
wowſ	255-260	rjana muka	36,00-37,50
ſeſkemjenz běcżel	225-255	woka	27,00-28,50
rabſ	380-390	pjeluſchki	27,00-28,50
kukuriza (Mais)	225-230	hróch	29,50-30,50
ſuche trjutnjeżki	11,75-12,50	okrowe truſ.	19,00-21,00

Płaczišny rěſneho ſkotu na Drježdżanſkich ſkotnych wikach.

6. julija 1925 Płaczišny po zenim. a ſ. hriwnach.

Stówe druzyny a wojranjenjenje.

Woły: 151.

Polnomjaſne, wukormjene, najwjetſche rěſneje hódnoſcże hacż do 6 lět	60-63
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	51-56
Mjenje wukormjene młode, derje pżowane ſtarſche	42-44
Mjenje pżowane wſchěch ſtarohow	30-38

Byli: 248.

Polnomjaſne, wukormjene, najwjetſche rěſneje hódnoſcże	60-63
Nelnomjaſne, młódſche	52-56
Mjenje wukormjene młódſche a derje pżowane ſtarſche	42-47
Schpatne	36 49

Jałowy a krowy: 317.

Polnomjaſne, wukormjene krowy najwjetſche rěſneje hódnoſcże	60 63
Polnomjaſne, wukormjene jałowy najwjetſich, rěſneje hódnoſcże hacż do 7 lět	60-54
Starſche wukormjene krowy a derje wuvolte młódſche krowy a jałowy	42-46
Derje pżowane krowy a mjenje pżowane jałowy	32-38
Mjenje a ſchpatne pżowane	24 30

Cżelata: 747.

Najwjetſche, wukormjene	68-72
Derje wukormjene a taſke wot kraja	62-66
Mjenje	48-56

Wowzy: 1199

Najwjetſche a ſtarſche wukormjene	57-62
Mjenje wukormjene (Mezzichale)	48-54
	22-40

Sſwinje: 1838.

Polnomjaſne, wożebjich rażow a nich ſchiſchenjow, hacż do 1½ lět kara	81-83
Wukormjene	83-84
Mjaſne	79-80
Schpatne	71-73
Rangi a kundroby	70-76

Najnowiše z cyłeho swěta.

Prjedawſchi ſakſki kral Bjedrich Auguſt prjedawſcheho khżéżera w Doornje wopyta. Na to ſo na mórſku jéſdu po norwegſkim brjoſe poda.

*

Dżelaczerjo a pohonczjo Barlinſkeho wuhlowego wikowanſkowa ſtrajkuja. Drobni wuhlowi wikowarjo ſu ſe ſtrajka wuſamknuli. Strajkowarjow je nětkle 1500.

*

Klub khorwatſkich poſłanzow je ſobotu poſpjeczenje we Sahrjebje měł. W nim je ſo wobſamkło, ſo 8 abo 5 ſaſtupjerjow Radiczoweje ſtrony do južnoſłowjanſkeho knježerſtwa ſaſtupi.

*

Prjedawſchi jendżelſki minister earl Grawford je we ſhromadżiſnje w Gillinghamje rjekł, je na cżaſu, ſo jendżelſke knježerſtwo ruſkim bolſchewikam warnowanje da, ſo diplomatiſki wobſtaja ſ Ruſkej ſaſtaji a ruſkeho poſłanza domoj poſcżele, jeli ſo bolſchewikojo njepſcheſtanu w Chinje, Indiji a hdżeſkuli druhdże pſchecżiwo Jendżelſkej ſkazowacż.

Přilop.

* Kaž meble, taſke manżelſtwo. „Jako lékar ſym wobyhdlenja ſwojich patientow, kotrychż ſym w běhu ſwojeho żiwjenja wopytowal, ſ wocżomaj dyſchespytna wobſtedował a tak jara ważne rożſadnjenja do charakteru wobydlerjow a wożebje wo manżelſtwje dohył, kotrež ſo w tutnych rumnoſcżach wjedżeſche.“ Tak piſche jendżelſki lékar, kotryż tutu ſwoſtnum tharakterologiju ſtżeſche bliże take wobſtwětli: „Meble mi powdaja, tak ſo ludżo ſmyſleni, kotrež je wużiwaja. Tak ſym wobkedżował, ſo ſu żony, kotrež debjene meble hidża, a malo na wuzyſkanje bydlenja dżerża, ſrédka luboſcżiwe pſchecżiwo ſwojim mużam. Hižo, hdyż do bydlenja ſaſtupja, ſwónaju, hacż tu „manżelſtwo bjes luboſcże“ kuježi, meble ſu tu pſchezy ſymne, njerjane. Stólzy ſu jenoż k cżiſtu tu, ſo bychmy na nich ſydali. Wlida nimaju druhcżo ſa mérn, hacż ſchtólc a druhe żiwjenſke potrěby noſmcż. Wſcho wubidża ſarżiſcżeż wużitnoſcże hiſe wſcheze radoſcże nad wumělſtim a rjanym. Żona, kotraż w taſkim bydlenju kuježi, wobhladuje we blinbokoſczi ſwojeje wutroby ſwój dom jako jaſtwo, a tak ma też bydlenje napohlad jaſtwa, njech je hewak też cżiſte a njech ſu meble w nim też drohotne. Pobrachuje tam duſcha a luboſcż, a je ſ tutej mójcżej wjeſcże a ſpożywne manżelſtwo wubudżicż. —

* Kak wulki je ſewjerny cżop. Kuſko ſtyhliſchi ſo praſcherz, kajſe wokoło ſewjerneho cżopa je a kak ſo ſnjeg ma. Dokelż ſemina wóſka wot ſewjerneho k juzn. cżopu wjedże, dha ſej kajſoho wuhla, ſo ſtaj to dwaj nércż naj dypkaj, kotrež mójeſch ſ hejtokej jehlicżku wojnamjerniecż. Tomu tak njeje. Cżopoj mataj wobjim (Umfang) 16 metrow, też wóſka zyle ſmérom njeſteji. Kotajkim ſwo kruhym dypku w tutym wotkrejſim njemóże żanejz rěcże bycż. Też njeje na ſewjernym cżopje kraj, ale jenoż lód, a tuž ho njehodźi zyle ſ wěſtocżu poſtajicż, dokelż ſo lód wobſtajnje hiba.

* **Kralowske mšby.** Jendželski kral dopawa ličje 11,6 miljona štotkow hriwnow, Italski kral pak 12,8 mil. št. hr., španiski kral 7,1 mil. št. hr., danski kral 1,2 mil. št. hr., norwegski kral 986 000 št. hr., schwedski 1,8 mil. št. hr., belgiski kral 4,3 mil. št. hr., nižosemski kralowna 1,5 mil. št. hr., serbiski kral 2,6 mil. št. hr., rumunski kral 2 mil. št. hr., bolharski kral 1,6 mil. št. hr., wulkowójwodka we Luksemburgskej 160 000 hr. sa lěto. Siamski kral dostawa 14 mil. a Japanski kral 9 mil. št. hr. hriwnow sa lěto.

* **Shibity kamjeń.** Mjes kamjenjemi je — tak hlupje hač to klinčeł — mjeńša, šnajmjeńšicha jara shibičitwa bruzina. Tutón kamjeń mjenuje so Itacolumite. Rosdšasch-li jón na czeńke tafle, shibuje so jako worjechowe drjewo. Sstuchcza do pěsowuzow (Sandstein), kotrež wosčeje w Brasiliskej, ale też w narasčichich wobšěžach Aravallowych horow, blisko města Delhi w narasčnjej Indiskej namakasch. Jeho barba je wschelaka: pak je běły, rasčeř, pak jasnoczerwjeny abo czěmnoczerwjeny a je podobny kamjenjej, z kotrehož hory wokolo města Delhi wobsteja. Make tschemjenjowe (Quarz) sornjatka so do kamjenja sapječene sdadza. Tute możesch z porstom wudrapacz. Shibitosć kamjenja je tak wulka, so ško 25 cm dolha a ½ cm tolsta dejsčiczka we 10—12 mm pyches šamnu czeku sthili, dżerżičch-li ju na wobémaj stónzomaj. Położisch-li potom desku, truna so sašo. -y.

* **Wunoschne dary.** Wošebny Ruska dżesche prěni wječor siwojeho wopyta w Parišu do dźiwadła. So by so prawje šiwórliwy wopokasał — Franzowsa je pschezo jara wošebny —, da knjeni, kotraż hłownu wobłoku hrajesche, rjany kwěczel pschepodacz. — Ruska bě to hižo sabył, jako so jedneho dnja knjeni pola njeho samolwi — chajsche wotpuczowacz — a sa jeho „njepschestawazu kedžbnosć so podjakowa. — „Wy sće pak nimo měry pschesčelna," dżesche won, „ale dowolesće, ja sym Wam tola jenoż jedyn kwěczel, a t psched jenym měšazom, pschi pódlak!" — O nč, wotmolwi knjeni, Waschi słužobnik je mi kóżdy wječor jedyn pschinjesł! — Słužobnik bu sawołany. Tutón rjeknu khrobje: Hdyż prěni kwěczel pschinjesech, da mi knadna knjeni pjecz frankow, a dokelž mje kwětki jenoż tři franki płaczachu, wobstarach sa nju kóżdy dżeń kwěczel! — Njany to dobykł! -y.

* **Zyrkej na lódži.** Jendželski duchowny dr. Grenfell je se sjawnymi średkami jednu lódź kupił. Lódź je do zyrkwje pschetwarież dał. S njej pojedže na wyšoke morjo, so by tam rybakom pschilježnosć dał, Boże słužby wopytaċ. Tam na wyšokim morju dże kojazym rybakam Boże słowo predowarċ. Lódź je na najlépje wuhotowana a ma wschě możne instrumenty w żebi. Też radio budże żobuwosyċ. Najprjedy pojedże k Labradorej, hdżeż ma najlépsche wubłady za najspomožnišche skutkowanje. Tam dże ież mitšijonske nadawki dopjelnjeċ. — Kak dżiwnje tuta powěsć klinczi. We wulkich městach, hdżeż so lud khopi, tam steja Boże domy prózdne. Kak by tu tola też berse było, skutkowaċ w Knjesowym mjenje, to pak nochżu prajiċ, so žmě so na rybakow na wulkim morju sabyċ.

* **Sniežene zyrkwje.** W Italskej sniċi so we wójnje na 600 zyrkwjow. Po błétnej pilnej dżélawosċi żu nimale wschě sašo natwarjene abo šnowporjedżane. Sa wuhotowanje nowych (300) a šnowporjedżanych (400) zyrkwjow tharasche so komisija, na czele hrabinka della Chiesa, kotra bamża Benediťta XV. Też na 10 000 š bżéła sniżene, š bżéła sa wójnske šamėry wotedate šwony dyrżżecza so sašo samėnicż. Italske knježerstwo da sa tutón šamėr we wójnje sebrane kawony. Hacż dotal je jich 7000 nowych šwonow latych.

* **Pavišta universita je 1100 lėt stara.** Italska pschinjonuje so, 1100 létny jubilej sałożenja Pavišteje universitu wošwjeczicz. W srjedżowėku bėsche Pavišta universita jena z najhławnischich zyleho špżélaneho šwėta. Hacż je ċeto 825 zyle wėste sałożenje léto, to njemóże so je wschej wėstosċu prajiċ. Po wschėm wudawanju je Karla Wulki Pavišku universitu sałożił. Na kóżdy pad pak bėsche mjenowana universita w 12. létstotku srjedżischeżo prawišnischeho žiwjenja. W ċeże 1361 dowoli ji hakle chėżor Karla IV. wschė tehdom znate wėdomosċe wucżicz a pschednoschowacz. Bamż pschipóšna universitu w ċeże 1389. Najwjazy nahladnosċe mėjesche pak universita wokolo léta 1420. Rakuski chėżor Franz I. wobnowi universitu pobłedni raz w ċeże 1817. Wo prėnich profesorach staroslawneje university wėmy jenoż to, so je wucżeny Volta, po kotrymż imjenje mamy dżenża hišchoże wschelake elektriske wuraży, wažne wėzy sa elektriske wėdomosċe wunamakaċ.

* Sir Ignaz Paderewski. Paderewskeho, hławneho giganiku, kiż na jewischczu połskeje politiki tak skožowniy njebėsche, każ w konzertnej żurli, pschija niedawno jendżelski kral w audienzy a pschepoda jemu wulkokschiż wot rjada britiskeho kraleštwa. Tuto spożeżenje wulkokschiża mjenowaneho rjada je runoprawo s powběhnjenjom do jendżelskeho rycżerstwa. Paderewski ma nětko prawo, so „Sir Ignaz" njenowacz. Je pak ho wuprajił, so tuta Sir wjesch nochże. Jendżelski kral drje so tohodla ranjeny njeczuje, dokelž je powěsć wo tym so pożmėnkniżo pschiwsał. Tuż njebudże drje wotpokasanje titula kabinetu w Londonje a Warschawje do njeuċera stajiċ.

* **Matchinski wolij jako napoj.** W prėnim czażu, hdyż prėnje lėtadła do Kongoskich krajinow (w Afriku) pschileczachu, stejachu lėtarjo psched wulkim hódanickom. Maschinski wolij, kotryż běchu sobu pschiwjesli a kotreż sa swoje motory trjebachu, poshubjowasche so Ladajay, a bjes toho, so mógli sebi pschiczinu wujasniċ. Padučkstwo? Możno wschat běsche, ale sa czo dyrbjeli domorodni wolij wtrjebaċ? Strażnik lehnu so na lakańu. Wschtož wubłada, napjelni jeho š hrošu. Woprawdże běchu to domorodni, kotriż żez so wolij khodżachu a jón š wulkim klukom do schije kidachu. A schtož dopicż njemjżachu, wużiwachu sa kremu, š kotrejż żez mjeswoczo a żyle czėło namasachu. Ani warnowanje, ani sakasnja njepomhasche. Lėtarjo běchu nuśowani, wošebitu straż sa wolij postajiċ, so bychu zyjawosċi domorodnych kónż cżinili.

* **Sakonarodżeny Buddha.** Zyła Indiska cżesczuje schtyrištne dżéczo jako sakonarodżeneho Buddhu. Dżéczo je synk khudeju starschcju, kotrejż pschi rėdy Iraudaix bydlitaj. Dużnży luda khwataja wschędnje k domoczej burskeju starscheju, so bychu dżéczo wuhladali. Dwė hodżinje dołho rėczi dżéczo k pobożnym puczowarjam. Tżélnje njerozesnawa ho niczo wot druhich dżéczi šamieje starohy. Hólczik rėka Tom Khyne a je š woprawdżitym dżéczom, kiż żebi rad hrajka. Hdyż pak psched shromadżenym ludom rėczi, tak runa so dorosczenemu poważenemu cżłowjekej a pokasuje tak spodżiwnu wėdomosċ. Dżéczo cżita šwiate pismo w prastarej rėczi a pschełożuje je rozłożuje je do ludoweje rėcże.

Našim česenym čitarjam w Přiwčicach wozjewjamy, zo je naš

dowěrnik za Přiwčicy

k. Urban w Přiwčicach a prosymy, zo bychu so we wšěch naležnosćach dla „Serbskich Nowin" na njeho wobročili.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin".

* **Rigaarske wodowe špadły su stajnje wobšwětlene.** Po amerikanisko-kanadiskim wujednanju wobšwětla so wot nětka Rigaarske wodowe špadły nastajnje. Wobšwětlenje je elektriske. Elektriski móz a žwězu podawa woda šama a wobšwětluje so tak też je šwojej mozu. Pšched 18 létami su so špadły w 30 nozach wobšwětlike. Statnżay ludu je k špadam pschikhwatało. Njewschědna kraśnosć skutkuje nimo měry na pschihladowarі. We wschich możnych barbach kraśni so woda a wukuśuje najrjeńsche rjanosće.

* **Telefon mjes létadłom a semju.** Pschi létuschich lėczynych manewrach budże Amerika wjazy létadłam biesgrotowu telefoniju satwariċ. Pšched nėkotrymi mėżazami su so tajke poppyty hižo cżinile a to š najlépschim wulpėchom. Létadła wostanu tak w stajnym šwišku se semju. — Sašo jedna pschilježnosć k njenużiwanju wudospołnjenja cżłowjeskeje techniki k žadławym wójnskim samėram.

* **Paradiš za cżłowjekow, kiż njerad wumru.** Haj, to by nėkotrymżkuli rad mėł, prawje dołho żiwy bycż. Jim k troschtej pschinjeżu tutu powėsć. Amerikanska powėsċepodawańja je na Philippinskich kupach blizko hłownemo mėsta wjesku Tay Tay wušlėdżika starobu w pschereżku 60 hacż 70 lėt dożpėża. To je jónu tak wyšoka staroba hacż pola naš. Wjedro je na wyšy nimo mėry mike a dobre. Wobydlerjo su jara pilni a sdżerżliwi. W ċeże 1924 je 80 prozentow 70. léto, 10 prozentow 80. léto, 6 prozentow 100. léto žiwjenja pschekrocżiło. Dwė žonje stej 123 lėt, jedna tżecja je 129 lėt a jedyn mużki je šamo 140 léto pschekrocżił.

* **Zyrkej š najwjazy šwonami w Newyorku.** Amerikanski bohacż Rokkefeller je jenej Newyorkskej zyrkwi šwonjenje darił, kiż š 53 jenotlliwych šwonow wobsteji. Najwjetschi šwón waži 9 tunow. Šwonjenje je pjeczą šnajwjetschim na žiłym šwėcże. Swony su š jendżelskeho šwonyliježerstwa.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Hornjowinsku khartu cżo. 234, kotruż je Budyschske hamtske heitmanstwo 3. sept. 1924 sa hornjowinske léto 1924/25 wustajiło, je kubleř Arnošt Wjela w Sdżijeżach šhubił. S tym khartu zbywju płacziwosċ šhubi. — Jėdny wobkhod bo Wulkeje Trjebjeży a Rückersdorfa je na Małotrjebjeńczanskich honach dla nażypowanja wot 8. hacż 15. julija sawrjeny. Jėdżiċ ma žo tak dołho na Wukrancżiżay.

*

Gmejnski pucż pola Njeżwaczidelskeho knjeżeho dwora do Kohłowa je dla twarjenja mosta na Njeżwaczidelskich honach wot 6. julija sawrjeny. Jėdżiċ ma žo na Njeżwaczidło nimo korczmy.

*

Do **wikowanskeho sapiłka** sapiża žo dżeńża: 1. Na łopjeno 116, akzijowe družstwo sjednoczenych papjernikow w Budyschinje nastupajo: Smiženje sakładneho kapitała, kotreż je žo 7. 4. 1925 wobsamkło, je žo pschewjedło. — 2. Na łopjeno 969, firmu automobilowe a burowe družstwo z wobmj. ruč. w Budyschinje nastupajo: Knjes Wilhelm Schneider je žo jako mėjeżeł wobkhoda wuschmórnył. Sa wobkhodnoho wjednika je žo pschekupz Alexander Hochmuth w Wiskopizach postajił. — 3. Na łopjeno 1012 firma schalowneje fabriki, družstwo š wobmjesowanym rukowanjom w Budyschinje. Družstwowe sréżenje je žo 25. 5 25 wobsamknyło a š družstwowym sjednoczenjom na 30. 6. 25 pschemėniło. Pschedmjet pschedewsasca je sdżełowenje a pschedawanje wischelakich tkaninow, wotheże žonjazych schatow. Sakładny kapitał wuczini 30 000 hr. Sa wjednikow wobkhoda pomjenowachu žo pschekupz Louis Bohmer a konditorski mischtr Arthur Martin w Drjeżdżanach. Kóżdy š wobeju ma prawo, družstwo sam sastupowaċ. Prokura je wudżélena pschekupzej Bjedrichej Wihli we Budyschinje.

Hamtske žudnistwo w Budyschinje.

*

Nad samożenjom sławneho wikowanskeho družstwa firmy **J. A. Henoch w Budyschinje** je žo dżenża wobkhodny dohlad k wolwobročenju konkursa sarjadował. Dohladno wožoba je pschekupz Gustaw Christoph w Budyschinje, Jako žobustawy wėrċiżelskeje rady žo postajichu: a) pschekupz Pawoł Rauer w Budyschinje na khżożerstwe dróhy, b) mėšczańsko-sarjadowański inspektor Rüscher w Budyschinje.

Hamtske žudnistwo w Budyschinje.

Towarstwowski powėstnik.

Budyšin. Serb. tow. „Nadžija" so tutón tydżeń njezeńdże. Příchodna měsačna zhromadżizna příchodnu wutoru. Bliże so sobotu w powėstniku. Předsydstwo.

Drjeżdżany. „Hromadnik" ma štwórtk, 9. 7. ½9 hodż. poslednje posedżenje pred prózdninami. K. redaktor Jan Skala je p r e d n o š k přilubił. Njezapomnés spėwniki. Předsydstwo.

Njebjelčicy. Tow. „Katolska Bjesada" poswjeći 12. VII, swoju nowu khorhoj. Wšė serb. towarstwa so z tutym wutrobnje přeprošuja. ½1—½2 hodż. witanje towarstwow, w 2 hodż. nyšpor ze swjeċenjom khorhoje. Předsydstwo.

Rakojdy. „W u l k i s e r b s k i w j e č o r" wuhotuja „Zerja" z Hrodźišća, „Nadžija z Rakojd a „Jėdleńka" z Dubrawki njedżelu, 12. julija wječor w tudomnym Zendźic hosćencu. Započatk rejow w 7 hodż., porjada z dypkom ½9 hodż. Wšitcy Serbja z blizka a daloka so wutrobnje přeprošuja.

Wotrow. „Jednota Sokoł" ma štwórtk 9. 7., wječor we 8 hodż. zwučowanje. Načolnik.

Wšėm česć. serbskim towarstwam! Njedżelu, 9. žnjeńca, woswjeći so w Khróšćicach jubilej hłowneje skhadżowanki. Swjedżeński wubjerk prosy tehodła česć. serbske towarstwa, zo njebychu na tutej njedżeli žadyn swjedżeń wuhotowałe, ale zo bychu so w polnej ličbje na jubileju hłowneje skhadżowanki wobdżėlili.

Swjedżeński wubjerk.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku **Marko Smolef** w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawołtki: A. Dučman w Budyšinje.

Wulki serbski wječor

wuhotuja serbske towarstwa župy: „Zerja" z Hrodźišća, „Nadžija" z Rakojd a „Jėdleńka" z Dubrawki

w Zendźic hosćencu w Rakojdach

njedżelu, 12. julija t. l.

Spėwy, dźiwadło a reje.

Započatk rejow wječor w 7 hodż., započatk porjada z dypkom ½9 hodż. Wšitkich lubowarjow serbskeho spėwa a dźiwadła z blizka a daloka přeproš. wutrobnje

mjenowana Župa serb. tow. a hosćencař.

Časopis

„Kulturwille"

njech sebi kóżdy w „Serbskej knihařni" w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,30 hr.

Wobuće w domu Mark w Kukowje

Najtuńša kupowańja wšėch wobuċow; skotowenje po měrje a wėš wupowjedżenja tunjo a za krótki ċas.

Hospozy!

Malenowy drejak

(Himbersaft)

citrowy drejak

(Zitronensaft)

husty z cokrom zawarjeny, krasneho aroma, prėnjotnu kajkosć, kupujeće z lėpšinu w mojim wobkhodże.

Budyšska paleńja, płodowa prasowańja a fabrika spirituosow

Emil Jende

w Budyšinje

na Seminarskej hasy 25.

Sobotu je so

zeleny jumper

na puću z Měrkowa namakaċ. Stóż je jón zhubił, może jón sobi w **Drobach čo. 20,** wotewzaċ.

Hospoza.

katolska, poruča so staršim ludżom abo też samotnej wosobje k podpjerje, je zwólniwa do kóżdeho dżéża zastupiċ. Poskićenja pod „C 23" na wud. „Serb. Now".

MERSIOVSKY

Pučowanske budźaki

Zony

Poruċam šwój wulki skład pschepyšnych, mėżaczkowych a pschedpadowych powijasow, podpołożkow.

Sieju rad k radze.

Wagnerowa w Budyšinje

psched schulerskimi wrotami čo. 9.

Vogtlandske gardiny, wulki wubjerk. **K. Erler,** na žitnych wik. 11. Rėči serbski.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósnje městnosće - Konditorske pjeċwa přenjeje rjadownje.

Wšėdnje wot 4—½7 hodż. a wot 8—12 hodż. koncertuje znaty kapalny mišter Stiebitz.

K dobročiwemu wobkhodźowanju: Najlépše Stanknowske a Reichelske piwo z ċwicow.

Wulki transport najlépšich rańšopruskich wysokosuċelnych

kruwow a jałojcow

steji w hródżach knjeżeho hosćenca w Njeswačidle płaċizny hódne na předań

Pawoł Köhler, skótna wikowańja w Njeswačidle.

NB. Rězny skót do płaċenja bjeru.

Nawěštki přinjesu wužitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł.pj. Wudawa a dźiści Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličuja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 156 — **Budyšin — srjedu, 8. julija 1925 — Bautzen** — **Lětnik 8**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w **Budyšinje** na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Pódwužowanje spěšnje a tunjo

Sakski šejm so w blizšim czasu njerospuščeži

Sozialdemokratowje lewizny su, kaž so hižo wčera dźěli, namjet w sakskim šejmje zapodali, so by so šejm rozpuščeži. K temu pak je hišće dołha noha. Sozialdemokratiju zapóžtanzy prawizny su wobsamtli, rozpuščenje šejma někotre wotpokazaš. Chcedźa najprjedy sjězd sozialdemokratiskeje strony w septembrje wočakaš a potom šejm rozpuščeži.

Hač so wěz tak wosmje, ma so wočakaš. Wčera je cyłko pschedsydstwo němskeje sozialdemokratiskeje strony do Drježdżan pschijěło, najsterje, z wotpohladom, so by na wobej stronje cžinčejsko a jej k temu dowjedło, so byschtej so němskokatolscenu pschedsydstwu podeżiłej. W tu chwilu Da so hižo wěste być, so so šejm hižo někotre njerospuščeži.

60 000 twarskich dźěłaćerjow w Sakskej so z dźěła wusamknu.

W sakskim twarstwje je so nsdowe wojowanje polnje sapočałko. Dźěłaćerjo wo 30 prozentow wyschschu wudu žadaju. Dokelž so z wobeju stronow žana kompromisowa cžinć, njeje so mohł rozrišnyn wuzud wuprajeć. Na to pjedźěne strajki wudyrichu. So dale dźěłaju dźěłaćerjo njemohli strajkowarjow podpěrać, su twarscy wschitcy dźěłaćerjow, nehdźe 60 000, z dźěła wusamknuli.

Wuczehnjenje Franzowsow z Porubrskeje.

Franzowskej wobhadaju Gelsenkirchensko-Bochumskeho pasma je so porucžiło, so dyrbi na wuczehnjenje hotowa być. Najprjedy tón tydźeń artillerija wuczehnje, Techniscy wojazy jako posledni tule krajinu wopuschcza. Měschčanoscy wuprosidnjownych městow su wobhdarjerjow namolwili, so bychu pschi wuczehnjenju wěr sakhowali a so hišcheho wostajili, z čimž mohło k swadam z wobhdarjom dóńć. Franzowska politika policija w Bochumje, Gelsenkirchenje a Recklinghausenje dale wostanje.

Polsko-rusti namjetny pschipad

Ruscy namjetni wojazy su pólskeho offizéra nadpadli a wotwjedli. Na to su pólscy wojazy ruske strażnischcžo nadpadli. Rusti swonkowny komnitžar Cžičerin je dla tuteho podawka pólskemu knježerstwu wótru notu pschepodał, tola w njej wo **wotwjedženju pólskeho offizéra** njemjelčł. Cžičerin žada bjeskrachcze naprawy, postajenje rusko-pólskeje komnitžije k pschepytanju podawka a žebi prawo kwitowanja. wotschkodženje žadaeż.

Internazionalny sjězd hórnikow.

W Genfu w Schwajzarskej so sjězd schesesijanskich hórnikow pod pschedsydstwom němskogejnskeho sapósłanza Imbuscha, presidenta schesesijanskich hórnischi zwjazkow kwitnje. Pschi sjězdže so wosom krajow je 400 000 hórnikami wobdźelnje. Imbusch w powitańskej rěczi praji, so położenje hórnikow dla krizy, kotraž w hórnistwje knježi, hischcze zenje njeje tak cžeże bylo, kaž nětkole. Pschi sjězdže so tež prjedawschi pólski minister Giesberts wobdźeluje. Na kritiske położenje w hórnistwje pokazuje wón praji, so su z jeho pschicžinu seschwiki wójny a wschelake technike pschewrócenja. Wobaj rěcznikaj prajeschtaj, so so njehodźi, wobezežnjowsejam w hórnistwje z podleschenjom dźěłaćerskeho cžasa a z ponižnjonom mzdy wotpomhaš. Sjězd dyrbi prědki a puče namakaš, so by sajmy hórnikow w tutym kritiskim cžasu schitak.

Druhi dźeń sjězda Imbusch wo dźěłaćerskim cžasu a wo mzdowych poměrach w hórnistwje rěczeješe a na sjězdžiwki dokeho dźěłaćerskeho cžasa w poczinkowym a nahonježnjom nastupanju pokazowaschе. We wschěch hórnistwowych krajach dyrbi so jenaki dźěłaćerski cžaš dospješ. Wobsjedžerjo hórnistwow we wschěch krajach pak pytaju je podleschenjom dźěłaćerskeho cžasa dźěłaćerskej kriży wotpomhaš. S najwjetschim njerosumom pak by bylo, kriz we wotbywanju wuhla z powjetschenym wurywanjom wuhla pschewinycz spytaš. Położenje zwětowych wuhlowych wikow so niz jenoz se zwětowej hospodarskej kriz ishórschuje, ale tež z pokraczowazym nakoženjom elektriskeje mozy, z wosijowym tepjenjom a druhimi wunamakanjemi tepjeńskeho hospodarstwa. Wschě wuhlo wurywaze kraje dyrbjale so wo wuprawjenju wurywanja a wo sprawnym rozdźelenju wotbywanischczow dojednaeż.

Wěcywustojni wo cłownym prašenju.

Wikowarsko-politiski wubjerk němskeho sejma je wubjerk wězywustojnych postajił, kotrež ma pruhowaeż, hač su ratařske zła za Němsku nusne. Tutón wubjerk je póndźelu w Barlinje přeńje pohedjenje měł. Wubjerk so najprjedy je **swiwanjenimi zwětowego hospodarstwa sabéra.**

Profesor **Sering** jako wězywustojny najprjedy rozłoži, so so placžiny po najwyschschich wuplodženskich chotach stožuja. Hdyž su zitowe placžiny njedźiwajcy wuwada ruskeho zitoweho wuwosa niske byle, je to na pokładzenej europiskej kupowarstwej mozy ležało. Wot překlad lěta 1924 pak su zitne placžiny horje stupałe, mjes tym so su placžiny za wudźelki industrije pak wróćo schłe abo stejo wostałe. To by trajny dobytk pschestajało. Tohodla zuk so do předka rjez, so może so najsterje z tym liczicz, so budża zitne placžiny cuuje tak horje stupaeż, każ do wójny. Wone pak mohłe tež spadowaeż, a tehodla dyrbjałe so **zła pschihotowane dżerżeeż.**

Na to so žiwje we tym rozrjeżowachu, hač mohła pełnózna Amerika se swojim zitowym wuwosom Němskej strašchna bywaeż, jeli so Němska schkitarske zła za ratařstwo njestawjedje. Sastupjerjo ratařskich zlow na to **pokasowachu**, so by Amerikanzy na to hotuja, zoku intensiwnischo wobdźěłaeż. Pódła teho w Ameriży politiske wlimy sastupja, hdyž su zitne placžiny pschenike.

Pschecżiwnizy ratařskich zlow, kotrež bychu so wyłožkoješi industrijowych zlow složene byłe, na pschecžo tomu wuzběhowachu, so so Amerika pschezo bóle do industrijoweho stata wutworja a so někotre jenoz hischcze 26 proz. amerikanskeho wobydlerstwa w ratařstwje dźěła. Ratařstwo by klužene było, hdy bychu so w cžasu niskich placžinow **pschihotowane placžiny** sanjedle. Profesor Sering wuzběhowasche, so by mechanske složene ratařskich zlow po industrijowych zlach strašchne było, dokelž by snutska kraja jedyn druhemu placžiny powyschał, schtož by nasch pschewobydleny kraj do zahuby sanjedło.

Sswobodny kujes z Richthofen znapscheživi, so so zyła wuczba profesora Severinga powali, hdyž hebi pomjslimy, so so niz wo wobšah role, ale wo intensiwnosež jedna, a so su placžiny wo 30 prozentow spadle.

Wězywustojny potom na to pokasowasche, so tež we samodźiskich krajach intenzywnosež w zyłym ratařstwje pschibera. Sswobodny kujes z Richthofen profesora Seringa na to dopomni, so je wón hischcze loni sa zitne zła był, jeli so so industrija z złami schkita.

Profesor Sering wotmołwi, so tež hischcze dźenża sa wěste schkitanje ratařstwa wustupuje. Wón pak dyrbi so pschczežiwo mechanisemu složenju ratařskich zlow po industrijowych zlach wobroczicz.

Profesor **Aeroboe** so za swobodne wikowanje wupraji. Dokelž je pak to někotre njemožne, trjeba Němska **wojowańske zła.** Pschecżiwo knježerstwowej pschedsydzy dyrbi je wón wobroczicz, dokelž so z złami intensiwnosež ratařstwa njespěchuje, ale so jej sadźewa. Rěcznik to na někotrych pschikładach rozłożi. Pschi zitnych zlach so rěcznik za wojowańske zła wupraji. Se spěchowanjom płahowanja wobkopnych płodow budże ratařstwo intenzywnischo dźěłaeż dyżli pschi płahowanju zita.

Stotne wupłody, mlokarnje a tukowe produkty dyrbjake so z doźahajnym złom schkitaeż. Skotarstwo by so potom spěchowało a w hrodźach by so wjazy hnoja nadźěłało. Pola mohłe so žytnischo hnojeż, z čimž by so jich imunosež powjetschiła. Wobežuje by so z běrnam tuko. Se napłahowanjom běrnow mohł so tež pschiwos wukrajneje žytnje pizy samjesowaeż. Hdyž chże stat ratařstwo podpjeraeż, njech twar běrnowych zuschčernjow spěchuje. Pschiwos žytnje pizy njedyrbjał so z złom poczežeż.

Profesor **Sagame** nahładam profesora Aeroboea njepschichłosowasche. Hrabja **Kayserlingk** měsesche jako praktiski ratař puecz profesora Aeroboea za strašchny. Pródženje zita dyrbi so hižo tohodła schkitaeż, dokelž so hewak pažiwosež němskeje wikowańskeje bilansy njesshubi.

Wězywustojny ratař **Schneider** pschipósna, so je so z pschiběranjom skotarstwa a z powyschenjom płaczisnow ratařstwo we wjeczornej a krótkowjeczornej Němskej zyłniło a so jeho samożenje pschipokito. **Rosłożenja profesora Aeroboea zu za skotarjow pschesewědcżaze.** Trěbne, hmojidła mohłe so w tukraju wupłodżeeż, a zyłna piza njetrjebała so potom z wukraja kupowaeż. W Bayerskej cżejischcžo ratařstwa w skotarstwje leži. Hdyž płaczisny mjaza, skotinych produktow a rěsneho skota pschibowaju, so małenni ratarjej najlepje pomha. Gdy bychu so industrijowe zła wosstronile, mohli so tež ratařscy zlow wotrjeż. Kitne, zo dyrbimy pak jako wojowańske zło wospožowaeż, hdyž so industrija je złom schkita. Na wopraschenje druhich wězywustojnych wězywustojny Schneider praji, so so njehodźi do předka widżeeż, kak daloko so ludowe jeżiwjenje z złami podroži.

Wójna w Marokkowskej.

Nowy franzowski hłowny wójskowy roskasowaeż w Marokkowskej.

Póndźelu wječžor je franzowski ministerski pschedsydaš Painleve sastupjerjow Parižskich nowin pschijał a je jim spoželił, so je knježerstwo **generała Noulensa,** komandeura 30. armeekorpsa w Porheimskej, za **hłownego wójskowego roskasowarja w Marokkowskej** pomjenowało. General Noulens je sa cżaš wójny nad 21. armeekorpsom roskasowaeż. Wón je minjale dwě lěcže w Morokkowskej, lěto w Algeru a něhcžo cżasa w Syrijskej žiwił.

Kaž „Daily Chronicle“ je general Guillomat postrjelene hłowne roskasowarstwo w Marokkowskej wotpokazał, so na to załožuje, so jemu Painleve njeje pożwolnjenje wójska chcył pschiswolicz, kotrež ma wón sa wuspěšne wjedženje wójny sa nusne.

Painleve je wutoru rano generała Noulensa pschijał. Tutón so na swoje samolwjenja polne městno sa nědźe 10 dnjow poda. Najprjedy swój generalny stab wutwori, so by wojerske położenje w Marokkowskej sesnał.

General Noulens je so z poknym pschihłosowanjom marschalla Lyauteya sa hłowneho roskasowarja pomjenował. Lyauteyowe mozy so tak žiwje sa politiske a admiralitatiwne dźěło trjebaju, so wón njemóże wojerske operazije z trěbnej kedźbliwosežu wodźiż.

Marokkowskeje wójny dla so žadyn dźel franzowskeho wójska njemobilisuje. Trěbne pożwolnjenja so z dźěła sa Porheimskeje bjeru.

*

Dodatny hłowny roskasowaeż general Lyautey je pjeczo 150 000 muži pożwolnjenjow žadał, kotrež mał so jemu wěcze njeżli pschiswolcze. Tola so marokkowska frontowa čěstro pożwoli. Njepschestawajcy so z pschistawom pokodnischeje Franzowskeje kolonialni wojazy a tež europiske wotdźelenja do Marokkowskeje wotwonja.

Wojowanje Schpanistich s rifistam Kabylami.

Havalska powěsćerknja je wótkrowu rosprawu wo powjesnju pschi schpanistej marokkowskej froncze wosfewila. Po njej su pschi operaziji policajskeho wotdźelenja k powjesnju wschich mésnow schpanistich strazischczowu Kabylojo 10 morwych a bronje sawostajili. Schpanierjenjo su 35 morwych a zranjenych mĕli. Mjes morwymi su tschi wjo Europenjo byli.

Wobhladniwa politika Jendželskeje w Tangeru.

Schpanistka je Jendželsku prošyła, so by dowolila, schpanistich wojakow w Tangeru na brjoh wuskadźeć, dokĺž je strach, so bychu Kabylojo do Tangerskeje neutralneje krajiny nawala. Jendželska je so tutomu žadanju sapowjedźiła. W Londonje žĕli myšla, so Abd-el-Krim njebudże tak njemudry, so by z nawalom do Tangerskeho neutralneho pasma njepschecželstwo Jendželskeje pschecziwo žĕli zbudźił. Na druhej stronje so boja, so by Abd-el-Krim wuskadźenje schpanistich wojakow jako skamanje neutralnosće wobhladował. **Jendželska Tangerska politika na to dże, so tež w pschichodje do marokkoriskeje wójnu nic mĕšeć.**

W Tangeru žanym žu wo wotmyslenjach Kabylow hinascheho mĕnjenja dyžli w Londonje. Tamnišchi komandant internazionalneje policije, je so z powĕsću, so je móžno, so bychu Kabylojo do Tangerskeho internazionalneho pasma nawala, telegrafiwje w Parišu žadał, so by so policajske wójske na 7000 muži pomnožiło.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 8. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 732, hygrometer +1%, thermometer we dnju +25. Dženja rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —1%, thermometer w nozy +17. — Nižina lĕži nad morjom wot Islandskeje hač k norwegskemu mórskemu brjoh, dokla nižina lĕži mjes Memelom a Wilnom, wuschina nad krótkowjeczornym róstom Europy. Na krom nižiny, hač nad ruskim morjom lježesche, tworjachu so pónjdźelu w Saksej njewjedra. S wopredka mamy pschicheze deschcze wočakać. Pośpdźischo pak so wuwjedri. — Słónčko schadża julije schtwórtk 3.58 hodźin a so 8.12 hodźin khowa. Mĕsačk khodża julije wjeczor 10.36 hodźin a khowa so dopołdnja 9.12 hodźin.

— **Schkrowa powĕsć wo wjedrje:** Sa Berlina a wokolinu: trochu czopłischo, swjetscha jasne, z časami pomročene. Sa Němsku: W ranju hischcze jasne, z wjeczorom swjetscha jasne. Sa Europu: Wschudże wokhłódnjenje, hdyž deschczika.

— **Nětrjischke wositnde wjedro** kóckam najčepje njechcyli. Kórki lubuja czopły, słónčny, skerje trochu kuschischki czas. Prawa abo praktara domilna kóckow je rauscha Indišska. We Nijji a Afriky hischcze djensa jara wjele druzinow kórkow dźiwich rosce. W rauschej Indiskej su je wjecza pocżeli k prinjenju rasel w sahrodach z khakowacz. Wot tam buchu pschenjesene do Chiny, Malesje Alije a Grichiskeje. Ale hdy w starej Egyptowskej bĕ kórka hižo jako z domom. Mnohy su mĕnjenja, so su stari Egyptowscy a afrikanscki druzinu schczĕpili. Stari Rowjenjo dostachu kórki z Grichiskeje, a z Roma so wone potom do dalschich europiskich krajow pschenjesechu. W Němskej su kórki hižo na 300 lĕt plahuja. Najpschichodnischa krajina k plahowanju kórkow je Lětnjerjenska a Blótowska krajina. Tež w Sosalwinym dole, w Pfalzy, a w Bawarskej wokolinje su kórki jara derje radża. Najwjazy kórkow narosće kóždoklinje w nasich serbskich Błótach w Lubnjowskej wokolinje. W dobrych, płódnych ličach, so tam na 50 000 dwojnozentnarjow kórkow wuplahuje.

— **Budyschski tśĕrśiki tydzeń,** kóždy dźeń dosć wopytowarjow se swojow do Budyschina nawabi, kaž to tež swjetscha kóždoletnje bywa. Ma tež lětsa sajat ajke prawe tśĕrśiko-tydzeńske waschnje. Kóždy dźeń mjenujy deschczik pokrjepi. To so mĕschczanam a wopytowarjam wjele *tak z rowje njelubi*. Raschi ratarjo bychu tež radscho rjane wjedro wsali. Budże dyž skoro czas, so poczime rožka zranjeja. Lipu hižo leżeja. To je pilnym pczólkam wotkasu hoscżina. Tola, njebudże-li sapjatsche wjedro, žeby telko mjedu njezmnoscha, kaž w rjanej, słónčnej, leżeżej meji. Bĕrny su so we nětrjischim pschimokazym czasu, wosebje na pĕskach, derje wmoile. Jeli s mokrotu njepocżerpja, lubja bohaty wunoschk.

— **Tarifowe zjednorjenstwo** twarsko-dźĕlaczeiskeho swjasa we Sakskej nam sezdźowarje dźĕli: Dźĕlodawarjo sakskeho towarstwa su k pschewjedzenju njesmĕrnych, z powschitkownymi hospodarskimi wobstejnosćemi so njerunacych žadanjow na wjazy mĕsačnych straf wotewrili. Czi, kotrizi hischcze dźĕlaju, placża wyšoke bawki za tych, kotrizi strajkuja do twarsko-dźĕlarskich pokładnizow. Sću polapkan njepohrĕbnje na strajku swon wobdźĕlenc. Dźĕlodawarjo sakskeho towarstwa su nĕtko wobsamkli, so ma so srjedu 8. julija, powschitkownje z dźĕlom we twarstwje sastacz.

— **Sozialne rentnarje!** Wutworu 14. julija dop. wot 1/2 9 hacż pschijp. 12 hodźin wuplacżuje so sozialnym rentnarjam mjsowa podpjera w bohotowni na Hrodowskej (w prjedawschim wuhlowym hamcze).

— **Nowy dom dźĕlacżerskich swjaskow.** Organizazija swobodnych dźĕlacżerskich swjaskow ma s mĕšnanu we wulkich mĕstach hižo dawno swoje žanune domy. Budyschske dźĕlacżerske swjaski su so tež hižo lĕta dołho prózowale swoje pišarnje, schadżowanske a wobžiwdne rumnosće wot druhich njewotwisne sćinicz. Słónczanje so jich pschecza dowjesnichu. Jako dom dźĕlacżerskich swjaskow wotewri so saidźenu hobotu prjedawschi hotel „K słónzu“. S tym je dźĕlacżerske hibanje w Budyschinje a wokolnosći do noweho stadija stupilo. Słónzowy hotel šlinskeho hobu do najstarschich korczmow Budyschina. Na 300 lĕt dołho je Budyschskim dobrym a tym czasam hobu pschihladował. Prjedawschi hoscżenske jishy, i wuwjacżom dwoju komorow, su so na pišarnje dźĕlacżerskich swjaskow pschemjenili.

— **Jahodnischcziparjo, kdźbu!** Hižo wjacy rasow zmy na to pokasali, so je lětsa wjele smišijzow. Tohodla njech czi, kiż bo jahodkow khodża, wosebje dźĕczi, z nich kdźbuja. Smišijzy su pschĕsne sworjenja a kuhu jenoż potom, hdyž jim pospórschujesch. To mohło so stacz, hdyż na nje šlupisch abo so jich hewak nĕkak dótknjesch. Zanje njesmjawjeże w lĕsu na pĕšk abo mochy bosu. Kuhuje-li pak cże tola smišija, to nałožuj hnydom napschecziwne srĕdki. Wuzywacz mózesch ranu jenoż chdom, nimasch-li holazu kuhu. Jdź dyrbiłch hnydom sako wuplahnjez. Najschcyschi srĕdk je, hnydom po kuhnjenju ranu pschewjesez a potom kuhnjeny blecżk wumĕsez a wuczischczez, jeli možno. Hdyż pak je so jeh hižo dale do cżiste sukał, to nałožuj hnydom pschecziwny jĕd (Gegengift), kotryż dyrbiłch wupicz. Nimasch-li tajki doma, to žrjebi jón Lubjom w hapiaczy wobstarać. — Smišijzu pak jonje z wužitej wuschu (Ringelnatter) njesamĕł. Ta je nĕschto dlischcha hacż smišijza. Najdlischcha smišija je wokoło 70—80 cm dołha. Jeje barba je wschelaka. Tež lischiż na hlowje je swjetscha jara njesajmy. Kóżda smišija pak ma po zylym khrbjecże zakoltu šnuhu. Na tutej je nalĕpje špótanje jeseń.

S **Hnaschcz.** Tudomny fabrikant maschinow, k. H. Lehmann, bohu žeby na ratarskej wustajenjay w Biarnacżizach p. Lubija sa patentowe hlomowe prašu a šnjakuje rĕsace maschiny pschipósłuacże sa wosebitu hódnosć a powschitkowne dźĕlo jeho tam wustajenych maschinow.

S **Lubija.** (Kedźlowosć pšched jebakami.) Tele dny pschitśidże w Lubiju njesmĕły muzikt k jenej zonje a je namolwjesche, so by tuhu zigarow pschinošała, kotrez je jese mandżelskli kasał. S tym mĕsečke 10 hr. šaplacżiż. Zona pak bo spjecżowaschze tuhu kupicz. Na to poda bo jebak k jeje nanet. Tonn chzyschze zigary sa 12.50 hr. narĕczecz. Prajesche hanno, so je jeho jeho dźowka k njemu pósłała. Tola tež tón je njekupi. Mjechi tohodla kóżdy pitnje kedźbnje, dokelż w naschim czasu dosć taiskich wokolo krodźi.

S **Khróśeżiz.** Wuczerske mĕstno ma so wobsadźicz na tudomnej 6 rjadowniskej schuli, a to do rjadowanje D. Male wobdźelenje je we schuli. Samolwjerjo a samolwjerki dyrbja swoje prošby hacż nejpózdźischo 31. awgusta pola wokrejesnego schulskeho rady w Kamjenzu.

S **Wóhlinka.** Sajimawe wjesele bu naschim wobydlerjam sandźenim niedźelu popschate. Powĕtrow leżesche zyle nisko nad Wósłinkom. Nutskasedźany ho za njemu wšy praschachu. Wobydlerjo jim to spódlilwschi, prošachu, so by powĕtrow k semi padnył. Powĕtrownizy jim prošwu njesapowschu a pnischeżichu ho na blischim pohl k semi. Wĕchu so dopołdnja w 9 hodź. w Nišy do nowej ra pnischiłi. Wjele ludzi ho hnydom na mĕstno sżeżachu. Po krótkej khwili bo powĕtrow ż nowa do powĕtra pnischiło a k Budyschinej leżesche.

S **Noweje Wšy pola Wojerez.** Schwinjazy mór je wudyril pola tudomneho rĕsnikeho mischtra Maxa Kunza w jamje Brigitta.

Se **Kuriz.** Pucz ż Jĕdlowa do Kuriz je dla nasypowanja na Jĕdlowskich honach wot 9. julija saworjeny.

S **Wojerez.** Tudomna spomožerńza ża cżĕschne dźĕcżi a tuberkulosnych ma ho w blischim czasu pschetwarjecz. Tohodla je twarjenje na 4 niedźele zamknjene. Podrjerjeny lĕkar dr. Dietrich je ho k 1. julijej jako knjezkeżiwowny a medizinalny rada do Olschtyna w Rauschej Pruskej powokał.

S **Hójnja.** (Njeschoło ż motoriskim kolom.) Wyschschi turnowanski wuczerj Zoch ż Wojerowskeho realgymnazija na dróhy pola Hójnja cżełko sujeschoži. Dokelż bĕ ho wjele deschcza naschło, bĕ dróha mjes Lutami a Hójnju khćeo hładka. Hižo wjazy kolożeżnych bĕ na žanuhnym dnju na spomnjenej dróży padnyło. Mjes tym so pola druzich wodnjenje zyle derje wotewrje, padny Zoch tak fraschnje, so ż hlowu do kola frasy a žeby wobruczku slama. Jeho do Wojerez dowjesechu.

S **Lutnjowa.** Tudomni burja mnja hižo nahromšli jeczu njeń domoj. Mĕkośi su jón žanuo hižo wumlócżili. Tamni wobsedżerjo mĕnja, so jeczujeń zyle derje dawa. We blischich dnjach budu hižo žita sajinkowacz.

S **Nowneho.** Kaž słyschimy, ma ho tuta wjeś w pschichodnych lĕtach słónčnje wotkorhacz. Dotalnym wobydlerjam wšy je so sdźĕlilo, so majnj k 1. julijej 1926 swoje dotalne statki wopuschczicz. W awgusteje pschichodnych lĕta ho twarjenja swottorhaju. Sa tuthwilnych wobydlerjow Nowneho so we Sdźĕlschczu statki natwarja. Hacż so tamna schmla tež swottorha, njeje hischcze wĕste, dokelż so njemóża z wobydlerstwom dojednacz.

S **Rjetnjina.** W naschej wokolinje budu hižo na nĕkotrych sahonach sajinkowacz. Tam je tež žito ż wulkej šuchoty khćeo zepilo. Nĕktore šwjesza su stamane a nimaju žanuho sorna. Bĕrny a druhe wobkopowanki lubja bohaty wunoschk.

S **Lakoma pola Khočebusa.** (Wobch.) W nozy k pónjdźeli wotpali so domske a brĕzyna ratarja Simula we Lakomje. Strach bĕ jara wulki ża dalsche statki. Wdsche ż so šwojom, so so w nozy deschczowaschze. Dźĕl domiseho wohnjej wobrocżih. Wschelaka nadoba ha so spali, wós, wĕjaza maschina, diwaj wosaj symaki wosy slonty a wschelaki ratalski grat. Dale snicżi ho 30 zentnarjow bĕrnow. Wjazy wohnjejowych woborow bĕ k wohnjej pschikkwatalo. Każ so powuda, je wohenj saloženy. Domske hlischcze do najstarschich zyleje wokolinu. Wu, każ praja, hižo sa czas starcho Fryzy natwarjene. Wobsedżerjo ma jara nisko saokscżene.

S **Kotlowa pola Khočebusa.** Wtyst dyri pónjdźelu do 10 dźĕlacżerjow, kotrizi podźemske kanale cżischczachu. Tjo dźĕlacżerjo su frankhon. 18lĕtnemu synu Richarda gmejnskeho pschedstejicżerja Sstoki w Kótlowje Boże njewjedro sarazy. Wschĕ pospyty, jeho k žiwjenju wrócżicz, bĕchu podarmo.

Z Łužicy.

S **Wjasońze.** (Wobpad.) 18-lĕtna holza bĕ sajdźenu sobotu tudy w jo Tu je nadobo wokoło 45 lĕt žary njesmaty muzikt. Wón holzu pschimuny a ju

Ranje kublerja.

S romana „Ruski kubler“ wot L. N. Tolstcho.

[2]

(Pokrazowanje.)

Hdyż mlody cżłowjek tutón lisi dóšta, je dołhi czaš wo tym rozmažowal, słónczuje pak rossyndźił, so może bo zenijalna žónjża tež mylicz. Potom bĕ ż universitty woteschoł a — so na wjeżne — na wjsy sajsydlił

II.

Każ bĕ žiwojej cżeeże ižżitk, dżsche žeby mlody cżłowjek prawidła sa sadżerjenje nawišnał pozkażowaze so na swoje hospodarjenje a zyle jeho žiwjenje a wschitke jeho sabĕranja bĕchu rozdźĕlene po hodźinach, dnjach a mĕsazach. Njedźela bĕ postajena sa pschijcze prošwow, dwórischich njewólnikow a burow, k wopytej hospodarskich khudych burow a k posliczenju pomocu ż pschikkotowanjom burskeje khromady, kotraż bo kóżdu njedźelu wjeczor shromadżowasche a nĕwasche rossyndźenj, komu je tejcha pomoz posliczeż, a kajsu pomoz. S takimi dźĕlami bĕ so hižo lĕto minuło, a mlody cżłowjek njebĕ hižo zyle njenasbonity, ani w praktisim ani w teoretiskim znaczu ratarstwa.

To bĕsche jasna žiwjenska njedźela. Njechtjudow bĕsche runje kujej pil a hlowu knihi „Maison rustique“ pschecżitał. Nĕtko wopuschczi wón, swój sajsynik a pałcżik tabakowku w dwórsaku swojeho lohkeho płaschcze, wulke domske he swojimi terafami a chabbischczejemi je stolpowu wuttawrjenymi, hdyż wón pschi semi jenież malu swiczku wobydlesche, a kroczesche po njepódjezenych, sarosczenych puczach staroje jendźelskeje sahrody do wižy, kotraż leżesche po wobĕmaj stronomaj dróhi. Njechtjudow bĕsche sróstny, derjezlczeny, mlody muzikt ż dothimi, hustrymi, kudźerjawymi cżĕrnuocżełwjenobrunnymi włosami, ż hwĕtkym błyschczejom we cżornymaj woczomaj, ż cżerstwymaj lizomaj a cżerwjezymaj hubomaj, nad kotrymaj so runje prĕni mólcżk hnłodoscze pokasowasche. We wschich jeho hibanjach, każ też w jeho stupu jewjesche so móz, energija a dobromyslna mlodostna spokojnosć se žamym hobu. Buriski lud wroczesche so runje w pijanych cżasodach se zyrkwje domoj; starzy, mlode holzy, dźĕczi, žónjke ż cżejchymi dźĕczimi, we hwjezdżenitich drastach kroczachu k swojim thetkam. Wschitzy pokłonichu so hluboko psched hnadnym knjesom a wotstupichu jemu w cżesełownosći na mĕsno. Na dróhy wosta Njechtjudow stoje, wuczesze swoje sapiżne knjiżki ż dyblaka a cżitaschke na pokledujez, ż dźĕcżazej ruku napijanej stronje nĕschto burskich mjenow, kotrymż bĕchu pschiłmomnjenja pschidate. „Joan Czurinsenok — prošesche wo žrodże“, cżitaschke wón a dźĕsche ke kwotam druheje khĕżki na pravo.

Domske Czurinsenkowe wobstrojesche ż napołsnihnuje, mokrowłużnje wugażenje khĕżki, kotraż so hižo na stronu khłesche a bĕ tak do jenje serjeżena, so bĕsche runje hischcze nad hnojowej khromadku jenież rosbite sajmwaze so wotkrejschko widżez; tež druhe wokolejschko tu hischcze bĕ, kotrez bĕ ż lenom satykane. Pschedthežja ż hrjadow sczĕłena se prózkowym próhom a ż nikimi durjemi, druhi maly tykowany pschitwarok, hischcze starschi a bóle nijschi hacż pjedchĕżeja, wreta a łubja ż płeczischowu bĕchu każ hlownej khĕżaju pschilĕkjene. Wschitko to bĕsche jomu se tĕchu njestajenje wuskoscze bylo pokryte; nĕtko pak wisnasche jemu Njechtjudow na pokrywom huita, sjnita sjtowna; horjeka bĕchu tola na nĕkotrych mĕsnach tjschne hrjady a nĕschto sojstkow wosżerj. Psched dworom sjolschke sjudnja se dobremady ko sjunjenym wobkjanjom, se sjuttkow schtomowego sdunka, a kolesa a se majanej wot sjoin wumeptanej tużu, we kotrejż kożki kupato ko pljuskotachu. Pschi sjudni sjoschchtej dwĕ starej, rostoczenej a sejhibowanej wjerbje ż malo blĕdoselenymi halosjani. Pod jenej ż njeju, kotrejż wo tom gwĕdezeschtej, so bĕ so jóm nĕchtó wo wodebjenje tohole mĕstna staral, gedźesche 8 lĕtna gwĕtkowlohata holicka. Hdyż rjeczasnik, kotryż wołoko njeju he mórasche, bĕ hnadneho knjesa wuhladal, leczesche wón hnydom pod wrota a pocża wot tam swoje dybawe schczowanje,

„Je Iwan domma?“ praschesche so Njechtjudow. Sda so, jaka by naschtarscha holczka pschi tutom praschenju woprosiła. Czjnjesche pscheco wjetschej wożzi, nicżo njewěsć mołwjejo; njjesche holczka wotewri hižo ert a chżdże zaplakacz. Mała stara žónka we dźĕrawej pjtanej sukni, kotraż bĕsche wopasana ż nejschejenej paschom, wuhladny ż durjow a tohonnija nicżo njewotmołwi. Njechtjudow trocżesche do pschechĕże a wospjetowesche swoje praschenje.

„Doma, žiwicżerjo,“ wmyraji ż tschepotatym błosom starschcha, hłuboko so pokloniejo a wschła so wustrożawschi.

Hdyż bĕ Njechtjudow ju postrowił a psches pschedhżu do wuscheho dwórcża sastupił, podepre sebi stara babka wobliczo ż dłonju, dóżdże ke durjam a pocża, njepuschczejo hadnuho knjesa ż wocżow, ż hlowu tam a sem kiwacz. Na dworje bĕ thudobno, na nĕkotrych mĕstnach leżesche sjarj, njewmożeny, sczornjeny hnój; na nim leżachu sjnita truhła, sjynowe widły a dwoje brónje njerodnje wokolo. Postrjwischcza wokolo dwora, pod kotrymiż na jenej stronje radło sjoješche a wós ż sjjomi kolesami każ hromada prózowych, jehn na druhej stronje sjojenych, njesamunych kolczow, bĕchu sjuro wschitke njepokryte, a sena stroma bĕsche tak kaspjenjena, so predka schczĕsche žerdże hižo niż na podpjerach, ale na hnjowej hromadże leżachu. Czurinsenok runje je ferem plot rosrubowasche, kotryż schcha dele tłoczesche. Joan Czurinsenok bĕsche bur pjecżdźesacz lĕt stary, nij zole krĕnjeho rosta. Rubły jeho wusmahnjeneho podvolhożeho wubliczja, kotreż bĕsche ż cżĕrnuocżełwjenobrunnej. hižo je schczĕżowjsmi ko pscherażazej brodu a ż runje ...tżini hustrymi wołosami wobrubjene, bĕchu rjane a polne wuraża. Jeho cżĕrnomódrej napołsandźelenej wóczży sjhladowachtej mandże a dobromyslnje bjes starosczo do swĕta. Niż wulki, runomerny cżt, kiż so pschi sjmĕwanju wótrje wujbohowaschc pod cżerwjenobrunnymi, rĕdkimi wužami, mjesesche wuras mĕrnoje dowdery na jeho žamoho a pokałowasche jnitr wujnujk, jako by wscha wokolina jemu bjesdżakna była.

(Pokrazowanje.)

jemi poraſy. Po wſdaczu chżyſche ſo zuſy na Holzy na Jethmane waſchnje pſcheńdź. Holzy wótſje wo pomoz Lokaſche a ſe ſmjerſche wobaraſche. S tym ſo zuſy naſtróża a ju puſcheja.

Se Sſmilnuje pola Biſkopiz. Saůdżene kuny mężech. Jungdo we Sſmilnjańſtej korczmje najimańſti wjeſor. Duży domoj naſta ſtraſchna bitwa mjeſ Jungdowjeti a jich napſcheżiwnikami. Mjetachu ſ kamjenjemi do ſo a hijachu ſo ſ plotowymi latami. Wulko-mſchtr Kluger ſ Biſkopiz a 26 druhi ſo cżężko a lohko ſkaſchichu. — Saůdniſtwo w bliżſchim cżaſu wěz roſjaſni.

Mordarſtwo Wismarskich Stahlhelmarjow před sudom.

Pſched pſchiſahnym ſudom we Schwerinje je ſo proſż wo ſeſmim mordarſtwje ſudom ſtahlhelmarjow ſapoczał. Wobſtorżeni ſu nětkuſchi offiżérojo Eckhardt, Fiezka, Bolzow, Kalla, Wagner, Schweler a Wotow. Jich pinuja, ſo ſu pſchekupkkeho pſchiſtajenża Holza ſe Barlina, kotryż tohorunja k jenej monarchiſtiſkej organiżaziji pſchiſłuſchesche, we wokolnoſczi Wismara ſkonżowali. Holz w tak nſjenowanej ſudowſkej kolonnje na kuble we Oberhofu we Wismarje dżélaſche. Leutnant Liczka bé ſ wjednikom kolonny. Po nětkorum cżaſu Holz pſchipowě, ſo ſ ſudowſkeje ſtrony wuſtupi a ſo ſo do Barlina wróczi. Wot teho cżaſa bé ſo wón ſhubił. Hakle w lěcze 1924 ſebe cżęło na polu ſahrjebane namakachu. Jeho hlowa bé ſe ſchtyrjomi kulkami pſcherażena. K prozeżej ſu nětſoſi wězywinoſtni a ſwědzy ſkaſani. Spodżiwne je, ſo je ſo pſchi wuſkudżenju ſjawnoſcej wuſnamka. Też ſtarſcheju ſkonżowanego ſe ſale wupuſkachu. Każ ſo ſda, njeſmě ſajiſtowéż wo njeſkutkach monarchiſtiſkeje organiſazje niczo ſhonicz. W republikanſkich kruhach to wulke ſpodżiwanje budżuje.

Ze susodnych a dalších krajow.

S **Drjeżdżan.** Döverzeitſkeho mordarja Kahlu ſu tele dny we Schczeczinje (Stettin) popadnyli. Póndżelu jeho diwaj Drjeżdżańſkaj kriminalnaj ſaſtojnikaj do Drjeżdżan pſchiwjeſechtaj.

S **Kamjenicy.** Cżęſke njewjedro cżehujeſche ſaůdżenu wotu pſches Kamjeniczańſku wokolinu a tam ſ mężinami wulku ſchkodu nacżini. W Seifersdorfje ſo mnohe ſahony a ſahrody ſ kruſnymi ſapuſczichu. Też wjazy twarjenjow ſo ſ błyſkom ſapali.

* S **Lipſka.** Spodżiwne njeſbożo ſta ſo póndżelu na Muiſchkowej dróży w Lipſku. Podſtupiły dżélaczerjo kanal porjedżachu. K tomu puſchczichu ſaſwěżenemu latarniju do ſeneje kanaloweje dżéry do ſemje. W kanalu běchu ſo wſchelake plumy nahromadżile, kiž ſo nadobo ſapalichu a wosbuchnychu. Kanalowe wótka buchu wyſoko do powětra pojerhnjene. Tſjo dżélaczerjo ſo we wobliczu cżęſko wopalichu a na rukach ſranichu. Wohujowa wobora, kiważ bé na pomoz pſchikhwatałka, ranjenych ſawobali a wotwjeſe.

* **Wěſty wobraz ſ wulkeho mężta.** S Lipſka ſo nam piſche: Każ w druhich wulkich mężtach, tak pſchibéra też we Lipſku nimomérny nadróſny wobſhlad. Wobſeże naſtupa to motoriſke kola a auta. We lěcze 1910 běſche w Lipſku 325 motoriſkich kolow a 725 autow. 10 lět pódżiſcho, 1921 pak jich 318 motoriſkich kolow a 1521 autow. 1. julija 1924 pak běſche jich hižo 1175 motoriſkich kolow a 3015 autow. Wot tutoho cżaſa roſcżetej liczbje naſtajuje. 1. meje tutoho lěta bé w Lipſku 2000 motoriſkich kolow a 4300 autow. Polizija dowoli wſchędnje 15—20 nowych wozow. Jutry zwoſoli ſamo 67 autow. Liczby w druhich krajach pak ſu hiſchcże hórſche. W Němſkej wobſtejdżi kóżdy 407. wobydlér jedyn auto, w Franczouſkej kóżdy 90, we Jendżeliſkej ſamo kóżdy 71. a w Amerizy kóżdy 7. wobydlér. Traje wuwiże lěta dołho hiſchcże tak fyrjuje dale, tak mężemy Franczouſku nědży doſcżahnyć.

* **Bohate ſwjężyne ſohnowanje.** S Halle ſo piſa: Tu donnemu molerſtemu miſchtrej, kiż w pjeczdżeſatych lětach ſtejі a k druhemu raſej wojenjeny je, narodżi ſo 27. dżéżo. 19 dżéżi dari jemu prénja żona a druha 8. Pſchi ſwjężnju ſu 16 dżéżi.

S **Lęsnizy.** (Cżiwilowanje ſmórcżeża.) Wěſty Letzel mężeſche ſo ſaůdżene dny pſched ſudom ſamolwicz, dokelż bé cżeleczu, kotreż njebé hiſchcże żyle morwe, kożu wotcżahnył. Wón ma 50 hriwnow pjenježnjeho chłoſtanja ſapłaczicz.

* **Młodoſtny bratrowy mordak.** Njedżelu rano ſamolwi ſo 17-lětny dżélaczeř Biedrich Zilka na Barlinſkej polizaji a wupraji, ſo je ſwojeho bratra morił. Jako polizija do jeju wobydlenja ſaſtupi, wuhladа 19-lětnjeho Pawoła. Zilku namakachu ſlabje dychażeho w jeho krwi we łożu leżo. Bratraj běchtaj ſo w noży k njedżeli kběrho ſwadźiłoj. Młódſchi ſtarſcheho na to w noży ſe żekeru do hlowy fruba. Myślesche ſebi, ſo je jeho morił a wojſewi njeſkuſk polizaji. Cżężko ranjeneho Pawoła Zilku do chorownje dowjeſechu.

Domjace prepe

ſu ſej Sserbſte Nowiny w tyſaczach ſerbſkich ſwjatbach a ſtatokach nadobnje a ſu a wotſanu tam rad witany ſobjez. Wſchelazy Sserbja hiſchcże na ſtronje ſteja, pak borkaja na Ss. N., dokelż ſim we wſchém ſo hubje njepſajaja, pak je ſ narodnej ſaſatkoſcżu a hłupoſcżu ſaſpewaju, ſchtoż je wjeſo najhórſche. Luby pſchecżelo, dżi tuttym ſabłudżenym wowſkom a praj jim, ſo mója Ss. N. jenoż ſ pomozu Sserbow ſo ſdżerżeż. Zuſy je njeczitaju a njemóża je cżitacz, dokelż naſchu rěcż njeſnaja a ju wukruez njechaja. Tuż je Twoja ſwjata winowatoſcż, ſo je podpjerasch a we ſwojim pſchecżelſtwje a ſnajomſtwje je poruczeſch.

Wſchelazy ménja, ſo nimaja w lěcżnym cżaſu cżaſnike, je cżitacz. Tola ſamo pſchi najnuſnſchim dżele ſpewaja wſchędnje nětotre njenſchiny a njedżelu zyły dżeń, ſo naj-ważniſche pſchehladaja a wobeſe w hoſpodarſtich wėjach wobhonjeſch a ſo powniciſch. Njebudż tajka njeumdra knjeżna, ſo Eji wotij k ſwężu (hoſpodarſka weda) wundże a potom hrożże ſtrachi a ſchkodu njewidżiſch. Kżódy hoſpodar dyrbi wo tukhwilnym politiſkim położenju a ſtatnym hoſpodarſtwje wobhonjeny bycz. Tuż ſej ſhnydom jaſo Ss. N. ſłaja. Płacżiſna je hiſchcże tażama — 1,15 hr. na mężaz, — jara innja. S tym ſo nakładniſtwo wobożacz njemóże. Tuż je ſhyt tej jara ſnadny, wo wjele njeniſchi każ pola nowin, kotrež ſu jonn abo wjazy krócz dróżiche. Nětajti wunoſcżi ſo jaſo k duchownemu lżicheniu naſcheho ludа naložuje. Pomhajcże wſchitzy w dżele ſa luby narod a Sserbſtwo.

Nakładniſtwo Sserbſkich Nowin.

* Poſłedni oficżer pſchi ſmjertnym ſkżdże pola Marsla-Tour ſemrěł. S Deſſaiwy ſo piſche: Na ryczerſkeho Nocken ſemrě 75lětny komorny kujes v. Davier, poſłedni oficżer ſmjertneho ſkżdża pola Mars-la-Tour (w Franczouſkej we wójnje 1870/71). Wo ſemrětżeho żaruja pódża pſchihwatujuſchi ſchcżerke worſchty wobydleiſwa, dokelż běſche jara dobrocżiwy a darniwy.

* **Prénja żonſka jako policajſka ſaſtojniza** hu pſched krótkim cżaſom w Herne (we Weſtfalſkej) pſchiſtajena. Wukonja ſwonkowne ſłużbu w ziwilnej drasże a we uſrobnjenu. Jeje dżélawoſcż wupſchiſtrěwa ſo wożebje na moralne żiwjenje.

* **Bitwa ſ zygnami.** W Huetu (pola Hamm we Weſtfalſkej) ſajědżechu ſej zygnaju a pleczerju kożow do włoſow. Dóńdże k bitwje ſ ſtókanjom. Pſchi tym ſo jedyn njewobdżelenу wobſthodny wjednik do hlowy ſtéli a bórzy po tym wumrě. Pleczerjeż Klein bu do brjucha a do ruki trjechony, diwaj zygnaj a zygnanka buchu ſranjeni. Po dalſchej ſtéżnjej cżelnuchu zygnaſo. Alle polizija puſchcżi ſo ſa nimi a jich ſaja. Hlowny njeſkmanik, kiż je tamneho wjednika ſaſtókł, je zygan Wójnak, kotrehoż hižo dawno ſ fójerſkim liſtom pytaja, dokelż je w bliſkoſcżi Münſtera jenoho krajneho policajſtu ſaſtókł. Pſchi pſchepytowanju zygańſkich wobydlenjow namakachu mnohe bróńe.

* **Biblija — opium ſa lud.** Walke britiſke (jendżelſke) bibliſke ſjednoczeńſtwo, kotreż hižo 100dżeſatki dołho żyły ſwókt ſ bibliſkemi ſaſtara, je ſo pſched nětorym cżaſom też na ruſke ſhowjetiſke knjeżeſtwo wobrocziło, hacż wone ſarjadowanje a ſahwdlenje ſjednoczenja k roſdżélenju bibliſow dowoli. Każ jendżelſke nowiny nětko roſprawja, je ſhowjetiſke knjeżerſtwo tutón namjet hordże wotpokaſało, dokelż je po jeho ménjenju nabożina jenoż opium (ſtrachny jěd) ſa lud.

* **Starohrijſke piſmo je ſo namakało.** Franzowſki konſerenż je w Eufracże nětkore kruchi jeneho rukopiſma we ſtarohrijſkim piſmje namakał. Rukopiſ poſtżicza nam ſe ſimjawe wėżejpiſme nowinki a ſajimawiche pak hiſchcże nabożeńſkeho wopomnjeńcża. Na rukopiſu je wo perſiſkem nabożeńſkim ſaložerju Maneſu piſane. Jeho wéra dołu żebi w ſaůdżenych lėſtokach wjele pſchiwiſkowarjow. We wołnumym lėſtotku po Khryſtuſu běchu hiſchcże poſłedni wėrniwi w Khińſkej żiwi.

* **Kupa Wight wohrożena.** Każ ſo ſ Jendżeliſkeje piſa, maja jendżelſcżi archaólogojo kupu Wight ſa wohrożenu. Wona leży pſched mórſkim brjohom błiſko Hamſhire. Wobſteji możnoſcż, ſo po cżaſu pſches ſolmy atlantiſkeho morja do dweju dżéſlow roſpadnje.

* **Nutſlamarjow do żurkwje ſwj. Pětra w Romje** hu ſajeli. Póndżelu pſchachmy wo njeſhalbicżnym padnichſtwje w żurkwi ſwj. Pětra w Romje. Spėſchnje ſo papuſchſtwo wuhiſdżi. Każ ſo nami ſ Roma powė, ſaja policajza żyłu liczbu dżélaczerjow, kotrіż w komorje brohotnoſcżow dżélachu. Na nich łukachu, ſo ſu paduſchſtwo ſtuczili a uſchcżehu ſo też myſlili. Wſchitke kradnjene wėcży, hacżrunjeż trochu wobſchkodżene, ſaſo wróczo doſtachu. Paduſchi běchu wjetſche wėcży roſbili, jeſhliwoſi a brohotnoſcże ſ nich ſwutorhali. Skoro cżyzhu roſeſchkrėż. Organiſatorojo nutſlamarjow běchu jedyn cżrijwikowar a jedyn ſmwelér. Cżrijowy wukhowaſchu we ſwojich ſchatkach, ſo ſa wotebėrarjow kradnjenych wėcżow ſtaraſ. S tutym piſchiſdże njenadżijdu do rukow jeneho kriminalneho ſaſtojnika. Tomu wundawaſche, ſo w bliżſchich dnjach juwele a drohe kamjenje ſ Parija doſtanje. Khdyż běchu ſo nětko nėſchto dnjow poſżiſcho do żurkwje ſwj. Pětra nutſlamali, bu kriminalnemu ſaſtojnikej hnydom zyła wėż jaſna, ſo drohotnoſcże ſ Parija njeſchėdżi, ale ſo hiſchcże w żurkwi ſwj. Pětra kradnjene. W ſkładach tamneho cżrijowoho wikowarja buchu wſchė kradnjene wėcży cżakane. Nutſlamarjo běchu murjerjo a bėżerjo, kotrіż w tamnej komorje drohotnoſcżow dżélachu.

* 164 000 lirow dżélaczerjeże mjdy kradnyli. Pola Miłana (Mailand) w Italſkej ſajedżeny dny automobil napadnychu. W nim běżachaj diwaj ſaſtojnikaj, kotraż mężeſchtaj 164 000 lirow dżélaczerſkeje mſdy pſchi ſebi. Jeju wurubichu.

Najnowiše ż cyłeho swėta.

We wſchėch cżeſtich mężach ſu pódżelu wopomnjenje na ſpakenje cżeſkeho reformatora Huſa woſwjeczili. Hłowna ſwjatoczuńoſcżi ſo na ſtaromėſcżańſkim torhoſchcżu pſched Huſowym pomnikom w pſchitomnoſcżi preſidenta Maſaryka a wjele tyſacz ludzi wotmė.

*

We Winje ſu nėmſkeho komunniſta Wernera Hirſcha ſajeli, dokelż je we Winje dżeż pſchebywał, hacż bé ſo jemu doſwolilo.

*

S Moſkwy ſo piſches Rėgn powė, ſo je bolſchewiſke knjeżeſtwo wſchitkich wſerunych offiżérow hacż do 48. żiwjenjaſwjeho lėta k dwajmėſacznemu ſwucżowanju do wójſta ſwolało.

*

Franzowſki financzny **miniſter Caillaux dla wuprawjenja franzowſkeho dołha w Jendżeliſkej w auguſcże do Londona pſchijėdże.**

*

Jendżeliſke mėſto Manchester je marſchalka Focha ſa cżeſtneho mėſchczana pomjenowało.

Přilopk.

* Sajimawe ptarje hnėſdo namaka lėtſny dohladowar we Schneſſen pola Altona. Cżehujenej wopytaſchi bėchtej ſo w runnej konſerwnej buſchkowiży ſahnėdżiłej, kotrejż pak mėſeſche malu dżérku. Tuto hydlenje ſo też dwaj kokuli łubjeſche, pichtpołożi jene jeſko a pſchinoſchowaſche tak ſ roſmnożenjom ſwojoh. Cżehujenej wopytaſchej też tuto jeju wuhlawſchſchej a wotcżehnjeſchtej malu kokułu. Kak pak ſo pſchidrobnej ſtarſchej ſtrożiſchtej, khdyż podſtupjene ptaczatko dla ſwojeje wulkoſcże pſches dżérku wuſeſej njemóżeſche. Tak dyrbjeſchtej pſchidrobnu dżowku dale pjaſowacz a tuta bu dżeń a toſcha a tak wupjelnił po cżaſu zyłu buſchkowizu. Tak ju dohladowar namaka, roſcża ſ nożiczkami buſchkowizu a wuſwobodżi wobſheho ranjeha.

* **Khdyż ſu żony w chołowach.** Pſched jenym Prażſkim ſudom ſtejeſche dyrkotaży muż, we kotrymż ſ jenjenju běch tole ſhonił: Po ſakenju a ſwu wa waſchnju tyrbi nanj ſ mużom bycz, kiż ſebi żiwjen ſwojej woli ſarjadnje a żenje njeſmě jeho żona, kotraż ſ nim rad, do ſchiwych kwijow ſtorcżicz. Wobjażeł pak je w żiwjenju cżaſto hinak. Stanje ſo ſamo, njech też ſrótka, ſo może żona, muża, kiż drje je hižo żenjem, do druheje żeńtwy donuncżiż. Tuto njethmanſtwo běſche też nasch Lſoſtanz ſpreſchił. Płacżo wupraji, ſo je ſwoja druha żona hrożyła, ſo chże do wody ſkocżicz, jeli ſo ſo ſ njej njeżeni. Teho je ſo tak nabojał, ſo je ſo ſ njej wożenił, burniież by hižo żonu na ſchiji mėł. Sud ſmili ſo nad hrėſchnikom. Wuſchſchcha inſtanza pak ſaczażiny wuſnuđżenje a tak mėże „cżeſtny“ ſaſtnjeż muſkeho ſylaha hiſchcże raz pſchliczeć noſeż, ſwoju rólu pſched ſudom hracz.

* **Khinefske powědańčko.** W jenym khinefskim měsće bydleše jedyn stabočnuwn wuczeń w jenej tkěži mjes dwěmaj rjemjeślnikomaj. Jeje rjemjeślo cźinjeschtaj jara wulku haru. Jedyn běše kotolnik (kowař na kopr) a druhi je wschědnym kowarjom. Wuczeńej běše, jako dyrbješe wobkhodnicź, tak wulka běše hara. Tu pschińdźe we wulkej nuzy na skožownu wuntkičku. Zu pschednieše jenemu pschečeleju, so by ju wón jeho kuśodomaj prajił. Wuczeńz khcyše najlěpschu hoscźinu, jeli jemu pschilubitaj, zwučahnucź. Rjemjeślnikaj swolischtaj do toho. Wuczeńz pschihotowasche na to śwjedźeńsku hoscźinu. Wuzyw běschaj kowarjej nad bohatej hoscźinu pschekhwapjenaj. Po hoscźinje woprascha so jeju wuczeńz, hdźe wěsto počźerpjetaj. „Riź daloko, knježe", prajt kowař, „mamoj dźe swoje woteběrańtwo tak blisko. Mój wumělenjamoj jenož swojej dźěłarni. Kotelnik cźehnje do mojeho a ja do jeho wobydlenja."

Našim česćenym čitarjom we **Bjedrichecach, Łazu, Mortkowje, Radscy a Lipinach** wotjewjamy, zo su naši dowěrnicy

za **Łaz** k. Wóšik žiwnosćer we Łazu
„ **Mortkow** k. Hajnka, žiwnosćeŕ w Mortkowje.
„ **Bjedolichecy** k. Sora žiwnosćeŕ w Bjedrichecach
„ **Radsku** k. Klecka, žiwnosćeŕ w Radscy
„ **Lipiny** k. Šurig, žiwnosćeŕ w Lipinach

Prosymy česćenych čitarjow zo bychu sebi Serbske Nowiny pola nich skazali tuńi je roznošuja a też pjenjezy zezběraju. **Nakładnistwo Serb. Nowin.**

---

* **Město ! 51 rěcjemi.** Je to najbóle wobydlene indiske město, wo kotrež so tu jedna: Kalkutta. We tutym měsće rěcźi so 51 wschelakich rěcźow, a to indiskich, aziatiskich a europiskich rěcźow. Najdalsicho rozšěrjena je bengalska rěcź, kotraž je wobkhodna rěcź a kotruž 51 3000 ludźi rěcź, potom sćěhuje „Hindi" mjenowana rěcź se 368000 a „Urdu" mjenowana rěcź ſ 80000 wuſnawarjemi, dale Gujarati, Assahmi atd. Jendźelska rěcź rěcźa 50 000 ludźi. So ſo w Kalkucźe tejto rěcźow rěcźi, njetrjebamy so dźiwaćz, hdyž sebi pomyślimy, ſo ſo w Indiſkej wjazy hač 100 narodnoſtnych idiomow, to wěra cźistych indiskich rěcźow rěcźi. Pschi tym rěcź indiskich zygunow, kotraž ſo „Puchtu" mjenuje, hischcźe kobuliczena njeje.

Towarstwowski powěstnik.

Kulow. Pjatk, 9. t. m., wječor 1/2 8 hodź. posedźenje złětoweho předsydstwa: Złěbowanki připrawić. 1/2 10 hodź. posedźenje městneho złětoweho wubjerka. Domowina.

Lichań. „Zernička" tutón tydźeń njespěwa. Zo mohli z wuknjenjom nowych spěwow započeć, prosymy wšitkich należnje, zo bychu pjatk, 17. julija do spěwnje hodźiny přišli.

Njebjelčicy. Tow. „Katolska Bjesada" poswječi 12. VII. swoju nown khorhoj. Wšě serb. towarstwa so z tutym wutrobnje přeprošuja. 1/2 1—1/2 2 hodź. witanje towarstwow, w 2 hodź. nyšpor ze swjećenjom khorhoje. Předsydstwo.

Nowy „Towařšny Spěwnik. Dokelž so z nowym wudawkom „Towařšneho Spěwnika" zabóram a jón přihotuju, prošu wšitkich dirigentow spěw. tow., wučerjow a druhich hudźbnje zdźěłanych, zo bychu mi swoje přeća pisomnje zapodali. Też druzy móža so na tym wobdźělić. Spěwnik dyrbi po možnosći wšě spěwy wopřijeć, kotrež lud husto a rad spěwa. Wšelake mohłe so hišće přiwzać. Spěwnik ma tak ruče kaž nětkak možno hotowy być. Po tym njech so kóždy ma, kiž sej nješto přeje. Jurij Słodeńk.

Pančicy. „Lipa Serbska". Mužscy spěwarjo proša so, zo bychu pjatk wječor 1/2 9 hodź. do Serbskich Pazlic přišli kzhromadnej pruzy z Njebjelčanskimi spěwarjemi dla njedźelskeho swjedźenja. Dirigent.

Pančicy. Jednota „Sokoł" ma pjatk we 8 hodź. we Wudworju zwučowanje. Načolnik.

Porsicy. Jednota „Sokol" wuhotuje njedźelu, 12. julija sokolski swjedźeń. Započatk pop. 1/2 2 hodź. Wšitcy přećeljo Serbow so wutrobnje přeprošuja.

Radwoŕ. Jednota „Sokol" zwučuje srjedźu, 1/2 7 hodź., dorost 1/2 9 hodź.; w 10 hodź. wurjadna zhromadźizna. Kóždy ma so wobdźělić. Starosta.

Swójbne powjesće.

Sćěrowanaj: Jurij Bosch a mandźelska rodź. Schołta, cźi. ſ Wulkeje Dubrawy.

Sćěbjeni: Erich Mětk a Margareta Scholcźic ſ Wulkeje Dubrawy. — Albert Schołta a Martha Dahlenburgez ſ Budyšchina. — Waŕtaŕ Schiller ſ Drježdźan a Lina Langez ſ Budyšchina.

Sćěrěli: Karla Ruwaldt, schewski mišnik we Wotrowje. — Martha Natuschowa rodź. Kozorez w Budyšchinje. — Manfred Waŕtaŕ Zimmer w Hnašcźanach 20 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Schtwórtk 9. julija dop. w 9 hodź. budu ſo w ſ. dźěłowanskej rumnosći inwentiruja sćěhowace wěcy na pschihódne zadźowanje pschedawacź: 2 klawěraj, 1 pjenježny khamor, 1 wucźahowanske blido, 6 pleczenych stólcźkow, 4 polstrowanych stólcźkow, 2 komodźe, 2 kuchińskaj khamoraj, 5 pišańskich blidow, a 3 stólcźki, 2 domjazej hajtaj, 2 blidźe, 1 hrajeńske blido, 1 phonolowa lampa, 2 stejazej cźahańkaj, 3 pišańske maschiny, 6 konopejowych dźěłbu meblow, 1 fotografiski aparat, šud kognake, 8 bleschow wschelakich palenzow, 1 trjebane kolo, 1 buffet, 1 wjerćadło, prudowy motor, wjetschi dźěł wolmjanych drastow, 3 polzy, 1 kuchińska polza, 3 sofy, 1 gardrobu, 1 knihowy khamor, wjetschi dźěł keramiskich sćěnowych talerjow a piwowych bankow, 1 drastny khamor, 1 wulki akkumulator (12 volt), wjetschi dźěłba wschelakich papjerow k rózam dźěłanju atd. Wschě tute wěcy maja so hnydom wschi pschepłahowanju zaplaćicź.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku **Marko Smoleń** w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: **Arnošt Bart** w Brězynje — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

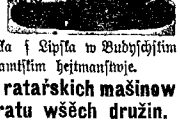
Założeny 1868. Telefon 12.

Kołojězdne towarstwo „Jednota"
we Wochozach
wuhotuje njedźelu, 12. julija,
załoženski swjedźeń
na kotryž wšitkich z blizka a z daloka wutrobnje přeprošujemy. Wot 4 hodźin su w Kerlic nowej parketowej žurli k přenjemu razej
pyšne reje
Zarjadnistwo.

Na 100 domjacych dźěłaćeŕkow
za *dalije, krysanthemy, róże, naliki* atd. pytaja so *hnydom* do trajneho dźěła. Njewučene dźěłaćeŕki so darmo wuwuća.
Kwětkowa fabrika w Budyšinje,
Pachaly & Co. tow. z w. r.
na Zwonkownej lawskej hasy 16 w prjedawšej Litterec piwafni.

? **Stó trjeba molerja** za molowanje drjewa, stwow a twarjenjow. ?
Dobre poskužowanje! Wuwjeduju wšě klijowe, wolijowe a kalkowe molowanja w domje a zwonka doma, w měsće a na wsach. Pomerne płaćizny!
Wosebitosć: molowanja drjewow
Přewozmu też molowanja firmow a wšě druhe do mojeho powołanja słušace dźěła.
? **Artur Kral w Budyšinje** na Fiedlerskej dróze 5 (w nowym měsće). ?

Třěšne dźěła
wuwjeduje płaćizny hódno z rukowanjom
Hugo Uhlig w Budyšinje
na mjasowym torhošću 4.

Jurij Hänsel
w Budyšinje
na Šulelnjej haźy 34.
Telefon 736.

Hłowna wschědwatnica Rud. Sača ſ Lipska w Budyšchim hamtskim hejtmanstwje.

Skład ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.
Gritznerowe kulojtołódźičkowe spěšnoštjaki,
najlěpša **šijaca mašina** swěta
Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźěłanje **płaćiš je dowolene.** *Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow*
Jan. Witek w Sćěcach.

K swinjerězanju
kupujeće
dobru hejdušku
samomělenu čerstwu,
nowe korjenja, majoran
pópjeŕ
ze samsnoje korjenjinoweje tołčeńje, stajnje čerstwe pola
Korle Kahroweja.

Transmisije
kóždeje družiny
wolije, hencin atd.
podawa ze składa
Carl Gast
w Budyšinje
na drjewowych wikach čo. 27.

Za ratarstwo!!
Porušamoj
fosforokisły kalka
mlokowy a wužitk. półvr
konjacy žranski półvr
jendź. žałzowy półvr
konjace fluid
kormjeński półvr za swinje
wolij pře borkawy
muchacu papjeru
butrowy półvr
čerstwu česnicku
(mórsku sybu)
kaž też wšě **skótne lěkarstwa**
Strauch & Kolde
w Budyšinje na Kamjeńtnej Hasy 3.

Skazanki na
worclowu rožku
(Stabiroggen) Friedrichswertaku,
hórski nazymski
ječmjeń
přijimuje
Pawoł Bennewitz
w Budyšinje.

WILHELM
RUDOLPH
vorm. Heinr. Müller, Kaiserstr. 8.
Wot dźensa hač do soboty, 18. julija wotměje so moje lětuše
inventurske wupředawanje
a poskićam z tym mojemu česćenemu woteběrańtwu
wurjadnje přihódnu kupowansku možnosć.
Mój cyły tworowy skład, wobšerne wulke sortimenty
regularneje dobreje twory kaž
holćaceje a hólćaceje drasty
wšeje družiny za starobu hač do 16 lět.
drasty ◎ mantle ◎ wobleki ◎ bluzy ◎ kholowy
wěcy za cźěsne dźěći
*
trikotowe spódnje šaty
za žony, mužow a dźěći
*
krawaty košle z předkošlicku
*
šilé
sportske a klubowe lacy
*
žonjace a dźěćace štrykow. jaki
wolmjane a židźane
*
jumpry, kasaki goliske bluzy
*
pótniki
wobleki a kholowy
štrympy zoki
nizke zoki a stuey
*
rukajcy
*
šórcuchi
*
spódnje suknje
*
kupańske wěcy
staju k wupředawanju a sym płaćizny **bjez dźiwanja na samsnu płaćizny jara ponižił.** Wužiće tole poskićenje we Wašim samsnym zajimje nanajbóle, přetož ja poručam lěpšiny, kiž so porědko wróća. Dokelž mam jenož malo wustajeńskich woknow, njemóžu wjele z mojich wosebitych poskićenjow pokazać a prošu tohodla wo wobhladanje mojich bohaće zrjadowanych skladow bjez nućenja ke kupowanju. Delkach a w 1. poskodźe wosebite wotdźělenje za dźěćacu konfekoiju.
Žane zaměnjenje! Žane připósłanje k wubjeranju!
Aeltestes Strumpf-Woll- u. Tricotagenhaus
Grösstes Specialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze.

Hypothekowe pożćonki
na ležownosće, kiž so k ratarstwu wužija, wobstara pod přihódnymi wumělenjemi při najnižšej dan bjez napłaćenja najspěšnišo
Ernst Raue na Hošic hasy 32
Założene 1907. Njehłapše poručenja.

Hospoza.
katolska, poruča so starši ludźom abo też samotnej wosobje k podpjeranju, zwólniwa do kóž. dźěła zastupić. Poskićenja pod „C 23" na wud. „Serb. Now.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

>S. N.< płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajsne nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 157 **Budyšin — štwórtk, 9. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Finanzne wurunanje Sakskeje z němskim statom.

Defizit 40 milijonow

Němski stat je hač dotal z wuneška dołhodneho a druzystwoweho dawka 10 prozentow brał. W pśichodnem wón 25 prozentow žada. S tym žo jenotliwe němske kraje do pjenježneho cełka zaczerja, a to runje mjes nimi teź Sakska. Jeje dołhody budża wo 40 miljonow wjetše dyžli wudawki. Finanzny minister dr. Reinhold je źrjedu w sakskim žejmje rjekł, so knjeježerstwo njewě, na kake wuchowanje mogł žo nejbudnje mózy pśijaś, so leżomnosćiny dawk dalše powyšenje snješe. Pśichodnemu dawk je teworunja hižo hač k mjeźy samóžnosće napjaty. Teź je dawka podruźnišnowoweho pjenjeza, pśiczyniwo kótrehož njezgódnemu kharakteroj je žo knjeježerstwo stajnje wobaralo, budże žo za statnu finanznu potrjebu ležma nješto wuczerpaś dodaśi. Hdy by žo wón powyšył, byśmy žo do noweje žołmity nadawnych powyšenjow a podrožonjow mjdow storhnyli a rozliczenje by žo tak pśichetworiło, so bychu žo wyšśiše dołhody sašo zhubiłe. Sześm dyrbi žo tohodła spytaś, so žo z rozliczenjom njedostatk pśichodnjoho, nježto so bychu žo z nowym powyšenjom dawkow njemóžne wobśtejnosće wutworiłe.

Kak je tale dźěra w statnym rozliczenju nastała? Krajny žejmj je bohužel žam se žiwośił wobsamknjenjemi k tomu dojšeł, so žu žo wudawki powjetšiłe, wobežne we nastupanju hajenja spomožerstwa žu žo cześe gmejnow na stat pśichenješe. Wulki defizit pak je z tym nastał, so němski stat wurunanje dawkow z jenotliwymi krajemi žada, kajkeż kraje żenje njeżu worzakałe. Podśeł na němsłostatnych dawkach za kraje a gmejny žo wot 90 na 75 prozentow sniźł, a to žo na dawki wróćo złoćy, kótrež dyrbjałe fo skerje wottworiś, hdyž dźensy hospodarśiju žiwi byli. So mohli kraje pśi tych wobśtejnosćach žiwoje nadawki dopjelniś, je zyle njemóžno, a jich protest pśeciwo tutomu waschnju wuprawjenja je zyle bjeskonśitśki a jenotny. **Finanzny minister pak hischcze nadźiju njespuschczi, so budże němske knjeježerstwo khutnosć** położenja spóznawschi k nowemu jednanju swólniwe. Tohodła może nadźiju wuprajiś, so žo tónle defizit z rozumnym postupanjom němskeho knjeježerstwa w pśichesjenosći z krajemi pomjeńšchi. Finanzny minister na kónzu žejm preschesche, so by žo pśichi tychle wobśtejnosćach jadły knjeježerstwu stupik a žo jeho protestej pśichisłuknuli.

Kommunist **Renner** na njekhmanosć sakskeje finanzneje politiki pokasowaše. Druhi pucz njewostanje, dyžli dźěłaczerja z dawkami pocześiś. Tuczi budża žo pśeciwźiwo wukłukanju z dawkami wobaraś.

Němśkonazionalny **Rammelsberg** widźi błowmu pśicinu njedostatka w tym, so je finanzny minister wunoschi dawkow pśiwěsnyšego woblicził. Tohodła žo žejm njeje datych mjesow dźěrjał. Jeho frakcija žo sapowědźi, so pucźu powyšenja dawkow žobu kročiła, wona pak žełi žada, so žo njedostatk na druhe waschnje wotstroni, a to se słutnowosću w statnym hospodarstwje.

Sozialdemokrat šiwizy **Weckel** němskej ludowej stronje perokuje, so je se žiwośił žadanjemi njedostatk sawinowała. Jeho frakcija rozliczenje finanzow wotpokasuje.

Blüher z němskeje ludoweje strony Weckelowy porok wotpokasuje. Namjeźy němskeje ludoweje strony njeżu na poczeżenju dawkidawarjow wiczo pśichemenite. Cześe gmejnow žu žo na stat pśicheżmyke, wobežne we nastupanju hajenja spomožerstwa.

Rospuschczenje sakskeho žejma žo wotpokasało.

W sakskim žejmje žo źrjedu wo rospuschczenju sakskeho žejma jednało. Sozialdemokratojo šiwizy a kommunistojo žadaju, so by žo žejm rospuschczył. Kommunist **Renner** mjenjesche, so dyrbi žo žejm rospuschcześ, dokeż wón politiske smyslenje sakskich wolerjow wjazy njepschedstaja.

W mjenje sozialdemokratow šiwizy sapódłanz **Arzt** sozialdemokratam wjetšiny, kótraž knjeježerstwo žobu tworja, porokowaše, so žu dobycze rewolucije pomhali měšćańskim stronam wottwaricź. S jich pomocu je žo měšćańsko wobnowiło. W nastupanju dźěłaczerskeje a sałojniskeje politiki je knjeježerstwo dospołnje zarjekło. Statne dźěłarnje njeżu sozialistiśy složene pśichkadne dźěłarnje, kajkeż dyrbjałe być, ale žo kapitalistiśy wodża. Knjeježerstwowa dawkowa politika je politika darow luboscze k kapitalistam. Knjeježerstwo je se sałojnikami po waschnju wobchadźało, kótrež je rosherjenje złudźiło. Monarchistiski system je žiwośich sałojnikow łžyje schkitał. Rospuschczenje je žo namjetnikow, dokeż sakske knjeježerstwo teź nětčišche reakzionarne němske knjeježerstwo podpjerucje. Nječznik na wothłosowanje w schulskim prašenju, wo amchnetiji a złownej pschedskoły pokasowasche. Sakska žo teź njeje nazionalistiskej politizy němskeho knjeježerstwa na pschećo stajiła.

Němśkonazionalny **Beutler** praji, so budże jeho frakcija za rospuschczenje hłosowaś. To žo po złożenju politiki stanje, kótruž němśkonazionalni sałtupuja. Wjele wolerjow njeje, kótrež maja žejm za hódny, so by hischcze leto trł. Sześnowe dźěła mohle žo że schtwórtym dźělom cźaża wotbiwaś, hdy by njewuschnych rěcźow a njezpeschtawazych frazow mjes kommunistami a sozialdemokratami njebyło. Jeho frakcija žo nadźija, so **nowowólby měšćańsku wjetšinu** a teź pokroti w finanznym hospodarstwje pschinjeju.

Blüher pschipósna, so žo žejm spokojnosće wobydlerstwa njeshwjeźela. Temu pak teź druhdże hinak njeje. Sześm drje njeměje nadawki, kótrež žo jemu nakładuja, wschě dopjelniś, tola nichtó njemóże sa to rukowaś, so by nowowutwoleny žejm khmaršchi był. Teź wón méni, **so měšćańsku wjetšinu dołstajeny. Tola optimistiśy myśli, chtóž samknjenu měšćańsku wjetšinu worzakuje.** Se němśkonazionalnych bychu nowe tśeśiśi wothpadnyli. Njech žebi tola raz „samknjenu měšćańsku wjetšinu w kollegiu Dźeżdżańskeho měšćańskeho sałtupjerstwa wobhładuja. Nowy žejm njeby k dźěłu khmaršchi był dyžli nětčišchi.

Sozialdemokrat prawizy **Wirth** na to dopomni, so žu fezialdemokratojo prawizy z podpjeru a wuraśnym pschećom pschedbydstwa sozialdemokratiskeje strony w lěcze 1924 hromadże z demokratami a němskej ludowej stronu koaliziške knjeježerstwo wutworili. Stutkownej dźěławosći sozialdemokratiskeje fraktizje je žo poradźiło, politiske a hospodarske sajmy dźěłaczerskeje worschtwy sakitaś, kaž dałoko je to we wobluku koaliziškeho knjeježerstwa śyła móžno. Schto by žo stako, hdy bychu sozialdemokratiśy sapóčłanzy prawizy namjeźej pschedbydstwa sakskeje sozialdemokratije pschihłosowali, Durinkska najzaźnischo pokasuje, hdyž je dźenża wulki dźił wobhdleśtwa wot žobustutkowanja w statnym sarjadnistwje wusamknjena. W Sakskej je žo rosmišiu tuteje wócźobjeżazeje politiki z postupanjom sozialdemokratow pravizy sadźewało. K lepschemu proletariata sozialdemokratojo pravizy Arzt ow a Remmerowy namjet wotpokasuja. Koaliziške knjeježerstwo je wot prjedawschego knjeježerstwa hromadu hnoja pschewyšało. Arzt je rjekł, so je monarchija sałtojnikow lepje schkitała. We cźaźu monarchije pak žo na śironineho politika Arzta sajka njeje wuhlicź hodźiło. Sozialdemokratojo pravizy žu žebi wědomi, so žu sławnje a sprawnje ludowe lepsche chcyli. Kschindu, hańbu a wohanjenje žu na to wsali, so žo we Sakskej njebý politika wjedła, kótraž by se schkodu dźěłaczerjow a zyłeho luda była. S tutym wědomjom pruhowanje wobsteja.

Demokrat dr. **Seyfert** žo pschećiwo němśkonazionalnemu Beutlerej wobroćił, kótryž je rjekł, so žejm njeje niczo hódny. Runje strony, mjes nimi teź němśkonazionalna, kótrež rospuschczenje žejma žadaju, žu jenu tutón kharakter dale. Demokratojo nimaju žaneje pschicźiny to rospuschczenje hłosowaś.

Pschi wothłosowanju žo namjetaj na rospuschczenje žejma ł 49 pschećiwo 38 hłosami wotpokasałschtaj. Němśkonazionalni, kommunistojo a sozialdemokratojo šiwizy běchu swój htóž za rospuschczenje wotedali.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. z najtuńša kupowańa wobućow. Pódtušowanje spěšnje a tunjo

Wobhadźenje nětkuschcheho ministra Zeignera.

Sozialdemokratojo šiwizy žu 24. februara 1925 namjet sapodali, so by žejm zhromadnemu ministerstwu porucźił, Zeignera wobhnadźiś. Pokasowasche žo na to, so žo we wobjeźe tragiśi pad jedna, a so žu pschi prozeżu politike pschićiwny rozsudźiłe. **Knjeježerstwo je po tutym namjecze wobsamkło, Zeignera tónj augusta tuteho lěta z jastwa puschcześ,** hdyž budże poloża jeho chłostanja wotpokuczena. Tole wobsamknjenje pak žo na to njesałoźuje, so je žo pschećiwo Zeignerej wopaczny wuźud wuprajił, abo so je jemu napołożene chłostanje pschewyšoke było. Zeigner je žo swólniwy po jastwowym porjedze złożował a je z pohładom na zhódźenk žiwojeje dźěłanosće cźeżo dyźli drusy pod chłostanjom cźerpił. Wón je khutnu wolu k nowemu žiwjenju wobžnědźił.

Amnestija, kótruž žu kommunistojo namjetli, je knjeježerstwo wotpokasało. Justizny minister **Bünger** praji, so žu krajna amnestija njeby pschihodźiła. Justizne ministerstwo mèni, so žu jenotliwe wobhnadźenja jeniczy prawe. Němske kraje njeżu mjes sobu amnestijowe zakonje dojednałe, tola mohło žo to hischcze staś. Khłostanja dla cźełneho sranjenja, pschestupjenja zakonja wo rosbuchadłach a druhe cźeżke njestutki njemóża žu pschećiwe, dokeż žo wobežne wo ludźi jedna, kótrež žu swucźeni, žo pschi njemérach wobdźelicź. Němskostatnu amnestiju, kótruž kommunistojo sa sapalenje, krajnu a wjelepschcheradu a sa njesłutki pschećiwo zakonjej wo rosbuchadłach żadaju, njemóże justizne ministerstwo porucześ. Poroki kommunistow pschećiwo sarjadnistwu sakskich jastwow žo na wérnosć njesałoźuja. We Grimmje je žo wscho po porjedze stało. Wobstorzeni je žo po pschikazni statneho žuda w jatbe dźerżeli. W jastwje pschi Muchowskim namjeźe w Drježdźanach njeżju jeźił na hubjenu jèdź sthorjeli, ale žo natykli. Jèdź w jastwje je zyłe bjes poroka.

Napitkowy dawk.

Dawkowy wubjerk němskeho žejma je wuteru napitkowe dawki wuradźował. Hospodarske sjednoczenstwo bě namjet sapodało, so bychu žo napitkowe dawki zhěwnyłe. Statny sekretar **Popitz** proši, so napitkowy dawk do starych gmejnskich prawow zhušcha. Teź w dwójnistim cźażu žu napitkowe dawki zhětka dźeł dawkoweje potrjeby wunjeźe. Nětkole napitkowe dawki nětkhe 75 miljonow hrivnow wucźinja.

Marx z němskeje ludoweje strony pschećiwo spuschczenju napitkowych dawkow rěcźeše dźiwajo na wobstejnosće w Bayerskej, hdyž gmejny zhětre sumny z napitkoweho dawka dostawaju. Namjet na spuschczenje napitkoweho dawka žo wotpokasa, tón žamy wobsud mjeźesche namjet, kotryž dawkowu žiwobudu sa wina a pènjaze wina żada.

Bjeswusyběrschne jednanje Cźeskosłowakskeje wo žiwobodny pschistaw w Hamburgu a Schcźeczinje.

Hižo dleschi cźas Cźeskosłowakska z Němskej wo pažmo žiwobodneho pschistawa w Hamburgu a Schcźeczinje jednasche. Cźeskosłowakske knjeježerstwo chcyše trěbne leżomnosće we woběmaj městonaj wotnajeź. Jeho prózowanjam pak žo wulke sadźěwki napschećo stajachu, a k wotnajeźu hischcze dźenża njeje došło. Po postajenjach Versailskeho měrowego rěcźenja dyrbi Němska Cźeskosłowakskej žiwobodne pažmo w Hamburgskim a Schcźeczińskim pschistawje pschewostajeź. Hacź dotal žo to hischcze njeje stako. Dokeż wobaj stataj wèz njemóżetaj dojednaź, budże wo njej smjerjowyšli žud pod jendźelskim pschedbydstwom rošhudźeź dyrbjeź.

Cźeški konflikt z Vatikanom.

Pšched 500 lětami bě cźeźki duchowny Jan Huš pschećiwo wschelakim njedostatkam tehdomnischeje katolskeje zyrkwje sjawnje předował. Teź won wupjeranju Němzowstwa w Cźechach wobaraš pytasche a pschećiwo pschedprawam němskich studentow na Pražskej universcze protestowasche. Němźuju studentoju tohodła z Prahi wucźeźechu. Sa nich žo tehdy universita w Lipšku założi. Dla žiwobeho wusupowanja pschećiwo bamžowym bullam Huša pschedkonzil w Konstanzu žadachu. Tam jeho, hacź runje bě khežor Sigišmund Hušej za žiwobudu a žiwjenje rukował, k žmjerci sašudźichu a na schcźěpowzu špalichu. S ponježeju wo Hušowej martraźicźi žmjerci zhoniwschi cźeźi lud postany. Hušowi pschiwiśowarjo, Hušitojo rěkaju, katolsku zyrkej w Cźechach wuniwdchu a pschećiwo njej teź swoniła cźeźich mjeźow wojowachu. Woni wschě wójska, kótrež thěžor a wjerchojo pschećiwo nim pótłachu, dobywałeźeźi sbichu. Hischcze dźenża Cźeścha wschěch wěrnywuznaczow Huša jako cźeźkeho martrarja a wumožnika cźeźeho luda cześeja a wyšoko waža. Lětża je cźeźki žejm wobsamknył, so na žo. 6. julija, dźeń Hušoweje žmjerce na schcźěpowzu, kóžde léto jako žiwjany dźeń wošwjeźeźeš. Teź katolikojo žu za tutón namjet hłosowali. Nětcźišchemu bamžowemu nunzijej Marmaggej je wošławjenje Huša w Cźechach z wulkim pobórschkom. Won je, so njeby trjebał pschi Hušowym žiwobdźenju pschitomny być, dźeń předy z Cźech wotpuczował. To žu jemu Cźešcha za ńo wšali.

Runzius Marmaggi je hakle léto swoje sastojnstwo we Čechach sastawał. Sa tutón krótki czaś žu jo njelube swaby mjes cźěšnim ludom a katolšnim duchownšiwom šhudźile. Marmagga winuja, so je wón je naparak. Jeho pryedowinik, nunzius Micara, kotrehož bamž po założenju šamostatneje Cźěšhoślowakkeje do Prahi póšła, bě zyle hinašcheho ducha. Jako hladki diplomat by wón w njeměrnym zožiwu pschego prawy takt nałožił a wschém konfliktam mjes katolškej zyrkwju a ludom dowabarał. Tohodla bě žeby sympathije a luboscź cźěškeho luda dobył. Dźenża jara wobžaruje, so je jeho bamž i Čech do Belgiskeje pschesadźił.

Franzowski programm łódźiwoweho twarjenja w senacy.

Franzowski senat je wutoru počał wo twarskim programmje wójnskeho łódźiwa wuradźeć. Wjele nowych wójnskich łódźow dyrbi so natwarić. Franzowska dyrbi šodomu na kraju a morju šylna być. So mohła njeje pschi Rheinje šakitacź, dyrbi Franzowska knježšwo na morju měcź. To pak by jenoź mózno było, hdy by so wójnske łódźiwo chětro powjetšchiło. Ale ś wotkal dyrbi Franzowska k tomu trěbne pjenjezy wzacź? Wona hižo bjes teho njemóže runowahu we wudawkach a dołhodach dźerźeczź a kóžde léto nowy dołh dźeła.

Nižoněmska rěč při Božich službach

Wyschicha zyrkwinska rada w Schwerinje je postajiła, so we loschich mecklenburgskich zyrkwjach Boże słužby we n i ž o n ě m s k e j (plattdeutscher) rěči so wodźerżuja, dokuł zwobodna zyrkwinska rada swoju dowolnoscź temu da. Też wschě druhe zyrkwi, kiž cźinu móža so w nižoněmskej rěči wotměcź.

Temu ma so dodacź, so tam wschitcy ludźo w hornjoněmskej rěči rozmuja a ju rěcza. Ale woni trjebaju nižoněmsku rěcź w swojim wschědnym wobchadźe a tak je jim tuta bóle k wutrobje srosćena, je teź rěcź dusche a. tak bóle srosumliwa a cźuccziwscha, hdyž so wo nabožne wěcy jedna. Podobnje dźe steji i naschej serbskej rěcźu. Wyujeź němšku lěpje rozumili, wona njeměje nam w nabožnym žiwjenju tak hluboko do wutrobu, do dusche, do smyslba, kaž nascha macźerska rěcź. Kima naš do najbohatschich nutrinow, w njej je naš serbsta macź prěni serbski pacźeł wuczitła. A tuž je wulki pedagogiski smykł, haj njerozumi, hdyž so s e r b s k i m d ź ě c z o m n a b o ž i n a w n ě m š k e j r ě c z i p o d a w a, kaž so to swjetscheho dźela w namešchanych abo dorjsla serbskich schulach stawa, wosebje we Pruskej, hdyž dźen serbskich wuczerjow na wjazach nimaja. Pruske ministerstwo sa ludowe wukubłanje, k i ž d ż e t o l a s a w ě c z e ź e l u d e j n a b o ž i n u s d ź e r ź e c z, wobłoži swej pschikłaad na Schwerinskej zyrkwinskej radze wsacź. Tuta dobra rada wjele wulpscha njesmjeje, dokelź Prusska so w rozumnych wězach, Sserbow a serbste schule nastupaze, nikomu powiedźiła njeda.

Módroćišć a muslíny k jakam a drastam, lěčne barchenty ke košlam, pisane a běte ložowe šaty, wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby, dybzačne rubliška, spódnje šaty, trikotowe šaty, nohajcy, šórcuchi.

Dobre kajkosće, tola cyle tunjo

Hilger na Seminarskej Hasy 2.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 9. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 735, hygrometer —5%, thermometer wo dnjo +22. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer —1, thermometer w nozy +13. — Nižina leži nad połnocnej a rauschej Europu, wyschina nad wjeczornej Europu a s wjeczora Jendźelskeje. Po deschćikach je so pola naš wohłóbiło. S połnocy bliži so k nam njewobstajnje wjedro. Mamy tak za pschichod s nowymi deschćemi ličcź. — **Jutrje pjatk** klóncźko 3.59 hodźin skhadźa a so 8.11 hodźin khowa. Měsacź skhadźa wjeczor 11.02 hodźin a so dopołdnja 9.12 hodźin khowa.

— **Schkrowa powješcź wo wjedrje za jutrje pjatk:** We połudnju a dokhim ranju Němšcy jenotlive deschcze. Potajšchu so po zyłej Němskej wuwjedri.

— **Saklepili** su 26 létneho hantwarišcheho pschi pschepytowanju w zuzej bohpodźe, kotrejž druhe gnejzny k wołwokuczenju khłostanja pytachu. Jeho su hantiskemu zrudnjenju pschepodali.

— 14 létneho mołerskeho wuczobnika, kotryž bě swojemu mischtrej a swojej macźeri w Lipšku cźeknył, w sandźenej nozy bjes srědkow w Budyšchinje sadźerżachu a tak dołho do schtitaušeje jatby wsachu.

— **Młodaj konjej** běschtaj wutoru cźełkoj a cźerjeschtaj kaž njemdrai psches Wowcźerku na Mužakowsku dróhu. Na wosu šedźeschtaj diwaj muzikaj. Jedyzk z njeju hižo prjedy z wosa skorcźi a njesranjeny wotešdźe. Druhi pak bu w blischkosći Mužakowskeje dróhi zyły kruch hobu wsleczeny. Pschi tym so na hłowje, na ruzy a na nohy cźežko rani. Jeho do měschczańskeje khorownje dowjeschu.

— **Kerdźon psched jedakom.** W Hródkowskej wokolinje tele dny jedak wokoło dundasche, kotryž so sa wyschescheho rataršcheho šahrodnika wudawasche. Wón šadowe schtomy pschešhladowasche a prajeschе, so je jeho wyschnoscź wópkała, so by je schtomow hušanzy wostrounił. Zadasche sebi potrolesć, ból a wodu a krjepjesche tutu měschcźanju na schtomu. Sa to mějachu jemu 5—25 hr. šaplacźicź. Ludźo jeho kłowam njewěrjachu a sapowědźu so, jemu pjenjezy wupłacźicź, prajiju, so žane pjenjezy nimaju. Wschu hrożenje šarodnika, so wež krajnemu radze wosjewi a so smeja potom na 100 hr. khłostanja šaplacźicź, ničo njepomhasche. Pola korczmarja Grosy w Lutoborju sebi 25 hr. žadasche. Tam worcźišmu nisaplacźi. Na druhim městnje šaho kwitowasche 4 hr., hacźrunjeź so jemu wone njesaplacźichu. Tohodla njewěrcźe, hdyž wam tajki jedak do domu pschindźe. —

— **Budyschim dyrbi auto-omnibušowy wobkhad dostacź.** Naiche město je so w poslednich lětach rosmišo. S tym je so teź wobkhad powjetschił a je nusne, nowy wobkhadny srědk sawjesć, kaž jón hižo we wischelakich druhich městach maja. Kaž słyschimy, ma so w septembru autowy omnibušowy wobkhad wotewrić. Kěždźicź maja omnibuzy wot dwórnischcza wo Bismarckowej dróhy, Hochiz Lessy, Smutskownej tawškej haźy, Bohatej haźy, Sserbskich hrjebjach, Hornjecźelskej haźy, Drjewowskich witkach, Lubijskej dróhy, Hausenskej dróhy, Löhrskej dróhy, Tšelanskej dróhy bacź k dwórnischcźu a wrócźo, tak so tu wosaj po puczu sekataj. Zyła cźara wuczinja na 6 kilometrow. Jsdny cźaš budźe so s khowanym dźeła po wotkhadźanych a pschikhadźanych cźahach složowacź. — Wcźera dopołdnja wotmě so jeśba na prahu. Na njej wobdźěličichu so měschczańscy sastupjerjo, sastupjerjo nowin a druhi. Jeśba po wupomnowanej cźaše trajeschе so we bjes pschestaca 15 minutschinow a by pschi sastawanju na 20 minutschinow so pschewjesesi hodźała.

— **Pschijimschne wuschnoscze** su wospjet pschicźiny njesdźerżoscze rosponimali. Poschcźerjene dźeła w sakonjskich powołanjach je pschezo hischcze jara njepschijomne. Lud sleji pscheje, so by so jemu tuta wina junu rozsajmila. K tutomu samérej sarjadnje krajne dźełowe sarjadnistwo 16. julija w zykym kraju pschepytuje nad ličźbu sakonjkow, kotrjž dźełu nimaju. Pschepytowanje płnji jenoź statistiskim saméram. Wunoschk so jeźmej pschepołoži. Khitzu, kotrjž žane sastojnstwo nimaju, maju so 16. julija sapisacź, teź cźi, kotrjž w zanej organizaziji abo saradźenji dźela sapisani njejsu. Wschitcy cźi, kotrjž 16. jul. žane sastojnstwo nimaju, teź cźi, kotrjž khorosce dla žane sastojnstwo pschijcź njemóža, maju sebi 15. julija na pschi slawnu dźełowu saradźenju (tuta je sa Budyschinskich wokrjesk na Nóžowej dróhy 11) wo parschonsku lisejnu dóńcź.

Tuta ma so połom wupschisłicź a sajšo na dźełowu sarjadźernju wrócźo pósłacź.

— **Sapisane listy** do Sjednoczenych statow w Ameriky. Póstske sarjadnistwo we Sjednoczenych statach skorźi so sapisane listy s pjenjesami, se slotymi abo šlébornymi wězanmi, s drohotnymi kamjenjenjemi, s debjentkami abo s druhimi drohotnymi wězami hušto wobschkodźene dóńdu, tak so wězy wupadane a rospuschcźene w listowych měschkach leža. Póstowe sarjadnistwo dawa tomu wina, so su wězy w pschełkabych tyłkach zapakowane a niz je dosć tołstej papjeru wobdate, dale zu hubjene sujasane a sajsylowane. Tak moža so wězy hubicź. Tuž bu wospjet na to ke kedźbne cźini, tute listy, dźiwajo na dołhi puć, a cźaš, lepje sawjerjeć a sylnische tyłki a papjeru wužiwacź.

— **S Budeschez.** Kaž słyschimy, póstske sarjadnistwo nasch nowy automatiski telefoniski hamt w bliskich tydźenjach wotewri. Budeschezy su hižo pschezo wěcy wobkhodne srjedźišchcźo za zyłu wokolnoscź byle, jenoź telefon cźinjesche w tymle nastupanju njelube wuwjacze. Pokoja Budeschez a wšy k ranju klusźachu dotal do Kumwalda, druha pokoja a wšy k wjeczoru pak do Budyschina. K nowemu telefonowemu hamtej w Budeschezach budu někto klusźecź Hajniza, Raschow, Wulka a Male Dobrezy, Hornja Hórka, Male Wobolzy, Meischonz, Lejn, Sahor, Nodezy, Bjedrnik, Jikozy, Kósty a Wulka a Mała Khójniza. Psches to, so automatiski telefon stajnje, teź w nozy a swjate dny, hyzoju klužby njepotrjebne wukonja, a to budźe rosrěcźenje s Budyschinom stajnje hnydom a w kóždym cźašu možne, so wobkhod jara połoži. Pschihódnacź dyrbi swot cź, so je za wot pósłany hacź k Roswodowskej dróhy a wot tam pisches zyle Budeschezy hacź do Hajniza a po Dobrezanskim puczu hacź niže Hajniczańskeje pschadowonje podsemski kabel połožił, tak so napohlad naschich cźanych Budeschez pisches wjele grotow wjazy kajkeź njebudże. Kak ma so z automatiskimi telefonowymi aparatami wobkhadźecź, je w sapisku telefonowych wobdźělnikow sa Hornju Lužizu w pschedpłowje pod „D“ wopisane.

— **Wětych Nojzlič.** Sandźene dny bě tudomna wobydlerka se swojim dźěsćom w jahodkach. Tu ju nadobo 25-létny muzikl z semi porasy. Nadpadnjena wobarasche so je wschém mozami a wołasche wo pomoz. Hižo so nabožanschi, cźekny. Bur, kiž w blischcźej dźěłasche, na pomoz wokanje sajšyschawschi, hnydom do leża pschibżeża. Kaž so wida, policija słóžnika hižom tuaje.

— **S Lupoje.** Pschichodnu njedźelu 12. julija so nowe swony poswjećeja. Wone su lale w Drježdźanach pola firmy Pezel a Co. Pschipodobnju w 12 hodź. pocźeschnjemy do Radworja po nje a wrócźimy so s nimi we swjedźelskim cźašu. Wschě wohladne towarstwa a zgała wasada so prošu, so by so na swjatoczność w polnej liczbje wobdźělili.

— **S Njedźichowa.** S motorowym kolom cźekżo sujeschoźi expedient Jurij Melda. Wón jedźesche z Kinsbórka a chyzyche ho jenemu sajschałej wuwinyć. Pschi tym traty so schkoma a zebi mosny khćtro schkaze. Motorske kolo so jara wobschkodźi. Sranjeneho do Kinsbórka dowjedechu, hdyž so jemu prénja pomoz pokaza.

— **S Wojerez.** (Sso shubił.) Wot někotrych dnjow jem je so 22-létny pschekupz Jan Knotha z Mišeje, w posledniu cźašu we Wojerezach shubił. Sswoje posledne listy starschim a njewjesce je w Lěhnizy 2. julija pschipodobnju wot 1—2 hodź. na póšce wotedał. We nich wudawa, so chze dla cźiwowaje khorosce dobrowólnje je šwěta hicź. Ssubjeny je 1.72 m. wulki, swižnje postawy, ma cźěmne brune włosy, bjes brody, bě napaduje błédy a běsche napołsledk w módrym wobleczenju a nozy rohowe nawoczi. Schtóž wo nim nješchto wě, njech to kriminalnej policiji wosjewi.

— **Se Stróže pola Wulkich Sdźarow.** Sobotu 11. julija wotmědwa tudomne sportike sjednoczenstwo „Jednota“ we wjesnym hojzenym wjeselu lěsnym wjeczor pod kśějazami lipami a rjenje z lampionami wupyschenej sahrodze. Za mlodźinu budu na salu reje s prénjokłańnej hušlešiki

Ranje kublerja.

S romana „Ruski kubleř“ wot L. N. Tolsteho.

8] (Pokračowanje.)

Na strowej koži, hlubokich smorschćiznach, wótrje wustupowazych žitach na schiji, wobliczu a rukomaj, na jeho njeschirokim zinym nathilenym djerzenju cźeła a na tschiwisinje nohow bě widźecź, so běsche so jeho zyle žiwjenje w njesnjesnym, pscheczeźkim dźele pominyło. Jeho drasta wobstejesche z běłych rubjanych tholowow z módrymi zapłatami na kolenjomaj a s runje tajkej masanej, na khribjecze a na runomaj so rozdźěrateje kolsche. Wón noschesche je hluboko sapadanu i nicźanym bantom, na kotremž wiżasche maly, njedźany kluczik.

„Bomhaj Bóh!“ praji hnadny kujes, hdyž do dwora aštupi. Cźurisenof je wobhladny a da je znowa do dźeła. Wón s mozu so zamachny, wutorze plot sespod pokrywischeja, a potom hatke, hdyž bě sekeru do pjenka zarubnył a swój paž wurunał, wustupi do zrjedź dwora.

„Se žiwjatym dnjom (waš postrowjam abo witam), Waschа Zahnoscź!“ wón praji, hłuboko so kłonjo a potom z spěschnym pohibom hłowy swoje włosy na sad cźišnjo.

„Djakuju so, najmilschi! Widźiscź, žym pschijschol zebi swoje hospodarstwo wobschladacź“, prajeschе z dźěrżazej schcźelnikowscźu a strachocźiwoscźu Njechljudow, pschi čimž burowu drašu sebi wobhladowasche.

„Tuž pokaj mi tola, k cźemu trjebasch zerdźe, wo kotrej by mje na shromadźisnje burow prošył.“

„Zerdźe? To je snate, k cźemu so te trjebaju, „baschka“, Waschа Zahnoscź. Ja chzych, byrnjeź teź jenoź rosdźerżcźicźku, podpjeracź. Wy zami możeeze widźecź: hlejeze, njedawno je tudy rósť so pypnył; Bóh běsche pschicźe miłoscźiwy, so w zamknjenym cźašu tam stót njemohjesche. Njedźiwajcy wschcho wiža hischcze runje tak wlak“, praji Curisenok, mjes tym so je zazpěcźom sej swoju tschiwu a sapadnjemu kólnju bjes teywa wobhladowasche, „nětke trjebasch jenoj kółow a pobocźnych sceźnow a tšěschnych zerdźow so dóstacź, — drjewo k wuzimanju dreje tu ledy wuskoci. S wotkal pak mam nětko drjewo wsacź? To wy sami chzył dobrocźiwje wědjecź.“

„K cźemu pak potom trjebasch pjecź zerdźow, hdyž je jena kólnja hižo so sapypła a druha so bórzy sapypnje? Ty njetrjebasch sepjerow, ale sperje kółikow, zerdźow a hrjadow za tšěchu — wschcho trjebasch nowe“, praji hnadny kujes, po dlaczu so towazy cźinjo je swojim posmjacźom tuty wcźeri.

Cźurisenok mjelcźeschе.

„Ty potajtim trjebasch drjewo, niz pak zerdźe: tak by so teź rjez měł.“

„Bjes dwěla je to nusne, ale j wotkal to wsacź: cźłowjek njemóže tola pschezo na Knjezji dwór běhacź. Pschihnucźischi li swojeho bratra na to, so lóšdesc wězy dla t Waschej Zahnoscźi na Knjezji dwór poběhnje po proschenju, kajzy to budźemy potom burje? Hdyž pak Wascha Miłosćej budźe sa to, schtož dubowe wjerschčkowe drjewo nastupa, kotrejž tam na Knjezjim hunje bjes kajšehožkuli wuzitka leži“, wón praješche, so pokłonje a wuskoczne j jeneje nohi na druhu stupasche, „potom trasch te zerdźe zwinenżu, druhe pschikrótschu a nětkaž se starscheho horje natwarju.“

„Kak teź to je starscheho? Ssam dźen prajiješ, wschitko je pola tebje stare, šmile; djenża je tutón rósť so zapadnył, jutrje so tanemy zapadnje, sa jutjischim tjeczi; hdyž hižo jónu wuporjedźichł, dyrbiš teź wschitko wuporjedźecź, so by dźelo podarmo njebyło. Praj wschak mi, kak žebi myślischi: móże twój dwór hischcze tutu zymu pschetrjacź a pschestacź abo niz?“

„Schtó dha to wě?“

„Wě, kak ty sej myślischi; sapadnje so abo niz?“

Cźurisenok khwilku pschemyślesche.

„Tón drje ho wschón rospwali . . .“ praji wón nadobo. „Nó, widźischi. Ty budźeschе to teź na shromadźisnje burow rjez měł, so dyrbješ zyły dwór pschemwaricź a nig je nej jenicźzy wo zerdźe prošyć. Ja žym wjeseły, so mózu cźi pomhacź . . .“

„Jara ſpokojom ſ Waschej Miłoscźu!“ wotmolwi njedowěrliwje a njepohladajo na hnadne Knjeza Cźurisenok. — Hdy wschcheze ni jenoź chzył schtyri hrjadły, haj a te zerdźe dariecź, to šmadź budu sami hotowy; schtoź pak ho howak hischcze njejwužitneho drjewa naidźe, to ma ſ khžicźu k ſ kepjeram.“

„Je teź twoja khžicźa hubjena?“

„To dźe mój runje kóždy wokomik, ja a mója žona, wocźakujemoj, so někoho sarafy,“ prajeschе Cźurisenok, „njedawno je hižo jena tata ſ wjerscha moju žonu sabiła!“

„Kak to sabita?“

„Haj, tak, sabita, Waschа Zahnoscź; kaž jej po khribjecu sojdźe, tak je wona zyłu nóz tak morwa ležała.“

„Kak teź to, je so pominyło?“

„Pominyło wschak ho hižo je, haj, ale wona je hischcze khorowała.“

„Kak tola, sy ty khora?“ wopraschа ho Njechljudow žony, kotraž běsche wschón cźaš w durjach stała a hnydom stonacź sapoczała, tak runje hacź jeje muž wo njej rěcźeł porja.

„Stajnje mje to njepuschcźi, haj a ſ tym je kónz,“ wotmolwi wona, pokazujo na jeje masane, ſuche wutrobnjo.

„Pjěcźo to stajnje!“ dźěsche ſ njerozumjanom mkody hnadny kujes, a sezahasche ſ ramjenjomaj. — „Cźehobla dha ſy khora a njeſy tola do khorownje pschijschła, ſo by ho dala pschepytowacź? Hlej, ſa to je tola khorownja pschiprawjena. Njeſsu wam to prajiłi?“

„Sku nam to prajiłi, ježiwjerjo, ale ženje k tomu khwile nimam: robota, swoje hospodarstwo a potom dźěcźatka, — pschezo hama. Naſcha wěſ je ſamotna . . .“

(Pokračowanje.)

Přiloha k číslu 157 „Serb. Nowin“

Štwórtk, 9. julija 1925

Podróženje nowinarstwa.

Wo tym pišče jedyn žrěni nakładnik:

Hospodarske położenje nowinow je žo po prěnich měsazach lěta 1924 bijo jara pohubjeńschiło a krosy, žo hischcze dale pohubjeńschiće. Hdyž kónz 1923 po shožotownym dopanjenju inflazije a billionstkim hospodarstwoje woteběrarski abonementy) pjenjes sahy po krutej hriwnje žo liczesche, měsachu hladazy nižschu mjedu, nižsche płaczizny sa papieru, měsachmy wo wjele mjenische redakcionelne wudawki a pischelutowachu naš ſ darmotnym podawanjom zuſnych wobrazow a druhich wožebitych pischinow.

W nalěcu 1924 sastaji wottwać woteběrarskeho pjenjesa. Mjes tym pak je mjeda postupowała. Pódla tuhe powyschenja mamy też wyschsche płaczizny sa papieru płaczicz a nimo toho je žo swjetscha kóžda nowina znajmjenischa ſ jenej wožebitej pischilohu pocżežila. Tež dżela nowinow na redakcionelnym polu žu w hódnoscżi a mazsiny na materialu hladazy žo potajetschite, wuhotowki sa redakziju a tlesow, schkrowje powjesże atd. tohorunja postupowale. Kóżda nowina spyta žuzkownje we wodsahu a mazsinje pischetrjechcżi, wuběranstwo (Wettbewerb) je two wjele żylnische hacż do wójny, wobczeženje dawkami je rostło — ſ frótka na nakładnistwach wodpocżuja hromady wudawkow, two kotrychž žej do wójny ani njebesche dale njejschu.

Wudawki na lěto 1924 žu žo njezmérnje potajetschile a hischcze dale postupuja. Ssamo tonu, kiž w pschekupstwim liczenju docżista doma njeje, pomału žiwita, so žu „słote pjenjezy“ za nowinarstwo nimo. Njech žu žo tu a tam płazżiny sa nadeschtki trochżu potajetschile, dha to jenož tym nowinam pomha, kotrež maja jara wjele nakładschkow. Srědni a mały nakładnik nima wot tutoho žrědła wjele žnjatka.

Tohodla je bjes dżiwa, so žo po zyłej Němskej ſa powyschenjom woteběrarskeho pjenjesa wobe. Hižo tu we wschelakich městach abonement powyschili, dokelž płazżiny, ſ kotrymiž psched nekotrymi měsazami hischcze lichowanske hamty žo saběrachu, njebohataja dżensa wjazy. Po krótkim sapadnu nowiny bo ſamoho hubjenja jima ſ psched wójnu.

Tu khiwilu bohataze dżelo w cżischczenjach a w nowinarstwje, njedostatk na bohatajez liczbje stajenjow a cżischczenjow na žiwoju winu — a to nic pośledniu — w pschenatym salożowanju nowych nowinow a žurnalow. Politiske powěry žu žo po wójnje pschemnyle. To je dozpěło, so žu žo nowe nowiny na politiskej podstawje załezile. Najwjazy njenamaka we ſ nowinam pschesiwjenej Němskej žanu hospodarsku podu. Podpjery politiskich pschecżelelow a hospodarskich swjatkow je tak tróschku hubjerza. Ale wone trjebaja — ſamo pschi njedobatajez nemobilicje — maschiny, pismiki, dżełowe mozy, papjeru, tłokta, wone sesulnja napraschowanje a skutkuja tak na powyschenje płazżinow. Dale nastanje psches to njezitrowa konkurenza. Tuta nuſuje wobstejaze nowiny, žulnische žiwoje mozy a žrědła nakožowacż. Tole wuſitja wudawarja illustrowanych (wobrasowanych) pschikohow a wuhraja jemu nowinu pschecżiwo druhej. Tak cżeri jedyn klin druhi, pschetrjebanje papjeru rozesże, twornje maju nadosċż dżěła a diktuja potom nakładowarjam žiwoje płazżizny. Położenje nowinow je dżeń a hubjenje!

Njelubeje krużele powyschenja woteběrarskeho pjenjesa njeby trjeba było, bychu-li nakładowarjo mjenje parjen pschetrjebali, njebuchu-li žej wotpowědowe stajenjow a cżischczenjow wotnajeli a žo je darmotnje podawanymi zuſnymi pschikohami homili. Mamy tola nakładowarjow, kotrjiž dże, tři, schtyri zuſnych pschikohow žiwojim cżitarjam darmo posliczeja w nadżiji, so tak nowych abonentow dobudu. Ale njerosumyšla žej, so druhi je nuſowany, łožanje cżinicż. Tak sahluża dodawacżelio tutych pschikohow, niż pak nowiny. Tak žu wudate milijony bjes wuspěcha a mohle žo rabschc na sdżerjenje dotalneho abonentneho pjenjesa nakožowacż.

Njesbožotne scżehwki tu někto žu a tuż na žo sa puczeni a hrědkami błędżicż, nowinarstwo sahy na stronu hospodarsku podobu pschinjesċż. To, schto ſ němskee nowiny we wulkej měrje jima, to płacżi w žanym smyku też ſa „Sserbske Nowiny“. Jenož tohodla mózachmy je sa tak tuni pjenjes podawacż, dokelž nakładnistwo wulkeho wuzitka njehlaba, każ to priwatne wodkhody cżinja. Hdyž pak žu nsby, papjera, redakzionelne a druhe wudawki tak hobrjezy postupowale, dha njeje mózno, ſ tajkim niskim abonentnym pjenjesom w pschichodze wuscż, je-li njedamy žej ſami a Sserbstwu schkodżecż. Wo tym pschichodnje wjazy.

Kajke budże wjedro?

To je hlowne praschenje ſa ratarja, hdyž žně pscheb durjemi steja. Saubjeny tydżeń, też nětcżischi, staj runje pschikładownaj, tak žo wjedro też w njejerischich krajinach pscheměnja. Mjes tym, so měsachu južna Němska, wobežbe hornjobayerske ruminy najrjeńsche wjedro pschi wyżokej temperaturje, kidaschc žo na pschikład we Schleyskej skoro kóżdy dżeń. Też w naschej Łužicy měsachmy jara pscheměnjaze wjedro. W dalschej Němskej wotmeńschche žo samróżene njebjo ſ jażnym a bésche tu a tam nětcżo deschcżika. Kónz saběżeneho tydżenja postupowasche wot wjecżora nižina pysches morjo k wjecżornemu brjohej Franzowskeje a stejesche pysches bróżbu nisteho cżischczża se rańschej nižimi we switku. Tak bóżachmy sobotu a njedżelu w nozy nadosċż deschcżika, na kotrehož hischcże Kulowskeho swjedżenja dla spominamy. Narańscha nižina žo bóle a bóle wożlabjuje a posbuhi nimale dożyła swój wliw na Němsku. Sa to budże sa naš wyschina ważna, kotrejež żro w naiżsewjernischej Skandinawiskej leża w nawjecżornym ozeanu, nimo toho słowa żylna nižina wyschc Biskajskeho saliwa. S nóżaneje wyschiny, kotraż žo žnadź hacż do żewjerneho morja a pysches hewjerny cżop wupschestrěwa, wěje powětr we wyżokich wyschinach wot żewjera a ranja do żrjedżneje a wjecżorneje Europy. Byrnjež tute powětrv se żymneho żewjera pschichodżake, tola sa naš w Němskej rjane, cżopke, wjedro pschinjesu. Runje to wumenjenje, so bychu wětschi pryedy żymne, to žmożni. Symny powětr cżehanje jenoż malo wtóżnoty na žo. Hdyž potom pysches njesnerne ruminy Skandinawiskeje a Finiskeje wěje, bohdż bo słónczko w tutym cżasu skoro żyła njebowa, potom so sbrěje a we wěsej měrje sesuschi. Hdyž Němska bozkeje, je suchi a cżopły a njepokłuje mróżelam a beschcżam. To płacżi nasa ża zyłu Němsku, swumsacżom najsdalenischeho wjecżora a juha. Potajkim su wuhladay w pschichodnych dnjach tele: Najsdalenische wjecżorne a jutne dżele Němskeje sanróżene wjedro, tu a tam też beschcżik, mjes tym so w druhich dżelach, potajkim też pola nas, żażne a żuche lecżne wjedro liwa, schtož wjele kóżdeho ratarja ſ nadżiju a ſ wjeselosczu napjelnja. Też temperatura (cżopkota) budże wschudże wyschka. Bóh dał, so bychu so tute wuhladay meteorologow dopjelnile.

Wustajeńca ruskich krónskich pokładow.

Cżasopischo hižo pisasche so wo ruskich krónskich pokładach w cżasopischach a nowinach. Tam a sem rěkasche: w Parisu, w Amsterdamje a w druhich městach pschestajdżuja so jednotlive krónske pokłady. Tute powěscże stajowachu so po wudawanjach, so su je jednotlíwe zwólne žobustawy na swojej cżełazy ſ Ruskeje do Wukraja žobunsale. Někto pak nad pożlednje powěscże wucża, so běchu tute wudawanja a pisanja njewěrnosċż. Jasnje je dopokasane, so je brohotna a hlawna sdżerka ruskich krónskich pokładow zyła w njenjezbnych pinzach, kiž někto bolschewikskemu nadkniježstwu słuschcja. We saubjenych njedżelach běsche wustajenża tutych krónskich pokładow. Tute pak běsche doscż potajna. Jenož wožebje pscheproschenymi hosżo mějachu pschistup. Mjes pscheproschenymi wožebami běsche też jendżelski pólłanz William Peters. Jemu běsche spożczene, tutu krału a pychu wobbżiwacż. W jednej jendżelskej nowinje pische scżěhowaze wo tutej wustajenży:

„Pokłady su po wężnywustojnym wobliczenju wjele milijonow jendżelskich puntow winoże (jendżelski punt je nehdże 20 hriwnow). Pokłady běchu na wulkich štabach wukladżene. Nóżdy, kiž saſupi, njemóżesche ho dodżiwacż błyscżenju a spholenju. We sdżerży je mjes druhim wulka kżołtka króna ſ hobrsthim dejmantom a wulkimi parlemi ſ cżasow kżołtki Katrny II., dale mjesnicża króna, kiž njezmérnje rjane mumjelstwo we wudżełku służa (króna Elschcżeske maczerz kżołtki Katrony, Marii Feodorowej). Wulka je liczba ſ dejmantami a ſ wulkimi indiskimi saphirami potażenych zjezkarjow. Dale wuhladach, tak pisa pólłanz Peters, świetoslawny dejmant „Schah“ ſ Galkondy. Kżor Miklawschi pręni běsche jón ſa pokutu samordowanja ruskeho sapołłanza Gribodejowa w Persiskej dostał. Nimo toho steje sche hischcże wulka liczba małych krónow a nimoměry krażnych dejmantowych diademow na wustajenisskich bliskhadżake, tola sa naš w Němskej rjane, cżopke, wjedro pschinjesu. Runje to wumenjenje, so bychu wětschi pryedy symne, to žmożni. Symny powětr cżehanje jenoż malo wtóżnoty na žo. Hdyž potom pysches njesnerne ruminy Skandinawiskeje a Finiskeje wěje, bohdż bo słónczko w tutym cżasu skoro zyła njebowa, potom so sbrěje a we wěsej měrje sesuschi. Hdyž Němska bozkeje, je suchi a cżopły a njepokłuje mróżelam a beschcżam. To płacżi nasa ża zyłu Němsku, swumsacżom najsdalenischeho wjecżora a juha. Potajkim su wuhladay w pschichodnych dnjach tele: Najsdalenische wjecżorne a jutne dżele Němskeje sanróżene wjedro, tu a tam też beschcżik, mjes tym so w druhich dżelach, potajkim też pola naš, żażne a żuche lecżne wjedro liwa, schtož wjele kóżdeho ratarja ſ nadżiju a ſ wjeselosczu napjelnja. Też temperatura (cżopkota) budże wschudże wyschka. Bóh dał, so bychu so tute wuhladay meteorologow dopjelnile.

Jerje.

„Ssym žiwet wobjeżdżit,“ khwalesche so Wrobl, „a tym cżłowjekow wschěch drużinow sesnak. Wěm, schto su hódne, ale — bóle nasdatych ludzi każ Norwegiskich tola na swěcże wjazy njenamakasch.“

R, so posbehny, pohladny na cżażnik a prajesche: „Nětko powéda nam Wrobl wéjsce stawišnu wo jerjach. Tu tym hižo junu słyschał. Je wumyślena wot sapocżatka hacż do konza.“

„Snaju ju tohorunja,“ prajesche D., „ale wěrju do njeje hacż na tu wężku ſ tymi běrnami.“

„Je-li nichtó nicżo pschecżiwo tomu nima, bych stawišnu tola rady słyschał,“ prajach. „Mi je wschо jedne, hacż je wěrna abo niż. Wo tom tola hódnoscż stawišny njewobsteji.“

„Nó“, prajesche Wrobl, „ta wež tola na nni saleži. Wotajkim běsche pschi nantórskich regatach psched Oslom (Christiania.). Běch tam wěso też a pomhach Norwegskich słeicż. Potom wuhotowachmy jim hoscżinu na tódži. Po jedży pijachmy kofej a schwediski puncż a hischcże wjele druheho a żabawjachmy so. Potom sapocża nabobo nechtó wo norwegiskich jerjach powédacż. Běsche to wěso jedyn Norwegski. Jako běchmy wschě dobre strony norwegskich jerjow doscż khwalili, prajesche jedna ſe pschitomnych knjenjow:

„Ssym słyschała, so jerje ſamo hacż do Oslowskeho pschistawa pschinđu; je to wěrno?“

„Woprawdże wěrno“, wotmolwichu wschitzy Norwegjo każ ſ jenoho erta.

Je-li by nechtó praji, so jerje hacż na brjóh pschipuzuju, so do żahrodow saléżu a so ſamo nażelja, bychu na to pschiżahali, so je to wěrno.

Nó, wostach smérom żedżo, pschemyżlowach khwilku, potom prajach:

„Sso rosumi, so norwegske jerje hacż do Oslowskeho pschistawa ſ pschipuzuju, ale schtož je hischcże spodżiwnischo, to je, schtož wšesce hischcże snate njeje, je to, so tu do pschistawa ſamo żelene jerje pschipuzuju. Pluwaju jara hłuboko, skoro na dnje. Jerje ju żelene, botowe ſ jedżi. Se żahlenczku pależaz k tomu, hdyž żadyn masch.“

Norwegscy żedżachu każ pschimatsnjeni, potom prajachu: „Wotkel to wěsce, Wroblo? Sceże wy ſnadź żelene jerje we pschistawje widżeli?“

„Dokelž to wěm,“ wotmolwich. „Ssym tola często tajke jerje we morju łójik. Dakle wczera ſym żebi żeleneho jerja ſ ſnedanju dożahnył.“

Hosczo ſa blidom womjelknychu a potom prajesche jedna ſ norwegiskich knjenjow:

„Dowolcże, Wroblo, njechacże mi tajkeho jerja popadnycż? Bych rady jedneho k dopomnjecżu na waš měka.“

„Po wobjedże heiwak do wody njendu,“ prajach, „ale wasche dla dżu to cżinicż. Ponurju ſo w morju hacż na dno a pschinjesu wam żeleneho jerja.“

Potom dżeży do mojeje kabiny a wobleczeży ſo kupanski wobleż. Pschi tom běsche hižo mój plan jasny, a běch pschesswědczeny, so ſo poradżi. Jako běch hotowy, stoczicż ſ łódże do morja. Ponurjach ſo hnydom, tola niż hłuboko, pschepluwach ſpody łódże a pschinđżech na drubej stronje sasо horje. Tu mje tola nichtó njewidżesche, chiba jedyn matroſa. Tanni hladachu tola wschitzy ſa mnu do wody na druhej stronje.

„Dajcże mi żeleneho jerja ſ kuchinje,“ pschiwołach na matroſu. „Dołho njetrajesche, duż mějach mojeho jerja. Matroſa běsche mi hnydom rosumił.

S jerjom pschepluwach sasо spody łódże a pschinđżech na tannej stronje runje tam ſ wody, hdżež hosczo żedżachu. Jerja dżerżach w ruzy. Ponuhachu mi na łódź a poiom ralidhu ſo wschitzy na jerja, roskuskowachu jeho a woptachu wot njeho. Bě woprawdże żeleny! So běsche morwy, na to żebi nichtó njepownyšlił.

Sso rosumi, so ſo wschitzy dżiwachu. To běsche na nich widżecż. Ale to trajesche jenoż wokomik. Potom běsche wuczinjena wěż, so ſu w Oslowskim pschistawje woprawdże żelene jerje.

„Prajeże jónu Wroblo,“ prajesche jedyn ſ pschitomnych knjesow, „kelko tajkich jerjow ſwěrcże żebi ſa dżeń popadnycż? Ssnano bychmy żebi wjazy pjenjes ſ wami fakturżecż mohli.“

„Njemóżu tola zyły dżeń bjes pschestacja dżełacż,“ wotmolwich.

A potom mam też doma swoje dżeło. Tola pół żluda bych ſa dżeń nakojił, hdyż ſ wobėmaj rukomaj dżełam a hdyż woda pschesymna njeje.“

„Pół żluda ſa dżeń, to je mało,“ prajesche Norwegski, a potom żedżesche smérom a pschemyżlowaschе.

Tu dóstach nadobo myżlicżku, kotraż drje běsche kust sważliwa a prajach:

„Mam hischcże nęschto na wutrobje, schtož pryedy powdacż njechach. Mózno, so mi njewércicże. Ale na dnje w morju rostu woprawdże rjane běrny. Ssym je widżał, jako tam po jerja běch. Njemójach pak je ſobu wjacż, dokelž mějach ſ jerjom doscż cżinicż.“

„Běrny?“ praschachu ſo ſpodżiwajo hosczo. „Kak je to tola mózno? To je tola pschewjele!“

„Nż, wprawdżite běrny. Pomyłlicże żebi, běrny a jerje na dnje w morju. Tajki lud błodu njewumrje, je-li może jenoż prawje derje pschuwacż.“

„Młoda knjeni, kotraż bé mje pryedy wo jerja prożyła, pohlada ſe ſwojimaj rjanymaj wóczkomaj na nnje a prajesche:

„Knjeż Wroblo, njechacże mi tajku běrnu ſ morja pschinjesċż? Bych ſo wjeżelika, bych-li jónu mórśte běrny wohladała.“

„Chżu spytacż“, wotmolwich, „wasche dla.“

A potom wospjetowach žamżny manewer każ ſ jerjom. Stoczich do wody, storczicż na druhej stronje łódże ſ wody, hdżež mi žamżny matroſa diwė wulkej běrnje poda. Haj, tutón matroſa bé pschekłepany pachoł. Dożpěch ſbożownje ſ běrnomaj na łódź, hdżež jej tamnej rjanej hołczży bo klina położich.

Wschitko ſo dżiwasche. Tola to dołho njetrajesche. Situzija ſo nadobo pschemėni. Njewidżach hnydom, cżohodla wschitzy tak khutnje hladachu, każ bych jich cżeżko ſfchriwdżił. Ale tu wobhladach żebi běrnje, kotraż mioda położa w ruzy dżerżesche. Jedna ſ njeju běsche bélena. Wjedrowy matroſa! Mějach ho spěschnje je procha. Khwatach do ſwojeje kabiny, so bych ſo pschedrasċżił. Jako sasо horje pschińdżech, běchu hosczo łódź wopuscżeżili.

Haj pschepjatoscż żenje derje njeczini, też pschepjaty żort niż.

Dach ſo do matroſy. Tón pak pschibżahasche, so je njewinowaty. Stónczniże, njechcżu na jeho mėstuje też hinak cżinicż. Haj, ſu wżży, kotrež na seni żenje njedorosłu minmy.“

„Nó,“ prajach, hdyż běsche Wróbl skóncził, „a ta młoda knjeżna, je wona jerja ſ dopomnjecżu dóstała?“

„Nż, to niż,“ wotmolwi Wrobl, „ale na druhi dżeń dżeży na kraj a kupich wulki kwěcżel rożow, kotrýž jej pschipółłach. Ssym tola pschesły gentlemen!“

bacy. Druha pycha leżesche podła. Małe bebjenki, kaž ptaćki, ćóćži, sajeczki, myšcki a druhe šwérjatka ſ drjemanta, rubinow a ſaphirow rubane a dypane, bebjachu wuſtajenizu. Wulzy rjane běchu też wſchelake dary, kiž su wjeſchi ſ ranſchego a druhich krajow kéžorſkej ſwójbje dariłi. We wuſtajenizy wotpočnja dopomnjenki na ſaſchle doby, rjane a hubjene.“

Schto ſowjetſke knjeſerſtwo ſ drohotnymi polkadami ſapoczinje, wo tym ſo njerozprawjesche. Wulki ſtrach pak jim hroſy, hdyž ſo ras ruſke pomory pſchemenja. Dóſtanje ſe nowe knjeſerſtwo do rukow? We tajkich pſchećehównych cžasach knježi wulka njemérkoſć a ſtrach wo drohotne a wažne kubła. Nimaju ſwjerſcha žanoho kuſeła. Jenož ſtražnizy je ſtražuja. Ale komu dyrbja ſtražnizy wérić? Dźenża dóſtanu roskaſ ſ teje a jutſje ſ druheje ſtrony.

Narodne hibanje w Chinje.

Njemérny w Chinje bywaju dźeń wote dnja khutniſche. Pſchećeju bóle ſo pokaſuje, ſo ſo tu njejedne wo ſpék njeſpokojnych dźełacžerjow, kotříž ſa uſnu a khlébom wokaju, dokelž ſu jich bolſchewikſkaj ſchćehowarjo naſchkarali. Nó, ſchtož ſo w Chinje jewi, je elementarſke voſhorjenje chineſkeho luda, ſe ſamérom, zuſe nadźijenjeſtwo wottſchaſeż. Pſchećeju nowe zukuny ſo ſpéhaja, zuły ſwét ſo hiba. Ssamo w jendźelſkim nowinarſtwu ſo to nětko pſchipóſnawa, haczrunjež bé tom najprjedy jenož wo dźełacžerſtkich ſpéžkach réčž, a to hižo tohodła, ſo by Jendźelka žiwoje namóżne napſchećiwjenja pſched ſwétom wotprawnika. Nětkole pak ſo pſchipóſnawa, ſo ſu tamne induſtrialne ſwady we Shanghaiu, Tſingtawje a druhich chineſkich méſtach jenož ſ poſtorkom byłe ſa dźenżniſche powſchitkowne hibanje w Chinje, kotrež bóle a bóle kharakter wojowanja wo narodnu ſiwobodu dóſtawa. Je drje dóſcź dopokaſow, ſo Moſkwa ſchwarnje do ſapaziych ſkomjenjow w Chinje duje a hnėw Chineſow ſ wotpohładom wobeje na Jendźelczanow ſchćehowa, tak ſo ſmé ſo woczakowacź, ſo Jendźelka na ruſke ſadžerżenje we bliżſchim cžaſu kruce wotmolwi. Tola jendźelſke nowiny też pſchipóſnawaju, ſo njeby Ruſka tajki wliw wukonjecź mohła, hdy njeby póda w Chinje ſa to pſchihotowana była. Tak piſche jendźelſka konſervatiwna nowina „Spectator“:

„Je tomu tak, ſo je wulke hibanje do raniſchich krajow ſaczahnyło a ſo je nowe žiwjenjeſtwo, nowa narodna horduſcź miliony chineſkeho luda pſchinnyła. Sda ſo pſchezy wéſcźiſche dyrjeż, ſo hibanje prjedy ſwój kónz njenamaka, hacž China žamžne prawa njedoſtanje, kaž nawjeżorne kraje. Budżenmy ſo bórſty roſbudżecź dyrbjecź, hacž chżemy Chinje žamžny puć hicź dacź, kotrýž je Japanſka ſchła, hdyž je žebi ſ bróniſeni ſwoje prawa wubédźiła, abo hacž chżemy jej dobrowólnje tute prawa dacź. Je drje prawje, ſo je cžeſko ſ Chineſanmi jednacź, tak dołho hacž tam žane krute knjeżerſtwo nimaju, ale runje tak prawje je, ſo ſo tam žane ſtajne knjeżerſtwo wutworicź njemóże, tak dołho hacž zuſe knjeżerſtwa ſwoju politiku pſchećiwnu Chinje pſchemeńenie njejſu.“

Schtož je tu na prawizy ſtejaca nowina wuprajiła, to **wobkrucża na lewu ſtronu** ſtożena nowina „New Statesman“ hiſchcże jaſnišcho:

„Chiniſke hibanje njejſu bolſchewikojo ſawinowali. Moſkwa drje ma wulki ſajim na nim, a wéſcże ſu kommuniſtiſke experimenty ſacžiſchcź na nětkotrych Chineſow, kaž wobeje na proletariat cžiniłe, tola na narodnem hibanju ſu bolſchewikojo w Chinje runje tak malo wina, kaž w Turkowſkej, Egyptowſkej a Iriſkej. Ssu to wobeje nawjeżorne kraje a Japanſka, kotrež ſu narodne hibanje w Chinje ſawinowałe. Wjeżorne kraje a Japanſka dyrbja nětko wotpokucźicź poniżenja, kotrež ſu Chinje na Pariſſkej konferenzy 1919 napokożiłe, 21 žadanjow, kotrež Japanſka na Chinu ſtajiſa atd. Chineſojo ſu mjes tym tej hiſchcże druhe naſhonjenja cžiniłi. Ssu ſpóſnali, ſo europiſke wulkomocy wjazy to njejſu, ſchtož ſu nětkdy byłe. Ssu wobkhódźowali, kak je ſtary žanowpaſchny imperialiſmus roſpadnył, kiž je pod ſchćitom kanonow kraj wuzwyzał. Ssu widźeli, ſo je Jendźelſka tutomu imperialiſmu w Iriſſej ſpadnyć dała, ſo wón w Egyptowſkej wotebéra a ſo je jeho cžaſ žamo w Jindiſkej nimo. A niz jenož Jendźelczenjo žani ſu ſpóſnali, ſo tutón imperialiſmus ſo wjazy ſa dźenżniſchi demokratiſki cžaſ njehodźi a ſo je wón wobeje też pſchedrohił, też Franzowſojo ſu po ſdacju w Syriſkej a Marokkowſkej k žamžnemu ſpóſnaczu pſchiſchłi. Też Chineſojo móża nam naſchu imperialiſtiſku politiku tak drohu ſcźinicź, ſo dyrbiny ſkónczenje ſ njej pſcheſtacź. Woni žadaju žebi, ſo hy ſo jim dospołna žiwoboda wrócźiła a ſo hychu ſo wobeſite prawa ſa wukrajanow wottſtronike. A tute jich žadanja ſo dopjelnja, dokelž ſ zyła mogy nimaju, jim to na dlėżſchi cžaſ ſapowédźicź.“

Tak piſchu nowiny kraja, kotrýž ma najwjetſchi ſajim we nadkrjeżſtwje w Chinje. So wézy dźenża hinak leża, hacž w prjedawſchich cžaſach, ſaleži też na tom, ſo wulkomocy dźenża wjazy mjeż ſobu pſchežeżenje njejſu. Ruſka a Němſka ſtej ſo ſ wulkeje politiki wujamtkej. Bjes dźiwa, ſo je China w tutym krajomaj pſchećelow ſa ſwoje hibanje namakała. Ale też Amerika cže radſcho pſchećelſkeho poſrédnika hracź, hacž ſo by ſo ſ Jendźelſkej a Japanſkej do prénjeje linije ſtupiła. Jendźelſka a Japanſka ſe, kotrejž ſtej žebi hnėw Chineſow najbóle na ſo ſcźahnyłej, wobkedźbujetej ſo ſ wulkej njedowéru. To wſcho hromadźe je tajke potajenje wutworiło, kotrež chineſkemu hibanju žamžny wuſpéch ſlubi, kaž je Turkowſka pſchećeſtwo Grichiſkej dobyła.

Powědančko wo éeće Kaće.

Hdyž běch hiſchcże dźěcžo, dyrbjach ſe ſwojej žoticžku cžeſcźiſchcźo cžetu Katu wopytowacź. Wona dźerżeſche ſo pſchiſkładneje ſłutniwoſcže. Kóždenmu da łuſt wožuſchka, tak wumėłżu a cžetki nakrany, ſo my jón woblakło mjenowachmy. Raś pak ſo ſmuježi a rjekny cžeſce: „Cžeta Kata, wožuſchk pak je ſtaki cžetki, ſo ſo drjebi.“

„Cžeſke, to je wožebne“, praji mi cžeta, „a ſrjebicź, to ty ſ wotpohładom cžiniſchi!“

Junu pſchiſłużcźech je ſwojej ſotſiczku pſchepoſłdże. Cžeta Kata pak powita naju wožebje wutrobnje.

„To pak je pėtnje, ſo pſchiłużetaj. Haj, kóſei ſtaj doma piſoj a k wjecźeri tola pola mje njewoſtanjetaj.“

Cžeta Kata cžitnoſche ſtajnje ſyłe ſwoje nowiny.

„Spodźiwnje“, rjekny ras, hdyž ſe ſaſo nėchtó ſławny ſemrėł, „je poſmjertnych žiwjenjeſpiſow ſtajnje hake ſhonju, ſo je nėchtó ſławny byl.“

Naſcha cžeta Kata mėješche też narodniny. Mnoho hoſcźo pſchińdże jej kóždy ras ſwożo pſchećej. Skromnje jich poſhoſćowa. Hdyž běchu hoſcźo ſaſo wotſchli, ſtejeſche ras pſchi narodninſkim blidże a prajeſche mi: „Hdyž wjeſelſko (dary k narodninam) hromadźe leżu, tak njepſchińdu lėtſa ſaſo na ſwoje wobdwóri.“ —n

Přilopk.

* Nasrėjany hod. W Parižſkej akademiji wėdomoſcźow piſche ſo tole: Pſched nėkotrymi dnjemi ſemrė 6 metrow dołhi had na jėſbje ſ Londona do Parisa. Hobrżi had běſche na pluza ſkhoril a to tak ſtrachnje, ſo ſa *krótke hodźiny wumrė*. Mortwe ſwėrżo pſchewoje ſo do naſcheje akademije. Tu mėjachmy jo pſchepytowacź. Wézownſtojni roſvėdſachu hada po powſchitkownych płaczajych pſchedwżimach. Najpréniſche běſche praſchenje, kotreho rodu je had? Dwanacże lėt dołho běſche had w Londonſkim ſwėrżenzu jako had muzżeſkeho rodu płacził. Zenje niebeſche mlode mėł. Pſchi ſeſcźiji, to je roſebranju ſao wotwerżenzin cžėła, wuhledachmy pak w ſiwocze dwaj puntaj jejkow. Jejka běchu wſchelako wuwite. Dale pokaſa ſo nam, ſo běſche ſłoſtyna (Mitz) jich wujėſtjena, ſo hdyž je jenož hiſchcże ſoża. To je ſ dopokaſom, ſo nima ſłoſtyna ſa hada dozhla žanu wažnoſcź. So je had tak ſpėſchnje wumrėł, je jenicžky ſyma wina.

* **Pokłady na mórſkich hłubinach.** W bitwje 10. okt. 1827 blikło Navarina ſbi franzowſko-jendźelſke-ruſke łódźſtwo turkowſko-egyptowſke łódźſtwo. We wokomiku, we kotrymž Turkojo widźachu, ſo ſu ſhubjeni, rozbuchnychu wſchitke łódże. Wina běchu wulke płėborne a ſłotowe pokłady, kiž mėjachu na łódźach a cžołmach. Nėtko ſu ſo nėkotři ludźo ſaſo na ſłoto w mórſkich hłubinach dopomnili a pſchihotuja ſo, drohotne pokłady wuhlowacź. Po wobliczenju leżi na 200 miljonow ſłotych hrivnow we wodże. —n

* **Rynka a kſchudźichczowa dróha.** Saſtarſke nahlady knjeża hiſchcże w amerikanſkim ſtacže Delaware. Sakonzepdowaza ſhromadźizna je **wotpokazała, rynku a kſchudźichczowu** hażu wotſtronicź ſ 31 pſchećeżiwo 1 hłoſom. Saſtudżeni wėſchych njedoczinſkow dla ſputanje po na ſaſtwowym dworże ſa jenu rynku. Tak pſchedpiſa khloſanſki ſakoń. Dale poſtaji ſo hiſcheże, ſo jatych na nahi ſadk kſchudźicze. Tuto pſchedſtajenje ma ſo ſwobotu dopołdnja wot 10 hodźin žem hacž do 2 hodźin popołdnju ſtacź a to tohodła, ſo by prawje wjele wcźipnych pſchiłahowało. Jaſtwowe wrota a durje ſu ſchéroko wotewrjene a to po wożebitym ſakoniſkim pſchitpomnjenju. Kſchud je nėhdże 20 zollow dołhi a ma dźewjecź połzollowſkich kożanych rjenjenjow. Jaſtwowy ſtražnik ſtatneho jaſtwa běſche wotſtronjenje namjetował, dokelž tutomu dżiwadłu ſtajnje dźėcźi pſchikładuja. Saſtarſke nahlady parlamentarikſke wjeſtſchny pak ſu dobyte a ſwoju wolu pſchećiſchcźałe. Woni waża žebi nimomėry „wottraſchowaze“ ſtuknowanje. Rad chżedża ſadżėwacź, ſo ſo cžłowjekojo ſa wobydlenjenni w ſchnikażnych jaſtwowych murjach żedża. S nowa je ſo jaſtwowemu ſtražnikej nawdało, „ſpodźiwne“ khłoſtanje wukonjecź. Podarmo preſentowaſche 40 ſe 100 pſchećeſchwikanych, kiž njejſu ho hacž dotal połepſchili, ale pſchezo ſaſo dyrbja ſwoje khołowy ſwotpinacź. —n

* **Najwożamoczeńſchi knežik zhłeho ſwėta** je kupa Triſtan da Cunha. Na kupje Triſtan da Cunha bydli ſedma ſto cžłowjekow. Jich macźerſka réčź je jendźelſka. Woni nimaja ſtoro žadyn ſwiſk ſ druhim wulkim ſwėtom. Kóżde rjeże leto trjeſch pſchipłowa jedna łódź abo wjetſchi cžołm. Triſtan da Cunha je wuhażnjena wohenſpluwaza hora ſ hobrżim tótliſchcźom a ſ wjetſchej liczbu malych kotleſchkow. Wjerſchk je nėhdże 200 mtr. wyſoki. We wulkim kotliſchcźu je ſo wjele wody nahromadźiło a je nėtko wulkemu hatej podobne. Triſtan da Cunha je 1600 mórſkich milow wot Kapſtadta ſdalene. Poſlednja łódź pſchińdże w nėrżu 1923 ke kupje. Łódź rėkaſche „Quelt“. Jedyn ſpitſowacźel, kiž běſche ſobu na łódźi, wopiſuje nėtko w jednich Newyorkiſkich nowinach ſwoje naſhonjenja a pſchi tom też troſchtu kupu ſe ſwojim wobydleriſtwom. Kupu běchu Portugiſojo hižo w. 15 lėtſtotku wuſtėdźili a ji też mjeno Triſtan da Cunha dali. Tſi ſta lėt poſdźiſcho, we 18. lėtſtotku hakle ſaſydlichu ſo prėni cžłowjekojo na kupje. Hdyž běchu njepſchećeſcźo po dołhim proſowanju Napoleona prénjeho pſchedobyli a na kupu Helena poſżali, dowjeſe Jendźelſka wójſko na kupu. S nim chżychu ſadżėwacź, ſo ſo na kupje Triſtan da Cunha Napoleonowi pſchećeſcźo ſaſydla, ſo hychu jateho khėżora wuhwobodźili. Po Napoleonowej ſmjerczi wrócźi ſo wójſko ſaſo do domiſny do Jendźelſkeje. Korporal William Glaż, jedyn Schotta a nėkotři druhi wojazy woſtachu na kupje wrócźo. Jedyn ſ nich běſche ſ namórnikom a poſdźiſchim ſtražnikom na kupje St. Helenu. Druhi rėkaſche Sswane. Wo nim praji ſo, je ſe ſo pſchi bitwje pola Trafalgar **wobdżėlił a k ſmjerczi** trjechenjeho Nelſona do ſwojeju rukow wſak. Nimo naſpomnjenych běchu tam hiſcheże nėkotři njeſoſenjenjo a nėkotři amerikanſky namórniſy. To běchu prėni ſydlerjo ſloteho kraja. Nėkotre lėtdżeſatki poſdźiſcho ſaſydlichu ſo tam też nėkotři Italcženjo. Pſched wjaz hacž pol ſta lėtami běſche ſo wobydleriſtwo tak roſumnożiło, ſo dyrbjeſche na 50 wożobow wupuczowacź do južneje Afriki. Bórzy pak běſche wobydleriſtwo ſaſo ſtaru liczbu dozpėło, to rėka pſches 100 cžłowjekow žyłne. Se ſtrachnymi ſrėdkami pomhaſche żebi nėtko pſchiſroda. W ſamym cžaſu ſe běſche 1885 ſatepichu ſo wſche doroſcźeni muzżſky hacž na jednoho. Woni běchu na ſwojich łohkich cžołmach woni na morjo jėli, ſo hychu tam ſe ſuſej łódźu wikowali. Nadobo pak naſta wulki wichor a ſotmy pożrjechu wſchitkich. W lėcże 1905 běſche wobydleriſtwo ſaſo na 80 poſmyſło. Na kupje Triſtan da Cunha njejſu žane prirjezy. Też njeſnaje wobydleriſtwo žane knjeżerſtwo. Na kupje njeje khłoda, hudnijſtwo, njeſtanje ſo cžeſke njekhmanſtwo. Wo tak rjanych poczińtach naſcheje **kultury nicžo njewėdża.** Ludźi ma ſyle jednory grat. Njeſabéra ſo ſ wikowanjom, khłeba ſo ſo zuſa łódź bliži. To pak njeſtanje ſo pſchećeſcźo, kaj hižo prajach. Wſchu zyrobu, kiž żebi nakoja abo dobudu, wroſdėłuja mjeż ſobu ſyle kommuniſtiſcy. Spomożeſce towaſtwo je ſyle jednore a wopraſnde ſpomożeſke. Kóżda ſwójba twori jednożinu. Najſtarſchi mużżli ju wobkniježi. Se cžałanmi pſchińdżechu ſamo na ſtupu myſl, ſo trjebaju knjeżcźela a wuſwolichu żebi jedneho ſe ſwojeje ſrjedźiny. Bórzy pak dopomnichu ſo lėpſcheho a wotżadżichu ſwojeho knjeżcźela a wuſwolichu żebi jednoho ſe ſwojej ſrjedźiny, ſapiſataj ſwojej mjeni do jedneje knihi, kiž Robert Glaż, jedyn potomnik prénjeho ſydlerja, ſarjadnje. Hdyž potom po lėtach jedyn biſkop abo druhi duchowny na kupu pſchińdże, ſohnuje potom mandżelſtwa zyrkwinſky a wukſchcźije prénju cžiſpódu dżėcźi.

* **Univerſita na puczowanju wokolo ſwėta.** W Amerizy je ſo pſched krótkim univerſita ſałożiła, kiž ma wažne a teżiſpodźiwne wożebitoſcże. Studowazy a profeſorojo ſu ſo ſjednoczili a winowatoſcże na ſo wſali, ſyle lėto na mórſkim parniku pſchebywacź. Parnik poſżėże we tuthym lėcże wokolo ſwėta. 450 ſtudowazych je ſo ja prénju jėżbu ſapiſało. Parnik ſo 25. pożnjenza na puczowanje naſtaji. Rjektor ſpodźiwneje univerſity mjenuje ſo „kapitän“. Na dobre ſbożo pak je też jedyn wuprawdźity „kapitän“ na łódźi. Powſchitkownje je tola znate, ſo ſu wucżerjo a profeſorojo dóſcź roſpjetčheni a tak je derje, ſo łódź wėzywnoſtojny indelnik wodźi. — Pſchiſpomnjenje: We „Sseerb. Nowinach“ piſachmy na ſamnjenym mėſtnje hižo do łód ſoiſcheho lėta wo tutej płowazej univerſicże. Tehdom ſamolwi ſo 1100 ſtudowazych. Kóżdy mėſeſche ſo pruhowacź, hacž też mórſke napinanja ſnjeżu. Tuto pruhowanje trajeſche mėſacy dołho. Nowa liczba, kotruż w dżenżniſchej powėżcźi podamy, pak nam praji, ſo ſu żebi nuoſy hiſcheże dėżi pſchennyhlili, hacž ſo na wodże płowazej univerſicże pſchiſtupa abo niż. Jėſba żada żebi njeſmėrne wyhony a napinanja: pjenjeże, duchowne, kaž też cžėłne.

* **Sadżėwane wotwjedżenje.** Pſched nėkotrymi dnjemi w San Franzijſko w Amerizy dweju ſtudentow ſajachu, kotrajž běſchtaj żebi wotmyſliłoj, Danielu Jaklingowu, mandżelſku wobſpedżerja koprowych **podkopkow**, wotwjeſcź a ſ tym żebi na 50 000 dollarow dobyeź. Wotmyſlenj plan ſo jimaj njeporadźi, dokelž Jaklingowa **w poſlednim wokomiku njedowėru ſaczu.** Nas pſchiſwoſe dnju Jaklingowej telefonowachu, ſo je jeje ſotra ſ nim ſnjeſożiła a ſo na ſo hnydom na mėſtno njeſbożá podacź. Jaklingowa khwataſche dele. Je-li chżyſche na mėſtno njeſboża dóńcź, dyrbjeſche po nėkotrych cžiſtich ſwojich krocźicź. Tu jej nadpadny, ſo ju dwaj . odaj muſkaj ſcźėhnjetaj. Wona ſo trochu poſpėſchi, a też muſkaj khwataſchtaj. Pſchiſchedżichi na dróhu, hdyż budźeſche ſo njeſboża ſtacź mėło, njewidźeſche ani auto ani ſotra. Tu pjetnu, ſo ſu jej paſże powolekli a bėżeſchet ak derje hacž mózeſche na druhu dróhu, hdyż ſe ſaſo njeſtidi wobkhad. Tak ſe dalſchemu ſtrachej wucżekła. W ſamym cžaſu dosta jeje mandżelſki ſ maſchinu piſany lift. W liſcże ſe napiſane, ſo ma hnydom wjedniſej autowej kotrejž na **dróhy pjched** jeho domom cžaka, 50 000 dollarow dacź. Jeli by ſo ſapowėł, budże jeho mandżelſtwo za żałoſtne waſchnje cžuilowana a ſ natykowazymi bażkami ſcźėhenja. Milijonar hnydom policiji powėżcź da. Wjednikej auta dachu pałcźit ſ dollarowymi bankowkami. Na to wón wotjėże. Auto ſ nėkotrymi tajnymi policiſtami jón ſcźėhowaſche. Jaklingowa khwataſche na to domoj. Tam namaka ſwoju ſonu ſtrowu, tola khėżro roſtroſenu. Poł hodźiny poſdźiſcho ſo jemu telefoniſcy jódźi, ſe je policija dweju wotwjedżerjow ſajała. Běchtaj to dwaj ſtudentaj tamneje univerſity. Tutaj hiſcheże najprjedy wotmyſlenje prejeſchtaj a jako żort wudawaſchtaj. Poſdźiſcho pak ſo wuſnaſchtaj, ſo ſtaj żebi njeſkutk wotmyſliłoj, ſo byſchtaj żebi ſ tym wjetſchu ſumu pjenjez dobyłoj.

Směški.

Saſkki pſchekupz jėdżeſche w ſaidżenym kėſtotku cžeſta ſ wſom do Pólſkeje a Ruſkeje, ſo by tam wſchelake twory ſkupował. Dokelž jara rady kaviar jėdżeſche, wſa żebi pſchezy nėſchto tuteje khłoſcźenki ſobu domoj. So pak njebu trjebał drohe żo płacźiſcź, powėżnu kaviar pſchezy w ſuſe dobje ſpody wosa. Po puczu pak cžaſto do ſpytowanja pſchińdże, cžaſcźiſcho ſe ſudobja pakoſcźeſ. Jednoho dnja nėtko běſche ſcźėhowaze roſmołwy ſwojeho pohonca ſe jeho towaſchom: „No, kak ſy ſe ſwojim knjeſom ſpodobajom?“ praſcheſche ſo towaſch. „Derje, jara derje,“ wotmolwi pohonez; „ale wón njeje tu ſyle prawy!“ pokaſuje pſchi tom na cžoło, „wón żerje njemuży kokmas.“

** **Wopaki ſrosumila.** Mała Hanka widźi wobraz baſnika. Nadobo wopraſcha ſo nana, hacž je tutón baſnik hižo njebohi. Zyle pſcheſkłapjeny ſo wopraſcha, kak runje na tuto praſchenje pſchińdże. A Hanka wotmolwi: Haj, nano, pob ſwjeczatkom tola ſteji: „Po jeho żiwoſnym wybowanje,“ potajkim je tola hižo njebohi.

** **Zort.** A. Luba knjeni, proſchu,i pożeże mi ras Waſch nowy klobuk ſa mój dżenżniſchi wulkét. — B. Tón klobuk bul trjebam dżenża runje ſamu. — A. Dżenża pſchi tak hroſnym wjedrje jón tola trjebacź njebudżeżeſ!

** **Dobra wotmolwa.** Wėſty mnich, ſ mjenom Klaus, bu huſto wot lėkarnika ſ hudawżkami, kotrejž njemożeſche we ſwojej mudroſcźi ſhudacź, wuſmėſchcźeny. Hdyž ſo wón hemu mnichej ſaſo ras tak ſeſnėże, mėnjeſche ke lėkarnikej: „Ssdyž ſeſe Wy tak jara mudry, dha prajcżee mi ras roſdźėl mjes wożołom a lėkarnikom!“ Zyle na ſtomu dyrjeny mytniſche lėkarnik a ſtónczenje rjekny we ſwojim wuſtoſcźach, ſmėſkotajo: „Ja žaneho roſdźėla njenamam.“ „Ja też njej,“ ſnapiſcheżiwi mnich.

** **Dokelž je na wuhojenju.** „Njebiecże tola ſwojeho hólża tak hrubje!“ — „K prénjemu njeje to dożwla mi hólż a k druhomu je ſoła mje na wuhojenju!“

bdźu. S bobom wotměwa ho tež kelesekulenje wo myto. Schódź na sposo, może dobyć jězdne koło, drastowy hamor, 4 stólzy, por stupnjow atd. Hlej nawěsćhtk.

Se **Steho Komorowa.** (Hižo sajo hamownordarstwo.) Mlodu želesniski sastojnik hej tele dny žiwjenje wsa. Pschi-zjina hamownordarstwa njeje snata, dokelž bě njesbožowny hewak w zyle dobrych wobstejnosćach.

S **Lubina** w Delnjej Luzicy. Smuzita holczka wumoži pondźelu pschipoldnju 5 letneho Frizu Drehera wsčiej sanjerczi. Won ś jenym druhim hólzom na wobloženju pschi-sćidlowego mosta lažesche. Na dobo padny do Sprewje do hlubokeje dźery. Druhi hólz, mesto so by na pomoz wolał, cekny. To widźawschi schulska holza, ho huydom rosbudźi a stoczi do wody, a dźesco wuczahny. Po dleschim prozowanju jenu žiwjenje wróćichu.

S **Khoczebuza.** Cźežke njesbože sta ho tele dny we sukelniski fabriky na Parzelenskej drosy. Jedyn dźełaczer cźapske paž na koło połoji. S tym pschidźe do koleza, kotrejž jeho zubu wokolo wjerzejsche. Cźežko sranjeneho jeho do khorownje dowjesechu, hdźež borsy po tym wumrje. Mom bě zebi rutu, zjebka a wobruczku zlamak.

Z Łužicy.

S **Habrachcźiz.** Woheń wudyri pondźelu w fabrizy schtrykowanych twarow k. Nolty. Wohnja ho na sposo we prawym cźasu dohladachu a jón huydom sakachu. Kak je woheń nastał, njeje snate.

S **Wódriz.** S kolom cźežko snjesboži sandźene dny tu-bonny gmejnski sastojnik Gärtner. Won ježdesche ś Kotmarjez do Habrachcźiz. Mjesche mały pakcźik na kole. Ton ho jemu woczini a do kola saschmjata. S tym padny tak njesbožownje, so zebi noz rosrany. Jeho ś autom do kliniki lekarja dr. Wenki w Habrachcźizach dowjesechu.

S **Wulkich Nězarjez** (Großrährsdorf). Sandźenu ho-botu pschi symnym hrimanju dyri błysk do wobydlenja tudomneho pjekarskeho mischtra Domaschka. Zyła chěžoja runje wobsedowasche. Wokno mějachu woczinjene, ś kotrymž błysk wutsdyri. Wón to tak mjenowany kulojty błysk. Błysk rosći elektriske spodzy a wujeźe ś wotewrjenymi durjemi won do kuchinje. Tam jón wodowódi na ho sesahnu. W tutym rózku ś wulkim ropotom na meir schkrok dźeru wuraty a won do dwora wujeźe. Na sposo nikoho njesarasy a też dalschu schkodu njenaczini.

S **Hartawy** p. Zitawy. Hrajkanje ś revolwrom žadasche hebi w Hartawje wopor. 20-letny hólz pokawonjase swojim towarschcam swój nowy revolwer. Nadobo bě ś revolwra wutsćeli a kulka trjechi dźiałaczeja Korku Wallarja do wutrobnja. Cźežko sranjeneho jeho do Zitawskeje khorownje dowjesechu.

* S **Oberullersdorfa.** Cźežke njesbože potrjechi swójbu tudomneho žiwnoseźerja a cźežke Gustawa Lehmanna. Lehmannez mandźelska ho ś pola wrócićichu, jako sylne hrimanje horje cźehnjesche. Boże njewjedro trjechi jeho mandźelski a ju huydom mori. 45-letna spožiwna mandźelska a staroseźiwa macź sawostaji 5 njesastaranych dźećzakow.

Tuberkulosa mjez howjazym skotom w Šlezyskej.

W junuju dyrbjachu ho we Hłohowje (Glogau) we měsćerskaliskej rěsarni wot 157 schtuk howjaseho skotu 33,1 proz., potajkim tsecźi dźěl, na podložku lekarskeho pschepytowanja jako khorje na tuberkulosu wosnamjenjene. Tuta prozentowa sadźba je pschewyšoka a pohnuwa, so blize ś khorosczu nascheho skotu sabrachać. Bjes dwěla wuthadźa tuton rěsny skót ś Hłohowskeho wotrjesa. W horinach a dolinach a runinach ś rospschestrjenymi pastwischczami je howjasy wo wjele mjenje tuberkulosnym, hacź tu, hdźež skót swjetscha w hródźi steji. Su-li hródże nowocźasnje pschiprawjene, dha njech dże. Mamy tež hródżu strowotnosći (hygienu). Husto pak su tež hródże wusne, wusone, se slomu krute dźery, do kotrychž ani jeneje słónczneje pruhi njepschidźe, hydlischcho mlokowoho skotu. Potom je bjes dźiwa, hdyż tu skót sbožnje a na tuberkulosu sthori. Stajcze ras tuton skót tamnemu napischecźo, kiž na pastwischczu a w strowym powětrju pschebywaju. Nadźijomnje ho w tym mnoho spschenjesi. —

W druhich schlesyskich wokrjesach, wosebje we Schunowskim, je pschewrót hródże a pastwischcza hižo daloko dopředka. Wuspěchi njesmu wuwostale. Tam je skót strowy a symy a je swojim plahowarjam mnoho pschipo-snacza pschinjesło a to wschelake myta a premije na skótnych wustajenjach. —

Wo druhich skótnych khorosczach w Delnjej a Hornjej Schlesyskej symnym hischcze tole:

Po „Reichsanzeiger" pokhicźenych wosjewjenjach statnych skótnych lekarjow bě sćaženosć spocźatk junija nimale runje tak symna, kaž spocźatk meje. Lětniczanski wokrjes mějesche wot 63 padow w Delnjej a Hornjej Schlesyskej wscho hromadze 34 a w 13 wokrjesach psches połozan. Mjez nimi su Wohlauski a Hirschbergski ś 9, Jaworski a Schunowski ś 5 padami potrjechene.

Pokhroma a schtintawa stej trochu wrócejo schloj. — Swinjaza mrětwa a mór stej ju powjetschiłoj. S njej je Lětniczanski wokrjes jara potrjecheny. Wósshor, pluwaza khorosć, wulke jětra, wowcze jětra a podobne khorosće njejsu w Delnjej a Hornjej Schlesyskej skót doma pytałe.

Ze susodnych a dalšich krajow.

S **Kinza** pola Drjezdźan. Autowe njesboże sta ho w nozy k wulkorje pola Hornsdorfa. Auto ho pschecź-lesny. Jena žona a wjednik so cźežko franischtaj.

S **Drjezdźan.** W Drjezdźanskej cźełowej paleeni je ho w juniju 188 cźełow spatiło, a to 93 muzitelow a 95 žónskeho spłoha. — Sandźenu njedźelu pola Loschwicźanskeho mosta Łobjowoh parnik do jenesho cźołna srasy, w kotrymž dwoja sedźełestaj. Jenoho zmjerczi wulkowodny, mjez tym so ho druhi tepi. Jeho cźeło hischcze njenamakachu. — Na tudomnej ptaczej luzy nasta w sandźenej nozy hlinea mjes nekotrymi Hamburgskimi cźełkami. Kalachu ho ś nożemi. Jenoho moricźu a jedyn so cźežko srani. 7 wosobow sajachu.

* S **Grunawy.** Cźežko wopałeni nanałachu tudomne-dny 13-letnu bžowku murjerja Wilhelma Anjorgt. Wona bě sstwu mjetła a pschi tym ju blisko khachli widlischcza nadpadnychu, na kotrejž cźekejesche. S khachli bě woheń wupadnył a jeje drastu sapalił. Ju do khorownje dowjesechu, hdźež borły po tym wumrě.

S **Rochlicz** pola Freiberga. (S kolom smjertnje snjesbožiłk.) Tsi kolejźoni sandźenu njedźelu ś wotmachom po Rochlitzej horje dele jěchachu, srasnychu do schtoma a buchu ś kolow wjerhnjeni. Drogista Boniz ś Kamjenizy ho tak cźežko srani, so borły po pschewjesenju do khorownje wumrě. Tamnaj kolejźonaj ś lohkim sranjenjom wotesłódźichtaj.

* S **Kamjenizu.** S kolom cźežko snjesboži 16-letny drogista Hellmuth Bonitz. Won na jenym rózku pschez jara spěschnje wokolo jěchasche. S tym srasy do schtoma a sebi nop rosrasy, rutu slama a sunitka cźežko srani. Jeho do khorownje dowjesechu, hdźež hodźinu po tym wumrě.

* **Nazitarski muz Duringkeje** je wumjelkał Romdorf w Frankendorfje pola Mellangen. Won bu 27. měrca 1826 rodźeny. K lětu w měrzu, jeli tón dźeń dożiwi, budże potajkim 100 lět stary. Starz je hischcze cźiłuje a duchownje zyle strowy a je, kaž so sda, posledni veteran ś lěta 1849.

* **Cźežku auto ś wulětnikami snjesboži.** S Marburga ho powě: Wutkinizy tamneho katolskeho dźełaczerskeho towarschwa mějachu wulět k Hermannowemu womnikej. Nuto poczinjasche so wjerhacź a ho swórczi. S 32 mutska sedźa-zych jo 5 cźežko a 6 lohko srani.

* **Cźežke njesboże w maschinowej fabriky** sta ho sandźenu pondźelu w Lindenje. Jedyn grotowy powjas ho rostorże. Pschi tym k njemu pschitrawjacy pschinak do hlubiny padny. Diwaj dźełaczerjej, kotrajž pod nim dźełaschtaj, ho huydom morischtaj.

* **Žiwjenje horny je zwojim saplacźił.** Na drósy mjes Prenzlawu a Templinom pschecźahny ho pó cźmje auto ze schtyrjomi wozowanami, kotryž cźyschce ho žornje wumi-nuwschi, kotraž nahle ś lěża wuskocźi. Wjednik auta bě huydom morwy. Jena lětałka ś Berlina hebi rutu a nogu slama. Prenzlawski hamtski rada a jeho mandźelska ho cźežko sranischtaj.

* S **Grimma.** Wulki woheń wudyri sandźenu njedźelu w nozy we wulkim rěsaku firmy Franza Spreea w Groß-bothenje pola Grimmy. Woheń ho jara spěschnje na zyku tworeju wupschestrě. Jako wobjinowa wobora pschi-khwata, njehodźesche ho wjele wjazy wuthowacź. S wulkej prózu w blizkosći stejaze drjewowe, sklady wobrócki. Hasczenje bě jara wobcezne, dokelž nschdyż woda bo-brachowanesche. Zhły rěsak je wschelakimi wulkotnymi ma-schinami bu sniczeny. Wulki strach hrożesche wobjinowej woborje ś tym, so wulki parny kotoł na wobrożenym mětnje stejesche. Na sposo mózachu hischcze hwizłowe ventile sczahnyć a ś tym srasecznemu rosbuchnjenju za-dźiwacź. Nastata schkoda je jara wulka. Wobsedźeć na jenoż sdźela sawěsczene. Kak je woheń nastał, njeje nam hischcze snate.

* Husne ranomerdarstwo sknczi tele dny **hotelowy** direktor Hugo Kirchner we Winje. Won ikowaische ho w jenej ś tamnischich khorownjow, dokelž na wnke kichzu-boleuje cźełesche. Jako bě hotra na khwilku wotschła, sebi ś britweju 23 hlubokich ranow nareża. Hdyż so hotra wrócźi, leżesche ranomerdar bjez widomja we swojej krwi. Nekotre hodźiny po tym wumrě.

* Cźah **10 wozowow pschejeł.** W Madricze 10 wozowow w jenym wozu ś hoasa domoj jědźechu. Jako pschez żelesnisku kolije jědźechu, pschijědźe nadobo cźah a wos sobu storhny. Wschitke 10 wozowow ho morichu.

Hospodarski rozhlad.

Schewórik 9. julija 1925.

Wežerawske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,59
1 jendźelski punt	20,389	100 cźeskich krónow	12,432
100 schwajz. frankow	81,44	100 pólsk. markow	79,80

Protestowanski strajk na Berlinskej burzy. Na Berlinskej burzy su so dla wobjamknjenjow nahódnosćerskeho wubjerka jara rozhórcźkali. Zyły efektowny wobchad wcźera wupadny, dokelž bě burzowe pschedstejicźerstwo wobsamkło, energiski protest pschecźiwo wospjetnemu pschemjenjenju nahódnosćerskich nanajetow wikowanske wósnjesze za kózdy wobkhad zajwjez. Piecza žu ho pospytu-źinuze, so ho njechcyhu wschitke němske statne pozyczki, kiz-maja so nahódnosćicź, ś wospódka ś zyła wjazy inwjese-wale, doniż němski sejm w tutej nalesnosći k jasnosći njepschidźe. — Tež Drjezdźanska a Kamjenicźanska burza ho wcźera zawrě, w Lipsku pak ho wólmi.

Produktowe wiki w Berlinje. Powěsće ś Amerika a Jendźelskeje wo wowyschenych placźiznach na zitowych wi-kach sohnachu placźizny trochu wysche. Za hotowy twaru je pschezo luzowy dosć, tola je jim placźizna ...howyska. Polskicźelske sto wosebje wjele jecźmjenja. Nasunjki hubjesze njeje dósche. Tukrajneho wowsa polskicźelske sto malo. Mu-ka a womjeschki mérnje dźěchu. Zemnaż placźesche

w Berlinje

pschenicy 13.— rozi 11.50—11.60 jecźmjenja nasymsk. 10—10.15 wowsa 11.65—12.10 hr.

Sto pytaju:

Schrźiparjej wischnjom, na wischnjowon aleju w Dźěcho-rjecach.

Wohanc a wotrocźk, Herrmann w Budyschinje na Cźorno-bóśtez drózy cźo. 6.

Hotza do kuchnje, na kujeźi dwór w Delnjej Kinje.

Placźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wowsowe žnjuje po tunach abo 1000 kg, jowsat 100 kg. placźizny po stotej žrinnje.

	8. 7.	7. 7.
Pschenica	—	270-275
rozla	220 228	220-230
kaše. jecźmjen	202-216	202-216
mal. jecźmjen		
wowsa	233-242	233-240
kukurica (Mais)	215	—
pschenicz. muka	33-36,00	33-36,00
rjana muka	31-33,25	30-33,00
pschenicz. wotr.	12-12,80	12-12,90
rjane wotruby	13-13,50	13-13,25
rapš	340-355	350-355
lune łuzuje	385-390	385-390
hroch	23-26,50	25-26,50
pjeluschki	23,25,00	23-25,00

	8. 7.	7. 7.
rapš. wosuschi	15-15,60	15-15,60
poch. metasa	10,00	10 00
lezadella	13-15,25	13-15,25
běrnaze knjeh.	22-24,10	22-24,60
lny	21 22,00	21,00-22
lany wosuschi	24-26,60	24-26,00
mobre łupiny	22-23,60	21-22,60
zolte łupiny	12-13,50	11-13,50
zolte łupiny	15-16,50	14-16,50
syno, 50 kg	3,30-3,90	3,30-3,90
słoma, rjana	1,00-1,45	1,00-1,45
„ pschenicz.	0,95-1,45	1,00-1,45
„ wowsyna	0,90-1,80	1,00-1,30
„ jecźmjena	0,95-1,00	0,95-1,00

Na pschedań:

7 tibjatow, 4 njedźele storych, w Porschizach cźo. 8.

Wowcźerske pjuz, w industrijowym dworje w Huschezach cźo. 35.

Konjazaj grataj w mlynje we Wjelkowach pola Semja.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Wiki njesmu so hischcze wutwile. Wobkhod je jara mérny. Tendenza: worzałowaja.

Placźizny rěsneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

8. julija 1925 Placźizny po penn. a ſt. hriwnach.

Skótne dreznja a wobnamjenjenje.

Woły: 377.

Wolnomyslne, wukormjene, najwjetschele rěsnje hódnosće, hacź do 6 lět	58-62
Mjese mlodsche, wukormjene	50-55
Mjenje wukormjene mlode, derje pitowane	43-48
Mjenje pitowane wschich starosow	33-38

Bytki: 389.

Wolnomyslne, wukormjene, najwjetschele rěsnje hódnosće	55-59
Wolnomyslne, mlódsche	50-53
Mjese wukormjene mlódsche a derje pitowane	45-48
Schwatne	36-4)

Kalosaj a krowy: 897.

Wolnomyslne, wukormjene [illegible] rěsnje hódnosće	55-61
Wolnomyslne, wukormjene kalosaj najwjetschich, rěsnje hódnosće hacź do 7 lět	43-50
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite mlódsche krowy a kalosaj	34-40
Derje pitowane krowy a mjenje pitowane kalosaj	26-30
Mjenje a schpatnje pitowane	20 24

Cźelata: 2400.

Najlepsch. wukormjene	70-75
Mjerse wukormjene a tajke wot kyza	62-68
Schpatne	45-50

Mowzy: 8355.

Mlódsche a starsche wukormjene	48-55
Starsche wukormjene	39-44
Mjenje wukormjene (Sauhafe)	20-28

Swinje: 9979.

Wolnomyslne, wosebitych razow a jich schtjerilonow, hacź do 1½ lět stare	79-81
Wukormjene	78-80
Mischne	75-77
Schwatne	73-74
Ranje a kundrohy	72-76

* S **Grunawy.** Cźežko wopałeni nanałachu tudomne-dny 13-letnu bžowku murjerja Wilhelma Anjorgt. Wona bě sstwu mjetła a pschi tym ju blisko khachli widlischcza nadpadnychu, na kotrejž cźekejesche. S khachli bě woheń wupadnył a jeje drastu sapalił. Ju do khorownje dowje-sechu, hdźež borły po tym wumrě.

S **Rochlicz** pola Freiberga. (S kolom smjertnje snjesbo-žił.) Tsi kolejźoni sandźenu njedźelu ś wotmachom po Rochlitzej horje dele jěchachu, srasnychu do schtoma a buchu ś kolow wjerhnjeni. Drogista Boniz ś Kamje-nizy ho tak cźežko srani, so borły po pschewjesenju do khorownje wumrě. Tamnaj kolejźonaj ś lohkim sra-njenjom wotesłódźichtaj.

* S **Kamjenizu.** S kolom cźežko snjesboži 16-letny dro-gista Hellmuth Bonitz. Won na jenym rózku pschez jara spěschnje wokolo jěchasche. S tym srasy do schtoma a sebi nop rosrasy, rutu slama a sunitka cźežko srani. Jeho do khorownje dowjesechu, hdźež hodźinu po tym wumrě.

* **Nazitarski muz Duringkeje** je wumjelkał Romdorf w Frankendorfje pola Mellangen. Won bu 27. měrca 1826 rodźeny. K lětu w měrzu, jeli tón dźeń dożiwi, bu-dże potajkim 100 lět stary. Starz je hischcze cźiłuje a duchownje zyle strowy a je, kaž so sda, posledni veteran ś lěta 1849.

* **Cźežku auto ś wulětnikami snjesboži.** S Marburga ho powě: Wutkinizy tamneho katolskeho dźełaczerskeho towarschwa mějachu wulět k Hermannowemu womnikej. Nuto poczinjasche so wjerhacź a ho swórczi. S 32 mutska sedźa-zych jo 5 cźežko a 6 lohko srani.

* **Cźežke njesboże w maschinowej fabriky** sta ho sandźenu pondźelu w Lindenje. Jedyn grotowy powjas ho rostorże. Pschi tym k njemu pschitrawjacy pschinak do hlubiny padny. Diwaj dźełaczerjej, kotrajž pod nim dźełaschtaj, ho huydom morischtaj.

* **Žiwjenje horny je zwojim saplacźił.** Na drósy mjes Prenzlawu a Templinom pschecźahny ho pó cźmje auto ze schtyrjomi wozowanami, kotryž cźyschce ho žornje wumi-nuwschi, kotraž nahle ś lěża wuskocźi. Wjednik auta bě huydom morwy. Jena lětałka ś Berlina hebi rutu a nogu slama. Prenzlawski hamtski rada a jeho mandźelska ho cźežko sranischtaj.

* S **Grimma.** Wulki woheń wudyri sandźenu njedźelu w nozy we wulkim rěsaku firmy Franza Spreea w Groß-bothenje pola Grimmy. Woheń ho jara spěschnje na zyku tworeju wupschestrě. Jako wobjinowa wobora pschi-khwata, njehodźesche ho wjele wjazy wuthowacź. S wulkej prózu w blizkosći stejaze drjewowe, sklady wobrócki. Hasczenje bě jara wobcezne, dokelž nschdyż woda bo-brachowanesche. Zhły rěsak je wschelakimi wulkotnymi ma-schinami bu sniczeny. Wulki strach hrożesche wobjinowej woborje ś tym, so wulki parny kotoł na wobrożenym mětnje stejesche. Na sposo mózachu hischcze hwizłowe ventile sczahnyć a ś tym srasecznemu rosbuchnjenju za-dźiwacź. Nastata schkoda je jara wulka. Wobsedźeć na jenoż sdźela sawěsczene. Kak je woheń nastał, njeje nam hischcze snate.

* Husne ranomerdarstwo sknczi tele dny **hotelowy** direktor Hugo Kirchner we Winje. Won ikowaische ho w jenej ś tamnischich khorownjow, dokelž na wnke kichzu-boleuje cźełesche. Jako bě hotra na khwilku wotschła, sebi ś britweju 23 hlubokich ranow nareża. Hdyż so hotra wrócźi, leżesche ranomerdar bjez widomja we swojej krwi. Nekotre hodźiny po tym wumrě.

* Cźah **10 wozowow pschejeł.** W Madricze 10 wozowow w jenym wozu ś hoasa domoj jědźechu. Jako pschez żelesnisku kolije jědźechu, pschijědźe nadobo cźah a wos sobu storhny. Wschitke 10 wozowow ho morichu.

Najnowiše z cyłeho swěta.

W Gerje žu 4000 italjow ś dźela wusamkli, dokelž žu łožnowi wischtejo dla žadanja wjetschcze mzdy dźeło sło-žili.

*

Wotprawjowanje sahnadźenych němskich studentow we Moskwje je so wotstorczało.

*

We Warschawje žu nowe bolschewiske spionazne hnězdo wuzwědźili. Wjesteho Vinzenta Klinicza, kotryž spionaž wodźesche, wjedawscheho offizjera Lamchu, wjesteho Steinarta a wósu Skukowsku žu jasli. Woni žu pólskich offi-zjerow wopojili a ś nich wojesće potajnosće wutkałschowali, kotrej žu potom bolschewikam pschedrajili. Klinicz je tež kommunistiku agitazju mjez pólskimi offizjerami wjedł a kommunistiski generalny staб organizował.

*

Francowske finjezejstwo zebi wot parlamenta snowa 300 milijonow frankow za wójnu w Marokkowskej žada.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol". Dźensa stwórik zwučo-wanje wupadnje.

Lichań. „Zernička" tutón tydźeń njespěwa. Zo mohli z wuknjenjom nowych spěwow započeć, prosymy wšitkich należnje, zo bychu pjatk, 17. julija do spěwneje hodźiny přišli.

Pančicy. „Lipa Serbska". Mužscy spěwarjo proša so, zo bychu pjatk wječor ½9 hodź. do Serbskich Pazlic přišli k zhromadnej pruzy z Njebjelčanskimi spěwarjemi dla njedźelskeho swjedźenja. Dirigent.

Pančicy. Jednota „Sokol" ma pjatk we 8 hodź. we Wudworju zwučowanje. Načolnik.

Porsicy. Jednota „Sokol" wuhotuje njedźelu, 12. julija sokolski swjedźeń, na kotryž so wšitcy Serbjo, přećeljo Serbow, wšó sokolske Jednoty a towarstwa z tutym wutrobnje přeprošuja. Wot ½1—½2 hodź. powitanje towarstwow. W 2 hodź. čah na swjedźeńsku łuku.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerʼ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěsčtki: A. Dučman w Budyšinje.

Šeroko młóćenu

słomu

kaž tež wše druhe družiny kupuje

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Dźělbu najlěpšich **mantlow** za jězdne koła z malymi rjanosćowymi brachami ma jara tunjo wotedać.

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4.

Dorjezdźeržana **ručna młóćaca mašina**

(Handdreschmaschine) je na předań w Smjerdźacej čo. 13.

Poručam

trjebane meble

tež male meble a polstrowy wěcy po wurjadnje tunich płaćiznach.

E. Stelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Kurjatka a prosawki

kupujeta wo kóždej dźělbje

Bratraj Wieck

w Běłej Wodze

na Mužakowskej drózy 47.

Kriseler

Na Bohatej hasy 29

Na Bohatej hasy 29

Najwjetši, najstarši a prěni wobućowy wobkhod w měsće poskića Wam k lětušemu

saisonskemu wupředawanju

wot 10. hač 23. julija

cyle wosebite lěpšiny

Mózu tehodla jara poručeć, zo byšće sebi runje nětko swoju potrjebu nakupili.

Přeswědčće so we tunjosći a kajkosći!

Wobkedźbujće moje wukładźenja we woknomaj!

Jenotliwe pory cyle wosebje tunjo!

2 dyrbłnje dźěłby sa jara poniżene.

Kupuju stajnje

po najwyšších dniowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe blesse (żelezo a metale jenož na wu pokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčeńskej hasy 1a

Telefon 1346.

Mušace a žonjace

jězdne koła

we wulkim wubjerku po přihódnych płaćiznach,

gumi najlěpšich znamkow

we wulkim wubjerku.

Riemannske lajarnje

wurjadnje tunjo

Oskar Strauch

na hornčeńskej hasy 18.

Makkowe

košle

kholowy

košle z předkošlu, nohawicy

zoki

Rud. Osswald

jenož

na serbskej hasy 3

Njedźelu, 12. julija so we Lupoji

nowe zwony poswjeća

Připołdnju w 12 hodź. woteńdźemy na Radwořske dwórniščo po zwony. Wšě wosadne towarstwa prosymy wo bohate wobdźělenje.

Cyrkwinske předstejićerstwo.

Hosćenc w Stróži p. Wulkich Zdźarow.

Sobotu, 11. julija 1925.

Wjesely lěćny wječor

w zahrodźe z lampionami wupyšenej, pod kěšacymi lipami wjesele přebywanje. Za młodosć na zali

pyšne reje z dobrej husleńskej hudźbu

zdobom **kheleknlenje wo myta,** sadźenje 20 pj.

Myta: 1 jězdne koło, 1 drastny khamor, 4 stóły, por stupnjow a wšel. druhe.

Wo přećelnu podpjeru proša **zrjadowarjo.**

Njedźelu, 12. julija **doswjećenje.**

K wumłóćenju žnjow

dopominam na swoje nowe

Lanzowe Bulldog-młóćadło

a poručam jo najlěpje a přijimuju wot nětka skazanki

Pawoł Laukus w Budyšinje

na Hornčeńskej hasy čisło 40, telefon čisło 496.

Janko-jězdne koła

njeznjčomne - lohke ne - tunje płaćizny

Takle sudźi moje wotběrarstwo:

Na „Janko"-jězdnym kole jězdźu hižo 15 lět, sym z nim jara spokojom, wono běži jara lohcy, njetrjebach je hišće ženje porjedźeć dać . . .

W Lutoběu, 6. junija 1925. G. W.

J. Schieback na Mužakowskej drózy 4.

Žane klamy, tehodła prošu wo wobhladanje bjez kóždeho nuzowanja ke kupowanju. Sprawne rukowanje na kóžde koło. Podźělne płaćenje je dowolene.

Hobrscy wulki

je wubjerk **rólkatych tobakow**

kaž tež

cigarow, cigaretow, shągowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Do kóždeho serbskeho doma słuša „Serbske Nowiny"

Saisonske wupředawanje

Wobućowy dom **Alwin Pech** na Bohatej hasy 10

Cyle wurjadne poskićenje Jenož dobre kajkosće

Nichtó njeskomdź přihódne kupowansk. składnosć

Započatk sobotu 11. julija. **Ręči serbski!** Kónc sobotu, 25. julija.

Meble, polstrowe twory, stólcy

poruča jara tunjo

W. Desmang

na Mužakowskej drózy 4.

Wobhladajće sebi mój skład bjez kupjeneho dyrbjenja. Podźělne płaćić bjez přirazka k płaćiznje je dowolene. Předźěłanje polstrowych meblow spěšnje wuwjedu, přindu tež do domu.

Pawoł Rehork

pruhowany moleński mištr

w Budyšinje na Sukelnskej hasy 34.

Wuwjedźenje jednorych dźěłow

wumělskich molowanjow

kaž tež molowanjow w cyrkwjach, na zalach, w hosćencach, kofejownjach atd.

Zhotowjenje rysowanjow, skiccow a namjetow.

Bonbony

„Mój poražak" 1/4 punta jenož po 15 pj.

„Moja kajkosć" šlez. měšenje 1/4 pt. jenož po 30 pj.;

praliny

1/4 punta jenož po 25, 30, 40 a 50 pj.;

zlemk. šokolada

z worjechami 1/4 punta jenož po 30 pj.

smjetanowe bonbony

1/4 punta po 25 a 40 pj.;

mjatlička (Pfefferminz)

w 100 gram. tafłach, jena jenož po 20 pj. atd. atd.

Paleny kofej

1/4 punta wot 70 pj. hač 1,20 hr.

wosebje mózu poručeć

Mokka-měšenje

1/4 punta po 1,10 hr.

Kakao

„Gaedke", punt jenož po 60 pj., najlěpša kajkosć.

Kofejowy skład

E. Eckhardt

w Budyšinje

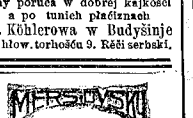
na rózowej hasy 6

Mužace Žonjace košle

spódnje suknje, spódnje kholowy, wupjerki, cychi, přikrywy, bildowe ruby, twjelki, trjenja, gardiny poruča w dobrej kajkosći a po tunich płaćiznach

W. Köhlerowa w Budyšinje na hłow. torhošću 9. Ręči serbski.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčeńskej hasy čo. 10 poruča jězdne koła, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Semena wuporjedź.

Saisonske wupředawanje

wot soboty, 11. julija hač do soboty, 25. julija

po jara poniženych płaćiznach

Moje mjeno rukuje Wam jenož za hódnostnu tworu

Jenotliwe zbytkowe pory cyle wosebje tunjo.

Martin Jähne na šuleńskej hasy 9

šewski mištr.

Sylna podsobna

kruwa

je na předań we Worcynje čo. 23.

Poručam płaćizny hódno jaki do wětra, mantle do powołanjow, žonjace a dźěwčace šórcuchi a draščički, šórcuchi do myća, dźěłanske kholowy, manchestr. kholowy, zamkańske wobleki, žiłdźane šawle, štrumpy, košle, spódnje kholowy atd.

Jurij Robel

w Budyšinje na jerjowej hasy 20

Časopis

„Kulturwille"

njech sebi kóždy w „Serbskej kniharni" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćel 2,30 hr.

Na 100 domjacych dźěłaćerkow

za dalije, krysanthemy, róże, naliki atd. pytaja so hač do trajneho dźěła. Njewučene dźěłaćerki so darmo wuwu

Kwětkowa fabrika w Budyšinje

Pachaly & Co. tow. z w. r.

na Zwonkownej lawskej hasy 16 w prjedawšej Litter

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihiskěrnja, zap. dr. z w. rnk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 158 **Budyšin — pjatk, 10. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski šejm wo piwowym a tobakowym dawku.

W němskim šejmje je so schwalił prěni króć wo knjeježiwowej pschedłohy wo powyschenju piwowego a tobakowego dawka jednako. S tym bě swjasany namjet němsko-nazionalneje strony, kotraž němske knjeježiwo namolwja, so by so němskemu finanzneumu ministrej pokmoż dała, skoro tobakowe zło, 130 hriwnow za dwójny zentnar wuežinjazy, sabo sawjesćo.

Sozialdemokrat **Simon**-Schwabenski pschećiwo powyschenju piwowego a tobakowego dawka rěčeše. Wyschschi piwowy dawk na so wobžeže tohodla wotpokasacz, dokelž so z nim dźěło w piwarnjach smjeješchi. S tym by sabo wjele dźěłacerjow dźěło zhubiło, a liežba dźěłonjemějerjow by pschiběrała.

Demokrat **Büll** praji, so je tobak trěbna wěz schérokich ludowych worschtow.

Dr. **Horlacher** z bayerskeje ludoweje strony na to pokasa, so jeho pschećelsko nochzeja zyku pschedłohu wotpokasacź, dokelž wona někotre lěpschiny za Bayersku wopschija. Jejne tarify dyrbi wón wotpokasacź. Nowa pschedłoha knjeježiwowych stronow poknu dawkownu swobodu malym piwarnjam nize 160 litrow da.

Fehr z hospodarskeho sjednoczenstwa na polěpschenje pschedłohi pokasa, kotraž so piwarnjam pschiwobroca.

Němski ludowy **Semming** pschedłohu wotpokasa, kotraž so potom dawkownemu wubjerkej pschepokasa.

Finanzne ministerstwo je na to knjeježiwowu pschedłohu, kotruž bě finanzny wubjerk wotpokazał, wróćo wzał. **Pschećelišiwowe, wikowańske a konsularske srěčenje we Sjednoczenych statami połnóžneje Ameriki so wikowańsko-politiskim wubjerkej pschipokasa.**

K wuradźenju potom **dojednanje z Pólskej wo wužiwanju twarjenjow w Kurzebracku** pschińdże. Po namjerje němskeho ludowca **Fridi** so tole srěčenje bźiwajo na wobcežne pohonjenje mjes Němskej a Pólskej z dujnowego porjada staji. Dalschemu srěčenju z Pólskej wo **połóženju w malym namjetnym wobłhadźe** so w sajinje němskeho nanjesneho wobydleństwa pschihłasuje.

Hospodarstwowy plan za wobšadźene krajiny so stwali.

Snižene wobrotowego dawka.

We dawkowym wubjerku němskeho šejma je so namjet pschijał, po kotrymž so wobrotowy dawk na 1 hr. 25 pj. za sto hriwnow pohtaji. Namjeth na wuživobodźenje se wobrotowego dawka za sapiźanje družstwa (konsumske towarstwa, kupowańske a rosdawańske a twarske towarstwa) so wotpokasa.

Demokratiski namjet, po kotrymž dyrbjał **luxusowy dawk** zyle spantyčz, so pschećiwo hłosam demokratow, sozialdemokratow a kommunistow saćišny. Knjeježerstwu so połnomóz da, za wěste wězy dawkowu žadźbu nize 10 prozentow pohtajić.

Na to so wo **hospodowańskim dawku** jednasche. Po namjeje hospodarskeho sjednoczenstwa so wobsamknu, so **by** so mozy stupjenju noweho sakonja kraje a gmejny njeźmědźa wot hoticzenzow, penzijow a privatnym domow za hospodowanje zusyh dawk bracz.

Konflikt mjes Czěskosłowakskej a Vatikanom.

S wotjězdom banzowego nunzija Marmagga z Prahi njeje diplomatiski wobkhad mjes Czěskosłowakskej a Vatikanom pschetorhnjeny. Nunzius je w Prasy zwjeho sastupjerja, monsignore Aratu, sa jarjadnika, postajił. Prazske cźěłi a němske sozialistiske nowiny maja nunziowe wotpuscźowanje psched Hušowym zwjedźenjom za wuzadanje ludu. Nunzius je so hižo pjatk rozsudźił, so Czechi po pschikasni Vatikana dla demonstrazijow, kotrež so pondźelu stanu, wopuschczi. Prazski arzybiskop Kordacz je to hižo zwobu w zwojej rěcźi pschipowědźił, so nunzius njemóze w Prasy wostacź. Vatikanowy protest bě so pryedy z Prahi skałał. Nunzius pak bě zwobu, hdyž stwonkownemu ministra wopyta, rjekł, so jenoż na dowolenizu dźe.

Pschi Hušowej zwjatoczuscźi na staroměschczanskim torhoschczu w Prasy, pschi kotrymž so 15 000 ludźi, president Masaryk a ministerjo wobdźělichu, njeje so zaneho pschihódźaceho hłowa pschećiwo katolskej zyrkwi rjekło. We manifestu k 6. julijej 1925, kotryž so tam cźitasche, so dorasa na Hušowy narodny wusnam kładźesche, na jeho wusnam sa znowa **narodźenje ludu, na** jeho wusnam na wobnowjenje cźěskeje zamostatnosce, na swiježowanje wschech cźěskich zwjedźowarjow a wuježwobodźerskeho dźěła presidenta **republiki z Hušom a jeho idealom.** Sswjatoczuscźi so stónczi z Hušowymi nadobnymi zkowami, kotrež wschěm zwěrnym Czechom pschikasachu, so bychu so mjes sobu lubowali, dobrych z nazbytnosczu potłocźiéz niedali a kóždemu prawdu wopokasali. Pschi zwjatoczuscźi njebě niczo pschecźiwokatolskeho zhlyschcź.

Sozialdemokratojo nunziowy wotjězd wuzijo zwobu jadaju, so bychu so diplomatiske zmyki z Vatikanej wotkamali a so by zwjem wobsamknuł, so by so stat wot zyrkwje dźělił.

Nowe hibanje mjes ruskimi emigrantami.

W Pariźu so powěda, so so tam sapoczatk augusta parlament **ruskich** emigrantow cźekjenjezow) pod pschedsydstwom nědźiwscheho hłownego roskakowarja Nikolaja Nikolajewicza sendże, so by ruske knjeježerstwo wuzwolił, kotrež ma so wo pschihódnem wukmoznym prózowacź. Dale je so we rozprajenju, kotrež je so w hrodźe wjerćka Radźiwiła we Chojcznu njedawno wotmeło, wobsamkło, ruski generalny stab reorganisowacź a jón wulkowjerćeje Nikolajej jako wojerstu pschiradu pschidźělicź. Wschě tele pschipiranje móza so jako pschihoty za powschitkowne postupanje pscheciwo bolschewiskej Ruskej wobhladacź.

Najprjódy so ruske namjesne kraje, Finska, Lotyschska, Litwa a Pólska namolwja, so bychu so pscheciwo Ruskej se pomozu ruskich cźekjenjezow bronile. Ruskich cźekjenjezow we wukrajnu su pjecza tři milijony. Dwě europiskej wulkomocy pjecza jich hibanje podpjeratej.

Wójnske pschihoty w ranschej Asiji.

„Times“ z Pekinga powědźa, so Ruskojo wojerske pschihoty w sabaikalskej Sibirskej a w Mongolskej cźinja. We Uriy, hdźež je wjele němskich a druhich cźłatkow a panzerowanych automobilow zhromadźenych, so nětdźe 4000 Mongolow wojerźy wuwuczuje; tež artillerija je so za nich pschijwjesła. W Kalkanje Ruskojo wojakow chinskeho generala Fenga wuwuczuja. Tutón je nowe wojewjenje na tschejschtanow wudał, w kotrymž na Jendźelczanow zwjari a jich winuje, so nabožeńske pschejźiwědźenje za imperialiske samymły sujewuživaju.

Psched ważnymi pscheměnjenjemi w Bolharskej.

W Sofiji so mjes politikami pożlednje dny powěsć rosnješe, so w Bolharskej k ważnym politiskim pscheměnjenjam dóńdże. Powěda so, so je so w pożlednim pożedženju knjeježerstwowego bloka wjetschina pschitomnych za to wuprajła, so by Cankowowe ministerstwo hnydom wotstupiło. S hłownej pschicźinu tehole rozsudźenja je njespokojnosć pola **sobustawow** knjeježerstwowego bloka, so je Cankow z hrajku wojerskeje ligi, kotraž jemu zwoju wolu pschikasuje. Pódla teho Cankowej porokuja, so je je zwojej politiku Bolharsku wot druheje Europy wotsamocźił a djenžniske njedowerjenje k njej sawinował. Po měnjenju někotrych politikow dyrbjał so na cźoło noweho knjeježerstwa wjednik „demokratiskeho zgowora“, Lapczew, stajicź. Tutón je na měrowej konferency w Pariźu z pschedźodu bolharskich wotpósłanzow był a ma mjeno pomérneho a dobreho politika. S powěsćerni wo Lapczejowej kandidaturje su so w Sofiji też powěsće wumórile, so budże nowe ministerstwo se sastupjerjow wschelakich stron wobsteješe. Tele powěsće su so w politiskich kruhach sympathizuju pschijale, tola ledma schtó wěri, so by wojerska liga, kotraž dźenża w politiskim žiwjenju Bolharskeje hłownu rólu hraje, so knjeježtwa a wliwa wotrjeka a so by psched cźisce měschczanskim knjeježerstwom wróćo stupiła.

Wo pomérach mjes Južnoślowjanskej a Grichiskej.

Wo pomérach k nowemu grichiskemu knjeježerstwu Belgradske knjeježerstwo blizko stejace nowiny „Vreme“ w sawodnym nastawku pischu. Nowe knjeježerstwo žebi zwjask z nami pscheje runje kaž stare. Też žebi pscheje, so by so **pschipósłanje bolschewiskeho knjeježerstwa wróćo wjacź.** Wo tym maje so w najbliżschim cźasu rozsudźicź. Wocźakuje so, so budże so statny sekretar zwonkownych naležnosczow, Chamberlain, se sastupjerjom ruskeho knjeježerstwa, Rakowskim, kotryž je so runje z Moskwy do Londona wróćił, wo njepschećelskej agitazji bolschewikow pschećiwo Jendźelskej rosrěčeć.

Wjednik jendźelskich dźěłaćerjow Thomas pscheeźiwo ruskim methodam.

W zhromadźenju jendźelskich żelesnizarjow w South Portu bě so z wopórěda wobsamknjenje namjetowało, kotrež wjetschich podpjeru za dźěłaćerjow žadasche. Dźěłaćerski wjednik Thomas so rasnje pscheeźiwo tomu wuprajł. „Njech so schtožkuli praji“, won roskładze, „za budu hacź do zmjerscze pschecźiwo tomu wojowacź, so so w Jendźelskej ruske methody zawjedu. Hdy buchu so tajke sumny płaciłe, kaž so tu žada, mjenujzy 30 schillingow za muża, 15 schillingow za žonu a 10 schillingow za kóżde dźěcźo, njetrjebał zgała nichtó wjazy dźěłacź, a schtó dyrbjał te pjenjesy saptaćicź? To je njerozsum a změlchne. Bjesdźěłosći może so jenoż internazionalnje wotpomhacź, z tym, so so ludźo k sebi zbliža, so kraje mjes sobu wikuja a so wójnu pschestanu.

Wobsamknjenje, kotrež so stónczne pschija, jenoż knjeježerstwu porokuje, so sa wotstronjenje bjesdźěłosće niczo njecźini.

W prajschenju wojowanja **dźěłacerjow we wuhlowych podkopach i dźěłodawarjemi,** sda so, so krisis po wótrotsći popuschczi. Ministerstwo je hyrdu dołho wo połoženju we wuhlowej industriji wuradźowało. Ministerski pschedsyda dr pscheeźiwo temu, so by knjeježerstwo pschesahe sapschinjyło. Món swojim kollegam łódźi, so zu so dźěłaćerjo a dźěłodawarjo mjes sobu zbližili. Wo pożedženju internazionalnych górnitich swjazkow so powědźi, so Němska wuhle po nizschej płacźiwje połtscha, a so tohodla wobżedżerjo franzowskich wuhlowych podkopkow swojich dźěłaćerjow namolwjeja, so bychu poniżenju nsdy wo 20 prozentow a podleschenju dźěłańskeho cźasa pschihłosowali. Podobne wobstejnosce su w Belgiskej. Wobsamknuty so, wotpósłanzow do Ruskeje pósłacź, so bychu tamniske wobstejnosce we górnitiwje studowali. Jako wotpósłanzy so mjenowachu sastupjerjo Jendźelskeje, Belgiskeje, Němskeje a Pólskeje.

W delnim žejmje je sekretar górnitich dźěłaćerjow dźěłit, so je so wot junija 1924, hdźež wotbywanje wuhla popuschczi, 500 wuhlowych schachtiow zamkło. W nich je 110 423 wožowobo dźěłało.

Jendźelska psched wótrymi naprawami pscheeźiwo Ruskej.

Jendźelska ministerska rada je sa pożlednje pjecź dnjow tśi pożedženja mětła. Tale żiwa dźěławosć je nadpadna, tola so wo tym, schtoż je so wuradźowało a wobsamkło, niczo do zjawnosce njedawa. Najbóle Jendźelczanow nětkle jendźelsko-ruske poměry zajimuja. „Daily Telegraph“ pcwć, so někotři ministerjo žebi žadyn wuspěch njelubja, hdy by so do Moskwy wótra protestowanska nota pózłała.

„Daily News“ pischu, so ma jendźelske knjeježerstwo wotmyślenje, **pschipósłanje bolschewiskeho knjeježerstwa wróćo wjacź.** Wo tym maje so w najbliżschim cźasu rozsudźicź. Wocźakuje so, so budże so statny sekretar zwonkownych naležnosczow, Chamberlain, se sastupjerjom ruskeho knjeježerstwa, Rakowskim, kotryž je so runje z Moskwy do Londona wróćił, wo njepschećelskej agitazji bolschewikow pscheeźiwo Jendźelskej rosrěčeć.

Wójna w Marokkowskej.

Kaž Pariźiti „Journal“ z Rabata powě, je pożledni wuspěch francowskeho wójska wulki zaćišćej na marokkow-

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski!

Najl. a najtańša kupowańja wobućow. Póduźowanje spěšnje a tunjo

ſkich wobydlerjow cžinił. Hacž dokal njerowſtajnjene ſpłahł na stronu Franzowſowſow ſtupaju. Njeſcheczeſel je jara cžežko ſchkodowal.

Po zdželenym „Matina“ je miniſterſki pſchedſyda Painleve po wutorniſchim roſrěcženju ſ nowym hłownym roſkaſowarjom franzowſkeho wójſka w Marokkowſkej, generalom Naulinom tutenmu rjekł, ſo njeje trjeba, ſo by ſwoje puczowanje do Marokkowſkeje pospěſchił, dokelž ſu poſlednje powěſcze ſ Marokkowſkej jara ſpokojaze.

*

Pſchi ſpoczatku poſedženja deputkrtſkeje komory je miniſterſki preſident Painleve wojſewił, ſo je powěſcz jenych Parižſkich pſchipokodnišchich nowin, ſo by riffzy Kabylojo mělo Taſu wobſtadžili, njewěrne. Painleve pſchipomni: „Praſchamy ſo, kotre agentury móža ſajim ſa to měcz, ſo by taſte powěſcze roſſchěrjeja.“

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 20. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera ſo w Sakſkej a Schleſyſkej nahkwilnje wumjedri. W połodnišchej Franzowſkej, Schwajzarſkej a krótkowjeczornej Němſkej je ſo do deſcheza dżo. Teſ my mamy bliſčze dny dale ſ njewobſtajnym wjedrom liczicz. — Jutſje ſobotu błónczko w 4 hodź. ſkhodża a ſo 8.10 hodźin khowa. Mjezacžk ſchadża wjeczor 11.2b hodźin a ſo dopołnja 10.28 hodźin khowa.

— **Schkrowa powěſcz wo wjedrje:** W połnóznej Němſkej njewjedrate, w połodniu ſo rucze wumjedri.

— **Dopišy na wyſchnoſcze.** Dźiwaju na ſpudniſke proſdniny, chcemy na to kedźbne cžinicz, ſo njeje derje, ſo ſo pſchi dopiſach na wyſchnoſcze mjeno pſchedſtejiczerja tuteje wyſchnoſcze jako napiſmo na liſt ſtaji. Wotpołtarjej hroſy ſtrach, ſo ſo jeho liſt w privatnym bydlenju ſ mjenom pomjenowanewho ſaſtojnika woteda a tam njeſwoczinjeny leżo woſtanje, doniž ſo tón ſ dowoła njeworcži. W kóždym padże doſaha, wyſchnoſcz abo hamt woſtajenicz, kotrenuž dopiſ płaczi.

— **S kolom padny** wczera rano wokoło 7 hodźin mjezacženki ſaſtojnik, kotryž hiſchcze w Luboſu pola Kunwalda bydli a kóžde ranje do Budyſchina jězdži. Na Nowoſlezkej dróhy ſo jemu widły na kole ſtamacžku. Wón padny tak ſtraſchnje, ſo ſebi wobrucžku ſtama. Jeho napſrjedy do twarjenja dróhowcho wothkladarja Grunda donjeſechu. Tón to hnydom ſanitetnej koloneje cžełowjeku kichżo w Budyſchinje k wědjenju da. Jeho k lěkarjej do Schumbacha dowjeſechu. Wot tam móżeſche ſo pſchi domoj podaci.

— **Lětne ſchulſke proſdniny** ſapoczną ſo ſa Budyſchiſke ſchule dźenſa pſchihodnju. S nowa ſapoczina ſo ſchula wutoru 18. auguſta.

— **Sſowobodne mjaſowe jětli w Budyſchinje.** Sobotu 11. julija dop. wot 9—11 hodźin wotedawa ſo žyre howjaſe mjaſo punt po 40 a 50 pf., žyre ſwinjaze mjaſo punt po 50 a 60 pf., Sſwinjaze mjaſo wotedawa ſo jenož na cžiſła 2351—2550.

— **Wiele malenow a malo cžornych jahodkow** je letſa wokoſchje w połnóznych Cžechach. Wunoſi bě hacž dotal ſa kaſanu. Hromadżerjo pak žebi wuwoſ jahodkow zadarmo. Cžorne jahodki ſu letſa jara droſe.

Sc **Sſupowa** pola Wohowna (Halbendorf). (Mordarſtwo.) Na dróſy mjes Budeſtezami a Kunwaldom ſu ſchtyri ſtatoki, mała wjeſka Sſupow. Wottam dóſaże k nam powěſcz, ſo je ſo tam hrjebu połopołnju ſžiwoſcžeſcz Kuhmann ſhubił. S pytanjom jeho žiwóſni na hornjej łubi wobwěſnjenuchho namakachu. Wón be zyle krwawh. Kuhmann mějeſche nětkotre hłuboke rany do wutrobnja. Kaž ſo ſdaſche, je žebi njeſſožiwny hoſpodarſkich wobſtejnoſcžow dła žiwjenje wſak. Wón zawoſtaſi mandżelſku a 5 bźeczi. Kaž ſo nam nětko połdźiſcha ſdżeła, jedna ſo tam pjecza wo mordarſtwo. Dokelž w dełinim poſthodże łute krwawe błoki namakachu, wjez ſudniſky pſchepytachu. Pſchi tym ſo wupokaſa, ſo je zyle njemóżno, ſo je ſo Kuhmann wo ſſwoje deleka do wutrobnja lót a potom ſo hiſchcze ſchoł na hornju łubju wobwożnycz. Na pak bě móſcheń namakała a ju jej ſaſo wróczi. Sbujerka bě nad ſprawnoſcžu namakarki tak hnuta, ſo je bohate wuto ſa ſprawne namakanje dari.

S tym ſhubi wſchu nadżiju na ſaſonamakanje. Khuda žona pak bě móſcheń namakała a ju jej ſaſo wróczi. Sbujerka bě nad ſprawnoſcžu namakarki tak hnuta, ſo je bohate wuto ſa ſprawne namakanje dari.

Z Łužicy.

S **Wjaſoržy.** Sſrjedu wjeczor we ſwojej dźełarni wojnarſki miſchtr Fröda cžežko ſnjeſoboži. Jene żelezne koło ſo pukny. Kruchi żeleſa ſleczachu jemu do wobliczka a jeho thětro franiczku. Teſ wutrobno žebi ſnjeſboženy thętro roſmjeczke. Knjes dr. Flieger ſ Wjaſoržy jemu prenju pomoz poſticzi. Jeho ſe ſanitetnym autom do Budyſchiſkeje khorownje dowjeſechu.

S **Wulkich Nedarjez** (Großröhrsdorf). Sſrjedu rano wokoło 4 hodźin wudyri we wumělſtej blidarni Schreibera na łubji, hdżež wjele drjewa leżeſche, woheń. Jako wobjnowa wobora durje wotewri, ſbadżeſche woſſbadżeł ſ minimarownym apparatom w rukomaj na ſtjudże a bě do hłowy ſtelenj. Jeho do khorownje dowjeſechu. Zamu bróń pſchi nim njenamakachu. Spodżiwny podawk njeje hiſchcze wujaſnjenj.

Sc **Shorjelza.** (Wot ſwojeho pſa nadpadnjeny.) Skuſobnik w ſynagodży Schroeter bu wot ſwojeho pſa, kotrehoż bźiſche pſched krótkim kupił a kiž bě jako łuſaty ſnaty, nadobo napadnjeny. Skoczo ſkuſa ſwojeho knjeſa ſtraſchnje na wobémaj rukomaj a do njeſwocža, tak ſo dyrbjeſche lěkar rany ſaſchicz. Muſej ſo poradzi, ſwěrzo pſchemóc a tak hiſchcze hórſche ſzěhwi wotwobroczi. Wo ſkażenoſcz ſo tu njejedna, dokelž bźiſche jeho jako łuſataho hižo kupił.

Sc **Shorjelza.** (Sprawna namakarka.) Na łudomnych wikach ſhubi tele dny jena žona mješchnicžku ſ korbika ſ wjele pjenjeſami. Dołho ju pytaſche, ale podarmo. Potom ſo hiſchcze ſchoł na hornju łubju wobwożnycz. Na pak bě móſcheń namakała a ju jej ſaſo wróczi. Sbujerka bě nad ſprawnoſcžu namakarki tak hnuta, ſo je bohate wuto ſa ſprawne namakanje dari.

Ze ſusodnych a dalſich krajow.

S **Gottlebby.** Sſrjedu pſchipokobnju wudyri w fabrikarni dźěcži w Gottlebbje, hdżež ſo na 120 dźěcži wukhubłuje, wulki woheń. Wohnjowe wobory, kotrež dóżu k haſchenju pſchiječe, mějachu wjele dźěła, ſo dełni dźel twarjenja wohnjej wobroczi. Tſčeha ſo zyle ſpali a twarjenje też thętro wobſchkodži. Zadnym cžłowjek wo zinjenje njepſchichnże. Kak je woheń naſtał, njeje znate. Sſkody ſo tak dołho do ſaſtkeho krajneho wuſtawa dowjeſu.

S **Drjezdzan.** Pſchiſtuſchni prjedawſcheho 178. połka ſwjeczachu tute dny we wuſtajenjach dopomnjenſki ſwjedżeń a ſaſwobdżenje. Sſobotu wjeczor bě generalny appel we wulkej ſurli wuſtajenjow, hdżež wſchelazy prjedawſchi wjednizy rěczachu. Njedźelu rano bě połne kemſchenje. na dwuwnitſchczu we wulkej ſahrodze. Pyramidy ſ ſtěłbami wojnjeſowachu ſymbolitżaj mětło mjera a wotwożinka. Prjedawſchi diw. ſarat Böhma khwalesche w prědowanju wuſt ſwěrnoſcze. K ſwěrnoſczi we wěrje, k ſwěrnoſczi k bratrej a k ſwěrnoſczi k domiſnje namołowjeja nadaſ cžiſtej ſpaſzy w rukſich a franzowſkich hołach. A kak wjele Sſerbow tuteho połka wotpoczuje tam? Njeje tohodła je hódno, tutón ſwjedżeń tu naſpomnicz. Sſtaty ſpěw wo dobrym kamaradze, po kotrehoż ſynkach ſo unnohi ſeni pſchepoda, ſkónczi ſwjatoczne kenſchenje. Popołdnju bě ſabawanje a balej wěnowane. W lěcze 1927 ſwjeczi ſo ſwjedżeń w Kamjenzu w ſtarej garniſonje. Dołe ſaſoži ſo tak mjenowany „178-dżat“. Schkoda je jenoż, ſo tajſte ſwjedżenje bóle ſtarenu wojeſſkemu duchej Sſkazy hacž k cžeſczenju padnjenych a k wjeſelenju ſaſwobdżenja.

* **Majoratny knjes jako nutsſlamar pſched ſudom.** Na wſchědny prozeſ bě tele wy dla paduſchſtwa pſched kamniſkim ſudom w Drježdżanach. Majoratny knjes ſ Kendell je ſtarſcheho ſemjanſkeho ſpłaha mějeſche ſo pſched ſudom ſamolwicz. Wobſtorkženy bě lěta 1919 aktiwny offizer. Kaž ſo ſda, jeho ſtarſchez njepodpjerachtaj. Wón rjeſi do hracžkowj a ſ tym też do ſlóſtnikow. Pſchi tehdomnjſchich wobſtejnoſczach ſ wojakow cžekny. Dołho njetrajeſche a młody ſ Kendell bu hotowy ſlóſtnik. Jeho dła pſchiſchiwjenja a pſchekhowanja kradnjenych wězow a dła ſ cžežkich nutſkamanjow, kotreż ſ dwěmaj druhimaj ſłudnikomaj w Berlinje wuwjedże, pſched kamniſkim ſudom w Charlottenburgu 28. hapreje ſaſdżeneho lěta ſ dwěmi lětomaj jaſtwa ſaſudżichu. Tele dny pak mějeſche ſ Kendell tohodła pſched ſudom ſamolwicz, dokelž bě 21. ja 1923 w Drježdżanach w hoſcženju „K bělemu jelenjej“ ſ wobydlenja privatiera Wollnera drohi kožuch kradnył. Jako ſo jeho ſudniki pſchedbyda praſcheſche, kak je ſo taſke puczе pſchiſchoł, jemu wotmołwi, je jeho man ſenj pjenjeżne njepodpjerajeſche a ſo je jeho ſpytał k franzowſkej zuſlowniſkej legiji pſchewjeſcz abo ſamo do błudnja wotwjeſcz. Jeho k 6 mježacam jaſtwa ſaſudżichu.

S **Lětnizy.** Jedyn bźiſche bjes ſamolwjenja pſchi ſudniſtim jednanju wuwoſtał, tuž dyrbjeſche 30 hr. porzuchho thłoſtanja płacžicz. Nimo toho dyrbi thłoſty zeſtajenjeſcz, dokelž dyrbjeſche ſo jeho dła pſchepołožicz. To je broha ſapłata. Na tón dżeń drje budże cžaſ ſwojeho ſwjenja ſpominacz. A to bjeſe doſahajeze winy.

* **Krwawa bitwa pſchi kwaſu.** We Wieſnizach we Hornjej Schleſyſkej na jenym kwaſu k wulkej bitwje dźe, pſchi kotrejż bu jedyn dźelacžer ſ Grosſtežicy wumordowany. Druheho dźelacžerja cžežko na hłowje ſranichu a thętrje roſkalachu. Wobjeże we wobliczju je tak ſtraſchnje roſkłanu, ſo dże ſcžežka jaſo wotkhori. Meble we kwaſnej ſali ſu zyle roſbite. Sſudniſtwo ſo ſ wězu ſabera.

* **Cžežke roſbuchnjenje** ſta ſo wutoru popołdnju wokoło 3 hodź. w fiſinje we Barlin-Britzu na ſchoſejowej dróſy 67. Na njeſnate waſchnje ſapalidżu ſo wobraz a chemikalije. S tym ſta ſo ſtraſchne roſbuchnjenje a wulki

Ranje kubłerja.

S romana „Ruſki kublet“ wot L. N. Tolſtého.

4] (Pokračowanje.)

III.

Njechljudow ſaſtupi do khežti. Njerune ſakurjene ſežny běchu we „cžornem“ rózku ſe wſchelakimi łapami a drabami wobwěſchane, w „cžerwjenem“ rózku pak — doſłownje pokrjte ſe cžerwjenymi „Rußami“ (ſakrami), kotreż ſo pſchi ſnjeczatach a pſchi łauzy wożebje najhuſcžiſche cžiſczachu. Wożrjedż tuteje cžorneje ſmjerdżateje ſchcżerzarſchinwulkeje khežti běſche na wjerſche wulka roſdrěnjena, a hyrnjeż na dwěmaj měſtnomaj ſepjery běchu, bź ſo wjerch tak nahkilił, ſo kóżdy wokomik ſo ſypnycz hroſeſche.

„Haj, khežta je jara hubjena“, praſeſche hnadny knjes, hładajo na Cžurisenka, kiž, kaž ſo ſdaſche, dożyła na to njemużlesche, wo tutej wežy poręczeż.

„Wona naju ſaraſy, naju a dźeczatka ſatłóczi“, poczа ſ płacžitym hłoſom žónſka, kiž běſche ſo pod borkom na kachlach pſchilehnyła.

„... njeblédż!“ rjekny wótrje Cžuris, a ſ cžeńkim, łedy widżomnym poſmějenjom, kiż worażowaſche ſo pod jeho wuſami, wobroczi ſo wón na ſwojeho knjeſa, „ja njemóżu ſej žyła wujaſnicz, ſchto mam ſ njej cžinicz, Waſcha Jaſnoſcz, ſ khežtu, ja měnju, žym ſepjerow a ſakładow nakładł, niczo pak ſ nimi njewuczinjeſch.“

„Kak dyrbju tedy ſymu pſcheczinicz! Ach, ach, ach!“ praſeſche žona.

„To dże runje je, hdyż hiſcheze ſepjerow pſchedſtajiſch, nowm katu pſchibijeſch“, pſchetorhny ju muż ſ měrnym, ſtaroſczinym wurazom, „haj, a tſčichnu żerdź wumėnjiſch, to ſnadź nětkaſ ſymu pſchětrajemy. Žiwy wſchak nóżeſch tu potom być, ale ſatykaſch žebi zyku khežtu ſe ſepjerami, to je to; dótknjeſch-li pak ſo jeje, potom njewoſtanje cžł žaneje žiweje tſchěſtki; jenoż tak dołho hacž ſtoji, wudżerži“, wón ſkónczi, po ſdaczu jara ſpokojom ſ tym, ſo by na tule myſl pſchiſchoł.

Njechljudowa mjerſaſche a bołeſche, ſo běſche Cžurisa tak dołako pſchińcz dał a njebě ſo prjedy na njeho wobrocził, dokelž wón tola wot ſpoczatka jenje burami žanu próſtwu wotpokaſał njeběſche a běſche runje hakle pſchecžiſchczał, ſo ſo wſchitzy we ſwojich nuſach na njeho njepoſtrěduje wobroczichu. Wón ſaczuwaſche ſamo wěſtu hórkoſcz pſchecžiwo tutomu burej, ſcžahowaſche roſthněwany ſ ramjenomaj a morſchczeſche cžoło, ale napohlad na tajkule jeho wobdawazu khudobu a wotrjedż njeje měrny a ſamospokojny wuraz Cžurikowy pſchetwobroczi jeho mjerſanje do zyle ſrudneho, bjeſnadżijneho cžłowjeka.

„Nó, Ivano, cžehodła njejeſy mi to tola prjedy rjekł“, praſeſche wón ſ porokowanjom, ſydżajo ſo na maſanu ſchiſwu lawku.

„Ja ſebi to njeſwěrich, Waſcha Jaſnoſcz“, wotmołwi Cžurik ſ tym zyle ſamużnym, lědy widżomnym poſmějenjom, pſchetſtupujo na horbatym tle ſ jeneje ſwojeju cžorneju boży nohi na druhu; wón praſeſche pak to tak kuražniwje a měrnje, ſo běſche cžežko wěricz, ſo njeje ſebi ſwěrił, ſ hnadnemu knjeſej pſchińcz.

„Raſcha wež je burika, kak ſmědi ſebi ſważicz?“ poczа runje hikajo žona.

„Njebleḋż tola!“ wobroczi ſo Cžuris ſnowa na nju.

„W tutej khežzy njemóżeſch żiwa być, to je njeſmyſł!“ praji Njechljudow, hdyż běſche nětkaſ cžaſ mjelczał. — „Tola hładaj, ſchto budżemy cžinicz, bratſko...“

„Ja ſłyſchu“, mórczeſche Cžurik.

„Sły-li ty kamjentne gerardowſke khežti widżał, kiż ſym na nowem dworje natwarił, te ſ rjanymi murjemi?“

„Kak bych je njewidżał?“ wotmołwi Cžurik a pokaſa pſchi wuſmėwje ſwoje hiſcheze dospołne běłe ſuby, „my ſymy ſo ſmjercz dżiwali, hdyż ſu je tvarili — to ſu ſchwarne khežti! Hołzy ſu ſmėdżachu, hacž też to ſkładniſcheja ſa żito njebudu, pſched wulkimi myſchemi ſorno do murjow nażypacž. Khežti ſu wubjerne!“ ſtónczi won ſ wurazom wuſmėſchliwehho njedorozumjenja, ſ kłowm pſchi tom tſchażo, „to je runje tak kaž jaſtwo.“

„Haj, khežti ſu wubjerne, ſuche a cžyſte a niz tak ſapalne“, pſchipomni hnadny knjeſ, a pſchi tom ſcžahnu ſwoje młode wobliczo, wocžiwidno njeſpokojny ſ wuſmėſchenjom burowym.

„Njeda ſo prěcz, Waſcha Jaſnoſcz, khežti ſu wulki ſchwarne.“

„Nó, widżiſch, jena khežta je hižo zyle hotowa. Wona je dżeſacz arſchin dołha ſ pſchedkhežu a ſe ſtkadom a dołowje hotowa. Ja ju tebi napoſledku wotedam, na pojězku, ſa ſamopłacžijinu; ty to nėhdy wotpłacžiſch,“ praſeſche hnadny knjeſ ſe ſamospokojnym poſmėwkom, kiż njemóżeſche ſadżerżecz myſli, ſo dobrotu cžini. „Ty ſywoju ſtarej khežtu ſwottorhaſch,“ wón pokračowaſche, „wona poſłuſ jako ſtkład; dwór tohorunja pſchetwobdżeny. Woda je tam wuběrna. Rolu ſa ſelenimi dam ſ nowoje ſemje wurězacz. Twoju ſemju pſchipokaſam cži we wſcheſch ſtjoch położ tam też na měſtnje. Wulkotnje budżeſch tam żiwy. Kotola, njeluhi ſo cži ta?“ wopraſcha ſo Njechljudow, dokelž bě pytnył, ſo Cžuris, tak runje hacž bě rěcz wo pſchekhowanju, ſo ani njehibnemu ani njerypnemu a njepoſmėwkajo ſo na ſemju hladaſche.

„To je wola Waſcheje Jaſnoſcze,“ wón wotmołwi, njepołběhujo wocžow. Stara žónka nathili ſo do prědka, jako bychu ju w najbołe franiczowem měſtnje trjechili a pocžinjeſche ſo, jako by chżyła něſchto rjez, ale jeje muż poręczeł prjedy.

„Każ Waſcha Jaſnoſcz chze,“ rjekny roſdżubjeny pſchetom tola podwólnje, ſhładujo na hnadneho knjeſa a ſwojeho wotmachom ſwoje włoſy do porjadka ſwjeżo, „ale na nowem dworje njeje nam ſpoſženo żiwi być.“

„Haj, cžehodła też to niż?“

(Pokračowanje.)

Přiloha k číslu 158 „Serb. Nowin“

Pjatk, 10. julija 1925

We Suecskim kanalu.

Port Said, najmasanische a najnjerodnische wsěch pśichśistawnych městow leži sa nami. Hischcze raz pśichwoła nam Lesipśowa postawa ſ daloka ſem boženje. Pomału jědźemy do Suezſkeho kanala. Kanal na mjeno po městje Suezom. Kanal na ſebi wschak je jara njenahladny. Zane ſpuſchcežerjo kaž w Panamaſkim abo Kilſkim kanalu njejſu natwarjene. Zane hory njewobdawaju kanal. Wuſki, jara wuſki, ſo móža łódźe, parnicki ſ městnami ledima wuježcź, je kanal. Ssama runina je kolowokoło widźeć.

Daloko pśichi wobſoru widźimy jednotliwe palmy. Skoro ſda ſo bycź, ſo kolebaju ſo w powětſie. Blisko pśichi bŕjoſy roſtu někotre ſchtomy a kśeźki. To je wſchitko. Hewak nicžo hacź puſcźina a ſaſo puſcźina. Zołty pěſk, we ſłónju błuſchcźate pěſkowe žołmy jenož wuhladaſch. Tam a ſem hiba ſo jena karawana po runinje. Hodźimy dołho tak jědźemy. Puſcźina, palmy, wjelbłuchy, ſo wotměnjeja. Śrědka wuhladamy domcźk, kiž ſarjadnika kanala hoſpoduje.

Jěſba pak ujeje tak woſtudła, kaž ſo na pśeni wokomik hyšć ſdaſche. Dźiwny wuraſ poſpiſcźi hižo łódź, na kotrejž jědźemy. Łódź jěſdźi hewak na wyſokim morſu a je ſohodła teſ wulka, ſpłna. Mózne ſchcźežory a wuhwje ſu pyſcha. Dźiwne wupadaja we wuſkim kanalu. Śdaloka njemóžeſch dozpla ſpóznacź, hacź łódź ſo wodźe ſe, abo niz. Někotremužkuli je, kaž by ſo hóvr po puſcźinje na pěſku ſibał. Łódź w kanalu teſ pomaliſko jědźe.

Po wjazyhodźinſkej jěſdźe ſtónczi kanal nakhwilnje a wuſliwa ſo do dalokeho jěſora. Jeho bŕjohi ſu ſe ſelenej trawu poroſcźene. Sa nimi kukaja někotre tśěchi, tśěſe, a zpała wjeſ.

Ledma je ſo łódź ſakśtwiła, tu pśichipłowaju domorodni we ſwojich ſkorpiſnach. W ſamnym wokomiku pak ſu teſ ludźo na naſchej łódźi. Wſchitcźy ſpytaja, ſ rauni wikowacź a to ſ wutrajnoſcźu a ſe śrěcźniwoſcźu, kaikaž je jenož w Aſiſkej ſ domom. Kak rjenje dyrbi ſo tola człowiek měcź, kotremuž njeje cźaſ ſ pjenni a kiž móže bjes ſtaroſcźe žiwy bycź.

Kraſne brune, žiwje hladaze, ſ orientalſkej hibicźiwoſcźu wobbarjene ſu poſtawy, kiž naſ wobſtupuja, ſo bychu naſ na kóždy pad wokſubali. Pśichejara wumělcźy hladaju, ſchtož naſ pohnu, na naſchu liſtownju lěpje kedźbowacź. Nimo toho ſawola hiſchcze pſcheceſelny ſtrażnik: „Wſched dybłaczniwni paducźani bjerce ſo na kedźbu!“ Wo tak cźaſto ſławjenej arabiſkej hordoſcźi njewuſtajimy pola tutych ludźi niz to najmjenſche. Grawocźiwu jendźelſku rěcź powedaju.

Stónczne jěſdźe parnik dale. Do Božeho błónczka ſthadźenja wotjědźechmy w Port Said. Dołho hižo je nóz ſwoje kſchidła wupſcheſtrěła a pſchezo hiſchcze jědźemy w kanalu. Prědku na naſchej łódźi je wulki ſpuſtłomjetak pśichiprawjeny, kiž łódźi pucź pokaſuje. Mérnje leži woda pſched nami. Njebjeſka droha nad nami, horjeka na njeju, roſſchěrjuje błakny błyſchcź. Cźeźko, kaž wołoj, leži tužna nóz nad cźłowjekami a krajinu. Tam a ſem ſabłyſchcźi ſo někotko błyſchcźate w puſcźininym pěſku, jeli pruha naſcheho ſpuſtłomjetaka pěſk trjechi. Cźicho jědźemy. Połnóz je dawno hižo nimo. Tuž wuhladamy ſtónczinje w dalokoſcźi ſpuſtke morjo. Spěſchnje ſo nam pſchibliżuje: Suez je jeho mjeno. Kaž paduch, jědźemy do nózneho, mérneho pśichſtawa.

Maſchina ſapocźina ſaſo ſ połnej mozu dźełacź. Saſo pocźina łódź dyrkotacź. Mózuje mlěje łódźny ſchrub wodu a cźeri naſ pilnje k Cźeſtwjenemu morju.

Cvrkwinske powiesće.

S **Budyſchinka.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſherbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Sbérka ſa ſkutk luboſcze we Luźizy.

S **Budyſchinca.** Krajnozyrkwinſke ſhromadźenſtwo w Budyſchinje, na Nóžowej haju 31. Niedźelu dop. ½11 hodź. njedźelſka ſchula. Pop. w 3 hodź. łśany hwiedžeń na Nězjinſkim hrodźiſchcźu poſa Pomorc, pśichi dośpěchajcym wjeſnje we wohradach ſait w Wukrach. Wotſtejenj ſ Budyſchina pop. 2,10 hodź. hacź do Pomorc. W Budyſchinje motmódwa ſo wjeſcźerna ſhromadźizna jenoż pśicht dośpěchajcym wjeſnje. Póndźelu, 13. 7., wjeſcźor we 8 hodź. ſhromadźizna hohuſtanow. Wutoru wjeſcźor ½8 hodź. młodź. ſa roſhujnź. kicheſcź. ſa młodźeńcow a ſrjedu wjeſcźor we 8 hodź. ſa młode holzy. Schtwórtk wjeſcźor we 8 hodź. ſibliſka hodźina

S **Bukeč.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy rano wo ½7 hodź. němſka ſpowjedź, we 8 hodź. němſka a dop. ½10 hodź. ſherbſka Boża ſłužba. — Wumrěła Elſkeda Erika, mandź. dźowcź. Willija Glanzu, dźełacźerja w Pomorzach, 4 mr. 8 l. ſtara.

S **Barta.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſke a dop. ¾10 hodź. němſke kemſchenje w kapałzy w hrodźe. Pop. w 2 hodź. kemſchenje ſa dźěrzi

S **Šuźiny.** 5. njedźelu po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. je ſherbſka Boża ſłužba. Dop. ½10 hodź. kemſchenje ja dźěrzi

S **Hodźija.** 5. njedźelu po ſwj. Trojizy ſmě ſo farar Boigt rano w 7 hodź. ſherbſku ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſke a dop. ½10 hodźin němſke kemſchenje. W 11 hodź dźěcźiſchemſchenje.

S **Klukſcha.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſka Boża ſłužba, dop. ½10 hodź. něſchpor ſa dźěrzi. Popołdnju w 3 hodź. ſhromadźizna jónſkeho towarſtwa w Nowej Sdźěrzi.

S **Luboſe.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy pop. ½3 hodź. poſwjeſcźenje nowych ſlonow

S **Malešicy.** 5. njedź po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź němſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba. Pop. w 2 hodź. roſrěkowanje ſ konfirmérowanej ſherbſkej młodźinu. W 3 hodź. ſhromadźizna młodych holzow na farje.

S **Nowasicach.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź ſherbſka a dop. ¾10 hodź. němſka Boża ſłužba, farar des. Nowa ſe Budyſchina. Pop. ½2 hodź. dźěcźiſchemſchenje w Porſchicach — Sw. młode muſchże a žónſke towarſtwo: Wotjědź w 2 hodź. ſ Nowych Porſchicz k lěſnemu ſwjedźenjej na Nězjinſkim nahonu. Wunoſch kollekty ſa luźiſki ſkutk luboſcze 20 hr.

S **Nakez.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſka a dop. ½10 hodź. němſka Boża ſłužba.

S **Wóhlinke.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſke a dop. ½10 hodź. němſke kemſchenje. Kollekta.

S **Budeſtez.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy ſmje farar Domaſchka rano w 7 hodź. němſku ſpowjedź, farar Wótz dop. we 8 hodź. němſke a ½10 hodźin ſherbſke — Wodźowanje. Sbérka ſa luźiſki ſkutk luboſcze. — Pop. w 4 hodź. ſhromadźizna ſherbſkich, tow. muzſkeje młodźiny. — Sbérka ſa luźiſki ſkutk luboſcze. — Sobotu wjeſcźor ¾8 hodźin ſhromadźizna tow. žónſkeje młodźiny.

S **Khrowčicach.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſke a ½10 hodźin němſke kemſchenje. Sbérka ſa luźiſki ſkutk luboſcze.

S **Minakale.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 h dź. ſherbſka ſpowjedź, we 8 hodź. ſherbſke a ¾10 hodźin němſke kemſchenje.

Se **Sslepeho.** 5. njedź. po ſwj. Trojizy w 9 hodź. němſka a ½11 hodźin ſherbſka Boża ſłužba. Sbérka ſa zyrkw. hajenje młodźiny. Sſmjertny khěrluſch ſo ſpěwa ſa Hanſa Jandu ſ Trjebina. — Semrěli: Lyhowſki Krawcźik w Liſku, 67 l. Matej Jurk, wumjenjkar we Brěſowzy, 74 l. Hana ſwjnd. Mudrina rodź. Sſyloriz w Sſlepom, 76 l. Hanź Buſcha (Haža), wumjenjkar we Sſlepom, 69 l. Hanź Maluſchka, khěžkar w Brěſowzy, 63 l. Hana ſwjnd. Bidarka rodź. Domeliz w Trjebinje, 49 l. Elli ſ Wühliſchowa w Liſku.

Wo stawiznach knihow.

Najſtariſche knihi namakamy pola ſtarych Aſſiryciſanow. Tute knihi, kotrež ſu ſo we wulkiniaj městomaj Ninivelu a Babylonje namakale, ſu pſches 3000 lět ſtare. We wurywankach tamnych roſpadnjenych městow mamy wulzy ſajimawe powoſtanki wopraudźiteje knihownje. Ssamo kruchi ſapiſka knihownje wot Aſſurnihabala ſu nam ſdźerzane. S tuteho ſapiſa je dowidźeć, kak napinaze bě tehdom dźeło knihownika a na kotrym ſkhodźeńku wědomoſcźe ludy ſtejachu. Pśichi ſapuſcźenju ſtarych aſſyriſich městow ſo wěſo jara wažne knihowne ſhubichu.

Knihi, wo kotrychž runje pišach, njejſu to, ſchtož my dźenſa „knihi“ njemuſejmy. Tehdom hiſchcze žana papjera, žane cźornidło a zyły piſanſki naporjadk, kaž my jón dźenſa mamy, njeběſe. Stari Aſſiriſcźenju dyrbjachu ſebi hinak pomhacź, a to też roſumichu: twdźełachu ſebi tafle a walze ſ běleje hliny, do kotrychž we klinojtym piſmje (Keilſchrift) błowa wurywachu a kotrež potom wupalichu. Tak krute wěſo naſche knihi njejſu kaž tute ſtare. Bohužeł ſu jo „knihi“ ſtarych Aſſiryciſanow pichi wohnju a pichi ſapuſcźenju tiwarow ſ wjeſcźeho dźěła roſbile. Tola ſ njewuprajnej próżu a wutrajnoſcźu je ko radźitu, jednore kruchi ſeſtajecź. Tak běſche możno, tute ſa ſtawiſny jara wažne ſapiſma wucźitacź.

To je najſtarſche forma knihow, kotraž je nam hacź dotal znata.

Na tafle piſaceż, běſche jara dołhi cźaſ we Egiptowſkej, w Greſkej a pola Romjanow ſ waſchnjom. Po cźaſu ſo wěſo też to, kaž wſchitko druhe twdoſpołni. Piſarſche ſo na drjewjane, wokoſane, ſłěbórne, haj ſamo na ſłoſane tafle. We ſedmihródſkich podkopkach (Siebenbürgiſche Bergwerke) buchu ſyle dezy ſdźerzane, ſ druheho haja ſtóčeho léſtłotka pothadźoze tafle namakane. Tafle abo „knihi“ trjebachu wobežbe ſtari Romjenjo.

Hdyž bě wjazy tafſow ſa jedyn ſpiſ trěbnych a hromadże ſkuſchejche, ſo wone jednoczichu: Piſches rynki kotrež běchu na jednotliwych taflach ſkrućene, ſo kſejchł tyhny a tuſón dźerjeſche je hromadże. Po tym hacź dwě abo tſi tafle hromadu ſkuſchachu, njenowachu ſo tute „knihi“: diptycha a tryptycha rad. To je druha, hižo pſchihódniſcha fórma knihow.

Sa wſchédnum papjern trjebaſche ſo pſched 2000 létami — p ě ſ k. To ſhoninny ſ powědańcźka wo ſmjerczi ſławneho liczerja Archimedeża: Hdyž we lěcze 212 pſched Khrystuſom Romjenjo město Syrakus na kupje Sizilii dobuchu, jedyn romiſki wojak Archimedeża nadeńdże, kotryž runje geometriſke figury do pěſka ryſowaſche. Jeniczki wo to ſo bojeſche, ſo jemu wojak jeho koleſa ſkónzje, prajizy ſławne: „Noli turbare circulos meos!“ (t. r. njeſaměſchej mi moje koleſa!)

Město Jeypur.

Dobyczeršſe město Jeypur je w Prědnej Jndiſkej. Leži w runinje, kiž je ſ hórkami wobrubjena. W runinje ſu jězory, temple, rowowe pomniki a palmowe léſći, wozazy, pišane, ſmuhate weiwerczki a papagaje wožiwjeja krajinu.

Jeypur je ſ modernym městom, kiž ſo w lěcze 1728 wo pyſchnym mauriſkim ſtonjazym twarje natwari. W ſto ſtopow ſchěrokej hłownej dróſy leža palaſty, temple, hrody a ſahrody. Wožebna dróha je ſi ſchtwórcź hodźiny dołha a zyle runa. S wopſrjedź města widźiſch kóždy dom, kóždu cźěżu hacź daleko k měſcźeczanſkim wotam. Zyle město je ſwětło, różowe; wſchě twary maja rauſchcoczerwjenu barbu. Nimo cźeſawjenkojteje je hiſchcze běła barba.

Napohlad w ſtónczným ſtonjenju ponurjeneje dróhi ſe jemnymi templemi a kulotwarami, palaſtami a ſwětłymi ſtokpami, hrodami a kraſnymi wobrazjami, ſ rjanym, pišanym wobydleſtwom njeſamóžu wopiſacź. Wſchudże kraſni, hordźi muzjožo, ſwérne japoſchtołſke poſtawy! Cźaſto ſu drohotnu draſtu wobleczeni a ſ drohotnymi kamjenjemi debjenemi mjeczemi a kalaczemi wobronjeni.

Daże widźiſch ſwižne, pyſchne holeczki w pišanej ſukniczcźy, w rjenje wuſchitej, briſtwje pod ſakrywacze jeczzy. Schija, wuſchi, ruzy a nohi maja zyle ſ debjeczkami pokryte. Mjes nimi widźiſch ſažo nahe ſatiry (wſchelazy kunſchtarjo), kotrychž cźeło je zyle ſ popjelom poſypane a wloſy ſu wohenczerwjene barbjene. Sažo wuſmuchnjeni dźěłacźerjo, kiž wokoło bjedra rubiſchko noſcha, nahe dźěcźi, — potom dale žywne, cźorne woły, abo ſpěcźne, pyſchne zebuhy, kiž ſu do wołow ſapſchehnjene, wohnjine konje, tyſty arabiſke, jédne hobrſke elefanty, ſ purpurowymi pſchikrywami pokryte, hłowa a truba ſtej cźerwjenej, ſelenej a módrej pomolowanej a poſloczenej; wažnje krocźaze, nakładzene wjelbłuhy, w módrym powětrje wulke cźrjódy hołbjow a papuſchow, wyſoko na tšechach a wežach pak ſokoły a worjoły. Wſchudże, hdźež ſo wócźko wobroczi, wſchudże bohacze debjeny wobras, polno bohateho žiwjenja, ſpodźiwnoje, wulkoinoje wješołoſcze! Wobroczimy ſo na prawy, wobroczimy ſo na liwy bok, wotkupimy kuſtarjej, fakirej ſa někotre błěbornaki jenu jeho kuſtarſki ſchkit. Trudźe ſcźo nawikujeny błeſchu prawehe różowego wołka, deſtanjemy ſa rekotre pjenježki dwě ſtotej narnczniwy (njech je ſtoto też jenoż kocze ſtoto, tak ſtej narnczniwy tola wjele rjeńſche, hacź naſche europiſke debjenki je ſtota, błěbora atd.) Sa jedyn ſchkleńcźany pjerſchcźeń ſaplacźimy 35 ſkorpiſnow, to je jedyn jenicźki pjenježk.

Palaze błěſcze pruhi ſu naſ ſwohrěli a tak ſmy laczni. Pichitmy k pſchedawaczy błobow, rjanej, młodej Hinducźanje Kłoſy a wuſchi, nadra a ruzy ma pśichkryte ſ indiiſkimi dźěcźankami je cźeźcźeho ſtata. Wcźipuje a ſ dobom dźiwajo wopraſchamy ſo naſcheho wjednika, cźohodła pyta tuta žona taiſn ſnadnu ſaſkužbu, wſchak je to po ſdaczu bohata. „Wona je khuda a žiwi ſo thuduſchzy, pichetoż ludźo jědźa jenoż ſtoto“, běſche kśiła wotmołwa. Podarmo pródujemy ſo, kraſnje ſhotowjemy naſchijnizu ſa wyſoki pjenjes kupicź. Ani wotmołwy nam njepopiſna, ně wyſchu ſwoju pychu ſkowa naſchimaj wcźonaj, ſawodże ſo do rubiſchka. Někto ſahach ſ ruku ſa cźeźkej wranzu, kiž w korbje leżeſche. Nadobo hrabny pſchedawarka moju ruku a ſtłócźi nje ſ wótrym ſaſchikom pejecź. Pośahyt běch, ſo ſo tóſda jědź ſnjewocźiſcźi, tak ruce hacź ſo jeje njeměřiwu dóthnje. Budźich ſo oranże dótknył, bych dyrbjał zyły karb tuthych płodow kupicź. S daloka ſem jenoż źmeńny ſ pokſtom na pſchednjet, kiž ſebi pſchejachu. Najbohatſchi Hindu-domorodny je pſchezo ſam pokafacź. Najhubjeniſchi Hindu-domorodny je pſchezo hiſchcze lěpſchi, hacź najnadobniſchi njes nimi, njech je też ſ krałom!

Staroſcźiwje běchmy Jeypurſkeho wjeſcźa hižo ſ Agraty telegrafiſzy proſwjli, nam na tutón dźeń jedneho elefanta poſcźeźicź, na dźe ſich 80 elefantow. Na hinduiſtej karje dowjeſemy ſo na wotrěcźane městno. Elefant běſche tam hižo ſ tſjomi wjednikami. Swérzo je wopraudźity kołoſ, ſ cźuwami jehnjatka. Naſzikpuri, tak je jeho mjeno, poklaknu ſo a po rjeblu ſe ſydom ſkhodźenkami ſaſejemy na ſcźerke ſedło. My ſcheſcźo drje mamy na elefancze městna, tola ſtej dwě městnje hižo wobſadźenej. Pěkna ſabawa cźakaſche tu na khribjecze ſcźerpneho elefanta na naſ. Hinduſki wucźenj a unudra Hinducźanka ſedźeſchtaj hižo na elefancze. Wobej woſkoble rěcźeſchtej jendźelſcy. Derje ſo tak ſrjomumy.

Powědacź wam, lubi cźitarjo, też dyzu, kak ſmy ſo wjeczor ſaſdźenoho dnja ſ nimaj ſejnali.

Na dwórniſchczu w Jeypur powita naſ na ſaſdźenym wjeczoru w dźeſatej hodźinje jedyn Hinducźan w ſwjedźeniſkej draſcze. Potom dowjedźe naſ k ſwojemu wojeſi, kiž naſ do jeho ville wonka pſched městom dowjeſe. Sa krótki cźaſ ſtupimy do hoſpodliweho domu. Se cźmoweje nozy kroczimy do ſłabje woſwětleneje pſchedhdźe. Tu poſtrowi mje nječhto w jendźelſkej rěcźi. Motewrich ſwojej mócźy a njemamakach ani ſłowcźka. Roſwjeſelaza knježniſka poſtawa, bruntojta Hinducźanka ſtojeſche pſched nami ſe ſyholazymaj wócźkomaj. Schwižne, hibicźiwe cźeło běſche zidźanu draſtu wobleczene a wokoło ramjeni wiſaſche po indiſkim waſchnju wóhniwy piſany ſchal. Njeſamótch knježniczku ſaſo poſtrowicź, jenoż błowcźko „Sakuntala“ mózach prajicź. — „Moja ſotra“, praji naſch pohoſcźer. „Wy tola wěſce, ſo ſo naſche knježniczki (Hinducźanki) we wotroczſtwje wukubłaja. Dokelž pak je moja ſotra ſa ſchkłowinu pſchedobra, tak ſym jeju ke mni wſał. Tu w tutym domczku ſmoj žiwaj. Starſchej a pſchiwuſni ſu ſo naju wotrjetli a ſ nimi ſo njemóžeceſe ſeſnacź.“ Naſch wotpohlad wſchak to też njeběſche.

Hdyž my tałke na khribjecze naſcheho hobra ſ města won pſches kraj jěchamy, ně, lěpje prajene, ſe cźumpamy, poſkuchamy naſchej Hinducźanzy. Sakuntali. Na naſchu próſtwu ſem, ſabawja naſ ſ indiſkimi powědańcźkami.

„Wulki ſtary kał dźěſche ras pěſchi po dróſy a pſchindże k mojeſ ſ wulkim wobłukom. Tu wuhlada na wobłuku dohorjeka wjewjercźku ſedźo. Hdyž pak kał k wobłuku dóndże, tak pſchileczja dele a ſydmy ſo k kralowymaj nohomaj. Kał kroczeſche ninno a njekedźbowaſche dale wjazy na ſwérzatko. Tu pſchindże na druhi dźeń ſaſo k mojeſi.

Hlinjane, kowowe abo njedźane tafle wschak žu doseć krute, ale jara njepschihódne a wožebje trjebachu wjele městna. Hižo starym Grekam so tajke drjewjane a hlinjane „knihi“ njeluběchu. Saschrabachu pišmo do kyka s wěstych skorow. Se starych, klotoczažnych klowow sa kyno, greksu biblos, kaczanjay liber pokhadźeja klowa, kotrež we nimale wschěch nowoczažnych rěczach namakamy: w žerbšćinu: biblija, w němskim: Bibliothek, Bibel, Fibel, w franczowskim: liber, w jendźelskim library atd. Waschnjo, na kyno pišaczy, je pschekhód k naschej dźensnischej papjerje.

Też stary sdźěkany egiptowski lud je jara sahe hischeze schwarnischu pišaniu maczišnu wuslědźił hacž kyno. Pschiprawi s cžešeho kyka (papyrusa) papjerowza (Papyrus) papjeru, kotraž so też sa najmjenische pišmo hodźeše. Někotre tajne „papyrusy“ žu nam derje sdźerżane a žu s dopokasom tehdomnischeje wulkoinosce we wunděstwje.

We Malej Asiji a we Greckej papjerowy njerosce. Hdyž bě sakasane, papjerowz s Egiptowskeje wuwozowacz, dyrbjachu so ludźo sa něczim druhim rozhladowacz. A tu namaka so wupuscz. Wožebje w Makasiskej saběraja so ludźo se skótarstwom. A tak spytachu ras se šwérjazej kožu. W sapoczatku jenoj njewobdźěkanu kožu trjebachu, też kožuny njewotstrouchu. We městze Pergamos buchu kože přeni ras sa pišanje pschiprawjene. S toho pokhadźa klowo pergament. Pergament abo pargminda potajkim po prawom kože, kotrež žu we městze Pergamos shotowjene, wosnamjenja.

Czehodla bu sakasane, papjerowz s Egiptowskeje wuwozowacz, běsche sa tehdomnischi czaš (wokoło 150 psched Khrystusa) tak prawje wusnamna pschiczina. Egiptowski kral Ptolomäus VI. běsche jara sawisny, dokelž rěkasche, so assyriski kral Eumenes II. wjetschu knihowniju wobžędźesche dyšli noh. Myslesche žebi, so to s tym pschekasy, so jemu maczišnu ke knihowni woiczehnje. Ale tu masch sahe staru wěz: nuja so wschelko huta. Assyriczenjo pschimachu so šwérjazych kožow a wunamakachu tak sahe nowu maczišnu.

Grekojo a Romjenjo njewudospolnichu jenož pargminu, ale wunamakachu też truby, na kotrež pargminda wijachu. Tute truby buchu někto powschitkowna sórma knihow. Po czasu buchu knihi też swonkownje rješčhe a cžischšiche. Jena wulka wóšlaza kóža bu na šijesch pschiklepana a potom bjes wscheze prózy wokoło swita. Tutón kliesch njenowachu Romjenjo „bazillus“. Wobruha (frontes) bu s pomhu (Bimsštein) shladkowana a frunana. Na cžešej schledjerdźy, kotraž bu s jwjercha klépjena, stejsche napišmo knihi. Zyła kniha bu stónczinje psched saprošchenjem do zaiwalka połožena, kotryž běsche s wjetscha cžerwjeny. Tojkele truby, kotrež žu druha górma knihi, buchu bo wobšazhu srjadowane hromadze we kulojtych kaschczikach khowane.

Korjekach pišach we knihownjach, kotrež s taflow wobstejachu, dokelž mějachu tehdom sa knihi tafle. Někto, wokoło 600 psched Khrystusom mějachu ludźo truby sa knihi. Tohodla běchu w tutym czažu też tajke knihownje. Po sapišanych tehdomnischeho czaža wobschirjesche knihownja krala Pastiliska 120 000 trubow a we wěsce Alexandriji špali bo knihownja, kotraž se 700 000 trubow abo „knihow“ wobstejesche.

Wobhladamy-li žebi ras stawizny wunjelskeho pschemyslka a wunamakarkow, dha widźimy, so ludy w sapoczatku pschezo to, schtož jim Boža stwórba poskicži, hajachu a wužiwachu. A tak je też tu. Assyriczenjo dyrbjachu po hlinje pschimacz, so bychu žebi mohli něschto napisacz; Grekom dachu jich stadła ke pišanju khmanu maczišnu; Egiptscenjo mějachu papjerowzy. Indiskim rosčesche pišanska maczišna na schtomach! Trjebachu mjenujzy k pišanju wot naiwrěnischich czasow šem kopjena wjelkojteje palmy. To tutych rěsachu pišmiki, kotrež potom s cžornidłom wuschmórachu. Hromadu kluschaze kopjena buchu saschite. To je tak mjenowana indiska forma knihow.

(Stónczenje pschichodnje.)

Žiwy Buddha.

Wschědnje pschinjeżu nam nowiny powěsče wo sležach, bitwach, poražencjach a dobywczach w Khinskej. Pscheb krótkim pišachu nowiny też, so je kamž tibetanskeje zurkwje wot sapoczatka tutoho léta hižo w Pekingu, we hlownym městze Chinskeje. Tam je njenadźiwy se zylym swojim pschewodstwom na wulke jétra sthorjeł. Wo tutym bamžu dźu tu něschto pišacz a na pohledku też wo jeho skutkowanju, kiž je w pohledninm czasu we hlownym městze wukonjał. Tutón bamž je s najwubschšichim duchownym dostojnikom a je po lamaistiskej wucžbje Buddha w žiwej cžłowjeskej postawje. Jenu rěkaja Pan-Tschen-Lama abo Tescho-Lama. Ssydło jeho je w klóschtrje Taschi-Lumpje. Klóschtr leži k krótkowjeczornu druheho hlownehо města Tibetskeje Schigatšy. W prěnim hlownym městze Tibetskeho kraja Shassy pak žydli Dalai-Lama, kiž je Pan-Tschen-Lamje w žiwjatosci runja. Lamaistiska zyrkwinska wyschnosc ma potajkim dweju bamžow. Po nimi pschinđu tak mjenowani Chutuktu, kiž so biskopam katolskeje zyrkwje runaja. Mjes tutymi je chutuktu w městze Urgi w Mongolskej je najmóznischim.

Powschitkownje może so prajicz, so ma Tescho-Lama duchownu, Dalai-Lama pak žuchtnu mózu Lamaistiskeje wéry. Tutej mozy njeistej pak tak jara rosdźělenej, so nima jedyn do druheho mozy pschimacz. Hdyž Tescho-Lama do Pekinga pschijedże, witachu a positrowjachu jeho Pekingske wyschnosce s najwyschschimi pocżesczowanjemi. Tescho-Lama žydli tam kaž jedyn wjerch. Wschelake nowinki a powěsče hodźa po kraju. S wjetscheho dźela pak žu politiske pranschenja, kiž žu so tam rosjednale. Wěsce dże žebi Chinske knjezeństwo sajo wliw na Tibetski krajinu dobycz, abo s najmjenscha skrucžicz. Wliw je Jendźelsku cżejko satrachił, dokelž Tescho-Lama po prastarej stamišnje zuku Tibetsku krajinu pschi poduschach swojich cżrijі žobnoży, tak je we wocżach tibetskeho ludu tibetšk kraj dźensa wopranudze w Pekingu. Chinesojo widża pak napopak we wopyczje, so tibetski lud a kraj chineske nadkjeżestwo sajo pschipósnawa. Ważny je też dypk, so je mózny Urgiski chutuktu nimo toho Tescho-Lamowy mutrohy pschecżel. Tak je swiff mjes tibetskim a mongolskim krajom. Njech je też nětkole hakle nabożinsko-wosobinski, po cżasu może so tola politiski swjask wutworicz. Wo mongolski, wjele bóle pak hischcże wo tibetski kraj próżuja so nimo Chinesow też Jendźelczejo a Ruzojo. Tohodla je bjes dźiwa, so žo chinske knjezeństwo prózuje, Tescho-Lamu sa žo dobycz.

Loni běchu w Tibetskej njeměry wudyrile. Dalschi Lama dyrbjesche s Lhassy do Jndiskeje wucżekнyc. Tascho-Lama pak cżěkasche do chineskeje provinzy Kansu. Wotud dźěsche podźěscho do połnóżneje krajiny Schansteje provinzy a stónczinje pschebydli žo do hlownehо města tuteje provinzy do Taiyenfsu. Tu bydlesche pola chinskeho roskasowarja. S Taiyenfsu puczowasche potom se žwojim pschewodom do Pekinga. Tu běsche jeho chinske knjezeństwo k schepróhoło, so by žo tam pschi snowosarjadowanju wobdźělił. Do Pekinga běsche žo s wožebitym cżahom pschijwjesł. „Pan Tschen-Lama“, tak pišachu tehdom w Pekingu wukhadźaze nowiny, „mjesesche na ranujesnjomaj drohotny zobelowy kožuch a krasny kłobuk. Wokoło schije leżeshe yorkowy rjeczas a wiłsasche hłuboko hacż na nutrohy. Na dwórnischczo běchu lamaistiske wotrjady pschischli, wužoeho hosca powitacz. W rukach mějachu make papjerjane khorowczki s wutrobnymi postrowami. Też nahladna liczba chinskich knjezeństich a mětchczanskich wyschnoscżow běsche na dwórnischczo pschikhadźała. W krażnje wobdżelenym auczo dowjescheu wyżoeho hosca do palasta. Auto pschewodżachu policijoho. Wojazy wopokazachu Lamje wožebitu cżešcz. Palast leži na kupje wulkeho jésora a je žydlischczo nehbuscheho chineskeho thežora. Na druhi dźeń wopyta wotdźělenjeho pschedstajdu sa tibetske należnosce w swonkownym chinskim ministerstwje. Njech je też tutón wopyt a każ tež hischcże druhe, najprjedy k wobkuzej, sažo pschilecża wjewjerczka a też na tsecżi dźeń wospjetowasche žo to. Kral žo zyle pschekwapi a sawjeseli se nad pokornoscżu wjewjerczki. Swowjenu ministrej pschiporuczi, šwérjatku jako myto sloty pjerschczeń wokoło schije sczinicz. Hdyž nětko kral pschichodnemu dźeń k mostej, s wobkuzej pschindże, wosta wjewjerczka horjeka na mosce žedźo.“

„Ssydom žlepych wadźesche žo wo elefantowej postawje. Se pak buchu žo sjednali, dźěchu wschitzy k elefantej a podětkachu žo šwérjerca. Elefant je, — tak praji preni, — tołsta a schkropawa a žerschczata kula. — Rumje naiwopak, snapschecżiwi druhi, elefant je schéroka, cżesta plata. — Ně, rjekny tsecżi, elefant je dołha, kulowata rola se cżernjom. — A tak mějesche kóždy s nich druhe nahlady; kóždy běsche druhi dźěl hobrn wobdótkał.“

Buddha běsche nětdy s jwjewjerczki. Tu wuhlada, kak žo jedyn muż w jésoru tepi. Ssobuzelnoscżiwje pschibėża a poczina se žwojej wopuschku wodu s jésora cżerpacz, so by tepjazeho wukhował. To wuhlada Brahma. Njezmérnje žo nad łobuzelnoscżiwym šwérjatkom žwjeseli a bazny s ruku po khribjecże. S tuteho cżaża žem ma indiska wjewjerczka na khribjecże žłédy Brahmowych porstow a to jako tši šwótke žmuhi.“

Tute a druhe powědańczka nam hischcże powéda. Wuschitkje samuże je mioda knjeżniczka pschedujesc, niż jenoż hubje hibasche, ně parlojtej wócżzy šwédcżejschej wo wérnoscżi. Dźewjatnaczelétna Hindiczanka je też spišowaczelka. Tu daiwa žebi mjeno „Ara“ a pod tutym mjenom je hindostansku-kanfikritowu-jendźelsku rěcżnizu wudała. Też Shakespeareoweho „Benediktskeho pschekuza“ je do hindusleje rěcże pschekożika.

Nasch „pohonc“ posběhny nadobo žiwój żelezny kij, kainy elefanta do hłowy a pokłuschnje pokłoku žo nasch Nasikpuri na semju. Pschijschchali žuny do stareho, nětko skoro wopuschczeneho Amira (Amber). Sa dźesacz mjenschinow běchmy na blizkej horje a to runje w pschihódnym czażu. Runje sapoczinasche žo wopor.

Stupimy do schtyriróžkateho dwora, do temploweho pschedźiwora. Sa jenu rupiju (indišti pjenjes) kupimy žebi prawo, bosy do templa sastupicz. W templu nutska žedźi maša, wohidna, s pišanymi łapami łdraseena, wózpurucżna pschibohowka, krewjelaczna mandźelska pschiboha Siwykali. Dźeń wote dnja dyrbjachu bohowuju woprowacz, so bychu krewjelaczinosc spokojili a so njeby bohowka na druhe waschnje seschłodżała. Dołho hischcże njejsu łolschke czaży, so žu wohidnej frazy knjeżnow a młodżenzow woprowali.

Kóšlatko pschiwjedże so do templa. Męschnik pokrjepi jo se žwjedżenej wodu, debi jo se žwjeczenymi kwétkami. Naistajnje bórboze modlitwy. Stónczinje położi wótrhy mjecz na czoło wobeho šwérjatka. Hindiczan s najnitšcheje łudoweje kasty dźěli cżeko a hłowu, schiju pschenubawschi. S kólleczowej krewju pomasa potom męschnik pschibohowku.

Njech njeje też stónczowanje wopora žurowe, tak žu tela žyte wobrjadły dosez dźiwnnischke. Wobžarowali žuny wbohi lud, kiž je pod tajkim bludom žiwy.

Derje je jenoż, so je Kali jenicżka se pschibohowkow, kotrejż w Jndiskej dźensnischi dźeń hischcże šwérjata wopruja. Po wuczbje reformatora Buddhy je dozyła sakasane, ani jenicżke šwérjatko stónczowacz. Po tutej wuczbje maja so Buddhistojo krucże a šwérnje. Njeświerja hebi wschi a tłhi morież. Maja-li je na cżele, tak pytaja je kedźbliwje a žadźa je strachocżiwje na semju. Pobožni a krucżišcho wérinvi pija jenoż pschezydżemi wodu, psched ertom a nopom maja schlewjeł, so njeby tola žane žiwe šwérjatko do jich żołdka pschischło a tam konz wsało. Stajnje maja thoschczo pschi žebi a wumjetu mětlaczo, na kotrež dźedźa so potżydnjeż. Po jich nahladach je wschitko Bóh a njepsmeschi žanu łschihudu cżinicz. Mjedże smyhlenje Buddhistow pscheczżiwo wschém žiwym šwérjatkam je też na druhe wérywuznacza skutkowało. Nihdże skoro wjazy njewopruja cżłowjekow a šwérjata.

Stara indiska wéra je buddhistisku wéru wuphodżika. Buddhistiska wéra pak skutkuje połépschujo na stare sprostnjene nałożki a pschedpiżma.

Přilopk.

* **Kněžerowy wnuk.** We Washingtonje je pscheb krótkim wucżenz wumrěł, kiž je so hakle na šmjertnym łożu sznał, so je kněžerowy wnuk. W poslednich létach žwosleneho žiwjenja je priwatne hodźiny dawał a pschednoschki dżerżał, so by so ješiwił. W jeho wokolinje snajachu jeho jenoż s mjenom Don Augustin. Sswójbne mjeno žane njeznějesche. Jeho dźěd běsche Don Augustin de Kurbide. Jeho wusnamjenjerkanska ludowa shromadźizna w lěcze 1822 sa mexikanskeho khežora. W šamym lěcze 21. prasnika bu na khežora krónowany. Jeho khežorstwo pak njetrajesche dołho. Na druhe léto wuhnachu khežora sijo s kraja. Na druhe léto saso wróczi so khežor wotsinje do kraja. Jeho njepschecżeżelo pak wuslědźischo „khežorowa khowanku a sajacku jeho. 18. julija 1824 satšélichu khežora w Padilli. Hdyž potom njesbožowny khežor Maximilian mexikanski trón nastupi, dopomni so se wschej cżeželu na potomstwo swojeho njesbožowneho prjedownika. Tola też Maximilian niehwjeselesche so dołhi cżaš nad swojej khežorskej krónu. Też jeho sastudźichu k žmjerci. Po jeho šmjerczi dyrbjesche wnuk Augustina I. do Sjednoczenych statow cżekнycz a tam so sa swoje sežiwjenje postaracz. Nětko je tam wumrěł. Khežor Maximilian hésche se stareje Rakuskeje s Habsburgskeho domu.

* **Ryby a raki w puschczinje Saharje.** Franzowska wobhedźi nimomerny wulku puschczinu w Afrizy, kiž so pches sforo zyły dźěl połnóżneje Afriki wupschestrěwa. We puschczinje leži pěsk a pěsk a sajo pěsk. Boże któnczko smaja a horje žehlíwe žu pěskowe sornjatka. Nihdże njeje ani žiweho hodźatka. Tam a žem leża kosce sabłudżenych wucżowarj. Bórzy pak so do popjela pschewobrocża. Srédka daschj górlaze górlerchu. Létdźesatki dołho hižo prózuje jo Franzowska, njepkłónny kraj hospodarjaz wuzicż. Cżasczisho je hižo sa wodu ryczé daka. Wsched krótkim je któnczinje wuliwa so i dźerow. Najpodźiwnische wschak je, so je woda wožuiwena. Žiwe ryby, raki, schkropaty, kiž žu hłuboko w semi we wodże žiwe, pkowaja na semi. Woda leži 70 hacż do 750 mtr. hłuboko. Swérjata žu podobne, każ we Pałestinje. Skoro wschě žu zlepe. Wschudże, hdyž je so hłuboko dosez ryło, běchu we wodże takie swérjata. Wucżenzy nadźiwja so, so je so swérjata we zylym wulkim jesoru, kiž je pod puscżinu wupschestrěwa. Wody budu dohachacz, so budże knjezeństwo wulke pěskowe krajiny do płodnych polow, łésow a lukow pschewobroczicz móz.

Směški.

** **Nawopak myslene.** Sswójba žedźi pschi wobjedze. Macz praji: „Jutrje pschindże wowka a potom zinsny wulet s autom, dokelž radu auto jězdźi.“ Mała Hanka na to wotmolwi: „Wowka je žo po mni radźita, ta cumje tak radu auto jězdźi, każ ja.“

** **Luboscz.** Najmłódscha dźowocżiczka, pjecz lět stara, pschihladuje, kak macz sarěsane hubo wubjerje. Pótom jej wschelake dźěle każ jatra, żołdk a wutrobu. Nadobo dźowocżiczka rjekuje: „Ach, macżi, rosrěsaj tola wutrobu!“ — „Cżehodła?“ napschecżiwi macz. — „Bych rad jimu luboscz widżała.“

** **Na šwójbnym wjeczoru.** „Pschindu jenoż po šwojim mandźelskim!“ rjekny podźe pschikhadżazy mandźelski jednoje pschepročseneje knjenje. — „Ach, ludy knjeże Wowczejke, cżohodła njepschindźeschcże hižo prjedy?“ prasscha so starescżeżiwa hosczenzarka.

** **Doplatka.** Knjes (zyle žbožowny k jenomu proscherjej): „Tu macże 50 pjenjezkow, mi je so runje žynk narodźił!“ — W tym wokomiku pschibėża šluzbna: „Staj dwójnikaj, knjes Schołta!“ — Prosczeř: „Tuż dostanu hischcże jónu 50 pjenjezkow.“

** **Hotowa wotmołwa.** Mischtr (k wucżobnikej): „Njepjecho, nimasch dha žwoje pjecż smyklow hromadźe?“ — Schewski wucżobnik: „Ně, mischtrje, pola waš je mi hižo widżenje a žlyschenje saschko!“

** **Ale.** Wona: „Kak mózece žej dowolicż, mje wokschicż.“ — Wón: „Dokelž waš lubuju!“ — Wona: „Wot kotreho cżasa dha mje lubujeczo?“ — Wón: „Žiżo mégaczy.“ — Wona: „Och, Gusta, kelko cżasa žmój to sakomdżitoj!“

** **Mloda dama.** „Chżesch moju nowu klanku widżeż, Janko?“ Tak prascha bo Hanka žiwjecho Gkrtneho wutsa. „Haj Hanka, pokaj mi!“ „Tak derje, Janko, ja cżi pokażu, ty pak dyrbiisch klanku na ruczku koschicż a ju tak pozbrowicż!“

** **Mały Jurk.** Nan běsche z Jurkom pschi telewnje a rěcżeschе se žwojim wujom. Nadobo woła wuj na Jurka. Jurk žłyschi wuja žwoje mjeno prajicz a hižo cżka ruczku a woła wujej „Wujo, Jurk chze cżi ruczku dacż!“

** **Hotowa wotmołwa.** Nan pschekwapi mkodeho cżłowjeka, hdyž jeho dźowku kolchi: „Ja budu waš pówuczicż moju dźowku koschicżeł“ — „Dżakuju žo, nadobny knjeże, žym to runje nawuknył.“

** **Khory:** „Cżert tola, wy pak scże mi schwarnje wupschestichowanje wupuścali, knjeże lékarjo!“ — Lékar: „To pschindże waš pschezo hischcże tunischo, hacż hdyž dacże žo dźensa pohrjebacż.“

dyri wulki woheń, pschi kotrymž so dwě wošobje morjschkeć a jena so cežko krani.

* **Młodostna hamomorderka.** 19ětna schulerka Hilzbjeta Hertelez w Steglizach pola Berlina bu na cežesu ranjena. Tohodla žebi žiwjenje wša. Měsjesche znajomstwo z młodym gymnasiastom, hačrunjež běschtaj starschej to zakazałoj. Wintoru bě so z nim pschekhodžowała. Tuž so khětro sapołdži. Macž ju na to khětro naßwari a jej dalschi wuchod z wohydlenja zakaza. Holza dźěsche do swojeje stwy. Tam napißa někotre listy, w kotrychž bożenje praji. Na to skoczi z tsećeho posthoda z wokna won na dwór. Dołni wobydlerjo ju morwu namakachu a k jeje starschimaj donjesechu.

* **Na jětra** skhori wjele wožobow w Kehlu nad Rhynom. Schtyri wozbuby na nje wumrěchu. Wobydlerstwo města a wokolnych wjsow maja so na jětra schcežepicž.

* **Na rowje swojeje manželskeje** satsěli so sandžene dny 29ětny dźěłaćeŕ Hendrich Schneider. Jeho mandželska bě psched dwěmaj njedźelomaj wumrěła. Wot toho cżasa žem bě stajnje cżežkomyslny.

* **Mordarstwo a samomordarstwo.** Sstsedni dopołdnja skoczi w Düsseldorfje dźěłaćeŕ z woknom na dwórje a stani so tak cżežko, so na puczu do khorownje wumrě. Jako bydlenje pschepytachu, namakachu tam jenu žonu z rosrěsanej schiju leżo. Wón je najprjedy žonu morił a žebi potom sam žiwjenje wsał.

* **Mordarstwo a samomordarstwo.** 20-letny stenotypistka Hilzbjetu Hutez na Kwětkowej dróhy w Düsseldorfje wczera morwu w Durlachez maschinowej fabrizy leżo namakachu. Wona mějesche kki pschereschenju. Jako mordak wupokasa so wjednik aota Eugen Bissenkampf, kotryž cżasche po njeskutku z woknom wuskocżicz. Pschi tom padny a žebi nop rosrasy. Po puczu do khorownje wumrě. Wina njeskutka bě njeschožowna luboscź.

* **Khudy dźěłaćeŕ jako pschecżeŕ cżłowjekow.** Sandžene dny wumrje w Friedlandskej khorownji khudy dźěłaćeŕ Pól z Noweho Města w Cżechach. Bě khudy a jara pilny slutnowy dźěłaćeŕ. S tym nahromadži žebi někotre tyšacy krónow. Psched žmjerczu wotkasa 5000 krónow (minjale žiwoje zyle samoženje) wokrjesnej sastararni dźěcži.

* **Wulka woda we Warschawje.** Strach powodženja we Warschawje z kožbym dnjom pschibywa. Wisła je w posledním cżasu na 4.56 m. nabywa. Město Star w Gavorinskim wokrjesu je zyle powodżene. Wjele wožobow je so hižo satepiło. Do Warschawy je wscha mózna naboda hobu pschipluwała.

* **Wulke njewjedra** sakhadżachu sandžene dny we Wuherskej. Krupy sniczichu na 80 proz. žnjow.

* **Njecżłowjesła marć.** S Berna ho nam pische: We wsy Mouthejt w Franzowskej 45-letna burowka swojeho 14-letneho syna z kruchom drjewa saraży. Žiwjenje žyna bě na 10 000 frankow sawěsczała. Tute pjenjezy mějachu so po jeje smjerczi wuplaczicz. So by sferje a kžiž ke pjenjesam pschischła, takle słóstnistwo wuwjedże. Najprjedy chżyschże swojeho wotrocżka k njeskutkej pohnuc. Tonn sa to 100 frankow pschilubi. Wón pak njechasche wo tajkim nicżo wědzeć. Na to jemu prajesche, jeli tež jeje 27-letneho syna mori, kiž bě jara wysoko sawěsczenu, pósłanje wscho hromadże 5000 frankow. Tola, tež tutón namjet wotrocżk wotpokasa. Nětko sama mordarstwo wuwjedże a to hišcże, kaž prajesche, w pschitomnosći swojeje 9-letneje dźowczicžki. Tež tukaja, so je žiwotnu přećelnjemu mužej z jědom sawdala.

* **Wosoł cżłowjeka cżežko ranił.** Hadrjeschcżaŕ z Parija, kotryž z wołołom po kraju wokolo cżaha, špasche tak se swojim wołołom shromadnje w jenej hródži. Wosoł nadoło w nozy wodźiwi a skuša swojeho hadrjeŕa do ruki a wobliczа tak straschnje, so z cżežka pschi žiwjenju wostanje.

* **Wulke mordarstwo w zyrkwi.** We wulkej zyrkwi we Bariju w Italskej wotmě kanonikus Cappoca Bożu mschu. Po pschežohnowanju so k njemu njesnaty muzikli pschibliži a jeho z kałaczom samordowa. Zonu, kotraž chżyschże jeho sleenu skutkej wobaraczej, mordaŕ tež skała. Mordaŕ bě swoje samoženje pryedy pschecżinił, Jeho cżeła je hnadna knjeni w jenym bohatym klóschtrje. Wot njeje žadasche hrěi mordaŕ nětchto cżasa psched tym podwjerni. Kanonikus jej wotradżesche, to cżinicź, prajiwschi, so tute njenjesły tež pschecżini. Tohodla bě so tak straschnje na nim wjecził.

* **Wohnjowa katastrofa w Kolumbiji.** Po wulkim wohnju w Manzalos hačž dotal 50 cżłowjekow namakachu. Kotśiž běchu we wohnju konz wsali. S wěstosću njehodźi so prajicź, kaž wjele je tam žiwjenje pschijadżało. Leżownosće 32 akrow z twarjenjemi je so sapuścżiła. Spalichu so wschě tamne banki, wobchódne twarjenja, hotele, biskopski palast a wjele druhich měschczanskich twarjenjow. Woheń wudyri w jenej haviyzy z rosbuchnjenjom a so jara špěšnje rosscheri.

* **We wulkim wohnju w Kolumbiji** so nam dale powě: Hačrunjež žu so dosć prózowali, njemóžachu hischcże špěšcżicź, kelko woporow je we wohnju žiwjenje namakało. Hačž dotal 30 cżłekow namakachu. S wohnjom nastata schkoda wuežini na 20 miljonow dollarow.

* **Horzota w Amerizy.** W naraischich statach Amerizi knježi tuthwilu wulka horzota. W šandženych dnjach je tam na horzotu 9 wožobow wumrělo.

* **Sapodżena luboscź.** W Londonje zemře psched krótkim knjeni Marja Wilsonowa w starobje 74 lět. Krótko psched swojej smjerczu napisa testament k lépschemu młodeho Ružy: „Je jenicżki muž, kotrehož sym hdy luboswała", napisa j tschepotatej ruku na konzu testamenta. — Tajku pjenježnu luboscź stareje žónki budże jej młody muž sčrje lubicź dacź. „Hlej, schto luboscź njecżini . . ."

* **Sadżiwana njewěsta.** Khwostanz w Yverdonskim jaschwje (yschi Neuchatelskim jězorje) běsche dowolnoscź dostał, so woženicź. Na postajenym dnju wschędżestaj jaschwje swojej strašnikaj jeho na stawnischo, hdyž dyrbjeschtaj jenu sbodom jako žiwedkaj słužicź. Hodźinu dołho cżakachu na njewjestu a słónczenje dowjedżeschtaj znjenchu nawoženju sajo do jaschwa. Lědy běsche do žiwjeje komorki, wosjewi so jemu telegramasiju, so bu jeho njewjesta dżeń pryedy dla paduschstwa sajata a do dźěry tyknjena a žedži někto we zonjazym jaschwje. „Kwaŕ" budżetaj drje na dalsche wotstorcżicź dyrbjeczi. Hewak pak rjany por — jedyn druheho hódny!

Přilopk.

* **Hosczo ke schibjenju.** Hosczeńcaŕ nahladneho města puczowaschże z winowymaj wikowarjomaj z winizow domoj. Wjele wina běchu žebi sa pschichod swěczili a tupili. Duzy domoj pschijědżedżu nimo schibjenju. Wschitcy tjo běchu pjeni, widżachu pak a pytnychu tjoch powěšenjenych, kiž tam hižo dołhe léta wisżachu. Tu sawoła jedyn winowy wikowaŕ: „Hosczeńcarjo, cżi tjo, kiž tu wisżeja, hu tež twoji hosczo byli!" — „Haj", rjeknu hosczeńcaŕ, „dżen ša w nozy njech ke mni pschińdu a so unu jědża!" — Schto ja sta? Hosczeńcaŕ pschijěcha do dwora, złoczi se konja, dźěsche do wobydlenja a požydnje ho. Tu nadobo wobja jeho straschny stysk, so njemóžesche wolacź. Wotrocżk jaschwje, so by knjesa schtórnje wusuk, widżi pak, swojeho knjesa pod morjewo w stólczku žedżo. Sawoła hnydom hospodu, kiž mandżelskeho se šahnyni kjeptami wotschehwi. To skutkowasche, a po khwilu pschińdże sajo k žebi. Nětko powědasche, schto bě so jemu stało. Powědasche, kak je nimo schibjenju jěchał, tjoch powěšenjenych k hosczinje pschepročył a hnydom, hdyž bě do jstwy jastupił, sun sbodom też morwi w samej postawje, kaž na schibjenju wisżachu, do jstwy jastupili, k lubju so žydowki a jemu kiwali, so by so k nim požydnył. Jako wotrocżk jastupi, cżełkncżu. Mandżelska mějesche tute wudawanja muża za słžčhwk pjanosecże. Hosczeńcaŕ so do loża lehny a sa tři dny wumrě.

* **Original.** Psched wjazy hačž połsta létami běsche w jenej wsy w dalschej wokolinje Lěhnizach originelny bur žiwy, kiž bě w pschestupnym lécże rodżeny a znaty jako wubjerny žortowaŕ. Někdy běsche z knjesom superintendentom na hosczinu pschepročeny. Po tehdomnischim nješnym waschnju dyrbjeschce wyskokodostojny knjes na blidže slezoweho pjeczeneho sajaza rosskacź. Najšerje njeběsche dosć mjehł a nóž drje khětro tupy, wobžuny so jaczeŕ pschi rosdźělenju a padny pod blido. Na to zurkwinska cżišchina nješ hoicżemi, kotruž pak nasch pschekkepany bur bórzy pschetorhny je špowami: „Knjes superintendento, dajcże jej być, sajaz wjazy njeczekaje, žym nohu na njeho stajił." Hdyž běsche nasch žortowaŕ 80 lět stary, měnjesche, so je 20 lět stary mlody hólz (dokelž w pschestupnym lécże rodżeny).

Najnowiše z cyłeho swěta.

Cżeskoslowakski požłanc pola Vatikana dr. Pallier je so do Prahi powołał, so by rosprawu wo położenju podał.

*

Jendżelske wojnske łodże so pschi franzowsko-schpanskej klokadże marokkowskeho brjoha woddżeja, tola jenoj pschi internazionalnym Tangerskim pašnje.

*

Po posledních powěsczach z Marokkowskeje su Kabylojo na rauschej fronce postupali. Pola Uergbi a Bristi su Franzowzojo swoje stejiscża wrócżo sczahnyli, na dwěmaj druhimaj městnomaj njeje nadběhi wotrahyli.

*

Franzowska deputerizka komora je Washingtonskemu dojednanju wo wožowuhodżinskim dnju jenohłósnje z 565 hłosami pschihłosowała.

*

S manifestom chinesskeho generała Fenga pschecżiwo mizionarom su se demonstrizje chinesskich wojakow sa wójnu z Jendżelskej zhodżile.

Swójbne powěsće.

Sslubjenaj: Jan Heinrich z Korsynja z Hertu Wiczaßez z Budyschina.

Semrěli: Jurij Frenzel z Budyschina, 80 lět. — Jan Awgust Rjelka z Budyschina, 30 l. — Johanna Strezkowa rodź. Schołcżiz ze Židowa, 57 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Pucź z Warnoczija do Djeczina a z Warnoczija do Wotstaschez je dla nażnypowanja na Warnocżanskich honach wot 10. julija sawrjeny. Rjedźicź ma so w tutym cżasu pschez Wěke Nošlizy a nimo hajskowanje we Hornjej Hórzy.

*

Gmejnski pucź z Khelna do Radworja je dla nażnypowanja na Khelnjanskich honach wot 9.—11. julija sawrjeny. Jězdny wobkhad je sa tutón cżasu na Cżorny Hodlerc pokazany.

*

Pucź, kotryž je statnoje dróhi w blischkosći Hucżinjanskeho dwórnischcża do Hlinp wjedże, je dla nażnypowanja na Brěžnjanskich honach wot 9. julija sawrjeny. Jězdnicź ma so tak dołho na Hucżinje.

Towaŕstwowski powěstnik.

Kulow. Pjatk, 10. t. m. wječor ½8 hodź. posedżenje złětoweho předsydstwa: Zličbowanje. Wše zličbowanki připrawić. ½10 hodź. posedżenje městneho złětoweho wubjerka. Domowina.

Njebjelčicy. „Kat. Bjesada" woswjeći njedźelu, 12. julija, swoju nowu khorhoj. Swjatočny nyšpor z poswjećenjom khorhoje započina so w 2 hodź. Na swjatočnosć su wšitke towaŕstwa a wšitcy Serbjo wutrobnje přeproseni.

Poršicy. Jednota „Sokoł" wuhotuje njedźelu, 12. julija, sokolski swjedżeń, na kotryž so wšitcy Serbjo, přećeljo Serbow, wše sokolske Jednoty a towaŕstwa z tutym wutrobnje zaproša. Wot ½1—½2 hodź. powitanje towaŕstwow. W 2 hodź. čah na swjedżeńsku łuku.

Sowrjecy. Zwučowanski wotrjad „Sokoła" wobdźěli so njedźelu, 12. julija, na sokolskim swjedżenju w Porsicach. Zhromadźimy so ½1 hodź. w Jeńkecach pola načolnika. Njech so wšitcy cyle wěsce wobdźěła. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Kat. Bjesada w Njebjelčicach
woswjeći **njedźelu, 12 julija** swoju
nowu khorhoj
Swjatočny nyšpor z poswjećenjom khorhoje započina so w 2 hodź.
Na swjatočnosć su wšitke towaŕstwa a wšitcy Serbjo wutrobnje přeproseni.
Bohaty wopyt wočakuje
předsydstwo.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 10. julija 1925.

Wczerawschе kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,695
1 jendżelski punt	20,39	100 cżeskosk. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,47	100 połsk. markow	79,80

Barlinske wiki. Podawki pošledních 48 hodźin dachu zylym wikam wěšty raś. Wschudżom tuježeschze bjeskhibtnosć. Wschelake kursy žu so z zyła zapisażej njemóžachu, dokelž sstsankow njebě. Njewěsstosć dale knježi. Wjes pschichodnjacza może so rjeć, so so schtwórtkowne wiki we letharginim stawje woteworichu. Wczera běchu pjenjezy za tschěchonu dań wo 9—10 prz. žadnische. Powschitkowne położenje je trochu położene. Kursy so wotdrjeschowachu.

Produktowe wiki w **Barlinje.** Tendenza wczerawschich wikow może so měrna mjenowaczi. Tuktrajneje pschenicy je malo poschicżeschze. K prenjemu rajej poschicżeschze so nowa rožka z Hannoverskeje, ale měsjesche pschewyschoku płaczišnu. Staroje rožki je hischcże dosć na wikach, tola pschi wyšokich žadankach so malo kupzow namaka. Wjazy zajima je sa nowy nasymk jeczmjeń. Tuktrajneho wołosa bě malo na wikach. Zentnaŕ płaczesche wczera

w Barlinje

pschenicy 13.— rožki 11.50—11.60 jeczmjenja nasymk. 10.10—10.80 nowcho 10—10.15 wołosa 11.75—12.10 hr.

Tydżenska rosprawa wulkowikowarnje Mež a Co. we Berlin-Steglitz. Hačrunjež su powěsczе je žyrjedźnoscе a rauschelo-europiskich dżeczelowych płahowanischczow pschihódnische, so franzowske žadanki za cżežnjemi dżeczelemi poniżile njejsu. Też Italska pschi swojich dotalnych płaczišnach wosta. Nětchto žołteho dżeczela so pschedża, tola płaczišny so z tym njepschemėnichu. Nowischa powěsczе z Jendżelskeje wo rajowej trawje su powschitkownje wjele dobre, tak so może so z dobrymi wunoschkami licżicź. — Wjazy naprašchowanja sa žynjenjemi seleneje pižu a pižu k saworanju. Ssymjo praweje rěpy so jara kupuje. Zentnaŕ płaci

cżerwjeny dżeczel	85—115 hr.
běły dżeczel	110—150 hr.
schwedżi dżeczel	56—74 hr.
luzerna	78—96 hr.
žołty dżeczel	36—42 hr.
inkarnatki	24—28 hr.
hejduschka	15—19 hr.
kołodżij	12—15 hr.
žołte lupiny	8—9.50 hr.
módre lupiny	8—9 hr.
wota	12—15 hr.
žonop	34—38 hr.

Schkrowe depesche.

Produktowe wikiw Barlinje dżenża dop. ¾11 hodź.: Płaczišny so njepschemėnichu, wobrot je žnadny. Tendenza měrna.

Dop. ¾12 hodź. Położenje so njepschemėnи. Tendenza: měrna.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Kito a wołłowe žynjo po inni abo 1000 kg, jewak 100 kg, płaczišny po Natej krónoju.

	9 7.	8 7.		9 7	8 7.
Pschenica rožka	—	270-275	rapk wołoschki	15-15,60	15-15,60
małeń. jeczmjeń	230-232	230-232	boch. melasa	9,80	10,00
nał. jeczmjeń	202-216	202-216	šerabella	13-15,25	13-15,25
wowsk	—	—	šerenge knježi	22-24,10	22-24,10
kukarize (Mais)	233-242	233-242	bunty	21 22,00	21,00-22
pschenicżn. muka	215	—	wota	25-27,00	24-26,50
cżana muka	33-36,00	33-36,00	lany wołoschki	22-22,60	21-22,60
pschenicż. wotr.	31-33,25	30-33,25	módre lupiny	12-13,00	11-13,50
cżane wotruby	12-12,80	12-12,80	žołte lupiny	15-16,50	14-16,50
rapk	13-13,40	13-13,50	žynjo, 50 kg	3,30-3,90	3,30-3,90
łane žynjo	340-355	340-355	šiema, rjana	1,00-1,45	1,00-1,45
hrach	385-390	385-390	„ pschenicż.	0,95-1,45	1,00-1,45
jelenschi	25-26,00	25-26,50	„ wowsyna	0,90-1,30	1,00-1,80
	23-26,00	23-25,00	„ jerina	0,95-1,00	0,95-1,00

Saisonske wupředawanje

Započatk pónđelu, 13. julija

To budże naš najmócniši porazak a naš **najwuspěšniši** Tu njeje žaneho dźiwanja na samsne wudawki, ale jenož na radikalne wuprózdnjenje składa, njech płaći štož chce. Tehodla smy naše płaćizny na fantastisku so być zdawacu tunjosć přinjesli.

Póndźelu, 13. julija so započnje!!!!!!

Starajće so wo to, zo sće w prawym času pódla, přetož čiščenca budże zaso njesměrna

Płaćizny we wukładnym woknje pokaża wšitko

Telefon 12.

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868.

Žony

Poruczam swój wulki skład pschepaškow, měkačnych a pschedpadowych powjaskow, podpołožkow.

Steju rad i radże.

Wagnerowa w Budyšinje

psched schulerskimi wratami cło. 9.

Dorjezdźerżana **ručna młóćaca masina** (Handdreschmaschine) je na předań w Smjerdźaceej čo. 13.

MERSIJOWSKI

Brylanty

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinie na róžowej hasy 15.

Kühnbergowe

saisonske wupředawanje

wot soboty, 11. julija hač do soboty, 25. julija

poskića Wam najlěpše lěpšiny!

Kupujće nětk, přetož płaćizny su cyle wosebje ponižene!

Zbytkne jenotliwe pory **směšnje tunjo!**

Dźěćace šnórowanske črije čorne 21/22 18/20 **2,05** 2,50	dźěćace stupnje ze spinkami brune 25/26 23 24 21 22 18/20 **4,95** 4,45 3,80 3,35	mužace šnórowanske črije, howjaze boxowe wot 6,95 sem
žonjace nizke stupnje brune k šnórowanju a zapanju wot 9,90 sem	žonjace črije k zapanju, brune howj. chev. z prync. pjenkom 10,50	žonjace stupnje k zapanju, Ia. lak. z małymi rjanostn. brachami 12,50
hólčace a holčace šnórowanske črije howjaze boxowe 36/39 36/37 34/35 31/33 27/30 10.85 9,85 8,85 7,85 6,85	dźěćace šnórow. črije howjaze boxowe 25/26 23/24 **5,20** 4,50	žonjace šnórow. črije wšelakich družin kože wot 7,85 sem
pólne šnórow. črije howjaza šćěpjena koža 885 6,75	nizke črije z njebarb. kože wot 15,50	škórnje z howjazeje koże, wysoke, wot 24,50

Wjetše zbytkowne wobstatki barbojtych stupnjow k šnórowanju a zapanju, z dźiwinoweje koże, wuwjedźenja přenjeje rjadownje wot 12,50 sem

Franz Kühnberg

na Lawskich hrjebjach 12 napřeća dźiwadła

Wobkedźbujće moje wukładźenja we woknje

Kołojězdne towarstwo „Jednota"

we Wochozach

wuhotuje njedźelu, 12. julija,

załoženski swjedźeń

na kotryž wšitkich z blizka a z daloka wutrobnje přeprošujemy. Wot 4 hodźin su w Kerlic nowej parkotowej žurli k přenjomu razej

pyšne reje

Zarjadnistwo.

Železowa wikowarnja

Bruno Sachse

na Hošic hasy 16. **w Budyšinje** Telefon 264.

poruča

pódla staboweho železa, blachow, rólow, železowych tworow, wosebje warjeńske sudobja, wóhnišća (Herde), khachle, zacynkowaoe bowy, widły, łapače, rjećazy, grotowe plećidła, kałačkojty grot, hozdźe, twarske nošaki)Träger) a za skały: worcl, hamory, zběhadła atd.

Nawěstki přinjesu wužitk!

Kedźbu!

Wulke saisonske wupředawanje

jenož 14 dnjow

Oswald Reimann

w Budyšinje, na Hošic hasy 24.

Wopytajće nas, kupujeće w tutom času cyle wurjadnje tunjo!

Wulki skład wšěch žiđźanych, wolmjanych, balmjanych tworow a zbytkew cyle tunjo.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** też za małe wokna, krasne mustry, hobrscy wulki wubjerk Vitrażowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupenske ruby, łožowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, klidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10.

Na podźělne płaćenje

w znatych najlěpšich kajkosćach dostanjeće

sportske, dźěćace, promenadowe a rěblinowe wozyčki,

dale:

mužacu, žonjacu a dźěćacu konfekciju manufakturne twory, šaty a wobuća

kaž też **meble a polstrowe twory**

při poměrnym napłaćenju a lohkim wotpłaćenju w meblowym a tworowym kreditnym domje

Carl Horn nasl. w Budyšinje

na hłownym torhošću, nutřkšo na jerjowej hasy 21.

Wobućowe saisonske wupředawanje!!!

wot soboty, 11. julija, hač do soboty, 25. julija

po jara poniženych płaćiznach

Willy Sommer

w Budyšinje na Serbskich hrjebach 8

Wot jutřišeje soboty, 11. julija, hač do soboty, 25. julija

wotměwam swoje lětuše

saisonske wupředawanje

we wšěch wotdźělenjach swojeho wulkeho składa

Ze samsneje fabrikacije

su

wšě mustrowe pory — wšě zbytkowne pory jara potunšene.

Wobuća najlěpšeje kajkosće

Heinrich Mohr

Najprěnši a najwjetši wobućowy wobkhod w měsće

ze samsnej fabrikaciju

Wobkedźbujće moje 5 wukładnych woknow

Młoda spušćowna

holca

kotraž móže so też wo warjenju wuwućić, so do villoweho hospodarstwa k 15. julijej pyta.

Schmidt w Kumwałdźe Ziegelthal 51.

Walach

(lišak) srěnjolětny, z dołhej wopušu, je do dobrych rukow płaćizny hódny na předań. **Wetzke w Małym Wjelkowje,** fabrika mineralnych wodow.

Motor

5 PS, derje zdźerżany je na předań w Khrósćicach čo. 63.

Słoma

też k picowanju je na předań w Khrósćicach čo. 76.

Rjany čěle a rjana čelčka k plahowanju je na předań na wustawnym kuble w Hrubjelčicach.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola Walt. Straube w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

Šulske swjedźenje, towarstwa, hosćencarjo!

Po fabrikskich płaćiznach podawamy:

ptaki k wottřělenju
hwězdy k wottřělenju
tarče (Scheib.) k mjetanju bólow
Wupožčenje
prokow
powětrowych třělbow
tarčow k mjetanju bólow
kehelekuleršich hrajkow
wjerćatych kołow
lampiony, gardiny, wěcy k losowanju

wšo nowe

w bohatym wubjerku. — Wysoki rabat.

A. & W. Neuhahn w Budyšinje na Serbskej hasy 4.

Křesćijanscy zmysleny Serb

so pyta, kiž by jako pósolnik serb. luth. knihowneho tow. serbske wosady z knihemi překhodźował a tow. sobustawy wopytował. Najlěpje drje by so za tutu službu přihodźał mały žiwnosćeŕ, wosebje hdyž ma hišće kohó domach k pomocy. Wěsta mzda na kóždy dźeń a nimo teho rabat wot kóždeje hriwny lětnych přinoškow a wot předatych knihow. Dalše je zhonić přich. pónđelu dop. w Smolerjec knihařni.

Srjedu popołdnju w 5 hodź zemrě po ćežkej khorosći mój luby mandźelski a bratr

Franc Grubert

We hłubokej zrudźbje

Hilžbjeta Grubertowa rodź. Šołćic jako mandźelska

Hańža Grubertec, jako sotra

W Radworju, 10. julija 1925.

Khowanje budże njedźelu rano 1/8 hodź. w Radworju.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihlačerńarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźěnje so stajnje nawěstki a tabele so wyše wobliczeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 159 **Budyšin — sobotu, 11. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Nahódnoseženski zakoń pśihlěd němskim žejmom.

Němski žejm je pjatk pśiwzał wo nahódnoseženskim zakonju jednaś. Sozialdemokratiske žu sa njón wšelake pśemjenjenske namjety zapodali. Sozialdemokrat **Keil** praji, so dyrbi žo ludźom, kótrjž žu žywoje pjenjezy z inflaziju zgubili, z najmjeńšcha mały dźěl z nich zasó wrośćiś. Zakonjowy nacźišć pak na zajimy lutowarjow a rentnarjow z wulkeho dźěla njedźiwa, ma pak pólne zrozumjenje za cyłny inflazijski dobytkarjow. Skandalozne je, so žu knjeźerstwowe strony temu zadźěwake, so bychu žo inflazijske dobytki zebrake.

W mjenje němskonazionalnych, kótrjž žu pśichi wólbach wusłowolerjam wulke nahódnoseženje lubili, so **Herąt** pśicheźiwo wjetšinskemu nahódnoseženju wuprajł. Schto by małym lutowarjam nahódnoseženje hač do 50 prozentow pomhało, gdyž buchmy z tym nowu inflaziju dostali? Knjeźerstwo žo wjetšinskemu nahódnoseženju napśicheźo staja, a po tym dyrbja žo němskonazionalni složowaś.

Też dr. **Schetter** z zentrumskeje strony pytaśe dopołkaś, so je wjetšine nahódnoseženje njemóžne.

Němsko-pólska zlowna wójna.

Barlinskemu „Vorwärtsej“ žo z Wrótźlawja pisźe: Němske wojowanjske naprawy pśicheźiwo pólskej wikowanjšej wójnje žo iwot póndźele nałožuja a jich sfurkowanje žo wožeźbje w Hornjej Schlezyjskej pokazuje, hdźež pod njej bjeź rozsěla Wołazy a Němcy cźerpja. Katolwiske akzijowe towarstwo žanne je poślednje dny dźěło w schtyrjoch jamach zastajiło, z kótrychž dyrbi žo jena tepicź. Też dźěło w hěłach w kótrychž sforo jenož Němcy dźěłaju, je žo dyrbjało wobmjeźowaś. Pódła teho žo z pośledninmi němskimi naprawami też pśichodźałoze industrije w Hornjej Schlezyjskej cźeźko potrjecha, kótrejž maja sforo cźišće němski kharakter. Tak hornjoschlezyjska drjewjowa industrija sforja, so je w žywoju existency wohrožena. Też rěźnistwa, kótrejž dotal kóždy tydźeń 25 waggonow mjasa do Němskeje wuwožachu, dyrbja nětkole ludźi puschcyś. Schlezyjska tuwanska industrija na němskej stronje teharonja z zkowne wójno cźeźko schkoduje; wona ma žo hižo bjez teho cźeźko bjezdźěcź. Dla schkodowanja rańschonjemńskeje industrije budźe na pośledninm konzu němske wuthlowe hórnistwo płody wusamknjenja pólskoschlezyjskeho wuhla ledma wuzywaś móz, dokelž budźe smjeńšcena kupowanźa móz pśichodźałazych němskich industrijow też němske wuthlowe hórnistwo w Schlezyjskej nuzowaś, dźěło w podobnych smjeńšcich.

Franzowske wójsko z Poruhrieje žo do Porheim pśichodźoło.

Franzowske wójsko, kótrejž nětkole w Poruhrjej leži, žo do Franzowskeje njewótwjese. Wono žo jenoż do Porheimskeje pśichwjese a žo tam do kwartěrow połoži. Kaiserslautern zły armeekorps bostanje, też do Landawy je žo wójsko pśichipowědźiło. Tejle měsece dyrbjetej franzowskim offiźěram a jich žywójtam wobydlenja wobstaraś. Też žo twarjeni za franzowskej schuli žadatej.

Němskeje žadanje sa bjesstrachowym paktom woliwko.

Londonski dopisowaŕ „Torriere della Sera“ pisźe:

Němske knjeźerstwo nětkole nadpadnje symnišcho na swoje nébuchse namjety wo rozrisowanych śrěcźenjach hlada, kótrejž mjeźe wo rańschich mjesach Němskeje rozbudźiś. We Barlinje žu dopóńali, so Franzowska tele rozrisowanje śrěcźenja tohodla wita, dokelž žo nadźija, ji nimi žywoje lepschiny zawěsćiś. Tele lepschiny bychu w tym leźale, so bychu žo winowatosće Franzowskeje k Pólskej a Cźěskosłowakskej **rjanje** sprjećenjemi wurunnale, kótrejž bychu Franzowsku pćom wjele mjenje wobcźežałe, dyžli tamne winowatosće. Němcja je pjecza k pśicheźnoźdźenju dośchła, so je lepje, nětcźiske winowatosće Franzowskeje k jejnymaj rańschimaj swjasarjonaj njepśichemjenicź, pśichetoj tele winowatosće bychu žo po cźasu na sakładze žwojeho kharaktera sebabile a skónczinje njebychu wjazy skutkowale. Rozrisowanje śrěcźenja pod schkitkom Swjatka ludow ja Cźěskosłowaksku a Pólsku nowu formu rukowanja jeju nětcźišćich mjesow, wospšihijeja, kótrejž žo skutkuniwischa a trajnischa pokazuje, dyžli wojerske swjatki. Tohodla je bjes dwěla, so budźe wotmolwa Němskeje rjad namjetow pśicheźiwo rozrisowanym śrěcźenjam wobžahowaca.

W Londonje žo pjecza němske powěźśe, so žo wukrajnemu ministrej dr. Stresemannej wobcźežnosće se strony němskonazionalnych cźinja, sa khutne njebjeru. W Londonje w tym jenoż taktiske wuthodźišćo widźa, na kótrejž žo Němska staja, so by žebi pśichi jednanju wschě lěpschiny swěźcźała.

Njepśichibódne położenje němskeje industrije.

W němskostatnej radźe je sastupjeł westfalskeje provinzy němskostatna radu namołwił, so by pśicheźiwo zakonjowemu nacźišćej wo pśichemjenjenju w njesbožasławjeńcźenju, kótryž je žo w němskim žejmje pśichijał, protestowaŕ. Wón žiwój namjet na to sakožowasće, so němska industrija po zyłej cźarje se schkodu dźěła a so njemóže tohodla dalsche jaziałne cźeźe njeseś. Wumožiwšy industrije bu nicźaj (nuli) runa, kapital žo w njej wjazy njetwori a pśichetworjenju krótkocźasnych wukrajnych pożcźonkow do dołhocźasnych hypothekiskich pożcźonkow najwjeźše wobcźežnosće cźinja. Jeli so žo to njeby poradźiło, bychu tyšazy dźěłacźerjow sabłušnu schubłe. Sshlna pasiwnosć němskeje wikowanjskeje bilanźy nusu němskeje industrije teho runja spśimaś dawa. Jenož smjeńšcenje wudźěłańskich wudawkow móże wunjoženje pśichinjeś.

Konflikt mjes Cźěskosłowakskej a Vatikanom.

„Osservatore Romano“ źiłedowazu sdźeleniku wosjewja: Dokelž je pśichi krwjedźenju Jana Husza, kótrejž žo w Prahy 6. julija z wožebitej zwjatocznosću wośmjerjeł, republikowy president cźeźne pśicheźnydstwo a ministerski president sawjedźenje pśichewjaŕ, je zwjaty stoł Prazjskemu nunzijej Marmaggej poruczeł, z rasnoscu pśicheźiwo tomu protestowaca a hnydom Prahu wopuśćeźeć.

*

Cźěšcy a němšcy sozialdemokratojo wcźeraj wotpósłachu nunzija Marmagga z Prahi za swój wotmołwjeł wuzita, stat wot zyrkwje dźělicź. W senatowym pośedźenju je němski sozialdemokrat Nienner Marmaggowy wotjěd rosphominajo rjekł, so je nadpadne, so žu žo hač dotal se wschěch stronow rosprajenju tuteje naležnosće wuwinuli. Kschiwdu, kótrejž je bamžowy nunzius republikowemu presidentej a knjeźerstwu cźinił, wschitkich staćanow nastupa. Cźěskemu ludej je žo wscha pśicinjna dała, so by žo najhłubje rosharił. Wukrajna móz, kajkaj je bamž, ninma prawa, žo do smutskowych naležnosćow Cźěskosłowakskeje mješacej. Nócznik katolskej ludowej stronje wótre poroki cźinjo po praschesche: S kajkim prawom strona hišcźe do knjeźerstwowych stronow zhusha, hdyž krocźel cźerpi, kótraž wocźiwidno na wohanjenje stata pśiched wukrajom dźe. Nunzijowe postupanje w stawiznach ledma pśichkłada nanałka. Nunzius je wójnu pśichipowjedźił. Na tule krocźel dyrbi žo wotmołwiś. Gdyž móje Rom bjes pótłanza pola republiki wuśćeź, móże też republika bjes pótłanza pola Vatikana wuśćeź. Pótłanzitwo dyrbi žo hnydom sbětnyć. Dale dyrbi žo dźělenje zyrkwje wot stata a zyrkwje wot schule hnydom pśichwjeśeć.

Schtwórtk wjeczor je žo na Wazlatvskim nametesce we Prahy wulka protestowanska zhromadźizna wotmeła. Pśichi njej sozialdemokratiśaj ludowi sastupjerjo a sastupjeśi se nětkotrych tribunow pśicheźiwo fśichiwdźenju republikowego presidenta a knjeźerstwa se strony bamžowego nunzija protestowachu. Lud, kótrehož běchu žo tyšazy sejśele, stónczerje na staromněschćanske torhoschćo cźehnjeśe a tam pśiched Huśowym pomnikom spěwajo Huśej cźeśćowanja wopokasa.

Pśichihotowańske dźělo sa mobilisaziju w Ruskej

Dokelž by móžno było, so by mjes Jendźelskej a Ruskej k wójnje dojšło, wo kótrejž žebi bolschewikojo mytyła, so žo njehodźi wobeńcź, bolschewikiske knjeźerstwo horliwje pśichihoty sa mobilisaziju cźini. Skowni wjednizy bolschewikiskeho knjeźerstwa žu na wójnu wujeźi, so bychu fundylenje luda jesnali a žo wo pśichihotowańskim dźěle sa nastawazu mobilisaziju pśicheźwědźeli. Tak je na Kaukas Kamjenjew wotjeź. Dźerżinski a Budźeny staj do Pśetrohroda pućowałoj a Lebedźew do Taschkanta atd.

„Ewening News“ z Rigi powě, so je bolschewikiske knjeźerstwo mobilisaziju pjecź lětnikow 1900 hač 1905 pśichkasało.

S **Revala** w Estoniskej žo dale wo wójnskich pśichihotach w Ruskej pisźe: Ruska wójnska rada je žo rozsudźiła, hnydom pśichihotowanje mobilisaziske dźěła cźinicź, wschitkich namórnikow starscheho wójnskeho łódźstwa sapisaca, we wschěch pśichistawach miny wukłasaca, na mórski brjoh kavalleriju pśichepołožiś, so by by mógnemu wuśaśenju zuseho wójska z łódźow wobaraka a inspektorej swjasowazeje służby Jewdokimej porucześ, so by by wo hnydomkonjenje swjasowazeje służby postarak. Dokelž su ruske mjesy najbóle z finskeje strony wohrožene, wožebje pak Pśetrohradej strach hrozy, kótryž je najbliźšchi k finskim mjesam, je žo za mjsne spśimało, na tymle dźělu mjesy mnohe pólne wobtwjerdźenja nanawaricź a w nich mjesne wójsko samješćiśeź. Mjes wójskom dyrbi žo wobschérna agitazija cźinicź a ga jemu rozswětliś, so chże Jendźelska žiwoje knjeźitwo rosschěriś, ruske wójsko pokrićeź, wróćiś pśedawšchim wulkokhlerjam jich kubła atd

Franzowski žejm sa dalewjedźenje marokkowskeje wójny.

Ministerski pśichedźyda Painleve je schtwórtk w deputertskej komoree z debatty wo marokkowskej wójnje sašo jako dobywcźeź wuschoł. Sa žiwoje dobywcźe ma žo wón wožebje nazionalistiskemu blokej dźakowaca. 411 sapósłankow je sa to hłosowało, so by žo wójna pśicheźiwo Abd-el-Krimej rajnje dale wjedła, njedźiwajo na knjeźerstwowe pśichipowědźenje, so chże „mérowe namjety“ Abd-el-Krimej cźinicź. Sozialistojo dachu pśiches Leona Blumа wosjewjeź, so sakładaja pśicheźiwo dalewjedźenju wójny w Marokkowskej njejsu, tola so dźeźo najprjedy wopschihijeze mérowych namjetow na Abd-el-Krima shonicź. Dokelž Painleve wěźo wo kharakteru franzowsko-schpanskich mérowych namjetow niczo wěsteho njewědźeschе, nětjeschе sozialistiska strona sa najschmarjasche, žo wothłosowanja wostajaca. Kommunistojo wšo pśicheźiwo wójnje hłosowachu.

Druhe strony Painleveowe stejiscźezo podpjerachu a **je žiwojimi rěcźnikami prajicź dachu, so dyrbi Franzowska wójnu do wonka a do nutśka wjesć:** do wonka pśicheźiwo Abd-el-Krimej, kótryž franzowskemu nadkrjeźišću we Marokkowskej hrozy, a do smutska pśicheźiwo komunistam, kótrejž daja a bóle jako Abd-el-Krimowi pśichiwišowarjo wustupuja. Nazionalistojo dźěchu ruku za ruku se sastupjerjemi lěwizyneho kartella. Wo tutym lěwizynym kartellu njeběše schtwórtk pśichi konwersiym pośedźenju zdyka niczo pytnyć. Wschě strony prawizy a njerosshudźent zazialistojo tuźerdu blok tworjachu, kótryž bě zwólniwy, knjeźerstwu wschě możnosće dacź, so mohło wójnu dale wjesć.

Wuprajenja generala Naulina, nowoho hławneho wójskowego roskazowarja w Marokkowskej, kótryž je schtwórtk we Bichy rosrěcźenje z nowinskimi sastupjerjemi měł, zaneho dwěla njewótstawaju, so žo sa pośledni tydźeń julija wobschérne offensiwne operazije franzowskeho wójska pschihotuja. Naulin je žanym zdźiwkom wo możnosćach měra njerěcźi, wo kótrychž so pschego sašo je Madrida powě, ale pchdśtejaze wojowanje pśicheźiwo Abd-el-Krimej **„gerillu“** (drobnu wójnu) wulkeho stila mjenuje a mjes druhim praji: Mam bjes wumělenjenja sa mjsne, Abd-el-Krima na śnicźaze waschnje sbiś; pschetoj jenoż potom budźe wón k měrej zwólniwy.

Wojowanje pśichi marokkowskej rańschej froncźe.

Hawaska powědźeśenja wo położenju w Marokkowskej powě: Pśichi hornim Lebenje je žo njepśicheźeśeli nadběh pśicheźiwo Bab Taty wotrasył. Pśichi wjeczornej froncźe je směrom.

Pola Fez-el-Bali žu žo njepśicheźelej nětkotre pśichi Uergli leźaze wěży sašo wutorchte a 100 žonow a dźeśi, kótrejž běchu žo jako sajatajeńzy wobkhowałe, so wukwobodźichu. Mobilne wothdźelenje wojakow je njepśicheźelśi nadběh na Bab-Tasu wotrasył.

Po powěśći wo pośledninm wojowanju pśichi schpanskej marokkowskej froncźe žu zdźakarjo nětkotre sta mortwych a zranjenych shubili. Wožebje wulke žu schkodowańki pola

Jaki do wětra
nakhribjetniki, kožane gamaše
wobwiwanske gamaše, stucy do pućowanja
poruča płaćizny hódno a derje
T. Albert w Budyšinje
na lawskich hrjebjach 10
Telefon 1078
kožane twory :-: sporiske wěcy :-: sedłarnja

Riomary měli. Abd-el-Krim je tohodla tele jiplahi z wojowanja wróćo wjak. Sylna schpanjska kolonna je z wulkim pomocnym na prawym brjohu rěki Lukkosa wojowała.

*

Sa schefa franzowskeho generalneho staba w Marokowskej je so wyschk Paquin pomjenował.

Južnoslowjansko-bolharski swjask?

Belgradska „Politika" pische, so je so južnoslowjansko-bolharski pomĕr w posledninm czasu wjele polepschił a so so na wutworjenju pschećelskeho borosrumjenja a kónčnje swjazka dźela. Wórty so pjeza wukrajnoj ministraj wobeju statow seidźetaj. Južnoslowjanska by jedźenje Bolharskeje po wulkodźělskich k ägäiskemu morju podpjeraka, mjes tym jo by Bolharska južnoslowjanske žadanje po sesyulnjenju stejischcza w Ssolunju a schiktanju južnoslowjanskich mjenischinow w grichiskej Mazedonskej podpjeraka. Sdobom by so praschenje mazedonskich komitaczjskich bandow wuprawiło.

Japanska žadanje Rusleje wotpokasało.

Ruske knjezerstwo je w Tokio wo dowolnosći prošło, so směło w Japanskej 70 wikowanskich kommisarow k diplomatiskim pschedprawanni pschistajeć. Japanske ministerstwo swonkownych nalĕzow je tule próstwu wotpokasało, dokelž so stracha bolschewikiskeje agitazije boji. Bolschewikojo hižo bjeź teho w Japanskej sa kommunistiku cevolucziju sylnje dźełaju. Policajske zarjadnistwo je 30 000 jenow k potłóczenju kommunistiskeje agitazije we Japanskej žadało.

Krwawny njeskutk w Ssupowje pola Budestez.

Wječera pišachmy wo spodźiwnej smjerći žiwnosćerja Kumanne w Ssupowje. Hač je so Kumannowe rodstwo abo norodarstwo stało, nieje hischcze zyle jasne. Kumann nyndr runje w jara luboweph hospodarskich wobstejnoszach žiwy. Tohodla je spodźiwne, czehodla wšak hebi Kumann runje žiwjenje wzaći. Kumann bě 42 lět stary a w Jitowach rodźeny. We swojej młodosći bě jako jara wjesely a zdźel wokolinje znaty a so wjele hołzam podobasche. Mnohe mĕjachu psched jeho waschnjom respekt. Posledźe sche wożeni so je 33letnej Martu rodź. Duckmanez, kotraž jako najstarscha dźiwka žiwnosć dosta, na kotrejž so njeskutk ha. Mau njesbožowneje žony bórzy po wójnje wumrě, bratr bě we wójnje padnył a młódscha sotra je wozeni. Jeje mać pschi nimaj bohu bydlesche. Kumannowa mĕjachu 8 dźěczi, 5 z nich hischcze žiwe. Kumannowa, kotraž je runje tuhowiny sakso w druhich wobstejnoscach, je hewak wschudże jako dźělawa a směrna hospoda znata. Wona fischijit mandźelstwa czežko njesesche. Kaž praja, Kumann druhdy swoju žonu jara biesche. K posledniemu rasej je ju psched swjatkami bit. Po tym cżasche wona k lekarjej hicź. To pak jej muž njedowoli. Kaž praja, so Kumann też pschecziwo blizschim runje nanajlepje ujesadżerża. Palenza žaneho njepijesche. Ludźo praja, so je we swojim cżasu ras z jenej holzu se Jibowa wobkhadźał, kotraž pola nich słužesche. S toho wuchadża znano mandźelska njepschesłednosć. Telko pat je wo nju wĕste, so Kumann je swojej mandźelskej šć wobkhadźesche. Jeje macżerske winowatosće jej khětrjo poczeći. S zyla mĕjesche mała frosumjenja za nju. Swoje frwójone winowatosće też khětro sanjerodźi. Woni najmni rodźene dźěcżo dasche hakle psched krótkim cżasom hischcze. Wón bě też khětro lěni a pschewostaji zonoumaj dźěło na žiwnosći. Wschitke tute wĕzy pokasuja bóle na šamomorbarstwo.

Sered pschiwobdumu, jako chżychu wobjedowacz, njemóżachu jeho nihdże namakacź. Zona dźěsche na naftwu, dokelž žebi mjježesche, so muž na konopeju horjeka ipi, so by jeho k wobjedu sawołała. Wón pak njeje i zyła na konopeju leżał, psched kotrymž wulka luża krewje stejesche. Na to jeho pytasche a namakawschi jeho, jeho wotrěkny. Potom dźěsche k cżełowej zonje Kisiłchowej do Budestez, so by jej hrósbny podawk dźělała. Tuta pósła ju k mĕischcżanoscze Sommerej w Ssupowje. Sommer žebi mĕsno njeskutka wobhladawschi, podawk zadarmowemu strażnistwu trej Schumankej wossewi. S jenym lekarjom žo strażnistwo wokoło 4 hodźin do Kumannez statoka poda. Lekar wupraji jako njemóżne, so by Kumann po słuchjenju teiko krewje hischcze na lubju je wohwĕsnyjeź schok.

Kumann bě z rĕsnikim nożom do wutrobnja kłóty, kotryž hischcze w komorje leżesche. Cżłło Kumanna do Bydschina dowjesechu, hdźež bu wczera dopoldnja pschepytowane. Kumannowa so cżorna sdrasći a bu wo Jutschina do pschepytowanskeje jatby dowjesena. Pschi pschepytowanju je žona zyle mĕrna a prěje mordarstwo, kotrehož ju winuje. Kaž praji, je so jeje muż pjerza zyły cżaš se šamomordarstwimi myslemi nosył. Jeje mać, bagrunjeja so je wschelako prascheja, praji, so wo powdawku niczo njewě. Schtwórtk z nowa mĕstno mordarstwa pschepytachu. Policija z dalschim pschepytowanjom spójsa, so by šamomordarstwo njemóżne było. Zonunu drastu, na kotrejž małe krwawe bleczki wuźĕłóżichu, fu cżahali. S rosdĕlanjom cżĕka hakle ma so pokasacź, hacź je morjenemu po słubjenju telko krewje móżno było, so z mĕstna na hibnyeź. W kóschli morjeneho ani žaneje dźĕrki njenamakaju, kotraž by wo kłóczu swědczyła.

Nassajimawsche je so, so koschla bóle krwawa njeje. Na njej su jenoż njesesche krwawe blaki. Podźiwcho hakle dohladachu so na wotlemjenu ospaju wišnju, na kotrež bě so Kumann po słuczu podarmo wobwĕschał. S tuteje komory hacź na mĕstno mordarstwa dźe so pisches nĕkotre słowa po słhodże horje. Nassajimawsche je pschi tym, so na słhodże ani krwaweho błeda njebě. S toho so ju budźi, so Kumann na žadyn pad njeje šam po słhodże horje schoł, hewak buchu na słhodże swajnjesesche nĕkotre krwawe krjepki sawostaje. Jeho su po słuczu hakle potom na lubju donjesli, hdyž je so w komorje wutrkwawił. Na kóżdy pad pak je njemóżno, so je so Kumann na lubju šam wobwĕschał, dokelž je hrjada, na kotrejž wiżesche, thětro wyšoka. Też je napadne, so mĕjesche morwy nohi a ruzy zyle krwawe, hdyž tola na słhodże ani krwaweho bleczka widźeć njeje. Na lubji leżachu pschenježne formjatka rosbrójene. Hdy by Kumann po lubji schoł abo jeli by po schtyrjoch lĕź je šlabosći, bychu so tola šnajmjenscha nĕkotre pschilipile. Wschitko to pokasuje na to, so so Kumann na žadyn pad šam wobwĕsnyjeź njeje. Hacź pak je jo šam do wutrobnja kłół, njehodźi so tukhwila hischcze wobkruczicź.

K wobžarowanju su wobhe dźěczi. Najmłódsche hischcze w kolebzy leži. Nimaju hischcze wopschimmjenja, kak njesmĕrne njeskodo je jich žiwótnu podeschcu. Zusy ludźo jich hewak tak mĕrny dom wopytuja. Wowku so wjele możne swowopraschejo a sajo wotcidu. Nadźijomuje so pokajnosći šalostneho njeskutka bórzy wujasni.

Ze Serbow.

W Budyšcinje, 11. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječerawsche rosdźelenje niżinow a wyschinow pokasuje na njewobstajny nas wjedra. Niżiny nadeidźechu so wczera rano nad pschidunajskimi krajemi (Donaukländer) a nad dolhowjeczornej Europu. Wyschina nadeidźe so z wjeczora Franzowskeje a so po šparzu hotuje, so nad Europu wuspschestrĕć. — W Cźĕskej su wojezy deschcza hacź my mĕli. Zita su hrosnje sawalane. Na pucżowanju psches połnócne Cźechi ani jenicźkeho storjajeho sahona rožki ani jeczmjenja njewuhladasch. Pschecza a wowš staj so mjenje lehnyłoj. Mĕra a bĕrny pak lubohate žně lubja. — Jutsje 5. njedźelu po žwj. Trojicy stłónczko 4.1 hodźin skhadża a so 8.09 hodźin khowa. Mĕsačk w połnozu 11.49 hodźin skhadża a so pschipołnozu 11.42 hodźin khowa. Jutsje je posledni bĕrtlik. „Pschidźenak" rjane wjedro stnja.

— **Schkrowa powĕsć wo wjedrje za jutsiše:** Sso wczasuje, wodnjo nimale rjenje, wokoło pschipołdnja cżaschcho, wětry z wjeczora. W dolhim ranju Němskeje hischcze z khwilemi deschcze, w dołhim wieczoru so nawjedrnje. We połnocnjej Němskej dale rjenje.

— **Sobustawy Maćicy Serbskeje su w lětach 1916 hač 1919 město Časopisa: 1.—5. zešiwk (t. j. 1.—46. listnoj Dr. Rězakoweho Słownika dóstali. K wudospolnjenju móža nětko sebi — hač do 31. awgusta t. l. — zbytki listna (t. j. 47.—62.) za 3 hr. (z připósłanjom za 3,50 hr. přikupić pola; „Buchdruckerei Donnerhak Nachf. Bautzen. Vor dem Schülertor 21.**

— **Towarstwo Pomoz za šudowazych Sserbow** w Budyšinje. W pischichodnym tydźenju šeźdze so pschedsydstwo Tow. pomoz dla rosdźelenja klučischich podpjerow. Schtóž z naschich šudowazych, kiž podpjeru nusnje trjeba, swoju próšbu hischcze wotedał njeje, njech to hnydom wobstara. S pschedsydu je k. wyschichi wučer Kral we Sarčcźu pola Njeswačidła. — Dale bu sdźěli, so by tódy jubnstaw towarstwa, kotryž jiwój lětny pschinoschk hischcze saplackił njeje, to nětko ruce cżinił. Dokelž pomoz bjes njedobrajbych srědkow je wjsso trudna wěc. B.

Se **Ssokołzy.** Tele dny mĕjesche w tudownym hoscenju młodźina sawjeselenje. Pschi nim žo jedyn z rejwarjow na wulku błeschu dobłada, kotraž na wokmowej dešy stejesche. Něchtó bě ju, mjes tym so rejowachu, tam stajił. Rejwar swojich towarschow na błeschu kedźbuje schi. Tym žo wón pobkladna być sdasche. Sawołachu žandarma, kotryž błeschu pschepytaš da. Wona so jako straschna bomba wupokasa, kotraž by žmjerć a hubjenstwo mjes rejwarjemi a rejwarkami nacżinika, hdy by rosbuchła. Někotrych młodych ludźi su do pschepytanja wsali. Rosbuchadża z kotrymiž je błeschu pjeknjena buła, su pjerza nĕkdże kradnyli.

S **Budestez.** Boża ruczka saja srjedu tudownemu pschekarskeho mischtra Emila Martina. Pschi dźěle nadobo schyri a dyrbjesche so lehnyć. Krótko po tym zemrě. Martin bě 45 lět swojeho žiwjenja dożył.

S **Porschiz.** Nascha sokolska jednoat wuhotuje njedźelu 12. julija na wojeršim šmuczowanišczu pola Lotonje žwjedźeń. ½2 hodźin nastupja Ssokołoju w Porschizach a poczahnu potom na šwjedźenske mĕsno. Tam pschedwidźu wschelake šmuczowanja, proste a też na hrjadach. Też dźěcži wustupja a šmuczowanje pschedwjedu. Wjeczor su reje pola Handrikez w Porschizach. Prašmy druhe sokolske jednoty, kaž też wschěch lubowarjow a spěchowarjow Ssokoła, so bychu naš se swojim wopytom pocześcili. Ale też wschitzy druhi, kiž hischcze Ssokoł njesnaja, so na swjedźeni pschepytachuja, so bychu so wo nadawku a khutkowanju Ssokoła pscheswědczili. Tak pschińdźeze w prawje bohatej liczbje na naschi swjedźeń.

Se **Sserbskich Pasliz.** Hdyž spěwny chór wczera wječor za jutsiši swjedźeń w korzynje so šmuczowacże, roskšěri so mjes nim powĕść, so cżesczenaj wjesałaj: kubleř Jakub Lukasch a jeho mandźelska Marja (rod. Wróblez) z Hory p. Khrósćizy) swój šibborny kwas swjeczitaj. Spěwarjo a spěwarki njedachu pschiležnosći nimo hicź k poczesczenju jubilarow. Podachu so do blischeho statoka a pschesłapichu jeju z wjazorymi schtyrihłósnymi spěwami. Zyrkwinski wučer Renař wupraji w mjenje pschitomnych swoje najwutrobniše sbožopschecza a cżi njesche to cżim radostnischo, dokelž bĕsche a je jubilar hischcze lubowar serbskeho spěwa a chór wunjesze jubilarowe.

Ranje kublerja.

S romana „Rusći kubler" wot L. N. Tolsteho.

51 (Pokračowanje.)

„Mĕ, Wascha Jaßnoscź, je-li naš tam pschewjedźesce — i nami je tež tu dosć hižo hubjene, tam pak Wam nikdy i dobrymi birami njebudźemy — kajzu budźemy tam tola burjo? Haj, tam njeje ani móżno, žiwy być, kaž Wy chcżesće!"

„Hoj, cżehodla tola niz?"

„Hacź bo konza to tam sahubiwm, Wascha Jaßnoscź."

„Cżehodla njehodźi so tam žiwy być?"

„Kajše je to tola žiwjenje? Rosšudźi wschak sam: mĕsto njeje wohnjdlene, woda njesnata, pasiwy tam njeje. Konopischcza su tu polna naš sdawna sam tuczna semja, ale kajke tam? Haj, a schto pak je tam? Nahe a puste. Ani płotow, ani žitneje sysicheizy, ani brósjunow nicżo tam njeje. My póndźemy do sahubiy, Waschca Jaßnoscź, jeli naš tam pocźerpich, dospolnje so sahubimy! Mĕstno je nowe, wjenate . . ." wospjetowasche wón roswažnjo, pschi cżimž pak rosšudnje z hlowu tschasesche.

Njechljubow chżysche burej dopokasacź, so by pschežydlenje nawopak było jara pomożne za njeho, so budu so tam płoty a brózne twarici, so je tam dobra woda atd., ale sajake njeje Cźurijowe jeho samyli, a wón cżujesche i nĕkajke pschicżiny, so wón tak njerdźi, kaž so khuscha. Cźurijenoł jemu njewotmolwi, hdyž pak hnadny knjes wotmjelkny, pschitpomni i sobu pożniwanjom, so je to najlepsche, na tamnym dworje starych schedźowych njewótnikow sahydlicź a Alešcu, toho hłupaka, z bohu tam khlĕb strażowali . . ."

„To by wulkotne było!" pschitpomni wón a wuźmija so z nowa. — „To druhe pak je hłuposć, Wascha Jaßnoscź!"

„Schto dha to wuczini, so to mĕsto wobydlene njeje?" spytasche Njechljubow jeźerpnje znowa pschešydźeczi. —

„Dlej wschak, też tudy bě nĕhdy mĕsnosć njen abydlena, a nĕsto pak zu ludźo też tu żiwi, hladaj, tak to budże też tomu, tak ruczje hacź so tam jako prĕni pschežydlischi z łoškej prózu . . . Ty jenoż tam cżehni . . ."

„Batuschka (nanko), Wascha Jaßnoscź, kak móże so to jenoż pschirunacź!" wotmolwi Cźurij žiwje, jako by so bojał, hnadny knjes mohł pożlednje rosšudnje wupraviecź. „Tudy je wschitkemi hromadże je nasche mĕstno, wjeżole, šwuczene, też pucź a hat tu siej — ma-li žona schatty płokacz abo stót napojicź. Haj, a zyle nasche burske hospodarstwo je tu sdawna pschiprawjene, humno a sahrodka za telenimy a wjerchy, kiž su moji wótzowje sadźeli; mój dźěd a mój nauk stej tudy Bohu swoju duschu wrócżo dakoj a ja bych jenoż chżył, so mohł swoje žiwjenje tudy skónczicź, Wascha Jaßnoscź, dale sayła wo nicżo njeprosżhu. Jeli by Wascha Miłosć mi k pomocy była, chżyku wupokrjedźecź, swoštanjenym jara spokojom z Waschej Miłosću; jeli pak niz, to nĕkak pschećiwinmy swoje stare žiwjenje. Prošymoj tola wječnje Boha za tobje", wón pokraczowasche, so hluboko pokłonio, „njewuczĕř naš z naschebo hnĕzda, nanko . . ."

Mjes tym je Cźurij tak rĕczesche, da so pod khlĕwom tam, hdźež jeho žona stojesche, wótsije pkakanje słyschecź, a hdyž jeje muż praji: „Nanko", wustwoji jeho žona nadobo a spadny hnadnemu knjesej žylsow polna k nohomaj:

„Njesłnicz naš, sežiwjerjo! Ty by nasch nan, ty by naja ma cź! Hdże mamy bo wowrocżicź? Ssmy stari ludźo, šamolni. Kaž Bóh, tak też ty . . ." wona rejesche.

Njechljubow postwoji z kaiwki a chżysche staru sdobnyeź, ta pak na roswolne waschnje sadwĕlowanja z hlowu wo jemju bisejche a wottworji ruku hnadneho knjesa.

„Schto ty tola cżinisch! Stań wschak, ja cże proschu! Njesedźecże-li, tak dźe to też trjeba njeje; ja wschak waš nusowacź njebudu", wón praji, wotmiachnywschi z ruki, a pschišitnupiwschi k durjam.

Hdyž bě jo Njechljudow sajo na kaiwku pożydnył a we khżeży schyo mjelczesche, khiba jo żónska hiischeje hikasche, kotraž bě sajo k borku najad schła a żebi tam žylły se swojim rukawom wotrěwasche, tu wopschinny młody kubler, schto sa Cźurija a jeho żonu rospadana khżeża wostajenjenja, schto spadnjena studnja i masanej tuzu, khnijasze khlĕwnicži a rostesene wjerby, kiž bĕchu pschešł khżiwym wotnjeschkom widżeć, a jemu bu żpodźiwnje cżeżko a srudnje k wutrobje a wón je pyche nĕcżo hańbowasche.

„Kak pak ty, Iwano, njejsy na pożledniej njedźeli pschi hromadże bnrow prajił, so trjebasch khżežu?" Ja njewĕm, kak mam cżi pomhacź. Ssym wam wschĕm na prenjej šhromadżijsnje rjekł, so žym fo we wjży šadyhdl a swoje žiwjenje wam pożwjecził, so žym hatowy, žam bo wschehko wotrjeż, hdyż jenoż jeże wy spokojom a złożowni — a faroczam fo psched Bohom, jo swoje hlowo dżerżeć budu," praji młody kubler, ujeczjuo, so tajke wulkuw hlowom fu dospołnje njepschihódne, we kimżkuli dowĕrn šundżecź, a to wożebje w rukim cżłowjeku, kiż hlowom rady nima, ale skutka, a njerad šwoje šaczinżka wuprasa, każ rjane bychu wone też byłe.

Dżĕczaju młody muż pak bĕ tak sbożowny z toho cżasa, kiż jaczuwasche, so dyrbjesche jo na kóżdy pad wurunicź.

Cźurijs bĕ hlowu w stromu sthlit, a pomałku mikaje pschipożtuchasche żjwojemu hnadnemu knjesej z njemużenej kedźbnoscżu, każ nĕkomu, kotremuż dyrbjich pschipożtuchacź dyrnjeż by też wĕży rĕczał, kotreż njejżu zyle rjane a naż też dożyła nicżo njestaraja.

„Ja pak tola njemożu wschitkim wschitko dacź, wo cżoż mje prosicha. Hdy bych nikoho njewotpokakał, schtóż mje wo drjewo proży, to by mi bórzy nicżo wjacż njeżbyło, a ja njemohł potom tomu dacź, kiż woprawdże nusu cżerpi! Tchodla też to żym dżĕł żwojeho lĕża wottupił, jón k wupreżedżenju burskich twarbow postajił a jón dopołnje burjez gmejnje pschewotajił. Tutón lĕż nĕkto hižo mój njeje, ale wasch burow, a ja hižo njemożu wo nim postajecź, ale burjka gmejna wo nim postaja, tak rżsenj. Ty pschińdź dżenża bo „hromadży", ja tam twoju próżnu pschedenjeu postajił wona, tebi khżĕżku dacź, je to dobre, ja nĕtle hižo lĕża nimam. Bicheju cżi ż zgleje wutrobły pomożu, nodzeich-li pak so pschežydlicź, tak to hižo njeje moja wĕc ale wĕż gmejny. Ty mje rosemisch?"

„Jara spokojom z Waschej Miłosću", wotmolwi spitschany Cźurij; „hdyż Wy ja dwór drjewiczka dobrocżnje wotedacże, to żebi my też tak nĕkak wupomhamy. Schto dha gmejna? Ta wĕż je znata . . ."

„Wĕ, ty jenoż pschińdź."

„Ja pożłuchum. Ja pschińdu. Cżehodla też nij? Jenoż gmejnu hižo njepoprożichu."

(Pokračowanje.)

Přiloha k čisłu 159 „Serb. Nowin“

Sobotu, 11. julija 1925

Z prawiznistwa.

W zahrodzy.

Kujesej Měrnikej je so stónčenje jeho žadanje dopjelniło. Je jwonka města zahrodku dóstał, hdźež chże seleninu, Rymy, hrach a róžicźi plahowacź a wo měrje žiwoje žiwjenje dokónczeć. S wulkej nadźiju sacźehnje nětko do žiwojeho „wobhdźenistwa“ a njewě hišcźeze, so w tajkej zahrodzy (Schrebergarten) też starosce a mjerzanja rostu. Jeho zahrodka njeleży wohamuczena na dalokich ladach, ale schtyri žuhody zahrodki njestuja z njej. Wobhdźerjo tutych žu, kótriž jemu žiwjenje cźežke, hamo helu cźinja.

Jedyn žuhod da žebi zyle popołdnju hcź do późnjeho wjeczora rejazy gramofon pisacź, z kotrymž pky a honacze wo wjetu schcźowkaju a spěwaja. Tamny žuhod vyje žej hłuboku hnójnizu, so poczina Měrnikej zahrodka žo pomału brjedicź. Dźeźi žuhod njewobrěsa žiwoje schtomy a kwźki a bjeru tak jeho zahrodzy złónzo a powětr. Schtwórty žuhod žo zkrobli. Měrnikowe zrake jabłuka, kótrejž do žuhodneje zahrodki wiťaeja a tam dale padaja, sesběrace z žej złodźecź dacź. Tak pschinjeseje jemu zkoro kóždy dźeń nětcźke njerzenje. A tuž je nusne, so by knjes Měrnik se z a k o ń - s k i m i p o s t a j e n j e n i (Bürgerliches Gesetzbuch = BGB.) wopschija. Chcemy jemu pschi tym pomozni bycź.

§ 905. **Prawo na wobhdźenistwo.**

Prawo na wobhdźenistwo njepocźahuje žo jenoź na sejsku pódu, **ale też na runmnosć nad a pod zemju.** A to zahadnje w njerwobnjesowanej dalokosći, potajkim hacź k hwězdam a do zrjedźiscźa zemje. W tutym hobrišim polu je knjes Měrnik jenicźki wobhdźeć a móże tu cźinicź, schtož chże a schtož žo jemu lubi. Sćmě teź kóždemu zakazacź, jeho w tym nětkaf pschikrótschicź. Ale to njesmě hacź k schikanje hicź. Hdyž nješchto wysche jeho wobhdźenistwa žo stawa, schtož knjesa Měrnika njewobdźežuje, potom njesmě niczo pscheczíwo tomu měcź.

Njesmě na psch. zakazacź, so žuhodowe hołbje pschez jeho zahrodu smije puschczeja, so žuhodowe hołbje psches jeho wobhdźenistwo lecźa, abo so jena antena (za radio) 25 m. wuhołko hišcźeze rózk jeho zahrodki pscheresnje. To žej njerzeba lubicź dacź, hdyž znadź tajka antena abo telefonisti grót nisto psches jeho zahrodku wjedźe, so žuhodne dźěći kamjenje a gumijowy bul do jeho zahrodki metaja, so zuse hołbje w jeho zahrodzy hnězdźa a druhe. Pschecźiwo tajkim njedostatkom może zkorjcź a to na **„wostajene“** (Unterlassung).

§ 906. **Para, kur, žasy, hora atd.**

Wschě tute a podobne wězy, kotrejž znadź je žuhodneje zahrodki wukhadźeja, njetrjeba žej wobhdźeć powschitkomnje lubicź dacź. Sakoń chże, so może kóždy staczan w měrje žiwy bycź. Nastajane a pschehnate zkrěcźenje nětkajcze budlawy (Leierkasten), njepschestawaze schcźowkanje pkow, njerenje dźěći atd. może runje tak derje „prawo na wostajenje“ měcź, kaž wobstajne kurjenje nětkajcich kachli, gnjerdź hnójnizy, njepschestawajze propotanje a hupanje motorskeho kolesa, nahonjenje prochа. Wšo złoženje žo to na měru a namětne wobstejnosće. Tehodła sakoń wusnamnje postaja, so wschě cźinki sakasacź žo njehodźa, je-li wone wuživjenje wobhdźenja njepschikrótscha abo je-li žu po namětnych wobstejnoscźach smrcźene a wschédne. Tu rěka potajkim, měru dźerzecź a skónczenje rozsudźi sudnik w prozesu, schto je dowolene a schto niz. Pschi tom wuhdźe wot „normalneho cźłowjeka“ a wusamknje pschi tym teho a tamneho nerwosnosć. Powschitkowne prawidła njedadźa žo postajecź, to rozsudźi kóždy jenotliwy pad.

§ 909. **Pohłubjenje.**

Nasch pscherzeł Měrnik njetrjeba žej lubicź dacź, so jeho žuhod tak hłuboko jamu vyje, so pjerschcź jeho wobhdźenistwa trěbnu sepjeru zhubi. Je-li pak je jama dosć skrucźena a podpjerana, tak so Měrnikowemu wobhdźenistwu žaneje schkody njenastanje, potom dyrbi jamu cźekpjecź. Jeho prawa žu dospołnje swěrcźene.

§ 910. **Korjenja a halosy.**

Knjes Měrnik žo dawno njerka, so korjenje žuhodneho schtoma jeho ležownosć podrywaju, hamo psches pucź du, so może žo do nich sakopnycź. Może krótki prozeł cźinicź a korjenje wotrubacź a žej je zdźerzecź. Hdyž pak schtom zahinje? To je wěz žuhoda a knjes Měrnik njetrjeba žaneho zarunanja płacźicź.

Tróschku hinak leži wězka z pschewitzatymi halosami. Temu dyrbi žuhodej dowahaceho cźaka k wotstronjenju dacź. Njewotstronjenje z postajenym cźasu, potom smě je knjes Měrnik tehorunja wotrězacź a zdźerzecź. **Njesmě pak na wucźinjeny cźasu zapomnicź, hewak dyrbi nastatu schkodu zarunacź.**

Nětko pak nichtó njemyšli, so ma prawo, wschě pscheroscźene korjenje a halosy wólnje wotrězacź. Schikana a zkubowcźinjenje je teź tu zakasane. Potajkim korjenje a halosy, kotrejž wuživanje a wobdźěłanje ležownosze njepschikrótscha, dyrbimy wo měrje dale dacź rosćź. Hewak ma žo zarunanje a pschěhnaty prozeł zaplacźicź.

§ 911. **Wotpad pschewitzatych płodow.**

Srudnje, ale wěrno: Hdyž wot schtoma knjesa Měrnika cźerwjenolicźkate jabłuka na žuhodnu ležownosć padnu, potom dyrbi bjesmóznje pschiwładowacź, kak žuhod jabłuka sběra a žej je zkładacź da. Dokelž zake pschewitzate płody placźa jako płody žuhodneho wobhdźenistwa. Zarunanja žej njesmě žadacź. Może žo jenoź z tym trózchtowacź, so trasch jeneho dnja tónhanu zbožownu pschipad płody se žuhodneje zahrodki jemu wobradźi. Ale njesmě na žadym pad znadź psches tchcańenje abo se žerdźu „dopomhacź“ hewak może znadź dla paduschowa (abo podobneho) pscheda žud pschinecź. —

Je hišcźeze wschelakich druhich starosczow w „žuhodskim prawje“ (Nachbarrecht), ale wone žu rědsche hacź rospomnane a móża žo tohodła tu pschenecź. Teź prózuje žo tóždy, se žuhodom w měrje žiwy bycź. Kóżda swada nacźini mjerzonje a kłósty. Ale pschehładnjowosć a pscheczelne dorozumjenje zajimow žuhoda pschinjeze žohuczłowjekej měr, pokoj, zbože.

Hdyž so swinjo rěza.

(Wobras se wězy.)

Korto, žekera, worczík, rěbl a powjas — wschо je Gusta wobstarak a pschihotowak. A nutska w domje je Khata je wjchěm hotowa. W kotole wari žo woda, dóńczka steji z nakanej zaltu pschihotowana, na wotkinjaej desce leži tikka popjera, hół a majron a psched kněžnymi durjemi steji schkła za kreiu na wulkim hornczeršim hornzu. Jenoź rěznik hišcźeze tu njeje. Hlejcźe, ledy to wubrajich, dha hižo dże. Pokoj klin a kjeschki na wokno, zwitłecźe žo žaket a wupije najprjedy schalku kofeja. Je je žuhodneje wěry.

Mjes tym běži Khata hišcźeze ras do khlěwa a roszkonuje žo k pohledźenemu rasej z hunczatkom. Je žej je wscźehnyła, je ji tak rjez z wutrobje frostko. Hunczatko pschiskocźi wjebjele ke kortej a hlada na Khatu, kaž chcyło rjez: Ssy durcźa wocźinika, hdźe wostanje moje žnědanje? Njecźasch mi dźensa niczo dacź?“ — „Ně ně, moje hunczatko, njepschinjesu cźi niczo wjazy — — wbohe skocźatko!“ Runcźe saczini thlěw. Po prawym njedyrbjała z nim žohuželnesze měcź. Hdyž je někomu skocźeza jel, dha ma cźekku žnjercź, tak rěka pscheza. Nětko špěchnje k žuhodej, so pomha krej wotkoicź. Khata ma pschemjehku wutrobu. Njemóże to widźecź a pschenjesecź, kak jeje hunczatko morja, zarěźaju. Je dźěn jeje lubuschi byk.

Hdyž Gusta, rěznik a žuhod do khlěwa du, cźekaje Khata špěchnje horje do komorki. Njemóże to pschewidźecź. Jej wutroba tschepoze a cźaka horjeka, doniž žuhod z nopaschkom kolwje do thěze njepschinidże. Pomału je ji sajo łózo wokolo wutroby. Najhórsche je nimo. Wschudże hlada dźěło dr uckew. Gusta je nimale zyły kotel warjaseje wody wotnjesył a Khata ma jón wospjet polny nanóżowź a krucze tepicź, je žo bórzy sajy wari. Rěznik kida jedyn hornczeř warjaseje wody po druhim na žwinjo a počina žerschcze wotruhacź. Gusce da teź jedyn nóż, to może pomhacź truhacź. Pschi tom žo rosmokwjatej wo skótnych a konjazych pkaczinach, wo lětuschich žnjach a politizy. Pichi wěcźenje dyrbi žuhod pomhacź. Ssamoj njedocźinitaj z nimale schtyrizentnarskim žwinjecźom. Ow, dyrbja žo khětro draczowacź, prjedy hacź jo na rěbl krydnu. Schtyri zentnarje, ta niczo lohke njeje. S khamu symneje wody jo rěznik hišcźeze ras polije. Rěznik wótri nóż a wotrěsnje žwinjecźu hłowu, kole dźeru pisches nóż a powětrje ju na złoblu na rjeznje. Nětko pscherěsnje jemu bruch, wukutli je, kruch mjaża wot brjucha cźisnje do kotła, wucźiści cźrjewa a tak dże dale. Kóczka je zyła zhnjena, nucha a zuwa je pschez wokolo. Dohładowaś trichinow pschińdże a zastare zwój hamt. Mjes tym je polczik hotowy. Rěznik pchinjeze rjanu schklicźku z kotola. Tucźne, pscherosćene, libojte, kaž jej wutroba a zołdk zadatej. Byrnjej ko Gusta hewak pujotił, byrnjej buscźisce žantorił, zkonlik a pumpotak — jedyn wokonnik w zuknu lěcze cźini spokojne mjeskowcźo. A to je, hdyž pschi žwojim pokrěźu žedźi. To jeho trjeschi pschi najwjeselschej mysli. Teź lisrowy dyrbi žo dźenża pohybnycź a žobu jěcź. Temu po prawym najlepje zkodźi, pschi tak njenadźitym wjeselu.

Mjes tym rěznik tamle pschi woknu na rubadle wschо krótke a nadrobnje rosruba, zhka do kołbažow a wari je. Dźěła wschelake kołbažy. Kaž jej žadaja. Wokolo pschipeldnja žu hotowe. Nětko hišcźeze žmino rosruba, rosdźěli a do pinzy zuoży. Vleza je teź pschihotował. Tamne žej žami doczinja. Rěznik dże hišcźeze dale. Ma nusne. Wokolo žnjow žo wjele rěsa, so maja burjo dobreje a dohytneje jedże. Maja wjele ludźi a cźi chzedża tez pschi nawinazym dźěle nětchto lépschepo měcź — wot hunczatka. Prjedy pak žo hišcźeze krucze najédża. Krupjaneje a dobreje kołbažy z kiżykakom. To je naschej Khacźe nětchto na jeje hubu. Hlejcźe jenoź, kak do žo tyka. Ale teź Gusta njeda žej dwójzy kasacź. Bożo pomhaj jeho žołdkej! Dźiwacź žo dyrbiscź, hdźe wschо stuka. Rěznik wosnje sdynje kołbažy z kotola, sesběra zwój grat hromadźe a nastupi žo do žuhodneje wjby.

Khata wunjedźe a wucźiści popołdnju wschitko a donjeze žuhodam na talerjach pod falu kołbažy. Dóstanje teź wot nich, hdyž rěsaja. Teź Kalczkez Wórscha dóstanje jich nětchto, pomha jim pschi wschelkich dźełach. K žnjam je zwoju pomoz pschilubita, teź pschi žderanju běrnow kóżde léto pomha. A kak žo Kóczkez na gmejnskej thěži žujesela, teź Korchez macźerka, hdyž njenadźitu nětchto dóstanje. Dźiwacź wschak ko dyrbiscź, kak móża pschi tak drohim cźasu žej žiwjenje zdźerzecź. Njech je kaźkuli, Khata ma stotu wutrobu. Wschitkich wschak tajzy njejže. Wšo Gusta njeznmě wschо wědźecź. So ju nichtó njepscheradźi! Teź kołbažowu politoku rosnoży mjelcźo. W nozy dyrbi Gusta tri, schtyri raty stawacź, tak laczny je. — Haj wschak, žwinjorežanje je žobu najrjeńschi dźeń w zuknu lěcze. Kak rjenje by było, by-li jej kóżdy tajse schtyrizentnarske hunczo zarězacź moht! Niz? —

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokračowanje.)

Pożudźowasche hižo tehdom tak derje kaž Lord Kitchener — dokelž wobaj znajeschtaj, schto Zendźelska mytłi. Njezaświěcźenym žo tajke nahlady tehdy z wótrnoscźu bycź dachu.

We Winje rěcźesche wešo teź z někotrymźkuli rakuskim politikom a statnikom, so by žo hišcźeze pschejwědcźił, hacź by tola móżno njebyło bjes telko krwe trěbnu operaziju na thorej Rakuskej pschewjesecź. Jednasche teź se žerbskimi a chorwatskimi politikami, wosebje se Ssupilom, so by žo teź wo poměrach na juhu informował.

A žnadź je dowolene nětko pscheradźicź, teź sceźehowazu rěcź. Hdyž bě mi popschate, so bych se žamoho erta Mažarykoweho złyschał dopjelnjenki a porjedźenki toho, schtoż žym nahromadźit, prascheche žo mjes druhim:

„Koerber je mortwy, nětwrno? Zyle wěcźe je mortwy?“ hišcźeze ras wospjetowasche. Hdyž žym wodkrucźił, prajesche: „Nětko žnjemu to potajtim prajicź. Prjedy hacź žym do zuby jět, rěcźach z Koerberom a praschach žo jeho njevožrednje, schto by žo stało z nami, hdy by Rakuska dobyła? By dynastija (Habsburkzy) žo smělita? Koerber praji, so njeby. Bychu hišcźeze byli pschewažliwischi. Wo někajkich reformach njeby ani rěcźe było!

S tym wobtrucźi jenoź moje měnjenje, so statej hižo mózno njeje pomhacź. — Tuž žym žo rosžudźił žam jednacź. Ale wusnawam, so hišcźeze w lěcźe 1915 we Schwajzarskej žym cźakał, so pschijědże sa mnu Koerber abo někajki druhi wujednawał. Hdyž ani w poslednjej khwili žo njesnamnichu, žym wótrische dźelo sapocźał.“

W Prahy bě žo hnydom na spocźatku wójny wokolo Mažaryka wutworiła tajna towarschnosć někotrych swajskich dobrych Cźechow, druha „m a f f i a“, kotraž potajnje dźełasche po wěstym planu za naschu žamostatnosć. Wobstarasche žebi tajne, dowerne rosprawy rakuskich hamtow, pozwasche je wobhładnicź psches mjesy a tworjesche plany dalschese organisajije narodneho wuzwuschowanja. Mažaryk žam žhotowi naryh, kiž bu posdźischo spakeny. „Dyrbjachu žo sarjadowacź po zyłej cźěłkej semi tajne wubjerki, kotrejž bychu swiśki zakhowale z zentralu, mjesyche žo wschitko pschihotowacź za rosžudny wokomik“, kaž wupowěda posdźischa hłowa maffije po Mažarykowem wotenjedżenju, prěni presidentowny kanzler dr. Pschemyhł Schamal. (Narodni Listy, 22. hodownika 1918.)

Mažaryk fkhadźowasche žo pola dra. **B o u c z k a** a druhdy se žwojimi najbliźischimi politiskimi pschecźelemi z dr. D r t i n u (dźenża statnym sekretarjom ministerstwa roswucźowanja), z dr. B e n e s c h o m (dźenża ministrom zahranicźnych naležnosćow) z dr. W e s e l ý m (dźenża z justizynym ministrom), drom. D u s c h k o m (nětcźischim pókłanzom za Schwizu), nakładnikom D u b s k i m, P f e f e r m a n o m a drom. H e r b e n o m. „Tehdom bě hišcźeze trjeba diskutowacź teź we druhich możnosćach hacź bésche ta, do kotrejž tak krucze wěrsesche Mažaryk. Njmjenje Mažaryk stajesche hižo žwoje mènjenje do skutka. Dwójzy, mysłu w oktobru a novembru l. 1914, bésche we Hollandskej . . .“

A hdyž bě žo, kaž bě horjeka rěcźane, we wěrnosći žwojich nahladow wo możnem kónzu wójny pschestrědcźił a cźujesche, so by w Rakuskej njemohł błędacź za sobo narodna tak njepobrědnje a dorasnje, kaž bésche swucźeny, rosžudźi žo do wukraja widźecź. Mjesesche hižo pucźowanski pah se 17. septembra l. 1914 cźisło 3682, do Italskeje jésdżesche dla žwojeje rostschażeneje strowoty hižo nětcźto lét, tuž wobroczi žo najprjedy do Italskeje. — W „Cźěskosłowanske samostatnosći“, cźisło 4, z dnja 8. oktobra l. 1915 je pschi wupiśanju wotjeła Mažarykowe spomnjenka teź wo tom, kak je žo tehdy hižo chzył sdacź univerzitnieje profesury z wudawanjom pschicźinny, so njepschihłosuje wobdźenju wójny a rakuskej politizy a hižo bésche telegram wotdpółał, z kotrymž chzyschе žiwój rosžud knjeżerstwu wosjewicź. Ale z taktiskich pschicźinow wot toho wothlada.

Mažarykowa wotewrjenosć, z kotrejž stajnje jednasche, miny žo toki trěbnej sledźbnosći, so bychu wyschnosće — wot lěta žem z rosćasej njedowéru błędźasze za Mažarykowym jednanjom — jemu žnadź w poslednjej khwili. cźuio njesožo, njesadźéwake dobrya wupuscźowacź.

(Pokračowanje.)

Ludliczenje w němskim staće.

Po sestajenjach statistiskeho hamta wucźini licźba ludu w Němskej „wot 16. junija t. l., b j e s Saarskeje krajiny 62½ miljónow. Licźi-li pak žo tuta krajina žobu (dla tuthwilneho wottorhnjenja wot němskeho zarjadnistwa njeje ju to licźiło) se žwojimi 750 000 ludźimi, powyschi žo zyle němske wobydlerstwo na 63¼ miljónow. To je tatama licźba, kajtuž němski kraj we žwojim prsedawschim wobšěrhu hižo kónz léta 1908 mějesche. Pschi wudrjenju wójny licźesche němski stat 68 mil. wobydlerjow. Pomjeńschenje licźby wot 68 miljónow na 62½ mil. wujasni žo psches Versailskite mérowe wucźinjenje, po kotrymž buchu sceźehowaze dźele Němskeje wotdźelene: Elsaß-Lothringska (Saarska krajina njeje w poslednim ludliczenju žobu), dale Hornja Schlesyska, Pósnańska provinza, nawjeczorna Prusska, Gdańsk a Njemjanska krajina, žewjerny dźěl Schlesywiga, Hulczinski krajik a Eupenski a Malmedyski wokrjeh.

Sa stat wošrjedź swojich nětčišćich mjesow, bješe Saarsćeje krajiny, je žo wot ličenja, 8. oktobra 1919, wobydleršstwo wo 3.3 mil. abo 5.6 proz. pschipori.o. W: pryedawschej dobje (wot 1910—1919) postupowasche liczba wobydlerstwa dla wójnskich woporow w dźensźischim stacze jenož wo 1.4 milišon. abo 2.4 proz. Wot poślednjcho dowójnskeho liczenja (1. dezembra 1910) hacź do nětčišcheho (16. junija 1925) je němske wobydlerstwo wo 4.7 milišonow abo wo 8.1 proz. pschibérako. W nětčišchim němskim stacze, bjes Saarskeje krajiny, bu naliczene: 1925, 16.6., wschó hromadże 62 468 762, muzšikich na 30 168 033, žonšich 32 300 729. 1919, 8. 10, wschó hromadże 59 178 185, muzšich 28 171 980, žonšich 31 006 205 1910, 1. 12., wschó hromadże 57 798 369, muzšich na 28 489 817, žonšich 29 308 552. S tutoho pschehlada widźimy, žo bésche w lécze 1919 na 2 834 225 wjazy žonšich hacź muzšich, 1925 pak jenož 2 132 696 wjazy. To scźehuje s toho, žo je žo w běhu poslednich 6 lét no 700 000 muzšich wjazy narodźilo, hacź žonšich a tak możnosć k ženitwje sa mnohich sašo pschibéra. Po sokónczenym roskleńczenju pschinjesemy tež liczby narodnych wjesćinkow w Němskej.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** 5. njedźelu po św. Trojizy ma w Pětrowskej zyrkwi rano ½7 hodźin farar Menda spowědź a św. wotkasanje, ⅛8 hodźin farar Berg předowanje, ¼12 hodźin ma farar Goße kemschenje sa dźěći (jenož pschi deschczojtym wjedrje). Pschipokónschna Boża słužba wupadnje.

W Marijnej-Marčinej zyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Große předowanje. Pschi rjanym wjedrje je w 11 hodź. kemschenje sa dźěći wobeju zyrkwjow w Bismarckowym haju (pokamnišchim khórom. Dźěći shromadża žo ¼11 hodźin w Schillerowych wukhodźowanischćach.

Sbérka za sdźerženje evangelskeho towarischneho domu w Budyschinje.

Póndźelu popoldnju w 3 hodź. je w „Radnej pinzy“ konferenza duchownych.

Srjedu popoldnju ¾3 hodźin w Pětrowskej zyrkwi modlerika hodźina sa njedźelnicze.

Tydźenske sastojišstwo ma w Pětrowskej zyrkwi farar Menda, w Marijnej-Marčinej zyrkwi farar Berg.

Katastrofalne zemjerjenja.

Lédy běchmy žo dla zalostnych zemjerjenjow w Japanskej směrowali, wosčewi nam gród nowe njesožo z Ameriki znadź we wo nicžo mjeńšchej rozmérje. Sćrjedźischcžo tuteho zemjerjenja, kotrež bésche je pschestawkanc na dwaj dnjej traio, běchu hory Rocky Mountains (skalnischća.) Najcźežo bu tehdom Kaliforniška doma pytana. Wjele tyšac ludźi pschi tym wo žiwjenje pschińdźe a wjele materiala po śnicźi, sa wjele milijonow dollarow. Stan tuteho zara žiwjeho zemjerjenja, ke kotremuž je mórske rjenje pschibruźi, bu drje wschelake rosschežkjenja pod senju.

Potajkim jedna žo tu wo tak mjenowane zwaliny (rjenje, hdźež žo pod senju wulke dźele zapadnu). To pschenjeńe žo na seminu storu, sćednoczene s podsenišcim ropotom. Pschi tym žo **semja** roskhoła a bóło, wodu a pluny z njeje wuskupuja, z čehaźami žo twjese, stróli a hory spadnu. Tajke zemjerjenja nastanu, hdyž žo smutkowne jamy dohromady zapadnu pschi rosmuschczazim móz wody, też psches storki, kotrež psches žo wudobywrze pluny nastanu. Tuto hibanje je pak žolmjate, pak storkaze a jeho tracse wschelake.

Semjerjenja tu žo pschi wo běhu létstotkow mnohe cźłowjeze woboru žadale. Najwjetsche a najzalostnische w nowischim cźasu su sćéhowaze: Semjerjenje w Lišabonje, 11. nov. 1755, w Kalabriškej-Siziliškej 15. februara 1783, w San Franzišku 14. haprieje 1906, we Valparaišu, w južnej Ameriki, 16. augusta 1906, w Siziliškej-Kalabriškej 28. dezembra 1908, pschi kotrymž bu město Mesina nimale do cźista sniczene a pschi cźimž na 100 000 ludźi wo žiwjenje pschińdże, dale tamne w dolhowjeczornej Japanje 16. februara 1920, kotrež jej na 18 000 woporow zadasche, kaž tež chišle semjerjenje, w južnej Ameriki, 11. nowembra 1922. Poslednje wjetsche semjerjenja w Europje běchu 12. januara 1915 w Abruzach a 19. januara 1920 w Toskanje, wobaj rasaj w Itališej.

Powschitkownje buchu wosebje Japanka, China, Java a Peru je semjerjenjemi domapytane. W Chinje śnicźi wulka katastrofa w lécze 1731 na 100 000 ludźi. Sama Java mějesche žiwlne semjerjenje 1823 psches wudyrjenje vulkanow (woheń bluwazych horow), pschi cźimž žo mnohe města a wjzy a 40000 ludźi śnicźichu. W lécze 1882 klaji žo liczba woporow pschi takim wudyrjenju na 170 000.

Też w Němskej pokasuja apparaty (Seismography) hnjesćišcho satschasnjenje semje. Wobkedźowaze krajiny su wosebje Württembergska, Badenska, Odenwald a najezasćišcho Bohotika (Vogtland). W uźinje pokasuja tute apparaty srédka někajte satschasnjene semje. Na dobre žoso žu wuskutki w snutskownej semi naschego wótsuchego kraja ani nasdalnje (tamo w saschkich cźasach, wo cźimž snadź nam stawiny wšo pisałe) tak zalostne a nicźaze bóze, kaž w krajinach z wopradowźitym semjerjenjom.

Kaliforniška je sdawna kraj z najwjazy semjerjenjemi. Zalostne njesožo, šij je žo w krajinje Santa Barbara psched někotrymi njedźelemi stało, je žo na starym semjerjenišim městnje wotmelo. Kaliforniška je pschesuna krajina sa semjerjenja. W poślednim cźasu bu donapytana, hdyž žo wulke město San Franzisko dozpla znicźi. Też tehdom bésche semjerjenje na wjeczornym brjohu Kalifornišeje a bésche jeho hnjezdźišćejco w horinach abo pschi morju. Spodźiwne je, so semjerjenja we poślednim cźasu w léćnych mésnazach nastachu. Hewak žo to bóle w symišim cźasu stawa. Blišikosć morja haje bóle dwéla pschi tym wulku rólu, dokelž jene z najwjetšich semjerjenjow świeta, na pschikład w Peru 1868, wulke semjerjenja w Japanskej, tamne w San Franzisko a w pryedawschim cźasu hrósone semjerjenje w Lišabonje 1758 běchu z namóznymi mórskimi žołmami sdružene, kotrež porjadowanje pschiběrachu a wotcźěrachu.

Létuiske wulke semjerjenje w Kalifornišej je najcźešo kupjel Santa Barbara domapytało. Hacź dotal w starym świeće njesnata, ju někotre ludźo jara wopytuja se Sjednoczenych statow Ameriki. Santa Barbara je městaczko z 20 000 wobydlerjemi, bohaći Amerićenjo ju rad wopytuja, dokelž ju klimatiske a krajne rjanosće tajke, so je pschimjeno „amerikanske Mentone“ (tamne leži w krajnej Rivierje pschi Sdrjedźinym morju na francowskim brjohu) dóstała. Krajina, kotraž žo k dolhemu wjeczoru wot Los Angelos pschi brjohu Cichoho oseana cźehnje, sjednocźuje womłódnu pychu a plódnosć, kaž je we južnym dźelu Kalifornišeje doma, z wurjadnym pschihotowanym nowocźasnjeje kupjele. Blisko brjoha leža wjazore rjane kupy, mjes nimi cźehnje žo Santa-Barbara-kanal, nastajuje wožiwjeny wot běłych plachtakow a cźolnow. Tu wukonjeja amerikanscy bohaćotjo swój ródny sport je žiwotnimi yachtami (cźolnami). Mjes wulkimi hotelami je hotel Potter najwjetschi a brjedźischcžo Newyorkiskich milijonarow, kotrymž pjecźdźesetnika jeho wot Atlantika hacź k Pazifikej pschedałoka njeje, so bychu žo wot sašodnischich a wobkhódnych staroscźow wolóžili a žo po cźežkim dźele wulekowali. Kupjel njeźnuć žo samenicź z kupu je žamžnym mjenom, tiš pak něschto južnischo leži. Létża wschitcy bu mnohim tute léćne pschebywanje w krasnej kupjeli z njesbožom. — Djakujmy žo Bohu, so žo nasch wótsany kraj z tajkimi njesbožemi doma njepyta.

Do Klětnjanskeje wosady!

Našich česćenych čitarjow w Klětnjanskej wosadze prosymy, zo njebychu sebi „Serbske Nowiny“ na měsac august wjacy pola pósty skazali, dokelž naš posoł do tutych stron jězdźi a naši čitarjo „Serbske Nowiny“ na dnju wudaća dostawaju. Płaćizna je sama kaž na pósće. To płaći za sćěhowace wsy: Klětno, Jamno, Wołešnicu, Koślu, Dyrbach Krynhelecy, Wósliću Horu a Wylemocy.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

Wo stawiznach knihow.

Chinesojo, kotšiž drje wjele pryedy hacź Assyriczenjo a Egiptcźenjo papjeru a drjewowrěs znajachu, wunamakachu formu knihi, kotraž je hišcźeze dźensa zamžna, kaž psched wěcźe 2000 létami, kaž wjele druhich chinešich nałožkow a waschnjow. W sapoczatku wschak žu Chinesojo najzerje dołhe ale wušte desćcźiżki k pišanju trjebali, kotrež buchu z tolstoje bambusowizy rěsane, tohodla pišaja — a tež hišcźeze dźensa — wot herjeka dele. Posdźischco pschipraujachu z wěcźeje druzjiny topolowe papjeru, kotraž pak bé jara cźesika a jane tkóczenje njesusesy, trjebachu jenož tak mjenowaneho „tchcźećzowego wotcźišcźa“. Wobźeže tuta wobstejnosć bésche z winu spodźiwneje formy pišma a knihow Chinesow.

Nětku wobhladajmy žebi dale, kak žo kniha pola nasz we žrjedźinym wěku wuwi!

Trubý, kaž je Romjenjo a Grekojo mějachu, buchu hacź do 13. létstotka we žrjedźnej sdźělanej Europje powschitkownje trjebane. Ale też tu móžemy prajicź, so žo pišmo pschezo bóle a bóle wudospołni. Hacź do léta 165 psched Khrystusom žahaja powěźcze wo pomolowanych initialach abo sporzatnych pismikach, njedźiwajo na to, so běchu hižo stare egiptowske papjerjane truby swjetscha pomolowane.

Spodźiwne je, so bu pišmo posdźischich létstotkow s postupom kultury pschezo hubjeńcze. Knihe 8. a 9. létstotka móžemy pomérnje lózo wucźitacź, dyžli knihe 12. a 13. létstotka. S winu na tym je, so žo wjele wjazy pišatsche. A tak běchu wotpišowarjo tuthch knihow musowani z wotpiskowanjom khwatacź. To dozběchu też z tym, so wjele pschikrótschenkow wunamakachu a trjebachu. Dokelž nětko kóždy wotpišowaš swoje pschikrótschenki jenož sam sašo trjebasche — njebé hišcźeze žadyn powschitkowny krótkopiš — je cźitanje posdźischich pišanych knihow jara wobdźeže. Wobdy potom Gutenberg w 15. létstotku knihicźischcźenje wunamaka, bu wšo hinak.

Druhi njedostatk bésche tón, so wotpišowarjo jara rósno pišachu, so bychu prawje wjele stronow napišali. We italskem měsce Bologna bu w 11. létstotku zakońšzy pschecźiwo tomu zakrocźene.

Cźim wjazy munischa w klóschtrach pišachu, cźim njepschijomnische buchu knihownje, kotrež z trubow wostejachu. A tak wunamakachu sašo druhu formu, kotraž tónkcźnje k naschim dźenšnischim kniham dowjedźe.

Male pargmindowe tafliczki buchu njesawite mjes dwěmaj drjewjanyjmaj deskomaj położene, kotrejž běschej potom sschmórowanej. Posdźischo buchu tež jednotliwe kopjena mjes žobu hromadźe swjasane.

To běsche hižo kniży, kajkuž my dźensa znajemy, podobnische. Hdy buchu prěnje knihi wepraudźe wjasane, njehodźi žo wěcźe prajicź. Wšemy jenož, hdy buchu knihiwjasarjo prěni raz spomnjeni. Je to dawkowna kniha z léta 1292, we kotrejž knihiwjasarstwo jako měschczańske pschemyšlo mjenowani. — Pargmindu do krutych wobalkow zawalicź, je hižo jara stara wěz. S dopokasom sa to je liśćina wot Korle Wulkeho. Tutón zkawny kral wotkasa klóschtrej St. Meri léź, so bychu mnischa tuteho klóschtra z jelenjowych kožow wobalki sa knihe pschihotowacź mógli. Też stari Grekojo mějachu sa tych, kotšiž jich „knihe“ pschipravjachu, mjeno „stachtades“.

Stare swjaski, kotrež žu nam dźensźane, žu hacź do 15. létstotka nimale jara wscheze pychi. Kožany wobalk bésche z bórnizami wobwjasany, so by kopjena hromadu dźerzał. Napišmo knihi bésche na pargmindowej zdźelebjerdźu napišane, kotraž prédku z wobrěźka won tejeśche. K pschihódnischemu cźitanju zdźelebjerdźi buchu knihi z khribjetom k sejenje stajene. Dźenja runje nawopak cźinimy.

Ale tajkele njelepe knihe žo ludźom po cźasu wjazy njelubjachu. Bésche w 13. létstotku — dha mnischa pocźachu, knihe niz wjazy bo kožow dźiwich šwérjatow wjasacź, ale trjebachu hišcźeze jenož šwinjazu, kotruž potom też wobdźeżachu.

Psched wunamakanjom knihicźischcźerstwa bésche knihownja jara wulke wobdźeżerstwo a bohatstwo. H. Klemen dawa nam we swojej knihy někotre sajimawe pschikłady: W lécze 1130 bu jena jeniczka z ruku pišana kniha z wulkim knihlom sapłaczena. Knihi běchu wobdźeżerstwo, kotrež žebi kóždy jara kedźbliwje khowasche. Knihi žo jenož na sastawku požeżachu, husto so i zyła wjecź njedawachu. Tak wyšoke płacźiny běchu i winu, so hižo w 12. létstotku i knihenji wikowachu.

Wokoło léta 1450 wunamaka Jan Gutenberg z Mohuca (Mainz) knihicźischcź. (Prěnja cźischcźana kniha je tak njenowana 42 rynckata łacźanska biblija i léta 1450.) Wot tuteho cźasa buchu knihe tuńsche a tak rosmnoži žo bórzy liczba knihow. Ale też forma knihi žo pschemény a wudospołni. Sa krótki cźas bésche hižo knihiwjasarstwo wyšoki stopnjodźeił dospołnosće dozpéło. We wustajenjach wunjelstwa widźimy knihe z tamnych cźasow, kotrež su runje tak rjane a wožebne kaž nasche dźensźnische knihe.

Prěnje cźischcźane knihe buchu w Franzowskej a Jendźelskej wjasane a pschedawane, njes tym so we Němskej jara pózdże we tej měrje z knihami wikowacź počachu. W 18. létstotku buchu, wosebje wědomostne knihe hišcźeze njewjasane, kajkeż i cźischcźerstwje pschinjódźechu, pschedawane.

Stónczinje pschipominam, so mjes tymi wschelakimi knihjemi tu a tam też zyle spodźiwne wězy naniakanu, na pisch. kulojte knihe, kaž koran sakkeje stateje knihownje, a też nimo měry wulke a — małe knihe. Wobzeže wulka kniha je kniha wot Spiska a Martiusa. W Karlsruhe wukhadźejesche tak njenowany „Miniaturalamanach“, kotryž je 16 mm wysoki a 7 mm sschéroki. Halle 56 000 tutych małych knižkow buchu tamne wulke knihjiśa wupjelnite.

Tiger ze Šau-Tšenga.

Chinska bajka.

Psched mnohemi lětami w městu Schau-Tschenga bydlesche něhdy stara maczerka se swojim synom. Wobaj běschtaj jara khudaj, a nimo stareje hěty njemějeschtaj žaneho wobdźeżerstwa. Ssyn sbérasche drjewo w blišim lěsu. S pjenjesami, kotrež ja pschedeate drjewo bóstawaschtaj, žiwjeschtaj ho khudušchzy. Jednoho wjeczora njewróczi žo synn z lěsa. Starschezina macź proschesche dobroczinych žuzodnow, so bychu sa jeje synom w lěsu pytali. Ssuzodźa namakachu bórzy wacźok krowawych a rostorhanych drabow. Sdźerca a powjasy leżachu pódla. Ludźo hnydom spóznachu, so je tigr synna ježrał a prajachu to maczeri. Ta bé hnéwoscźiwa: njemějesche tola nětko nikoho wjazy, tiš by žo wo nju starał. Placźo finkasche, so na swój lij sepjerajo, k mandarinej (hejtmanej) do města, so by žebi wuprožźyła wot njeho prawdu. Jako bésche k twarjenju, w kotrymž mandarin bydlesche, bójschla, padże na koleni, zakoscźesche a wolasche: „Zadam sprawnoty žud.“ Mandarin žo bórzy dohlada, a porucźi straźnikomaj, so bychtaj staruschku k njemu pschiwjedłoj. Staruschka powědasche mandarinej wo njeboźu a žadasche žebi, so by žo tigr potrestał. Mandarin žo jara dźiwasche a woprascha žo, kak žebi to i zyła myślił a hacź dyrbi kóżdoroine sakonje, też na swérjata w lěsu nałožowacź. Tajcźeho prascheńca njedźiwajo, plakasche a zakoscźesche staruschka bjes pschestacźa. Mandarin mějesche cźuzźimu nutrnu a bóle, so by staruschku smérował, prajesche: „Dźi jenož sašo domoj a cźakaj, doniž sašo po tebje njepójdźetu. Mjes tym dhju spytacź, twoju próstwu dopscźinicź.“ Swojim słužobnikam pak prajesche: „Schtó s wami dhje tigra sajecź?“ W hamnym wokomiku sastupi druhi straźnik do stény, z mjenom Li-nong. Li-nong bésche kusk skarjeny a bésche jenož něschto wo „sajeczu“ sabłyschał. Tohodla žo hnydom samolwi, wolajo: „Ja, Li-nong, dhju tutu wěz wukonjecź.“ Mandarin bé spokojom, wupišha jimanišći wukas a pschepoda jón Li-nongej. Na druhi dźeń bé Li-nong sašo pschi strowym rosumje a spósna nětko i wukasa, koho dyrbjesche po pravoom sajecź. Wón „jiź wulki strach“, kaj Chinjan praji a bésćeche w runym měrje k mandarinej a prošesche płaczo, so by žo tola wukas sašo wrócźił. Mandarin pak, kotryž bé wjesoły, so je hłupeho namakał, wsta kruty, dowoli pak Li-nongej, so šmé žebi honjerjow žobuwjacź, kotšiž bychu jemu pomhali, tigra kójicź.

Schtyri njedźele dołho pytasche Li-nong je žiwojini honjerjemi podarmo za tamnym tigrom a njebéchu wo nim hišcźeze to najmjeńsche wohladali, kaž mandarin Li-nonga wróczo sawoła. Wón woprascha žo jeho, hacź je tigra sajał, a jako Li-nong wotmolwi, so jeho ani widźał njeje, a mandarina prošesche, so dyrbi jeho postajeny cźas podlěchcźeć swoli mandarin do toho, da jemu pak sdobom 20 namércź, so njeby jemu lóścht k pytanju za tigrom sajschol. Pschikasa jemu tež kncźe, so by žo za 4 njedźele je sajatym tigrom wrócził, hewak žo jemu 100 dalschich pukow nameri. Li-nong też nětko tigra njenamaka a dóšta sa to porjadnje mézazy dołho 100 pukow z dobom z nadawkom, so dyrbi dale pytacź. Li-nong běsche hižo zyły sadwélowany a modleschе žo tohodla cźasto w templu, hluboko w lěsu leżazym, k swojim bohom. Jako jedneho dnja sašo žo modło na rekenomaj leżesche, sacźežmnichu žo nadobo templowe durje a jako Li-nong žo wobroczi, wuhlada wulkeho tigra pschi durjach hedźo. Li-nong žo hnydom posbéhny, pschsitupi k tigrej a prajesche: „Derje, so tu žy. Ssy tola tamny tigr, kotryž je wboheho drjewarja ježrał? Twojeda jom wjele pukow dóstawał. Macź tamneho drjewarja je tebje njemjerjazy pola mandarina wobskorźita a ja mam nadawk, tebje sajecź a psched jud dowjesć. Budź rosumny, sćěhuj mje dobrowólnje k mandarinej, so by by zas sakitowacź mohł.“ Li-nong wucźeże i tutym słowami rjeczas, sapiny jón tigrej, kiž zyle mérnje i wulkimaj woczomaj na njeho hladasche, wokoło schije a dowjedże jeho do města. Jako žo tam powésćej rosschérsche, so Li-nong popadnjenehe tigra wjedże, běžachu ludźo z khěżow, so bychu spodźiwnemu cźasu widźeli. Li-nong samolwi žo pola mandarina, kotryž hnydom žudnište poženebenje šwoła. Tigra dowjedźechu psched wulke hamtske blido, hdźež žo wón na semju žydże. Man-

Barin wsa swój sudniski kijeschk, dyri ſ nim wo blido a praschesche k tigrej: „Ssy ty tamny tigr, kotryż je mkodeho drjewarja ſeſrał?“ Tigr kiwny ſ hlowu a mandarin rjekneſche dale: „Po chežorowych ſakonjach ho kóždy ſe ſmjercžu khóſta, ſchtóž někoho mori — njeje cži to ſnate? Drjewarjeſ bě jenicžki, kiž ſwoju macž žiwjesche, ſchtó dyrbi ſo někto ſa nju ſtaracž? Tola chžu tebi nješchto praſicž, tigro, tuž kedžnuj derje: ty ſtarascha ſo wot někka ſa ſtaru macž, kaž by jeje ſamžny žiwn był, a ja cži twój njeſtutk wodam a darju cži žiwobudu. Ssy ſ tym ſpokojom?“ Jako tigr ſ hlowu kiwny, wotpiny jemu mandarin rjeczoſy, ſ kotrymiž bě ſputany a da jemu běžecž. Staruschka žónſka pak njebě ſ tutym wuſudom ſpokojom. Ji budžiſche lubſcho bylo, hdy budžeſche mandarin tigra morik. Dwaj dnjej poſdžiſcho pak namaka pſched ſwojimi durjemi dwě ſornje, kotrejž běſche tigr ſa nju popadnył. Saſo dwaj dnjej poſdžiſcho pſchinjeſe wón jelenja. Starascha ſo ſ zyla tak derje ſa ſtaruſchku macž, ſo njemóžeſche jenož derje žiwa byecž, ale ſo móžeſche ſebi też hiſchcze rjany njenjes nalutowacž, ſo by ſo cžeſtnje pohrjebacž dacž mohła. Jako starunſchka ſa někchto lět wumrě, ſtrašowaſche tigr ſti dny dołho jeje row, ſarn potom, ſo zyke město rjeſche: wot toho cžaſa pak jeho wjazy wohladali njeſtu.

Wo eskimoskim ludźe.

Pſched krótkim wrócił ſo ſwětoſławny létař a ſlědźeć Amundſen ſe ſmužitehо ſléta domoj. S napjatoſcu ſmy hodźinku přenjeje powěſcze wo tutym rjeku cžakali, bě- ſche dźěn njedźele dołho ſhubjeny. Wichelake powěſcze pſchinoſchowachu nam nowiny Derje, ſo je ſo Amundſen ſdobžownje ſaſo wróćił. Wón je też ſobu najwjazo powěſczow wo ludźe, wo kotrymž chžu pišacž, k nam pſchinjeſł. Eſkimoſki lud je cžaſcžiſcho naſchemu ſlědźerjeſ ważne ſlužby wopokaſał. Pokorny a njewinowaty eſkimoſki lud je zyle wohamockeny žiwy. Kokowokolo nima druhe ludy w bliſkoſcži. Stajnje wojuje ſe wſchelakimi wobcžežnoſcžemi a to pſchede wſchém pſchecžiwo njewidžomnym mozam. Tute naſtajne a potajne boje wuwabja žebi wſchelaku pſchiwěru. Snamja taſkeje pſchiwěry ſluža jim kuſta dla. Jedyn druhi wucženz a ſlědźeć, Naſmuſſen ſ mjenom, piša nam něſchto nadrobniſche wo taſkich kuſſadlach. Naſmuſſen wotkupi raz jenej holcžy wjazk taſkich wężow a wopiſuje na pětne waſchnje wutrobny podawk:

Knjeſnicžka pſchepoda mi kožuchowy měſchk, w kotrymž kuſſadła leżachu. Pſched krótkim běſche je hiſchcze na ſwojim cžełe nad abo pod kožuchom nošyła. Ja wožinich měſchk a wſach jenu wężu po druhej ſ njeho. To běchu njewinowate, ſtuchłe wężki, kiž doſcž wohidnje wonjachu. Niz to naſſnadniſche ſnamjeſchko njewokaſowaſche na někaſki ſchkit. Najprjedy mějach dołhi cžorny kołpjaſy pyſk a pſchemyſłowach, ſa cžo jenoż je tutón pyſk dobry. Skónczńje wopraſchach ſo tola knjeſnicžki. Ale kak jara ſo ſacžerwjeni, hańbicžiwje hladaſche k ſemi, ſe błódkim a lubośnym hłoſom praji ſkónczńje: „So by prěnje dźěcžo, kotreż porodźu, ſ hólcžkom było!“ Potom wſach hłowu ſnježizy abo pardwy do ruki, na kotrymž je- na noha wiſſaſche. Tuto kuſſadło dyrbjeſche mi praji- ſo dyrbi hólcžej wſchě kajſoſcze ſnježizy pſchewſacž, hotaſkim ſe ſpěſchnym, wutrajnym běhakom na hoſtwje ſo ſwérinu byeſ. Mjedwjedźowy ſub ſpožeži dobre a krute ſuby a khmane pſcheczerowanje. Kołlizny kožuch wo- ſnamjenja wuſchikoſcž a hibicžiwoſcž. Maka kambaka ſchkita hólcžka pſcheb ſlymi towaršchemi. Mótſka laſtoicžka cžini hólcžeja ſ wěſtym, ſmužitym pławarjom. Na- pacža hłowa ſ nohu lubi na hoſtwach dobru podłał, do- kelž je rapak ſtajnje ſ prěnim, kiž je ſchi ſaſtelenym ſwérjecžu. Ssobjaze ſuby pokaſuja na ſkawnehо ſobja- zeho hajnika. Pčzoła ſ mkodymt dob kruch kožucha ſa- ſchita, da ſyzlnu hłowu, mucha pak njeſrańenjoſcž a brut ſmóżni ſyzlny ſpar.

·n

Přilopk.

* Kelko teleſonijſkich aparatow je na ſwěcže? Też ne tuto praſchenje wotmołwi nam ſtatiſtika. Na zyłym ſwulkim ſwěcže je dołhomadże 22 miljonow teleſonijſkich aparatow. Pomérnje najwjazy ma danſke hłowne město Kopenhagen. Wone ma 100 000 na 700 000 wobydlerjow. We ſpičerěſku naliczа ſo tam 250 miljonow rěczow wob lěto. Pomérnje niſka je liczba ſa London. Jendželſke hłowne město ma 7 miljonow wobydlerjow a jenoż 300 000 tele- foniſkich pſchiſłamknjenjow.

·n

* Najſtaršchi nop ſwěta. Njedaloko měſtaczka Hill wo ſtacže w Rhodeſiji w Afriku je ſo najſtarſchi cžłowjeczi nop wuryk. Nětkle 200 000 lět je ſtary. Je zyle ſkamjene-

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu 11. julija 1925.

Wežerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,75
1 jendželſki punt	20,39	100 cžeſkoſł. krónow	12,436
100 ſchwajz. frankow	81,46	100 póſłk. markow	79,80

Efekty na Berlinſkej burſy wežera dale ſpadowachu. Wobrót wosta ſnadny. To ſtarne placži też wo ſtatiſnych a wójniſkich požczonkach.

Produktowe wiki wulkeho pſchemēnjenja njepſchinjeſechu. Wobrót we wſchěch družinach žita ſnadny wosta. Muka mējeſche měrne wiki. Wežera placžeſche zentnak

w Drježdžanach

pſchenicžny 14.60—14.25 rožki 12.15—12.40 jecž- mjenja naſymſk. 10.25—10.60 wowſa I 12.15 hacž 13.— II 11.75—12.95 hr.

w Berlinje

rožki 11.30—11.50 jecžmjenja naſētn. 10 hacž 10.75 naſymſk. 9.90—10.05 wowſa 11.65 hacž 12.10 hr

ſchtwórtk w Kamjenzu

pſchenicžny 13.50—14.— rožki 11.70—13.— jecž- mjenja 10.30—12.10 wowſa 12—13.— hr.

we Shorjelzu:

pſchenicžny 13.80—14.60 rožki 11.80—12.40 jecž- mjenja 11—13.— wowſa 12.50—13.50 hr.

W termiſowym wikowanju:

ſa julij: pſchenicžny 12.95—12.96 hr., rožki 10.95 hacž 10.90 hr., wowſa 9.50—9.53 hr.

Wiki muzikoweho ſkotu wežera pjatk w Berlinje (Magerviehhof). Pſchihnali běchu 390 dójnych a wyſokoſcželnych kruwow, 3 woły do cžahanja, 7 bykow, 8 próſ- nikow a 77 cželatow. Wone placžachu:

Mlode dójki a wyſokoſcželne kruwy:

1. družiny	400—750 hr.
2. družiny	280—400 hr.
3. družiny	200—280 hr.

wyſokoſcželne jałowy

1. družiny	280—450 hr.
2. družiny	160—280 hr.

Wubrany rjany ſtót bě hiſchcze dróżiſchi. Woły do cžah- nja, ſołte Frankenſke, Scheinfeldſke 45—50 hr., próſ- niki 35—42 hr. po zentnarju žiweje wahi. S wikami klazaſche, placžiſny popuſchczowachu.

Wiki ſchtwórtk w Shorjelzu. Kórki 50—60 pj., truki 50 pj., bany 50—60 pj., nowe běrny 13 pj., čorne jahodki 30—35 pj., pružniſch 60 pj., janſke jahody 30 hacž 35 pj., maleny 50—80 pj., wiſchnje 30 pj., koz- nacžki 30—50 pj., tomaty 50 pj., ſchampijonki a pra- waki 1 hr., butra 1 hr., jeja 10—13 pj.

Wiki ſchtwórtk w Lubiju: Butra kuſt 1.10—1.15 hr., je- ja 11—13 pj., kórki k nakładženju 3 punty 1 hr., hrjby 70 pj.

Wiki ſchtwórtk w Khocžebuju: Howjaſe mjaſo 0.90 hacž 1.20 hr., cželace mjaſo 1—1.20 hr., ſkopjaze mjaſo 1.10—1.30 hr., ſwinjaze mjaſo 1—1.40 hr., ſyra ſchmaſ 1.60—2.— hr., ſuchjeny połcž 1.20—1.50 hr., ſchmaſz 1.40 hr., jeja 12—12½ pj., łany wolij ſitr 1.60 hr., łany 0.30—0.35 pj., młode hołbje ſchtuka 0.60—2 hr., žiwe kury 1.50—4 hr., žiwe honacže 1.30—5 hr., kulrabi 15 pj. morchej 10—20 pj., truki 30—40 pj., ſchpinat 40—50 pj., kwětkaty kał 25—40 pj., běły kał 25—40 pj., ſołatej kerčžk 10 pj., zybła 20—25 pj., kožnacžki 20 hacž 40 pj., trukaſzy 80—1 hr., janſke jahody 30—40 pj., maleny 50 hr., wiſchnje 40—60 pj., cžorne jahodki 30—40 pj.

Na pſchedań:

Kruwa, wyſokoſcželna, do cžehnjenja, Natuſch we Wa- łowach, — wyſokoſcželna, mlyn w Małkezach, — młoda dójka, w Cžichowzach cžo. 14, — wyſokoſcželna, podſwinja, Bader w Bréſſnje pola Kamjenza.

Kubło, 60 kórzow, biſſo Budyſchina, Dalſche pod W. Mc. 630 Poſtſchließfach 65 Bautzen.

Khěža ſ pjekarnju a 3 kórzami pola. Dalſche wukazuje Rane w Budyſchinje na Hoſchiž haży cžo. 32.

Koſa, dobra dójka, w Běłej Wodźe, Mühlenſtr. cžo. 27.

Wós, dźerżazy, a koſch w Běłej Wodźe, Mühlenſtr. cžo. 21II na prawo, — promenadowy, w Małych Dębſ- zach cžo. 4, — ruczny ſ deſtomaj, we Lomſku cžo. 11b pola Minakala.

Kóſ, liſchta, ſrěnjoſłetny, Wjazka w Małym Wjelkowje, — dwaj, w Budyſchinje na Fichtowej dróży cžo. 6.

Kolo, mużaze, Weichler w Kamjenzu, Weſtſtr. cžo. 15.

Sſo pytaja:

Pohonc, mlokarinja w Bózanach.

Klampwatſki, Kühlmorgen w Lubiju.

Holza do domu, pjekaŕ Rychtaŕ we Wojerezach na kok- hoſchczu, — hoſczenz „K ſłotemu lawjeſ“ we Wojerezach, — ſa rataſtwo, Kreibig w Tranjowje, — do domu, w Kamjenzu, Fürſtenr. cžo. 3.

Dželacžeſki do rataſtwa, Aug. Melcher w Smoliżach.

Pjekaŕſki, Jeremias we Wulkej Dubrawje.

Samkaŕſki fabrika tonowych twarow w Jěžowje.

Wjednik motorſkeho pługa, hnježi dwór we Wutołczizach.

Pohonc, Khorla Schmidt w Schekezach, — Eigner we Hodžiju.

Pěſtowaŕ, Lowzyna w Budyſchinje, Theatergaſſe 6.

Pachol, 15—17lětny, Marx a Co. w Budyſchinje na Hłow- nym torhoſchczu cžo. 9, — do dźěła, Bartſch a Kruh w Budyſchinje, Sserbſke hrjebje cžo. 28.

Sſo pſchedawaju:

Nożka, ſtejaza, njedźelu 12. julija popołdnju w 5 hodź. pſchi Salowſkim puczu, Wolſez ſaſtup, pop. w 4 hodź. pop. w 4 hodź. pola Hóſkowſkeho puczа a pop. w 5 hodź. pſchi ſelenym puczіku. Koberez ſaſtupaj w Kulow- ſkich honach pop. w 2 hodź. Jan Bether w Skadowje.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Wiki měrne, žito njeje wjazy tak žadne ſa ledma dotalne placžiſny. Tendenza: měrna.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.

Drježdžanſka burſa.

Pſchenicža	280-285	**hórnaze kruſki**	26,50-27,00
rožka	243-248	**pſchenicž. wotrubы**	13,20-14,00
naſētnі jecžmjeń	240-255	**rżane wotrubы**	14,40-16,00
naſymſki jecžmjeń	206-212	**pſchenicžna muka**	38,00-40,00
wowſ	250-260	**rżana muka**	36.00-37,50
cžerwjeny hjeſel	225-255	**woſa**	28,00-29,50
rapſ	380-390	**pjelušcha**	29,00-30,00
kukuriza (Mais)	225-230	**hróch**	29,50-30,50
ſuche truhanzki	12-13,00	**zokrowe truh.**	19,00-21,00

Wiežne placžiſny w Budyſchinje.

wot 11. julija 1925.

Wiſhe placžiſny ſo po ſłotej hriwnje ſrońmja.

Pſchedmjet		najniſſcha placžiſna	najwyſch. placžiſna
Pſchenża	50 kilo	13,50	14,00
Rożka	50 „	11,50	11,90
Jecžmjeń,	50 „	11,25	12.00
naſymſki	50 „	10,00	10,50
Wowſ	50 „	12,50	13,25
Raps	50 „	—	—
Běrny	50 „	—	—
Sſyno	50 „	3,75	4,50
Sſoma, ſ masch. młócž., praſ.	50 „	1,00	1,10
„ ſ maſch. „ k ſaſt.	50 „	1,20	1,40
„ ſ zypami młóczena	50 „	2,20	2,60
Pſchenicžna muka, 60 %	50 „	21,00	21,50
Rżana muka, 70 %	50 „	18,25	18,75
Pſchenicžne wotrubы	50 „	7,50	8,00
Rżane wotrubы	50 „	8,30	8,60
Proſzata 803 ſchtuk	1 ſcht.	19,00	35,00

(Sa lepſchu tworu wyſche placžiſny.)

Placžiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołſowe ſymje po tunі abo 1000 kg, ſemjo 100 kg, placžiſny wo Łotej hriwnje.

	10. 7.	9. 7.		10. 7.	9. 7.
Pſchenża	—	270-275	rapſ. wołſnicžki	15-15,60	15-15,64
rożka	226-230	230-232	boch. melasza	9,60	9.60
naſēt. jecžmjeń	200-215	202-216	lezadella	13-15,25	13-15,24
naſ. jecžmjeń	—	—	běrnaze kruſki	22-24,30	22-24,16
wowſ	233-242	233-242	bany	21 22,00	21,00-24
kukuriza (Mais)	215	—	woſa	25-27,00	24-27,00
pſchenicžn. muka	33-36,00	33-36,00	łany wołſnicžki	23-22,60	21-22,60
rżana muka	31-33,25	30-33,25	młodre łan	12-13,00	11-13,00
pſchenicž. wotr.	12-12,80	12-12,80	ſołte łupinu	15-16,50	14-16,50
rżane wotrubы	13-13,40	13-13,40	ſyno, 50 kg	3,30-3,90	3,30-3,90
rapž	340-355	340-355	ſłoma, rżana	1,00-1,45	1,00-1,45
łane ſymje	385-395	385-390	„ pſchenicž.	0,90-1,45	1,00-1,44
hróch	25-26,50	25-26,00	„ wowſna	0,90-1,80	1,00-1,80
pjelušcht	23-26,00	23-26,00	„ jecžna	0,95-1,00	0,95-1,00

Wiežne placžiſny wežera

	w Kamjenzu ſa 1 zentn.	w Lubiju ſa 1 zentn.
Pſchenża	13,50—14,00	13,50—14,00
Rożka	11,70—12,00	11,70—12,00
Jecžmjeń	10,30—12,00	10,30—12,00
Wowſ	12,00—13,00	12,00—13.00
Sſyno	3,00—4,00	3,00—4,00
Sſoma, ſ masch. młócž.	1,20	1,20—1,70
Sſoma, k ſaſkanju	1,40	
Sſoma, ſ rufu młócžena	—	2,00—3,25
Běrny, pola ratarja	3,50—4,00	2,50—3,25
„ hacž na żelesnizu	—	—
Butra	4,00—4,40	4,20—4,40
Jeja	0,14	0,13—0,14
Pſchenicžne wotrubы	—	7.50—7,80
Rżane wotrubы	—	7.80—8,30
Pſchenicžna muka	—	18,50—20.00
Rżana muka	—	17,50—18,75
Proſzata, wulke	—	28—38
„ ſrěnje	—	—
„ małe	—	—

Drobnowikowanſke placžiſny w Budyſchinje.

11. julija po hamtiſkim poſtajenju.

Wiſhe placžiſny ſo po ſłot. hriwnje ſrońmja.

Twora		najniſſcha placžiſna hr.	najwyſch. placžiſna hr.
Howjaſe mjaſo ſ loſcžemi	1 kg	2,20	2,60
Cželace mjaſo	1 „	2,20	2,60
Skopjaze mjaſo	1 „	2,20	2,80
Swinjaze mjaſo	1 „	2,20	2,80
Tukrajny ſwinjazy ſchmaſz	1 „	2,40	3,20
Pſchenicžna muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,40	0,44
Khlěb	1 „	0,33	0,35
Jedźne běrny	1 „	0,09	0,10
Raſiß	1 „	0,44	1,00
Hróch	1 „	0,48	0,72
Soſki	1 „	0,80	1,40
Amerik. ſwinjazy ſchmaſz	1 „	1,90	2,20
Sſuſcheny połcž	1 „	2,40	3,20
Dobre mloko	1 łt.	0,26	0,28
Jedźna butra	1 kg	4,20	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	1 „	ſcht. 0,12	0,14
Jedźne bany	1 kg	0,48	0,64
Zokor drobny	1 „	—	0,76
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńtne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe briketty	1 „	—	1,15

Placžiſny rěſneho ſkotu na Drježdžanſkich ſkótnych wikach.

9. julija:

15 wołow, 9 bykaj, 18 jałojzow a kruwow, 717 cželatow 180 wowzow, 832 ſwinі.

Placžiſny ſa

cželata: 2. 66—70, 3. 59—64, 4. 48—54;

ſwinje: 1. 76—77, 2. 78—80, 3. 74—76, 4. 69—71, 5. 60—76.

njeny a ma cźěmnu barbu. To budźe najskerje Hadamowho „dźěćowy" mop, kiž pśeched krótkim z wulkim woldźělenjom wojakow pytachu. Take nješćto śiwėt hišćeze žiwy njeje. Nadźijomnje pśichwoje žo na pśichodny Budyšćanski hermank, so by žebi jón lóžды wobhladał — ale darmo.

* **S rejowanskej lubje do žnjercze.** Na 100 wožobowu wobdźěli žo 4. julija (amerikanski narodny dźeń) w Bostonje pśichi jenym žwjedźenju, kotryž žo w „Picknick-Clubu" wotměwaše. Pśiches žywnjenje jeneje sćěny pjerć posthodow wyšokeho domsteho, schtož žo w sažnych rańšich hodźinach ha, sažywny žo zyła cźrjoda ludźi. Boja ho, so je na 8 ludźi wo žiwjenje pśichišło, na 30 žu pod rozpadanki pśichišli. Mnohy so franichu. Pśiches murywanje na pódlanskej ležownosći, hdyž pśi mějesće žo nowa thěža tworiła, zhubi murja swoju podpjeru a žywny so w tym wokomiku, hdyž hudźba k rejam sapjika. S žywnjenjom murje padnychu tež dalśne posthody. Rejowanśa žurla so rozpukny a najwjacy pśichitomnych bu pod rozpadankami pokrjebanych. Pśeni wumoženi — na 18 ludźi — žu z dźěla cźežko franjeni. Dokelž běše strach, so tež druhe murje padnu, žo wumoženje ludźi jara cźežko cźinjesche a trajesche wjazore hodźiny. Jenemu muježi dyrbjachu porsty wotrubaś, hinak žo wuntoźiś njehodźeše. Lekarjo wažachu w rospadankach a wołožichu bolosće pod rospadankami ležazych pśiches podawanje lekarskich pśedkow. Po nowšich powěsćach je na 50 morjenych.

* **Wotmyjazy žlonowy dohladowaŕ.** Zoologiska zagroda w Tokio, hlownym měsće Japanskeje, pytasche dohladowarja za swojeho žlona (Elefant). Žaneho japanskeho staćzana njedóstachu, tomu je skoźo straschne, kupjeź pśichi swojim dołholetnym sajeću a krótkej pizy wuchu swoju dźiwjosćź hubiło a nětko žamo wjeśele, hdyž jeho dźěći kusł tykanza pśicinjachu. Jenoho dnja samokmótsche žo słónčnje nětko, bruny kaž Indiczan a ke wudospokojenju turban na hlowje. Sso wjeśela a pchastaja jeho. Pilnje skoźo wodźi a je derje pizuje. Pśiliwa jenu, dźěći sejnaja a lubuja Indiczana, też druhy dohladowarjo a sastojnizy žu jemu dobri, wopraudźe tuny khadliczka. Ale, ow jej, jeneho dnja pśichidźe policija a wobtrucźi, so nowy dohladowaŕ zyła žadnym Indiczam njeje, teź niz žlonowy dohladowaŕ, ale Ruśa, kiž je nětdźe w Japanskej jako cźapowak (Trödler) wokoło cźahał a pśichi schpatnych dokhódach dołha napraschał a druhich wojebak. Njechaja to wěrić. Běža po njeho. Policija wotewsa jemu turban. Ma ja Indiczana pscheběle cźoło. Mydło a woda wušiwobodźitaj mjeswoczo a tuzy wot brunoje barby. Skónčnje pśichida wbohi rawź, so je tam masferadu se sadwělowanjom pschenjedł. W Malaya, hdźež jako hóscźeź pśichidźe, je do rukow wokoło cźahazych kelkerjow padnył a wobkhad se žlonom tam nawuknył. Wschelake njesboża žu jeho do Japanskeje wuhnale, we Koba je cźežky khorjel, z tym je swoje zyle pjenjezy pschitrašdźił. Pśichi žlonje běšche žwój mér namakał, ale jako Ruśu jeho njeběchu pśichitajili. Tohodla je so pschedrasćił. Zoo, žloń a dźěći žehla, ale policija njesnaje žaneje žmilnosće. Nasćrudnische pśichi tom podawku je, so wbohi rawź žadyn jebak njebź, a tuž dyrbješe jeho policija sažo puschcźiś. Běšche so myliła a jenu žnadź khléb a sastužbu wjala.

* **Wulki wogeń wuduri** sandbene dny we wulkim ześiwadle w Kanadze w Sjednoczenych statach polnocnje Ameriki. 40 wožobowu je žo hóra spalito. 20 wobydlenych cźełow bu hacź dotal z wohnja wucźehnjenjenych. Wospalene cźełka do cźełownje měsćaństeje khorownje donjesechu.

* **Szwjedźeńska drasta je rozbuchła.** S Ameriki žo nam pische. W Loschn Angelezu wotměwachu žo pśched nětkotrymi dnjemi wožobne žwjatoczności. Jedna zwłaszna rejowarka běšche we drasce, kiž žo se małych dźěcźazych ballonow, kaž je na hermankach widźiśi, sestajesche. Ballonki žu z płunom pjelnjene. Nadobo rosbuchnychu. Płun žo zapali. Pśezidenta Sjednoczenych statow žo cźežko wopali. Też hišćeze druhy pjeco žu sniežbožili. Sboże mějesće pśichi njesbožu rejwarka hama.

* **Kotru žónsku žej najradscho wojmiješ?** To je khětro loskoscźiwe praschenje a njeda žo na nje mi a tebi nicźo wotmołwiś. „Jeneho kawka je druheho hykobit", praji hižo stare pśichišłowo. Nunje tak derje mózemy praschenje stajiś: Kotreho muźiśeho žej najradscho wojmiješ? Wjele najbóle sajtmaweho. Ale tu njejźu žane pravidła. Wschelake žony cźejedża knjeźicź a trjebaja tohodła podwólneho a pożłuśicźneho muźika, druhe pak chcejża sajo muża mećź, kiž knjeźicź rumni. Wożenjeć, žo bracź mełoj žo dwaj cźłowjekaj, kotrajž mataj teśame interesży, t. r. kotrajž hromadźe sastužitaj. Niz jedyn tu, druhi tam, ale po mózmnosći w jenym powołanju, ham žo namakaja jenajke sajimy (n. pśich. rataŕstwo, dźěłaczeŕ atd.) Wo žeńtwje žu nahódy tak kschelakore, so žo njehodźa wěśte prawidła postajiś, to je zyle wožobinska wěc. Wot fotografije njemójskich rjeź, hacź je wožoba rjana a sympatiska. Wobras žo pschemėni, tak thěs hacź hubu wocźini. Druhdy praja: Njechaju žaneho cźornowłožateho mećź a hakle po létach žo dohlada, so ma jeje cźorne włoży. Lubosć zlepi. Hdyž žo hewak muž po swojim charakteru k njej hodźi, to dožaha. Postajkim, njeda žo z wěstosću postajiś, kotru jónsku žej najradscho wojmiješ. Też nawopak niz.

* **Schto jėdża w Newyorku najradscho?** Sćehnjeńskuwo Newyorkskich koreźmarjow je žo swojich hosćźi, kotrychž licźba do milijonow dźe, napraschowało, schto najradscho jėdża. Pśichi tym žo wukopa, so je najlubscha jėdź Newyorkskich jena měsćeńska wot pol abo zyleho dwanasć seleninow w žamjnej schlli posticźennych. Na druhim měsću steji cornedbeef (rubane njasko) z kaljzu (selery kal) a na śeśtym kurjaze frikassee (wotwarka).

* **50 000 kilometrow amerikanskich dróhow je asphaltowanych.** Amerika je tola praktiski kraj. Wšudy hrėdki może nałožowaś a swojim nadawkam wužiwaś. W niemoměrny thmanej měrje cźini to w twarjenju dróhow. S powěsćow jeneho franzowskeho inżenjerskeho towaŕstwa mózemy sajimawe licźby pśichinjeś. Na jenej zhromadźišnje mjenowaneho towaŕstwa prajesche jedyn rěcźnik tuto: Amerika nadaśela kóžde léto 25 milijonow tunow zementa, 6 mil. tunow zementa wužije žo za twarjenje dróhow. Sa kóždy kilometer dróhi trjeba žo 400 tunow zementa a płaci žo dohromady 28 000 dollarow. Pjenjezy za twarjenje nawdawaja žo z požćonkami. Dań pśichinjeźu nadrośne zga. Kóždy wós, kiž na tajkej dróhy jėdże, dyrbi wěźe zło płaciźiś. Wobsėdżerjo wosow, autow atd. płacza rad zło. Na tajkich asphaltowanych dróhach wulutuja palibła a też schonuja žo wosy, auta atd. Tajka asphaltowana dróha dźerži nėhdźe 40 lét. Wuporjedźenja płacźa jenož dźesaty dźěł, hacź pola wicźėdnych dróhow.

Listowanja.

G. H. Wuzkoscźenja pohódnoscźenja słoźuje žo po sakonju, kiž njeje bischcźe pschinjwaty. Tuž žo njehodźi z wěstosću niczo postajeź. Po najnowschich znatych postajenjach, kotrež pak hamtsiy bischcźe wojsewjene njejźu, njetrjeba žo daś do 1. augusta t. l. płacźiś. Hacź do toho cźasa budźe drje nadźijomnje wschо sarjadowane. Praschejeźe žo posdźišcho sajy.

Mały rentnar. Po nasćim měnjenju mózece płacźiśnu jako pohódnoscźenje žadacź, kotruž nastroj w cźasu kupa po měnjenju wėzywustojnych mėsećhe. Sdźeleny kupny pjenjez měrjeśe žo hódnosći 93 słotych hriwnow. Njepłacźi po pschimérjenym cźasu, maće wólby mjes saplacźenjom a mózece na to skorźiś abo Wy stupicze wot kupa wróćo a mózece wróćenje wėzy žej žadacź. Nadźimy, wėz bórhy jenomu prawnikej pschepodacź a pśches njeho trėbne krocźele cźinicź, so njebyšcźe žo žiwjeho prawa wsdak. Khóśty dyrbi tola dołžnik njesć, dokelž je z kupnym pjenjezom saptaty.

Stórżba. Kak chcezće Wy tamneho konkurrentu nuśowacź, Wam mjeno prajicź? Jeniczka nóžnosć je stórżba dla pschiśkodźowanja. K tomu pak nimacże žanych žwédkow. Bych-li pak tola spytał a wobstorżeny wėrnosć wobkrućuje pśches njenowanje nacźinjerja, rifkerujeźe, so žo stórżba wotpokasa a macże potom khėtro wuhubke khóśty płacźiś. Tuž Wam wotradźamy. Sšnadź po cźasu žo wėz tola wupokasa.

A. K. To móże kóždy pola pschiśiśnischnej wyschnosći wojsewicź, schtož nėšchto wo nėkakim njekhmanstwje abo pschestupjenju wė. Pśches to žanych wundawkow njenastanje. Pśchi tom pak dyrbi žo jara na to kedźbowacź, so tón, kiž tajke khłostanja hódne wėzy pola wyschnosće wosjewja a žo potom jako njewėrne wupokasaja, žo ź jaśtwom niz niże jenoho měźaza pokhłosća (§§ 164, 165 Str.G.B.)

F. G. w S. Hamtske žudnistwo je pschiśiśtuschne. Hdyž Waśche dźěćo žanych dokhodow nima, njetrjeba žo wė žane dawki płacźiś.

H. M. Płat (rubjany, frėbny, pacźoftny) hodźi žo zyle derje shuscźiś, so woda pschemokacź njemóże. Najprjódy žo 170 grammow dobreho běłeho mydła do 6½ l. dešcźowe wody (potajkim mjehleje) w jenym žudobje rospuscźiś a w druhim do runje telko wody 340 gr. złonza (alaun). Tutej rospuschcźenjay njeśmětej žo śmėscźeć, ale wori kóždu wožebje. Płat, kiž ma ža to njepschemokny scźinicź, wotunka žo najprjódy w mydkowej a potom w złonzowej rospuschcźenjay a da jón njewužimany wuschnycź.

Kurjek. Dymkowy (zigarowy) popjek je dobry k rjedźenju mjedźjowych (metallowych) wėzow. Maja twenjetsche blaki, dha žo popjek z nėkotrymi krjepkami petroleja śmėscźa, da jón nėkotre wokomiku na masanych blakach ležecź, rybuje potom, wotpokasa z lúrkej wodu a cźini blaki z cźišćym wokmjanym rubiščkom. Też debjenki se śloteho złébra móża žo z dymkowym popjekom cźišćeźicź.

J. K. Kofejowe, kakaowe a cźajowe blaki hodźa žo z rubjaneho a z wokmjaneho płatu wotstronicź. Najprjódy spytajcze z mydłom a wodu. Je-li žo to njepowadźi, tuž wśmicze žytnje nałolenu wodu. Na litr wody 50 gr. žółe. Saśkhnyte blaki dyrbja žo najprjedy w śmėnej wodze namakaź. Potom pschihotujcze prawje horzy łuh (Lauge) z wody a pscheńcznjnymi wotrubami a wupokasajcze w nim blaki.

B. W. Schtož je žona do mandźelstwa žobu pschinjesła (pjenjezy, nadobu atd.), z tym njetrjeba za doh žiwjeho muża rukowacź, jenož tehdom, hdyž je žo wošobinjzy wėrcźelej saruczła. Dokelž žo to stało njeje, njeśmė wėrcźel ho Waścheho wobstedźeńśiwa pschimacź.

P. W. Nėcźicze wo Waśchej njewjesće a prajicze sajy, še žo wošebicze j njej žlubił njejsće. Kaž žo źa, je wotpowėdnje myśl wobstawa, žo jedyn to druheho wźacź. Po takonju njeje wošebity žlub trėbny, tajke žlubjenje może žo bjese wscźich swonkownych formalitow stacź. Potom žo postajenja nėmšćeho staćzanskeho sakonja (B.G.B.) natosnja. Wunwóstanje žeńtwa, może kóždy dźeł po § 1301 wot druheho darjene wėzy wrócźo žadacź. Je-li pak je jedyn dźeł bjese wścźe winy wrócźo stupił abo roswjazanje sawinował, potom žłubi prawo na žiwjoch darach a dyrbi teź dóstate wrócźicź.

Honacźaj. Po nasćim měnjenju njesteji twarej nicźo napscheczśiwo, dokelž scźe wot wyschnosće trėbnu dowolnosć dóstał. Sšusžodej pschiśteji jenož prawo pschecźiwjenja (Einspruchsrecht) po § 907 BGB., je-li žo wo tak mjenowanu pschekażazu złožbu (störende Anlage) jedna. Na to dyrbi žo kedźbowacź, so žiwinjage rkléwy, hnójniny atd. snajmjeńśa 1ši stupnje (na 1 m.) wot žušodnych twarjenjow, murjow a bróžnjow sdalene bycź dyrbja a tohodła maja žo tak pschipraviźicź.

Śmėški.

** **Cźohodła mużoja kurja!?** Najmudrjejsi wotmołwa, kiž pśched krótkim žłyscźachu. Muž kuri, je stajnje nėšchto w ruzy abo hubje mėł! Nawopak je wona žonow. Wone njekuria, ale maja žwjetsche nėkoho druheho na jaśtyk a běda tomu, kiž tajkim prawym na wochu pschiśidże.

** **Lodowa žwėzda.** Macź wojnuje schtyrileśtnu Wórschu žobu do zoologiskeje zahrody. Hdyž k-łonej pschiśidźeschtej, łóžnuje nóš wyšoko, tak so žu suby widźiśi. Wórschuńka pócźnje hórzy płakacź a praji: „Macźi, hlej wobsebo słona, je pak tomu śyma, ma hižo dołhej lodowej žwėzdy."

** **Najlépschi pucź k žwobodźe.** Wėsty khłostaŕ, kiž běsche runje pišmo wo wobhmadźenju podpisał, mėnješe: „Je-li mam tu w khłostarni hischcźe léto bycź, tak wobkudnju." — Prawišnik: „To je najmudrischo, schtož mózece cźinicź!" —

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

Agentury na wšelakich městnach Łužicy

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšė bankowske dźėła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požcźuje pjenjezy na najlépje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Hdyž chcezće woprawdże dobry wobras mećź, dha dźicze do fotografiskeho ateliseja

Rich. Huťha

mějeśel Arno Lehnert

w Budyšinje na serbskej haśy 13

Kóždu njedźelu wot ½11—3 hodź. wotewrjene

Serbscy starši rěcźe serbscy ze swojimi dźěćimi!

Zahrodka

— serbska cźitanka —

za sreni skhodźenk ludowych šulow

je hotowa a na předaj

w Serbsk. knihaŕni w Budyšinje

Specialist nowocźasneje wocźneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na seminarskej haśy 5.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčeńskej haśy čo. 10 poruča jėdne kola, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samena wuporjedź.

Skazanki na worclowu rožku (Stahlroggen) Friedrichswerskej, hórski nazymski ječmjeń přijimuje

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlépje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach na dwórniščowej dróży 40.

maj tikróčnu šlawu. Jubilar podžakowa šo ſ krótkim: šlowami ſa pschešłapnjene počeſćowanje a wobaj pſchiproßyſchtaj khór k małej hoſćinje. Na proſy bo druhi ho ſchwórćiłtśtotka teſ tu hiſchće wjele ſwoja bo pſchidoda!

S **Łupoje.** Kaž ſmy hižo raz w „Ss. N." pišali, wotmeje ſo we Łupoji pſchidhodnu njedźelu wopraworitny dźeń radoſćje. We wójnſkim cźaſu Łupjanſka wośada ſwoje ſe prjedarnjene ſwony ſłubi. Nětko ſu ſebi ſaſo 3 nowe ſwony wobſtarali. Jutſje njedźelu ho ſwjatoćnje do wſy pſchiwiſeju a poſwjeća. Da-li Bóh, budu hižo na ſtarnjnym dnju k prénjemu raſej ſwonicź. Dla poſwjeċenja nowych ſwonow je ho ſeſtrowany porjad poſtajił: Pſchipołdnju w 1 hodź. ho nowe ſwony ſ Radwoſtſchego dwórniſcheja pſchiwjeju. Pſchi pſchiwjeſenju ſmeje Nakcźanſki knjes farar Mróſat powitanſku narěcź. W 2 hodź. ho nowe ſwony ſwjatoćnje poſwjeća. Po ſwjedźenſkej rěźi ho nowe ſwony do wěże ſezahaju a ho k prénjemu raſej ſ nimi ſwoni. Swony je ſnata Pietzeleg firma we Drjezdźanach łała. Nadźijomnje Bóh na tutym dnju rjane wjedro wobradźi.

S **Kulowa.** Dejmantowy kwaſ ſwjeśitaj jutſje njedźelu tudomnaj Lułaćej mandźelſtkaj. — W naſchim mieſće je ſo pſchi poſłednim ludliećenju 2540 wobydlerjow nali.ło. To je 37 wožobow wjazy dyžli w lećje 1919.

S **Wjerjej.** Pſchi poſłednim ludliećenju je ſo we Wjerowſkim wokrjeſu 54 276 wožobow naliczíło. To je 3518 wjazy dyžli w lećje 1919. Mjes nimi je 27 535 muzſcheło a 26 741 ſónſcheho ſpłoha.

S **Cźornoho Khołmza.** Zitne žně ſu ho w naſchej wokolnje ſaſnadne dny ſapoćałe. Hoſpodarjo ſu, kaž ſłyſchimy, ſ wunoſchkom ſnjow zyle ſpokojom. Hdźež ſu płody ſe ſuchom cźerpiłe, budu žně trochu ſchpatniſche.

S **Jaßenja.** Wobžarujomne njeſbožo ſta ho ſaſnadnje dny w jamje Conſul w Jaßenju. Tam nětkoſi dźełaćerjo ſtare podſemſke khódby torhachu. Nadoło ho jena ſeſena ſypmy a hórnika Rychtarja ſe Schenkowa pohrjeba. Po 5-hodźinſkim cźełkim dźele ſtónćnje jeho cźełu wahrjebachu. Rychłaŕ ſawoſtaji wudowu ſ cźłódku dźěćom.

S **Khorjeſtſa.** Awtowe njeſbožo ſta ho ſrjedu tudy na Barſchećanſkej ſtatnej dróſy. Awto bě, kaž ſo ſda, do hriebje ſajeł. S dweju, kotrajž autſka ſedźeſchtaj, bě ſi jedyn ruku ſłama a druhi ho lohko ſrani.

Z Łužicy.

S **Kunewalda.** (Samomordarſtwo.) Tu wobwěſtny ho tele dny Luiſa ſwud. Hermannowa. Wona bě dźeſći cźaſ khora a noſchećhe ſo cźaſto ſe ſamomordarſtwom myſłeła.

S **Wjeleczina.** Kaž ſłyſchimy, wotmeje ſo dźenja 8cboła a njedźelu we Wjeleczanſkej zyrkwi wjećor ſ 7 hodź. pſchedſtajenje ſłuźobłowobraſow Oberamergawſkich hrońi.

S **Habrachcźij.** Nowa induſtrijna wotnožka, ſamoſka dźěłarnja kwětkow, ſo tudy w bliſkim cźaſu ſałoži. S tym tam wjele dźěłaćerjow pſchijdźomu ſaſtaſoń namaka. Wobydlerjo ſamneje wokoliny to ſe diakom powitaja. — S kołom ſuſjeſkoži na tudomnej zyrkwinſkej horje hoſpodarſka pomocnica Khołerja Nojmana. Wona na jenym rózku pſcheſpěſchnje ſedźeſche, ſhubi móz nad kołom, ſajedże do hromady gratu a ſo pſchi padnjenju ſmitka cźeſko rani. Dokelž ſu na tamnej horje hižo mnohi ſuſjeſkoži, chcy-li druhi prawje kedźbowaćz, ſo by ho dalſche njeſbožo njeſtało. — Na ſamnjanym mſtnju ſo něſchto podobneho druhe njeſtało. Kóń bě ſo ſ kanjeſa wudobył a ſkoka 4-ſtronu ſmitka khěžkarja Gränbiga ſtraſchnje do cźoka. Jako dźiwa ma ſo wobkładowaćz, ſo dźeſco pſchi tym wo ſmjerć njepſchindźe.

Zapóſlane.

Jim hrjebjeń roſcźe.

Pſches njewuźitne plenćenje ſ wěſtymi nam njepſchećelſkimi worſchtami poćźinaju tuchi ſej dźeń a bóle njepſchijaźnjadnych prawow w Sſerbach cźinicź. Tak porokowaſche pſchedſydo Kamjenſkeho „Landbunda", wěſty ſaſtojnik Jäckel w Kamjenzu, ſaſupjerjej jeneho herbſkeho towarſtwa, ſa je pſchi poſwjeċenju khorhoje wojerſkeho towarſtwa w Rožeńcźe ſiwój dar w ſerbſkej rěcźi pſchepodał. Pſches to je ſo po měnjenju tutoho Wſchoněnca wěſt raz ſiwjedźenja pſchećakoſt a to njeſmědźeſche być. Potajkim ſmy hižo tak dałoko, ſo ſej laſtupjeć „Landbunda", w kotrymž ſu mnohi Sſerbja ſe ſobuſtawom a ſiwoje wuſkeſe pſchinoſchći płacźa, dowola w Sſerbach pſchi jenym ſwjedźenju, kotrejž ſu Sſerbja wuhotowali, wěſto pod komandom ſwojich němſkich pſchedſtajenych, ſerbſku rěcź ſakaſowaćz. My ſo temu njedźiwamy. Naſhoniny hiſchće hórſiche wěcy, hdyž tute njeczeſtne tuleńe pſched zuſtarſkiwom dale tak poźidźe. Tuž bě je tej ljes dźiwa, ſo jena wotnožka Natakſkeho Doroſta poćźina němſke dźiwadło hraćz. Na porokowanje doſtachu wotnoſkow: Ssmy němſkonarodni Sſerbja. Tu macźe. Na płodach ſpóſnajeſch ſchtom a na ſłutkach Sſerbow. A te ſu wulky ſundźaze ſa kóżdu wótcźinjeny ſmyſłenu wutrobu. Schtož jedyn twari, torhaja dźeſćaco ſ hrěſchnymi rukami. A ſchtož je najhórſche: Myſłła ſej, ſo ſ tym nětkaſi Bohu ſpodobny ſkutk wobeńdu. Wy ſaſlepjeni. Tamny Rójeczanſki pad nam pokaſa, hdźe naſcha kara jźdźe. Wójerſke towarſtwa wobhładaju wěſte wotſchety jako witanu pomoc w pſchećenězwonjanju Sſerbow. Schtóž to njedowidźi, temu wjazy pomhanja njeje. We Khróſćźańach ho podobne wěźki zoſaja. Wy tak njemowani Sſerbja, do kajſich kolijow ſće ſej tola ſajeli!

S.

Wjedro w juniju.

Meji móżemy wſchu naſchu khwalbu ſpěwacź dla jeje pſchihódneho wjedra, ſmažnika (junije) to njeſe wſchelko **wobnoſſowanja cźinicź njemóżemy.** We wuplodźenju cźopłoty njeje napſchećo meji žadyn poſtup cźinił, dokelž je pſcherjeſk temperatury tónſamny, kaž je jón meja měła. Dyrbimy jeho „khłódny" mjenowacź. To běſche wołſoje w druhej a poſłednjej tſećinje měſaza. Hiſchće něſchto, ſchtož njemějeſche wuźitka. K ſuchej mejſce położyn pſchiſamkny ſo perijoda, khuda na deſchćiku. A tehdom, hdyž ſemja najwjaſy wlóżnuty trjebaſche, pokaſa ſo cźuźiwa ſuchota. Hake w druhej położyn ſmažnika ſo tomu wotpomha. Sa tych, kotrjž je ſynnowymi žnjemi khwatachu, běſche cźaſ jara pſchihódny, w nětkotrych krajinach ſkorźachu na jara ſuche wjedro, w druhich dźěſche ſo dołeż deſchćiſka, ſo ſynnowe žně ſmoknuchu.

Sſrjedźna temperatura běſche w juniju 15.1 ſtopnjow a wołta wo 1.5 ſtopnja wróćo normalneje cźopłoty. Mějachmy jenoż 2 lećnaj dnjej, t. r. na kotrychž maximum thermometer 25$_0$ pokaſowaſche. Najćopłiſchi dźeń běſche 2. ſ 28,5°, najniſcha nózna temperatura ſ 5,1° běſche wot 7. ł 8. Deſchcźa je ho naſchło na kóżny meter 58.3 l. To je 4 l mjenje hacź w dołholetnym pſcherćiku. We prénjej tſećinje měſaza padny na 11.8 l, w druhej 24.7 a w tſećej 21.8. Wſcho dohromady mějachmy 11 deſchcźikowych dnjow, 4 ſ njewjedrami a na jenym dnju mitna hrajeſche. Słónćko pſchejara njeſwěćeſche. Samróćenje njebja wuczíni 0.6. We zwłym měſazu běchu jenoż 2 błónćnjatej dnjej, 6 zwłe ſamróćenych. To ſwjiſowaſche ſ wětſikom a niſtim ſtejniſchćom barometra. Najwjaſy wětſikow dujeſche wot wjeczora: 36 njepoſrědnje, 21 ſ krótkeho wjeczora a ſchtož je poprawom žadne, 14 ſ dołheho wjeczora.

Barometer ſtejeſche w prénjej tſećinje wyſoko, ſewał napadnje niſko. Maximum (najwyſchſche ſtejniſchćo) 758.9 běſche 8., minimum (najniſiche) 741.3 mm 14. Na zbytny julijowy cźaſ ſtajamy ſwoju nadźiju, ſo ſnjam a płodam hoſi.

50 pjenjeżkow tuńšo

dostanje kóždy swój nawóšk wozjewjeny, kiž předpołoži 1. julija wóčišany wotrěźk. Wotrěźk hodźi so w měsacu jónu trjebać. K 1. augustej wošišimy nowy wotrěźk za měsac august.

Nakładnistwo „Serbsk. Nowin".

Ze susodnych a dalších krajow.

* S **Kamjenizy.** (S rěſnińkim nożom ſo Zmjertnje ſranił.) 21-lětny rěſnički pomocnik Kurt Lützner pomhaſche w domje ſwojeho nana koścze běliećh. Pſchi tym ſo jemu nóż ſ ruki wurunny, a wón ſrani ſo tak cźeſko na hornjej nohi, ſo ſo pſchedy wukrawi, hacź ſo jemu lěkarſka pomoc poſkići. — Sdmjertne njeſbożo we nadróſnym wobkhadźe ſtajnje pſchiběrają. W meji japiła ſo w Kamjenizy 9 ſmjertnych padow. W juniju pak ſo jich licźba na 15 powyſchi.

* S **Pławna.** Tudomna polizajſka wyſchnoſcź je poſtarjiła, na wupluwanje wiſchnjowych pócźkow 1 hriwnu khłoſtanja ſapłacźiċź. Mnohi ſo hižo na tuto waſchnje wobhłoſtachu. S tym ſo tuh ſmajmjenſcha na kedźbnoſcź nawjeźi. Tajke łohkomyſlne mjetanje wiſchnjowych pócźkow je cźaſto wulke njeſbożo ſawinowało.

* **Wyſchiſchi półſki ſaſtojnik jako półſki rubjeznik.** Kaž ſhonimy, ſu w Rychbachu tele dny wyſch. półſkeho ſaſtojnika Schlummera ſajeli. Schlummer njeje ſo dołho ſ tamnym ſaſtojnikom. Jeho winnja, ſo je póſtu khětro wobkradnył.

* S **Grejſenberga.** We Delnjej Wiſy ſo njedawno drjewjana třećha evangelſkeje zyrkwje ſapali. Wohen naſta ſ tym, ſo bě ſwónik pſchi ſwonjenju ſapaleny zigarowy kónćk ſe ſwójzy na drjewjanu zyrkwinu ſćěnu cźiſnył. Swónika ſa jeho njekedźbliwoſcź ſ 20 hr. khłoſtanja abo ſ dwěmaj dnjomaj jaſtwa potłołtachu.

* **Wulki wohenj** wuwrdi ſrjedu popołdnju w wóſku powjaſoweje fabriki Hüblerjeſ firmy we Michelsdorfje we Krkonoſchach. Wohenj ſo jara ſpěſchnje roſſěrichi a zyle twarjenje ſnići. Też dwaj ſuſodnaj ſtatkaj ſo do cźiſta hobu ſpaliſchtaj. Kak je wohenj naſtał, njeje znate. Śte wobnjeſej bě na 20 ſtykanow pſchijěło.

* **Hobrſki ſtrajk w Barlinje.** Generalna ſhromadźizna němſkeho kowarſkeho ſwjaſka w Berlinje wobſamknu ſtrajk twarſkich dźěłaćerjow ſa zyły Barlin. Wěćera ſtatk, rano ſ tym 20 000 dźěłaćerjow do ſtrajka ſtupi. Pſchi wothłoſowanju ſo jich 9436 ſa ſtrajk a 1522 pſchećiwne njemu wuhraji.

* **Hanibue pſchećeńdźenje polizajſkeho ſajtojnika.** S Barlina ſo nam powě: Polizajſki ſtražmiſchtr Wißnar měſeſche ſo tele dny pſched lawniſkim ſudom ſamolwjeć, dokelž jeho winowachu, ſo je ſo w lěće 1924 a 1925 na mnohich hołach njehańbićiwje pſcheſchoł. Wißnar wuźi ſ ſwojim njeſkutkam ſiwoju dóſtojnoſcź jako polizajſki ſajtojnik. Wón hołzy nadpadowaſche, jim hroźo, ſo ſu ho njehańbićiwje pſcheſchli a prajeſche, ſo ma jich na polizajſkiu ſtražu dowjeſć. Duźy po puću ho potom njehańbićiwje na nimi pſcheńdże. Lawniſki ſud Wißnara k 8 lětam chłoſtańje a k ſhubjenju cźeſtnych prawow na 10 lět ſaſudźi.

* **Wißline ſpuſchćadło ho pſchelamało.** Kaž ſo nam ſdźeli, pſchelamaſa ho ſchtwórtk rano pola Schornowa a Schulizy w bliſkoſći Budhoſća (Bromberg) wulke Wiß-Zline ſpuſchćadło. Zyła wokolina, na 25 km. ſchěroka, hacź k Starenu Torunej bu powodźena. Na měſtnje njeſbożo Torunſzy wjeſelerjo dźěłaju. Hroźy ſtrach, ſo ho hiſchće dalſche ſpuſchćadła pſchelamaju.

* **Bolſchewikiſti ruſki wojerſki cźah ſnjeſbożi.** Kaž ſo nam ſ Minſka powě, wulkoći ſ kólijow wojerſki cźah na żeleſniſkej cźarje mjes Orſchu a Minſkom. Wulki dźe-

wſowoſ ho roſrany. 20 wołſoſow ho mori a na 50 bu ranjenych. Boſſchewikoſo tukaju na ſte pſchihoty.

* **Sſo ſaraſyć.** Saſtóżene dny namaka dejeſ tudomneho knjeſeho dwora we trawjeńku wotrockła Hendrika Biſſkopa ſaraženeho. Wón bě ſe ſynnowej dźěry ſ rěſanjo do trawjeńka dele padnył a krótko po tym wumrěł.

* **Wulki wohenj,** kotryž hižo 3 njedźele dołho traje. Mjes Bukareſtom a Cźornym Morjom ſu wulke petroleſowe kłódny. Tam hižo 3 njedźele dołho wulki wohenj ſakhadźa. W nozy je tamna wokolina na 15 mil dałoko roſſwětlena. S tamneho petroleſoweho kłóſoła wudobywaju wſchědnje na 60 000 galonow (1 galon je wobſoł 5 kgr.) petroleja. Wſchitke napinanja, wohenj ſahaſchcź, njemějachu hacź dołaſ ſanoho wuſpěcha. Wohenj je pjeca ſ roſbuchnjenjom wſchelakich płunow naſtał. Zyła wokolina je ſ huſtym kurom napjelnjena.

* **Morderja ſajachu** ſchtwórtk w Milanu w Italſkej. Wón bě ſwoju mandźelſku a ſwoju njewjeſtu pſched 10 dnjemi ſkónzował. Jeju cźeła běſche do wulkeho kofra ſawalił a ſkhował.

* **Awtowe njeſbože w Ameriźy.** Kaž nam Ne[illegible] ſta njeſbożowa ſtatiſtika powě, mori ſo tam w [illegible] 1924 1900 wołſobow ſ autowym njeſbożom a 450 000 [illegible]bow ho ſranichu. To wuczíni na dźeń 52 ſmjertnych padow a 5650 ſranjenjow.

* Jena ſ najwjetſich ſbérkow liſtowych ſnamkow, — 37 000 ſchtuk —, kotraž ruſkemu khěžorei ſłuſchesche, je ſbowjeſke knjeſerſtwo na amerikanſkich ſnamkowych witowarjow pſchedało. — Mjeſ kupu Madagaſkar a indiſkim brjohom je na 16 000 małych kupow, ſ kotrychž je 600 wobydlenych. — Awſtralſki cźornuch widźi malu auſtralſku pcźołu ſamo pſchi dozhlnej cźmi hacź do 18 metrow dołho. — Jedyn duchownh w Kaliforniſkej je ſwojej dwě jſtwi ſ 150 000 liſt. ſnamkami wſchěch krajow tapezěrował. — We wſchelakich hórſich jamach wokoło Budapeſta namakachu hromady cźłowjeſkich koſćeji a widźa ſ nich, ſo ſu tu pſched 6000 lětami ludźi žrałkoho žiwi byli. — W Wukingħamſkim hrodźe je cźaſnik, kotryž ho jenoż junu ſa lěto naćahuje. Wón bě 1660 ſa kraſa Williama IV. pſchihotowany a njewothaſi ho wob měſaz ani ſekundu wot praweho cźaſa. — Kina Newyorkſkeho ſtata (w Sſchwjernej Ameriźy) wſchědnje 1 milijon ludźi wopyta.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Statny ſud w Lipſku je 19 kommunijſow ſ Wołtzenbudga, Marchima a Schwerina dla kradnjenja rosbuchadłow, pſchekhowanja, połkłowanja a dla wobhroženja brońjow ſajudźił. Najniſche chłoſtanje położa ſta lěta ſaſtwy, najcźeſche 3 lěta chłoſtarnje wuczíni. Wobſtrożeni běchu někotre zeńmarje rosbuchadłow kradnyli a ſ nich ruczne granaty dźěłali. Pódła teho pola nich jedyn namakachu. Puſć naparawſchi chżychu frontu woi jadyſ ſ mordarſtwom, bombowymi nadpadami a ſapalenjom ſoſkuſcź.

*

Swonkowni miniſtrojo ſchtyrjoch baltiſkich ſtatow. Finiſkeje, Eſtonſkeje, Lotyſchſkeje a Połſkeje ſu ho na konferenzu w Rewalu ſeſchli. Na njej wo wojerſkich naprawach jednaju ſa pad, ſo bychu ho ſ zuſej mozu tele ſtaty nadpadnje.

*

Do pižarnje Wingtee-kompagnije w Hankowu w Chińe ſtej ho dwě bombje cźiſłej. Rozbuchnywſchi wulka ſchkodu nacźiniſtej, tola ſ cźłowjekow njeje nichtó do ſchkody pſchiſchoł. Tſjoch Chineſow, kotrjž ſu bombje pjeſa cźiſnyli, ſu jaſeli.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyſin. „Bjeſada" ſkhadźuje ſo kóždu pónđeſlu wjećor 1/9 hodź. w Serbſkej khofejowni.

Budyſin. „Nadźija" zeńdźe ſo pſchichodnu wutoru, 15. julija, wjećor z dypkom 1/9 hodź. w Serbſkim Domje k měſačnej zhromadźiznje.

Delni Wujezd. Serb. tow. „Zahrodka" zmóje jutře njedźelu pop. w 4 hodź. pola Haſkec měſačnu zhromadźiznu.

Khróſćey. Jednota „Sokoł" ma pſchichodnu wutoru wjećor 1/8 hodź. zwučowanje.

Njebjelčicy. „Kat. Bjeſada" woſwjeći njedźelu, 12. julija, ſwoju nowu khorhoj. Swjatoćny nyſpor z poſwjeċenjom khorhoje zapóčina ſo w 2 hodź. Na ſwjatoćnoſć ſu wſitke towarſtwa a wſitcy Serbjo wutrobnje přeproſ'eni.

Radwoſ. „Ratarſki Dorost" w Radworju ma ſrjedu, 15. julija, wjećor we 8 hodź. pola Śmitkec zhromadźiznu. Też přednoſk je přilubjeny.

Rakołdy. „Wulki ſerbſki wjećor" wuhotuja „Zerja" z Hrodźiſća, „Nadźija z Rakojd a „Jédleńka" z Dubrawki njedźelu, 12. julija wjećor w tudomnym Zendźic hoſćeńcu. Započatk rejow w 7 hodź., porjada z dypkom 1/9 hodź. Wſitcy Serbja z blizka a daloka ſo wutrobnje přeproſnja.

Ralbicy. Jednota „Sokoł" ma wutoru wjećor 1/9 hodź. zwučowanje.

Sowrjecy. Zwučowanſki wotrjad „Sokoła" wobdźěli ſo njedźelu, 12. julija, na ſokolſkim ſwjedźenju w Poršicach. Zhromadźimy ſo 1/2 1 hodź. w Jeńkecach pola načolnika. Njech ſo wſitcy cźłe wěſće wobdźěla. Načolnik.

Wſchěm česć. ſerbſkim towarſtwam! Njedźelu, 9. žnjońca, woſwjeći ſo w Khróſćicach jubilej hłowneje ſkhadźowanki. Swjedźenſki wubjerk proſy tehodła česć. ſerbſke towarſtwa, zo njebychu na tutej njedźeli žadyn ſwjedźeń wuhotowałe, ale zo bychu ſo w połnej licźbje na jubileju hłowneje ſkhadźowanki wobdźěliłe.

Swjedźenſki wubjerk.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyſinje — Zamołwity za hoſpodarſki dźeł: Arnošt Bart w Brěžnyc, — za nawěſtk: A. Dučman w Budyſinje.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hósćne městnosće - Konditorske pječwa přenijele sjadownje.

Wšědnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mišter Striebitz.

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Kedźbu! Kedźbu!

2. założeński sokołski swjedźeń

wuhotujemy njedźelu, 12. julija, pop. wot 2 hodź.

na wojeńskim zwučowańišću pola Lětonja.

Porjad. 1. Wot ½1 hodź. powitanje jednotow a towarstwow. 2. ½2 hodź. nastupjenje k cełej. 3. Prostne zwučowanje muzskich, žonskich a dźěći. 4. Zwučowanje na narjadach. 5. Lohka atletika. 6. Wot 7 hodź.

reje w Poršicach.

Wšě jednoty, towarstwa a přećelow přeprošuje

Jednota „Sokol“ w Poršicach.

Wulki serbski wječor

wuhotuja serbske towarstwa župy: „Zerja“ z Hrodźišća, „Nadźija“ z Rakojd a „Jdželańka“ z Dubrawki

w Zendźic hosćenc w Rakojdach

njedźelu, 12. julija t. l.

Spěwy, dźiwadło a reje.

Započatk rejow wječor w 7 hodź., započatk porjada z dypkom ½9 hodź. Wšitkich lubowarjow serbskeho spěwa a dźiwadła z blizka a daloka přeproš. wutrobnje

mjenowana Župa serb. tow. a hosćenc. ař.

Wobroćće so

při potrjebje

časnikow, złotych a sćěbornych tworow

kóždeje družiny jenož na

časnikar a Gottfried Heinzu

we Wojerecach na Hródk. drózy 18

w domje knjeza kožuboršeho mišstra Franca Bittnera.

Hypothekowe požčonki

na ležownosće, kiž so k ratarstwu wužija, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najspěšniše

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założeno 1907. Najlěpše porućenja

Korta za skót

wšěch družin a wulkosćow, kaš tež

tenowe roły a šamoty

poruča po najtuńšich płaćiznach

C. Schneider w Budyšinje na Walskej drózy 14.

Helene Pötschke

Cholmska hasa 4 **w Budyšinje** Cholmska hasa 4

Kóždu sobotu w budže na hłownym torhošću.

Wulki skład ložowych počehnjenjow, kožlaceho kópera, módroćišće, satina, nahłowjacych rubišćow, dybsaćnych rubiškow, ložowych płachtow

Derje zrjadowane skład běłych blidowych rubow, twjelkow, trjenjow, blidowych a komodow. přikrywow.

Wosebitosć:

Cisty płat a wupjerki, zaručene pjerje njepřepušćace woprawdźite w barbje we wšěch šěrokosćach.

Sym na hermanku **w Połčnicy, Kamjencu, Kulowje, Wojerecach, Hródku, Mužakowje, Rychwałdźe, Hućinje, Kočebuzu, Rakecach a Wětećy.**

Třešne dźěła

wuwjeduje płaćizny hódno z rukowanjom

Hugo Uhlig w Budyšinje

na mjasowym torhošću 4.

Oskar Meister

fotografiski ateljej

w Budyšinje na khěžorskej drózy 15.

Telefon 438 :-: Njedźelu wotewrjeny

Po skazanju so tež na wsach fotografuje, tehorunja kwasne wobrazy, grupy atd.

Powjetšenje po kóždem wobrazu.

K wukładowanju tworow

škleńčany kašć

84+69, tunjo na předań na Lotzeskej drózy 6 dol.

Rjany čěłc a rjana čełčka k płahowanju jena předań na **wustawnym kuble w Hrubjelčicach.**

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowańja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wěš wuporjedźenja tunjo a ze krótki čas.

W. KELLING

barbi - chemiscy čisći

z rukowanjom z benzinom a prasuje

mužace

žonjace

dźěćace

drasty

w Budyšinje na khěžorskej drózy 6 Telefon 46
na Přisečanskej drózy 16

w Khočebuzu na Hródkowskej drózy 4
we Wojerecach na cyrkwinskej drózy 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy 26

Gritznerowe kulojtołódźičkowe spěšnošijaki,

najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaći je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Ścijecach.

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wotmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

sanowjazaki sće

A. Bokelmann nasl.

Wšě čišćeńske wěcy

:-: serbske a němske :-:

kaž zličbowanja, listowe hłowy kwitowanja, načišće na listowe wobalki, kwasne spisy, slubowe khartki, wěrowańske khartki, smjertne khartki, visitne khartki, přeprošenja, dźakne khartki atd. zhotowja spěšnje a płaćizny hódno

Smolerjec knihićišćeńja

z. dr. z w. ruk. w Budyšinje w Serb. Domje

Dipłom. Optiker **Schmidt** SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER FERNSPRECHER 1819 BAUTZEN KAISERSTRASSE

Pytam hnydom čistu, sylnu

holcu do kuchnje.

Frau Heink,
na ryćeńkuble w Semichowje
pola Žičenja.

Trjebanu zubkatu

młóćacu mašinu

z čišćenjom (zatwarjeńska maš), z wupróšadłom abo bjez njeho předawa **Jan Metan w Małej Nydeli** pola Wojerec.

Młoda, wysokosućelna

kruwa

je na předań

w Brězyncy čo. 21.

Rjana, wysokosućelna

kruwa z třećim ćelećom je na předań. **w Khasowje čo. 2**

Wysokosućelna

kruwa

je na předań w Lipiću čo. 25.

Rjana, lěto stara

jałojca

je na předań. w Khasowje čo. 19

Kurjatka a prawaki

kupuje/taj po kóždej dźělbje

Bratraj Wieck

w Běłej Wodźe

na Mušakowskej drózy 47.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćeńja

w Budyšinje.

Młode husy

5 njedźel stare, su na předań

w Mješicach čo. 9.

Wałach

(lišak) srčnjolětny, z dołhej kopušu, je do dobrych rukow płaćizny hódno na předań. **Wetzke w Małym Wjelkowje,** fabrika mineralnych wodow.

Hdźe dam swój předešćnik

wuporjedźeć? Pola Walt. Straube w Budyšinje na zmtrkownejławskej hasy 8. (Oty Brandta nasl.)

M. Mikela časnikař w Kukowje

poruča **dobre časniki** po najtuńšich płaćiznach.

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj. papjerowy wotpady po 3 pj. lapy, bleše běłeho wina bleše čerwjeneho wina

soktowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **želzo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnosće.

Popp na hornčerśk. hasy 18 telefon 1352.

MERSIOVSKI Brylanty

Syru wołmu

kupuje po najtuńšich płaćiznach abo **zamjenja na Ia česane předjeno**

Otto Oßwald

štrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Cyle mosebje łunjo

Nielsym w związku! murjerske cyhele dźěrkate cyhele plestrowe płaty třešne ponoški třešne cyhele Nielsym w zwjazku!

w rjanych, njezańdźitych barbach

Klinkarnja w Třoch Hwězdach, Paul Arnold

w Třoch Hwězdach p. Budyšina. Tel. Hamt Budyšin čo. 11

Najlěpše wopisma wo wuwjedźenych wyšnosćowych a privatnych twarjenjach.

Wukonjam hač na dalše swoju praxis hromadźe

z knjezom dr. Dienzom

W „Janskich kupjelach“ sym w nuznych padach k rěčam wot 1—2 hodź. z wuwzaćom njedźele.

W Pančicach a Janskich kupjelach, 8. julija 1925.

Dr. med. Mikławš Rachel

Walter Hensel hoj. magnetizér

za wšě nutřkowne a wonkowne šćerpjenja też w starych chronielich padach • Jeli so přeje, přindu też na wsy • Rěčne hodźiny wšědnje wot 9—1 hodźin **w Budyšinje** na Třełanskej drózy čisło 40, kóždy štwórtk wot 8—12 hodź. **w Kamjencu** w „Złotym Jandźelu“

rukuja za najlěpšu kajkosć

Korle Nowaka nasl.

na žitnej hasy 10.

Z tutym wozjewjam, zo wot 14. julija nowy transport

najl. oldenburgskich

koni do woza

kaž też dobre, čežke **konje do dźěła** pod přihódnymi płaćeńskimi wumjenjenjemi w mojich hródźach **na Třełanskej drózy 6** předawam a zamjenjam.

Pawoł Wels, wikowańja z konjemi.

Wulki transport młodych, sylnych wysokosućelnych

kruwow, ćelatow a bykow,

originalneho rańšopruskeho, hollandskeho skotu pastwiśćowych knihow stoji wot njedźele, 12. julija, w mojich hródźach we hosćencu „Ke khurwjefchej“ w Budyšinje płaćizny hódno na předań. Zamjenjam też na rězny skót.

Emil Gräfe, skótna wikowarń.

Telefon 63 a 418.

K wumłóćenju žnjow

dopominam na swoje nowe

Lanzowe Bulldog-młócadło

a poručam je najlěpje a přijimuju wot nětka skazanki

Pawoł Laukus w Budyšinje

na Hornčerśkej hasy čisło 40, telefon čisło 496.

Na row k letnemu dopomnjenju na njeboh'

Lejnu Ungerez rodź. Höhniz w Čornym Khołmu

na dźeń 10. julija 1924.

(Hłós: Schtój Bohu wjeršchnemu so podoba.)

Kak šrubnje je na tutom šwěcje,
Hdyž cźěło strowosć porudje,
Kak cźěło byhlicź w tajtej hěcźe,
Kiž lahońcź so njemóže,
A wschitka pomoc lěkarja
Tu wostanje bjez wuspěcha.
Nět leto je so minyło,
Jak' nascha macź sej šwolacź da
Wschěch yschcźesćelow k sebi yschitka-
Yschi jeje ložu stejeja — [tajo
Se lohnowanjom Arona*)
Sewoj testament bě sćinika.
Wschě thorysće ju wuwuschcźichu,
Ju nicžo wizaš njeboh,
Bě rutu wschitkim posłuschna —

A we buschi so wieseli —
Praj: „Nětk yschindże sinle cźaš
We šornymź budu w mjeje łpace.
Tuž łpodna wona jara běšce
Wot wschcźeho wjele rěcźenja,
Na hłował hłowu połoješe
Do Bohej rukow porucźa,
S połslednim hłowom Khrystuša**)
Po thwilžu cźiche wušnuła.
Tak wuducha w Bohim mjenje,
Mój Bohe, moja manželiša.
Bě wowka a macź yjecźich bjeli.
Jich wocźi šyłły roneja,
Bě hnadźii bo yschchoda:
Tam wschitko łaho wobhoda.

M. Unger.

*) Se łohnowanjom Arona to je: Tón Knjes požohnuj waš a šwarnuj waš a t. d.

**) (Wótcźe, do twojeju rukow porucźu šwojeho ducha).

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec kuhtićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawětki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaď, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawětki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 160 **Budyšin — póndźelu, 13. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w **Budyšinje** na seminarskej hasy 6. Rěči serbski.

Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Pódšowanje spěšnje a tunjo

Sastajenje dźěła w Poruhrskej.

Hornjoŕiwowe towarstwo Phönix wojetwja, so dźěło w schtyrjoch schachtach w Horst-Emschern 1. auguśta dła njetwunoschnosće wurwanjo wuhła sastaji. Nětkuždy 4000 hórnikow so dźěła puschći. Mały dźěl w žuźodnych jamach w Altessene dźěło namaka, wjetschi dźěl pak budże na podpjeru dźěłonjemějerjow pokasany. S tym Horst-Emscherska gmejna pśeco ruinom śteji, dokelž je jenicźjny na dawkowu mózy tychle schtyrjoch schachtow pokasana. Też sarjadnistwo podkrejkowu „Hrabja Schwerin“ je nuśowane, 1. auguśta wschitkich dźěłaćerjow ſ dźěła puschećiś, je-li so ći njejźu śwólniwi, wschędnje 8½ hodźiny dźěłaś. Podkopki ſu w junuju pjeźa 150 000 hriwnow pschijźadźiłe. Dźěława rada je podźěschemy dźěłarśki cźah wotpokasała.

W Hörderśkim wokrejžu je so 550 hórnikam schachtowu „Eswobodne ptaćiś“ a „Njendźiźy“ dźěło wupowědźiło. — S delnjorheinskeje hěty so 25. julija 700 dźěłaćerjow puschći. — We walzowarni a grotowarni so krótke dźěło zawjedźe. Rheinska worzlowarnja 21. julija 150 dźěłaćerjow puśiśći.

Konflikt mjes Cźěskoslowakskej a Vatikanom.

Cźěskoslowakski pósłanc pola Vatikana je pjatk ſ Roma do Prahi wotjěł. Pśedy leho je pósłanstwowego sekretara bamžowemu statnemu sekretarej kardinalej Gasparrej jako žwojeho sastupjerja pschehłajił. Wo sastajenju diplomatiskeho wobchoda mjes Cźěskoslowakskej a Vatikanom so po tajśim hišćeže njemóže rěcźeć. Vatikan so nadźija, so budże po dźěłchej abo króśschej ćhwili dojedanje móžno. Bamž je pjatk cźěśich putnikow pschijał, kotrymž je prajił, so jeho pschipad w Prazy hłuboko boli, tola jemu pschiwinowaćej Němcow ſ Cźech trošćt dawa. Vatikanej blišćo stejaze nowiny, kotrež wo konflikcie ſ khłóducej mérnosću pišchu, na to pokazuja, so ani nunzius Marmaggi ani cźěskoslowakski pósłanc Pallier njeje wotwołany, ale so ći staj hač na dalšne k žiwjenju zentralnemu měśinu swolanaj a so Pražska nunziatura a cźěskoslowakske pósłanstwo wola Vatikana pod sastupjerjowym wodźenjom směrom dale dźěłaćej. Sćiwjaty stoł je pjeźa je sawołanjom nunzija Marmaggia do Roma žwój protest pschećiwo offizielnemu charakterej Pražskeje Hušoweje žwjatoćerjośe jenož wuraźnje podschmórnjeź dźiś. Na to je Cźěskoslowakska też žwojeho pósłanca ſ Roma sawołaćej dyrbjała. Vatikan žebi kulturne wojowanje ſ Cźěskoslowkkej njepschaje. Też cźěskoslowakski ministeŕiki pschedźěwa Schwehla je schtwórtk w Dešćlach rjekł, so njebudźe žanehu zyrkwinsko-nabožeńskeho wojowanja w Cźěskoslowakkej; wono by ſ najwjeśchim njeśožom za lud a stat było.

Petain Prahu wopyta.

Franzowski marschall Petain pjeźa w druhej pokojzy augusta do Prahi pschijědźe, so by so wo khmanoscźi cźěskoslowakskeho wójska wobhonił. Wójskowe widnistwo jemu pjeźa wjetśiśe wójskowe manewry pschedwjedźe.

Bolschewiśke wobhonjerstwo w Pólsku.

W žudniśkim pschepytanju pschećiwo šobustajwam njedawno wotkrytoje bolschewikiske śpionažneje organizacije we Warschawje so rasnje doprědka krocźi. Nowiny wojerwjeja wobšah tajnych instruksijow njedawno wotkrytoje śpionažneje organizacije za sajasteho Jlinicźa. W instruksiji so Jliniczej njes druhim poruczuje, so by wuśśěźał, je-li so je to wěrne, so je do Warschawy offizěr cźěskoslowakskeho generalneho staba pschijěł, kotryž je pjeźa konferenzu ſ pólskim wójskim ministrom a pólskim generalnym štabom měł. Dale, hač je wěrno, so budże we Warschawje konferenza mjes pólskim a cźěskoslowakskim wójskim ministrom. Jlinicź je też ruskemu knjezerstwu dyrbjał nadrobnu rozprawu wo skutkowanju ruskich a wukrajinskich organisazijow w Pólsku podaćz. Tale śpionažna naležnosć do pschjeźo schćerschich kruhow sapschinnuje a źe je jena ſ najwjetschich byćź, kotrež ſu je hač dotal w Pólsku wotkryte.

Knjezerstwo w Ecuadorje zaso powróćiło.

Po telegrammje ſ Ecuadora w południschej Ameriźy je so knjezerstwo je śpjeźenstwom wójska bjez krejpschelaćeja powróćiła.

Druhi sokolski swjedźeń Poršiskeje Jednoty.

Pśed tydźenjom vjadowachu so naschi Ssokolsko do schérokeho wobłuka wschotowarskeho śleła w Kulowje. Tam znjebacu žiawu pśed schérokej, pschede wschěm też nimskej kritiśkej sjawnosću. Wežera wustupi Porschićka Jednota ferjowitjena je žiwobudnej Makeschanskej a sbratrami někotrych dalšich Jednotow.

Hižo pśed létom pschesłapi sjawnosć je žiwojim wustupjenjom. Mjes tym pak ujeje na žiwojim lawrjenzu wotdychowała, też zyke nasche Ssokolstwo niž. Schtož so nam pśed létami hišćeže njemóže sdaśe, dźensa je pokrocźowały skutk. Ssokolska ideja puschcźa žiwoje korjenje pschezo hłubje a hłubje do dusche žerskeho luda. Pschezo nutrnišcho jima naschu młodźinu.

Kak bješe žerbskemu ludej na wuźach „turnowanje“ nješchto zuse, njetrjebawschе haj ſamo wobidne. Turnowanje je schulach kluscha drje hišćeže dźensa do najwostudliwišich pschednjotow rosćuczowanja.

A tola je ſokolenje pschezo bóle a bóle we žerskim ludu perwschitkownje a we młodźinje wobsebje sakorjenuje. Do kelž je nježna, ale wutrajna rostlinka wulkadźasa ſ hłubiny ſłowjańskeje dusche. Wschudźom po zyłem śwěcze, žanu we dalekej Awstraliji, hdźež so někotři Sslowjenjo njes hodu sesnaja, tam bórzy twari „Ssokol“ swoje hnězdo. Tuž też ſokolska ideja we žerbskim ludu namaka tak dźakneje pódy.

Schtóž je lońschi žiwjedźeń a wežerawschi we Porschizach wopytał, je sazuł nimomérny swjeselazy postup we wschěm tym, schtož runje prajachmy. Sswjedźeń wotmě so na wojerskim śwuczowniscźu. S pschipówdaćym chcemy liberalnu a napschećo pschindźazu smuthłotnej wojerskeje wischnosće tu wusběhnyć. Wojerska wyschnosć wopraudźe wyšoke śteji, hač někotre zywilne hamty, kaž na pschikład Budyšchska měschćanska rada se śwojej tradizionelnej „bratrowskej ruku“. Wona ho pschezo hišćeze rozšudźicź njemóže, do próstwy Budyšchskeje Jednoty swolicź a jej jenu „Turnhallu“ jeneje měschćanskeje schule pschewostajicź. Ssnano Budyšchska Jednota bórzy do žanuźneje žiwojeje ſokolownje saczehnje.

Wjeśele we powětśie smahowazej ſalska a žerbſa khorhoj wojnamjenschtaj ſwjedźenitschego na wojerskim śwuczowanischcźu. Wokoło 3 hodź. pschipowědachu ſmtki wjeśkowych pschepołow pschikhad Ssokolow. Nahladna ſpła ho bliźesche. Hižo wulke žyły pschihladowarjow jich wotcźakowachu. Ale po schcźejkach a pućikach nowe cźrjódły pschikhadźachu. Pśed 10. létami hišćeze njebychu jebi śwěrili, tajki śłet w blišćosći Budyšchina pschiprawicź na njedźelomaj, na kotrymaj ſtarodawna „schuhblejcha“ wabi. Schtó ho dźensa na wuźach wjele wo tutón měschćanſki ſwjedźeń ſtara, hdyž ſajim ſa Ssokolstwo takle rosće.

Jednaczeł knjes dr. Schletze powita bratrow a ſotry a po ſtach ličaze pschihladowarstwo ſtarosta nameśnik, knjes Schajba, ſ porěčzu wo ſameŕach Ssokola. We žnom nastupjanju ho ſ politiki njeſaběraju, haj ſprawnu loyalnosć k ſtatnej wustawje. Wón hołduje wopraunym kśeſezijanſkim ſaſadam, pěstuju runoprawnosć a bratrowstwo, žadajo wot kóždeho Ssokoła žamožebne ſaprěcźo, ſłužo wótcźinje a powschitkownosći a ho rjadujo pod ſokolsku dišziplinu.

So na cźole naschich jednotow ſteja derje wutwuczeni nacźolnicy, to dopokazachu někto ſcźěhowaze ſtuczowanja. Pschihladowarjo ho na harmoniſzy pschi ſynkach hudźby pschedwjedźenych powšitkim ſwuczowanjach nahladacź njemóžachu. Wschitko bě kaž do zyłka ſłate. Na pśetkuschu a na prjadach a na konju wobdźiwachu wustajnosć naschich młodźenzow. Kak ſpinachu ho w cźeźkim dźěle, we ſmałazym ſłónzu ſbrunjene ſtawy. Tute ſtuczowanja nam dopokazachu, ſo ſamója cźłowjeſkemu cźeźej ſakhowacź jeho runowahu a wuſkoźnosć. Kak pśipanjeſche ho ſyła naschich najmłódſchich Ssokołow-dźeźi. Hrajki ſdachu ho być jich pschedśiśanja. Ale tola teź w nich bęrze pschemyſlowy ſyſtem a methoda. Ssamo na konju, prjadach a pśetkuschu naš powuczichu, ſo ſcźehuja ſ wuſpěchom pschikład doroſcźenych. Powschitkowne ſpodobanje wubudźi wustupjenje naschich cźeſtnych Ssokołow. Schto ſu tola wſcho we holcźažym turnowanju bali. Ssokol je teź nasche holzy do ſwojeje ſwcźby wſak. Teź wón naſchim młodym holzam pſchiwoła, ſo maja ſwoje cźeło, a jeho cźiſtosć jako dar Boži ſebi wuźicź a jón hajicź. Tuto ſpómnacze nětko teź w naſchim žerbſkim ludu ſhadźa. Wšěcźe žanoho rjeńſcheho wobraſa njeſnajeny hač hdyž naſche kcźejzace młode holzy ho na ſelenym trawniku pſchi pěknej hudźbje tak harmoniſzy a rythmiſzy hibacź a ſnoſchowacź zamóža. To ſónſkeje debjenki, ſónſku nježnoſć a lubosnoſć wo wjele powyſchi. Starym iwmłódſt wutroba a někotrym pleśniwz pſchi ſebi pomyſli, ſchtó muóhł ſ naſchimi młodymi hiſćeze młody być.

Stwuczowanja wobſankmy kraźnje poradźena ſymboliſka ſtupina. Sstrjeda ſtuczowanischcźa natwarichu pſchiprawu, na kotruż ho najmłódſchi Ssokolſo je formje pyramidy ſeſtupachu. Kolo wokoło kleczachu Ssokolſo a Ssokołki. Wichitzy mějachu žerbſke thorhojcźki we rukomaj. Hłowu powěſchcźo pſchedſtajowachu dréwnaju žerbſti lud. Hudźba hrajeſche zuniju narodnu pěſeń. Na dobo ſahra „Naſche Sserbſtwo ſ prócha ſiawa.“ Tu wožiwja ſo ſtupina, hłowy a thorhojcźki ho poſněhuja. Na iwerſchk pyramidy poſtupi ſe Ssokołow-dźeźi najmłóſchi, žerbſku thorhoj ſejmujo, wola ſ jadrnym hłoſom ſ dréwnanja ſtawazym:

„Wrajcźe bratſja, thróble hajmy
Wótzow cźeſcź a prawo.
Zuſom waſchnju ſadźěwk ſtajmy,
So by Sserbſtwo traſo.
Sbratrujmy ho bratſja ródni,
So ſo ſipa Sserbſka młódni.
Strach a bojoſcź njeſnajemy,
Smužni Sserbjo woſtanjemy. Nasdaſ!“

Njeſkóncźny pſchikſeſk mytowadźe njeſpróżninych Ssokołow. Wjele pſchihładowarjam ſ hnuczom wócźaſy ſyłſoſwachu a pſches mrócźne njebjo dobywachu ho ſłónczne pruhi, ſ dréwnanja ſtawazemu ludej njebjeſki potrow pſchinjeſewſchi. „S mozu ſawa Ssokołſo“ ſpěwajo ſtuczowanischcźo wopuſchćiwſchi wobſankmychu kraźnje poradźenu ſwjedźeń. Wuſběhnyć chcemy ſa ſobu ſcźěhowaze wustupjenja. Tu njebě wostudźeje pſchestawki. Hdyž jena ſkupina ſtuczowanischcźa wopuſchći, hižo druha naſtupi. Ta ſwjedźi we kraźnej diſziplini a wěſtoſći. Sſława Ssokołſo!

Na Ssokołow-najmłódſchich cźakaſche hiſćeze witana pſchekwapjenka. Na dobo pokaſaſchtaj ho poprjanzowaj muzaj. Kaž ſchěre pſlichći ſa ſchkrabołzom ſo ſa nimaj puſchćachu. To bě honjeńza. Tych ſpěſchnych nóžkow ſyła bórzy jeju dohna. Někto ſapocźa ho ſkobaṅza, doniž poſledni ſ tych brunych poprjanzow ſeſkoṅnu njebě. Dołho hiſćeze julijſke ſłónzo na njebju ſtejeſche, jako wyſkaza ſyła Ssokołow pod ſynkami ſokolſtich pſchepołow do Porſchiz pſchicźahny. Tych pſchihładowarjow cźrjódły wróćźichu ho do ſwojich wjeſkow. Sſiwerne žerbſke wutroby podachu ho k ſłóńkemu wotpocźinkej, ſ pſchejźnedźenjom, ſo młoda generazija wjeſke ſapocźany ſkutk ſe žiwernej mysliźicźu daſe k ſbožu wobeju Luźizow.

Wójna w Marokkowskej.

Hawaſka powjeſcźerinja 10. julija wo pokojenju w Marokkowskej powě: Franzowſzy wojazy, kotſiž hižo wczera pola Bali wojowachu, ſu dźensa ſ połnosći poſtupali. S nimi wohrożene njepſchećelſke wotdźělenja w tutych ſtronach k połnozy wot Uergħi zu zoſale. Pola Ued Runa ſu Senegalſzy cźornuchojo njepſchećelſki nadpad wotrafili. S Feſa ho dale powě: Wěſte ſnamjenja dawaju ſpóſnacź, ſo Abd-el-Krim dobrowólniſti korps organiſuje a ſo chże we Tetuanje kétaniſchcźo ſchpikrawicź.

Wo wojeſkim położenju w krajinje pola Taſy wojeſki ſobudźěłacźeŕ „Journala des Débats“ praji: Taſa je hižo wohrożena ſ możnoſću, ſo ſplahi pſchećźivo Franzowſam poſtanu, kotrež 30 kilometrow k połnozy we měſta bydła. Tola ſo jde, ſo je ſo ſwjaſowaza cźara njes Algierom a Uerefom ſakhowała. Pódła teho je ważne ſtróźiſchcźo w Kiſana hiſćeze w franzowſkich rukach a ſo njeje zyle wot Taſy wotſankniene. Położenje tehole měſta je połajkum jara wobmyſlomne, tola jeho wobſuḍ njeje hiſćeze rozſudźeny. Njeſžmy hiſćeze tak daloko, ſo njebychmy elementy ſa wojerſke dobyće w rukach měli. Naſſirafiſtiſche je, ſo je Abd-el-Krimej je ſłyſnym pſchebędźanjom njeſwěrnych ſplahow móžno, ſ dobom wupad pſchećźivo Jeſej a Taſy cźiniċź. Njeźiwajuc wulkich ſchkodowankum, kotrež ſu Abd-el-Krimowe wojerſke wotdźělenja pocźerpiłe, wóźu po ſdaċźu nowu offenſiwu pſchećźivo Jeſej pſchihotuje.

S Pariża ſo 11. julija powě: ſo ſu ho wotdźělenja wotpadnjenych ſplahow ſ Riffiſkimi wojowarjemi pożylniłe. W Taſy położenje ſchtoro ſtrašchne woſtawa. Wotpadnjeny dźěł ſplahow je podcźiſnjeny, dźěł ſplahow nadpadnył a wjele a žně ſapalił. Njepſchećel ſpyta po pſchi rěźy ſažydliċź, ſe žylnymi nadběhami Senegaleſow je pak ho won wotraſył. Wón je ſchtóra ſchkodował.

Njeměry w Chinje.

Europejenjo njejšu njeměry w Shanghaiu sawinowali.

Reuterej powěsćenja ſ Shanghaia powě, ſo je mjeńčenska rada wobſtankinjenje pśichjata, po kotrymž ſo winna na tamnišnich njeměrach nima Shanghaiſkim wyſchnoſćam pśichwitaś. Gmejnſke wyſchnoſće maja ſo ſ zyla jenož pśiched měſtom Shanghaiom ſamolwiś, heiwak pśiched žanej druhej inſtanzu.

Mobiliſazija w Chinje?

Reuterej powěſćenja ſ Pekinga 11. julija powě: China je 8. julija pśichipołdnju powſchitkownu mobiliſaziju pśichwalowjeźika. Schitkrjo wójſkowi wjednizy Chiny ſu ſo k ſakitanju Chiny ſjednoćili. Wśiſtke njedźele a měſtazy budźe China k wunkennu roſrumanju ſ wukrajnymi ſtatami hotowa.

Japanſki póſłanz ſ Pekinga wótro pola chineſkeho knjeſeſtwa proteſtuje.

Po powěſći ſ Pekinga je japanſki póſłanz Jozijſawa chineſkemu knjeſeſtwu wótry protest pśicherčnjo poſłednim njeměram we wſchelakich chineſkich měſtach podał, ſtebi prawo woſtajeju, narumanje ſa woſchkodźenje woſobje- dźeńſtwa a woſtchkodźenje ſa ranjenych Japanzow ſadacź, kaž bórſy budźe pśichiſtuſchne pśichepytanje ſkónčene.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 13. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wjedrowanje nam hiſchće woſtajne wjedro njeſtajeja. Wyſchina leſeſche wežera rano nad wječornej Europu a nad Atlantiſkim oceanom, nižina pola kupy Island. Ta hotuje ſo, k nam pśichiſcahnyć. Pódla ſchkleniża na rjane pokazuje a tola mamy ſcherjate wjedro. Žito ſchpatnje frawi. Pola Bórka ſu ſaſtajenu ſobotu ſaſyſli. Wóh luby Knjes njech ſpożeži žnjeńzam dobre wjedro. Njech naſchi ratarjo rjane žně derje domoj pokhowaju, kotreż je nam naſch Wótčej ſaſo ſchcędrotiwje wobradźił a hacź dotal pśiched cźežkimi ſchkodami miloſćiwje wobarnował. Jutſje wntoru ſłónčko o 4.03 hodź. ſkhadźa a ſo 8.08 hodź. khowa. Mjeſacź ſkhadźa w poniježu 12.12 hodź. a ſo popołdnju 2.03 hodź. khowa.

— **Schkłowa powěſć wo wjedrje ſa jutſje twaru:** Sſuchu a nimale rjenje, wobuju cźopło. W kŕótkim ranju Mjeńkeje hiſchće ſ khwilkemi deſchćik, heiwak ſuchu a cźopłiſcho. Wuhladny, ſo ſo wuwjedri a wječepli, ſtu ſo.

— **Žadyn dźeń bjes deſchcźa.** Saſidźeny tydźeń mějachmy khótro wosſudże wjedro. Skoro žadyn dźeń bjes deſchcźa njewoteńdże. To ho naſchim lubym ratarjam a też mějeſćańanam njelubi. Hiſchće nětſtre dny a pśenja poloża jutſija je ho minyła. Budźe cźaſ, ſo ſtoro rožła frawi. Se ſtajnym deſchcźojtym wjedrom a pśichi mało khłónčanych dujach cźeſnja. S pomozu Bożeho ſłónca rośtlinny zokor dźiſaju. Rośtliny maju hakle potom praiwu hódnoſćej, jeli we ſtebi dośćo zokora wopſchijeju. Nimaja-li zokor we ſtebi, njeſtu wjele hódne. Tak je na pśich. wopaki, ſo naſchi ratarjo rano do dźeſcźela khodźa. Rano na- ſtyčenemu dźeſcźel je njenje hódny hacź dźeſcźel, kotryż wjeczor ſyčeſch. Tak bórſy hacź ſłónco ſeſkhadźa, rośtliny zokor dźiſaju. Wjeczor, khdyž je ho ſłónco ſkhowało, zokor ſ rośtlinow do korniſchkow ſarcźepnje. S tym ſo rośtlina potom žiwi a roſcźe. Tak nětko, khdyž wjeczor trawu abo dźeſcźel ſyčeſch, zyły zokor ſtebi dobudźeſch, kotryż je rośtlina wodiuju nadźěłała. Sſyczeſchli pak dźeſcźel abo trawu rano, je rośtlina zyły zokor w nozy ſtižo pśicherčebała. Sſtyk ſwoſtanje w korniſchku. Tohodla je też ſ maſchinu ſyčena trawa wjazy hódna, dokelž ſo wjetſcha cźaſu pśiched wjeczorom ſyče. Jeli nam Bóh w blížſchim cźaſu cźopłe, rjane wjedro wobradźi, žně bórſy zaſtawaja, jeli ſo pak deſchcźojty cźaſ dale traje, budu drje žně khětro ſapoſdźene.

S **Budworja.** Cźežke njeſbożo ſta ſo ſajdźene dny we Budworju. Jako pśiched wjeczorom nětkotri pilni jakodeſchcźiparjo ſ Luhowſkeho lěſa domoj jědźechu, chajiſche pohonch konje pśiched Budworjanſkej kowarnju trochu napoſćeć. Tu nadobo ſo konjej nětcźeho ſpłaſchiſchtaj a cźekmyſchtaj, pśiedy hacź pohonch k ſapiſchahej dobkwata. Katſtóžani, kotriž na woſu ſedźachu, ſ woſa dele ſkakachu. Mjes tym, ſo druhi, bjes kóždeje ſchkody wotenſtejachu, padny jena ſ nich, kotreż ſobu na woſu ſedźachu, wósta Marja Cełakowa ſ Lejna, rodźena Dezemberez w Galiziſkej, tak njeſbożownje ſ woſa, ſo jej kola pśiches wobličzo a wutrobnjo dźěſcźu. Cźežko ſranjenu ju hnydom do Worklećańſkeje khorownje dowjeſechu. Maju mało nadeje, ſo ſnjeſchożena wotkhori. Celakowa je hižo na 75 lět dołho we Sserbach. Wona je dołopołne ſerbſku rěcź nawukmyła a khodźi, tak dołho hacź je we Sserbach, ſtajnje ſerbſky ſdraſcźena. Mjes tym, ſo pśiedy pola ſ. ſkich burow ſłužeſche, je nětko hižo lěta dołho ſ zyhelińkej dźěłaczeńku w Lejnje.

S **Wjednarjez.** W nozy k pjatkej wudyri woheń pola tudomneho korbyplećerja Měrcźina Lehmanna. Sſtwóźba hakle wokoło 1/2 hodź. w nozy domoj pśichińdże. Potom hiſchće khwilku w kuchni ſedźachu. Lehmannka nadobo ſ kuchnje wuńdże, pytny, ſo wſchudże wſcho ſa turom ſmjerdźeſche. S hornjeje hłuboe hižo plomjenja ſcharachu. W krótkim cźaſu zyła tſěcha we plomjenjach ſtejeſche. S hornjeho poſthoda jara malo wukhowachu. Twarjenje ho do cźiſta ſpali. Kak je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Kulowa.** Pśichi poſłednim ludliczenju je ho w naſchim měſcźe naliczilo 2540 wobydlerjow. Mjes nimi ſu 1251 muſkeho a 1289 žónſkeho ſpłaha. Liczba wobydlerjow je wot poſłednjeho ludliczenja wo 37 wozbow pśichibyła. — Sſobotu ſu w naſchej wokolinje hižo prěnje žito ſaſnjkowali. Naſchi hoſpodarjo wobkhowaju hiſchće ſóžołětnje ſtare prawoſ ſ tym, ſo ſobotu žito ſaſnjku. Haj, a hyrnjeź hychu jenož jenu abo dwě pupje ſtajili, ſaſnjkowaź ma ho ſobotu. Sſo praji, ſo žito potom wjazy dawa, je-li ho ſobotu ſaſnjknje, abo ſo je w łymje myſche tak njenicźa.

S **Wojerez.** Saſidźeny pjatk w nozy buchu wobydlerjo naſcheje wokoliny nahłe ſe ſpanja wubuđźeni. Balesche ho ſtatok wudowy Grošowoje. Jako wohnjowa wobora ſ wohnjej pśichijźeže, njemóžachu hrođże a bróžnju wjaz wohnjej wulkhowaź. Sſchkoda je khětro wulka, dokelž Grošowa ſawěſćerjene njeměſćeſche. Kaž ho powěda, je ſłóſtnika ruka woheń ſałožiła. — Pśichi tudomnej měſcźańſkej pokładniży je we poſłednim cźaſu k wſchelakim njepjerađnoſćam dóſchło. Kelko pjenjez je ho ſhubiło, ho we pśichidobje ſ pśichepytowanjom wujaſni. — We naſchej wokolinje móžemy cźaſto njeroſumi wobkedźowaź, ſo ho wſchelake ſajpſchahi cźaſto doſcź w prawym cźaſu awiam a motorowym kolam njeſwuwinu, hacź runjeź tuźi doſcź huſto trubja. S tym ſwoje a žiwjenje zuſtoh njeriedźewjeźi do ſtracha pśichijeſu. Tajſi podawk nježachmy hakle ſajdźene dny wobkedźowaź. S Budyſchina je jědźeſche ſajpſchah a ſetka ſo po pucźu ſ motorowym. Hacźrunjeź motorowy doſcź raſow trubjeſche, pohonczej ſ zyła na mužle njepſchindże, ſo jemu wiwinycź. Sſo by motorowy njeſbożo wotwobroćił, njeſhy jemu niczo druhe, hacź do hrjeble ſajeđź. Tajke njeroſumne ſadźerżenje mělo ſo ſtudnišnje tſchońcź.

S **Werminghofa.** Cźežke njeſbożo ſta ſo krjeżu powołdnju w jamje Clara II. we Werminghofje. Maſchinſki dohladowaŕ Wilhelm Heidrichſt pśichińdże ſ prawej ruku jenej wali pśicheblíſko. Wała jeho pśichinnu a jemu ruku hnydom wotkjertnu a wottorhnu. Pod najſałoſtniſchimi bolośćemi jeho do Hródkowſkeje khorownje dowjeſechu. — S drujeje ſtrony ſo nam hiſchće powě: Sſtjeſchoženy, kotryż ſebi też hiſchće wutrobno khětro roſmjeńże, bě w cźaſu njeſboża ſam we dźěłarni. Mjeńſchi hiſchće telko mozy pśichi wulkich bolośćach, ſo do wobalenje dóńdże. Tam pśiched durjemi do womory padny. Sanitetni pomognicy jemu prěnju pomoz poſkicźichu. Sanowany lěkaŕ ſ Wjelzeje hakle hodźinu po njeſboži pśichjedźe. Hacź njeſbożowny ſaſo wotkhori, je jara dwoſlomne. Dźěłaczeŕ Hendrichſt je w tamnej wuhlowej jamje hižo na 35 lět we ſłužbje.

S **Lubnjowa.** Kaž ſłyſchimy, je w Lubnjowſkich Błótach Schprjewja khětro wjele wody nabyła. S mějkami je woda hižo brjoh pśicheſtupiła. Sſyno, kotreż njedźeľu tamniſchi ratarjo hiſchće domoj ſkowali, je woda ſ dźela wotwjedła. Na dobre ſbożo pak je ſyno nimale wſcho pod ſnuchu.

Z Łužicy.

S **Wulkich Nědarjez** (Großröhrsdorf). Pjatk pišachmy, ſo je ho tamna blidarinja Měrcźina Schreibera wotpaliła. Kaž pak nětko ſłyſchimy, njeje ho Schreiberowa blidarinja, ale barbjerńja na Zyrkwiniſkej dróży wotpalita. Wjeſ durje běchu ſeſamkane. Jako ho do twarjenjow dóńdże, nadeńdźechu Schreibera do hłowy tſeleneho a wopaleneho na ſłhodże ležo. Na njeho tukaju, ſo je ſam woheń ſałožił a ſebi wotmyſlił, w nim ſahinyć. Woheń ſuđobnym twarjenjam njeſeſchkodźi. Schreiber je nětko w Radebergſkej khorowni na ſwoje ranje wumrěł. Kaž ſłyſchimy, ho hiſchće na nětſoho druheho wina dla ſapałenja tuka.

* S **Olbersdorfa** pola Zitawy. Sſmjertnje ſnjeſbożo tudy ſaſidźene dny rentnbúſtawarka ſwud. Ehrentrautowa. Ehrentrautowa bě 72 lět ſtara a cźaſnje ho w bliżſchich dujach do jeneje tamneje ſaſtaranje pśicheſydlicź. Ju Guſtaw Zimmer ſ Hórnicy, kotryż bu we wójnje cźeſko ranjeny, je ſwojej mandźeſſkej hiſchće raz w jeje domje wobhyta. Sſwje Zimmera we woſu ſa cźeſko woſchkodźenych wjeſeſchtaj. Tu ſapſchah ſ dołhim drjewom po dróży pśichježe a wóſ potorhny. S tym ſo Zimmer ſ łokta na hłowje ſrani. Jeho žona woſta njeſranjena. Ehrentrautowa pak bjes wědomja leżo woſta. Lěkaŕ, kotreho ſ hnydom ſawolachu, jenož jeje ſmjerć wobkrućił.

Wusudźenja.

§ Lětuſchu jutrowniczku rano wudyri woheń pola ekſparja Weidnera w Biſkopicach. Mjeſenjenjeny 25-ćinny pſchekupc Pawoł Oſkar Groſa ſ Lahowa, kotryż tam bydźeſche, ſo winowaſche, ſo je woheń ſałožił. Mjenowany mjeſeſche ſo tohodla ſaſidźeny pjatk pśiched Budyſchſkim pśichiſaźnym ſudom ſamolwiź. Jeho prawiſnik bźiſche dr. Oermann ſ Budyſchina. Na Weidnerej leżownoſći bě ſobu pśichitwaŕk, a w nim klanu, ſ kolonijalnymi twarami, kotreż Groſa jako wjednik wobkhóda wjedźeſche. 15. junija 1924 pak ſtebi klanu ſa 20 000 hrivnow kupi. Wobkhód ſwoprědka zyle derje dźiſeſche. Ale wot hód lěta 1924 ſ nim hładajźu wróćo dźěſche. Wobkhód bě na 100 000 hr. pśicheźiwo wójnjej ſawěſćenym. Groſa chcźeſche ſwój wobkhód pśichedacź, njenadeńdźe pak kupcow. Sſobotu pśichińdże na mjyſlicźku, wobkhód ſapaliźeź. Sſwoje pśichedewjaźe też wuwjedże. Wjeczor wokoło 6 hodź. namjeta do klamow a do ſwojeho wobhydlenja nětſcheho drjewonych truhańkow. Mjes nimi nakładze ſwóźeźi a tyſh cźrijowje kreny „Erdal“, kotreż ho jara derje pali. Da jeneje tiſki ſ cźrijowej kremu ſtaji ſaſwěcźenu ſwěcźku. Potom jěđźeſche k ſwojej njewjeźeje do Bukowjn. Jutrowniczku rano wokoło 7 hodź. ſo Weidnerowa ſotra dohlada, ſo ſo ſ Grošoweho wobhydlenja kuri. Jim pak ho poradźi, woheń hiſchće w prawym cźaſu ſaleź. Groſa nětko wudawaſche, ſo je tohodla woheń ſałožił, ſo by wobkhód wotbył, niż pak, ſo by ſawěſćerſtwo wyſchnoſći ſcbał. Jemu wjeſo njewěrjachu. Jeho, dokelž je k dobrym pśichekładjenjom woheń ſałožił, a ſo je khětre ſcźerjenje pśichi tym wojebacź, k lětu a 6 měſacźam ſajma ſaſudźichu. Pśichepytowańſka jaiba ho wotliźi.

Ze ſuſodnych a dalšich krajow.

* S **Annaberga.** We ſtudni na torhoſchcźu ſatepi ho 4-lětny hólcźo. Wjeſe pospyty, jeho k žiwjenju nawroćiźeź, běchu podarmo.

Ranje kublerja.

S romana „Ruſki kubleŕ“ wot L. N. Toſtoeho.

6] (Pokraczowanje.) ſ

IV.

Młody kubleŕ chžyſche ſo woczíwidno hiſchcze nječhto wopraſhaceź, ſnjaſuſenſcha njepraſtany ſ měſta a hładaſche njerozſudźenju to na Cźurisa, to na próſdne njetejpene kachle.

„Kak? Sceź hižo wobjedowali?“ woprascha ſo napoſledku. Pod wuſanu Cźurisowynji ſadyrkny kaž ſ ſnuzneſchkom, zyle tak jako by ſo jemu ſmeſchne ſdało, ſo hnadny knjes taſke hłupe praſchenja ſtaja. Wón ſ zyka njeworonoſhi.

„Kajſi kobjed to, ſeſiwjerjo?“ wuraſy cźežko ſduchujo Cźurisowa żona. „Khléb ſmy jedli, to běſche ſ naſchim wobjedom. Poliwku ſ kalom pśichipotowacź, tu niczo njebě a ſchtoż mějachmy „twaſa“, ſmy dźeźcom dali . . .“

„Cźenſa ſu „hłódne póſtnizy“, Waſcha Jaſnoſcź!“ mježeſche ſo Cźurisch ſam do toho, wukuſnyjo ſłowa ſwojeje żony. Khléb a zyble, to je ſ naſchej burſkej poźędźu. Wſchak je hiſchcze — Bohu budź dźak a khwalba ſa to — khlébuſchł pola naſ hacź dotal doſahał — pśiches Waſchu Miloſcź. Ale henak — zyle pśichipódla pola naſchich ſtajhodow, tam też hižo khléba nimaju . . . Zyhlow lětha ſ ſutha było njeje. Pola bura ſeleninyklahowarja Michała — njedawno ſmy k njemu póſłali — ſadaja ſej ſa łóńcźko zyrk grošch, ale nic tola niczo kupicź nimamy . . . Wot jutrow njechodźimy hižo też wjazy do zyrkwje a nimamy ani ſwěcźki, ſo bychmy ju ſwj. Mikławſchej poſtajiźi!“

Njechłudow ſnajeſche dawno hižo a niz jenoż po poſwědanju, ale ſe ſamtſneho naſhonjenja, tamnu njeſmérnu thudobu, w kotreż běchu jeho burjo žiwi. Wſchcha taſe woprawdźitoſcź pak běſche w taſtej napſcheźiwnoſći ſ jeho twukłubowanju, k jeho waſchnju mytlenja a žiwjenja, ſo won pſcheźiwo ſwojej woli pſchezo ſaſo na tule wěrnoſcź ſpomnjnaſche. A kóždy krócź, khdyž jeho, kaž nětko, žiwje a cźuciwje na nju dopomnnichu, ju jemu ſmjerć cźežko a ſtruchle k nutrobje, jako by dopomnjeſce jeho cźwiłowało na nětkajki wuwjedźeny a hižo njeſapokuczowny njeſkutk.

„Cźehodła dha ſeje tak thudźi?“ wón ſawoła, nimowólnje ſwoje myſle wuprajejo.

„Haj, kajzy dha manny byćź, batuſchka Waſcha Jaſnoſcź, niz-li thudźi? Naſcha póda je taſka — Wy ſnami dźe to wſcheſe: hlina, horaty kraj, haj, a potom ſmy, kaž ſo ſda, Bożi hněw wubudźili. Hižo ſ cźaſa thołerh źito wjazy njerozſeje. Lukow a paſtwiſchczow je też wubyło; njěchto je ſo wot kujeſeho ſarjadniſtwa k twarjenju a pěſtowanju pſchewſało, druhe ſu proſto kujezim pſchidźělili . . . Moja wěź je ſamotna, ſtara . . . Bych-li też wjeſoły był, ſo hibacź a dźěłacź . . . nimam mozow wjazy. Moja ſtara je thora, kóżde léto porodźi hołcźatka, a wſchitke dyrbyn tola ſeźiwicź. . . Widźiſch, ja ſam ſo hibam, ale doma mam ſnydom diſchicźkow. Sſym dyrje hrěſchny pſched Bohom Knjeſom! Cźaſto ſebi mysłu: Hdy by tola Bóh jenoż jene abo druhe ſkérje lépje k ſebi wſak. Mi by łóżo bżło, haj, a też jim by lépje było, dyžli tudy po bědźicź a cźerpjeć.“

„Ow, ow!“ ſdychowaſche wótſije żona, jako by mužowe ſłowa wobtrućiźeź chcyła.

„Hlej moja pomoz je zyle na tom,“ pokraczowaſche Cźuris, pokaſujo na tolſtobrjuchateho, běłokofhateho, roſzybaneho hołcźeja nětkaże 7 lět ſtareho, tiź runje ſplośćiwy, njelcźo ſa ruczizu durje wocźinjeſche, do khyſki ſtupi a, ſeſpody wocźi na hnadneho Knjeſa ſłoſnjo, ſo ſ wobémaj rukomaj ſa Cźurisowu koſchu dźerżeſche.

„Widźiſch, to je moja zyła pomoz,“ praji ſ klinczazym hłoſom Cźuris a pokaſujo ſa hrubej ruku po bělych włokach hołcźeja. „Hacź też to ſo toho doczakam, ſo budźe mi won pomhacź móz?“ —

Mi pak dźěło hižo pſchećahuje mozy. Staroba drje by nicźo rjez njemněła, ale ſkliczadłowy pſchećiłuß je mje pſchemohł. Pſchi hubjenym wjedrje bych chžył ſakſchicźeć, ale ja muje dźe je hižo na cźaſu, ſo roboty ſdacź a ſo k ſtarjam podacź na wotpocźink. Tu ſu Dutlow, Dunkin, Sjabrjev — wſchitzy młodſchi hacź ja — dawno ſwoju ſemju wotedali. Nó, ja wſchak nimam, komuż bych ju wotedał — to je moje zyle njeſbożo. Maſcź ſo pſchejěwicź: a tuż ſo tak wokoło bědźu, Waſcha Jaſnoſcź.“

„Rad bych cźi wołożenja dał, woprawdźe, kaf ma ta byćź?“ praji ſe ſobuſaczowanjom mkody hnadny knjes, ſpohladujo na bura.

„Haj, kaf też ta, wołożenja dóſtaceź? Ta wěź ſo ſamo ſnaje, hdyž cźeſch jenju wobſhedźeć, maſch też robocźiź — to ju ſnate naprawny. Nětkaf makeho hołcźeja dowinczakam. Jenoż budźeſe taf miloſcźiwy — ſchule dża, dajcź jemu ſwobodu; heiwak je tu njedawno gmejniſki pisaŕ pſchiſchoł, tón tohorunja praje: też jeho poſoda běſi Waſcha Jaſnoſcź do ſchule. Spuſchczeſe wſchaf jemu to. Kaiſi na tón tola rojum, Waſcha Jaſnoſcź. Won je hiſchcze młody, hiſchcze niczo njewuſi.“

„Nź, to hižo, bratſje, kaž chcześ,“ praji hnadny knjes, „twój hołcźeź może hižo roſumjeceź, ſa njeho je na cźaſu, ſo wukuje. Nécźu tola f twojemu ſamóſnemu łepjchemu. Roſkuđź tola ſam: Hdyž pola tebje wotroſcźe, budźe ſ hoſpodarjom, a dokonja pišacź a cźitacź, też jo ſzyrkwi cźitacź — to wſchak wſchitko pola tebje doma ſ Bożej pomozu pójdźe,“ rjekny Njechjudow, ſo prózuju, praiwje roſumiſliwje ho wuprajiceź a pſchi tom tola ſ nětkajkeje pſchicźiny ho ſaczerwjeni a ſakaczeſche.

„Njeje trjeba, ho wadźicź, Waſcha Jaſnoſcź, Wy nam ſteho njepſchejecźejeſe. Ja a moja żona ſmój wuboczanaj, ale won, hdyž hrnjeź też maly pachoł był, tu namaj tola ſnamo — ſtót na paſtwu hontcź a łonje pejicź. Kajſi by won też hewak njebył, won je tola bur,“ a Cźurisenoł wſa hołcźeja poſmějwajo ſe ſwojim tolſtym porſtom ſa nóſ a ſwjunorka ſón.

„Njedźiwajzy wſcheho ty jeho ſcźel, hdyž by ſam doma a won na khwile — ſłyſchiſch? Na kóżdy pad.“

Cźurisenok hłuboko ſdychny a nicźo njewotmołwi.

(Pokraczowanje.)

* S Drježdżan. Bjerowy sajtojnik Gusta Korta Wjesela w Drježdżanach je 13000 hr. pschelschiwiwschi, cżerwjk. Won žo nehdże w tannej wokolinje wokoło brnożi. Hacż dotal žo policijski hischcże njeporadżi, jeho sajeć.

* S Lauensteina. Straschna pomoz. Pirnaske towarstwo mjesesche saždżene dny ſ cżežkim awtom wulet. Na puczu jena wobždżelnitza ſhori. Sanitetny pomoznik, kotryž žobu jedżesche, posticżi jej hnydom lekarstwo. Bě pak žo pschehrabnył, dokelż bě khětro cżma a jej město balzjana shoforom posticżi. Pod najzalostnischimi bolosczemi wjesechi njesbožownu do Pirnaskeje khorownje.

* S Lipska. (Rozhorjeni strajkowarjo.) Saždżene dny bóndże w Lipsku mjes strajkowarjemi a wobždżerjerjemi fabriki k swadże. Fabrikski wobsedżerjo bě strajkowarskich strajowarjow namolwił, pucz do fabriki sa wobtyhó žwobodny wostajicz. Na to rozhorichu žo strajkowarjo khětro jara a dachu žo do wobsedżerja fabriki, jeho ſ nim khoro pschesczěhnjo. Policija sa nahonitkami błędżi.

* S Krimiczowa. W Lauenheimje pola Krimiczowa tele dny ſ klokom ptaka tščachu. Pschi tym tščichu 5-letneho žyna kantora Auricha do cżoka. Klok hnydom cżeżny wosta. Maja pak nadżiju, so džěcżo pschi žiwjenju wostanje. — Dejmantowy kwaſ žmjerczeschtaj Brükneraj mandżelskaj ſ blisseho Schweinsburga.

* S Plawna. Na sajedosczenje ſthorichu tudy 4 wozoby žwójby jenoho murjerskeho polěra. 10letna polczka je hižo wumrěła. Tamne leża na žmjercż khore w khorownì. Sswójbni běchu kórki jědli a na to pschewjerczane mloko pili. Jedyn žyn, kiž mloko njepijesche, prowy wosta.

* Słóžnilizy wischnjeschczinarjo. We Wischnjanzach we Hornjej Schlesyskej bě saždżene dny kwaſ, na kotrymž njes wischnjeschczinarjemi a kwašnymi hoscżemi ſ swadże bóndże. Wischnjeschczinarjo běchu žo njenadżijy do kwašneje sale dobyli. Tam žo ſ hoscżemi wurěczowachu, hacż ſ bitwje bóndże. Wonaj djélaczerjej žo morischtaj. Jenoho ſ njeju do wutrobnja tščichu a druheho ſaklochu.

* W juchowej jamje satepi žo tele dny žyn póſtiskeho agenta w Riedisu. Nan a jeho 15-letny žyn chayschtaj jeho wot žmjercże wumožicż. Wonaj padnyschtaj hamaj do jamy. Jich wumožichu. Tamneho pak morwehu wuzahnychu.

* Njekurcże we lożu. 38-letny Bruno Leithof ſ Marijendorfa pola Barkina chžyschce we lożu zigarety kurież. Pschi zapalenju rosbuchny zapalkowa tyſka. S tym žo ložo zapali. Woheń drje ſhaschachu, tola Leithof žo jara cżežko wopali. Jeho do khorownje dowjesechu. Jara žo praskża, hacż ſnjeseboženy pschi žiwjenju wostanje.

* S Cżežkeje Lipy. Cżežke awtowe njesožo ža žo tele dny w Cżežkej Lipje na torhoschczu. Wjetscha cżežka wobsedżerjow městnaczka džěsche po khodnikach na torhoschczo. Tu nadobno cżežkity awto pschijedże a sajedże do cżežkoho ludźi. Awto njemjetzkeje zanje žiwežy. Jedyn žo cżežko a nmohy lohko franichu. Und žo jara rosshori a žadachu žebi samolwjenje, cżohodża je wjednik ſ njekedżbnoscżu žiwjenje tekko wožobow wohrožył.

* Wulka horzota w Ruſkej. W pżenich dujach ſuſita knježeſche w Ruſkej wulka horzota. S tym žo njeſmirne roje ſ tučzkow we wokolnoſczi Moſkwy rosmnožichu. Na 100 hektarjow lukow a polow skóczki ſapuſczichu. So by žo balſchemu rosmnoženju ſtóczkow ſadżewało, bu žo wſchelake ſakonje wo ſnicżenju tutych ſchkodnikow wudate.

* Prawowka jako njewjesta. Schwedſka kralowna Khrystina prajesche junu, so je k żenitwje wjazy ſmužitoſche trjeba, hacż k wjedżenju wójny. Młody lud ma najwjazy ſmužitoſcże k żenitwje. Pola ſtarſchich ludźi nadeńdżesch tutu ſmužitoſcż srédka. Tohodla je wažne, hdyż cżitarny, so je žo w Domnawje 66-letna Jónſka k druhemu raſej woženila, hačrunjež je hižo prawowka.

* Wojowanje mjes zlonikami a pschežmykarjemi. Na Němsko-Belgiſkich mjesach bóndże saždżene dny k wojowanju mjes zlonikami a pschežmykarjemi. Zlonizy dyrbjachu brónje nałožowacż, dokelż pschežmykarjo na jich ſawołanje njepoſłuchachu. Wſchi tom žo zlonik Hóža cżežko rani. Jenož jenoho ſ pschežmykarjow ſajachu.

Janske kupjele w Smjeċkecach

Srjedu, 15. julija

pyšne reje

Započatk wječor we 8 hodź.

Skóncowanje kubleńskeho rozkazowarja.

Tjoe „W".

Pżiched nékotrym cżaſom jednaſche žo wo njeſkutku, kiž bésche dołhi cżaſ tajny wostał, pżiched jednym Barlinſkim ſudom. 20. nowembra 1923, wjeczor w 9 hodźinje, namakachu 22-létneho kubleńſkeho roskaſowarja Sigismunda Paſchku ſabiteho w żicże leżo. Njeſnaty półni paduſchi běchu jeho ſ klumpachom ſabili a ſ cżežkim kamjenjom jemu hłowu rosbili. Léto dołho pytachu njedoczinkow podarmo. Skónczenje ſkaſa žebi nan widżała, kiż jemu na méſtnje njeſkutku ſcżěhoważe wupraji: „Sću tſjo mużojo, dwjeju ſtaj bratraj, wſchitaj tſjo japecżowanzaj ſ pjiſmikom „W". Sću wjches żumpadłowu łuku bżeleli." Dokelż pak ſebi nichtó njemyſleſche, ſo ſu pſches toaſidło bżeli, tak ſo tuto wupraſenje małe ważeſche. So pak bésche to wérnu, ſo wupokaſa. W Barlinje bésche ſo wjeż ſ kneſłom, kiż bésche ſchéroko tſélenu, wukłokała. Tſjo „W" béschtaj bratraj Wallatej a Guſta Adolf Wejnert. Wſchitzy tſjo béchu jako żiwérni a dobri dżéłaczerjo cżeſcżeni. W cżaſu inflazije pak cżeżkjachu cżežku nuſu. Dyrbésche njemóżno, ſe ſnadnej ſaſłużbu ſiwójbu ſeżiwicż. Woni ſo ſiednachu, na wjely woh hicż po żito a pschesuu. Jomu ſo jim ſchlachcżi. Druhi ras nadeńdżechu jenoho małe. Naſtajicżu ſo na tżeżu jésłu. Na poln wulicho ryczżekłubleńſkeho najeńka chżychu żnjecż, ſchtož nejcżiſu żhani wuſżiwali. Nadobo ſjewi ſo jim ryczżekłubleńſki roskaſoważ Paſchka. Wón djélaczerjow pschewyſokowaſche a chżyſche jich dla pólneho paduſchtwa ſajecż. Woni wo hnadu proſchachu. Roskaſoważ wosta tuſicżoże wutrohu. Wjazy raſow ſo wuſtéli. Roskaſoważ dweju trjechi. Na to jeho k jeni ſbijachu. Korla Wallat cżiſny ſ ażezenu roſkaſowarjej cżeſki kanjek do hłowy. Roskaſoważ ſo hnydom mori. Po tutym ſtruchym ſkutku wuzeżekłychu pſches koniſko, wrócżo ſo do Barlina. Tu khodżachu ſaſo poryadnje na djéło. W naſtupnje 1924 jich ſajachu.

Hospodarski rozhlad.

Pónjeżu, 13. julija 1925.

Na produktowych witam po zwotku pſche wjele wobkhoda njeroſwi. W płacżiſnach ſo wjele njeſchcżeńſeni. Staru rożu a muku ſe ſtareje rożi derje kupowacż. Ssobotu płacżeſche

w Berlinje

zentnar rożi 11.25—11.40 hr., jecżmjenja 9.80—10.75 hr., wowſa 11.65—12.10 hr.

W termiſowym wikowanju:

ſa julij: pſchecżzy 12.95—12.97 hr., rożi 10.92—10.95 hr., wowſa 9.57—9.50 hr.

Sso pytaja:

Blidarſki, Clemens Schmidt w Budyſchinje, Bórklin 2.

Młynſki, młyn we Worzanju; w Budyſchinje na mjażnym torhoſchczu 15.

Bjekarſki, Max Meltka we Wóſſowbórku.

Samkarſki wurżownik, R. Zimmermann w Budyſchinje.

Hołza do domu, H. Jannaſch w Budyſchinje na Hornjeczéjej haży 9; Reinhold Michael w Kotezach.

Dżowka a ſterzak w Nježowje 28.

Bohoncż, M. Reiſ jun. w Kamjenzu.

Na pſchedak:

Kbéża (ſkuſchaza do Mäſſlinkez konkurſa) w Małych Dobrjezach cżo. 22, ſ polom a ſahrodu, nimale kórz. Poſtiżenja hacż do 25. 7. na ſarjadnika konkurſa Ludża Guſtava Chriſtowha w Budyſchinje, Flinzſtr. 40.

Sséud, winowy, 135 litrſki, w Kamjenzu na Wojerowiczy dróży 44.

Wołaj a wyſoko ſnežeſnej kruwi. Grems we Wukancżizach.

Jałoſza, létna, w Khaſowje cżo. 19. — 3 wyſokonoſnżene, knježi dwór w Hlinje. — Kruwa w Budyſchinku 52.

Wós, dwojokoleſaty ruczny, Markteller w Budyſchinje na Rybarſkej haży 8. — Hoſpodarſki wós, 40 żent., kowarnja w Kubſchizach. — Djéżczaj wós w Kamjenzu, Theatergaſſe 18. 8

Kruwa wyſokocżelna do cżahanja, w Ozornych Nożizach cżo. 8. — Młoda kruwa ſ cżelecżom we Sswirjezach cżo. 29, w Hrodżiſchczu cżo. 53. — Młoda wyſokoſnżelna w Kunſchizach 7.

Duſy 9, 4-ujedżelſke, zhubelniza w Cżelchowje.

Kolo, mużaze, w Budyſchinje, Kantſtr. 2, delka na lżevo.

Schkrowe depeſche.

Barlinſke produktowe wiki, dżenża dop. ¾11 hodź.: Wiki ſu hiſchcże małe wuwoże. Sakładna tendenza: derje na płacżiſnach wobſtawaza.

¾12 hodź.: Sséndny wobrot, we termiſowych wikach tróchu wyſchcże płacżiſny. Tendenza: każ pſched hodźinu.

Płacżiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wołiſowe żymjo po tuni abo 1000 kg, ſewaſ 100 kg, płacżiſny po Rotej hriwnje.

	11. 7.	10. 7.		11. 7.	10. 7.
Pſchenica	—	270-275	rapk. wožuſchi	15-15,50	15-15,60
roſka	225-228	230-232	poch. mełaſa	9,40	9,50
naſtr. jecżmjen	250-215	202-216	ſerabeła	12-16,25	13-15,25
nak. jecżmjen			ſérnaze kruſti	22-24,20	22-24,10
owoſ	238-242	233-242	burna	24 26,00	21,00-22
kukurica(Mais)	215	—	woka	25-27,50	24-27,00
pſchenicz. muka	33-36,00	33-36,00	lany wožuſchi	22-22,50	21-22,50
rjana muka	31-33,25	30-33,25	módre łupiny	12-13,00	11-13,00
pſchenicz. wotr.	12-12,80	13-12,80	lotte łupiny	15-16,50	14-16,50
rjane wotruby	13-13,40	13-13,40	ſyno, 50 kg	3,30-3,90	3,30-3,90
rapż	340-360	340-355	ſkoma, rjana	1,00-1,45	1,00-1,45
lane ſymjo	385-390	385-390	„ pſchenicz.	0,95-1,45	1,00-1,45
bróch	25-26,50	25-26,50	„ wowſna	0,90-1,30	1,00-1,30
pjeſuchi	23 27,00	23-26,00	„ jecżna	0,95-1,00	0,95-1,00

Płacżiſny rézneho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

11. julija 1925. Płacżiſny po zentn. a ſ. hriwnach.

Słóne drużiny a wojnamjenjenje

Wóły: 585.

Polnomłaſne, wukormjene, najwjetſchele rézneje hódnoſche hacż do 8 lét	58-62
Młode mſaſne, nlewukormjene, ſtarſche wukormjene	50-55
Mjenje wukormjene młode, derje pżiwone ſtarſche	43-48
Mjenje pżiwone wſchelki ſtarobu	32-38

Byki: 474.

Polnomłaſne, wuroſczene, najwjetſchele rézneje hódnoſche	55-58
Polnomłaſne, młódſche	50-55
Mjenje wukormjene młódſche a derje pżiwone ſtarſche	46-48
Schpatne	36 40

Jałoży a kruwy: 1011

Polnomłaſne, wukormjene kruwy najwjetſchele rézneje hódnoſche	45 50
Polnomłaſne, wukormjene jałoży najwjetſchi, rézneje hódnoſche hacż do 7 lét	35-41
Starſche wukormjene kruwy a derje wuwite młódſche kruwy a jałoży	28-32
Derje pżiwone kruwy a mjenje pżiwone jałoży	22-25
Mjenje a ſchpatnje pżiwone	—

Cżelata: 1750.

Naiſchſch. wukormjene	65-72
Mjenje wukormjene a łaſte wot ſyna	53-63
Schpatne	52-55

Wowzy: 11950.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	48-56
Starſche wukormjene	35-44
Mjenje wukormjene (Merzichafe)	22-30

Swinje: 6471.

Polnomłaſne, wożebitych rahow a jich ſchtichjenjow, hacż do 1½ lét ſtare	80-81
Wukormjene	80-81
Mjachne	79-80
Schpatne	76-78
Ranzy a kundroby	73-75

Najnowiše z cyłeho swěta.

Mjes Barlinſkim twarſkim dżéłaczerſtwom je žo ſtrajk pſchipowjedżił. Strajk je žo hižo na dżele Braniborſkeje roſſchérił. Pſchihoty žo cżaſa, generalny ſtrajk ſa zhu Němſku wuwołacż.

W Augsburgu žu direktora hamtſkeho ſuda Schnellera ſajeli. Won je ſudniſke pjenjezy pſchiſchiwił a dopołazy wo nich ſpalił.

*

Po powješczach ſ Manile je taifun (wichor) wjele ſtow małych domow wupaſcził. Wjazy dyżli 20 000 ludźi je bjes doma.

Přilopk.

* Zortniny móſchnicżkaŕ. W ſaždżenym tydżenju ſta žo, so ſ jedneho jaſtwa nadobo nékotři jacżi puſchczichu. Prjedy hacż ſ khodżinych muri wuſtupichu, ſeſtupachu žo hiſchcże ras w rynku. Jaſtwiny direktor, minto méry pſchecżelny a dobrocżiny knjes męſieſche pożbehowaju narécż. Po njeju dżéſche wot jedneho muża k druhemu a porécża hiſchcże ſ kożdym jenotliwje. Pożledni w rynku bésche móſchnicżkaŕ, kiż ſ najmjenſcha dżeſaty ras jaſtwo po wotſhedżenym khłoſtanju wopuſczi. Jemu wénowaſche žo knjes direktor wożebicże. Skoro pok hodźiny prédowaſche jemu, ſo by žo tola pſchemeniť a ſwoje dalſche żiwjenje poſlepſchił, dżiwajo na wécżnu ſbożownoſcż. Tute ſłowa pohnuchu ſtareho ſłóſtnika tak, ſo ſapocżżnaſche płakacż. Direktor bésche jara ſwjeſeleny, ſo je žo ſtary żnaty ſkónczinje ſmjeſcżił, tróſchtowaſche jeho a ſtóżcżi jemu ruku, prajiżo: „Tak, mjeſcże žo dżerże, a ja nadżiju žo, ſo waż tu wjazy njewuhladam." Móſchnikaŕ njemóżeſche žo dodżerżeż. Żyſe biese ſcżehowaſche wopraſcha žo direktora: „Budżeſcże žo Wy pſchežadżicż abo wottwaricż dacż, hdże direktoro?"

* Spodżiwna łubożcżinſka tragedija. S Merika žo nam ſpodżiwny wodank nowe: Tam bě žo 16-létna holza ſ hólzom żamżineje ſtarobu ſalubowała. Starſchej njemóżeſchtaj też nicżo pſchecżiwo jeje łubożcżi, tola wo żenitwje njechcżachtaj hiſchcże wjele wjedżecż. Ménjeſchtaj, ſo ſtaj hiſchcże pſche młodaj, ſo hiſchcże ſo cżaſa doſcż wożenitaj. Holza prajeſche, ſo dże wjazy njecżaka. A jeli to žo ſa 10 mjeſiſchninow ſa żenitwu njewuprajitaj, to ſebi hnydom żiwjenje wożmje. Starſchej ſo żmjeſcżichtaj, prajiżo: „Dy dże ſebi ſa 10 mjeſiſchninow żnju wéż hinak pſchemyſlíſch." S holzu pak njebé żanych récżow. Wona pichi ſwojim wotca. Jako po 10 mjeſiſchnach ſtarſchej ſnowa żenitwu ſapowéſchtaj, cżérjeſche holza néſchto ſhodowy horje do hornich ſtwow. Tam žo do tſéſcżeje komory ſamkny. Starſchej njemóżeſchtaj do tamneje komory. Tuż khwatałſchtaj bele na dróhu, ſo bhſchtaj ſo pſcheſtwéżkjoj, ſchto holza cżini. Njemałko ſo ſtroſchtaj, jako ju na kronje tſéchi żeżto widżeſchtaj. Jeżu ſo jeżmy. Jako bé ſo trochu ſhrabał, wołaſche na ſwoju dżowku, ſo pſchecżżiwo żenitwje nicżo wjazy nima. Mażk pak nihdy na nihdy nochżyſche do żenitwy ſwoticżi. Nan, kotryž wotmyſlenje ſwojeje dżowki derje doſcż jaſeſche a wéżeſche, ſchto ſeſtéwje, njewéżeſche żebi we prénim wokomiku rady. Tu ſawoła wożnjowum wowora na pomoż. Tuta pſchiſchedſchi hnydom wulki rub wupſcheſnż, ſo by holzu, je-li ſ tſéchi ſtoczi, dopopadła. Wopraſowże holza każ bé prajiła, po 10 mjeſiſchnach ſ tſéchi ſtoczi. Podawk też macżerinu wutrobu ſmjeſcżi. Jako ju ſ wulkeho ruba wuwali, ha je ſwoje macżerſke pożohnowarje. Wſcho ſdaſche ſo wżtko w naſtéſchim porjeżże. Tola wéż ſo pſchemeni. Młody muż, ſa kotreho chżyſche holza żwoje młode żiwjenje woprowacż, bé żebi hinak pſchemyſlił. Khwoſły ſkutk hołoz cżinjeſche na njeho taſti ſactſchcż, ſo hnydom ſwojí ſlub ſóżnuy, prajiżo, ſo pſchi njej njemóże nihdy ſbożowny być. Hacż je ſo wżtko holza ſnowa ſ łubożcżinſtim ſtyſkom na tſéchu podała, njeweny. Radżijonnje je mudrićha.

* Spodżiwny muſej. Njedaloko Jerſey City je muſej, w kotrymż ſo wſchelake wéży khowaja, kotreż ſu ſtrażnżu pſchežmykowarjam preż wjeſli. W Amerizu je tola palenz ſakſany, a tuż próżuja ſo wéſte wórſchty jón na wſche możne wſchżnje do Ameriki pſchežmykowacż. W muſeju ſtoja kaſchcże, kiż ſu ſmutſka ſ blachom a zinkom pobite ſa palenz. Też ſudy tam ſtoja, kiż ſu mutſka do wotdżéleni dżélaże. Wéſte jédy khowaja ſo w modżerſkich knihach. Parle, brillanty a druhe drohotnoſcże wożcha w klozkach a cżażnikach.

* Njeſbożo. Pola Murrije we Schpannſkej jédżeſche 10 wozobow ſ kwaſa domoj. Pſchibliżnje cżaſ wóz hrahy a pſchi tym wſchcżi morí.

Směški.

** Sa żule żiwjenje. Jurk laſy na wocżinjenym wokn je. Nan pſchindże tunje w prawym cżaſu a jeho hrabnje. Wón Jurka naſtwari a praji: „Schtoha měniſch, hy-li ti ſwotna padnył?" Na to Jurk: „To bych ſa żule żiwjenje morwy byl."

Tři jabłukowe čerwje.

Podał Bohuwěr Schěža.

Wdma žadowe schtomy pschekšěchu, kryje žo dorn pod nimi z mólczičkimi jabłuczkami a kruschwiczkami, kotrež błěde a morwe swotwadachu. Wjele ludźi maja to sa pschednjomjo hubjenych žadowych žiwow. Ale to wschak žo njeboječe; take padawki (Fallobst) žu skerje dobre smanjo. Schtomam mjenujzy mózno njeje, wschě te njeliczomne kčenička do rjanych jabłukow a kruschwow wutworicz, k temu jim mozy njedožahaja, tuž wone zlabuschki swoistorkaja, so njebychu zylnischim na puczu byle. Njeby-li žo to stako, a jabłoń chzyła se wschěch kčenicžkow jabłukam narozej dacz, to bychu žo w prawym czażu halosy łamake, abo jabłuka wschě tak małe a drobnuschke wostake, so nam ani jene njeby k wjeselu było.

Wjele kčenicžkow pak žo nje woitworzichu, dokelž je halosa žiwicz njechasche, ale czerwik je jim nitku žiwjenja pschekuschył. W kóždym czeczišku pupkow wuhladasch take, kiž žu jenoż na pół roswite, rjane platki (Blumenblätter) kaž kulka sawrjene wostanu, žu swopředka błe abo czerwjene, wosoltnu pak bórzy a žu napołdeń brune a skruženе, kaž bychu smudżene byle. Hdyž je wocżinisch, namakasch naczerwjeń czerwika w nich, hewak pak je wschо prózne; kčenje je zyle wuzrane, tuž njemóże jabłuko z njeho nastacz. Czerwik žo posdźišcho do makeho bruczka pschetwori, jeho mjeno je „kruzak“, němšzy Apfelbohrer, Carpocapsa pomonella. Dokelž je mufne, so kóždy, kiž na žadowe schtomy pschekčichnika, jeho žiwjenje a waschnje derje znaje a wě, z kakkimi bronjemi žo wón zahnacz abo tola jeho liczba pomjeńschicz hodži, chzu nadrobnje wo tom rěczecz.

Wickler by po naschej rěczi wijak rěkał. Tajkich wijakow pak je jich jara wjele a maja swoje mjeno z teho, so jich huzańczki na jara wschelakich rostlinach lisče sapschadu abo do wschelakich trubjakow hromadże salěpja a wija; tola niz wschě druzziny, pschetoż někotre zeru to korjenjach, stołpikach, trukach, hablach a wschelakich druhich płodach, bjes toho, so bychu tam wjele pschadne abo wile. Cżaż, když mjetele jabłukowych žadniczkow létaja, je nimo, jenoż někotre połdnili hischcże tu a tam nadeńdżech, tak ja na psch. dżenja, 5. julija, jeneho na lubinym wotnje lepich. Ale w mejі a junіju mózech je w pinzach a komorach, we ketrychž žo žad khowasche, husto dożcz z czrjódami trjechicz; najbóle wone na wokna létaja a tam wodnjo smérom hedża. Ludźo drje maja je za mole, a někotri je tohodla zabiwaja. Schtóż pak žebi je derje wobhlada, bórzy pynje, so maja woni zyle hinaschi napohlad. Jabłukowy mjetel je w pschestrku 1 cm. dołhi, swjerschnej tschidleschzy stej schérej, matej pak wjele czerikch na czórt žmužkow prěti; pschi swonkownej kromje je delkach czornobrunym błak, w kotrymž žu někotre naczerwjeń žiwżate błeczki. Wodnjo wón na schtomowej sforje žydła, ale jenoż jara porědko žo na njeho dohladasch. Hakle hdyž je žo saczinilo, léta wón wokoło žadowych schtomow a pschilépi žiwoje małe jejka po jednym na młode jabłuka. Sa 10—14 dnjow, sa tym hacz je czopło abo niz, wulksu z nich mólczičke czerwiki abo huzańczki, kotrež žo hnydom do bełisty sażeru, tocża do mjasa nuts hacz do wohrynka k bełym pórżkam, kotrež wschě wuzeru. Niczo njepschetheradżi, so huzańczka w jabłuku żerje, hacz jenoż mała z njerzadom salěpjedźerka w bełisnje. Pschi czopłym wjedrje wone hladajo rostu, a tónz julija hižom pręnje, druhe w awgušcze a hischcze podżišcho jabłukow wulksu a żebi někajku khowanku pytaja, hdyž bychu žo sapschadki najbuješcho naderdżenych, pod starymi schtomowymi schupjinami namakaja, tam tehodla jich zdlaznjene sapschadki najbuješcho naderdżenych. Pola někotrych huzańczkow dołho njetraje, dha žo kožu zleka a do kukłenki pschetworja, najwjazy pak jich wostanje hacz do pschichodneho nalécza w żiwojim łóżku njepschemjenjene leżo. S prěnischich žo bórzy mjetelki dobywaja, te awgusta létaja a żwoje jejka na nětt na pot srafe jabłuka lépja; tuž žo sapuješaze żranje i nowa sapoczinje. Hacz do konza septembra w jabłukach huzańczki wschě wulkoscżow nadeńdżemy, a wjele z nich, kiž žmy za zyle cżiše do komorow a pinzow sežwjali, žu tola czerwe. Trjebamy žo jenoż w tutych runach rosbladowacz, tehdy budżemy tam naczerwjene huzańczki po sczenje kasnez widżecz, hdyž žebi khowanku k sapschedżenju pytaja. Sso rosumi, so dyrbja žo te faunjacz.

Czerwe jabłuka padaja, kaž to kóždy wě, na zemju, niz pak wschě; w najwjazym z nich hischcże huzańczki żern. Mjes tym, so padawki potom po wjele dnjach a tydżenjach leżo wostanu, kaž žo to swjetischa wschudżom z njerodu stanje, moża wschitke huzańczy z nich wulkeżz, te lohzy někajki błeczk k sapschedżenju namakaju; hacz k schtomej žu jenoż por krocżelow, a tam žo pod schupjinnami skory k měru podadża, a njech je syma tak żurowa, kaž chze, jim to nicżo njeschkodzi; nalěto, hdyž je dlěschi czas czopło, pohło, wzbleku žo łoży, a hdyž žu jabłuka pschecżežle, wuleku z kukłankow mjetele.

Potajkim drje maja cżi prawo, kiž se schtomow a tolstych halosow wschu staru skoru wotschkrabaja, so potom huzańczki żaneje khowańki wjazy njenamakaju. Tajke rjedżenje tež wschě zahrodnike knihi za wosżebje dobre a tohodła nusne wukhwaluja. S szylej wérnosczu chzu ho wunacz: ja ho hacz dotal njejżym pschestwědżicz moht, so je to po dobrym. We wulkich knihach pschirody wschelake hinak pisane stej, hacz w knihach człowjestwa mudrosczе. Wěso je wotschkrabanje skory za huzańczy jara mjerjaze, ale njeschkodzi wono tež schtomam? Mi njeje k wérje podobne, so maja wone tajke stare skorowe schupjiny po darmo; wěsze dyrbja te jim se schkitom być we wschelakich żurowosczach wjedra. A moch a schpik (Ylechte), kiž schupjiny krjejetej, tutón schkit jenoż pożytnitej, njeschkodżitej pak schtomam niczo, dokelž z nich żaneje brěczki njeczehnjetej, ale ho se swojimi koruschkami jeniczky wo-temrěteje skory dżerżitej. Może być, so ho tajke wotschkrabanje skory w czełpischich krajinach bjes schkody pschewjesć hodži, w naschich stronach, hdżež mamy wjele wotrych a symnych wětrow, jo wone skerje schkodne hacz wużitne. Njejżym hischcże żenje błyschał, so by nahemu człowjekej w symnje lépje było hacz swoblekanemu. A schtomy žu też cżuczіwe bycża. Take a druhe porjedżenje pschirody hischcże żenje k niczemu dobremu wjedko njeje.

Nětko pak żebi nichtó myślicz njetrjeba, so budu żebi huzańczki se sadiwčelowanjom żiwżenje wiacz, hdyž zanych skorowych schupjinow wjazy njenamakaju; te hižo żebi pomhacz wjedża. Hdżež žu pschi puczach młode schtomki nahażane, a tu a tam zyle polo z jabłuczinkami wobżażane, tu bórzy njesch pócżnu, žu tam tola też czerwe jabłuka: hdże to tam ta huzańczki wostanu, hdyž we błakej skorje żanych khowańkow njenamakaju? Wone do lotikow dżeja, kotrež maja tu a tam kwětkanży a schmany, juschadu žo we swjatkach, kiž schtomiki dżerża, salěju do dornikow stareje trawy abo sarzja žo do semje. Hu-to dożcz pak njetrjebaja tak jara pytacz, pschetoż pola najwjazy naschich nowocżażnych schtomikow žo bórzy pożnje skora kwětacz, potom žo pschida wjelk, a tak nastanu kóżde léto wjetsche bolaze błaki a te njehodża žo jenoż sa plahowanje rożżitnizow (Blutlaus), ale posliczeja też huzańczam witane khowanki. Na starych schtomach pak je hischcże wjele wjazy składnosche k sapschedżenju. Kak wjele mjes nimi dha maja zyle cżiły sdoń? Widżimy na nich wjele wulkich z wjelkom wuzrawnych błakow, hdżež je hižo létdżesatki dołho nahe, dawno wotemrěte drjewo, te žo kwětka a wopróchni. Huzańczki žo z małej próżu do nich sażeru. A z wjelkom rożżrane błaki cżahnu žo hacz do halosow horje. K tomu pschidżidu njesarożczene rany wonaczajnych abo wotklemjenjenych halosow atd. Wjazy żebi huzańczki sawěsče żabacz njemóżeja. A hdże žo to wone někto w khomorach a pinzach sapschadu? Salěju sady wobstkromy psche sapluskanje (Schneeriesiten), dobywaja žo do schmarow mjes beskami, sahnědża žo w rożpukanych abo wobschkodżenych błakach sczěnow a murjow, sczischcża swoje sapschadki do kuczišow a rożkow, sażeru žo do starych nowin a hnihow, sapschadu žo do drasty a łozow atd. Mi běchu žamo rad do tych tobaka salěsče; žo njemaju dźiwach, hdyž tam jich hnězko namkach. To by zgubiło tobak. Wschě potajkim někak pod huche pschiňdu, a žana žebi njetrjeba žiwjenje wjacz.

(Skónczenje pschichodnje.)

Swójbne powjesče.

Semrěli: Reinhold Emil Martin, wobsedżeŕ pekarnje w Běłschczach. — Marja swud. Pětschanna rodź. Kahrez w Budyschinje. — Helena swud. Hottaßowa rodź. Thomaßez w Budyschinje, 73 lět. — Martha Rosalia schowa rodź. Kozarez w Budyschinje. —

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadżuje so kóždu póndźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serbskej khołejowni.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdże so jutře wutoru, 15. julija, wječor z dypkom 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje k měsačnej zhromadźiznje.

Ferialna kolonija. Wotjědżemy štwórtk, 23. julija, rano w 7 hodź. z Budyšina. Zapóščelše personalije a druhe wobkrućenja po dopisu počeznym towaŕstwam abo wjednikam připósłanem hač do pjatka, 17. 7. Lěkaŕske wuswědčenja na připósłanem formularu najpozdźišo hač do póndźele, 20. t. m. Dyrbimy-li zhromadne lěkaŕske přehladowanje w Budyšinje zarjadować, ma so to nam hač do štwórtka, 16. 7. wozjewić. Domowina.

Radwoŕ. „Ratańskі Dorost“ w Radworju ma srjedu, 15. julija, wječor we 8 hodź. pola Šmitkec zhromadźiznu. Też přednošk je přilubjeny.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma wutoru wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje.

Wotrow. „Jednota Sokoł“ ma štwórtk 16. 7., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Nadolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodaŕski dźeł: Arnošt Bart w Brěžnicy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Saisonske wupředawanje

Započatk póndźelu, 13. julija

To budże naš najmócniši porazak a naš **najwuspěšniši**

Tu njeje žaneho dźiwanja na samsne wudawki, ale jenoż na radikalne wuprózdnjenje składa, njech płaci štoż chce. Tehodła smy naše płacizny na ta fanstisku so być zdawacu tunjosć přinjesli.

Póndźelu, 13. julija so započnje!!!!!!

Starajće so wo to, zo sće w prawym czasu pódła, přetoż čišćenca budże zaso njesměrna

Płaćizny we wukładnym woknje pokaża wšitko

Telefon 12. **Welsec kupny dom w Kulowje** Założeny 1868.

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeŕ najprěnšich dźěłaŕnjow.

Mocowe wozydła

wuporjedźeŕnja

přisłušьki, pjelnjeŕnja bencina a wolija.

Polstrowe twory

shotuju a wuporjedźam tunjo, hotowe mam stajnje na składze.

Max Urban, tapecěraŕ, Königswall 3.

Poručam:

kali 38/42 proc., **Domašowu rudu** 15/17 proc. **Kosćowu mučku,** 4 proc. dusyka, 24 proc. fosfor. kisaliny, **Kainit** 15 proc. Dawam 8 njedźel cżasa k zapłaćenju abo při hnydomnym zapłaćenju 1 1/2 % skonta

wuhlo z płaćeńskim časom wo 1 měsać

Burjo, kotřiž chcedża sebi wuhlo z lowry wotwe. njech so zamolwja.

Jurij Čornak we Łazku.

MEBLOWSKI Złotowa pycha

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihićišćeŕnja w Budyšinje.

Carl Gast w Budyšinje

ratańske mašiny

zastupjeŕ najprěnšich dźěłaŕnjow.

Najwjetša wuporjedźeŕnja

najwjetši skład narunanskich dźělow we měsće.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a diści Smolerjec knihtišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaŕ, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 161 **Budyšin — wutoru, 14. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Podružniski pjenjes ma so saso powyschicz.

Dawkowy wubjerk němskeho sejma je sobotu wo powyschenju podružniskeho pjenjesa wuradźował a wobjamknył, **so ma wot 1. haprleje 1926 podružniski pjenjes z najmjenscha wyšokosczu měrowoho podružniskeho pjenjesa wuczinicz.** Pokoju podružniskeho pjenjesa wobkedźerjo doma dostanu, druha połowa staŕej pschipadnje, dźeł dyrbi k spěchowanju twarstwa słužicz.

Sozialdemokrat Lipinski znapscheźiwi, so maja w někotrych krajach, na pschikład w Sakskej, gmejny pisches tyšacz duschow prawo wo nałożenju dawka podružniskeho pjenjesa postajicz. Natarske wobydlerstwo może po tajkim postajeńcu, so móża so tele dawkowe sumy na notarske twarjenja nałožicz. S nich dyrbjało so 10 proz. dawkowoho wunoschka němskemu staŕej pschewostajicz, so wuhl tón tele pjenjesy musu czerpjazym krajam pschiwobroczej, pschetož bydlenska hustosć je tola jara wschelaka.

S powyschenjom podružniskeho pjenjesa so runje najhudsche wobydlerstwo najhórje potrjechi. Pschi powyschitowej drohoscze móże so kwoscbje industrialne wobydlerstwo nětkole ledma sežiwicz. K drajcenju sjyła wjazy pjenjesy njedobrahaju. A nětko zebi němski sejm hischcze dwěri, podružniski pjenjes powyschicz. Hdy by so huowa do němskeho sejma wolił, by sejm zyle hinasche wobliczo dostał, hač je nětkajsche.

Piwowy dawk.

W dawkowym wubjerku němskeho sejma su so za **piwowy dawk** hlědowaze žadźby postajile: S prěnich 1000 hektolitrow ma so na hektoliter płaczicz 6 hriwnow, za sčežowanych 6½ hr., z 8000 hektolitrow 7 hr. 20 p., z 10 000 hektolitrow 7½ hr., z 20 000 hektolitrow 7 hr. 75 p., z 30 tyšac hektolitrow 8 hr. 20 p. atd.

Tehdy runja je so pschedpišmjan pschihłosowało, kotrejž dyrbja z postajenjom wo žytnym piwje njeprawnu konkurrenzu wotdźerjeć.

Nahódnoscženje hypothekow z 25 prozentami

W druhim čitanju nahódnoscženskeho zakonja je němski sejm sobotu wobjamknył, so maja so hypotheki na 25 prozentow powyschicz. Sozialdemokratoja a dr. Best běchu 40 prozentow naródnoscženja namjetowali, tola so jich namjet wotpokaza. Tak pschi nahódnoscženju 25 prozentow wostanje.

Němskostatny kanzler dr. Luther w Drježdźanach.

Němski kanzler dr. Luther je njedźelu wječor do Drježdźan pschijěł. Pódźelu dopołdnja je jeho ministerski president Held w jeho hotelu powital a potom z nim z ministerialnemu twarjenju wotšeł, hdźež so jemu jatzy ministrow a ministerialni direktorjo, kotřiž běchu jemu hischcze njesnaći, pschedstajichu. Potom je němski kanzler z pschewodom ministerskeho presidenta do sejmowoje pola, so by tam sejmowe pschedsydstwo powital a zastupjerjow tuteje a wukrajanjch nowin pschijał.

Pschi hłědowanju hnedźenjch ministerskich president Heldt němskeho kanzlera w mjenje saskeho kněžerstwa powita. W jeho wopyće saskie kněžerstwo wuras wole widźi, so dyrbi wón jenoseź w kněžerstwowej dźěławosći mjes němskim statom a krajemi dospjeć.

Němski kanzler so za postrow podjakowa. Wón budźe so pschjeco wo to staracz, so so na wopraunjenje žadanje krajow a gmejnow dźiwa, kaž daloko je to móżno.

Rosbohrjeny wustup mjes Krestinskim a Stresemannom.

S Barlina so powě, so je mjes rusinim późłanzom Krestinskim, kotryž je so z Moskwy jara nerwosnu wróćił a němskim wukrajnym ministrom dr. Stresemannom k rosbohrjenemu wustupej doschło. Krestinski žadasche, so dyrbi Němska namjet na rukowanjske jerjenje zaczinjowej, ale Stresemann wotmołwi, so budźe so Němska w tejle naležnosći po swojich sajimach złožowacz.

Ruska a Němska.

Ruska je pjeza z Němskej wo załoženju saltanskeho swjazka pschećiwo Franzowskej a Jendźelskej jednała. Němske kněžerstwo je so pjeza sapowjedźiło, tajki swjazk z Ruskej wobsamknyć. — To so sda jara mało wěry hódne być. Poslednje podawki na to pokazuja, so je Němska hižo dawno kruce k Ruskej swjasana. Tole mjenjenje pschedawschi późłki swenkowny minister Roman Dmowski w jawodnym nastawku „Gazety Warschawskeje“ wo chinesich schmatanjach sajstupnje. Po jeho pschepowědźenju sady bolschewikowske schkranźy w Chinje Němska stejі. Tohodla tež njemóże nowiny z horliwosća za chinesich zbožkarjow pschećiwo Jendźelskej, Japanskej a Franzowskej wustupnje. Tole stany su zebi wosebite prawo wubědźile, so bynjedźa so w někotrych chinesich městach wo wosebitym dźelu sebydlić. W tychle wukrajanskich městach, w kotrych chineska wjechnosć žaneje moży njima, najwjetschi porjad knjezi, a tódy Chinesa je sbožowny, kotryž tam we wukrajanskich bankach a wikowarnjach jako sastojnik słužby namaka. W nich so žadyn Chinesa njepotrjebuje, ale je bóle schkitany, dyžli poł chineskej wyschnosću. W nich njeje móżno, so bychu chinesce rubjeńske wójska wobydlerstwo wurubile a po tyšazach morile. Dmowski pisze to fu zamóry Němskeje jasnje spóznaty. Wona dże kedźbliwosći europiskich statow na Asiji wotwotroczeć. Potom mohli so Němcy, kotrychž fu po poslednjej wójnje z Chinu won czisći, swobodniišo we Europje bikacz. Jendźelska politika, kotraž dże Němskej pschećiwo Polsku a Czjekoslowakej pomhaez, je bludna. Jendźelska je postrohnjenje Němskeje w Europje dźela. Sa to Němska z pomocu bolschewikow. Jendźelstwo w Aziji znjeźeli pyta, hdyž je faktad jendźelskeje mocy.

Dalsche elektrifizowanje bayerskich żelezniznow.

Bayerska krajowa strona je w němskim sejmje namjetowała, so by němske kněžerstwo pjeć towarstwa němskostatnoho żelezniwy z dorazom na to dźełało, so bychu so żelezniske czary w Mnichowu do Regensburga, z Mnichowa do Helzkirchena, z Mnichowa do Augsburga a z Ulma do Stuttgarta za elektrisku czěrpiwu móc pschiprawile.

Wjazy wojakow w Düsseldorfu a Duisburgu.

Měsacze Düsseldorf a Duisburg stej pjatk nowe belgiske wobsadzenje dostałoi. Wono jenoż někotre sta muži wuczinja.

Sadźěranje pschi pólsko-ruskich mjesach.

Pólske ministerstwo zwenkownych naležnosćow je ruskemu późłanzej we Warschawje nótu wo wězy wotwołczenja kommanda pólskeho namjesnieho korpsa Rondowanskeho z bolschewistiskimi wojakami na rusti kraj podał. We nocze so pschećiwowe tutej najwyschnjej protestuje. Pólske kněžerstwo žada, so by so wotwołczeny offizjer huydom na mjesu widał, a so by so wěz nadrobnje z mjeńschanej pólsko-ruskej kommisiju pschepytała, kotraž by swjesczila, schtó winowaty. S dobom je pólske wukrajne ministerstwo ruskemu późłanzej notu wo mordaćtwu późłaka, kotreż je runjy wojazy lětha 18. junija na dźesatnika pólskeho namjesnieho korpsa stuczili.

Pschiwótczenje pólsko-němskeje zwonneje wójny.

Kaž Warschawske nowiny powědźa, je pólske kněžerstwo dalsche jakaše dowoza němskich twarow do Pólskeje pschihotowało. S nimi so potrjechi 30 druzinow wudźełkeje němskeje industrije, wosebje maschiny. Warschawske nowiny pschi tejle składnosći pischu, so je pólsko-němska zwonna wójna dale powsedze a so je so pschiwótči.

Nowa baltiska ministerska konferenza.

Estonske zwonkowne ministerstwo je kněžerstwam Lotyschskeje, Finskeje a Pólskeje zdźěliło, so budźe konferenza tychle schtyrjoch pschibaltiskich statow 25. augusta w Rewalu. Na dnjowym rjedźe njes druhim praschenje hromadźedźełanja wobdźělenych statow w Swjatym Indowi stej. Potwjerdźa so, so na konferenza pschibaltiskich statow tón kóžej wjazy ważnosće, dokelž je so Finska rozbudźiła, so so politiliji wuzo i druhimi pschibaltiskimi statami sjednowaći.

Moskowska kommunistiska internazionala swětowy měr wobrožuje.

Stónczenje hnadź so staty, kotrejž Swjatej Indowi pschihłosnjescheja, rozbudźa, rasnisko pschećiwo bolschewistiskej Ruskej zakrocźeć. Centrala internazionalneho sjednoczeństwa pschećiwo Moskowskej internazionali je započatk léta 1925 wobžału so rozschěrjazeje agitazije bolschewistiskeje Moskowskeje internazionale pruhowała. Wobsahuje je, druhej konferenzy sjednoczeństwa namjet schedpołožicz, so bychu so nowe naprawy k połóczenju bolschewistiskeho stradża stale. Pschedbyda sjednoczeństwa je naczisk wopomnjenjskeho spitża wuběrkat, kotrejž so 21 europiskim statam k renhowanju pschedpołoži. Na wobsedźenju sjednoczeństwa 27. meje w Genfje su wschitzy wotpróhlanzy je žambneho naschowanjenja strach powjerdźili, kotrejž nětčiska dźeławosć Moskowskeje internazionale w jich krajach naczinja a tuž mnohe dopokazy wo brónbudźele Moskowskeje tśeczeje internazionale z ruskim bolschewistiskim kněžerstwom podale. Japanski dźeda napominacz, so by najtork k sjednoczenju kněžerstwow i wotpohladom dała, so by pschećiwo bolschewistiskej agitaziji a pschećiwo sjejnowužiwanju ruskich bolschewistiskich późłanzstwow a wobhrodźenych a hinaschich mišijow sa trajnu zentralnu agitaziju jakrocźe.

Bolschewistiske spischigahanstwo na Balkanje.

Kaž „Politika“ z Athena powě, su na pšeł dalokorosćerjenche bolschewistiskeho spischigahanstwa w balkanskich krajach pschijschli. Grichiske kněžerstwo je wutšełdźiło, so su runjy bolschewikojo wulke summy do Bolharskeje, Mazedonskeje a Grichiskeje pósłali, so bychu so mosty a druhe strategiske wězy do powětra stałale a so bychu so attentaty na wuznamnych statnikow stuczile. W Athenje su so trěbne naprawy czinile, so by so kóždemu bolschewistiskemu poczinanju zadźiwało.

Jendźelskej wulki strajk hrosy.

Wobsedźerjo jendźelskich ruhlowych podkopkow nochcedźa nětčišcim mjdu, 1924 dojednanu, hórnikam dale płaczicz. Jich sekretar Lee je newinowarjam rjekł, so hižo nětkole mnoho wobsedźerjo ruhlowych podkopkow je schkodu dźełeju. Hórnicy so wdyš pschećiwowu ponjenju mjdy wobarajo. Jich sekretar Cook je rjekł, so je wulke industrijowe wojowanje njebudźe wobešcz hodźicz. Hórnicy budźa, jeli budźe trjeba, pschitoty czinicz, so pschi strajku ani jenicžke tony wuhla z wukraja do Jendźelskeje njepschińdźe. Kněžerstwo je wopsewiło, so bychu wuhlowe składy w fabrikach na najwysche za jedyn abo dwaj měsazaj dohahale.

W rěczi w Sunderlandze je Cook rjekł: Warnuju dźěłodawarjow a kněžerstwo, k strajkej dowjez daez. Tón by njewumérnych rozmérow nabył, kajchiž hischcze njeje w Jendźelskej było. Jeli so by k wojowanju dojschło, bychmy z cyłstnymaj rukomaj wojowali; pschetož nochcemy žanych podkopkow sapuscheez.

Jeli so bychu hórnicy strajk wuwołali, bychu so jemu hnydom dźěłacerjerjow w elektrizitetnych dźěłarnjach pschisamkli. Zyła jendźelska industrija by potom nuzowana była, dźěłacz pschestacz.

Wójna w Marokkowskej.

Franzowski senat pjenjesy za marokkowsku wójnu pschisłuschił.

Kaž hižo dopołdnjerska komora je tež senat 183 milijonow frankow za wójnu w Marokkowskej pschisłuschił. Njesocjalistiscy sa kněžerstwowe žadanje hłosowachu.

Franzowske pschećiwo Kabylam jedojtych plunow njewuzija.

W monarchistiskich nowinach „Action Francaise“ ministerskeho pschedsydy Painleva hanja, dokelž won pschećiwo rifflim Kabylam jedojte plunty nałožicz njedawno. Painleve ma wojowanje z jedojtymi plunami za njezjeze a z dobom wobsudne, dokelž je so w Genfu runje wobsamknyło, so je jedojte plunty we wójnje njezmědźa nałožicz. Franzowski sastupjer, Paul Boncour, je žiwje tute zakasuju sastupował. Franzowska ziwilizacija njeby psched swětom rjanu rólu hrała, hdy by wona wojowarske walcženje pschećiwo domorodnym wojakam nałožowała. Dla zwowoje a zadźiwowacje wuziwanja jedojtych plunow za franzowske nowiny němske wójske wjedniscwo je wschitkim prawom schwikale.

Wjetschina lěwizy w franzowskej komorje so rosbiła.

Plany finanzneho ministra Caillauxa njejsu pschihłosowanje lěwizynoho kartella namakale. Sa to je wón podpjerau zentrumskeje strony a stronow prawizy nadeschoł. Runje kaž pschećiwowo marokkowskej politizy ministerskeho pschedsydy Painlevoja dźěl sozialistow a radikalnych pschećiwi

wo Caillaux'owej dawkowej politiki hłosowasche. Kněježerstwo pak njeje trjebało wotstupić. Zentrumska strona a strony prawizny žu jo se žiwotnimi hłosami podpjerale. Rozšěrjenje statnych finanzow je žo se 421 pschećiwo 150 hłosami pschijało. Na to je też senat rozšěrjenju statnych finanzow pschihłosował.

Njeměry w Chinje.

Plan za dobyeje wukrajanski dźěl města Kantona.

Roskazował chinešćich kadetow w Hampoa pola Kantona je plan za wobsadźenje Shamcena wukrajanskeho dźěla Shanghaia, a Kowloona, jendźelskeho wotnajateho kraja ſ napschećo Hongkonga, ſ pomozu rušćich letadłow nazhonjł. W tymle planje žo praji, so mohł žo Shamcen za tři minuty wobsadźeć, hdy by žo 1000 chinešćich žiwjenjow wopreswało. Jendźelšiny wojeršty wězywaćerjoni pak žu měnjenja, so sakitanje Shamcena pschećiwo kóždemu nadběžnej wojakow doćaha, kotrychž maja Chinesojo k ruce.

Bolschewikojo w Chinje.

Rušy bolschewikojo žu žo politiskeho wjedźenistwa w Chinje ſuzgowali. Tamniše njeměry budźichu dawno wočišćene, hdy bychu Ruśojo jim sastaćeć njedali. Jeli so žo njeruśe staty njeroswiduja, ruśenmu bolschewikiskemu knježstwu konc činić, budźe njepschećelstwo asiſtich a afrikanskich ludow pschećiwo Europjanam dźeń a bóle pschibjerać. Jendźelčenjo to dźerže wjedźa, ale žebi njeswérja, wójnu pschećiwo bolschewikam sapoćeć. Też druhe europiske staty so temu wotwołuja. Tak budźe bolschewikam skónčnje móžno, Jendźelčanow, Japanskich, Francozow atd. ſ Chiny a posdźišcho žnadź ſ druhich asiſkich krajow wuschkarać.

Po poslednich powěsćach ſ Pekinga je so położenje w Swatowje połěršilo. Wobydlerstwo japanske a jendźelske twory bojkotuje. Wikowarjo so japowdźeja, Jendźelčanam a Japanskim žiwnosć pschedawać. We Wo-Kingu, 80 kilometrow wot Swatowa, žu chinešći wojaſy jendźelske preſydenterske mišionarow nadpadli a dweju mišionarow a jenu žonu cźežko ranili. Jendźelski konsul w Swatowje je wot chinešeho knježerstwa sarunanje schkody a połstanje nadpadnikow žadał.

Kaž Reuterez powěsćenja ſ Hankawa ſhoni, je tamniska wikowaliska komora wobſamkła, **finanzne naprawy pschećiwo jendźelskim bankam činić.** Dale je komora wobſamkła, wikowarſki hłosnik ſ jendźelskimi firmami sa stajićz a Chinesow, pola jendźelskich firmow pschistajenych, nanowjećz, so bychu žwoju službu wopuschćili. Po telegrammje Reuterez powěsćerjow ſ Cźangcźa tamniski chinešći dźěłaćerjo wot 10. julija strajkuja. Boja žo, so žo 14. julija powschitkowny strajk sapoćnje.

Sinowjew wo ruskim wliwje w Chinje.

W Moskowskich „Iswěstijach" je ruski ludowy kommiſar nastawk wojſewił, w kotrymž ſjawnje praji, so žu bolschewikojo ſ wuspěchom njeměry w Chinje naschkarali. Widźeny — Sinowjew praji — bolschewikiskeho dźěła na podawkach w Chinje. Sbliženje mjeſ jendźelskimi dźěłaćerſtwami towaršwami a Moſkowskej 3. internazionalu je druhi wuspěch bolschewikiskeho dźěła. Rozcźazy wliw jendźelskeje kommunistiskeje strony je dalschi bolschewikiski wuspěch. Podobne dobyeje je bolschewikiske dźěło mjeſ potłóčenymi ludami dospěło, so bychu imperialistiske knježstwo wottřichali. China žo ſ naschim wótkom wobkuźuje. Fakle Judiſka postanje. Europiski proletariat w Aſiſkej ſnamjenitu podpjeru namaka. A tohodła k ſwojemu hežłu: „Proletarjo wſchěch krajow ſjednoćcźe žo!" pschidobamy žłowa: „A połtóčene ludy w ranju!"

Poswjećenje nowych zwonow we Łupoji.

Dźeń radoscźe bě se ſaſtojenej njedźelu ſeſkhadźak ła Łupojezańſku wosadu. K njewſchědnemu ſwjedźenjej bě žo wosada ſuramadźiła. Cźłowčny powitaćz ſwoje nowe ſwony, ſwony kotrychž běchu tak dołho porowali, kotrež bě też jim rubiła žałostna njeſmilna, dołho trajaza wójna. Wokoło ½1 hodź. pschipołdnju hibajsche žo ſwjatoćnymi cźaſi pisches Radwoł nowymi ſwonami napschećeło. Na dwuroſchćach ſtejachu nowe ſwony pschihotowane na wuzwjeſchenych wosach, so bychu nastupile ſwój puć ke wukonjenju ſłužbje Božeje. Knjez farař Mrózał Rakeczańſki, dotalny duſchepaſtyř we Łupoji, postrowi nowe ſwony ſ krótkej narěcźu, roskładaju hódnosć ſwonow a ſnamjenitosć ſa wosładu. Po skónčenju tutych ſłowow nastajichu ſo we ſwjatoćnym cźaſu ſ nowymi ſwonami do Łupoje. Jako pisches Radwoł jědźechu, jich też katolſki bratſtwa ſ wyſokeje weże ſ milym mjedźanym ſwonom postrowichu. K Łupojezańſkej zyrkwi ſ nowymi ſwonami pschijěžkowschi, sapoćźinaſche žo ſwjećenja ſ khěrluſchom: „Khwalcže Knjeſa". Na to knježina Michałkez ſ Wrouja nowe ſwony ſe ſwjedźenſkej bažnju powita. Pod nawjedowanjom knjeſa wjeſerja Bramaſcha wuſuchowa měſchanu thór ńkoſtre ſwony, kotrež ſwjatoćnoſcź ſwjedźenja wulku pohłěbnychu. Sſwjedźenſku ſrěcź mjeſeſche knjes ſarat Sepkora-Minakalſki. Wuthěbny tutón dźeń jako jara važny ſa Łupojezańſku wosładu, jako woſebje radoſtny ja zyły wokolinu. Syonni na wulke wopory, kotrež je žebi raba wójna žadała. Rubiła je nam drohich ſynow wótzneho kraja, ſnichła telko nadźijow, ſawinowała telko ſłzow, ſo rowjazych nad njeſmjerknym hubjeńſtwom. Haj ſamo naſche ſmjerčene ſwony njewoſtajichu w mérje. Też wone dyrbjachu ſo wot naſ dźělicź, dyrbjachu ho daz rozbicź, ſo bychu ſobu pohórſchile nam a hubjeńſtwo ſdźěła. O žałkawa wójna, prjecź ſ tobu! Mér ſwonicze nam we nowe ſwony do kraja. Po ſwjedźenſkej rěcźi poſwjećeni duchowny nowe ſwony k ſłužbje Božej, k wosłowjenju wjeſelſkich a ſrudnych podawkow, k ſobu dźěſenju wjeſelſkich a ſrudnych ſwjatoćnoſcźow. Też w herbſkej rěcźi porěcźa duchowny ſhromadźenym jadriwe ſłowa. Na wulkim ſwonu, kotrýž ma wěrnych k Božim ſłužbam wolacź, błyſchcźi dźě ho herbſke napiſmo:

„Hłóſ Boži ſa dźěcźi ſym tudomne,
Sčem pójcze ke mni, wſcho je hotowe."

Wulki ſwón waže 12, druhi 6 a mały 3 zentnarje. Pod ſłubowanymi ſwukanmi łapały wohnjowoje wobory buchu nowe ſwony do ſwójiznych ſcźahanje. Słónčnje nowe ſwony k prěnjemu raſej ſwój mjedźanny hłós poſłyſchnychu. Na kónzu wuprahi duchowny hiſchcźe dźakne ſłowa wſtukom daricźelam abo kotrjiž ſu hewak na kajteſchkiſich wotſche nowe ſwony k ſwojim nowym ſwonam dopomhali. Tak je ho radoſtny dźeń ſ poſlednimi pruhami ſakhadźanego ſłónca minył. Swony pak budu dale lud ſ wyſokeje weże k Božim ſłužbam namołwjeć, hacź ſkónčnje poſłuſchnjenju wobdźělerjej ſwjedźenja ſwój ſenſki ſwojatok ke wěcźnemu měrej dohowonja.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 14. julija 1925.

— **Wo wjedźe.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer —1, thermometer we dujo +18. — Dźenja rano we 8 hodź. barometer 740, hygrometer 0, thermometer w nozy +14. Wuhladny na malo ſo pschemjenjace wjedźo. — Wječeſe ho bórzy wuwjedri, pschetož wyſchina leſeſche wječera rano nad Jendźelſkej a nad połnóžnym morjn. Rižina leżeſche nad krótkoraniſchej Europu a ſ połnocy kupy Iſland. Też ſchkleńza pomérnje wyſoko ſteji. Tehodła ſmějmy ſo wuwjedrjenja nadźijeć. Wot ſchwórtka k pjatkej ſu we Schwajzarſkej ſnjune dešchcźe mělł. Na wyſokich horach je prěni ſněh padnył. — Jutſe ſrjedu ſłónčko 4.04 hodź. ſkhadźa a ſo 8.07 hodź. khowa. Měſačk ſkhadźa w połnocy 12.36 hodź. a ſo popołdnju 3.10 hodź. khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedźe ſa julije ſrjedu:** Hiſchcźe mrócźno ale ſuchо.

— **Sobuſtawy Maćicy Serbskeje** su w lětach 1916 hač 1919 město Časopisa: 1.—5. zešiwk (t. j. 1.—46. listno) Dr. Rězakoweho Słownika dóſtali. K wudospołnjenju móža nětko sebi — hač do 31. awgusta t. l. — zbytne listna (t. j. 47.—62.) za 3 hr. (z připósłanjom za 3,50 hr. přikupić pola; „Buchdruckerei Donnerhak Nachf. Bautzen. Vor dem Schülertor 21.

— **Wažeń.** Wječera wjeczor wokoło ½9 hodź. wohnjowon woboru na leżowonoſcź Tuchoſſkeje dróhi cźo. 6 ſawołachu. Tam bě ho w jenym njewobydlenym wožyſtenju ſcźěna ſapalika, dokelž běchu khachle, w kotrymž ho koks ſuſcźeſche, pſche jara horze. S pomozu wohnjowoje woboru ho dalſcha ſchkoda wohwobroćeli. Sſykawy ho njetrjebachu.

— **Pschichodnu ſrjedu, 15. a ſchtwórtk, 16. julija** ſu we ſejmownji ſa wojeriſtich rentu dóſtawarjow, cźežko wobſchkodźenych a wójnſtich ſawoſtajenych pſchirażtowa renta wupłaćeli. Sakładna charta, rentſka ſdźělenka, mjenowe wupokazanje a něſchto drobnych pjenjes ma ho ſobu pschinjeſeć.

— **Budyſchſke haptyki** ſu na dźělawych dnjach hač do 7 hodź. wjeczor wotewrjene. Njedźelu pak ſu ſankcźnje. W nozy abo na njedźelach je jenož jena haptyka we ſłužbje. W julinju, hrodowſka haptyka.

— **Wjesdźelawoſcź ſaſtojnikow naſtupaja:** Wyſchnoſcź je ſnowa wjesdźelawoſcź ſaſtojnikow w Němſkej rospominała. Dokelž je położenje ſaſtojnikow hiſchcźe dołeż hubjene a njeſpokojaze, dyrje wyſchnoſcź jóm wobſtaćeli, kelko ſaſtojnikow po prawym w Němſkej hiſchcźe na dźěło cźaka. K tutomu ſamérej je krajne dźělowe ſarjadnſtwo potrjebiło, so maju ſo 16. julija wſchitſcy pſcheliczeći, kotſiž hiſchcźe žane ſaſtojnſtwo nimaju. Też ma ho ſobom japiſkać, kajkeho ſyłaha a powołanja a kak ſtari ſu a kak dołho ſu we ſwojim dotalnym powołanju ſkutkowali, kak dołho nimaju hižo žaneho ſaſtojnſtwa, ſ kajkeje ſwójby pokhadźeju atd. Wunoſchk liczby ho němſkemu ſejmej pſchedpołoži. 16. julija maju ho potajſim wſchitſcy ći pſcheliczići, kotſiž žane ſaſtojnſtwo nimaju, też ći, kotſiž pola žaneje dźěloweje ſaradźerſkeje abo organiſazije ſapjeni njeſu. Jako ſaſtojnizy płacza też tuklowiłu wuczerjo, wuczećki a ſaſtojnizy dohladowarjo. Wſchitſcy tuzy maju ho 15. julija we ſjawnej dźělowej ſaradźerni ſamołwić. Tam dóſtanu liſcźinu, kotruž maja kóždźiwe wupjelnić a potom ſaſo wróćo dać. Pſchiſtawna ſjawna dźělowa ſaradźerња je ſa Budyſchſki hamtſko-ſudniſki wokrjeſ na Rózowej haſy 11 abo městno ſwjaſkowych ſaſtojnikow na Hoſchiz haſy 42 we 1. poſthodźe.

— **Žane ſtawne wojſtejenje njewolerjow.** W ſenjm wokolniku wojſewa pruſki ſtatſkowny minister zmjeſkim wſchmoſnoſcźam, ſo ſo ſ tuklowitnymi wólbnymi pſchedpiſmami njeſnjeſe, hdyž gmejny wobſamkuja, takſe wobydlerjo ſjawnje wojſewić, kotrež njejſu žiwe wólbne prawo wukonjeli. Takſe wobſamkuja ſu ruſanjo wólbne winowatoſcźe, kotrež ſu parlamenty hač dotal wotpokaſali. Wajſchnje ſjawnych wólbow a wothłoſowanjow ſe pisches pſchiſłuſchne ſakonje dožahaju ſaſtadowane. Po tutych poſtajenjach njewobſtejeſi po wólbje ſa politiſke ſrowny žane prawo, do wólbnych liſcźinow ſtadaći, ſo mohło ſo poſkaźić, kotre wobydlerjo ho na wólbje wobdźělili njejſu. Też wobſchnoſcźe njeſmědźa niczo wojſewić.

S **Nowych Boranez.** Sčmjertnje ſnjeſoboži ſaſtawnu ſobotu tu w tudomnej ſkale pſchi rosbuchnjenju kanzeri ſlakař Bruno Kónig ſ Kamjeneje. Rosbuchadło je pra-

Ranje kublerja.

S romana „Ruſki kubleř" wot L. N. Tolſtého.

7] (Pokračowanje.)

V.

„Haj, chżwh cźi hiſchcźe rjez," prajeſche Njechljudow, „cźohodła njeje twój hnój wonjeſowzy?"

„Kajki je tu tola mój hnój, batuſchki, Waſcha Jaſnowſcź! Tu tola dožuła nicźo njeje, ſo bych woſuk. Mój ſłót, ſchto dha je? Jenicźku kobliſchku, haj, a ſrěbza, kruwicźku ſym koni naſonje ſarjadnikej ſnjeſeli, wotedał — to je wſchon mój ſłót!"

„Schto to, ty maſch małe ſłotu, a pſchi tom ſu hiſchcźe krowy, ſnjeſelim, wotedał?" wopraſcha ho dźiwajo ſhadny knjes.

„S cźimż dyrbjał ju pſcheſwoć?"

„Njedožaha dže twoja ſłoma, ſo by krowje dawacź mohł? Pola druhich tola dožaha!"

„Druhy maju tuczny ſenjo, moja ſenja pak je hlina, tu nicźo njewuczinſich."

„Nó, tuž ju tola pubnój, ſo by hlinu njebyło, a ſenja cźi khleb pſchinjeſe, a ſnjeſeli, ſ cźimż mohł ſłót kormicź."

„Haj — a też ſłotu nimam, kajſi hnój tu to budźe?"

„To je tola ſtrafchny „cercle vicieuſe," (njeſnamy) wuſłeſche Njechljudow. Wón pak njemóžeſche žebi ſ zyła nicźo wunmyſlicź, ſchto mohł burej radźicź.

„Saſo dyrbimy też to prajicź, Waſcha Jaſnoſcź, niz hnój njedawa khleba, ale wſchitko Bóh daiwa," pokračowaſche Cźuris. „Widźicze, loniſche léto mějach na ſmaſy ſchéſcź kopjenow ſyna, na pohnójenem polu pak ani ſnopoweje hromady naſóberali njeſmu. Ničhto druhi hacź Bóh!" wón ſdychnu pſchida. — „Haj, a ſłót njewostanje na naſchim polu. Hlejeze, ſchesteho léta ſo njedožaka. Saſdźeze léto je cźeſto ſlatko, druhe ſym pſchedał: njemějach, ſ cźimż bych jo pſcował; w pſchedpoſledninm kécze pak je mi tczika ſchwarna krowa padła: pſchindże ſ paſtwy — niczo jej njebéſche, nadobo ho motaſche, dyż jej wunwoła. Wſcho moje njeſboże!"

„Nó, mój bratſike, ſo by nihdy njerjekł, ty nimaſch tehodła ſłotu, dokelž nimaſch pizu, tu maſch ſa jenu krowu," praji Njechljudow, ſo ſacźerwjenjo a ſ dubſała tholowow faſowany waczok bankowkow dołtawajo a jón roſwalejo.

„Kup ſebi na moje ſbožo krowu, pizu pak wſmi ſe mojeho humna — ja to pſchijowěm. Hladaj pak ho, ſo ſmježſch pſchichodnu njedźelu ſwoju krowu: ja pſchindu ſa tym pohladaćz."

Dokelž pak Cźuris haiblcźiwje ho ſmějkajo, ſwoju ruku ſa pjenjeſami njeſwuńdnuł, połoji je Njechljudowu na tónu blida a ho hiſchcźe bóle ſacźerwjeni.

„Tara ſpołojom ſ Waſchej Miłoſcźu," prajeſche Cźuris ſe ſwojim pſchijmnocźenym, trochu naſmějchliwym poſmějwanjom.

Stara nješchto kłócź posdychny pod borkom, a bě to, jako by modlitwu ſchepłała.

Młodenu hnadnenm hiſchcźe bu wyſtołnje; wón ſpěſchnje ſ ſaiwki ſtanu, dźěſche do pſchedbiježe a ſawoła Cźurisa ſ žebi. Napołhład na cźłowjeka, kotremuż běſche dobroću wopokaſał, běſche jemu tak pſchijomny, ſo žebi njeſpěſchejeſche. So prawje bórzy ſ nim roſcźohnowaſcź.

„Sſym wjeſoły, ſo móžu cźi pomhaćz," wón prajeſche, pſchi ſtudni ſtejo woſtajo. „Móže ho tebi pomhaćz, dokelž wém, ſo njebudźeſch lěnjeho paſcź. Ty budźeſch ho prózewaćz — a ja budu pomhaćz. S Božej pomocu ho też ſaſo ſwuſtrowiſch."

„Njejedna ho hižo wo to, ſo ho ſwuſtrowju, Waſcha Jaſnoſcź," praji Cźuris, pſchi cźimż bu wutras jeho wobliczja ważny, hamo kruty, runje tak, jako by wnězu njeſpokojny był ſ mjenjenjem hnadneho kujeſa, ſo móże dołuha ho hiſchcźe wuſtrowiſcź. „Běchmy ja nanka ſ bratrami žiwi a w nicźim njemějachmy nuſy; hdyž pak běſche runje wumrěł, haj, hdyž běchmy ho dźělili, potom je wſcho hórje a hórje ſchło. Wſchitko to ſaleží na ſamoczo?"

„Cźehodła pak ſcźe ho dźělili?"

„Cźehodła je ho tych ſynow dla ſtało, Waſcha Jaſnoſcź. Tehdy hižo Waſcheho dźěda w živych njebě, pſchetož pſchi nim njebychu ſej ſwojili — tehdom kujeſeſche pſchiſcźe wopravdźity porjadk; wón tohorunja kaž Wy wſchitke wotrowatoſcźe ſam na ſo wſa — a my njebudźechmy ani ſo ſwadźili, na to ponmyſlicź, ſo dźělicź. Sſmjerčty njemějeſche rad, buram ho podwolecź. Po Waſchim dźědu běſche Andrej Iljicź ſarjadniſtwo pſchewſał — Bóh daj jemu wječny wotpočink! —, to běſche picźk a njeſpokojneho cźłowjeka. Wy pſchihbadźachmy ſ njemu proſtwjeć, ras, dwójzy: „Njeje możnoſcź ſwoju bycź tychle ſónitſich dla, bohwoł, ſo ho dźěſmy!" Nó, wón pjerjeſche a cźepjeſche; ale ſkónčnje tola k tomu dóńdże, ſo žony ſwoju wolu pſchetłócźichu; wocźachmy dźeleni žiwi bycź, tola hižo ho ſnaje, ſchto je wobmoczeny bur! Nó haj, też porjadka tehdom ſ zyła zanoho niebě. Andrej Iljicź ſ nami ſakhadźeſche, kaž ho jemu ſeda: „Ty maſch wſchitko měcź!" S wotſtek pak ma to bur bracź ſa tom ho ſ zyła njeprahſcheſche. Tehdom powyſchinu dawk ſ hłowy, naběrki ſa blido pocźahu tohorunja pſcheco bóle hromadźecź, ſenja wubywaſche, žito pſchestajaſche ho pſchiſporjecź. Nětko, hdyž pak pſchindże wumérjenje, haj, tak wón pola naſ naſche tuczne krucht ſenje ſa ſebje wuſeſwaſche, tón ſłojnik — a to wón naſ dołſponje niczeſche a ſahubjowaſche. „Ty mječ jenoź!" Waſch nant — Bóh mi budź jemu — běſche ſ dobrym hnadnym kujeſom, haj, my icho ležby hdy ſawohładachmy: na ſtajnoſcź je wón w Moſkwje žiwy; nó haj, to je ſnate, ſo ſ wſojom cźaſiſcźo jěſdźicź nam pſchikłasowachu. Druhi raz bě cźaſ hubjenych puczow, njeje pizy, ale ty jenoź jěſdźi! Wſchak hnadny kujeſ ſo też bjes toho wobeſcź njemóże. My ſej njeſwažimy, ſo pſches to zanjeni cźicź; haj, ale porjadka tu njebě. Kaž je nětko Waſcha Miłoſcź kóždeho burika ſ žebi ſawołała, tak ſmy ho też my hinak ſłojili, a też rjadnik je nadobo hinaſchi cźłowjek. Nětko ſnajmjenſcha wěmy, ſo mamy hnadneho kujeſa: A cźej njeda ho rjeź, ſo burikojo Waſchej Miłoſcźi bychu ſdakowni njebyli. Hewſak pak pod poruczniſtwom njebéſche in wopravdźiteho hnadneho kujeſa; kóždy bě tu ſ hnadnym kujeſom; a jeho žona je ſ hnadnej kujenju, a pjećaŕ na poliziji je też hnadny kujeſ. Pſcheſ to cźerpjachu wjele, haj, zara wjele horja naſchi burikojo!"

Saſo njeſeſche Njechljudow ſacźuje, kiž ho haiblcźiwoſcźi runjiſche abo bě podobne na hrjebanje ſwedźenja. Wón ſejmowaſche tłobuk a dźěſche dale

(Pokračowanje.)

jowym czasu njewutŕpěli. König dźěsche sa winu pobladach. We hamžnym wokomiku natykany wutjěł rosbuchny. Wobhlicžo, ruzy a nohy so wbohemu zyle rostorhachu. Po zwuprajenju Lekarja dr. med. Krawza z Mulkeje Dubrawy, kotryž z awtom hnydom na městno njesboža pschischdže, je snjeboženy hnydom wumrěł. Mužojo cžerjenecho tschiža sanitätneje kolony cželo snjeboženo hnydom wotnjeschu.

S Jeschizy. Napohlad nascheje wsy so w pschichodnych z tym wo něschto polěpschi, dokelž so tulkowitu wjesny hat njedži. Hat je po prawym khěrno hlubоki, ale tak z błotom sanjeseny, so woprawdźity strach hrosy, z wokkel mali wody bracy, je-li by we wsy nas wobeh wudyrił. Błoto w hacze na uneter tolsto leži. Prajі so, so budu hat wumurjowacy, so njeby so w pschichodze sasso z błotom sanjeli.

S Makeje Dubrawy. Njedawno pisachmy, so su njekhmanije tudomnemu khěžkarjej z hlupej ruboscžu zenamtowe stolpy jeho jahrodneho plotu slamali a drjewjanu budu powalili. Njelpuzow wuslědžichu. Ssu to pjeczo ratarjej Słužobni, kotříž sebi tajke njezhmanstwo dowolichu. Nadsijonnje so tuczi hódnje pokhlostaju, so jim na dlěschu khwilu tajke lósyske cžinili sandu.

S Wjelezyna. Sandźenu sobotu a njedźelu so we Wjeleczańskej zakrkwi hwěžkowobrazy pasijonskich prow pschedstajachu. Wumělske wobrazy wobkuslazy saczischei na lud cžinjachu, wosebje wobraz, kotryž so modlazeho Kryschtusa na wolijowej horje pschedstaja. K pschedstajenju pischcžele mězuje hrajachu a hu kerkuske spěwachu, schtož žiwjatocžnosci wěso wo wjele porjenischi. — Tudomna ludowa knihownja je w zymym cžasu leczinych prošdnin wo hacz do 15. awgusta sawrjena. Cžitarjo, kotříž psched 4 njedźelemi knihi z knihownje wotewsachu, maju je hnydom wotedacz.

S Njedźichowa. Na sczěhwki swojeho njesboža z motorskim kolom wumrě sobotu rano sarjadowanski pomoznik Jurij Meleda. Narodny dźeń semrětkeho bě tež hnydom dźen jeho pohrjebu.

S Nakez. Gmejnski puczi z Nakeza do Jitka je dla nasypowanja na Nakezańskich a Kitkowskich honach wot 14. julija sem sawrjeny. Dźěsdźicz ma so w tutym cžasu na Niżu Wjesz.

S Wojerez. Tudomne kwasike druzstwo w tutym lecze 24 nowych wobydlenjow nahwari. Sa nowe wobydlenja su so hižo 125 samokhujerjow samokwili. Pschenajeczelki pjenjes sa nowe wobydlenja budże khěrno swužoki. Tuhodla mnohim njebudże možno, hospodarskich wobstejnosczow dla, nowe wobydlenje pschiwsacz.

S Wojerez. Do tudomneje khorownje tele dny nasoheho kolojesoneho czežkokranjeneho pschiwjesechu. Won so na kole jedžo z czežkazymi konjemi sepka, kotrež wobzarnjonneho pschejedžechu. Jemu kola psches hlowu a wutrobno dźechu. — Jenemu czežitemu antej tudomneje powarnje je pschibliżowazy czas prědkne kola wottorhnyli. Auto bě runje na kolisach, jako so sawjery spuschczicha. Wjednik autowa wukhowa sa sebje, so sanuta slorzi.

S Golkojz. S sokhomyhlnosczu sasjesboži tudy jedyn samkatikli wuczobnik. Tón namolwjesche swojeho 4 leta starscheho bratra na pschimanzu. Pschi tym sakožiscžej do khamora, na kotrymž blescha z kisalom stejesche. Wlesche padny z khamora a so rossi. Wuczobnik stupi do wulkeho cžrjopa a sebi zitu pscherešny. Sanitetny pomoznik k. Schukenburg jemu hnydom straschnu ranu swjasa. Nasajstra dyrbjesche snjeboženy klerikku pomoz pytacz.

Se Zandowa. Wobžarujomne njesbožo ka so sandżene dny w Zandowje pola Khocžebuza. Schulski hołz Heinz Błóża chžyche so jenemu druhemu schulskemu hólcej bobu na kolo pschisitupicz. Pschi tym pschindże z nohu do rjeczasa a sebi palz praweje nohi wottorhny. Resne kolo dyrbjachu najprjedy rosebracz, prjedy hacz mózachu.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 14. julija 1925.

Wežerawschе kurzy so Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franczowzk. frank.	19,75
1 jendželski punt	20,39	100 cžes. kl. k-now	12,433
100 schwajz. frankow	81,44	100 pólsk. marlow	79,80

Effektowe kurzy so na Barlinskej burzy wežera sebo krochu sbrachu. We kursach statnych a wójnskich požczonkow pschewjesle pschemenjenja njebě. Wójaske požczonki zara nitko steja. Sa 1000 hr. 5-proz. wójnskeje požczonki płaczа 2.50 hr. Pjched 6 mězazami stejesche wokolo 12 hrywnow hischcze.

Produktowa burza tež wežera wulkeho pschemenjenja njepschinjesu, hacžrunjež kěchu w Amerizy płaczischy pschebowcho zita wo wjele horje sraschte. Tutomu horjekražanju njewěrja. Tehodla produktowa burza w Berlinje zonu njeseżěhowasche. Wežera płaczesche zentnar

w Drježdżanach

pschenizy 14.00—14.25 hr., rožki 12.05 hr. hacz 12.30 hr., jeczmjenja nasymneho 10 hacz 10.75 hr., wowsa I. 12.50—13 st. hr. wowsa II 11.75—12.45 hr.,

w Berlinje

rožki 11.25—11.40 hr., jeczmjenja nasymneho 9.70—10.75, wowsa 11.65—12.15 hrywnow.

W terminowym wikowanju:

sa julij: pschenizy 13.02 hr., rožki 10.97 hr. hacz 10.96 hr., wowsa 9.60—9.57 hrěwn.

Sso pytaja:

Rěsnitki, Pawoł Neumann w Budyschinje, na Pawlijowej hasy 41.

Komorskich. Gräfl. Arnimsches Vauamt w Mužakowje.

Holza do domu, Müllerka w Běłej Wodźe, Schweizstr. 4.

Samkatski na motory, Ruhla we Wulkich Sdžarach.

Pohonc, Karaš, pjekar w Cžornym Khołmzu.

Na pschedań:

Wol do cžahanja w Makejschczach cžo. 42.

Krowa wyhožkosczelna, w Kunschizach 7.

Kosa, dobra dójka, we Luyoji cžo. 2.

Ranza žnjeproschna, Schescžepan we Wownowje cžo. 9.

Maschinu, młócžazu, Korla Pětok w Jabloinzu pola Mužakowa.

Motor 2 PS. Steudelowy w Kossarni 26.

Wós sportowy, w Běłej Wodźe, Hauptstr. 501 na Evo.

Sréžu, hischcze zyza, w Khrósczizach cžo. 62.

Hoscženz je 17½ kórza leżownosče, ale wotpalený, je 10 000 hr. wopalneje kažy. Dalsche po wukazanje we Sdmjerdžazej cžo. 22.

Cžeržka, měschczanski młyn we Wojerezach.

Pschepadżowanja:

Drjewo wužitkowe, 354 m (rm) khójnoweho (Kiefernschichtnutzholz) 2. Kl. a 508 m. žamo 3. Kl., drjewo je 2 m dołhe a běłene, 2. Kl. je pisches 14 cm. a 3. Kl. 7—14 cm tołste. Drjewo leži we Wojerowskej žimnej holi we sastupach Kißlizy, Noweho Města a Kalikowcje Hory. Poschczenja hacz do 28. 7. na Staatl. Oberförsterei Hoyerswerda.

Drjewo palne, sobotu, 25. 7., dop. w 10 hodź. w Knjetez hoscženzu w Nowym Měsče. Drjewo leži we hamnych sastupach a to:

11 m břesowych klumpachow,
95 khójnowych kulichow,
363 m khójnowych klumpachow,
1107 m wschelakeje khójnoweje wałeziny.

Sdudniczy na pschepadżowanje:

Płamatste twory w Kulkez piwarni w Rěczizy srjedu, 15. 7., pschipołdnju w 12 hodź.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dżeuża dop. 3411 hodź.: Wobtkod we tukrajnym zicže nimale měrny. Tendenza na płaczisnje wobstawaza.

3412 hodź.: Kaž pjched hodzinu. Tendenza derje na płaczisnje wobstawa.

Płaczisny na Barlinskich produktowych wikach.

Sto a wolijowe tżmnje po tuni abo 1000 kg, wobal 100 kg. płaczizny po Nowej hriwnje.

	12. 7.	11. 7.		12. 7.	11. 7.
Pschenza	—	270-275	rapš. wožuski	15-15,60	15-15,60
rožka	225-228	225-228	poch. mełasa	9,50	9 40
nalět. jeczmjen	200 215	200-215	feradella	13-15,25	13-15,25
nal. jeczmjen	—	—	běrnaze tužli	22-24,40	22-24,20
wowsa	233-245	233-242	buny	24 26,00	21,00-00
kukurjca (Mais)	215	—	woka	25-27,50	24-27,50
pschenična muka	33-36,00	33-36,00	lany wožuski	22-22,60	21-22,60
rjana muka	31-33,25	30-33,25	módre łupiny	12-13,00	11-13,00
pschenič. wotr.	12-12,80	12-12,80	olte łupiny	15-16,50	14-16,50
rjane wotruby	13-13,40	13-13 40	syno, 50 kg	3,20-3,80	3,50-3,90
rapš	340-355	340-350	słoma, rjana	1,00-1,45	1,00-1,45
tone łunjo	335-350	335-350	" pschenična	0,95-1,45	1,00-1,45
hróch	25-26,50	25-26,50	" wowsina	0,90-1,30	1,00-1,30
pjeluschki	23 27,00	23-27,00	jeczna	0,95-1,00	0,95-1,00

Drježdżanska burza.

Pschenza	280-285	**běrnaze kruški**	26,50-27,00
rožka	241-246	**pschenič. wotruby**	13,20-14,00
nalětny jeczmjeń	240-255	**rjane wotruby**	14,40-16,00
nałomski jeczmjeń	204-210	**pschenična muka**	38,00-40,00
wowsa	250-260	**rjana muka**	36.00-37,50
ekstrowany błeschel	225-255	**woka**	28,00-29,00
rapš	315-335	**pjeluschki**	29,00 30,00
kukurjca (Mais)	225-230	**hróch**	29,50-30,50
suche truchnjezki	12-13,00	**zokrowe truh.**	19,00-21,00

Płaczisny rěsneho skotu na Drježdżanskich skotnych wikach.

13. julija 1925 Płaczizny po zentn. a pf. hrywnach.

Skóne druhi a wobmandżenjenje.

Woły: 194.

Połnomłasne, wukormjene, najwjeselsche rěsneje hódnosče hacz do 6 lět	59-62
Młode młasne, wukormjene, starsche wukormjene	50-55
Mjenje wukormjene młode, derje pizowane starsche	46-49
Mjenje pizowane wschelkeje starosče	27-3

Byki: 224.

Połnomłasne, wukormjene, najwjeselsche rěsneje hódnosče	59-62
Połnomłasne, młódsche	53-55
Mjenje wukormjene młódsche a derje pizowane starsche	41-48
Schpatne	30 40

Jałowy a krowy: 347.

Połnomłasne, wukormjene krowy najwjeselsche rěsneje hódnosče	59 62
Połnomłasne, wukormjene jałowy najwjeselsch. rěsneje hódnosče hacz do 7 lět	52-56
Starsche wukormjene krowy a derje wukormjene młódsche krowy a jałowy	40-48
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowy	30-36
Mjenje a schpatne pizowane	22-26

Cželata: 691

Najlepsch. wukormjene	66-70
Mjenje wukormjene a tajle wot zyza	59-64
Schpatne	49-54

Wowzy: 883.

Młódsche a starsche wukormjene	55-60
Starsch. wukormjene	44-50
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	30-40

Swinje: 2238.

Połnomłasne, wosebitych rasow a lich tschikjentow, hacz do 1½ lět stare	70-78
Wukormjene	79-80
Mlačne	74-76
Schpatne	70-72
Ranzy a kundrošt	66-70

Cyrkwinske powjesče.

S Njeswažidła. Sdrjedu, 15. julija, pop. w 3 hodź. zunje towarstwo w knježim hoscženzu. Pacžerje prošdnino dla wupadnu.

S Rosłažiz. Sdrjedu, 15. julija, wjecžor we 8 hodź. sdhadżuje so mužska mlodżina na farje.

Wusudźenja.

§ Pschisażny sud w Budyschinje. Widak Alwin Arnosch Conrad, rodźeny w Bórku, bě 12. sept. 1924 žak swědk wopaki pschisahał. Won bu tohodla wobtkoženy. Jeho sakitowak bě prawisnik Marschner w Budyschinje. Sdudnische jednanja wotmóchu so tajnje. Sdudnistwo bě pscheswědczene, so su jeho wuprajenja na dnju 12. sept. wopaczne byle. Won bu pschi prěnim jednanju na 1 lěto khłostarnje sasudżeny. Won pschecžiwo tomu protest sapołoži. Lěto khłostarnje so na 8 mězazow khłostarnje pschemeni. Tute 8 mězazow pak so na 1 lěto sasstwa samknichu. Pschepytowanska jatba so hobu wotkliži. Cžesne prawa so jemu na 3 lěta wotrzekuschu.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* K cžeržkemu autowemu njesbožu, kotrež so sandżene dny na żelesniskej cžarje njes Kluczom a Klusbórkom sta, pschilspomnimy hischcze sczěhowaze: Wožrjedź wšy ma statna bróha z Drježdżan do Klusbórka nahe tako. Jako 31-letny wjednik awta Max Lehmann z Njedźichowa pola Kamjenza pschi tamnej brodowskej muri jědżesche, njemóžesche so dosez derje wumjenicz a sajědze do hrjebje. Lehmann so na wjazy měsmach khěrno srani. Jeho hlowa sczěhesche w nozy do Drježdżańskeje Carolinceje khorownje dowjesechu. Jeho mandżelska so tak cžežko srani, so bórzy po njesbožu wumrě.

* Liebenwerda. Krajneho radu Vogla a direktora nałunowarnje Merres we wotrjesku Liebenwerda jatacku. Tuthymaj sastojnikomaj so porokuje, so staj wina na finanzowych skandalach, kotrež tulkowitu w njenowanym wokrjesku so zasaju.

Najnowiše z cyleho swěta.

Mordarja Augersteina je sud w Limburgu dla mordarstwa we wóżom padach wosom krótz k žiwjenczi sajudźił a jemu cžesne prawa na cžas žiwjenja wotrzekł.

*

Franzowskeho finanzneho ministra Caillauxa su do senata nawolili.

*

Bolharska jenże lětsa bohate žuč. Może so z khěrym wuwoschom žita do wukraja liczicz. Satas wo wuwoju žita je so tehodla dla sčěhnył. Zitne płaczizny su spadle.

*

Pschihody italskich letadlow sa lět z Roma do polodnischcze Ameriki a z Turina do Mosskwy so k konzej blíża.

*

Pasdżicz je z khorwatskimi zapołožanzami wutworjenje nowcho ministerstwa dojednał. To njeho schtyrjo Khorwatojo zastupja. Ssamostatni demokratojo, z kotrychž wjednikom je Pribicžiwicz, njebudża nowemu ministerstwu pschiležuschczej.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wobhłodne rumnosče sa ležownostny dawk (wotkładženje sa ležownostny a nahódnostny dawk) hamtskeho hejtmanstwa wotewrja so wot 14. julija 1925 w delnim poschodże połnocznego pódlanskeho twarjenja na Kerminowni.

*

Pschichodne pondźelu 20. julija dop. w 10 hodź. je posedżenje podtkrejneho wubjerka w sali hamtskeho hejtmanstwa w Budyschinje na Bismarckez dróhy cžo. 21.

*

Na lohjenu 870 wikowanskeho regista Jirnej Grothe a Bensch, dr. z wobuj. ruk. w Budyschinje, je so dźenża sapisało: Nospuschczenje je so stónczko a firma je so wuschczórnyła.

*

Gmejnski puczi se Sahorja do Hornjeje Horki je dla nasypowanja na Mało-Debsczańskich a Sahorskich honach wot 13. julija sawrjeny. Dźěsdźicz ma so tak dołha psches Hajnicu.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" zońdże so dźensa wutoru, 15. julija, wječor z dypkom 4/9 hodź. w Sorbskim Domje k měsačnej zhromadżiznje.

Ferialna kolonija. Wotjědżemy stwórtk, 23. julija, rano w 7 hodź. z Budyšina. Zapósczelce personalije a druhe wobkrućenja po dopisu poczeżnym towarstwamabo wjednikam připóslanem hač do pjatka, 17. 7. Lěkarske wuswědczenja na připóslanem formularu najpozdźiso hač do póndźele, 20. t. m. Dyrbimy-li zhromadne lěkarske přehladowanje w Budyšinje zarjadować, na so to nam hač do stwórtka, 16. 7. wozjewić. Domowina.

Małeseey. Dźóći Sokolskoje jednoty maja stwórtk wječor w 7 hodź. zwučowanje. Kotrež do Českosłowakskeje pojědu, so zapisaja.

Radwoŕ. „Ratařski Dorost" w Radworja ma srjedu, 15. julija, wječor we 8 hodź. pola Smitkec zhromadźiznu. Tež přednošk je přilubjeny.

Wotrow. „Jednota Sokol" ma stwórtk 16. 7., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Tři jabłukowe čerwje.

Podał Bohuwěr Schěza.

(Stónčenje.)

Nětko by žo hischcze wo wobkalkowanju dračowanych schtomow rěčeć hodźiło. Jedyn to po druhim čzini, ale kaž je mje wjele napraschowanja powuczilo, nichtó tak prawje njewě, k čzemu je tajke bělenje dobre a kajši wuzitk wono lubi. Mjenjcze znadź, so žo hušanšćzi na te schtomy drapacz njebudźeja, kiž žu j wapnom (kalkom) pomasane, dokelž jón luźeja njemóža? To tola hladajcze a wobkedźbujcze, a njerěčcze, kaž žebi myślicze, ale pschehwědcze, so žo ani hušanšćzi ani druhe wjacšti wobělenych schtomow njeschracknja. Abo dyrbi znadź kalkowanje schtomow je schkitom być pschi woschkroce w tschěłkatej žurowej symje? Ja bych rjekł, so by potom lepje było, hdy by žo schtomam stara skora wostajiła, ta lepje schkituje, a deschčcžik ju njewotmyje. Chzesch-li schtomam wapno dawać, dha njech jón korjenja dostanu. Jenje hischcze žiwschat njeschym, so by schtó wjazy wjerbela a wuzitka j njebu měł, hdyž žebi jón na kožu masa.

Ja pryedy napominach: Wobkedźbujcze! To rěka: hladajcze prawje a pschehwědcze žo, hacž žo njemyliczе. Najwjazy ludźi to njeczini, dokelž njemóža abo njechadža pruhować, tuž hnuto dosć spodźinne wězy wobladaja. Kaž hižom w schuli dźeco, kiž njekedźbuje, niczo njenawuknje, tak je to pola nětkotrych ludźi cząsk žiwjenja. Woni widźa, ale wjecši jich jebatej, dokelž j rozumom njehladaja. Kuzy had, kiž po trawje abo psches puć łeže, je jim jedojta smitiza; to pak žo jara prascha, hacž žu žebi hdy žanu wobhladali a hacž wědźa, na čzim žo ta spohnuje. So tajzy potom pócznje, haj žanu wodnjo też scherjenja widźa, tenm žo dźiwacz njetrjebamy.

Schtóž chze wobkedźbowacz, dyrbi nješchto hódne znacz a wědźecz, hewak pocznje maga z njewě, schto namaznje. Mudrosć bjes pilneho wukmjenja do hłowy njepschindże; njechaj-li žo prózowacz, dha cząi wěrnosć potajna wostanje. To wobsebje iwo wězach pschirody płacži; te maju stajnje a pschezo a wschudźom wobdawaja, a tola, schtó dha jich nješchto hódnu znaje! Trawa je trawa, kaž jana rěka, to je kola wschu jene. Waka je waka, a te žu wjsche schtódne, najskerje też jedojte. Tajka njewědomosć pak njeje jenoż na wsach, ale też w městach, a tam je hischcze wjele hórscha. Psched nješchto cząsom w newinach nastawcźk Biskopiz cźitach, w kotrymż žo na to skorjescze, so dźensa na žadowych a druhich schtomach wschelake hušanizy wschо jeźracz. S hromadami běchu tam też „pucźowanske hušanizy" (Prozessionsspinner) widźeli, a pschisponmjene też bě, kaž je wěrne, so žu te jedojte. Ja doje tam pobyt a žebi je wobhladał njeżbym, mózu pak tola je wjchci wěstoscu prajicz, so žu to jenoż hušanizy „pierschczenizy" byle, kotrež je pod nemskim mjenom Ringelspinner wjesze nětkotrym znata. Ta wěso też žadyn dobry duch njeje. Pucźowanske hušanizy, kiž dubowe liscze žru, hischcze žadym pschirodnospytnik we Luzicy namakał njeje, a też w žurodnjej Schlesyscźi žu wone jara žadne. S tcho sajzo widźimy, so běchu też w Biskopizach widźeli, ale niz wobkedźbowali. Cźitarjam pak žo j tajkimi bladami, kotrež wschelake nowiny husto dosć pschinjesu, hłowy samusze, a jich znajomnosć pschirody njepschiběra.

Sa to ja wěso też žym, so dyrbimy jabłukowu žadnizku se wschěmi możnymi žrědkami žanicźeć pytacz, a to w tutym wojowanju wusitacz njeżmimy. Wěsty wuspěch pak žo jenicźky z tym dozpěć hodźi, so na žadany žad lepje kedźbujemy a jón koždy dźeń sesběramy. S tym njech žo žriedź julija zapoczinje. Schtó dha je žo dotal wjele wo njón starał? We koždym na žadže bohatym lěcze padawši smjetcha leżo wostanu a kónz wosmu. „My ljiwile nimamy sběracź!" to je tuzja wumrěć, kotruż najbóle słyschich. To wschak dźiwa za radu wěricź, jo dorosćeni druhich dźěłow dla k tenmu njepschindu, ale tak dha by było, hdy bychu to dźěći wobstarale? Te husto dosć po zymych cźrjódach po wězy hanjeja a žo sahe natwinja, fósdemu dźěłu w stromu hicź. To bě tola w mojich młodych lětach tak zyle hinak. Ja žebi to tak myślu, so by w kožděj wěsy wjesna rada někotre dźěći k tenmu postajiła, a wěsče budże jich nješchto k tenmu swólniwych, so bychu dźeń wote dnja padawki pschi puczach a na zahrodach sesběrałe. Jeli pak žo dźěći na žane waschnje s tym wobcežowacz njeżmědźa, dha znadź to jena stara wažoba wobstara, kotraż wjazy do cźežkeho dźěła njeje. Sso wě, so žo sběranje njeżmě darmo zadacz.

Sčym też cząsto wurěcź słyschał: „Tón njerjad tola k nicźomu njeje!" Ja měnju, so dyrbjał słuniwy hospodar tola hinaschich nahladow měcź. Někajki hódnoscź drje padawki tola maja, a wobsebje na wjsach muhi kóždy wědźecź, kak žo pschetrjebacź hodźa. Pryedy bě to tola tak, so je krutwy, kotryž a žwinje rady žerjechu, wobsebje hdyž běchu njerjane a do druheje pizy sniescźane. Kak maja žo pschetrjebacź, też wo tym mohła wjesna rada pschesežene pschińcź. W městach pak maja w tózym donje popjelowu jamu, do teje žo padawki zypacź hodźa, dyrbja pak žo j popjelom pschikrycź. Schtóž pak žebi na žane waschnje rady njewě, poloż je na někotre dny do wody, w tej žo hušanšćzi satepja. Na pol srale jabłuka žo też na to waseźnje wuzicź hodźa, a žo wutraju a lépsche kusi na khachlach wutjuschcz; to žu potom dobre pjeczeńki. Wobwěrśći a wotwěrśći pak njech žo skotej dodźa abo na druhe waschnje snicza. Też to žu dźeła za dźeći; jim ma žo pschi tym pschikazacź, so kóždu hušanšćzku rosrěznu. Hdyž žo tak w kóždej stawa, žo tyżazy hušanšćzkow saniczicź hodźa.

Wuwjedźe-li žo wschо tak, kaž žym to radźił, wuspěch też njewiwostanje, ale bórzy žo pokaże, so je schkódnych žraczkow njenje a strowych jabłukow wjazy. Hłowna wěc pak je a wostanje, so žo wschitzy na tutych dźełach wobdźěla, a cźi, kiž žo sajzeraja, dyrbja žo k tenmu nuzować. Potajkim:

Do Klětnjanskeje wosady!

Našich česćenych cźitarjow w Klětnjanskej wosadze prosymy, zo njebychu sebi „Serbske Nowiny" na měsac august wjacy pola pósty skazali, dokelž naš posoł do tutych stron jězdźi a naši cźitarjo „Serbske Nowiny" na dnjuw udaća dostawaju. Płacizna je sama kažna pósće. To płaci za sčěhowaće wsy: Klětno, Jamno, Wolešnicu, Košlu, Dyrbach, Krynhelecy, Wósliču Horu a Wylemocy.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin."

Padawki dyrbja žo kóždy dźeń sesběracź.

S tym njech žo wobrjedź julija zapoczinje.

Padawki dyrbja žo hnydom pschetrjebacź abo saniczicź, hewak jich proża a dźéło podarmo.

Dopředka je widźecź, so žu tute dźéła bjes cząsczišcziwe kontrolle njeruwnjedźu, teć ma žo ja tym hladacź, so žo wschо porjadnje a žwědomnicze stanje.

Jara wjele hušanizow žo też j tym zpopadacź hodźi, so je wjckolo schtomow, kiž njeżir, schlebjerda toftieje papjery swijała. Stowo wschе hušanizki, kiž na schtomje je jabłukow wuńesu a potom po zdonku dele khwataja, maja papjerjanu wobalku ja dobru khowanisku a sapschadu žo zpodu njeże. Posbże nałynnu abo w zynje mózesch potom schiehjerdki wotwijacź a pod nětkotrymi zyku cźrjódu jaspschadkow namakacź. Hušanizki w nich daj hłódnym płacźkam.

Pschisponmnicź też chzu, to maja jabłukowe hušanizki też swojich pschirodnych njeprschecźelow, to žu na pschdypatk, te zich wjele je skory šmužahaja; potom hušanizki (Schlupfwespen), kiž je kónzuja; też cźerjcze nětkotrych druzinow wuchowo je wuzeru. Wjecžor pak njetopory wjele njeretkow stója. Tych pak może też kóždy sam wjele stónožowacź a ſ tym schkodu ponjeschicź. Wonkach dyrje žo jenoż porędko na jenecho dohladamy, ale w pinzach a komorach, kdźež je žo žad khcewał, jich nałčko, hdyž je dlěschi cząs cźopło było, ſ wjetscha wjele na wokach žedźi, te žo toho-dla w mejt junniu wocźinjecej njeżmědźa, hewak njekedy šwuńetnja a žiwoje jejka na jabłuka lépja. W cźopłych šiwach a kuchinjach nětkotre hižom mérza a haprleje wuńeju. Najzprawnischo je, so žo wschе mjetelki zamjatu, kónčk yorsta k tenmu dožahe. Schtóž jeneho zamjecze, ſ tym nimale sto jabłukowu cźitych zderži.

Nawjedźenje a pschewjedźenje wschеho, schtož žym zadźił, może žo wobzebje lětża ſ lohkej prózu stacź a lubi dobry wuspěch sa pschichodne léto, hdyž žmérjemy nadźijonje zaso wjele žodu. Létża pomérnje malo schtomow njeże, najwjazy jich próschnych jteji, sesběranje padawkow budże tohodla malo dźéła cźinicź. Ale najzkerje jara wjele jabłukow zwotpada, pschetož te cźrjódy njetelow ſ hušanizow zaudźenebo léta žu žo na wschе pódnje schtomy walicź, a kiž w augusce wuńeju, budże też tak cźinicź. Jabłukowe hušanizki zern też w kruschwach, tuž dyrbja žo tych padawki też zbéracź.

Dospołnje wutuwicź my tuteho schkódnika njemóżemy, ale jeho liczbu a ſ tym też schkodu ponjeschicź, to je jara lohko mózno, hdyž kóždy swoju pschizłuschnosć cźini. Ludźo dyrbja nawnkmjeć a pschiwukwicź, žo za žwoje žadowe schtomy runje tak staracź, kaž za žiwoje pola, wschak mało ſ nich tola też wužitk. W druhich krajach žu w tym naschu panju dawno hižom dale. Hdyž prěni krócź do města Meran w južnej Tirolskej pschińdźech, bě mi hnydom nadpadne, so mjejesche wschе liscze we winizach bźle blecźi, wono bě ſ juschku pokrjepjene, kotraż žo pod mjenom Kupferkalkbrühe też pola nas nałożuje. Ja žo ludźi praschach, a cźi mi wotmolwichu: „Haj, to dyrbimy my wob léto dwaj abo tři króć cźiniczi". Potajtim bě to tam sakoń, a pschepuńerjerjo žo pokklostachu. Wokolo města Zatza (Saaz) w Cźechach, hdźež žu pola ſ khmjelom wobtžadzene, dyrbjesche žo tón też krjewicź, a ja žym tam žam widźał, so mějachu cźi najwjetscha schkodu, kiž to njerodnje cźinjachu ako niz we prawem cząsu. Krjepjenje pak žo slanje wschelakich schkodnych hribikow dla, kiž žo na liscźu sažydla, je skaża a ſ tym zyle žiwe sahubja.

Tuž drje by derje było, so by žo też nascha wyschnosć bóle hacž dotal we žadowe schtomy starała a saniczenje schlódnikow do žiwoje ruki wsała. Pczelkam je wona wjazy króć na pomoz pschischła a twjerdze sakasała, so jim nichtó njeżmě jich nałetnu pastwu, wonjate bjelmowe nizki, ſ wotkamanjom kafeé. Ja mam za to, so žu žadowe schtomy a jich schkódniki wjele wjazy a najkhutnischo rospominanja trébne a hódne.

Nětko pak hischcze nješchto za pschetrjebarjow žadu, kiž jón kupuja. Pscźeź to tola njebodźi, so žebi nascha schrodnizy a druzy plahowarjo žadowych schtomow wschu mózu prózu dawaja, so bychu jenoż dobre a naschpschе płody na witi pschińcźeli. Jich prózowanja wo pschezo dalschе a rjenische roswiesze žadarstwa pak žo jara malo podpjera we wjele ludźi, kiž žebi dale njemyślu hacž steja. Nasch rjany žad, kiž w žanym kraju na zymym šwécze tak dobry njeroscze, kaž w naschim nětnischim stacze, wonu dosć sanicź nimaja, ale błędza a žeda po zujnych wjele njeżuje winowych płodach, kotrychž dowos (Einfuhr) nascha wyschnosć sskasacź njeżmě. Jako bě loni pola naš žadu tak ſ bremadanu, to jón naschi burjo za nekajše płešnjowe pjenjezki wjazy wotbyeź njemógachu, mějachu mężchczanjzy pschekupzy banany a druhe zuse płody na pschedań. To tola njetrjebasche byeź! To žo pschezo wjele wěcźi wo šwérje (deutsche Treue) a pschińcźaha žo na pschesjenosć, prawo a žiwobodu; haj, to pokaże tola nětko skoro, so wam to wschо njeżiu jenaž inte hole błady; pokaże to zuzym, nam šwjetscha njepschecźelkym krajam, a njedaje sta milijonow psches mjezy hicź a šwjetscha wjele na wokach žedźi, te žo toho-

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Brězwnej, — za nawěšći: A. Dučman w Budyšinje.

Janske kupjele w Smječkecach

Srjedu, 15. julija

pyšne reje

Započatk wječor we 8 hodź.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomnišе hóstne městnosće - Konditorske tjećwa prénjeje rjadownje.

Wšędnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mišr Stiebitz.

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlépše Stánkowske a Reichelske piwo z čwicow.

Štó trjeba molerja

ze molowanje drjewa, stwow a twarjenjow.

Wuwjeduju wšě klijowe, wolijowe a kalkowe molowanja w domje a zwonka doma, w měsće a na wsach

Wosebitosć: molowanja drjewow

Přewozmu też molowanja firmow a wšě druhe do mojeho powołanja słušnece dźéła

Dobre poskužowanje!

Pomérne płacźizny!

Artur Kral w Budyšinje

na Fiedlerskej drózy 5 (w nowym měsće).

Nawěšći přinjesu wužitk!

Zahrodka

— serbska čitanka —

za sréni skhodźeńk ludowych šulow

je hotowa a na předań

w Serbsk. kniharni

w Budyšinje

Kóń do dźéła,

dobry cahar, mjez dwěmaj kwbranju je tunjo na předań w Khróšćicach čo. 23.

Małe nawěšći

w „Serbskich Nowinach" maja dobry wuspěch!

Mała khěža

w znutškownym měsće je hnydom na předań. Bliže je zhonić pola: **Frau Knappe** na Wilhelmskej drózy 21.

MERSIDYSKU

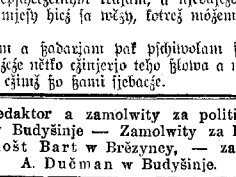
Złotowa pycha

Žony

Nornjcem šwoj wutli šlad pschepaskow, měžaczných a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.

Steju rad k radže.

Wagnerowa w Budyšinje pschi schulerskim wrotami čo. 9.

Do połnócnoje Ameriki a Kanady: z Hamburga do New-Yorka wotjedže so nimale kóždy tydźeń, chromadna słužba z **United American Lines.**

Do połodnišeje Ameriki (Brasilskeje, Argentinskeje a k wjcźornemu brjohej), Cuby-Mexika, wjcźorneje Indije, Afriki, rańšeje Asije atd. w zwjazku z druhimi čarami.

Tunje přewjezenje, wuznamne jédže.

Radu a čišćane wěcy wo jězbnej płaćiznje a přewjezenskej móžnoće podawa

Hamburg-Amerika-Linie

w Hamburgu, Alsterdamm 25, a jeje zastupjerjo we wšěch wjetšich městach,

w Budyšinje: Ernst Sembdner,

na hornčerskej hasy 21.

Mjeblowy dom Erich Schmoller w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Nutrkhód nětko z kněžnymi durjemi.

Byki k plahowanju

zwuběrane, 1 hač 2 lěće stare, předawa **Zarjadnistwo ryčeřkubła w Kupoji.**

Přiloha k číslu 161 „Serb. Nowin“

Wutöru, 14. julija 1925

Swjatočne poswjećenje khorhoje Katol. Bjesady.

W Njebjelčicach, 12. julija 1925.

Na wječornym wukonzu katolskeho Sserbowstwa, hdyž psches historiiku „Worschcz“ kiwa Kamjenska wěža Marijneje zyrkwje, hdyž w bliskosći poczina so nje-zwučena hola wupschestrěwacz, — tam leza Njebjelčicy. S powyschcheneho městna sthladuje wožadna zyrkej se schérej wěžu do wokolina, zyrkej, kotraž wopschija wotstamne typy s narodneho žiwjenja (tschižerjow, njewjesty, družku, žony w kemschazej, njebjelskej a w dźěłowej drasće a druhe), kotrejž je Lipsczanski mischtr Hinrichs na scénu namolował. K temu pschi nabožnym wołtarju mischtrski wobras, narysowany wot wumjeza s krakowskeho rodu, pryntzeżny Matthildy w lěće 1899, pschedstajejo žiwjateho Měrczina na wyšokim konju, dźeło žiwý pschesczi s proschazym starzonc. Dokoła na scénach lute žerbske napisma, pschihódne słowa se žiwjateho pisma za kóždy wobras. To běsche potajkim městno k wopwjeczenju noweje khorhoje Katolskeje Bjesady. Siwjetske wokline towarstwa, też nětorke dalsche (se Sdźerje, njedawno hakle założene, s Kulowa, s Rakez) chadychu se žiwědkom być zjanehо žerbskeho žiwjedženja, kajkehoż wjeś hischcze widźała njeje. Wschě wjesne a wožadne mozy běchu so hizale, so by so nješchto dostojneho wuwjedło. Se khromadneho, pschesjeneho sthutkowanja je so wuwił žiwjedżeń, kiž je wschěch wulkyschnje spokojił, domjazoch a zusych. Tu maju pisma statoki pschewahu. Wschudże witasche žerbska hospodnosć lubych hosczi, s wuwołaczom diwźu. Wucżekanywschi žerbskemu žiwjedżenjej chadychtaj jón tak porjenschcz. Wschudże wotewrjene, darnuwe ruzy. Se wschěch cżesnych wrotow — pschikładomne krażne kiwachu wokrjedź wožy — strowjenja w lubej maczerschczinje. Smažowachu so žerbske, łužiske, sakske, němske khorhoje, wozachu s mjedźanym błosom swony do zyrkwje. Taiše zhyły ludźi je drje scżeżka hdy widżała. Pišany to wobras o prehyterju — knótry, druhi, khorhoje we wschěch barbach. „Kak lubosne su twoje wobydlenja“ sanjeże khór, wobsedźe za žiwjedżeń tworjeny, s pomozu Lipy. Nědźe schi dołhokěmy wožadny kapłan a wjesne dźěrco a nětcżi duchowny wjednik nowosakoženeje wožady, k. farar Dörnik se Sdźerje, rěcżeże na sakožtu žiwjedżenja Pětra: „Wy scże wuswoleny lud, kralowske měschczinstwo, žiwjaty lud“ thutne žiwa dorosczenym, młodźinje, scżom — katolskim Sserbam. Duschine khorosce cżěrpi lud. Ma so lěkowacz, wustrowicz. Kóždy może we swuju kralowskeho měschczinstwa sthutkowacz, wobeże farschi, do kotrychž rukow je pokojemy dóńt naschcho luda, naschcho bycza a tycza. Budźesce žez toho wědomi. Sserbske žiwóby maja być cżiste žórka wěry, pózcżiwosce, lubosce, kaž tute porczinki debja symbolitży rjanu nowu khorhoj.

A nětko jeje poswjeczenjski akt. We wschěm jewja so Sserbej pschinarodżena pobožnosć. Pschi tak wažnym stutku wuproschuje jej Božeho johnowanja psches pacżer, modlitwu, spěw. Wobžamy k. farar wusłobnu s tschcżenżu znanja dobyczerstwe a jenu žiwědżacżu knótry (sudkerli Hanža Luschanšyna a Monika Žyžowa s Njebjelczicy, Hanža Lobyjna se Sserbskich Pasliz a Hana Hanžyna z Pětkez) a dźesacz młodźenych druzkow w narodnej pysche. S mózným Te deum laudamus —(Tebje my Boha khwalimy) — stónczi so žiwjatwórne poswjeczenje noweje khorhoje, na kotrejž so błyschczi znanjo žiwjateho Měrczina, kotrehoż wusnam k. farar Micz w krótkej narecżi wusłobnyh.

Sadzo sesnua so cżah da rjada, na cżole pyschni jěchni, a wlecże so po wšy — pišany, dostojny, wotmětnjacy — na rjenje wupyschenu łuku, kiž běsche kubler Mikławsch Žur žiwjedżenjej darnowinje pschewostajił. Pschihodne městno, we wobliczu wjesna zyrkej a dokoła dalsko płodne hona. 25 towarstwowych (11 khorhojemi tworjesche rjany cżah. Tu witasche njesprózninuy pschedźduza, k. kubler Luschanski, cżrjódy ludu z blíska a z daloka, też nětkt (žiwódne Kamjenske Kat. Kasino a druhich němskich hosczi) a zhonichmuj, so bu Bjesada 1913 sałożena psches nětczischeho farara. Jeje prěni pschedźyda běsche tehdomnjschi kublerški najeńk Schewczik w Pěsczach, nětko we „zuisje“, hdyž jom strowjesche pišomnje towarstwo a žiwjedżeń (też Jednota we Budyschinje). Njebjelczanski chór, wosbeże sa tuton dźeń wot knjesa kantora Renara tworjeny a wumnoczowany, porjeschi žiwjedżeń se spěwom a Jednota-Khrózczanska a Lipa-Panczicżanka jón žiwěru podpjerachtej, wotmněnjejo muzike a měschane khory. Se jasnym błosom a njebojasnje pschedniejeże knjezna Krobleż se Sserbskich Pasliz Cżischinskeho prolog k poswjeczenju khorhoje.

Potom napominasche s jadriwymi słowami žiwjedżenjski wěcznik, k. farar Schewczik, kiž nihdże pschi wažnych serbskich žiwjedżenjach njepobrachuje, žiwój lubowany serbski lud k nawrótej k starym wótzowskim poczinkam. S cżežkej wutrobu widźi Sserbow so schcżepicz, drjebicz, roskuskowacz. Tak pschiporja so hižo wobstejaza schcżepjenza po nabożnje, po rěcżi, po pišnje politiczy. Ssmy hdżeli do katolskich a evangelskich Serbow, pschihłuschanmy wschelakim statam a wokrjesam. A khórchrstka synoda je k tomu hischcze rosbiła katolske wosbady. To je dóńt wobohejo serbskeho luda. K tutej swonkownej schcżepjenizy pschidruża so snutskownа a cżim hórischa. Njejsmy wjazy swoji. Zusy wšitko jerje so do naš a nicżi nam dźeń wote dnja nasche drohe narodne a nabožne kubła. Jenoż saslepjeni to njewidża, kelko schkody tajke plenczenja se zuisarstwom nacżinja. Tak to dale hicż njemóże a njejsmě. Njejsmy być schcżepjenizy, Sserbjo jenoż po hubje, po słowach, ale po skutkach, z zyłej wutrobu. Sserbska khorhoj zhowa a wola wschěch dobrych Sserbow pod swój schkitaczy krywo. A nowa nam pschedstaja symbolizy dobre porczinki naschich wótzow — pobožnosć (kotwiza, lschiš, wutroba — wěra, nadźija a lubosć), narodnosć (druża) dźěławosć (kokez) a sawdatej ruzy (pschesjednosć). Roskłožowasche je a wuwidże, kak šmy zami na so pokasani. Ale najstrachnischich nepschecżelow maja Sserbja mjes swojim ludom. Dyrbimy wschjo, schtož je žerbske, podpjerać, wobeże serbske nowinarstwo. Ssmy po Božej woli Sserbja. Cżehodła sazpěwasch tohodła žiwoju macz, dokelż je z makeho, khudeho pokhoda? Dyrbimy dźełacz na hospodarstwie a duchownym polu, chcemy so wjeselicz w dobrej serbskej sabawje, chcemy dźełacz a spěwacz w pschesjednosczi, kruczicz nasch serbski swjaty „Domowinu“. Też pod nowej khorhoju s nowymi mozami dopredka!

Krażne mnohe dary (drje na 30 hospodzikow, też banty a pjenjezne dary) wěnowachu towarstwa, knótry, druzi, jenotliwzy nowej khorhoji, kotruż je firma Burger we Munderkingen (we Würtenberskej) wudźełała. A pschedźyda je wschěm lubosnje dźakowasche, też tym, kotiż je rjany žiwjedżeń tak wulkotnje wuhotowacz pomhali. Dyrbeli tu ješcze kóždeho wjeżnjanja, haj wožadneho jenotliwje njenowacz. S tajkej pschikładnej pschesjednosczu a lubosczu je so tu zhromadnje dźełało, młodźi a stari, muži a žónske, bohaczi a khudźi. Tu běsche widżecz, schto se zhromadnymi mozami so dozpěcz hodźi. Sa wschu běsche postarane. Pschi njelubym pschetorhnjenju programma psches dejacz, kiž nětchto da pjeczich sastaji a nimale na pol hodźiny trajesche, namakachu pschitomni wuczeka pod schtomami, hdyž so žiwjedżenju klinczachu pitnje žerbske spěwy, jeno a wjazyhłóńnje. Tak prawje po žerbsku. Wjesoła myśl knjezesche, njedźiwaja na trochcze wjedro.

Katolska Bjesada je z poswjeczenjom khorhoje do nowje towarstwowje doby sastupika. 12. julij je a wostanje měsnik w jeje stawisnach. Tak dyrbi być towarstwo nawjeczorny měsnik žerbskeje Łužizy a dale tak schkitacz Sserbstwo haž dokal. W Njebjelczanskej wožadze bydła hischcze dobri Sserbja, byrnjež so tu hižo spytak lud narodnje kasuje psches domjazych a zusych. Wotsud narjeczerneho Sserbowstwa leži w rukach Njebjelczanskeje wožady. Evangelske wěry su hižo pschenjemczenе a jdu dźeń a bóle do narodneje zahuby. Sserbja so tam njehłbaja, njetworja jej narodnu falankżu w žerbskich towarstwach. A tak budże prjedy abo podźišcho też tu hrózbne meneteki wuprajene, kaž je so hižo w druhich kónczinach evangelskeho Sserbowstwa k zadiwdlowanju narodowzow a wótczinzow jewiło. A lubi Njebjelczanjo, njech je Wam nowa khorhoj symbol pschesjednosże, lubosże, narodneje dźiwiplíny, žerbskeho nabožneho žiwjenja. Budźesce jej toho wědomi, schto sce a schto macze być w boju sa lubu narod. Wulkotny njedźelski žiwjedżeń je wam s dopokafom, so sa Wami steja njekhabłaze cżrjódy žiwernych Sserbow, kiž krucża wam rjap a wołu. Byrnjež mnohich eżżnilo nawinaze dźeło, wobeże žiwjedżeńki wubjerk, dha njech je wam s wobeżitym spokojenjom, so je so wschěm w Njebjelczach jara lubiło, so buchu wschitzy s bratrskej lubosczu pschihwacz. A tu dźenzy a budźenzy Wam też wospjetnje sakhowacz. A nětko s nowymi, s cżerstwymi mozami do rjenischeho pschichoda pod schkitom žiwjateho Měrczina!

Dr. Frencel je na zmylkach njewinowaty.

(W rebakziji je sczěhowaze napischecziwjenje knjeza dr. Frenzla dóschło.)

Na njembre pschinjasu a cżežke poroki knjeza * we „Ss. N.“ pschecżiwo mi dżu swopředka wospjetowacz, schtož čym pschedy prajił:

— „Knjes dr. W. Frenzel naš proša, so bychmy sczěhowaze rosjašnjenje w jeho mjenje wozjewili: „We poślednich dnjach je pod mojim mjenom nastawk: „Sser bio w Hornjej Łužicy“ we wschelakich nowinach bo wozcżischczał. Mam sa wažne, na to pokasacz, so hižo tuta nawišnoa, kotrež zyle wopaczne wocżakowanja we wobłahu nastawka wubudża, wote mnje njeje. Dale namakaju jo w nastawku kelko cżischczeżcżich smylkow, a te so tam telko wuschmórnyło, a wulwostajilo, so je inzyht nastawka, kotruż durbjeżele wopaczne nahlady we wobdźelenju Hornjołużiskich Serbow na wotdźeżenskich prodzowenjach poprawicz, zyle wobińdżemy. Kak njerodnje a njesmyslnje je so nastawk wocżischczał, je hižo je sczěhowaze žadny widżecz: Ssmoleč natwari z tuttymi pjenjesami. Etym so je so słowczko „i dźěła“ wuwostajilo, może nětko kóżdy s tak skepżenje žadny cżitacz, so je so Sserbski dom zyle z ruskich prědkow natwarił. Też jo je licżba za žerbstu stronu wotedatych błosow se 20 000 wocżischczała.

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokraczowanje.)

W zuisbje.

18. dezembra 1914 poda so znajmłódschej dźowka Olgu na žiwoje wutkanje schtyrileetne puczowanje. Ssamo njemyślesche, so so tak kóżdje wrócżi. Chcżyschce nasłonicz, kajke žiwjenje w Italskej knježi — tehdy njewěšte (sa Rakusku) a wot tam žiwojim Prażskim pschecżelam pewěsce pschinjeżej. Ale k. k. hamty mějachu hižo 31. januara 1915 w ruzy cżitało lista „Popolo d'Italia,“ z kotrehoż nabodnychu nětkotsce, so Maßaryk so měri do wschě europeiskich žiwonych městow, „so by w pschipadże pschewidżaneho rozpadanja Rakuskeje dozpěł sałożenje cżežkeho autonomneho stata.“

A Mačar we žiwojej spomnjenżej na „Doubu“ (Kopondu*): „Sa krótko pschinjeże Douba wotpiss relazije zakuskeho pobłanza w Romje, so ma sapódłanz Maßaryk nim konferenzy z Južnoßłowjanami a italskimi politikami.“

A sa nětchto njedźel na to krutu wojeschi roskas, so by wot zahi, tak ruce hacz stupi sażo na rakuschu pódu. Napiżech jemu wotewrjeny list po mużinjenju a na nim podpiscz: so „kniha, kotruż chze měcz, je rozebrana a wuwidże takke po wójnje.“

We Schwizy.

S Roma poda so Maßaryk do Schwizy, hdyž so sałożdli w Zenewje (Genfje). W jenom dopišu Maßarykowej mandżelskej, kiž je policija sadżerżała, je mjes druhim žada napisana: „Runje 15. měrza (1915) dostach warnowanje, so bych domoj pschijecz njepospytał.“

Tehdy šemrě najstarschi žyn Maßarykowy, moleč Herbert a 17. měrza bu w Prahy pokhowany. Maßaryk chzyschce tehdy hischcze woprawdże domoj. Ale Mačarowe warnowanje bu wot Beneschа a jeho towarschnikow w prawem cżasu do Schwizy wotpósłane. Maßaryk bu wukhowany.

Sjawnje wustupi Maßaryk prěni krócz w Zenerje, we nałecżu 1915 w towarstwje „Sskovan“ s pschednoschkom: „Cżesicha a pschitomna wójna,“ w kotrejż pokasa na pschecżiwjenje Cżechow pschecżiwo wójnje, na pschesczehowanja, kotrymż su wustajeni, a z doraśom wusłobnyh, so wschitzy Cżesicha za ruzofilojo a žerbofilojo w najlepschim złowe smyślu, rěcżeżche też wo naschcharakrajach wójny a sczini na to ledżónych, so nimo Wilhelma žo njejsmě sabyć na rakuskich sawinowarjow z dynastiju a z nadżarżłoschenjanskej klíku: Berchtold, Forgach, Burian**).

**) Wobžah pschednoschka je wocżischczał Batozki w prěnim cżisle noweho lista sahranicżnych Cżechow „Cżeschskuskoje jedineme,“ wulkhadżaze wot julija 1915 w Krijewje.

W lěcże 1915 dopjelni so 500 lět wot toho cżasa, hdyž bu w Němzach mischtr Jan Huž spalony. Cżeschi narod pschihotowasche so k tomu, tuton sa Cżechow wusnamny dźeń na najžiwjatocżnischu waschnje wosławicz. Wójna to wšo domа sijemożni. Sa to cżežsy krajenjo, kat dalokо hacz so hodżesche, tutón dźeń wopominachu a wozwjeczachu jón na najkrażnische waschnje.

„We Schwizy wuhotowachu so na nětkotrych nětstach cżełke Hužowe žiwjatocżnoscże, kiż mějachu wšo Rakuskej napischecziwny ras. Towarstwo „Svatopluk Czech“ wozwjeczi Hužowy dźeń 4. julija w Zyrichu pschi wulkim wobdżelenju. Maßaryk mějesche cżesti a němski historiski pschednoschk wo žiwjenju a skutkowanju Jana Huža. Na tónzu žiwjeże wěcże namolwjesche Cżechow, so buchu jenownyłnje k nětcżischej reformaziji pschistupili, kotraż so jenoż z pokraczowanjom huzitskeje reformazije. Siwjatocżnoscżi słónczi so je spěwanjom narodnych pěżni a hłownje z horlivje sanjeżenym khoralom Huzitow.“ (K. k. polizja.)

Wo diwaj dnjej pozdźischo so wotnuć Huzowa žiwjatocżnosć w Zenewje wot cżežkeho towarstwa „Sskovan“ we žurli „Reformazije“. Wobdżelnikow Cżechow, Sskowakow, južnych Sserbow, Rušow, Franzowsow běsche na njej pschestyłaz, pschetoż i Parisa bu sa rěcżnika pschepschosczeny žam profesor Ssorbonny Arnošcht Denis a měješche rěcżecz wrsjpjet też Maßaryk, kotryż bě woprawdże z někotrymi cżežsimi evangelskimi bohoběżowzami pschijcżel, z kotrymiż wobkhadżeschе w Schwizy. Wěchu to Franz Pěchet, Gustáw Valchař, Franz Ssoučżek, Jan Schabazky a Oldřich Vanczura, kaž bě jich, hdyž bo posłischo wrócżichu a we Winje sajachu, pscheraźit jich bywschi wuczeż, farar Wirz. Po stawisnischim pschednoschku Denisowem wo smyślu huzitskwa zimskeje bo Maßaryk słowa po cżełku, jenoż na tónzu porcża nětkotre žadny franzowskich.

Tehdyschi Maßarykowy wobsobinski sekretar dr. Leo Sychrava, kotryż sa Maßarykа, jara srědka bo wukhodżowazeho, wobstaraiwaschе wschitke swonkowne należnosce, wo tutej pomnjeczahódnej žhromadżižnje, na kotrejż Maßaryk „šuchо a krótko“ žiwój zyły program rostoji, napisa we „Cżeskoslowenskej Ssamostatnosci“ (Po „Cżeskim Slowu“ 7. a 9. makeho rózka 1919).

Maßaryk rěcżesche je spohladnjenjom do pschichoda. Kóżde jeho słowo běsche kristal kruteje njeslemjeneje wěry, wutiworjeneje we hłubinach, stałetneho narodneho žiwjenja. Kóżda myślicżka běsche je sorncżowzym cżełanym kantżenjom, na kotremż „wulki wojowar twarjeschе žwobodu žiwojeho naroda.“

(Pokraczowanje.)

*) „Winske profily“ 178.

cjata, dopokasuje, so to pišał njejšym. Budu nastupać nowiny hyndom pschinowcjej, so bychu smjekli wuporjedźić. Bych dźakowny był, hdy by so mi słóžiło, jeli so tutón nastawk też hischcze w dalschich nowinach wozjišcheći. Wusnawam dale, so so mi njeje korektura mojeho nastawka pschipósłała. — Moje stejischcze ke šerbskemu ludej a jeho kulturje móže kóždy posłužić s mojich predawschich nastawkow w nowinach a cžasopišach: Oberlausitzer Heimatzeitung 1921, S 131 ff., 1922 S. 105 ff.; w „Heimatbuch Hoyerswerda 1925" pak pišach po słowje na stronje 7: „Widźimy, so tak často sazpěcži Sserbjo pohanskich cžasow njebechu bjezo lud. Zich kultura je na kóždy pad kedyby hódna a jeje wuwjodły su rjane a symjerajne." Dokelž runje na pschedstawisnje Sserbow w Hornjej Łužicy džélam, we kotrejž sym šebi za nadawk stajił, wopacžne a njeobdosmotne ménjenja wo njenjeghódnosći šerbskeje jazneje kultury wotpokasacz, proschu, so so njeby moje stejischcja k „šerbskemu prašchenju" po tamnym njeghódnym nastawku, kotrehož sumpst je s cžischcežischtinu sumjknamt pschewobroczeny, pošudżowało, ale po horjeka najpomnjenych literarnych wudźělkach, jeli dyrbjało so z zyra na to wažnosć klasez, so s tutej nalesnosću saberacz."

Tak pišach we „Ss. N." wot 10. měrza 1925, kaž bórzy bu mi snate, so je so hdyž mojeho wědženja w „Hamburgischer Correspondent" mój wote mnje „Wendischer Brief" njenowany nastawk wosjewił. Mějach tehdom sa mnje, hyndom pschecžiwo faktischim wopacžnostam we wotcžišchcžu protest sapołožić.

K mojemu najwjetschemu dźiwowanju njeje redakcija „Ss. N." sa nusne mékla, so by mi wo nowym wotcžischcžu tutoho dopołnje stejpłaneho nastawka, kaž běchy bez twarohy, powěsć dawa; bych jej na to hyndom tu wotmołwu dał, kajkuž nétko psched zykej sjawnosću wosjewjam:

Wo wotcžischcžu w brafilskej nowinje tohorunja nicžo njewém; njebuch ani praschany ani njedóstach cžischcežischcže listna k porjedżenju pschipóstane ani njejšym k wotcžischcženju nastawka pschicžinu dał. A tónle nétko w šerbskim pschekóžku pschedležazy brafilski wotcžischcež je hischcze wjele hórschi, wošzaha hischcze wjele wjazy wopacžnoscžow hacž nastawk w „Hamburgischer Correspondent". Njewém, hacž dże to na samolwjenje Brafilischi abo pschekóžerja.

Na kóždy pad pak dóžu so tutym najrałnischo wot tamneho nastawka, kotryž drje moje mjeno nješe, kajkiž pak ja spišał njejšym.

Wšchě te wotwodżenja, kotrež je smužity knjes *, samjelczuju šiwoje mjeno, napišał, šu dopołnje knicžomne. Sčym na wotcžischcžu a na podłosły k pschekóžkej w „Ss. N." pschedležazemu, dopołnje njewobdźělseny, tak dalsko, kaž wopacžnosće pschedbleža.

Tukanja, pschecžiwo mi wuprajene, njehodża so sdźerżeć. Jeho ménjenje, so šym pschenémczeny Sserb, je tohorunja njewérne: Ssym narauischi Němz, schtož wo tamnjenja, so šu w mojej šiwójbje też šlowjanšzy predowniza. Abo bylo prawje, nétkajkeho franzowsku „pschefranzowizscženeho Němza" mjenowacž, dokelž Frankoja a druhe germanske narody bo rjada jeho predjedownikow šlužischcja? To njeby drje knjes * jenže prajił!

Nětk pak proschu nalesnje, so so do toho njewderi, schtož nétkajki mlodschi šlajeć abo nétkajki mi njesnaty redaktor w kajkimšchuli dźele wote mnje wopak staja abo wuwostaja abo pschinoschuje, ale so so špitowaczelowe stojnischcžo k nétkajkej nalesnosći po tym pošudżuje, schtož šam sastupuje a to šu horjeka spomnjene literarne méstna a mój nastawk w seschiwku „Wendenland"!

Spomnicž chzu pak hischcze, so „Ss. N." a knjes * mi jara poczeża, šiwój hnéw nad pocžerjenej njespravnoscžu potłóczicž a zyle objektiwny wostacž. Runje wumjetkowanja pschecžiwo Němzam a tajsele wudawanja, so jeczina wobydleri města Budyschina je šerbłka, wudawanje to, kohož njewérnosć by so na podłožku liscžinow a poslednjeho ludliczenja wešce hyndom dopokasacž hodżała, šu pschimérjene na wužadanje kóždeho Němza. Abo pschi je šej šinadj knjes *, so so w němskim stacže też tak stawa kaž w Cžéschtoklowakskej, so kóžde dźěcžo, pokhadżaze s mescheneho mandżelstwa mjez Słowjanami a Němzami, nétko ma na kóždy pad do cžéschze schule khodźicž? Hdże by to postajesiske prawo starschich wostało, za kotrež so „Towarschwo schcžesćanskich starschich" rasnje sasadżuje?

Ale nocžu wótry bycž, runjež mét prawo k tomu. Saleži mi na tym, směrom wo wschich pomérach budźicž a runje snapschecža Sserbam bycž zyle objektiwny.

Kaž ja wuhyšu, dowidźi kóždy z horjeka spomnjenych literarnych méstnow, z tamnymi wopacžnoscžemi njejwaejuje nje nicžo.

Pschichodnje wjazy!

dr. Frenzel.

Pschispomnjenje pschekóžerja Brafilischi nowin?

Jara wažne je sa naš, hacž je knjes dr. Frenzel tamne nowiny — „Hamburger Correspondent" a druhe — nuschwak, „hmjłi wuporjedźicž". Potom drje je tak pschecželiny a pschewostaji jemu tajku wuporjedżenu nowinu abo korektoru redakcji Ss. N. Dże je ta? Nétko je nam hischcze njejašne, kak je nastawk „Wendischer Brief" pod pschemenjenym napišmom do „Hamburger Correspondent" pischischol. Je wón to z druhich pschewisał (z kotrych?) abo je so jemu ručžny original pschipóstał? „Neue Deutsche Zeitung" w Porto Alegre je nastawk po słowje s „Hamburger Correspondent" pschewsała. Sdoro sa mózno njedóżerżiny, so dyrbjeli nétkajki redaktor abo šnadź pišmikłajeŕ tajke sašadne pschemenjenja cžiniz, kotrež nétko k. dr. Frenzel jako šwóji duchowny produkt wotpokasuje. Potom pschemenémczenje jeho pryedotnikow do cžałoh starych Frankow njeżaha, kaž jara sajnjwy pschichod pschinjeże. Njetrjebamy dalsko do pschichodny hicž. Pschekóžerjej a druhim na mjenje nicžo njepołeži, ale na wéžu, a ta sa Sserbow jara swjeżelaza njeje. Ranił je najprjedy knjes dr. Frenzel, hewak žo hórschili njebychmy. Abo je šnadź nétkó mjeno knjesa dr. Frenzla njewužitnje wutrjebał?

Tamny nastawk je zyle wéžowity pschekóženy. So by ta njeluba wéżka je šwéta šo minyła, by najšerje było, so by nam knjes dr. Frenzel nastawk „Wendischer Brief" w originalu pschewostajił. Potom drje knjes dr. Frenzel šam wě, schto na do statistikow prajicž. Runje tajše budże też za w pošlednim ludliczenju za Budyschin. Tamne sta a sta narodnje šmješchanych šwójbow, dale umoły šerbšej wotpadnuły a šapšiwarjo šerbskeje narodnoscže a druhy w p r a w d ž i t u liczbu Sserbow w Budyschinu wo wjele sniża. Mnohy Sserbjo chodża radscho némskemu hacž šapšiwanemu šerbskemu ludej pschitkluschcež. Tajke pschirunanje z Cžéschtoklowakskej je jara šwašlawe, hdyž maja Němzy dosež pšched šwojimi durjemi mjeseż (pschirunaj Prušku). Dopišowarjej niczo na roskorje njesaleji. Ale Sserbja njemóża šej wschitko lubicž dacž. W pošledním cžašu a prjedy šu šo wschelazy némšzy žurnalistojo na naš wušypjali. K tomu mjeseżacz, by chrobłoscž tutych dopišowarjow hischcze špchowało.

Přilopk.

* **Julij a august — reakcionarnaj.** Moskowska nowina „Krestjanska Gazeta" ma mjenje za mešzaz julij a august za njehódnej, dokelž lud njepschestawajcy na tamneju tyranow starelo wékа (Julija Caesara a Augusta) bo dopomina a tohodla „pokrocznischcej" mjenje namjetuje.

* **Sta cžeta.** Ssamo stejaza Jónska w Ameriku bżiche 20 000 dollarow sawostajiła. Wschě tute pjenjesy mjłachu šo po jeje pošledniej woli k wulkotnemu pohrjebnischcžu wuzicž. Wschitcžy jeje pschiwuschi z pschecželstwa njebéchu šo zyle žiwjenje wo nju starali a tuž njemjeschze šaloho lóschta, jim nécžto sawostajicž. Sa wschě pjenjesy, korež sawostaji, dyrbjachu šo drohe kamjenje nakupowacž a na kérchowje z nich rjany pomnik wudźělacž. Sarzadnik sawostajenstwa njemjeschze žaneje pschicžiny, testament powroczicž a jako njeplaczivy wuprajicž. Tak buchu pschiwuschi krunjeni a prawje šo jim sta. Hdyž šo w žiwjenju wo cžetu njestarachu, njetrjebaja jich jeje pjenjesy po šmjerczi nécžto staracž.

* **Pryedy barbjerski pomoznik — nétko dollarmilijonar.** W Newyorkskich bohatych kruhach rěcželi šo hischcze nétko we w sascžlych dnjach pschedatym domskim šwójby Astor, kiž šteji w 5. avenüji (dróży). Tukhwilny schef Astor je tutón palast za 300 000 dollarow na njeßmérneho bohacžka, wikowarja z leżomnoscežemi, s mjenom Benjamina Wintera, pschedał. Winter wuczahny pšched 20 letami do Ameriki a žiwjeschze šo jako barbjerski pomoznik. W bohu jeneho letdeżbatka wobohacži šo pisches wikowanje z tchżemi a leżomnoscžemi a móże šo nétko do amerikanskich bohacžkow liczicž. To nécžto réka. Powschitkownje šo wobžarusje, so chze stary palast tuteje wožebneje šwójby potorhacž dacž a na jeho méšto wulki moderny hotel stawaricž, kotrehož twar niz mjenje hacž 10 milijonow dollarow (=42 000 000 slotych hriwnow) płacžicž budże.

50 pjenjeżkow tuńšo

dostanje kóždy swój nawěšk wozjewjeny, kiž předpołožił 1. julija wocišany wotrězk. Wotrězk hodźi so w měsacu jónu trjebać. K 1. augustej wočišcimy nowy wotrězk za měsac august.

Nakładnistwo „Serbsk. Nowin".

* **Wbojo njeżenjenzy.** S Ameriki šo nam tuta wo pomoz wotaza powěsć pische: Hubjenje wjedże šo nam njeżenjenzam w Georgiskim stacže. Pschcza šaho namakaja šo naschi njepschecželio, so bychu šwojim bobuczkowjekam, kiż njejšymy z Ketami hischcže ženjeni, wošebite dary napalili. Pošledni tajki pospyt běsche pjecz dollarow na léto, kiż mějachu wbojy njeżenjenzy že šwojeje mésinje płacžicž. Stare a mlode žony a holzy podpyrachu tuto pschebehvacže še wschémi mozami. Bohużel, pospyt šo šaho nimo kuli. Hischcze junu mózemy šo hacž do pschichodneho nadběha wjeselicž. So bychmy nétko šwoju wolu pokasali, šmy šo do towarschwa njeżenjenzow swjazali. 34 šobuschtawow mamy hižo. Wschitcži šmy hacž uznajhórschi bój pschihotowali. A hlej, schto nasche knjeżenzcži powědaju! Wone naš wušmětchcju, towarschojo, a njeważa šebi dojcž nasche towarschwo. Nétkore šu šebi pschewodwali šjawnje wosjewjecž, dwě tjeczinje nascheho towarschwa sa dwaj mětżazaj do šwojicž šyczow wjeż. S tutymi khrobłymi chzemy do boja šunjcž. My 34 chzemy žiwotej pokasacž, so mózemy šwoju wolu pschecžišchcžecž.

* **Dalles (pjenjeżna nuša) w Dallas.** Pšched létomaj buschtaj bratraj Ingalls, mějeczelaj nahladneje banki we Dallas w šewjernej Ameriji dla jebanstwa w idealnej konkurenzu (kaž prawišnjski wuras réka) a słamanja dowěry do pschepytowanskeho jastwa tykanej a podżicžo šasudženaj. Wběchtaj wobšłorżenaj, so staj šwojim wobchodnikam akzije narěczałoj, kotrež po wobšłorżenym pytanje nicžo wjazy njebéchu hacž „pol duzenta šuchich bżerow w Arkansas". Mjes tym pak na tutych leżomnoscžach bohate šklady naphty namakachu. Akzionarojo, kotrychž wobhdeżenstwo běsche pisches nóz wjele milijonow hónje, stajichu na to nanjet, so by wběchtaj bo bratraj z jastwa puschczikloj, schtož bo też sta. Pod mójnym wobšławjenjom ludźi, kotrjž jeju jako rjekow wušnéhowachu, buschtaj še hudżbu postrowjenaj a w triumfu wjedżeczu jeju po drohach Dallaša. Wběchtaj šamaj nétkore akzije kupiłoj, kotrež naša nétko wušoku płacžiwosć a šu rjane šamożenje a tak mózetaj bjes šarosce šwoje žiwjenje wjesc. Staj z nowa prozeš sapoczałoj, so by běchtaj też formalnje bo wuwinowałoj.

Směški.

** **Wěrnosć a spravnosć.** Muž, kiž šebi myšłi, so je njewinowacže sašudżeny, dźiwa šo nad napišmom, kiž nad hudnišikimi durjemi šteji, „Wěrnosć a spravnosć". „Mi šo šda," praji policžistej, kiž s nim dźěsche, „to płacži jenož za tu wonka, nic pak za nutska."

** **Maly Pětrk.** Pětrk pschi rańschim myczu: „Macžeńka, ja bych rad z cžornuchom był." Macž: „Cžehodla?" „Potom njeby widżała, hacž šym masany abo nic."

** **Swérna mandżelska.** Mloda mandżelska khwali šo w šabawje, kak jara derje je šwojim mandżelskim wobchadnje. „Njebych wopora wědżała, kotryž njebych rad za šwojeho mandżelskeho pschinjeßła. Dam jemu štajnje pobłednju hubku!" — Sešadu klinczi hłóš dotal njeczežazeho mandżelskeho: „Ale jenož pobłedni!" — Mloda mandżelska njepraješche nicžo wjazy.

** **Se schule.** Burski hólczej dże do schule do šuzodneje wbży. Duzy do schule widźi šwojeho pschecželca s jednej kruwu na polu. S dalcka pschikwola jemu: „No, njeridżeli dżenża do schule?" — „Nė, praj knjesej wucžerjej, so dyrbju dżenża s kruwu woracž!" Hólczej że dże do chże, wróczi pak so po krótkej khwilzy a pschinóże šaho nimo pola. „No, ty tu tola hižo šahy šy, dżenża wésze žana schula njebe?" — „Nė, schula je so wotpałika." — „Tak, nje je so knjes wucžeł šobu wotpałik?" — „Mė!" — „Ach, tak njeje mi też nicžo pomhane."

** **Mudra.** Mloda mandżelska: „Lubuschko, dżenża wostań tola doma. Chzemoj tróschku khartły hracž!" — Mandżelski: „Khartły? Wo cžo?" — Mandżelska: „No nowy kobuk šamnje! Pschehrajesch ty, tak šnėm šebi šama wotpokasacž, pschehraju pak ja, tak šmješch ty mi jedyn wupytacž."

** **Schto méni?** Mlody réšnišli cžże w mješe na šwoju ruku šapocžeż. Wrėnje je nawěschtk do nowin, w kotrymž pisa: „Khmany domjazy réšnik pyta hischcze wjazy wotebérarí k réšanju."

** **Knjeni k šnatej:** „Haj, moja luba, mój muž na tym wobšteji, mi awto kupicž." — Dżowczicžka: Macži, budże potom šaho kóždy tydżeń muž k nam po pjenjesy khodźicž, kaž šaudżene léto, hdyž je cži nan jésone koło darił?"

** **Maly mudraczk.** Macži, schto by s tym cžinila, kotryž by nam wašu w dobrej jiwi rosbił? — Khołowczki bych jemu wuklepała. — Na tak jenož špytaj! Nan je wašu rosbił!

** **Hischcze hórje.** Macž: Ale Jakubko, kajki tola šy? To pak by so šaho s Pawołom bił! Twój wobłek je tak rostorhany, so dyrbju nowy kupicž! — Jakubk: Macži, to nicžo njeschkodzi. Pawołowa macž budże šebi zyle nowego hólza kupicž dyrbjecž.

** **Njedżelski hońtwjek.** Zona: **Mužo, ty drje šo šiwy, w tuthym hrimanju na hońtwu hicž?.** — Mandżelk: Wostaj mje, stara, kak lohko je móżno, so mi błyšk jenoho šajaza saraty!"

* **Stare jejo.** Nas kupi šebi njeżenjeniz jeja k wjeczeri. Mjes nimi nadeńdże jejko, na kotrymž šcžéhowaza šdźelenka štejesche: „Ssym mloda, burska holza, 18 lét stara, rjana a wješeleze myšle! Schtóž chze mje méczi, njech pišа!" Na to scžéhowasche adreša. Mużej šo nejka tak šwobodasche, so hnydom telegrafowasche, hacž je holzka hischcze dóstacž. Na to dóšta telegrafiski wotmołwu: „Pschehodże. Ssym hižo 2 lét wudata."

* **Testament.** Khory šwojemu notarej šwój testament diktuje. Mjes druhim też postaji, so žona jenož potom zyle samożenje dóstanje, hdyž so šaho woženi. „Cžehodla to tak chzeczе?" woprašcha so notar. Khory wotmołwi: „Chzu wěstoscž méczi, so šnajmjeńscha jedyn cžłowjek mje šmjercz wobžarnje."

** **Cžetka.** „Ja lubuju cže, moje dżěczo," prajeschе wuj šwojej šotřinej dżowaju, „je-li chżesch, tak budżeschе moja žona." Holczka pak prajeschе: „Džakuju ko, wujo, nochżu mi cžeta być!"

** **Barlinske dżeczi.** Zusa knjeni chże šebi nétkore pampuchi w Barlinje popschecž. Dokelž pak nochże šama do konditarinje po pampuchi hicž, tak da jenemu hólczej 20 pjenjeżkow, so by po pampuchi schoł. Jedyn dyrbjeschе sa knjeni a druhi sa hólczeza jako myto być. Hólczej że špokojom a sastupi do konditarinje. Bórzy wróczi šo s rjeże z połnymaj lizomaj a rjekuje: „Knjeżnicžka, tu macže 10 pjenjeżkow wrócžo. Dóštach jenož jedyn jeżnicžki a to pošlednі pampuch, a tón šym šebi za šebe šdżerżał."

** **Też šchtwórty schiwórez.** S Upšala pische mi mój pschecžel tole: Wo šlawnym profešoru nascheje starje university, Grenu, powěda šo šcžéhowaze: Profešor Gren pschewerjeje šo ras pšches wodu. Dokelž jeżba na a nje pschedkodho trajeschе, dascheе šo s wójnikom do šabawy: „Prajeże mi ras, rosumiże Wy nécžto wo arithmetiku?" — „Nė, wo tom njejšym cžaš žiwjenja hischcze nicžo šłyschał." — „Jara schkoda," prajeschе knjes profešor, „u jeśe schtwórcž šwojeho žiwjenja pschecžinik." Po tłuhim wocka šaho knjes profešor a praschеschе šo: „Prajeż mi ras, rosumiże Wy schto wo physiku?" — „Nė", wotmołwi pschewóšnik, „niz to najmjeńscheе." — „Wy wohoju, u jeśe hischcze schtwórcž šwojeho žiwjenja šhubił." — Sašo knjeżeschе krótki cžaš mér. Bjes nadżije praschа šo šwoiwa profešor: „Wo astronomiji jeśe tola nécžto nawnył?" — „Schto je to?", běsche pschewóšnikowa wotmołwa. — „A też to niz?. Tu jeśe nétko til schtwórcž šwojeho žiwjenja šhubił." — Nadobo storczi cžołm do šaly. Pschewóšnik wopraschа šo knjeja profešora: „Sże My płowacž naiwutkuł?" — „Nė", wołascheе knjes profešor a wupjeraschе šwojej ruzy. — „Na, tuj dżerżeże šo mje, hewak šu schtyri schtwórcže Wascheho žiwjenja šhubjene."

** **Pschelepany domownik.** Knjeni Schlewzowa pschi telefonje: Mózeżeże mi prajicž, hacž je mój mandżelski we korczynje? — Domownik: Nė, pola naš njeje! — Knjeni: Ja Wam tola dozpła šwoje mjeno njeprajach! — Domownik: To je wschо jedno. Hdyž šo tu nécžto za mandżelskimi brascha, tak tu żenje njejšu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 16 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobdźełanje so staja we nawěšku a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 162 **Budyšin — srjedu, 15. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Nahódnoscenje dolžnych sapiśow.

Po wobsahnjenju němskeho zejma maja žo hypotheki z 25 prozentami, industrijowe a podobne dołżne sapiśy pak žo z 15 prozentami nahódnoscenja. Namjet dr. Beša, kotryž bě za industrijowe obligazije a podobne dołżne papjery 50 prozentow nahódnoscenja žadał, je žo wotpokazał.

Wo wotplaczenju hypothekskeho dołha sozialdemokrat Ströbel źiwdowaze rozsahnjenje poda: Wothódnoscony hypothekski dołh žo hišćeze ras z tym pśihlědowši, jo ma žo wón hakle za rjad lětow wotplaczić. Wěricel město źiwotich 100 hriwnow jenoż 25 hriwnow dóstanje a te hišćeze rjec wjele podśišćo. Wjele hypothekskich wěricelkow je we wulkej nuzy. Sozialdemokratija je žebi myśliła, jo dyrbi žo wróćopłaczenje po możnosći borzy stacz. Wona tehodła namjetowaše, jo dy žo wróćopłaczenje w sćitnych ratach, a to prěnja w lěcu 1927, druha 1929, tśeca 1931 a póslednja w lěcu 1933 pśichwjeśi.

Kompromisowe strony žu tele a podobne namjety sozialdemokratow wotpokasale. Pśichodźaca kompromiš je hišćeze hubjeńśi dyźi knjeźerstwowa pśichodoha, po kotrejž dyrbjesche wróćopłaczenje w lěcu 1935 śkónczene byc. Nětko dyrbi žo pósledne wróćopłaczenje hač do léta 1938 swoźtorcyć. Pódła § 27 postaja, jo ma žo lětuje jenoż dźesaćina zyleho dołha wotplaczić a to niz wjazy dyźi 1000 hriwnow. S tym žo dožiwśikam lěpšina dawa, sćitoż žo ś niczim njechodźi woprawnicy. Trjebamy žebi jenoż na zatasźiwo wunyślicy, kotrejž z zlami płaćiśiwu powyšći a wulke dobytki do saka tyka. Runje tak płaćenja tśmanu žu wobźěźerjo tśěžow. Dyrbi tola swoj 1. haprele 1926 podružniśki pjenjes měrowom wuježokosćej doložnyc. **To wospamjenja sa tśěžowe wobźěźidstwo mańserdu lětneho dobytka.**

Dr. Beš je ž prawom wokpjet na to pokasał, jo sakoń dołżnikam lěpšinu dawa, a to tehodła, dokelž maja mjes dołżnikami samozéji pśichowaju, na kotrychž sajimy žu kompromisowe strony dźěłale.

Powyšcenje invalidnych rentow.

Sozialnopolitiski wubjerk němskeho zejma je namjet powubjerka pśichilał, kotryž je sa pruhowanje powyšcenja rentow z invalidneho sawěźenja postajeny. Po tym dyrbi město dotalnych mjezowych klažow sćeśaj mjezowych klažow stupnjeć. Sa mjezowu klažu I (hač 6 hriwnow tydźeńskeje mjezy) je žo pśihnoschk na 25 pr., sa mjezowu klažu II (6—12 hr. tydźeńskeje mjezy) na 50 pr., sa mjezowu klažu III (12—18 hr. tydźeńskeje mjezy) na 70 pj., sa mjezowu klažu IV (18—24 hr. tydźeńskeje mjezy) na 100 pj., sa mjezowu klažu V (24—30 hr. tydźeńskeje mjezy) na 120 pj. a sa mjezowu klažu VI (pśiwes 30 hr. tydźeńskeje mjezy) na 140 pj. postajił. Powyšcenje renty na 1. augusta, powyšcenje pśihnoschkow 28. septembra do mozy stupjeć.

Marokkowszy wojazy wobžadzenu Němsku wopuśćeża.

Kaž „Matin“ z Wiesbadena zhoni, marokkowska divizija, kotraž nětkole w Pfalzy, a to w Londonje a wokolnosći leži, swoje stejiśćejo w blížśim cźasu wopuśćeji, so hy žo do Marokkowskeje podała. Dalšeji marokkowski regiment a regiment algeriskich śćelcow staj jeno runja hotowaj, žo z wobžadzeneje Němskeje wotwoźeć. General Naulin, kotryž je sa słowneho wójskowego roskazowarja w Marokkowskej pomjenowany, je z Wiesbadena wotjeł, so hy žo pśches Paris do Marokkowskeje podał.

Hrožazy strajk dźěłaćerjow Barlinskich pśinarnjow a wodywodow.

Dźěłaćerjo Barlinskich pśinarnjow a wodowodow žebi dle pśichibżerazeje drohoty žiwnosće wjetšeho mjdu žadali. Dokelž je žo jim wona zapowjedźiła, žu žo rozsudźili, kśiwokwacz. Pśichi wothłosowanju je žo 90 prozentow dźěłaćerjow sa strajk wuprajiło. Pśichipśušcne Barlinske wyšcnosće žo prosyja, jo bychu strajkej w dźěłarnjach, kotrejž žu sa Barlinske wobydlerstwo žiwjenjaważne, sadźiwale. Němski dźěłowy minister pyta mjes dźěłaćerjemi a wyšcnosćemi pośrědkowaćz.

Wotschkodźenje Němskeje sa deportowanych Belgiźanow.

Sa cźaš źiwótkowje wójny žu Němcy Belgiźanow z nadpyłnosću z Belgiskeje wotwjedli a jich musowali, němske wobstejerstwa twaricz. Tuźi deportowani Belgiźenjo žu swójsk sakazili, kotryž žebi wotschkodźenje sa pśichinjeźene dźěło žada. Němska je swóliła, 55 000 Belgiźanam, kotrychž je k nuceźennu dźěłu we wójnskim pałnje wotwjedła, 24 milijonow belgiskich frankow wuplaciś. Kóždy deportowany by w pśescerěku nimale 450 frankow dóstał.

Nimoměry wulka licba politiskich jatych w ruskich jastwach.

W ruskich jastwach je nětkole 85 000 sozialdemokratow, anarchistow, ratarjow a dźěłaćerjow sawrjenych. Jenoż w Archangelskej guberniji je 11 000 politiskich pśestupnikow, z kotrychž je 2000 njedorosćenych.

Jendźelsko-ruska napjatosć.

Swonkowny minister Chamberlain je ruskeho pósłanca Rakowskeho, kotryž je žo z **Moskwy wróćił, pśichjał.** „Daily Telegraph“ pisze, jo je Chamberlain Rakowskemu rekł, so jendźelske knjeźerstwo bolschewiskim propagandu pśicesnjo Jendźelskej najkhutnišeho potrubnje. Ruska dyrbi dźensa wědźeć, so žo njemóże wjazy na ruske-jendźelske wikowanjske trjeźenje powołaś, hdyž nale propagandu njesćitaji.

W delnim źejmje je Chamberlain na wopraschenje wotmolwił, so móże rjec, so je žo Ruska z ruske-jendźelskim wikowanjskim trjeźenjom swjatała, so žo wichcje njepśicelśeje agitacije a kommunistiskej propagandy pśicesnjo jendźelskemu knjeźerstwu wostaji. Tehole swjatanje pak žo Ruska njeje dźerźała.

„Morning Post“ wot žywjocyo ruskeho dopisowarja zhoni, so **Němcy někotre na wojerskim wobsronjenju bolschewiskeje Ruskeje dźěłaju.** Pśiched někotrym cźasom staj dwaj sotnjerjej reakcionarneje němskeje **strony** w Moskwje dźěłanje **jedojtych planow dojednałoj.** Někotři němscy wězywuśtojni sa krótki cźaš z nadawkom do Ruskeje pojeźdźetaj, so bychtaj tam dźěłanje jedojtych planow pśichpśawiłoj. Dale chze bolschewiskie knjeźerstwo pod němskim dohladom municijske fabriki w Uralu a źrjedźnej Ruskej nastawiś.

Hórniśi strajk w Jendźelskej.

Hórnicy wuhlowych podkopkow w połodnišćinu Walsiu žu dźěłacy pśestali. Licźba strajkowarjow žo na 20 000 wobliźa.

Pomoz rumunskeho knjeźerstwa w Beßarabiji

W Beßarabiji žu žo kaž w južnodnej Ruskej fśitža źnd njeporadźile. Rumunske knjeźerstwo je tohodła w Beßarabiji wobschérnu źyeź sastaraźnych organow postajiło. Wone maja beßarabiskim wokrjesnja pomhaś, kotrejž žu žo z njepokradźenjom žnjow potrjechile. W kóždej gmejnje je komisija postajena, kotraž je starosći, duchownehu, wucerja a bérki wobsteji. Wona pomoz potrjebnych wupytuje a źito rozdźela. We wokrjesnych městach žu wokrjesne komisije srjadowane, kotrejž žu w stajnym swiśu z centralnej komisiju w Bukarestu. Wobydlerstwo žo žiwnosći z potrjebnišimi narodnych bankow wudawa, kotrymiž Narodna banka sa tuton nadawk kredit pśiśinje. W potrjechenych krajach žo dawki njeźběraju. Na wschelakich měśinach žu wschelake sjanne dźěła sapoczeli, so bychu ludźo sasłužbu namakali.

Strajk namórnikow w Awstralskej.

Sthromadźizna namórnikow w Melbournu je wobsamkła, strajk wuwołaś. S tódźom, kotrejž z awstralskim brjohom pśichipuwaja, žo njeźmjé žanych tworow wukšaś. Pśichi strajku je 4000 namórjakow wobdźěli. We wschelakich pśichstawach je 8000 namorjakow bjez dźěła.

Konkordat z Južnoslowjanskej.

W blížśich cźasu žo konkordat mjes banjom a Južnoslowjanskej wobsamknje. Bamž chze dowolić, so žo w Južnoslowjanskej starosłowjanska liturgija wužije.

Wójna w Marokkowskej.

Njewuspěchi Rifanow.

S Parisa žo 15. julija pisze: Połoženje w Marokkowskej je žo w pósłednich dnjach połepśiło. Njepśicelśelske nadběhi w krajinu Tafy žu wobłakle, a Abd-el-Krim wójsko pśicelśeju Fesej shromadźuje. Postupanje pśicelśiwo žyknym franzowskim wotdźělenjam nima wukhładom. Ssylne nadběhi žu žo wotrafyle a postupanje Kelaa je Rifanam jenoż poražanje pśichinjeźło. Tuźi žu dyrbjeli na wojownischcu někotre sta morowych sawostajiś. To je pola nich wuwjasce; pśichetož hewak morowych pśechezo žobu bjeru. W krajinje pola Lukkosa žu Rifany na schpanisko-franzowske stejiśćicźo nadpad cźinili. Do Tafy žu žo europiske žony z dźěcźimi wróćźile. Wjedro je pśichihódnisće, dokelž je wokhłódło.

*

Wschelake powěsće z Marokkowskeje pósmjacz dawaju, so žo we wójskowej sestupnjej krajinje wjele attentatow stawa, so bychu žo pśichoty k offensiwy generała Naulina pśichkasyle. S Kajablanki žo wutoru wjeczor tśi pśichoty ponjedźiśu, kotrejž žu žo w nozy wot 12. k 13. julijej stale. Powě žo, so žu na jenym letanišću někotre bomby mjetage lětadła spalili. Jenemu adjutantej je žo poradźiło, sadźěwacz, so žo wschě lětadła spalichu. Na druhej stronje žu źyptali, składźiśćicza munizije sapalicz. Wo dwěmaj druhimaj attentatomaj žo z wokolnosće Kajablanki powěda. Daloko rozsćerjene kommunistiske pśichipahanstwo pjecza hromadźe z Abd-el-Krimom na sniczenju francowskeho wójskowego materiala we sestupnjśim kraju dźěła.

Abd-el-Krim pośtricenje měra wotpokasał.

Kaž „Matinowy“ dopisowaŕ zhoni, je Abd-el-Krim **měrowe** namjety, kotrejž žu žo se schpanskeje **strony cźinile,** wotpokasał.

'Njemčery w Chinje.

Jendźelsko-amerikańsko-japańska jenotna fronta pśicejiwo Chinje.

Kaž „Times“ z Tokio powěda, je žo mjes Jendźelskej, Ameriku a Japanskej politisća jenotna fronta pśicejiwo Chinje dojednała. S dobom je žo wobsamkło, so ma rozsyrjaźy hnd wo Shanghaiskich njemčerach žudźiś. Jendźelska je swóliła, jendźelskich sastojnikow wróćo wjacz, je-li so wy to nuźne a wujaśnjenje praschenja było, sćitoż je so njemčery samolwiły. Sjednoczene staty žu žo wuprajile, so nochcedźa žebi žadacz, so bychu žo wukrajanam jich nětcźišne prawa wsale.

Feng-Yu-Shiang wo chinesim fśežu.

Barlinska „Germania“ je rosprawu wo rosrěcźenju z „fśicheśijanskim generalom“ Fengom Yu Shiangom wosjewiła. Kaž je znate, general Feng zyle pod wliwom rusich bolschewikow śteji a žo jako źiwólniwy grat w jich rukach trjebacz dawa. W tutkhwilu wón w Kalganje pśicebywa. Dopisowaŕ pische, so žo z runja nječa barakatelstwo wjazy dyźi 40 000 wojakow twari. Wschudźe žu nowotwary widźecz, kotrež žo kładu, mosty žo twarja, pucze žu wuporjedźuja. Wjazy dyźi 200 automobilow na puśćicznowej drohi z Kalgana do Urgi k pśichwalenju rusich bróninow źłuji. Nětkle 3000 Ruśow je w mésće a hišćeze wjazy žo jich wocźakuje, mjes tym so žo druhi wukrajenja sjubinja. Kalgan poczina pśchedstrašiśchcjo Ruśkeje na jeje nym puću do Chiny bywacz, mjes tym so je Urga hižo jako samóńt ka bróvje do ruki Ruśkeje pśchesch̄ta. General Feng žo njej kondźił, pokoju Mongolskeje dla źiwojich chinešich planow Ruśkej pśchewostajiśćej.

W žiwojim rosrěcźenju general Feng wo Shanghajskej nalěžnosći praji, so je ju nabyźnosć zuseho imperializma sawinowała, kotruž budźe China kruce khłostacz. Wón je stajnje hotowy, wojowarjow sa źiwobodu podpjeracz, kaž dalóko to samóźe, a žo nadźija, so bychu pśchecźiwo Jendźelcanam a Japanzam źiwój wottynknjeny kónz dozpiłe. **Chzemy hospodarski rjap Jendźelskeje w Chinaje złamacz.** Na praschenje, hacz wěri, so k wójnje doźdże, wón praji, so žebi to njepścheje. Smy měrny lud a spytanu, po měrnemu puću k źiwojenu samérej dóńcz. **Jeli so pak žo tónle pospyt njeporadźi, a Jendźelska sašałka wostanje, potom dyrbja brónje rěcźecz.**

Na praschenje, koho ma za stratschnischeho, hacz Jendźelcana abo Japanza, wón wotmolwi: N kóždy pad Jendźelcźana! Japanska ma žyłnische wójsko, tola **Jendźelska je wutrajnischi pśicejiwnik a korjeń zuseje nadstatoseze.** China k měrej njedobźe, doniž žo nóż Jendźelsteje w Chinje njeje złomiła. Swjatk wschěch Aziatow nastawa, Ruska w tutym wojowanju bjes imunenjenja na dźiwelej stronje steji a w Indiśiej propaganda dźěła, so by žo měrnosć rozśěriła.

Na praschenje, hacz žo nowe hibanje też pśchecźiwo druhim zuśym mozam měri, Feng ź dorasnom wotmolwi: **Njeźimy žebi jenje na to pomyślili, so bychmy swoje hospodarske sćiłki k europiskim mozam wotlenili.** Pśchejemy žebi, so žo druhe mozy ź bojstom na žane wasćnje njepotrjecho. Na praschenje, cźehodła ź dała podawkow w Kalganje pśchebywa, **wón snapśchecźiwi, so w Kalganje nadawki na njeho**

čakaju, ja kotrej su **wschě** jeho **mocy** trěbne. **Wotmyslik žebi je, Mongolstu rozwicz ju samožny wobstatk Chiny ščinicz.** Mongolam njeje móžno, so bychu do žiwjeho kraja kulturu sawjedli, wón je so ć Ruskej do tuteho nadawka dźělił.

Na konzu general Feng Yu Shiang praji: Powědajcze we Němšćej, ščo sće tu w Chinje widźeli, a **njesabudźeje rjez, so budźe nam zbožudźo měrneho němskeho ludu při wobnowjenju Chiny přichežo witane.**

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 15. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +2, thermometer wo dnjo +20. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 737, hygrometer +1, thermometer we nozy —1—15. Wuhladny na njestajne wjedro. Wječera rano jewješe so nižina wot hrjedźnoseńskeho morja hač do rajšeje Europy. Wulěžki tuchi **wišu** při**nje**su **nimo**rjadnje **na**schin **krasanam** hyšne, haj **šiwokoite** dešcheze. Tak też bě wječera, mjes tym so mějachu **wjeczorna** a bóle połnoźna Němšća rjane wjedro. Wysšina čehnješe so wot Biskawskeho saliwa hač do Schwedskeje. Wobstajne wjedro nam tola hišćeze **nječ**kwa, dokelž je schkleńza trošćku na hrosne sćěža. **Najšk**rje **šu**ćemu **nje**wjedra. — Jutše schwórtk **šlónčko 4.05** hodź. stźahża a **so 8.07** hodź. khowa. Mžaznk stźahża **po** połnozy **1.03** hodź. a **so popołdnju 4.14** hodź. khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutše schwórtk:** Čopło, žuchło rjenje. We wječornej Němšći so zamróčinje. Po zbyłej Europje so iowjedrinje. W Jendźelskej mutno a dešcheżowato.

— **Prěnja žerbska lěkarka.** Wječera **pón**dźelu popołdnju 13. julija 1925 stónči **cześ**ćena knjeńna Hańža Kubaschez **swo**jowanje **swoje** lěkarske pruhowanje na med. fakulcze Lipčanskeje univerzity. Knjeńna Hańža Kubaschez narodźi so w Khasowje a je je **ſtoru** žerbskeje **ſiſtowaczelki** a wučerki Marje Kubaschez w Połeńnjach. Knjeńna lěkarka **ſtudowaſche** najprjedy na **wuczerſtwo we Erfurcze.** Pozdźišcho **zak** rozsudźi so, lěkarſtwo **ſtudowaczez.** So by na univerzitu **ſmě**ła, wotpołoji **maturiſke** pruhowanje, na kotrež bě so privatnje pschihotowała. We žywotnych **ſcžěhowaczych** lěkarſkich **ſtudijach wopytowaſche** knjeńna Kubaschez **ſchtyri ſtawne** univerſity. W Lipšn **nětko ſtónči** žiwoje **ſtudije.** Knjeńna lěkarka budźe **nětkole nětorе** njedźelje w Khasowje pschehowjaczz a swoje derje, haj **naj**rjeńše **ſaſtuſene** próſdninu w ſtarſchiſtim **dom**je **wuji**ſcze. W nasmuje **pak** nastupi knjeńna Hańža Kubaschez **ſwoje aſiſtenſke** léto na najtžawnišej **němſkej** univerſitze. Wjele **ſwoja** a Božeho **žohnowanja** naschej **cześ**ćenej **prě**njej **žerbſkej** lěkarzy!

— **Sserbske towarſtwo „Radźija“** w **Budyšinje** wotmě wječera wječor ½9 hodź. měsačnu **ſchromadźiznu we Sserbſkim Domje.** Knjes **pschedsyda Krjeczmar wo**tkrri **ſchromadźiznu a powita pschitomnych, kotrychž bě** so **nahladna** liczba **ſcheſcha.** Na dujowym porjedźe **ſtejachu wſchelake wažne wuradowanja.** Knjes dr. Schleza **wospramoſcheſche wo wſchotowarſtwowſkim ſtźeże w Kulowje a ſpominajuſche woſebje na cześćaku, kotrež je wſchelakich ſtron pschi tajkim wichoſperſkim ſtźeże nastaw.** Pschedpołoži **ſbohom fotografije wo ſtźeże, kotrež šu so jara derje poradźile.** Mnohi je **žebi** rěčo **ſkafachu.** Sa **wopytowarjow ſtóla je to rjana bohomuſcheſka na lube, kam pjche žiwjene hodźiſki.** — We dalſchim jednanju pschiwza so **postajeny program** za dźěławoczu towarſtwa we **běžnym** měſacu. Towarſtwo pschihotuje so mjes druhim tež **ſaſo** na **jubilt** do rjanych **blišich Rabo**ź. Se **ſtrony** pschedsydy **ſchcze** bu 22. julij za **jubilny** dźeń postajił. Knjes wyſchſchi **telegrafowy inſpektor Kubjeńca nanuſeńe**, dźiwajo na ratarſki lud, kiž ma je **žnjemi** dźěło, **jubilt** na 25. julij **poſtajeć.** Po dalſchej debaczje so namjet jednohłoſnje pschija. **Jubilt** do Rabo**ź wotmiſje** so tak 25. julija. Wokolne a bliſke ſerbſke towarſtwa, kaž tež wſchitcy Sserbja w **tamniſchich ſtronach** su hižo **dźenſa** na **tutón** wjeczor **pſcheproſcheni.** Bližſchi porjad so hiſchcze we „Ss. N.“ **wo**ſſewi. Sapočatk septembra **pak** ma so **wotměć jubilt** ſerbſkich wokolnych towarſtwowu, ſjednonoczene je **Sokolſkimi** jednotami, na **Cžornobóh.** To je namjet **„Radźije“** na Domowinu. — **Namjet** kuješa **ſapiſowarja** Duczmana, **wuczaſy protokola** wo mjezachowanych ſchromadźiznach we „Ss. N.“ **lóžoh** raz **wo**ſſewjecz, so pschija. Tehorunja so jenohłoſnje pschija pschedmjet wo wobſchérnišej agitaziji k ſpomoženju towarſtwa, kiž we pschedźěwda ſchromadźenym pschedpołoži. — S tym do**we**cza**rſke** jednanje **ſwoje** wobſahmknjenje a ſ **nje**kotrymi **wjeſele** ſanjeſenymi ſpěwami so **ſchromadźiſna** ſtónčźi. — **Porjad** wo dźěławoczi **kóždeho** tydźenja so **kóždu** sobotu a **pón**dźelu **wo**ſſewi we „Powěſtnika“.

— **Budyšchći ſtrajk** abo mjdowa **mi**ſa je so dale **pschimótřila.** Kaž hižo w Drježdźanach **ſaſtáwcy** tydźeń **nekotre metalſkowe fabriki**, tak też w Budyšchinje **zahdźeli pón**dźelu **maſchinſzy** dźěłaczerjo w Johnez fabrzy ſ dźělom **ſaſtachu.** Tukhwilu **potaikim** w Budyšchinje **ſtrajkuja dźěłaczerſtwo** ſukenje, **kotříž** wjatk **ſaſtachu**, dźěłaczerſtwo **firmy A. W. Altmann, kotříž** hižo **zuły** tydźeń **ſtrajkuja** a wjetſchina dźěłaczerſtwa we Johnez fabrzy. Wuſamkujeni ſ dźěła **ſu** twarſzy dźěłaczerjo a tak wot **ſchwórtka ſaſtáwczeho** tydźenja wſche **privatne** a **ſtawniſke** wuraſtwa **wotpoczuja.** Tuchwilu **ſtrajkuja potaikim** we Budyšchinje na 550—600 wosobow. Mjdowa **ſwada** dźa so ſ **kóždym ſajom** khutniſka **być.** — **Kaž ſtyſchimy**, **ſtrejſu zyleńm němſkemu ſtatej** w **blišim** czaſu **nowa** czeſka **kriſa, dokelž šu hoſpodarſke położenja Němſkeje** jara **ſchpatne.** Němſka njemóže we **ſwojim** kraju **ſwoje twory wjazy wotbyć, dokelž je wulki njedoſtatk na pjenježach.** Nichtó njemóže **twory kupować, dokelž ſu pormo** druhim **płaczíſnam pſche** drohe. Kóždy **žebi jenož najmuſniſche wězy kupi**, kotrež ſ **ſwojemu ſeſkuſenju trjeba.** Pschewożowanje a pschedawanje **twarow** do **wukraja je** ſ dale **wjeſchcheми wobcežnoſcemi ſjednoczene.** K tomu **pſchidruži** je **ho hiſchcze zlona wójna.** Jeli **ſo** dźědowarjo a dźěłaczerjo w **blížíchim** czaſu **njedorosmija**, **uſtrjehowany** ſo **žanych dobrych** czaſow w **pschichodźe** nadźijeć.

— **Saradźenja pſche tuberkulozu budźe** hač na dalſche jenož **pón**dźelu wot 3—4 hodź. popołdnju a **saradźenja** dla **cžěſchkich dźěczi jeno wutorch wot 3—4 hodź.** popołdnju **wotkewrjena.** To wosjewja měſchczańſka rada a **ſpomožeſka wyſchnoſcź.**

— **Porjedźenja.** W sobotnišchim cžiſle so pisachu, so je **knjes Jäckel** w Kamjenzu pschedsydu „Landbundu“ ſa Kamjenſki wokrjeſ. Tonn tak wjele, je jenoż jeho **ſarjadnik** (Geſchäftsführer). To najſkerje jen „**ſchtar**“ wobdźał njeje.

P.

— W cžiſle 159 piſachmy, so w južnej Afrizy w cžłowjeſki **nop namakali**, kiž je **200 000 lět** ſtary. **Rěko** ſo nam ſdźěli, ſo ani do Afriki **hicz njetrjebamy**, ſo **bychmy tajki ſtary nop** widźeli, ale w naſchej **lubej Saksej maamy wjazy koſcžow** cžłowjeka, psched **ſmajnjeńſcha 250 000** lětami. Tute **koſcže leža** w **muſeju** w Kamjenzu. Schkoda, ſo njeje też narodny dźeń tutych ſtarych dźědow ſapiſany.

S **Wbohowa.** Sandźenu njedźelu wječor ½10 hodź. **pola tudomneho žurnaliſtarja Kubjeńka wohelí wuzwrci, kiž bě ſo ſ ſtóſmiſkej ruku ſaložił.** Wohnja ſo ruče dohladachu. K haſchenju pschijědźe Lukowſka ſtykawa prěnja a **wohelí ſala.** Też Njeſwjacžadźiſka ſtykawa pschijědźe, **tola njetrjebajsche dźěłacz.** Nastała ſchkoda je **ſmadna.** Sapalerja hiſchcze nimaja.

Se **Sarécza.** Sandźenu **ſobotu ſałoži ſo we** naſchej **wſy dobrowólna wohnjowa wobora.** Jako **hejtmann abo** rošłaſowar **wuſwoli ſo jenohłóſnje k. ryczerſtwabłeńći** najeńć **Wałti.** Wón tuto **ſaſtojnſtwo ſ dźakom pschija.** Pschi **ſałożenju dobrowólneje wohnjowe wobory ſo też k wohnjowemu dahladowaċ Schubert ſ Njeſwjacžidła zoby wobdźeli.** K **ſchromadźiznje pschijamkny ſo hiſchcze dalſcha wjeſela ſabawa**, kotraž hač do **běleho** rana **trajeſche.**

S **Khróſcježa.** Wječera **pſched** wječorom cžehnjeſche cžeſke **hrimanje pſches naſchu** wjeſ. Błyſk dyri do **mašinowe** **brónje kublerja Furja Cžeſke** (Wróblez) a **ſapali.** Na **dobre ſozo njebě na měſtnje**, hdźež **dyri**, žana **ſkowa.** Cžeſkanu **runje do brónje woſy ſtorckachu.** Tak **běchu hnydom k rukam.** Kóſty, kotrež ſo hižo **palachu**, **wosbeſje ſ minimalnym zahaſchachu.** Mózachu wo Božim **ſwarnowanju** rěcžeć, ſo **pſchi tym wo žiwjenje njepſchihódnu.** S tym mamy **ſajo dopokas**, **tak ważny je minimalnowy** apparat **ſa hoſpodarſtwo.**

S **Nalbiz.** Njedźelu **popołdnja na kemſchach tudy w je**nym dworje ſtarſche **žonjace kolo kradowjku.** Kolo je **ſtaſchi „Janko“**, ma cžornu **podſtawu a cžorne ſchtitanke blachi, žołte ſwjezdy ſ cžornymaj ſmuhomaj, horjeſchtorjene wodźidło, lovedowy ſamoběh a ſwónczk ſ napiſkom „Originał Janko“.**

S **Kamjenza.** Na tudomnej Wojerowſkej dróſy **ſraſchi ſchtaj nježdźer wječor wokolo ½8 hodź. auto a kolojźidny do ſo. Někotři Hrabowſkeju kolojźiduri pschiſtóſchcu ſ ſcheſcžanſkeho kolojźidneho ſwjedźenja po dróſy.** Tu pschiježdże **jim auto nayichecžo.** Prěni ſ **kolojźidnych ſo na nim ſo hlada.** Auto **drje hnydom ſaſta**, tola ſ **kolojźidnym ſtaſchi**ſche **do ſo ſraſchichtaj. Kolojźiduri bu ſ zyłej mozu ſ kra**na **pleſtr wjerchnjeny.** a ſo na **nosy ſhěrro ſrani**, tak ſo **wjazy dale hicz njemóžeſche.** Kolo ſo tak **wobſchkadźi**, ſo **bě dalſcha jězda** na nim **njemóžna.** Schtó je na njeńcžu **wina, budźe, kaž ſo ſda, dyrbjeć ſnd roſſudźić.**

S **Mojerez.** Ssamomordarſkſtwo **ſpyta dwójzy wuwjeſcź jednym tudomnym elektrikarjom.** Wón **dźiſcheſe ſebi we ſwojim wobydlenju ſ dybſaczym nožom na wuběrnaj rukomaj hibič pscherěnjacz. Tola pak ho jenoż we ſhibowadlach ruk**ow **ſrani.** Druhi **ſobinwobydlerſ jemu rany ſawjaſa.** Po**ſdźišcho ſebi ſwowa ſpyta žiwjenje wſacz a kó ſo je ſamym nožom do mutrobnja.** Tola też to **ſo jemu njepora**dźi. Ssobuſtawy dźěłaczerſkeje **ſamaritanſkeje kolony** jeho do tudomneje **khorownje dowjeſchu.** Mandźelka **ſwada je ſ winu na wotmyſlenym ſamomordarſtwje.**

Se **Srjetneho Hóſza.** Mužke cžło **namakachu ſaſ**dźenym njedźelu rano w hrjebi, pschi dróſy, kotraž do **Bukowa wjedźe.** Cžło jako 63-lětneho **jamoweho** dźěłacžerja Kreawza ſ Bukowa ſpóſnachu. Jako **kraj ſaj hewak ſ dźěła dźeſche**, jeho po **puczu Boża ruczka ſaja.** Wón je po **lětakſim wuprajenym hnydom wumrěł.**

S **Wochos.** W naſchej wſy **ſu**jeſeſche **njedźelu** wulke **žiwjenje.** Tudomne **kolojźidne towarſtwo ſwjeczeſche ſwój ſałożeńſki ſwjedźeń**, na kotryż bě też wjele druhich **to**warſtwow **kolojźidneho ſchporta pscheproſcheny**ch, kotrež wſchitke w cžaſu psches naſchu wjeſ cžehnjeſchu. W Kerlizy **nowej parketowej žurli běhu ſ prěnjemu raſej reje a kolojźidni tu też ſ ſokami reje jěſdžachu.** W Kerlizy **ſahrodze běchu karuſel a wſchelake druhe ſawjeſelenja.** Bě **ho wjele ludu**, też ſ **wokolnych wſow**, **ſeſchło.** Wſchitkim je **ho jara lubiło a też wjedro je tomu hojiło.**

Z Łužicy.

— Se **Shorjelza.** S **rukeje jatby domoj wróčći ho tele dny wóły Gritzner ſe Shorjelza.** Gritzner bě we po**ſledniim cžaſu we Nowo-Nikolajewſku we wjeczornej Sibirſkej.** Hiſchcze jedym Shorjelzan, wěrſty Strahler je **tam we měſcze Jokuiſk jaty.** Nadźijonnje ho też tón **bórſy ſ ſwojej ſwójoje wuwćzi.** — Też w tudomnych **traſe**njach **ſu ho dźěłaczerjo ſ dźěła wuſamkli, dokelž běchu do**tal**ne wjdowe jednanja bjes wuſpěcha.**

Zapósłane.

— Zyły kraj **ſwjeſki tyſnaſkline pschiſłuſchenje Po**rheńſkeje k Němſkej. Mje je tutón **ſwjedźeń trochu pscheſpěchowapił**, cžim wjazy, **hdyž ſ zyła žadyn pschiſcheł ſwjedźenſkow njeſłyſny.** Napinchi **mój měrkuch abo po**mjatk, so **hdy ſtejdźił**, ſ kajkim **ſkutkom Rheinſka je ke Němſkej pschiſchła abo hdźe ta Němſka je ležała, ke kotrejž je pschiſchła, ale njemóžach niczo druhe ſpomnicz hač wony rjany ſpěw, kotryż młodźi ludźo hiſchcze dźenſa pſchi wjeſelej ſabawje ſpěwaju: Die alten Deutſchen, die ſahen auf beiden Ufern des Rheins, ſie lagen auf Barenhäuten und tranken immer noch eins.** Wopraudźe **ſym dotal teje myſle był, ſo je Rheiu pranémiſka rěka, toharunja kraj na jeho bokomaj. Ale cžuz ſo tola ſkudźu pscheſwědczicź. Hiſchcze mam hiſtoriſki atlas ſe ſchtir**ſkich lět a tam ſtejі na karcze **„Europa w lěcze 476“, pschi deſnim Rheinje „kraj Frankow“. Tuczi Frankojo pak ſu pranémiſli ſud, kotryż hiſchcze dźenſa pschi Mainje bydli, hdźež je Sserbow pschemohł. Druha karta pokaża tamny kraj w lěcze 888, po tym ſo běchu Karolingojo kraj khorle Wulkeho mjes ſobu roſdźělili. Tehdy bu**ſcha **„Oſtfränkiſches Reich“** k ranju hač k Łobju a k **Baltiſkemu morju**, k wjeczorn pak hač dalako do **nětkliſcheje Franczouſkeje. Tutón kraj pak je „das heilige römiſche Reich deutſcher Nation“**, kotryż je njepschestawaja hač do lěta **1806** wobſtał. Też **žana druha karta hinaſchi njepokaże njeda. Moje ſchkolſke lěta pak teja dalako naſad a łohke wědomoſnje pſchepytowanje je dale jchło a kaž to w naſchim cžaſu waſchnje je, ſtare wěrnoſcze na hłowu ſtajiło. Tohodła dyrbi jara dźakowny był, hdy bych „Sserb. Nowiny“ pſches ſwojich wězywuſtojnych ras roſkładi, na kotrych podawkach ſo tutón tyſnaſkliny ſwjedźeń ſałožuje. Abo ma zyły ſwjedźeń nětajti druhi wotpohlad, kotryż my njeſdźetani hajazy njeroſumimy, tuano tón, ſo bychu korczmarjo ſaſtłužbu měli abo warſu nowinarjo nješchto k pisanju.**

Njewědźeły.

Ze susednych a dalších krajow.

S **Pirny.** Tſi **cžełata** mějeſche tele dny kmoc **kublerja** Kurta Jäkela w **Markersbachu.** Wſche **cžełata ſu hoch** detal ſtrowe.

* S **Kamjenizy.** Cžeſke awtowe njeſwoże ſta ſo **tam**dźenu njedźelu wjeczor na ſtatuej dróſy, kotraž ſ Glaſchawy do St. Egidien wjedźe. Fabrikant Ota Zöhler ze Krimičzowa jědźeſche ſe ſwojim awtom a ſajěže we **nie**dróſnym kole do hrjeble. S tym ſo wjazy rafow **ne**cžiſny. Hójcł, kotryż ſ nim ſobu jědźeſche, **bu hnydom** morjeny. Kühler ſam a druhi hójcł ſo cžežko **ſkale**ſtaj.

S **Ochsatza.** Pod jara sylnym wodpórjenjom zyleho wobydlerstwa, wschelakich organisazjow, nimale 100 towarstwow, schulow a wyschnoscjow mesta kaž tež wonkowinych Ochsatzkich krajenjow je so njedawno w sjawnym pohedenju wobsankko, so ma so po 20 letnej pschestawzy w lecžu pschihodnemo leta wulki domjinski zwjedzeń se zdjalom po mjesze, wustajenju, wodzenjemi a starožitnostnimi mjesze a wokolinje, falwjeseleński park wotmerz. Wubjerki hižo dźekaja. Pschedsydstwo je prěni mesčanosta dr. Sieblitz pschewozak. Wschě napraschenja, pokwy, pschecza a pjenježne dary maja so na mesčanskeju radu sćacz.

* S **Engelsdorfa** pola Lipska. Cžežke autowe njesbožo sta so tele dny w Engelsbergu. Sankarski mišchtr Pfeifer z Lipska chadzesche so je swojim autom jenemu druhemu autej wuwinyc. Jeho wós srafy do jereje wischinu, poča so wjerhacz a srafy dale do wischowneje hudy, kotruž powali a na jene polo wjerchny. Sydz mešerjel so jenož z wulkej prózu wukhowa. Cži, kotriž we autu hedźachu, buchu z njeho wjerhnjeni a so srankchu. Lipskowski architekt Bürgan padny pschi tom tak njesbožownje, so po mjeżu do thorownje wumrě. Wón bě sebi nop roskaukł.

S **Lipska.** Psched pschihožnym sudom we Lipsku mešesche so tele dny pinczuk Krökel samoskwjecz, dokelž bě swojeho nana skónzował. Krockel bě so we starschisstwu wobydlenja z nanom swadził. Jako jemu nan nekotre pilny wutłoži, sym do njeho nekotre raty tšeli. Jedyn wusšeł trjechi nanej do schije. Na tutu zanu wón sa dwaj dnjej wumrje. Wobskorženy swindawische, so je so wbarał. Sšudniswo jemu njewerjesche, ale wotkudži jeho, dokelž bě hižom pjedy wjazy rasow thlostany, na 10 let thostanje. Cžesne prawa so jemu na 5 let wotrjeknychu.

S **Lipska.** Strudhu sjujerej pocžerpi na tudomnym hlowinym dwórnischczu wuczeř Arthur Krämer z Glauchawy. Wón dzjesche na prózdniny wotpucžowacz. Pschisdže pschepospe k cžahej, kotruž hižom jedźesche a dzjesche hischcze na njon stupicz. Pschi tym so pschehlada, stupi nimo a pschidže pod kola. Cžah jemu nóp rožbi a rutu rostorha. Jeho jenož jako cželo wukhowachu. — S drubeje strony so nam hischcze powe: Pucžowazy so hižo pjedy k cžahej pusčeżichu, hacž bě cžah pschijel. Jako wón nětko pschijedże, so lud z hromadami k njemu cžischczesche, so by kždy najspschedne mesto dóstał. Pschi tym wuczerja, kotruž dzjesche tehornnja se swojej mandželskej sapuczowacz, na kolije storczichu. Wón padny a wjazy wosow psches njeho pschejedże. Jeho mandželska hakle po 10 minutschinach wo tutym njesbožu zhoni a so njemalo wustroża. Po tutych žnowach njebě wuczeř je swojej ranjenej njedobžinoscju do njesbožja pschischol, lac bu wopor ludoweje njewospomnjosce.

* S **Lipska.** Jedyn tudomny policajski sastojnik setka na drózy nekotrych 10-letnych hólzow, wot kotrychž jedyn 35 cm dolhu wótrn granatu njesesche, an njewedžo, kak straschnu wež na pschi sebi. Sastojnik jemu ju wotewsa a da ju dwóma wežowustojnymaj muzonaj, so bychu ju njeschkódnu sčinile. Jako so hólza praschachu, z kotrel je ju wsal, prajesche, so je ju njedaleko palmowoje sahrody se jenje wuczahnył. Po wótrnu jedna so tu wo lehwo tšelesnego procha zdobywanje gardy z cžasa Lipskowskich njemcerow. Policija mesnu pschewyhuje, hacž bu tam hischcze wjazy taskich abo podobnych bróuow njemamakaju. — W Lipskowskich zahrodnarskich kupjelach hrajkaschtaj žebi dwaj hólcaj pschi wuzbowanym kolole. Jedyn z njeju padny do wody a so kepi. Mischtr kupjelow so podarmo prózowasche, jeho sasso k žiwjenju nawróczicz.

* S **Annaberga.** 27-letny sjyn tudomneho wikowarja z sinom w blescha tele dny nadobo [illegible]. Wón dari tak straschnje, so dyrbjachu policiju na pomoz sawolacz. Jako nětko k njemu dwaj policajtaj pschischtaj, so wowrótnjeny do njeju z bjowonymi slowjanami, abo schtož jemu runje do rukow pschischło, sa-

Wonaj sinm niczo njewunczinischtaj, ale dyrbjeschtaj sylnischu pomoz worzakacz. Mjes tym bě so wowrótnjeny we swojej sjtwi skhował. Tu z nim ani pohnjenja policija niczo wjazy wuczinicz njemožesche. Skónczuje wojnjowu woboru na pomoz sawolachu, kotraž na wowrótnjeneho nekotre bowdy wubi, so bychu jeho slubdżili. Tola tež to niczo njepomhasche. Wowrótnjeny wschu mózu nadobu z wokum do ludzi pschi tom. Mjes tym nekotži smuježi sastojnizu na tšeżu salescha a so wot tam do wobydlenja podachu. We žamsnym wokomiku skoczi wón z wokum won na nistu tšeżu. Tola tam so sastojnikam poradži, jeho popadnycz a wuwjalacz. Jeho do thorownje dowjesechu.

* S **Oberbielau.** Saildżeny schtwórtk rani dyk kublerja Adolfa Wiedemanna cžežko, kotruž dzjesche jowjenu pschichodnemu žiwej pomhacz dźiwjeho hyka pschiwjasacz. Dyk Wiedemanna ke kortej pschipre, a jeho wjazy rasow na wutrobnje a cžele šylnje wobdźelasche. Lekar wuprají, so je so injesboženemu wutrobnjowa wobruczka flamala. Rosnjemdrjenego dyka w hródzi z nowa popadnycz, bě jara cžežko.

* S **Opolna.** Pokladnik Zobler pschi tudomnym krajnym sahydlenischu wuthawje je tele dny z 20 000 hriwnami cžeknył. Do jebanstwa je tež mloda knjeni, nekta Schulcžina, jeho sapleczena. — Tež pschi krajnej wschedźenjskej wyschnoscji je jedyn pokladnikki sastojnik z 5000 hr. cžeknył. Sa klóstnikomaj nimaju šleda.

* S **Georgsmaloy.** Spešchnik pschejedże saldżene dny na želesnischej cžarje pod mostom na Nowogersdorfsko-Rumburgskej drózy 50letnu njesnatu žonu. Hlowa jo jej hnydom wot cžela wotdżeli. Cželo do Rumburgskeje cželownje dowjesechu.

* **Cžežke njesbožo pschi nowotwarje.** W Egeru tele dny twarjenje na Neumannjskim namješcze twarjachu. Nadobo padny nimale 3 metry wysoka murja na 5 dźelacžerjow. Dwoje jo hnydom morischtaj a tamni tšo so cžežko sranichu.

* S **Litomericz.** (Lekar jako wopor powolanja.) Praktikti lekar dr. Hugo Maczek z Ottenburga bě z lekarjom na tyfus khorych. Jako 5 mešerjow we swojim powolanju tfutkowaschе, bu sam z tyfusom nanyknjeny. Hacžrunjez so lekarjo najsnažnomischesche wo njeho staradu, njemožachu jemu tola žiwjenje wukhowacz. Wón hakle 29 let stary wumrě.

* **Amundsenowy nowy plen.** Amundsen chze wospjet expedizijn na sewjerny cžop wuhotowacz a to z pomozu wulkoletadow z Dornierskeje tworuje. Hacž budże pschi tym z Nansenowej expedizijn hromadże dźelacz, kiž chze z zeppelinom tam dotecz, njeje hischcze wósle. Najskerje budże Amundsen pjedy hotowy hacž Nansenowa expedizija, kiž chze hakle 1927 k sewjernemu cžopej nastupicz. Krjesu so zofaja.

* **Sšmjerne khlostanje w Jendželskej.** Na wopraschowanje wotnolowi jendželski prawjenjski minister Johnston tuto: Wot leta 1901 sem je so w Jendželskej 624 wosobow k šmjerczi sasudźiło. Mjes nimi je 545 muzitich a 76 žonskich. Sšmjerne khlostanje je so wukonjało z powjatsom 656 rasow pschecžiwo muzitim a 5 rasow pschecžiwo žonskim.

* **Dalscha krozel w pschichodnej wójnje.** Jendželske powodny pschu wo nowej jendželskej podmorskiej lodzi. Lódź je najwjetscha w khódbym nastupanju. Wona leži blizo Chattama a poplawa wokolo sweta. Na lódzi je 121 muzi sylne muzitwo. Lódź samože 2½ dnja nadobo pod wodu wotlacz.

* **Dary k saloženiu Roma.** We lecze 1923 wowjeczi je so saloženje Roma k pruwjenu rasej jako stary sjujety dżeń. Tej letha a to 20. haprcze je so wschudże 2672. narodninty mesta Roma wosmujeczichu. Wschě wobkhody bechu sawjene, nowiny njewotdżadachu, Italski kral wobkladowasche hebi wurywnanja na Nawschtwowinym namješcze. Staroštawne narduine dźesco dóšta drohotne dary.

Kujeżerstwo dari mestu, ko reka skarne wobżedżerstwo pschindże do mesčerskeho wobżedżerstwa, Kapitolinsku hórku, hórku Monte Mario, powostanki kupjelow „Stoteje khéże“, stary domcž Celimontana, z kotrehož masch najkrasnischi napohlad na Romom. Nimo toho hischcze dari kujeżerstwo „archeologiski pschekhodżowanski puczik“, pschi kotrymž wjele starych romiskich pomnikow a rostrudankow leži. Wschě tute mesta pschetwari mesto do sahrodow, kotrez Rom je selenym powjasom wobdaja. Skónczuje dósta mesto hischcze twarjenja pridawschego klóschtra zwjatseho Nalwschtyna a „Minerwiny dom“. Pohledni pschetwari so do schulskeho Rima, w kotrymž so potowuczowanske filmy pschewjedu. Wschě tute dary pschewjedżechu ku zwjatocznje w zwjedżenskim pożedżenju na kapitole. Powjez je nalchennu cžasej runje napischerjo. Wschudże pytaja stary swoje wobżedżerstwa rosschérjez a meštam a wsam wobżedżenstwo pschikrócžicz. Tu pak runje nawopak.

* **Wlodyl na hlebji.** Americanski sjujenik powieda wo cžornuchach, kotiż w sjujednej Afriży bydla: Hdyž jedyn wlodyk (Häuptling) wumrje, položi so wosrjedża wjzy na mary. Hdyž pak to wjazy njeidże, — w afrikanskej ezjopiocze dżen po cžela dolho njedżerża —, potom tykm wlodyka sterje khéże, schtož je z njeho sjujtwjeno, na hlebiju a popjelu to, so by so trochu dżeże dżerżało. Pschi wschej tutej prozdnorje sluchaja wokolo żedżazy, schto ma wlodyk hischcze w žumjerczi k složenu swojeho roda prajic. — Hacž wjele mudrelo z toho wuthadża, njeje nam tamny sjujnik bohużel lawosstajił.

Najnowše z cyleho swěta.

W Zitawje zu nekotre za dżelacžerjow w dżelarskich Fanomenischi jedżnych kolow dżeło stojiże, dokelž so jim zadana wyschicza mida njeje pschiwolila.

*

W nowym konjenju Bahreuteldskeje wubehanje, w kotrejž 50 wubehanskich konjow stejesche, wuton wohen wudyri. S pomozu polizje so poradzi 36 konj wukhowacz, 14 koni je so spalilo. Po sdacju je konjernik wohen sajmowel, kotrehož cžeło zu w konjenju zle thylene namakali. Knthowane konje zu z dżela roscžekate. Nehdże 8 koni njeje so hischcze namakało.

*

Bolharske kujeżerstwo je wobsamkło, wschitkich wuczonych z gymnasija w Sofiji wusamknyez, kotiż komunistiskim nahladam hołonja.

*

Tež kolonialne wójsko w holłandskej Jndiskej je so z komunismom natknło. Nekotrych wojakow a korporalow zu dyrbjeli z wójska wusamknyez, dokelž kommunismej pschiwinyża.

*

Do Pekinga zu tži ruske letadła z Moskwy pschileżake.

*

Pschi wulkej horzoze, kotraž wot dweju dnjow w Sjednoczenych statach polnocznje Ameriki knježi, je so wjazy dżeli 60 wobydlerjow se skónzom zajahało. 26 ludzi keži wulkeje horzoty dla we wodze wuczeż pytachu, so tepi.

Přilopk.

* **Kelko druzinow rostlinow a swjerjatow je na jemi?** Na tuto praschenje, kiž je žebi hižo tak mnohi pschirodospytnicy pschehonjołoži, wotmolowi nam prof. Wolff we jennim cžasopisu. Liczba nam dżiwja snatych druzinow swerjatow je nehdże 465 000. Najwjetschi dżel wunjelenija pschekasuje, njemuizy nehdże 380 000, a to na 173 000 druzow. S nich je w Němskej jenož 2schez 6000, dale hischcze 60 000 druzinow mjetelow, 55 000 kózkoschidlaczkow, 44 000 dwujoschidlakow, 53 000 pjikowych druzow, 11 000 runotschidlaczkow a 9000 njemischich druzinow pschekasujezow. Mjes 55 000 kózkoschidlaczkami je 6250 druzinow mrowjow. S tutych druzinow pschekasujezow je so w poslednich 40 letach jenož 115 000 druzinow nowych namakało. W lecze 1886 bésche wuczezam jenož 272 000 snatych. Se zapuczkow liczachmy tehdom 24 700 druzinow, z njemischkischowych 31 200 a z drubich njerjapuczkow 16 000 druzinow. K nim pschidże du hischcze nekotre tyżaz, pomérnje niża liczba pschekasujezow w pschirodnamju. — S rostlinowy mamy lepschowe liczby: W lecze 1917 bżchu na 149 500 druzinow snate, k nim pschibrinża so hischcze 50 000 hrjbikow a 22 000 druzinow mochow, pschesow a druhich plezenych rostlinow. — S sicžkow spórjenjenj, so maja wuczeni na tutym wjedomostnym polomaj dosez a nadosez ho prózowacz, jeli dżedża we wschitkich wuthnjenjach lhez. Chzesch-li je cas wospjetacz, tak masch tu najskerje składnosez, gdyż cžasi swojeho žiwjenja po papjerje zhadowacz. Niż jenož knihi, nż, zyle knihowanje mózesch se swojej wedomosczu wupiczicz.

* **Schto žebi proschercjo sażkuża.** Pschi jednej jendželskej morskej brjohy leži hlawna kupjel Bath. W kóždym lecze khwata tam wulka liczba khorych a hewak wuhojenja trebnych. Kóżde leto pak sforza na nahladnu liczbu proschcri, kiž jich wobczežuje. Mešerjezanjowo pak nochze swojich pjenježnikow khudzicz a tuž je so rosnuchko, proschercjam a proschertkam wešu rentu pjaczicz, so njebohym stajnje na dróhy lezale. Proschercjo tu so na to hnydom zhromadzili a so hórschili. Woni pschikhdu, so nochzedża we lecze prosycz, zadaja pak sebi, so je jim pokoja jich dokhodow dopuschka wupiczicz! Mešerjezanjoza je so zswórkuje pola proschcrskeho wubjerka napraschowal, kelko mešerjezanje sażkuża. Proschercjo namjetschadnu mżpocžinje po 32 puntach (to je 320 hriwnow). Za sjym je so tež do Bathskich proschcri sapiżacz dał a jedyn wótra domu a sażkuża za swoje bjeskarostne žiwjenje mešerjezanje 320 hr. Dajž bżdżej tasta pschesjenjesej mjes mešerjezanjstwom a mešerjezanami knjezi, tam kżdże hischcze cžestnje rjemjeżdżo.

* **Johanna z wokuzujenym nożom.** So mlodnym, wjele pożadawnym, rjanym zónikom pischeze dezre njeczini, bżdż mużej, kotryż je so z najsepschimi wuhladanmi do jenje z nich salubował, kerbik dadża, dyrbjesche rjana wu-

Hospodarski rozhlad.

Serjedu, 15. julija 1925.

Wežerawschе kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,65
1 jendželski punt	20,39	100 cžeskoslow. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81.46	100 pólsk. markow	79,80

Efektowe kursy po wežera na Barlinskej burzy swjasu wotdrjebjowachu. Němski industerizy cžesnje njedostatk na pjenjezach. Schto ponuka najrjeschiu wuthwarjenja tawaru, hdyž njeje pjenjez, so mohło so shrjschnow nakupicz a nutrow pjaczicz. Wjele industrijow je koni je schtoro dżelało. Aktionarosy dividenty njedostawaju. To mnohe njewabi, industrijelne akzije kupowacz, mjes tym, so spravne banki pjenjezy tola hischcze z 10—12 proz. sadanja. We kursach statnych a wojnskich pożczonko o so mało pschemeni.

Produktowe wiki nakhlicza so ke skruczenju žitnych płaczinow, kotrejež wežera płaczżny hischcze harje stabyle njejżu. Mnża jako trochu lepje dżejesche. Wežera pschecjesche zentnar

w Berlinje

rożži 11.15—11.40 hr., jecžmjenja 9.70 hr. hacž 10.75 hr., wowsa 11.65—12.15 ft. hr.

W termińowym wikowanju:

sa julii: pschenicu 13.17—13.30 hr., rożki 11.10—11.12 hr., wowsa 9.57 hr. hacž 9.52 ft. hriwnow.

Na pschedań:

Wós promenadowy, w Budyschinje na Rykarskej hrjbi 33 II na prawo.

Wrożeń pólna, 9/12 m., Schiffner w Budyschinje, na Wjeleczańskej drózy 15, telefon 523.

Wuk k pschihuschczenju, knjezi dwór w Kupoj

Kżeżo, nimale 1 khórzom pola, w Dażinje 66. Dalsche wukażuje parmy rżsak w Dażinku.

Sko pytaja:

Vlidarski sa dżela na rataschkich maschinach E. Frenzel we Budyschinje, na Drjezdżanskej drózy 11.

Rżmišli. Uhlemann w Budyschinje, na Lubijskej drózy cžo. 7.

Pomocnik w Budyschinje, Fichtowa hasa 9; mlokarnja we Wjózanach.

Hołza do domu w Budyschinje, Bórklin 91; w Kamjenju Anger 50.

Kowarski. Zeiler w Brěžnje pola Kamjenza; Pawoł Schołta w Borschczi pola Mikowa.

Schkrowe dewesche.

Barlinske prohukowe wiki, dżenja dop. 3/11 hodż.: Na witkach ztoro zanoho wobroża. Tendenza: krajna a mérna.

3/12 hodż.: Kż psched hodżinu.

Płaczżny na Barlinskich produktowych witkach.

Kito a wotżowe žitnje po nimi ako 1000 kg, jewol 100 kg. płaczżny su klotej hrihownje.

	14. 7.	13. 7.		14. 7.	13. 7.
Pschenica rożka	— 225-228	270-275 225-228	rapk. wosuchi	15-17,70	15-15,60
nakti. jecžmjeń	200 215	200-215	poch. melasko	9,50	9.0
nat. jecžmjeń wowsa	— 233-243	— 233-243	jeroschella	13-15,25	13-15,25
kukurisa (Mais)	215	—	dżerwaze krużki	22-24,40	22-24,40
pschenicżn. mukle	33-36,00	33-36,00	żerny	24 26,00	24,0 -26
rżana mukla	31-33,25	30-33,25	wotka	26-27,50	24-27,50
pschekicż. mukle	12-12,80	12-12,80	lany wosuschi	21-22,00	21-22,60
clane wotrubki	13-13,40	13-13,40	modre łupiny	12-13,00	11-13,00
rauż	340-355	340-355	rolte łupiny	15-16,50	14-16,50
lane žiwjo	385-390	385-390	žymo, 50 kg	3,40-4,00	3,30-3,90
hroch	25-26,50	25-26,50	hlona, rżana	1,00-1,45	1,00-1,45
pjeluschki	23 26,50	23-27,00	„ pschenicż.	0,90-1,30	1,00-1,45
			„ wowsjana	0,85-1,20	1,00-1,30
			„ jecžna	1,00-1,40	0,95-1,00

dowa Johanna B. ſ Erfekety na ſwobi k ſwojej najwjetſchej ſchkodze naſhonicź. Dokelž běchu ſo wſchitcy mkodſi muſojo zyſeje wokoliny do njeje ſalubowali, dyžyſche ſwobi jedyn ſ nich, wěſty Ludwig M., rjanu wudowu ſa ſwobje ſwjeſcicź. Wón poſticzi ji tohodla ſwoju ruku ſa živjenje. Johanna pak jeho thrable wotpokaſa. Na to ſo jaſpětny lubu tak roſhnjewa, ſo wuſwolenej ſiwjeje wutroby ſuče nóž wotkłužny. Johanna dyrbjeſche do thorownje. Ludwig pak może někto w jaſtwje ſ dobrej thwilu na ſwói njeſkutk ſpominacź.

Domowininy kućik.

Fotografije ſe Kulowſkeho wſchetowaŕſtwowho ſlěta.

Mamy tu 8 krażnych fotografijow ſe ſlěta. Pſchedſtajeja wożebje dexje: 1) katoliſki kwaž, 2) wós a žujenſki cžah Ratařſkeho Dorota a pizowarzowy wós, 3) dźeł ſerbſkich khohojow a towaŕſtwow, kaž Jakeničanſku Bjeżadu, Khrośćanſke towaŕſtwo knjeſnow, Khrośćanſku Jednotu a druhe pſched Bjeżadu, 4) towaŕſtwo Handrij Sejler we Laſu a někotre dalſche towaŕſtwa, 5) druži, knjeżny hacź ſ cjeſtnym hoſcjom; 6) Sokoſkiſi cžah, 7) holanſki hrib, Ralbičanſki „Liliju“ a někotre dalſche towaŕſtwa, 8) Błótowſki ſdołm a někotre towaŕſtwa ſ nimi.

To ſu rjane wopomnjeńſki na naſch lětniſchi wulkotny ſlět a radźiny wſchěm wobdźelnikam kaž też wſchěm, kiž budźichu rady pódla byli, ſo bychu ſwobi tute rjane wopomnjeńki ſkaſali. Wopomnjeńce ſ cžaſom ſdźěłnje. Wobrazy jo nam pſchece ſaſo wobnowja. Do kóždeho towaŕſtwowſkeho archiva ſluſcha zyła ſerija. Radźiny towaŕſtwam, ſo bychu ſwobi pſchipokožiłe wopomnjeńſki album, hdyž ſo fotografije pětnje ſalěpja. Po pſchecju dyzenu jón też towaŕſtwam hnydom pſchipraſchi.

Pſchi tutej ſkladnoſcźi dopominamy towaŕſtwa na pětne fotografije ſ lońſchich ſlětow (Khwacźańſkeho a ſokoſkeho), kotrež na ſkaſanje damy ſhotowicź.

Rjane fotografije ſ Kulowſkeho ſlěta płacża ă 0,60 hr., ſ tmiwſchi: wulke 0,90 hr., małe 0,35 hr.

Sću w Domowinje wupokažene, móża ſo też po cźiſłach ſkaſacź, kaž ſu horjeka naſpomnjene. **Domowina.**

Swójbne powjeſće.

Sſlubjeni: Arnoſcht Förſter w Budeſtezach ſ Charlotu Kaiſerez ſ Barſina. — Konrad Flada ſe Lichtenſtrina ſ Irmgardu Belickez we Hodźiju.

Semrěli: Marja ſwud. Zieſchankowa ſ Budyſchina, 85 lět. — Max Wörbita, krajnoſudniſki rada w Budyſchinje, 52 lět. — Hańża Fröbowa rodź. Szymankez we Dolnjej Hórźy. — Hana ſwud. Oppowa rodź. Müllerez ſ Budyſchina. — Michał Auguſt Groſa w Budyſchinje, 82 lět. — Arnoſcht Sauer w Budyſchinje.

Swěrowanaj: Jann Cyganſki a mandźelſka Gertruda rodź. Heringez w Budyſchinje.

50 lětny jubilej hłowneje skhadźowańki

pod proſeckorſtwom wyſokodoſtojneho knjeſa farara Jakuba Scheweźika w Khróſćizach.

8.—10. žnjeńca 1925 w Khróſćizach.

Hłowna ſthadźowańka ſchcyroſchnje ſerbſti lud na ſwój 50 lětny jubilej do Khróſćiz. Thdźenje dotho hižo ſchihetuje ſwjedźeńſti wubjerk jubilejny ſjeſd. Se wſchej ſtarośću je ſwjedźeńſti program ſeſtajał. Zyle wuhotowanje ma nanajlěpje ſrjadowanc. Nimo ſerbſtich ſtudowazych ſtuthuje hiſchcze wulka liczba hoſczi pſchi jubilejnych ſwjatoczнoſcźach. Wjazy towaŕſtwow je ſo do jubilejneje ſłużby ſtajiło. Zyle nječhto wożebite chzedża ſhromadne mozy ſerbſkemu ludej na ſjeſdże pſchedwjeſcź. Wſchudże hižo pſchihotuje ſo pilnje. Loińſcha hłowna ſthadźowańka w Hornjej Hórźy je dopokaſała, ſo njeſmy ſtare tradizije hiſchcze ſobyte. Sławne mjeno hłowneje ſthadźowańki ſhromadźi też lětha ſaſo zyły ſerbſkeho ludu.

Kóždeho Sserba, kóždeje Sserbowki hežło rěka:

Na 50 lětny jubilej hłowneje ſkhadźowańki do Khróſćiz!

W. S.

Pſchiſp.: Cźitajcze też cźaſopiſ ſerbſkeho ſtudentſtwa „Sserbſki Student“.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wjeleczańſka gmejna wo dowolnoſcź k wuporjedźenju mostow a brjohowych murjow nad Butrowej wodu proſy. Tute mosty a brjohi ſu ſo ſ wulkej wodu thěrko wobſchkodźiłe. Wuporjedźenja maju ſo wunjeſcź na honach 430, 16ńa, 378, 378a, 374a, 378a/1585, 438a/32c, 442, 442/443, 434b, 430c, 443, 435b, 437, 440, 443e, 437, 438c, 440a, 340a 443b leżownoſtnych knihi ſa Wjeleczin. Tutón namjet po § 33 wódneho ſakonja a § 17 pſchemyſłoweho ſarjadniſtwa ſ namołwjenjom wożjewjamy, jeli ma nječhto pſchećiwo tomu nječhto wuſtajicź, ſo by ſwoje měnjenje podpiſanemu hamtſkemu hejtmanſtwu pſchednjeſł. Wobždźelniży, kotriż ſo w tutym cźaſu njeſamołwja, ſchubja prawo na kajkimžkuli pſchećiwjenju gmejnſkeho ſarjadowanja.

Hamtſke hejtmanſtwo w Budyſchinje.

*

Schtwórtk, 16. junija, dop. w 9 hodź. budu ſo w pſchedźadowanſkej runnjoſći ſudnistwa ſcźěhowace wězy na pſchedźadowanje pſchedawacź: 1 pišćhowy ſoja, 4 wuczahowanſke błida, 6 pleczenych ſtołčkow, 4 połſtrowanych ſtołčkow, 1 komoda, 1 kuchińſki khamor, 4 ſtołcźi k piſanſkemu błidu, 2 dubowaj ſtołčkaj, 1 ſchpihel na ſcź-

nu, 6 ſchpihelow, 1 hapihka, 1 myjna komoda, 2 dr... ſtowaj khamoraj, 3 kołebate ſtólcźi, 1 patentowa matraza, 1 dubowe błido do ſalona, 1 błido do jědźernje,, 2 draſnaj wěſchakaj, 2 pyſchnej błidźe, 3 ſofy k leżenju, 1 wołnjana matraza, 1 nóżny khamorcźk, 1 błido, kuchińſki khamor, 1 piſanſke błido, 2 ſt. žonjazej cźahnikaj, 1 brift. pjerichcźeń, 1 wjeſcźi košuch, 1 piſanſki pólt, 10 bleſchowych konjałka, 1 vertiko, 2000 zement. kamjenjow, 25 m. zement. platow, 2 mužazej jěſdnej kole, 1 wulki ſtoł k leżenju, 7 ſudowu běłeho wina, 1 ſud žołtkowego palenza, 1 ſud ſcherry brandy, 6 wołoſkowiſkich wahow, 1 myjne błidko ſ marmorowej platu, 1 kulowata pila, 3 elektromotory 5 PS., 7 orig. tyſtow khołejowego pſchiſpyka, wjazy trjebanych meblow, 1 mužaza cźorna ſukńja ſ łazom, 1 ſchatowa praſa, 1 ſchporitſi wós, 1 wołjowy wobraz, 1 fotografiſki aparat, wjeſchi dźeł zigarow a zigaretow, 1 piano, 1 kulowate błido, 50 bleſchow ſelta, 4 pišanſke maſchiny, 200 ſydłowych pſchikrywow, 1 pjenježny khamor, 1 klawěr, 25 litrow arraka, 1 knjeſki wós, ſ ſjomi kožanymi ſydłami, 3 žitkowe khamory, 3 piſanſke błida, 1 łožo ſ matrazu a pužankom.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Fotografije z Kulowskeho zlěta móża ſo w ſekretariatu Domowiny ſkazać. Hlej dźenſniſki „Domowininy kućik.“

Budyšin. Jednota „Sokoł“ ma kóždy ſtwórtk wječor we 8 hodź. zwjeńcowanje w towaŕšowni na Hornčerſkej haſy.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ ma njedźelu, 19. VII. pop. w 2 hodź. ſwoju generalnu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: Předpołoženje zličbowanja, nowowólby a druhe ważne dypki. Dokelž ſo tón króſ wo wosobitej wěcy jedna, je nuzne, zo wſě ſobuſtawy přindu. Tukhwilne předſydſtwo.

Małeſcy. Dźěći Sokolskeje jednoty maja ſtwórtk wječor w 7 hodź. zwučowanje. Kotrež do Českoſłowakskeje pojědu, ſo zapiſaja.

Pančicy. Jednota „Sokoł“ w Pančicach ma pjatk, 17. julija, wječor 1/2 9 hodź. pola Bělka we Wudworju zhromadźiznu. Wſě aktivne a pasivne ſobuſtawy dyrbja wěſte přinć. To je kóždeho ſwjata winowatoſć. Starosta.

NB. Też předſydſtwo Khróſćanskeje a Wotrowskeje ſokolskeje jednoty ſo na tutu zhromadźiznu přeprosy.

Rakecy. Serb. tow. „Lipa“ za Rakecy a wokolnoſć ma přich. njedźeln pop. w 5 hodź. zhromadźiznu, na kotruž wutrobnje přeproſuje předſydſtwo.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźeł: Arnoſt Bart w Brěžanach, — za newěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Saisonske wupředawanje

Započatk pónđźelu, 13. julija

To budże naš najmócniši porażak a naš **najwuspěšniši**

Tu njeje žaneho dźiwanja na ſamsne wudawki, ale jenož na radikalne wuprózdnjenje ſkłada, njech płaći štož chce. Tehodła ſmy naše płaćizny na fantaſtiſku ſo być zdawacu tunjoſć přinjeſli.

Pónđźelu, 13. julija ſo započnje!!!!!!

Staraje ſo wo to, zo ſće w prawym čaſu pódła, přetož čiſčenca budże zaſo njeſměrna

Płaćizny we wukładnym woknje pokaża wſitko

Telefon 12. **Welſec kupny dom w Kulowje** Założeny 1868.

Štóž potrjeba

jaſke jahodki a kałački

dostanje je najlěpje pola wišnjoweho najeńka

Leimera we Luſcu pola Njeswačidła.

Hypothekowe poźčonki

na ležownoſće, kiž ſo k ratařſtwu wužija, wobſtara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najſpěšniſo

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlěpše poručenja.

Poručam:

kalk 38/42 proc., **Domašowu rudu** 15/17 proc. **koſćowu muku**, 4 proc. dusyka, 24 proc. fosfor. kiſaliny, **kainit** 15 proc. Dawam 8 njedźel čaſa k zapłaćenju abo při hnydomnym zapłaćenju 1 1/2% ſkonta

wuhlo z płaćeńſkim čaſom wo 1 měſac

Burje, kotriž chcedźa ſebi wuhlo z lowry wotew. njech ſo zamolwja.

Jurij Cornak we Łazku.

Gritznerowe kulojtołódźičkowe ſpěšnošljaki, najlěpša šijaca maſina ſwěta

Wulki **ſklad** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaćiš je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijaceych maſinow

Jan Witek w Ščijecach.

Jurij Hänſel

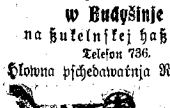
w Budyšinje

na Žukelnſkej haży 34.

Telefon 736.

Hłowna pſchedawańnja Rud. Sačka ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Skład ratařſkich maſinow a gratu wšěch družin.

Mała živnosć

z maſivnymi twarjenjemi a 5 kórcami pola a łuki je hnydom na předań. Wšo dalše je zhonić

w Hornjej Hórcy čo. 9.

Mała khěža

w znutřkownym měſe je hnydom na předań. Bliže je zhonić pola: **Ewan Knappe na Wilhelmſkej drózy 21.**

6 młodych hus

6 njedźel ſtarych, je na předań **w Hněwſecach čo. 22.**

Nimale nowa

ſykanjowa maſina

a

hospodarſki wóz

je na předań. Dalše je zhonić **w Bude ſteach čo. 10 b.**

Transmiſije

kóždeje družiny

wolije, benzin atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gast

w Budyšinje

na dźewowych wikach čo. 27.

Rjany žołty **korbarſki wóz** tunjo na předań na Schäfferskej dr. 22 delka na lěwo.

Kurjatka a prawaki

kupujetaj po kóždej dźělbje

Bratraj Wieck

w Běłej Wodźe

na Mužakowskej drózy 47.

Najl. picow. wows

ſymjent. hróch, ſymj. woku a ſymj. peluški, maja majſowy šrót kokoſowy woſuſk najl. rźane wotruby hróſiko-woſuſk. mučku (Erdnuſskuchenmehl) **mučku lancho woſuſka balwminu ſymj. mučku rźanu muku I**

ma płaćizny hódno wotedać

Richard Jacob

w Budyšinje — w Kubſicach

Telefon 137 a 138.

Za ratařſtwo!!

Poručamoj

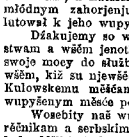
fosforokiſaty kalk
mlokowy a wužitk. pólvr
konjacy žranſki pólvr
jendź. žałzowy pólvr
konjace fluid
kormjeńſki pólvr za ſwinje
wolij pře borkawy muchacu papjeru
butrowy pólvr
čerſtwu čeſnicźku
(mórſku cyblu)

kaž też wšě ſkótno lěkarſtwa

Strauch & Kolde

w Budyšinje na Kamjeńtnej Hasy 3.

Dobra **wužitkowa kruwa** z 3. čelećom (za tydźeń zmjeje čelo) je na předań w **Rachlowje** čo. 39 pola Kubšic.

K swinjerězanju

kupujeće

dobru hejdušku

ſamomłótu čerſtwu,

nowe korjenja, majoran pópjeſ

ze ſamsneje korjeninoweje tołčerńje, ſtajnje čerſtwe pola

Korle Kahrowoja.

Byki k plahowanju

zwuběrane, 1 hač 2 łěče ſtare, předawa

Zarjadniſtwo ryćerſkabla w Kupoji.

Wutrobny dźak.

Spominajo na naš pře wšěm zadźěwki kulkotnje poradźeny lětuſi wšotowaŕſtwowſki zlět, je nam z lubej winowatoſću wuprajiť naš najwutrobniši dźak wšěm, kiž ſu k jeho přewjedźenju a poradźenju přinoſowali.

Dźakujemy ſo wutrobnje naſchim ſerbſkim towaŕſtwam, zo ſu w tak bohatej lićbje naſemu hoſcej ſkěđowałe, wosebje pak wšěm ſpěwarjam a naſemu Sokoleju, kotriž ſće ſwojim wuſtupjenjom bjez dwěla pozběhnychu wyły zlět na wyſši ſkhodźeńk, a Ratařſkemu Dorotej, kiž tehorunja we ſwojim młódnym zahorjenju za ważne předowzaće njeje prócy lutowała k jeho wupyšenju.

Dźakujemy ſo wutrobnje Kulowſkim ſerbſkim towaŕſtwam a wšěm jenotliwcam w Kulowje a wokolinje, kiž ſu ſwoje mocy do ſłużby naſcheho zlěta ſtajili, wšěm darićelam, wšěm, kiž ſu njewěſćne ſerbſke předewzaće podpjerali, a Kulowſkemu měšćanſtwu, kotrež žadnych hoſći w krasnje wupyšenym měſće powita.

Wosebity naš wutrobny dźak płaći też ſwjedźeńſkim rěčnikam a ſerbſkim organiſacijam, kiž na zlětu ſerbſkeho ludu dźěłbjerjechu.

Dotal njeznate rozměry druhoho naſcheho wšotowaŕſtwowſkeho zlěta nu nam z dopokazom, zo je ideja wulkeho kóždoročneho wšoſerbſkeho zlěta hižo ſwoje korjenje zapuſćiła, zo je na poſtupu. Tuto wšěmajo njech je nam wšěm z najwjetšim dźakom a wotmjenjenjom.

Domowina.

Zwjazk ſerbſkich towaŕſtwow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so haš do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za maty rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 163 **Budyšin — štwórtk, 16. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Njepschesjenošez w němskim knježerstwje wo zlownej pschedłoży.

Wožud zlowneje pschedłohi w němskim žejmje sda žo jara njewěsty być. Dźěl zentrumskeje strony, budźe znadź pschećiwo jitnym zlam abo tola pschećiwo najmjeńšim jitnym zlam hłosować. Sastupjerjo katarstwa bychu jara njespokojom byłe, hdy bychu žo pschihotowaśe za wobsamkne, to rěka tajke, kotrež hakle do mozy stupja, hdyž žu jitne płaćizny jara niske.

Sozialdemokratojo chcedźa w němskim žejmje nanajet sapodaś, so by wo **zlownej pschedłoży zuły němšti lud wothłosowak.** Wróćłakowska wokrjeżna konferenza sozialdemokratiskeje strony je žo se schěhowazym namołwjenjom na sozialdemokratisku frakziju w němskim žejmje wobroćiła:

Wokrjeżna konferenza němskožejmsku frakziju w žejmje namołwja, so by, jeli so by žo zlowna pschedłoha pschijała, po postajenjach němskeje wustawy nanijetowała, so by žo pschipowjedźenje sakonja wotstorčiło a so by žo ludźi wo zlownej pschedłoży rozsudzeć dało.

Petizija pschećiwo pschesporjenju korčmow.

W žrjedźinym poźedźenju němskeho žejma žo kedźbliwosćej sapóšłanzow na žejmowe blido wobroći. Hódźej nědźe 60 seschromkow wuleješe. Wone 470 000 podpismow wopschinjeja, kotrež žebi žadaju, so bychu gmejny prawo měłe, postajeć, hač žmědża žo w nich korčmy wotewrić. Druha petizija žebi žada, so by žo **liczba korčmow samjesowała.** Wona ma podpismo: Milijony dźěći piczkow.

Na to žo wo sakonju **němskeho kredźitneho wustawa renitšeje banki jednasche.** Wustawowa zhromadźizna ma **se 110 žobustawow wobstejeć.** S nich **ratarska rada, němskostatny landbund,** sjednoćeństwo němskich burskich towarstwow, **němskostatny swjask němskich ratarskich družstwow a Raiffeisenske družstwo** kóžde po 20 žobustawow, a organizazije drobnych a žrjedźnich ratarstwow 10 žobustawow wuzwoli.

Sozialdemokratija pschećiwo němsko-pólskej zlownej wójnje.

Němšy sozialdemokratojo žebi žadaju, so by žo němsko-pólska zlowna wójna skóńcyła, dokelž ś njej na jenej stronje němska industrija schkoduje a žo na druhej stronje płaćizny sa zyrobu podrožeja. Wróćłakowska wokrjeżna konferenza je błědowaze wobsamknjenje pschijała: Wokrjeżna konferenza wita wojowanje němskeje a pólskeje sozialdemokratije pschećiwo zlownej wójnje němšk. a pólskeho knježerstwa. Wona sozialdemokratisku frakziju němskeho žejma namołwja, so by razuje na němske knježerstwo we smyśle dorozumjenja ś Pólšej skutkowała, so njebychu žadanja někotrych interesentow němskej industriji hotowych wubźělkow a sastaranju němskich pschetrjebarjow ś pólskej zyrobu a pólskimi žyrinami dale na wohrožaze waschnje schłodźaze. Tajke schkodowanje wobeje schlesyskeje industrije hotowych wubźělkow njemóże žo teź se sajimanu němskeho wuhlowego hórnistwa dojednaś, kotrehož dźěłarjerstwo žo w žywoj existenzy nježmě hišćeze wótrichi wohrožyć.

Bayerska pschećiwo nowemu finanznemu wurumanju.

We wutornišchim poźedźenju bayerskeho žejma žo ministerski president dr. Held w pšichtonnoscźi zlyeho ministerstwa do spočatka wuradźenjow ś dźěłchim pschipowjedźenjom pschećiwo wotmyślenemu wuprawjenju finanzneho rezrunanja mjes němskim statom a krajemi a pschećiwo kontrolli finanzneho sarjadnistwa krajow a gmejnow wobroćił. Pschipowjedźenje ministerskeho pschedsydy žo pschedpołnowobžadźenym žejmom na wschelakich městnach ś pschihłosowanjom pschija. Wšitke stronу ś wuwzaćom komunistow po rěczi ministerskeho presidenta wobsamknjenju pschihłosowachu, kotraž na podłožku pschipowjedźenja ministerskeho presidenta stejesche.

Pólski žejm reformu semje pschijał.

W pólskim žejmje žu sakoń wo rozdźelenju wulkich knježich kubłow pschijeli. Po sakonju maja žo kruchi kubłow niż jenož sažydlenym wobydlerjam, ale też nězbuschim wojakam a kubłowym sarjadnikam pschedawaś. Běkoruzojo a Wukrajinzy žo boja, so budźe knježerstwo w Běkoruskej a w ruskej Galizijskej ś pomozu sakonja Polakow sažydlić pytaś, a so žo jich kraj na tajke waschnje pschepólscheźi. Tehodła ś herjekanjom wobsamknjenju sakonja-sadźěwaś pytachu. Herjekańja hodźiny dołho trajesche. Poźedźenje žo pschetorhny, tola dale trajesche, hdyž bě žopołožeze nje ś nowa wotewrito. Na to wulku taflu pschinjeżechu, na kotrejž dyrbjesche žo piśomnje wothłosowaś, tola sozialdemokratojo pschećiwo tajkemu stejanju parlamentarisma protestowachu. Niedźiwajo pohłuchcajeze hary žo dale wothłosowasche. Stónčnje ź pukam dońdże. Narodnodemokratiski sapóšłanz Morawez Běloruža Taraschkewicza, kotryž nad sapóšłanzmi ś wulkim swonom swonjeschе, do brjucha storcźi, tak so tón je stoka dele padże. Wukrajinzy žo do Moraweza dachu, kotrehož pak pólězy sapóšłanzy schkitachu. Pschi zychenje žo dale wothłosowasche a sakoń žo stónčnje pschija.

Konflikt mjes Czěskošlowakskej a Vatikanom.

Wubjerk czěskeho žejma a senata je žrjedu wo konfliktu ś Vatikanom jednak. Swonkowny minister dr. Beneš wo nastatku konflikta nadrobnu rozprawu poda. S jeho rozłożenja be jasnje spóznaś, so žebi czěskošlowakske knježerstwo a jeho sastupjerjo ani ś dala njeźu na někajke ześchiwdźenje Vatikana pomyślili. Jenož wosnam wobohy Jana Husa za stawiśi czěskeho luda a zyłe człowjeństwo je ś pohnuwadłom jich sadźerżenja było.

Parlamentowy wubjerk Beneschowemu rozłożenju pschihłosowasche. S tym žo teź dotalne knježerstwowe postupanje w tymle konfliktu schwaluje a žo jenohłósnje politizy pschihłosuje, kotraž je so snapschecza Vatikana pschezo kórtnje wjedła, kotraž pak njemóże dowolić, so žo Vatikan do šrutskownopolitiskich należnosćow kraja na waschnje tyka, koż je žo to pschi ketuschich Hukowych žwjatoczesćach stako. Czěskošlowakske knježerstwo njemóże a njeśmě žo w tymle praschenju podwolić. Hdyž Vatikanej woprawdźe na tym załeži, so bychu žo porjadne stykі ź Czěskošlowakskej wudźerżałe, potom jemu niczo druhe njewubudźe, hač so žywoju dotalnu taktiku pscheměni. Wot jeho dalšeje taktiki budźe wotwisowaś, kak so dalsche poměry mjes Czěskošlowakskej a žwjatym stołom wutworja a w kajkej formje so wschě tamne zyrtwinskopolitiske praschenja wuwija, kotrychž wuprawjenje je w Czěskošlowakskej akutne.

Parlamentowy wubjerk žo pschećiwo tomu wuprajі, so by žo konflikt psched połnym žejmom rospominał. Czěskošlowakscy sozialistojo pak běchu hinaschejo mjenjenja. Wo konflikcze žu w žejmje hižo napraschenje sapodali. Zadaju žebi, so by knježerstwo w połnym žejmje na jich praschenje wotmołwiło a so by žo sjawnje wo tym jednało. Dokelž so druhe knježerstwowe strony tutomu žadanju pschećiwjachu, žu žo czěskošlowascy narodni sozialistojo rozbudźili, ź knježerstwoweje koalizije wustupiś. Jedyn ź jich ministrow, Stribrny, je hižo wrócił stupiś. Dwěłne pak je, hač so jeho wrócźostupjenje pschijima. Mjes tym žu so parlamentowe wuradźenja stónčiłe a sapóšłanzy žu žo do próżdninow podali. S tym pak njeje konflikt wurumany. Narodni sozialistojo budża dale na to dźěłaś, so bychtej so zyrkej wot stata a schule wot zyrkwje dźělikej.

Swołanje ruskich reserwnych offizěrow.

Kaž bo ź Moskwy powě, je wschorusti zentralny komitej reserwnych offizěrow czerwjenego wójska k słužbje najprjedźu na jedyn měsaz do wójska swołał. Tole swołanje je žo teho dla stało, dokelž je mobilisazija nóžna a dokelž dyrbja so reserwni offizěrojo wójnskotechnišuj wuwuczyć.

Franzowski narodny žwjedźeń w Parisu.

Paris žo wutoru na franzowskim narodnym dniu radowaše. Gmejnska rada bě Parižanam wulkotny žwjedźeń wuhotowała. Schtyrzeczi hudźbnych kapałow zyłu nóz ś sjawnym rejam piskasche. Wobhladaśa wójska na Etoile-ś nameśtnje, hdyž poć dobyczeńskimi wrotami row njeznoteho wojaka leži, žo ź wulkej wojerskej pychu wotmě. Zyłe namještno bě ź kanonami wodate, kotrychž rohy žo we błónzu błyskotachu. Psched rowom běschtej dwě nowej dalokoślězej kanonje widżerj, kotrež wojerski attaché wobhladowasche. S paradnej kročeju wotdźělenja mnohich regimentow a offizěrskich schulow minu Parižskeho wojerskeho prefekta, republiskeho presidenta a wjeršchkow wyschnoscow cźahnychu. S Invalidneho doma, hdyž je Napoleonowy row, kanonike wutšele hrimachu. Nad dobyczeńskimi wrotami létadła schwórczachu.

Pschihladowarjam žo hišćeze wožebite pschekwapjenje pschihotowa. S Verduna žmołniznaty (fakraty) cźah pschiczeješe. Běharjo na pschemtoh žo wubźěhnjo w pjatnaće etapach ź Verduna do Parija pschiběžachu. Dobyczeń ź nich je žmołnizu wěczim lampu pschi rowje njeznateho wojaka zažwěczi.

Bolschewikske podrywaze dźěło w Jendźelskej.

Na woprašenje w delnim žejmje je wójnski minister notmołwił, so je w Aldershotu a na druhich wojerskich městnach bolschewikska agitazija rozsěrja, a so je žo pschepytanje pschećiwu tomu zawjedło.

Wójna w Marokkowskej.

Mjes tym, so italske nowiny „Stampa“ powěsći rozsěrjeja, so žu Rifanojo hižo psched tydźenjom mjeńto Taza dobyli a so žo k Fesej bliża, powěsće franzowskeho wójnskeho wjednistwa praja, so žu Franzowzojo Rifanow wschudże wotrazyli a sćili.

Hawaska powěsćenja ź 15. julija ź Fesa powě: W nozy k 13. julijej je njepschećelski zbytk nadobh pschećiwo franzowskemu straśiśchćeu w Ain-Bub-Alissan, nětkuže schěsć kilometrow k kanju wot Zeroula cźinik a ź bobom žo do franzowskich stejišćowow w Stiffje, schěsć kilometrow k krótkemu ranju wot Zeroula dał a do nich syhnje ześkał. Na wobmaj městonaj Rifanow wotrazychu, kotiž pschi tym cźežko sćkodowachu. Marschall **Lyautey** je pschi wobzjewjenju franzowskeho narodneho žwjedźenja w Rabaceje w Marokkowskej rěcź měł, w kotrejž praji: „Sćmy dnу khutneho njeměra pschetrali, ale dźensa žmy bjesstracha, nij jenoż, ko wudźerżimy, ale so ź knjesom w kraju wostajeny. Schtož doskónčnju bjesstrach w Marokkowskej a franzowskich protektorat nastupa, mějeze dowěrjenje, so je najbórsche sady naš.

•

Po powěsćach franzowskich a schpanišich nowin je Abd-el-Krim žywoje wójsko ź **nowymi njewotwisnymi płahami** wobsylnił. Poślednі wupad pschećiwo Bab Taźi je žo tak njemóże a pschekkwalajay stał, so Rifanojo hač do blisćoseje Arba-De-Tissy dońdżechu. Běchu jenož hišćeze dwanaćke kilometrow wot tuteho městа sdaleni. S ruca nakwarjen. wobtwojerdźenja drje jich Franzowzojo wuhnachu, tola nowy wupad je hižo sažo pschihotuje. W Ain-Motoussi je bataillon algeriskich stśelcow wobstupjeny. Bataillon je hrobje wobora, ale jeho kommandant je franjeny. Lětadła wobstupjenych ź wodu a proviantom sastarajі. Pschipowjedźenje, so chcetej Franzowzka a Schpanjika wo měrje ź Abd-el-Krimom jednaś, je jeho nahladnosć hišćeze powjeršchiło.

Naulinowa nowa organizazija.

General Naulin je pjatk do Marokkowskeje wotjěł. Wón je wutoru dołhu konferenzu ź ministerskim presidentom měł, pschi kotrejž je so njikerje praschenje trěbnych pohybnjenjow marokkowskeho wójska rospominało. „Echo de Paris“ powě, so **pódla marokkowskeje divisije, kotraž je so ź Pšalzy do Marokkowskeje wotwjesła, teź ź Tunisa wojazy ź fronceje woteńdu.** 27. bataillon alpiskich honjerjow, kotiž w Auneru leža, žo sa to hnydom do Tunisa powjese. Wójnski minister je pódla teho wobsamknył, **dobrowólnikow (offizěrow a muśtwa) za marokkowsku wójnu pschijimaś.** Kaž „Echo de Paris“ zhoni, su kwantěrowanja a lěpschiny tehole pschijimanja hižo wudźěłane. Kaž so ź tychle pschihotow poznadźuje, je wójna po porjadnym organizaziskim planje hakle so někotry cźas sapoczinje. Wjednistwu marschalla Lyauteya so porokuje, so njeje rozumił, operazije po jenotnym planje wodźiś.

Franzowske nowiny jenož krótke rosprawy ź Marokkowskeje podawaju, kotraž wšitke wo nowych wupadach Rifanow (Kabylow) rěcźa. Mjes tym so ko khwiłu soasche, so Abd-el-Krim wšitke žywoje operazije pschećiwo Taźi wodźi, wón nadobo po zyłej fronce ź Uezzana hač do Bab-Moru wupady cźini. Rifanojo žu nowe pobylnjenja dośtali a franzowske stejišćcza njeubrěju nadběhnja. Dopjelowarjow dźiwich attentatach jěsdnych pschećiwo drózy Fes-Ain-Aicha pschiše. Zyła **300 kilometrow dołha fronta bo hiba: ktoro zyłe franzowske wójsko je w sjajnym wojowanju.**

Wobłehnjeńśki ſtaw w Algieru.

„Corriere della Sera“ powoł, ſo je ſo wutoru wobłehnjeńśki ſtaw pſchipowjedźił. Zuſy ſo do kraja njepuſchćeja a móſſe pſchiſtajwy ſu ſa ſjawny wobſtaw ſawrjene. Domoródni wojazy ſo w kaſarnach dźerża, dokelž ſu ſtóſd agitazijow Abd-el-Krima nadeſchł.

Pſcheſeſćźhanje Japanzow w połnóznej Amerizy.

Japaniſke nowiny ſu ſe Fan Franzińka powěſcź wozſćiſchćale, ſo je lud w Toledze w Oregonſkim ſtacze 15 japaniſkich dźeſaćerjow pſcheſeſćźhał, ſo ſu dyrbjeli pſchestacz dźeſacź. Take powěſcź je w Japaniſkej wulke roshorjenje ſkudźiła.

Serbski swjedźeń w Rakojdach.

Sańdźenu njedźelu wuhotowa towarſtwowſka ſkupina ſerbſkich towarſtwow „Serjow“ w Hrodźiſchćeźu, „Jedlenki“ w Dubrawzy a „Nadźija“ w Rakojdach ſhromadny ſerbſki ſwjedźeń w Rakojdach w Sendźiz hoſćeńzu. Hižo loni ſwjeceſćiſche tuta ſakſka dolhoraniſka towarſtwowſka ſkupina ſwój ſhromadny ſwjedźeń, tehdom jako pſchi-wodźiński ſwjedźeń, w Dubrawzu. Je to pſchikładne poćinanje, kotrejž wiſchćem towarſtwam k naſlědowanju doporučujemy. Njech ſo towarſtwa, hdźež to wobſtejnoſće doporučuja, ſo tehorunja ſeidu do wuſjchoho, do ſkupinowho ſjednoćeńſtwa, kaž je ſo to towarſtwam hižo pſched létami je ſtrony ſwjaſka, Domowiny, nawjetowało. Tajke wſajomne ſbliżenje ſtrućuje a pożwliuje naſche ſhromadne dźeło. Towarſtwa lokalnje ſebi blisko a na ſebje pokaſane, dyrbja ſtajnje najſwjaſche ſwiſti a poćaſki njes ſebu pěſtowaćź. Shromadne ſwjedźenje poſkićuja k tomu dobru ſkładnoſć, niedyrbja wſchak byeć jenicźki nadawk wólneho ſeſtupjenja towarſtwow we wobłuku naſchich župow (župy Jak. Cźiſchinſkeho = jakſkeje nawjeczorneje, župy Arnoſcha Seſmolerja = ſakſkeje naraniſkeje, župy H. Seſlerja = pruſkeje hornjołuſiſkeje). Jako druhe móżne ſhromadne nadawki naſpomnju jenož: wutworjenje ſhromadnych ſerbſkich knihownjow, ſarjadowanje rěcźniſkich abo piſańſkich kurſow, pſchedniſchćkow, wutworjenje wubranych dźiwadłowych ſjednoćeńſtwow, pſchewjedźenje klank-dźiwadła a podobne.

Bohaty programm ſkupinoweho ſwjedźenja ſapoća ſo wjeczor 1/2 9 hodź. Měſćanſky chor „Serjow“ pſchedinjeſe pod wuſtojnym wjednińſtwom ſwojeho dirigenta, k. pjekarja Marcźina Kerſka ſ Drožđźija, rjad kraſnych ſchtyriſtołkownych ſpěwow. S doraſom wulběhujemy, ſo je to ſerbſki rjemjeſlnik, kiž towarſtwo, jeho ſpěwny wotrjad a ſdónk ſwoprawdźe pſchiſtajkne luboſću, wutrajnoſću a wuſchikno-ſću wutworiny ſ dołpoknych roſpadankow, do kotrehož bě jón „ſerbſki“ wućźeł jako „dirigent“ pſchinjeſł, po ſkaźu niż bjeſ ſleho wotpohlada. Serbſki rjemjeſlnik a ſerbſki dur ſtaj tam jenicźkaj, kotrajž mataj hiſchće moralne ſaćźuće. Pſchetož ſazpiwaćź, haj ſobu niczicź ſwoju maćźerńu rěcź, waſchnje, narodnoſć je njemoralnoſć najwuſchſcheho ſkhodźeńka! Hdźe je ta ſerbſka intelligenza? Sſmyjo ryſy ſerbſkich ſtarſchich tam ſu, jako wućejerjo na pſchikład, ale — ale — —! Radſcho wo tom njerěcźiny, dokelž dyrbi ſo ſyły narod ſa nich haniłowaćź. Kóżde ſ wobdźelenych tſjoch towarſtwow pſchedwidźe ſerbſku wječźelohru ſ dobrym wuſpěchom. Wuſtojne mozy ſo njes młodźinu hibaja. Poradźeny ſwjedźeń a wědomjo „dobreho ſkutka we Luźi-zach“ njech je wſchěm ſobuſtutkowarjam a wjednińſtwu ſ najlěpſchim dźakom a mytom.

Njedźiwajmy toho, ſo tež blisko ſokolſka jednota wuhotowaſche na ſamknjenym dnju wulkotny ſokoſki ſwjedźeń w Porſchizach (žadyn njeſchaſche dla ważnych pſchićźin woſtupićź), a njedźiwajmy druhich wotdźerżowanjow běſche tola wopyt hiſchće jara dobry.

Nahladnu liczbu wopytowarjow powita ſkupinowy pſchedbyđa. Jeho ſłowa njech tu ke końcej ſcźehuja:

„Wjeleczeſćeni pſchitomni! Prěni króć wam tudy dźenſa ſerbſka towarſtwowſka ſkupina „Nadźija“ w Rakojdach, „Serja“ w Hrodźiſchćeźu a „Jedlenka“ w Dubrawzy ſerbſki ſwjedźeń ſe ſerbſkimi ſpěwami a ſ dźiwadłom poſtaći, bjes toho ſo dyrchu tute žonu druhu narodnoſcź ſazpiwali abo haniłi, kaž ſo to tak huſto ſe wſchelakich ſtron, haj ſamo wot Sſerbow porokuje a winuje, ſ tym wudawanjom, ſo ſerbſke towarſtwa ſ jich ſkutkowanjom a ſadźerżanjom jenoż nětkaj-ku naſchemu ludej ſchódnu ſwonkownu politiku haja a ſpěchuje. Ně, ludi pſchitomni, hežło ſerbſkich towarſtwow je jenoż, ſerbſku narodnoſcź a to drohe namrěwſtwo naſchich wótzow, kotrejž ſo bohužel dźenſa njeſchći dźeń we tak nětkotrym ſerbſkim domje do rowa lěha, ſpěchowaćź, podpjerać a haja-ćź, a ſo dychnuty ſo ſamo, kaž ſmy je wot naſchich wótzow namrěli, tež naſchim potomnikam pſchepodaćź ſamóhli.

A tuž ſo ja nětko wſchitkim ſa tu wulkotnu liczbu, kiž je ſo tu dźenſa ſeſchła, dźakuju a witam waż wſchitkich hacź najnjiwutrobniſcho we mjenje ſpomnjeneje ſkupiny ſ naſcheho dźenſnjiſchenia ſwjedźenja. Njech ſo wam lubi a ſpo-doba, ſchtož budu wam ſobuſtawy naſcheje ſkupiny po-ſkićiźcź.

Wožebity dźak wupraja ſo ſerbſkej młodźinje, kiž ſwje-ju prózu k temu wěnuje, hačrunjež ſe wſchelakich ſtron poroki haj wuſmješchowanja ſa to dóſtawa, ſo bychu nam ſerbſku narodnoſcź a poćinki naſchich wótzow ſafkowali, ſćerźeli, a dopjelnili to ſjowo bajnika, kotryž nětkaj blisko w naſchej domiſnje pſchebywaſche: „Sſerbja, ſafkowajmy ſwěru, ſjwojich wótzow rěcź a wěru.“ Naſch wulki nje-ſpomnity pěſnjeř Handrij Seſler nětkaj ſpěwaſche: „Doſć żadyn jaſyk hiba ſo, tracź dyrbi naſche Sſerbowſtwo!“ Pod tym heſłom chcemy my Sſerbja dale w pſchi-chodźe tak dołho, hacź nam luby Bóh móż a ſtrowoſcź ſpoſchći, ſkutkowacź ſa Sſerbowſtwo. To daj Bóh!

Módrociśź a musliny k jakam a drastam, lěćne barchenty ke koślam, pisane a běłe łožowe ſaty, wupjerki, ſwjelki, frjenja, blidowe ruby, dybzaćne rubliśka, ſpódnje ſaty, trikotowe ſaty, nohajcy, ſórcuchi.

Dobre kajkoſće, tola cyle tunjo

Hilger na Seminarskej Hasy 2.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 16. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 734, hygrometer +3, thermometer wo dnjo +30. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 735, hygrometer —1, ther-mometer w nozy +17. Wuhladny na malo ſo pſchemě-njaze wjedro. — Nad ſjoſtkom ſymneho powětra, kotrejž ſo cźelnje wot Alpow pſches Cźeſkoſłowakſku do Sakſkeje, ſpěha ſo cźopły powětr, kiž pſchinjeſe potrjechenym kra-jinam ſylne pomróćźenja a kurjawy. Dokelž je powětr jara wlóżony a jara cźopło, wobſteji pſchikhilnoſcź k njewjedram. S wjeczora bliżi ſo wyſchina, kotraž w naſchej krajinje ſ nikim nad raiſchej Europu njeſnje. Tak bóżdże pola naſ ſ mróćźelatenu, ſ khwilemi njewobſtajnemu wjetru. Jutſje pjatk ſłónćźo 4.06 hodź. ſkhađża a ſo 8.05 hodź. khowa. Měſaćź ſkhađża jutſje rano 1.33 hodź. a ſo po-ſoldnju 5.15 hodź. khowa.

— **Schtrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſje pjatk:** Po ſylnej Němſkej cźopło, ſ měſtnami njewjedra.

— **Straſchna hrajkanja.** Wječera dopoldnja ſtejeſche auto pſched Schulerſkimi wrotami, na kotrymž ſebi 5-lětny hólcźej wokoło ſpinadła hrajkaſche. Auto poćinaſche nado-bo jěź a ſraſy ſ wotmachom do twarjenja cźo. 2. na Garbarſkej haſy. Wóſs, kaž też twarjenje, ſo thěrno wo-ſchkodźiſchćej. S tym maja wjednicźy awta nowy dopołkas, ſo njeſmědźa awta ženje bjes dohlada woſtajićź.

— **Porjedźenka k** wcźerawſchenu „Domowinſkemu kuź-cźiku. Naſpomnjene tam „wulke fotografije“ njeplaćźa 0,90 hr., ale 0,50 hr.

— **Porjedźenka:** W roſprawje wo poſwjeczenju khorhoje w Njebjelcźizach ma rěkaćź: Pſchiſtomni nanukachu wuer-ny pod ſtanami (niż ſchtomami).

W dobawku pſchełožowarja k naſtawku dra. Frenzla ma w 16. a 17. rjadku rěkaćź: „Potom pſchenkuczenje do cźakow ſtarych Frankow njeſhaha, kaž jara ſiwa Klinz pſchikkad pſchinjeſe.“

— **Kukel w zicźe je jedojta.** Na żitnych ſahonach ſo cźakło wſcho módrk ſ kukelu a koſtrijanjom. Měſchćanam abo druhim, koſiž lěpje njerozumja, ſo tute twórki nimo měry lubja. Natak pak ho dźakuje ſa tajku dobrotu a pſchcźeje ſebi radſcho cźiſte pola. Koſtrijanjo a kukele tola nicźo druhe njeſłu hacź woſtudła njerozdź. Hdźež ſo tuta jomu dosć ſaſbymjeni, njewoſtanje ratarjej nicźo druhe wyſche, hacź ſebi nowe ſymjo wobſtaraćź, chże-li pjanku wotbyćź. Hórſcha njerozdź khyž-li koſtrijanje je hiſchće ku-kel. Tutón njerjad ſpjła wjazy je żita won niedóſtanjeſoh, jeli ſo ras dosć ſaſbymjenk. Nimo toho ſu kukelowe ſornjatka hiſchće jedojte. Jeli w ſornu pſchewjele kukele, kotrež mlěći dasch, kukel njewoſtroniwſchi, możeſch ſamo abo twój ſtót cźeſko ſthorjećź. Sſamo ſmjerćź druhdy kukelowe ſornjatka ſawinuja. Kukelowe ſornjatka w żicźe ſ chkodźa wſchemu ſtotej, jeli trochu wjazy dóſtanu, khyba niż ſwiniczu. Jeli wowza 13 gr. kukeloweje muki ſeżerje, to hižo ſónź wojmje. Cźelata a karnikle hižo pſchi 15 gr. ſwitnu. Cźłowjek ſthori hižo, je-li ſo 3—5 gr. kukela w thlěbje namaka. Khoroſcź pokaſuje ſo we khowu bolenju, ſwerbjenju w ſchiji abo dybawoſći.

S **Klóſchtra Marijneje Hwězdy.** Tudomni wobydlerjo wſchi tak mjenowanej Schpittalſkej luzy ſkorża, ſo ſkiżnje kurjazy ſchkrawonzy jich kurjaze ſtadła wohrożnje. Jedyn wobſedźeſ mějeſche 13 młodźicźkow. 12 jemu kurjazy ſchkrawonz wotnoſty. To drje je ſ wulkej ſchkodu ſa wobſedźerja. S druheje ſtrony pak ma ſo ſaſo wobžarowacź, ſo ma ptak runje tutu njeluhu ſtronu. Tuteje winy dla jemu mnoſy ſa ſjwjenjom du. Kurjazy ſchkrawonzy je dale żahniſchi w naſchich wokolinach. S druheje ſtrony je nam ſaſo ſ wulkim wuzitkom, dokelž dźiwju ſwěrinu niczi, kotraž naſchim pólnym płodam jara ſchkodźi. Kak je ſ mno-hej dźiwjej ſwěrinu: ſ jeneje ſtrony je nam ſ wuzitkom, a ſ druheje je ſchkodu.

S **Wětſchowa.** Młode běrny ſu w tudomnej wok-linje ſapoćinali ſóberacź a wuwożowacź. Tola ſo ja ni-mi tak njeprajeſchu, kaž w ſaſdźenych létach. Mózna, ſo maju ludźo hiſchće pſchewjele ſtarych běrnow na ſkładź. Nowe běrny ſu ſo powſchitkownje berje radźile. Sſu rjane wulke a je jich wjele pod pjenkom.

S **Hóſnja.** Swinjazy mór je wudyrił pola tudomneho wikowarja Hugowa Klema. — Sſwinjazy mór je ſaſchoł w thlěwach wudowy Hany Nowotnikowoje.

S **Noweje Wěſy.** Sſwinjazy mór je wudyrił pola je-neho ſwinjeſca wobſedźerja Maka Jordana w Bórku. — Saſchoł je ſwinjazy mór mjes ſwinjemi ratarja Paiwola Buchwalda w Nowej Wěſy.

S **Drjowka** (Drehkau). Spytane ſamomordaſtwo. Wcźera popoldnju ſpyta ſebi ludy młody magiſtratny po-mocznik ſe ſatſelenjom żiwjenje wſaćź. To pak ſo jemu tak derje njeworadźi. Kulka dóſcźe jemu pſches lizo do det-njeho cźeſeſna. Połizija, kotraž ſo hnydom ſawoła, jeho na Lubwcźanſkim puću leżo nadeńdże. Dr. Müller jemu prěnju pomoz poſkići. Wokolo 5 hodźin jeho do Khoſ-cźebuſkeje khorownje dowjeſechu. Jako żiwjenjaſtyty ſa-ho wědomja naby, wobžarowaſche wulzy, ſo je hiſchće żiwy. Jako pſchicźina k wotmyſlenej ſamowólnej ſmjerći ſo domjaza njepjeſeſjenoſcź. Jeho ſranjenje njeje ſmjertne. Nadźijomnje ſo młody żiwjenja ſyty na cźele a też na duchu bórſy wuſtrowi.

Z Łužicy.

S **Kieritſcha.** Koreźmaŕ ſ Zöpena pſchejěźdże lekc dny ſe ſwojim woſom 11ětne dźěćo pohonca Hochheimſkeho knježeho dwora. Dźěćo ſo na hłowje cźeſko ſrani a pol hodźiny po njeſbożu wumrě. Koreźmar uje-je pjeſa

Porjedźenka: W roſprawje wo poſwjeczenju khorhoje w Njebjelcźizach ma rěkaćź: Pſchiſtomni nanukachu wuer-ny pod ſtanami (niż ſchtomami).

W dobawku pſchełožowarja k naſtawku dra. Frenzla ma w 16. a 17. rjadku rěkaćź: „Potom pſchenkuczenje do cźakow ſtarych Frankow njeſhaha, kaž jara ſiwa Klinz pſchikkad pſchinjeſe.“

— **Kukel w zicźe je jedojta.** Na żitnych ſahonach ſo cźakło wſcho módrk ſ kukelu a koſtrijanjom. Měſchćanam abo druhim, koſiž lěpje njerozumja, ſo tute twórki nimo měry lubja. Natak pak ho dźakuje ſa tajku dobrotu a pſchcźeje ſebi radſcho cźiſte pola. Koſtrijanjo a kukele tola nicźo druhe njeſłu hacź woſtudła njerozdź. Hdźež ſo tuta jomu dosć ſaſbymjeni, njewoſtanje ratarjej nicźo druhe wyſche, hacź ſebi nowe ſymjo wobſtaraćź, chże-li pjanku wotbyćź. Hórſcha njerozdź khyž-li koſtrijanje je hiſchće ku-kel. Tutón njerjad ſpjła wjazy je żita won niedóſtanjeſoh, jeli ſo ras dosć ſaſbymjeni. Nimo toho ſu kukelowe ſornjatka hiſchće jedojte. Jeli w ſornu pſchewjele kukele, kotrež mlěći dasch, kukel njewoſtroniwſchi, możeſch ſamo abo twój ſtót cźeſko ſthorjećź. Sſamo ſmjerćź druhdy kukelowe ſornjatka ſawinuja. Kukelowe ſornjatka w żicźe ſ chkodźa wſchemu ſtotej, jeli trochu wjazy dóſtanu, khyba niż ſwiniczu. Jeli wowza 13 gr. kukeloweje muki ſeżerje, to hižo ſónź wojmje. Cźelata a karnikle hižo pſchi 15 gr. ſwitnu. Cźłowjek ſthori hižo, je-li ſo 3—5 gr. kukela w thlěbje namaka. Khoroſcź pokaſuje ſo we khowu bolenju, ſwerbjenju w ſchiji abo dybawoſći.

S **Klóſchtra Marijneje Hwězdy.** Tudomni wobydlerjo wſchi tak mjenowanej Schpittalſkej luzy ſkorża, ſo ſkiżnje kurjazy ſchkrawonzy jich kurjaze ſtadła wohrożnje. Jedyn wobſedźeſ mějeſche 13 młodźicźkow. 12 jemu kurjazy ſchkrawonz wotnoſty. To drje je ſ wulkej ſchkodu ſa wobſedźerja. S druheje ſtrony pak ma ſo ſaſo wobžarowacź, ſo ma ptak runje tutu njeluhu ſtronu. Tuteje winy dla jemu mnoſy ſa ſjwjenjom du. Kurjazy ſchkrawonzy je dale żahniſchi w naſchich wokolinach. S druheje ſtrony je nam ſaſo ſ wulkim wuzitkom, dokelž dźiwju ſwěrinu niczi, kotraž naſchim pólnym płodam jara ſchkodźi. Kak je ſ mno-hej dźiwjej ſwěrinu: ſ jeneje ſtrony je nam ſ wuzitkom, a ſ druheje je ſchkodu.

S **Wětſchowa.** Młode běrny ſu w tudomnej wok-linje ſapoćinali ſóberacź a wuwożowacź. Tola ſo ja ni-mi tak njeprajeſchu, kaž w ſaſdźenych létach. Mózna, ſo maju ludźo hiſchće pſchewjele ſtarych běrnow na ſkładź. Nowe běrny ſu ſo powſchitkownje berje radźile. Sſu rjane wulke a je jich wjele pod pjenkom.

S **Hóſnja.** Swinjazy mór je wudyrił pola tudomneho wikowarja Hugowa Klema. — Sſwinjazy mór je ſaſchoł w thlěwach wudowy Hany Nowotnikowoje.

S **Noweje Wěſy.** Sſwinjazy mór je wudyrił pola je-neho ſwinjeſca wobſedźerja Maka Jordana w Bórku. — Saſchoł je ſwinjazy mór mjes ſwinjemi ratarja Paiwola Buchwalda w Nowej Wěſy.

S **Drjowka** (Drehkau). Spytane ſamomordaſtwo. Wcźera popoldnju ſpyta ſebi ludy młody magiſtratny po-mocznik ſe ſatſelenjom żiwjenje wſaćź. To pak ſo jemu tak derje njeworadźi. Kulka dóſcźe jemu pſches lizo do det-njeho cźeſeſna. Połizija, kotraž ſo hnydom ſawoła, jeho na Lubwcźanſkim puću leżo nadeńdże. Dr. Müller jemu prěnju pomoz poſkići. Wokolo 5 hodźin jeho do Khoſ-cźebuſkeje khorownje dowjeſechu. Jako żiwjenjaſtyty ſa-ho wědomja naby, wobžarowaſche wulzy, ſo je hiſchće żiwy. Jako pſchicźina k wotmyſlenej ſamowólnej ſmjerći ſo domjaza njepjeſeſjenoſcź. Jeho ſranjenje njeje ſmjertne. Nadźijomnje ſo młody żiwjenja ſyty na cźele a też na duchu bórſy wuſtrowi.

Ranje kublerja.

S romana „Ruſki kublet“ wot L. N. Tolſtehо.

9] (Pokraczowanje.)

„Je twój ſyn doma?“ wopraſcha ſo hnadny knjeſ Staruſchka nakhili ſwoje ſhibnjene cźeło hiſchće bóle, pokonjo ſo a dyžyſche nětchto praji ſ; ſtožo pak ruzy k hubje, poża tak ſyłnje kaſchlowaćź, ſo Njechljudow, njewocźakujo wotmołwy, do khěžti laſtupi.

Ohyż Juchwanka, kiž w „cźerjowenym“ wózku na kaſzy ſedźeſche, hnadneho knjeſa wuhlada, waſi ſo ke kachlam, jako by ſo dyžyk pſched nim ſkhowaćź, pokoji ſ khwatkom nětkaſku wěz na ſpanſke lěhyno a, ſ hubu a wócźkomaj mikajo, pſchiſtócźi ſo k muri, jako by hnadnemu knjeſej dyžyk nětko cźinićź. Juchwanka běſche cźerwjenoſwětkowołoſaty pachoł, ſtjeżi lět ſtary, żiwiny, derje ſroſcźeny, ſ młodej, ſónćźatej brodu, nimale rjany, njeſbożeſche jeho njeměrneju ſchěreju wocźow było, kotrejž njeſpěchijomnje ſeſpod jeho browkow wudżerasćhtej, a nje-budźeſchtej jemu dwaj prědkownej ſubaj pobrachowałoj, ſchtož běſche hnydom napadne, dokelž jeho hubje běſchtej ſuſchej a ſo njepſchestawajej pohibowaſchtej. Wón běſche we ſjwjatocźnej koſchli, w pitpanych katunowych ſkolowach, a cźeſćich ſchłornjach. Smuſka Juchwankoweje thěžſti njebě wuſko a cźemno kaž ſmuſka we khěžju Cźurſjenowej, hačrunjež běſche też w njej tuźno, a wonjeſche ja kurom a wow-cźim kożuchom a topornja muźika draſta a wſchelaka nadoba waleſche ſo njerodnje wokolo.

Dwě wóży jeho kedżbnoſcź wożebje k ſebi putaſchtej: niż pſchewulki, kſchiwy ſamowar, kiž na bežzy pſchi ſcźenje ſłojeſche, a cźorny wobłuk ſ ſjołtkom maſaneje ſchkleńcźy a ſ wobraſom nětkajſeho archimandrita ſe khchiwym nożom a ſchćeſcźimi porſtami, kiž pſchi ſjwjeczeju w njedźanych rankach wiſaſche. Njechljudow hladaſche niż runje pſche-cźelnje na ſamowar, podobnju archimandrita a ſpanſke lěhyno, ſ kotrehož ſ nětkajſeho ſtareho hadreſchcźa, kónczk trubki ſ njedźanym wobitkom wiſaſche, a wobroczi ſo na bura.

„Dźeń dobry, Epifano,“ praješche, pſchi cźimž jemu do wocźow hladaſche.

Epifan ſo poklони a bórcźeſche: „Strowju pſchejemy Waſchej Mikoſći,“ pſchi cźimž pożlednje ſłowo praſnje nježnje wurjerkny, a jeho wócźzy wobžahnyſchtej pſchi tom wokominkje zyłu poſtawu hnadneho knjeſa, khěžu, ſchpun-dowanje a wjerch, njepoſaſtawſchi pſchi nicźim. Potom dyžeſche thwatazjo k ſpanſkemu lěhynu, wucźeſe wot tam ſjwo-ju ſukmu a pocźa ſo ju wobleſacź.

„Cźehoda dha ſo wobleſkaſch?“ praješche Njechljudow pohybnywſchi ſo na ławku a ſo wocźiwidno prózujo, na Epifana praſnje wótrje ſpohladowaćź.

„Kak, Waſcha Mikoſć, ſmilcźe ſo tola, móże dha cźło-wjek tatle? My, kaž ſo ſda, móżemy ſroſemicź.“

„Ja ſjym k tebi pſchijchoł, ſo bych ſhonił, cźehodła maſch trěbne, konja pſchedacź, hacź maſch wjele koni a ko-treho konja dyžeſch pſchedacź,“ praješche ſuchu hnadny knjeſ, wocźiwidno pſchihotowane praſnenja wopjetujo.

„Sſmy wyſoko ſpokojom ſ Waſchej Mikoſću, ſo njeſjeſe ſo wograwał, k nam pſchijchcź, k burej,“ wotmołwi Juch-wanka a wón ſpěſchnje pohladny na ſjwjeczo archimandrita, na tachle, na ſchkórnje hnadneho knjeſa a doſzła na wſche pſchedmjety, ſ wuwſaczom niż na wobliczo Njechljudow.

„My modlimy ſo pſchezo ſa Waſchu Mikoſć ſ Bohu . . .“

„Ke cźemu trjebaſch konja pſchedacź?“ wopjetowaſche Njechljudow, pſchi cźimž ſjwój hłóſ powyſchi a poſmorny. Juchwanka ſdychowaſche, ſjwoje włohy pſchipraſnjejo, jeho wócźo roſhladny ſo ſaſo po thěžzy, a hdyž łóczki wuhla-da, kiž měrnje na ławzu leżo ſmorcźeſche, ſawoła na nju: „Prjecź ſ tobu, rapako!“ a ſpěchnje wobroczi ſo na knjeſa. „Hóſcź, Waſcha Mikoſć, kiž nicźo knicźomne njeje . . . Wy-li ſchwarne ſwérzo był, njebych jeho pſchedał, Waſcha Mikoſć . . .“

„Kelko dha maſch bozyła koni?“

„Tſi, Waſcha Mikoſć.“

„Njeje mjes nimi žrěbzow?“

„Kak dha je to możno, Waſcha Mikoſć, też žrěbz je pódła.“

VIII.

„Pój, pokaj mi ſwoje konje! Sſu na twojim dworje wonka?“

„Zyle tak, Waſcha Mikoſć, kaž je mi pſchikaſane, tak je ho też ſtało, Waſcha Mikoſć. Mózemy traſchi my njepo-ſtuſchni być, Waſcha Mikoſć? Mi pſchikaza Jakub Al-patiež, ſo njebych konje jutſje na polo puſchćiłk: wjerch ſebi je wobſtlada; my njeſjemy je też puſchćiłi. My ſebi hižo njeſmy ważimły, Waſchej Mikoſći być njepoſłuſchni.“

Mjes tym ſo Njechljudow ſ durjam kroczeſche, wo-ſa Juchwanka dymku ſ lěhyna a wrjeſnu ju ſa kachle; jeho hubje pohibowaſchtej ſo runje tak njepokojnje kaž we cźaſu, hdyž hnadny knjeſ na njeho njehladaſche.

Stucha ſchéra kobla ryſeſche pod ſaſchkitnej ſtěchu we ſhnifej ſłomje, dołhonohaty ſrěbz zyle njeſaſnje barbu, ſ namódrjeń nohami a namódrjeń hubu, njewotſtupi wo-jeje ſwiżnje wopuſche, w kotrejž wiſzachu jěſki. Wokrjedź dwora ſtojeſche, ſaſdźelo wocźi a hłowu pokhilikowſki, tolſto-bruchaty brunj walach, kaž ſo ſda, dobry burſki kóń.

„Tak ſu to wſchitke twoje konje?“

„Na żadyn pad, Waſcha Mikoſć, tu je hiſchće mała kobła, haj, a tu hiſchće mały žrěbz“, wotmołwi Juch-wanka, pokaſujo na konje, kiž njentóżeſche jeho knjeſ zyłe pſchewidźeć.

„Ja hižo widźu. Kotreho dźeſch dha pſchedacź?“

Ale runje tutoho tola, Waſcha Mikoſć“, wón wot-mołwi, a pokaſa ſ porucźnom ſwojeje ſuknije na ſaſpanehe walacha, pſchi cźimž njepſchestawajo ſ wocźkomaj mikota-ſche a ſjwojej hubje pohibowaſche. Wlach wotewri wocźi a, wobroczi jemu lěnivje khribjet.

(Pokraczowanje.)

S **Wodlstšeje Hóm.** W nozy k schiwórkej so paduch do kuchiny jenoho tudomneho fabrikšeho pschistajenja nutzlamasche. Tam: kradny, vor cžriji, khleb a nješchto pjenes. Paducha, wšesče pschi jeho dźele mylichu, dokaž nunohe wšy ješo wostaji. Sa nim nimaju hléda.

S **Wudworja.** Pancžiarjanska „Jednota“ a fatupjerjo Khrósćanskeje a Wotrowskeje seidźenjo so pjatk w Bělkej koncžnje k shromadnemu wuradźowanju. Wobsežne jednasche so wo nawjasanju wušschich stukow mjes tuthymi jednotami we sjunezowanju, wo wospjetnym pohonjowanju k pschewjedźenju hofkolšteje ideje, wo shromadnym wuhotowanju sjwedźenjow, wo puczowanju a wulětach a druhim. Jara rěczesche so za pěstowanje lohkeje athletiki. Do Pancžanskeje jednoty, kotraž porčina sažy snowa wožiwjecź, pschistupi 8 nowych hobustawow, s dźela aktiwni, s dźela pažiwni. Hlowny dypk dźenjšnjescheho porjada běsche pschednoschk knjesa redaktora Skale s Barlina, kiž w Klóschtrje žwoje prósdniny pschejimi.

Rěczesche wo hokolisce ideji, kotraž je hlowjanske ludy dotwjedła k narodnemu wocžerstwjenju. Pola nas běchu žyoczatki jara žnadne. Ale w běhu 5 lět je tuta wsche samožaza ideja nascha hofkolta mkodosez pschetworiła do narodnych bojowinikow, do pscheswědczenych Sserbow. Na mlodźinu staja Sserbjowe žwoju nadźiju, wona šwěčźinje nasch pschichod. Ssokol na tam s rasnoscju a s muzikoju wustupowaci, hdyž bo Sserbstwo hani a wužnaschnje. To je jeho siwjata wonnatosez. Sserbska sjawnosez njeje hischcže hofkolsku ideju do cžista sapschimnyła. Materializm, hodosez a nadutosez njedaja zanej ideji doprědk. Pisches to nascha kultura cžerpi. Naschi hofkoljo su siwjetscha s ratarskeho stawa. Tu rosese jim rjany nadawk, z hospodarjom dźerżecz a schikacz žerbstu semju, žadyn kuk po nam thubicz njesmě. Bjes narodneje pódy žiny shubjeni. — Taske a podobne sahorjace wuslězki da rěczenik hofkolam na dalschi pucz a k pschewjedźenju. Živa rosnulowa seźehowasche na to a rosjasni, s kaskimi schpatnymi prědkami njepschecželso pschecžiwo nam wojnja. — Jednasche so wo wulěcze do Wótowa a to 15. augusta. Schtóž chze so za tuni pjenjes s mjenowanych tjoch jednotow wobdźelicz, ma to starosese Pancžanskeje Jednoty hacz do 1. augusta wosjewicz. Pschi žiwnym wobdźelenju so dwaj awtaj skatai. Dale so wuczini, so so Pancžanska Jednota pschi pohjewczenju Kukowskeho pomnika wobdźeli. Seska so popolnu w tjoch hodź. pola Matuschez.

Naczelnik namjetowalsche, so bychu so wjazy kobustawow na nawukninje hwižka a bubona klopili. Pschi wjesołej sabawje a žerbstim spěwje sawdachmy žez ruzy k pilnemu narodnemu dźelu po hežlu hofkolskim.

S **Kukowa.** (Poswjeczenje pomnika.) Pisched 6 tydnami staji wohnjowa wobora w Marijnej Hwězdźe pomnik sa žwojich padnjenych kobustawow w Lipju. Létsa sjednoczišchtej so gmejnje Kukow a Pancžizy k taikemu wótczinskemu skutku. Na kóncu wšy Kukowa, hdyż so wjesna droha dóši, pschewostaji klóschtr gmejnje pschihódne wósknischcžo. Tu stoji nétko wjazy metrow wyschoki obelisk se šmateje Sparmanez skały pola Semiz. Po naczitkach knjesa architekty Zuža s Khrójcžiz bu shotowjeny. Wjerschk obelika dóbi żelezny šchit a prédkny dźel wumjesla bronzowa plaketa, pschedstajejo macz a dźecžo, kak wona jenu wo padnjenym nam powéda. A pod njej słowa: Swojim rjekowskim na zusej semi padnjenym cynam dźakowna domisna. Tuton reliej wót ko hischcže bronzowatej, so by pisano so lépje cžitacz. hodźało. Na bokach su sapisane 23 mjenow padnjenych wjesnjanow a to s Kukowa: Jakub Zuž † 23. 8. 14 — Wéczka † 4. 9. 14 — Jurij Wjarsch † 8. 9. 14 — Jurij Wétka † 8. 9. 14 — Jakub Wét † 25. 1. 15 — Josef Hermann † 19. 8. 15 — Jan Kober † 29. 9. 15 — Jan Schliž † 12. 9. 16 — Michal Hóblak † 28. 6. 18 — Michal Brantz † 14. 7. 18 — Josef Schuster † 18. 7. 18 Miklawsch Horjeń † 18. 7. 18 — Jurij Schneider † 26. 9. 18 — Pawol Schliž † 31. 3. 18 — s Marijineje Hwězdy: Gerhard Fiedler † 15. 1. 15 — se Stareje Zhrelicy: Jurij Mlynk † 25. 5. 15 — Jan Ruchtaň † 1. 1. 17 — Arnoschk Pohonez † 5. 3. 17 — s Pancžiz: Pawol Rjenez † 25. 10. 14 — Pawol Kozor † 27. 9. 15. — Tuto pomnik bu nétko wežera swjatoczkowje poswjeczeny. Wjesne towarstwa sestupachu so w klóschtrje a cžesnjejcu pod hudźbu wohnjowoje wobory po wóży na pomnikowe mésnischcžo, hdyż běsche so wjele slow ludźi seschło. „Diwa Sserbska“ saspěwa khutnaj spěwaj wo sesnischki cžesnoscach, wo bóle a dźelenju. Na to poswjerži knjes propst Max Maczek pod assistenzu klóschtrskeju duchownenju pomnik. W sczehowazej žwjedźenskej rěczi wotmolwi na praschenje: Sću wójnske pomniki ! zyla trébne? Nohowasche cžasy do, we a po wójnje a troschtowasche pschiwuschnych se slowom Horaseowe hady: Dulce et decorum cit pro patria mori. — Sslódke a cžestne je, za wótczu kaj wumrécz. — Wschitzy pschiwuschni położichu k cžeiczowanju swojich lubych wénzy, johorunja też towarstwa (wojerske, kat. Kasino, dźelacžerske, wohnjowa wobora a turnarske) sa swojich padnjenych khórkowanym. (Wsche kwite s némskim napjsmom. Ssnadź ludźo hischcže njewédza, so herbstwej cžischczenej w Budyschinje to też herbski wumjelo. Njech so pschi potrébnosczi na njeju wobroczo.) Pod komando k. Wornacza wotedla tšelny wodźel wojerskeho towarstwa ti salwy. Kujes mésnczjanosta dźakowasche so klóschtrskemu knjezowi za pschiwobroczeny pjenjezny dar a za darnowne pschewostajenje méstnischcža, też knjesej architektej Zužej za naczisk a wschém dźelacznym rukam, kotriž su pomhali krasny pomnik z knjižeho sornowa tak rjenje samesczicz. W herbskej rěczi lijesche k. wyschischi wuczeż Ssloseuk wolij na bóhne wutroby žarowazych. Wubohemu wobeżu, so je Kukowska gmejnska rada telko stawiznischcžo a ethnografiischcžo dorosumjenja méla, so je pomnik do cžista herbski shotowicz dawa. Sa to wupraji jej sjawny dźak a prosischcže, so njeby nichtó so šwérił, tuto nam wjesnjanam žwjate méstno na nékajke waschnje woskrjesczicz. Horstka dźeczi wuhjeha dwéhlósny spěw „Serja wo“ a k. Ledźzor-Kukowski dźakowasche so žwjedźenskemu rěczinjej a duchownym, wosebje towarstwam a wšém, kotriž su pomhali tuton žwjedźenk na nékajke waschnje poskjeczicz. Potom sestupa so cžaj wosjpet a cžesnjejcu hacz na klóschtr, hdyż so rosnjasa a rospuschczi. Tuton budże wo Sserbach hacz do najdalschich cžasow rěczecz a herbskich rjekow žwjaty wopor sa wótczinu wukhwalowacz. Do Sserbow šlunicheja herbske pomniki! To jej žada nascha cžesez, to je widzomny dźak nasyscheho naschim ródnym.

S **Kamjenza.** W nozy k hobocze w jenej rannosczi tudomneje schlenczenje woheń wuidże. Woheń pak na žlodo hischcže w prawym cžasu s minimalnowym aparatom schascha. To maju so wosebje dźelacžerjam schlenczenje dźakowacz. Cži běchu hnydom k Hajcheam na méstnje. Harczrunicz bé hischcže w nozy, dha so tola wjele ludźi k wohnjej pschihna. Mésiczel na sawésczenje.

S **Hauswałdy.** Wutoru wjecžor wokolo 7 hodźin dyri Boże njewjedro do domischka Franza Erwina Nitsche a sapali. Dwarjenje so bo cžista spali. Dwě žwójže s tym wobudlenje shubitaj.

S **Kocžiny.** (Njeshodo abo slóstnistwo.) Wulka srudoba saczahny do domu tudomneho gmejnskeho pschedstejiczerja Pawoła Topacza. Jeho nadźijepolny syn bě so psched tydźenjom shubił. Nétko jeho cžésko pola Bukowjy s Chornego Halschtrowa wuczahnychu. Syn bě s kolom do Steho Komorowa jět a so wjazy domoj njevrócił. Kaz so jda, tu wu rubjezne mordarstwo jedna, dokelž jeho

Hospodarski rozhlad.

Pondźelu 20. lutšija 1925.

Produktowe wiki běchu hobotu jara mérne. Pschenicza na swojej placžišnje wobstawasche, mjes tym so so rožka kupje wotdrjehowasche. Wowoż wo nécžto malo w placžišnje postupi. Jecžmjeń swoju placžišnu njepschemeni. Pschócžeża na muka je žadna a drózicza. Rjana kupzow njemócesche. Ssobotu placžesche zentnar

w Barlinje

jecžmjenja 9.50—10.75 hr., wowsa 12.25 hacž 12.75 hr.

S **Wojerez.** Sawdźenu hobotu placžeschtej dwě prosyczi 50 hr. Réka, so proshata dele bija.

Na pschedań:

Kolo, motorsce, w Hucžinje cžo. 6, — w Budyschinje, Jägerstr. 6II na lěwo, — w Budyschinje na Smolkowskej hasy cžo. 8III, — w Pschihoczizach cžo. 25, — na Zidowje, Hlowna dróha cžo. 76y o 2 schod.

Bás. dźeczazy, Nienz w Adolšteej Hécze, — w Budyschinje, Bleichenstr. cžo. 6II na lěwo, — sportowy we Budyschinje na Rózowej hasy cžo. 19I, — ruczany a kachle, w Kamjenzu na Połcžinskej drózy cžo. 70.

Salozja, wyschokurczelna, w Lubjenzu cžo. 8.

Wótlika a tóżlu, 8 nizdżel, na Zidowje cžo. 12.

Kornikle, Havanske, Scholta w Budyschinje na Lazarezkej drózy cžo. 11.

Mlodźiczki, 50, s 3 patami, w Budyschinje, Bahnhofstr. cžo. 14, 10 s patu, w Dobruschi cžo. 5.

Sso pytaja:

Bohanez, w Pomorzach cžo. 9, — a dźetacžerjez, Franckensteinski mlyn w Budyschinje, — Pohritsch w Jeschizach.

Dźelacžerjez, mlokarinja Riedel w Budyschinje na Hornjeczej hasy, — hoscženz w Tjoch Hwězdach, — W. Kuhnert w Bělej Wodze, Lutherstr.

Pjelacžerjeska zwójba, knjezi dwór we Wulkim Wjelkowicz.

Wlidarski, Graf w Lubiju.

Tomkarski, na motorowe kola, Jan Stula we Wulkich Sdźarach.

Pjekarski, Oskar Bjenada w Kamjenzu.

Mlynski za mlécze wuhla, Cuaas w Hnaschezach.

Osrénk, Woleuk w Kukowie.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dnp. ¾11 hodź.: Wiki kaz hobotu. Sstudny wobrot. Tendenza: mérna. Dop. ¾12 hodź.: Kaz pisched hodźinu.

Placžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Kito a wollsowe hymje po tuni abo 1000 kg, jewal 100 kg. placžizny po Kolej hriwnje.

	18. 7.	17. 7.		18. 7	17. 7.
Pschenica	—	220-225	rapž wosymski	16-16 00	15-16,00
rolita	—	214-218	wocž. melasa	9,75	9 60
nalěi. jecžmjeń	200-215	200-215	terabella	13-15,25	13-15,25
nal. jecžmjeń	—	—	běrnjaze kruzki	22-25,50	22-25,50
wowsa	245-255	240-250	bumy	24 26,00	24,00-26
kukurica (Mais)	216	—	wola	26-27,50	24-27,50
olchenicin. muka	33-36,50	33-35,50	lany wosymski	21-22,20	21-22,20
cjana muka	31-32,25	30-32,50	módre lupiny	12-13,00	11-13,0
pschenic. wotr.	12-13,20	12-13,00	zolte lupiny	13-16,50	14-16,50
rjane wotrubu	13-13,50	13-13,50	syno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
rapž	340-350	340-350	slowa, rjana	1,00-1,45	1,00-1,45
cene hymje	385-390	385-390	„ pschenic.	0,90-1,30	1,00-1,3
jerch	25-26,50	25-26,50	„ wowsina	0,85-1,20	0,85-1,20
pjetuschki	23 26,50	23-26,50	„ jecžna	1,00-1,40	1,00-1,40

Placžizny rěsneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

18. lutšija 1925. Po zentn. a šk. hr.

436 bykow, 804 wolow, 1079 krunowow a jałozjow, 1650 cželakow, 10345 wowzow, 6704 šwini.

Woły: 1. druž. 56—60 hr., 2. 48—52, 3. 40—50, 4. 30—36.

Byki: 1. druž. 54—57, 2. 48—52, 3. 46—46.

Jałozjy a krowy: 1. druž. 54—60, 2. 42—48, 3. 33 hacž 40, 4. 26—30, 5. 20—23.

Cželata: 2. druž. 70—75, 3. 60—67, 4. 50—58, 5. 45—48.

Wowzy: 1. 50—59, 2. 38—48, 3. 24—35.

Swinje: 1. druž. —, 2. 83—84, 3. 81—82, 4. 79—80, 5. 75—78, 6. 73—74 ranzy a kundroża 74—77.

koło hacž dokat hischcže namakali njeżbu. Pschepytowanja su ho hižo sapoczałe.

S **Welzow** pola Hródża. (Ssamomordarstwo.) Telo duha ja so tudomna dźelacžerka Schuschowa s cžahom pschejecž. Cžah jej hlowu zyle wot cžéla wotdże. Mużlacz, hdyż so wopredża, so so tu wo njestuk jedna. Nétko pak so pschepytanjom wupokaza, so je njesposożowna Zamomordarstwo kłucžila.

Se **Strodowa.** W tudomnej wokolinje so tukhwili dźelacžerka Kollo, rodzeny w Sywiku, wokolo brudźi. Jeho se schule puschczinschi do kludnizy dowjesechu. Tam jeho pschepschaschu, drje wustrowjeneho, tola pak niz zyle spuschczomneho, k jenemu ratarjej pschipokasachu. 15. julija mjesiczo z dwora cžekny a nétko so nébhże wokolo hont. Jeli by trasch jeho nécžto setkal, chzył dobrocžinje z nim wobkhadżecz a jeho pschikhuschnej wyschnosczi dowjecz.

S **Gózdy** pola Zarowa. Wulki woheń wudyri w khlewu, kotraž kubleriej Wulfej w Gózdie khuschesche. W khlewu 4 dźelacžerske swójbły bydlachu. Wobydlerjo běchu runje na polu, jako woheń wuidże. Jenoż nekotre dźeczi běchu doma wostałe. Jako wohnjowe woborty k wohnjej pschijeżdżechu, njehodźesche so hižo wjele wjazy wukhowacz. Dwarjenj ezo hacz na murje spali. Stušdone twarjenja so wohnjej wobróchu. Dwě žwójbje matej jara nisko ja wésczene, tamnej dwě ! zyla niz. Starymaj mandźelskimaj, kotrajż niczo sawésczene nimataj, so zyla nadobna spali. Kak je woheń nastał, njeje znate.

Z Łužicy.

Se **Zitawy.** Też w Zitawskej wokolinje su tele dny so žnjemi sapoczeli. Już su w tamnych hórskich kronach létża powschitkownje jara dobre. Tukhwilne wjedro je krawjenju žita a k pschchowanju žnjow jara hoji. — Na srudne waschnje namaka tele dny 18lětna dźelacžerka Gertruda Menzelez na Graf-Yorkskej drózy žmjerez. Wona chzysche s pomozu pluna hornjz wodu na pjezaku swaricz. Pschi tym siebi wuschyu. Warjaza woda woheń zhaschu. Plun pak dale wustupowasche a s nim so spjaza Menzelez mori. Jako macz po khwili domoj pschidźe, so njemało stróži, hdyż swoju dźowku morwu pschi pjezaku wuhlada.

Se **Zitawy.** (Strajkowe hibanje w rauschskich tkanjernach a pschadowanjach.) W Zitawskim fabrikliim podkrejchu je w poslednich dnjach wjazy dźelacžerjowow tkanjerniow a pschadowanjow do straika stupiło. Dźeło stoji zańdźenu krjedu wschu hromadże 5600 dźelacžerjow a dźelacžerkow. Sću to dźelacžerjo s Noweho Gersdorfa, Wulkeho Schmenowa a Seifhennersdorfa. W Zitawje sama mej hischcže tuthwilu dźelaja. Tola też tuczi fabrikantoje s wusamknjenjom s dźela hroża. Na straikowym hromadnym lu wschel, tsi organisaze pschadowuschich a tkanjerniich dźelacžerjow, kaž też němski swójaik pschadowschich a tkanjerniich dźelacžerjow a kschiszanski wjaik wobdźelichu. Wczera pjatk bé wulka shromadźizna. We metalowych wuznjach tukhwilu hischcže na 600 dźelacžerjow dźela.

* Se **Shorjelza.** (Wobkhad na żelesniskej cžarje mjes Nikrischom a Seidenbergom wotešera. Dokelž wobkhad na żelesniskej cžarje mjes Nikrischom a Seidenbergom dale a bóle wotéwra, je so druzsiwo krajnych żelesnicz w s wraschenjom sabrało, hacž by so tamna cžara dale tako khowna cžara trjebała, abo by jenoż jako pódlaiska wuzżiwała. Psched wójna knjeżesche na zamknej cžarje tak bohaty wobkhad, so so wo sawjedżenju spěschnikowego wobkhada na tutej cžarje jednasche. Hnydom o wójnje wobkhad khyżnje wotešerasche. Pódstowe a zkowne wobcžeżnosce wschéch druzinowy, kaž też hubjene hospodarske wobstojnosce wschéch druzinowy, kaž też hubjene hospodarske wobstojnosce wschéch druzinowy, kaž też hubjene winu wotešerania wobkhada. Wobżebite tworowe cžahi zpża wjazy mjes Nikrischom a Seidenbergom njeżidża. Tworowe wozy so ! cžeschanymi cžahami woża. To je sa wobzobowy wobkhad jara njepschihódne, dokelž taike cžahi potom pyche pomalku jedu. Tak żelesniski wobkhad žmjes Shorjelzom a Seidenbergom, mésto so by pokroczował, wróczo dże.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

Němske stotne ministerstwo je hobotu słónczny text němskeho wotmolwjenja na franzowsku notu wo dźesstrachu postajiło. Wosoł je hischcže hobotu ! notu do Parisa wotjeł.

*

Franzowske wójsko je hobotu ! Recklinghausena w Porurskej wuzżahnyło. S Gelsenkirchena Franzowsko njedżeku wuczahnje, ! Hattingenow a Bochuma pódjelu.

*

Parisske nowiny su powjesze ! Tangera pschinjeske, po kotrychż su Rifanojo pola réki Uergki a to wobżebje we wokolnosczi réki Kelky porażku porażeli.

*

Wobżadła slejischcza w Otharinu je krutu nadżeju Rifanow wotrażyła. Tuczi su cżejko schkodowali a do hór cżekli. Zyle położenje pschi tronje je so polepschiło.

Ze susednych a dalšich krajow.

* **Sswójbna truchlohra.** Mechanikar Weinhotz w Halli we hižo dźesichi cżasy wutki wopyta. Hdyż be pjany, swoju žwójbu cżasto žałożnje pschejecžeschasche. Jeho mandźelska rohodża wjazy krócz spyta hamomordarstwo sluczicz, dokelž siebi rady njeżedżesche. Jako cżahsche ho zurowcz jenoho sajo do korczmy podacz, bypny jemu jeho 16lětna dźowka morphinum do khojeja, a to w pschitomnosczi jeje macżerje. Wón ho tyétro khojeja napi. Jako na dróhu stupi, mornuy ! semi padny. Mordarka wyschnosczi placže swój njestuk wuna. Ju a jeje macż sajachu.

* S **Lichtentanne.** (Njepicże na jahodki.) Cżasto žmy hižo naschich cżitarjow namolwjeli, so hoby na jahodki abo podobne płody njepili. Mnohy tute prawidła njewobkhodżuja. Wésta 33lětna tudomna mandźelska nawobkhodżuja. Wésta 33lětna tudomna mandźelska nawobkhodżuja. Wésta 33lětna tudomna mandźelska naw

* **Honwa po śćechach.** Ludźo wobkedźbowachu na śćesze jeneje khěže w Magdeburku nutskamarja. Alarmowachu policiju. Paduch spyta po śćechach wućekowacy. Dokelž wospjetnemu wołanju policije njepospušachu, wuśěrichu policistoju wjazy rasow do njeho a trjechichu jeho smjertnje. Wospjtšicho so wukopa, so běšche nutskamaŕ wěsty Pětr Lakrapp (Gdańska-Langfuhra.

* **S. Breitenhajna.** Cyło młodeho muzikskeho nimacha tele dny w Stanitkim jězoru w Schlesyjskej. Cyło kajko khěžo klasješe. W nim samkarja Jana Koppnarja spóznachu, kotryž bě so 15. haprleje t. l. zhubił. Wón je w Schwandorfje we Bajerskej rodzeny a dźěłaše posledni cząs w bawlnowej fabrizy w Sswobnizy. Wina smjerce je njeznata.

* **Sswoje dźěćo spaliłoj.** Na Ligonifkej dróży w Sakencze w Hornjej Schlesyjskej sazachu ludźo tele dny hołbiwnu wón. Jako blize sa pschiežinu śłědźachu, so wukopa, so běchtaj mandželskaj, kotraj běchtaj z konsumowki do městačka pschiczahnyloj, swoje dźěćo słonzewaloj a potom w kachlach spaliloj.

* **Rubježny nadpad** na młodeho bankownika ma so we Halli tele dny na sjawnej dróży. Tam jemu njeznaty muzikski aktowu mapu z 15 000 hr. wutorhny. Jemu so poradźi njespóznaty ćekнуć.

* **Jej bě smjerć lubicha.** Na Stargardskej dróży čo. 38 w Berlinje so 19ćěna kontorifka Antoinetta Stierz z plumom sajěbojeći. Ju psched někotrymi dnjemi k 20 hr. khłostanja sasudźichu. To da śěbi tak blisko hicź, so radschо ruku na so složi, hacź 20 hr. saplaćі.

* **Muziki holzy nóz wotkusnyl.** Wěsty dźěłaćeŕ na Maximilijanowej dróży w Mnichowje pschi běrym bnju swojej pśedawskej njewjesće se słobami nóz wotkusnyl. Rozhorjeny lud chcejše jeho lynchowacź (sam sudźićeŕ). Policija stótnika saja a do jastwa wotwjeźe.

* **Sažydleńske twary město žwjedźenja.** Měšćanjozy sasupjerjo w Kalbenkirchen (pschi delnim Rhynje) wobsamknu, město tyhazłětneho žwjedźenja, kotryž so dla pschihłuschenja Rhynskeje krajiny k Němskej wschudże wotmješe, 10 statokow sa žwójbny natwarićeŕ, kotreż maja wjele dźěcźi, a je „Tyhaćne sažydlenje“ mjenowaćeŕ. Wobydlerjam domow dawa město wěstu podpjeru za saplaćenje danje. To je skerje něchto žwjedźenja hodne, na cźimž mógłe zej druhe města a wjzy najlepschego pschikkada wsaćeŕ, hódniše hacź žwjedźenje z hołkom a tołkom, z piscom a spěwom.

* **Lokomotiwa hrabny na dwórnischcu** w Schwerdte we Westfalskej dweju wulětnikow, kotrajž běchtaj so pschesajara blisko ke kolijam pschibližikoj. Jedyn z njeju žebi nop zyle rosmjeczeć a hnydom wumrě. Druhi so cyžko na hłowje rani.

* **Žałostny njeskutk** 18ćtneho. W Steinbergu pola Trjera nad Rhynom sta so tele dny žałostny njeskutk. 18ćtny dźěłaćeŕ Pětr Trampert saraz swojim cźelu na sjawnej dróży se železnu. Potom jej hłowu wotcuhny a na 40 rasow se železnu do njeje cuhny. Wón chcyjše so na njej wjeźeć, dokelž běšche jeje žiwu psched dwěmaj ćetomaj jeho nana słonzowak. Morbarja sajachu.

Domowininy kućik.

1. **Ferialna kolonija.** Dotal pschipowjedźene dźěći su wšitke pschijate (też Panczanski hólz). Wšitke personalije (dźěćeńa mjeno, narodźenje (dźeń a městno), wěrywuznaće; starschich abo poručnika mjeno, staw a wěsta adresa) a wobkruczenja (reversy a lěkarske wobswědčenje) dyrbja tu wutoru (21. t. m.) rano być, wobejbe perfonalije najpozdźischo hacź do wutoru rano we 8 hodź., hewak njemóža žoby źěć. S Koperz pobrachuja hischcze perfonalije starschich.

Wotjězd je w tu khwili postajeny na schtwórtk, 23. t. m., rano we 7 hodź. z Budyschkeho dwórnischcza. Kedźbujcze na ev. dalsche wozjewjenja abo pschemjenjenja psches Serbske Nowiny. Dalsze dźěćom 8 hr. žoby.

2. **Fotografije z Kulowskeho sćěta** — jara pěkne — su wupołożene w sekretariatu Domowiny (Serbski Dom čo. 2. 2. posthod a móža so tam skasacź. Hlej Domowininy kućik z rjedu 15. 7. **Sekretariat Domowiny.**

Swójbne powjesće.

Sslubjenaj: Waltaŕ Hulisch z Huski a Fanny Belkez se Brježowa.

Semrěli: Martha Scholczij rodź. Nyuczej w Dźěznikach, 33 l. — Hana rodź. Leinertez, mandźelska Arnoschta Tjomaša w Budyschinje.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Na Khembergskich honach so dla nażnjowanja wot 20. julija sežehowaze pucze sawjeraju: Gmejnski puć se Scheracholowa do Khróstawy a z Khróstawy do Korsynja. Rěsdny wobkhad je sa tutón cząs na pódlanske pucze we Starym Khembérku pokasany.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu póndźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serbskej kofejowni.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija“ změje wutoru (21. 7.) 1/2 9 hodź. spěwnu pruhu za žónske hłosy; sobotu (25. 7.) wulět do Raboc. Woteńdźemy wot dwórnišća z dypkom 3/4 8 hodź. Započatk 1/2 9 hodź. Posklći so přednošk ze swětłowobrazami, po tym wjesela zabawa a rejka. Přeprošće waših přiwuznych. Předsydstwo.

Domowininy kućik dźensa, dla ferialnej kolonije.

Malešecy. Jednota „Sokoł“ změje přichodnu wutoru, 21. julija, wječor 1/2 9 hodź. měsačnu zhromadźiznu. Wšitcy, kiž wot dorosta sobu na pućowanje du, dyrbja wěsce přińć. Stwórtk (23. 7.) zwučowanje za dźěći. Načolnik.

Nowa Wjes. Serb. tow. „Brězyčka“ změje njedźelu 26. julija pop. w 3 hodź. w Heinrichec korčmje we Nowej Wsy měsačnu zhromadźiznu. Přednošk změje k. Hładki.

Narć. Wutoru, 21. julija, wječor 1/2 9 hodź. wotměje so w Ballec korčmje w Narće serbska zhromadźizna. Přednošk změje k. Hładki wo narodnym pócowanju. Wo bohaty wopyt so prosy.

Ralbicy. „Serbowka“ ma srjedu, 29. julija, swoju hłownu zhromadźiznu. Rano we 8 hodź. je requiem za dołholětneho protektora „Serbowki“, njeboh k. tachanta Skalu. — Rozprawy a nastawki (32 a 32 stron) sobu přinjesć. Nowe sobustawy so přijimaja.

Ralbicy. Jednota „Sokoł“ ma wutoru wječor 1/2 9 hodź. zwučowanje. Kóždy dyrbi přitomny być.

Sowrjecy. Spěw. tow. „Sołobik“. Přich. srjedu 22. 7. mamy zhromadźiznu a spěwnu hodźinu pola bratra Palerja w Sowrjecach. Započatk zdypkom 1/2 9 hodź. Předsyda.

Sowrjecy. Čěłozłučowanski wotrjad ma přich. srjedu, 22. 7., wječor 1/2 9 hodź. pola bratra Palerja zwučowanje. Načolnik.

Wotrow. „Jednota Sokoł“ ma štwórtk 23. 7., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Kedźbu! Přimajće!

Zbytki ze saisonskeho wupředawanja su žałosnje tunje. Naša zamožnosć je z wobrotom dopokazana. Kónc wupředawanja sobotu 25. julija 1925. Wobstarajće sej, štož trjebaće na drasćenju za žónske, muzkich a dźěći. hišće w tutym tydźenju.

Njemóžeće nihdźe lěpje kupować

Za wšě twory, kotreż so njewupředawaja, dawam w tutym tydźenju wysoki rabat. Zapłaći, so nas wopytać. Wobhladanje ničo njepłaći.

Telefon 12. **Welsec kupny dom w Kulowje** Założeny 1868.

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeŕ najprěnšich dźěłarjow.

Mocowe wozydła

wuporjedźerńa

přisłuški, pjelnjerńa bencina a wolija.

Wobroćće so

při potrjebje

časnikow, złotych a slěbornych twórcow

kóždeje družiny jenož na

časnikarja Gottfried Heinzu

we Wojerecach na Hródk. dróży 18

w domje knjeza kožuchafskeho mišra Franca Bittnera.

Abesynske studnje

Wjerćenja a připrawjenja studnjow a plumpow kaž też wuporjedźenja derje a najspěšniso wuwjeduje :- Woda - - - - so też z pručikom pyta - - - -

Max Klotz, studnjetwarc w Kulowje.

Małe nawěstki

w „Serbskich Nowinach“

maja dobry wuspěch!

MERSIOVSKY

Naručnicowe časniki

W Kulowje je so 6. julija **klobukowe pjero** tak mjenowane relerske **zhubiło.**

Za mylo wotedać we wudawarni „Serbskich Nowin“.

K wusyłam

poručam tunjo

hróch woku pjeluški kolij

Fritz Gretschel

w Budyšinje

na Hošćo hasy 8. Tel. 1194.

Wupjerki, łožowe počehnj. tunjo. K. Erler, žitne wiki 11.

Carl Gast w Budyšinje

ratarske mašiny

zastupjeŕ najprěnšich dźěłarjow.

Najwjetša wuporjedźerńa

najwjetši skład narunanskich dźělow we měsće.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“

Swójbnych wobstejnosćow dla přepodam swoju praksis 20. julija t. l. knjezej skótnemu lěkarjej Pommerej.

Dr. Šibak w Bukecach

So počahuju na hornje rjadki wozjewjam, zo je moje bydło w Bukecach čo. 33 a telefon hamt Pomorcy čo. 16.

J. Pommer

prakt. skótny lěkaŕ.

Dźens započnje so moje **wulke**

saisonske wupředawanje

při jara poniženych płaćiznach.

Šatowa specialna předawarńa

Korla Mitbauer w Budyšinje

jenož na žitnych wikach čo. 4.

Zjawny dźak!

Při tak nahłym wotkhadze našeho droheho njezapomniteho zemrěteho

kublerja Mikławša Pjecha

su so nam tak mnohe a wutrobite wopokazma nutrneho dźělbraća we našej bolosći ertnje a pisomnje, přez wulkotnu pychu wěncow a kwětkow a přez nimo měru bohate wobdźělenje na jeho poslednim zemskim puću dostałe, zo je nam jenož mózno, na tole wašnje

naš **najwutrobnišii dźak**

a najhorcyši **„zapłać Bóh tón Kujez“**

wšěm wuprajić. Tute njetajene sobuželenje je našej tyšnej wutrobje derje činiło a nam naš horki doń wo wjele wołožiło.

W Miłoćicach, na dnju porjada 19. julija 1925.

hłuboko zrudźeni zawostajeni.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so [illegible] do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 [illegible] wobšerjenje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobliczeja. Za reklamowy rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 164 **Budyšin — pjatk, 17. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Pšetorbnjenje hospodarskich wuradźenjow mjes Němskej a Pólskej.

Pólske nowiny pišchu: Kaž so z Barlina powě, su pšedsydła němskeje delegazije, kotraž so pschi hospodarskim jednanju z Pólskej wobdźela, Ewald a jeho sastupjerjo na dowolenjau wotjeli, pólskej delegaziji wo tym niczo njeswěšelowschi. Dźiwajo na tule taktiku němskeje delegazije so we Warschawje poswědčenje hospodarskeje komnizije ministerskeje rady powola, w kotrymž so wo dalschim postupanju pólskeje delegazije rosprawješe. Pólska delegazija naschcerje němsku delegaziju namokwi, so by jasnje a dokónczenje wosjewiła, hacz chce dale jednacz abo hacz chce swojn taktiku pscheměnicz. Je-li so němske wotmolwjenje njedosce dosez jasne, budze pólska delegazija musowana, wosjewicz, so je němska delegazija rozbiczje hospodarskeho jednanja sawinowaka.

Jendźelska chce Němskej jenož hischcze z wumělenjenmi pjenjesy pożczicz.

Barlinski dopisowar Londonskeho „Daily Heralda" je zhonił, so president němskolatneje banki dr. Schacht w Londonje wo pożczonku 40 milijonow puntow sterlingow jedna. Pożczonka dyrbi k podpjeranju němskeje industrije służicz. Jendźelske banki su swólniwe, pożczonku pschihotowlicz, tola jenoż z wumělenjom, so **Němska wumělenja swjatkarjow za bjesstrachotwy pakt pschijima** a jendźelsku politiku napschecžo bolschewikskej Ruskej podpjera.

Schtwri šmjertne wuśudy w němsko-ludowiskim femskim mordarskim prozesu.

Po wožomdnjowym jednanju pschi wusankinjenju sławnoscze je so w němskoludowiskim femskim mordarstwowym prozesu psched pschiśažnym śudom w Schwerinje wusud wuprajił. Wyschicheho leutnanta Hwonka śłużby Kalin a murjerja Nocowa dla schromadnoho mordarstwa k šmjerzi sažudzichu, wyschicheho leutnanta Hwonka śłużby Schökera dla nadpjerjanja k mordarstwu k šmjerzi a dla nadpjerjanja k wopaczjej pschiśažby k khołotarni na 3 lěta, ratarja Lecku dla nadpjerjanju k mordarstwu teho runja k šmjerzi sažudzichu. Murjer Wiftow lěto a tři mježacy sažtwa dósta. Wobstorzeni k Rožbachskej tajnej wojerskej organizaziji pschiśłuschachu. Woni śu jeneho Barlinjana, kotryž bě so rosśudźił, z organizazije wustupicz, tehdobla skónczowali.

Němszy kommunistojo do Czech czahnu.

W měrcze Aschu njedaloko fakticki mjesow dyrbjesche so njedźelu wokrjesny śnjedźeń kommunistiskeje młodźiny wotměcz. W pożledninm wokomiku wokrjesna wyschnosez czah a schromadźinu na torhoschczu sakasa. Zandarmojo polizistojo nětkle 100 kommunistow z Němskeje sajachu. Dokelž njemějachu dowolnosez k pschekroczenju mjeje, so połkhołtachu. Pośdźischo so k mjesu dowjeschu a so sakim zandarmam pschepodachu. Demonstrantow z Aschu, kotśi dyrbachu sadźewacz, so dyrbu so wotwjedli, zandarmojo wosthonichu. Popołdnju so kommunistiski śwjedźeń dowoli, tola bě sakasane, śjarnje rěczecz.

Po skónczenju pośedźenjow czěskoślowakskeho śejma.

Dla konflikta z Vatikanom je czěskoślowakski śejm śiwoje wuradźenja pschetorhnył a so do leczonych próśninow podał. Knježeństwowe strony njemóžachu so wo puczach dojednacz, po kotrychž dyrbi so Vatikanej napschecžo stupicz. Narodni socialistojo běchu napraschenje dla konflikta z Vatikanom w śejmje sapodali. Zdachu śebi, so by knježeństwo hnydom na praschenje wotmolwiło. Pischi sežehowanej debacze chzychu potom namjetowacz, so by so pożkazanstwo pschi Vatikanje wrócžo wsało, a so by so stat wot zyrkwje dźelił. Druhe częśe strony běchu pschecziwo tajkemu rasnemu sakroczenju a so sapowjedźachu, wo napraschenju narodnych socialistow psched polnym śejmom jednacz. Narodni socialistojo tehdobla wobsamknychu, z knježeństwa wustupicz. Pólski minister Stribrny ministerskemu pschedsydstwu pisnje wosjewi, so śwoje sastojnstwo stoji. Druhi narodnosocialistiski minister dr. Franke w tu khwilu w Pariżu na dowolenjy pschebywa a wukrajny minister dr. Beneš, kotrehoż su narodnisocialistojo do ministerstwa wuswolili, njeje dźiwajo na śwoje wobsebite stejischcžo, hacz dotal wrócžo stupił. Je-li so pak sa czaś próśninow k někajkemu dojednanju wo sakroczenju pschecziwo Vatikanej njedošło, chcedźa narodni socialistojo zadacz, so by teź dr. Beneš z knježeństwa wustupił.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowafnja wobućow. Pódušowanje spěšne a tunjo

Litewskjy namjesni wojazy pólskeho namjesneho wojaka zatsělili.

Pólskej wojerskej wyschnosczi je so wosjewiło, so su litewskjy namjesni wojazy blisko Paciuny pólskeho namjesneho wojaka zatsělili. So by so należnosez rosjasniła, je so pschepytanska komnizija na skutkowe městno podała.

Jendźelska je pjeciw kupje Oesel a Dagö wotnajała.

Londonske „Times" z Rigi słonja, so je tamnischi bolschewikski połstaw rosprawu wosjewił, po kotrejž je estonske knježeństwo kupje Oesel a Dagö Jendźelskej pschenajało. Jendźelska dyrbi prawo dóstacz, wobej kupje wobstojerdźicz, hacz runje pod knježeństwom Estonskeje stejitej. Sprzeczenje ma so hižo w bliżschim czasu wunjesez. W Londonje maja tule powěsez jako selsarnu powěsez, kotruż je Moskwa do śiawnoscze dała, so by w rauschо-europiskich statach, wosebje w Pólskej, bojosez sbudźiła.

*

Hacz je powěsez woprawdźe hola wumyślenka, so borzy wupokaże. Pschezo pak njeje njemóżne, so je so mjes Jendźelskej a Estonskej woprawdźe tajke sprzeczenje wobsamknło. Estonska santa njemohła so psched rušnim hobrom dowoboracz. Wona dyrbi so na jenu wulkomóz sepjeracz móz. Jako tajku je Jendźelsku z jejnym wulkim wójnskim khołtom namakała. S kupom Oesel a Dagö by Jendźelska zyle baltiske morjo wobkrużiła. Ruške wójnske łódże dyrbiałe so w Kronstadtskim a Petrogradskim pschistawoje khowacz. Też Lotyschka a Pólska njetrjebatej so w padze wójny ruškich wójnskich łódźow bojecz a móhłej so z morja śem z wójnskej potrjebu sestaracz.

Wójna w Marokkowskej.

Pjatk 17. julija je general Naulin do hłowneho kwatěra marschalka Lyauteya dojeł. Hižo dźenża so z powěsczow, kotrejž z Rabata pschikhadźeja, spóznacz hodźi, so by wjesche franzowska napschecžna offensiwa w blišschim czasu wocžakuje. Pódła teho je so frjedu mjes ministerskim pschedsydu Painlevéom a marschallom Pétainom a někotrymi offizěrami generalneho staba rada sładowała. Wobsamkło je so, general. Naulinej wschě trěbne a hischcze žadane pożłunjenja, pożłyki munizije a wójskowu potrjebu pschiskiwolicz. Wo někajkich měrownych wotpohladach Franzowskeje w Marokkowskej so ledma hischcze rěcži. Po skónczenju pośedźenjow deputerskeje komory je so wosjewiło, so su wschě hacz dotal do śwěta puschczene sdźelenja wo franzowsko-schpanjiskich měrownych namjetach na Abd-el-Krima wumyślene; pschetož Franzowska runje kaž Schpaništa stej so twjerdze rosśudźiłej, śiwoju troschu pocžerpjeru wojersku naładowanosez sasо wobsunowicz a źebi sašo kraj a lud podczišnjecz, pridy hacz z Abd-el-Krimom mu měr jednacz pocžinałej. Pódła teho by, tak so praji, Abd-el-Krim wschě rosumne měrowe wumělenja wotpokał.

Dopisowar Parižskeho „Journala" w Fesu wo tym śłedowace pische: „Dobre je, hdyž so Franzowsam sdźeli, so je někole njemóże w Marokkowskej k žanemu měrej dojcz. Wo Abd-el-Krimje njeśmědża źebi žanych próśnych nadźijow cziniz. **Abd-el-Krim źebi połnu njewotwisnosez sa risski kraj žada** a nochze ani mjesow postajicz dacz. Tehodla niczo druhe njemuwbywa, hacz je wschej mozu dale wojowacz."

W pożledniej wójskowej rosprawje so sjawnje pschisnawa, so Abd-el-Krim nadźbi czini, mjes tym so Franzowsojo jenoż sakituja.

Franzowska wójskowa rosprawa.

Franzowski hłowny kwatěr je wo wójerskich operazijach w pożlednimaj dwěmaj njedźelomaj śłedowazu rosprawu podał:

Pola Uezzana su so někotre wobstupjene wotdźelenja we pschedńunjenych wobstojerdźenjach wutwjerdźile, tola njeje możno było, tehorunja wobstupjene pschedńunjene stejischcža pola Rihany (200 kilometrow k dołhemu ranju wot Uezzana) wot njepschećelskich wotdźelenjow wutwjerdźicz. Dokelž běchu franzowske wotdźelenja w tamnych stronach rušowane, někotre bataillony k pożłunjenju druhich, z Abd-el-Krimowej offensiwu wohrożenych franczeńskich źělow wotwjedcz, dyrbjachu so franzowske linije we wokolnosczi města hischcze dale wrócžo wsacz. Wona nětkle w dołkowosczi pschećesej hacz 12 kilometrow psched městom leża. W frjedźischczu franzowskeje fronty je 12. julija sapoczana operazija 1000 muži žylne njepschećelske wotdźelenje, kotrejž bě so mjes Kelan des Sleßom a Kolleine k połdruju wot Fe-el-Bali nawalilo, wrócžo cźišła. Tola so njeje poradźiło, steji schczo pola Ain-Matufa, hdyž je bataillon algeriskich śelžow wobstupjeny, wuswobodźicz. Dróha mjes Ain-Aischa a Suk-le-Arba je ź dźela z njepschećelskimi wotdźelenjemi wobsadzena tak so je swjasnje mjes wobjmi městomaj, z kotrejuž je połodnischе jenoż 40 kilometrow wot Fesa sdalene, pschtorhnjene. W stronach pola Tasy njeje so położenje powschitkownje pscheměniło. Abd-el-Krimowi wojazy su dże so nusowali, sapoczatk měsaza dobyte stejischcža pola Buhalima sašo spuschczicz, njedźiwajcy teho je położenje tam thutne, a strach sa żelesnizu mjes Tasu a Fesom njeje so pomjeńschił.

Po jenomyślnym poswědčenju wschitkich wojerskich wězwoultojnych wuspěch jenicžzy wot liczby a žylnosce wojakow wotwituje. Wójsko dyrbi so dla žylneje njepschećelskeje offensiwy khětro pożylnicz.

*

Pariški „Journal" pische, **so pożłunjenja, kotrejž so do Marokkowskeje pósćelu, nětkle žylnosez armeekorpsa dożahnu.**

Wo położenju pschi marokkowskej froncze je **franzowski** hłowny kwatěr 15. julija śledowazu **rosprawu podał:** Położenje pola Uezzana žaneho wažneho pscheměnjenja njepokasuje. Artillerija a letarjo bombły do njepschećelskich stejischczow mjetaju. Letarjo su z wosebitym wuspěchom w nogu bombły na Ul-ed-Beber mjetali. Do frjedźineje fronty so njepschećesel njepschesławszy zyła pschedobyc. Njepschećesel je bjes wuspěcha spytał, so do někotrych franzowskich wotdźelenjow dacz. Napinanje wotpadnjenych splahow a Rifanow w krajinje z połnozy wot Tasy so po sdaczu pożłunjeja, wosebje w stronach Boaneskeho a Tsoulskeho splaha. Sa wschech powěsczow, kotrejž su dóschli, je spóznacz, so njepschećesel po zyłej froncze so do franzowskich wojskow dobywacz pyta a so z městnami nadběhi cźini. Tole hibanje po sdaczu powěsez pschedstejaceje offensiwy potwjerdża, kotruż njepschećesel mjes splahami rosschěrja.

Hawaska powěsczejerija dale powě: Mjes Djebalisim a Andjeraskim splahom, runje kaž mjes žužodnym Uadra-splahom psched schpanisko-franzowskej frontu a w Temaussej krajinje so wulka hibicžiwosez pokasuje.

Marschall Pétain je do Marokkowskeje wotjeł.

Marschall Pétain je schtwórtk wjeczor z Parisa do Toulousa wotjeł, so by so wot tam z letadłom do Marokkowskeje dowjesez dał. Knježeństwo je wobsamklo, Pétaina do Marokkowskeje pósłacz, so bychu so pożłunjenja, kotrejž su hižo do Marokkowskeje woteschle, na wojownischczu na najlépje nakožiłe. Do Marokkowskeje pschiležazych so Pétain hnydom z generalej Liauteyej poda, so by z nim wo pschichodnych wojerskich operazijach radu składował.

Tole knježeństwowe wobsamknjenje czim bóle pschekwapi, dokelž je so też hižo general Naulin jako hłowny wójskowy roskasowar do Marokkowskeje pósłał. Franzowska žywotnjejschich nalépschich generalow Abd-el-Krimej napschecžo staja. Tola wažnisze bischcze je, so so franzowske wójska runje pożłyni. Někotre bataillony do Marokkowskeje pósłacz, kaž je to Franzowske knježeństwo dotal czinilo, wschak njedobaha, tam su nowe diwisije trěbne. Czim dźeše budża Franzowsojo śiwoje wojerske mozy lutowacz, czim dźeše budże wójna w Marokkowskej tracz a czim wjazy woporow budże žebi wona žadacz. Franzowske nadkniježstwo w Marokkowskej hižo splahanm w frjedźnych Atlaskich horach słhkaow słhkow w frjedźnych Atlaskich horach listy ztak so bychu někaj pschecziwo Franzowsam postanyli. Mjes tuttymi splahami je hižo hibanje nastało, kotrejž by z słhkej dowjedeło, hdy by Abd-el-Krim psched Fes pschicżahnył. Franzowsojo su z tym troschtuja, so Risanow z tankami a z artillerijy sbija, kaž bórzy z horow do runiny pschindu.

Amerikanszy letarjo Franzowsam na pomoz pschindu.

W njemérje, kotryż so dla marokkowskich podawkow we franzowskim ludu rosschěrja, wobswědczenje sympathije z Ameriti Franzowsam duschownje pożłunjenje dawa, amerikanskai letarjej, Pawol Rockwell a William Roggers, so směli so pa bku Franzowsu pschi marokkowskej wójnje wobdźelicz. Pohnucze k tomu je wot Amerizjana, w Pariżu bydlazeho, wyschka Charlesa Swenezya, wuschło. Myślicz-ka je hnydom spěchowarjow w Sjednoczenych statach połnóżeje Ameriki, namakała. Mjes nimi je organizator letarskeje polizije w Newyorku, major Granville Pallock, a wyschkaj Kerwood a Parker mjenuja. Dwaj sławnaj amerikanskej letarjeje, Pwol Rockwell a William Roggers,

Hlaj ho hižo na puć do Francowskeje nakładkoj. Amerikanjo hu žehi wotmyślili, amerikansku lěadowni eksport wutworić, kotruž dźedźa wobdźělnizy hami wudźerżeć.

Ssoluń ho swobodny pśichistaw sejini?

Athenske nowiny „Katimerini“ powěźeji z Parija wozjewjeje, we kotrejž ho praji, so wulkomocny pomysłuja Ssoluń na swobodne město a pśichistaw pśechwórcy a na tajke wažnje dostóncźnje wobcźeźonjośoge wótstronicy, kotrejž hu ho pśez jednanju mjez Grichiskej a Južnoslowjanskej nastałe. Nowiny grichiskemu knježerstwu radźa, so hy tónle namjet pśichijało, dokelž mogli měr a runowahu na Balkanje sarucźiś.

Chinesojo budźa z lědostajnymi plunami wojowaś.

W jendźelskich delnjej žejmowni je statny sekretar za wójnu na wopytanje wotmołwił, so hu ho dostaśe wědomośći chineske wójske wjednistwo nimskich chemikow powołali, so bychu jadowite pluny za wójnsku potrjebu dźěłali. Też hu ko ruzy offizěrojo postajili, so bychu Chinesam pśichi wudźěłanju wójnskich planow pomogli byli.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 17. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer +1½, thermometer wo dujo +34. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer —2, thermometer w nogu +17. Wubladny na malo ho pśichemnjeje wjedro, pokhilenje z mĕsnjanami k deschczam. — Pśichi tuze postupowajej temperaturje a wlóžnym powětrje mějachmy wczera w Satkej z mĕsnjanami njewjedra. Symmy powětr, kotruž nad dolhowjeczornej Europu duje, wo sdaźu tak ruczo k nam njepśichiłdźe a mamy dale cźopłe wjedro z njewjedrami wocźakaj. — Jutśje žobotu błóńcźko 4.07 hodź. skhadźa a ho 8.04 hodź. khowa. Mĕsacźk skhadźa jutśje rano 2.10 hodź. a ho na wjeczor 6.11 hodź. khowa.

— **Schkrowa powĕźcź wo wjedrje za jutśje žobotu:** Wschudźe cźopło a z wjetśa rjenje; we wjeczornej Nimskej ho k njewjedram khila.

S **pola.** Pśichi njedostatku pjenjes žu paduśne ruki žaho pśichi dźe, so bychu pśiches tuto cźinowe rjemjeslo trĕbne krĕdkt k jeźiwjenju a k rospjerśenju mĕte. S pśichistojnym dźĕłom to dozwĕcź njemóża a tež nochcźeża, dokelž perjadnemu dźĕłu ſ pucźa du. Tak je jedyn paduch pśiched nĕkotrymi dnjemi w Prĕcźežach niz njenje hacź 6 statokow za pjenjesami pśichepytował, žanu stocźany cźasnik dĕ leżo wostajił. Podobnje je dźĕłał w Kukowje a Pancźizach. Pola jenoho pjekarja je pokradnył schtyri tykanzy, kotrejž bĕchu za Njebjelcźanski źwjedźeń postajene, w jenej korcźnje pódła nĕcźoho pjenjes wjazore tałe schokłady, w druhej ſ dujoweje kašy nĕcźoho dokhodow, žaho tr druhim statoku wschełake poźiwadła a pola žuźboda jenu kešchu. Tuž je mušne, so ludźo swoje pjenjesy dĕrje khowaja, so njebychu je paduśne ruzy sebracź mohle.

— **Rosprawa polizije.** Krabmyło je ho we wokolnosći Budyšchina mužace koło šnamki „Bornhija“ cźo. 564-664. Koło nja cźornu podstawu, žołte swjena a schkłaunske blachi, nikomane wodźidło a cźerwjene mantle. Jeli by nĕcźo nĕcźicho wo wězy wědźał, dyzli to kriminalnej polizji w Budyšchinje wosjewicź.

— **Kedźbu pśched jebatkom.** W naschej wokolinje w pośledním cźasu wĕšte redaktor Obst wokolo hrudźi, kotryž ho jako herz a jako kandidata wyschscheje wucźeńskeje wyschnosće swudawa. Wón pola nazionalnych a fischelsanskich towarstwow wo podpjeru prošu. Warnujemy kóždeho pśched nim. Je-li by jeho nĕcźto widźał, dyzli jeho sadźerźeć a policiji pśichepedaś.

— **Swjedobne mjasowe žitki w Budyšchinje.** Sdobotu 18. julija dop. wot 8—10 hodźin wotedawa so žywe howjase mjaso punt po 40 pf., žywe šwinjaze mjaso punt po 50 pf., žywe a parjene šwinjaze mjaso punt po 60 pf. Sdobotu 18. julija dop. wot 8—10 hodźin wotedawa so žywe howjase mjaso punt po 40 pf., žywe šwinjaze mjaso punt po 50 pf., žywe a parjene šwinjaze mjaso punt po 60 pf. Swinjaze mjaso wotedawa so jenoż na cźitke 2551—2800.

— **Sjawna saradźerńja dźĕła w Budyšchinje.** Dźĕłowe wiki su ho w mĕnjacu junitju dale polepschile. Licźba dźĕłoněmĕrjow dale spadny. Najbóle ho sa rataršikimi dźĕłacźerjemi praschachu. Wschitzy dźĕłodawarjo ho njenadźachu ani spokojicź,, hacźrunjeź ho se Schlesiskeje wjazy dźĕłacźerjow pschiwjeze. Hischcźe dźĕłacźerjo w ratarskoje pobrachuja. Też industrija trjebasche dźĕłacźerjow. Su blidarjemi a wojnarjemi so wosebje praschachu. Dźĕłowe wiki sa pschekupzow a bürowych sastojnikow ho wo wjele njepschemĕnichu. Hischcźe nĕtkle wjetśa licźba ſ nich sastojśiwa nima. Kónz junija bĕ 73 dźĕłoněmĕrjow, kotriž mĕsachu ho podjeracź. W Budyšchinje bĕ jich 51, ſ nich 37 muzikeho a 14 žónkeho spłaha. 22 bĕchu ſ wokolnych wjsow (21 muzikich a jena žónska).

— **Ratarje a. nahrodniju, niczże žadowe cźeľe!** Tśeśi dźĕł wschelakeho žadu bĕ lońske lěto cźeľowy. Letuschi žadźeše ho lĕpschi byc, dokelž ho wukazane prawidła kwai w prawym cźasu njenałožichu. Nan,e nĕkle je špobomy cźas, pašle žadowym cźeľam wjez. Swjasaj wokło schtomow, na kotrychž je špad, wobwjaski. Do tutych cźeľow sakśe, so by ho w špinje we nich šapschadł, posdźicho ho jako wĕšta mucha wulahnył a potom šaho nowe jejka nanjeśł, ſ kotrychž ho šaho młode cźeľuje wulahnu. Starn schupjinnatu ſkorn wot schtomow wotdrapaj, potom sjoerź kužmoch žyna hromadu abo k tomu pschipcźawjenu papjeru (Wellpapier) a wjasaj takki wjeh wokolo schtoma. W špinje mjasch tute wobwjaski wotkrońcź a špalcź. S tym šuicźišch žobu najwjazu cźeľiwjow. Jeli ho pschcźežiwo nim w pravym cźasu njeśakroczi, šmĕjemy w pschichodze wschón žad cźeľiwy.

— **Napźiwma na pakety.** S tintowej tužku (Tintenstift) pišane napźiwma na pakety ho derje njeczitaja, dokelž ho pśimo bluke błyschcźi wošebje pschi šwĕtle elektrifiki abo pkunowych lampow. Tohodla je nĕnźe póstowe ministerstwo postajiło, so ma ho papjera, na kotruž ho ſ tintowej tužku pźiša, najprjódy troschu womaceć. S prĕnja ho lĕpje pišа a ſ druha je napisnu jara derje widźeć pschi hódnej špódzy a kóždym špódle.

— **Njemjetajcze wězy we želeźnifich cźahow!** K tomu piša želeźniska direkcija we Wrótšławju: 16. junija t. l. je w pospĕšnym wobłudnistkim cźahu cźo. 856 (Lipsk-Muichow), mjes stajiźemi Reuth a Windischeschenbach puczowaŕ pjowon błudnje. W schelakich padach ſ priedawschego cźaha šmy dyrbjeli šamo šmjerć potrjebnych wobźarowacź. Sso šamo rojumi, so ſ jĕdneho cźaha won cźišnjene wobje ſ wulkim wotmachom šraža a łóžo abo cźežiśco ludźi franja. Tuž ho wospjet a to doraźnje na to kedźbno cźini, so je tajke mjetanje wĕzow ſ jĕdneho cźaha po § 813 želeźniskeho porjada šakšane. Schtóž tutu šakašnju njewobkedźbuje, pschinješe šat ludźi do najwjetšeho stracha, strowotu a žiwjenje pschińšadźicź. Pschecźiwo tajkim ho šforźba šapodawa a ĕej cźežkeho potkostanja šudźicź. Tuž je na cźašu, so wschitzy tutu šakašnju krucze wobkedźbnja we swojim a w šajimje bližšcheho. Tajzy nieroźumni maju ho powucźicź, abo je-li tajkemu powucźenju pschistupni njejšu, šarjadowarjam na želeźnistej wošewjowicź. Su ho potom žadnišeho šapschimnjenja wźiś.

— **Pschelwjele žwjedźenjow.** Wrótšławski wyschschi president wošewja: Kaž ho se wschelakich stron dźĕluje, pschibźeraju žwjedźenje na wšach na njewušchne waschnje. Towarźišna dźĕłaja na pschemoh, wulke žwjedźenje šarjadowacź, so bychu tak schĕrschu šjawnosć na ho kedźbnu ščinile. Pschi tym ho wuwinwaja pycha ho pschecźiwja powschittkownej nuši, wołebje hubjenym dróham a potrébnoscźam statnych šarjadnistwow. Šwjedźenje podpjeraja wopśiwo, kotrejž pokasuje ho na dróhach, też wschelaki pschestupjenja pschibźeraja. Hewak khwalbny šmysł k tutowanju ho na tó waschnje šałko niczi. Też wocźekanje młodostnych, kotśiž ho husto pschi tajkich žwjedźenjach trjebaja, ho wocźeźi. S tuthych winow je mušne, so ho šałe bóle k jednotnosći wróćimy a tajke žwjedźenje wobmjesujemy. Tuž prošu, so bychu wyschnosće a towarstwa na to dźiwale.

S **Malkeż.** Pśched krótkim ho w Malkezach se błowy kryty statok wotpali. Wšity wobydlĕr, kotryž bě jobu k wohnjej pschijĕł, šlyschescheše, kak jedni nĕkotrii powědachu: „Cźehodła dha też hnydom šubodne je błomu kryte wotwarjenje šobu njewotpalichu.“ Ale praicze, dyrbi dha ho kóžde je błomu kryte twarjenje kóždy ras wotpaliś? Njemóžno ho wobšćedźerjej šchkoda na šamkne waschnje šarunacź, jeli swoje je błomu kryte twarjenje wotpalu. S tym by ho šnadź hischcźe nĕschtóžkuli wuźicź mohło. Pschi wohnju ho ſ wjetśa škót abo druha domjaca nadoba šobu špali. Kaška ſ tym šchkoda za hospodarstwo nastanje. S tutym praschenjom mĕli ho ras wohnjowe šawĕsćenje šaběracź.

S **Budeśez.** Srudźazy podawk je ho tu wožera, šchtwórtk, popołdnju w 5 hodź. stak. Tśiśetny Kerniga šymk ho na drošy pśiches awto morjeny. Dźĕšo bě ja swoje lĕta jara mudre a by rad to a tamne, šchtoż bě za dom a kuchinu w hoscźeńcu mušne, kupowaŕ a pschinoschowało. Tak hółeźeŕ na boku drohi šaho swój puć po wšej dźĕšcźe, so by ja macź nĕschto wobstarał. Tuž pschijĕdże ſ Korytnja Engertez awto a so by so druhemu awtej wuwinył, šajĕdże thĕtro na bok a pschi tym moc ošćeło. Holcźk poczerpi wjazy cźeźkich ranow na cźĕle. W ruzy hischcźe tvjerdże pjenjeśy dźerźeśche, za kotreż je chzył nĕschto kupicź.

S **Lubija.** Wczera bě ho w Lubiju wjele šelenimy, jahodow a wischnjow na wiki pschiwjeśo. Wsche bě w hischcźe bohatschej mĕrje k dostaczu, hacź pśched tydźenjom. Też wjele hribow šo pokpischeše. Piaczikny cźornych jahodow a wischnjow we nĕschto špadnuchu. K pśiwjenju raśej šo kužiśe bĕrny pokpischachu a to punt po 10 pf. — Pokładnik Paŕwot Golbs pschi tudomnym wobłudnje nĕmšeho dźĕłacźerśkeho šwjaśa khajerjow je nĕkotre tyšacy hriwnow pschekschiwił a cźekny. Wón bydźeše hižo 4 lĕta we Wósporku, dokelž w Lubiju žane wobdźelenje dostacź njemóžeše. Jeho šlicźkowanja po prawym wschitke trjechichu. Tola namakachu pola njeho nakutowarińske knjiźki, w kotrychž bĕchu wschelake wopiśma kwitowanki šapiśane. Golbs je pódnjelu cźekny. Ze nim nimaju hacź dotal šlĕda.

S **Miloźicź.** Wczera pśched wjeczerom rozlinješe ho po Klóšchtrśej wokolinje strucka powĕśeś, so je knjez Lubeŕ Mikkawschi Bjech nahle a njenadźicy wumrjeł. We 7 hodźinje pschihotowaschе hischcźe grat k nakaźtrenju fijeńcźa a pschi tom jeho Boża ruczka šaja. W ruckach šwojeho jenicźkeho šyna wudycha šwoju nježmjertnu dušu. Wobšrźeć šwojeho powołanja, na kotrymž ſ cźełom a duschu wišaśe, wotwoła jeho Boża pschedwidźiwosć. „Schtó je jeho myśle špósnał a schtó je jeho radźićeŕ był?“ Pśched wjazorymi nidźelemi bu w mšeśnoscźe šcźe njeměj a nichtó ĕej na to njemyślešche, so trasch mohło to pschedpołoł šcźehowaceje šmjerćne bycź. S njebožcźicźkim je wotešchoł šerbśki bur, naśpomity šaśtupeŕ šwojeho šlawa, ratař wot wjeśchkich hłowy hacź do nohow, woprawdźe pycha burstwa. Pod njewjeśołymi wobšćehowanimi pschewa pśched nimale 32 lĕtami priedawšcha Jaworkeź lubło, na kotreź ho se šwojej mandźelšćej Marija rodź. Jaworkez wożeni. Starośćiwje a wobhładnivje ſ njej hospodarjeśche, dóniź wona na šeźehwkach operazije pśched 15 lĕtami šemrć. Pschi cźežkosći njedoreschenych žĕźi dźĕłaśche je šwojej žotru, kotraž dyrbješche jim macź šaśtupowaź, pilnje a njeprózninje a je šóźdźene łubło rozmnožiť a na wyšoki hospodarśki šhodźeńć dowjedź. Jeho ratařśke naśhonjenje wažachu ĕej wyschnosće, towarstwa

Ranje kublerja.

S romana „Rušti kubleŕ“ wot L. N. Tolšteho.

7] (Pokračowanje.)

Wón njeje po šdaźu šłary a žam na žehi rozwality tónik“, rjekny Njechljudow. „Pschimú jeho a pokaź mi ſudy. Ja ſpójnaju, hacź je šłary.“

„Ja njemóžu jeho na žane waschnje žam wupschimacź, Waścha Miłošcź. Wšchón šłót njeje groša hódny, ma šwoje waschnicźko, kuša a bije ſ predkowanyma nohoma, Waścha Miłošcź“, wotmołwi Juchwanka. Wón bo pschi tom jara rozwjeselenu šmĕješche a wuwalešche wĕši na wschę štrony.

„Kajši njerośum! Pschimú jeho, tebi praju!“

Juchwanka poźnĕwaschе ho dołho, pschestupijo ſ jeneje nohi na druhu a hatke łdyž Njechljudow rošhnĕwany šachichnу: „Nó, budźe šforo?“ bĕžeschе won w šloku šeša šaschikitneje tšĕši, pschinješe powjas a poća ša konjom hanjecź, pschi cźimž jeho šcherjeschе a wot šadu, niz wot predka, na njeho dźĕšche.

Mjedemu hnadnemu knjesej trajeschе wocźiwidno pschedołho, tonu pschihładowacź, haj, a może bycź, won chzyschе šwoju wuštojnosć pokasacź. „Daj mi powjas!“ won praji.

„Šmilcźe ho! Kak je to mózno ša Waschu Miłošcź? Budźe lubościwy ho njeſpokojecź . . .“

Njechljudow pak pschistupi runje wot predka ke konjej, a pschimnywschi jeho njejapzy ša wuschi, naktont jeho ſ tajšej mozu k šemi, so walach, kiž, kaž bo wupokaša, bĕšche šyle štrommy burški tónik, šatkablowa a poća dychotacź, prózujo ho, jemu wutorhnyeź. Łdyž bĕ Njechljudow pytnył, so je zyle njetrjebawschi, tajku mózu nakožowacź, a won na Juchwanku hladašche, kiž dozyła njepschesta ho pošmĕwkowacź, pschiłdźe jemu wuźiśicźa, w jeho šarobje najbóle ranjaza, do hłowy, so ho Juchwanka jemu šmĕje a ma jeho ša dźĕćinu.

Won ho šaćeřewjeni, puschesi wuschi konja, wotkry jemu kiez pomoły šowjaza šlamu a wobhładowaschе ĕej šuby: mĕjuški bĕchu štrowe, kłómy predkowanych łubow hischcźe polne, šchtoż ułody ratař bĕšche bijo wukwjeź moh; potajkim bĕšche to ułody kóń.

Juchwanka dźĕšche mjes tym k šaschkitnej tšĕšche, a łdyž bě pytnył, ša bróńe na šwojim mĕśnje njeleżacźu, je won šóšny, pschikloji je k płotej a postaji je runje. „Pój jolo!“ šawoła hnadny knjes ſ dźĕćaźu šamdźenym wuraśom wobliśa štoro je šyłšami hnĕwa a mjerśanja we hłoše. „Kak štary je tutón tóń?“

„Šmileźe ho, Waścha Miłošcź, jara štary, dwaźeśi lĕt budźe štary . . . tajki tóń . . .“

„Mjeleź! Ty by šelbarnik a njeknicźomnik, dokelž cźełny bur jenje njejźi; to jemu trjeba njeje!“ rjekny Njechljudow. Won jachleschе, dokelž łyšły hnĕwa jemu do wocźow štupachu. Šo by ho njewobhańbił, roślinjajo łyšły pśched burom, won womjeknyeź. Juchwanka tchornuja mjeleźeschе; ſ wuraśom cźłowjeka, kiž ho łdydom do pkanuja da, brźebaschе won nĕschto króćej pśches nóš powĕtr, a kiwnny ſ łohka ſ hłowu. „Nó, ſ cźim teź to hudźeśch woraćź, łdyž ty tohole konja pschedaš?“ pokračowaschе Njechljudow, łdyž bě ho došeź šmĕrował, so moh še šwojim šnuźenym hłošom rĕźeźeć. „Šejźu tebje ſ wotpohladom bjes konja na džĕło, so bychu twoje kontje mozow mĕte k woranju, a ty cźełny šwojeho paślednjeho konja pschedaćź? Ale hłowna ivéź, cźehodła ty tźišch?“

Łdyž bě ho hnadny knjes lĕdy runje šmĕrował, bĕšche ho teź Juchwanka šmĕrował. Wón štojeschе tu ho runałoschi, a nješ tym so hišchcźe pschezo tak łubje hibotaschе, khodźeschtej jeho wócźoj ſ jenoho pschedmjeta na druhi.

„Mły ša Waschu Miłošcź,“ won dźĕšche, „teź łubjeschcźo na džĕło njepotrjebnyeź jako druhy.“

„Haj, ſ cźim tola pojĕdźeśch?“

„Nještarajźe ho, mły budźemy ſ dźĕłom ša Waschu Miłošcź hižo hotowi!“ won wotmołwi a šafšchicźa na walacha a wucźĕri jeho prjeźcź. „Łdy bych pjenjeś njetrjebał, bych jeho traśch potom pschedał?“

„K cźemu pjenjeśy trjebaśch?“

„Khlĕba ſanoho nimam, Waścha Miłošcź, haj, a buriśej dyrbju teź ſwój doły ſaptacźiśź, Waścha Miłošcź.“

„Kak, ty nimaśch khlĕba? Cźehodła dha maju cźi druhy hischcźe, kotśiž maju dźĕći, a ty, kotryż ho bjes dźĕći nimaśch ſanoho? Hdźe dha je wostał?“

„Šsmij jón wschón šjedźi, Waścha Miłošcź, a nĕšto njeje tu ani ſrjódki wjazy. Konja kupju šebi naſymu, Waścha Miłošcź.“

„Ty njeśwaź ho hischcźe ras na to pomyślicź, ſo dyrbiš konja pschedacź!“

„Kak tola, Waścha Miłošcź, jeli je tomu tak, kajše budźe potom naśche žiwjenje? Khlĕba tu njeje, a nĕschto pschedacź šebi njeśwĕrju“, wotmołwi won źyle ſe stronu, mjes tym to ſo hubje hibotaschcźej a wohn ſthrohliwje hnadnemu knjeśej runje do wocźow pohlada. „To rĕka potajkim, ſo ma naśch jedyn ſ hłodom wumrjeźi.“

„Ty ſo nje hladaj, bratśe!“ šareji Njechljudow fólewnjuśchi, a won šaćeu łśośeź pschećiwno burej; „tajkich burow, kaž ty ja, ja dźerźeźi njebudu. Tebi ſo hischcźe ras łubjenje późdźe.“

„To je wola Waścheje Miłošcźe“, wotmołwi Juchwanka, šakšawajo wocźi, ſ liſchcźatym podwólnym wuraśom, „łdyž wam njeśłym praiwje cźinik. Sda pak ſo, so njekmanśiwow na mni pytnyli njeśłym. To ſo ſnaje, so, je-li ſo hižo Waśchej Miłošcźi ſpodobaŕ njeśłym, ſo wschitko na waśchej woli šaleźi; jenoż njewĕm, ſa cźo mam cźerpjecź.“

Ale, hlej ſa tole: ſo twój dwór nima kewwadka, hdyž njeje ſawoaŕny, płót rośśtamany a ty doma hdźišch, hdyž ſamo tenźtu kureźch, ale njedźĕśach, ſa to, ſo łyšły mazeri, kotraž je cźi hospodarśtwo pschepodała, ſanoho kuſki kłeba njedawasch, twojej žonje domowźich, ſo ſmĕ ju bicź a ſo ſy ju k tomu dowjedł, ſo je pschiſchła ke mni na tebje wuſkoźicź.“

„Šsmileźe ho, Waścha Miłošcź; ja ani njewĕm, kajše tu trubki ju“, wotmołwi wschón ſamnyźleny Juchwanka, ſa kotrehož bě raṅjaze pschede wschĕm ta wobſkórźba, trubka kuricź. „Wo cźłowjeku mózeſch wšchitko narĕźeć.“

(Pokračowanje.)

a jednotliwzy a bě tak ſ howĕrnikom we wſchelakich organisazijach, woſebje w dobu wójny. Jako pſchedsydza Mancziczanſkeho ratarškeho towarſtwa ſtarſche ſo wo roswiſowanje ſwojich powolanſkich kollegow. Jako dolholetny wjeſnjanoſta (měſchćanoſta) měješe tež wažneho ſłowa we wotkſeſnym wubjerku. Dale bĕſche tež wjazy lĕt zyrkwinſki pſchedſtejičer, a w „Krajnym ſwjatku" (Landbund) ſobu w pſchedsydſtwje. Sajmowaſche ſo zara ſa politiſke praſchenja. A byrnjež w tymſ ſ nim we wſchĕm pſchećiwnje njebyli, pſchedy majeſtoſcu ſmjerce mjetša tajke napſchećiwjenja. Po ſmjerći ſwojeho kollega politiſkeho ſo jemu mandat ſa ſakiti ſejm, hačle njedawno tež ſa kulturnu radu. Ale wobeje a wſchelake druhe ćeſće, kotrež chychu jemu napołožić, wotpokaſa. We poſledniim ćaſu ſaſtupi tež do pſchedsydſtwa „Sĕerbſkeho Hoſpodarja" w Budyſchinje a wjeſelješe ſo hladajcy, ſo mĕſcheſe ſe pſchipokaſanjom trĕbnoſe wukrainje (połſkeje) ćeſćebje widżomny wuſpĕch. Njeboćežčzki bĕſche jara ſnjeſtiwy towarſchnik, nochcyſche woſobinſkeje hidy a ſpytaſche naſtajnje wſchĕ njedorozumjenja a pſchekoru wuhladowacz. Bĕſche pſchikładowny nan a hoſpodar, dobry ſchćeſćan, kotremuž nabožina njebĕ jenož nĕſchto ſwonkowne. Tež njechamny poſahowĕ, ſo mĕſcheſe wopraſowże dobru wutrobu ſa mały lud, ſa „khudych a potrĕbnych. Pſches ſwoju dobroćiwoſcž a ſozialne ſmyſlenje je lĕz mnohich pſchećelelow we wſchĕch worſchłach ludu nadobył. Staroſcžiwa, dobroćziwa ſerbſka wutroba je ſaſtawa bjež. Njech je Bóh Knjeſ jeho duſchi hnadny, njech ſu jeho dobre ſkutki, wo kotrychž lĕwiza huſto ſejwĕdżeſche, ſchto prawiza cžini, ſe hrĕdnikom pſched ſtołom Božim. A wſchitcy cži, kiž ſu jene cžłowjeſke žiwjenje a wjazy ſnim pſcheżiwili, a druhi wobthowaja jemu trajace wopomnjenje. Wo wjele hinak teža hoſpodarſke wobſtejnoſcže nĕtko, hač pſchi ſmjerći ſwojeje droheje mandżelſkeje. Dwě dżowzy ſtej wudatej a dalſche pjerj dżĕcži ponthachu jemu w domjacym ratarſtwje. Tak ſu ſnajmjeńſcha tute ſamĕry lĕpje ſaryadowane. Sc cžłowjeſkim dółoim ſo njeda prawowacž. A tuž dyrbi ſo do njeho lubje podacž, byrnjež cžeſcžho bylo. To njech je k wołożnoſczi pſchiwinſnyh, kotrymž ſo ſe wſchĕch kruhow ſerbſkeho a němſkeho ſuda najlubſche ſobuſtaćzuje pſchi tak nahłym padże pſchinjeſe.

S **Njedźichſowa.** W tudomnym lĕżu wožera jedyn naſch wjeſnjan ¾ metra dołhu wuż (Ringelnatter) dołhadny. Tuta je wołeſbje tohodła ſajimała, dokelž ma na hłowje jaſnožołte blaki, mĕſto teho, ſo ſu pola druhich wuſow tute blaki bĕłe.

S **Kulowa.** Pſchichodnu njedżelu poſtwjeczi ſo wjeſny pomnik ſa padnjenych ſe wójny, ſ Pančzic a ſ Marijneje Hwĕzdy. Popołdnju wokoło ½4 hodż. ſeſtupa ſo na klóſchterje cžaſ, wobliežazy ſ wjeſnjanych towarſtwow a ſchulſkich dżĕci, a poćeſnje je woſy hač na měſtno, hdżež je pomnik ſwój błak namakał, njemiżgy kónz wóſy. Poſtwjeczi budże jón k. propſt, kiž ſmĕje tež ſwjedżeńſku rĕč. Dalſche narĕcže budu dżerżeczy kk. měſchćanoſtaj a wſchĕchi wuczeł Sſłodenk. Lipa Sĕerbſka a dżĕci budu ſpĕwacž a hudźba wohnjowoje wobory orcheſtralny dżił pſchewoſtnje. Pſchiwuſni a towarſtwa, ſ kotrychž ſu ſobuſtawy padnyli, wunży k pomnikej położa. Wo ſwjedżenju ſamym pſchihotujo ſo nadrobny roſprawu.

S **Łukowa.** Cžeſće njewjedro cžehnjeſche ſandżenu watoru popołdnju pſches Kulowſku wokolinu. Wulki deſchcž, runja ſtukcž, wuliny ſo na tudomne hona. Mnohe dróhi ruchachu ſo torhaznym rĕkam. S měſtnami, hdżež woda wotkładżecž njemóżeſche, kaž na pſch. pola wikowarja Beckera na Hólkowſkej dróhy, bĕ woda hacž na 1 m. wyſoko ſtupika. Do dworow na Sdżarowſkej dróhy ſo ſe hromadami woda waleſche. Boże żita ſu jako ſwałzowane. Na wjazy měſtnach też Boże njewjedro dyrc. do ſchtomow elektriſkich a telefonſkich żerdżow a na małym pohrjebniſchczu. W zyłym Kulowje na ſamym dnju żanu ſwĕżu njemóżachu. W Ssalowje bĕ runje wutorn wulki kwaſ, na kotrymž ſo na 500 wołſobow wobdżĕlichu. Też tam żanu elektriſku ſwĕżu njemóżachu. Wſched Hólkowſkej korczmu Boże njewjedro 3 kurcy ſarjaſy.

S **Wojerez.** S cžeſkim njewjedrom a ſylnym ſlinkom a wuterom popołdnju nacha wokolina domapytana. Bo wulkim wichorn poczа ſo nadobo deſchcž leczy, kotryž we krótkich mjeńſchinach dróhi do torhaznych rżłow pſchetwori. Wjele wody doby ſo do pinzow a twarjeni a wſchudże nimo měry wulku ſchkodu nacżini. Njewjedro jara nadże pſchicžahny, a tak njemóżachu ſo mnohy ani wuhłowacž abo domoj dohwatacž. Tež krupy na mnohich ſchohach na żitach, bórnach a rĕpje wjele ſchkody nacżiniłych. Sčamo ſtarſchi ſudżo tajſcho njewjedra, kotrež nahłe pſchicžahny, dołhi cžaſ njepomnja.

S **Wojerez.** (Nowy inſpektor wokrjeſneho wuſjerka.) Měſtno ſemrĕteho inſpektora wokrjeſneho wuſjerka Elſnera ſo ſ nowa wobſadżi. Jako jeho naſlĕdnik pomjenowa ſo wyſchſchi ſekretar Zachnik ſ Moſchena.

S **Wětſchowa.** Sandżene dny na tudomnym torhoſchcżu pſched ſkładami Reichharda Lindmüllera nowe żonjace kolo kradnychu. Kolo mładej hołzy w Radyſchu ſlinſchesche, kotraž bĕ ſebi jo hakle pſched 4 njedżelami kupiła. Jenož na krótke mjeńſchiny do Lindmüllerez ſkładow ſaſtupi. Nichtó też paducha njepytny. S tym mamy ſajo dopołnjeſ, kak ſtrajchne je, wołeſbje nowe kola pſched ſkładami abo łódżeſkuli druhdże ſtejo wołtajcž. Pſchileżnoſcž wabi paduchow, rĕka ſtare pſchiſłowo. — (Njerozum.) W ſnjeſnym Raduſchu wĕſty kĕſeč ſwojej wotnajeży durje ſ motyku roſbi, dokelž nodżuſſche na ſamſnym dnju pola njeho dżĕlacz, jako ju runja k dżĕłu trjebaſche.

Se **Stebo Komorowa.** Tudomni Połacy ſkorża, ſo ſu jim jich macžerna rĕcž ſamo w zyrkwi bjerje. W Jutſchim lĕcże mĕſachu hiſchcże cżaſto Boże ſłużby ſ połſkim prĕdowanjom. Kak ſo wołoſy Połacy wjeſelachu, kak ſożowoni ſo cžinjachu, hdyż druhdy ſaſo Boże ſłowo we ſwojej lubej macžernej rĕcži ſłyſchachu. Schtó ſ nich ſo też njeby wjeſelił, by-li był w zuſtoje a tam Boże ſłowo raz w macžernej rĕcži ſłyſchał. Njedżiwamy ſo tohodła, hdyż ſłyſchimy, wſchitcy Połacy Sło Komorowſkeje wokoliny żałoſcżej, wobżarnjo, ſo ſu tajkeho dóſta njeczakali. Je ſrudnje, w kraju żiwy być, hdżež ſo macžerna rĕcž tak hrubje ſ wutrobow dreże. W kaſkim dżelu Połſkeje maju Nĕmcy tajku ſchirokou ſnjeſcž? Mĕſto Gnĕſno ma 25 000 wobydlerjow. Tam ſtej jenož 2 proz. Nĕmcza. Cži maju pak tam ſóżdu lubu njedżelu němſke Boże ſłużby, hačzynjež je druhdy zyrkej nimale próżdna. A tuchi Nĕmcy też weſcże wſchitcy połſke rohowanja, hdyż ſu w Połſkej rodżeni a ſtajnje mjes Połakami żiwi. Lud, kotryż tak hrubje ſe ſwojimi bobubratrami wobchodża a jemu najdrjeſcże ſ wutrobu dreże, nima ſo wjele ſboża w pſchichodże nadżijecz. Hdże woſtanje w tutym naſtupanju kaſcża Boża: „Lubuj ſwojeho bliſcheho, kaž ſebje ſamoho." Kaž ſłyſchimy, Połacy w bliſchim cżaſu pſcheczwo tutomu nowemu ſawjedżenju wuſtupja. Cżehodła njebyhrbjeli ſebi tež ſwoje polne prawa ſadacz? Woni njeſłuſchja nadżiju a njepſchestanu prjedy wojowacz, dokiž ſo jim jich macžerna rĕcž do zyrkwje a na lĕtku ſaſo njewróći.

Najnowiše z cyłeho ſwĕta.

Mjes Jendżelſkej, Japanſkej a Ameriku je ſo ſhromadne ſakrocżenje pſchecziwo Chinje dojednało. Najbóle maja ſo proſowanjam preſidenta Coolidgea ſa to dżakowacz, ſo nĕtko tele wulke mocze ſ jena w Chinje wuſtupja.

*

Jendżelezenje ſu ſ Hongkonga zuſtych naſchkarancow wupokaſali. Wot jeho cżaſa ſu ſo chineſzy dżĕlacżerjo ſmĕrowali a ſo k dżĕłu wrócżeja.

*

Korcża w raſcheſ Aſiſkej je ſo ſ wulkim powodżenjom podeſchła. Nĕhdże 3000 cžłowjekow je ſmjerć we wodze namakało. Njeliczomne tyſacże ſu bjes dyhła.

Swójbne powjeſće.

Semrĕli: Marja Auguſta ſwudowjena Pfuzyna wodź. Simonez we Lubhoſczu. — Jan Auguſt Hantſch we Budyſchinje, 80 l. — Hana Domaniz w Khróſczicach.

Hamtſke wozjewjenja z Budyſina.

Dopołkapłacżenje ſcżomnoſtneho dawka ſa druhu termiju ſliczbowanſkeho lĕta 1925 mjeſeſche ſo 15. julija ſapłacżicz. Dawk wucżinja ſamym płacżiſnu kaž 10n ſ 1. cżerwiſe 1925. Hacž do 22. julija 1925 ma wſchitko ſapłacżene bycz.

*

Nad ſamożenjom firmy Otſchaſchen, tkaninowcho druſtwa ſ wobmjez. ruk. w Budyſchinje ma ſo konkurſne pruhowanje wotkĕcz.

*

Gmejniſki pucz ſ Budeſteż do Kóſlow je dla naſypowanja na Kóſlowſkich honach wo 17. julija ſawrjeny. Jĕdżicz ma ſo tak dołho na Hajniju a Maku Kójnizu. Gmejniſki pucz ſ Hodżija do Zleczenja je dla naſypowanja na Hodżijſkich honach wot 20. julija ſawrjeny.

Towarſtwowſki powĕſtnik.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica" ma njedżelu, 19. VII., pop. w 2 hodź. ſwoju generalnu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: Předpołożenje zličbowanja, nowowólby a druhe ważne dypki. Dokelž ſo tón króć wo wosebitej wĕcy jedna, je nuzne, zo wſĕ sobustawy přindu. Tukhwilne předsydstwo.

Pančicy. Jednota „Sokoł" w Pančicach ma pjatk, 17. julija, wječor ½9 hodź. pola Bĕłka we Wudworju zhromadźiznu. Wſĕ aktivne a pasivne sobustawy dyrbja wſĕsce přinć. To je kóždeho ſwjata winowatosć. Starosta.

NB. Też předsydstwo Khróſcańſkeje a Wotrowſkeje ſokolskeje jednoty ſo na tutu zhromadźiznu přeprosy.

Rakecy. Serb. tow. „Lipa" ſa Rakecy a wokolnosć ma přich. njedżelu pop. w 5 hodź. zhromadźiznu, na kotruż wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleſ w Budyſinje — Zamołwity za hoſpodarſki dżeł: Arnošt Bart w Brĕzyncy, — za nawĕſtki: A. Dučman w Budyſinje.

Schtóż nětto kupuje, ezini derje!

1600 metrow

najlĕpſcheho ſymſkeho koſchlazeho barchenta

je dóſtał

A. Kasper, Burglehn 11

w Budyſchinje. Telefon 788.

Na podżĕlne płaćenje

w znatych najlĕpſich kajkożach dostanjeſe

ſportſke, dżĕcace, promenadowe a rĕblinowe wozyčki,

dale:

mużacu, żonjacu a dżĕcacu konfekeliju manufakturne twory, ſaty a wobuća

kaž też **mebie a polſtrowe twory**

při pomĕrnym napłacżenju a łokſim wotpłacżenju w mebłowym a tworowym kreditnym domje

Carl Horn nasl. w Budyšinje

na hłownym torhoſchcżu, nutſchkóż na jerjowej haſy 21.

Šulske swjedżenje, towarſtwa, hoſcencarjo!

Po fabrikſkich płaćinach podawamoj

ptaki k wottrĕlenju

hwĕzdy k wottrĕlenju

tarče (Scheib.) k mjetanju bólow

Wopožčcaje

prokow

powčtrowych trĕlbow

tarčow k mjetanju bólow

kehelekulerſkich hrajkow

wjerčatych kołow

wšo nowe

lampiony, gardiny, wĕcy k losowanju

wo bohatym wabjerku. — Wyſoki rabat.

A. & W. Neuhalm w Budyšinje

na Serbſkej haſy 4.

Saisonske wupředawanje

Póndźelu, 20. julija započnje so wulke saisonske wupředawanje

muž., žonjacoje a dźěćacoje konfekcije

Zo bych pjenjezy a městno zwjedł za nowu zymsku twору, kotraž su nowy tydźeń zaso dóńdże,

wulke poniženje płaćiznow

hač niže samsneje płaćizny

Maichowske lowdowe mantle a pelerliny gumijowe mantle najlĕpšich znamkow tehorunja potuńšene

Konfekcijowy dom Korla Könič

Žitna hasa 4 w Budyšinje Žitna hasa 4

Sobotu 11. julija znjezboži ſmjertnje w ſwojej ſkale naš luby muž a nan

Bruno Könič

w 40. lĕće żiwjenja. Dżensa jeho cĕło w Radworju pokhowachmy. Wutrobnje dżakujemy ſo jeho ſobudżĕłaćerjam za wšu pomoc a kn. Čemjerjowej za prowjezenje cĕła, wjeled. k. kapłanej Grofje za rĕč a k. kantorej Andrickemu za ſpĕw při rowje a wšitkim prewodżerjam. Bóh zapłać!

We hłubokej zrudobje

Marja, mandżelska, **a dźĕći.**

W Kamjenej, 14. 7. 25.

Swobodne městno za

Welsec kupny dom w Kulowje

Założeny 1868. Telefon 12.

Tow. młodźencow w Baćonju

wuhotuje njedźelu, 19. julija

léčny swjedźeń

zjednoćeny ze šulskim swjedźenjom.

Pop. 1/2 3 hodź. **čehnje čah** z kapału z Baćonja **do Haslowa na swjedźeńsku łuku.**

Wšěch lubych Serbow a towarstwa nanajwutrobnišo přeprošuje **předsydstwo.**

Hosćenc w Sernjanach

Njedźelu, 19. julija

pyšny kwětkowy bal.

K temu přećelnje přeprošuja

knježny a hosćenca.

Janske kupjele w Smječkecach

Njedźelu, 19. julija, 1/25 hodźin pop.

wulki koncert w parku

wuwjedźeny wot Kaufmannoweho orchestra z Drježdźan

Zhromadźenstwo „Doppelkopf“

we Wotrowje

na njedźelu, 19. julija, popołdnju wot 4 hodź.

třělenje do ptaka a kehelekulenje.

Na třělenje a kehelekulenje su myta wustajene

Potom **reje** za wopytowarjow.

K temu přećelnje přeprošuje **komitej.**

SAMEREIEN FÜR FELD UND GARTEN

Woku
hróch
peluški
kolij

wotedawa tunjo

Korla Preißer jun.

w Budyšinje na žitnych wikach 24.

Abesynske studnje

Wjerćenja a připrawjenja studnjow a plumpow kaž tež **wuporjedźenja** derje a najspěšnišo wuwjeduje :-: Woda - - - - so tež z pručikom pyta - - - -

Max Klotz, studnjetwarc w Kulowje.

Wulke płaćiznowe lěpšiny

poskića Wam moje

saisonske wupředawanje

hač do 23. julija 1925.

Wobućowy dom **Krisseller**

na bohatej hasy 29 :: Telefon 1168

Přeswědčće so wo tunjosći a kajkosći.

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinie na róžowej hasy 18.

Rony

Poručam swoji wulki wuběr pschepaškow, mježačunch a pschedpadowych powjazow, podpołožkow.

Stejm rad ! rabje.

Wagnerowa w Budyšinje

ośrjedź lubjerskimi wrotami čo. 9.

Wysoko-sudźena **krowa**

cyle blizko čeleća je na předaj w Różeńce čo. 21.

Masivna kheža

z leżownosću je na předaj w Kulowje Bliže je zhonić **w Nowo-sulcach čo. 16.**

Nimale nowa

sykanjowa mašina a hospodarski wóz

je na předaj. Dalše je zhonić **w Budestecach čo. 10 b.**

Moje saisonske wupředawanje

započnje so póndźelu, 20. julija

po bjezpřikładnje tunich płaćiznach při jenož hódnostnych tworach. Wulke dźělby su w płaćiznje wosebje zniżene,

na wšě druhe twory

10 procentow rabata

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće wukładźenja w mojich wukładnych woknach.

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** tež za małe wokna, krasne mustry, hobrsey wulki wubjerk. Yitražowe tkaniny, jećki po 50 pf., kupońske ruby, łožowe přikrywy, wupjerki, počešnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10.

MERSIOVSKI

Kuchinske časniki

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčeńskej hasy čo. 10 poruča jězdne kola, a šijace mašiny, mantle šlawchi. Samsna wuporjedź.

Dobre poskužowanje!

Štó trjeba malerja

za molowanje drjewa, stwow a twarjenjow.

Wuwjeduju wšě klijowe, wolijowe a kalkowe molowanja w domje a zwonka doma, w měsće a na wsach

Wosebitosć: molowanja drjewow

Přewozmu tež molowanja firmow a wšě druhe do mojeho powołanja słušace dźěła

Pomerne płaćizny!

Artur Kral w Budyšinje

na Fiedlerskej dróze 5 (w nowym měsće).

Wobućowe saisonske wupředawanje!!!

wot soboty, 11. julija, hač do soboty, 25. julija

po jara poniżenych płaćiznach

Willy Sommer

w Budyšinje na Serbskich hrjebach 8

Dobra swěrna wutroba je přestała bić!

Nahle a njenadźicy zemrje štwórtk před wječorom w starobje 60 lět naš swěrny a starosćiwy nan, přichodny nan, dźěd, swak a wuj

knjez kubler

Mikławš Pjech

w Miłoćicach

a budźe njedźelu dopołdnja 1/2 8 hodź. na Khróšćanskim kěrchowje k poslednemu wotpočinkej pokhowany.

To wozjewja w najhłubšim bóle a wo čichi wótčenaš prošo

hłuboko zrudźeni zawostajeni.

W Miłoćicach, 17. julija 1925.

Póndźelu 20. julija započatk mojeho lětušeho

wulkeho saisonskeho wupředawanja

we wšěch wotdźělenjach mojeho wulkeho sklada

při najmóžnišim poniženju płaćiznow

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na hłownym torhošću

Přiloha k čisłu 164 „Serb. Nowin“

Pjatk, 17. julija 1925

7. sakski dźeń katolikow w Šěrachowje.

Lětuschi sjěd katolikow Sakskeje wotmě žo sarudženu njedźelu, 12. julija, sašo ras we Lužizy a to jenoż na jenom dnju, mjes tym so běchu pschedchadźaze — w Lipšku, Drježdźanach, Budyschinje, Kamjenicy, Drježdźanach a we Slawnje — tři dny trale. Lužiske městačko Šěrachowo bě žo na najkrašnischo wudebiło a wschitke worschty wobhbelerjow, kamo evangelsky městčenjo, běchu k tomu pschinoschowali, so žo też tutón ważny a žiwjatočny dźeń wulkotnje poradźi. Wschudźe běchu częstne wrota pschi saštupach do města postajene, ſ kotrychž strowiachu hejtla, kaž „Měr Khrystuśowy w kraleſtwje Khrystuśowem“, „Měr budź wschěm, kotřiž su dobreje wole“, „Měr Khrystuśowy wnjkaj we waschich wutrobach“ a pod. Se wschcho bě widźecź, so je tutón žiwjedźeń był ſ wulkimi woporami wot Šěrachowčanow pschihotowany. Hłowne městno ſa žiwjatočny dźeń běschе schtomownik hrodu, hdźež žo njedźelſka hłowna schadźowanka sakſkich katolikow wotmě.

Hižo sobotu, na pschedwjeczorn žiwjedźenja, hdyż bě Mischunjanski biſkop dr. Kischeſčan Schreiber do Šěrachowa pschijěł, shromadźichu so žiły ludu, je žiwjedźeńſkim wuběrkom a měschčanoſtu na čole ſ wutrobnemu powitanju žiwjeho wyschſcheho duschepaſtyrja a powitachu jeho najwutrobnischo pſches pschedbydu městneho wuběrka, knjeſa fabrikanta Jakuba Töppela; na to podźakowa so biſkop, wuprajo žiwoju radoſcź nad tajkej žiwěru a tajkim pschežiwjedźenjom wěriwych, ſ kotrymž je Šěrachowo žo doſtojnił, so by wurjadny dźeń był žohnowany niz jenoż ſa městaczko, ale ſa cyły lud. Na końzu pschedinjeże zyrkwinſki chór ſ pschewodom měschčanſkeje kapały wschelake spěwy.

Na hłownem dnju wotměwachu žo žiwjatočne Boże słužby we hrodowej ſahrodze. Pod wyſſokimi schtomami běchu rjany woltař natwariłi, na kotremž wuſtupowaſche wyſoka postawa Najſwjeczeńſcheje Wutroby Jeſuſowoje. Pśeched tutym běchu žo poboże hyły ludu ſe Sakſkeje a Čěſkeje ſhromadźiłe; mjes częstnymi hoſcźemi běſche też prynzeßna Mathilda. Wjele towarſtwow je wschelakich kónčinow sakſkeho kraja bě ſe žiwojimi chorhojemi pschiſchło, kotrež žo pſched woltarjom a ſ boka njeho ſeſtupowachu. Mjeńdże ſchćišćiwšaj wobdźelnikow bě žo ſeſchło. Pschi žiwjatočnej pontifikalnej Božej nſchi ſpěwachu žo němſke kěrluſche ſ pschewodom měschčanſkeje kapały.

Sšwjedźeńſke předowanje mějeſche knjes biſkop ſam. Najdoſtojniſchi knjes rěčeſche na ſakładže pſalma 121, hrónčka 6: „Měr je w twojich murjach“ a wuſpěchny wusnam kat. zyrkwje, kotraž je wěrna pohrědniza měra ſa zyłe cłowjeſtwo, roſłoji dopokaſaj, ſo je ſ prěnja katolſka zyrkej, wot Khrystuſa ſałożena, ſe ſchćitatku měra a pokoja wſchěm cźłowjekam, a druha, ſo je katolſka zyrkej tole pósłanje ſtajnje źwěru a ſpomožnje wukonjała a dopjelnjała. Sšwjate łéto, we kotremž płaćí hejtło nowjeho wokolnika bamża Pia XI. „Měr Khrystuśowy w kraleſtwje Khrystuśowem“, ſjednoczа wſchitke ludy w pokoju a měrje katolſkeje zyrkwje. A tak wjeſeli też dźeń katolikow žłuži ſamórej, w ſkutku žo wopokaſaſ je źiwěrnym ſobuſtawom katolſkeje zyrkwje, dokelž jej pschiſłuſchcej je ſ naſchim doſcźinjenjom, je ſ naſchej hordoſcźu.

Popołdnju hibaſche žo imposanty cźah po měſcze. Też ſe žuſobnych Cźech bě žo ſ bliźſchich městačkow Sklanknowa, Hainſpacha, Žugawy nėhdże tyſaz wobdźelnikow pschidružiło. Wulke hyły pschihładowarjow wobrubjowachu žiwjedźeńſki cźah, kiž žo nimale zyłu hodźinu po měſcze wjeſche a pſched měſcźanſkej ſokołownju knjeſej biſkopej a tachantiſkim knjeſam hołdowaſche. Herzy hudźachu pſchespołu a cźah saſtupi ſaſo do hrodoweje ſahrodźi, hdźež kaž dopołdnja wotměwaſche žo žiwjatočna ſhromadźizna. Tu wuprajichu najprjedy pſchedhydſtwo wuběrka a knjes měſcźanoſta Bogt poſtrowu a dźakprajenja wſchěm, kotřiž su žo wo poradźenje ſjeſda ſ tajkej woporniwoſcźu ſtarali; wołebite ſympatije płaćachu protеſtanſkim žobuměſcźanam. W žiwojej narěcźi wuſłoběny to też knjes biſkop jako dopokaz měrneho pſcheſjeđneho ſtacźa we wojowanju wo ſakhowanje němſkeje ſchćeſcźanſkeje kultury. Sobom poſtrowi wjeſche a witaſche knjes biſkop nimo wſchěch ſthadźowankarjow też bohatu žiłu Sserbowkow a Sserbow, kiž běchu do Šěrachowa ſdźeła korporativnje, — na cźole Budyſchſke ſerbſke katolſke towarſtwo „Jednota“ ſe žiwojej nowej chorhoju pod wjedźenjom žiwjeho pſchedsydy a też Radworſke towarſtwo knjeżnow ſ chorhoju — ſ dźeła jako jednotliwy pſchiſłuſchatali.

Shromadźiſnje pſcheczitachu žo doſche žołožopiſchejne dopiſy a depeſche. Też žiwj. Wótz bamż Pius XI. běſche 7. ſakſkemu ſjeſdej katolikow žiwoje žohnowanje ſpožcźił, wotmołwjejo na hołdoważy dopiſ wot měſtneho wubjerka jenu pschipókſtany.

Sšwjedźeńſk rěcź měſeche k. Beyer, duchowny ſaſtarazeř ſtudowažych na wyſſokich ſchulach w Lipšku; wón rěcźeſche wo łukach kat. zyrkwje ſa ſchćeſcźanſku žiwótnu, kotrejž kat. zyrkej dawa wěſtoſcź ſa žiwj. wěru a měr a poſkej ſa duſchu, też žiwłnoſcź ſ woporniwoſcźi, kotraž žo mnohim žiwóſkam dźenſa hižo njedoſtawa, hdyż widźiſch, kak ſej liczbu bźcźi wobmjeſuja. Zyrkej prěduje žiwjatoſcźenje a njerozwisjałoſnoſcź žiwj. manželſtwa a ſ tym ſaraczi cźelnym roſwólnoſcźam. Młodoſcźi ſtaja mjeſy, prědujo, ſo ma autoritiu wyſoko ważicź. Wěrliwym, wołebje žiwóſkam, dawa cźerſtwu krej Bóſtelo Ssyna w najſwjeczeńſchim ſakramenсe (pótajnſtwje) woltarja. To žu daru měra a žohnowanja zyrkwje ſa žiwójbu, ſa ſłóżnoſcź manželſkich a dźeći. Zyrkej ma ſwoju ſejeru w dobrym pschikładze žiwojich wěrliwych, wołebje we žiwotich žiwjatych, po kotrychž žiwjenju dyrbja žo žiwe ſobuſtawy wojowazeje zyrkwje ſłoſowacź. Zyrkej wucźi też harmoniſke wukłabanje mjes cźełom a duſchu. Sſ tutymi łukami twori zyrkej duchownu runowahu a natwarja ſchćeſcźanſki lud. — Se žiwnym pschiłkeſkom bu žwjedźeńſka rěcź wot pschipoſłuchajorjow witana.

Po tutej roſſthadźowachu žo ludźo do wſchelakich ſhromadźiſnowe wołebitych ſtawow a ſpłachow w jednotliwych žórłach, tak muſeli do „Serbſkeje gryſchy“, žórłe do zyrkwje, młodźenzoju do „Winoweje kicźe“ a knjeżnu do ſokołownje, hdźež wuſnamni rěcźniży w ſmyſłu bamżowelo hejtła ſa žiwjate łéto rěcźachu „Khrystuśowy měr w Khrystuśowem kraleſtwje“. Też najdoſtojniſchi knjes biſkop wopyta wſchě jednotlíwe a poręcźa je nich. Wſchudźe bu ſ wulkim ſaſnjenjom pschijaty a cźeſcźeny, tak ſo runje tutón ſjeđ bě wuſnamenjenjeny pſches jednotu a ſahorjenje a wołebje dobre porađowanje.

Wjecźor we 8 hodź. ſhromadźowaſche žo lud k wulkej ſakramentalnej prozeſſiji ſe žwěcźkami, kotraž wjeđeſche ho ſaſo do hrodoweho ſchtomownika. Tu wudźeli žo po wuſpěchnym modlitwow k Jeſuſowej Wutrobje pożohnowanje ſe Najſwjeczeńſchim a napoſledku poſſwjeczeńſchu ſo žiwójbu ſe ſhromadnym ſpěwanjom Najſwjeczeńſchej Wutrobje Jeſuſowej, na cźoż ſkónčzi žo cźaſ žiwjatočnoſcź ſ hłwałoſpěwom „Tebje my Boha khwalimy!“ Wulkotna iluminacija we měſcze w kóżdem domje a na kóżdem twarjenju, haj wołebje we zyrkwi a na wěži, kaž hamo na horje, hdźež žo rozžiwěłeny ſchćiſ błyſchcźeſche, cźiniſche njewuhaſniły ſaczíſchcź na kóżdeho pschihładowarja. A w naſchich wutrobach, kotřiž ſmy na ważnem dnju žo wobdźelili, je žo to pſcheče horiło, ſo by to hłomjo žiwj. luboścźe, měra a ſpcheźjednoſcźe też do kóżdeje ſerbſkeje wutroby, kotraž haji žiwjatu wěru, we njej roſpaliło, ſo by žiwa wěra naſ wſchitkich dowjeđła k wěcźnemu ſbóżnemu žiwjenju.

Jan Sserbin.

Kuchinska nadoba a jeje strašnosće

Wo serbſkej kuchni.

Cźuju tu w ſcźěhowažych ſadach naſchim lubym ſerbſkim hospodarjam wſchelaku dobru radu a wužitne pokazy dacź, kak dyrbja wſchelaku kuchinsku nadobu wužiwacź. Dale cźuju na ſtrachi pokaſacź, kiž jednotliwa nadoba pschinjeſe. Tuž cźuju ſo nětko žiwojeho nadawka wuſwobodźicź.

Najmjenje ſtraſchna je aluminijowa kuchinſka nadoba. Ju móżeſch bjeſe wſcheho ſtracha w hoſpodźe a k pschihotowanju ſymnych a cźopłych jedźow wužiwacź. Aluminijum je jara łohki, njeſerſami a tuž je žebi bórzy łuboścź wſchěch hoſpoſow dobył. Ale jedyn njedoſtatk ma. Njemjy jón ženje we ſodowej wodźe, hewak bo ſcźorni.

W mnohich hoſpodarſtwach pak nadeńdźeſch hiſchcźe żeleſo. To je ſtraſchnje, a hiſchcźe ſtraſchniſche, je-li ſo njeżbu žudobja ſmutſka emajlowane. Jědź w njeemajlowanych žudobjach pschihotowana abo dźeje khowana, ma ſchwatny ſłód a dóſtanje bórzy njenahładny napohlad. S winu žu kiſalíny, kiž w njeemajlowanych žudobjach naſtanu. Mjenje ſtraſchna drje je emajlowana kuchinſka nadoba, ale hórſcha hiſchcźe może bycź, jeli ſo ſo wołoz tuteje emajle do kiſalinow pſchewobroczi a jěſcź łohko ſajedojcźi. Tuž hiſchcźe ras: hładajcźe ſo pſcheđ żeleſnej kuchinſkej nadobu ſe a bjes emale.

Druhdy widźiſch hiſchcźe moſaſne a koprowe žudobja. S wójmu je ſo jich wjele wótzneho kraja woprowało a tak nėkotry kotoł leži roſproſchnjeny we zuſej ſemi. Ale tam a ſem nadeńdźeſch hiſchcźe tajke žudobja we ſerbſkich hoſpodarſtwach. Tu pak ma ſo wołebje kedźbowacź. S łéta dołjej wěſtoſcźu je ſo wukopałało, ſo ſo ſelemy ſerſawz naſadża. S winu je, dokelž je w powěrſie, kiž tola wſchitko wobſtara, kiſalk. Kiſalk żerje kopor a pschećejehnje jón ſe ſelenej łóżu. Kóżdeje hoſpoſy žwjata winowatoſcź dyrbi byeź, wſchěmje taſku nadobu ſ pěſkom a wołebje pſchiprawjenej wodu (cźeńkej ſchwablowej kiſalinu) wumyeź. Se ſtrowocźińſkeho ſtejniſcźa je raſnje ſakſalane, ſo hoſpoſa w maſſnych a koprowych žudobjach ſymne kiſale jědźe pschihotnje. Winowe abo jabłuczinowe kiſało w jědźi pschinama ſ powětrom kopor a ſajedovcźa jědźe. Tutón ſtrach móżeſch wotſtronicź, hdyż nadobu ſ zynom pſcheczehnjeſch. Tu pak dyrbiſch kedźbowacź, ſo ſo nihdźe łuſtaſaju njeporadźa, hewak hroży ſmaſſny ſtrach. Bjeſſtraſchna je a niklowa kuchinſka nadoba. Dźerži ſo jara dołho a zynkowa nadoba zyle bjeſſtraſchna. Wobej družiniej pak mamy jara malo w naſchich hoſpodarſtwach doſtatk jako kuchinſku nadobu.

Tam a ſem trjeba ſo hiſchcźe ſłéborna kuchinſka nadoba. Wjele naſchich domow drje njeje ſ njej waſboženych. Tola knježi tam ſpokojnoſcź a łhoże. Jeli pak nėchtó ras tajke žudobja do rukow dóſtanje, tak njech w nich jědźe njewari, pſchetož ſłébro ſcźorni a ſcźěhowk toho je, ſo maſch cźorne błaki we ſłébru.

W najwjaſy ſerbſkich domach drje žo hornczerika abo też drjewjana nadoba wužiwa. Wobej družinje ſtej nimo měry praktiſkej a pyſchnej, je-li ſo dobrej rjedźa a w porjadku dźerża. Tak maſch tunje žudobja a też cźaſto cźrowp. Dźěći maja potom ſwoje wjeſele, hdyż ſaſo jenu kruwu do ſwojeje hrodźe dóſtanu.

Tuž, lube hoſpoſy, wſchudźe žo piſa, ſo maja žo žudobja prawje derje rjedźicź a myeź. A hdyż mi cźiſtu, hwětłu hornczerińku ſchalku na błido ſtajiſch, tak piju ſ njeje runje tak radу khoſej, kaž ſ teje ſ najdrohotnſcheho pórzlina.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyſchina.** W Michałſkej zyrkwi ſmjeje 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano 7/8 hodźin farař Nāda ſerbſku ſpowědź, 1/2 9 hodźin ſerbſku Božu ſłužbu a w 10 hodź. roſrěčowanje ſe konf. młodźinu. Pop. w 5 hodź. Božа ſłużba we wokri-ſkej hładarni w Sſmołićach. — Sewmérki: Katharina Barbara rodź. Kłéżorez, Jana Bohumira Stárſcho, tyżerza a konſtrowſkeho pómocnika na Židowje, mandżelſka, 58 l. 10 mj. 5 dn.

Krajnozyrkwinſke ſjednoczeńſtwo w Budyſchinje na cźowjeſ haju 31. Njedźelu dop. 1/2 11 hodźin njedźelſka ſchula. Pop we 3 hodź. wobdźelenje pſchi ſapokaſanju nowjeho ſjednoczeńſtwowelo wothładarja k. Pſchijana w Wěſej Horje p. Pomorz w ſhromadźeńſtwowym domje. K. Pſchijan budźe w kamnſchich ſtronach ſerbſke a němſke biblíſke hodźiny wotmėwacź. Wjecźor we 8 hodź. je w Budyſchinje evanng. ſhromadźizna. Wutoru wjecźor 1/2 9 hodźin ſwjaſk młodźiny ſa roſſudźb. ſchćeſcźa. ſa młodenzow a žiſčeu wjecźor we 8 hodź. lohwunſa ſa młode hołzy. — Schtwórk wjecźor we 8 hodź. biblíſka hodźina.

S **Wutez.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano 1/2 7 hodźin ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a 1/10 hodźin němſka Boża ſłużba. — Sewmérka: Hana Hilża Kunczez, ſłużobna w Budyſchinje, 27 l. 7 m. 22 dn., ſhowana w Bukezach.

S **Budyſchinka.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke kemſchenje, 1/10 hodźin wucźba ſa młodźinu.

S **Barta.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſke a 1/10 hodźin němſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. wucźba ſa młodźinu.

S **Hušti.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſka ſpowědź, we 8 hodź. němſke mißijonſke předowanje, **miſſionar** Bachmann ſ Herrnhuta, w 10 hodź. miſijonſka hodźina ſa žiſčeći. Pop. w 3 hodź. miſijonſki ſjednoczeń we Warnoczizach ſ narěczeńſt Herrnhuttſkich miſijonarow.

S **Hradſchezan.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 3 hodź. ſerbſka 1/10 hodźin němſka Boża ſłużba, 3/11 hodźin Boża ſłużba ſa dźěći.

S **Dornſeze Wujeſda.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſke kemſchenje, 1/10 hodźinu němſke kemſchenje Pop. w 2 hodź. roſrěčenje ſ konfirm. młodźinu. W 3 hodź. ſhromadź. žónſkeho towarſtwa na farje.

S **Khwaczizy.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. němſke a 1/10 hodźin ſerbſke kemſchenje. Pop. w 2 hodź. roſrěčenje ſ konf. młodźinu.

S **Klukſcha.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a 1/10 hodźin němſka Boża ſłużba. Pop. w 5 hodź. němſka ſpowědź, k. farař Sſykora-Minakolſki.

S **Suwoje.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy ranno we 8 hodź. němſke kemſchenje. 3

S **Małſchezy.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a 1/10 hodźin němſke kemſchenje. W 3 hodź. žónſke towarſtwo pola Lyżezej. — Sewmérli: Frieda Johana, m. dź. Jana Ernſta Straucha, pohonca w Wuſſnikezach. 1 l. 6 m. 16 dn. Elſrida Lejna, m. dź. Jana Pawoła Zera, ſiwnoſczerja w Delnjej Hórzy, 2 l. 8 m. 19 dn. Hanja Fröhlina, wumjeſkarka taw, 74 l. 7 m. 6 dn.

S **Minakata.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſke a 3/10 hodźin němſke kemſchenje.

S **Nožaczizy.** 6 njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſerbſka a 1/10 hodźin němſka Boża ſłużba. Tow. młodźiny hołzow ma ſchadźowanſku na Kotmaru.

S **Njeſwaczidła.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a 1/10 hodźin němſka Boża ſłużba. Pop. we 3 hodź. ſerbſka, w 4 hodź. němſka Boża ſłużba ſe ſpowědźu w Sarečzi.

S **Porſchiz.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. ſo ſerbſke předowanje cźita. Pop. w 2 hodź. w Boſchezach hdźeſe kemſchenje. Wjecźor 1/2 8 hodźin ſpěwanſka hodźina pola wodſtadneje ſtotry. — Sſchezez. tow. młodźenzow kraſny ſwjeczeń we Beiersdorfe.

S **Nateż.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowědź, we 8 hodź. ſerbſka a 1/10 hodźin němſka Boża ſłużba. 3/11 hodźin Boża ſłużba ſa němſke dźěći. Sbérka ſa łužiſki ſtuk łuboſcze.

S **Wóſtrinka.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano we 8 hodź. němſke kemſchenje.

S **Budeſtez.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy ſmjeje farař Wójz rano w 7 hodź. ſerbſku ſpowědź, farař Domaſchka popołdnja we 8 hodź. ſerbſke a 1/10 hodź. němſke předowanje. Sſrjedu wjecźor 3/8 hodź. ſhromadźizna ſchćeſcźanſkeho towarſtwa žónſkeje młodźiny.

S **Hodźija.** 6. njedźelu po ſwj. Trojizy ſmjeje farař Voigt rano w 7 hodź. němſku ſpowědź, we 8 hodź. němſke a dop. 1/2 10 hodź. ſerbſke kemſchenje. Dop. w 11 hodź. Boża ſłużba ſa dźěći.

S **Hucźiny.** 6. njedź. po ſwj. Trojizy rano w 7 hodź. němſki hamt, we 8 hodź. němſka, a dop. 1/10 hodź. ſerbſka Boża ſłużba. Kollekta ſa łužiſki ſtuk łuboſcze.

H. K. T.

Bajka wot Henrykа Sienkiewicza.

Leczi torhazy żup (Geier), leczi, leczi, ſtónczenje żyda žo na ſkału pſchi ſokołowem hnjeſdże a poczino na ſokoła krakacź.

W mjenje mojeho prawa, poſkaj!

Schto chcźeſch? prascha žo ſokoł.

Chzu cźe ſtónczowacź a pożrecź, powěda żup.

A ſchto cźi to pomha?

Każ hłupe prascheńje a kajki njedoſtatk pożnanja!

Wusko mi je w mojim rôdnem hnězdze, tuž chcu hyej twoje wjacej, so tuchi měšto za swojich młódšich zynow; a druha nam swoju zupjazu politiku, kotrejž je twoje wobstajenje se sadźiwkowu; a ſ tiecza, ty krakasch ſ druhim hłosom hacz ja a mje njelubujesch.

Schtoż mój hłoz nastupa, wołam ſ tajkim, kajkiż je mi Bóh dał, a schtoż moje cźucza nastupa, cźejobła mam ja za cźe lubowacź?

Nječtarom ho wo to. Wěm jeno, so nam prawo sniczicź a pożrecź hózdeho, kiž nje njelubuje.

Potajkem, hdy bych cźe lubował, njeby mje zakuzał?

Ach! rěcźi zup: hdy by ty mje lubował, by mi dobrowólnje swoje hnězdo wotedał, a runje tak by ho dobrowólnje dał pożrecź, so by moja wozoba mohła so trochu zkuleicźicź a roschěricź.

Wjenem padze njeboh zahubje wucźerknył?

Nu: tola ſmjercź ſ dobreje wole by cźi wjetschu ſław u pschinjesła.

Khwila njeleżenja. —

Schtoż ma hyeź, budźe ... praji napoſled ſokot. — Ale powěs mi też, mój luby, schtó je cźe nawucźił tak rofumowacź?

Ssup to wuzłyschawschi sbéha hłowu a rěcźi ho nadiwajo:

Hłupako, ty drje njewěsch, so ſym ja pisches dwór lěcźe na schuli był w zoologiſkej zahrodze w Berlinje?!

Tak? ... praji ſokot. Ha! w takim padze mam nadźiju jeno na Boha — a trochu też na ſwój pyſk.

Pschekoźił. M. N.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* **Potajny pschipoßłuchak.** Pschednoschi znateho profesora D. na Lessingowej wyßokej schuli w Barlinje bu pschetorhnjeny a kajeny pisches ſpodźiwne bluke ſmorcźenje. Skónczne dźe profesor D. pisches ſrjedźizu khódbu ſurle, so by potajnisnwo tutoho mylenja wuźiedźił. Tu wuhlada na klinje jenoje dawny maleho pßyczka, staroscźiwje schkitaneho pisches pranz, a hdyž ho profesor pschibliżuje, powjedschi ſwoje ſmorcźenje. Profesor D. wobroczi ho ſwórliwje na damu: „Ach, cźescźena knjeni, wotnicźe tola pschichodny ras pßej pranz precź, ſnadź wón potom wscho lépje rosumi!“

* **Ssmjercź na cźumpjeli.** W Berlinje wjeßeleschce ho 18ćtna holaz ſe ſwojim nawożenju w amerikanſkej cźumpjeli. Nadobo bé holaz hubkenje, powěßany hłowu do boka a prażny ſ njej tři krócź do żelesnych pschimadłow. Pschi wotwjesenju ſemrě.

* **Wißła hrozy dale ſ wulkej wodu.** Kaž ho nam ſe Warschawy powě, je Wißła ſaſtdżene dny ſnowa ſara wjele wody nabyła, dokelž ſu w Karpatach wulke deschcze byle. Wobydlerſtwo ja tohodła tkěrko wohrożene.

* **Attilowy row namakany?** W Dunajſkim ſtarym rěcźiſchcźu pschi Budapeſce buchu praſtare ſkote ſudobja wurkte, kotrež ſu najſterje ſ drohotneje rowoweje pychi wulkeho humſkeho wjetcha Attila, tak mjen. „ſcźuda Bożeho“. Jeho cźełco bu, kaž je znate, do ſkoteho, potom ſłébornego a tutón do żelesneho kaſchcźa połoźene. Njewólnizy dyrbjachu rěcźniſchcźo wotwjedowacź a w tym bu Attilowy kaſchcź w cźmowej nozy ſ mnohimi pokładami pohrjebany. Potom bu woda ſejſo wrócźo wjedźena a rowarjo na ſtarym měſtnje ſadajeni, ſo by měſtno rowa njeznate wostało. Attila měſeſche jara wjele żonow. Pschi taſkim kwaßu bu w nozy najſterje pisches żonjazu ruku ſaſkoty. Haczrunjeż wjazy hacz 50 żynow ſawostajł, dniminy ho ſ nim jeho możne krałeſtwo, kotrež wot Perſiſkeje hacz k Rhynej ſahasche a jeho hunniſki lud ſpodi ho ſe ſemje. So jeho row tez wokoło Budapeſta myßla, ho ſ tym wobkrucźi, ſo ſo w tych kónczinach wopraiwdże někotre hunniſke rowy namakaja.

* **Tyßazlětny ſwjedźeń města Arneburg.** Kraßnje nad Lobjom leżaze město Arneburg wotmě w ſaſchkych dnjach ſwjedźeń ſwojeho tyßazletneho wobſtacza. Stawiniſte dopomnjeńki ſahaju hacz do cźaſow Hendricha I., tak mjenowaneho „Ptaczníka“, kiž běſche ſobu najhórſchi pſchesceſowar a krjudowar Sserbow. Tuto měſtaczko natwari w tak mjenowanej „Oſtmark“ jako ſrjedźiſchcźo pschecźiwo tam bydlazym Sserbam. Tajke hnězda běchu ſapjeraniſchcźa za wupady pschecźiwo Sſłowjanam. Pod wudawanjom ſchcźerkjanſkwa bjerjechu Sserbam rěcź a hrai a wumozowachu jich. Tamne krajiny běchu nětdy wſchě żerbſke, ale Němzam pschinarodzena hruboſcź ſnicźi rjany ſłowjanſki kraj, wot kotrehoż ſu jenoż ſwoſtałe hiſtoriſke dopomnjenki. Wjeſoły ſwjedźeń tamniſchich Němzow je ſa naß Sserbow ſrudne dopomnjenje na ſurowe cźaße niczenja naſcheje narodnoſcze.

* **Nubjezne mordarſtwo na ſtaruſchcźu.** Cźeſki njeſkuſ tele dny we Strahłſundze wotkrychu. 64-ćtnu njeżenu Kaiſerez w jeje wobydlenju mowu leżo namakachu. Wona pola ſwojeho ſwaka bydleſche, kotryž pak bé pisches nětkotrym cźaſom wotpuczowak. Kaž je ſo wupokałało, je cźełko pjeczа hižom na 10 dnjow we wobydlenju leżało. Tukaja, ſo je ju jeje ſwak ſfónzował a potom wotpuczowak. Sa nim nimaju ſlédu.

* **Wón cźze byeź wotprawjeny.** W Hamburgu tele dny rubjeżneho mordarja Otu Leesta ſ ſmjercźi wotſudźichu. Jeho ſakſkowar ſa njeho wobhnadźenje wuproſny. Ssmjertny wuſud ſo ſ khłostańju na cźaſ żiwjenja ſameni. Leesk hebi po ſmjertnym wuſudze tak dołho hacź możno, ſmjercź ſabasche. Jako pak ſhoni, ſo je wobhnadźenju, pschecźiwo temu protestowaſche. Wón żadasche hebi cźornidło a papjeru a napiſa, ſo wobhnadźenje njeſpschipóſnaje a ſo hebi na kóżdy pad wotprawjeje żada. Prajeſche: „Ja mam wo hebi ſamomu rozkasowacź, a niz mój ſakſkowar“. Wußud a wobhnadźenje pak ſo njeſpschemeni. Wón ma potajkim měſto je żiwjenja do khłostańje wotpuczowacź.

* **Zalostny njeſkutk** wuwjedże tele dny 17-létny hólc w Madridze we Schpanijſej. Wón ras prajeſche, ſo je njemózno 10 dźeczi, kaž wone ſu, bjez wobcźeżowanjow żeźiwicź. Jeneho dnja kaſaſche ſwojej 6-létnej ſotſtrje a 4-létnemu bratrej, ſ nim ſobu na polo hicź. Tam dyrbjeſchcźej ſo dźeczi poklakovacź a ſo pomodlicź. Na to jeju ſe ſekeru ſarasy. Jeju cźeła na kuſki rosruba. Dźel na měſtnje ſahrzeja. Shtk do mécha tykny a nětkoże druhdy wotnjeſe. Pſched poliziju ſo wſcheho wuſna, niczo njeſamjelcźo.

Přilopk.

* **Nasdatosć wulkich muži.** Jean Rousſeau, wulki ſilosofa, myſleſche hebi ſtajnje, ſo budu jeho dźeła „njeſmjertne“. Kóżde łopjeſchko, kiž napiſa, na nim żaj na kóżdym liſcze móżeſche hodźiny dołho wuporjedkowacź. Jenicźki ras dasche jenemu ſłużobnikej, kiž na wotmołwu cźakaſche, ſ khwatkom napißane ſłowa jeho łucźej ſobu. Kedma pak běſche ſłużobnik ſ durjemi won, běżeſche Rouſſeau ja nim hacź na dróhu, kaſaſche hebi pißmo ſaſo wrócźo a roſtorha a ſnicźi je, ſo tola njeby żane njeſpschekładene słowo po jeho ſmjerezi ſaiwoſtało. Cźi jeho rowjeſnik, ſpißowacźel a bażnik Voltaire, ſadwěrkowa, hdyž ſo w Pariſu jedyn zuły tydźeń wo nim njepowědaſche, dokelž ſo lud ſa toho abo tamneho kſchudowaneho cźo wuſprawjeneho wjazy ſtarasche. Hiſchcźe we ſwojich poſledních létach jéżdżeſche ſ zuſymi kudźerzatymi włoſami we Pariſu wokoło, ſo tola Parižanju na njeho njebychu ſapomnili. We wulkim franzowſkim rěcźniku Chateau Briandu powěda jeho żona, ſo je ſo mandżelſkemu ſtajnje woſtudźiło, je ſtajnje ſrudny był, dokelž je ſo jenoż je ſobu ſamym ſaběrał. Hdyž ſo wulki danſki pěſnjer Anderſon ſ puczowanja do Kopenhagena wróczi, ſwobdcźa ſo ſtajnje najwoſebniſchi draſtu, pschitkka ſej wſchě rjedy a wuſtajnjenjenja a thodźeſche po hlownych dróhach. Rajradſcho měſeſche, ſo wſchě nowiny powěſcze pſchinjeſechu: „Anderſon je ſo do Kopenhagena wrócził.“

* **Drohotna knihownja jako makulatura.** Moſkowſka nowina „Prawda“ powě: Jedyn zajpernik je nimowaſny drohotnu knihownju, 100 000 knihow wobſtażaju, k roſmóczu dóſtał. Wyſchſcha techniſka wojeſka ſchula je papjernikej knihi punt po 90 kopejkach pſchedała. Mjenowana ſchula běſche knihownju wot nětkhożkeje Moſkowſkeje ſchule pſchewſała, kiž běſche je lětdźeſatki dołho hromadźiła. Mjes knihimi běchu jara wažne cźaſopiſy, wulzy żadne knihi, kaž ſtare wudacze Shakeſpearowe, Gogolowe, Karamſinowe a druhe ſpiſy. To njeſu ke prénjemu rafej, ſo ho ſowjetſke nowiny pohórſchuja a ſo ho tak drohotne duchowne kubła nicźa. Sniczenje tajkich wědomoſtnych pokładow ſłuſcha też do kommuniſtſkeje kulturneje politiki.

* **Auſtraliſta w ſwěcze dopredła!** Mjes tym ſo ſu ſtarokſawna, lěpje ſtarohorda Europa wſchudże próżne wunamki ſa ſdźełowacź, wukubłanje a wocźehnjenje ponicźi, cźinja ſtaty najmłódſcheho dźela ſwěta w powóſnjej dobje runje napował. Wone pěſtuja duchowne kubła bóle a wjazy hacź hdy prjedy. Wudawki auſtraliſkeho ſpołſtwa ſa kubłanje, wědomoſcź a wumělſtwo ſu ſ lětom 1917—1922 ſe 79,3 miljionow na 171 miljionow ſłotych hriwnow poſtupowale. Na jeneho ſtacźana wobliczene wucźinjeſche to 1918 hiſchcźe 391 hr., 1922 hižo 622 hr. We lěcźe 1921 mějachu auſtraliſke ſtaty 9445 ſtatnych ludowych ſchulow ſe 26120 wucźerjenu a wucźerkami. a 819 048 dźeczimi. To je w pschereſtku na 31 ſchulerjow hižo jedyn wucźer.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* **Potajny pschipoßłuchak.** Pschednoschi znateho profeſora D. na Leſſingowej wyßokej ſchuli w Barlinje bu pschetorhnjeny a kajeny pisches ſpodźiwne bluke ſmorcźenje. Skónczne dźe profesor D. pisches ſrjedźizu khódbu ſurle, ſo by potajniſtwo tutoho mylenja wuźiedźił. Tu wuhlada na klinje jenoje dawny maleho pßyczka, staroscźiwje schkitaneho pisches pranz, a hdyž ho profesor pschibliżuje, powjedschi ſwoje ſmorcźenje. Profesor D. wobroczi ho ſwórliwje na damu: „Ach, cźescźena knjeni, wotnicźe tola pschichodny ras pßej pranz precź, ſnadź wón potom wscho lépje rosumi!“

* **Ssmjercź na cźumpjeli.** W Berlinje wjeßeleschce ho 18ćtna holaz ſe ſwojim nawożenju w amerikanſkej cźumpjeli. Nadobo bé holaz hubkenje, powěßany hłowu do boka a prażny ſ njej tři krócź do żelesnych pschimadłow. Pschi wotwjesenju ſemrě.

* **Wißła hrozy dale ſ wulkej wodu.** Kaž ho nam ſe Warschawy powě, je Wißła ſaſtdżene dny ſnowa ſara wjele wody nabyła, dokelž ſu w Karpatach wulke deschcze byle. Wobydlerſtwo ja tohodła tkěrko wohrożene.

* **Attilowy row namakany?** W Dunajſkim ſtarym rěcźniſchcźu pschi Budapeſce buchu praſtare ſkote ſudobja wurkte, kotrež ſu najſterje ſ drohotneje rowoweje pychi wulkeho humſkeho wjetcha Attila, tak mjen. „ſcźuda Bożeho“. Jeho cźełco bu, kaž je znate, do ſkoteho, potom ſłébornego a tutón do żelesneho kaſchcźa połoźene. Njewólnizy dyrbjachu rěcźniſchcźo wotwjedowacź a w tym bu Attilowy kaſchcź w cźmowej nozy ſ mnohimi pokładami pohrjebany. Potom bu woda ſejſo wrócźo wjedźena a rowarjo na ſtarym měſtnje ſadajeni, ſo by měſtno rowa njeznate wostało. Attila měſeſche jara wjele żonow. Pschi taſkim kwaßu bu w nozy najſterje pisches żonjazu ruku ſaſkoty. Haczrunjeż wjazy hacź 50 żynow ſawostajł, dniminy ho ſ nim jeho możne krałeſtwo, kotrež wot Perſiſkeje hacź k Rhynej ſahasche a jeho hunniſki lud ſpodi ho ſe ſemje. So jeho row tez wokoło Budapeſta myßla, ho ſ tym wobkrucźi, ſo ſo w tych kónczinach wopraiwdże někotre hunniſke rowy namakaja.

* **Tyßazlětny ſwjedźeń města Arneburg.** Kraßnje nad Lobjom leżaze město Arneburg wotmě w ſaſchkych dnjach ſwjedźeń ſwojeho tyßazletneho wobſtacza. Stawiniſte dopomnjeńki ſahaju hacź do cźaſow Hendricha I., tak mjenowaneho „Ptaczníka“, kiž běſche ſobu najhórſchi pſchesceſowar a krjudowar Sserbow. Tuto měſtaczko natwari w tak mjenowanej „Oſtmark“ jako ſrjedźiſchcźo pschecźiwo tam bydlazym Sserbam. Tajke hnězda běchu ſapjeraniſchcźa za wupady pschecźiwo Sſłowjanam. Pod wudawanjom ſchcźerkjanſkwa bjerjechu Sserbam rěcź a hrai a wumozowachu jich. Tamne krajiny běchu nětdy wſchě żerbſke, ale Němzam pschinarodzena hruboſcź ſnicźi rjany ſłowjanſki kraj, wot kotrehoż ſu jenoż ſwoſtałe hiſtoriſke dopomnjenki. Wjeſoły ſwjedźeń tamniſchich Němzow je ſa naß Sserbow ſrudne dopomnjenje na ſurowe cźaße niczenja naſcheje narodnoſcze.

* **Nubjezne mordarſtwo na ſtaruſchcźu.** Cźeſki njeſkuſ tele dny we Strahłſundze wotkrychu. 64-ćtnu njeżenu Kaiſerez w jeje wobydlenju mowu leżo namakachu. Wona pola ſwojeho ſwaka bydleſche, kotryž pak bé pisches nětkotrym cźaſom wotpuczowak. Kaž je ſo wupokałało, je cźełko pjeczа hižom na 10 dnjow we wobydlenju leżało. Tukaja, ſo je ju jeje ſwak ſfónzował a potom wotpuczowak. Sa nim nimaju ſlédu.

* **Wón cźze byeź wotprawjeny.** W Hamburgu tele dny rubjeżneho mordarja Otu Leesta ſ ſmjercźi wotſudźichu. Jeho ſakſkowar ſa njeho wobhnadźenje wuproſny. Ssmjertny wuſud ſo ſ khłostańju na cźaſ żiwjenja ſameni. Leesk hebi po ſmjertnym wuſudze tak dołho hacź możno, ſmjercź ſabasche. Jako pak ſhoni, ſo je wobhnadźenju, pschecźiwo temu protestowaſche. Wón żadasche hebi cźornidło a papjeru a napiſa, ſo wobhnadźenje njeſpschipóſnaje a ſo hebi na kóżdy pad wotprawjeje żada. Prajeſche: „Ja mam wo hebi ſamomu rozkasowacź, a niz mój ſakſkowar“. Wußud a wobhnadźenje pak ſo njeſpschemeni. Wón ma potajkim měſto je żiwjenja do khłostańje wotpuczowacź.

* **Zalostny njeſkutk** wuwjedże tele dny 17-létny hólc w Madridze we Schpanijſej. Wón ras prajeſche, ſo je njemózno 10 dźeczi, kaž wone ſu, bjez wobcźeżowanjow żeźiwicź. Jeneho dnja kaſaſche ſwojej 6-létnej ſotſtrje a 4-létnemu bratrej, ſ nim ſobu na polo hicź. Tam dyrbjeſchcźej ſo dźeczi poklakovacź a ſo pomodlicź. Na to jeju ſe ſekeru ſarasy. Jeju cźeła na kuſki rosruba. Dźel na měſtnje ſahrzeja. Shtk do mécha tykny a nětkoże druhdy wotnjeſe. Pſched poliziju ſo wſcheho wuſna, niczo njeſamjelcźo.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 17. julija 1925.

Wežerawſche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,84
1 jendźelſki punt	20,39	100 czeſkoſł. kronow	12,42
100 ſchwajz. frankow	81,45	100 półſk. markow	79,60

Na Barlinſkich wikach bé wežera mało żiwjenja. Cźaſ **prißomnikow** cźi na wiki ſwoji ſacźiſchcź cźini. Kurzy **efektow** wostachu dale **nikle.** Pjenjesy ſa wſchědnu dań bédźu ſa 8.5 hacź do 9.5 proz., ſa měſaczku dań po 10 hacź 14 prozentow dóſtacź.

Barlinſke produktowe wiki. Tendenza wežerawſchich produktowych wikow może ho měrna mjenowacź. Nożki poſkicźeſche ho nječhto wjazy. Placźiſny ſa pschenżu ho njepschemeněnichu. Poſkicźeſche ho woſebje wjele w ſumſkeho jeczmjenja, tola tu njebé wjele kupzow. Sa bobzy wowjeſ bé doſcź kupzow. Muka a womjeſchki ſtabje dźeſchu. Zentnaŕ placźeſche wežera:

w Barlinje

pschenży 13.20 hr., rożki 11·--11.15 hr., na**howſkeho** jeczjenja 10·-10.75 hr., noweho 9.60—9.85 hr., wowſa 11.90·--12.40 hr.

W ſtermjowym wikowanju:

pschenży w juliju 13.92--13.27 hr., rożki w julinju 10.88·--10.83 hr., wowſa w julinju 10.70—10.75 ſt. hr.

Wiki wežera ſchtwórtk w Khorjezynu. Butra punt 1.80--2 hr., jeja 12—13 pj., twaroh 25 np., wolij litr 1.60 hr., howjaze mjaſo 0.80—1.20 hr., cźelaze 1—1.20 hr., ſkopjaze 1.10—1.30 hr., ſwinjaze 1—1.40 hr., ſuſcheny połcź 1.20—1.40 hr., ſchmalz 1.40 hr., hlinu 1.60 hacź 1.80 hr., kury a khapony 1·--5 hr., huſy 1.50—1.80 hr., kaczki 2—2.50 hr., ſorny 0.70—1.80 hr., kólrabi 20—25 pj., morchej 10 pj., truki 25 np., ſpinat 40 pj., zyhła 20—25 pj., bérny 4.50—5 hr., koſmaczki 30 hacź 40 pj., janſke jahodki 30 pj., maleny 50—60 pj., wiſchnje 40—60 pj., holanſke jahodki 35—40 pj., kurjatka 60 pj., prawaki 70 pj.

Wiki wežera ſchtwórtk w Lubiju. Butra kuſk 1.10 hr. hacź 1.15 hr., jeja 11·-12 pj., kwětkowy kał 10—40 pj., kórki po 50 pj., k nakładzenju 7 ſchtuk 1 hr., kopa 7 hr., holanſke jahodły 40 pj.

Wiki wežera ſchtwórtk w Shorjelzu. Butra 1—1.10 hr., jeja 11—13 pj., cźelaze mjaſo 0.90—1 hr., ſwinjaze 1.10—1.30 hr., ſkopjaze 1.20—1.30 hr., holanſke jahodły 30—35 pj., wiſchnje 20—50 pj., janſke jahodki 20—25 pj., koſmaczki 40 pj., maleny 55—65 pj., brużniży 60 hacź 70 pj., kruſchwy 60 pj., béły kał 15—20 pj., wirſingowy 15—20 pj., cźerwjeny kał 35 pj., kwětkowy kał 20—50 pj., truki 45 pj., morchej a kólrabi 10—15 pj., tomaty 35—40 pj., kórki 40·--50 pj., radiſki 10—15 pj., zyhła 25 pj., bérny 8 pj.

Na pschedań:

Schrótowańſki mlyn, nowy, w **Khróſczizach** cźo. 2.

Mužaze kolo, trjebane, w Budyſchzinje na Mättigkjej dróhi cźo. 19.

Klaßowa cźelezka, 3 njedźele ſtara, R. Weigang w Delnjej Kinje.

Sſo pytaja:

Molerſki, Kurt Grundmann na Dźiwadłowej haży 6.

Mikaſſki, Viſolo na Bohatej haży.

Natatſkej dźełaczerzy do żnjow, w Budyſchzinje na Kamjentnej haży 34.

Holza na hród w Drożdżiju.

Holza, 14-létna, inſpektorka Harlmannowa na ryczerſkuble we Schcźerży.

Schkrowe depesche.

Barlinſke produktowe wiki, dźenża dop. ¾12 hodź.: Pschi doſahazym poſkiczenju mało łóſchta k wikowanju. Tendenza: Sſo wotdrzejbuje.

Placźiſny na Barlinſkich produktowych wikach.

Zito a wołijowe ſynże po tunu abo 1000 kg, ſewał 100 kg, placźiſny po kotej hriwnje.

	15. 7.	14. 7.		15. 7.	14. 7.
Pschenża	270-275	270-275	rahł. wołuſchi	15-16,05	15-15,70
rożka	220-223	223 226	woch. mełaſka	9,50	9,50
małk. jeczjmjeń	200-215	200-215	ſerabella	13-15,95	13-15,25
nat. jeczjmjeń	—	—	ſtermaze krużki	22-24,40	22-24,40
wowſ	238-248	236-243	ſurmy	24 26,00	24,00-26
kukurjze (Maiſ)	215	—	muka	25-27,50	24-27,50
pschenżna muka	33-36,00	33-36,00	tany wołuſchi	21-22,00	31-22,00
rjana muka	31-32,75	30-33,00	mórze lupiny	12-13,00	11-13,00
pschenicź. wotr.	12-18,00	12-12,80	ołte lupiny	15-16,50	14-16,50
rjane wotruby	13-13,40	13-13,40	ſyno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
rapż	340-350	340-355	ſłowna, rjana	1,00-1,45	1,00-1,45
lane ſymjo	385-390	385-390	„ pschenicź.	0,90-1,30	1,00-1,30
hrócź	25-26,50	25-26,50	„ wowſowa	0,85-1,20	0,85-1,20
wjelſchki	23-26,50	23-26,50	„ jeczna	1,00-1,40	1,00-1,40

Wicźne placźiſny wežera Wjcho po kotej hriwnje	w Kamjenzu ſa 1 zentn.	w Lubiju ſa 1 zentn.
Pschenża	13,50—14,00	13,50—14,00
Rożka	11,40—11,80	11,40—11,80
Jeczjmjeń	9,75—10,50	9,75—10,50
Wowſ	12,50—13,25	12,00—13,00
Sſyno	3,50—4,00	3,50—4,00
Sſkoma, ſ maſch. młócź.	1,30	1,30—1,40
Sſkoma, ł saßlanju	1,40	
Sſkoma, ſ ruku młócźena	—	2,00—3,20
Bérny, pola tatarja	3,00—3,50	3,00—3,50
„ hacź na żelesnizu	—	—
Butra kg	4,40—4,60	4,40—4,60
Jeja	0,12	0,11—0,13
Pschenicźne wotruby	—	7,50—8,00
Rjane wotruby	—	8,00—8,50
Pschenicźna muka	—	20,00—21,00
Rjana muka	—	18,00—19.25
Proßata, wulke	—	28—38
„ ſrénje	—	—
„ małe	—	—

Placźiſny réſneho ſkotu na Drjezdżanſkich ſkótnych wikach.

16. julija:

3 woły, 6 byłoh, 3 jakozow a krowow, 640 cźelatow 90 wowzow, 408 ſwinl.

Placźiſny ſa

cźelata: 2. 67—71, 3. 60—65, 4. 50—56;

wowzy: 1. 44—55, 2. 30—30.

ſwinje: 1. 78—80, 2. 80—82, 3. 76—78, 4. 74—75, 5. 62—70.

Směški.

** **Nadawk.** Pjedawſchi domjazy wotrocź ſej wobkhód ſaloži ſ hoipodarſkimi twórami. Tak jeho cźeſ pische kupz ſwulkeje firmy wopyta. — „Trjebaze ſnadź hroch?“ praſcha ſo pſchekupz. — „Pößeſelcze mi pol zentnarja,“ wotmołwi nowowjeſcźeny wobkhódnik. — „Kak ſteji ſ bwinami a hoczkami?“ — Pößeſelcze wot kóżdeho pol zentnarja.“ — „A kak ſteji ſ referenzami?“ (dobre mjeno). — „Wot toho móżeze mi też pol zentnarja pößlacź,“ běſche wotmołwa wobkhódnika.

** **Sle ſwędomje.** Wětr běſche w ſahrodźe wulki ſchtom powalił. To widźi mały Jan a płacze. — Sahrodnik: „Nó, Janko, ſchto cźi je?“ — Jank: „Nětko budźe nan ſaſo rjez, ſo ſym ja ſchtom wutorhnył!“

** **Nadrobne potwjerdzenje.** Njedawno pſchińdże wuj na wopyt. Wón ho makeſho Pawoła wopraſcha: „Pawołko, hdy wobjedujeſcze?“ Na to wotmołwi: „Hdyž wotcźo dźeſch, prajeſche macź.“

** **Wobhładnuwſchi.** „Cźehodła dha pſchezo wokoło mje ſe ſwojej tſélbu khodźiſch, Jurko?“ — „Cźeta, boju ſo, ſo mohł cźe nječhto wſacź. Ran pſchezo praji, tu dyrdómy bej dżerżecź.“

** **Wopaki frosumił.** „Cźehodła njewoczinjeſze wolna, hdyž ſwoje ſpéwne ſpnjewanja wotmełacze?“ — „To thětro myſli!“ — „Nó, knježnicźka, na drohich pe ſtantow tola dźiwacź njetrjebacze!“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 xl. pj., na pósće a pola doměrnikow 1,15 xl. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 xl. pj. Wudawa a čišći Smolerjec kniháčšćarnja, zap. dr. z w. rux. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobešenje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Rabat po tarifje.

Čisło (Nr.) 165 **Budyšin — sobotu, 18. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Nahódnoscežeńiski sakoń do mozy stupił.

Po radze němskeho kanzlera a němskich ministrow je němski president Hindenburg nahódnoscežeński sakoń, kotryž je němski sejm póslednje dny wobsamknył, podpisał. Sakoń so bliščze dny wozjewi a tym do mozy stupi.

Milijonam němskich kutowarjow je so póslednja nadźija wotała, so wjetšich dźěł pjenjes wróco dóstanu, kotrež su wožebje z bludnej politiku němskeho knježerstwa zhubili. Sjebany lud dyrbi so z hłubobnymi drjebjenčkami spokojić. Němskonazionalni, kotříž su pschi wólbach potne nahódnosceženje lubili, su wuhwolerjow na njehanbiwe woschnje sjebali. Tež Hindenburg, kotremuž němskonazionalny wumóžnik rěkaju, njeje sjebanemu ludej pomhacz wjedźał.

Awstrista a Němsku a Italisku wo spuschczenju nuczeneho visa puczowańskich pazow zbita.

Awstrisko chce nuczeny visum puczowańskich pazow, kotryž je so za czaš złotowoje wójny zawjedł, spuschczić. Wona je wo tym z Němsku a Italisku jednała. Tej stej teho runja k tomu zwólniwej, so by so puczowańscy wobchad połóžił. Na italskim pózkanzlerstwje je so zastupjerjej „Nowjeho Winskeho Dźenika“ prajiło, so je Italska hižo psched tsjomi lětmi namjetowała, visum spuschczeć, tola so tehdy namjet njeje pschijał. Awstriske knježerstwo so nadźija, so smjeje něcżisćze jednanje wuspěch.

Sswjedzeń němskeje wustawy.

Dźeń 11. augusta, na kotrymž je so wustawa němskeje republiki dowerbohdźiła a wobsamkła, maja wyschnoscze Sakskeje wobswjeczeć. Sakske knježerstwo wosjewja, so maja so na tutym dnju wschě zjawne twarjenje z krajnymi a němskostatnymi chorhojemi pyschić. Statne a gmejnske wyschnoscze maja wustawine zwjedzenje wuhotowacz. Pola statnych wyschnoscżow je 11. augusta złużby zwobodnjeny dźeń. Sćłużba je so njedźelskej złużbje rjaduje.

Strajkej dźěłaczerjow w Barlinskich plunarnjach a wodowodach so zadźěwało.

Direktzije Barlinskich plunarnjow a wodowodow su so z dźěłaczerjemi wo powyschenju mzdy dojednałe. Kaž sebi dźěłaczerjo žadachu, so wot 1. augusta 1925 muzžskim dźěłaczerjam mzda na hodźinu wo 5 pjenjezkow, dźěłaczerkam pak wo 4 pjenjezki powyschi. Tole dojednanje hacz do 1. oktobra 1925 płacżi. S tym je so konflikt dospołnje skóncził.

Pschicżiny pschěhracża wójny.

Wubjerk němskeho zejma je pschicżiny rozpadnjenja němskeho wójska na konzu wójny pschepytał. Rozprawa wo wumoschku tuteho pschepytanja je so pjatk němskemu zejmej pschepodała. Wubjerkowa wjetschina je swěsczita, so **wo kriminelnej winje z zyła njemóże zaneje rěcże być.** W nastupanju moralisteje a historiskeje winy je wubjerkowa wjetschina k pschěhwědżenju doschła, so je njeje niczo swěsczito, z czimż mohło so němcu wina pschipisacz.

Wubjerkowa mjenschina je sozialdemokratow a kommunistow wobsteja, dokelž so dopomnała, so staj Hindenburg a Ludendorf wójnske njesboże sawinowałoj. Po namjecze wubjerkoweho rosprawnika so zejm wuprajenja wo rosprawje wostajі a rosprawu k wědomnju wza.

Hrožazy strajk ratarskich dźěłaczerjow w Pólsce.

Swjazk pólskich ratarskich dźěłaczerjow žebi lepsche dźěłaniske wumělnjenja žada. Sozialdemokratiske a nazionalne dźěłaczerske swjazki su knježerstwu wopomnjeńskі spis wo połoženju ratarskich dźěłaczerjow pschepodałe z namotwjenjom, so by so hrožazemu strajkej ratarskich dźěłaczerjow z hynhdownym pożrědnistwom zadźěwało. Knježerstwo je prajiło, so je swólniwe, žadanja ratarskich dźěłaczerjow studowacz. Dźěłowy minister Skotol je porucził, so ma so hynhdom pożrědkowaza kommisija zwolacz, kotraž dyrbi krocżele czinicz, so by so konflikt wurunał. Na podłožku tychle napraworo dźěłoweho ministra je swjazk ratarskich dźěłaczerjow wobsamknył, w tu chwilu strajk hischcże niz pschipowjedzecz.

Wot 20. julija

saisonske wupředawanje

při hluboko poniženych płaćiznach

We wšěch wotdźělenjach

poskićenja wosebiteje tunjosće

GÖRLITZER JOHANNES

Kaufhaus Schwanert

BAUTZEN

Reforma semje w Pólsce.

Pólski minister sa reformu semje, Nadwan, w tu chwilu z wjednikom Wukrajinzow a Běłorušzow jedna. Pyta jich pahnucz, so bychu so pschecżiwjenja pschi tsećim czitanju sakonja wostajili. Jednanje je na najlěpschim puczu.

Pólski minister Skrzynski pola presidenta Coolidgea.

Pólski zwonkowny minister Skrzynski je so do Sjednoczenych statow połnocznje Ameriki podał. Kaž „United Preß“ powě, je jeho president Coolidge k swojim lěcżnym pschebywku w Swampscottu pschijał. Skrzynski je pschi tym rjekł, so w Europie nětkole wopraudźiteho wójnskeho straha njeje. Europiscy statnikoja su so dospołnje za měr rozsudźili. Hušo drje so z wójnskimi powěsczemi trascha, tola tym pschesłužbeczeny, so so wone na wopraudźite podawki njesałożuja. Schtož Pólsku nastupa, je jeju politika na zakhowanje měra złożena. Nimamy žanych zwadow z nětajkim susodom, kotrež so njemohže po měrnym waschnju wuprawicz. Nasch programm budże niz jenoż k měrej za naš, ale za měr zyłeje Europy pschinoschcecz.

Zjednóczenjo do Ruskeje bronje pschedawaju.

Na pisomne praschenje je jendźelski wiwotowański minister pschisłał, so je jendźelska munizijska a bronjowa firma Vickers w lěcże 1924 wot knježerstwa dowolnosć dóstała, do Ruskeje maschinske ifelby wuwjesć.

Rubježnistwo w Bołharskej.

W Bołharskej po žadnu hischcże njeswjeselace wobstejnosće knježa. Wo porjedze a bjesstrachu hischcże tam žanych rěczow njeje. Po powěsczi se Sofije je rubježnitska banda Golennu Żelenu nadpała a běrku a diweju ratarjow złonzowała. Wona je někotre domy a póstu wurubiła, hdyž je wulku summu pjenjes kradnyła. Wobdźělenje wojałow je so za rubježnikami pótałko.

Južnoslowjanske ministerstwo wróczo stupiło.

Paschiczowe ministerstwo je wróczo stupiło. Nowe radikalno-radiczewske ministerstwo je so bźeń podźiskowo pomjenowało. S prěnim dźěłom noweho knježerstwa budże, so porucżi, Schěpana Radicża a jeho pschiwisowarjow z jastwa puschczicz.

Franzowskeho monarchistiskeho redaktora k jastwu sadźudźili.

Charlesa Maurasa, hłownego redaktora monarchistiskeje „Action Francaise“ w Parisu, su tjastwu na dwě lěcże a k 1000 hriwnam pjenjezneho zhłostanja sadźudźili. Mauras bě wospjet w nastawkach namołwjał, so dyrbja franzowskeho ministra Schramka złonzowcz.

Parada franzowskeho wójnskeho łódźstwa w Cherbourghu.

W Cherbourgskim pschistawje je republikanny president franzowske wójnske łódźstwo Atlantiskeho morja wobhladował. Łódźstwo je 60 łódźstwowych jednoscżow wobsteji. President Doumergue schiwórkł dopołdnja we 8 hodźinach do Cherbourga pschijědże a so hnydom na podmórsku łódź „Souffleur“ poda, hdyž so republikanska khohoj horje scżeże.

Na panzerowanym tschiżaku „Paris“ so hoscżina wotmě, pschi kotrejž mjeseche Doumergue rěcz, w kotrejž praji:

Nasche wójnske łódźstwo je z wójnu cżežko cżełpiło. S tym je so nam hischcże drózsche scżinilo. Na žurowych ranach, kotrež je wono poczerpiło, na bolostnych schkodowanjach, z kotrymiž je so podeschło, mózemy wulkosć jeho słužby wumēricz, kotrež je wono njeżaby nadpadnjenej Franzowskej wopokasało, a kotrymž so, hdy by trjeba było, nowe służby pschisłamknu. Tuž je zyle pschidrone, so we wobluku swoje samóżnosće žebi pschejemy, swoje wójnske łódźstwo tak wudokonjecz, so może, kaž w sajdźenoscżi, tež we pschichodże bjezstrach a sakitanje kraja dale farnezcz.

Wyrnjej było dopokasane, so nasche łódźstwo njeje niczo se žiwych wojerskich dobrych poczinkow, swojeje throbłosće a wopornoweho ducha zhubiło, njeżmě so mysliscz, so wono imperialnej złuzi a so ma Franzowska wotpohlady, kotrež buchu złotowny měr wohrožyłe. Runje w swojej woli k měrej Franzowska pschicżiny namaka, so njeby swojemu wójnskemu łódźstwu ko sanjerowdźicz data. Franzowske wójnske łódźstwo dyrbi rjad wobkhowacz, kotryž žebi wulke stejiscżo Franzowskeje w źiwcże žada a kotryž je nutny za bjezstrach wupschestrjeneho franzowskeho brjoha a njeżměrneho franzowskeho kolonialneho knježerstwa.

Wójna w Marokkowskej.

Marschall Petain wo dalschej wójnje w Marokkowskej.

Pryedy hacz je so marschall Petain na pucz do Marokkowskeje nastajił, je wón rosrěczenje z Parizźanskimi nowinarjemi měł. Jim je rjekł: Mam nadawk, wojałow z dowěrjenjom napjelnicz. Naschi wojazy hižo wjele njedźel njepschestawajcy wojuja a su nadźijowske dokonjeli. **Po wuerju a po kraju do Marokkowskeje pożnjenja pschihbadźeja. Jedyn armeekorps je po puczu z Algiera, a khětre pożłuzenja so nětkole do Kasablanki wjesu.** Tele hromady dyrbja so słónczneje na prawe město sajtajcz, so by so wójnske rosčudźenje po możnosći bórzy dospołko. Mi je so porucżiło, so bych porjad w Marokkowskej po możnosći bórzy wobnowił a tak wutworił, so mohło so za krótki czaš rosčudźaze wojowanje pschewjesć.

Pětainowe rosłajnjaze słowa su so wjesu se spokojenjom pschijałe. Hacz runje po źdaczu franzowske wójska w horzym wojowanju stej, Parizźe nowiny z dowěrjenjom wo dalschim rozwiću wojowanja pischu. S dobom pak so na to pokazuje, so so z puczowanjom marschalla Petaina do Marokkowskeje stejiscżezo **marschalla Lyauteya dźeje dźerjeczej njehodźi.** Mjenja, so Petain do Rabata pschischedši hnydom wschě niczo wulkich operazijow do ruki wosmje. **Generalej Naulinej** je so porucżiło, so by plany, kotrej je Petain wudźěłał, praktiski wuwjedł a so by hromadze z kommandantami, hacz dotal pschi froncze rosstrowanymi, tutón nowk dopjelnił.

„Petit Journal“ je depeschu dóstał, so je hacz do 30. junija na franzowskej fronze 4 140 muzji padło. Pódla teho su pjecza Rifanojo zhěrnu liczbu franzowskich wojakow sajeli. „Petit Journal“ dale powě, so je Abd-el-Krim z Hamburka naklad lětadłowego materiala dóstał. W Abd-el-Krimowym hłownym lěhwje su pjecza němscy lětarjo, mjes nimi jara znata wosoba z wójnskeho zdała. Pódla teho pjecza w Abd-el-Krimowym hłownym kwartérje pschedawschi offizěr z Hindenburgowcho generalneho staba Dittrich dźěła.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtańša kupowarnja wobućow. Pódšušowanje spěšnje a tunjo

Žonjace łoże

wopytowanske łoże

měškowe łoże

stajnje najnowše formy a barby porucża płaćizny hódny

T. Albert w Budyšinje

kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedłarnja

na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078

Ze Serbow.

W Budyšinje, 18. julija 1925.

Žně.

Knjeižarjo hej klepaju
Swoju kosu błyscheztatu,
Žně so w Serbach sapoczinju.
Ratar žně z radosežu wita.
Bohuczej dże zołotnjate Zita.
Kožuh po honach brinczа —
Jako swóń niedsełski klinczа.
Lube žnjerske synki —
Pówow dołhe rynki,
Naische wola nawjelnija — ,
Kajka Boża dobrota.

Haj, lubi serbizy ratarjo, ſtóńczne je ſo pſchihódzik cžaſ žnjow, cžaſ Bożeho żohnowanja. S radoſczu a dźakom ſpczeſech drje runje w tychle dnjach ſwoje prénje ſwjelza żołmjatcho Zita na ſwojim ſahonje. Pſchi tym ſpominaſch tak rady na mnohu próu a dźeło, ſaidźeneho cžaſa, na mnohu ſtaroſcz, kotruż mjeſeche wo ſwoje pólne płody, hdyż běchu mnohim ſtrašnym njewjedeam wuſtajene. Cžaka drje na tebje hiſchcze cžeſke dźeło, luby ratarjo, tola to drje rady ſnjeſeeſch, radźcho hacz cžeſtkocz, kotraż by twoju wutrobu napjelnika, hdy by mět trudnym ſnieżenym żnjam pſchihladowacz. Mnohim ratarjam w druhich wokolinach ſa nětkotre mjeſchiny krupy zyłe płody ſbichu a ſ tym zyłu nadźiju a prózu pilnych ratarjow ſnieżichu. A njeběchu też naſche ſerbſke ſahony ſamžnym ſtrachom wuſtajene? Njebichu ſamo w Bełſcheczańſkej wokolinje ſwjatkownu wutoru krupy mnohe ſahony? Haj, ſchtó je bóle wotwiżny wot Bożeho żohnowanja hacz ratarź. Widżomnje je ſaſo lětſa Bóh naſchich ſerbſkich ratarjow żohnował, hdyż je nam tak bohate żně wobradźił. Haj, naſch ſerbſki lud wěri hiſchcze do Boha a ujeje poſahaj hiſchcze ſo modlicz. Hacz runjez njejſu wſchitzy bjes poroka, dha Bóh tola ſamo dla maleje cžrjódki ſprawnych zyły kraj żohnuje. Tak dołho hacz budże ſerbſki ratarſ ſwojeho Boha wo żohnowanje proſzyć, tak dołho hacz ſo njepowała a njewotſtronja mjes naſchimi ſahonami ſwjatze hiſchcze, tak dołho też Boża ruka ſe ſwojim żohnowanjom nad naſchimi ſahonami wotpoczuje.

Tuż ſerbſki lubo, dale wobdźełaj
Pod Božim ſchitłom luby wótzny kraj
A żohnowanje wnproſch ſwéj ſerbi.
Bóh, ratarjo, cži prózu dełi,
Cži płót a dźeło ſawiacži,
Hdyż dobre żně cži wobradźi.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 729, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +30. — Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer +½, thermometer w nozy +17. Wuhlady na mało ſo pſchemjenjaje wjedro. Pokhilenje k ſlabym deſchczam. — Wječera rano mjeſachny nižiny ſ połodnja kupy Iſermi, nad ſrjedźnoſeiſkim morjom a nad pſchidunajſkimi krajemi (Donauländer). Wyſchiny běchu nad połnóżnej Europu a nad Němſkej. Wuhlady woſtanu na cžopje, ale njewjedrate wjedro. Sherjate wjedro poſlednich njedźel je ſynowe žně ſadżerżałe. We Luſiſkich horach a kerkonoſchach (Riesengebirge) je hiſchcze wjele ſyna na łukach. Schtož je poſyczene, je barbu ſhubiło. Wjele hiſchcze ſteji. W połnóżnych a rańſchich Czechach njeſjm hiſchcze żita ſażnyłli. Schpatne wjedro poſlednich njedźel ſrawjenju njehowjeſche. — Jutſije, 6. njedź. po ſwj. Trojizy ſtłhadża ſłónczko 4.09 hodź. a ſo 8.03 hodź. thowa. Mżaża ſtłhadża rano 2.52 hodź. a ſo wjeczor 7.01 hodź. thowa.

— **Schkrowa powěſcz wo wjedrje ſa jutſje njedźelu:** Nas wjedro pokaluje na ſuchi, czopły a rjany cžaſ, njewjedra pk ſu mózne.

— **Wobżarutomne njelwożo** ſta ſo dźeńſa [illegible] we 8 hodź. pola Knježkeje konditarnje na Garbarſkej [illegible] Kujes ſ jeho prawej khromje. — 10. Wosłedźowu, ſo mamy ſo cži, kotſiż jedu, ſtajnje druhim na prawo wuwinycz, pſchiſeſchatnyez pak maju jich ſ ſwoje ſtrony. — To ſu 10 łakni nadróſnych diſzipliny. Wobkedźowi je derje a ſminjeſchi ſo nadróſnych njeſożow.

— **S zyhelowje a jiloweje industrije** ſo nam piſa: Zyhelowa a jilowa (tonowa) industrija ma we wodźiku ſchleſyſkeho hoſpodarſtwa woſebite mjeſno. Je tak ſtara, każ ſchleſyſke ſtawiſny doſyka. Pola Striegawy a Bunzlawy je kaolinowa a porzlinowa ſemja, we Wojerowſkim a Friedebergſkim wokrjeſu jita (Ton), ſo traż tolſto leži a je wyſoko wuwiti keramiſku industriju wuſtorhżita. Schleſyſka jilowa a zyhelowa industrija ma ſwoje woſebite ſrjedźiſchcza: Bunzlawa twori ſtare, ſjeſe brune ſudobja, Mużakowſka kraina podawa ſe mjeniny (Steinzeug), Seidenberg dźela żołte, glaſurowane ſudobja, każ dźe ſo wſchelake drużiny jilh k tomu hodża. Lehnitzki wokrjeſ podawa ſrjedź ſaidźeneho kerſtoła material ſa wumělſke zyhele. Pódła tuteje industrije dyrbi ſo na tu pokaſacz, kotraż trěbne maſchiny twori. We ſ

Přiloha k číslu 165 „Serb. Nowin“

Sobotu, 18. julija 1925

Wšelake dozynki k lětušemu wšotowarstwowskemu zlětej.

Němske hłosy wo tym.

„Hoyerswerdaer Nachrichten“ pschinjeßu we žwojim 82. czišle (14. 7.) dleschu pschecželenje pißanu rozprawu ſ Kulowa, w kotrejž nimo druheho czitamy: Mérniwa manifestacija Luzišckich Sserbow wotmeiwasche žo tu 5. julija, kotraž bésche ſ dothej ruku pschihotowjena a harmonišy wotbéża. W najskepschej jednoce, njebéchu žebi méschczenjo nemšcze a žerbšcze récze wjacz dali, so bychu mésto ſ wupyschenjom ſ pletwami, meikami a khorhojemi tej wonkowniže žiwjedzenišy idraschili. — Sswjedženišti czah roswiwasche žo a poschczesche ſe žiwojimi wichelakorymi skupinami narodnych drastow na wosach, konjach a pschi žiwy wobras. — Wopišuje žo nětkole czah. — A njesabudnimy eksaltne towarštwa Ssokolow a Ssokolkow, kotrej ſe žiwojim khroble-mkodostnym wustupjenjom dachu zytkej ras radostneho wuhlada do pschichoda. — Na žiwjedženškej méstnoscži roskoši žiwjedženšti réczník we dlésche narécži prózowanja a sanércy Domowiny, swjatka žerbšckich towarštwow. Staroscz wo kulturu, récz a nabožinu žiwoje narodnosce žu najwažnische dypki Domowinskeho programa. Niz wotdžélenje wot némšckich krajanow, ale bratrowske hromadne žiwjenje a czeščzownoscz jedneho pšched druhim. To wobežeje wubšéhowasche. W némšckich hłowach wupraji to też pschitomnym Němzam. Saitupjeł města kwitowasche ſ pschecželnymi hłowami sdorajnjuje žamžne smjehjenje. Potom scžéhowachu hischcze wschelake pschednoschki špěwańskich towarštwow a pschedwjedženja Ssokoła. Tutón poschczesche we žiwojich pschikładnych (mustergültig) swuczowanjach pschekwapjaze wotmenjenje. Wobežeje Ssokolki a wjetsche džéczoze wotdžélenje žnéjachu wulke pschipóſnacze. Poschczenja scžéhowasche w najskepschej pschedženoscži wulka hyża wobydlerstwa ſ města a ſe wkow hacz k blizazemu žo wjeczoru. Mnohe drje prajicz: Waschnje, kak je tutón zyle žerbški žiwjedžen wotbéżał, bésche harmoniški dżak srosumliweje czeščzownoscze je strony némšckich krajanow. -n.

„Bautzener Tageblatt“ pische w czo. 154 pod napišmom: „Wendisches Heimatfest in Wittichenau“: Nihdże 3 léta dołho wuhotuja w „Domowinje“ sjednoczene žerbske towarštwa kóżde léto manifestaziju w formje apela žwojich pschiwiżowarjow pšched schérokej sjawnoscžu. Sandżenu niedżelu bésche w pruskim nakrajnym méšczacku Kulowje pschihotowana. Hdyż też niz bjes wobżežnoscžow pschiwjedże žo tola se žiwym wobdżélenjom zykeho wohydlerstwa. — Wopišuje žo nětkole dosc nadrobnje zyły žwjedżeń, wupyschene města, žwjedżeńšti czah, žwjedżeń žamón, wožebje wulbéhujo réczą žwjedżeńskeho réczníka a jeje hłowne myšle. Dale czitamy: Wyschnoscz njebé bohużel sastupjena. To czim bóle napadnje pschi žwjedżenju, kiż bé domowinški mužkeny a drje žerbšti tola wosta na žwjeżelaze waschnje prosty wscheje politiskeje poleniki, dokelż je runje krajny rada Wojerowskeho wokrjeża hakle pšched nětkotrymi mężazami w klóschtrje Marijnej Hwězdże tak wutrobne hłowa k hajenju žerbšcze kultury namakak. Njeje też njepytnjene wostało, so evangelske žerbske duchownstwo dospołne pobrachowasche (!!), mjes tym, so wožebinske stukowanje na tutom ludowym, narodnym polu katolske duchownstwo žylnje péstuje.

Sswjedženišku réczą a narécz wobwórnzowachu špěwy shromadneho khora nětkotrych špěwnych towarštwow pod wjednišmom wyschšcheho wuczerja Skodeńša-Panczicžanšcheho. Wjele pschiliczesta dostachu też pschedwjedženja žerbšcheho Ssokoła, muzšikich każ żónšick a wožebje tej dżéczi. — Mnohim wopytowarjam drje klinczachu hischcze we wuczomaj elektrifizowaze synki prokopšcheho pokhoda, hdyż žwjeselje a łkeje pjenjesy na hypotheku dostanje. W měrcu tutoho léta žo nad samożenjom Dreßlera konkurs wotewri.

Ssrjedu 15. julija buchu nětko špěwdży pschesłyschowani. Nětkotri prajachu, so žu Dreßlera 29. dez., jako žo w Bělšchezach na hołtwinškej wjeczeri wobdżéli, cżasto do sale hołczenišeje jšwy hicz widżeli. Nas bé žo na drésy ſ žiropokladniškim pschedstydu Grünertom rozmolwjał. Jako woheň wuhori, bé Dreßler w hoiczenzu. Wschitzy špěwdżokjo žo wupraschu, so žu pschespěwdżeni, so bu woheň salożeny. Nan Dreßlera prajesche, so jeho dwě služobnej hołzy na woheň kobżneho sczitischtej. Wón bé widżał, kak je žo na rżsaizy palicz zappoż.ko. K wohnjej 3. januara pak prajesche, so je žo wokoło 1/4 5 hodżin wopołdnju w brózni palicz poczało. Krótko po tym je widżał, kak ſ woknom do hródże woheň hapa. Potom žo hródż zapoli. Prajesche, so je žo krótko pšched wudyrjenjom wohnja w hródżi wětšik wobrocził. Sstużobni Hamisch, Kreuzeger a Kłoß prajachu, so žu powołdnju we wotpalenym krupowym młynje wotnoschowali. [illegible] bé ſ czżanami pschi nich. Potom dżésche ras do brózuje. 20 mjeńschinow po tym woheň wuhże. Mérczink žo wupraji, so bé wokoło 1/25 hodżin popołdnju do brózuje pschischol. Tu pytny, so žo sadż hunowych wrotow žlo-na pali. Wón hnydom ludżi sawoła. Sadne brózninе wrota béchu samknjene. Wón ma sa njemóżne, so je woheň pšched brózuju nastał. Wón bu potajtim nutska w brózni salożeny. Pšched brózuju w dworje dżéłachżaj Pasora a Hillmann. Njewidżeschtaj zużeho cżłowjeka ani pschitucz ani wotenicz. Haczrunjeż bé wětr ſ pschecżiwneje strony, žo ſ dohom tej w hródżi palesche. Po jich wupraczju bu woheň w hródżi ſ nowa salożeny. Mérczink dże hyż pschespěwdżeny, so woheň njeje [illegible] cżhó zaż salożił. Wón też njeje pytnył, so je žo wětr wobrocził. Dreßler njemješesche njepschecżelesow. Tuż ma sa njemóżne, so je žo nęchtó na nim wjecżił. Sswědk Pasora prajł, so je Dreßlera krótko pšched wudyrjenjom wohnja ſ brózuje pschinicz widżał. Farař Wójż-Budešczanški wupraji ménjenje, so njewéri, so je Dreßler woheň sam salożił. Kriminalny hłowny strażnischtr Täschner ſ Budyschina wupraji žiwoje pschespěwdżenje, so je woheň na sjamżnym kuble bydlaza abo dżélaza wosboha salożila. Dla hrunjeych hospodarskich wobstejnoscžow ma sa winowatu wosbohu jenicżaż Dreßlera žonu jako winika. Sastupjeł statneho réczníka namjetowasche, so ma by Dreßler k 5 létam khłostanje a wulkemu pjenjeżnemu khłostanj usasudżicz. Też pschisywomni, jeli Dreßlera wuwinuja, dha won tola dale spalcžhowa podżdawny wostanje. Jeho sakitowar, prawišnik dr. Harnisch, jpyta wobżełnikow wulży spokojenych domoj dowjeseschtaj, mjes tym, so žo domjazy wjeskej rejzy wénowachu.

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokračowanje.)

Mažaryk prajesche do žkowa tole:

1. Smyhł naschepe reformazije dawa smyhł naschemu narodnemu žiwjenju. Kóżdy wuwedomjeny Cżech namaka we stawišnach naschepe reformazije swój narodny ideal. Bu prajene, so stawišny žu je žudnikom, so žu je wucżerjom: stawišny žu pschede wschém ſ winowatoscžu. Kóżdy Cżech, kiż znaje stawišny žwojeho naroda, dyrbi žo rosżużicz pak ſa reformaziju, pak ja pschecżiworeformazii; ja ideju Rakušku, organa to europpšeje pschecżiworeformazije a reakzije.

2. Huż, Zizka, Chelcżicżky, Komenšky žu ſ naschim žiwjenskim programom. Nascha reformazija, jako kóżda reformazija, njebu a njeje stónczena. Reformazija wotnamjenja wobstajnu reformu, njepschestawaze wobnowjenje, prózowanje ſa lépschinu, wudospołnjenje, postup.

Cżéła reformazija bésche pschede wschém moralna; tohodła je žo snapschecżiwika zyrkwi a pšches zyrkeh statej; pschetož we hrjeżdżnowéku zyrkeh a stat tworischtej jedyn thewretiški zyk. Nascha reformazija je ſ politiskej revoluziji dowjedła. Kóżde dosłedne a cżestne moralike napinanje wjedże logiſay ſ reformje a dale ſ politiskej a sozialnej revoluziji.

3. S cżéskej reformazija zyły narod ſ prénja postaji a žo pospyta rosżiracz praschenje autority w modernem smyšlu; też dżenża jedna žo wo tożame praschenje; tole praschenje njecżekpi wottorcżenja a je trébne, jo rosżiracz.

4. Se składom nascheje reformazije je ideą humanity; bratrowstwo je było sbodom ſ mjenom a idealom nascheje narodneje zyrkwje, zyrkwje Cżéskich bratrow. W mjenje cżłowjeskoscže a bratrowstwa stajesche Pětr Chelcżizky pschecżiwo Zižzy, jakożerjej moderneho wojowarstwa, žwoje jsterje a łkeje pjenjesy na hypotheku dostanje. W měrcu tutoho léta žo nad samożenjom Dreßlera konkurs wotewri.

Ssrjedu 15. julija buchu nětko špěwdży pschesłyschowani. Nětkotri prajachu, so žu Dreßlera 29. dez., jako žo w Bělšchezach na hołtwinškej wjeczeri wobdżéli, cżasto do sale hołczenišeje jšwy hicz widżeli. Nas bé žo na drésy ſ žiropokladniškim pschedstydu Grünertom rozmolwjał. Jako woheň wuhori, bé Dreßler w hoiczenzu. Wschitzy špěwdżokjo žo wupraschu, so žu pschespěwdżeni, so bu woheň salożeny. Nan Dreßlera prajesche, so jeho dwě služobnej hołzy na woheň kobżneho sczitischtej. Wón bé widżał, kak je žo na rżsaizy palicz zappoż.ko. K wohnjej 3. januara pak prajesche, so je žo wokoło 1/25 hodżin popołdnju w brózni palicz poczało. Krótko po tym je widżał, kak ſ woknom do hródże woheň hapa. Potom žo hródż zapoli. Prajesche, so je žo krótko pšched wudyrjenjom wohnja w hródżi wětšik wobrocził. Sstużobni Hamisch, Kreuzeger a Kłoß prajachu, so žu popołdnju we wotpalenym krupowym młynje wotnoschowali. [illegible] bé ſ czżanami pschi nich. Potom dżésche ras do brózuje. 20 mjeńschinow po tym woheň wuhże. Mérczink žo wupraji, so bé wokoło 1/25 hodżin popołdnju do brózuje pschischol. Tu pytny, so žo sadż hunowych wrotow žlo-na pali. Wón hnydom ludżi sawoła. Sadne brózninе wrota béchu samknjene. Wón ma sa njemóżne, so je woheň pšched brózuju nastał. Wón bu potajtim nutska w brózni salożeny. Pšched brózuju w dworje dżéłachżaj Pasora a Hillmann. Njewidżeschtaj zużeho cżłowjeka ani pschitucz ani wotenicz. Haczrunjeż bé wětr ſ pschecżiwneje strony, žo ſ dohom tej w hródżi palesche. Po jich wupraczju bu woheň w hródżi ſ nowa salożeny. Mérczink dże hyż pschespěwdżeny, so woheň njeje [illegible] cżhó zaż salożił. Wón też njeje pytnył, so je žo wětr wobrocził. Dreßler njemješesche njepschecżelesow. Tuż ma sa njemóżne, so je žo nęchtó na nim wjecżił. Sswědk Pasora prajł, so je Dreßlera krótko pšched wudyrjenjom wohnja ſ brózuje pschinicz widżał. Farař Wójż-Budešczanški wupraji ménjenje, so njewéri, so je Dreßler woheň sam salożił. Kriminalny hłowny strażnischtr Täschner ſ Budyschina wupraji žiwoje pschespěwdżenje, so je woheň na sjamżnym kuble bydlaza abo dżélaza wosboha salożila. Dla hrunjeych hospodarskich wobstejnoscžow ma sa winowatu wosbohu jenicżaż Dreßlera žonu jako winika. Sastupjeł statneho réczníka namjetowasche, so ma by Dreßler k 5 létam khłostanje a wulkemu pjenjeżnemu khłostanj usasudżicz. Też pschisywomni, jeli Dreßlera wuwinuja, dha won tola dale spalcžhowa podżdawny wostanje. Jeho sakitowar, prawišnik dr. Harnisch, jpyta wobżełnikow wulży spokojenych domoj dowjeseschtaj, mjes tym, so žo domjazy wjeskej rejzy wénowachu.

Mažaryk réczesche — po wuprajenju polizajskeje rozprawy — hischcze nęschtożkuli, schtož po naschim sacżuwanju bésche pak namérjene k wobenanju hamtow, abo nawopak bu adreßowane Prajskim pschecželam, wo kotrychż wědżesche, so žebi też najdowérnischu polizijnu rosprawu wobstaraja; pschetož bé tež pola k.k. polizije jich ludżo a dżenża wénny, so je nętkotry ſ agentow, kotříž buchu do Schwizy pósłani, so bychu Mažarycka strażowali, cżasto Mažaryka ſam informował a dobre powésże do Cżech nošył.

Tak bésche możno, so jednoho dowérnika woprawdże Mažaryk wotpušcżeji ſ pokojenom, „so by njemél žaneje starosże wo pschichod, so ma wot jendżelskeho knjezerstwa sawjasne žlubjenja, po kotrychż dyrbi žo wójna za ententy dobywcżerjej skónczicz, a so žo Cżeschza do wótczinу wrócza jako žwobodni stacżenjo. Jendżelska njeje ženje wójnu pschekhrała, móże žebi kupicz a w kóżdej dobje žebi kupi telko wojakow, kelkoż je jich trébnych.“

Dowérnik możeschе dale šwjescżicz, so je Mažaryk hižo tehdy we schwajcarskich cżéskich krubach był powažowany ja presidenta pschichodneho cżéskeho stata, a so dżéła za wéz we wulkich rosmérach a ſ potnej energiju. Won mješesche we hotelu „Richmond“ žwoje méstnoscže k dżéłu ſ bohatymi nowinami, brożurami a špitami ſ jednotliwych krajow swjatskarjow. Méjesche też žwój pschijimaczy salon pschiprawjeny.

Wot dra. Sychravy słoni, so Mažaryk dżéła też na sakonjach ja pschichodny cżéłti stat, wo cżimż bésche tež so shromadnje też ſ Denišom cżasto wurabżowałoj, so bésche w njepożrédnem swjasku ſ cżéskożkowakskej Narodnej radu w Parisu a se wschémi sastupjerjemi cżéskożkowakskich narodnych radow każ w neutralnych tak też w njepschecżelskich (frożen entenczinych) statach.

Sychrava narécża dowérnikej też to, so staj wonaj (Mažaryk a Sychrava) dżeń każ dżeń w telegrafiskim swišku ſe Cżechami, dokelż dopišy pycża hubjenje pschikhadżeja.

(Pokračowanje.)

Sameŕ pschedewsacza je žo na kóždy pad dospĕł: se fyzikeho (materielneho, cźelneho) swjasanja k dominiskiej fenti wukhadźaca moralna winowatosć k zhromadnosći a k domisnje je žo budźila a pobudźila. W tom teži korjeń nascheje mozy a w tom spórźiwa etika (moralika) hódnosć dominiskich zwjedźenjow zyla a najzhubschi winsnam serbskeje narodnosće, kotraž pod tak cźežkimi narodnostnymi kuwĕnjenjemi wojuje wo zwoje eksistenczne prawo.

*

K tutej pomĕrnje tola jara pschecźelnej rosprawje chzyl hischcźe nĕkotre pschisponmjenja pschidacź. Rosprawjer wobžarnje, so na tajfim zjanym a harmoniskim serbskim zwjedźenju nicźehcźe wyschnosć, Wojerowski krajny rada sastupjeny. Se zkowow njemócźesch prawje spósnacź, komu to porokuje, hacź landrat, so nje zyla žadyn sajim pokasal za tutón wulkotny serbski domowinski zwjedźeń, abo snadź Sserbam, so jeho snadź njejžu wobzelcźe pschepros-zyli. Krajny rada Lenoir mĕsecźe wschak protektorat nad wulkim nĕmskim sportnym zwjedźenjom, kiž žo zamknu njedźelu w blischi Wojerezach wotmĕwasche, a tak wĕzo na-schemu zwjedźenjej tež jara schkodźesche. Tuž mohł drje sa cźaka tež do Kulowa pschincź. Hacź tež by protektorat nad serbskim zwjedźenjom abo zobustawstwo cźestneho wu-bjerka pschijał? Dopisowar Bautzner Tagebl. wusdĕ-huje, so je runje Wojerowski krajny rada psched nĕkotrymi mĕsazami tak „cźopke zkowa sa pĕstowanje serbskeje kul-tury namakał". Snapschecźa tomu wschak dyrbimy zdo-rapsnjowacź, so my na zkowa zyla niczo wjazy njedamy. Skutki chcemy widźecź. Runje prusa wyschnosć skutko-wasche po létitokach a skutkuje hischcźe dźensa niz njenje na zurowe a žamo djabolske waschnje se wschĕmi srĕdkami na to, so by Sserbow kulturnje zaiwultcź dała, Sserbow kulturu snicźiła. Schula, haj žamo, a wobejbe zyrkej, ko-tejž matej žo tola wo kulturne pozbĕhnjenje luda staracź, kotrejž mĕjescheznej potajkim serbsku kulturu hajicź a posbe howacź, bĕschtej stajnje jenož spore srĕdki k wutupjenju serbskeje kultury. Schto nam potom do toho, hdyž sastu-pjeŕ tajkeje wyschnosće „cźopke zkowa wo pĕstowanju serbs-keje kultury" rĕcźi?! Skutkowacź ma! Hakle hdyž nĕkajke skutki widźimy, móže žo stejnischcźe Sserbow snapschecźa pruskej wyschnosći pschemĕnicź. Bohužeł hacź dotal pschezo hischcźe na žo cźakacź dawa. Mózemy jenož ſ najwjetschej njedowĕru a najwótrischimi protestami žo pruskej wyschnosći blizcź. — Runje w Kulowje na pisch. wottwarichu njedawno jenicźkeho serbskeho mlodeho wucźerja. Abo hdyž wukonja žo w Pruskej žamo najskromnischa serbska wucźba w schuli, na kak wjele serbskich wobadow ma jenož nĕmskich fararjow?! Wschudsom jenož najwjetscha k nje-bju wołaza kulturna harba, žane „pĕstowanje serbskeje kultury". Njechamy tola wjazy tak hlupikojcźi bycź, so žo ſ hotymi zkowami damy za nóž wodźicź. Skutki chcemy widźecź!

A hischcźe jemu pschipomnjeńku, kiž dźe na zyle hi-najschu adrešu, njechamy tola njekedźbliwje pischeńcź. Mĕs-nju tamnu thĕtro harku wĕrnosć nĕmskeho rosprawo-warja we dospolnej njespschitomnosći evangelskeho serbs-skeho duchownstwa. Haj, dźe dha scźe, wy „duschepastyrjo" a „duchowni wjednizy" serbskeho luda? Ani jedyn njemĕ-jescheje sa nusne, je-li wź žobustkowacź, tak tola snajmjeń-scha nĕkaŕ dźelbracź na žwjedźenju serbskeho luda, kotremuž žamo wjele Nĕmzow tajku kedźbliwosć pschiwobrocźi a ko-truž tak khwalicź cźuja žo musowani? Snajmjeńscha wy knjeza fararjo ſ najbliźischich wožadow: ſ Wožlinka, Wulkich Sdźarow, Laśa? — Porok je strony waschich serbskich wam pschidźĕlenych duschi hyschcźe žnadź ſ zyka jako sranjen-nje mĕli. Tu macźe jón se žrjedźisnu Nĕmzow. Jich mĕ-njenje je wam hewak ſ wjetscha samĕrdawaze. **

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Pĕtrowskej zyrkwi ma G. njedźelu po žwj. Trojizy rano 1/8 hodźin farař Menda predowanje, pschiw. w 12 hodź. ma farař Berg predowanje.

W Marijnej-Marcźinej zyrkwi ma rano we S hodź farař Berg ſpowĕdź a žwj. wottkafanje a dop. w 9 hodź. predowanje. — Sbĕrka sa tow. evang. mlodych holzow.

Sserjedu pop. 3/4 hodźin je w Pĕtrowskej zyrkwi mo. dletika hodźina sa njedźelnicźe.

Tydźenske sastupjenjo ma w Pĕtrowskej zyrkwi farař Berg, w Marijnej-Marcźinej zyrkwi farař Menda.

Se **Sslepeho.** 6. njedź. po žwj. Trojizy serbska ſpowĕdź a Boże wottkasanje rano 1/8 hod., serbska Boża sluzba dop. w 9 hodź., nĕmska 3/11 hodź. Kollekta je sbĕra sa prĕni schkelepski diakonisiski wustaw w Krasch-nizy. — Sswjertny kĕrluch je spĕwa sa njeboh Hanza Buschu (Hascha) se Sslepeho. — Wumrĕł je wolbur Hans Nowak (Jopo) w Mulkezach, stary 68 l. 9 m. 28 d.

Na kĕrchowje.

(Wobras je wžy.)

Wožrjedź wžy leži wokolo wjeźneje zyrkwiczki. Kak może to teź hinak byc. Tu a tam kuka schtomik abo rowny kschiź pisches murju, wot pólnych kamjeni twarjena. Stare lipy steja tam a žonja. Schulske dźĕcźi haruja w blischcźosći a wjesnik jedźe ſ klepotatym wosom nimo. Prĕki pisches pucź bydli pjetak, ma elektriski swónczk a tón schcźerczi zyły luby dźeń. Na tute wožamocźene a mĕrne mĕstno dopomni žo tódy, kaj nimo dźe. „To je kĕrchow!" — a khutne myslicźi pschenźu nimo khodźazych. „Teź ty na-makasch tu nĕhdy posledni wotpocźink!" Wokolo njeho njeznĕr a hara. Tola tam drĕmazych njewubudża.

Tola teź niz pschezo. Na wjecźor nadejdźesch tam na-stajnje ludźi. Kóždy wokomik je želeśne durcźka wocźinja a zacźinja. Njech je w lĕcźu nadosć dźĕła, ale rowcźk lu-bych žo baji a pĕtuje a djerźi žo w porjedźe. Je tola naj-posledniische, schtoż mózesch lubym semrĕtym cźinicź, po-źledna luboscź, kotruż mózesch jim wopokasacź. A tak je porjebnischcźo pisches zyle lĕcźo kaž tajka kwĕtkaza sahroda. Njejapomnicźki, mazolschki, naliki, astrki, žamo róże a lilije wotmĕnjeja žo tu. Kak mĕchnje wlecze žo stanow (epheu) po kschiźu. A wjecźor žo wschitko wokrejzi. Hacź do cźmo-weje nozy. Ale wschо bjese wscheje hary a wolanja. Jenož njelcźo žo tu rĕcźi a powĕda, wobhladniwje wobdźĕlaju žo rowcźki a kwĕtki. Tu wotpocźuje dźe nam to najlubschе — nan a macź, bratr a sotra, dźĕd a wowka, muj a cźeta, — ichtoż žmy na žiwe cźe mĕli. Wospjet kula žo zyslsa po ksjach, hdyž takle chwilku posastanjesch a žo nurisch do sań-dźenych cźasow, do cźasow, hdyž tuczi lubi hischcźe mjes nami khodźachu. Stare macźerki du ſ krjepjawku po kĕr-chowje wokolo, sastanu tu, sleja tam a cźitaja wospjet mje-na ſnatych a pschecźelow. Ssu w lubej macźerschcźinje pi-sane, kaj swjetscha wschĕ ponniki. Knjeź farař hlada kru-cźe na to, so kĕrchow teź swonkownje swój žerbstk ras wob-khowa. Ludźo du k njemu a dadźa žej napiśma ſhotowicź. Tu a tam je jene nĕmske, — žiwójzy, kotreż žej myślla, nescheto lepsche byc. We wschelakich žerbstich wožadach njenadendźesch ſtoro žanych žerbstich napiśmow a pomni-kow na kĕrchowje. Nowocźažna njeczesćowinosć psched macźerschcźinu. Srudnje, ale iwĕrno! Njedźak pschecźiwo tym, kotśiž tu ſpja pod selenym dornom a nĕhdy teź ſwój narod lubowachu.

A njedźelu do kemschi a po kemschach, teź popoldnju, wopytuju žo rowy pschiwuschnych. Na dźĕkawych dnjach pschiidu teź ludźo a położa wĕncźk abo kwĕcźel kwĕtkow k narodninam abo k pożnjerstnemu dnju smrĕtkeho. — Kusto wospjetuje žo dźeń, hdyž žo wulke wrota wotewrja a nowy row žo pschihotuje, hdyž ſtróznineho semĕsko pucźowarja. makeho jandźelka w nĕžnych lĕtach, ſtamanu kwĕtku nalĕtnu, žamo sticźene mandźelske sboje nimo zyrk-winych wokow njeźu, hdyž potom ſtoro zyła wožada mjes rowcźkami steji a wo lubych žaruje. A na pożnjert-nej njedźeli mjerwi a cźorni žo kĕrchow ſ poboźnymi wo-ptowarjemi. Teź zusy pschinźu a wobhladuja žej wjeźnje pohrjebnischcźo. Tu ſpja naschi wótzojo, naschi sserbśyn prjedownicy. Cźesćjemy jej jich žiwjate mĕstna!

Kaž hižo prajach, druhich cźaſ je wosamocźeny, wo-puschcźeny. Wožrjedź wjeźneho žiwjenja, hdyž žu žo nĕhdy ſwojeho senstkeho bycźa wjeźelili, tu ſpja mĕrnje, cźisće, ſpokojni. Zyrkwicźka straźnje nad nimi a stare lipy, nimo kotrejež žu njekrażnje wjele rasow schli, schuko-taja a schepataja žej dale kaž nĕhdy psched lĕtami.

Storo na tóždym rowje pyschny pomnik, snajmjeńscha cźichi. Kak wschelakore žu, jedyn tajki, druhi hinajschi. Kaž žo kóždemu lubi a kajke ma srĕdki. To žaneje róle nje-hraje, kelko je płacźił. Kóždy je ſwoje cźinił, ſchtoż mózesche. A pogledni postrow „Spi w mĕrje!" abo posledźnja nadźija „Na ſazowidźenje!" je runje tak derje mĕnjene na njenaładnym drjewjanym cźichżu, kaž na drohotnym marmorowym pomniku. Teź to žaneje waźnosće wjazy nima, schtó a schto lubi semrĕcźi w žiwjenju bĕchu. Tu leži mĕrnje jedyn pschi druhim, tu žu wschitcźy jenaźy, ſmjercź njesnaje semĕtich wusnamow. Teź na starobu a powolanje njehlada. Tamle w rózu, hdyž je row trcschtu ſanjerodźeny, spi ſamomordaŕ, jenicźki, kiž je wjesoh tutu haribu nacźinił. Ach, kak rjany napohlad cźinja dźĕcźaze rowcźki. Pobyte ſ matymi selenymi cźichi-źikami, schtoż je tu a tam w Sserbach hischcźe waschnje. Kusto klecźi na nich jandźelk ſ pĕstowza abo ſ marmora. Zyle rjadły rowow žu tu widźecź. Wschо ludźo, kotśiž žu nĕhdy we wsy, we wosadze žiwi byli. Hdyž takle rospo-minasch, kelko dźĕła, kelko prózy a boja wo lube žiwjenje, kelko staroscźow a ſrudnych nasnonjenjow, kelko stónczitych a wjeśołych hodźinkow, kelko spokojnosće, kelko lubosće a radosće, kelko starych Sserbow, wótczinzow a narodnorzow tu cźisće wotpocźuje wot cźażnych bĕdnosćow a prózowa-njow. Njemĕrno, ty stara zyrkwicźka, wo prastare lipy, wy sće jich wschĕch snake, tanne prawowki a dźĕby, a sće hordźi na to, so žnĕcźe najrjeńschi a najmĕrnischi blecźk wo wsy wobstrażowacź, hdyž je wschо swjednane, schtoż w žiwjenju so spjecźowaische, snjepischecźeli.

Lĕcźne wjeźne pohrjebnischcźo! Ty stojisch w rjeńschej pysche hacź wonka Boża stwórba. Wschitcźy žo staraja, so žu Boża sahroda. Hewak wschak je žnadne mĕstnischcźo. Tola kak drobo bu kóždy blecźk łapłaczeny. Kelko ſyslow je žo tu ronilo! Kelko njesbožowjonych, njestroschtnych wu-trobow je tu sa kaschcźom schto. Kelko sadiwĕlowanja, hdyž cźelo pomału do hłubokeje, khłódneje zenje žo puschcźesche, hdyž ſpocźina žo hórke dźĕlenje na dołhi, dołhi cźaſ. Ow, kelko srudoby a žałosće žu ſ kóždym rowom na cźłowjekow pschinjesło a hischcźe dźensa pschinjesche. A potom tu stejisch w polnej, radosinej pysche? — Mjetel slĕtuje a koleba žo tu a tam, ptacźata sifola žej we khłódnych łipach a na žnĕcźatych pomnikach syholi žo ſtónczĕco. Njenje a rjeńscho błyschcźa žo pisane kwĕtki, kaž k mózemu halle-luja pozbĕhnje žo zyrkwicźka. Ruka wĕry, nadźije a lu-bosće a mĕra žohnuje wschо, schtoż tu steji a leži, ſpi k po-sledźnemu wotpocźinkej. „Je nasch kĕrchow" — tak dźe myślo nĕchtóžkuli nimo murje a ſtarych lipow.

I. hłowna zhromadźizna „Serbowki",

towarstwa serbskich studowacych w Cźeskosłowakskej republicy.

Njedźelu, 28. smažnika 1925 wotmĕ so w Prazy prĕnja hłowna zhromadźizna „Serbowki", towarstwa serbskich studowacych w Cźeskosłowakskej republicy. Pritomni bĕchu wšĕ Prażske towarstwowe sobustawy nimo jeneho, kotryž bĕ hižo wotpućował. Swĕrnych prećelow našeho towarstwa mózachmy jako hosći powitać. Předsyda towarš Jan Cyž wotewri zhro-madźiznu, rysowaše nam stawizny a wuwiće nĕhdyše-je „Serbowki", našeje prĕdnicy a pokaza potom na wuznam našeho mlodeho towarstwa. Naš wulki prećel, knjez prof. L. Kuba, poda postrowy łužisko-cźeskeho towarstwa „Adolf Černy". Zdobom nam wu-praji swoje samsne wutrobne zbožopřeća. Předcź-tachu so postrowy a dopisy našich prećelow a so-čustawow, kiž bĕchu zadźĕwani, wobdźĕlić so na našej zhromadźiznje. Towarš Jurij Cyž, znaty jako wu-bjerny deklamator, přednjese nam baseń našeho nje-smjertneho Cźišinskeho. Na to slĕdowachu rozprawy funkcijonarow a wotrjadow a skónčnje wólby. To-warš Jurij Wićaz poskići nam zajimawy přednosk wo předstawiznach a stawiznach serbskeho narod-neho hibanja. Wuradźowachmy hišće wo dalšej dźĕ-ławosći w přichodnym šulskim lĕće. Z tutym so zhromadźizna skónči.

Rozprawy studentskich towarstwow słušeja drje do studentskich časopisow. Też my bychmy wĕzo swoju rozprawu radłubje w „Serbskim Studenće" wo-zjewili, tola to derje njeńdże, přetož naše towarstwo njeje přizamknjene Zwjazkej łuž.-serb. stud., štož so někotremužkuli dźiwno zezdaje, tola nihdy na nihdy n a š a wina njeje.

Potajkim, dnja 8. nazymnika 1924 założichmy sebi w Prazy swoje towarstwo a w 11. čisle 6. lětnika „Serbskeho Studenta" předstajichmy so serbskej zjawnosći. Někotre smy wotměli swoju prěnju hł. zhromadźiznu.

Towarstwo bě założene. Chcychmy so z horliwo-sću a zahoritosću do dźĕła dać. Chcychmy dźĕłać mĕrnje, ruku w rucy z našimi towaršemi, derje wĕ-dźo, zo jenož přezjednosć naš narod wobróže před wo-sudom našich prawótcow. Tola buchmy zjebani. Přećiwnistwo namakachmy, hdyž bĕchmy wočakali připóznaće a sobudźĕłanje.

Mjenujey, bĕchmy swoje towarstwo pomjenowali „Serbowka", mějo před wočomaj přikład nĕhdušeje „Serbowki", towarstwa serbskich seminaristow we Prazy. Chcychmy pokročować w jeje dźĕławosći, ko-traž so z rozpuščenjom serbskeho seminara tak nahle přetorhny. Ale njepopřachu nam mjeno „Serbowka". Našim najćišćišim wotpohladam podsuwachu wše-lake nizke přizaměry. Slĕdowachu wójnske wupra-wy přećiwo našemu towarstwu, přede wšĕm wšak přećiwo jeho mjenu. Zapoda so razny protest přećiwo mjenu „Serbowka" a na to zapowřĕdźi nam Zwjazk łuž.-serb. stud. hody 1924 přistup, wo kotryž bĕchmy žadali. Jedyn towarš nas wopuści.

To bĕše drje waźne pruhowanje za naše mlode towarstwo. Tola napłóšić so njedachmy, ale zjedno-čichmy so čim kručišo k positivnemu dźĕłu. Zhro-nadźizny wotmějachu so kóždy druhi tydźeń sobotu. Mlodźi towaršojo deklamowachu; słyšachmy zaji-mawe přednoški wo serbskej literaturje, wo hospo-darstwje, stawiznach, bajepisu atd. W živych deba-tach zaběrachmy so z waźnymi prašenjemi serbskeho žiwjenja. Bĕchmy sebi wotrjady założili w druhich městach čěpkosłowakskeje republiki, hdyž studo-wachu naši krajenjo a krajanki. Najwubjerniše je dźĕław. wotrjad w Khrapčicach. Wopytowachmy přednoški k. prof. Krjočmarja, kiž nam před wočі wjedźeše žiwjenje našeho wulkeho Čišinskeho. Dale nas zawjedźe do tajnosće serbskeho słowjesa. — Mě-jachmy wutrobne počahi z našimi słowjanskimi to-waršemi. Naše sobustawy su dopisowali do serb-skich kaž też do druhich słowjanskich časopisow a nowin.

Mózemy z polnym prawom spokojom być z našej dotalnej dźĕławosću. Ale njewostanjemy stejo. Nowe nadawki wabja. — Dale a wyše!

Doma pak so serbske studentstwo přihotuje k ju-bilejnemu swjedźenju. Towarstwo w Čechach stu-dowacych Serbow njemóže so bohužeł oficialnje wob-dźĕlić. Kóždy jednotliwc budźe drje jako tajki sobu dźĕłać po swojich mocach, hačrunjeż nic bjez bóle-keho začuwanja.

Tak nětko dźĕli faktisey płót njedowĕry Pražskich studentow wot jich towaršow. Štó rozpaći račinu, zo by mohł bratr zaso zawdać bratrej ruku k zhromad-nemu skutkowanju? M. N.-N.

Žnjowy tarif w ratarstwje.

Wot 10. julija hacź bo 27. augusta (7 njedźel) płacźi tónle tarif w ratarstwje:

Hodźinska mzda:

Staroba falk. mzda sa muzšich	pschirožk je žnjowym pschirožkom na 7 njedź.	Płacźicź ma žo:
14 a 15lětn. —,10 hr.	—,03 hr	—,13 hr.
16 lětnych —,11 „	—,03 „	—,14 „
17 „ —,16 „	—,05 „	—,21 „
18 a 19 „ —,18 „	—,05 „	—,23 „
20 a starsch. —,22 „	—,07 „	—,29 „
sa žónske:		
14 a 15lětne —,09 „	—,03 „	—,12 „
16 „ —,10 „	—,03 „	—,13 „
17 „ —,11 „	—,03 „	—,14 „
18 lět. a st. —,14 „	—,04 „	—,18 „

Tydźeńska mzda:

Dźewjeć hodźinski dźĕławski cźaſ:		
16 a 17 lětni	12,90 hr	
18 a 19 „	14,15 „	
20lětni a starschi	17,85 „	
Dźesaćhodźinski dźĕławski cźaſ:		
16 a 17lětni	14,20 „	
18 a 19 „	15,55 „	
20 lětn. a starschi	19,60 „	

Mĕsačna mzda:

Muzšy dźĕławcy jo	falkadna mzda	pschirožk je žnjowym pschirožkom na 7 njedź.	Płacźicź ma žo:
14 lětni	12,30 hr.	3,65 hr.	15,95 hr.
15 „	14,85 „	4,40 „	19,25 „
16 „	16,60 „	4,90 „	21,50 „
17 „	18,60 „	5,50 „	24,10 „
18 „	22,30 „	6,60 „	28,90 „
19 „	25,70 „	7,60 „	33,30 „
20 „	30,— „	8,90 „	38,90 „
žónšy dźĕławcy jo:			
14 lětne	11,30 hr.	3,35 hr.	14,65 hr.
15 „	12,40 „	3,70 „	16,10 „
16 „	13,60 „	4,— „	17,60 „
17 „	16,20 „	4,80 „	21,— „
18 „	18,80 „	5,55 „	24,35 „
19 „	21,10 „	6,25 „	27,35 „
20 „	24,— „	7,10 „	31,10 „

Bydleńske, žwjezowe, gratowe pjenjezy maja žo dale płacźicź a sapschahi do druhich wjow dyrbja žo dale dawacź.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Lipska.** (Wjecha se žarliwošce.) W nozy k wutorje psched jenym hoscenzom na Wyšokej drohy mlodeho muzikeho bjes wědomja nadeńdzechu. Wón bě hischcze krótkej khwilku w hoscenzu s hoscom. Jako z hoscenza wuskupi, jeho wěsty 30letny wjednik autowa wot sady na hlowu dyri. Mjeskutk se žarliwosce skutkowace, so by so nad nim wjecelk.

* S **Lipska.** (Njepicze na korki.) Tele dny bě 30-letna holza w Naschezach pola Lipska na wopycze. Tam bě kórki k wobjedu jěła a so na nje wody napila. Hačzrunjez so jej hnydom želkaśe pomoz poskicži, njesložowna tola we najwjetschich bolosczach po krótkich hodzinach wumrě.

* S **Glauchawy.** Na spodźiwne waschnje snjesoži tele dny jehyn tudomny wobyhlěr. Wón salěse na želesne wobtoženje, so by do šuboweje šahroby pohladał. Nadobo poczinasche so wjerhacz a stoczi sažo na jemju. Se porstom lěweje ruki, na kotrejž mježesche pjeršcženk, wosta na želesnej lěžyzy wisjazo. S tym hlebi porst zyke wottorhny. Snjesoženy so hnydom k lekarjej poda. Porst hakle nasajtra rano namakachu.

* S **Plawna.** (S cžahom pschejěžděny.) Pólowny sastojnik Konrad Bodenschatz cžahnjese na tworowy cžah stupjez, kotryž hižo jěžjesche. S tym pschiběže pod cžah. Cžah jeho na 40 m. hobu wlecžesche a stónčnje rozmjesche.

* S **Plawna.** W Strašbergu pola Plawna mandželska dźěłaczerja Reina žwojej 2- a 4lětnej holczy do spanjesche jsmy samkny, tak dołho hacz na knjezim dworje sluzbu wukonjesche. Wjesni wobydlerjo wołanje a zaklopanje dźěczi wuslyschawschi so dohladachu, so by se Reinez wobydlenja kuri. Jako durje wotamknychu, nadeńdzechu 4lětnu holczku zalostnje wopalenu. 2lětna bě na wokno salěsta a tak njesranjena wosta. Dźěczi stej po spadzu je spalkami hrałoj a tak wohenj zalohłoj.

* S **Hartensteina.** (Dwě dźěczi so spalikoj.) Tele dny wudyri pola rězbarja Schettlera we Hartensteinje na kuchi wulki woheń. Diwaj hólcaj we starobje 2 a 7 lět běschtaj na kubi po drjewo schłoj a tam snano je spalkami harlej a tak woheń samjschkiloj. Twjerdze so hacz na murje spali. Dźěczi we pkomjenjach sahinyschtej.

* S **mjazkom** so sajedožiłi. W Groß-Ottersdorfe pola Magdeburka skhori tele dny na 20 wozobowm, kotrjž běchu cžerstwu pjeczenu kołbasu jěli. Dwě wozobje do Wsorownje dowjesechu. Jehyn z njeju je hižo wumrěł. Wón sawostaji mandželsku a 6 malolětnych dźěczi.

* S **Lehnizy.** (Cžežke njewjedro w Lehniczańskej cžerninje.) Tele dny w Lehniczańskej wokolinje žežke njewjedra z krupobiczom sahadżachu. Nězy Kotzbach a Cžornaa Woda stej wjele wody nabyłej a z městnami wjele škody na wotplawilej. Delnjo-Kunicžańske knjeze wowzowe a rězowe pola so zyke spusczichu. Też Boże njewjedro z městnami dyri. Krupy pabachu we wulkosci holbjazych jejow. S tym so też nimo druheje wulkeje škody na polach wjele kurwotow sarasy. W Girlachshajnje pola Jaworu (we Schlesyjskej) błysk do wulkeje knjezeje brózinje dyri a ju sapalk. K tomu pschidruzi so hischcze wulki slimk. Znjeż su w tamnej wokolinje z wulkeho dźěła snicžene.

* S **Bóleslawiu** w Schlesyjskej. Hruby, k wěrje njepodobny njeskutk stuczi tu wěsty mlody sluzobny. Tam běchu na jenym dworje woły na pasiwje. Sstužobny horjesche woły domoj. Jehyn z nich so hischcze raz ke kortam wrócži. Na to so sluzobny tak rozsmjerdzi, so wosta z widlami do hlowy tkó. Wół so hnydom do hromady swjese. Jeho dokłochu. Wótre widowe rózki běchu so wołej do žamtych mosnow sakłóle.

* S **Trautliebersdorfa** p. Landeshuta. Do tudomnischeje katolskeje zyrkwje so tele dny paduschi nutskamachu. Wokno wutłóczichu, spytachu so do tabernakla dobycz. Hačzrunjez so doscz prózowachu, so jim to njeporadzi. Tak dyrbjachu z prózdnymi rukami sažo wotecz. Sa nimi nimaju sćeda.

Wšě

murjerske a česliske dźěła

kaž kež

nowotwaty, přetwarjenja a wobmjetanja fassadow, wuporjedźenja kóždeje družiny

při najtuńšem wobliczenju płaczinow přijimuje

August Bobak w Delnjej Kinje

česliski mištr. Telefon čo. 1191.

Poručam:

Kali 38/42 proc., **Domašowu rudu** 15/17 proc. **kosćowu muku,** 4 proc. **dusyka,** 24 proc. fosfor. kisaliny, **kainit** 15 proc. Dawam 8 njedźel časa k zapłaczenju abo při hnydomnym zapłaczenju 1½% skonta

wuhlo z płaczeńskim časom wo. 1 měsac

Burjo, kotryž chcedźa sebi wuhlo z lowry wotew. njech so zamolwja.

Jurij Čornak we Łasku.

Polstrowe twory

zhotuju a wuporjedźam tunjo, hotowe mam stajnje na składze.

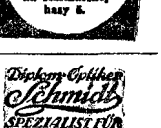
Max Urban, tapecěrar, Königswall 3.

Kupuju

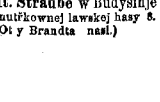
nowiny, akty, knihi po 4 pj.
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše běłcho wina
bleše čerwjencho wina

soktowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaczinach, železo a stare metale jenoż na wupokaz wyšnoše.

Popp na hornjošk. hasy 18 telefon 1362.

Hdže dam swój **předešćnik**

wuporjedźeć? Pola **Walt. Straube** w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8. (Of y Brandta nasl.)

Hnydom pyta so přistojna s sprawna

služob. holca.

Może warić nawuknyć.

Konditorija E. Harnisch w Budyšinje při Lawskej wěži.

Hospoza,

kiž może warić, so do lóspscheho domjaceho hospodarstwa, hdźež žony njeje, k 1. abo 15. 8. pyta. Poskić. p. C. 24 na „Serb. Now."

Kowarskeho pomocnika

pyta hnydom

Kliemand w Radworju.

Pjekarskeho pomocnika

pyta hnydom P. Bulang pjekarski mišt we Wotrowje pola Pančic.

Mloda wysokosucelna

kruwa

je na předań w Dubom čo. 29.

Sylna kruwa

blizko Čeleu je na předań w Koblicach čo. 11 pola Hodźija.

Mloda wysokosucelna **kruwa** je na předań w Rakojdach čo. 52 pola Barta.

Mloda kruwa

blizko Čeleu je na předań. w Kobelniu čo. 8.

Nimale nowy kiž hač do **hospod. wóz** 35 cent. njese, je pł. hódn. n. př. w Brěžyncy čo. 3 pola Delnjeje Hórki.

Krätzurgan wotstroni spěšnje čiše, mile, nješkodnje swjerbjenja a nim, wše čerp. kože 1600 000 krót wopruh. pakć. 1.50

Drog. Strauch & Kolde

Pohonč

so hnydom pyta. Bliže je zhonić we wudawarni „Serbskich Nowin".

Hospodarski rozhlad.

Ssobotu, 18. julija 1925.

Wežerawosche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,72
1 jendželski punt	20,39	100 cžešłowšk. krónow	12,42
100 schwajz. frankow	81,48	100 półšk. markow	79,60

Effektny mějachu wežera na Barlinskej bursy wschelake kursy. Statne a wójnske požczońki na swojich fursach wobstawachu.

Na produktowych wikach so pschedewschěm płaczišny rožki wotdrjebjowachu. Wowsž kjesche we nješto malo horje srafy. Muka kupzow njemějesche. Wežera płaczeše zenitnar:

w Drjezdžanach

pschenizy 14—14.25 hr., rožki 11.25—12 hr., jecžmjenja 9.75—10.50 hr., wowsa I. 12.50—13 hr., II. 11.75—12.45 hr.,

w Barlinje

rožki 10.70—10.90 hr., jecžmjenja 9.50 hacz 10.75 hr., wowsa 12—12.50 št. hr.,

schtwórtk w Kamjenzu

pschenizy 13.70—14.20 hr., rožki 11.90 hr. hacz 12.20 hr., jecžmjenja 10—11.50 hr., wowsa 12—13 štotych hriwnow,

we Shorjelzu:

pschenizy 13.80—14.60 hr., rožki 11.60 hr. hacz 12.20 hr., jecžmjenja 9—10 hr., wowsa 12.50—13.50 hriwnow.

W termiinowym wikowanju:

sa julij: pschenizy 13.42—13.50 hr., rožki 10.72—10.67 hr., wowsa 9.40—9.42 hr.

Wiki wuzitkoweho stotu wežera pjatk w Barlinje (Magerwiehhof Friedrichsfelde). Pschihnali běchu 306 mlodych dójkow a wysokoskuczelnych kruwow, 5 bykow a 76 cželatow.

Mlode dójki a wysokoskuczelne kruwy:

płaczachu:

1. kajkosce	400—570 hr.
2. kajkosce	280—400 hr.
3. kajkosce	200—280 hr.

Jałozy:

1. rjadownje	280—450 hr.
2. rjadownje	160—280 hr.

Wonjo poslednim wikam so płaczišny malo pschemeničhu. Ruska so letsa bohatych žnjow nadžija.

Tydzenska rosprawa wukonjowanjenkje Metz a Co. w Barlinje. Dokelž su so žně na wjele městnach sapožałe, je wulke napraschowanje za schczernischczowymi žymjenjemi, wosebje za hejduschku, woku a peluschi. Wjetsche dźěły lupinow so też pschedachu. Też za zonopom je wulke napraschowanje. Je jara drohi. Zentnar płaczi:

Cžerwjeny dźeczel	85—105 hr.
bely	110—150 hr.
schwedski	56—74 hr.
luzerna	78—96 hr.
žołty dźeczel	36—42 hr.
inkarnatki	22—25 hr.
hejduschka	15—20 hr.
kolodžij	13—16 hr.
žołte lupiny	8—9.50 hr.
módre	8—9 hr.
woka	13—16 hr.
žonop	36—38 hr.

Na pschedań na pschehadżowanje:

Rožka na šwjelzu sobotu, 18. 7., wjecžor ½9 hodź., se šaltupa pschi Scalonskim puczu pschehadźuje wudowa Piazza we žwojom wobydlenju w Kulowje.

Na pschedań:

Wós, ruczny a khachle želesne, w Kamjenzu na Polcžnicžanskej drohy 70. — Dźeczazy wós w Budyschinje, na Zyhelišskej haju 13 delka; na Bleichenstr. 6 II na lewo.

Kolo sa 20 hr., Budschik we Wuslidžu, w Bělej Wodze, na Korlowej haju 2, sadny dom, wjecžor wot 6—8 hodź., sa 68 hr. w Budyschinje na Zyhelišskej haju 17, delka na prawo.

Linka, 2 jutraj, wokolo Wojerez, Lěska w Bělom Kholmzu.

Rožka na šwjelzu, we Wojerezach, na Drjezdžanskej drohy 14.

Wotedawa:

Hnoj, wokolo 150 cbmtr. a nješto dobreje pjeršczje, Wels w radnej pinzy w Kulowje.

Sso pytaja:

Pohonč, mlyn we Wujeschku pola Wósbórka; mlokarnja w Jaworiu pola Kamjenza; w Cžornowje 38 pola Kamjenza; E. Lehmann w Lubiju, na Pohrjebnischczowej drohy 26; kubler Michalk tw Konjezach; Fiedler w Cžornym Kholmzu.

Holza do domu, Krautzowa w Budyschinje, Bäckerstr. čo. 3.

Schkrowe depesche.

Brlinske produktowe wiki, djenza dop. ¾11 hodź.: Wiki jara cžiche, tendenza hischcze njewutwita.

¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Kito a wotjowe žymje po tuni abo 1000 kg, šewał 100 kg, płaczišny po Kotej hriwnje.

	17. 7.	16. 7.		17. 7.	16. 7.
Pschenica	—	270-275	rapš. wosnjschi	15-16,00	15-16,00
rožka	214-218	220-223	bock. melaka	9,60	9,50
nalét. jecžmjeń	200-215	200-215	jerabella	13-15,25	13-15,25
nal. jecžmjeń	—	—	běrnaze knjži	22-25,50	22-24,40
wowsž	240-250	238-248	bunty	24 36,00	24,00-26
kukurica (Mais)	216	—	woka	26-27,50	24-27,50
pschenična muka	33-36,50	33-36,00	lany wosnjschi	21-22,20	21-22,00
rjana muka	31-32,50	30-32,75	módre lupiny	12-13,00	11-13,00
pschenicz. wotr.	12-18,00	12-13,00	žołte lupiny	15-16,50	14-16,50
rjane wotruby	13-13,50	13-13 40	žymo, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
rapš	340-350	340-350	šiowa, rjana	1,00-1,45	1,00-1,45
łane žymje	385-390	385-390	„ pschenicz.	0,90-1,30	1,00-1,30
hroch	25-26,50	25-26,50	„ wowsna	0,85-1,20	0,85-1,20
pjeluschki	23-26,50	23-26,50	„ jecžna	1,00-1,40	1,00-1,40

Drjezdžanska burse.

Pschenica	280-285	**běrnaze knjži**	27,50-28,00
rožka	235-240	**pschenicz. wotruby**	13,20-14,00
nalétni jecžmjeń	240-255	**rjane wotruby**	14,40-16,00
nałonski jecžmjeń	200-206	**pschenicžna muka**	38,00-40,00
wowsž	250-260	**rjana muka**	35,00-36,50
cžerwjeny dźeczel	225-255	**woka**	28,00-29,00
rapš	320-350	**pjeluschki**	29,00-30,00
kukurica (Mais)	225-230	**hroch**	29,50-30,50
šuche trubnicži	12-13,00	**zotrowe knjži.**	19,00-21,00

Wicžne płaczišny w Budyschinje.

wot 18. julija 1925.

Wschě płaczišny so po štotej hriwnje frošmja.

Pschedmjet		najnišcha płaczišna	najwyšša płaczišna
Pschenza	50 kilo	13,50	14,00
Rožka	50 „	11,00	11,50
Jecžmjeń,	50 „	11,25	12 00
„ nasymski	50 „	10,00	10,50
Wowsž	50 „	12,50	13,50
Raps	50 „	16,00	—
Běrny	50 „	—	—
Symo	50 „	3,75	4,50
Sskoma, ſ masch. mlócz., praš.	50 „	1,00	1,10
„ ſ masch. „ ſ sažł.	50 „	1,20	1,40
„ ſ zypami mlócžena	50 „	2,20	2,60
Pschenicžna muka, 60%	50 „	21,00	21,50
Rjana muka, 70%	50 „	18,00	18,50
Pschenicžne wotruby	50 „	7,50	8,00
Rjane wotruby	50 „	8,30	8,60
Proßata 732 schtuk	1 schk.	17,00	33,00

(Sa lěpschu tworu wyšche płaczišny.)

Drobnowikowanske płaczišny w Budyschinje.

18. julija po hamtskim postajenju.

Wschě płaczišny so po štok. hriwnje frošmja.

Twora		najnišch. płaczišna hr.	najwyšch. płaczišny hr.
Howjaze mjaso ſ kosczemi	1 kg	1,60	2,40
Cželaze mjaso	1 „	2,00	2,40
Stopjaze mjaso	1 „	2,40	2,60
Swinjaze mjaso	1 „	2,00	2,80
Tukrajny žwinjazy schmalz	1 „	2,20	3,20
Pschenicžna muka	1 „	0,50	0,56
Rjana muka	1 „	0,36	0,40
Khlěb	1 „	0,33	0,35
Jódzne běrny	1 „	0,16	0,20
Rasž	1 „	0,40	1,20
Hroch	1 „	0,52	0,72
Ssoki	1 „	0,80	1,20
Amerik. žwinjazy schmalz	1 „	2,00	2,20
Sauschony pokez	1 „	2,40	3,20
Dobre mloko	1 lt.	0,26	0,28
Jódzna butra	1 kg	4,20	4,80
„ „ wulrajna	1 „	—	—
Jeja	schk.	0,12	0,15
Jódzne bunty	1 kg	0,50	0,64
Zolor drobny	1 „	—	0,76
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjenine wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunizowe brikett	1 „	—	1,15

Póndźelu, 20. julija započnje so

moje lěčne rumowanske předawanje

Rumowanske dźělby po jara poniženych płaćiznach. W séćehowacym mjenowanych wěcach sym płaćizny wosebje jara poniził.

Zonjace štrympy, balmjane, dobre	wot 40 pj.	dybzačne rubliška, Arabias, wobrubjene, 45 cm	wot 30 pj.
Zonjace štrympy, balmjane, florowe, z dwójnej podušu, wysokej pjatu	wot 0,80 hr.	Zonjace kholowy, šidźany zatin, barbojte	wot 2,50 hr.
Zonjace štrympy, makkowe, z dwójnej podušu wysokej pjatu, barbojte a čorne	wot 1,10 hr.	Zonjace kholowy, z wumělskeje šidy, nowočasne	wot 3,00 hr.
Zonjace štrympy, šidźane florowe, kožancbarbne	wot 1,25 hr.	Zonjace spódne sukuje, zatinowe, pisane	wot 2,25 hr.
Zonjace štrympy, z wumělsk. šidy, barb. a čorne	wot 1,80 hr.	Zonjace šórcuchi	wot 1,25 hr.
dźěćace nizke zokl, wšěch wulkosćow, wulkosć 1	wot 15 pj.	dźěćace šórcuchi	wot 1,00 hr.
dźěćna dźěćacych štrympow, wšěch wulkosćow	wot 30 pj.	wobleki do hrajkanja	wot 2,00 hr.
dźěćace štrympy, 1 : 1 štrykowane, dobra dźerživa kajkosć	wot 45 pj.	dźěćace ječki	wot 1,50 hr.
dźěćna mužacych zokow, kruta tworа, trjebanska soka	3 pory 1,10, por po 40 pj.	dźěćace drasćički	wot 1,25 hr.
mužace zokl, barb., z dwójnej podušu a wysok. pjatu	wot 65 pj.	dźěćace wobleki, imit. dźiwinowa koža, jara dźeržive a plokajomne 7,—, 6,—, 5,— a	4,00 hr.
mužace zokl, kruta kajkosć, nowočasne barby	wot 85 pj.	kholowčki k skakanju, běłe štryk., wšěch wulkosćow	0,60 hr.
mužace zokl, barbojte, z pisanymi smuhami	wot 95 pj.	dźěćace štatički, běłe štryk., wšěch wulkosć.	wot 0,60 hr.
mužace zokl, makkowe, čorne, posyln. pjaty a kónty	wot 90 pj.	Zonjace zwjeršne ječki, čista wołma	wot 3,50 hr.
dybzačne rubliška, běłe, hnydom trjebać	wot 25 pj.	klubowe lacy, čista wołma, nowočasne barby	wot 4,50 hr.
		Zonjace jumpry, sačkowane a štrykowane, čista wołma, barbojte	wot 5,00 hr.
		dźěćace jumpry, sačkow. a štrykow., čista wołma	wot 3,00 hr.
		dźěćace pótniki, balwmjane, barb., wšěch wulk.	wot 1,00 hr.
		pótnikowe kholowčki, k temu so hodźace, wšěch wulkosćow	wot 1,00 hr.
		Zonjace rukajcy	wot 0,20 hr.
		kupanske wobleki, trikotowe, wulk. 70	wot 1,25 hr.
		sportske košle, cefirowe, Ia kajkosće, wulk. 65	wot 2,40 hr.
		mužace sportske košle, Ia cefir	wot 3,80 hr.
		mužace sportske košle, flanelowe	wot 5,00 hr.
		košle z předkošlička, jenož dobre hódnosće	wot 2.25 hr.
		makkowe košle	wot 3,30 hr.
		makkowe kholowy	wot 1,95 hr.
		sačkowe jaki, za mužow, połwotewrjene	wot 0,95 hr.
		mužacy spódne jaki, makkowe	wot 3,00 hr.
		pótnikowe wobleki, čista wołma, Stuttgartska twora 12,30, 11,10, 9,90, 8,70,	7,50 hr.

Wróćostajene twory njemóža so wjacy zaměnić! Dla małeje ličby mojich wukładnych woknow mi njeje możno, wšě wosebite poskićenja rumowanskeho wupředawanja wustajeć. Prošu tehodla wo wobhladanje wěcow bjez wšeho nućenja.

Wšě mjenowane wěcy poručeja so z kajkosću a wosebje tunimi płaćiznami za přihódnu składnostnu kup.

na jerjowej hasy 5 **Ernst Jordanowa wudowa** na zwutrk. lawsk. hasy 8

Najlěpše celul. trajne šaty

elegantne :-: :-: wolmyjomne

wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowki po jara přihódnych płaćiznach

krawaty, pisane a čorne, wšěch formow

w najwjetšem wubjerku.

samowjazki a alě

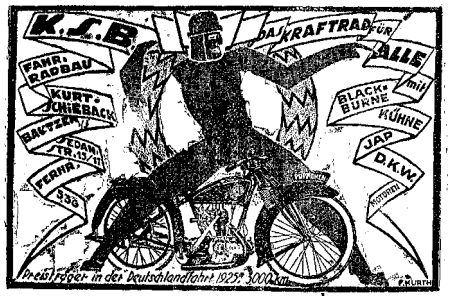
A. Bokelmann nasl.

Hypothekowe poždonki

na ležownosće, kiž so k ratafstwu wužija, wobstara pod přihódnymi wuměnjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najspěšnišo

Ernst Rauh na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlěpše poručenja.

Syru wołmu

kupuje po najwušich płaćiznach abo zaměnja na

Ia česane předźeno

Otto Oßwald

štrympowa fabrika w Budyšinje na kamjentnej hasy.

Wysoko-sućelna **farmu** cyle blizko ćeleću je na předaj w **Rózenće čo. 21.**

Masivna kheža

z ležownosću je na předaj w Kulowje. Bliže je zhonić w **Nowoslicach čo. 16.**

Moje saisonske wupředawanje

započnje so póndźelu, 20. julija

po bjezpřikładnje tunich płaćiznach při jenož hódnostnych tworach. Wulke dźělby su w płaćiznje wosebje znižene, na wšě druhe twory

10 procentow rabata

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće wukładźenja w mojich wukładnych woknach.

W. KELING

barbi - chemiscy čisći

z rukowanjom z bencinom a prasuje

mužace wobleki

w Budyšinje na khěžorskej drózy 6 na Přiščanskej drózy 16 Telefon 45

w Khoćebuzu na Hródkowskej drózy 4

we Wojerecach na cyrkwinskej drózy 22

w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy 26

Fotowe projekcijowe powjetšeńske domjace kinowe **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje

Fotowy dom

Rich. Hutha

(mějeśel Arno Lehnert)

w Budyšinje na serbskej hasy 13

Wuwiwanje filmow a płatow kaž tež wotćahi wěcywustojnje a najspěšnišo.

Mebłowy dom

Erich Schmoller w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Nutřkhód nětko z kněžnymi durjemi.

D-kolo mod. 25, 1, 9/10 PS.

tunju hódnostnu mašinu

:-: podawa hnydom :-:

Carl Gast w Budyšinje.

Moje

saisonske wupředawanje

započnje so póndźelu, 20. julija

Martha Bräuer w Budyšinje

na Moltkowej drózy 5.

Abesynske studnje

Wjerćenja a připrawjenja studnjow a pimpow kaž tež **wuporjedźenja** derje a najspěšnišo wuwjeduje :-: Woda - - - - so tež z pručikom pyta - - - -

Max Klotz, studnjetwarc w Kulowje.

Schtóž nětko kupuje, ćini derje!

1600 metrow

najlěpšcheho symskeho košchlazeho barchenta

je dostał

A. Kasper, Burglehn 11

w Budyšchinje. Telefon 788.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 **Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach** Telefon 154 a 155

:-: :-: **Agentury na wšelakich městnach Łužicy** :-: :-:

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Jednanje přisažneho suda přećiwo krawcej Rabej we Wotrowje.

-sta- **W Budyšinje**, 17. julija 1925.

Wšěm Serbam klóšchtrikeje wokolinu bydze hischcze znudny podawk we wopomnjeczu, kotryž je dźenja pschedmjet šudniskeho jednanja, hdyž ma wo, njewotwinjene wot powědanjow a šudźenjow, prawda pytacź a namakacź. W nozy 6. februara 1925 wotpali šo Rabez (Cžumpjelig) statok we Wotrowje, pschi czimż też bohužel 4 wobhe dźeczi wo žiwjenje pschinjdźechu. Pschiwusnym, Rabej a jeho mandźelskej, kotraž mjesche hischcze cžešchne dźeczo pschi sebi, jenicžke, kotrež šo wulkowa, njeporadźi šo, dźeczi wukhowacź. Bórzy po tutym srudźnym padawku nasta podhladnosć, šo je Rab sam woheń sakožił a tohodla statne rěcznistwo po sakonskich postajenjach Rabo do pschepytowanjeje jalby wsa, f kotrejež bu wón k dźenjšnischemu šudniskemu jednanju pschedwidzeny.

*

Dźensa dopoldnja we 10 hodź. sapocza šo pod pschedsydnistwom šudn. direktora Schmidta šudniske jednanje pschišaženeho šuda pschecziwo krawcej Rabej we Wotrowje, kotrehož winuja, šo je 6. februara 1925 w nozy swój statok cžo. 35 we Wotrowje sapalił a f tym šo pschecziwo sakonjej pschejschol, a šo je dale f tutym jemu porokowanemu njeskutkej 4 cžłowjeske žiwjenja snicził. Stónczne šo winuje, šo je sebi so sapalenjom cžuzł wušoku sawěsczenku sumu swěsczicź. Dalschi dypk wobstórzby winuje Raba, šo je swoje 3 hamtne a jene pschiwsate dźesco w smjertnym strasche wopuschcził a tak jich sahinjenje sawinował. Toho hamtneho poslednjeho njeskutka winuje statne rěcznistwo też mandźelsku Rabu.

Wobstorzeny Rab bu f pschepytowanskeje jathy pschedpjedźeny, jeho mandźelska bě na swobodze wostała.

Po wotewrjenju jednanja postaji pschedsyda postup jednanjow, cžoz najprjedy wězywustojnych wopalenskeho direktora Gerlinga f Budyschina, ratarja Scholtu je Židowa a lekarja dra. Krala f Budyschina zhlyschcz, potom šo we wohnju samom rozrěczecź, k tomu swědkow zhlyschcz a słónczuje hospodarske a pjenježne pomery Raba rozpominacź. Jako tolmacź bu farar Tischer-Budyschski pod pschisahu wsaty.

Hdyž běchu tute postajenja pschedsydy pscherjatne, pschešłyschowasche tutón Raba we jeho personalijach. Rab dawasche na wšelke prascheja pschedsydy rozumliwe wot mołwy, wobšobinšci jacžischcź bě, so nochze něschto zatajicź, so pak spominanje struchczeho podeńdzenja widźomnje na njeho słutkuje. Też na dalsche podrobne prascheja wschedsydy wo położenju statoka a jeho swonkowneho a snutrownoho sarjadowanja, Rab rozumliwje a jasnje wotmołwja.

Mandźelska Rabowa bu w tukhwilu jenoż wo jeje personalijach pschešłyschowana, kotrež wona měrnje a jasnje poda.

Pschedsyda prascha šo po pschebranju bóle podhladnych praschenjow, hacž ko Rab k tomu wusnaje, šo je wón, kaž šo jemu porokuje, woheń sam założił. Rab na to wotmołwja: Ně cžinił. Podrobnje wopišuje Rab dźeń psched wohnjom. Běchu šwinjo rězali a wón bě mnohi wokolo 1/2 hodźin w nozu lehnył schoł, žona pak něschto cžaka prjedy. Prjedy hacž je šo lehnył, je tři te najmjenjše dźeczi hischcze jima swoločerjał a potom šo lehnył. Wotucźił je hatle, hdyž jeho kur poczа w jchu drapacź, pschišpomni pak, jako mózne, so je jeho trjoch jeho mandźelska je šamnjeje pschicžinu wubudźiła. Pschedsyda prascha šo dale, schto je Rab po tym cžinił, hdyž je woheń pytnył. Rab praji, so je swoju macź wubudźił, so pak šo njemóze na wschu wjazu jasnje dopomnicź. Na praschenje, cžehodla njeje tola f najmjenjscha swoje dźeczi wukhował, wotmołwja Rab płacžo, so je psches woheń był tak pschekwapeny, so je rosumne posudowanje wosebje so strózeleni posbubił. Pschedsyda wschak na to slobjone cžini, so je tola spodźiwnje, cžehodla je Rab słót wumożił, sa swoje dźeczi pak njeje šo zaraš.

Pschedsyda prascha šo Raba, kak je po jeho šamnjom ménjenju woheń nastacź mohł. Rab praji, so sebi njemóze jasnje pschedstajicź, kak je woheń nastał, so pak je mózno, so bu salożeny. Wšitko podhlada pak nimo.

K **popołdnjischemu jednanju**, kiž trajesche wot 3 hocź do 7 hodź., běchu 14 šwědkow słaianych. Najprjedy Rabez macź, kotraž šo pod pschisahu njeběrjesche. Jej šo wosjewi, so šo jeje šwobodnej woli pschewostaja, hacź dyze tudy něschto wupracź abo niz. To rozesłaji ji też hischcze raz šerbski šudniši tolmacźer. Wona šo njewupraji. Rózny strażnik tohorunja niczo wažne a wězywospłużowaze njeshdźeli. Najwažnischi šwědk dreje běsche wjesny kowaź, k. Ryczeř. Wón běsche prěni k wohnischczu pschischoł. Nasajtra bydze hischcze raz pschešłyschowany.

Wuczeř Cyž wupraja šo jasnje a rasnje. Wot šwojeje žony sawołany, je k wohnjej khwatał. Tam je wobšorženeho Raba nadeschoł, žałosczo wo šwoje dźeczi. Je šo prózował, rěbl pschi donje sapowěsnjeny, f wiššuzy wušočerpcź, ale to šo jemu poradźiło njeje, też pschi wotpjetnym prózowanju f pomozu druheho niz. S zyta je hižo pschepoźde było, dokelž je horjeka wschu hižo w płomjenjach stało. S zyta je šo nimale špěchnje palilo; dokelž je žiwy wěcźił wot wjeczora sadźiwał. Praschany, hacź ma ta mózne, so by Rab sam woheń założił, wupraja šo, so to sa mózne nima. Pschešłyschcźa šo hischcze wjesnjenjo Rjeda, Wrobl, Jursch, Knop, Kral a Schérak; nimo toho wikował f motorowymi kolesami Mühlbach f Kamjenza a kwanz Hofmann.

Rjeda je pschi žnkanju był a haschecź pomhał. Nicžo wosebje napadneho pytnył njeje. Wrobl wupraja, so je pschi wohnju był. Pschi tom je jemu napadne było, so tři, abo schtyri — liczbu zyle wěsče njewě — šwětle kulki, nchdże we wulkosczi jeja, žu f woknom won, f najstwy, louczeźane. Wón je šo tohodla Raba wopraschał, schto ma na najstwje. Rab je prajił, so je sebi tam šwoje dobre kelbaźy f powěschał. To Rab wopraschany f nowa wobkrucźa. Wón pak jane šwětle kulki widźał njeje.

Kubler Jurisch je Rabej štomu lońschcheho lěta pschedał a praji, so je jemu najprjedy 12 a potom 20 zentnarjow pschedał. Rab porjedźa wupraješe tak, so je prěnja dźelba 15 zentnarjow wucźinita, potajkim łischo hromadze 35 zentnarjow. Knop, kowarški wuczobnik pola Ryczeřja wupraja, so je też pola wohnja był a tam Raba widźał. Tón je šo pjeza wupraješ dyrbjał: „So budże to tak šle, sebi myšlił njejšym!" Praschany, hacź je Rab to zyle tak prajił, hacź šerbski abo němški, to Knop njeź njewě. — Potom je jeho šudniši pschedsyda nekotre raźy praschał, hacź šu Rabowi pschiwuwni f nim prjedy abo krótko do jednanja rěcźeli a jeho namołwjeli, so njesmě wschitko wupraješ — to šamnje praschenje šo pschedsyda też šwjetscha wschěm druhim šwědkam, a nekotrych šo wosebje prascha, hacź njeje duchowny bratr pola nich był. Knop praji, so niz. Pschedsyda nětchto krócź praschenje wospjetuje a šwědka namołwja, so ma cźišu wěrnosć rěcźecź, kaž je pschišahał. oSwědk błędnje, dokelž šo naboji wotrych złowow pschedsyda. Pschinjesu jemu stólcź, wón šo powjednje, dr. Kral pschistupi k šwědkej a pschima jeho na bibl, kruzownik pschinjese schklenzu wody, kiž wupije a na to šmě wolstupicź. Budże nasajtra hischcze cas wupraješ dyrbjecź. Swědk Kral wupraja, so je duzy k wohnjej dwě podhladnej wožobje widźał, jena je nětka wóczko sawjasane, kotrejž njesłesi f Wótrowa bytej, a ftej šo nadpadnje sadźerzałej. Wón šu njeje niczo wosebje nabpadneho pschi wohnju wobkedźował, dokelž je nimale posdze pschischoł.

Swědk Schérak powěda, so je nasajtra, hdyž šu wutrowowali, pod drjewowymi kulichami dwě schnórje (Zündschnuren) f pschipódła tyšu, kiž je sacźinjena była, wuhladał. Woboje je f nohu do boka storcził.

Dodawał motorowcho kola Mühlbach prajt, so je motorowe kolo Rabej wšěo pschedał a też wěstu dźelbu benzina dodawał. Prěnju sumnu je w hotowych pjenjesach wuplaczemu dóstał. Wotplaczenje je šo po dźelbach stawało, posledne šu byle na smrěkli lunjacene. 250 hrivnow je šo šmělo 8. februara šaplaczicź. Mjes aktami nicźo njenamaka sapiłane, so je Raba špocźatk februara abo kónz januara napominał, šmělu wuplaczicź. Rab wobšwědcźa tohorunja, so njeje namołwjeny był, a so je pjenjesy k 8. februarej pschihotowane měł.

Swědk Hofmann šo wupraja, so je Rab stajnje f wulkim interesom w šwjatkach krawzow šobudźełał a najlepschi sacźišchcź na njeho cźinił, hdyžkuli je f nim cźinicź měł, też je dźenja hischcze je šobustawnom jednoty (Schneiderinnung). (Pokracźowanje.)

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wyschischi měschcźanosta Niedner na wot 19. julija hacź do 1. auguita prošdninu. Wischelake hamtske dopisowanje njech šo w běhu tutoho cźaša na jeho wošobu njeeźelu.

*

Gmejnski pucź f Delnich Zilow do Kólšow je dla nałyšowanja na Zilocźanskich honach sa tutón cźaš na Budestezy pókasany.

*

Syno kupuje dale

Wójskowy zastaranski hamt w Budyšinje

(prjedy proviantski hamt.) Telefon 1020.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" skhadźuje so kóždu póndźelu wječor 1/2 9 hodź. w Serbskej kofejowni.

Budyšin. Serb. tow. „Nadźija" změje wutoru (21. 7.) 1/2 9 hodź. spěwnu pruhu za žónske hłosy; sobotu (25. 7.) wulět do Raboc. Woteńdźemy wot dwórniška z dypkom 3/4 8 hodź. Započatk 1/2 9 hodź. Poskići so přednošk ze swětłowobrazami, po tym wjesela zabawa a rejka. Přeprošče wašich přiwuznych Předsydstwo.

Bukecy. Spěwne towarstwo „Radosć" ma srjedu, 22. julija, wječor 1/2 9 hodź. zhromadźiznu. Wšelake wuradźowanja. Też přinoški so zběraja. Wšě sobustawy wutrobnje přeprošuje předsydstwo.

Khrósćicy. Jednota „Sokol" ma přichodnu wutoru wječor 1/2 8 hodź. zwučowanje.

Malešecy. Jednota „Sokol" změje přichodnu wutoru, 21. julija, wječor 1/2 9 hodź. měsačnu zhromadźiznu. Wšitcy, kiž wot dorosta sobu na pućowanje du, dyrbja wšěsce přińć. Štwórtk (23. 7.) zwučowanje za dźěći. Načolnik.

Narć. Wutoru, 21. julija, wječor 1/2 9 hodź. wotměje so w Ballec korčmje w Narće serbska zhromadźizna. Přednošk změje k. Hładki wo narodnym próconwanju. Wo bohaty wopyt so prosy.

Pančicy. Jednota „Sokol" w Pančicach zestupa so jutře njedźelu w 3 hodź. pola br. Natuša w Kukowje a wobdźěli so na poswjećenju pomnika. Wšitcy maju so wobdźělić. Starosta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerš w Budyšinje — Zamolwity za hospodarske dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Swójbnych wobstejnosćow dla přepodam swoju prakseu 20. julija t. l. knjezej skótnemu lěkarjej Pomerej.

Dr. Šibak w Bukecach.

So počahujo na hornje rjadki wozjewjam, zo je moje bydło w **Bukecach** čo. 33 a telefon hamt **Pomorcy** čo. 16.

J. Pommer

prakt. skótny lěkarj.

Walter Hensel hoj. magnetizér

za wšě nutřkowne a wonkowne čerpjenja też w starych chronickich padach • Jeli so přeje, přindu też na wsy • Ročne hodźiny wšědnje wot 9—1 hodźin w **Budyšinje** na Těčlanskej dróze čo. 40, kóždy štwórtk wot 8—12 hodź. w **Kamjencu** w „Zlotym Jandźelu"

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž też

cigarow, cigaretow, sluzowych, rjapikatych a žwańsk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa fabrika

w Budyšinje na sukelnskej hasy 7

Zasopředawarjo dostanu wysoke rabaty

Nowe dóšte w bohatym wubjerku:

Prynceske suknje za žony a holcy spódnje tajle, suknje z wušiwanjom košle za žony, běłe, wot najjadnorišeho hač najwosebnišeho wuwjedźenja

košle za dźěći

Jan Haješ we Łazu.

Předawam směšnje tunjo

ćehnjeńsku mašinu „Badena"

natwarjenu w lěče 1916, 30 PS,

kotraž so **z ratańske zamery derje přihodźi.**

Do prašenja přindu jenoż so ruče rozsudźacy kupcy.

Zhonić w **„Třělerni" w Budyšinje.**

Pčelańske towarstwo „W delnim šprjewinym dole" w Budyšinje.

Pućowanska zhromadźizna

njedźelu, 26. julija, w Nowych Porśicach.

Wotjězd z Budyšina 10,55 hodź. do Kubšic. Wopytanje kołćow w Kubšicach, Konjecach a Nowych Porśicach.

K temu přizamknje so **zhromadźizna w hosćencu.**

Arthur Freyer

w Budyšinje na kotolskej hasy 4.

poruča so k podawanju wšěch tkanin a podšiwkow za praktiske woblečenje.

Bohaty skład — płaćizny hódna twora wěcywusłojne, posłušenje a podawanje rady.

Wobhladanje bjez kupneho dyrbjenja

Hemmann's Kaffees

geröstete

wosebje derje a tunjo.

Korla Nowak nasl.

na žitnej hasy 10.

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Najtuńša kupowarnja wšěch wobućow; zhotowjenje po měrje a wšě wuporjedźenja tunjo a za krótki čas.

Wulke saisonske wupředawanje

Započatk póndźelu 20. julija

Zo bych swoje wulke składy wuprózdnił a wšitkim wurjadnje přijomnu kupowansku přileżnosć dał, poručam w swojim lětušim saisonskim wupředawanju hódnosnu tworu po pomyslomnje najtuńšich płaćiznach Sćěhowace poskićenja tak dołho hač skład dosaha.

Drastowe tkaniny

Balmjane musliny wot —,65 hr.	**čistowołmjane flanelle za bluzy** wot 2.50 hr., 2,80 hr.	**čistowołmjane chevloty** 130 cm. šěroke wot 3,50 hr.	**wołmjane krepy,** čiščane wot 3,90 hr.
čistowołmjane popeliny wot 3,— hr.	**wołmjane musliny čiščane** wot 2,— hr.	**połwołmjane tkaniny za bluzy** wot 1,25 hr.	**čistowołmjane gabardiny** 130 cm šěroke wot 5.90 hr.

flawšowe tkaniny za mantle 130 cm šěroke wot **5**,— hr.

Konfekcija za žony

Koverkoatowe mantle wot 6,— hr.	**połnovollowe bluzy** běłe a barbojte wot 2,50 hr.	**drastowe sukuje** čistowołmjany cheviot wot 4,90 hr.	**mulinejowe mantle** wot 28,— hr.
donegalowe kostumy wot 16,75 hr.	**kasaki z wołmjaneho musl.** wot 5.90 hr.	**drasty z płokajomneje židy** wot 14,75 hr.	**połno-vollowe drasty** běłe, barbojte a čiščane wot 7,90 hr.
ripsowe a mulinejowe kostumy wot 48,— hr.	**donegalowe mantle** wot 7.90 hr.	**bluzy z balmjaneho muslina** čiščane wot 1,35 hr.	**drastowe suknje** z praktiskich smuh. tkanin wot 2.25 hr.
płokajomne drasty z balwmjaneho muslina wot 3.50 hr.	**cheviotowe kostumy** čista wołma wot 22,75 hr.	**zbytkowne wobstatki zymsk. mantlow a kostumow** nanajtuńš	**plisejowe suknje** čista wołma wot 6,25 hr.
cheviotowe drasty čista wołma wot 7,90 hr.	**jaki do wětra** wot 9,75 hr.	**impregněrowane mantle** wot 12,75 hr.	**kasaki z balmjaneho krepa** čiščane wot 3,90 hr.
drastowe suknja z donegalowych tkanin wot 4.50 hr.	**drasty z płokajomneho muslina** wot 13,75 hr.	**gabardinowe kostumy** čista wołma wot 36,— hr.	**suknje za rauje** wot 5.90 hr.

Na konfekciju, kiž njeje wróćo stajena, 20 procentow rabata.
Na drastowe židowe tkaniny, kiž njejsu wróćo stajene, 10 proc. rabata.
Přeswědčće so a budźeće překwapjeni wo mojim wulkim wubjerku, kajkosći a tunjosći.

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na hłownym torhošću, rózk žitneje hasy

Hosćenc w Kwaćicach.

Jutře njedźelu su

pyšne reje.

K temu přećelnje přeprošujetaj

Jan Nowak a mandźelska.

Janske kupjele w Smječkecach

Njedźelu, 19. julija, 1/2 5 hodźin pop.

wulki koncert w parku

wuwjedźeny wot Kaufmannoweho orchestra z Drježdźan

Zhromadźenstwo „Doppelkopf"

we Wotrowje

ma njedźelu, 19. julija, popołdnju wot 4 hodź.

třělenje do ptaka a kehelekulenje.

Na třělenje a kehelekulenje su myta wustajene.

Potom **reje** za wopytowarjow.

K temu přećelnje přeprošuje **komitej.**

Lehmannec konditornja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne městnosće - Konditorske pječwa prenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/2 7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mišr Stiebitz.

K dobroćiwemu wobkedźowanju: Najlepše Slanknowske a Reichenske piwo z ćwicow.

Gritznerowe kulojtołódźikowe spěšnošijaki,

najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźěl je płaćić je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Ścijecach.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

na dwórniščowej drózy 40.

Mała žiwnosć

z masivnymi twarjenjemi a 5 kórcami pola a łuki ej hnydom na předań. Wšo dalše je zhonić

w Hornjej Hórcy čo. 9.

Na tutym dnju

Póndźelu 20.

započnje so naše saisonske wupředawanje

Wurjadnje přihódna składnosć k nakupowanju mužacoje a hólčaceje konfekcije, wobličenjow za powołanja a šatow

Hugo Pachaly

w Budyšinje před šulefskimi wrotami.

Lětny zmjertny dźeń

njebohoheje **Hany, žiwnoscerja Augusta Khěžnika we Lašu, mandźelskeje**

wumrje 19. julija 1924, stara 42 lět.

Tak spěch w nětk w swojim rowje
Znu lěto bjes jeneho dnja
We Lašu cźěche na kěchowje,
Hdźej bu tam f cźešcju pohowana.
Na swojim narodnym tu dnju
Teš tebje k rowu njeješću.
Pół lěta cźežko thora běšche,
Je jara wjele cźekpiła,
Jej mandźelski jej' sćažkom dźěšche
Do Chorjelja po lěkarja,
Tu pobarnc bu pomoz, wscha
Bóh ju tak sahe k sebi wa.
Hdyž tej jej cźichi bě cźežł tudy
A lěto dołho traješe,
Tak so ju hamo hdźiše bruchby
So Bóh ju zhtychcej njesechze,
Dha f nadźiju a nuturnje
Cźim bóle Boha prosćeše.
Tak wona dźěše f teho swěta
Wjchał hdewjatnoh' julija,
Hdyž pschinjeśka bě swoje lěta
Dwojaschtyrzyći, o trudoba;
Je ju nanom nětk vrénja schta
Do tamnoh' šwójnoh' Ziona.
Kał derje, luba macźi tebi
Je tola tam w njebju nět.
Ty njeśadasch nětk wjeśe śebi
Wjchał wjaty hnam na hrěch, šwět,
Wjchał rucze šandu nasche dny
Tuj ja tabu teš pschindjemy.
Haj, derje je tam nětko tebi
Sčy žo łaž drasny wušlekła
To brašcne cźełko, tiž na žebi
Sčy f bolosćeju jow nošyła,
Kał tola cźi nětk derje je
Přeśeć šu wšěch swoje bolosće.
Kał tyšk. swój łascźeš wobstupachu
Djecźatkow a mandźelstwo
Macź, bratrja, šotry wopłakachu
Cźe njebožcźičku w šrudobi,
Dołeź ju dołho cźekpiła
A jara wjele wustała.
Dha ju z morjowźej nětk rjenje
Ty próżna njschjanoschćetko,
My njebudźemy jabrać jenje
Kał wjele šu jow cźerpiła.
Haj, luba macźi, śpi nětk śpi
Tu na Lašowskim kěchowi.
Měj dobru nóz, ty šawostanješ
Nam šlajnje njeśapomnita,
Hdyž junu f rowa horje stanješ
Naš Boža miłosć šjednoca;
Bóh pomhaj, šo, hdyž wumrjemy
Sšo jóšom jako widźimy.

W mejnje hłuboko šrudźenych šawostanjenych

Hańža Budarka.

Česćenemu wobydlerstwu w Budestecach a wokolinje podwólnje wozjewjamoj, zo smój w Budestecach w domje čisło 58

wobkhod korbarsk. tworow a korbarskich meblow

wotewrilój. Budźemoj so procować, zo bychmoj jenoh dobru tworu po solidnych płaćiznach podawałoj.

Prosymoj wo dobroćiwu podpjeru naju předewzaća.

W Budestecach, 15. julija 1925.

Dźěłarnja w Hornjej Hórcy 21.

Z počesćowanjom

Oskar Nowak a Kuzinski.

Za wšitke wopokazy lubosće, kotreš su so namaj při składnosći naju sležbornehu kwasa ze strony inych wjesnjanow, přećelow a znatych přez mnohe zbožopřeća a krasne dary stałe, wuprajamoj naju

najwutrobniši dźak!

Wosebity dźak słuša teš česćenym Njebjelčanskim spěwarjam a spěwarkam, kaž teš spěwanskemu towarstwu „Lipje" Pančičanskej z jeju dirigentomaj za počesćowace zastaničko, namaj na kwasnem dnju poskićene, kiž je naju wulcy překwapiło a zwjesełiło.

W Serbskich Pazlicach.

Jakub Łukaš a mandźelska.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóždo čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihliščerjo, zap. dr. z. w. rnk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. woteda, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 166 **Budyšin — póndźelu, 29. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wußud pschećiwo wójnskim winikam.

Belgiski wójnski žud w Hemergawje je němskeho hejtmana Straigera a majora Stuhla w jeju njepschitomnosći k khostańtni po 10 letach sapudźił. Sapudźenju słóžeše winuja, kotrejž staj pjeza w auguste 1914 pola Merdes le Chateau skuźiłoj.

Franzowski wójnski žud w Nancyu je bayerskeho generala Schoeha w jeho njepschitomnosći k khostańtnemu dźelu a k samjesowanemu pschebywanju sapudźił. 10. augusta 1914 bě bayerska brigada do Nonhugny pschiczahnyła. Jedyn pjany wojak je pjeza tam z tśelby tśelił. Na to je němska wojerska wyschnosć wudawała, so žu wobydlerjo do wojakow tśeleli. K pokhłostanju žu němscy wojazy měschćanostu a jeho pomocnika wotwjedli a dweju wobstarneju mužow bjes žudźenja sastrělili. Skónčnje žu bayerscy wojazy zoku wjeź sapalili. 47 twarjenjow, mjes nimi měschćanostwo a zyrkej, žo wotpaliło.

Stinnesowe pschedewsaća rospadnja.

Stinnesowe družstwo něhdy dźełarnje w Rusce wotwarja. Dźełaćerjow a sastojnizy žo se słužby puschćeja. Też Stinnesowa generalna direkzija sa ruske naležnosće w Barlinje žo 1. septembra rospuschći.

Polazy chzedźa korridor wobtwjerdźeć.

W cźakopišu „Pionér a inżenieur“ žo general Burchardt z praschenjom saběra, hacź měrej žo pólski korridor a pólska Hornja Schlesyska wobtwjerdźeć. General měni, so muchle žo w tak njewěrowanej kaschubskej Schwizu nałuwarić. Kraj njes jězorami, nědźe 80 kilometrow dołhi, dyrbjał žo wobtwjerdźić. Sa to by 30 milijonow złotych trěbnych było. Kajke summy buchu w Hornjej Schlesyskej trěbne byle, žo njepraji. „Kurjer Poranny“ generalowe rozkrođenje rospomina a sa wobtwjerdźenje pisče. Diplomatam w Genfje dyrbi žo pokazać, so Pólska korridor a Hornju Schlesysku nochze puschćić. Sśejm njedyrbjał žo dale z frafami dlić, ale pschede wschěm za wobtwjerdźenje Pomorskeje 100 milijonow złotych pschinoschći.

Pólska hrosy 10 000 Němzow wupokasać.

Barlinski „Vorwärts“ pisče, so je pólske knježerstwo poručiło, w Póznańskej a Wjeczornej Pruskej wulku liczbu wobydlenjow sebrać, w kotrychž němscy optantojo bydla. Optantojo rěkaju Němzy, kotśiž staj pjeza w auguste 1914 pola Merdes le Chateau skuźiłoj.

Franzowski wójnski žud w Nancyu je bayerskeho generala Schoeha w jeho njepschitomnosći k khostańtnemu dźelu a k samjesowanemu pschebywanju sapudźił. 10. augusta 1914 bě bayerska brigada do Nonhugny pschiczahnyła. Jedyn pjany wojak je pjeza tam z tśelby tśelił. Na to je němska wojerska wyschnosć wudawała, so žu wobydlerjo do wojakow tśeleli. K pokhłostanju žu němscy wojazy měschćanostu a jeho pomocnika wotwjedli a dweju wobstarneju mužow bjes žudźenja sastrělili. Skónčnje žu bayerscy wojazy zoku wjeź sapalili. 47 twarjenjow, mjes nimi měschćanostwo a zyrkej, žo wotpaliło.

Stinnesowe pschedewsaća rospadnja.

Stinnesowe družstwo něhdy dźełarnje w Rusce wotwarja. Dźełaćerjow a sastojnizy žo se słužby puschćeja. Też Stinnesowa generalna direkzija sa ruske naležnosće w Barlinje žo 1. septembra rospuschći.

Polazy chzedźa korridor wobtwjerdźeć.

W cźakopišu „Pionér a inżenieur“ žo general Burchardt z praschenjom saběra, hacź měrej žo pólski korridor a pólska Hornja Schlesyska wobtwjerdźeć. General měni, so muchle žo w tak njewěrowanej kaschubskej Schwizu nałuwarić. Kraj njes jězorami, nědźe 80 kilometrow dołhi, dyrbjał žo wobtwjerdźić. Sa to by 30 milijonow złotych trěbnych było. Kajke summy buchu w Hornjej Schlesyskej trěbne byle, žo njepraji. „Kurjer Poranny“ generalowe rozkrođenje rospomina a sa wobtwjerdźenje pisče. Diplomatam w Genfje dyrbi žo pokazać, so Pólska korridor a Hornju Schlesysku nochze puschćić. Sśejm njedyrbjał žo dale z frafami dlić, ale pschede wschěm za wobtwjerdźenje Pomorskeje 100 milijonow złotych pschinoschći.

Pólska hrosy 10 000 Němzow wupokasać.

Barlinski „Vorwärts“ pisče, so je pólske knježerstwo poručiło, w Póznańskej a Wjeczornej Pruskej wulku liczbu wobydlenjow sebrać, w kotrychž němscy optantojo bydla. Optantojo rěkaju Němzy, kotśiž staj pjeza w auguste 1914 pola Merdes le Chateau skuźiłoj.

Konflikt mjes Cźěskosłowakskej a Vatikanom.

Cźěskosłowakska ministerska rada je saidźeny pjatk a sobotu dla konflikta z Vatikanom pohrađźenja měła. Swonkowny minister dr. Benesch je w nim rosprawu wo Hušowym žiwjeńjenju a wo pschećiwinjenju pschećiwo njemu se strony Vatikana podał. Wo pschihotach k Hušowemu žiwjeńjenju shoniwschi, bě bamžowy kardinal Gasparri cźěskosłowakskeho pósłanza we Vatikanje Palliera k sebi sćahał a pschećiwo temu protestował, so by žo Hušowy žiwjeńjeń pod protektoratom presidenta Masaryka a ministerskeho pschedsydy dr. Schwejle wotmeł. S dobom wón spóčeli, so dźiwaja na tele žiwjatocźnosće bamžowy nunzius njemóže w Prazy wostać a najšerze do Roma wotpucźuje. We tym telegrafiskim rosprawu doktawschi, je dr. Benesch z bamžowym nunziom Marmaggom jednał a jeho na to dopomnił, so je žo hižo pschi parlamentskich wuradźenjach wo praschenju Hušowych žiwjatocźnosćow na to žo pocźahowazy jakoš Vatikanej wuložił. Wón je nunzija na to kedźbliweho cźinił, so by pschi wobžiwjeczenju Hušoweho wopomnjeńskeho dnja wo tu samu wjeź jedna, kaž pschi postojacym Hušowemu wopomnjeńskeho dnja w parlamenece. Dr. Benesch bě też na to pokasał, kajke sćažniki možne nastać, hdy by Vatikan něchto cźinił, schtož njeby na poměry w Cźěskosłowakskej dźiwało. Cźěskosłowakska nochze žadyn konflikt sbudźić a žanych manifestazijow pschećiwo nikomu cźinić. Dr. Beneschowe prózowanja, konflikt sadźěwać, pak njemóžachu wuspěch. Nunzius

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Ręči serbski.

Kajl. z najtuńša kupowańa wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

jenu sdźeli, so je ś Roma nowy telegram ś pschikazanju dostał, so dyrbi pschećiwo wobdźelenju presidenta a ministerskeho pschedsydy protestować. Cźěskosłowakske knježerstwo žo sa roswisće podaiwkow, kotrejž žu z demonstrativnym nunziowym wotpuczowanjom nastałe, njemóže samowitje cźinić. Cźěskosłowakska hebi pschaja, so by žo konflikt wumnał. To pak na druhe waschnje njeje móžno, hacź so we pschichodze pschi wobwjeczenju Hušoweho wopomnjeńskeho dnja mjes statom a Vatikanom ź podobnym konfliktam njeźmě dóńcź.

Shromadny wójnski generalny štab Maleje enteńty.

Kaž „Matin“ ś Bukaresta zhoni, žu Cźěskosłowakska Rumunska a Južnosłowjanska wobsamkle, shromadny generalny štab sa pad wójny wutworić. Kónc mětaza pjeza sastupjerjo mjenowanych statow nadrobnosće we Bukaresću rospraja.

Mobilisazija ruskeho wójska.

Schef politiskeje propagandy w cźerwjenym wójsku Erbnow je w tajnej rosprawje radźe ludowych kommišarow wossewił, so žu spytali, reserwistow sa organizacije pschećiwo bolschewikskemu knježerstwu dobyć. Wón twjerdła napomina na reserwistow ź wulkej kedźbliwosću hladacź a pschi tym wjes druhim proji.

„Naschi njepschećeljo energiśy wójnu pschećiwo nam pschihotuja. Hižo blížsche dny budźemy nuzowani, dśi letnych klaßow, kotrejž žu w reserwje, mobilisowacź a te, kotrejž žu ź reserwje pschewjedźene, wróco dźerżeć. Jich smyślenje pschi wucźehnjenju ź fakitanju bolschewikskeho knježerstwa wo tym rosćuhi, kak ko wójnu stónći. Jeli so njesmjerjenu moralisku pschewahu pornjo naschim njepschećeljam, budźe bolschewikske nóz najcźežo wohrożena.

*

Po powěsćach ź bolschewitskeje Běłeje Ruskeje je žo tam tele dny njenadźiwy mobilisazija prenjeje a druheje ruskeje diwisije porućiła. Dale žu žo rekrutojo letnika 1902 mobilisowali. Knježerstwowe nowiny „Dźeńa“ pisču, so je žo wobydlerstwo ź tuthymi napraiwami do hrosy dało. Sso blisteje wójny bojo, so ludźo na cźakanje pschihotuja. We wjele wokrjeschach žu ratarjo hižo žito pschedali.

Jendźelske wójnske łódźiwo sa Baltiske morjo.

„Daily News“ powědźa, so rosliczeńsći nacźiśt admiralitiy sa 1926 prěni króć žadanje sa twar jendźelskeho wójnskeho łódźiwa w Baltiskim morju wopschija. Tuž žo tola sda powjesć wérna być, so je Estonska kupje Dagö a Oesel Jendźelskej pschenajała. Jendźelcźenjo dźedźa kupje jako sejjeranischcźo sa žiwoje łódźiwo wuzicź a jej wobtwjerdźicź.

Strajk metallowych dźełaćerjow w Belgiskej.

Strajk metallowych dźełaćerjow w Belgiskej žo pschezo bźle rozscherja. Schwórtk 68 000 wobkobow strajkowasche. Pobłednje dny je žo w Lüttichu 20 000 metallowych dźełaćerjow ź strajkej pschisamkło.

Wójna w Marokkowskej.

Powěsćcje ś Tangera praja, so žu Risanojo pschi rěcy Uergħi cźežko schkodowali, wobźebje žu pola Kella wjele ludźi shubili. Abd-el-Krimi je podarmo płah Andjerow wo pomoc prošył.

Pjatk wjecźor ½7 hodźin žu létadła ź marschallom Petainom a ź generalom Georgesom a wyschkom Pagnimom do Rabata pschileźałe. Marschall Petain je hnydom počał ź marschallom Lyauteyom wo wójnskim planje radu składowacź.

Schpaniska a Franzowska stej njedźiwajcy pschećiwinjenja Jendźelskeje policajsku wobkadku w Tangerskim paźnje podwoiłej.

Franzowska dyrbi do Marokkowskeje 40 bataillonow pósłacź.

„Matinowy“ dopisował na marokkowskej froncje pisče, so dyrbi Franzowska ź najmjeńscha 40 bataillonow do Marokkowskeje pósłacź, so by wójska Abd-el-Krima pschewinyła.

„Daily Mail“ ź Fesa powě, so Risanojo se žwoźe/ leżeńcy drohu wobkrjeża, kotraj ź Fesa do Ain-Aischa wjedźe.

Wukrajenjo w Abd-el-Krimowym wójsku.

Po powěsćach jendźelskich nowin je w Abd-el-Krimowym wójsku wjele wukrajnych offizěrow. Mjes nimi žu też bolschewikojo, kotśiž pak njejžu Ruskojo, ale mohamedanzy of iźerkojo, kotśiž žu prjedy cźerwjenej armeji pschiłuschcźeli. Mjes nimi staj dwaj žobustawaj turkowskeho generalneho staba, kotrajž staj žo w Němskej wuwuckoj. Mjes offizěrami žu pjeza też nekotśi Němzy, tak dwaj prjedawschej offizěraj ź Mackensenoweho a Lemanoweho generalneho staba. W franzowskej zuboźnikej legiji je pjeza wjetsch licźba němskich offizěrow a dyrdomdejnikow. We Porheńskej žu franzowske wyschnosće pjeza sapiłanje do zuboźnikeje legije jara spěchowałe. Po wobkadźenju Porurskeje pak je hischcze wjacy Němzow do zuboźnikeje legije sastupiło. Wjele ź nich pak je k Abd-el-Krimej pschescheke; woni jemu wukasuja, kak na pschećiwo Franzowsam wojowacź.

Nowa revoluzija w Portugalskej.

Hawajka powěsćenja ź Lissabona 19. julija powěsćeja, so je w nocy z 18. na 19. julij w Lissabonje a w Dźeńa sahe rano je wójerski zbóžk wudyrił. Pschi nim žo wójerske wobdźelenja pod wjedźenjom offizěrow wobdźeli, kotrychž bźchu po revoluziji ź 18. haprileje létża sajeli. Jich do wjerdźiłny San Julinp zawrjechu. Wot tam pak žo jim poradźi cźekuwcź. Kschižak „Nasšo da Gama“ je žo sbjeżkarjam pschisamknył. Knježerstwo je hnydom pschinjaty cźinikow, so by sbjeżkarjow sajało. Hacź dotal njeje k pschetrjelenju doschło. Dalscha powěsć ź Lissabona praji, so žu žo sobotu dopołdnja wjednik revolucionarow Baptista a schtyrjo offizěrojo knježerstwowym wojakam podali. Sbjeżkarske hibanje je po sdaću hižo pschestałe. Też ko wocźakanje, so žo ńdy „Nasšo da Gama“ podda. Sajerji offizěrojo žu žo do jastwa dowjedli. Sbjeżkarjo žu žo w Acjubje pola Balcna we wokolnokeji Lissabona sastupili. Knježerstwu žwérni wojazy presidenterwy hród strażuja.

Nowe grichiske knježerstwo je pschećiwo Južnosłowjanskej.

Ministerski pschedsyda Pangalos po sdaću sašadu grichiskeje wójerskeje ligi sastupuje, po kotrejž ma žo Grichiska pschećiwo južnosłowjanskemu imperialismej schkitacź. Energiziku agitaziju w tym nastupanju wjedu grichiske nowiny, hano w dźiwadlowych pschedstajenjach žo južnosłowjanske zadanje po žwobodnym paźnje w Ssolunje wuměschnje. Nowa wurjadna pożeżonka, kotraž je žo sa wójerske bronjenje žadała, je žo w parlamenece bjes pschećiwjenja pschijmiwolika. Militaristiska politika je powschitkownje schwalena; pschetrjeń sastuperjo nowego knježerstwa widźa w njej rukowanje pschećiwo strachej, kotrež krajej hrosy.

We wukrajnej politizy njepschećelska sašada pschećiwo Južnosłowjanskej zjawnje do předka stupa. Ministerski pschedsyda Pangelos žo je žwojimi sympathijemi k Italskej njetajił. Italska chze temu sadźěwacź, so by Južnosłowjanska pschikhad k Ssolunjej sa žwoje samóńte wikowanje dostała. By-li žo to stało, bychtej italskaj pschistawaj pschi adriatiskim morju Triest a Réka žwoju nětśi schu ważnosć shubiłoj, dokelž by žo potom hłowny dźeł se Južnosłowjanskeje, hano Bołharskeje, Rumunskeje a hano ź Madźarskeje do Ssolunja sćahnył. Tohodla je sprawnje, cźehodła je Italska prjedawschje grichiske knježerstwo schcźuwała, so njeby Južnosłowjanskej žwobodne paźnje w Ssolunskim pschistawje dało. So by žebi Grichiska sa žwoju politiku swólniwu sćinała, lubi jej pożeżonku nekotrych milijardow lirow. Sa to by žebi Italska lěpschiny pschi wobsamknjenju nowego italsko-grichiskeho wikowańskeho sprěčenja žadała.

Nowe južnosłowjanske knježerstwo.

Ssobotu rano je žo nowe koalitiske Paschićowe ministerstwo sestajało. Wono ź 12 radikalow a 4 Radićejowych pschiwinjerjowarjow wobsteji.

Ministerstwo nowego knježerstwa žu w 10 hodźinach pschiłożili. Na to prenju ministerstwu radu wotměchu. W njej žu wobsamkli, so bychu žo Schcźepan Radićej a jeho žobuwinikojo ź jastwa puschcźili a so by žo khłostański prjedsyda pschećiwiwu nim sastajił. Kral je hnydom na to žo počałowazy wukas podpisał, kotryž je žo też hnydom wukonjał.

Njeměry w hollandskej Indiskej.

Ruscy bolschewikojo po zwjetšu žwércze njeměry naschkadźeju. Kaž je dopokasane, žu bolschewikojo w Chinje tamniske njeměry a straiti łudźili a je je žiwojimi pjenjezami

Jednanje přisažnego suda přećiwo krawcej Rabej we Wotrowje.

(Pokračowanje.)

Po 10 hodź. wotewrja pschedsyda sudniske jednanje; zwěsćuje pschitomnosć wobstorżeneju Raba a jeho mandźelsku, jeju wěcznikow a schtyrjoch wězowustojnych, njemnje powołanych šwědkow, dopomina na wusmam a šwjatosć pschisahi a wotpuschći jich se sudniskeje žórle, dóńż njebudu jednotliwje zawołani.

Prěni Pawoł Schołka wupraja, so ma w šuzodźiwje pisches pscheć wot Rabej ležownosće swoju bróžnju. Rab je dźeń psched tym pola njeho był a šebi něhdźe 300 hriwnow požčźi chcył, ale pjenjesy dóstał njeje. — Pschi wohnju je jemu napadło, so je šo hnuśły kur kaž mrócej pokasała; tón pak je teć mohł — mjenu šwědk — wot nekajkeje pschepaleneje hrjady pokhadźeć. — Raba je pschi wohnju widźał, ale njeje ſ nim rěčał, tuž njeje žadyn wobšehity šaćźišćej dóstał.

Pawoł Kołka wupraja, so njeje nicžo napadneho wobkedźbował, dokelž je pschi šykkanju pomhał; ludźo šebi tam teć nicžo powědali njejsu, kak je woheń nastał.

Pawoł Max Junker praji, so pschischedschi k wohnju je tam něhdźe pjeć cžłowjekow widźał. Někotři šu šo popytowali, ſ pschdkownymi durjemi do domu sastupić, ale te šu byle šaćźinjene. Mjenujenja šu mòdre byle; po Rabowem wuprajenju šu to schtyrjo wupadowaze ſ wokanow byle, kiž šu so rozpuschćźe. Raba je pschi wohnju widźał a šłyschał žałosćiwy, so šu jeho dźěći nutska.

Michał Kołka je też pschi šykkanju dźěłał. Raba je widźał a šłyschał wo dźěći žałosćiwy. Na wohnju njeje jemu nicžo napadne było. Wón je ſ Jakubom Roblom rěčał, ton je prajił, so je chcył pschi sapowčatku hischcze dźěći ſ wohnja wunnoźić, ale to je pscherikkanje było, tuž je też jemu wotradźał.

Jakub Hajdan praji, so je trochu podźišćo k wohnjej pschischoł, dokelž je chorowaty, wjele ludźi je tam hižo było. Wón šam njeje nicžo wožebiteho wobkedźbował, ale ludźo šu šej powědali, so šu mòdre plomjenja widźeli. Raba je šłyschał žałosćiwy: „Božo, moje dźěći!“ Jeho šwak Schkoda je Raba šterzył a prajił: „Budź šměrom, ty ſ..., abo ty hłuby šeberbje, dźerž fražu!“ Šwědk je hnydom na Raba tukał, so je ton woheń sakožił, to šudźi ſ jeho prjedawischeho žiwjenja. Rab je po wječorach na pola jěždźił, wošebje jónu ſa fóru dźędźela ſ klóschtrskej stronje, hdźež nima pola. Szyła na tón šaćźišćej, so na cžestne waschnje žiwy njeje. Na praschenje pschedsydy, hač Rabej njeschtó pschizpěwa, wotmołwja šwědk: „Salo-ženje wohnja jemu pschizpěwam, ale joby ſwoje dźěći chcyłł šobu šnicžeć, to jemu njedowěrju.“ — W bróžni njeje wjele wohnja widźał, ale na rěsanju palesche šo wjele šylnischo. Wošebite wobkedźbowanja cžinił njeje, dokelž je na dźěći myšlił. — Posledni woheń je był 1912 a psched tym je šo ſ. 1877 we Wotrowje paliło. Rab njeje psched šakoženym žane dźěło měł, šwědk njeje žanych kupzow, kiž bychu šebi pola njeho schicź dali, ſ njemu khodźićej widźał. —

Wobstorżeny šakituje šo pschecžiwo tutym wupraje-njam, dźěcźeł njeje nihdźe kradnył, ale na šłomu šebi je Nychtarjom wuměnił. Se njeje dźěła měł, njeje ſ jeho winu była, wón je ſam khory był a jeho žona šamodruha. Staj šebi trawu po brjóžkach pschi puczach žitałoj, to staj hižo léta dołho wotnajate měłoj; ſ krótka Rab wotpokasuje rańsze wschitke wobstorżby šwědka Hajdana, kotryž je tola jemu šamowu a jeho žonje na dźěło kałał, a šłajuje je ſo mohł pschešpodźěcźiś, schto Rab ſ połow abo łěhow domoj wožu, hdyž je ſa nim łakał.

Pawoł Nowak je wobkedźbował, so šu mòdre pucherje ſ wohnja wušmuwowale tak ſ wožrjedźa ſ plojami wudźerźenja. Někto šu też njeměry njes Chinesami w bollandšej Indišej wudyrile. Mjes tamnischimi Chinesami šu šo łětali rosšerić, kotreż Chinesow napominaju, so bychu šo policiji a wyschnoſeźam spjećili, dokelž šu šo te ſ Jendźelšej k potkoźenju Chiny pušałe. S tymile łětkami šu šo Chinesojo nakedźowali dali. Policija je dyrbjała pschezywo nim šakrocźiś. Pschi tym šu šo někotři Chinesojo šranili.

Wjenjow. Raba je widźał a šłyschał žałosćiś: „Ach, moje dźěći!“ Na to je šłyschał Schkodu rjec: „Dźerž klamu, a pscheć tym, wěkaki šakr, kajki, to wón ſ wěstosću prajeć njewě.

Pětr Pawoł Schkoda, šwak wobstorżeneho, njetrjeba pschišahaś pak pschiwuseny. Wón je šo popytował ſe rěblom horje léśeź, ale ſ rěblom njeje dałeko pschišchoł. We dobrej jitwje w prěnim poikhodže je mòdre plomjo widźał. — Kłóschtrska wohnjowa wobora je šo pjeća wuprajika, so by delnja jitwa mohła być wurumowana, kóż by Wotrowika něschto cžinika. — Schkoda šarocža šo pscheczíwo wupraješenjam šwědkow Hajdana a Nowaka, wón dże pschišahaś, so tajke šłowa wuprajił njeje.

Po krótkej pschestajnej wupraja šo też wobstorżeneho mać, Marija Rabowa a powěda šerbšći, schtož tołmaeź pschełožuje: „Ja šym wokołu 10 hodź. lehnyła schła. Sšym šaka. Mój šym je mje wubudźił. Potom šym hnydom ſ koża šłoczika. Hnydom šym dele bežała. Mój šym je teć dele bežał, hacź je šwěża była abo niź, to hižo njewěm, hacź je šym šwěžu cžinił abo niź, to też njewěm. Plomjenja šym widźała, ſ rěsańu šu pschischła a ſ bróžnje. Ja šym w šłoku dele bežała, šym wodu brała ſ bowow, kiž šu w khěži šake. Duży horje běžo šym ſ wodu na khribet dele padła. Pschichodna dźowka je ſ małym dele pschischła. Wona njeje wupuseź wedźała, je mi nioj šym prajił. Nichtó njeje ſ domu won schoł, ja šym prěnja bežała, pred-ku won ſ durjemi nózneho straźnika na pomoz sawołaeź. Hdyž šym saso wrócźo pschibežała, je mi šym je schantkom w hubje abo pscheć hubu dźerżo napischeczo pschischoł. Wón je hischcze ſa dźěcźimi dźył. Ja šym potom Ryežerjej na pomoz wołaeź schła. Dźěcźo šym nózneme straźnikej do loża donjeschła. Ja běch žyle mokra a naha, šym potom Schtokžizom płaczo bežała a tam šym pola dźěcźa była.

Mać je šwólnuwa pschišahaeź, ale šndniży pschišahu šprušcźeża.

Šwědk Knop hischcze ras wupraja, so je Rab pjeća prajieź dyrdjał: „So budźe to takle pschiněź, žebi ja myšlił njejšym!“ Jeho rěcźnik šo šwědka prašcha, hacź njeje możno, Rabowe wuprajenje w tom šmyšłu horje wšacź: „So budźe tajke njeschodźo na mnje pschińcź, to ja ſa możne měł njejšym!“ Rab hischcze ras šerbšći šwoje šłowa wospjetuje: „So budźe tajke njeschodźo na mnje pschińcź, žebi ja myšlił njebych!“ Šwědk ſ wěstosću prajieź njemóže, hacź je Rab do šłowa tak prajił, ale możno to je. Wón pak je to tak měnieź mohł. —

Prěni wěrzywstojny, direktor Kranz šu praschany, hacź je ſ wuprajenjow šwědkow něschto wuschło, schtož da jeschowaeź, so je šo pschi tutom wohnju proch (pólver) nałožował? So je šo ſ pschdkowanju wohnja proch nałožował, njechódźi šo ſ wěstosću prajieź, měnu wěrzywstojny. Proch rozbuchła, a pschi tom runje horje plomjo postakuje, niz pak na wschelake strony, kaž na pisch. ſ wokłom won; je sapalenjom procha nastanu czorne mrózna. Jeli je šo proch nałožował, to bychu šo trašch małe hromadki tu a tam nałypowaeź mohłe. Schnórn je wobstorżeny namakał. Jena je žyle wotpalena była, tak so šo je wjaz wujeć njeda, druha je šo šawita na druhim měśnje pod drjewom namakała. Tajke schnóry šu pak w pschirheinskim kraju pak w Częskołowakskej dźěłane. Kóždy może běźi je kupieź. Wěrzywstojny pschepytuje, hacź šo proch hischcze šepali, to je jemu njeporadźi. Wobstorżeny njewě, tak je ishnóra tam pod drjewom pschischła. Drjewo je won šam šam šworschkował. Rab pak šo wótsje šapłakało šarocža: „Ani procha, ani benzina njejšym nałožował, ani woheń šałožił, ša to mam Boha ša šwědka! (Pokrač.)

Ze Serbów.

W Budyšchinje, 30. julija 1925

— **Wo wjedrje.** Dźeńša rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer —1½°, thermometer w nozy +17. — Wyschina leżesche wjeźera rano nad rańschej, šrjedźnej, połoischej a połnozej Europje. Niżina bě nad Jendźelšej a nowa pola kupy Island. Możno, so tuto rosšěrjenje niżinow a wyschinow hoji wuwiću njeowjedrow. Te móža šo ſ deschczikom wunjeć. W Schwedšej a połnozej Europje njewichdźetu horzota kujeźi. W Łołdźu horzota hačź na 35 šrjedźnom šnuži. — Na połnuzu Korsu w rańschej Afiſkej šu wunke powodźenja měli. — Jutše wuturu šłónčko 4.11 hodźin šchadźa a šo we 8 hodź. khowa. Měsačź rano 4.35 hodźin šchadźa a šo wjeczor 8.22 hodźin khowa. Dźeńša je mlody měsačź „Přichodźenak“ šta pschi wětrje ſ dotheho wjeczora rjane wjedro, ſ krótkeho wjeczora deschczowanje.

— **Schkrowa powěšć wo wjedrje:** Njenje, šuchy, cžopty. W połoischej Němšej pokhikenje ſ njewjedrom. Po šyłej Europje rjane wjedro. Jenoż w Franzowšej a Jendźelšej khłódnischo.

— **Rozprawa polizije.** Kradnyło je šo w Budyšchinje 16. julija je šamknjenego hydlenja na Fiedlerźe ſ dróhy je muhaźy cžašnik, na šadnjej stronje cžašnika je šaź wubity. Nutška w cžašniku je mały kompaš. Kaž šo tam, tu šo też tam padnuschi ſ zušymi kluczemi do wobydlenja dobywali.

— **Spytane šamomordarstwo.** Dźeńša w nozy w 2 hodź. skoczi 23 létny pinczník, kotryž je hižo dłejschi cžaš bjes dźěła, ſ mokta pola něhdźeschcze zyrkwje šwoj. Ducha do Sprewje Wón bě pjeća cžeštonyhły. Dwaj šmužitaj muzikaj jeho ſ pomozu wuthowanišeho kola (Rettungsring) hischcze w prawym cžašu ſ wody wucžahnyschtaj. Sšmjerjeny strach njeschčownemu po prawom njeschrožeše, dokelž je na tak njenowaru pětkowu kawku šłocził.

— **Kedźwjeże paduschi** ſ zušymi kluczemi šašo Budyschšhe wobydlenja wozhtuja. Kaž je unnohim cžitarjam šnate, šu šo wokołu šwjatkow paduschi ſ zušymi kluczemi do unnohich tudomnych wobydlenjow dobywali. Cži někto po šdaczu šašo še šwojim dźěłom šapoczne. Wobydleika na Honjeźkej dróhy bě na krótki cžaš ſe šwojeho wobydlenja wuschła. Jako šo wrócźi, nadeždże we šwojim wobydlenju zuseho mužłeho, kotryž šo je šłowaeź: „Sšym nowinu na blido położił,“ wołaeź. Wón wuczekny po Pawołšej dróhy na Tšelanku dróhu. Tam šo njepóńatny bjes šłeda šhubi. Wón je wokołu 25 łet šty, 1.70 m. dołhi, šwiżny, ma podołhołte wołoscze. Je we cžórnno-módrym wołeku, khornarju a schlipšu a méjesche brune klažezowe rukajzy a schéry **khołuk**. Jeli dy jeha něchtó šetkaź **abo** hdźežkuli widźał, **šo prošny**, so by jeho šadźerkał a policiji pschijeweił.

— **Liczenje kołow.** Wot 1. auguša 1925 budu policajšy šastojnizy w Budyschinje wschitke pjenje koły liczeć, tajke, kotreż šu ſ 31. julijom 6 měšazow štare, ale nječšche, kotreż ješchi méjiceliśo hacź do 30. junija 1926 šdarza.

— **Schkitajeże trošti.** Zyle wopaki je, so trošti kupjejeschi. Cžašto bywa widźiśch na puczach šabite trošti leżeć. To je šnamjo šurowoscze! Tute trošti šu zyle šwérjata, tiž šu ſ wopuschu jenoż 7 zm. dołhe. Trošti roseńnajšech wot wschědnych myšchi, so maja jara wótre šuby. Wone žeru pschekkazańzy (runja kołam a jěźam) a šu tuž cžłowjekam jara wužitni pschi pscheczešo! Dźiwaju so cžłowjek dyrbi, kelko pschekkazańzow tuta myšchka ležerje. Powschitkownje praji šo, so je še šwojom, so njeje trošt tak wulki kaž law a telko njeješerje, pschetoż hawk njebychmy žane šwérjata wjazy měli. Schtóž trošta do ruki papadnje, cžuje hnydom wohidnu (nekotrymžkuli wschak praji lubosmu) wóń. Wóń je schkitazy šrědk pscheczawo njepschecžełam.

S **Delnjeje Hórki.** Sšmuk tudomneho nješchczanoscu a blidařšeho mištrita Jokuscha bě do nječhto jedźelšeho pschimnuł. Ruczka jeho bolesche a šaczěkasche. Lékař pšła; so je šebi tu šajedojeźił a šo pomozy njeje. Jeho dowjeschnu do khorowinje. Tam bórzy wumrě w pjatym khu šwojeho žiwjenjeczka. Bóh pokoj wurunđzeneju šlardcem.

Ranje kublerja.

S romana „Rusti kubleť“ wot L. N. Tolsteho.

[12] (Pokračowanje.)

„Sšo wě, Wašcha Jahnoſeć, to wschitko je wam šnate“, prajesche Jakub, šezhnuwšo ſ ramjenjomaj a šejadu tak na šwojeho hnadneho knješa šhladowasche, jako by to, schtož běsche widźał, niczo dobreho njewotnamjenjało. „So pak šebi teje šłareje žony dla šłarošešow cžinicze, to je podarmo“, wón pokračowasche. „To je wěšo wérno, so je wona šyroty wukubłowała a žiwika a Juchwanku woženiła a wschitko tomu podobne; ale to je tola dozyła tak pola burow, hdyž mać abo nan šymej hospodarstwo pschepoda, potom je tutón ſ hospodarjom — šym a pschischodna dźowka; šłara dyrbi šebi potom hižo šwój khléb po šwojich mozach, kaž dołoko tute dośahaju, nadźełacź. Wonaj wěšo nimataj tamne wěcze cžinicza, ale pola burow to dozyła tak bywa. Tchodła šebi šwažu też wam šdźělicź, so je šłarušcha waš podarmo wobeżeżowała. Wona je tola mudra šłarušcha a hoſpoſa: haj, cžehodła tola hnadneho knješa wšchelko tohodła wobeżeżowacź? Nó, wona je šo ſ pschischodnej dźowku wedźała, ta je ju šnano też potokkała — to je šónška należnoscź — a wonej šo radźcho saso šjednatej, měšto toho, so waž wobeżeżujetej. Wy šebi tak hižo wschitko pscheješara k wutrobje bjerjeże“, prajesche šarjadnik, pschi cžimž je wótzoutškej nježnoscźu a mjehkoscźu na hnadneho knješa hladasche, ćiž ſ wulkimi krocźelemi mjelcźejšy psched nim po dróšy šłupasche.

„Špodoba šo Wam domoj hicź?“ šo won wopraschu.

„Nè, k Dawidźy Békonu abo „Skalnu kóšlk“... kaž jemu klubu rěkaja?“

„Hlejeże, to je też tajke njeschoże, ja wam to praju. Zyły ród Kóšlowej je tajki. Schtożkuli šym też ſ nimi šapocżał, nicžo njeje pomhało. Wczera jédźech nimo burkłeho pola, wón nima hejduch wuiżšyn. Schto wiy pschikaješe, ſ tajkimi ludźimi šapocżeeź? Hdy by šnajmjenjšcha šłary šymna powucził, ale tón je to runje tajki njedocžink, ani ſa šebje, ani do kujeżeje šłužby fo njehodźi; schtóżkuli pokašaja ho ſ kopołom. Schto njejšmoj hižo wschitko poruczník a ja ſ nimi šapocżakoł: k policiji šakoj a pola naš khłostakoj — to pak runje je, schtož šo wam cžinicź njeschodźa . . .“

„Kohó dha wy měnicze, šnadź niż šarého?“

Runje jeho. Poruczník je jeho hižo tak cžašto pšched zyłej burišej šhromadźiznu potkołotał; wěrcze mi, Wašcha Jahnoſeć, hdy by to jenoż něčak pomhako: wón ho jenoż wottschahnuże a dże a pschezo to šame. A hlejeże, Dawidźa, jo wam praju, je měrnuwy bur a też niż khłupł, to réka, wón njeturi a njepije“, wuložowaschke Jakub, „ale pschi tom je hubjerischi hacź druhi, ćiž pije. Swołtanje jenoż to jene, hdyž ſ wojakam pschindże abo šo ſ šašyhlenju pósćekle. niczo druhe cžinicź njeschowa. Zyły ród Kóšlowym je hižo tośe njeschoże: też Mairjuschka, ćiž w cžornej khěžy hydli, to je tohorunja tajke šaki . . . njeschoże . . . Tak wam njejšym potajšim wjazy trěbny, Wašcha Jahnoſeć?“ pschida šarjadnik, dokelž běsche pytnył, so jemu kuješ šyka njeschipschoslucha.

„Nè, dźi jenoż po šwojich“, wotmołwi Njechljudow roszpischeny a wobroczi šo ſ Dawidźej Békonu.

Toho khěžka šłošeche wšcha khchiwa a šamotna na kónzu wšy.

Pschi njej njeběsche ani dwora ani šuschenja ša trejen ani bróžnje, jenoż něšajke małsane khlěwczki ša šłot leżachu, na hromadu šłożene. Sa twar dwora pschihotowane drjewo ležeše a hnjady. Wyšoka šelena njerodź rošcźesche na tom měśnjcu, hdźež běsche něhdy dwór byk. Nichtó njebě pschi khěžy khitka jene šwinjo, ćiž na prjoſy w njerjedźe leżeše a lorczeschce.

Njechljudow tkrawsche wo rosbite wokno; dokelž pak jemu nichtó njeswotnołwi, dźěcźe wón do pschedkhěže a wołaschce: „Hoſpodarie!“ Ale też na to njeješchowaschce žaneho wotwołanja. Wón pschekroczi pschedkhěžu, pohladny do prěnych khlěwczkow a šašupi do khěži, ćiž prěšdna šteješche. Starý cžerjowny kapon a dwě kokoschi khodźachu ſ šchim šo tu a tam hłobjajo a ſ paforkami klepotajo, po šchramdowanju a po lawkach tam a jow. Hdyž zušnika wušłodachu, rosmachnychu je šadwiklowanym dakštanjom šchidła, prašnychu wo ješčmy, a jena ſ nich šleća na kachle. Schéšća archiwow wobšćěrnu khěžku rumpieknjachu dospoje kachle ſ rošbitej trubu, kroźna, ćiž njeběchu njedźiwaju łéca hischcze wunnoźili, a šezorujene błide je ješchchiwjenej a rošleczenej błidewej deśku. Hačzrunjeź běsche wonka šuchu, šłoſeche tola pschi prjoſy małsana luża, ćiž bě wot prjedawischeho dośecza ſ dźěry we wjerchu a we šłošche naštała. Pschihrawky ſ šanšteenu borku tu njebě. Seśćka bě wšche podobne, so je to wobydlenje — tajki woprawdźity napohlad njeredowješe a šapuješenja šłoſeschke khěžka šwonka a šunutška; njedźiwajwy wschetko bydleschke w tutej khěži Dawidźa Bielý ſ zyłej šwojej šwójźbu. Wu tu khwilu pschesche Dawidźa krutý šyar. Wón běsche šo njedźiwowaj horzety praźnikowego dnja ſ błowu do šwojeho wonzeżeho žuchła šawił a šej do kuta ſa kachle šaléſť. Wusrózana łoſeš, kotreż bě na kachle šleczała, šo njebě ſe šwojeho rosherjenja šhrabała a Dawidźej po thribjeeze łapschke, jeho njerosubudźi.

Dokelž Njechljudow w khěžy njerowhlada, dyrkaschke ju hižo wopuschćeż, hdyž dołho trajaze šdychowanje domjazeho knješa pschechadźi: „Aj, schto dha tu je?“ šarjadnik knjes. S kachle dasche jo hischcze jene dołhe šdychowanje khłychcež.

„Schtó je tu? Pój tola jow!“

Hischcze šdych, ruce a dołhe šywanje wotmołwi na hnadneho knješa wołanje.

„Nó, hdże tšisch tola tak dołho?“

(Pokračowanje.)

na njesbožu wina, dokelž bjeżo bjes bohdata na drohi wokoło běhasche.

S **Biskajcy.** Jedyn tudomny motorski kolojěduny sadże pyched městom do jenoho awta, kotryž zyle pomalu jědżesche. S tym so tak cżežko hrani, so dyrbjeschi jeho zamny auto hnydom do jeho wobydlenja dowjesć.

Se **Sstódnizu.** Cżežke autowe njesbože sta so sańdżene dny na drohi mjes Sstódnizu a Wrótšlakowom we blišošći wby Strehlizu. Auto, kotrež wróżo do Wrótšlawja jědżesche, bu šnano pyche nahle saspinany a so z tym pscheczišny. S tych, kotrjž nutska jedżachu, so knjeżna Marja Neubertez z Wrótšlawja hnydom mori, wjednik awta, Klinert z Wrótšlawja, so lohko scani. sastupnik Libinskeho kolojěduneho wulkowikowarstwa, k. Fröhling, a jena knjeżna pak so cżežko sranischtaj. Kaž wjednik awta praji, je knjeżna Neubertez pjerza sa wodźidło pschinyhla. S tym je tak wulke njesbože nahalo, kotreż jej šmjerć pschinjeże.

Wulšt serbskich towarstwow na Cornobóh.

Wožebje też je kokolskich a Ssokolej blisko stejazych stron je so wopjet namjetowało, so bychu so po możnosći husticżko wulkety po Lużicy sarjadowale. Tu wozha nam wšo w prěnim pohledu nasche mobre Lużiske hory, a mjes nimi sašo nasch staroślawny Cżornobóh. Luż namjetowach w posledniej měsacżnej shromadżizne towarstwa „Radżije" w Budyschinje, hdyż so wo dalschi towarstwowski program jednasche, so by so też wulšt na Cornobóh, po możnosći shromadny z druhimi towarstwami, srjadował. Namjet namaka jenohlósne radosne pschiwzeże. „Radżija" namjet wróći na Domowinu, so by shromadny wulšt serbskich towarstwow — snajmjenscha blížschich — na Cżornobóh sapoczałk septembra sarjadowała.

Namjet potajkim seželenny do nascheje towarstwowskeje sjownosće. Sso nadźijamy, so žiwy wothlós namaka. Mjech pak so wschě wokolne a khiba też dalsche towarstwa też krucża dopředka wupraja, so njeby bylo kaž wokoło sańdżeneho wschotowarstwowskeho sčita, hdyž hacż do poslednich dnjow sloro na wschěch stronach knježiske morjaza lawkowej a kondźiwosć. Njedźiwajmy prósniowo wo samolwjenje měsazy do předka a wospjetne namolwjenja towarstwa tola sloro niczo wo žebi žiżicżerej njedachu, khiba jenoż: wobdźělenje budże žlabe, jenož deputazija pschijdże a podobnje. S tym so sarjadnistwu nusna dowěra do pschehowjacża jenož niczi a rosćuhnosć podlemjujo. Potom so jemu njetrjebaja dźiwacż, hdyž pschi nowych a nowych hobrkich sadźěwkach do jeho pschewjedżenja njeměri.

Mulčety po Sserbach, bližische a dalsche, pak chcemy na Lěhdy pad a na wschě waschnje spěchowacż. Spěrnacż serbskeho kraja a jeho krasnu pschirodu a pschi tajkim dożiwjenju cżile so roswjesselicż, to je tola spomožne pschehowanje wosebje za nasche młodostne towarstwa, kaž „Radżija"-Budyschin, „Ssolobik"-Ssowrjesli, „Radosćz"-Bukeczanski a wschě druhe, wosebje pak też za Ssokol. A wy starschi so wšesče rady pschijamknjesce wjesołej wulcinej cżrjódze. Je-li jeno we Waschich młódšich lětach sedy pjerz sydali, tak wotcżišnjesce snajmjenscha w rosumnischich lětach staro njepocżinki — a non do pschirody, po žerdźinu kraju — na Cżornobóh w septembru, hdyž budu žita, Bóh dal, wschě derje domthowane.

Namjetnjemy sa wulčetny dżeń 6. abo 13. septembar. Proššymy, so wuprajicż.

Sekretariat Domowiny.

Ze susednych a dalších krajow.

S **Kluża** pola Drježdżan. (Spytane šamomordarstwo.) Njedżelu rano wokoło 5 hodźin w blišosći tudomneho dwórnischcża młodeho sastojnika nadeńdżechu, kiž bě so spytał satsěcż. Najprjedy bě so njke wutroby stellił, druhi wutřeł pak sapraji. Jeho sawobalichu a do Drježdżanskeje thorownje dowjesechu.

* S **Radeberga.** W nozy k wutorje wotpali so ludy Waltarjez mlyn w Ottendorfje Okrilla. Schkoda je wulka měry wulka. Wobydżerjez ma z dźěla sawěrjenje. Hacż je woheń z pschetorhnjenjom mlinej abo na druhe waschnje nastał, njeje hischcże zyle jasne.

* S **Mischnja.** Najšohožownische wobydlenje w Mischnje ma jedyn tamnischi šamkař. Jako njemjesche ani dźěla ani wobydlenja, natwari sebi šam wós pyched někotrymi měšazami na Lobjowym brjoze. We wosu bydli je swojej mandželskej w najšohožownischim mandželskim. Wós je 4.8 m dołhi a 1.8 m schěroki a steji na dwěmaj wókomaj kaž druhe wozy. Do wosa je 6 wulkich woknow z dwojowokanami a wokenjanmi satwarjenych. Tak je wobydlenje dosć šwětle. Wós je na diwaj wodźěkaj dźělenj, jatrna jstwa a kuchinja, kotraż je sloboom bydlenska jstwa. We kuchni šu kachle kł wohrjewanju a k warjenju, blido, gratowy a khlěbowy khamor, wulki sofa a draftowy khamor. We khěžni stejitej dwě loži pornjo sebi, mjime blido a korb sa dźěcżo. Mandželskaj staj jara šohožownaj we swojim wobydlenju. Móżetaj sebi dacż wós dowjezeż, hdyż so jimaj runje šwobda a njetrjebataj wobydlerskich dawk placżicż. Też nimataj starosče wo pschecżahowanju. Jeli so jimaj tas mjes žuzbodnemi njeluhi, šamenja so je dotalne stejnischcżo s druhim.

* S **Wulkeho Hajna.** (Mordarstwo a šamomordarstwo.) Krwawna struchlohra žarliwosće a luboscże wotmě so tele dny we Wulkim Hajnje we wobydlenju wudowy trichżinoweho hladarja Zweinerta. Tam 52 hdżo wot wutory šandżeneho tydżenja jeje nězhduscha wurubłowarska dźowka, 32lětna mandželska inżenera Winklera je swojimaj dźěżcżomaj na wopyże. Wona bydli poprawom w Aschersłebenje. Leje mandželski je zyły tydżeń w jenej dźělarni jako inżenjer pschistajeny. Tak je jenoż njedżelu doma. Kaž praja, je Winklerowa, jako jeje mandželski doma njebě, z druhimi wodkhadżała. Posledni cżaš z wěstym sastojnikom Geistom. Sobotu pschidże Geist do Wulkeho Hajna a wopyta Winklerowu pola jeje wukhlokowarki. Zanu swadu njesapocżinajuchi Geist nadobo Winklerowu satře. Na to so šam satře. Zwejnerowa wustrožana do jstwy pschischedschi bě runje je swědkom, kak so Geist šam satře. Jako podźiłcho jeho cżěło pschepytachu, pschi nim jenoż mało pjenjes namakachu. Wina mordarstwa a šamomordarstwa bě pjerza žarliwosć. Mandželski morjeneje wuliwa wustrožany njedżelu do Wulkeho Hajna pschijědże. Wón niczo wo lubkowańswje njes Geistom a swojej žonu pytnyk njeje, kotreż bo tak srudnje skónczi.

* S **Lipska.** Nimo měry njehaubite padušstwo, kotreż wsda so nam sloro k wěrje njepodobne bycż, sdźěla nam Lipscżańske nowiny. Tudomny muzikt, kotryż žane sastojnstwo nima, měchesche so kóżdy ras jomu tydżenja njes dżěłaczerjemi jeneje tudomneje wulkeje firmy, jako šmaczbaru. Po šmaczin, wosmy šebi kóżdy ras wós, fiemje šlušchazy, nakładże jón se żelesom a jědżesche s nim k fabrikskeho diwora. Na tuto waschnje so jemu poradźi, na 60 zentnarjow želesa po něcżim wotwotwjeż a wschedach — Ludoscżišiska struchlohra wotmě so tudy na dróhy mjes Zwonkauom a Jmnieżom. Młodaj 20-lětnaj lubkowarjej ho thěstro wurěczowaschtaj. Krótko po tym pschijědże cżežky awto. Młody muzikt so pyched njom cżišny. Awto jeho pschejědże. Njesbožowny bě na mjescu mortwy.

* S **Lipska.** 16-lětny šamkarski wuczobnik z Lipska chżysche na Nisawskej dróhy z zyhelemi nakładzeny wós pscheczahnyc. Pschi tom sajědże do kólijow dwórnischcża żelesnizy a padny tak njesbożownje mjes konjom a wosom, so jemu koła pschjeda delni žiwot jědżechu. Młody cżłowjek na swoje cżežke sranjenje bórzy po tym w khorowni wumrě.

* S **Lipska.** Pjana cżełowa žona. W Engelsdorfje pola Lipska mějesche cżełowa žona cżěło dźěcża na pohrjebnischcżo donjesecż. Jako pak nimo korcżmy jědżesche, njemóżesche hinak nimo trjechicż, khiba so by do njeje na khwilku sastupiła. Wotpschi z cżełom wostaji pyched korcżmu stejo. Po někotrych hodźinach bě słónczne swoju sacżnosć swokojiła a so thětro pjana z korcżmy wróći. Nohi su wjazy njedźerżachu. Wotpschi z cżełom wróćeži a cżěło wupadny z kaschcża na drohu. Jako bě so khwilku z cżełom tam a sem mjetała, so jej słónczne poradźi, cżěło sasi do kaschcża położicż. — Nadźijomnje so tamni wobydlerjo bórzy sa druhej cżełowej žonu postaraju.

* S **Lipska.** (Żelesniske njesboże.) Na tudomnym dwórnischcżu sta so tele dny njesboże, kotreż mohło hischcże hórsche sčežkowi mecż. Cżah, kotryż z Berlina do Cżerjeje jědże, srahy na dwórnischcżu do jeneho wotrażaka. S tutym sraženjom so 16 puczowarjow w prěnim wosu thěstre sranichu. Wschitkim sranjeni mózachu, jako jich samowalichu, dale puczowacż. Schtó je na njesboże wina, ma so we pschichodże wuhjadnicż.

* Sa **Sprotawy.** Pschi kupanju satepi so tele dny khidarski wuczobnik Pawoł Vogt we Widalsdorfje. Hacżrunjeż njemóżesche plowacż, swaji so tola na hłuboke městno w rěży. Nadobo so pyched woczemi swojich towarschow podmri. Jeho njemóżachu wjazy žolmam wutorhnycż. Cżěło wukhowachu.

* S **Laugenhežena.** Cżežke njesboże na tšeleńskim žwjedżenju. Tudomne towarstwo tšeżow srjadowa sańdżenu njedżelu tšeleński žwjedżeń. Jako žwjedżeński cżah runje po Plišnym mosće cżehnjesche, so mósł nadobo pschikamja. Herzy, kotrjž predku dźěchu, padżechu bobu do hłubiny. Jedyn z nich so satepi. Druhi sebi ruku słama. Tamni so cżežko a lohko sranichu.

* **Wobhnadżenje Angersteina.** Kaž wěmy, je Angerstein swój šmjertny wuhud zyle mérnje pschijał. Jeho sakitowarjo su jo někto dorěczeli, so bychu sa njeho wobhnadżenje sapodali. Angerstein, jenož dźiwajo na žiwjenje bratra, wobhnadżenje pschijěwónjaje. Wón šam pak je pschecziwo wobhnadżenju a praji, so móże jenoż se swojej kwoju swoj wulki njesłuk sapokucżicż.

* **Krajny president kmótr.** Hórnikej Khorli Krajzy we Wuerje je so sańdżene dny 9. žyn narodżił. Wón žebi krajneho presidenta sa kmótra wuprosiły. Wuprošenemu kmótrinstwo pschija a pschepołaja nanej nahladny dar.

* S **Martinuswaldawy.** Sa pjecżasecżinjenje sapalki měšaz jastwa dosta tudomny 20lětny bźěłacżer Arnojch Wesser. Wón žebi na klomjanym konjenju bedło trenin sapali a z njeschěbnosću sapałku prjecż cżinyli. Khwjesli so spali a z wulkej muju jenoż w blišosći stejazu pómu bróżeli wohnjej wobróżku. Sa njeschěbliwosć, kotraż mohła straschne njesboże pschihotowacż, dosta Wesser mězaz jastwa. Jastwo je jemu spuschcżi. Tola pak dyrbi 50 hr. thkoštanja šaplacicż.

* **Samomordarstwo pyched wotprawjenjom.** W Lubżeku bu tele dny domownik Tiedmann k šmjercży wotbudżeny, dokelž bě 10lětnu holzu słónzowak. Sobotu dyrbjesche so wotprawicż. Krótko pyched tym pak sebi žiwjenje wsa a to z tym, so se khlodow do pingy dele stocżi.

* S **Warnocżiza.** Cżežko snjesboži tele dny Nidzorjsli nožowy kowař Böhlich. Pschi tocżenju nožow jemu nožowa zwonka do wócżka sleczа. Wócżko hnydom wuběża. Jeho do Warnocżiczańskeje thorownje dowjesechu.

* S **Wuśtija** w Cżechach. (Wot pokrowanja do thorownje.) Cżežki wozud potrjechi mlodeju šwerowanesin we Hornym Leutersdorfje. Jako nawożenja a njewjesta po khodże dele dźěchtaj, padny njewjesta tak njesbožownje, so sebi nohu słama. Ju na městnje do khorownje dowjesechu.

* **Wulki wohenj** sakhadżesche tele dny w městnosći Indiana a Minnesota w Amerizy. Pschi wichoru bo 21 wosobow mori. Schkoda je nimoměry wulka.

* **Igorotowje žiu lud,** kotryż je na wjeczornej kupy Luson (Philippiny) žiwy. Tuczi Igorotowje pschiprawja sebi šami „zigary", kotreż mózachu makemu worušlischcżi pschirunacż a kotreż zyły tydżeń kurja. Tute zigarička su swjetscha 38 cm dołhe a 7½ hacż 13 cm tołste! Nan Igorrotowskeje žwojby wubżela sebi tu zigaru a kuri ju potom na jenu hodźinu dołho. Hdyż je so nakurił, kuri jeho mandželska dale a po njej pschidże rjad na małych dźěcżi. —

Wulšt serbskich towarstwow na Cornobóh.

Wožebje też je kokolskich a Ssokolej blisko stejazych stron je so wopjet namjetowało, so bychu so po możnosći husticżko wulkety po Lużicy sarjadowale. Tu wozha nam wšo w prěnim pohledu nasche mobre Lużiske hory, a mjes nimi sašo nasch staroślawny Cżornobóh. Luż namjetowach w posledniej měsacżnej shromadżizne towarstwa „Radżije" w Budyschinje, hdyż so wo dalschi towarstwowski program jednasche, so by so też wulšt na Cornobóh, po możnosći shromadny z druhimi towarstwami, srjadował. Namjet namaka jenohlósne radosne pschiwzeże. „Radżija" namjet wróći na Domowinu, so by shromadny wulšt serbskich towarstwow — snajmjenscha blížschich — na Cżornobóh sapoczałk septembra sarjadowała.

Namjet potajkim seželenny do nascheje towarstwowskeje sjownosće. Sso nadźijamy, so žiwy wothlós namaka. Mjech pak so wschě wokolne a khiba też dalsche towarstwa też krucża dopředka wupraja, so njeby bylo kaž wokoło sańdżeneho wschotowarstwowskeho sčita, hdyż hacż do poslednich dnjow sloro na wschěch stronach knježiske morjaza lawkowej a kondźiwosć. Njedźiwajmy prósniowo wo samolwjenje měsazy do předka a wospjetne namolwjenja towarstwa tola sloro niczo wo žebi žiżicżerej njedachu, khiba jenoż: wobdźělenje budże žlabe, jenož deputazija pschijdże a podobnje. S tym so sarjadnistwu nusna dowěra do pschehowjacża jenož niczi a rosćuhnosć podlemjujo. Potom so jemu njetrjebaja dźiwacż, hdyż pschi nowych a nowych hobrkich sadźěwkach do jeho pschewjedżenja njeměri.

Mulčety po Sserbach, bližische a dalsche, pak chcemy na Lěhdy pad a na wschě waschnje spěchowacż. Spěrnacż serbskeho kraja a jeho krasnu pschirodu a pschi tajkim dożiwjenju cżile so roswjesselicż, to je tola spomožne pschehowanje wosebje za nasche młodostne towarstwa, kaž „Radżija"-Budyschin, „Ssolobik"-Ssowrjesli, „Radosćz"-Bukeczanski a wschě druhe, wosebje pak też za Ssokol. A wy starschi so wšesče rady pschijamknjesce wjesołej wulcinej cżrjódze. Je-li jeno we Waschich młódšich lětach sedy pjerz sydali, tak wotcżišnjesce snajmjenscha w rosumnischich lětach staro njepocżinki — a non do pschirody, po žerdźinu kraju — na Cżornobóh w septembru, hdyż budu žita, Bóh dal, wschě derje domthowane.

Namjetnjemy sa wulčetny dżeń 6. abo 13. septembar. Proššymy, so wuprajicż.

Sekretariat Domowiny.

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 16. julija 1925.

Wežerawsche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,70
1 jendżelski punt	20,39	100 cżeskošk. krónow	12,425
100 schwajz. frankow	81,46	100 pólsk. markow	79,80

Na **efektowych wikach** pokasowachu so wczera jeżdżacy w nimskim žiemje pschijaleho sakonskeho naczista wo nahódnoscżerjan. Kursy indyspirujelnych pschedewsacżow so pětero wotdrjebjowachu. We wuhlowych podkopkach wjeczorje Nimšcże wo žakuja nowe strajki. Też hrozaju strajk **wodowych** a plunowych dźěłaczerjow w Barlinje njepschihódnje na wiki skutkowasche. Tola pjenjes sa wschědny dań bě dosć bóstacż, hižo po 8.5 hacż 9.5 proz. Dań sa mězacżne pjenjesy pak so njepschemění.

Barlinske produktowe wiki sapocżachu so wczera jara mérnje. S Ameriki pschikhadżachu depesche, wo šlabych wikach. Rjane wjedro howi žnjam. Tak pschidźidże wosebje wjele stareje rožži a rżaneje muki na wiki. Placżiny so tu snižichu. Placżiny sa pschenizu mózachu so wobdobo dopjerzacż. Po powětrjachj z Ameriki a Jendżelskeje so tam placżišna sa pschenizu jenoż mało snižichu. Nasymšnego jeczmjenja poskicżesche so wjele, pscheda pak so jara mało. Tukrajneho a wukrajneho wowsa bě mało, bě tohodla drohi. Zentnar placżesche wczera:

w Barlinje

pschenizy 13.15—13.20 hr., rožki 11.15 hr.
hacż 11.30 hr., nasymšnego jeczmjenja 10
hacż 10.10 hr., noweho 9.60—9.85 hr., sa
wowsy 11.65—12.15 hr.

W termijnowym wikowanju:

pschenizy w juliju 13.18—13.20 hr., rožki
w juliju 10.97—11 hr.

Na pschedań:

Mała khěża w Budyschinje, słonicż pola Knappoweje na Wilhelmskej dróhy 21.

Wužaze jédne koło, nowe, derje saniklowane a cmajšowane, sa 68 hr. na Zyhelińskej haży 17, delka na prawo.

Trjebane **muzaze koło,** słonicż pola domownika we „Siotej Hwězdże" w Budyschinje.

Motorjesi kole, w Huczinje cżo. 6.

Sso pytaja:

Kowařiši, Richard Sedlaczek w Měrkowje.

Dźěłaczerjo a dźěłaczerki do žnjow, Moritz Wobst w Budyschinje.

Dźěłaczerjej žwójbje, ryczerkubło we Wulkim Wjelkowje.

Słužobna, nij młódscha hacż 18 lět, Hertha Bucherowa na Mježiriskej dróhy 5 II.

Holza, „Lindenhof" w Budyschinje.

Holza, 17—19-lětna, k 1. augustej do pjekarnje na Gaslenkiskej haży 20.

Holza na Leżingskej dróhy 31.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźenża dop. ½11 hodź.: Zadanki njepschemėnjene. Mało wobrota. Tendenza měrna. — Dop. ¾12 hodź.: Dla słabeho łóchta ke kupowanju mało wobrota. Placżiny so ledma dźerżachu. Tendenza měrna.

Placżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe šymje po tunj abo 1000 kg, šewał 100 kg, placżiny po stotej šymje.

	15. 7.	14. 7.		15. 7.	14. 7.
Pschenica	—	270-275	rapš. wošuški	15-15,70	15-15,70
rožla	228-226	225-228	poch. wetcha	9,50	9,50
nałěc. jeczmjen	200-215	200-215	ferabella	13-15,25	13-15,25
naj. jeczmjen	—	—	birnaze krużli	22-24,40	22-24,40
wowsy	238-243	233-243	bunj	24 26,00	24,00-26
kukurica (Maiš)	215	—	wolc	25-27,50	24-27,50
pschenična muka	33-36,00	33-36,00	lany wošuški	21-22,00	21-22,00
rżana muka	31-33,00	30-33,25	mobre łupiny	12-13,00	11-13,00
pschenič. wotr.	12-12,80	12-12,80	zolte łupiny	15-18,50	14-16,50
rżane wotruby	13-13,40	13-13,40	šyno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
rapš	340-355	340-355	šyna, rjana	1,00-1,45	1,00-1,45
lane šymje	385-390	385-390	„ pschenič.	0,90-1,80	1,00-1,30
hróch	25-26,50	25-26,50	„ wowsyna	0,85-1,20	0,85-1,20
pjeńcżki	23-26,50	23-26,50	„ jeczna	1,00-1,40	1,00-1,40

Najnowiše z cyleho swěta.

Ruscy bolschewikojo też w Turkowskej schtarajo a su telegrafowych pschihitajenjow w Erzerumje, Samsunje a Adanje k strajkej nadpjerali. Kujeżerjowe je strajkowarjow sajeli dało a jich krajneje pscheradu dla wobstorżiło.

*

Na sjeździe jendżelskich hórnikow w Scarboroughu je so namjetowało, so by so hórniški strajk w zyłym šwěrze organisowal, je-li so by jedyn je statow wójnu dostał. Internazionalne hórniske swjazki su sebi žlubile, so njebychu wójnski material podawale, jeli so bychu kapitalistoju ludy k wójnje naschczuwali.

*

Jendżelske knježerstwo je wobsamkło, sa pschichodnych pjecż lět 40 nowych khžikakow natwaricż. 10 khžikakow po 10 000 tunach dyrbi so hižo lětsa natwaricż.

*

Chinešti general Han, kotryż je studijowej kommisiji w Barlinje pschebywa, je so do Rušceje podał.

Zapósłane.

Dla napißmow na Khrósćanskim pomniku (kapałce) je sławna rosmoliwa khětro wocśichła, ša to pak šo cźim pilnišho sa wocźomaj dźěła. Ludźom šo mjenujšy pomokła, šo budu šo potom teš dyrbjeć něhdy pischenémóżene mjena šałso pischeßerßchćišć, na pśch. Jurij Schanda ab Jurij Hańba atd. Na takle hłupośće žadyn cźłowjek še strowym rosumom njemyßli. Ale tute njewěrnośće šo rośśerkerja, šo bychu šo ludźo śerje lépje sa tamne njerosumne měśćeńšy (mjenujšy pischehmjeno herbšk a šwójbne nemški) dobyli. Jako hłowna wina šo wudawa, šo móhli Němzy, kotřiž šu s tym abo s tamnym padnjenym we wójnje hromadźe byli, jich mjena cźitać. Kak dołho dha budu tamni žiwi, wo kotrychž šo tu šnadź jedna, jeli s zhła hdy do Khrósćeńšy pichińdu? Potajkim tutych njewěšćich ludźi dla, kotřiž šu krótki cźaš na šwěcźe žiwi, dyrbjał šo herbšk ras pomnika a wšy **na wšěch** cźašy ßtaßyć. Schtó może to še šwójim herbškim šwědomjom a strowym rosumom šamolwićs?

Dale ma šo tole rozpominać: Dowěrnik Khrósćeńskeho towaršwa je dobrowólne dary sa pomnik **po zyłej wośadźe** sbérał. Tak je potom **wośadna** wéc. Potajkim wojeńske towaršwo nima prawo, **samowólnje** w tutej należnośći postajić, ale sastupjerjo wośady maja to rosśudźić. Něchtó dyrbješe sarjadniśwo do ruki wsać. S toho pak njeśeźěhuje, šo nima nichtó druhi do toha rěcźeć. Pśchi tym je sběrał pjenjes na napraschowanje wschudże prajił, **ta budu mjena padnjenych** šo herbški **sapißaćj**. Tołsanje je teš w gmejnskej radźe rjekł. Sy tśeje pschićźiny šu tohodła ludźo šwonka wojeńskeho towaršwa teš dary składowali. Budu pak mjena nětko skepßane, kaj horjeła naspomnjene, dha njeje dowěrnik ludźom **wěrnośej prajił a kaž** šo šda **s wotpohładom**, šo by tak wojaży śrědkow nahromadźił. Sa takle cźinjenje nimam parlamentarišeho wuraša. Se wschełu widźimy, kak šwaližiwe je, tajku ważnu wěc ludźom pschepodaćj, kotřiž jej **narodnje** frošćeni njejšu. W Khrósćańskej gmejnskej radźe je šo wuczińiło, šo na šo na to dźerżeć, **šo wje šo we wšěch śerbskeho rasu wobkhowa** — pšch. Kladomne to pschehowšaśe teš sa druhe šerbške gmejny. Sy zhła dyrbi šo ras šławnje wuprajić, šo je **s** cźašom šakonźa wojeńskeho towaršwa a sthilenja **k** němškonarodnej stronje takši hačź dotal w Khrósćańach njesnaty šwobźiwnu njenarodny duch šo šahnéšdźił. Psychologišy hodźi šo najpomnjene wujšaćnyć. We šwojim šmutkownym sthilenju **su** wschełagy wjesnjenjo šwojemu narodej wazušbnili, schtož šo w rośkorje dla šerbškich napißkow jewi. Mjech šo tola wschitšy wo to staraja, šo Khrósćeńšy šwoje stare cźešne mjeno „šerbšteje metropole“ wobthowaja. Sdźerżmy tola to, schtož hišće mamy, njeśerkajme a wopokažmy šo teš w šławnosći jako dobri Śserbja! X.

Łójenje parlow na kupje Ceylon.

Wiki ſ parlemi na kupje Ceylon běchu hižo w cźašach krala Wijaya, kiž běše w schestym lětstotku do Khrystuſa ſ knjeźićerjom na kupje, ſławne. Hižo tehdom dari kral Wijaya ſwojemu pschichodnemu nanej dwaj tyßaj lět **stare parle**. Łójenje parlow ma wschelake wobcźežnośće. **S najwjetšim njepschecźelom** ku njepschecźelśe ryby, kiž **mlode wuſtrizy ſežeru**. Nimo rybow je hišće druhi njepschihódny **njedoſtatk a to** woda ſama, kiž je cźałom tak ſpśichnje cźecźe, šo wschitko ſobutorhnje. Nieſpróżnych rybałkow pak tuto njewottrašchuje, šo pschećo ſašo do tutoho dźěła podaćj. W poſlednich dwjach je knjeżeſtwo po dźewjatnacźe létach ſašo łójenje parlow w Mannarſkim mórſtim ſaliwje ſapocźało. Tuto pschedewſaśe najwdaſe ſławny wucźeńz dr. Pearſon. Měſtna w morju ſu jaſnje wohnaminjene a poſtajene. Pschedewſaśe najwdaſe Ceyloniſke knjeżeſtwo. Nimo knjeżeſtwowego łójenja parlow wukonjachu jednotliwi rybaſy łójenje parlow njeſtajnje. Łójenje ſtawa ho dźeńſniſchi dźeń hišćeże, kaž psched tyßazami létami do khrystuſowego naroda.

Na prěni napohlad widźiſch na mórſtej wodźe khorhojeźt we wſchelakich barbach rejowaś. Pśchi raniſchim ſwitanju bliža ho jim parniki, kiž rybarſke łódźe pſchiwjeſu. Na rybarſkich łódźach mjerwi ho ſ ludźimi. Sta nóńjakow ſe ſwojimi pomocnikami ho pſchiwjeſu. Pomoźnizy puſchcźeja nórjakow na ßylnych powjaſach do wody a cźahaja jich teš ſašo wróćo na łódź. Hdyž ſu łódźe ſatótwjene, wuſtrelkaja ho nórjazy. Sswoju draſtu ſpowdźeja po zyłej łódźi.

Najwjazy nórjakow ſu Arabojo a Tamuły. Arabojo ſu wuſchikni nórjazy a ho wſchudże rad pſchijataja.

Nórjak ſtupi ho na kamjeń abo druhu cźežu. S jednej ruku dźerži ho powjaſa a ſ druhej pak dźerži ßak, do kotrehož wuſtrizy ſběra. Je-li je woda wětrna, tak mójeſch jenn derje hačź na dno ſcźěhowaćj. Norjak naßypa ſpěſchnje wuſtrizy do próżdneho ßaka, ſatorhnje ſa powjaſ a hižo je ſašo nad wodu. Tuto wośpjetuje ho kóždy wokomik. Sajimawy je napohlad, hdyž ſta do wody ſkakaćj widźiſch a runje telko ſ wody wrócźeć.

S dypkom w dwanaćich pſchestanje dźeło. Knjeżetki ſeſtojnik jěźdźi wot cźołma k cźołmej a ſaſyguje měchi ſe wuſtrizami. Cźołmy pſchijimuja ſašo k parnikej a wróća ho tak ſašo do pſchiſtawa.

W pſchiſtawje pſcheliczi ſaſtojnik měchi ſe parlemi. Tśeći dźeł dóſtanu nórjaſi jako njdu. Lědma je ho jim jich podźeł pſchidźělił, dha hižo ſpěchaja khwatajzy na wuſtrizowe wiki. We rjanej liczbje cźakaja kupzy na nich. Hišćeże wjazy je tam wcźěſtnych. Cźłowjekow wſchěch narodow nadeńdźeći tam na wikach. Sa krótke wokomiki ſu ho ſjednali a kupzy du na ſwobodne měſto, ſo bychu ſebi kupjene twory wobhładali.

W měſce Marichukaddi, w kotrymž ſu wiki, je dołha haża, na kotrejž wikowanjo ſ parlemi bydła. Woni ſu bradaći Judojo, hładaja cźłowjoke a ſedźa ſtrašliwje pſchi ſwojich hobrſkich katcźežach. We wſchelakich ſchidłach ſaja parle po wulkoſći a hódnoſći.

Kujeżeſtwowy podźeł pak pſchepadźuje ho hakle na druhi dźeń dopołdnja. Mjenje hačź ſu wuſtrizowe ſo njewikuje. Wuſtrizy ßypnu ho do ſudobjow, woſtanu w nich, donjž njewotewrnu a njehnija. Schtož hišćeże woſtanje, ho pſchepaje, tak ſo ho njemóże naſbnadniſcha parla ſhubić. To njeje wěſće ſaze dobre dźeło, we jhuitſchy wuſtrizach wokoło měſcźech. Sbožowny pak je tódy, kiž we wſchej ſmjelnoſći wulku błyſchcźatu parlu nadeńdźe.

Naši česćeni čitarjo w Klětnjanskej wosadźe dostawaju wot 1. augusta „Serbske Nowiny“ přez dowěrnikow hišće na dnju wudaća a njetrjebaju sebi je wjacy na pósće skazać.

Naši dowěrniey su:
za **Jamno, Klětno, Košlu, Wolešnicu:**
knjez Bergan w Jamnom;
za **Dyrbach:** Hańża Rjekowa w Dyrbachu;
za **Wylemocy, Wósliću Horu a Krynheley:**
knjez překupc Hermann Kasper we Wylemocach.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

Přilopk.

* **Żida.** Přeńja żida bu wokoło 2600 pśched Khrystuſom wot mandźelſtwje jenoho Khinſkeho kóńa w Jerusalemje wjena. Hakle w lěcźe 350 pśched Khrystuſom powěda nam Aristoteles wo żidźe ſtarych Grjekow. W 12. lětſtotku ſapoćža ho ſtónćnje żidźeſtwo na kupje Sizilji. Wot tam roſśěkri ho do Italſkeje, Schpanijſkeje a połodniſkeje Franzowſkeje. W Jendźelſkej ſapocźachu hakle w lěcźe 1290 ſe żidźeſtwom.

* **Wo zyle wożebitej waſy.** Hačź do najnowiſchich cźaſow běše ſ wożebitej wuſchikniońcu na wożebicźe twarjenej waſy tyßazory dźeł milligramna ważićź. Jedyn gram ma tyßaz milligramow. W poſledniich tydźenjach pak je ho poradźiło, wahu natwarićź, na kotrejž możeſch najwjazy 20 gramow a najmjenje dźeſaty dźeł milligrama ważićź. — Tak ſnadny punczik ſebi dozyle njemóżemy pſchedſtajićź.

* **Kak cźaſto hrima ho na ſwěrće?** Na tuto praſchenje wotnowi nam meteorologiſke wotdźělenje jendźelſkeho powětro-łódźiwoſtwa miniſterſtwa ſe ſajimawymi liczbami. Wotdźělenje je wſchě pſchepiſowanja zhłeho ſwěta hromadu ſeſtajało. W kóżdym kraju je wjazy hačź jena wjedrańca, kiž wjedro liczi, měri, waži atd. Wotdźělenje je naliczilo, ſo ſa lělo 16 milijonow hrimanjow pſches njebjo cźehnje. Wobliczi ho kóżde hrimanje na jenu hodźinu, tak hrima w kóżdym wokomiku 1800 hrimotow. Sabłyſknje wob lěto 360 000 króć. To rěka, ſo kóżdu ſekundu ſabłyſknje 100 błyſkow.

Swójbne powjeśće.

Swěrowanaj: Richard Menzel a Luzija robj. Schochez w Budyſchinje.

Semrěli: Hana Hilzbjeta Kunczez w Myſchezach, 28 lět.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Nuczena jednota sa krawzowſtwo. Nuczena jednota krawzow w Budyſchinje je namjet k roſśěkrjenju jednoteho wokrjeha na gmejny Budyſchſkeho hantſkeho ſudniſkeho wodkrjeha ſ wuwjacźom gmejnow Budeſlezy, Hajniſy a Raſchowa Kajila. Schtóż ma nješchto pſchezźiwo ramjelej, dyrbi pißomnje abo ertnje ſwoje ménjenje wot 16.—29. julija pola mésćehzańſkeje rady w Budyſchinje ſapodaćj.

*

Pucź ſ Nakeje pſches Nowu Wjeß bo Minakala je dla naßypowanja na Nowo-Wjeſcźańſkich honach pola Nakeje wot 16. julija ßem ſawrjeny.

*

Pucź ſe Smochcźicź do Cźemjerez je dla naßypowanja na Smochcźicźańſkich honach wot 16. julija ſawrjeny. Jědźicź ma ſo tak dołho na Delni Wuhnjow a Zſkomu Borſchcź abo Maly Wjeſkow.

Towaŕstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje w towaršowni na Hornčerkej hasy.

Haslow. Kołojězdne towaŕstwo „Błysk“ ma přichodnu sobotu zhromadźiznu. Prosy so, zo bychu sobustawy na wažnosć zhromadźizny dźiwale.

Hornja Hórka. Tow. „Łužica“ ma njedźelu, 19. VII., pop. w 2 hodź. swoju generalnu zhromadźiznu. Dnjowy porjad: Předpołoženje zlíbowanja, nowowólby a druhe ważne dypki. Dokelž so tón króć wo wosebitej wěcy jedna, je nuzne, zo wšě sobustawy přindu. Tukhwilne předsydstwo.

Naré. Wutoru, 21. julija, wječor 1/2 9 hodź. wotmějo so w Ballec korčmje w Narče serbska zhromadźizna. Přednošk změje k. Hładki wo narodnym prócowanju. Wo bohaty wopyt so prosy.

Nowa Wjes. Serb. tow. „Brězyčka“ změje njedźelu, 26. julija pop. w 3 hodź. w Heinrichec korčmje we Nowej Wsy měsačnu zhromadźiznu. Přednošk změje k. Hładki.

Pančicy. „Lipa Serbska“ je na poswjećenje pomnika w Kulowje njedźelu, 19. 7. pop. 1/4 4 přeprošena. Wobdźěli so na swjedźenju z khorhoju. Dźensa (štwórtk) wječor 1/2 9 hodź. ma nuzne spěwanje (mužscy) we Wotrowje pola Šołćic. Prosy so, zo bychu wšitcy přišli. Štóž je sej w Njebjelčicach 4 hłósne Kocorowe knižki sobu domoj wzał, njech je sobu přinjese. Dirigent.

Pančicy. Jednota „Sokol“ w Pančicach ma pjatk, 17. julija, wječor 1/2 9 hodź. pola Bělka we Wudworju z h r o m a d ź i z n u. Wšě aktivne a pasivne sobustawy dyrbja w š ć e p r i n ć. To je kóždeho swjata winowatosć. Starosta.

NB. Też předsydstwo Khrósćanskeje a Wotrowskeje sokolskeje jednoty so na tutu zhromadźiznu přeprosy.

Ralbicy. „Lilija“ ma dźensa štwórtk wječor 1/2 9 hodź. spěwanje pola Brěžanec. Přindźe wšitcy z dypkom.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerˇ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžynci, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Janko-jězdne koła
njezničomne - lohko běžne - tunje płaćizny
Takle sudźi moje wotběrnistwo:
Na „Janko“-jězdnym kole jězdźu hižo 15 lět, sym z nim jara spokojom, wono běži jara lohey, njetrjebach je hišće ženje porjedźeć dać . . .
W Lutobču, 6. junija 1925. **G. W.**
J. Schieback na Mužakowskej drózy 4.
Žane klamy, tehodła prošu wo wobhladanje bjez kóždeho nuzowanja ke kupowanju. Sprawne rukowanje na kóžde koło. Podźelne płacenje je dowolene.

Transport najlěpšich oldenburgskich a rańšofriskich
koni do moza
kaž też sylne **konje do dźěła**, steja pod přihódnymi płaćeńskimi wuměnjen jemi wmojich hródźach
na Třělanskej drózy 6
na předań a k zaměnjenju.
Paweł Wels, wikowańca z konjemi
w Budyšinje, Telefon 821.

Meblowy dom
Erich Schmoller w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 3, telefon 1103.
Nutřkhód nětko z khěžnymi durjemi.

Bonbony
„Mój porašak“ 1/4 punta jenož po 15 pj.
„Moja kajkosć“ šlez. měšenje 1/4 pt. jenož po 30 pj.;
praliny
1/4 punta jenož po 25, 30, 40 a 50 pj.;
zlemk. šokolada
z worjechami 1/4 punta jenož po 30 pj.
smjetanowe bonbony
1/4 punta po 25 a 40 pj.;
mjatlička (Pfefferminz)
w 100 gram. taflach, jena jenož po 20 pj. atd. atd.
Paleny kofej
1/4 punta wot 70 pj. hač 1,20 hr.
wosebje mózu poručeć
Mokka-měšenje
1/4 punta po 1,10 hr.
Kakao
„Gaedke“, punt jenož po 60 pj., najlépša kajkosć.
Jadriwe mydło tunjo.
Kofejowy skład
E. Eckhardt
w Budyšinje
na rózowej hasy 6.

Bernicy (Bindegarn)
snopowe powjazy
(narunanje za powrjesła)
běrnjace kružki
ma na składze
Paweł Bennewitz
w Budyšinje.

MERSIDYSKI
Časnikowe rjedźazy

Poručam
trjebane meble
też **małe meble a polstrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.
E. Sćelzig na hrodowskej hasy 4 I.

Kupuju stajnje
po najwyšších dnjowych płaćiznach
lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe błeše, (żelezo a metale jenož na wupokaz)
Siegfried Sußmann
na hornčerkej hasy 25
Telefon 1346.

Meble, polstrowe twory, stólcy
poruča jara tunjo
W. Despang
na Mužakowskej drózy 4.
Wobhladajće sebi mój skład bjez kupneho dyrbjenja. Podźělne płaćił bjez přiražka k płaćiznje je dowolene. Předźěłanje polstrowych meblow spěšnje wuwjedu, přindu też do domu.

Štóž potrjeba
janske jahodki a kałački
dostanje je najlépje pola wišnjoweho najeńka
Leiqnera we Łuseu pola Njeswačidła.

Jurij Fahrmann
w Budyšinje na hornčerkej hasy čo. 10 poruča jězdne kole, šijace mašiny, mantle a šlawchi. Samsna wuporjedź.

Motorske koło
3 1/2 PS płaćizny hódne na předań pola **Pjetaša na Židowje čo. 76.**

K šćerniščowemu wnsywej poručam
najlépši derje skhadźacy srěnjodołhi
kolij
Jan Haješ we Łazu.

Makkowe
kośe kholowy
kośe z předkoślickonohajcy zoki
Rud. Osswald
jenož
na serbskej hasy 3

Zhotowjenje mošKowych přikrywow mate wot 3 hr. wulke wot 16 h.
wuwjedźenje sačkowanskich (Häkeln) a štrykowanskich dźěłow a wołmy, šiće bluzow, sukńjow a dźěćacych drasćićkow.
W. Köhlerowa
w Budyšinje na hłownem torhošću 9. Rěči serbski.

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihlićerńja
w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a ćišći Smolerjec knihtišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 587.

Za nawěstki, kiž 2 maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 167 **Budyšin — wutoru, 21. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Meble stajnje dobre a tunje poruča **Bjarnat** **Walter** meblowa fabrika

Telefon 531 **Hošic hasa 6 a seminarska hasa 10** Założeny 1860

Rosprawa wo pschěhraczu wójny

Němski statny žejm (Reichstag) je wubjerk postajił, kotryž je dyrbjał winy pschepytać, čohodla je Němska wójnu pschěhrała. Pschede wschěm je žo s prašenjom saběrał, čehodla njeje Němska w prawom czasu měr pytała a wobsamknła, prjedy hač je nuzowana była, žo njepschečelam na hnadu a njehnadu podać. Lěta dołho je žo tutón wubjerk z tymle nadawkom saběrał. Sćiwý rozsud je sapołožił w tšoch dobrosdaczach abo resolucijach. Prjedy pak je wšitke akty a dokumenty pschehladźił, samolwitnych wójskowych wodžerjow a najwyschschich sastojnikow pschešyschował. Schtóž žebi tute tři resolucije kedźbliwje pschečitał, je runje tak mudry kaž prjedy. Pschetož tute resolucije fin worbleść měnjenjow politiskich stronow. Te na prawizny stejace pytaja dla swojeho politiskeho stejiščeza smyłki wojerskeho wjednistwa po możnosći sawodźewać. Strony lěwizny žo wě na tom žaneho sajima nimaja.

Wujašnjenje k tutym rosprawam poda snaty a dla swojeje wězownosće ważeny stawišnar a profesor Barlinskeje university Hans Delbrück. Wón je był z dobom se zobustawom pschepytowazeho wuběrka. Hewak je žo też naležuje se stawišnami tuteje wójnu saběrał. Tele stawizny a wuzwěźki pschepytowańskeho wuběrka nadrobnje pruhowalnoschi je špónał, jo je general Ludendorff z najwjetschim winiłom na zahubnym wukonzu wójny. Wón praji:

„W julizn 1918 bu němska armeja cžežko poražowana. Wonu poczerpi, wobeže cžežke poražene 8. auousta. Bjes sawinka je, lud stajnje žlepicź z njewěrnym wudawanjom wo njeljsitym wójsku.

Pod pschedźydźiwom khěžora wotmě žo 14. auguita 1918 w Spa poželenje. Na nim wobdźelichu žo samolwicži wjedniuj wójska a stata. Tehdom bě, tak žiłdźi Delbrück, winowatosć Ludendorffa, cžiłu wěrnosć wuznać. Knježerstwo měło możnosć, žo wo cžesmy měr postarać, tak dołho hač wójsko hischcze nětkaj trjesche. Wězowutwornej zobustawaj wuběrka general v. Kuhl a wyschi Schwertfeger staj spóznałoj, Ludendorff to cžinił njeje. Runje nawopak. Ludendorff je měnił, so ż wšelkej offensiwu njeje mózno wjazy dobycz, ale ż hinak nałożenej fakiansiej strategiju (to rěka wodżenjom sakitanja).

Tohodła běchu wschitzy pschełapjeni, jako Ludendorff 29. sept. na schiju a na hłowu žadasche, so dyrbi žo hnydom pschimnuć (Waffenstillstand) wobsamknyć. Knježerstwo, sapółkanzy žejmu słuchnu hłowu. Powěrzeć wo sahubnym położenju pschedrě žo też do luda. Statny sekretar ż Hintze bě stajnje wójnske położenje jako bjes nadźije pohódnował. Statny kanzler hrabja Hertling bě jemu tehodła porokował, so na wschu pschečorutje sładuje. Hakle druhu połozu septembra bě Ludendorff žo zastupjerej ministerstwa zwonkownych naležnosćow ż Lersner wuznał, kak srudnje ż wójnu steji. Mjes tym běchu žo 6 njedźel (wot 14. 8. jako bě poželenje w Spaa) pominyło a niczo žo stało njebě, so by sterje a lěpje k měrej dóschło. Ssamo khěžorej běchu samjelczeli, kak sadźiwołwaze je położenje.

Delbrück dale pische: Ludendorff je derje wjedźał, kak zahpatnje steji. Hischcze 13. 8. je pólnemu marschallej Hindenburg w pschitomnosći wschitka v. Haeftena rozestajał, kak srudnje steji. Wy-li na druhi dźeń w poželenju kule samu cžistu wěrnosć pschednosnał, mohło knježerstwo hnydom dalsche krocżele k měrej nastupicź. Hischcze 1. septembra je so wyschi v. Mertz Ludendorffa praschał, hač je ministerstwo zwonkownych naležnosćow wo srudnym położenju na fronce rozjasnił. Ludendorff je jemu na to wotmołwił, so k temu žo njeje samoły hischcze pschewinuwej, dewak bychu w ministerstwje zyle hłowu zhubili.

Delbrück doda, so Ludendorff njeje wuznacze wěrnosće sanjerodźił, ale so je ż wotpohladom samolwitemu kanzlerej, statnemu sekretarej a khěžorej ztamomu wěrnosć samjelczał.

Ludendorff je špytał se sanjerodźenjom nastatu schkodu na statneho sekretara v. Hintze wotwalicź, wudawajo, so je jemu cžiłu wěrnosć prajił. v. Hintze je tohodła Ludendorffa na diwojeboj (duell) žadał. Do toho pak Ludendorff zmołił njeje. Po měnjenju Delbrücka je Ludendorffej po nječim sajwitało, kajtu saniczazu sahubu sa stat a lud je ygparał. Potom je špytał se wjchelakimi njewěrnymi wudawanjemi žo cžiłty palicź a winu na druhich wotwalicź.

Słónczne njeje knježerstwo niz jenož wěrnosć wo srudnym położenju na fronce prajił, ale je w najcežmnischich barbach rozestajał a huydom pschimněr žadał. To je žo hischcze hórsche nacżinito."

Dorěczenje (kompromiš) dla zła.

Wschelake nowiny pschinjeżu powěsć, so žu žo politiske strony dla zła dorěczake. Zitne zło stupi hižo wot 1. augusta do mozy a wuczinu na zentnar pschenicy 37½ pj. a na rožki 35 pj. Sa žito na słót stupi tak mjenowany najnižschi tarif do mozy, kotrehož wyšokosć žo hischcze wospjewi.

Franzowske wójska wopuschczuja Poruhrsku krajinu.

Njedźelu rano w 5 hodź. Franzowske wotdźelenja město Gelsenkirchen wupróżnichu. Wjeczor prjedy běchu hižo města Recklinghausen, Gladbeck a Buer wopuschczyte. Tak na Westfalskej semi žane zuse wójska wjazy njesteja.

Wczera rano Franzowzy so tež Bochum wopuschczichu. Ssamotny dźeń w poknoz Belgiske wójska mostowe wobwjerdźenja pola města Duisburga wupróżnichu. Wot 11. januara 1923 běchu franzowske a belgiske wójska do tuteje strony sacžahnyte.

Tute wobhadźenje bě spočatk njesbožowneje inflazijskeje politiki Cunoweho knježerstwa. Tuta politika je němskemu ludej a pschedewschěm němskemu hospodarstwu cžežke rany nabika.

So franzowske a belgiske wójska w tu khwilu Ruhrsku krajinu wopuschczuja, smjeje wjeselje politiski pschicžinow. Mjeni chodźa so wscheho pohórschka Jendźelskeje dla dalscheho jednanja wo němskim nohi smirnyeż.

Němska cžežka industrija w Poruhrskej klaza.

Do wójny rospschedachu żelezowe schćrjekenje w Poruhrskej mežaczinje 300 000 tunow njekowaneho żelesa. Nětko wotbudu jenož 70 000 tunow. Wjele schćrjekenjow je dźełom sastawaju. Jene żelezowe druźtwo je sahubnym njedźelu dwě schćrjeżeni sastajiko. S nowych pjezow tutoho druźtwa jenož hischcze dwě dźełatej. We Krupowych schćrjekenjach stej też dwě pjezy wuhażnyteż a jena druha schćrjekenja, kotraż snaty Martinowy worzł dźeła, je tohornuja ż jenej pjezu sastała. Po tyżazach pu tam dźěkacżerjo bjes dźeła.

Němski wupósłanz v. Hoesch dźenża wutoru Franzowskemu knježerstwu wotmołwu pschepoda.

Hižo mežazy dołho plecze žo naležnosć mjes Němskej a Franzowskej. Němska by rady franzowsku wobhadku pschi Rhejnje wotbyła. Jendźelska wschak też rady njewidźi, so Franzowsojo pschi Rhejnje žedza a tohodła we Europje nimale knježa. Jendźelska je do Němskeje duka, so bychu žebi žuzkoža pschi Rhejnje (to žu Němska, Franzowska a Belgika) žiwoje we Versaillesu wuczinjene njesły garantowale. S tym by wobžadka ententy njetrjebawschi była a jeje wójsko mohło žo wotsalicź.

Němska psched mežazani nanjet na Franzowsku złoži. Franzowska dołho ż Jendźelskej wo wotmołwje na tutón nanjet jednasche, derje wědżo, schto Jendźelska po prawom dhe. Franzowska ma w Europje cžim žyluische stejiščecžo, dokelž może žo na nowsakoženu Polsku, Cžežkoslowakiju a sesłynjenu Rumunsku a Južnoslowjansku sepjerasz.

Wo rukowanju polskich a cžežkoslowakiskich mjesow we němskim namjesce niczo njestejesche. Tohodła by pryedy dla nich k kwadze a może być k wójnje dóschło. Jendźelskim sameram wěso stajnje howi, hdyż žo ludy w Europje mjes sobu wadża.

Franzowskim sajimam pak wotpowědnje, też mjesy swojich swojasrjarjow ż tajkim wuczinjenjom schćitacz a žo w Europje po możnosći swadow sminyeż. Franzowska ma swonka Europy ważne sajimy sastupowacz a schkitacz. Po doschich jednanjach žo Franzowska a Jendźelska na wotmołwu na Němski dojednatej a poždźenjej pschepodaschtej. Franzowska žada mjes druhim prawo, se swojimi wójskami psches Němsku Polsej a Cžežkoslowakiej na pomoz sacžahnyeż, je-li dyrbjałej wohrożenej być.

Němska je nětko na tutu wotmołwu sašo snapschecżiwjenje pożtała, kotreż žo wczera w Pariżu woteda a dźenża w Pariżu Londonje a Barlinje na dobo (w nowinach) wospjewi.

Minister zwonkownych naležnosćow Stresemann je dyrbjał wjele pschecżiwnosćow wožedbje je strony němsko-narodnych pschewinyeż, so by tute snapschecżiwjenje we formje złotowił, kotreż Franzowska hnydom sacžiłta njebyła a kotreż mohła też Jendźelska sastupowacz.

Wulke złyćetowe nowiny, žo wě, nětko wjele wo tutym snapschecżiwjenju pisaja. Swjetscha žu to hnydom a pak wudawanja, kotreż dyrbja na smyłlenosć pak teje pak tamneje strony skutkowacz.

Palenzowa wójna w Němskej.

Na skandalach je žiwět nětko polny. Też Němska. Na monopol na palenz, t. r. jenicžke prawo na pschedawanju. A ż nim hubjenje steji. Dothody stata ż njeho wostanu na 50—60 millijonow hriwnow wcžoża sa dowójinskim dawkom, kiž nětko na 140 millionow hriwnow wuczini. Jara mała napschecżo druhim na pisch. tabakowy dawk 360, zokrowny 231, piwowy 196 millionow hriwnow. Nětko w Němskej žo wjele mjenje palenza pschetrjebuje hač prjedy do wójny žo trjebasche 1 670 000 hektolitrow a po njej 470 000 hL. Niż mjenje hač 1,7 mill. hl. palenza leži njewotkupjeny w monopolskim sarjadnistwu. Jenož tsecżina hodźesche žo na wiki pschinjeseż.

Potajsim žo ida, so żmy na najlěpschim puczu, žo palenza wjdacz. Ale jenož wo sdacżu. Statne sarjadnistwo wudawa palenz po wschelakich placżiznach — ż picżu 1 hl. sa 480 hriwnow, ż khotowinzin lěkarstwa, parfümerijom sa 200 hriwnow, sa techniske potrjeby po 30 hriwnow. Nětko ży palenzowi kapitalisca na to měrja, poż jebanstwom tuni palenz sa lěkarske a techniske sanjery żej pschihżwjecz a ż teho potom **drohi palenz k picżu tworicz.** Pod mjenom „Spritweber" smoży wulkokapitalista, kiż němskej ludowej stronje blišo stoji, je na to waschnje **1 million litrow** do drohego pitneho palenza pschedżełak. Hamiska resprawa mjenuje zyły retomas pschekłepanych techniskich a chemiskich jednaskich methodow (waschnjow). W lěcze 1923, 24 żu na to waschnje 3 700 000 litrow palenza do pschesumyke. Pisches to je stat na 11,3 millijonow hriwnow do khodow pschihażoż. Buchu sa tutu „wótczinsku žnjbu" na stacże" ż 40—50 millionami hriwnami khłostani. Ale nichtó njewě, kelko żo woprawdże saplacżi. Tute hobrske suwanja běchu jeno możne, dokelž polizija a zlowni sastojnizy ż palenzowymi žuwarjemi żej do ruki dżełachu. Pódla tutych sonsofistiskich pschestupjenjow kżeże cžornopalenje (mjelczaże), w tyżazach małych wobkhodach, wosebje we južnej Němskej. Njech sczehuje tu **hamiska rosprawa,** so njeby nichtó nas pschehnacza winował:

„Wotsjet buchu sastojnizy pschi pschepytowanjach ż wohanjenjom witani. Jim žo je tšelbami, żekerami a podobnym napschecżo stupi, tu a tam też do nich tšelachu, pschi cžimż sastojnikow pschesecżehachu a kamjenje do nich mjetachu. Jěchu na kolesach jim ż dołhimi żerdżemi, **kotreż** psches pucz kładżechu a tak jim dalschu jěchu sadżewachu. Sswérnym sastojnikam, też jich żonam, hrożachu ż dżełu erinje, ż dżełu pižonnje se żmjerczu."

Storo je tu tajke wojowanje, kajkeż ma „žuchu Ameriku" se swojimi alkoholiskimi pschepschuwarjemi. Ale Němska bjese „žuchoty" tajku „palenzowu wójnu" dowola. Wschě tute operazije žu stawaju, so by žo statny monopol na palenzu podrył. Wliw priwatneho kapitala na monopolske sarjadnistwo dyrbi žo sniczicź. Je nuzuje, so žo zjawnosć kedźbna cżini, so chżedża statny monopol do tonidła korupzije sajwjesć a to sadułyeż. Monopol wjedże rosżahłu wójnu pschecżiwnu privatnemu kapitalej, kiż spyta, zwój wuzikk ż toho sczahnyeż.

Wójna w Marokkowskej.

Wjesdwěrnownje žo Franzowsoju na wulku offensiwu w Marokkowskej pschihotuja. Woni sczeku tam wjele wójnskeho materiala a nowe wójska. Pódla toho žu tam tele dny jeneho se swojich najlěpschich generalow pózłali. General Petain, snaty sakitaż tiwerdżizny Verdun, je hnydom w lětadle do Marokkowskeje dolecżał. Hnydom je wójnu radu powołał, so by tam se skutkowazymi wjednikami wójskow radu składował.

Niżsy kabylojo žu derje spóznali, schto žo pschihotuje. S pożledninm napinanjom mosu dżeża město Fez dobycz. Abd-el-Krim, jich nawjedowaeż, zhromadżuje zyłne wójska, każ franzowzy lětarjo powědaja, so by ż nim na město Fez czahnył.

Mjes tym žu žo też Schpanizy a Franzowsoju na wschelakich praschenjach dojednali. Pschede wschěm chżedża

Jednanje přisazneho suda přećiwo krawcej Rabej we Wotrowje.

(Pokračowanje.)

Po wuwdawanju druheho wěžiwuskosneho ratarja Bandrija Schokty njeje možno žeby pschedstajićej, so bychu hischcze 90 zentnarjow žłonu hischcze słyle, ale na najwyschischce 50 zent., dokelž je žo dźełba pschedaka, dźełba kotrej skala, brósnja njeje hacž do tschi wupjelnjena była abo hacž k rěsanju hahala.

Sobotu popołdnju běchu hischcze 15 świedkow pschiskali. Dr. Rachel je wobskorżenu Rabowu lekował a wupraja žo, so běchu wopalenja prénjeho, druheho a tśeśeho stopnja była, najsylnische na ruzy. Won njemóže na žadyn pad wěrić, so žu tele wopalenja wot wubuchnjenoho wocha pschischte; bynjej też Rabowa wobkrućża, so ś pkonjenjom hromadu pschischka njeje, je žo tola horzym powětrom mohła wopalić. Dr. Krahl jako wězywuskojny njeje toho ménjenja a praji, so žu wopalenja skerje wot nětkajšeje ekplosije pschischte, wobzebje na ruzy. Direktor Kranz pak je wotschkrabanki ś kachlow pschepytował a spótnak, so žo tu wo próch njesedna, so drje žo žadyn wuzišowak njeje, hewak bychu jeźelowki zyle hinasche była. Zehele (Zündschnure) je pschepytował a namakał, so žo cjora dołzyła wužita njeje. Njeje možno, so je woheń na hunje wudyrił, dokelž sa tak króthi cjaš njemohłe płomjenja hacž do tśeśi dozpěć, ale woheń je dyrbjał na rěsaiszy wunić, so mohł sa schtiwórcej hodźiny hižo tśeśu pschepalić, dokelž je tam wjele maćsiny było, kiž je žo jara lohko paliła. Njeje wěry podobne, so by Rab wot kura był wubudzeny, to by žo kerje sadubyk. Kontora k rěsaiszy je była zaćinjena; jeli je pokna kura była, žu je dźeśi sadubyłe, potom pak je Rabowa też płomjenja widzeć dyrbjała, jeli je daleka też hižo pokno kura było. Jara cjeśko žo prajić hodźi, wot cjeho žu jeje wopalenja pschischke. Hacž je žo ś benzinom dźełało, njeda žo ś wěstosću rjez, dokelž módre płonjenja žu też wot spalenego schćepjela a kolmasoweho papjerza (Teerpappe) pokhadźeć mohte.

Wuheńmjeczerjej Leonhardaj wuprajataj wobaj, še staj 3. februarja hakle wuheń njetkoj a tón je był we dobrym porjedże. Dalschej świedkaj Renan, krawski mischtr ś Ruschwitz a Raumann, wikowar ś Drježdżan, wustajataj Rabej dobre wuńuźdźenje sa jeho sadżerjenje. Jakub Wrobela Jakub Kral wuprajataj wo wohnju. Sobotu wokoło 6 hodź. słónczi je jednanje a pschichodne postaja žo na póndźelu, 20. julija dopołdnja ¾10 hodź.

Póndźelu dopołdnja pokračowasche žo ś pschełyschowanjom dalschich dźesaćo świedkow, njemuzoh mandźelskeje kowarja Ryczerja, Raboweje sotry Hany Schkodźineje, pschikrodneho nana wobskorżeneje Raboweje Schuberta, sawěsćeńskeho agenty Albrechta, justizneho słužobnika Wiczaża, kantora Ssymanka, kantora Rěsaka, měšćańskeho Riedy, kriminalneho sastojnika Kozora a žandarma Teichmana; kotśi žu sdźela pschi wohnju byli, dokelž je wobskorżenym cźinić měli. Rab je spytak w pschepytowanskej jatbje je swojimi pschiwuznymi tajnje wobthadźeć, kotśi pschełuchowajo (kassiber). Statny rěcznik wohnamjenja, so je krótki smysł tutoho dopisowanja tajki: „Njeprajće ničźo, ja też ničźo njeprajm!“ Wot pruhowanja a pschełoženja tutych Rabowych dopisow žo wothladuje a tuž dostanje pschi popołdnischim pohedżenju, kiž sapoca ko ¾4, statny rěcznik słowo k wuwjedżenju swojeho khłostańskeho namjeta.

Wěcera wjeczor wokoło 9 hodźin je žo žudniske jednanje słóncziło a jeśeliowazy wuzud je wuprajił: wobskorżeny Rab sadźeży žo k 10 letam khłostańe a jeho mandźelska k 3 letam a 1 měsajej khłostarnje.

Podrobnu rospravu pschinjeśemy jutśe.

Sa to pak do měšćańskich, hdźeż je žiwy wobkhod a hdźeż pschekupz na pjenjezy dokładnje njehlada, dokelž nana cźaha, a dawa hnydom drobne pjenjezy won. Tuž njech žo na to kedźbuje. Schtóž tajkeho jebaka popadne, njech to najskerjischej policiji wosjewi.

— **Pomniki sa padnjenych.** Pschi stajenju pomnikow sa nošnich wójnskich padnjenych měše žo na prawidła hladacej, kotrejž je knježeński president w Lětnizach na podstajene wyschnosće we wokolniku wudał: „S prénja njesmě žo na to pohladowć, so tute pomniki maja pisches wjele generazijow powěsćej dawaco wo kulturnem stejischcźu nasdźeho cźasa. Najwjetsche smylki žu žo cźinile pschi wuwolenju městnischcźa. To njeje samo wójnskeho pomnika, so jón po możnosći wjele widźa. Tuž je w mnohim žo smylk jeźink, so je žo prosta, próschna a harowata dróha wuzwolika jako měšnischcźo sa wójnski pomnik. To njemóže wopytowarja k pobožnosći wabiću. Też je žo pschehladało, so dyrbja pomniki też dostojnje a hnujacy posadk (Hintergrund) měć. Buttwor pomnika ma swojej wokolnosći pschimérjeny być a duch domowiny wotbhlyschcźeć. Prosty a wobrosły (herb), kaž nětcźischi cźaš, do kotrehož je tragiski wukónz wójny nadpschinjeźł, ma pomnik być, khutny a dostajny wot wumjeźa wumjelowany a na prawe měsno stajeny.“

— **Wobstórźba dla wopaczneje pschijsany.** Schtóž wotpohladuje njewérne wunoschenja cźini, to móže we wobthoždże pod wobsebitymi wunměnjenjemi tunjo pschedawacej, žo ś jastwom khłosta hacž do 1 léta abo hacž do 5000 hriwnow. Pschecźiwo tutomu sakonjej (wot 7. junija 1900) § 4 bjesche žo jedyn pschekupz w Lěhnizach pschescholi a tuž jeho sjednoczenstwo mjeńšćanskich pschekupzow wobstorżi. Sjawnje wojsewjesche, so mźe cźiste wołmjane kaschmirske nohajby sa 1,90 hr. pschedawaco. Stórźbnik pak měnjesche, so sa tutón pjenjes tajke nohajzy bóstaco njejźu, ale per na 4,50—6 hr. placźi. Wobstorżeny znapschecźiwi, so je twory sa cźistowolenjane kupił a też wěrił, so tajke žu. Pschi žudźenju žo wujasni, so je tkanina tutych nohajzowh wot hubjeneje wokny a so sadźerżana twora wosnamjenjej placźinje žo njeruna. Sudnik sasudźi wobskorżeneho k 50 hr. pjenjezneho khłostanja a k 5 dnjam jastwa.

S **Kluskanskeje wožady.** Dołho wjazy tracź njebudźe, a nascha wožada budźe bórzy do najbóle wuwolanych zuseho świeta słuschaco. Wola naš nichtó wjazy wumrěć njechca. To pschińdźe ś toho, so mamy nowy abo lepje stary cźełowy wós. Tón je tak cźeśki, so jón 4 konje wuccahnu. Hacź dotal žu jenicźke cźełco, Sara zwa, ś nim wjeśli. Ta hischcze njewědźeschce, kajki schwat to ś tutym wosom ma, hewak też wumrěła njeby. Wjesne wotwóšłanstwo wožadneje wsy Kluskicha mějesche wokoło cźełowy wós, bedźerżany cźełowy wós ś nowym jaracnacź. Dałoło a scherokoło žo wo świecze roskladowachu. Wós dyrbjesche kajki być, kajcheschi w Sserbach a druhdże swojeho runjecza nima. Woparowdże też tajki nadeńdźechu. We khłownym měšće žiwobudźa, ko sakkelo stara, w stoliny nětkuschich kralow, w Drježdżanach jich pytaze wóźko tajki wuhotkli. Sastarski bźeh a tohodła cźim wažnischi, dokelž budźe najwobsebnischi po Sserbach a swonka Sserbow. Radosej nad tutej wutrhkeju žu bź kał wulka, ko žo klawna komisija njedobłada, žo dyrbja 4 konje do njeho pschahacź. Najkerje je ś cźasa kurwijetcha Augusta Ssylneho. Tehdom běchu ludźo a hale wěcze fyhnischi hacź dźesaćnischi khipny narod. Nětko namy w naschej wožadże wóźy, wulke a male, mjes nimi tajke, hdźeź konika njeje, lědma krowizźi. Schto dyrbja ptom do tak cźeśkeho wosa pschahacź? Dokelž pak je wós hižo thětro próchniwy a hewak snamjenja požahnowanje starosby jewi, ménja wschelacźy, so skónźnje lóźicheho wosa dopcźakaju, hdyž žo ś wumrěcźom dlija. To mohło ś pschecźim być, so nascha wožada zlawu dostanje, so žu tu tłudźo najdźeje žiwi, kaž hnano w Bolhatkej abo Sserbitz. Wschelacźo ménja, so maja tam też tajke cźeśke cźełowe wosy. Najnowischa powěsć praji, so chże Kisliczanźi rjsak swojoh bulldoggiku maschinu do wosa pschahacź, ale to dyrbi pschedy wojimadło pschipowěschczehoho Kjerjana fyhnische kowacź dźeś.

Se **Ssupowa.** Psched krótkim pisachmy wo krawanym njesfutku, kotryž je žo tehdom w Ssupowje stał. Tam žona swojeho muża na hornjej łubi wobwěsćenjeneho nadeńdże. Ju winowocahu, so je žiwjeho mandźelskeho dźeka na konopeju samorodowała a jeho potom na hornjej łubi wobwěsła. Ju do pschepytowanskeje jatby wsachu. S pschepytowanjom wyschnosće pak so wupokaza, so je jeho mandźelska na jeho žiwjerći njewinowata. Ju je

Ze Serbow.

W **Budyschinje,** 21. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor w 7 hodź. barometer 729, hygrometer + ½, žrjedźna dnjowa temperatura 26 stop. po C. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 736, hygrometer 0, najnišcha temperatura w nozy 19 stop. po C. — Rospołoženje nižinow a wyschinow lubi dale rjane wobstajne wjedro. Wčera rano leśeśe wyschina nimale nad zyłej Europu. Nižina leśeśe nad Biskayaskim salěwom a druha ś dołheho wjeczora łupy Island. Schtśeśa je sajo dale na rjane postupiła. Rožki nětko spěschne srawja. W smalazej słónčnej prażenju dźełaja naschi ratarjo wot běleho ranja hacź do ślepeho wjeczora.

Ranje kublerja.

S romana „Rusti kubler“ wot L. N. Tolstoho.

13] (Pokračowanje.)

Na kachlach poča žo ponałku hibać: pokasachu žo poruczna wotnoschenoho wowcźeho kóznca. Wulka noha puschcźi žo dele w rostorhanej łykowej słupni, potom druha, a tśeśi nje pokasa žo zyła postawa Dawidka Běcheho, kiž na kachlach hedźeschce a žo ponałku a njespokojnje je žiwjej wulkej pjasczu wocźi wutrěwaschce. Won słužiny ponałku hłowu, hladaschce sywajo do jitwy, a hdyž běsche hnadnehe knjeja wuhladał, poča žo trochu spěschnischo pohrbowacź dyžli prjedy, ale tola hischcze tak ponałku, so Njechtjindow dołkwata, tśi krócź wot luže ke krućnam a nasyjet pschekhodźicź a Dawidka pschejo hischcze ś kachlow dele łeśeśe.

Dawidka „tón Běły“ běsche woprawdże Běły: jeho włosy, jeho cźeło, jeho wobliczo — wschitko běsche wurjadnje běłe. Won běsche wyssokeho rostu a jara tołsty, ale tak kaž to burjo žu, to rěka nij ś brjuchom, ale na zytem cźełe. Jeho tołstota běsche wschat zyle njejeka a njestrowa. Jeho nimale rjane wobliczo je jaśnonódrynaj měrnymaj wocźomaj a je schérokej wulkej brodu mějesche wuras khorowatoseźe. Na nim njebě ani wuśmahnjenoseźe wot słónca ani cźerwjenoseźe ligu w widźecź; wono běsche runomérnje zyle błědeje, sezołtnjeneje barby, ś lohkim leśinom wokoło wocźow, a wono mějesche napohlad, jako by dołpołnje wot tuka znapławjene abo zacźeło było. Jeho ruzy běschtej jara tołstej, na žołcź kaž ruzy wódnicźnika a pokrytej ś cźenkimi běłymi włosami. Won bě tak sajpany, so ńjeka wocźi wotewrichcź njemóžesche a też rosumicź njesamóžesche, njesjiwajo a njekhablajo.

„Nó, kaž njeharakujesch žo,“ poča Njechtjindow, „na žwětłojasnem dnju spacź, hdyž dyrbjesch dwór twaricź, hdyž nimasch khlěba?“

Hdyž bě Dawidka je spara runje k žebi pschischoł a poča rosumicź, so hnadny knjes psched nim stej, stykny ruzy pod brjuchom, sklóni hłowu, nathili ju trójschla a w stronu a njebihny ani je stawežkont. Won mjelczeschce; ale wuras jeho wobliczo a dźerżenje zykeho jeho cźeka prajeschce: „Ja wěm, ja wěm; ja to k prénjemu rasi njeśśischu. Nó, tuj nje tola bijcze, je-li je tyjeba — wschat ja to hižo sniesu.“ Sda žo, jako by žebi pschał, hnadny knjes njech radźicho pschestajne rěcźecź a njech jeho radźicho bije, a to tak, so by bźelało, na tołstej lizy bicź, ale so by jeho bórzy sajo na pokoj wostajił. Dokelž Njechtjindow ja tym pschińdże, so Dawidka jeho dozpka njerosumi, prózowaschce žo won je wschelakimi praschenjemi bura ś jeho podwólnje seśerpliwoho mjelczenja sśischaśeź.

„Cźehodła žu nje po prawom wo drjewo prošył, hdyž tola tajke hižo zyły mějaz pola tebje leźi, a tak w najjwobudnischim cźasu ju leźi. Kak?“

Dawidka mjelczeschce sajpakle a njehibajsche žo.

„Nó, tuj tola wotmołwi!“

Dawidka nějschto bórcźeschce a jeho běłe mišawczki jemu ladyrknychu.

„Ale cźłowjek dyrbi tola dźełacź, bratśiko; hdyž dźełaš schto dha to budźe? Widźischi, nětko nimaśeš khlěba, ale cźehodła to nig? Dokelž je twoja rola hubjenje swornaa; haj to nig k druhemu rasi, haj, też njeje w prawom cźasu sajyta — wschitko to ś lénjoseźe. Ty prožyschi nje wo khlěb. No, dajmy tomu, so cźi dam, dokelž so njehodźi, so hdom mrěješch; haj wschak, hladaj, tak jednacź, to tola k nicźemu njeje. Cźeji khlěb ty to budu cźi dawacź? Cźeji, myślischi žebi, mam cźi dacź? Wotmołwi tola, cźeji khlěb budu tebi dawacź?“ praschescheše bo Njechtjindow sajpakle.

„Knjeji khlěb“ . . . bórcźeschce Dawidka, posběhujo spóschiwje a prosćo swojej wowcźi.

„Ale knjeji khlěb, ł wottkal tón pschińdże? Rosćhudź tola sam. Schtó je jón wuhnył? Schtó je jón domoj wosył? Burikojo? Njeje tak? Ty potajkim widźischi: Hdyž ma so hižo buram knjeji khlěb wudźěłacź, to dyrbi so tym wjazy ś njeho pschidźěliccź, kotśiž žu wjazy sa njón dźełali; tu pak fy mjenje hacź wschitkży dźełal — na tebje sforkaz teź pschi błuzje ja knjeźtwo — mjenje dyrbi wschitky druhy fy dźełacź, a bóle dyžli wschitky prožyschi ty wo knjeji khlěb. Sa cźo tola mam cźi to dacź a druhim nig? Widźischi, jedyn dychu wschitko, jako ty, na lénjej koži lěhali, to bychmy wschitky hižo hłodu wumrěli. Cźłowjek dyrbi so prózowacź bratśiko, to pak je schpatnje — śłyschischi, Dawido?“

„Sstyschu,“ prajeschce won pomału psches suby.

(Pokračowanje.)

Přiloha k číslu 167 „Serb. Nowin“

Wutoru, 21. julija 1925

Zrudne położenje nowinarstwa.

W běhu jednanjow na shromadźinje swjatka němskich nakładowarjow nowin, kotrejž su jo w Königsberku (we rauschej Pruskej) sešli, rozprawjeschu jo też wo **hospodarskim położenju nowinarstwa** dokładnje. Wosmoswa wo cžežotach, pod kotrymiž nowiny hižo mězhy dołho bžikasa a pschezo hrožinische poczinaju być, mustonczi skónczinje do sczěhowazeje resolucije:

„Położenje němskich nowin je so z cžasa inflazije, hdyž nowinarstwo psched wrjeschczenjom stejesche, po krótkim wotrěsku wěcžišchich poměrow wot nastupy saubženeho lěta měsaz po měsazu pohubjeschicho. Wot toho cžasa stajnje postupowaze wudawki sa nowiny, wobsebje nastajne powyschenje placžišnow sa material a mdy su pschemožazy dźěl nowinow we wulkej nětcze pohubjenschiche, so je jich dalsche hospodarske wobstacze jara dwělomne. Tute jewjenje, we swisku khutnego położenja zyleho němskego hospodarstwa, schtož so wpschihěrazym njedostatku kapitala a njedostahazeho kredita, staja nakładowarjow psched khutny nadawk, we sajinje strowego němskego nowinarstwa na jeho hospodarske pobdźhnjenje dźěcacz, wschěch njeproduktiwnych wotpohladow, kotrejž su jenoz pospyty a cžasowemu położenju njewotpowědniza, so sdźerzecz. Tute poměry nutsuja nakładnikow, dalsche pschepinate wuthworjenje nowinow samjesowacz, ale pak sa dźěło a prózu a nawěschki pschimérjene placžišny postajacz, też sa dźěło swonka dotalneho wobłuka nowinow, tohodla też **po**tunischenju, kotrejž su z krótkowidźazeje konkurrenzy nastałe, shromadnje napschecžo stwicz. K njestrowemu hospodarskemu położenju nowinarstwa je jara cžuczewje loni sawdźene powyschenje póstowych placžišnow pschinoschowało.“

Tośame placži też wo „Serbskich Nowinach“. Naich dźenik je w samym położenju kaž němske, snadź hischcze horje, dokelž je placžišna wot wscheho spoczatka pschinjata była.

Nad třěchami.

Se žiwjenja jenoho wuhnjerja.

Wuhnjerjez je wjetschi dźěl dnja we wyšokich kruhach sa hibaza wobora. W ludze je jeho nětcžo romantike wokoło swojeje wobzoby dobyk. S winu drje je, so sa wschědnu lud wuhnjerja w jeho sastojnstwje sdaluje; dale pak ma wuhnjerjez lěpschu pschiležnosez hacz wschědnu cžłowjez do cžłowjeskeho wschědneho žiwjenja a skutkowanja we wobydlenjach pohladacz, hacz schtó druhi. Wuhnjerjez powědasche mi psched krótkim wo sežehowazych nawjedźenjach.

„Pschiwěra mjes ludom, wobsebje pak mětschczanikim, njewotwěra, khiba lěpje pschibéra. Jako wulke swoju placzi, wuhnjerjez na pschecžo pschinjacz, wjetsche pak je hischcze, pschindże wuhnjerjez z lěiweje strony k tebi, najwjetsche pak je swoju, sertkasch-li jeho z žiwym jeho nastrojenil, wobsebje we wyshokim khobuku. Posledni pad je snamjo sa to, so nětdy wjele pjenjes wobtsehdźisch. Wobsebje sboze pschinjeju khoschczowe pruczitk. Psched krótkim dźěch na dźěto. Na dróhy sertkach njewjesczinki wós, kiž nawoženju a njewjestu do zurkwje k wěrowanju wjesesche. Lědma bžeše mje njewjesta wuhladała, poruczi hnydom pohonczej wróczacz. Potom torhasche wschě pruczitki z cžornoho khobuka wun. Hdyž bžeše też posledni wottorhnyła, sydny so jeje spekojena do wosa. Naiwoženja wotschkodźi njewjesczinu khrobłosez z cjanym pjenjesom. Po pjenjesu a njewjesczinym sajinje sa moje khoschczo dyrbi so swožowne mandźelstwo być.“ W Barlinje je nětkole 310 mischtrow z 345 pomocznikami a z jenoz 17 wucžobnikami. Wschudźe khorži jo, so je tak mało dorosta. Jeli so so poměry hórsy njepschemenja, wotemrěje tuto rjemjesło. Schtóž je tutenm powołanju wěnuje, cžini to z wožebitej lubosczu. Wulke su napinanja a cžasczisicho je strach wo žiwjenje. Cžopłota, horzota a symna, pschemėnjeja so nahle. W tóždym wjedrje dyrbi wonka dźěcacz, so jada zebi krutu strowosez. Sdasy zamo na zebi njeschkodża strowosze. Jara napinaze a strasczne je dźěło we wuhenjach wulkich liberni. W tajtich wuhenjach hromadża so próch, kiž wuhenjez do so trěba. Naslépschi srědk je mloka. Wono wupłoka shijn a postara so, so próch lohko se cžeka wotbudźesch. We wschědnych straschnosczach je tuž srosumlive, so je wuhenjez hordy na swoje powołanje. Snamjo tuteje hordosczе běsche w prjedawschich létach wyšoki khobuk. Dźensa hischcze nescho jón wuhnjerjo w małych městaczkach a na wsach. Ale kóždy wuhenjez, kiž na so a na swoje powołanje něschto dawa, ma wocžehnjeny kožuch jedneho wyšokeho khobuka jako cžapku. W prjedawschich létach běsche waschnje, so jendźelski sapódłanz Barlinskim wuhenjerskim wuczobnikam kóžboletnje na tjeczim hodownym zwjatym dniu zwjedżerskich wobjed posticzi. Pschi nim pożiwjowachu hinje a knjez jendźelskeho sapódłanzstwa. Kóždy wucžobnik dosta nimo toho hischcze jedyn tolez. Tuto waschnje korjeni w tym, so jendźelskeho sapódłanza schtóžkuly kur wobczesowasche. Khrobły wuhenjez pak rucze sapschinnu a to njedostatk wottroni.

Nětko njech pak nam mischtr saso dale powěda: „We stukowanju w zwjotim powołanju wuhladasch wjele, schtoż hewak nichtón widźat njeby. W Barlinje widźimy pschedewschém zakostne wobrasy strasczniege wobydlenskeje nuzy a powschitkownego hubjenstwa. Make, molicže komorki su je cžłowjekami natykane. Zane wotnjeschko, zana schtabliczka so njewoczini, so njeby tola tak droha cžopłota wuczekła. Saso druhe su nałbonjenja we wobsobnych wobydlenjach. Knjenje, kiž so kóždeho cžornoho blecžka na hażby boja, su doma napschecžo wuhenjerjej hinasche. Dozyła je mi napadło, so so knjenje psched nami tak mało haubsża, naż wobhladaja jako njesłužne stworjenja. „Stupcze jenoż nuts, mischtrje!“ To so nam skoro stajnje praji, hdyž do duri spanstkeje jstwy kwapamy, wschо jene hacz knjeni hischcze we lożu leži, abo so hotuje.

Pschi nóznym dźele storczinu cžasto do tajnych hrajnych jamow a druhich „wenczkow“. Se tschi wuhladasch pak cžasto tež weski, kiž měkoj po prawom jenoż měkczi abo złónczko wibjecz. Jóno rano, w schtwórtej hodźinje, dźěcach na se znjehom pożiwjanej tschze. Na lubi wuhladach lubowazeju. To dasche mi lóschi, snježowu kulku do njeju cžišnuc. Strasczinje so strózischtaj, hdyż łódi synmu wutroba do jeju z lubosczе hażazeju wutrobow tlecza. Něschto cžesza podóbischo hladach w žiwym cžasu a w lěcze do jstwy jedneho studowazeho. Nabobo wotewri so wokno a młoda a nimomėry rjana knjeżniczka chżysche, so najsterze kajo nad jaschlej nogu, z wotna dele stoczicz. „Bożedla!“ zawołach, tak mózne hacz mójach. Njewoczakowany napohlad cžorneho muża, njech so tu praji: cžorneho jandźela, wubudźi w holczu saso wědomje. Knjeżniczka stupi se wokna wróczo a lehny so saso k měrez. Cžasto jetkach so hižo se namětkacznikami a namětkacznizami. Jedna z nich běsche ras na nowoprinolenej tschze tcžazy wostała a tak wotucžita. Mi běsche spożczene, ju wuswobodźicz. Psched krótkim cžasom mukhowach jedneho bohateho muża smjerczi. Dżowzy jeho tkwjeschtej mi, so ma nan stajnje żylne khowołenje. Wobhladach żebi jeho jstwu a hlej, tu stojesche stary wuheń, z kotrehoż jedoże płuny stupachu. Schkoda běsche bórzy wottronjena a wobsobny knjes mytowasche mje jako swojeho wumnożnika wot smjerczе.“

Spodźiwny podawk w južnym morju.

W lěcze 1884 bydleschе w belgiskim městaczku Oesterzeele mlody por, kotrejuż żenitwje so mnohe sadźewki na pschecžo stajachu. Stónczinje pschindże nawożenja na mytle, se swojej lubej do Asciki (Kongo) wucžahnycz. Muż, kiž tutu krasnu jenoż z powědańczkow namórnikow znajeschе, kotrejż znadź tam zyzka pobyli njeżu, pschepokasa najprjedy so spjecžowazu holzu tak dołkadnje, so so skónczinje rosżudźi, z Janom Millhoutom, tak njemużu jeje nawożenja rětkasche, do dźiwiny żobu cžahnycz. Millhout běsche hižo dołki cžas na to lutowat, so by trěbnych pjenjez k pschewjesenju měł, tež nješchto zdźěłaneje nadoby pscheda.

Něschto cžasa do wotmyślenеje jěżby sesna so Millhout z jenym němskim kapitanom, kiž je dżensa hischcze we jenym namórskim městeze żiwy. Tón chżysche jeju żobu do južneho morja (mjes Asiki a Awstralkej) wsacz a na jenej rajskej kupje wużadźicz, kotrejż po tyżazach tuta morja wożiwja. Kapitan sej zodasche, so Millhout w cžasu pschejżby na lódźi jako namórnik dźěła a tak njetrjebasche za so a swoju njenjesetu niczo sapłacžicz. Jenoho dnja wopuschczi por sdźela wjesołu, sdźela srudny domisnu. Wot Antwerpna jědżesche plachtak po rěży Schelde do kanala (mjes Belgiskej a Jendźelskej) a wottam do njezmėrneho morja.

Po wschelakorych wětrach a strachach a njeskónczinje dołhej jěżbje pschijědżechu do rańscheje Indiskeje a potom do južneho morja, hdyż jeju kapitan na jenu idyllisku kupu wużadźi. Tón, kiž je to pżat, pschijědże jenoho dnja z parnikom, kiž kable kładżeschе, na tamu kupu, kotruż běschtaj tamnaj salubowanaj wobydlikoj. A tohodla je tutón padawk rospjatał, kiž ta tajża Robisonada klinczi.

Wina, so parnik pschi tutej zamotnej kupje sasta, běsche, so jich pitna woda wjazy khmana njebé. Wulka tódź wużadźi ći cžołmy z wódnymi tunami, so bychu sa wodu złédźili. W tutych krajinach je wěcžne nalécžo, wětry su tu njesnate pschi tutych złónczinitych brjóhach, kotrejż zaime, módre morjo wopłokuje.

Hdyż so spżiwowar wot druhich wothdźeli, so by sa wodu złéżił, nadeńdże wożrjedź kupy mały jěżor. Kelko južneje kraznosczе běsche tu zjednoczene, to żej nichtó wunmyślicz njemóże. Nadobo moji ludźo wokolu a hwidźachu. Dźěch sa nimi. Jedyn z nich běsche cžłowjeka nadeschol, kiž bě znadź 40 lět stary a cžinjesche zyle dźiwoj, skoro swérjazeju napohlad. Nożżyche bothu brjodu a wokoły wiżachu hacz na rajnjenja. To njeběsche żadyn cžłowjek južneje rasy abo běleje. A jeho drasta? Měsoze běsche tutón zamotnik wulkej rybje, znadź pschipkowanemu żrawcej, kożu wot cžahnył, dokelż tuta rybjaza koża, sapinjena psches mjenjchu, zhibinjeru kósez, wiżasche po bjedrach dele a sdónczi na kolenomaj we wulkich zankach. Spodźiwny napohlad sa njeho, hdyż tutoho Hadama, wobdateho wot schesez modernych Europjanow, pod južnymi palmami wuhlada. Schtó běsche tutón cžłowjek? Snadź pżches rosbitu tódź tu pschikhoł? Sdźiwadz cžekanjeż? Kajku rěcz rěcżeschе tutón zubnik? Sadźerżenje tak njejabzy namakaneho pokasa, kak bojazliwy je. S wulkimaj wocžomaj zhladowasche z dźěcżazej bojesczu na każerjow idyllistkeho mėra. Mjes tutymi knjeżeschе njewupraznena wjeżełosez a cžinjachu z nimi swoje żorty. Stónczinje żpytasche zuby rěcżez a wuraży brubje „Moederbood!“ Běsche to niżoenufki, sławstki. Nschchitzy nastajachu wuschi. Spżiwowar wosta khutny a prosdźesche so jeho wschelke wężo. Ale brodacz wobstajnje wotmołwi: „Moeder bood!“ Potom pokasa z ruku do krajiny a wschitzy dźěchu za nim. Potom wokolowanja sežehowachu jeho a pschichżeli k zyle jednorez hęcże, mėr

Rubježnikowa żona.

Powědańczko.

Njedaloko Neapla leži hórka. Je nėkotre sta metrow zdalena, njeje pschewyżoka, ale husta z kerczinu zwobrosczena. Wot dałoka mytlikich zebi, so je to cžmotny kěż, kiž k wjecoru so pożbėhuje. Wożrjedź hórki je jara hluboka a wosbcžerna prózniesza. Ruiskhod je zyle zarosczeny a lědma tak schćeroki, so może pżches njon jedyn cžłowjek pschelézecz.

Tuta prózdnjenża pak běsche nėtko psched lėtami zkhowu strasczneje rubježnizkeje zwólby. Rubježnizy zatrachowachu wokolo wokolo kraj, mordowachu pucžowazych, zapuczowachu bohate kłóschtry, często spjecžowachu so strażnikam a wjedźechu je cžasami zamo krwawne boje. Zwólba běsche dołez zmużita a khrobła, so zebi Neaplenjo wjeczor pschi wohnju hedźo, najhrózbnische baje wo nich powědachu. A wopraudże tež, ani jenicžeho rubježnika njemóżeschе policija popadnycz. Sdasni mjes zobu běchu pschijschłali, zane nowe stawy do zwojich zwójbow njepschijeczez, so njebyhu pschejara rosti. Rubježnizy rosmnożachu so tuž z porodami w krutym zwjasanym zwjazku. Cola to njebożahasche. Pschezo bóle wotemrěwachu a pschezo mjenje so jich narodźi. Skónczinje bėsche hischcze jenoż jenicži rubježnik se swojej mandźelskej a dwėmaj dźěcoma, kiż nėkdy mózneje a wobschérneje zwólby zbytnu. Mużikl bėsche nėtko z jenicžim wobżedżerjom prózdnjenży a mjenowasche so Ullo-Guru. Ullo-Guru bėsche nėhdże schtyrideżi lét stary. Mėjeschе wuhlo cžorne włoży a nadpadnje błėdne mjeswocžo. Wón bėsche nimomėry khrobły a zważitoz, ale nimo toho mordarz, torhacz barbar.

Wo nim powėda so, so je jako hólcżej hižo swoju młodu towarschżu z mjezom saftół, dokelż bėsche na druhebo zwhladnuła, hacz na njeho.

Mordowanje bėsche z jeho najlubschim dźełom. Jeho żakostnej wócżży njemożeschcżej niczo żiwe wokolo se widźecz. Lědma pschelutowa swojich zoburubježnikow, mandźelskich a swojej dźżeczi. Njeczłowjeske żiwjenje a mordowanje pak počzinasche so jemu wusłudzicz. Wón pschehowawsche rad w prózdnjenży. Bėsche dźeń nėtko se swojej mandźelskej a z dźżeczomaj sam. Po semrėtych towarschach bėsche telko namrėł, so możeschе bjes staroscze żiwy bycz. Nimo toho bėsche zebi sam wulke pokłady narubił. Hdyż do mėsta na hermank, abo do druhich wżow khodżeschе, bėsche stajnje pschewohlekanu a wudawasche so jako najbojaschliwschi cžłowjek. Tajke żiwjenje wjedżeschе lėta dołho. Bolizija njestarasche so dawno wjazy wo tutych rubježnikach. Ullo-Guru bėsche zebi dźeń wote dnja bóle wėżny. Tuż zwaji zebi jednebo dnja, dokelż schtoż jemu proch (pólver) wmschol, se swojej mandźelskej Oriellu, jako rubježnik wobleczeny z prózdnjenży do keżkow hicz. Khrobłe mėjeschе na thribjecze tżélbu, a dundasche tak so z kerkach. Mandźelski pósła do mėsta po jżez a pschiludi ji, so dże tu pschi lėżu na pucžu na nju cžakacz. Nėhdżeschi rubježnik khodżeschе nėtko po lėżu wokolo, so by nėkajkeho hajnika abo straznika wuhladał, zebi zatżélił a morjewbo wurubił, pschedewschém pak jeho pólver do ruki dostał.

Lědma bėsche jeho mandźelska wotezhła, tu wuhlada hižo jeho wótre wócżko wabronjenych muży, kiż so k lėżi ślizachu. Jich wobhlada zebi jażnje a rosbżudź so spżiczinje, tu jich wocżakowacz.

„Derje“, prajeschе Ullo-Guru pschi zebi, wsaiwschi tżélbu z thribjeta, „woni smėja wżesce sa mnje próch (pólver)!“

Hdyż bėchu wobronjeni blizko dosez lėżei, wutżeli dwójzy. S kóżdej kulku mori jednebo. Runje do wutroby bėsche trjechit.

Tżi bėchu hischcze. Bėchu to straznizy, kiż bėchu tu do lėża na jednebo złótnika wucžahnyli. Rubježnik pak njemėjeschе żadyn próch wjazy. Wón njemożeschе żiejo wostacz, jeli chżysche swoje żiwjenje wutkowacz. Cżi tżi pożcżinachu jeho pschesczėhacz, so bychu so nad zaftżelenymaj towarschomaj wjeczelli. Ullo-Guru dyrbżeschе so khętre napinacz, so by jim wucżeknył. Każ lischka pschedobwjaschi so pschez kerczinu. Jedyn kerk po druhim trjeschе mordarja. Tola straznizy njedachu so wottraschicz. Pschepytowachu jedyn kerk po druhim. Czasczisicho poradźi so rubježnikej, hischcze w pożlednim wokomiku wucżeknycz. Ti hodźiny dołho bėsche trjebał, prjedy hacz możeschе so njewobkedżbowany do żiwjeje prózdnjenży żmuwcz. Lědma bėsche pola żiwjeju dźeczi, zaschlyscha hižo jich khżoży a stupy w blizkosczi. Rutskhod do prózdnjenży bėsche tak z khowany, so możeschе rubježnik bjes straczha być, so jeho nichtón njenachmaka. Tu bėsche zebi wėżny, bojeschе pak so wo żiwoju z mėsta so wrócżezu mandźelstwu.

Mjenjschiny bėchu so minyle. Straznizy bėchu so pż spadczu wotstalił, abo lakachu nėhdże w blizkosczi. Kedżbliwje pożluchowasche rubježnik. Wschitko bėsche z mėrom.

Tu nadobo wuskyscha lohki ropot. Ullo-Guru nastaja jeschе wuschi. Schtó to bėsche, schtoż so njedaloko nutskhoda hibasche? Bėsche je jedyn straznik abo wrócżejesche so jeho żona z mėsta? Tu nadobo počzinasche maly Jambo płakacz. Cżeschene bżeczo bėsche hłódne a macz bėsche je hižo psched hodźinami pożledni raz cżeschiła.

Hdyż dżeczo płakasche, zaschlyscha Ullo-Guru znowa ropot nad prózdnjenżu.

„Saklate —!!“ sekesche rubježnik hrosnje a żmjertwy strach wutłócżi jemu parle nad cżołom. „Tutón mały njeblėch pschera dži hischcze mój zkhowu —!“

Napjesze napina żwoje cżuwy, ale małe dżeczo pschestawa płakasche wschón ropot, kiż bėsche żwonka prózdnjenżu

jische jenoż jenu rumnosć a na wjerdej jemi wot łopjedow pschihotowane lehwo. A tu pschepoda jim dźiwjenz dakśit listow, kotrychż pśinu a papjera bźešce zyle żołta. A schto wobšahowachu? W slamśkej rěcźi a w njelepnym pśinje bźechu to listy jeneje żony, ś njemśišcheho dźěła jenoho muzkeho na dalokich pschiwusnych w Belgiskej. W nich rospšitaŋ cźełnjenzaj, kotraż bźešcheŋ 1884 ś domišlnej zcźasej, swoje dusźine cźiwile, swoje ramotne żiwjenje na lutej we pschicźenej kupje a jenoż w nadźiji, so jeju nźekajka łódź sasko do domišlnej wosnije. Ale, każ so ś listow zónsleje wupokasa, sthorje muż jenoho dnja. Dokelż żadyn lźekaŕ k nuzu njebźeše, wumrě bórzy. Litły je śpišowak na to wšak a dźe je pschileżnje wosjewicź. Zakojeż wo żnjercz swojeho lubeho rospšituje w jenym liśe. Bźešce macź jenoho hólcźeza a staroscź wo jeho dalschi bónt jimasche jeje mutrobu. Posledni list wot 11. dezembra 1894 wobšahuje jenoż nźekotre hlowcźka. Na kuzu rźka: „Ik ben ziek." Ssym khora.) Najkerze je ześ bórzy po tym wumrjeka w staroscźi wo żnuka, kiż je żnadź wokoło 8 lźet stary byk.

Namakaneho wšachu zebu na tódź. Sdrasćićchu jeho. Bo cźahu sesna so ś cźkowjestnimi nałoźkami a waschnjeni a nalwukky też nźemśku rěcź a pśinu. Pok lźeta posdźišcho bźešce w Nźemśej a żiwjesche so pola jenoho kapitana. Wdyż jeho spišowaŕ po tśioch lźetach sasko zas w Hamburku wuhlada, bźešce żo tak pschenźnił, so jeho skoro wjazy njespośna.

China Chinjanjam.

Najwjazy wobdźiwarjow stareje Chiny ś wjeczornych krajow, to rěka skoro wschitkich Europejcow a Amerikanzow, kotrźiż poměry w tutym spodźiwnym kraju se žantźeneho nasłonjenja snaja, žu wěrili, so jeje patriarchalisky traditionalna kultura je żiwotnu makotaratśitnu hospodarśikim zasadnistwom rozwiceje a rozscherjenju nowocźasnje techniki na pschego sadźewa. Tola tonu tak było njeje. Nowocźasna technika je po puću, źebi cźi chinsku senju podcźinjowcź. S nowocźasnymi źelźanmi a maschinami wuhotowani ludo wobkniježa hižo dźenża zyle rausche kraje. Pschi dźenźnisnich njemérach w Chinje jedna żo jenoż hischcze wo to, pod kajsej kontrolu żo hospodarske roswicze mutcho bohrisheho kraja ś jeho natuśkimi bohatstwami pschewjedze.

Lźedma podółknjena ś modernej kulturu je dźenża zyła wjeczorna China, k kotrejż provinzy Kansu, Schensi, Schansi a Setschuan śtuschieja. Tam żiwi żo na 100 milijonow cźłowjekow, potajkim skoro telko, każ w połnócnej Amerizy. Ale w tutych, nimale pol tak wulkich krajinach każ Europa je jenicźka, jenoż nźekotre mile dołha żeleznica. Mźdy żu tam tak niske każ psched 100 lźetami. Koprowy kaschk, tak wjele każ żednizy dźeł naschego pjenjeska, je jenicźki pjenjes we wobthodźe. Schtyri puntky tutych pjenjes maja hódnoscź jeneje hriwny. W tśioch tutych probinzach plahuje żo pschenża a je sa tśeźinu tych pjenjes dostacź, kotreż dyrbiśch 500 metrow dalz w krejmach se śpśichimi transportśikimi pomźranji pracźicź. Wobhedźrjo wulkich młynow w Hankowje pak kupuje pschenża we Seattle a Portlandze, kotraż je sa nich po transpoze psches cźichi ozean pschego hischcze tuńscha hacź pschenża, kotruż bychu źebi ś wjeczornje Chiny pschinicź dali, hacźrunjeź móga ju tam na polu sa schtwórty dźeł teje placźiźiny dostacź, kotruż dyrbja w Amerizy placźicź. Transport je wschak broha wjeź, wobsebje we wjeczornej Chinje, hdźež żeleźnizy a wulke rěki pobrachuja, a hdźež dyrbja żo tohodła tworzy na karach wojscź a hdźež dyrbja je śwerjata abo ludźo nošnjeź. Na hlownych puczach tuteje krajiny setka puczowazy tohodła też 10 000 kulijow, kotriż dyrbja swoje wacźoki cźasto wjazy dwźli 100 milow daloko nošnjeź. Witkowanśi attache amerikanskeho póśłanzstwa w Pekingu, Julean Aunold, je njedawno woblicził, so by 800 milijonow tajkich kulijow trěbnych było, je-li bychu dźěło amerikanskich żeleźnizow dokunjecź dazyli. Tajki kuli nježe we pscherešu 150 puntow 15 milow daloko sa dźeń a dostanje sa to 11 amerikanskich centow (48 pf.). Dokelż amerikanske żeleźnizy 1 tunu sa 1 cent 1 milu daloko wjesu, je transport ś kulijami dźesacź krócź tak drohi. Po tym móżemy źebi wobliczicź, schto to rěka, so na China, kotraż je wjele wjetscha hacź Amerika a kotraż na schtyri krócź telko wobydlerjow każ Amerika, jenoż na 10 500 kilometrow żelezniznow, njes tym so dołhosez amerikanskich kolrjow wjazy hacź 400 000 kilometrow wuczinja.

Starej Khinje móże też jenoż mało pomhacź, so móże se swojimi intensiwnym po sahrodnistwu waschnju złożenym wobdźiwanju role na pschikład w Jengtse-delcze na 125 000 kśwjatych kilometrow wulkej krajinje na 40 milijonow ludźi żežiwicź, potajkim we pscherešu 320 na kśwjaty kilometer. Tohodła je tola pschego hischcze 90 ludźi trěbnych, so bychu sa 100 trěbnu zyrobu napalowali, njes tym so w Amerizy pschi modernej technizy 24 ludźi to žantźene dokonjeja a to, hacźrunjeź jenoliwy źebi wjele sa swoje żežiwjenje żada, hacź w Chinje. Wschi polnym technniskim wudospołnjenju amerikanskeho ratarstwa pak by sa to też 10 wołzobow dožałako.

Nowocźasne śwetowe hospodarstwo ma tendenzu, wschitke swojej pódźe korjenjaze kurstwo a njenjeźlnistwo swojich fundamentow wurubicź, to by je tak nowocźasnej technizy pocźiśko. S tym je wnjazanjena kriza, kotruż wschitke stare ratarske ludy pscheziwaja, njech żo nźeko jedna wo tak wulke ludy każ rusti, chinski a indiski. Najbóle wot swojeje pódy dźelili a modernej technizy pschiwobrocźili żu żo, tej schtož ratarstwo nastinża, hižo psched wójnu Zendźelcźenzjo a Amerićenzjo. S tym je dostak jendźelśi a amerikanski imperialismus pschewahu nad zuzkym druhim cźłowjestwom. So bychu żo nźeko asiatiske ratarske ludy schtitale pschećiwo zusenu imperialistikenu nadkniježstwu, żu żo dowěrili makym cźrjódam revolucionarnych wjednikow. So żo tucźi revolucionarni wjednizy w Rusku, Chinje a Jndiskej pschi tom na burstwo spjerajaja a jo we jeho starych żiwjeńskich formach schtitacź spytaju, ma jenoż nakhwilny wusnam. Tohodła njeje duch, kotryż modernu revoluziju w rauschej Europje a w Asiji wozwuja, wjazy duch ruskeho muzika abo konfuzijskeho jahrodkarja. Lenin w Rusku, każ też Gandhi w Jndiskej padataj modernu techniku, ale wonaj njechataj ju pod wumjenjenjom, so ś tym żiwoje ludy narodnu żamostatnosć zhubja. Hibanje w Chinje je potajkim wjeso narodne. Tola wono njeje jenoż narodne, wono je też sozialne. Pschiwiskowarjam Sun-Sat-jensa w Chinje każ też Lenina we Rusku spodobaja drje żo srědki modernje techniki, nij pak jeje dotalni wobknježerjo. A to je jadro zyłeho wuwicźa w rauschich krajach, so żo tamnische ludy wschitke wuczbam, ś kotrymiż żo maży w Europje a Amerizy za imperialistiski kapitalismus lóża, jako njepschistupne wopokasuja. — Na Chinu a schtó żo tam podaiwa, żu złożene wocźi zyłeho śwéta. Dźełenje żu pschećeja a żadanja, kotrychż dopjelnjenje njeje śwét wot Chinjanow wocźakuje. Budże China thmana, kapitalistiskeho ducha dobywcźerśzy wotpokasacź a tola żaso tu formu sozialneho bycźa wutworicź, w kotrejż by żo moderna technika wuwicź mohła bjes schkodnych, niczazych cźerpjenjow, kotrež żo wschudże tam pokazuja, hdźež imperialistiski kapitalismus bjes wobmjesowanja knježi?

Přilopk.

* **Kotry je ś najspěschnischim puczowanskim ptaczkom?** So ptaczki naš w kóždej nazymje wupuschcza, to drje wěmy. Ně mé wšemy hischcze wjazy, so żo nałeto zaso wrócza, je-li nébdże w chłódnej zemi abo w brusche nékajkeho kóscheńkarja njewotpocźuja. Wjele wjazy drje njewěmy. Wědomosć pak śledźi stajnje dale. Tam a żem zhonimy nécźsto nowcho. W poślednich dnjach cźitach w jednej knihy, kiż je wušły Gütka wo Helgolandźej ptaczerni napiśak, so módry brjuschk (módraczk, módra rozčka) w jednej nozy ś Egyptowskeje hacź na kupu Helgoland pschileci. Po wobliczenju leźi pak sa sekundu 17,5 metra. Rosstka ptaczerńa pak je wuhłędźika, so najspěchnischo schtórz leźi a to w sekundze 20,6 metra.

Nowe knihi.

* **„Bohu ôzaf, wón kuri!"** Bźešce we 18. lěstotku, hdyż młody bohoślowz ś mjenom Blügge w Hannowru w kschižnej zyrkwi swoje pruhowanske prědowanje dźerzesche. Hannowerskim mésćerjanam spodobasche żo jeho prědowanje powschitkownje. Ale naschi lubi méscherjanja njenótżachu ho tak bjese wschemu sa swojeho nowcheho bźaschepastyrja rosthudźicź. Blügge pschiidże njemiwjaŋ ś e Halle. W tutym méscze bźeše tehdy hischcze ś hrěchom, zo bak kuricź. Prědarja, kiż je ś horzym pschećiwnikom kurjenja, źebi Hannowerscy méscherjenjo na klětku njepschecja-

„Wón je żurowcz — ja njejźym ś jeho mandźelskej."

„Tak drje je też Ullo-Guru ś mordarjom naschejm najlepschejm stražnikow?"

„Wón to je, a by żnadź wschěch satsklił, by-li doscź próchа mél."

„A chcźeze nam sthowaŋ prósdujenjzu pscheradźicź?"

„Haj, to chzu. A to hnydom."

„Budże żo śpjecźowacź?"

„To njeumyślu. Wón drje budże wopity, każ je to stajnje, hdyż je mordowaŕ."

Oriella wjedźeschе wobrónjenych wojakow k méstnu żadawcho njeśtuka. Hdyż wojazy do prósdujenzju śtupichu, wuhladachu rubježnika na kanjenzit żeżo. S pjaschomaj sepjerasche żebi hlowu. Se schtlenźanymaj wóczkomaj hladasche prosće na mlodnichе cźełko. Rubježnik njebźeše żo wopit, źiwój mordarśti lóśeht njebźeše we wohnuwym winje samuik. Wschon lóśeht bźeše thubik. Ullo-Guru bźeše na żnjercz strózby. Sméwon dasche żo sajcź a śputacź, ś ani cźłowjekom żo njesthpjezowasche.

Schésć dnjow na to wotcźachu jemu w Neaplu hlowu. Rubježnikowa żona pak bźeše wot tuteho cźasa thubena. Neapolske wobydlerstwo pak rěcźeche hischcze dołho wo hrajichnym rubježniku a jeho wotprawjenju. Lěta pośdźišcho hałe wuhłysche Neapel sałe powěsć wo njej. Wjele ś nich dałoko Neapla bźehu prosćerku ś dźěcźom trjechili. Wschudże powědasche, so je Oriella, mandźelska wotprawjeneho rubježnika Ullo-Guru a so je rjana holza pschi njej. Geta, kiż bźeše wumożika se nanowych ńśtśinskich rukow. Makeho bratrika a thnka Jamba je żurowcz rosbił. Kóżdy wérjeschе starej prosćerzy a żmili żo nad njej ś bohatymi darami. Rjana dźowka pak bźeše k dźiwadłu a staraschе żo sa żiwoju macź, hacź do jeje żnjercze. Gera dołu źebi runje tajke hłakne mjeno, każ jeje nan.

Ullo-Guru sadźerźuje wbohemu dźećatku hubku — a nétko śkhyśi, so żu straźnizy zyle bliźko. Hara bojesche żo, so żo jim tola poradźi, nutskhód do prósdujenzjy wušlędźicź.

Tu pohladnje na swoje małe dźećatko. Tu widźi, kak tam pok mortwe śtleninje. Tu wsa ruku wot hubicźi. Małe dźećatko pocźinasche sasko dychacź a po krótkej thwilzy płakasche sasko znowa. Tu roślobi żo żurowcz tak, so żwoje zakoćeze dźećatko hrabnje a do skały cźišnu. Mjeche koscźiczki roskamachu żo każ schkleńza.

Żadawje saseli — tu — hischcze pośledznje hibnjenje w mlodym cźełku — zastupi jeho mandźelska do prósdujenzju.

Pośdże, pschepośdże, bźeše hischcze pośledni zakoćicź swojeho dźećatka zaśtychcźak. Bléda każ cźeło hlada prosće na njecźłowjesteho nana, swojeho mandźelskeho.

Oriella pak njeleźi. Nétkotre njenśichiny wudźéra tak na krwawe cźełko. Potom wopuschcźi prósdujenzju — njeleźi, njeleźi a hdyż bźeše ś prósdujenzju wusthupiła, pocźinasche płakacź.

Hodźiny pośdźišcho śtojeshe bléda, khudusczy sdrasćena żónska psched wyschej radu w Neaplu. Wócźzy jeje bźešchej żyłnjotej. „Schtó żeze wy a schto chcźeze?" prasćha żo wuzuje mésćerjanzki rada.

„Schtó ja żym, to waż niczo njestara", wotmolwi wona krucze. „Schto ja chzu? Chzu wam Ullo-Guru wudaćź, pośledniego rubježnika, kiż w potajnej prósdujenzju pola Neapla żydli."

„Schto? Ullo-Guru? dawno hižo myślachmy źebi, so je śhubjeny runja tym druhim, Ullo-Guru je hischcze żiwy?"

„Tak dołho, doniż jeho njepscheradźu."

„A kak pschinóśeze k tomu, jeho pscheradźicź, śeze żnadź jeho mandźelska?"

„Wón je żurowcz — ja njejźym ś jeho mandźelskej."

„Tak drje je też Ullo-Guru ś mordarjom naschejm najlepschejm stražnikow?"

„Wón to je, a by żnadź wschěch satsklił, by-li doscź próchа mél."

„A chcźeze nam sthowaŋ prósdujenzju pscheradźicź?"

„Haj, to chzu. A to hnydom."

„Budże żo śpjecźowacź?"

„To njeumyślu. Wón drje budże wopity, każ je to stajnje, hdyż je mordowaŕ."

Oriella wjedźeschе wobrónjenych wojakow k méstnu żadawcho njeśtuka. Hdyż wojazy do prósdujenzju śtupichu, wuhladachu rubježnika na kanjenzit żeżo. S pjaschomaj sepjerasche żebi hlowu. Se schtlenźanymaj wóczkomaj hladasche prosće na mlodnichе cźełko. Rubježnik njebźeše żo wopit, źiwój mordarśti lóśeht njebźeše we wohnuwym winje samuik. Wschon lóśeht bźeše thubik. Ullo-Guru bźeše na żnjercz strózby. Sméwon dasche żo sajcź a śputacź, ś ani cźłowjekom żo njesthpjezowasche.

Schésć dnjow na to wotcźachu jemu w Neaplu hlowu. Rubježnikowa żona pak bźeše wot tuteho cźasa thubena. Neapolske wobydlerstwo pak rěcźeche hischcze dołho wo hrajichnym rubježniku a jeho wotprawjenju. Lěta pośdźišcho hałe wuhłysche Neapel sałe powěsć wo njej. Wjele ś nich dałoko Neapla bźehu prosćerku ś dźěcźom trjechili. Wschudże powědasche, so je Oriella, mandźelska wotprawjeneho rubježnika Ullo-Guru a so je rjana holza pschi njej. Geta, kiż bźeše wumożika se nanowych ńśtśinskich rukow. Makeho bratrika a thnka Jamba je żurowcz rosbił. Kóżdy wérjeschе starej prosćerzy a żmili żo nad njej ś bohatymi darami. Rjana dźowka pak bźeše k dźiwadłu a staraschе żo sa żiwoju macź, hacź do jeje żnjercze. Gera dołu źebi runje tajke hłakne mjeno, każ jeje nan.

Nowe knihi.

Symne dny w julizu mója strachosćeźbne hlowy napjelnicź ś mrtźu, so żo pschichodny lodowy cźas bliźi. S tym derje trjechi, so wobkedźbowanja hódnej dypkowroscźi a pobyćka „Maleho Brockhausa" tharża żobu pschidźe, kotraż pokaże połnócnu Némsku w lodowym cźasu. Tehdy pschichwatnyche dałoki kraj ś połnócnym a rauschim morjom tołsty łód, kiż bé żo je Skandinawiscze k nam śeśuwał. Geologiski wujeńe, njeje hischcze zpschedchłow, so w źnjedrnej Europje lodowy cźas knježeśe. Bé żamo hižo wjazy lodowych cźasow a schtó je sajimawe, cźłowjek bé hižo telo źwędk. Na kromach tajzeho łodu, hdźež zynje rěi nasłachu, wjedźeschе njemérne hontiwinke żiwjenje. K tehdomnischim śwérjatam śtuschieshe też dźenża zyle wotemrěty Mammut. Powostanki ś lodowego cźasa żu żamo we Afriży namakali a njeje njemózno, so żo pola naš jako tajźi cźaż wrócźi. K śwérowanju pak na to prajicź, so żo tu wšło wo lětitybazy jedna. 3. pobnjka „Maleho Brockhausa" je ześ hewak w pśinje a wobrasach sajimawa a pokaże, so w njej praktiśe żiwjenje runje tak ś zwojemu prawu pschinóśe każ wědomoscź. Naschim cźitarjam, kotriż żo na „Mały Brockhaus" hischcze sapitali njejźu, móżemy jenoż porucźecź, so bychu źebi lépschimy tuńscheje sapśinjeseje płaczśimy śwésćili, ś cźemuż je jenoż hischcze nékotre njedźele cźasa.

Listowanja.

G. M. Piches dźělenje mandźelstwa je wore roswjesane. Tak sastanje shromadźe wobsedźeństwo samo wot żo a żona dostanje swoje samożenje wrócźo, śe wschoje, schtó winu na roswjesanju mandźelstwa ma. Kólasanje sa tajke mandźelske dźělenje némśki sakoń njeznaje. Schtóż nétko dźěcźi nasmja, dha wostann tute; od starschiskich mozy nana. Je jenoż jedyn dźěl jako winowath wuprajeny, dha swostanje staroscź wo dźěcźi njewinowatemu dźělcź. Staj pak wobaj winowataj, dha pschisłuschi macźeri staroscź wo dźowki hacź do wolnołetnosće a za hólzy jenoż hacź do schestego lěta w dalschich lětach ma so nan wo nje staracź. Sastaraczeński sud (Vormundschaft) śmé pak dla wożebitych winow w sajimje dźěcźi hinak postajicź.

Směški.

** **Hornzežiska schtka.** Mały Jank běži kedźbliwje na drohy, w rukach hornzežiśku schtku njesho. Tu trjechi żeho dwé lécze starschi towarišch. Wonaj rěcźitaj tole. Wjetschi: „Dyrdju bo schtkě storcźicź, so cźi ś ruki padnje?" Mjeńschi: „Spytaj tola!" Wjetschi: „Hdyż do njeje storcźu, padnje dele a rosbije żo a ty dostanjesch domu pak. Tak, dyrdju storcźicź?" Mjeńschi: „Spytaj tola!" płe mérnje. Wjetschi: „Njerosshnjowaj mje. Prajiśchi mi to hischcze junu, tak to cźinju." Mjeńschi: „Spytaj tola!" Wjetschi storcźi woprawdże do schtkě, so k jeni padże a żo rosbi. Mjeńschi pak steji pschi cźejowach a śméje żo. Wjetschi (mjerzaŋy): „Nó, cźehodla śmjeśesch żo tak schibśale? Twoja macź żno cźe pschebije, jeli zhlu schkłu saso njepschinjeseśesch!" Mjeńschi: „To njebodyha nascha schkła. Tutu schtku je wascha macź naschej macźeri pożcźita a ja bźch na puću, schtku twojej macźeri wrócźicź!"

** **Mudry żudnik.** Jendźelski żudnik lord Fremlin piża we swojim żiwjenjopisu sćekhowazu naležnosć, kiż mějesche rosżudźicź. Psched żudom storjesche wjetschi hólz wo sarunanje schkodu, kiż bźeše pschi nejhoju na elektrikej żeleźnizy pocźepił. „Nétko rokaj ras," tak wyšoko możesch hischcze ruku zběhnycź", wopraschа żo żudnik. Hólz zběhny ruku hacź do ranjenja. A nétko potaj mi, tak wyšoko możesche ruku do njesboża zběhnycź." Tu zběhny wobej swojej ruzy hacź k wuschomaj. Zelerniza njetrjebośche jaśo junu żana sarunanje saptacź.

pschepytowanskeje **jatby pyschczichu. Kumann je wotajkne** hamowordarstwo wobeschok. Hizo dopołdnja na tamnym njesbožownym dniu je symtak sebi s britwoju hibik pschesrěsnyč. Tak maju snajmjeńscha wbohe sawostajene dźěći hischcze mać, kotraž budże so sa wopuschczene kurtala starać. —

S **Bukez.** Plestrowanske dźěła na tudomnej statnej dróhi budu so na nowy tydźeń stónčeć. Tola wo wšy maju so hischcze wschelake druhe porjedźenja stać. Gmejnska rada je wobsamkła, zeź hischcze tak mjenowanu a historisku znatu kowawu hašu pschi Kerchowskej muri plestrować dać. Hižo su k tomu wulku hromadu kamjenjow nawohnyli. Zeź wschelake semine dźěła su hižo sapoczeli. Na jenym městnje budże haša wo něschto schérscha. Wjacy tydźenjow so minje, prjedy hacź so dźeło skónči. Tak dołho budże na tannej haši wschon jědny wobchad sakazany.

S **Koporz** pola Bukez. Wulka srudoba potrjechi žiwobyu tudomneho wolijowego tołczerja Artura Hoefera. Po krótkej, ale cježkej chorosći wumrě pondźelu wječor mandźelska prjedawdźineho wobdźěrjenja tamneje woljowe tołczerje. Wona bě w Budyschinje powschitkownje derje znata. Na 40 lět dołho tu na wikach Koporczanski wolij pschedowasche.

S **Holbina.** (Kedźbu pschi kulowatych pilach.) Tžeško sniesboži tele dny tudomnemu ratarjej Hanžu Bergmannu pschi rězanju drjewa na kulowatej pile. Kruch drjewa wotlećza jemu do brody a jeho s tym chětro skali. Lěkar dr. Wenka z Habrachczicy jemu hižom ranu sašiti.

Se **Spytez.** Dobromólna wohnjowa wobora založì so sańdźene dny w Lorenzez hoscenzu w Spytezach a to we pschitomnosći knjesa Weineka ze Semitz. 40 muži so jako hobustawy sapisbačin. Psched krótkim tu nowu zukowu kupichu.

S **Nowoje Wjeski** pola Suborničzki. Ssobotu dopołdnja wukryi wohenj pola tudomneho žiwnoscherja Meltki. Domske a hródź so do cžista spali. Zeź hródže žuboda Kulki so wotpalichu. Meltzyh so jena wowsa žobu spali. 7 žykawow bě k wohenjej pschijěło. Suborničanska bě prěnja. Bukosinczanska druha a Barczanska tsjeza. Kak je wohenj nastał, njeje nam znate.

S **Njedźichowa.** Daloko a schěroko znaty zychtikryjerski mischtr Kunanz tele dny tschichtkryjeršte dźěła na tšešche asžijinege schkleńczerinje wukonjesche. Pschi tym padny tak njesbožownje, so bě hnydom mortwy.

S **Wětroschowa** Sandźene dny njesboži na tudomnym powórnischczu nekaby muzyki s tym, so pschespěchnje z cžaha wustupi. Cžah jeko 7 mtr. daloko wot so wjerchny. Mějesche hischcze sbožo, so so jemu pschi tym hischcze hórsche njesboże njesta. Tak jenu z trochu rosthorhanym wobleckom a frontjenej nohu woteńdże.

S **Wósporka.** Pschichodnu pondźelu 27. julija budu so tu powschitkowne skótne wiki wotmišowacz.

S **Wósporka.** Njedźelu wječor w tudomnym tak mjenowanym Sérjedźnym mlynje wobeń wudyri. Starscha žona bě z pomocu elektrikeje platy schaty prajowała. Zyhelnicžka na blido stajiwschi, dźěsche do jsiwy. Bě pak sabyła elektriki rynd sastajicz. Zyhelnicžka blido pschepali. Sdźiwobna w samknym domje bórzy kur sacza. Hnydom wohnjowom woboru na pomoz sawołachu. Prjedy pak hacź tuta pschijidże, poradźi so druhim ludźom, wobeń hischcze w prawym cžasu salecz. Tutón podawk nawolmja naš sazo ke kedźbnosći. Nichtó njemóc, kak rynd by wobeń nastanje. — Pschi posledniu ludliczenju je so we Wósporku naliczilo 1285 wobydlerjow. Zako posledni raz lud liczachu, naliczichu 1212 wobydlerjow.

S **Warnocžanski.** Wěsty Warnocžanski wobydleŕ chyzicze sebi schiju pscherěznyč. Jako bě khwilku z tuhym nožom wokolo krka rězał, dosa snano sazo lóscht k žiwjenju. Jemu schiju zawobalichu. Druhi raz jemu snano wjazy na samowordarstwo njepómóže.

Naši česćeni čitarjo w Klětnjanskej wosadze dostawaju wot 1. augusta „Serbske Nowiny“ přez dowěrnikow hišće na dnju wudaća a njetrjebaju sebi je wjacy na pósće skazać.

Naši dowěrnicy su:

za Jamno, Klětno, Košla, Wolešnicu:
knjez Bergan w Jamnom;
za Dyrbach: Hańža Rjekowa w Dyrbachu;
za Wylemocy, Wósliču Horu a Krynheley:
knjez překupc Hermann Kasper we Wylemocach.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

S **Wojerez.** Tudomny Kortez młyn w Halschtrowinym dole, kotryž njedaloko Lutow-Erika leži, je so z mučenym pschejadźowanjom na hórnikse akzijowe družstwo pschedał a to za 57 000 hriwnow. K młynej pschijětuschcha hischcze hospodarstwo a korczma, zahroda a wobkhod z poźiwnoscjemi a pizewodlami.

Se **Spahl.** W prjedawdźinich létach stajnje baczon se žiwojej žiwóžbu do nascheje wjsy pschicžahny. Nětko mějesche snano nětkotre léta próžninu, dokelž wjazy njepschicžahny. Létsa sahnědźi so sazo na bróžni ratarja Kótrika.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru 21. julija 1925.

Wežerawschke kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,795
1 jendželski punt	20,39	100 cžeškosł. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,46	100 pólsk. markow	79,60

Efektowe kursy so wežera na Barlinskej burzy powjatkownje sepisachu. Statne a wójnske pożčonki swoje dotalne kursy tóhma sakhowachu.

Na produktowych wikach drje pschenica swoju placžiznu sachowa. Nowoje rožći wjese na wiki pschidże. Ta tohodla trochu dese srasy. Jeczmjenja bě wjele na wistach. Wowsk wostawi žadny a tohodla na placžiznu dźiwi. Pschenicžna muka je žadna. Mjanoje muki bě dosć na wistach, ale kupzow njemócjesche. Wežera placžesche zenkow

w Drježdźanach

pschenicy 13.65—13.90 rožći 11.25—11.50 nowoje 10.90—11.15 jeczmjenja nasymsk. 9.90 hacź 10.50 wowsa I 12.50—13.— II 11.25 12.45 hr.

w Berlinje

rožći 9.70—9.90 jeczmjenja nasymsk. 10-10.75 wowsa 12.40—12.75 hr.

W termijnowym wikowanju:

pschenicy 13.50—13.42 rožći 10.37—10.42 hr., wowsa 9.47 hr.

Na pschedań:

Kolo, mužaze, w Budyschinje na Mättigowej dróhi čo. 111.

Slomu, knjezi dwór w Dažinku.

Sso pytaja:

Pjekarski, kotryž je jutry wuwukny, Sarjenk w Khróšcžizach.

Mańkał, w Budyschinje na Seminarskej hasy čo. 9.

Dźěłaczkeři, w Budyschinje na Mužakowskej dróhi čo. 13, — Heinlein w Budyschinje, — Zimmer, na hornjocžišku hasy čo. 15, — Krajnoskawska wyschcha schula w Budyschinje.

Kupicz pytu

Kanja, žyłneho, Prost w Hrnbocžizach, tel. 1378.

Placžizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zalo a wotlowe šmule wo tunu abo 1000 kg, jowsk 100 kg, wlacžizny wo tutej hriwnje.

	20 7.	18. 7.		20 7.	18. 7.
Pschenica	—	270-275	rapk wožuschi	15-16,00	15-16,00
rožla	—	214-218	poch. metasa	9,75	9,75
nalst. jeczmjen	200-215	200-215	seradella	13-15,25	13-15,25
nal. jeczmjen	—	—	běrnage trožli	22-25,50	22-25,50
wowsk	248 255	248-255	bury	24 26,00	24,00-26
Hdurisa: Maisk	216	—	woka	26-27,50	24-27,50
pschenczn. mu'a	33 36.0	33-36,50	lany wožuschk	21-23,20	21-22,20
rjana muka	31-31 75	30-32,50	módre lupiny	12-13,00	11-13,00
pschenicz. wotr	12-12,20	12-13,00	otte lupiny	15-16,50	14-16,50
rjane wotruby	13-13,50	13-13,50	synno, 50 kg	3,40-4,00	3,40-4,00
trapk	340-350	340-350	synowa, rjane	1,00-1,45	1,00-1,45
lune synnjo	385-390	385-390	„ pschenk.	0,90-1,30	1,00-1,30
broch	25-26,50	25-26,50	„ wowsowa	0,85-1,20	0,85-1,20
pjelusch	23-26,50	23-26,50	„ jeczma	1,00-1,40	1,00-1,40

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Mało kupzow, wjele žita, pschedewschim rožli. Tendenza hlabscha, wotčzakowaza.

Dop. ¾12 hodź.: Wiki jara měrne a bjes žiwjenja. Tendenza: muczna.

Drježdźanska burza.

Pschenica	273-278	**běrnage trožli**	28.00-28,50
rožla	225-230	**pschenicz. wotruby**	13,20-14.00
nalkitni jeczmjeń	240-255	**rjane wotruby**	14,40-16,00
nasymski jeczmjeń	198-204	**pschenicžna muka**	38,00-39,50
wowsk	250-260	**rjana muka**	34.00-35,50
cžešwjenz hlecžel	225-255	**woka**	28,00-29.00
rapk	320-340	**pjelusch**	29,00-30,00
kukuriza (Maisk)	220-225	**broch**	30,50-31,00
ſuche trubowcži	12-13,00	**zokrowe trub.**	19,00-21,00

Placžizny rěsneho skotu na Drježdźanskich skotnych wikach.

20. julija 1925. Placžizny po zentn. a ſt. hriwnach.

Skótne druzyny a wojnamjenjenje.

Bowy: 171.

Polnomlodźane, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnosće hacź do 6 lět	58-62
Młode mjasne, njewukormjene, starsche wukormjene	48-54
Mjenje wukormjene młode, derje pjewane starše	38-42
Mjenje pjewane wschich starosbow	30-34

Byli: 174.

Polnomlodźane, wukormjene, najwjetšcheje rěsneje hódnosće	59-63
Polnomlodźane, młódše	52-58
Mjenje wukormjene młódše a derje pjewane starše	41-48
Schpatne	30 40

Jałowy a krowy: 260.

Polnomlodźane, wukormjene krowy najwjetšcheje rěsneje hódnosće	59-62
Polnomlodźane, wukormjene jałowy najwjetšch. rěsneje hódnosće hacź do 7 lět	52-56
Starsche wukormjene krowy a derje wukormjene młódše krowy a jałowy	40-48
Derje pjewane krowy a mjenje pjewane jałowy	30-38
Mjenje a schpatnje pjewane	22-26

Cželata: 684.

Najwjetšche wukormjene	65-70
Mjenje wukormjene a tołste wot zyna	58-64
Schpatne	50-56

Mowzy: 811.

Młódše a starsche wukormjene	55 60
Starsche wukormjene	44-50
Mjenje wukormjene (Merzschafe)	30-40

Swinje: 1790.

Polnomlodźane, wukormjene, wotbitych rasow a jich křižencjow, hacź do 1½ lět stare	83-83
Wukormjene	84-86
Mjechne	78-80
Schpatne	76-77
Manzy a kunbrosy	66-76

Wjeršcze klepotajo zhladuje hordże je swojej zonu, kujeni bacžonowej a tśjowi młodymi na nimorkhodźazych.

S **Hojnja.** Swinjazy mór je wudyril pola jenoho žiwinzeja tudomneho samtarja Mérczina Hauptwogla.

Se **Jarowa.** Sańdźenu sobotu popołdnju z-sydźeštaj na tudomnym żelesnišćinu pschekhodże na statnej dróhi mjes Jarowom a Sommerfeldom auto a cžah do sebe. W auće pschedźachu wjednik a hischcze dwaj druhaj knjezaj. Wjednik auta a jeho mjeńcžel pschichaj tu zyle njesnataj, dokelž běchu z Magdeburga. Kacžrunjež mótżachu dróhu dosć pschewidźecz, tola do so srašnych, dokelž na pschekhodże žaneje sawjery njeje. Pschéknyl dźěl auta so hnydom wobschkodźi. Wjednik je jara cžežko rani. Jeho do Jarowskeje khorownje dowjesechu. Jedyn z tamneju, kotryž sady pschedźachu, z auta wuskocži. Też tamny je ranjeny. Kacžrunjež bu żelesniška cžara hnydom tam derje pschestorjecz, mohła so tam hischcze na dróhi sawjera pschiwabicz. Psched někotrymi létami snjeschoji tam sapschoji, pschi kotrymž wobsedźer finjerez namaka.

S **Kalawy.** (Njebrajcže z pištołu). Cžasto hnyž hižom naschich cžitarjow na kedźbnych jeźinili. Mnohy pak tutu strašchnu hru hischcze pschezy dosć njewobkedźbuju. Jenicžki hyn jeneje tudomneje žiwóžby pschińdże tele dny do hmjertneho stracha. Wěsty wuczobnik polskeješche žiwojenu pschecželej pištołu, kotruž stajnje natykanu we khołowolej kapšy nošesche. Tón žebi ju wobhladowasche. Na dobo pak je pištołu wulšeli a trjechi tannemu do wutrobje. Kulka we wutrobnju tcžazy wołta. Snjesboženeho hnydom z automobilom do Khoczebuskeje khorownje dowjesechu. Tam jemu kulku z wutrobnja wotstronichu. Z zyka je njerofum, so so malokětnym tajke strašchne bróńe pschedawaju. Wjele njesbožam ly so z tym sadźewalo.

S **Lubanja.** We tudomnych lěšach sańdźeny tydźeń wjele prawakow nadeńdźechu. Hriby su létża mało cžerwje. Tuthwilny cžopty cžaš wobeńe hribarjam howi.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Wežera rano w Danzku torpedowa łódź rozbuchny. Wolijowe dny so sapalitwschi rozbuchnjenje zawinowachu. Jedyn maschinist a tśeći staj najžerje morjwaj. Wobžadka łódże porzerpi pak cježšche pak łójsche zranjenja.

*

Dźenża dyrbja so 63 000 dźěłaczerjow schlesiskeje tekstiloweje industrije wušamknyć, je-li so dźěłaczerjo strajkowacz njepschestanu.

*

We Saarskej krajinje hotuja so hórnicy strajkowacz. Postajene połnowótženje mjdy we 5 proc. je jim pschenadne.

*

W Cžešłoslowakskej so mětaczuje 32 000 narodźa, 19 000 wumrěja a 3318 mandźelstwow so wuswjeczja.

*

Slawny cžeški moler a hudźbnik Kuba je so do Južnoslowjanskeje podał. Tam je sa krótki cžaš pschez 3000 njesnatych južnoserbskich narodnych pěsnjow nahrał. Bohata kultura! Zdyl wulki němski lud ma jenoż něschto pschez 6000 narodnych pěsnjow. Khudnischka kultura!

*

Pola Scapa Flow podnórjenm němsku flottu Zendželcženjo saho sdźěwaja. Wóndano su jaho torpedowy zanicžak z wody wuczahnyli. W blišchim cžasu hotuja so, dalšche 11 łódźow sdźěłaczyć.

*

Wulkomocy su so pjecza dla Chiny dojednale. Wone chcedza so sjenz a sjhromadnje wuradźowacz, kak mohło so dalschim njeměram zadźewacz.

Jězba do Krknošow.

(Riesengebirge.)

Wot cžasa, hdyž je żelesniza w rukach privatneho towaršstwa, sda so, so bóle na wobłhod dźiwa. Tak je so tež wobkhadne sarjadnistwo w Torgawje pod wjednistwom kn. knjezeršćeho radź. dr. Rittera rosšudźiło, dwaj wobsebitaj jězbaj do Krknošowa w tutym lěcže jěsdźicz dacz. Prěnja jězba wotmě so na Boże stpicze na jedyn dźeń a druha 11. a 12. julija (na njedźelskli jězdźaj). Wobsebity cžah z pschisamknjenjom z Eilenburga a Torgawje wopuschczi w nozy w 3 hodź. Falkenberg a sasta na nimale wschich stajiwach Khołwjurstleje cžary. Na jězbje wobdźělischtaj so jako pschewodźerjej kn. wyschschi assessor Frohmann a kn. wobhl. ass. Müller z Torgawskeho wobkhodneho hauta. Na jězbje wobdźěli so na 800 wožobow, z kotrychž bě žebi 476 łožowe kharki do cžasa stasało. Też wjele Sserbow so na jězbje wobdźěli. Po puczu žkyschachmy tež herbste pěsny. Dale wobdźělichu so wschelake schule. Kacžrunjež bo wjedro i woprška najlepsche njesdasche, je na woběmaj dnjomaj tola do deschcza njeda. 11. julija dop. w 9 hodź. dojě cžah do Hirschberga. Tu dźělichu so puczowazy do dwoju dźělow. Dźěl jědzesche dale do Schreiberhawa a sjuhk puczowaschе pyches Krumhübel bo hór. Pschijědźejuschi do Schreiberhawa, do najwjetscheje wžy Němskeje, nastupi kóždy pucz na wjerschk horow. Naprjedy pschindźechu nimo Josefinineje hěty k stawnemu wodopadej (Zackenfall), kotryž napołdnja sticzi 27 metrow hłuboko padaza woda. Po wósmym puczu dale pyches rjany lěs dozpěchu sa hodźinu nowu Schlesyšku hětu. (1195 metrow). Dale wyschce sticzi so wulkotny napołdnja do Schreiberhawskeho dola. Bórzy dóndźechu k Zórkam Lóbja, k Lobjowym kukam. Njedaloko padaju wody Lobja we wulkej schérokosći do hłubiny. Schtwórcž hodźiny podźischo dóndźechny k nowemu wodopadej (Pantschefall), wot kotrehoż mějachny krasnu wuhlad na dol Lobja. Wot tuhy wjedźesche nas kamjenjaty pucz k hěcze žněhowych jamow (Schneegrubenbaude). Wona leži 1490 metrow wyšoko. Jej k nohomaj wupschestrěwaju so žněhowe jamy. Tu leżeschе hischcze we wschelakich kutach žněh. Na jenem městnje hischcze 2 metraj wyšoko. Wulki dźěl puczowazych we tutej hěcze pschenozowa. Pschewodnym sastojnikam njeběchu wschelake cježkoty sakutowane. Tola woni wschu najlepsche pschewinnychu. Kacžrunjež někotry puczowazy je swo-

jm nozlěhowu spokojnu njedź. S nowa wokschewjeni puć swachmy rano w 6 hodź. jako prěnja czrjódka dale, pisches wulke koło (1509 metrow) ſ 5 metrow wuſokej tafli dźěžowej Wylhelmej I. (tafla pak je wotſtronjena). Puć dźěžowy wjedźeſche naſ dale dele a ſaſo horje k wulkej „Sturmhaubje“ (1424 metrow). Srěbanu podobne granitowe rozpadanki pyſcha wſeſchk. Nimo holczaſych a muzaſych kamjenjow pſchiddźechmy do Pětroweje hěty, kotraž leži we cžeſnej ſemi, (1288 metrow), cžinješche na wſcheſch puczowanych pſchijomny faczijſchcź. Wot tudy wjedźe kražny lěſny puć k Spindlerowej hěcze, kotraž je też wot puczowazych jara wobluđowana. Wokoło hěty ſu paſtwiſchcza, a ſamo zawita tu jězdźa. Dale wjedźe naſ puć ſaſo horje a ſ polnozy makeje „Sturmhaubu“ k pryuz Heinrichowej hěcze, (1410 metrow). Pſched tutej wupſchestrěwa ſo na kromje leżany wulki hat, kiž je dołhi 551 metrow, ſchěroki 172 metrow a hluboki 23 metrow. Wjele rjeniſcha leži pſchi tajcej ſeſonazy mały hat. Tón je 220 metrow dołhi, 150 metrow ſchěroki a hacź 6½ metrow hluboki. S tſjoch ſtron ſ wyſokimi ſkalnymi ſcženami wobdata (hacź bo 170 metr. wyſoko), leži mała hatna hěta. Pſchiwjedźech na „Koppelphau“ a maja pſched ſobu Sněžiſchku (Schneekoppe). Wona je 1605 metrow wyſoka. Ma 2 hoſcenzaj, wjedrarinju a mału katolſku kapalu. Jow jenoż małko dujow wob lěto cžane wjedro kuježi. Je-li maja puczowazy ſhoźo na tajkim dnju tam pſchińcź, maja kražny napohlad do dalokeje doliny. S wjetſcha je wjeſchk hory do nuhy ſawalenu. Puć ſ hory pyſches „Melzergrund“ je naſkražniſchi. Tak dźěchmy też my tutón puć. Po 2½ hodź. do Krumhülzela dóńdźechmy, wěſo jara ſprózni ale też na ſantune waſchnje wotſchewjeni ſaſo domoj.

S kóždeho exta ſłyſchachmy, ſo je była jěſba wopraudźe ſajimawa. Pſcheje ſo, ſo bychu ſo cžaſcžiſchco tajke wobjezdźe jěſcy ſrjadowale. S tym ſo też khuſchim ludźom mózneſcź k tajkim wulětam dawa a nětkoružkuliž khuſchi ſo ſkđi zad kžaſnoſcže ſenje wobſkładał. Mněmy tohodla, ſo prawje cžinimy, hdyž twjednjſtwu ſa tuto pſchedewſaſce a drje też w mjenje wſcheſch wobdźělnikow naſch dźak wopraſimy a ſ dobom też pſchecže, ſo ſo na pſchichodnej wobjebitej jěſcy hiſchcže wjazy puczowazych wobdźeli.

Ze susodnych a dalšich krajow.

S **Rychbachа.** Cžeſke njewjedro cžehnjeſche ſaúdźeny pjatk pſches Rychbachſku wokolinu. Se ſtyknym ſlimkom popławichu ſo ſa krótki cžaſ hona a pucže. W ſuźodnym Mengelsdorfe dyri błyſk do brožnje žiwnoſcžerja Wilhelma Fiola a ſapali. Haczrunjež bě Mengelsdorfſka wohnjowa wobora hnydom k rukanj, ſo brožnja tola bo cžiſta ſpali. Wjele žyna a ſkonu, kaž też nowa młócžaca a motor ſo ſobu ſpalichu. Skoda je nimo měry wulka.

* S **Drježdżan.** Sźmertne njeſbožo ſtu ſo tele dny we Drježdżanach na rózku Khěžorſkeje, Antonoweje a Lipikowſkeje dróhi. 50 létny dźěłacžeŕ Robert Böger jědźeſche je ſwojim koleſom po dróſy a ſrazy bo cžežiſchu automobila. Auto jeho poraſy. Wón ſo na hłowje cžežko ſrani. Krótko po tym wumrě.

* S **Kamjenicy.** We Schmonowje pola Kamjenicy wudyri tele dny w tamnej pſchadowni wulki woheń. Tam ſo wotpadki wſchelakeho pſchedźenja ſapalichu. Woheń nadeńdże we wulkich balnotnych ſkładach hnydom doſcź zyroby. Dwě wulkej twarjeni ſo hacź na murje ſpalichcźej. S wulkim napinanjom Kamjenicžanſkeje wohnjowe wobory ſo poradźi hłowne fabrikſke twarjenje wohnjej wobroćź. Pódła wulkeho dźela ſkładow ſo też wjele maſchinowe ſobu ſpali. — Sandźene dny w Kamjenicach w jenym bydlenju na Derothejſkej dróſy cžeſkeho nutſkamarja Waltera Franku ſojachu. Franku polizijna wyſhnoſcź hižom léta dołho pyta. Kaž praja, je wón wjazy hacź na 100 nutſkamarſtwow ſkucžił.

S **Lipſka.** (Cžeſke automobilowe njeſboże.) Fabrikſki wobjezdźeŕ Bäuſch ſ Döhlahwy jědźeſche ſe ſwojim automobilom do Merſeburga. Pſchi jenym żeleznińſkim pſchekhodze ſraſy do murje. Automobil ſo cžežko wobſchkodźi. Bäuſch ſo hnydom mórí. Jeho pſchewodnik, kiž tažneho radźeła Schelle w Schladebachu ſobu nop rosrafy. Wjednik auta ſo ſ łobka ſrani.

* S **Wrótſkawja.** Cžeſke rosbuchujenje ſta ſo tele dny we Wünſchelburgſkej ſkale pola Wrótſkawja. Tam 35 létny dźěłacžeŕ Welz a 20 létny ſkałaŕ Alfred Faſchka rosbuchadła k rosbuchanju kamjeni natykowaſchtaj. Jako jedyn rosbuch njewutſěli, dźěſchtaj wobaj ſa dwě hodźinje ſa pſchicžinu pohladać. Tu ſo ſta njenadźiwy žyłne rosbuchowanje. S tym ſo dźěłacžeŕ Faſchka cžeſko ſrani. Wo ſebje hroſy ſtrach, ſo ſujeſbożeny wo widźenje pſchińdże. Welz ſo na ruzy khěrvo ſrani, ſo dyrbjachu ju jenu wotewjeſcź.

* **Se ſarliwoſcže ſwojeho pſcherzeła ſatſělił.** W ranſchinu dźelu Barlina muzźſkeho cžeſko ſranjeneho namakachu. Jeho do khorotnje dowjeſechu, hdźež bórſy po tym wumrje. Jako mordarja ſajachu jeho pſcherzeła, kotryž bě jeho ſe ſarliwoſcže ſatſělił.

* **Lětadło ſ powětra padło.** Lětadło, kotrež je reklamu ſa rataŕſku wuſtajenju w Miningen pſches mjetanje lětakow po zyłej Duringſkej pſchewjeſał, je w błiſkoſcži Schleuſingen ſ powětra padnyło. Jene lětadło ſ Kaſſela ſe dalſchu reklamatown ſłužbu ſa wuſtajenju pſchewſako.

* **Wulke paduſchſiwo na drazce.** W Greizu pſchiběraju paduſchſiwa pſches wuſtajenje. Kaž bo ſda, je pſchi tym zyła zwóła pſchi dźele. Pſched nětkotrymi dnjemi pokradnychu w jenej tworni ſa wjazore tyhaj hriwnowe draſtowe płaſu. Tutón płat namakachu nětko na Plawenſko-Gerraſtich honach.

* **Cžje wotprawjeny byeź.** Rubježny mordaŕ Otto Leeſt, kiž je dla ſamordowanja wiłowarja ſiſtowych ſnamkow Hamburgera, wot pſchiſaženeho ſuda k ſmjerzi ſaſudźeny, bu ke khłoſtarni na cžaſ žiwjenja wobhnadźeny. Leeſt je po ſwojim ſaſudźenju k ſmjerzi ſo revisije wſdał a ſtebi ſadał, ſo bo wuſud tak thěſije hacź možno na nim dopjelnił. Njedźiwajo na to běſche jeho prawiſnik, dr. Johanny pſchecziwo woli ſaſudźeneho próſtwu wo wobhnadźenje ſapodał a ſo ſ tym wuſpěchom, ſo bu ſaſudźeny k ſmjerzi do khłoſtarnje na cžaſ žiwjenja pſchemjenjene. Hdyž ſo wobhnadźenemu mordarjej to wojſewi, žadaſche hnydom tintu a papjeru a piſaſche na wyſchnoſcź: „Rjepſchiwoſmu wobhnadźenje a cžaſu na kóžby pad wotprawjeny byeź, mam ſam na ſtebi poſtajiczź a nuz mój ſakitaŕ.“ Tuto pſchecziwjenje je njewuſpěſchne, dokeł ſo tu wo ſtatnoprawidny doſtojny ſtuk jedna, a tón ſo njehodźi ſacžiſnyczź.

Domowininy kućik.

Ferialna kolonija.

Na wſchelake napraſchowanja ſdźelimy: Dźěcži njech po możnoſczi ſobu bóſtami dobre wobuwcže, kiž ſo hnydom njerozſtorha, ſchaty ſnajmjenſcha na jene pſchemjenjenje, mydło a trěnje, ſubjazu ſchczětku, wobleczenje trochu ſa kóžde wjedro, cžopke a khłódniſche (płaſchcź pſcherzeńſko deſchczej).

Dale njech ſtebi wſchcź dźěcži ſobu wopſmu: Sſerdźſku cžitanku ſa ſchulu, ſerbſki ſpěwnik a pjero k piſanju.

Ferialne pſchebywanje traje wot 23. julija hacź do 15. auguſta. Sa dźěcži, ſa kotrež próſdniny na tutón cžaſ njedoſahaju, njech ſo ſtarſchi hnydom na ſdźělſkeho wjednika wobroćża ſ próſtwu, ſo bychu ſo jim próſdniny ſa mjene dny podleſchiſe, woſjewjo pſchicžinu. Próſtwu ſ tutej pſchicžinu njebodźi ſo wotpokłacź. Njech pak ſtarſchi njeſkombdża próſtwu ſ cžaſom ſapodaċ, ſo njebychu potom njeluboſcže dla njeſanatolwjeneho wuwoſtanja ſe ſchule nětli.

Wotjedźemy ſchtwórk, 23. t. m. rano 7,14 ſ Budyſchina na Wjeleczin. ¾7 hodź. dyrbja wſchitcźy na dwórniſczu byeź. Schtóž to njemóże, dyrbi to hnydom, hacź bo ſrjedy wjecžora do ſekretariata Domowiny k. drej. Schlezy ſdźelicź. Hacź dotal pak ſeſe wſchě formality pſchiſtrawjene njeſtu. Njeeź ſo jakoncženje hnydom njeſtaja doſcźi.

Sekretariat Domowiny.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbſkej hasy 8

Najpřijomniše hóſtne měſtnoſcże - Konditorſke pjeczwa prěnjeje rjadownje.

Wſchędnje wot 4—½7 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mišter Stiebitz.

K dobroćiwemu wobkedźowanju: Najlěpše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Swójbne powjeſcże.

Sſmrěli: Sahrodnik Hermann Duczmann w Budyſchinje, 80 l. Hamtſko-ſudniſki rada Willi Albert w Budyſchinje. Ratař Jan Arnoſcht Mierſch w Cžornych Nóſkach.

Hamtſke wozjewjenja z Budyſina.

Pſchi wólbje haſtupjerja druźſtwowje ſhromadźiſnu ſakſkeho ratařſkeho a powolańſkeho druźſtwa je ſo kubleŕ Pietſch w Bórku jako haſtupjeŕ a ekonomiſki rada Brunc Böhma w Deberkezach jako namjeſtnik wuſwolił.

*

Gmejnſki puć ſ Zicženja do Brěſowa je dla nałożowanja na Hodźijſtich a Brěſowſkich honach wot 24. julija ſawrjeny. Jěſdźicź ma ſo w tutym cžaſu na Zicženjanſke dwórniſczo.

*

Gmejnſki puć ſ Goldbacha do Frankenhala je dla nałożowanja na Goldbachſkich honach wot 20. julija ſawrjeny. Jěſdźicź ma ſo w tutym cžaſu na Wulku Harthawu.

*

Pſchihodu njehódnik 23. julija dop. w 9 hodź. ſudu ſo w pſchebadźowanſkej zamnoſcži ſudniſtwa ſcžehowanež na pſcheſadźowanje pſchedawacź: 4 kuchiniſke khamory, 1 pſcheſchiwank (Steppdecke), 4 łožowe blidka, 2 kuchiniſkaj ſtołcžaj, 5 piſanſkich maſchinow, 1 wucžakanſke blido, 6 ſtołzow ſe ſcžim, 6 barb. ſtołzow, 1 komoda, 2 ſtołcžaj ſ piſakcźej, 2 dubowaj ſtołcžaj, 1 ſchpihel na ſcženu, 1 domjaza haptyka, 2 mjenej komodže, 1 bowowy khamor, 1 tiidźelna matraza, 3 wolnjane podłohi, 2 poſtelſchadli, 5 njebarb. regalow, 6 poczehnjenja ſa ſoſy leženju, 1 ſtołz k piſanſkej maſchinje, 1 plſchowa garnitura, 1 ſchpihel na ſkły, 1 kredenza, 1 buffet, 1 mjenja pſchprawa, 2 mjenjej ſchkli, 3 elektr. lampy, 1 pſchedawanſke blido, 1 piſak ſa dwě wožobje, ſ 8 kaſchczikami, 1 wjelcži kožuch, 1 ſkoty mužazy cžaſnik, 2 klawěraj, 1 żud łognaka, 365 m. ſchatowych zankow, 1 trjebane mužaze kožu, 1 dźěł trjeb. meblow, 1 dźěł wolminow, 1 khamor ſa knihi, 1 kuloje ſalonſke blido, 1 draſtny wěſchak (Kleiderſchrank), 6 ſtólcžkow ſ poſtkoże, 6 tyſow kofejow ſa pſchijſtypka, 1 blido, 1 piſanſke blido, 1 ſalonowy khamor, 1 wulki ſchpihel, 2 pſchedawanſkej blížze ſ piſakom, 1 zigarow, ziaretgow a zigaretowego tobaka, 1 dźěł żonjazych wobleczow, ſchtrykowanſkich łazow, 1 knježniſka ſjwina na nadoba, 1 kožuwubiwaca maſchina, 1 kneſlowe dźěrk wubiwaca maſchina a druhe kneſlowe induſtrijo naſtrojaze maſchiny, 1 khamor ſa twory, 3 piſanſke blida, 1 dźěł ſamkow a wichelake pſchiprawy k pjenježnym khamoram. —

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Domowininy kućik dźensa, dla ferialnej kolonije.

Bukecy. Spěwne towaŕſtwo „Radoſć“ na ſrjedu 22. julija, wjecžor ½9 hodź. zhromadźiznu. Wſelake wuradźowanja. Wež prinoſki ſo zběraja. Wſě sobuſtawy wutrobnje přeproſuje předsydſtwo.

Wšěm česć. serbskim towaŕſtwam! Njedźelu, 9. žnjeńca, woswěći ſo w Khróſcicach jubilej hłowneje skhadźowanſki. Swjedźeński wubjerk prosy tohodla česć. serbske towaŕſtwa, zo njebychu na tutej njedźeli žadyn swjedźeń wuhotowale, ale zo bychu ſo w połnej ličbje na jubileju hłowneje skhadźowanſki wobdźělile.

Swjedźeński wubjerk.

Hrodźišćo. Spěw. wotrjad tow. „Zerja“ ma ſtwórtk wjecžor ½9 hodź. (nic ſrjedu) w Njechornjo spěwanje.

Wotrow. „Jednota Sokoł“ ma ſtwórtk 23. 7., wjecžor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleſ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěſtki A. Dučman w Budyšinje.

Ralbičanska „Lilija“

wuhotuje **njedźelu, 26. julija,** w Sernjanach

ſpěwny wjecžor

Wšitcy lubi Serbjo su wutrobnje přeproſeni.

Za jakoćiwych!

Je jakoćiwoſć khoroſć? Ně! Hodźi ſo njeluboznoſć jakoćiwoſcże wotſtronicź? Haj, we wšěch padach a w kóždej ſtarobje bjez přetornjenja powołanja. *Z pomocu mojeho zakońcženeho ſkitanoho* wašnja (D. R. P. 251597). Žadyn kurſus, žane wopytanje wuſtawa, žana hypnoza abo ſuggeſtija. Rukuje ſo na kóžde wašnje! Moja methoda ſo w lěće 1924 na 2000 razow z dobrym wuſpěchami naložiła. Tyſacy nětkuſich jakoćiwych, kotříž ſu ſo po mojej methodźe wot njeluboznoſcże jakoćiwoſcże wuswobodźili a ſu nětk zbožowni a jako z nowoho narodźeni cžłowjekoju, ſu to w dźakowych liſtach wuprajili. Liča tutych originalnych dźakowych liſtow wuleża w rěčnych hodźinach k přeczitnemu nuſpohladanju na kóždeho. Budu nětk njedźelu, 26. julija, wot 10—3 hodź. w Budyšinje w hoſcence „K Dělemu konjej“ rěčne hodźiny wotměć. Namołwjam wšěch na jakoćiwoſć cžerpjacych, zo bychu z pohnym dowěrjenjom do mojich rěčnych hodźinow přišli, hdźež darmo wukažu, kak móža ſo za krótki čas wot tuteho njeluboho cžerpjenja wuswobodźić.

Dokołž sym na polu jakoćiwoſcże na tysacach najwažniše nazhonjenja w dołholětnej dźěławoſći nahromadźił, je mi možno, wo dospolnje bjezporoćnej a radikalnje skutkowacej methodźe wo wuswobodźenju samo ze sebje sudźić.

Njeskomdź žadyn na jakoćiwoſć cžerpjacy abo ſtarši jakoćiwych dźěći, do mojich rěčnych hodźin přińć, wosebje hdyž darmo wukažu a nichtó ſo na nič zwjazać njetrjeba. Też proſu wšěch Interessentow, kotříž ſu druhe kurſy činili abo ſebi apparaty přiſć dali, bjez teho, zo bychu wuſpěch doſpili, zo njebychu ſkomdźili moje rěčne hodźiny wopytać.

Internacionalny rěčny Institut J. Stelnmeier, w Hamburku.

Žony

Poručam ſwoji wulki ſklad pſchepjatkow, mežnjownych a pſchedpadownych powjazow, podpołožkow.

Sleju rad i rodźe.

Wagnerowa w Budyšinje pſched ſchulerſkimi wrotami cžo. 9.

MERSIOVSKY Naručnicowe časniki

Dobra, derje zdźerżana **ručna**

młóćaca mašina

je na předaċ **na Horje čo. 6** pola Khróſcic.

Sylna kruwa

blizko Čelocu je na předaċ **w Koblicach čo. 11** pola Hodźija.

Spušćomna

domjaca holca

kotraž so tež za předawanje do khlamow hodźi, so hnydom pi wysokej mzdźi pyta.

Poldrakec winarnja w Hodźiju.

Časopis

„Kulturwille“

njech sebi kóždy w „Serbskej knihafni“ w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Zjawny dźak!

Při tak nahłym wotkhadźe našeho droheho njezapomniteho zemrěteho

kubleŕa Mikławša Pjecha

su so nam tak mnohe a wutrobite wopokazma nutrneho dźělbraća we našej bolosći ertnje a pisomnje, přez wulkotnu pychu wěncow a kwětkow a přez nimo měru bohate wobdźělenje na jeho poslednim zeńskim puću dostałe, zo je nam jenoż možno, na tole wašnje

naš najwutrobniši dźak

a najhorcyši **„zapłać Bóh tón Knjez“**

wšěm wuprajić. Tute njetajene sobuzelenje je našej tyšnej wutrobje derje činiło a nam naš hórki dóńt wo wjele wołóżiło.

W Mitoćicach, na dnju pohrjeba 19. junija 1925.

Hłuboko zrudźeni zawostajeni.

SERBSKE WOTNINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

S. N. płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a wola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Ré. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec a nihildźišćarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajone nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 168 **Budyšin — srjedu, 22. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Snapschecziwjenje němskeje republiki na wotmołwu swjatkarjow.

S pschehratej wójnu shubi němska republika Elsaš-Lothringsku, kotraž Francowskej pschipadny. Pschi ranšich mjerach wotschczipnychu so nimale wschě strony je pólitiskim wobydlerstwom a tworja djensa sobu pólsku republiku. Francowska je někto we wěcznym njemjerje, so pschi prěnjej lěpschej pschileżnosći němska republika f nowej wójnu Francowskej Elsaš-Lothringsku saso wojnje.

Tohodla dże prózowanje Francowskeje na to, so taikeje możnosty trajnje sminyć. Tohodla pytasche němska republiku powalić, so by so poslednja na wschě czasy Elsaš-Lothringskeje se zwjatočnje pschipósnatym wuczinjenjom dała.

Tute wot Francowskeje wuprajene žadanje Cunowe knježerstwo wotpokasa. Jendželska na wěty sajim, so dla Elsaš-Lothringskeje njeby k nowym swadam pschischło a znowa sežiwjenja Němska Francowsku sbliżschi, njeby so znowa na Francowskim brjoży sahnjedźiwschi Jendželsku wohrožyła. Skoro bě tak dałoko, so Francowska, Belgiska a Jendželska do shromadnje swjatschu, francowske mjezy Němskej napscheczo f twjerdnym wuczinjenjom garantowachu.

Jendželskej dże wo to njeńdże, Francowsku wożebje schtitacj, ale we wjerchownej Europie njeby nowe pschemjenja rady widżała. Francowska pak ma we nowosałoženych a powjetschenych zlowjanskich statach w Europie swérnych swjatkarjow. Staw tutych swjatkarjow może so rozwinyć do nimo měry žylneje pozicije, hdyž zlowjanske staty so skurcza a swoje make swady mjes sobu dowujednaju. Tohodla ma Jendželska wulki sajim na tom, so Němska so njeby pschejara ześlabiła, so mohła ju, je-li je trjeba, pschećiwo zlowjanskej Europie a Aziji wuhnaczeć. Na druhej stronje pak by rady widżała, so swady mjes Francowskej a Němskej dale było njeby.

Spočatk tehole léta pschebłapi diplomatija němskeje republiku po radże Jendželskeje f namjetom. W tym dże so Elsaš-Lothringskeje wotrjez, jeli so dże Francowska němskej republiku tuchwilne mjezy we wjeczoru, potajkim Francowskej a Belgiskej napscheczo garantowaczej. W nastupanju mjezow napscheczo Polskej a Czjeskosłowakiskej dyrbjało możno być, je pschemėnicz.

Jendželska bě widomnje f tutym namjetom spokojom, niż pak Francowska. Po njeslónčnych jednanjach f Jendželskej Francowska 16. junija t. l. němskej republiku na jeje namjet wotmołwu pósła. Tutej wotmołwje Belgiska a druhi jejni swjatkarjo wo czas wójny a drje też Jendželska pschihłosowachu. W tutej wotmołwje so praji, so na je němska republika wo swojim namjecze jaznischo wuprajicz. Versailleske mérowe wuczinjenja so pschemėnicz njeżmėdża, němska republika dyrbi swjatkej ludow pschistupicz a po § 16 wustawkow swjatka ludow żada Francowska praiwo, so żmė swojim wohrożenym swjatkarjam w ranšnej Europie pschez Němsku se swojim wójskom na pomoz czahnyć.

Na tutu wotmołwu je němska republika sandźenu pónd-żelu pisches swojeho wupósłanza w Pariju a w Londonje snapschecziwjenje abo kaž diplomatojo praja, „notu“ pschepodacz dała. Wona wopschija 3 wotdźele. Je pschecziwjacy nimo kedźbliwy cźitar tón sacjischcz, so by so wo naležnosći jaznje a dokładnje wuprajiło. Němska pscheje sebi dalsche dorěczenja po możnosći nėhdże na konferenzy.

W 1. wotdźelu Němska praji, so njezada žaneho pschemėnjenja płaczacych mérowych wuczinjenjow, hačrunjez je wėste, so žane wuczinjenje hač do wěcznosće njepłaczi a so nėczim pschemėnjenja wuwabi. Swėczenske wuczinjenja (Sicherheitspakt) wot taikeho, byrnjez też mérneho pschemėnjenja wotwiżne ...eczini, ani wot toho, so bychu wobhadźene strony priedy wójska swjatkarjow wopuschczile.

W druhim wotdźelu jedna němske snapschecziwjenje wo rosshudźacych wuczinjenjach (Schiedsgerichtsverträgen) a żada, so so njebychu jenoż k schkodze němskeje republiki nałożowałe.

W třeczim wotdźelu wujaśni Němska swoje stejischczo dla swojeho sajmja do Swjatka Ludow. Wona mėni, so trjeba njeje, do tuteho swjatka sajmjacz, je-li dże namjetowane swėczenske wuczinjenja podpiśacz. Sėwój sajmja dyrbi żeby tohodla żėwru rosmyślicz, dokelż je wotbrońicz dyrbjata, mjes tym, so żu skoro wschitzy žuźodża nėmšeje republiki žylnje wobronjeni. Skónczuje wupraja nadźiju, so so dorėcza.

*

„Berliner Tageblatt“ mėni, so budźetej Jendželska a Francowska skerje potrjebnej jednacz, dokelż maitej we swojich kolonijach w tu chwilu wulke wobużnosće (Francowska w Marokkowskej, — Jendželska w Indiskej jako wotbleśk njemérow w Chinje).

Francowske nowiny, kiwży wuražuja njedowėru do němskich namjetow. Te prawizy, — tak wobtrukuja němske nowiny, — wuprajeja lėpsche sroumjenje. Francowske knježerstwo, tak praji němska hamtiska Wolfez telegrafowatnja, f nadźiju na němske snapschecziwjenje shladuje, so budże dobry podłoż za dalsche jednanja. Němski wupósłanz je ertnje wschelake wujaśnjenja dodał, kotrež su Francowske knježerstwo pokojite.

Mjes tym so runje pschikhadźaze wukrajne nowiny we swojich Londonskich depeschach f wczerawschim dnja praja, so jendželske nowiny so němskemu snapschecziwjenju hišcze wuprajile njeżju, dokelż so tam hišcze wosewiko njeje, pišaja němske nowiny, so Londonske nowiny snapschecziwjenje f pschipósnaczom poswudźuja. Wone so nadźijeja, so so możnarjo f Němskej wo tutym praschenju na jenej konferenzy dorėcza.

Němske knježerstwo budże w statnym żejmje djensa wo swojej nocze so dokładnje wuprajicz. Němskonarodne nowiny pišaja, so budże němske knježerstwo, priedy hač swėczenske wuczinjenja podpische, żadacz, so francowske a belgiske wójska ruhrsku krajinu a ifi wobžadżene města, kaž też prėnje wobžadżene pažnow dospolnje wopuschczi. Dale njeżmė so wotbronjenje Němskeje w pschichodze wjazy kontrolowacz a Francowska dyrbi tak dałoko wotbronicz, so niebu w bronitosći žylnischa Němskeje była.

Wobrotny dawk we wubėrku statneho żejma.

Wobrotny dawk (Umsatzsteuer) na luksusowe twory (wosobne automobile, debjeńki, schampanske wino atd.) so po namjecze němskonarodnych, němskofolkowych a zentrumo f 10 proz. na 7¾ proz. wot 1. okt. t. l. sniži. Namjet stronow kiwży, so by wobrotny dawk na sežiwjenske potrjebu so žyle wotstronił, hewak pak f 5 běrikow na ¾ prozenta so snižił, so pschecziwo tomu hłosam prawizy sacżišny.

Nowe ministerstwo w Južnoslowjanskej.

Se zwėtoweje wójny hobrży sežiwjenja Sserbiska je cżežku krisu zbožowanje pschetrała. Stalėrny hon južnych Sserbow (Balkanskich Sserbow a Chrwatow) je so dopjelnił. Tutaj możnaj ludaj tworitaj nėtko Južnoslowjansku. Bjez dwėla ma tutón stat wulki pschichod. Psched 13 létami poradži so chrobrym balkanskim Sserbam turkowsku chwaku dokładnje wotschasacz. Psches 400 lėt żu pschecziwo Turkam wo swoju zwobodu kwaivnje wojowali. Hrwaczi pak stejachu sta léta dołho pod madżarskim ekhutom. Madżarozo rėcz a kulturu hrwatskich Sserbow runje tak njeżmilnje podtlačżowachu każ Pruska Polakow a Sserbow.

Jako próchniwa Awstrisa ne zwėtowej wójnje rospadny, so Balkanscy Sserbjo a żerbscy Hrwatojo f njerewnprajomnej zahoritosću sjednoczichu. Każ to we kóżdym młodym mandżelstwje bywa, dyrbjeschtej bo wobė stronje jedyn na druheho swuczicz a byrnjez luboscz hewak krjepka njebyła. Sserbjo běchu drje Turkam napscheczo nimo-měry pschehlepani diplomacji, ale se swojimi rodnymi bratrami Hrwatami njesamócznu hnydom po bratrowsku wobthadżeć. Bórzy pschinižechu do hórkeje njepłodneje swady. Ta wurosće so do zamo wobstacże Južnoslowjanskeje wohrożasze roskory. Hrwatscy burjo stejachu pod nawjedowanjom nimomėry wobdarjeneho wjednika Schczėrana Radicża. Ale skónczuje luboscz k ludej rodnemu a zhromadnej wótczinje na wobėmaj stronomaj dobu. Balkanscy Sserbjo a żerbscy Hrwaczi żu so dokładnje dojednali. Sstylna Radicżowa strona sobu do knježerstwa sastupi a dostanje se 16 ministerskich sydłow 4 sydła.

Kral Alexander je Schczėpana Radicża a jeho bratrowza Pawoła Radicża sandżenu pónd-żelu popokonu pschijat. Rozrėczowanje trajesche pisches tši hodźiny. Wobaj bėschtaj zyle zahorjenaj, jako wot kraża pschinižeschtaj. Schczėpan Radicż se zahorjenymi zkowami wusna, so je kral dokładnje demokratitzny smyslony. S wobschérneho rozrėczowanja je dojnał, so so f kralom lėpje hacż se swojim najlépschim pschiwiżowarjom we wschėch wažnych praschenjach dorozumi. Kral Alexander je sa njeho idealna hłowa jeneho woprawdże demokratiskeho burskeho stata.

Najskerje kral Alexander żerbskich Hrwatow najhorzyschе żadanja dopjelni a so sa hwaitskeho krała krónowacz da. To by hrwatski lud hacż do jeho najlubschich nutrinow hnuło a zahoritosć sa krała Alexandra by była njeskónczna. — Na dalschim wobsorje (horizoncze) so hižo zdai dowujednanje Botharskeje f Južnoslowjankej. Wujednanje mjes balkanskimi Sserbami a żerbskimi Hrwatami je k tomu prėnja wažna krocżel była.

Wójna w Marokkowskej.

Pobłednje powėsće f Marokkowskeje praja, so je so położenje sa Francowsku widomnje porjedšiło. Francowsam so poradži, nadděl Rifskich kabylow na francowske stejischcza dobyczeržu a sa poslednich f cżežkim schkodowanjom wotrasyć. Bjez pschestacza f Francowskej pobłynjenja pschikhadżeja. Wobżebje pobłynjuja cżežku artilleriju a kėtarstwo. Francowske knježerstwo rasnje powėsće wukrajnych nowin wotpokasuje, so francowske wójsko we Marokkowskej jedyże dymy natożuje. Nėkotri amerikanscy kėtarjo su pschijėli a do służby f Francowsami sjednoczeneho sultana stupili.

Chinesa boykotuje jendželske twory.

Wikowanska komora w Shanghaiju, potajkim najważnischim wikowanskim mėsće w Chinje, je wobsanka, wschė twory f Jendželskeje a Japanskeje boykotowacz. Też namakowja, so bychu Chinesojo swoje pjenjezy f pschedewzaczow, wobchodow a bankow w tutymaj krajomaj wróżo wsali. Tute wobsamknjenje praji, so żu pomėry bliskeje jara najzate a so porjad so tak ruże w Chinje njepostaji.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 22. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 733, hygrometer —3%, thermometer wo dnjo +39. Dżenża rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer —1%, thermometer w nozy +18. — Rjane zapołnjowe wjedro dale wobtkowamy. Zyły Europu wežera rano wyschina pschikrewwasche. Jenaj pola kupy Island leżesche nižina. Schkleńza je hišcze dale na rjane postupiła. — Berlin pschetrjeba wschėdnje 20000 zentn. łodu. Někto wo cżaś horzoty hacż do 35000 zentnarow. Horzo je w Berlinje wežera hacż do 30 stop. żelsija we thłódku była. W lėcze 1865 20. 7. stupi barometer hacż na 37 stop. w thłódku. — Jutrje schwórkt błónczko 4.14 sthadża a so 7.58 hodźin khowa. Měsaczk rano 6.30 hodźin sthadża a so wjeczor 9.20 hodźin khowa.

— **Schkrowa powėsć wo wjedrje sa jutrje schwórkt:** Horzo, żuchu, rjenje pola naš a w zyłej Europie.

— **Do Rabocz, Torowizy, Sréźichina a wokolinu.** Sserbja, wuživajcże składnosć, wopytacz żerbski wjeczor, kiž so wuwjedże hobotu w Rabocznh w hoschczenzu „K Stotej wschinje“. Poskicżi so wam nimo rjaneje żerbskeje zabawy a rejti hišcze mnohobarbny żiwótkowobrazowy pschednoschk wo „Dalmaziji a Czornohórskej krajinje“. (Pschednoschk wo „Błótach“ a „Sléźe wokoło świata“ so poslžischo na druhim mėstnje pschinjesmy.) Sserbja, ludże waż pscheproschujemy a rad zhromy so f Wami wo żerbskim waschnju zabawjecz. Sapoczatk 1/2 9 hodźin wjeczor, dźiwajo na žnjowe dżila.

— Wežera popoldnju wokoło 1/2 6 hodźin dwaj kolejźoj na pótowym nameżcze do so srašyschtaj. Prėni pschijėdże po Bismarckej dróży a chżyschże na prawo wuwinjecz. Druhi pschijėdże po Khežorskej dróży a mėjesche w pólskim twarjenju nėschto wobstaracz. Tak nimale žylnje do so srašyschtaj. Prėnjemu, kotryż po Bismarckej dróży pschijėdże, so koło khėtro wobichkodži a njemóżische wjazy dale jėcz, mjes tym so druhi f mjenischej schkodu wotenđże. Cżelne franjenja njepoczeżpischtaj. S zyła mėło so pschi jėdźenju na kole hischcze bóle kedżbowacz. Na kóżdy pad je tón na njeśoźu wina, kotryż na lėwo wuwinje. Jeli ma w nėkajkim twarjenju na lėwej stronje nėschto wobstaracz, to ma pryjedy sastacz. Tu njepłaczi žane samolwjenje. Kak chżyi jeho bliżschi wėdżecz, so tón jemu psched wożomaj f koła stupi.

— **Straschne waschnje.** Nėkotsi ludżo maja waschnje, so na żiwojim pschekhodżowanju njesrale żitowe sornjatka jedża a wschelake trawy a trėnja zwjaża. Dokładne pschepytowanja fu dopokasale, so wobżebje njesrale jeczmjenjowe sornjatka, ale też wschelake druhe trawy wutk hežbi maja, kiž do krjewje pschenidże a thorosć zawinuje a to tak mjenowanu hribikożtu thorosć (Strahlenpilzkrankheit), kotraż so wuhojicz njehodži. Jenož hnydomna oprazija samóże strach wottwobrocżicz. S wjetschcza pak so na nju njedobładaja a operazija je potom podarmo. Dokelż so thorosć każ druhi wupschestrėwa, postupuje pschi operazijach pschehladamy shyk tuteho straschneho na zaka podobneho jėd-

njenja njepsheshtawajzy po zolym cshle bale a jenoj borzowna operazija, witane wumoženje f njeswuprajownych bolosczow.

— **Dawk wot sakkadneho samoženja** (Grundvermögen). Psches sakon wot 26. junija je sakon wo shehanju nakhwilneho dawka wot sakkadneho samoženja hacj do 31. dezembra podleshcony. Dale je so postajilo, so dawk na lezownosce, kotrez trajnje rainoshim, lezazkim a zahrodnistkim samerau sluza, so niz wjazy neshacznje, ale we schinorezlitnych wotplatkach sberaja a so kozdy ras 15 druhehe meszaza. Sa wyshe dalshe lezownosce so dawk w dotalnum porjadze placzi a to 15. kozdeho meszaza.

— **Jesdne koleso na zeleznizy.** Jesdne koleso so na zeleznizy pshepodaja, je-li so jako puczowanske smachi njeswobhladuja, a dostanjesch jako wupokas jenu koleszarsku khartu. Tuta wobsteji f dwojoch bjelow, kotrez tezame czitko matej. Jena poloza so koleszej pshichowishnje, druhu wobkhowa hej wobsedzer koleza. Nikto je powshittkowne ménjenje, so je wobsedzer swoju winowatosez czinit a na garantiju za wrocenje swojeho koleza se nakkadzeneho wosa, hdyz je wotrezt khartu w jeho ruzy. Tonu tak njeje, dokelz pshedpisdnjomo hej zada, so wetedasze koleza do wosa zeleznitki pshihitajeny tez kwituje. Hakle potom rukuje zeleznisza za nje. Tuz so wosyzet na to kedzbne czini, dokelz wshelake prozezy w najnowshim czasu k lepshenju zeleznizy so stonczichu, dokelz ludzo njebechu tute postajenja wobkedzbowali.

— **Awstristi paszowy visum so shesnje.** Kaz f najlepsheho zorka shonimy, je jako termin k shesnjenju visa mjes Nemiesku a Awstriskej 1. august so postajil. Jednanja slamachu so f awstriskim pósstanzom dr. Frankom. Tak smeja porhenijay a krótkowjeczorni ferialni puczowarjo polneho wuzitka psches shesnjenje visa.

S **Czichowitz.** Tu je so psched nimale tydzenjom 14-letna schulska hotza, dsowka Petra Moniki, shubila. Holza reka Antonija, ma czemne wlosy a je w modro-bjelej sali. Hacj dotal hischcze sa nej sledza nimaju. Jeli by je snadz nechto hdze nadeschol, chzyl wez policiji wusmejicz.

S **Delnieje Horki.** Sandzenu njedzelu dwaj knjezar, dr. Riegert a Brandt f Hamburga, w shidowatym czokmje po Schwrjewi f Budyshcina do nascheje wsy pshijedeschtaj. Hacj do Budyshcina se zeleznizu jedzeschtaj. Tam swoji zolm kromadu sestajeschtaj a so nize zidowskeho mesta f nim na wodu podaschtaj. Po wodnej drozy chcetoj so potajkim sazo do Hamburga wrocicz a to najprjedy po Schwrjewi, potom po Haweli a stonczinje po Lobiu do Hamburga. Hdyz k spulschczadlam abo druhim strachownym mestnam pshidzeschtaj, to swoj czolm wuczekujetej a pshenjeseschtaj. S Budyshcina do Delnieje Horki dorbjeschtaj na 15 rasow wustupicz. Chzetaj za 14 dnjow sazo do Hamburga dojecz. Wobaj sluschataj do mesnego turnowanskeho towarstwa.

S **Worschitz.** Sandzenu njedzelu tudomna dobrowolna wohnjowa wobora f woju nowu stopnjowansku wezu posnjesche. K tutomu swjedzenju be wjele suzbnych wosezinjownych woborow pshikhwatalo. Tez k. podkrejzny wjednik, wopalny inspektor Lamprecht f Adolfskeje Hety, be na wurjadnum swjezenju pshibitomny, kaz tez gmejnska rada a mesczanosta. Sswjedzenjskim rezcz be k. wyschi wuczet Hantzka pshewjak. Sswjedzenjski bal se wyshcekimi sawjezenjemi wobsamknu rjany a njeswedzany swjedzen.

S **Budestez.** W Baumanez wobydlenju w twarjenju twarza Schmidta sandzenu njedzelu woheń wudyri. Baumanowa be do kachli wschitkoshlika a krucze saczinila. Stram nastachu plumy, kotrez f kachlow wustupowachu. Tez woheń wustupi. Dokelz runje nichto doma njebe, mozesche lahko wulki woheń nastacz. Na sloze bechu runje Schmidtowi dzelaczerjo w blizkosczi, a woheń sjahachu, prjedy hacj wohnjowa wobora pshijedze.

Se **Rizenza.** Prosmy a njehanbity njepoczink shehi tele dny jehn tudomny wobydlez dowoli. Won tudomnemu wischnjowemu najeskej w nozy hud njerjada se swojeho domjazeho wustupa pod wischnjowy schlom wukida, na kotrymz bechu hischcze nairjesnische a najlepsche wischnje. S tym jeno wischnjowemu najeskej f schezinju wischnjow njeseschkodzi, ale tez ludzom, kotrez nimo thodza, wjele njeluboscsczow naczini. Wischnjowy schlom steji blizko wojuskeho ponnika. Take njekhamanstwo je moralnym smjesenju tamneho wobydlerja kozdemu dosez swjezi.

S **Ralbiz.** Pshichodnu pondzelu 27. julija pop. w 2 hodz. so w Brezanez hoscenzu maczerjam lekarska rada wudzela. Lekar budze pshitomny.

S **Kamjenzu** w Hornjej Luzicy. Mandzelska tudomneho thezkarja a klesneho dzelaczerja Pothiga zebi jandzeny schtworcik zjiwjenje wsa. Pshed 3 njedzelemi hakle dwojnikom porodzi. Njesbozowna so pjecza hizo dzesi czah f czezkimi muslemi nosheschze.

S **Njeswaczidla.** Sandzenu sobotu swjezeschtaj tudomnaj Merschez mandzelskaj sloty hwaz. Wonaj staj hischcze czitnje a duchownje strowaj. Pshecemy jimaj, so lyschtaj hischcze zelezny hwaz dozywiloj.

S **Wosporta.** Pshichodnu pondzelu 27. julija budu tu sktotne wiki.

S **Wojerez.** Njehanbite njekhmanstwo beschtaj zebi tele dny w nozy dwaj pjanaj wuhenjarjej dowolilo. Wonaj na statnej drozy f Woferez do Kulowa 5 schlomikam wjeschki, a dalschim schlomikam halozki a podpertky swotlamaschtaj.

S **Czizowa.** Mlody muzik, syn jeneho toczerja tudomnych wuhlowych fabrikow, chzysche k jesdze duzy na dzelo do Njedzichowa fabriku zeleznizu f Czizowa do Nadrosnjeje Hrabowki wuzicz. Wokolo 5 hodin rano stupi na czah, kotryz hizo jedzesche. Pshi tym so wobsunu a pschindze pod kola. Podla wschelakich czezkich sranjenjow so jemu wobej nohy wotjedzesche. Won na mestnje wumre.

S **Wukrausicz.** Tudomna wjesna druha je dla naszy powanja hacj k Dubowkemu puczej sa wschon wokhod sawrjena. Dzela budu pjecza hacj do konza mezaza tracz.

Se **Stkepeho.** Sserbske towarstwo sa Stkepo a wokolnu ma swobotu wjeczor w 9 hodz. shromadzisnu pola k. Bastiana, na kotruz maja ton ras wschitke sobustawy zyle wesze pshinicz. Jednacz budze so wo: 1. Postajenje spewnych hodzinow, 2. mjeno sa nasche towarstwo, 3. wuradzowanje statutow, 4. wschelake. Budzemy tez sazo spiewacz, kaz posledni ras. Pshicnicz moze k nam kozdy dobry, zwerny Serb. Dokelz pola nasz dobra pshesjednosez knjezi a so kozdemu pola nasz pshi wjeselej sabawje lubi, dobywamy f kozdym posedzenjom nowych sobustawow. Nekotrych, kotrez moza prawje rjenje spewacz, hischcze trjebamy.

Czezke wohnjowe njesboze w Drewzach.

Tsitsetne dzeczo so spalilo.

Sandzenu njedzelu powokolnju wokolo 4 hodzin wuidze we tudomnej Schimankez zimnoscji woheń. Khipry f nich be doma a we koku. Tolsty czorny kur wjesnjanam njesbozo pshipowedasche. Schtoz be doma, khwatalische na pomoz. Wboheho starika, wo kotrymz wedzachu, so je we koku, wopalenemu plomjenjam wutorhnychu. Ale na tsitetne dzeczo hebi nichto njepomyschi. Te we plomjenjach srudnu smjercz poczerpi. Dale so wyshokuczelna kruwa a koza sobu spalischtej. S nadobny sboro nicko njewuhe-

wachu. Wbohi wotpalenej ninma nicko sawescene. S wohnjowych woborow Lasowska jako najbrezischa k wohnju pshikhwata.

Z Łužicy.

S **Biskopiz.** W tudomnych kaz tez w Radebergskich a Semiczanskich schkleńczelnjach su pshed dwema njedzelomaj f dzelom sastali. Minjenj pondzelu su sazo f dzelom sapoczeli, hdyz je so jim msda na 5 proz. powyschka Tarif ma hacj do konza augusta placziwoscze.

Se **Spithennersdorfa.** Sdamomordarstwo stucsi tudomny 20letny zelesotoczer Rudi Schwarzbach, kotryz we Zitawskich Phanomenskich dzelarnjach dzelasche. Kajka wina jeho k tomu wjedzesche, so ruku na so složi, njeje znate.

S **Noweho Gersdorfa.** Czezko sjesboži sandzenu njedzelu popoldnju na swojim motorskim kole tudomny mezicjel wokhboda Merczin Knota. Jako se Zitawskeje droži na hlownu drohu jedzesche, dyrbjesche nakladzenu sjnowy wos pshesczahnjecz. Pshi tym fraty do jeneho auta, kotryz jemu naspieczo wschijesche. Knota badny tak njesbozownje, so sebi dwojzy nohu slama a koleno rostorha.

S **Ruchbacha.** (Auto dzeczo pschejel.) Njedzelu sa so tudy wobzarujomne njesbozo. 10letna hotzka pshijidze i korczmy po sthodzenach dele. W samknjenym wokomiku pshihna wo drohy auto. Wjednik auta so na dzeczo njedohlada. Auto dzeczo powali. Njesbozownje sebi khetro mohy schadze, nohu slama a hewak na hlowje czezke srani. — -

S **Rychnowa.** S kolom zmjertnje sjesboži tele dny zyhelnisti wobsedzer Edmund Ehrentraut. Won w blizkosci korczmy Waldschlösschen padny a sebi nop rasrany. Prjedy hacj lekar na pomoz pshikhwata, be njesbozowny hizo wumrel.

Ze susednych a dalšich krajow.

* S **Drjezdzan.** Pshi kupanju we Lobju satepichu so tele dny 30letny samkar Arthur Köhler, 30letny rehar koze Erich Kranza a 13letny holczej Fritz Presa. Wschitzy tucsi njesbozowni su f Drjezdzan. Jich czela hacj dotal hischcze namakali njesbu.

* S **Auc pola** Drjezdzan. Wjednika sozialdemokratow, Weisu, tele dny czah pshejedze. Jeho czelo tak rostahane nadeschedzu, so je ledma wjazu sjednachu. Snjesbozeny sawostaji zonu a tsi maloletne dzeczi.

* S **Oschaza.** (Duchapschitomnosez wjednika lokomotiw.) Wjednik lokomotiwy Haubenreiser, kotryz czah je Oschaza do Tetlan wjedze, wotmy na mestnje, hdyz zelesniza psches drohu wjedze, Aetne dzeczo mjes zeleznimi kolesemi, kotrez hwidzanje a klinkanje zeleznizy njeslyschesche. Wjednik rucze lokomotiwu sastaji, stoczi f njeje a dzeczo zmjertnemu strachej wutorhny.

* S **Hartz** pola Waldheima. (Njesbozo na zelesnizy.) 24letna Olga Bertholdez spyta na czah stupicz, kotryz hizo jedzesche. Pshi tym so wobsunu a pschindze pod kola. Te njesbozownej psches wutrobno dzeczu.

* S **Lipska.** Tele dny czehnjesche nekajki swjedzenski czah po Gundorffskej drozy w Lipsku. Jene dzeczo so se wokom won pschejara sa nim nacsahowasche. Pshi tym shubi runowahu a paony na drohu. Njesbozowne dzeczo hebi wobruczu a nekotre kosce slama. Bjes nadzije na wustrowjenje je lo khorownje dowjedzedu. — Na rohu Sidonskeje a Elsienskeje drohi czezity auto 20letneho kokosesoneho pshejedze. Won so tak czezko srani, so hnydom po tym wumre.

S **Leegnitz.** (Liegnitz). W saschkych dnjach jedzesche kelesak f 5 letnym holzom. Pshi pschekhodze psches kolije nadrosneje zeleznizy so koleso thetro stischase a holz wot-

Ranje kuolerja.

S romana „Rusti kubleč“ wot L. N. Tolsteho.

13] (Pokracžowanje.)

X.

Wokolo toho czasa mitny so nimo wokna hlowa burskeje jeny, kotraž f nohydlom plat njesesche, a sa wokomik saslupi macž Dawidkowa do thezki, wuhotkorosczena zona, pjecz-dzesacz let stara, jara czila a zziwa. Jeje dolkate a smorschczene wobliczo njebe rjane, ale runy, kruty nós, hromadu stlóczenej, czenkej hubje a hibitej schérej wóczky swuhladowaschej rosomnje a polnej kruteje wole. Jeje rózkatej ramjeni, jeje plone wutrobnje, jeje huchej ruzy srodczesczetnej wo tom, so bésche tuta zónska dawno hizo pschestata bycz je zónstej a bésche jenoj f dzelaczerjom. Wona pschindze f khwattom do jstwy, samknu durje, wuruna hej zukmu a spohladny roshnéwana na syna. Njechjudow chzysche jej nészto praji, wona pak so wot njeho wotwobroczi a pocza zebi skcisz czinicz wobroczejo so k czornemu drjewjanemu swjezeczu, kotrez je sady krohna kukasche. Hdyz be f tym hotowa, wuruna zebi masane, wotwjeschkoste rubischko, f kotrymz bésche jeje hlowa wobwjasana, a hnboko pokoni so psched hnadnym knjesom.

„Wjele sboja k zwjatemu dujej, Wascha Jaznoscz,“ wona praji, „wumoz tebje Boh, ty nasch wótcze . . .“

Lédy be Dawidka macz wuhladat, to be widzecz, kak be jemu satrach a wón powézny hischcze bóle zwoju hlowu.

„Djakuju so, Arina“, wotmolwi Njechjudow. „Hlej, so tym runje f swojim zynom wo waschim hospodarstwje rézcaz!“

Arina, abo kaz burowku hizo f dzéczazych lét njenowadu, Arischka Burlak, zakoji brodu do pjasce praweje ruki, mjes tym so kolecz so wo lewu dlon zepreiwasche a pocza, njedajo hnadnemu knjesej dorécjecz, tak wótrje a zwucznje rézcecz, so wscha khézka wot zynka jeje hloza klinczesche, a so mózesche so wot wonka zdacz, jako bychu wjazore zónske sloby nadobo rézcake.

„K czemu, ty mój wótcze, k czemu poprawom f nim récjecz! Wón njemózze ani kaz czlowjek rézcecz. Wón tu tola steji . . . kopole,“ wona potracžowasche, pokasujo f hlowu se sazpécznm na jakosnu massiwnu postawu Dawidki. „Kajke je moje hospodarstwo, batuschka, Waschja Jaznoscz? Ssmy kludzi kaz proschersjo! Hubjenischtaj dyzli nasz, njeje w zyle wséy pola tebje nihdze zanych: ani sa nasz hanych ani sa knjezu knjahu — haiba! Ale wschjo je wón k tomu dowjedł! My jeho porodzichmy, jeho zwuchmy, my ani so njenadzachmy tohole pachola so doczakacz. Nó, to hnuj so jeho doczakali: thlédz zérce, ale dzélo wot njeho je kaz wot tutoho shnjeho pjenika tu. Wón jenoj wé, so na kachlach walecz, abo wón stoji tu runje kaz nékto a drapa sej swoju klupu heju,“ wona rjekny, po nim so poczinjejo. Hdy by ty, wótcze, jeho znajmjenischa pschebil. Ja hana hizo wo to proschu: pothlostaj jeho tola Bozdela, abo do wojakow f nim — to na hanzbne pschindze. Ja hym f nim wsché mozy hubila — to je to.“

„Nó, kaz, njeje tebi f hréchom, Dawidka, zivoju macz tak daloko pschinjesecz?“ djesche Njechjudow, f porokom so na bura wobroczejo.“

Dawidka so njeryspny.

„Haj, thorowaty bur to drje hischcze by schlo,“ pokracžowasche Arina, se hanzbnej zinnoscju a se hanzbnymi pohibowanjemi, „ale tu je trjeba jenoz na njeho pohladnucz, wón je nadutny kaz mlynska ranza. Wón je, so mi sda, sa dzélo — pschewulki tolstak! Nó, to wón jako njedocsink na kolchlach sahinje. Pschimnje so czeho, to mózu lédma hobu pschihladowacz: prjedy hacj so sdénje, prjedy hacj so do prédka hibnje, prjedy hacj nészto dótrnje,“ wona prajesche, hlowa rosczahujo a so njelepje wot jeneje strony na druhu wjercžo. „Runje dzenja je starz ham sa walczkanj do drjewa jét, ja pak hym jemu prajila, jow jamu wurjecz: f tym sabo nicko njebé, won njeje ani lopacze do ruki wsjal!“ (Khwilku wona mjelczesche.) „Sahubil mje khyrotu je,“ wona nadobo sdychrészesche, f rukomaj machajo a hnoge f hym pschisinpujo. „Twojm hladku slamu, twoju njekniczownu, wedaj mi Boh!“ (Wona wobroczi so se sapécznm a pschi tom sadwélujy twot njebo.) Wupluny, pschiwobroczi so f nowa hnadnemu knjesej a potracžowasche, se hanzbnej zinnoscju a se shlsami f rukomaj méchacz. „Ja hym pschezo sjama, zivicžerjo. Mój starz je khory, haj, a tez wot njeho nimaich nicko, ja pak mam pschezo wschitko sama czinicz, haj ja zyle sama. Kamjeń — a tón rosleczi. Hdy bych tola wumrécz mohla, to by mi lózo byko: to tola na jene pschindze. Wón je mje do smjercze czwilowak, lapak! Ty, nasch wótcze! Ja hizo mozow nimaam! Nascha pschichodna dzowka je so do smjercze sadrécka —tez se mnu budze to samkne.“

XI.

„Kak tez to do smjercze sadrécka?“ praschesche so njewinnje Njechjudow. „S pschenapinanjom mozow je wumrécz, zivicžerjo; tak wérno hacj je Boh zwjaty, je so hacj do smjercze nadécakla. Wschadnym ju w pschedlohitschim lécje f Baburina,“ pokracžowasche wona, pschi czimz ho nadobo je je roshnéwany wuras do placzitcho a sruduwo do pschemobrocži. „Nó haj, zónska be mloda, czita, mérna, mój luby! Pola swojeho nana domia jako dzéczo be so derje méla, zamu nuju njeczerpita, a hdyz be k nam pschisliczka, hdyz be shonika, kajke je nasche dzélo — sa knjesa, a sa dom a wschudze. Wona, haj a ja — hewak tu nichto njebé. Mi to nicko njewuczinil! Ja hym na wscho srucžena, wona pak lésche samodruha, ty mój wótcze, haj srédobu pocza czerpjecz a dzélacze psches swoje mozy — a tak so pschenapina, ta luba. Sandzene lécjo k Pétrej a Pawlowej porodzi na njeso hlolcza; hlélba pak tu njebé, nészto tohuli my pojédnuj, ty mój wótcze, dzélo pak njeczakasche, be khwatne, tuz je jeje njadra sesse. Dzéczo be prénje, knuwy njemejachu, haj, a nascha wéj je bursta: hdze tez to budzechmy f blesku seknjecj mohli; nó, to so snaje, zonjaza khupotej, wona pocza so hischcze bole rudzicz. Hdyz pak be dzéczku wumrélo, te je wona hizo f tutej wulkej srudobu plakala, plakala, wokala, wolaka, haj ta misa, haj to dzélo, pschezo hubjenische f njej djesche: tak wona zywoje mozu we lécje dowuczenu ta najlubscha, so na zwjedzenju Pokrowa tez sama wumré. Won je ju sahubil, haj ty, swérikol“ wobroczi so wona znowa se sadwélowanjej slubu k zynej. „Wo czoz dzych ce prosczyz, Waschja Jaznoscz,“ pokracžowasche po krótkim njeczenju, njeczesо powédaju o so klonjo.

(Pokracžowanje.)

Přiloha k čisłu 168 „Serb. Nowin“

Srjedu, 22. julija 1925

Jednanje přisažneho suda přećiwo krawcej Rabej we Wotrowje.

(Stónčenje.)

Statny rěčnik ma po wuńdźenku dołhich pśeprjetowanjow winu wobeju wobskorźenuju, kaž daloko ju wobskórźba na wobeju pocuśuje, za dospołnje dopokazanu. Namjetuje za wobskorźeneho Jakuba Raba dla założenja wohnja z pśichowanjom a dla zniczenja cłowjeskich žiwjenjow pśi założenem wohnju po §§ 306 liczbnik 2, 307 l. 1, 265, 73 khłostańskeho zakonika, nimo tuchu za wobeju wobskorźenuju dla njeskutka po § 221 wotrjeś 1 hacź 3 khłostańskeho zakonika, po kótrejž staj jako ródnej starśej młodośne wosobły w bjespomocnym położenju z pśichowanjom a wopuśeśikom wopuśeśikoj a z tajkim jednanjom zmjerce tutych wobeju zawinjłoj: za Jakuba Raba k khłostańnju na cas žiwjenja a za mandelsku Rabowu khłostańnju na dźesac lět z wotrjeknjenjom cesnych prawow.

K dopokazanju swojeho namjeta wuwjedźe njeźdźe tole: Wobej njeje z naturskeje pśicyjny nastał, ani niz z wuhnja, — po śwjedźenju wuhenik jeze ske mischtra a jeho pomocnika Leonhardtow — ani niz pśches pśichtorhnjeny wobdźi mišiny (Kurzschluß), dokelž běśichtej wobej pśchedwśim jetaj w porjadku. Tohorunja njeźmu za śkłady na rěśanju za žame šapalicz mohte z tołkom žiwoje cźeźe ani niz z błykom a njewjedrom; potajim pśchirodźinske pśicyjny tu tyke njeźmu. — Założenje wohnja wot śeczeje ruki je tež njemóžne było. Wšichitke durje a wrota su śesamkane było. Na rěśanju, hdźej je wobeń nastał, njeje móžno było wobeń trasch z wokonm nuts cźitnycź, dokelž je to pśchewyšoko; na lubju tež nichtó salěsco mohł njeje; stražowazy póź by šapalerja pytnył a sašchadźowkał; ale kaž je śwedźi Bubr z Kamjenza fo wuprajił, kótryž je wokoło 1 hodź. nimo schoł, njeje póź ani šmuka wot fo dał; tež ponóžny Pubolka krótko pśched tym nimo duzy žane sčcźowki-kanje šiłschał njeje, a tola staj pśaj dobraj straźnikaj było. Schtož wo rěśanju placźi, placźi tež wo brózni: by-li fo šapaleŕ k njej blížił, by póź sašchcźowkał. Założenje wot cźerjeje wosoby je wusamknjene wez.

Założeŕ wohnja je dyrbjał we wotpalenem domje byc, to pak je jenoź mohł wobsłuženy Jakub Rab fam byc; pśchetoź dźeći a žónišći fu hižo druge šnate, to jeju famźnem wuprajenju, mjes tym so je won fam wokoło 1/21 hodź. lehnycź schoł. Wobeń je njeźdźe 5 abo 10 minjenichtnow po jenej wušchoł, schtož staj šwedźkaj Kokel a Nyčerja jenak wobźiwjedźeliłoj, też nózny straźnik Pubolka je njeźdźe 10 minjenichtnow po jenej pola Scholczizk wohnjej trubił a potom we wšy ludźi wołał. Wón a druhi furjedy staj bórzy plomjo je tśechi wušche rěśazy wustupowacź widźałoj; tam ma fo mětno šapalenja pytacź, wottam je tež to wobeń wušchoł a niz z brózne. So je wobskorźeny je šałarjerjom wohnja był, ša to rěcźi jeho šadpeŕzenje pśichi wohnju, jeho wuprajenja: „So je to talke pśichichto, to žebi ja myślił njejźym“, abo „Mój Bože, so je tajke njesłožo na muje pśichichto, to ja žebi myślił njebych!“ „So fu dźeći horjeka wostałe, to ja dźiwł njeźym.“ S tajkimi a podobnymi žałoscźemi je źiwoju wutrobu wołóźił; dokelž fu dźeći fobu šahinyłe, je jemu roskacze pśichichto. Też jeho šadpeŕzenje po njeskutku to wobkrucza. Pola Ryčerja je wo tom rěcźał, so tež je žehelom (Zündschnur) fo wobeń šałožicź hodźi a w pśichtonnosći šwedźa Schuraka je pratił, so prědku pśched kólnju a brózniju žehel leźi. Wěźywuslojny direktor Kranz w pśechedźenosći z kriminalistom Kozorom staj wobźiwjedźeloj, so njeje wobeń je žehelom šałoženy bycź mógł, dokelž fo jedym šyła wuzik njeje, a wot druheho njeje šwonkowny dźeł był šapaleny, jenož šrjedźne dźele fu fo šapalile; tuž šej fo tam žehelej wupołožiłej, so by fo na śeczu wozobu tukało, tej pśichiprawy z prochom fu k šamźnenu samérej fo tam położíle a trasch dłéšchi cźaš leźałe.

Žyle njeprawe fu wuprajenja, kiž fu wobskorźeny, jeho mandźelska a macź cźinili; wone fo njekryja. Wobskorźena njeje pkomjenjow doźyła widźała ani fo z nimi dótka, po cźmě je fo šadkudźika, — macź pak je hnydom w pśichi posthodze plomjo wuhladała — wšcho to je njesrosumliwe.

Też wudawanja wobskorźeneho wo jeho materielnem położenju njeźźu wérne. Wón je po śwedźenju śwedkow Mühlbacha, Scholty a Ssymanka w hubjenych wobstojenjach był, wjazy tyźaz dołha je méł, wjazy stow hriwnow fu bo dyrbjałe wuplacźicź, jena šmérka (na 250 hr.) hnydom a tomu napśeczo žane dołhody njebéchu, z krawzowstwa. Schpatne běchu też po śwedźenju Schubertowem wobstojenja pśchi wikowanju, tak fo běśche wón wšchudźe we wukfoćach.

Sa to pak je šnate, so měśesche wobskorźeny šiwoje dowajze naprawy a njepohibne wobhedźenśtwo tak derje zawěścźene, jo móźesche wohnjowemu strachej napśeczeco hicź. Po wobkrucźenju agenta Albrechta šałeźeńe jemu wołeźe wjele na tom, so by šawěścźenje pśchecźiwo wohnjej méł a po wohnju je žebi wupłacźicź dał, tuž njeje fo jenoź wo šawěścźenje pśchecźiwo khorośćam fkotu jednało.

Dopokałacź so njehodźi, so je fo z prochom a benzinom wobeń śpechował, ale wopaleńa wobskorźeneje dadźa fudźicź, so je fo proch wuzijnał. — Wuprajenja šwedkow je wšy, kótrejž fu žebi šwérili, wo nim fo wuprajicź, tohorunja sa to rěcźa, so fo wobskorźenemu tutón njeskutk pśchipśecź hodźi, wšo nig tón śrudny šcźehnk šmjerce. Potom je fo wšo pospyt stał, na šwedkow škutkowacź, so njebychu wschitko wuprajeli, jedyn je fo wušnał, so jim śtrachy hrozy, by-li wobskorźeny fo wuwinowaćł; hewak bychu fo wiele wjazy dopokazow pśchiwjesć hodźałe. Wobskorźeny fam je pospytował, je šwojimi pśchiwusłymi w zelbje z tajnym dopśiśowanjom wobkhadźecź (kafiber) a je šwojej žonje po pścheźhśichenju na šudnistwje pśchiwołał: nicźo prajicź!

Statny rěčnik wupraja na konzu, kak žebi zły njeskutk pśchestaja: Wobskorźeny je krótko po 1 hodź. horje na rěśanju šchoł, wottam do brózńje, hdźej je trochu wohnja šakoźł, so by fo šdało, so je wobeń tam nastał a tak fo manöver je žehelom poradźił. Potom je se šadnieje brózńje po šihodach schoł na rěśanju a źkłady tam šapałk a potom źiwoju macź a jeje wokacź schoł, a to wšchitko je wuwjedł w pśchesłednosći je šwojej žonu — kak daloko je wona pśchi tom wobdźélena, statny rěčnik nochze šudźicź, ale na kóždy pad je wona wo šaméru šwojeho muža wědała, kótryž je jej prajił, so póńdze dele macź šawołacź, so fo ta njeby hobuśpałka. Potom je won na dróhu běžał na pomoź wokacź, mjes tym so je wobskorźena w komorzy nêhdźe 2—3 mjeńśichmy nicźo njeczinjiwšchi šawostała; budźeśche-li dźeći wubudźita, budźechu wone fa njej pchibležałe abo wokno wotewrinwšchi wo pomoź wołałe. Hakle hdyž je fo jej radno šdało, je dele cźekła. Durje běchu šamknjene, ale wěśte, kaž je šwedkí Rycźerj fo wuprajił a Junker tó tej wobkrucźił. Hdyž je macź dźećo wonka położíła, staj wobaj šaźo do khěže fo wróćźiłoj, fo bychtaj kruwu wumożiłoj; z tym staj wobskorźenaj njeskutk šawinyłoj, fo njeśtaj fo wo wumóženje dźeći starałoj w tom wokoniku, hdźej bě to hišchoże móźno było, so trasch staj šebi myślíłoj, so šnadź mójetaj dźeći hišcheże wumożicź. Wonaj staj durje šamtkoj, so bychtaj śłédy šwojeho njeskutka šakrykoj, staj šwoje dźeći jich wołuźej, jich bjespomoznemu położenju pśchewośtajíloj. Tohodła dyrbitaj fo po cźinjenej wobskorźbje a stajenemu namjerze šaźuźicź.

Šastupnik wobskorźeneho dr. Wünsche wjedźe šakitowanje ſ wulkej wobrotninwošcźu a pokasuje na to, so je statny rěčnik fo pródzował dopokas wopokasmow (Indźiengbeweis) wjeśe; tu bijeśi wěśta pśchedpodstatoseź, dokelž fu fo dźeći hobuśpałile, ale na tom pśchi zykej wězy njeśałeźi. Žadyn wopraudźitty dopokas ša to, so je wobskorźeny wobeń šałožił, fo mjenowacź njehodźi. Po wuprajenju wězywustojneju Kranza a Görlinga, fo njehodźi ſ wěśtoseju rjeź, hacź je fo proch abo benzin wužił. Też dr. Kral šwoje dobrodźaca ſ tajkej wěśtoseju wuprajicź njemóże kaž dr. Rachel, kiž je wopalenu Rabowu lekował. Žehele fu tu byle a wone pokasuja na móźnoseź, so je teźame śeczena wozoba położíła a wobeń šałožicź hyśała. Rěcźnik nochze na nikoho tukacź, ale ta móźnoseź tu je; tajka wozoba je chžyła ſ hidu abo je śtóścźu wobeń ſ ludu šałožicź; so pśaj śchcźowkałoj njeśtaj, to fo da wuja-hnicź, so je wopoba pśaj šnała abo ſ rěcźim šmérowała; wšchak ma wobskorźeny też šwojich njepśecźelow we wšy.

Sawšcźe pak jeho materielne położenje tak hubjene było njeje, so dyrbjał wobskorźeny na šnicźenje šwojeho šłatka myślicź. Jeho dołh je nêhdźe 4000 hr. wuczinił, mjes nimi 1200 hr. hypotheŕkariseho dołha. Dołh, kiž měśesche fo wotpłacźicź, wuczinjeśche wšcho hromadże jenoź 2110 hr. a na šmélku měśachu fo 250 hr. hnydom šaplacźicź. Se šałożenjom wohnja fo jeho położenje njeby pokśiwšchiło, ale šhórschiło, kaž rěcźnik ſ liczbami dopokasuje, kiž budźeśche je šawěścźenja dośtał. Zjiwjenjošawěścźenje ſ Albrechtom njeje do skutka stupiło, dokelž wobskorźeny njeje fo na nje šwjašacź chył. Wón je ſ nim jenoź šwój śtót pśchecźiwo śtótnemu pomórej šawěścźił. Tole šawěścźenje njeje potajkim też ſ pohonom k njeskutkej bycź mohło. — Schtož wjeźnjenjo wo nim praja, njehodźi fo hišcheże ša dopokas bracź, tajki njeskutk jemu pśchipźeć. Schtóž je ſ nim wobkhodnje cźinicź měł, je fo derje wo nim wuprajił: šwedźy krawjaj Hofmann, Renau a wikowaŕ Neumann.

Wšcho, schtož je statny rěcźnik wo wobskorźenem prajił, hodźi fo też ſ jeho lépchemu wujicź: mynjemóžemy žadyn jenicźki dopokas ani jeho winyani jeho njewiny pśchinjeseć: non liquet. Schtož naśtupa šobuwiny na źmjerci dźeći, njehodźi fo nicźo rjeź, hacź, so je šwoju winowatoseź dopjelnił, hdyž je šwoju žonu šawołał a wšchitko dalšche ſ wulkowanju dźeći jej pśchewośtajił. Sakitował namjetnje, so by wobskorźeny był wuswobodźeny, dokelž fo jemu njeskutki we wobskorźbje wuprajene njehodźa dopokasacź.

Wobskorźenu Rabowu sakituje rěcźnik Wicźas (Lehmann) ſ wězownoseźu a pśchewśiwedźagymi šłowami a wuprała we šwojich wuwjedźenjach, so je wobskorźena se wěśtoseju wérita, so budźe fo wróćeźcź muź a potom hišcheże šwoje dźeći wumożicź. Wona je tón wotpołał też twoprawdźe méła šwoje dźeći wumożicź. Hdyž je šwoje cźeźcźene dźećo wunjeśła, je fo hižo cźeźko wukhowała a dźećo šobu; so je pśchi wudyrjenju wohnja jara roshorjena była, je ſ toho špójnacź, so je fo horjeka šabłudźika a so neje hnydom dele hicź mohła je jałne, dokelž je dyrbjała šwoje dźećo derje šchfitacź, hdyž je komora hižo polna kura była. Wobeń je hižo w tom wokoniku, hdyž je ſ dźećom cźekała, tak daloko pokrocził, so wjazy horje hicź mohła njeje, to je też šwedźi Rycźerja wobšwédźił, kiž je tohorunja chžył dźeći wumożicź, fo wunmożenje šnutska domšeho wjazy móźno było njeje. — Dr. Rachel je fo ša to wuprajił, so fu jeje wopaleńa wot wulkeje horzoty pśchiśće; pśchi wubuchnjenju procha wušapnje wótre pkonjo, kiž šahori wschitke šławy cźeła jenak jara, a niz jenoź wešty mały dźeł, kaž je to wola wopaleneje było; tuž je njemóźne, šchtož je dr. al prajił, so je fo pśchi dótkanju procha wopalíła. Wobskorźena fo winuje w tom, so njeje šwojeho klukanza fobu wumożíła. To dźeśco je ninu njeje mikło a najśerścho tam w komorzy na lubi wot kura a horzoty fo šwjeśło, ani so by jenicźki šmuk wot fo dało. Dopokały wopokasmow dyrbja fo jara wobhladnuwje wuźiwacź, dokelž móźa fo k lépschemu abo k hórschemu wobskorźeneho wuźicź. Wobskorźenej njehodźi fo dopokasacź, hacź je dźeći bjespomoznemu położenju wustajíła, dokelž pśchedewśiwe je šada šnacze tajkeje bjespomoznoseze a potom cźaśyche bjespomozneho wopuśeśicźeź. To pak fo wo wobskorźeneje tjej njehodźi ani niz dopokasacź; pśchetoź wona njeje położenje šwojich dźeći šnała, wona pak je chžyła šwoje dźeći wumożicź. Szyła ta 13 létna holcźka njeje hižo tak młodośtna była, so fo njeby šnała wumożicź mohła. Wobskorźena pak njeje bjes šwojeho šawinjenja hižo wjazy wumożicź mohła, kaž fu to druhi šwédzy też wobšwédźeli, dokelž šnutska je wobeń pśchedaloko šahał a wumożenje njemóśne šcźinił, šwonka fu połpyty ſ rěłom tohorunja podarmo było. — Też ſ tajnych dopjelow (kafiber) a je šwédźenja šwédka Micźasa fo šałuwinu na šałożenju wohnja nicźo dopokałacź njeda. Po šwojich podrobnych wuwjedźenjach namjetuje rěcźnik Wicźas tohorunja wubwobodźenje ša wobskorźenu.

Na to fo pśichiłažni šudnicy k wuradźowanju a k wobšamknjenju wotšała. Po dołhich wuradźowanjach fo jednanje hišcheże ras wotewri a pśchedbyda fo prašcha, hacź na pśchi wobskórźbje też § 74 khłoſt. šakonnika šobuwźeścź, njeźmu wubwobodźenje nałupajo kóždeje dźeśco wobejbe. Statny rěcźnik šwostanje pśchi šwojim namjecźe.

Nêhdźe po 9. hodźinje fo wubud wuprají, po kótrejž buschtaj wobskorźeny Jakub Rab dla šałożenja wohnja je pśchedewścźem a je šmjertnym šcźehnkom a dla jedanstwa wo šawěścźenjich pjenjes k dźešacź létam khłostanje a mandźelska Emilia Rabowa dla wušłužanja šwojich śtjoch małych dźeći je šmjertnym šcźehnom k tśom létam a jenomu měšazej khłostanje šałudźenaj, wobaj šhubitaj też hišcheże na pjeć lět cźeśtne prawa.

Pśchi tom šudnizy njeśtu k pśchešwédźenju doschli, so šej wotpołał méłoj šwoje dźeći šahubicź, to fo jimaj dopokałacź njeje hodźało. Tola to wobhładuje fo za dopokałane, so je fo wobskorźena wot šwojich dźeći wotbałíła, hdyž měśesche winowatoseź wo jich wukhowanje fo staracź, to pak wona jako róbna macź cźinika njeje. Muź njeje fo winowaty šcźinił na wušłużanju, dokelž je ſ tym šwoju winowatoseź dopjelnił, so je žonu šawkał. Sšud je najnjeźcźe khłostanje, kiž fo nakoźicź hodźi, wběmaj pśchimérik.

Jendźelske hłosy wo Łužicy a wo pśichodźe serbskeho prašenja.

Wot haprleje tuteho leta wuńdźeja w Prašy wulky šajimawy a ważny šłowjanšći cźaśopiš, měšacźna revue wo zytym Sšowjanšwu ſ mjenom: „Sšlowanšky Pścheśleb“ (Sšowjanški pśchešlad). Redaktor cźaśopiša je we zytym šłowjanškim šwěcźe dalóko a šcźerko derje šnaty cźešći šnjišowacźel a bałnik legazijtši ministeršti rada Adolf Cźerny. Je jedyn ſ najlépschich šnajerjow zykeho Sšowjanšwa, pak wobeńbity pśchecźel naš Sserbow. Wot léta 1898 hižo wudawasche a redigowasche „Sšlowanšky Pścheśleb“. Wěśche to tehdym hižo najlépschi cźaśopiš wo zytym Sšowjanšwu. Na powjścźitkowne pożadanje go cźaśopiša je tutom lécze wobnowi, a Adolf Cźerny, kotrehož šcźešcźe dźešatninu šjnjerjeśche hobu zyły šłowjanši šwět, pśchešwa jako redakśiju. Najnjeńši šłowjanški narod, Sserbši narod, je, kaž hižo prajach, jeho lubuśchć, a tuž mózacźnymi wocźakowacź, so fo w najwažnišchim (po prawom też jeniczkim) publizitišim cźaśopišu wo zytym Sšowjanšwje njeśapomina na Łužicźki Sserbow. W tóždnym cźišle namakamy też nékałke rosprawy wo šławje a dobru našcheho šerbšcźeho naroda a wo šerbšcźim praščenju.

W pśénim jutrownišćim cźišle cźitamy na pšch. šcźehowazy šajimawy nastawk wo O. Socźadła. Cźinimy wošebje kedźlivne na šajimawe ša naš pśchirunanje praščenja šcottkich (šchoſtkich) horalow ſ našchim šerbšcźim praščenjom po druhim dźele nastawka: „Jendźelšte hłosy wo Łužicy a wo pśchichodźe šerbšcźeho praščenja.

Pośledźnja cźeśka kralowna, kotraž bźeśche markhrabjenka wobeju Łužicow, bźeśche jendźelška pryncźeša Alžbeta Stuartowna, Queen of Hearts (-kralowna wutrobow). Jendźelšti lud ju jara lubuje. Njedźiwajcy toho wšchak bźeśche jendźelšti šajimk wo Łužicy jara mały. Khiba jenoź pśchi wopśijowanju Barlinškich hałowy pśchijśiponmi po pódlanšy, něchto wo pśinanej drajśe wobluhowanych „Spreewälderkow“, Błutowšticźi zonow, a wo cźišchinškim šłowjanškim kucźiku na bahnatej Sprewi (Błóta, něm. Spreewald), še wotkal tute pytane dojśi Barlinškich šamójnych worschtow pśhadźeja. Ani w šwětowej wójnje njeźusa šnaty šawišnał dr. Ernšt Barker Łužišćich Sserbow do šwojeho pojednanja wo potłóčowanych narodach w Němšku. (The Submarget Nationalities of the German Empire, 1915), haczrunjeź pódla Elsaśow a Polakow tam też pśiche wo Danach, kotrychž w Němšku njebé wjele wjeźe wjazy. Ani w šwojej druhej knjizy wo potłóčowanju druhich rěcźow w Němšku (Linguistic Appression in the German Empire, 1918), w kotrejž wopiśuje też cźeźku šituaziju (połoženje) we wobe-

hadjenej Flanderskej, njerěcži wo žerbskim prašenju. Tuto samsejčenje njesta žo wěsce se stym wotpohladom. Nadobny sakitowar cžłowjeskich prawow potłóčowanych mjeńschinow w Němskej njeby wěsce wožuh sajimawego najmjeńschego słowjanskeho naroda samjelczak. Skerje wadzesche njedostatk spuschczomnych, pschistupnych datow a jendzelskeje literatury wo Luzicy, kotraž by sajim słudzita. A njestejesche za nimi autorita wjetschele liczby jeho krajanow. Czeżi wliw nabu ważnosce hakle w dobje měroweje konferency.

Jendzelskich informacijow je woprawdze jara mało a njejsu pschego zyle spokojace. W starem wudaću znateho nowuczeneho słownika (konwersationslexikona) „Encykl. Brit." namakamy s zyła trochu saspiwaze wuprajenje wo Spodžiwnej rěcži łužiskich domorodnych. Bjes dwěla pokhadża to se žórka, kiž Sserbow rad njewidźi, hidźi. W nowschich czasach nadeńdźemy wschak tam tež pódla pschistojnych rěčnych datow w nastawku wo Sslowjanach tež wotrjadny nastawčk wo Sserbach. — Zyła jich liczba postaji žo na 180 000 a wo saschich Sserbach žo praji, so „wudobytku žebi za žiwoju rěcž wěste prawa w schuli a w sarjadnistwje. Sanjerodźenje delnjeje Serbschcziny wuzwitelize žo s prustkim potłóczowanjom. Ale druhdy sapomni też wotrjadny stawišta s njeprawom na najzklabschu słowjanšku hetonu. Morfill, prěni pschipósłmaty jendzelski zlawišta (wuczeńz we wědomoszach Sslowjanstwo nastupazych: rěcž, stawišny atd.), we žiwjim wotewrjazym pschednoschku na Oxfordzkej universice pschispomni łužiskich Sserbow jenoż pschi sliczenju słowjanskich spłahow a potom w krótkim pschehladu stawišnistwa dźela, hdyž pschispomni, so maja też Sserbja žiwjeho filologu dr. Pfukla*. Sa to jeho schuler a nasledník Nevill Forbes we žiwjim inaugurazijskim pschednoschku: The position of the Sklavonic Languages at the Present Day (Połoženje słowjanskich rěczow w pschitomnosći); 29. 9. 1910, wěmje Sserbam doscz městna (str. 12—15). Rěczi wo nasche sajimawej rěczi (praji: Lusatian-Wendish, niz sorbisch), z njetajenej sympatiju cžini na to kedźbliwe, so dyrbjachu łnjesez cžesze naběhi, a wobžaruje, so němski pschiwal stajnje wotorhuje wot tuteje słowjanskeje kupy, tak so słubimy kózde léto na wyšaz pschiłužiskich. Ale njedówajzy toho powjedaja prěnjotne mjena gmejnow a rěkow wo starych wobydlerjach. Stónczinje w tšeczim podobnym pschednoschku, kotryž pschehlada tuczažny staw Sslowjanstwa: The Distriktion and Inter-Relations of the Slavonic Peoples and Languages" (30. 11. 1922) podawa nowy pschirunawazy słowjanski filologa (wuczeńz rěczow) Londonskeje universitty N. W. Jopson krótki pschehlad tuczažnego położenja „jenicžkeho słowjanskeho naroda, kotryž wosta dotal pod zuzym knjeżstwom." Praji mjeńy druhim: Jich germanisazija (pschenemčenjowanje) postupowasche tak systematiski (po kwitym planu), so žu dźenża dospołnje wobdaczi wot Němzow a wotrěsnjeni wot Czechow, žiwjich po rěczi a semjepisnje (geografiski) najbliżschich žuzodow Schłódnje tu wěsczi jich stónczne sgermanisowanje, wosebje bohdla, so žo Czecham dotal njeje poradiło, sawěsczicz jim njewotwisnosć abo autonomiju. Pschispomni też žerbske kolonije w połnóznej Amerizy a w Australiji. Tute błoży wotrjadnikow žu potajkim cžisze akademiske (wuczene), wo rosrisżanje žerbskich wobczežnoszow tu njebježi.

A tola namaka žo w cžażu wójny snajmjeńscha jedyn **błóh, kotryž žo prózowasche wobroczicz kedźbliwosć jendzelskeje sjawnosce k žerbskemu prašenju. F. P. Marchant sajimowasche žo wo Luzicu hižo do wójny.** Sdźeli **cži wo tom pschednoschć „Wikingozo" a Wendozo"** (Vikings and the Wends, wotcžišcheczany 1913), kotryž měsesche we Viking Society. Powěda tam wo starodawnych poczahach wojowanych Vikingow (Norzy Germanozy, kiž pschi rubježni namórnizy) se nawjeczornymi Sslowjanami. Wot tam je powěsć sałkowała pékna Jomsvikinga saga (w kotrejž khyschimy wo wožudu Jómsborga njedaloko pomnjeczahóbneje Binety — we wokolnosći dźenżnischeho Schczeczina). A tohorunja kławna kronika norskich kralow, snata pod mjenom Heimskringla, kotruž napisa wulki islandški stawisnak 13. lětstotka, Snorri Sturluson. Póbla toho pojedna pschednoschowaš wo wschelakich mjenach słowjanskich spłahow, wo stawisnach pokobstwo-baltiskich Sslowjanow a jich kulturze a słónczinje wo schitkich tuzych Sslowjanow we Němskej, słožuzo žo hłownje na słowjanske žórka. Tute žiwoje wědomosce wuzziwasche też w cžażu wójny k informaziji žiwoich krajanow. Hižo na zanym sapoczatku wójny, 22. awgusta 1914 cžinjesche w cžażopižu „The Outlook" kedźbliwe na łužiskich Serbow, pomorjanskich Sslowingzow a baltiskich Kaschubow, wopisa jich cžežke bedźenje w sandźenosći a praschesche žo, kajki wožuh žo pschihotuju w pschichodze tutym słowjanskim spytkam. A podobnje napiża w cžażu, hdyž žo rosžudźowasche na měrowej konferency wo wožudu noweje Europy, nastawk wo łužiskich Sserbach sa „The Afiatic Review (Juli 1919), kotraž žo sajimowasche wo Rusku a zyła wo Słowjanach. Wukładuje tu wospjet stawišny łužiskich Sserbow, spomjatkuje na to, so běchu jednoczeni s Czechami a zdorasnjowasche wožebje pruske potłóczowanje. Pokasuje też na nastawk Adolsa Czerneho w Parizzkim cžażopižu „La Nation Tcheque" wo tuczažnym położenju we Luzicy a pschispomni požadanja łužiskich Sserbow. Měni, so móhła měrowa konferenza lóhły na nich zabjez, dokelž je malo a nichtó jich njesnaje. Tak je to też bohužel stało. Snapschecza wulkim žwětowym sajimam, wo kotrychž měrowa konferenza požudźowasche, wotstupowachu nasche požadanja do posadka. Mjeńschiny w Němskej njebuchu na dožahaze waischnje sawěsczene a žerbske praschenje wosta njerosrisżane.

(Stónczenje pschichodnje.)

*) To doscz pschekwapuje, pschetož Marfill mějesche direktnje pisomne poczahi s Michałom Hórnikom.

Najwjetši cžłowjek na swěce.

To je nižoženski (hollandski) hobr Jan van Albert, kiž bu na Dżeżdżanskej „Ptaczej luzy" wuńajeny. Cžłowjek strénjeje wulkosce może s klobukom pod żeho wupschestrénymaj rukomaj kroczicz. Hakle kónczk posděhnjeneho pschekhódneho tija dozpěje cžoko njewschědneho giganty (hobra). Hobrożu žu pschego wjetschi hacz normalni cžłowjekojo. Ale Jan van Albert może wo żebi prajicz, so je najwjetschi mjes hobrami, haj najwjetschi cžłowjek na žwěcze, žnadź też wschěch cžażow. Je se žiwojimaj 2 metraj a 69 zentinetrow niz jenoż wjetschi hacz druhy wulzy ludźo, każ Machnow a Jendźelcžan Teddy Bobs, ale wón też wobkrucżuje, so nihdże we stawišnach wo jenym cžłowjeku žo njepiha, kiž by taskeje měry był. Sšamo hobr Goliath běsche po stawišnischich powědańczkach jenoż 7 łohcži wulki (łohcz měri žo wot pjatsze hacz k łohczej, tohodla tuto mjeno), a s tym njeje hišchcze jeho wulkosć dozpěł.

Van Albert je s žyle normalneje žiwojeho rodzeny a pucżuje bjżo 7 lět s palczikom (Liliputaner) Seppetoni Fašlerom po zyłym žwěcze. Pobył je w Ssewjernej Ameriziy, w Mexiku, Danskej, Jendźelskej a Němskej. Najwjazy sajima wubudzi w Ameriży a Jendźelskej, tam maja wotżebite interežu sa cžełne senzazije każ dan Albert to je. We tutych krajach žu žo žamo wodżerjo knježeřstwa sa tajte cžełne hobrstwo sajimowali a dan Albert je tak derje pola Hardinga, każ też pola Macdonalda s hojcżom był. Macdonald wusna, so je żenje hišchcze tak mały cžuł njeje każ w pschitomnosći tutoho hobra.

Van Alberta žu wschelazu lekarjo pschepytowali, njesu nimi też Lipzżanski profesżor Strümpell. Wschitzy lekarjo žu wobkrucżili, so je hobr zyle normalnje frošczeny, w nim žo žanych khorosczow njejsiwi a je też duchownje zyle normalny. Van Albert ma każ xjez dwě duschi w žiwojim cžele, jenu sjawnu a jenu privatnu. Sjawna kładze ważnosć na pschipósłmacże jeho cžełneje wulkosce a njerad widźi, hdyż žo wot někajeje strony porokuje, so ludźi žlepi. Je žo jemu hižo wunuzetowało, so na schtambach thodźi. Jako privatnej wožobje je jemu wjeło lubscho, so jeho dla ludźo na dróhach a torhoschczach žo hromadże njeběża. Chże w korczmach, hdyż na karanczk žiwa dże, njewobkedźbowany žebjecz każ kóżdy druhi hósczk. Dokelž pak žo to dożpěcz njehodźi — cžłowjeska wczitpnosć žo njeda sabicz — a dokelž njejżu tłolczi a blida sa tajke cžełne rosměry twarjene, so moht žo pschiłłuchnjne na nje abo k nim pożbuwnez, tuž parnje sjawny wobkhad a wuzika sa žiwoje puczże wotnajeneje dróżki abo awto.

Wjeło je dan Albert też kruty jédżt, trjeba tři krócz telko każ jeho normalni łobuczłowjekojo. Sa mjażom žo runje njetorha. Też němske wyschnosce mějachu 1919 telko frosumjenja, so Albertowa wulkosć też wjazy jedże trjeba a pschiswolichu jemu tohodla schtyri kblébowe marki.

Van Albert je też žyłny a móże jedyn billard s dwěmaj cžłowjekomaj poczeženy sbéhnycz. Tola se sportom žo dale njesabéra a žej też žauje próży k tomu njebjerje. Też film chżysche jeho do žiwoje łłużby wjacz. Ale je to wotpokasał, dokelž chżysche jemu „pschemały honorar" (jaskużbu) płaczicz. Trochu łoschczine praschenje łżsche to sa jeho łubosżenni. Je mjenujzy hischcze njewożenjeny. Mchtó žo jeho ras wopraschа, hacz żónske sa nim běhaja. Van Albert, kiž němschu rěcz trochchu kama, wusna, so je „wulki" cžeszczował żónskeho spłaha. Hacz je někto pschihilnosć żónskich w podobnej měrje, je druhe praschenje. Najlépje wschał je, so žo tohorunja s jenej hobrku woženi, każ dżen tu a tam po žwěcze twokolo běhaja a na hermanckach a pschi druhich pschiležnoszach žo sjawnje pokasuja a wustaja. Hacz budu potom dżeczi też hobrożo?

Van Albert je w tu thwilu 23 lět stary, potajkim schesczi lét młódschi hacz jeho ist krócz mjeńschi žobupucżowar Seppetoni (tutón je pschi žiwojich 29 letach někajke 70 cm. wulki). W žiwojej młodoszi je krawczistwo nawukował. Tola njeżdżi wjazy sa tutym powołanjom. Chże hej někdże jene korczmářtwo kupicz a hromadźi na to pjenjesy. Potom drje je wusamknjene, to tutón gigant małe porzjony sa žiwoich hoszi podawa.

Přilopk.

* **Sażu ras schpaniszy połkadowi jebazy.** Do Lipska žu w posledninm cžażu zyły rjetomasz listow tak njenowanych schpanischich połkadowych jebakow dóschło. Każ schpanischa pósta dżeluje, wucżinja wschędne telegrafiske pschipokasanki wjele słow pre, a tuczi jebakojo móża hej žamo jeneho pósstowcho sastojnika dżerżeczi, kiż jim listy s fingerowanym napižmom pschepodawa. Bajka je s někotrymi wotmenjenjemi sczżehowaza: Jedyn bankrotny pschekupz żedźi w Schpanischej w jastwje, ma 7000 pesetow thlostanja płaczicz a 3 lěta jastwa wotżebżecz. Se žiwojeho bankrotta pak je kofr z diwojim dnom wumożił, k kotrymż je sa 300 000 frankow juwelow. Je-li w krótkim cžażu tamne 7000 pesetow njezapłaczi, budże drohotny kofr cžasany. Adreżatej pschilubi žo tżeżina pjenjesow, je-li nęschto napłaczi. Někto zu tutón „schwindl" kusk pschemeníli. Mjeżto pschekupża braje wójnski jaty wěsztu rólu, kiż dyrbjesche dla politiskich pschestupjenjow cžekhucz a na cžłakuży žwój kofr w Lipsku (Gohlis) sałaji. Też tón ras wopschiża kofr hobrske funmy a cžekhnjenz dże rad pokład sbéhnycz. To pak może jenoż jeho 18 lětna dżowka, kotraż bjże wschěch średkow w Spanischej żedźi. Tohodla dyrbi hnydom postajene pjenjesy pschepokasacz a so njeby holza žama pucżowacz trjebała, dyrbi hischcze tej pjenjesy sa „dobreho pschecżela" pożłacz. Sso wé, so dóstanje kralowsku mjdu. Pjenjesy dóndu woprawdże, ale truhnjeni žo potom haubuja, žwoju hłuposcz pelżiji wołjewicz.

* **Kelko móża ptaczki sežracz.** Ssobustaw Bostonskeho towarstwa sa pschidrobnjo da ras mjodenmu roczżej wob dżeń 68 dezhczowych wakow, kotreż žwjerjakko bjese wschcze próży sežra. Mkoda wróna sežra wob dżeń dwójzy tak wjele žowjazych cžerwjow, każ žame waži. Pomyhł žebi, schto to sahrodnikej wojnamjenja! „Zy dha ż zyłaża na rotilina bjes ptaczkow wotrostka?" wupraji jedyn sahrodnik, hdyż žo two tych wężach jednasche. — W cžerwach nózneho žołoża (Nachtfalken) namakachu žo na pjecż tżow mosżikow (straschna drużina kuntworow). Kak wjele cžłowjekow je tutón ptak psched tkhorjenjom a wulkimi bolescżemi schkitak. Dżiwaja na to budźesch wężese žlawnemu Sserbowej pschihłożowacz, kotryż praji: Bjes ptaczkow, kotreż sapuschczenje pschekażanzow (inschekow) wo wjele mjeńscha, by sa nęhdże 9 lět wschо cžłowjeske żiwjenje na našchej semi sanez dyrbjale. Bjes rostlinow bychu pschekażanzy wotemrkle, bjes pschekażanzom bychu ptaczki hinyli a bjes ptaczkow bychu wschě rostliny tónz wsałe. Tak je žo Boża stwórba sa dospołne wurunanje wscheho dobreho a sleho wliwa postaraka, kotreż njemożemy mischtrowacz, bjes toho, so bychmy naschej semi a zyłemu cžłowjestwu jeje schtodżili. Tohodla schkitajmy wożebje nasche domjace ptaczki, tej schkórzy! Hacżrunjej někotre we wischnjowym cžażu njejżu pschego witani, — jich wużitk je wo wjele wjetschi.

* **Wo zabjazych hnježdach.** To je nam zyle nęschto nowe „zabjaze hnježda." Pola naż pschihotuja žaby žwoje pożlesczża a potom njestaraja žo dale wo nicžo. W Brasilistej je selena žabka žiwa, kiż wożebite hnježda liwari. Žabka ma też nimo měry žylnty hłóż. Žaby rjechtaju, każ by s hamerom na możasnu bónżu bił. W februaru dwori mjeż w nijich městnach žumpakow s błotom rynku, kiż je 12—15 zentinetrow wyschoka. Tak nastanje schkła s wodu na dnje. Do schłé kładze nękto žwoje jejka. S jejkow wubeża sa 4—5 dnjow žabjaze błowczki. Hnježdo pak je jenoż sa prénjdżeń wobliczene. Tu žu žwérjatka hischcze jara nężne a make a trjebaju schtit. Byli wyschoka kroma dżeże stała, tak by runje nawodat tkukowała. Swérzatka trjebaja zyrobu a tuž potorhatej starschej brjóh, tež woda potorha jón. Hłowaczki žu tak po prawym cžażu wużiwobodżene.

* **Połład na móřitym dnu.** W lécze 1911 žo amerikanski parnik „Merik" podnuri. Po 14-dnjowskim sytanju Amerizeńzo městno wużłédźichu, na kotrymż žo podnuri. Parnik leži na 70 metrow hłuboko. Wón ma s tym wulku ważnosć, dokelž je w nim wjele drohotnych metallow, na 800 000 puntow sterlingow hódnych. Parnik ma žo we pschichodże sbéhnycz.

* **Seschiwł sa pał milijona dollarow.** Sswětostary wikowar se starymi knihimi Rosenbach w Philadelphiji je na jenem New-Yorkskim pschedażowanju knihu kupił, kiż nowa 3 penzy płaczesche a je někto sa nju 540 000 dollarow dał. To je po naschich pjenjesach 3 600 000 hrivnow. Seschiwł je jara cżesti a hischcze bóle rédki. Knižka je wopschimnana a njenahladna a womasana. Spitżał je ju Stevenson. Napżmo ma: „Namotwjenje na duchownitwo schołitskeje zyrkwje." Spiż je nimo měry ważny sa staw zyrkwinskich stawišnow jendzelskeje zyrkwje. Njech tola kóżdy doma hlada, hacz nima seschiwk, je žamym napżsmom doma. Je-li je nima, tak ma tón abo tammy tola hischcze druhu drohotnu knihu doma. Kelko schkody nacżini žebi kóżdy, kiż stare knihe a papjery spali, dokelž njewé nicžo wo jich ważnosći. Nascha žerbska knihařnja kupuje też wschě stare knihe, njech žo wschě, prjedy hacż spała, tu pschedpołoża.

Listowanja.

P. S. Djowka ma drje prawo, wot žwojeje macżerje njewjesczinskeje nadobny žadacz, je-li jeje hospodarske położenje także je. Tola muż njemóże žej po prawje žadacz, to takżu do maudżelstwa pschinjeże a zyłu jstwinu nadobu. Kož pak ho sda być, móża žo wudate węży jako njewjesczinska nadoba wobhładowacz, dokelž je macż pod wěstymi wumężenjemi dała njeje.

W. S. Je-li móże dżełedawar dopokasacz, so je pschi wuwołenju dżełacżerja trébnu kedźbliwosć nałożował, dha njetrjeba sa nacżinjenu schkodu rukowacz, jenoż dżełacżer. Je-li žo jemu tutón dopokas njeporadił, dha dyrbi dżełedawar łłeczemu we wschém rukowacz (§ 831 B. G. B.) Tu žo njeżmé po naschim ménjenju wot nsdy wocżahnycz.

K. R. Pschichodna macż njeżłuschа w tym padże ł Waschej domjagnosczi. Je-li je żona sa nju po lékarja schła, hdyż je pschipadnje na wopżcże pola Waż, dha je žo to jeno ż wjeżmi w sajinje pschichodneje macżerje stako a żona nadowoli jenoż w jeje ménjenju wuwjedka. Tuž móże žo lékar jenoż pschichodneje macżerje dżerżecz. Chżysche žej iwón to two Waż żadacz, dyrbjesche žej hnydom swéżcżicz, so Wy lékarske wudawki zapłacżicze. Bésche Waschа pschichodna macż winowata, žo sawěsczicz, dżełedawar pak to cżinił njeje, ma wón sa te wudawki stacz.

H. K. Wyenjej dżowka žwoju njewjesczinsku nadobu dóstała, tohodla ma hischcze prawo na wěstym dżelu dżedżinstwa. Potom móżeże Wy druhu dżowku jako jenicžkeho dżedżenza postajicz, je-li žo tamne žwojeho dżedżinstwa wsda (po § 2346 a dalsche B.G.B.) To pak dyrbi psched jenym notarom abo psched žudnitšwom wobkrucżicz. Wotpokasa wona to, dha ma žwój sakoński dżél dżedżinstwa dóstacz. Najlépje je, so žo na jeneho notara wobroczicze. Ssamorucżny testament njetrjeba žo pola žudnitšwa sa podacz, ale móżeżch žo doma wobthowacz.

Směški.

** **Pscheradżeny.** Stary muż wubłada na pucżu pjecż hrivnowiszku bankowki ležo a ždżiwy žebi ju. „Wy", wołasche njedocżink za nim, „to je moje, dajcże ju mi!" Tu prajesche starz: „Brachowasche na waschej bankowzy horni prawy rózk?" „Haj", wotmolwi tamuh. „Potom bankowka wam njeżłuschа, pschetož namakana ma horni prawy rózk."

** **S dżećzowcha erta.** Tżiłetny hólz nastupi je žwojej macżerku a schésczełétnej hosticżku na dwórnischczu cżi. Prjedy pak hacż cżah wotżédże, dyrbi hosticżka na pożdżi městno. Lédma běsche durje zawrěła, počza žo cżi bacż a jédżesche pschego ipschinicžku. Nadobo postoczi mały hólczez a prascha žo macżerku staroscżiwje: „Macżi, macżi, jédże dha pjaty rózk leż žobu?"

** **Kuzazy zandżel.** Mała hólczka dżésche wjeczor do łóża. Hdyż běsche žo pomodlika, dasche macżerzy hischcze hubicżku a macż prajesche dżowczicżky: „Tak, nękto zyninky mój lubuschko a njeboż žo, zandżelki nad tobu strażuja." Hdyż bórzy po tym nan a macż wjeczerjeschtaj, wołasche dżewczicżka w zpanskej stwje: „Macżi! macżi! zandżelki ležaja wokoło, a jedyn je mje hižo kużnył."

podmy. Chyšche ſo ſa ſadnymi widkami hodjerjeć, ale ſajedje do ſpizow ſadneho koleſa a wſeczeſche ſo nekotre metry ſobu a ſo khětro wobodrěł, ſo dyrbješche k lekarjej hić. Hižo wjele raſow ſu ſo koleſa jěduce hižći do ujeſoja pſchiſchkę. — Njejočzinł, ſo ſo dźeći na jědzace woſy weſcheja, je tu njedawno wjeczor nowe ujeſhoze ſawinowało. Hdyž wós poeza ſpěſchnicho jěcź, puſcheźichu jón hólzy a běžachu pisches drohu. Jedyn ſ nich ſkoczi do motoriſcheho koleſa, kiž runje mimo jědzeſche. Jěduci njemóžeſche wědjeć, ſo tu nadobo nječtó ſa woſom wuſkoči. Kolesc jeho potorhny a cźežny wobſchkodźi. Njebyhu-li dorozumjeli k ruzy byli, kotříž potorhnjenchu hólza hnydom na bok ſtorhnychu, by jeho hiſchcze awto pſchejeł, kiž w tym wokamiku ſo ſpěſchnje pſchibliži. Tutón njepoczink móženy tež pola naſ wobkedźowacź, hdyž dźeći ſo na cźežſte awta wěſcheja a potom nahle do boka ſkocza.

* **Liebenthala.** (Kraſna dohladowarka!) Dohladowarka měſchczanſkeho hoſpitala (ſaſtaracźerinje) ſo huſto wopiše. Njedawno běſche wjazy dnjow tak pjana, ſo ſwoje laſtojuſtwo wukonjeczi njemóžeſche, tak ſo khowanźu ſu ſtarſi žebi pſchewoſtajeni, njes nimi też jedyn 80 letny veteran, kiž je hižo dołhi cźaſ k koječ putany a ſ kotrehoż hiſtorje ſmjerczu ſo liczi. W lěcze 1921 dosta nětcźiſcha dohladowarka ſwoje laſtojuſtwo a je ſo wupokazało, ſo ſu we wołoze ſo mißnyli. Prjedawſcha běſche tam 16 lět a je ſwoje laſtojuſtwo derje laſtaraka a pſchi tym njedyrk žujeła. To dyrbi je ſkuta miſda. Sapita jónka ſo wěſo k tajkemu ſaměſnſtwu njehodźi.

* S **Opolna.** W Lugijanje pola Opolna tele dny wumjeſtafku a wudowu Franzifku Prudlikez we ſwojej khěži morwu namakachu. Njeſložowna leżeſche we wulkej lužwi a měſeſche hlowu khětro roſtalanu. Jeje pſchichadna dźowka, kotraż w ſtamhnym twarjenju bydleſche, je morderſtwu podhladna. Ju ſajachu.

* **Swarlina.** (Skutk pjanoſcze.) Dźełacźer Max Löttke bě ſo w korczmje wopił a cźumpaſche ſo domoj. Hdyž chyſche pisches Schulzendorfſku dróhu ſtupajo ſo autej wuhibnycź, wuwinu ſo jemu tak, ſo pod druhi autowy wós padże, kiž jeho pſchejedże. Se ſtamanej nohu jeho do khowarnje dowjezechu. Tón tak khětře ſajo do t e j e korczmy nepóńdże! Auta ſu njeſmilne pſcheczíwo ſtrowym tak derje każ pſcheczíwo pjanym. W ſamem Barlinje kózde lěto tuhazy ludźi ſo ſtranja pak ſo morja. Każ ſo ſda, je ſwěbi ſmjerczí auto ſhladata, ſo by cźłowjekow prjedy hrabła. Wjele wſchak wona druhdże też na cźłowjeka laka. Tola nihdże njeje tak nahła a hroſna. Hladajcze ſo autow a — pozenſow!

* **Wjacy hacź 80000 hr. pſchekſchiwiłoj.** Revifija Magdeburgſkeje banki ſwěſczi tele dny, ſo bě ſo dwěmaj njeſwěrnymaj laſtojnikomaj poradźiło, wjacy hacź 80000 hr. pſchekſchiwicź. Hlowny winik cźekny, mjes tym ſo ſo poſtazili poradźił tanneho, Geringa, ſajeczą. Kóda je pjeza 30000 hr., Gering pak na 30000 hr. pſchekſchiwik. Ke'o rubjenych pjenjes ſo ſaſo k banzy wróczi, njehodźi ſo praſicź.

* **Sſmjertne automobilowe njeſbože** ſta ſo tele dny na ſtatnej dróſe mjes Stolpom a Lauenburgom. Technikar Wolf Stolp jědzeſche ſ automobilom po dróſy a ſrafy do ſchroma. Rytnikſchtr Dubois-Stolp, kotryż w automobilu jědzeſche, ſo hnydom mori.

* **Dróſowa żeleſniza a auto tele dny w Nowym Kóſnje do ſo ſrażyſchtej. Auto bu na ſtronu wjerhnjeny.** Cźi, kotříž w nim ſedźachu, ſo wuczźłbnychu. Jena żona z hłowu do dróſoweje lakarnje ſrafy a ſebi khětro mużny ſtichoby. Wjednik auta ſo khětro we wobliczu roźrěa. Cźłowjecze žiwjenje žebi njeſłožo uježadaſche.

* **Samomordarſtwo pſched wotprawjenjom.** Domownik Tiedemann, kiž bu dla ſamordowanja 10 lětneje hólzy k ſmjerczi ſaſudżeny a měſeſche ſo we Lübeku wotparwicź, je krótko pſched wotprawjenjom ſwoj žiwjenje wſał ſ tym, ſo ſ wyſokeho ſkhoda do hłubiny ſkoczi. Běſche na měſtnje mortwy.

* **Angerſtein proſy,** ſo bychu jeho tak bórſy hacź móżno wotprawili. Wſcheſ wobhwadżenja ſazpěje. Też je poſledni edny ſwój teſtament cźinił, a poſtajił, ſo maju ſo ſe ſtyntneho ſamożenja po nim jednore pomniki ſa kózdy jeho wopor ſhotowicź.

* **Diamanty w prjedawſchej němſkej ranſchej Afrizy.** Każ „Daily Telegraph“ piſa, ſu w němſkej ranſchej Afrizy diamantowe polo namakali, kiž mjes Viktoria- a Kubuježorom leżi. Natwjetſchi dźeł ſahe do nětko Belgiſkej ſpſchiſtuſchazej krajiny. Jene belgiſke towarſtwo je žej nadawk ſtajiło, tuto polo ſa diamantami pſchehlědźicź.

* **Wulke badujſchſtwo drohotnych wězow.** We wobkhodźe ſe ſtotymi wězami Becka w Czopljach buchu drohotne wězy na 90 000 kronow hódne, pokradnjene. Pobłudny je muſeer Anton Sahradnicźek ſ Němſchcź. Je cźekny a nimaja ſa nim ſlěda.

* **Tuni kognak.** Tuni a jara dobry franzowſki kognak móżeſch w Danſkej a Schwedſkej dóſtacź. Wina je ſmědſcha na ſtawińa, kiž je ſcźěhowaza. Norwegſka je ſ Franzowſkej wikowanske wujednanje ſcźinika. Po nim je winowata, kiźnje 400 000 litrow „franzowſkeho“ kognaka do kraja puſcheźicź. W Norwegſkej pak njeſmě ſo żadyn alkohol picź. Nětko próżuje ſo norwegſke knježerſtwo, kognak bórſy ſaſo wotbycź. Khwatk tłóczi płaczíny — kognak pſcheda ſo ſ 50 proz. ſchkody. Hoſcheńſki a korczmarſki dawk tola ſaſo ſchkodu wuruna. Tak ſtawa ſo, ſo móżeſch w Göteborku a Kopenhagenje tak nimomerny zuſty dowożeny kognak picź. O njeſložowny kraj.

* **Podſemſke autowe tołnje.** W Londonje je ſo druſtwo ſałożiło, kiž w měſcze podſemſke tołnje twari. Prěnja taſka tołnja ſo hižo twari a to na namełſtnje Leiceſterſquara. W tołni budźe ſa 175 autow měſtna. Saſtajnitki pjenjes je niſki a wucźini na krótki cźaſ 2 hr. Druſtwo ma najſkerſche nadźije, ſo prawje wjele měſchczanow tutu ſkładnoſcź wužije. Też Londonſke wyſchnoſcze nadźiju ſebi wołożenje nadrołneho wobkhoda. Na dróhach njebudu wjazy telko cźakajcych autow ſtacź.

* **Derzkowe 2000. narodninu.** W Italſkej wuczene ſjednoczeńſtwa ſo dawno na to pſchihotuja, Bergiłowe 2000. narodniny, bażnika Aeneidy, hiſtoriſkeje wołmjeńcźa. Zyły wědomoſtny ſwět dyrbi ſo k tomu pſcheproſyć. Tutón dźeń pſches wołſerjenje wědomoſtnych dźełow wuſnamjenicź. Każ ſo ſ Neapla piſa, je tamne ſjednoczeńſtwo „Sozieta Reale“ myto wupiſałło ſ nadawkom, ſtawiźnu Bergiłoweje kritiki ſ cźaſom cenaiſcheho hacź do naſcheho cźaſa ſhotowicź. Myto wuczinja 23 500 lirow. Dźeła maja ſo hacź do 30. junija 1928 ſawdacź.

* **Hróſna namakanka.** W Neapelſkim pſchiſtawie tele dny wulku drjewjanu tyſu na morju pławacź widachu. Jako tyſu wuczahnychu, w njej cźełu 30ſtkueje żony namakachu. Nětkli pſchiſtawni wobydlerjo widźachu tam dweju muſkeju ſ mołu pſchińcź a tyſu na nětkore 1000 metrow wot nich do wody puſcheźicź. Każ ſo wupokaża, je ſo morderſtwo hižo pſched nětkotrymi dnjemi ſtało.

* **Namakanki ſ romiſcheho cźaſa.** Pola Komorna we Wuherſkej namakachu dwoj derje ſdźerżanaj kaſchcźej ſ romſcheho cźaſa. Direktor wuherſkeho narodneho muſeja je ſmětcźił, ſo kaſchcźej pſchi dróhi leżitej, na kotrejž ſo žiwy wobkhod mjes romſkimaj měſtomaj Sopiane (nětk Fünfkirchen) a Brizeło (dźenſa Stöny) wotwiwaſche. Narodny muſeum budże w tutej wokolinje (wjazore tyſaj kóżnych metrow) porjadne wuhrjebanje ſarjadowacź tohorunja też hona pola Barczapuſta, w blíſkoſcźi měſta Weiſpcima. Tam hakle njedawno barbwity moſaikowy wobras (na 60 kóżnych metrow wulki) namakachu.

* **Mór w Madridze.** W Madridze (hłownym měſcze Schpaniſkeje) je tele dny na 22 wołoſobow wumrěło, dokelž běchu mjaſo bohojadkow, kotrež běchu na mór khore, jědle.

* **Amerikanſcy milijardarzo wołebrają.** Każ nam jena amerikanſka ſtatiſtika wěźeſi, tam licźba bohacźakow, kotříž maju kóżdoletnje 1 milijon dollarow dothohodneho dawka płacźicź, a ſu ſ tym milijardarzoju, ſtajnje hładajcy wotebiera. Wot lěta 1914 hacź do 1916 ſwoju licźbu ſtajnje wot 60 na 106. Wot toho cźaſa poczinaſche ſpadowacź. Lěta 1918 bě jich jenoż hiſchcze 65, lěta 1921 pak jenoż 21 milijardarow.

* **S autom pſches puſczinu.** Loni ſu hižo ſpytali, puſczinu Saharu w Afriky ſ autom pſcheječź. Też italſke knježerſtwo je lětſa połowty cźiniło, ſ tak mjenowanymi Fiat-wozami (male cźežſte auta) wot Tripoliſkeje hacź hluboko do puſcziny ſ nimi dojěcź. Tute połowty ſu ſo nanajlepſche poradźile a ſu ſamo na puczach jěżdźile, hdyž wjelbłudy hižo njemóżachu.

* **Spodźiwny pucź blyſka.** Pſche njewjedźe we Wiſle, ſajedje jedyn błyſk pſches wokno do ſtwy jenoje niſſeje hyże, jědżeſche po jenej ſtwinej antenje, ſeſmudźi wotwjazay ſawěſchk a ſajeżde do ſemje. Zona wó ſtwinje njebu wobſchkodźena.

* **Smużita hajatkowa żona.** Niewſchědnu ſmużitoſcź wopokaſa njedawno żona jeneho hajnika we Wuhorſko-Bodo we wożamoczennym lěſu. Jeje muż běſche runje w lěſu, hdyž wjeczor nětkaki zuſty ſ karu pſchijěżdże. Na njej měſeſche wulki buczowaty koſch. Zuſty běſche hižo dołho puczł ſchoł a proſcheſche wo hoſpodu, dokelž ſo bojeſche, po cźmje pſches lěſ hić. Hajatkowa dowjedże zuſtelo do cźiſtwy a pomhaſche jemu hiſchcze cźežki koſch njeſć. Mjes tym ſo zuſty ſ nětkaſkej wurěcźu wotrſali. Nadobo widźeſche, hajatkowa, ſo ſo wěko koſcha ſbeha. Rucze wſa tſělu ſe ſcźeny a tſěli ſ njej do koſcha, ſ kotrehoż jedyn muż hłowu tykaſche. Muż ſo trjechcźeny ſtojeſy. S dobom pak błyſchcźeſche wonka ſtuhy wjazornych muſkiſch. Khětře haſny ſmużu a wuttěli pſches wokno. Też tutón wuſtel běcźeſche a mori jeneho ſ njeduſchcźinow. Rubjeżniwy wozniſcheſchi hajnikowonju a njeſtarachu ſo ſow cźežko ranjenu. Tuto rubjeżniſtwo, kotreż ſo zyle wěſcze na kóżdu ſkałdnizu měrjeſche, bu pſches ſmużitoſcź a buchapſchitomnoſcź jeneje żony wotrażene.

* **S koſu hłowu wotrubał.** W jenej wſy pola Debrocźina we Wuheſkej ſo kubłeł Ludwik Cźibjera na pole ſ twojim wotrocźkom ſwadźi. Wotrocźł ſo po krótkim wurěcźowanju tak roſhori, ſo burej hnydom ſ koſu hłowu wotrubiny. Pſchitwmni ſo nad podawkom tak wuſtróżichu, ſo wjazy njeſkſchinow każ ſkamjenjeni ſtejachu. Sſoſtnika wumjeſtafku a policiji pſchewodachu.

„Hdyž Pětr lěkari...“

Jeho wuſpěch pola żonow — a żuda.

Po dwěmaj wuſłuchanjomaj jednaniu bu pſched kawniſkim ſudom w Barlinje kaſejerſki (Kurpfuſcher) a jebanſki prozeſt kóńczeny, kotryż zołu ſjawnoſcź ſajimuje. Wobſtorżeny běſche jedyn „dźiwy cźinjacy doktor“, kiž ſo homöopathy (cunoſtkar) mjenuje a ſwoje hrědli ſpitomi ſwěrjej pomrucźuje. Mjenowaſche ſo „doktor“ Siemans, běſche po ſwojim powołanju p r o ſ t y b l i b a ř. Ludźo ſ hromadami k njemu běchu. Se wſchěch kóńcźin Němſkeje lětachu pſchipiſmna, w kotrychž cźerpjazy, w o ł e b j e ż ó n ſ k e, wo jeho radu a pomoc proſchachu. Też jeho rěcźna ſtiwa běſche naſtajnje ſe żonami pſchepjelnjena. Tehdom jeho wobjebicźe trjebachu pſchi „wěſtych ſadźiwkach“. Jeho powſchitkownu hrědł běchu tak mjenowane „japanſke krjepki“, běſche ſchpatna mołchina, nicźo hódna. Jeho „pſchepytowanje“ měrjeſche po j e n o ž n a w o c z i. Hnydom widźeſche, we cźo ſo tu jedna a poſtaji jako lěkarſtwo „F r a u e n w o h l“, kotrež je pjeza pſchi 20 lětnej praxy wuprahowanje. Pódła toho wukonjeſche tak mjenowanu „ſokłemu hypnoſu“, dokelž běchu wjeſche dźeł w u m p ł e n i k h o r y. (S tym drje zyle twopaki nima.) — Sandźenjeczj wobſtorżeneho njeſe jara thmana. Jako młody cźłowjek pſchińdże do khłoſtańje a je tam nimale 4 lěta pſchećźinił. Hdyž běſche ſaſo ſwobodny, pſchedewſa ſej, ſo dże porjadne żiwjenje wjeſcź. Wot lěta 1913 ſem ſo jemu to poradźił, doſta dźiwaju na ſwoje inteligenzu wyſoke ſoſtcźiſnſwa. A l e j e h o k h ł o ſ t a n j e b ě ſ c h e ſ a u j e h o w o ż u d n e. Każ nawjedowarjał jeneho wjetſcheho wudſtrialneho wobkhoda bu tež ſ hantlej kawniſkeje żudniſa powołany. Pſchi tym ſo jeho khłoſtanje wukaza o hłódź ſo w pſchichodze wobroczi, bu wſchudże wotpokazany. Tuż wobſtankuj, ſwoju njelubu ſaſtdżenoſcź pſchikrcź. Sćźini ſo ſ inżenjerſkim doktorom. Hdyž běſche nětko akademiſki ſtupjeń doſcźahnył, prajeſche jej, ſo może jej jako homöopath a lěkowarſki magnetiſer wjele pjenjes ſa ſtużicź. A tuż ſo ſćźini k praktiſkemu lěkarjej a dr. med. a nětko mjeſche njekhtſchane wulpěchi, tak daloko hacź ſo we jeh ſ finanzielne dothody jednaſche. Se ſtami padami mjeſeſche ſo ſudniſkow ſabéracź. Sakitował wobſtorżeneho pſcheroda ſudej tołſty pakźił d ż a k n y c h p ſ c h i p ó ſ n a c z o w, kotrejž běchu ſomy ſe wſchěch kóńcźin Němſkeje pſchipoſłałe, když ſo ſa „wunſpěſchnu kuru“ podjakowachu a jemu ſłubowachu, jeho njes ſwojimi ſnatnymi porucźeć. Jedyn medizinalny rada poda ſniczazu krtitiku dźeławoſcze wobſtorżeneho, kiž njemjeſcze pſchi ſwojim njemeſkazonym kurſu pola jeneho homöopatha ani kuſka lěkarſkeho ſtoſumjenja. Jeho zuta dźeławoſcź wołpoczowaſche jenoż na pſchihrabje. Swoje lěkarſtwa je ſamowólnje ſarjadował. Hinaſche ſtejniſcźo měſeſche homöopath, pola kotreż Loż je wobſtorżeny jedyn měſazny kurſus pſchećźał. Po mérjenju tuteho „wężywuſtojneho“ běſche jedyn měſaz k wosnuczowanju dołhak. Lawniſki żud běſche hinaſcheho mérjenja a ſaſudźi jeho dla naſtajneho jebanja a druheho k 9 měſazam a 1 tydżenej jaſiwa. K lěpſchemu ſa njeho ſcźejche wotmyſli, ſo chyſche po wotpuſchcźenju ſ khłoſtańje lěpſche żiwjenje wjeſcź, ale wobſtejnoſcźe běchu żylniſche hacź jeho dobra wola. — Tajiſch „Kurpfuſcherow“ namaka ſo doſcź na ſwěcźe, ale też ſtuhych, kotříž jim na lěp taja.

Hospodarſki rozhlad.

Sſerjedu 22. julija 1925.

Wicźerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,83
1 jendželſki punt	20,391	100 cźeſkoſł. krónow	12,43
100 ſchwaiz. frankow	81,42	100 nóttſ. markow	79.60

Cźeſkowe kurſy ſo wczera na Berlinſkej burſy dale ſcźłabicźu. Burſa ſo boji, ſo němſka nota wuwabi dołhe a wobuzne ſ ednaja. Powěſcźe ſo wo połoženju ruhrſkeje industrije ſu jara ſtruchle. Kurſy němſkich ſtatnych a wójnſkich poſcźonkow mjenje popiſnicźowachu.

Produktowe wiki pſchiniježechu wczera ſako dale ſnižene płacźiſny. Rjane żuche wjedro żinjam hoji. Hižo noweje rożki dźeń a wjazy na wiki pſchićihadża. Ale też pſcheniza ſo wo nětcźo malo ſeſłabi. Jecźmjeń ma mérne wiki. Wowoß na płacźiſnu dźerżi. W muzy wobrót ſmadny woſtanje. Wczera płacźeſche zentnar

w Berlinje

rożki 9.65—9.85 jecźmjenja 9—10.75 wowſa 12.40—12.75 hr.

W termiſnowym wiłowanju:

ſa julij pſcheniży 13.35—13.25 hr., rożki 10.37 10.35 hr., wowſa 9.42—9.45 hr., — ſeptemb. pſcheniży 12.10 hr., rożki 9.75 hr., — oktober pſcheniży 11.50 hr., rożki 9.60—9.65 hr.

Na pſchedań:

Łoži ſ matrazu, w Budyſchinje na Stieberſtr. cźo. 5211. — dale koffer, ſchatowy koſch a zynkowu kupanſku wanju w Budyſchinje, Garbarſka dróha 91 na lewo.

Sſo pytaja:

Holzu do domu, proſ. Heßowa w Budyſchinje, Waliſka dróha cźo. 7.

Pohoncź, w Pomorzach cźo. 89.

Hoſpodarſki pomocznik, Zwahr w Bukezach.

Pjekarſki, Keller w Kamjenzu, Oskar-Müllerſtr.

Schkrowe deweiſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. 3/11 hodź.: Żito je żadniſche, ale też mało kupuja. Płacźiſny każ wczera. Tendenza: muczna.

Dop. 3/12 hodź.: Każ pſched hodźinu.

Płacźiny na Barliniſkich produktowych wikach.

Kupa a wotpowe kupnie po tunu abo 1000 kg, jenoż 100 kg. płacźiwu po Wotej ſtrowinje.

	21. 7.	20. 7.		21. 7.	20. 7.
Pſchenza	—	27—275	rapſ, wołoſnički	15 16,40	15-16,00
roſka	193-197	194 198	pódk. melaſko	9,75	9 75
natel. jecźmjeń	200 215	200-215	ſerabella	13-15,25	13-15,25
nat. jecźmjeń	—	—	běrnaze ſrużki	22-25,80	22-25,80
wowß	248 255	248-255	buny	24 26,00	24,00-26
tularſka (Mais)	216	—	wo'a	26-28,00	24-27,50
pſchenicźn. mu'a	33-36,0	33-36,00	lany wołuſchk	21-22,80	21-22,80
cźana muka	31-31 25	30-31.75	mórer ſuſiny	12-13,00	11-13,0
pſchenc. roſte	12- 3,20	12-13,20	olie ſuſiny	15-16,50	14-16,50
r ane wotrubu	13-13,50	12-13,50	ſyno, 50 kg	3,60-4,20	3,40-4,00
rapſ	340-345	340-350	ſ oma, rjana	1,00-1,40	1,00-1,45
ſane ſymje	385-390	385-390	„ pſchenicź.	1,00-1,40	1,00-1,30
ſroch	25-26,50	25-26,50	„ wowſyna	0,85-1,00	0,85-1,20
pjelušchki	23-26,50	23-26.50	„ jecźma	1,00-1,40	1,00-1,40

* **Diamanty w prjedawſchej němſkej ranſchej Afrizy.** Każ „Daily Telegraph“ piſa, ſu w němſkej ranſchej Afrizy diamantowe polo namakali, kiž mjes Viktoria- a Kubuježorom leżi. Natwjetſchi dźeł ſahe do nětko Belgiſkej ſpſchiſtuſchazej krajiny. Jene belgiſke towarſtwo je žej nadawk ſtajiło, tuto polo ſa diamantami pſchehlědźicź.

* **Wulke badujſchſtwo drohotnych wězow.** We wobkhodźe ſe ſtotymi wězami Becka w Czopljach buchu drohotne wězy na 90 000 kronow hódne, pokradnjene. Pobłudny je muſeer Anton Sahradnicźek ſ Němſchcź. Je cźekny a nimaja ſa nim ſlěda.

* **Tuni kognak.** Tuni a jara dobry franzowſki kognak móżeſch w Danſkej a Schwedſkej dóſtacź. Wina je ſmědſcha na ſtawińa, kiž je ſcźěhowaza. Norwegſka je ſ Franzowſkej wikowanske wujednanje ſcźinika. Po nim je winowata, kiźnje 400 000 litrow „franzowſkeho“ kognaka do kraja puſcheźicź. W Norwegſkej pak njeſmě ſo żadyn alkohol picź. Nětko próżuje ſo norwegſke knježerſtwo, kognak bórſy ſaſo wotbycź. Khwatk tłóczi płaczíny — kognak pſcheda ſo ſ 50 proz. ſchkody. Hoſcheńſki a korczmarſki dawk tola ſaſo ſchkodu wuruna. Tak ſtawa ſo, ſo móżeſch w Göteborku a Kopenhagenje tak nimomerny zuſty dowożeny kognak picź. O njeſložowny kraj.

* **Podſemſke autowe tołnje.** W Londonje je ſo druſtwo ſałożiło, kiž w měſcze podſemſke tołnje twari. Prěnja taſka tołnja ſo hižo twari a to na namełſtnje Leiceſterſquara. W tołni budźe ſa 175 autow měſtna. Saſtajnitki pjenjes je niſki a wucźini na krótki cźaſ 2 hr. Druſtwo ma najſkerſche nadźije, ſo prawje wjele měſchczanow tutu ſkładnoſcź wužije. Też Londonſke wyſchnoſcze nadźiju ſebi wołożenje nadrołneho wobkhoda. Na dróhach njebudu wjazy telko cźakajcych autow ſtacź.

* **Derzkowe 2000. narodninu.** W Italſkej wuczene ſjednoczeńſtwa ſo dawno na to pſchihotuja, Bergiłowe 2000. narodniny, bażnika Aeneidy, hiſtoriſkeje wołmjeńcźa. Zyły wědomoſtny ſwět dyrbi ſo k tomu pſcheproſyć. Tutón dźeń pſches wołſerjenje wědomoſtnych dźełow wuſnamjenicź. Każ ſo ſ Neapla piſa, je tamne ſjednoczeńſtwo „Sozieta Reale“ myto wupiſałło ſ nadawkom, ſtawiźnu Bergiłoweje kritiki ſ cźaſom cenaiſcheho hacź do naſcheho cźaſa ſhotowicź. Myto wuczinja 23 500 lirow. Dźeła maja ſo hacź do 30. junija 1928 ſawdacź.

* **Hróſna namakanka.** W Neapelſkim pſchiſtawie tele dny wulku drjewjanu tyſu na morju pławacź widachu. Jako tyſu wuczahnychu, w njej cźełu 30ſtkueje żony namakachu. Nětkli pſchiſtawni wobydlerjo widźachu tam dweju muſkeju ſ mołu pſchińcź a tyſu na nětkore 1000 metrow wot nich do wody puſcheźicź. Każ ſo wupokaża, je ſo morderſtwo hižo pſched nětkotrymi dnjemi ſtało.

* **Namakanki ſ romiſcheho cźaſa.** Pola Komorna we Wuheſkej namakachu dwoj derje ſdźerżanaj kaſchcźej ſ romſcheho cźaſa. Direktor wuherſkeho narodneho muſeja je ſmětcźił, ſo kaſchcźej pſchi dróhi leżitej, na kotrejž ſo žiwy wobkhod mjes romſkimaj měſtomaj Sopiane (nětk Fünfkirchen) a Brizeło (dźenſa Stöny) wotwiwaſche. Narodny muſeum budże w tutej wokolinje (wjazore tyſaj kóżnych metrow) porjadne wuhrjebanje ſarjadowacź tohorunja też hona pola Barczapuſta, w blíſkoſcźi měſta Weiſpcima. Tam hakle njedawno barbwity moſaikowy wobras (na 60 kóżnych metrow wulki) namakachu.

* **Mór w Madridze.** W Madridze (hłownym měſcze Schpaniſkeje) je tele dny na 22 wołoſobow wumrěło, dokelž běchu mjaſo bohojadkow, kotrež běchu na mór khore, jědle.

* **Amerikanſcy milijardarzo wołebrają.** Każ nam jena amerikanſka ſtatiſtika wěźeſi, tam licźba bohacźakow, kotříž maju kóżdoletnje 1 milijon dollarow dothohodneho dawka płacźicź, a ſu ſ tym milijardarzoju, ſtajnje hładajcy wotebiera. Wot lěta 1914 hacź do 1916 ſwoju licźbu ſtajnje wot 60 na 106. Wot toho cźaſa poczinaſche ſpadowacź. Lěta 1918 bě jich jenoż hiſchcze 65, lěta 1921 pak jenoż 21 milijardarow.

* **S autom pſches puſczinu.** Loni ſu hižo ſpytali, puſczinu Saharu w Afriky ſ autom pſcheječź. Też italſke knježerſtwo je lětſa połowty cźiniło, ſ tak mjenowanymi Fiat-wozami (male cźežſte auta) wot Tripoliſkeje hacź hluboko do puſcziny ſ nimi dojěcź. Tute połowty ſu ſo nanajlepſche poradźile a ſu ſamo na puczach jěżdźile, hdyž wjelbłudy hižo njemóżachu.

* **Spodźiwny pucź blyſka.** Pſche njewjedźe we Wiſle, ſajedje jedyn błyſk pſches wokno do ſtwy jenoje niſſeje hyże, jědżeſche po jenej ſtwinej antenje, ſeſmudźi wotwjazay ſawěſchk a ſajeżde do ſemje. Zona wó ſtwinje njebu wobſchkodźena.

* **Smużita hajatkowa żona.** Niewſchědnu ſmużitoſcź wopokaſa njedawno żona jeneho hajnika we Wuhorſko-Bodo we wożamoczennym lěſu. Jeje muż běſche runje w lěſu, hdyž wjeczor nětkaki zuſty ſ karu pſchijěżdże. Na njej měſeſche wulki buczowaty koſch. Zuſty běſche hižo dołho puczł ſchoł a proſcheſche wo hoſpodu, dokelž ſo bojeſche, po cźmje pſches lěſ hić. Hajatkowa dowjedże zuſtelo do cźiſtwy a pomhaſche jemu hiſchcze cźežki koſch njeſć. Mjes tym ſo zuſty ſ nětkaſkej wurěcźu wotrſali. Nadobo widźeſche, hajatkowa, ſo ſo wěko koſcha ſbeha. Rucze wſa tſělu ſe ſcźeny a tſěli ſ njej do koſcha, ſ kotrehoż jedyn muż hłowu tykaſche. Muż ſo trjechcźeny ſtojeſy. S dobom pak błyſchcźeſche wonka ſtuhy wjazornych muſkiſch. Khětře haſny ſmużu a wuttěli pſches wokno. Też tutón wuſtel běcźeſche a mori jeneho ſ njeduſchcźinow. Rubjeżniwy wozniſcheſchi hajnikowonju a njeſtarachu ſo ſow cźežko ranjenu. Tuto rubjeżniſtwo, kotreż ſo zyle wěſcze na kóżdu ſkałdnizu měrjeſche, bu pſches ſmużitoſcź a buchapſchitomnoſcź jeneje żony wotrażene.

* **S koſu hłowu wotrubał.** W jenej wſy pola Debrocźina we Wuheſkej ſo kubłeł Ludwik Cźibjera na pole ſ twojim wotrocźkom ſwadźi. Wotrocźł ſo po krótkim wurěcźowanju tak roſhori, ſo burej hnydom ſ koſu hłowu wotrubiny. Pſchitwmni ſo nad podawkom tak wuſtróżichu, ſo wjazy njeſkſchinow każ ſkamjenjeni ſtejachu. Sſoſtnika wumjeſtafku a policiji pſchewodachu.

Nanowiše z cyłeho ſwěta.

Wuhło ſ podkopkow w Borwhrſkej ſara ſchpatnje dże. Tohodła wſchelake podopłi ſawěraja. W prěnjej poſtajnje tutoho lěta ſu na 30 000 hórnikow ſ dźela puſchczili.

*

Wot 15.—25. auguſta ſměje mjeſynarodny (internazionalny) ſtwjat ſtudentow ſwoju lětniſku ſchadźowanku we Kopenhagenje w Danſkej.

*

Sahubne powodźenje na połkupje Korea we raniſchej Aſiſkej je jena ſ tych najwjetſchich kalaſtrofow, kotraż je tutón kraj hdy potrjeſchiła. Na wſche 40 000 cźłowjekow nima wodydżenja. Wokoło 4000 cźłowjekow we ſołmach ſmjerczi pocźerpi. Sſnadne rěcźki pſchetwoſtorichu ſo do rujnjazych wſcho potorhazych rołkow. Wjele żelezninſkich cźahrow je woda podmałeła. Na jenej cźahrje 60 lokomotiwow a 230 wołow do rěki ſpada. Schkoda na twarjenjach a druſtich ſamożenjach njehodźi ſo hiſchcze wumérić.

Domowininy kučik.

Ferialna kolonija.

Na wschelake napraschowanja zdźelimy: Dźećzi njech po możnosći zbožu dostanu dobre wobuwcze, kiž so hnydom njerozstorha, schaty snajmjeńscha na jene pschemjenjenje, mydło a trěnje, subjazu schećźiku, wobleczenje trochu za lóžde wjedro, cżopte a chłódnische (płaschcź pschećźiwo deschcźej).

Dale njech zbožu wschě dźećzi zbožu wosmu: Sserbsku cżitanku za schulu, serbski spěwnik a pjero k pisanju.

Ferialne pschebywanje traje wot 23. julija hač do 15. augusta. Sa dźećzi, za kotrež prósdniny na tutón cżas njedostanu, njech so starschi hnydom na schulskeho wjednika wobroca z prósbu, so bychu so jim prósdniny za tute dny poblěschile, wosjewjo pschicżinu. Prósbu z tutej pschicżinu njechodźi so wotpokasacź. Njech pak starschi njeskomdźa, prósbu z cżasom sapodacź, so njebychu potom njelubosnosće dla njesamowitje wuwostanja se schule měli.

Wotjědźemy schtwórtk 23. t. m. rano 7,14 z Budyschina na Wjeleczin. 3/4 hodźin dyrbja wschitcy na dwórnischcu być. Schtóž to njemóže, dyrbi to hnydom hač do srjedy wjecżora do sekretariata Domowiny, k. drej. Schlegy, dźělicź. — **Dokelž dowolenja k pschekroczenju hranizow darmo njedostanjemy, kaž loni, prosymy, dźeczom 10 hr. zbožu dacź, mjesto pschipowědźenych 8 hr. njedajcze jane „Rentenmarki" zbožu, jenož „Reichsmark".**

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma kóždy štwórtk wjecżor we 8 hodź. zwučowanje w towaršowni na Hornčerskej hasy.

Domowininy kučik dźensa, dla ferialnej kolonije.

Drježdźany. Serb. tow. „Hromadnik" ma hač do 27. žnjeńca swoje prózdniny. Sobotu, 25. žnjeńca, mamy nócny wulět, zetkanišco je Zmijec korčma, a my prosymy, zo bychu wšě sobustawy wjecżor z dypkom we 8 hodź. tam byli. Předsydstwo.

Lichań. Serb. tow. „Zernička" ma přichodny pjatk wjecżor w 9 hodź. spěwanje. Wšitcy so prošu, zo bychu z wěstosću přišli.

Nowa Wjes. Serb. tow. „Brězyčka" zmjeje njedźelu 26. julija pop. w 3 hodź. w Heinrichec korčmje we Nowej Wsy měsačnu zhromadźiznu. Přednošk zmjeje k. Hładki.

Ralbicy. „Serbowka" ma srjedu, 29. julija, swoju hłownu zhromadźiznu. Rano we 8 hodź. je requiem za dołholětneho protektora „Serbowki", njeboh k. tachanta Skalu. — Rozprawy a nastawki (32 a 32 stron) sobu přinjesć. Nowe sobustawy so přijimaja.

Ralbicy. Tow. „Lilija" wuhotuje njedźelu, 26. julija, w Sernjanach spěwny wjecżor. Wšitcy lubi Serbjo su wutrobnje přeprošeni.

Slepo. Serb. tow. za Slepo a wokolinu ma sobotu wjecżor w 9 hodź. zhromadźiznu pola k. Bastiana, na kotruž maja tón raz wšitke sobustawy cyle wěsce přińć. Jednać budze so wo:

1. Postajenje spěwnych hodźinow,
2. Mjeno za naše towarstwo,
3. Wuradźowanje statutow,
4. Wšelake.

Budźemy tež zaso spěwać!

Přilopk.

* **Płaty dawkowy exekutor.** Jendźelski bankšfebrar pschińdże njedawno do wjesći w indiskim Pandschabu, kotruž dołho wjazy wopytał njebě. Wobydlerjo, kotrymž hubjene žně hrožachu, proschachu jeho wutrobnje, so by jo wot nich z wodu polecz dał, dokelž je to jenički srědk, kotruž by jich bohow pomnicz mohł, so bychu jim dawno wczakowany deschcź pósłali. Jako wobydlerjo dawkiběracrjej, kotryž njechasche wo tajkim polecu nicżo wědzecz, skónczinje hrožachu, poczitny jo wón dźiwowuschkej wolu wjesnjanjow. Na to linychu jo jemu něschto bowow wody psches hłowu. Sa tři dny jo poża woprawdźe deschcźowacź.

* **Podhladne aspirinowe plazki.** Bohata Amerićanka, kiž w Nizzy pschebywa, běsche we poslednim cżasu stajnje w Monte Carlo pschehrawała. Hdyž zebi někto do dratwnje po dratu pschińdże, wuhlada tam pschebywowza hłużobna, so wobsebna knjeni z toschi něschto wsa a spěchnje někotre běle plazki spožera. Amerićanku dowjesechu hnydom do pschichodneje khorownje a wuklumpachu ji zoldź, dyrnjež jo Amerićanka tež bóle spjecowaka. Skónczinje pak jo tola wupokasa, so bě jenož někotre asperinowe plazki k zebi wsaka, dokelž ju hłowa bolesche.

Swójbne powjesće.

Zemrěli: Božidar Hermann Dučman w Budyschinje. — Rudi Kernich w Budestezach. — Paulina wud. Pěczyna rodź. Hättaschez w Budyschinje. — Wjedrich Hermann Schkoda w Budyschinje.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Kedźbu! **Přimajće!**

Zbytki ze saisonskeho wupředawanja su žałosnje tunje. Naša zamožnosć je z wobrotom dopokazana. Kónc wupředawanja sobotu 25. julija 1925. Wobstarajće sej, štož trjebaće na drasćenju za žónske, mužskich a dźěći, hišće w tutym tydźenju.

Njemóžeće nihdźe lěpje kupować

Za wšě twory, kotrež so njewupředawaja, dawam w tutym tydźenju wysoki rabat. Zapłaći so, nas wopytać. Wobhladanje ničo njepłaći.

Telefon 12. **Welsec kupny dom w Kulowje** Założeny 1868.

? **Stó trjeba molerja** ? — Dobre postužowanje! — Wuwjeduju wšě klijowe, wolijowe a kalkowe molowanja w domje a zwonka doma, w měsće a na wsach. **Wosebitosć: molowanja driewow.** Přewozmu też molowanja firmow a wšě druhe do mojeho powołanja słušace dźěła. — Ponjerne płaćizny! — ? **Artur Kral w Budyšinje** na Fleischerskej drózy 5 (w nowym měsće). ?

Hypothekowe požčonki

na ležownosće, kiž so k ratarstwu wužiwja, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najnižšej dani bjez napłaćenja najpjenješo

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlěpše porućenja

Moje saisonske wupředawanje

traje hač do 3. awgusta

po bjezpřikładnje tunich płaćiznach při jenož hódnostnych tworach. Wulke dźělby su w płaćiznje wosebje zniżene, na wšě druhe twory

10 procentow rabata

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće wukładźenja w mojich wukładnych woknach.

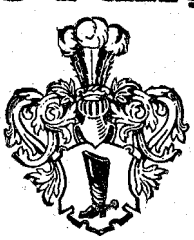
Jenož hišće 4 dny

hač do soboty, 25. julija, traje moje

saisonske wupředawanje

Jara poniżene płaćizny.

Někotre zbytkne pory wosebje tunjo!

Nakupjo sebi swoju potrjebu jenož pola wěcy wustojneho.

Martin Jähne, šewski mištr

na šulerskej hasy 9. Tel. 705.

Wysokosućelna krawa

cyle blizko ćeleću je na předań **w Sunowje čo. 4a.**

Nowy motor

za wjerćaty prut (Drehstrommotor) z wolijowym zahibadłom 4 PS., dokelž sylniši kupich, tunjo na předań **w Kačinje čo. 19** pola Kulowa.

Transmisije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze składa

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

MERSIOVSKI Salonske časniki

Krätzurgan wotstroni spěšnje ćisće, mile, nješkódnje swjerbjenja a nim. wšě ćerp. koże 1000 000 króć wopruh. pakć. 1.50

Drog. Strauch & Kolde.

Kwuspwam

poručam tunjo

hróch woku pjeluški kolij

Fritz Gretschel

w Budyšinje

na Hošic hasy 8. Tel. 1194

Hróch woku peluški powjestka bornicy

(Bindegarn)

ma stajnje na składze

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Dobra, derje zdźeržana **ručna mlóćaca mašina**

je na předań

na Horje čo. 6

pola Khrósćic.

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na šulerskej hasy 34.

Telefon 736.

Hłowna pschedawatnja Rud. Sada z Lipska w Budyschinje hamtskim hejtmanstwje.

Sklad ratarskich mašinow a gratu wšěch družin.

Gritznerowe kulojtołódźikowe spěšnošijaki, najlěpša šijaca mašina swěta.

Wulki **sklad** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźelnje płaći je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Ścijecach.

Wosebite tunje

wobučowe dny

ma **Mark w Kukowje.**

Časopis

„Kulturwille"

njech sebi kóždy w „Serbskej kniharni" w Budyšinje skaza. Wukhadza měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny".

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč Kóžde čo. płaći 10 zł.pj. Wudawa a čišći Smolerjec kniholičšćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčešnje so stajnce nawěšćki a tabele so wyše wobličuja Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 80 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 169 **Budyšin — štwórtk, 23. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski žejm wo swonkownej politizy.

Wěźera saběrasche žo statny žejm (Reichstag) ſ politiku ministerstwa swonkownych naležnosćow. Sapódłanzy běchu w žejmje bohacze zastupjeni. Pschewjesele noweho a zajmaweho pak žo wěcžało njeje. **Stresemann**, minister swonkownych naležnosćow, zastupowasche swoju na Franzowsku a Jendźelsku sańdźenu póndźelu pschepodatu notu. Jeho namjety maja zaměr sawostaće rheinſkich krajinow pschi Němskej swěźicź. Je-li žo Němska nochcyła na měr sawěźaceho wuczinjenjach wobdźělowacź, bychu žo wone tola pschewjedke a to pschećiwo Němskej. S pschipósłanzom wusběhnje, so je Franzowska a Belgiska zwojim wójſkam schtyri njedźele do postajeneje termije ſ Porurskeje wuczahnyć dała. Hrabji Rewentlowej, znatemu wschoněmskemu politikarjej, porokuje, so je je zwojim skkaranjom Franzowsku a Belgisku nawabicź chcył, so njetrjebaja Porursku do 16. augusta t. l. wopuschćicź. Stresemann njemuje swoje namjety dokónčenje měrowych jednanjow. Bjes dowuježnanja njes Franzowskej a Němskej njeje žadno trajneho europiskeho měra možno. Němska może Londonske wuczinjenja (płaczenja po Dawesowym planje) jenoź we směrowanej Europje dopjelnicź.

Breitscheid, bóle na lěwizu stejazy sozialdemokrat, pschiwołuje tuchwilnej swonkownej politiky knježerstwa. Wona žo w tu khwilu zyle w kolijach Wirthoweje a Rathenawskej politiki dale wjedźe. Němikonarodnym pod nóſ pika, so su pšched nětkrótnymi dnjemi hischcze pschećiwo tuzej politizy wótrje wustupowali. Raiſterje žu žo sa nju ſ tym dobyčź dali, so na žito žo dostanu. Stresemannowe namjety wotrjeknu žo na wschě cžaſy Elſaſ-Lothringſeje. Wschoněmzy móža nětko ſe zwojich spěwnikow spěw: „Siegreich wollen wir Frankreich schlagen“ wottrónicź. Stónežnje namołwja knježerstwo skerje a lěpje do Swjatka Ludowa zastupicź.

Hrabja **Westarp** rěcžo sa němſkonarodnych měni, so žo jedna wo nocze, kotruž je knježerstwo sańdźenu pónđelu pschepodacź dało. Wo sańdźenych pschipadach rěcžeć žaneho samtyšta nima. Won pręje, so žu žo němſkonarodni se złom na žito sa knježerſtwowu swonkownu politiku pokwicź dali. Móžno dyrbi być, w tu khwilu płacźaze wuczinjenja w pschichodze pscheměnicź. Knježerſtwo dyrbjało zwój wólno na to nałožicź a dopokasacź, so Němska njeje jenicžzy na wudhrjenju žiwótowoje wójny wina, k czemuž je žo ſ podpiſanjom Versailleskeho měrowego wuczinjenja wuſnoćź dyrbjała.

Koas, sapóſłanz zentruma, khwali swonkownu politiku knježerſtwa. Wón wobžaruje, so ſtatnemu žejmej do wotpóſłanja noty njeje możno było, žo wo njej wuprajicź a k tutej politizy wuſnacź. Knježerſtwo dyrbi žo na wschě cžaſy jeneje słobjazeje a žo pschećiwjazeje swonkowneje politiki wſdacź. Wón žebi pschesę, so entente njeby na zwojich žadanjach hischeje dokładnischeho wotbronjenja Němſkeje a sakasanje wojerſkeho letakſtwa wobstała. Sa Němsku by ſ wužitkom było, bo swjatka ludow zastupicź.

Curtius, sapóſłanz němſkeje ludoweje ſtrony, pschihłosuje zyle Stresemannowej swonkownej politizy. Je tola Stresemann pschiſłuſchnik němſkeje ludoweje ſtrony. Je-li Němska do swjatka ludow zastupi, žmě žo to jenoź ſtacź, wón měni, je-li směje w nim samo prawo ſ druhimi ludami. Kulturnym nadawkam samóženy žo jenoź wěnowacź, je-li samóženy nowym wójnam sadźewacź.

Zlowne namjety knježerſtwowych stronow.

Wikowańskopolitiſki wubjerk ſtatneho žejma je 6 namjetow, zło nastupaze sapodał. Tute namjety žu kompromiž, na kotreż žu žo knježerſtwowe strony a to němſkonarodni, němska ludowa ſtrona, zentrum, bayerska ludowa ſtrona a hospodarſke sjednoćenje dojednali.

1. namjet: Knježerſtwo ma móc ſ pschihłosowanjom ſtatneje rady a wubjerka ſtatneho žejma pschi mišnych hospodarſtich potrjebnoſćach dowožne zło na twory, ſa kotreż dyrbi žo zło płacźicź, pak žbehnjeć, pak pscheměnicź a pak na twory, kotreż žo žmědźa bjes zła dowožowacź, žo położicź.

2. namjet: Statny minister finanzow ma prawo (zlownemu) ſakonjej we wschelakich cžaſach do mozy ſtajeć. Zyły ſakoń ſ 1. okt. 1925 do mozy ſtupi, ſ nekotrymi wuwjaceemi, ale ſ 31. julijom 1925 zwoju płacźiwoſcź ſhubi.

3. namjet: Žło na howjadła a wowzy k rěſu njeſmě žo nješche 13,00 hr. a na ſwinje k rěſu niže 14,50 hr. sa dwójny zentnar (100 kilogr.) postajicź.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarſkej hasy 6. Rěči serbski

Kajſ. a najtuńša kupowańa wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

4. namjet: Hacź do 31. měrza 1926 žo ſa ſcžěhowoze twory tele zło bérje: roſka 3 hr., pschenza a krupnik (Spelz) 3,50 hr., jeczmjeń 3 hr. (ſa ſłótny 1 hr.) wowß 3 hr., hejduſch 3 hr., kukuriza (maiſ) a dari 2,20 hr., žłód (ſe wulwaſcom paleneho a nałeteho) 3,50 hr., raiſ njepołerowany 2,50 hr., buny k jědźi 2 hr., hróch a žoczki 1,50 hr., ſtótne buny, lupiny, wokſ 1,50 hr.

Mjaſa, ſ wuwſaczom ſwinjazeho połcza a k jědźi tłmane nutriny ſkota (ſ wulwaſcom pjerſiny), cžerſtwe ſwinjaze mjaſo 21 hr., ſwinjaze połcź 24 hr., ſchmalz ſwini a huſ, howjazy žro, olejomargarina a ſchmalzowe tuki 6 hr., dobra butra 22,50 hr., pschenčna a rjana muka 8 hr., wowſkna 10 hr., połerowany raiſ 2,50 hr., krupy, graiſ a hejduſchka 8 hr., wotwße 10 hr., druže mlynſke wudźełki 8 hr., wotwße 10 hr., melaſſa bjes zła, margarina 20 hr., mjaſo we tyſach 40 hr., mloko w tyſach 40 hr., cžerſtwe běrny (wot 15. 2.—31. 7. a 1. 8. —14. 2. 26.) 25 pj., wſcho po dwójnym zentnarju.

5. namjet: Knježerſtwo ma prawo dowolicź, ſo ſmjerſke mjaſo we wobšahu, koż hacź dotal bjes zła dowožuja, jeli je gmejny bjes abo ſe ſnadnym wužitkom dale pschedawaja, a je-li je wuſamknjene, ſo žo tute wuwſaze njewužitnje njewužiže.

6. namjet: Statne dokhody ſe zła na rožku, pschenzu, krupnik, howjazy ſłót, ſwinjaze mjaſo, ſwinjazy połcź a nuki dyrbja žo ſa renty ſhromadnemu łěpſchemu (Wohlfahrsrenten) nałožowacź. Te dostanu ſwobodne a zrukwinſke wustawy, kotreż žo ſa ſjawne ſhromadne łěpſche ſtarcja. Też wuſtawy ſa pěſcženje wědomoſtneho pokhowanja ſ toho pschinoſchli dostanu. Sa tutón ſaměr dyrbja ſe létnje 10 mil. hr. do hospodarſkeho etata ſtajicź.

Statny krajny ſwjazk a ratarſke zła.

Statny krajny ſwjazk (Reichslandbund) wojſewja, ſo njemóže w ſajinje ratarſtwa žo postajenym złam na ratarſke wuſpołny ſpokojicź. Wón ma je ſa njedóſahaze. Pschedewſchém žwari na niſke žitne zło. Pschi nim njeje możno, ſ nekajkim wužitkom žito płahowacź.

Sozialdemokratoja chzedźa ratarſtwo wunoſchliwiſche měcź.

Sozialdemokratoja žu namjet we wikowańſkim politiſkim wubjerku ſtatneho žejma ratarſtwo nastupazy namjet ſapodali. Knježerſtwo měło ſakoń pschedpołožicź, kotryž by wunoſchliwoſcź ratarſtwa ſpěchował. Tutón namjet woſpſchija nadrobne ſaſady, kak ſamóže žo tutón saměr dosahnyć. Tute ſaſady naſtupaja zwonku politiku, dawkidawanje ratarſtwa, wutwarjenje ratarſkuwu ſłužazych kreditowych wuſtawow, roſwuczenje ratarſkeho dorosta a ſhromadnſłoženje ratarſtwow.

To žu wſcho derjemjenjene namjety theoretikarjow. Protiſki ratař žam naſlépje wě, kak je możno, jemu pomhacź. Naſche burſke ratarſtwo trjeba tuni realny a wožobinſki kredit, wotſtronjenje njeſprawnych dawkow, a dožahaze dobre dźeławe mozy a postajenja, ſo może bur dźiwiſlinu we zwojim hospodarſtwje ſathowacź. S podłožkom realneje burſkeje politiki dyrbjało być ſprawne pschewjedźenje ſaſtydlenſkeho ſakonja a rewizija wſchěch naſchich ſakonjow, kotreż burſti lud wuwjaſuja.

Amneſtija ſa politiſkich pschestupnikow.

Knježerſtwo pschihłosuje ſakoni ſa wobhnadźenje politiſkich pschestupnikow. Po tymle ſakonju bychu hłoſtanje hižo ſańdźenym ſpuſchćili a wobſkórżby pschećiwo pschestupnikam ſaſtajili. Wobhnadźenja a ſaſtajenja ſtórżbow žněli žo nadźecź wjelepschecradnizy (Hochverräter), wobdźělnizy pschi ſakſanych tajnych politiſkich ſwjatkach a ſtchinadźerjo republikanſkich knježerſtwowych ſaſtojnikow, a jeli su pschestupnizy k pjenjeznej pokucze, k twjerdźiznje, ke khłódze abo jaſtwu niže łěta ſańdźeni.

Němſki pósłanz ſwobodny knjes ſ Maltzahn žo njelépje sadźerżał.

Němſkonarodna „Kreuzzeitung“ pische, ſo wupósłanz němſkeje republiki we Waſhingtonje (hłowne město Sjednoćenych Statow Prěnjózneje Amerikі) ſwobodny knjes ſ Maltzahn je žo ſ pschileżnoſeju Hindenburgoweje wólby dźiwnje sadźerżał. Jako běchu Hindenburga ſa kandidatu postajili, je pjecza k jenemu dopiſowarſej nowin prajicź dyrbjał, ſo Hindenburg njedobudże. Němſki lud na dowójſki ſpitem knježychžkow hacź do ſchije žyte. Tón pak by Hindenburgom hischcze ſaſupcował. Mjes Marxom a Hindenburgom pak je wulki pſychologiſti rozdźěl. Wón drje ma jako wojak wulke ſaſłużby, hewak pak je žłaby, dudkawy a ſalwiti muž.

Runje tak drje žo Maltzahn wuraſtk ujeje, ale dopiſowar nowin je we zwojim nastawku jeho złowu tak nałožował. — Maltzahn może žo wjeſelicź, ſo njeſłyſmy wjazy we cžaſach Wilhelma pośledniheho.

Belgiſki wójnſki ſud a naſch ſtatny ſud.

Kóńz hayrleje tuteho łěta bě belgiſki wojeſki ſud nětkuſchich němſkich offizjerow k ſmjerći ſaſudźił. Belgiſki ſud bě jich ſa winowatych ſpóznał, ſo ſu 23. a 24 auguſta 1914 dali w belgiſkim městačku Dinant zziwne wožoby ſatřělcź a woheń ſakoſowacź. Mjes ſaſudźenymi běchu nětkuſchi general infanterije Horſt Edler v. d. Planitz, generalny leutnant Matij Hoch, generalny leutnant Curt Rudolf v. Regher, generalny major hrabja Bjarnat v. Kielmannsegg a wyſchkowny leutnat Ernſt v. Zeſchau. Němſki ſtatny ſud je pschećiwo ſpomnjenym offizjeram pschepytanje pschewjedł. Tutón ſud je ſpóſnał, ſo ſaſudźeni njejſu winowaceji. Offizjerojo ſu ſo po wójnſkich ſakonjach ſadźerżeli. Woni běchu k temu ſ wójnſtim potrjebnoſćemi nuſowani.

Hibanje pschećiwo faziſmei.

Nahładna italiſka nowina „Popolo de Italia“ woſſewjeſche tele dny, ſo wotpohlad wobſteji, w Lugano zentralu ſa hibanje pschećiwo faziſmej ſałožiź. Njedawno je ſo tam ſhromadźiła woimeła, na kotreż ſo wſchelazy wotpóſłanzo nowiny „Avanti“, każ też dopiſowarjo „Corriere dello Sera“ a „Stanepo“ wobdźělichu. Tole wudawaſche oppoſizionelne italiſke nowinarſtwo jako wopaczne, też korrespondent „Genfſkeho žurnala“ w Lugano. Nětko dosta „Popolo de Italia“ powěſcź ſ Pariſa, ſo je tam ſtyrjedźiſchcžo napschećiwnieje propagandy (hibanje) we wutkraju. Nitti je žej tam dóſeł a w běhu nětkotrych dnjow na dwanaccži rosmołwow ſe ſozialiſtiſkimi, ſwobodnymi murjerjemi a ſ druhimi franzowſkimi Antifaſiſtami nět. W Pariſu je Don Sturzo, Treves a druſy oppoſizionelni (napschećiwni) wjedniſy k wulkej ſhromadźiſnje wożaſkuja.

Argentiniſka a ſwjatk ludow.

Argentiniſka ſtuſcha prěnjotnym ſobuſtawam ludoweho ſwjatka. Tohodla njehodźi žo wo pschiſtupjenju k njemu jednacź, każ to wſchelake nowiny piſachu. Ale na druhej ſhromadźiſnje ſwjatka ludow ſpitaſche tehdomnitſi zaſtupjer Argentiniſkeje, ſwonkowny minister Puyrredon, prjedawſchi prezidenta republiki, psches zwoju jara wjelewrjenu rěcź a pschijunne namjety zyku karu bóle do demokratiſkich kruhow dowjeſcź. Argentiniſke namołwjenje podobny na wyſchu pódu a wot toho cžaſa žo wona wot ſwjatka troſchku wróżo ſcžahny. Wuſtupicź wona po wuſtawkach njemóžeſche, tuž žej w Buenos Aires (hłowne město) ſ tym bomkachu, ſo žo wo ludowy ſwjatk njeſtaracžu, zane pschinoſchli njepraſacžachu a też zaneho zaſtupjerja na ſwjatkowe ſhromadźiſny njepósćelachu. W Genfje žo na tym jara njeſwjeſelichu, dokelž finanzny wupad žam wuczini na 840 000 frankow. Někto chze Argentiniſka zwoju dotalnu abſtinenzu politiku wopuſchćicź a ſaſo aktiwnje ſobu dźěłacź, ſchtoż drje budże naſkhmaniſche.

Nascha porażka w lěcze 1918.

Snaty ſtaliwiſnař a profeſor Barliniſkeje univerſity Hans Delbrück pische:

Po poroženju Ruſkeje běſche ſrjedźnym mózam możno, loźo offenſiwnje pokracźowacź. Pschi tym jednaſche žo wo ſchtyrjoch wſchelakich planach. Jena offenſiwa (jednoſcženi Němzojo a Awſtriscženjo) pschećiwo Italſkej Dyrbjeſche nodobo wot ranja a ſewjera (wot iſtrikeje a tirolſkeje) ſapſchinnyć. S druha wupad na Verdun, ſ ſtrjeha offenſiwa pschećiwo Jendźelczanam w Flanderſkej. Stónežnje ſchnórta możnoſcź, ſa kotruž je general Ludendorff roſtudźił, mjemujo jendźelſkim frontu na jeje južnym tónzu pſchimacź (w krajinje Picardie, Cambrai—St. Quentin). Tu dyrbjeſche Ludendorff pschelamacź a Franzowſow a Jendźelczanow dźělicź, jendźelſke wójſko wot juha k ſewjeru roſwalicź, a na mórſki brjóh cžiſnyć. Tutón plan běſche mjeje wſchitkimi najwulkotniſchi.

Sslubi wěšte dobyće na wusnamnym měsęe a możne sniczenje zyłeje jendżelskeje armeje. Dobyće w Italskej njeby tajkeho wusłpěcha a sęžehkowo měko, dokelž běšche to bóle pódlanske bitwischeżo. Podobnje běšche ſ dobyćom pola Verduna a w Flanderskej.

Ludendorff dżyscke strategijske rosrisanje we wulkim stilu. Najwjazy wuhladow měsęsche sapschimnjenje w Italskej. Każ wabjaza tuta sława też běšche, Ludendorff brabasche sa wyschschim kawrjenżom — Jendżelczanow porasyczaſ tym też Franzowsow na kolenja nusowacź.

Nimzy żo pschekamachu. Jendżelske wójsko pod Gongom pocżerpi porażku, a Jendżelczenjo ſami prajachu, żo żesche to najwjetscha, kajkuż jich lud w zyłych stawiznach dożiwił njeje. S wjetschcheho dżěła bu wójsko sajate. Na 15 kilometrow dołhej fronce njeliczesche Nimzan ſ zyła żadnym njepschecżel napschecżo. Jenoż pomalu a po kapkach khwactachu franzowske divisije Jendżelczanam na pomoz. A tola běšche nam wuſpěch saprajeny. A to tehodla, dokelž żo na městnje sta, hdżež żo dożisła wużicz njehodżesche.

Offensiva běšche takle mydżlena: Po pschekamanju fronty dyrbjeschtej żewjernej armeji (Below a Marwitz) żo k żewjeru wobrócicź, tżeże wójsko (pod Hutier) tuta operaziju k juhu schkitacź, Franzowsow woidżerżowacź a żo bóle defensiwnje (wobaraźy) sadżerżecź. Jenoż tuta armeja, běšche żo dożisła pschekamaka, druhej jenoż mako. Hutierowe wójsko postupowaſche dale a dale, so by płody żwojeho dobyća żnjałe. Ale wójsku Belowa a Marwitza wostaschtej wróczo. Wulkeho zyła, jendżelske wójsko rosvalicź, dyrbjachu żo Nimzojo widacź. Ludendorff fyntaſche někto Amiens wſacź, ale tenmu mozu njedożahachu. Někotre kilometry pșched nim sasta nimska offensiva.

Tutón njewuſpěch sawinowa wjednik. Ludendorff dżyscke to najwjetsche dozpěcź, ale pșredy hacź żo wuwjedże, saprajichn jeho mozy. Dyrnjeź Hutierowe wójsko bóle pódlanſku rólu hrako, wuhotowa je ſ cżeżkej artillerieju, tamneju wójsku niz. General v. Kuhl Ludendorffa na to kżódżneho sćżini. Tute njeprawe rozdżelenje mozow běšche cżim napadnischo, dokelž wědżachu, so żu Jendżelczenjo na żwojim južnym fchidże ſłabe. Tute pschecżiwjenje Kuhla wotpokasa Ludendorff ſ wurečżu, so je najpriódzy nusne, so nehdże pschekamacź. Na tym pak to njesaležI, hdyż żo wuſpěch njewuſyże. Tajke pschekamanje wjedże dale a je naš bo prósdneje dżery sawjedło. Hobrika mysl, jendżelsku armeju rosvalicź, móżeșche żo jenoż porażcź, hdyż nimske mozy na rosritżazym městnje żo zhromadżichu. To pak żo njeje ſłało. Ludendorff běšche mało strategiſki. Jemu jenoż na to dżěsche, nehdże żo pschekamacź.

Pșeni wojerſki kritikar, tiż je żo ſ tutej bitwu saběral, statny archivny rada major Fehr, mẽni, so běsche podłeschenje fronty k juhu wopaczne, todyrbjeschże żo k żewjeru stacź. Mẽjachmy maseje, abo sdyła żanje pschewahi. Hdyż Ludendorff żwoje lẽdy doșahaze mozy na rosritżaze městno njepschiwjedżeșche, běsche strategiſti wuſpěch wot wscheho spočatka njemóżny.

Wẽzy lẽżachu takle: Ludendorff je do spočatka offensiwy zaczuwał, to jeho mozy ſa taſi dobrjeł plan njedoșahaja a so tutu ideju pisches wotpohlad, na nẽkajſim ſłabym městnje żo pschekamacź, wołłakł a tak wuſpěch pohubljeiſchi. Wuboh rosbẽża żo słonczenje do tſjoch wschelakich kónczinow a njebẽșche tak nihdże żyłny doſcź.

Ludendorffowe waschnje běšche a je, **winu na druhich storiczi.** To won też w żwojej knihy „Wójnſke dopomnjeniſi“ rospiſnje. W pschihotowanju offensiwy pokasa żo won jako wojerſki organisator a taktikar. To też general v. Kuhl pschidawa. **Se żamej rajnoscju pak dyrbi żo wusnacź, so je Ludendorff jako strateg (wjednik) w pożledżnjej wójnje zyłe saprajił. Nẽmſke wójſło njeje 1918 tehodła pschẽhrało, so żnadż běsche pschẽžłabe, ale so bu hubjenje nawjedowane.**

Schtoż běsche żo w mẽrzu w Picardiji (hdżež južne fschidło Jendżelczanow ſtejeșche) ſtało, wospjetowaſche żo dwóżjcy, a to w Flanderskej a pschi „Damenweg.“ Nẽmſki mẽjachu drje błyschczaty taktiſki wuſpěch, tiż pak ſ pșenja niebẽșche wulki doſcź, ſ druha pak żo strategiſcy wużicz njebẽșche.

Ale hórje błyschcże pschihódże. Wuſpěch njebẽ jenoż strategiſcy njeykłódny, ale bu nam strategiſky k ſaſłubje. Wón naschu frontu njetrjebawschi wuſhibny, to rẽka, tworjesche jenu nowu frontu, tiż żej hubjeriſcho myślicz njemóżetny. Tak dołho hacź běchu Franzowsko a Jendżelczenjo ſami a moralnje pod bóſtatej porażzy cżerpjachu, njebẽ to ſa naš ſtraſchne. Nẽtko pak pschihitwatachu Americzanoja a dachu tydżeń po tydżenju naschim njepschecżelam pschewahu. Ludendorff je ſ tym licżił. Pschesy je żej prajił, so dyrbi do pschihtwada Americżanow dobyć. To żo njeje poradźiło a pschi tym mẽjachmy stejnischcżo, hdżež móżeșche naš njepschecżel wot boka pschimacź. **Naſch dóst běsche wobjamknjeny. Wjednik běsche nasche wójſko do strategiſzy hubjeneho położenja sawjedł.** Njepschecżel żo pschelama a zyła ſumjitoſcź njemẽșeșche druheho zyła, hacź żo pomału wróczo scżahnjeć. S cżaża njewuſpěcha w Picardieji widżeșche to Ludendorff. Ale k temu żo rosẽndźicź njemóżeșche, schtoż mohło naš wunnożicź. Hdyż won 29. septembra ſ doraſom żadasche, so ma żo hnydom próstwa wo pschimẽr wotpóſłacź, ſniczi ſtym pożłednu mózność napschecżiwjenja, kotreż mózachmy pschi napinanju wschẽch trunow hischcże ſwjesć.

Budżeșche-li won tutón wotpohlad pol lẽta pșredy pschewjedł, dha budżiſche bjes pschełhwałanja wẽșeșche cżestinu mẽr dozpẽt.

Módroćišć a musliny k jakam a drastam, **lẽcne barchenty** ke koślam, **pisane a bẽle łožowe šaty, wupjerkl, twjelki, trjanja, blidowe ruby, dybzačne rubiška, spódnje šaty, trikotowe šaty, nohajcy, šórcuchi.**

Dobre kajkosće, tola cyle tunjo

Hilger na Seminarskej Hasy 2.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 23. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 730, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +36. Dżensa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer 0, thermometer w nozy +18. — Wschitka wczera rano pschicżo hischcże zyłu Europu pschikrywaſche. Nikiny cżehnjechu żo wot kupy Island pșches krótkorasiſchu Jendżelſku, Franzowsku, hacź do Biskayskeho saliwa, a bẽchu tam ſ pschicżinu nẽkotrych mjeniſchich njewjedrow. Jeli niż pșredy, sṁẽny też pola naż wokoło nedżele abo pónđżele żyłniſche njewjedra wocżakowacź. — Lutſje pjatk błónczko 4.15 hodźin ſtkhdża a żo 7.57 hodźin khowa. Mẽżacźk dopołdnja 7.4 hodźin ſtkhdża a żo wjeczor 9.43 hodźin khowa.

— **Schkrowa powẽșcź wo wjedrje ſa lutſje pjatk:** Hischcże cżołko, we wjeczornej Nẽmſkej a Europe njewjedra, we ranju dotalne wjedro dale traje.

— **Wjedro w auguſcje** po ſyſtemje njeboh profesora Lamprehta. Niſke liczby ſtajeja rjane, wyſoke liczby, hrosne wjedro. Tak budże nimale zyły auguſt rjany, ſe wuhladom 13. a 27.—30. 8.

	2.	2	9.	6	16.	12	23.	0	30. **22**
	3.	8	10.	14	17.	10	24.	12	31. 12
	4.	5	11.	13	18.	13	25.	0	1. 9. 5
	5.	4	12.	7	19.	0	26.	0	2. 7
	6.	0	13.	**25**	20.	2	27.	**21**	3. 4
	7.	7	14.	1	21.	6	28.	**24**	4. 7
1.	9	8.	5	15.	6	22.	5	29.	**25** 5. 0

— **Njeboże.** Wczera wjeczor we 8 hodź. pschijędże knjes Paiwol M. ſ D. na ſwojim motorowym kole po Lubijſkej dróſy. Knjes M. na pșawej stronje, każ żo ſłuscha, jędżeșche. Jemu napschecżo na lẽwej stronje knjeżna Mjerwiz, bydlaza na Mättigowej dróſy, pschijędże. Njenadżijcy ſawinichu żo na pșawou stronu knjeżej M. runje da koła. Tón koło ſastajicź njemóżeșche a holzu a koło pschejędże. Holza wosta bjes wědomja leżo. Sanitetny automobil ju do jejneho bydła dowjeſi. Ale też motorske koło żo khętro wobschkodźi. Knjes M. je na njeſożu zyle bjes winy, każ ſamóża nimoſy ſwędzy wobkruczicź. Nam njebẽ móżno nathonicź, kak żo ſnjeſożenej wjedże.

— **Rosprawa policijii.** Kradnjene bu tele dny w Budyschinje ſe wschelakich domow: 1 ſłoty żonjazy cżaſnik, a remontěrowy cżaſnik, 1 posłoczany żonjazy cżaſnik, 1 brillantowy pjerschcżeń bjes kamjenja wożrjedża a 6 brillantow dokoła wokoło, 1 brillantowy pjerschcżeń ſe ſmaragdowym kamjenjom wożrjedża, 1 brillantowy pjerschcżeń ſ ſaſnomódrym kamjenjom wożrjedża a dokoła wokoło brillanty, ſłota cżełka narucżnizа, parłowa tojcha ſ pișanymi parlemi a tirólkojtym ſrjebornym wobrukom, ſrjebornu żonjazu cżaſnik ſ kluczikowym nacżahowanom, 1 schẽra ſwortika cżapka, 1 ſtarſchi pschedewschcżnik, 2 bẽłej tżeșche, ſ dwẽmaj hłowakomaj, 2 bẽłej koschli a 6 bẽłych trénjow. Wo wẽzubłukowne ſdżẽlenje wroły kriminalna policija w Budyschinje.

— **Nowoſwjeczenj mẽſchnik.** Sandżenu njedżelu dopołdnja najdoſtojniſchi k. biſkop dr. Schneider Michałej Żyżej ſe Kuriż mẽſchniſku ſwjeczeſinu wudżẽli. Knjes nowomẽſchnik M. Żyż ſmẽje pschichodnu njedżelu nẽkto we Wotrowſkej zyrkwi ſwoju prénju Bożu mſchu. Won ſudowaſche w Budyschinje, Prahy, Wrótſławju, Mnichowje a w Fuldze. Pschejemny k. prinnizjantej wjele ſwoża a Bożeho żohnowanja na dalſchi puć a ſpomożne ſkutkowanje we winizu Knjesa. Knjes Żyż je dawno ſnaty jako dobry pschejędżeđżecżny Sserb. Nadżijomnje nẽkto też ſaſtojnſtwo we Sserbach dostanje.

— **Dajeșe pham wodu!** Na wschẽch wobżedżerjow pșhow wupraji żo w nẽtżiſchim cżaſopiſmu cżaſu pșóſtwa: Dajcżepham huſcżiſcho cżẽſtweje wody! Mi jenoż w ſajimje pșhow, ale też jako ſchkit ludźi. Dokelž ſkżenoſcź pșhow wukhadża hușto i toho, so dożahaseje cżẽſtweje wody njedoſtawaju. Tuż napșeliczże wob dżeń huſcżiſcho jeho napojne ſudobje ſ wodu. Dokelž cżehnite pșhy a rjeczażniki maja wobjeże pod njeſmẽrnej horżotu cżẽrpjecź, dyrbi żo jim jich dóst wołożicź. Pschipokasajeșe jim tej khłódne mẽſto. — Hușto bu ſława, so żo pșhy na dłeșche ſẽsby ſ kołeșom, żama motorſkim, ſobu bjeru. To je wẽſo njeroſumi a mẽli żo ludźo toho wostajicź. To runja że hižo k dracżowanju.

— **Gravocżiwe kuntwory!** Pșjedawſche dęſcże a nẽtżiſcha cżopłota żu **rosmnożenju kuntworow** jara połẽkowake. Na wjeczor cżłowjeka żałożnje roskałaju. S dżẽła njeje wonka druhdy k wntracżu. W błiſkoſcźi hatow a rẽkow ſu wone w nthriadach doma. Ssamo do ſtatkow pytaja ſiwéj pucź a cżaſa pșchi nóznym ſparje wokoło wuſchow. pak żo na tebje żydnu a cżuczinje roskałaju. Ważniſche hacź **wostronjenje ſcżẽhkowo kałanja je ſniczenje khłódnow** tutych njelubych, wotſtudnych a ſamo ſtraſchnych pșchełaſanżow (insektow). Tomu je żo petrolej jako pschihódne wopokasało. W tonidłach a łużach ju błoowne lẽhnida kuntworow. Tam żo hodża ſ petrolejom ſniczicź, hdyż że do wedy nẽſchto kidnje. Dokelž je petrolej łóżiſchi hacź woda, płowa horjeła.

S **Adolfſkeje Hẽty.** Padnich, kotryż ſańdżeny tydżeń tudy pafkicżeșche, je po ſdacżu ſnano w jara hubjenych hoſpodarſkich wobſtejnoſcżach. W nozy k wutorje ſażo tudomnu dżẽlacżerſkim żiwacżinſtu budu wopyta. Tam 15 pjenjezkow pokradnu. Dale druhemu dżẽlacżerjej 10 zigarow a nẽkotre jeja kradny. Hischcże jenemu tżeczemu pokradny ſ hornja płinzy a nóż a schtwórtonnu cżiwak ſchunik. Najhórje żo poșledniemu ſeidże. Tomu bẽ żiwacżinſte pomaſki pokradnyk. Nadżijomnje paducha pșawje bórſy lepja.

S **Njeżwaczidła.** Dżentża rano we 8 hodź. cżiżmy żo 82 lẽtna Schuſterka ſ Bóſchez pșched cżah, kotryż ſ Wojerez pschikhadża. Wona żiwéj ſamomordarſki wotpohlad ſe ſamuſkom pșchi kerchowje do Bóſchez wunjedże. Hacź dotal njebẽ móżno ſhonicź, schto je 82 lẽtnu ſtaruſchku do hmjercże hnało.

Ranje kublerja.

S romana „Ruſki kublet“ wot L. N. Tolſteho.

14] (Pokracżowanje.)

„Schto pak?“ wopraſcha żo Njechljudow rospjerschcny, zyle roshorjeny hiſchcże wot jeje powedanja.

„Wjchak je won hiſchcże młody bur! Wote muje, kajke dżẽło dyżecze wocżakowacź: dżentża żym żiwa, jutſje żym morwa. Kak mohł won bjes żony być? Won cżi potom ſ burom być njemóże. Pomyſli żebi trochu na naš, ty naſch wótcże!“

„To rẽka, ty chżeſch jeho wożenicź? Kak to, to by hiſchcże wẽżka była!“

„Mẽj ty bójſku ſmilnoſcź! Wy ſcże naſch nan a naſcha macź!“

A hdyż běšche ſwojenu ſynej pokiw dała, wali żo ſ wjeſelotom ſhromadnje ſe ſwojim ſynom k nohomaj hnadneho knjeſa.

„Cżehodła padaſch mi tola k nohomaj?“ prajeșche Njechljudow, rosmjerſany ju ſa ramjeni poșbẽhujo, „njemóże żo to też tak rjeż? Ty wẽſch, ſo to rad nimam. Wożeń ſwojeho ſynu, proſchu, ja ſym wjeſoły, maſch-li żonu ſa njeho na muběrk.“

Stara poſtany a poczo ſ rukawom ſwojej wuſtłej wocżi trécź. Dawidka ſcżẽhowaſche jeje pschikładej, a hdyż běšche żebi je ſwojej tołſtej pjaſcu wocżi wotrẽć, ſwoſta won w tom ſamżnem ſcżẽrpliwje podwólnem położenju ſtojo a pschipośłuchajo, schto Arina rẽcżeșche.

„Wjeșwjeſta by tu była, kak też to niż! To je Waſjuſka Micheiſtina, pșheczẽżne tutej holcży njeda żo nicżo prajicź; tola bjes twojeje wole żebi wona jeho njewoſmje.“

„Wjeże dha wona ſ wami pșheșiedna?“

„Wẽ, żeżiwjerjo, hdy by wona dobrowólnje ſchła!“

„Wó, a schto ma żo tu cżiniecź? Ja ju tola muczicź njemóżu; pytajcże druhu: je-li niż pola waż, to pola żulych; je ju wukupju, je-li wona jenoż je ſwobodneje wole dże, ſ ſkawtom że njeſmẽ żana wudacź. Njeje tajkeho ſakonja, haj, a to by też ſ cżẽſkim hrẽchom było.“

„Ejejej! Seżiwjerjo! Je dha to dozyła mózno, hdyż cżłowjek na nasche żiwjenje hlada, haj, na naſchu khudobu, ſo by rada ſchła? Ssama żona wojaka — ta njebudże chżyeż taſju muſu na żo wſacź. Kotryż bur budże chżyeż żwoju holzu k nam na dwór wudacź? My ſmy tola khudźi każ proſcherjo. Jenu, budu rjeż, żu ſ khodom do ſmjercże hnali, tak żo też mojej póiđże. Schtó da żwoju dżowku?“ wona pșchida, njewẽrliwje ſ hłowu tſchażo. — Pșchemyſlicże tola, Waſcha Jaſnoſcź!“

„Schto pak mózu cżiniecź?“

„Wopomni naż ty, na kajke waſchnje, wótcże!“ wospjetowaſche ſ pșcheżwẽdżenjom Arina, „schto mamy ſapocżecź?“

„Haj, schto mózu tu tola wopomniecź? Też njeſamózu niczo ja waż cżiniecź.“

„Schtó naż potom wopomni, je-li niż ty?“ dżeșche Arina. Wona bẽ hłowu pokhilika a kamaſche ruzu ſ wuraſom ſrudoby, njewẽdżo żebi rady.

„Wy ſcże wo thlẽb proſyli, to dżu poruczicź, so bychu wam nẽſchto dali“, rjekny hnadny knjes po krótkim mjelczenju, mjes tym ſo Arina ſhychowaſche a Dawidka jeje pschikładej ſcżẽhowaſche.

„Dale pak ja nicżo cżiniecź njemóżu.“

Njechljudow ſaſtupi do pșchedkhże, macź a ſym ſcżẽhowaſchtej ſ pokłonami hnadnemu knjeſej.

XII.

„Ow, ow, moje wożywoczenje!“ prajeșche Arina ſ cżẽżkim ſhychnjenjom. Wona pośaſta a hładaſche roshnẽwana na ſyna. Dawidka żo hnydom ſatwórcżi, a hdyż bẽ żiwoju tołſtu nohu we njekrajnem mozanem łykowem cżiżiju cżẽżko pșches próh walit, ſhubi żo pșches napschecżiwne durje.

„Schto ja tola ſ nim ſapocżnu, wótcże?“ pokracżowaſche Arina, żo k hnadnemu knjeſej wobroczeſo. — „Ty tola ſam widżiſch, kajſi wón je? Wón wſchak njeje hubjeny bur, je ſtrópny a mẽrcinwy bur, wón ſanonmu makenu dżẽſcu nicżo klubu njeſcżini — je ſ brẽchom, hinak powedacź; ſchpatcho niczo na nim njeje, ale hižo Bóh ſam wé, schto je żo ſ nim ſtało, so je ſam żebi żo ſ njedocżinkom ſtał. Won wſchak njeje ſam ſ ſobu wjeſoły. Wẽrſich drje to, nanko, wutroba mi kwawi, hdyż na njeho ſhladuju, tajſu cżiwku na żo bẽrje. Kajſi by won też njebył, pod wutrobu ſym jeho noſyła; ja mam ſobużeloſcź ſ nim, kak jara mi hiſe ſel cżini! To wſchak njeje, jako by won pschecżiwo mi abo nanej abo wyſchnoſcźi był, abo też jenoż nẽſchto cżinił, won je bojaſny bur, dyrbi ſo rjeż, ſo je won małe dżẽco. Kak by won ſ wudowzom był? Waponni naż, żeżiwjerjo!“ wona wospjetowaſche, jako by chżyla wocżiwidno hubjeny łaczišchcź ſaſo wurunacź, kotryż bẽșche jeje żantorjenje na hnadneho knjeſa cżiniło. — „Ja, batuſchka, Waſcha Jaſnoſcź“, wona pokracżowaſche ſ dowẽrliwym ſchepotanjom, „ja ſym też tak a hinak pschemyſlowała: njemóju ſ toho wunnidricź, cżehodła je won tajſi. Njeje hinak, jako budżechu jeho ſli ludźo ſniczili!“

Wona trochu womjelkny.

Hdy by jenoż tajkeho cżłowjeka namakała, won by jeho wuhojił.“

„Kajſi njeſmyſł ty tola rẽcżiſch, Arina! Ach, móżeſch tola cżłowjeka ſławicź?“

„Tak jara móżeſch cżłowjeka ſławicź, ſo hacź do wẽrnoſcże wjaſy ſ cżłowjekom njeje. Je żnadź mało ſpatnych ludźi na ſhwécże? Se ſtóſcże bẽrje nẽchtóſkuli ſemju ſe ſtopy abo hewał nẽſchto . . . a na wẽſi won hižo cżłowjek njebudże. Je dałoko hacź do hrẽcha? Ja żebi jenoż takle pșchi żebi myślu: njemẽła k ſtarenu Dundukej hicź, tiż we Worobjewzuju bydli: won wé wſchelakore njeżu, też ſela ſnaje, też ſte duchi ſamóże won wucżẽricź a ſ Bożeje mawzy wodu ſpadnycź dacź: njebudże dha tón pomhacź?“ praſeșche żona, „żnadź jeho wulẽkuje,“

(Pokracżowanje.)

S **Bukez.** Saŭdźenu njedźelu naſcha konfirmerowa ma mlodźina, kotraž bě ſo jara žiwje a ſtwórcu na zyrkwi roskſrjeſowanjach wobdźělila, Wjeleczin a Korſyni wozyta. Cźah naſ do Dźěkanſkeje kubłanki. Wot tam wſches Mniſchonſku horu do Wjeleczina dźěchmy, hdźež nam k. farar Renč pſchecźelnje kraŭnu zyrkej wotewri, a po tym do Korſynja puczowachmy. Tu ſebi rjanu, njedawno poſtwoſczenu zyrkej wobhladachmy a kaž we Wjeleczinje tak też tu ſhromadny nabožny ſpěw ſanjeſechmy. Rad bychmy ſej rjanu wjeſ trochu wobhladali, ale Boże ſłónčko khěſko ſmalesche, a dompuč pěſchi ſahadche hiſchcze wſche ſtyrkne mozy. Tuž radſcho wobydźenkmy a ſo cźełnje wokſchewichmy. Niz wſchitkim chyſcze ſo hižo domoj, tola ſchto ſebi chyzchu, hdyž wſches ſtary žaneje żeleſnizy nimamy? Boże ſłónčko hotowaſche ſo w Woži domčkł hicź, jako wjeſele ſpěwajo wſches Roswodezu, Jiłozu, Kółły do lubeje domiſuy cźełnjechmy. Se dola poſa Khójinzy wuſtupiwſchi, nadobo hudźbne ſmki ſaſłyſchachmy. Naſch luby poſawnowny khór pſchiſtúdże po naſ, wěhžo, ſo ſo ſ kuſłom hudźby ſwrózne nóſli lepje a łśžo hibaja. Wjeſele ſo mytli. Wjeſele młodźina thor zowita a łśžby chyzſche wrěni ſeſad hudźby bycź. Prjeby hacź ſo dobladachmy, bźěmy w Rachlowje, hdźež pſchi króttkim wodychnjeńcźku hudźbniſy nekotre lubje witane pſchesnoſa ſanjeſechu. Schtož ſ młodźimy bźěche tu doma, możeſche wjeſely bycź. Druſy dyrbjachu dale Wě zyle cźma, hdyž do Mjeſchcźiz dóidźechmy. Kiſes wjeſelanoſta ſaſtwěcźi dróhowu ſwězu. Hudźbniſy feſtupachu ſo a ſyła ludźi, młodźi a ſtari, wobda jich. Njech Bohu błahuje a druhe kčeluſchowe łłoſty kłinczachu ſmjatočnje pſches wjeczornu cźiſchinu. Ludźo woczinjeja wokna a chcźeja hiſchcźe wjazy łłyſchecź. Tola ſo wjazy njeſhodźi. Jutſre rano ſaſe žnjowe bźělo ćiwa, a tuh ńeła domoj khwatacź, a nekotſi maja hiſchcźe daſoki dompuć, a toho a tamnoho ſtupnje cźiſchcźa. Njezje pak bě a to je Kowna wěz. Pſchichodne lěto, Bóh dał, ſaſo tak cźiſtinyh. Wutrobny dźak wſchitkim, kiž ſo ſa dobre radźenje wokaſachu, wołoſebje lubemu poſawnowemu khórej! Naſchej lubej młodźinje pak njech Bóh Knjes ſatkowa ſtrowu Nchefcźijanſku wuſtł.

S **Niſkeje.** Njekhmanſtwo běchu ſebi tele dny nekotſi ſłuſi hólcy w Niſkej dowolili. Tanne turnowanſke towaſtſwo bě k pſowańſkemu ſwjedźenſej cźeſtne wroła poſtajiło. W nozy pak ſim wrota podrěſachu.

S **Niſkeje.** Autowe njeſłoſko ſta ſo ſaŭdźenu njedźelu na dróſy mjes Niſkej a Rěcźju. Wołoſobowy auto pacźiſanſke wjerchacź a ſtraſy do ſchtoma. Wichitczy, kotſiž nutſka ſedźachu, jedyn muž a dwě žonje, buchu do hrjebje wjerhnjeni. Na ſoŭzo ſo jenož lohko ſranichu. Auto bu zyle roſbity. — Na ſamſnym dnju ſnjeſoſoži mjes Stanoſſchcźom a Pěſkowej korcźmu motorowy kołoſiny. Wón ſajěde do wulkeje dźěry. Jeho kołu ſo hadźiza a mantl pukwnſchtej. Wón a kotryž ſ nim na loſe ſedźeſche, padnyſchtej na dróhu. Mjes tym ſo tón, kiž ſady ſedźeſche, ſ lohkim ſranjenjom woteńdże, ſebi mějiezeł motorowego kola thěrko moſhy ſtichaſe a na druhich mſtnach thěrko ſrani. Jeho do Niſcźanſkeje khorownje dowjeſechu.

S **Wochos.** Njedźelu rano motorowe koło, na kotryuž 2 woſzobje ſedźeſchtej, do jenoje krowy ſajěde, kotruž ſ paſnyh domoj cźěrſachu. Woſzobje ſ koła padnyſchtej a ſo lohko ſranſchtej. Też krowa bu jenož ſ lohka ſranjena. — Hoſpodarjo naſcheje wokoliny njewědźa ſo na lěpſche žně dopomnicź, kajkeż letuſche ſu.

S **Nowoneho.** (Woheń.) W nozy k pondźelu wuhyri woheń pola tudomneho žiwnoſcźerja Guſtawa Beyſicha. Hródże, kaž też woſowa a ſłomowa kłinja ſo wotpalichu. S wohnjom ſo ſnicźichu jedyn wóſ, poſ ſchi hěrże, wjele ſyna a wóſ ſ prěnimi žnjemi nakładźeny. Pſchi haſchenju dźěłaſche ſ wjetſcha jenož wjeſnja wohnjowa wohora. Nowowojeſcańſka hałke poſpěſicźo pſchiſtźěże. Sſamſnje twarjenje je ſo hižo pſched nekotrymi lětami wotpaliło.

S **Lubnjowa.** Wulku ſcheźiku doſaſhnyhchu tudomni wobyhlerjo tele dny w Schprewſi. Scheźika bě na 87 cm. dołha a waješche 10,5 punta. Tajke wulke ryby we prjebawſchich cźahach ſ zyła nicźo nowe njeběchu. Dokelž ſo we nětſchiſchim cźaſu jara wjele fabrikſſeje wody do Sprewje puſchcźa, ryby dale a bóle hinu. Też rakam woda, kajkaž w tu khwilu w rětach je, njehowi.

S **Lubnjowa.** (Sa mſda.) Jedyn tudomny wobyhlerſ bě ſ dobreje wole mjes dwěmaj nětkaſu ſwadu wuhladowal. Sa to jeho wjeczor duzy domoj napadnychu a pſchebichu. S kreiuju polateho dyrbjachu jeho do Khorcźebuſkeje khorownje dowjeſeć.

Hospodarſka rozhlad.

Schtwórtk 23. julija 1925.

Wcźerawiſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,80
1 jendźelſki wunt	20,391	100 cźeſkoſł. krónow	12,43
100 ſchwajz. frankow	81.44	100 pólſk. markow	79,60

Kurſy efektow běchu wcźera na Berlinſkej burſy pſchi ſwocźatku ſkruczene. Pohódźiſo wak tola popuſcźowachu. Pola ſtatnych a wójnſkich pożcźonkow bě ſtamſnje położenje.

Na produktownych wikach bě hižo wiele noweje rozki cźiſcho dóſtacź. Nowa pſchenica bě hiſchcźe zyle žadna. Žita płaczišna ſłożnje ſo hiſchcźe zyle po ſnižkowanych wiſach. Jacźmień mějeſche kupzow a na płaczišnu dźerżeſche. Sa wowſom wiazy tak wulkeho pożadanja njeběſ. Mjana muka jara ſchpatnje dźe. Wcźera płacźeſche zentn.

w Berlinje

rožki 9.35—9.60 je ſamſenja 9.20—9.60 hr., wowſa 12.40—12.75 hr.

W termińowym wikamanju:

ſa julii wſcheſzy 13—13.15 hr., rožki 10.10 hacź 10.20 hr., wowſa 9.55 hr., — ſa ſeptember wſcheſzy 12.92 hr., rožki 9.70—9.80 hr., wowſa 9.60—9.55 hr., — oktober pſchenicy 11.70 rožki 9.90 hr.

Někotre płaczišny ſ wcźerawiſchich Driežkanſkich wikow (Markthallen). Kiwa wjerlina: huſy 5.50—8.— hr., kacźki 2—4 hr., kury, ſtare a młode 5—6 hr., młodźiczki 1—3 hr., kokhie 1—3 hr., wſcho wo ſchtuzy, ſarčiana wjerſina: huſy 1.60—1.80 hr., kacźki 1.60—1.80 hr., kury, ſtare a młode 1.40—2 hr., wſcho po punece, kokhie ſcht. 80—1.50 hr., liny 2.80 wo punece, raki 10—50 pj., ſchſnka, jabłuka 35 pj., kruſchwy 40 pj., wiſchnje ſłódke 40—60 pj., kiſkale 40—50 pj., małemy 60—80 pj., kohmaczki 25—30 pj., janſke jahodki 30—40 pj., hołanſke 30—35 pj., brunźniſy 50 pj., aprikoły 1—1.20 hr., brěźki 90—200 pj., běrny nowe 8—11 pj., ſpinat 15—20 pj., zyhła 15—20 pj., bumy ſelene 25—30 pj., truki 35—40 pj., tomaty 60 pj., ſołotej kečźk 8—15 pj., kórki 50 hacź 60 pj., kuriatka 40—60 pj., prawaki 50—110 pj., wſchelake hriby 40—45 pj., butra młokarńika 2.10—2.30 pj., burſka 2.10—2.30 pj., twaroh 30—32 pj., jeja 14—15 pj., mloko liter 33 pj.

Na pſchedań:

Koło, żonjaze, na Połnońej dróży cźo. 7 w Budyſchinje.

motorſke, Wagner we Wojerezach, na Hródkowſkej dróży cźo. 11.

Młokaza maſchina, w Budyſchinje na Lubijſkej dróży 141.

Wós na pjerach, 6 zentn., Schober w Hnaſchezach, — Hoſpodarſki, Renner w Kamjenzu, Wojerowſka dróha cźo. 35, — dźěcźazy, w Kamjenzu, Budyſchſka dróha cźo. 12, — dźěcźazy, w Budyſchinje, Stara winiza cźo. 2.

Walachaj, brunaj, 4 a 5 łśt, hoſcźenz w Hulzy.

Krutwa blizko cźełenju, w Kobłlzach cźo. 11 p. Hodźija.

Sſudniſzy na pſcheſtadźowanje:

Pjatk 24. julija dop. w 10 hodź. piſſanſke blido, knihowy hamor. Kupzy ſeńdu ſo w Nětſkej korcźmje w Kulowje.

Sſo pytaja:

Żona ſa pſchedawanje laneho wolija, Bismarckowy nkyn w Wojerezach, — żónjkej ſa woteběranje, Khcźjan na Cźornobóžſkej dróży cźo. 12 w Budyſchinje.

Wachoł, pjekarſki miſchtr Karaſ w Cźornym Khołmzu.

Muża a dwě żónjkej do żnjow, Jokuſch, mešcźańſke Lubło w Budyſchinje.

Pohonc, Ulrich w Konjezach.

Pohonc abo dźěłacźeſ, Pětſch na Zidowje cźo. 202.

Halza do domu, Göhrowa w Budyſchinje Carolaſtr. 9.

Elektromontér, Thiemann we Wujerju.

Samkarſki, Künzel w Budeſtezach.

Schkrowe depeſche.

Produktowe witi w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Sſnadny wobrot, płacźišny kaž wcźera. Tendenza cźicha.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu, żito na ſwojej płacźišnje wobſtawa.

Płacźišny na Barlinſkich produktownych wikach.

Żito a wołiſowe ſymje wo tunu abo 1000 kg, ſewał 100 kg, płacźišny po Nowej hriwnje.

	22. 7.	21. 7.		22.7	21. 7.
Pſchenica	—	270-275	rank. woſzuſchi	15-16,50	15-16,00
rolka	187-192	193 197	woſk mekaſze	9,75	9.75
nakſt. jeczmjen	198 215	200-215	terabella	13-15,25	13-15,25
nat. jeczmjen	—	—	běrnaze kruzi	25-26,00	22-25,80
wowſ	248-265	243-255	bumy	24 26,00	24,00-26
kukuriza (Maiſ)	216	—	wota	26-28,00	24-28,00
pſchenicźn. muka	33-35,50	33-36,00	lanu woſzuſchi	21-23,00	21-22,80
cźana muka	27-30,00	30-31,25	modre łupiny	12-13,00	11-13,00
pſchenicź. wotr.	12-13,20	12-13,20	olle łupiny	15-16,50	14-16,50
cźane wotrubły	13-13,50	13-13,50	ſyno, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
rapź	330-340	340-345	ſłomá, cźana	1,00-1,40	1,00-1,40
lane ſymjo	385-390	385-395	„ pſchenicź.	1,00-1,40	1,00-1,40
hroch	25-26,50	25-26,50	„ wowſowa	0,85-1,00	0,85-1,00
pjeluſchki	23 26,50	23-26,50	„ jeczna	1,00-1,40	1,00-1,40

Płacźišny rěſneho ſkotu na Barlinſkich ſkotnych wikach.

22. julija 1925. Płacźišny po zentn. a ſł. hriwnach.

Stóne drohiny a wołnamjenjenje.

Woły: 418.

Połnomaſtne, wukormjene, najwjetſcheje rěſneje hódnoſcźe hacź do 5 łśt	50-54
Młode mſtne, njewukormjene, ſtarſche wukormjene	40-45
Mjenje wukormjene młode, derje pſzowane ſtarſche	35-38
Mjenje pſzowane wſchěch ſtarozow	26-32

Byli: 277.

Połnomaſtne, wuroſcźene, najwjetſche rěſneje hódnoſcźe	50-53
Połnomaſtne, młódſche	44-47
Mjenje wukormjene młódſche a derje pſzowane ſtarſche	36-42
Schpatne	—

Jałowje a krowy: 729.

Połnomaſtne, wukormjene krowy najwjetſche rěſneje hódnoſcźe	47-54
Połnomaſtne, wukormjene jałowje najwjetſcheje, rěſneje hódnoſcźe hacź do 7 łśt	37-43
Starſche wukormjene krowy a derje wuwite młódſche krowy a jałowje	28-33
Derje pſzowane krowy a mjenje pſzowane jałowje	22-25
Mjenje a ſchpatnje pſzowane	18-20

Cźelata: 2100.

Najlepſche wukormjene	66-72
Mjenje wukormjene a laſke wot ſyła	60-65
Schpatne	50-58

Bowjy: 7100.

Młódſche a ſtarſche wukormjene	48-54
Starſche wukormjene	36-42
Mjenje wukormjene (Merzſchafe)	22-30

Swinje: 7992

Połnomaſtne, wotſelbych rašow a jich ſchtſcźenjow, hacź do 1½ łśt ſtare	81-82
Wukormjene	79-81
Mlečne	77-78
Schpatne	75-76
Ranzy a kundroſty	71-75

Z Łužicy.

Se **Stódnizy.** 24łśtny młody muſſki ſo tele dny pſchi kupanju we Wóſſwjeczańſkim doſe ſatepi. Hačrunjeź kmanom ſ cźołmami ſa nim ſłědźachu, jeho cźěſko hiſchcźe hacź dotal njenamakachu. — Druhi kupazy pak ſo pſchi ſkoczenju do wody na hłowje thěrko ſrani. Jeho hiſchcźe w prawym cźaſu ſ wody wucźahnychu. Jeho ſranjenja ſu wjeczka tak cźeſke, ſo ſo jara prajicha, hacź ſaſo wotkhori. —

S **Žitawy.** Lokomotiwa Oybinſkeje żeleznizy tele dny 8 łśtneho hólza na bok wjerhnu. Hólz dźiwſke, jako bě cźoh bliżeſke, hiſchcźe ſ małym woſzcźikom pſches żeleznińſke kolije pſchekročźicź. To pak ſo jemu njeporadźi. S zyłym wotmachom jeho lokomotiwa do hrebje wjerhnu. Hólz ſo ſ tym thěrko ſrani. Njeſboże pak mohło hiſchcźe hórje wupadnyźź.

Se **Shorjelza.** (Sſmjertne njeſbožo.) W Lipoji pola Róſaberka hrajeſchtaj diwaj małaj hólzaj na dróży. 3 łśtny hólz ſypny po dźěcźazym waſchnju 5 łśtnemu horſcźej peſka na hłowu. Tón ho hnydom tak roſhori, ſo tamneho ſe wótrym nožom do żiwota kłó. Dźěcźo do Shorjelſkeje khorownje dowjeſechu, hdźež bórſy po tym wumrě.

Se **Shorjelza.** (Sahon žita ſo wotpalił.) Saŭdźenu pondźelu wotpali ſo 60 jutrow wulki ſahoń žita, kotryž rycźerſkubleriſ we Wědnizach pola Magdeburga ſłuſcheſche. Wěſty dźěłacźeſ bě njekedźłuſo ſapałku prjecź cźiſtnył S tym naſta hóriſki woheń, kotryž tajku ſchkodu nacźini.

S **Rychbacha.** S phnom ſaſedojcźiſkoj ſtaj ſo na tudomnej Hrodowſkej haży diwaj ſtaraj cźłowjekaj. Ludźo, kotſiž w ſamſnym twarjenju bydlachu, wuczuchu pſched durjemi phm. Jako ſamkaſ ſ mozu durje woczini, nadeńdźechu ſtarejm cźłowjekow we łožu ſaduſcheneju. Na phnowym warjaku ſtojeſche hiſchcźe mlokowy hornz. Mloko je ſnano ſ hornza běźało. S tym ſu płomjenja haſłe, phm pak dale wuſtupował. Tak cźłowjekaj nahłu ſmjerć namakaſkicźaj.

Najnowiše z cyłeho ſwěta.

Saſkſe manewry wotmětwaju ſo łśtża 24.—29. ſept. w Rudnych horach (Erzgebirge) **mjes Freiberkom a Oederanom. Najwyſchſchi kommandowazy němſkoſtatneje woboru general v. Seeckt budźe pſchitomny a budźe w Annaberku bydlicź. Na nich wobdźěli ſo tyła 4. diwiſija a 1. a 2. diwiſija kavalerije. Też artillerija 3. woboruheho wotſeka ſo na tutych manevrach wobdźěli. Parady kaž lonſt w Budyſchinje žaneje njebudźe.**

*

Korczmar na dwórniſchczu w Bochumje bě po wotkhadźe franzowſkich möſſkow hižo w 9 hodź. cźorna-běłocźerwjenu khorhoj wupowěſnył. To ſmědźeſche hakle we 12. hodź. cźiniecź. Na to polizija ſakroczi. Ľud ſo pſchećiwo polizji wobroczi. Tohodła dóńdże ſiwej klepanizy ſe polizju a ludom jako ſnamjo radoſcze, ſo ſu Franzowſojo wotcźahnyli a nětko ſmědźa ſo ſaſo po ſwojim narocźim wjeſelicź.

*

Zitniſchczo, na 60 jutrow wulke, rycźerſkubiu we Wedliczach pola Magdeburga kluſchaze, je ſo pondźelu wjeczor wotpaliło. Žito bě hižo poźńczene a w popach ſłeſeńe. Dźěłacźeſ bě ſapałenu ſapałku prjecź cźiſtnył a ſ tym woheń ſamiſchkril.

*

We polońſchej Ruſkej je ſo wjeſny lud pſchećiwo bolſchewiſtſemu knježeńſtwu ſbehnył. Te je na to wójuſki ſtaw wuwołało.

*

We krajinje wokoło rěki Wołgi w Ruſkej je mór wudyrił. Na 12 woſzobow je pjecza hižo wumrěło.

*

We Wuherſkej ſu wokolne hona poczrěle. Saŭdźenu pondźelu torhaze żołmy móſt kobuſtorhnychu, jako ludźo ſ hermanka w Szeni Marton domoj duzy pſches njón dźěchu. Na 15 woſzobow a wjele ſłoni ſo tepi.

*

W Dayżonje w Amerizy wotmětwa ſo ſudniſke jednanje pſchećiwo profeſorej Scopeſej, dokelž je wucźił, ſo ludźo wot wopizow pokhadźeja. Sa to jemu 100 dollarow pjenježnje pokuty namérichu.

Ze ſusodnych a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** Tele dny dwoju dźěłacźerjow ſajachu, kotraj běſchtaj ſ hłupoſcźu wſchelake wulke kamjenje a żeleſne ſahrodne mebje na żeleſniſſke kolije ſkładkoj. Na ſboże dalſcheho njeſłoża njenaſta. Lokomotiwa nakładźene wěży na bok wjerhny.

S **Drježdżan.** Krwawny njeſłuk ſta ſo wutoru rano w pſchedmjeſcze Löbtamy. Tam ma 56 łśtna wudowa Buſchmanowa mały zigarowy wobſhod. Njedawno bě młodenmu muzſkemu 10 hriwnow poježiła. Wón jej ſa to ſiwój cźaſnik ſaſkoloži, wutoru rano, prjedy hacź ſo ſkłady woczinaju, klinkaſche wón nětko pſched durjemi a zadaſche ſiwój cźaſnik wrócźo. Njemóžeſche pak poſcźene pjenježy wrócźo ſapłacźicź. Žona jeho wotpokaſa. Po khwili ſaſo pſchińdże a ſadaſche ſwowa cźaſnik. Jako jón njedoſta, Buſchmanowu ſ nérźim wótrym ſ ſemi porasy. Cźaſnik jej wotewſanſchi cźekaſ. Na jeje wołanje bórſy ludźo na pomoz pſchińdźechu a Buſchmanowu we ſwojej krwi leżo nodeńdźechu. Sſótſnika hiſchcźe nimaju.

* S **Oſchcza.** Saŭdźenu njedźelu ſtaſchtej ſo tu dwě cźeſkej njeſłoži. Na dróży do Wernersdorfa auto jeneho kołoſijdineho pſchejědźe. Sniejeſłożeny ſebi pódła wſchelakich druhich ſranjenjow hiſchcźe nop roſraſ. Pola Lonneuitz ſo jenemu motorowemu kołoſijdnemu mantel a hadźiza ſadneho kola pukny. Wěſty Liebing ſ Lipſka ſebi cźeſko nop raſraſ. Wobaj ſranjenaj ſtaj w ſmjertnym ſtraſche.

* S **Leopoldshałna.** (Nječź ſhubiła.) Saŭdźeny pjatk pſchi ſylnym hrimanju dyri błyſk njedaloko wobydlerja jeneje żony do ſemje. Żona ſo tak wuſtróża, ſo hnydom rěcź ſhubi.

Přilopk.

* **Swoje dyrbi cłowjek měrć.** Bohaty pschekupz w St. Louis (w sjewjernej Ameriży, kiž psched někotrym cząsom jenož, postaji w swojim testamenće, so jeho sawostajeni samoženje 740 000 dollarow (njeměrjene zanych pschiwuznych, so mjeń jeho pschisłajenymi rozdźela. Pschełapjenje mjes pschisłajenymi bě̊še wěsto wulke, najwjetše 19 lětneho kowboja, kiž bě̊še hakle 4 měsazy pola tuteho philanthropa (dobroćerja) pschisłajeny a w tym cząsu niczo druhe cźinił njeje, hacź listowe znamki a listy lěpił. Dóšła jeho podźel — 20 000 dollarow, na 84 000 złotych hriwnow, jena juma, kotruž měnje złożowni žiwoje zyle žiwjenje žej nakutowacź njemóža.

* **Pruski kral Bjedrich Wilhelm I.** Kral Bjedrich Wilhelm I. knjeźeschе ſ lěta 1713—1740. Wón bě̊še cźłowjek, kiž so spěschnje rosshudźi, i bohom pak też tak źwědomitky we wschěm, so by skoro wiche listy, prošmy, powěsće, kiž do kenzlije wschědnje pschikhadźachu, ſam staroscźinje pscheczitał. Sswój rosshud napisa wone ſ charakteristiskimi słowami na kronu. Generalny direktorium woprascha so w lěcze 1723, schto ma so hynej semrětcho clevenskeho kanzlera ſ Hymnem, kiž wo sastaranje prascheschе, wotmołwicź. Kralowa wotmołwa rěkasche takle: „Dyrbiešе jeho pruhowacź, hacź ma rozum a dobru hłowu, ma-li ju, tak ma so do braniborskeje wójnskeje a knjeźeje kubleskeje komory dowjesć, a dyrbi tam pilnje wukuncź, je-li pak hłupy skop, tak dyrbiešе jeho clevišeho knjeźerskeho radźiczeľu scźinicź, k tomu je dobry dosć.

* **Kupjeł w starych cząsach.** Pola starych Romjanow bě̊še waschnje, kóždy dźeń so kupacź. Tohodla mějachu Romjenjo — a to wosebje w cząsu kheźorow — tak wulkotne a kraſne kupjele, so nasche dźensnjiſche ſ nimi ſ zyła pschirunacź njemóžemy. Najźławniſche kupjele abo „thermy" su te wot khźorow Caracalla a Diokletiana (tuchu je tak hrosnje khěscźanow pscheſeſkhał). Wulkim kupańnjam pschisamknychu so schěroke, na 3500 m. dołhe khódby. Njewótřinjo mějachu so za to staracź, so bě̊še tu pschezo dosć cźopło a cźerſtweho powětra. Pódła khódbow běchu nimo powschitkownych wulkich kwarnitſchow hišče male mukuty sa wosebite, ſwjetiſche wobrjadnje źrnjele. Schto wone wosnamjenjachu a k cźomu so trjebachu, mógemy ſ mnohich napisnow w tuthch kupjelach dowidźeć, kotrež husto w grekiſej rěcźi modlitwy a sdychowanćka k bohom běchu. W kupjelach bě̊še stary Romjan a stara Romjanka zyły dźeń — tehdom mějachu wschak ludźo wjazy cząsa dyžli dźensa. Tu mějachu stare romiſke żony dosć pschileżnosće, so wupowědacź a wuskorjicź. Kupjele běchu Romjanam cźitańnja, pschekhodźowanišchcźo a — „nossina", dokelž tu móžeſche wschě mózne a njemóžne nowinki sdonicź.

* **Njewschědna duchapschitomnosć.** Blizko města Porta Hilžbjeta bě̊še psched někotrym cząsom Kobra-had, kiž je jara jědowity, jeneho cźornucha sſukat. Schtóž je kuſnjeny, dyrbi sa dwě hodźinje wumrěcź, tak rěka tam, a też bě̊še to ſ porjadom ſ mało wuwjaceźemi. Nětko pak bě̊še žo w poßlednich dnjach jěd wunamakał, kiž napschecźo sſukuje. To bě̊še naschemu cźornuchej snate. Jěd podawaſche žo w tamnej khorowni darmo. Cźornuch bě̊še nětko spěschnje do města. W prěnjej h-ży wuhlada auto, kiž jeho do khorownje dowjeſe. Tu dósta jěd do krewje ſaſcźěpjeny a bě̊še wumoženy. Sswojeho nadpadnika — Kobra-hada — mějeſche w ruzy, so by jeho pschedał.

* **Dejmantowe pola** w nětkhodnjej Němsko-Narańſiſchej Afriży. Kaž žo wot tam powě, ſu tam nowe dejmantowe pola namakali. Tute leża mjeſ městami Viktoria a Kimuſhey. Dźěl farmarjow je sapoczał hižo wurywacź a prěnje dejmanty do Dar-es-Salam pósłeł. Maju wulku nadźiju, so ſu pola na dejmanatch ſara bohate.

* **Dołhe žiwjenje ſwěrjatow.** „Nasche žiwjenje traje ſydomdźeſat lět, pschińdźe-li wyſoko, tak ſu wósmdźeſat a je-li ſłódke było, je było próza a dźěło." Tak spěwa psalmista a prawje ma. W mnohich padach rostorhnje žo žiwjenſka nitka, prjedy hacź ſu lěta dopjelnjene, wo kotrychź rěcźi. Cźłowjek, króna ſtwórby, pschinjeſe maleho talenta ſa ſjane wumělſtwo dołheho žiwjenja a dyrbi ſej lubicź dacź, jo jeho w tym zyła kopiza niże ſtejazych ſtworjenjow pschetrjechja. Na cźole dže nopawa (Schildkröte), kotraž pod dobrymi wobſtejnoſcźemi 300 hacź 400 lět dożpěje. W lěcze 1906 ſkónczi nopawa we zoologiſkej ſahrodze w Londonje žiwoje žiwjenje, kotrež je na 350 lět pschinjeſła, schtož ho derje dopokasacź hodźi. Wuhlada ſwět w cząsu Hendricha VIII. (w 16. lětſtotku), bě̊sche hižo 100 lět stara, hdyž bě Cromwell (lord-protektor Jendźelſkeje w 17. lětſtotku) žiwy. Hdyž krimſka wójna wudyri (1845—55), bě̊še hižo 300 lět stara a by-li jenož 9 lět dłże žiwa była, by hišchcze ſtudentow wójnu widźała. Nopawje najdłże steji krokodil. W ródnym kraju dożpěje ſamo ſtarobu hacź do 300 lět. W ſajeczu njebudże żenje tak stary. Sslon, kiž wjele cząſa k ſwojemu wuwiczu trjeba, wumrěje poměrnje ſahe. Powschitkownje je jenož mało ſtarſchi hacź cźłowjek, jenož wunjeſaćnje pschekroczi 100 lět. Mjes ptaczkami ſu najdłże żiwe kokoje (Schwan), worjoł a cźorna wróna. Prěnjej ſej hacź na 200 lět żiwej. Cźapla, kotruž prjedy ſa ptaka ſ najdłſchim żiwjenjom mějachu, dożpěje w pscherěſku ſtarobu 60 lět. Tożame ptacki wo papuchu (Papagei). Powědańczko wo papuchach, kotrež buchu wjazy ſtow lět ſtare, błuſcheja do baßnicźkow. Też to je ſmyſł, so krokawa k najdłże żiwym ſwěrjatam pschißłuſcha.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Leżomnosć ſemrěł. żiwnoſcźerja Jana Arnoſchta Kſchižanka we Wichowach budźe žo 11. ſept. 1925 dow. we 10 hodź. na pschedawanje pschedawacź, dokelž na žo ſhromadne namrěwſtwo mjes wjazy wołzobow rozdźělicź. Leżomnosć je po leżomnoſtnych knihach 2 ha. a 6,4 arow wulka. Hódnosć żiwnoſcźe žu na 8659 hr. wobcźiſlił. Wopalenſka ſawěſcźenſka ſuma wucźini 9600 hr. Domſte je po poloży na dwaj poſkhodaj. Jedyn dźěl je też ſwobodny pinza. Druha poloża domſkeho je bróžnja. Delni poſchkóh prěnjeſe poloży wopſchija ſtwu, kuchinu, wjeſeł, wokſéžu a hródź. W hornim poſkhodźe je najſtwa a lěhanſka komora, na tymaj hornja lubja. W druhej poloży domſkeho je ſyno a worſchtowanſka komora. Nad ſynom je pschad. Kólnja je niſke twarjenje a nima żanu rězanzu ani pinzu. Kóždy może ſebi leżomnosć wobſhladacź.

*

Budyſchſkej ſakhdźerſkej wſchnoſcźi je žo ſwjalk poſkicźał, wumóſchenje nowotnarow wołebitych domow z to na Hausenſkej dróży cźo. 5, kotraž žo pola artilleriſkeje kaſarnje ſapoczina a k dołhemu wjeczorej wjedźe. Tute ſmóſſe domy, žo na měſchcźanſku leżomnosć natwarja. Jenotliwe wobhdelnja budża 104—12 □m. wopſchirjece. W kóždym poſkhodźe kóždeho tak mjenowaneho dwójnoho twarjenja budźetej w jenej poloży ſa jenu ſwobodnu komorje a kuchinu pſchiſprawjenej. W hornim poſkhodźe budu 3 ſtwy. K tomu hišchcze pschinidu wotkhóžе, kupańſke pschiſpramy a pinzy pod zylym twarjenjom. Kaž žo nětko hižo pschewidźeć hodźi, budźe natwarjenje jeneho twarjenja w pscherěſku 20 000 hr. płacźicź. Pschewjedźenje projekta pak je jenož wot toho wotwiſnje, kelko ſamoknjerjow žo ſa tuto twarjenje ſamolwja, kotřiž móża w pscherěſku kapital 5000 hr. dopołožka ſaplacźicź a dalſchi kapital hypotheki ſadanicź. Ssamo ſo rozumi, so budźe hdlenje w tuthch nowych twarjenjach wo wjele dróžiſche hacź tukhwilnje abo móżno też pschichodnje w ſtarych wohdlenjach. Na druhim měſtnje poſkicźi pak ſo tym, kotřiž nětke tajfi pjenježny wopor pschinjeſu, ſaſo pschileżnosć, ſo twarjenja junu poſdźiſcho jako žiwoje dobudu. Wokoło twarjenjow budu też hiſchcze rjane ſahrody. Schtóž žo ſa tute twarſke pschedmjety ſajimuje, njech žo na ſaſhdlenſkej wſchnoſcźi na Žitnych wikach cźo. 3 ſamolwi. Tam też dalſche ſhonicź.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. Jednota „Sokoł" ma kóždy ſtwórtk wjecźor we 8 hodź. zwucźowanje w towarſowni na Hornjecźerskej hasy.

Lichań. Tow. „Zernička" ma hižo ſtwórtk wjecźor ſpěwanje. Dirigent

Slepo. Serb. tow. za Slepo a wokolinu ma sobotu wjecźor w 9 hodź. zhromadźiznu pola k. Bastiana, na kotruž maja tón raz wſitke sobuſtawy cyle wěſce přińć. Jednać budże ſo wo:

1. Postajenje ſpěwnych hodźinow,
2. Mjeno za naše towarſtwo,
3. Wuradźowanje ſtatutow,
4. Wſelake.

Budźemy też zaſo ſpěwać!

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Mar. Smolerj w Budyšinje — Zamołwity za hospodarſke dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěſ. A. Dučman w Budyšinje.

Hobrscy wulki

je wubjerk rólkatych tobakow

kaž też

cigarow, cigaretow, shlągowych, rjapikatych a žwańſk. tobakow

firmy

Hermann Gerlich

cigarowa a tobakowa labrika

w Budyšinje na ſukelnſkej hasy 7

Zasopředawarjo dóſtanu wyſoke rabaty

Wosobowy awto 6/16 PS.

rukujemy za wěſtosć w jězdźenju — ſtarši modell

za 2000 hr.

na předań pola

Carl Gast w Budyšinje.

Poručam

trjebane meble

też **małe meble a polſtrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.

E. Stelzig na hrodowſkej hasy 4 I.

Makkowe

košle kholowy

košle z předkoščlič. nohajcy zoki

Rud. Osswald

jenož na ſerbſkej hasy 3.

Šatki za cźěſne dźěći

dźěcźace draſcźički, hólcźace wobleki, hołcźace drasty, dźěcźace a hospodarſke šóreuški, wolmu, ſtrympy, zbytki košlacego ſukna, zatina atd.

W. Köhlerowa

w Budyšinje na hłownem torhošću cźo. 9.

Kupuju ſtajnje

po najwyšších dnjowych płaćiznach

lapy, kosće, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe błoše, (żelezo a metale jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornjecźerſkej hasy 31

Telefon 1346.

Meble, polſtrowe twory, ſtólcy

poruča jara tunjo

W. De spang

na Mužakowskej dróży 4.

Wobhladajće ſebi mój skład bjez kupneho dyrbjenja. Podźěłuju płaćź bjez přirażka k płaćiznje je dowolene. Předźěłanje polſtrowych meblow ſpěšnje wuwjedu, přindu też do domu.

Poručam

najlěpši **pólć** wjesnych ſwini punt po 1,30 hr., 10 puntow po 12 hr.

najlěpši wuſkrěny **ſwinjacy ſmalc**, jenož tukrajne twory punt po 1,30 hr., 10 puntow po 12 hr.

Ia wuſkrěny lój punt po 60 pf., 10 puntow po 5.50 hr.

Ia ſušene mjaſo punt po 1,40 hr., 5 puntow po 6,50 hr.

H. Biesold

rěznizki mištr **w Budyšinje,**

Taßbark čo. 2. Telefon 618.

MERSIOVSKY

Salonske časniki

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornjecźerſkej hasy čo. 10 poruča **jězdne kola šijace maſiny, mantle a ſławchi. Samana wuporjedź.**

K wuspěwam

poručam tunjo

hrboch woku pjelnſki kolij

Fritz Gretschel

w Budyšinje

na Hošće hasy 8. Tel. 1194.

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec kniholičerſnja w Budyšinje.

Jeli jeże žebi „Serbske Nowiny" hižom ſkasali, proſmy, dajcże tutón wotrěſk Waschemu ſusodej abo pschecźelej dale.

Wotrěſajcże tudy a wotedajcże Waschemu dowerniſej abo liſtynoſcźerjej!

An das Poſtamt, hier

Für den Monat awgust 1925 beſtellt

Herr .....

Wohnung .....

Straße und Hausnummer .....

Expl.	Name der Zeitung	Erſcheinungsort	Bezugszeit	Betrag
1	Serbske Nowiny	Bautzen	1 Monat	1,15 Rentenmark

.....Mk. empfangen

Stempel Poſt.

Unterſchrift.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Ké. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687

za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 170 **Budyšin — pjatk, 24. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Schto franzowske nowinarstwo k němskej nocze praji?

Sastup Němskeje do Swjatka Ludow bjese wjacéch wumělenjenjow. — Kruta kritika na prawizy stejazych nowin.

W Parisu, 22. julija 1925.

Raníše nowiny pišaja nadrobnje wo němskej nocze, kotrejež je bjesstrachowym praschenju. Mjes tym schef nowinarstwa pschi Quai d'Orsay w rosmolwje naspomni, so dobry sacžischej noty w offizielnych kruhach njeschemenjeny swostawa, **namaka wona w naprawnym nowinarstwje wotrazu kritiku.** Nowiny na Lewizy so wrócžo dzerža. Ale powschitkownje wérza, so budu dolhe jednanja trěbne, prjedy hač budże bjesstrachowe praschenje trochu rosjasnjene. **Tohorunja žej žadaja, so sastup Němskeje do Swjatka Ludow bjese wschech wumělenjenjow po stanje.** Němšej mohłe znadź wojerske winowatosće, kotrejž jej z pschisłuschnosće k Swjatkej ludowu narostu, wo nječhto wołožicź, ale wo dożiwnym wuzwobdżenju žanych rěčow być njemóže.

„Matin" měni, so na spočatku diplomatiskich jednanjow na wotwikowanje (Freischen) po pschihotowacej dyrbja. **Briand je wožera wumrasnje rjekł, so žanych wutłakow na wuspěch njeje, je-li Němska na žwojich wumělenjach wostatej.**

„Petit Parisien" saběra po dokładnje je sastupom Němskeje do Swjatka ludow. Bjesstrachowym pakt dyrbi pschede wschěm na wotpowědne wuczinjenja po žadanju. Němska dyrbi podpjerjam pakta tuzomu pomoz poskicžiš, kotruž žana w pschipadże potrjeba.

Jara krute poćahuje „Journal" notu. **Je wunałsoraza, so žamo njemóżne dopjelnjenje mjezowych wuczinjenjow pokasuje a žo na revisiju** (pschehladanje) **porheinskeho statuta měri.** Nota chże wobčežbje njedorostumjenjenja mjes Franzowskej a Jendželskej sažo wožiwjecź.

„Echo de Paris" wotpokasa notu hischcze krucžischo. Pertinax pische: **„Němska nota je wójnska maschina pschecžiwo tuthwilnemu europiskemu porjadej a měri žo na snježenje franzowskich swjatkow.**

„Figaro" widži dopołdnja, so budu jednanja jara zdżeź. Je njewobhladnitwje, žo praschecź, hač k spokojenemu końcu dóńdże.

*

Nijosemska (Hollandska) pschipósnaje němske wumělenjenja.

W Amsterdamje, 21. julija 1925.

„Allgem. Handelsblad" pisa dźenja w žiwojim sawodnym artikle wo němskej nocze nastupajo bjesstrachowy pakt, so je najwažnischa praschenje sastup Němskeje do Swjatka ludow. Tohodla du **němske a franzowske** nahladu daloko rózno. Jedna žo tu wo skoro njerozbrisajomnu rjeżenju. Wšo njemóże Swjatk ludow k lepschemu toho abo tamnemu stopustawa wěrte wujednaju njepłaczisne cżinicź. Potom njesłyscha wjele z tutych wuczinjenjow. Ale na druhej stronje dyrbja žo němske wobmyslenja pschipósnacź. Tute wobmyslenja mohłe žo wotstronicź, by-li Němska jako dospołnje runoprawa muż w Swjatku ludow žo pschiwsała, t. r. so njeby jenostronsce wotbronjena we wožebitym połoženju była. To pak wotnamjenja revisiju Versailleskeho wumělenjenja, do kotrehož Franzowska dobrowólnje jenje njeswoli.

*

Němske nowinarske hłoży k nocze.

W Barlinje, 22. julija 1925.

Pschi žiwojich komentarach (wokołkach) k němskej wotmołwje wubchuja nowiny wschěch politiskich stron, so je wotmołwa na prěnim městnje njeschosła (Zwischennote), k tomu postajena, pucź jednanjow wežownje spěchowacź. Jenož „Deutsche Zeitung" (na wonkownej prawizy slejaza nowina) wotnamjenja to jako srudźaze, so Němska na njeschožiwnym puczu dale krocži, město toho, so by žoły bjesstrachowy namjet do papjerjanego kocha fo cżiśnył.

„Kreuzzeitung" pische, je-li žo njehodži we wschěch dźelach nocze pschihłosowacź, dha dyrbi žo na druhej stronje pschipósnacź, so wona tola hłowne wumělenjenja pschecżiwo Briandowym namjetam wupraja.

„Deutsche Tageszeitung" wobkrucżuje, so nětcżrjeżli wopraune pschecże w nocze žo njehodżeli. By w mnohim rafnischu rěcź był žadała, so w nocze wupraśene wumělenjenja na kóždy pad žo dżerżecź maja.

„Börsenkurier" hej pscheje, so žo bórzy konferenca swoła, prjedy hač pschecz tam a zemjanjanje diplomatiskich listow nětkaše njeschoże nastanje.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6, Rěči serbski

Najš. a najtuńša kupowanja wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

„Vorwärts" měni, nota wukožuje z diplomatiskich wubranych słowami, so Němska dopjelnjenje wožebitych nazonalnych žadanjow wocżakowacź prawo ma, je-li mjeńe jednanja k złożonemu końcej dóńcź.

„Berliner Tageblatt" pische, so je psches tutu notu wešta krocżel k dorozumjenju schczinjena.

„Germania" žo wupraji, nota njeje w žiwojej kedźbliwej formje zyle charakter jeneho njesealta (Zwischenakt), k tomu postajeneho, nitu dale pschasecź a pucź jednanjow wežownje spěchowacź bjes toho, so by nětkaše rozsudne dorečenje žo stako.

„Vossische Zeitung" je měnjenja, so je wěste dozcżinjenje, hdyż žu swjatkowe knježeństwa swólniwe, schromadnje z němskim knježeństwom pacz dorozumjenja nastupicź. Wobkrucżuje, so je złożenje wobeju nahladow, kaž tež zwołacź k pospěchenju dalschich wuradowanjow pschihótowała politisku atmosphéru (pódu) wutworiła.

*

K temu žu dźenża hischcze scżěhowace najnowische powěsce dóschle:

Dopisowar Varijskeje nowiny „Petit Parisien" we Berlinje je žiwojim nowinam wo němskich žadanjach pisał. Němske knježeństwo je swólniwe, swěrjacżenje wucżinjenja podpiśacź, jeli 1. swjatkarske wójska hnydom Khölnske pasmo wopuschcża, 2. do revisije wo wotbronjenskich Němskeje napołożenych postajenjach hwoła, 3. dohladowarska kommisija wo němskim wotbronjenju se strony Swjatka ludow žo wotstroni, 4. zasady wo wobžadżenju krajinow lěweho brjoha Rheina žo pschemenja, 5. žo rukuje, so žo němske krajiny wojerskej z nowa njewobžadża, 6. jenož Swjatk ludow žmě pschecżiwo Němskej zakrocżicź, je-li žo pschecżiwo postajenju wo wobžadżenju rheinskich krajinow pschenđże, 7. jenož Swjatk ludow žmě zakrocżicź, je-li Němska postajenja Dawesowcho plana njedopjelnjuje. 8. Rozsudnike wucżinjenja (Schiedsgerichtsverträge), do kotrychž chże Němska zastupicź, žmědża jenož prawiznike praschenja nastupacź. Je-li žana z tych wobdźělenych stronow měni, so je należnosć politiskeho razu, žmě žo wožebitemu tribunalej pschedložicź. Kóżda strona pak njeje z tym we žiwojim zadżerżenju a postupowanju na žanu stronu swjasana. 9. Němska ma se wschěmi druhimi statami dokładnje jenake prawo we wschěch należnoscach politiki, swadow, wucżinjenjow jednanjow a wobsamknjenjow.

Dopisowar njepraji, z kajkeje strony je tute powěsce dostał. Wone budu wěsce njedowěru do němskeje noty bycże pschipórjacej, z kotrejž so wona w franzowskich nowinach tak hižo pożudżuje.

Po hłosach němskich nowin žu z němskej notu jenož we Jendželskej spokojom. To je wěsce k wěrje podobne, dokelž je Jendželska němskim namjetam prěni nastork dała. Ale tola tkutne jendželske nowiny mjenja, so budu jednanja wobužne a dołhotrajace a lědma lětsa k wuspěchej dowjedu.

Bólsa nima němsku notu za dobre znamjo. Tohodla pólste nowiny wo njej wo pschecżelnym smyśle njepisaja. Wone mjenja, so chże Němska pschi žiwojich wjeżernych mjesach měr měcź, so by žo czim bóle njemyślena na Pólsku walicź a ju rozsuśkowacź samóžta.

Franzowski minister swonkownych należnosćow Briand je žiwojim wupósłanzam we Warschawje a Prahy telegrafisky pokiwy dał, w kajkim nastupanju je Franzowska wo nocze hinacżeho mjenjenja hacź Němska. Briand je sawjeracżiwschi pólsteho wupósłanza pschijał a jemu wobkrucżił, so budże Franzowska tej pólste sajimy sastupowacź a jenoż na tajte wucżinjenja fo swjasacź, kotrejž pschecżiwo pólskim sajimam njeśeja.

*

Kak Briand, swonkowny minister, wo němskej nocze myśli.

Parijska nowina „Petit Parisien" shoni, so Briand franzowskemu wupósłanzej we Londonje list pósła. We nim swoje nahlady wo němskej nocze rozesłajatschi to wusdźehuje, wo cżimž wón hinak mèni a je hotowy hinak jednacź hacź Němska namjetuje. Tute rozsudżene mjenjenje nastupa: Wobžadżenje Rheinskich krajinow, rozsudżowace sudy (Schiedsgerichte), sankcionowanje (to žu pschipraviy, kotrejž fo pschecżiwo Němskej nałożuja, je-li fo pschecżiwo nekajkim wucżinjenjam pschehdże), rukowanje za zwužnje rozsudżowacych sudow, a zastupjenje Němskeje do Swjatka ludow. Tutón list je z instrukziju, w kajkim smyśle ma wupósłanz z jendželskim knježeństwom jednacź. Podobne instrukzije stej wupósłanzaj we Warschawje a Prahy dostałoj.

S němskeho sejma.

We wutornym poždżenju statneho sejma dź hischcze kommunist **Stoecker** so pschecżiwo knježeństwu wobwrocżił. Jemu porokuju, cżohodla so Elsaß-Lothringskeje na wschě cżasy wusawa, znježesche, so wź, pschipósnacże wschoněmskich ludowzow (Deutschvölksch).

Wečera schwórik statny sejm wo swonkownej politizy dale jednasche. Demokratiski sapósłanz **Haas** knježeństwowej swonkownej politizy pschihłosuje, baczirunjej jeho stronа do knježeństwa njepschizłuschca. Wón wusdźehny, so knježeństwo nětkole w swonkownej politizy so zyle teje samneje politiki dźerži kaž pod presidentom Ebertom, jako sozialistojo, demokratojo a zentrum knježeństwo tworjachu. Tehdom němskonarodni a němska ludowa strona hrubje pschecżiwo tej politizy wustupowachu, kotruž hdźeża jako knježeństwowa strona podpjeraja a sastupuja. Němskonarodni dyrbjeli spravedni być a so toho tež sjamże znaćź. Němska dyrbjała do Swjatka ludow sastupicź, wón stóncże nanjetuje.

Srabja **Rebenstorf** (němski ludowz) rěcźi podobnje kaž komunist pschecżiwo knježeństwowej swonkownej politizy. Sprezenanna ma za swjeżschneho politikarja.

Statny kanzler dr. Luther se podobanjom wusdźehuje, so politiske strony statneho žejma we žiwojej pschemnożanej wjetschinje sady swonkowneje politiki knježeństwa sieja. Woprawdźiły měr samože jenicżzy mérnenu pózku a hospodarskemu połdźenjenju Europy howicź. Němska może swěrjacżenje wucżinjenja jenoż podpiśacź, je-li smeje we kóżdym nastupanju z druhimi statami a ludami jenajše prawa. Też wón nochże do § 16 wustawkow Swjatka ludow swolicź. Tón nutuje Němsku dowolicź, so franzowske wójska pisches niu jejnym swjatkarjam na pomoz zdahnu. Też do toho njeby swolił, so njepschecżelske wójska z Porurskeje wucżahnyschi žo jenoż druhdże samécża. We swojich skónczných słowach strowi wobydlerstwo w Rheinskej, Ruhrskej a Saarskej krajinje.

Němsku žu do mjesynarodneje wikowańskeje komory pschiseli.

Mjesynarodna (internazionalna) wikowańska konwora je wobsamkła, też Němsku sažo za žiwojeho žobustawa pschijicź. Jako sastupierjow Němskej wuznolichi pjeć najwažnischich wikowańskich sjednoczeństwow. Te wutworja po wustawkach mjesynarodneje wikowańskeje komory krajnu skupinu. Tuta budże Němsku w spomnjenym wustawje sastupowacź.

Wójna w Marokkowskej.

Njejhladajo na mjeńsche bitwiczki njeje hischcze z žanym rozsudżazym bitwam dóschło. Po wschěm zdaju pak žo wobě stronje k rozsudnemu wojowanju pschihotujetej. Se Franzowskeje njepschestawajcy wójska a wójnski material pschikhadżeja. Tele dny pschiwjeseschu na 30 tankowych wozow. Hobrisle a derje wuhotowane wójska a hischcze hacź dcżal njewidżany wójnski grat na domorodne wobydlerske wulki zaczischcej cżini. Muhamedanzy wobydlerja Marokkowskeje tak hižo w žiwojich wutrobach Abd-el-Krimej pschikhilowachu. Widżachu tola, kak wón pschecżiwo Schpanjiskim dobyczerjej postupowasche. W Abd-el-Krimowym wójsku je wjele zuzych offizjerow, pschede wschěmi turkowskich a němskich. Ale tež jendželszy žo pola njeho nadeidu. Rěka, so staj k njemu diwaj Franzowzaj pscheběhnyłoj. Jedyn z njeju je w banzy, hdyż bě se sastojnikom 900 000 frankow pschekschiwił. Poslednje dny riffajy Kabylojo drje pospytachu nadpadowacź, ale buchu wschudżom krawnje porażeni a dyrbjachu zotacź.

Abd-el-Krim je swólniwy, wo měr jednacź.

Kaž jendżelska nowina „Westminster Gazette" powź, chże Abd-el-Krim wo měr jednacź. Wón na scżěhowace zadanja:

1. Riffiki stat dyrbja pschipósnacź a Swjatk ludow dyrbi za njón podobne žo kaž za Afghanistan rukowacź.
2. Riffzy Kabylojo dyrbja Marokkowskeho sultana za žiwojeho najwyschscheho wjednika pschipósnacź.
3. Djaballaske krajiny dyrbja tutemu statej pschikluschecź a poknózny brjoh rěki Uergha dyrbi być widomna mjeja stata.

4. Schpanijka fmě Ceuta a Melilla jako podkoǯ fakkanja a ſtare rudowe jamy ſ pokonja nječja Melilla wobkhowacz.

Sa hoſpodarſke wuwicze tutoho ſtata dyrbi ſo Swojſke ludowy we maku poſcžonku poſtaracz. Franzowſkemu a ſchpanijſkemu wikowanju dyrbja ſo wotloženja ſpoſobicz.

Dale ſu riffiſzy Kabylojo ſwólniwi, ſtoczimu franzowſkich a ſchpanijſkich jatwoh ſpuſchcžicz, bjes toho ſo ſchuu ſebi ſa nich wukupjenſki pjenjes ſabali.

Je hiſchcže žiwy?

Nowiny „Eſſener Volkszeitung“ pſchinjeſu roſprawu ſ pjera jeneho wobdžélnika na jenej němſkolidowſkej ſhromadžiſnje w Elberfeldže. Dźiwaju na nječziſke jednanja dla bjeſtrachowoho pakta prajeſche němſki ſapódſtarſ Henning poſtrowjenje: „Stresemann njeje ani wo wójſku khmańſki hač Erzberger a Rathenau!“ Tuto ſłowo wuzimja ſchumjazy pſchikłek. S prěnich rynkow delegatow (wotwódſtawjcžich ſalwoła nječtó: „Je hiſchcže žiwy?“ Powſchitkowne ſmjeſche. — Knjes Henning mjeſeczi nječtore wokomiki, najſterje bjeſche jemu to troſchku njeluba. Ale woſnamnje je jeho geſta (cžiſkanjenje ſ rukú. Sběhny wyſoko ruku, dłóń napſcheczo pſchiwokatej wobroczena. Potom rěcžeſche dale: „Je-li knjes Hergt ſ němſkonarodnymi dale tak cžini, potom móže jako ſchtwórty płacžicz.“

Kóžde dalſche ſłowo mohło ſacžiſchcz tutoho podawka ſeſłabicz. Notaſkim jednu ludowſki ſapódſtarſ pſchinjeſe mjeno jeneho aktiwneho miniſtra do ſwiſka ſ tamnymaj ſamordowanymaj. Je to ſchto druhe hač ſcheſnowanje k mordarſkowu? Jeho duchej pſchimérjene pſchipoſkuchańſtwo ſaſchčimnje hnydom, ſchto ma to rěkacz a woła: „Je hiſchcže žiwy?“ Tohodła je bjes bźiwa, ſo taſke rěcže, kaſko knjes Henning wjedže, niekrake hłowy ſamuſcza a ſa ſtelbu hrabaja. Tamna ſcheſnowanja natwarnych ſtron je tež ſamordowanje Erzbergera a Rathenana ſawinowałka. Schto praji policija k tomu?!

Ze Sarbow.

W Budyſchinje, 24. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 728, hygrometer +½%, thermometer we dnju +35. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 730, hygrometer 0, thermometer w nozy +18. — Wyſchina leſeſche wćera nad raſchim morjom, nad atlantiſkim ozeanom a ſ wjeſora Jendželſkeje. Niſina leżeſche nad Biskajſkim ſaliwom, ſo hacž k alpam wupſchiežeſkraco. W Franzowſſej, Belgiſkej a Rheniſkich krajinach měrjachu niewjedra. Dźenſa ſo deſchcžik mihoſi a je trochu khłódniſcho. Hacž tuto wjedro a požadany deſchcžik dołho ſmějemy, je njewěſte, pſchetož rjane wjedro ſ wjeczora Jendželſkeje ſo bórzy hacž k nam wupſchieſcheſcera. — Jutſje je Jakuba. Słónczko ſtanje 4.46 hodźin ſkhadza a ſo 7.55 hodźin khowa. Měſacžk **dopołdnja** 8.45 hodźin ſkhadza a ſo wjeczor 10.07 hodźin khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje:** Sſo pomrócžuje, khłódniſcho, njewjedra ſu mózne. W połnocznej Europje rjenje a ſucho, druhdźe njewjedra.

— **Roſprawa policije.** Muſzke kolo kramcžu we wokolnoſci Budyſchina 21. julija. Kolo je ſkamki „Spezial“ cžo. 42 140 a ma nilowane ſwjeno. Wſchi rjeczaju ſchrubiť powrachuje, kiž rjeczas **hromadu** dźerži. — Komu ſu w poſlednim czaſu wacžok bruno-ſčerwjenych tyſaz-brimnoſkich bankowkow, kotrež wſydy płacžachu, kradnyli? We hobnđželenje k roſjaſnjenju wſchěch druhich padnſchſtwow proſy kriminalna policija w Budyſchinje. — Niklowy remont. cžaſnik kradnyczu 22. julija w Budyſchinje. Na wěcžku ſnutſka cžaſnika je mjeno “Gerhard Seyfor“ ſawiſane.

— **Sſamodne mjaſowe ſtki w Budyſchinje.** Sobotu 25. julija dop. wot 9—11 hodźin wotedawa ſo ſtyre howjaſe mjaſo punt po 60 pj., ſtyre ſwinjaze mjaſo punt po 50 pj. Sſwinjaze mjaſo wotedawa ſo jenož na cžiſła 2801—2920.

— **Sałtaranje veteranow a jich ſawoſtajenych.** „Też we tuhym lěcže maja w Budyſchinje hyblazy potrěbni wojacy ſ wójny 1870/71 kaž też potrěbne wudowy wojakow ſ tejle wójny dar boſtacz. Koſtiž maja prawo na to, njech ſo wot 27. julija hacž 190. auguſta 1925 dopołdnja w měſchczanſkim hamcže w bohotowni na Hrodowſkej haſy 10 delka, ſamohuja a ſ pſchepoložonjom wójeńſkich paljerow trěbne wuprajenja cžinja.

— **Plunowy měrjet** (Gaßmeßuhr) liſcžina. Naſche žony njeſmu ſej pſchi wſchelakich wſchědnych wjeſach doſcź jaſne, kajkeje ważnoſcze maja. Taſke njewobkedžowanja a pſcheſmyſnjenja jim potom wſchelake njeluboſtroſcze pſchi njeſu. Tuž njemóże ſo doſcź warnowacz, pſcheð njedowolenym pſchimanjom do **plunowych** měrjakow. Njedawno hakle je jena žona ſrudne naſhonjenja cžinila, dokelž bźiſche pokaſował měrjaka ow nječtho wróżo ſłojiła, ſo by mnohoſcź trěbaneho pluna pomjeńſchiła. Sćudniſtwo je roſſudžiło, ſo ſo pſchi měrjaku wo liſcžinu (Urkunde) jedna a tohodła je kóžde njedowolene pſchemjenjenje falſchowanje liſcžiny. Žona njeſmu jenož kaſu padnſchſtwa na plunje, kotruž njebě ſapłacžiła, łoſtudženа, ale też dla falſchowanja liſcžiny, ſchtož ſo jakuſiwje zara krueže khłoſta a ſo ſ jaſtwom ſapokucži. Na to dyrbjałko ſo jara kedźbowacz.

S **Dźerżawy.** Saúdżenu njedźelu pop. wokoło 5 hodź. we naſchej wſy pola khěžarja Ferdinanda Bomsdorfa woheń wuńdże. Bomsdorfej bě łońſke lito ſona wumrěła. Wot toho cžaſa jemu jeho pſchichodna dźowka Marja Schimankowa, mandželika wójnſkeho rentnodſtawarja Auguſta Schimanka w Rakezach, hoſpodarſtwo wjeſcžeſche. Saúdżenu njedźelu popołdnju dźeſche Schimankej ſnjaſoa ſ nekotrymi dźěćimi do jahodſkow abo do hrjibow. Dwě mjeńſchej dźěći, 2—5 lět ſtarej, do bróżnje ſ ſpanju położiſchu. Pof hodźiny położiſcho, jako běchu ſo do lěża wotſtalili, w bróżni, hdźež dźěći ſpachtej, woheń wuhrjeł. 7-lětny Ferdinand Bomsdorf, dalako a ſchěroko ſnaty, je trochu kromy a hdźe dźěćich cžaſ thorowaty. Tohodła dyrbi cžaſto leżecz. Wón hakle woheń pytny, jako ſo we khěži hdźe ſtłóð paleſche. Dokelž khmanje thodźeć njemóże, dyrbjeſche po ſchtyrjoch ſe ſjewjeho domu łěcz. Pſchi tym ſo cžežko wopaki. Njeby-li pak jenu k. Sſzkora we ſuſedſtwu wokomiku na pomoz pſchiſchoł, by ſo wóſoſe ſobu ſpalił. Starſche dźěćo, kotreż w bróżni ſpaſche, ſo wutkowa. Młódſche pak ſo ſobu ſpali. Twarjenja běchu ſ drjewjanych hładow twarjene a ſe ſłomu kryte. K tomu hnjeſcžeſche na ſuſedſtwu dmju hiſchcžu wulka horzota. Bjes bźiwa, ſo zyłe twarjenja ſa krótki cžaſ we płomjenjach ſtojachu. W ſuſedſtwu cžaſu, jako woheń wuńdże, njebě runje wo wſy wjele ludźi k haſchenju. Młodźeſcz bě te kupanju wutſchła, a cži, kotſiž bona ſwoſtachu, běchu ſo ſ dźěła trochu lehnyli. Tohodła woheń położe pytnychu. Jake k wohnjej pſchiúdźechu, njemóżachu wjele wjazy wukhowacz. Też jenička kruwa wobhodźerja, kotreż bě wyſokorueželna, a jena kola ſo ſobu ſpaliſchtej. Zyła domjaza nadoba, rataſtiſi grat, drasta a ſamo połſteſchcza, kiž wonka wiſzachu, ſo ſobu ſpalichu. K wohnjej pſchijědżechu Liſſowſka, Drjenowſka, Laſowſka a Delnjo-Mutſeſojanka wohnjowa wobora. Wopaſenemu Bomsdorfej k. Sſzkora Wujeſojanſki prěnju pomoz połſtaci a rany ſawobali. Podjiſchu pſchijědże k. dr. Mahling ſ Kletnow a poruczi, jeho bnydom do thorownje dowjeſcz. Cžeło ſpaleneho dźěćeza ſtatne rěcžiſtwo hiſchcže hacž dotal njewuda. Kat je woheń naſtał, njeje hiſchcže ſnate. Nimale wſſe pak je, ſo je 5 lětne dźěćo, kotreż je ſobu w bróżni ſpało. woheń ſakoſiło. Wjazy kroć pſcheð njeſwobzom je bróżni ſam ſo hjom ſ tutym ſaběrało. Podawk je nam ſaſo ſ pſchikładom, ſo maju ſtarſchi wſdy ſapałki pſcheð dźěćimi thowacz.

S **Marnecžij.** Cžežko domapytana bu tudomna wudowa Buwiſchowa wjeſerkubleſkeſeho najeńta Mattiga. Jeje ſyn ſo pjećdeń rano ſ njeſnateje winy dla ſaſtrěli. Soni hakle bě rojeſk Mattig wumrjeł. Staruſchku potrjechi ſ tym wulke njeſbołe. Jeje ſyn hacž dotal jara ſwědomicže zyle kubło wjeſoſeſche. Schto je wſchudžom rady widźał a ſ wowonimanjemi, ſ wuběrkom jeho ſahěranjow k dźělu pſchihmuczicz a jeho połkpſchicz.“

XIII.

„Tak ja to też jeſtm,“ praji Njechljudow ſam ſ ſobu we wjeſelej ſpokojnoſci ſe ſobu, a dokelž ſo dopomni, ſo na hiſchcže k bohatemu burej Dutlowej hicz, wobroczi ſo k wjeſokemu twarjenju ſ dwómaj wuhenjomaj, kotreż wokrjeſej wěſy ſtojeſche. Duzy po puczu jetka ſo, pſchi ſuſedowej thěži, je wyſokoroſcženej, jednarje ſwobłekanej žónſkej ſchtyrjeczi lět, kotraž jemu napſcheczo dźeſche.

„Še ſwjatym dnjom, batuſchka!“ prajeſche niż w najnjeſmělſchim boſackim žónſtu, pſchipódła njeho ſtojo wołtaju, wjeſele ſo poſmějwſache a ſo kłonjeſche.

„Dźeń dobry, njeńka = pěſtońca“, wón wotmolwi „kaſ ſo cži wjedźe? Je runje ſu k twojemu ſuſedej.“

„Tak . . . batuſchka, Waſcha Jaſnoſci: To je dobra wěz. Kaſ pak, njepſchińdźecze też k nam? Kaſ by ſo mój ſtary ſwjeſelił!“

„Kaſ też to, ja pſchińdu, pobjeżadujmoj hromadže, pěſtońcža. Je to twoja khěžka?“

„Runje tale batuſchka.“

A pěſtońca-njeńka dźěſeche do prědka, Njechljudow ſcžěhowaſche ſa njej do pſchidehlježe, poſdyžto ſo na ſud ſe wodu, wuczeże ſej papjerſnu (zigarertu) a zapali ſej ju.

„Tam je horzo, kěpje wſchak tudy pożedźimoj a ſebi **papowedamoj**“, prajeſche wón, namuſwjeny wot pěſtońcže. do ſtiwu ſaſtupjecz. Pěſtońca-njeńka dźěſche cžiła a rjana ſjonſta. We rjadach jeje wobliczа a wożebje w jeje wulkimaj wocžomaj dźěſche wulka podobnoſcź ſ wobliczom hnadneho knjeża. Wona ſtukny ruzy pod jeje łazkom, a njebojazliwje hnadnemu knjeſej do wocžow hladajo a njepſcheſtawajo ſ hłowu hibotajo, poczа ſ nim rěcžecz.

„Schto ma to rěkacz, nanko, cžehodła ſo wam ſpodoba k Dutlowej hicz?“

„Haj, ja chcu, ſo by wón pola mje ſenju wotmajał, ſtiżeži dźěłaczinow, a ſebi ſwoje ſamſkne hoſpodarſtwo pſchidźanego a lubowaneho młodeho cžłowjeka do ſmjerzże wjedła, je njeſnate.

S **Hóſta** pola Kulowa. Wutrobne pſchecže naſcheje wſy je ſo kónczneje dopjelniło. Nowa ſchkula je ſo napſchecziwo dwórniſcheju natwarika. Sſrjedu ſo nětko naſwjatożne waſchnje woſwjeczi. Sſwjedżeniſti cžaſ cžeſkneje dopołdnja wot dotalneje ſchule, w kotreż ſo tak rjeſ k mſy wuczeſche, do nowcje, kraſnje wuprſchenеje. Nowa ſchkula k. kaplan Gruchmann ſ Kulowa woſwjeczi. We poſdźiſchim cžaſu woſwjeczi ſo hiſchcže ſa dźeczi nowcje ſchulſki ſwjedżeń.

S **Wojerez.** W jamje Erika bě 35 lětny elektriſki monter ſwojemu kwaſiſchej nadawk dał, ſo ma elektriſki prud ſaſtajicz. Monter běſi muſſeſche, ſo je tammy nadawk hižo wuwjedł. Tohodła pſchinmy pſchelahe ſa elektrowod. Wón bě na nječeje mertwy. Sniježbożeny dźiwjeſe ſo we bliżiſkim cžaſu zenież.

S **Mołyzła.** Woheń wudwri ſaſdżenu wuſtoru rano wokoła ¼8 w domiſkim mekerja Petſchela. Petſchel ſe hakle ſebi dwarjenje pſcheð ſchtwórcz lětom kupił. Woheń ſo jara ſpěſchnje roſſchěri a twarjenſtwo ſa krótki cžaſ zyle ſpneži. Kat je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Khwježebuſa.** Zita ſu w naſchej wokolinje nětko poſwjećene. Kaž je ſo nětko nimale powſchitkownje ſwjeżi, ſu tež tuſiſche žně jene ſ najlěpſchich. Wotewoj tu wjele njeſmějemy, jeli bórzy deſchcz njepſchidże. Sażne bźiwy ſu ſo powſchitkowuje derje radźile. Też póſdnje lubja bwhaty wuntoſchk jeli bórzy Boži deſchcz pſchidże. Kórkam tukhwilne wjedro hewak derje howi, tola pak trochu deſchcza nječo ſch . . . . . wjeſy.

Z Łužicy.

S **Kamjenza.** (Sſamomordarſtwo.) Wutoru popołdnju ſo tudy 66lětny ſiwnoſcžeſ Khorla Hempel we ſwojej bróżni wobeſſnu. Hižo njedźelu bźiſche ſo ſpytał wěſcheczi. Jeho žona pak na njeho trjechi a jemu taſke mjſſe ſaćžeri. Njeſbożowny ſo pjecza hižo dźěſchi cžaſ ſ cžežkimi myſlenji noſcheſ.

S **Wulkich Nésarjez.** (Budiſzče kedźbliwi w lěſach.) W tudomnym lěſu bě tele dny hołza w jahodſach. Tu jej nadoba pod pjatu nječſto ſaſchčerkerkota. Jako ſo tym błádaſche, ſo njemału ſtróži, jako widźeſche, ſo bě ſtarej, khětro wulkej ſmijizy hłowu roſteptała. Tohodła wſchěch namowimjamy, ſo njechychu nihdy boży do lěża ſchći, ale w prawje kruhym wobuczu.

S **Wulkeho Sčunowa.** Pſchi kupanju ſaſtepi ſo wutoru pſcheð połudnjom 5 lětna Elfrida Schäferez. Hačkuncjež ho wſchi dołcj na muſinje kupachu, ho tola hnydom na njeſoho njedźiwładachu. Kaž ho wſda, je holczka do wódy lepnyła. Tam je ju ſnano Boża ruczka ſajała.

Se **Zitawy.** Kaž ſłyſchimy, ſe ſtrowiejeſu Zitawſkich ſchulſkich dźěći khětro hubjenje ſteji. Jako taunny ſchulſki lekar ſchulſkich dźěći pſchehladowaſche, wobkruczi, ſo je zich jeno wole ſ nich dopołnje ſtrowych. Wjele nječ nimi je ſłabych a maju malo krewje. To na tym ſaleži, ſo dźěći pſchemalo jěſcz dóſtanu. Też hubjene wobydleniſke wobſtojnoſcže połednich 10 lět ſu wjele k tomu dopomhale. Wot 284 dźěći ſo 67,6 proz. hołzow a 55,6 proz. bołzow jako tak thorowate wobkruczichu, ſo maju ſo pod ſchulſkolekarſki dohlad ſcžicz.

Se **Zitawy.** We ſwjedźonym Königswaldze tele dny cžeło 50 lětneho muſſeſkeho ſ ſtudnje wuczahowachu. Wón je ſo chyſt najſterje ſe ſtudnje napicź. Wſchi tym pak jeho kwjerczi pſchehlydowaſa a tak je do ſtudnje padnył. Poſdźiſcho hakle nětko jeho cžeło namakachu.

Se **Zitawy.** (Hróſtowa namakanka.) Dwaj Zitawzanaj tele dny pſchi cžołmowaniu na Nißy ſylnje tłaſaje muſzke cžeło namakaſchtaj. Wež hnydom wuſtrowſnoſci waſſyſchtaj. S kajkeje pſchičžiny je cžeło tam pſchiſchło, njeje ſnate.

Se **Shorjelza.** Cžrjoda zyganow cžehujeſche ſaúdżenu ſobotu po Shorjelzanſkich dwórach. Kaž ſtajnje, tak też tón raz někotre zyganki do muſnich dworow thodźachu, ſo by

Ranje kubłerja.

S romana „Ruſki kubłeč“ wot L. N. Tolſtého.

15] (Pokračowanje.)

„Tajkej wonej ſtej, khudoba a njeſpokojnoſcži“ pomyſli ſej mlody hnadny knjeſ, hdyž wón, ſrudnje hlotwu pohlěwſchi, ſ wulkimi krocželemi po wjeſnej dróży dele ſtupaſche. „Schto mam ſ nim cžiniczſ? Jeho w tutom połoženju ſanjechacz, to tola mózno njeje, kaž ja mnje tak tež jako pſchikład ſa druhich a ſa ſebje ſamohu,“ praji wón ſam pſchi ſebi, pſchi cžimž wón tute pſchicžiny ſebi na portach wukiczi. „Njeměju jeho w tajkim połoženju widźecz, i cžuju tak mam jeho ſ njeho wumjeſcz? Wón ſnicži ničhe ſwoje najlěpſche wotpohlady naſtupaje rataſtwo. Hdyž tajże banje ſwoſtanu, ſo moje ſony ſenje njedopjelnja,“ wón pomyſli, a mějeſche ſłobu a mjerſanje pſchecžiwo ſebi, dokelž bě tón jeho ſamérny ſnicžit. „Mam jeho k ſaſtdženju póſtacz, kaž Jakub praji, hdyž wón hižo nam niecha, ſo by ſo jemu derje wjedło, abo mam jeho k wojakam tyknycz? Tak je: ſnajnjeńſcha ſo wot njeho wuſwobodźu a hiſchcže dobreho bura ſa njeho dóſtanu,“ ſebi wón pſchemyſli.

Wón ſ wjeſelom na to myſlesche, ale pſchi tom praji jemu nětkajſe njejażne **wědomje**, ſo wón tu ſ jenym bokom ſwojeho rozuma myſli, a ſo tu nječhto zyle prawje njeje. Wón pokaſa. „Stój, na cžo ja myſlu?“ praji wón ſam ſebi. „Haj, k wojakam, k ſamuſtejnju. Sa cžo? Wón je dobry cžłowjek, lěpſchi jako mnohy druhy, a wotkel dha ja wěm . . . . Jeho puſchcžicz?“ ſebi wón pomyſli, pſchi cžimž ſebi praſchenje niż wjazy jenož ſ jenej ſtronu ſwojeho rozuma roſwažowaſche kaž pſcheð tym. „Njeſprawne ty to bjło, haj, a też njenóżne!“ Nadobo pak pſchińdże jemu myſlicžka, kotraž jeho jara roſweſeleli; wón poſmějwaſche ſo ſ wuraſom cžłowjeka, kiž cžeżi ſa njeho uadawk roſrińuje. Jeho k ſebi na dwór wſacž,“ praji wón ſam pſchi ſebi, „ſam na njeho kedźbowacz a jeho ſ cžichoſcžu a ſ napomninanjemi, ſ wuběrkom jeho ſahěranjow k dźělu pſchihmuczicz a jeho połkpſchicz.“

XIII.

„Tak ja to też jeſtm,“ praji Njechljudow ſam ſ ſebi we wjeſelej ſpokojnoſci ſe ſobu, a dokelž ſo dopomni, ſo na hiſchcže k bohatemu burej Dutlowej hicz, wobroczi ſo k wjeſokemu twarjenju ſ dwómaj wuhenjomaj, kotreż wokrjeſej wěſy ſtojeſche. Duzy po puczu jetka ſo, pſchi ſuſedowej thěži, je wyſokoroſcženej, jednarje ſwobłekanej žónſkej ſchtyrjeczi lět, kotraž jemu napſcheczo dźeſche.

„Še ſwjatym dnjom, batuſchka!“ prajeſche niż w najnjeſmělſchim boſackim žónſtu, pſchipódła njeho ſtojo wołtaju, wjeſele ſo poſmějwſache a ſo kłonjeſche.

„Dźeń dobry, njeńka = pěſtońca“, wón wotmolwi „kaſ ſo cži wjedźe? Je runje ſu k twojemu ſuſedej.“

„Tak . . . batuſchka, Waſcha Jaſnoſci: To je dobra wěz. Kaſ pak, njepſchińdźecze też k nam? Kaſ by ſo mój ſtary ſwjeſelił!“

„Kaſ też to, ja pſchińdu, pobjeżadujmoj hromadže, pěſtońcža. Je to twoja khěžka?“

„Runje tale batuſchka.“

A pěſtońca-njeńka dźěſche do prědka, Njechljudow ſcžěhowaſche ſa njej do pſchidehlježe, poſdyžto ſo na ſud ſe wodu, wuczeże ſej papjerſnu (zigarertu) a zapali ſej ju.

„Tam je horzo, kěpje wſchak tudy pożedźimoj a ſebi **papowedamoj**“, prajeſche wón, namuſwjeny wot pěſtońcže. do ſtiwu ſaſtupjecz. Pěſtońca-njeńka dźěſche cžiła a rjana ſjonſta. We rjadach jeje wobliczа a wożebje w jeje wulkimaj wocžomaj dźěſche wulka podobnoſcź ſ wobliczom hnadneho knjeża. Wona ſtukny ruzy pod jeje łazkom, a njebojazliwje hnadnemu knjeſej do wocžow hladajo a njepſcheſtawajo ſ hłowu hibotajo, poczа ſ nim rěcžecz.

„Schto ma to rěkacz, nanko, cžehodła ſo wam ſpodoba k Dutlowej hicz?“

„Haj, ja chcu, ſo by wón pola mje ſenju wotmajał, ſtiżeži dźěłaczinow, a ſebi ſwoje ſamſkne hoſpodarſtwo pſchidźanego a lubowaneho młodeho cžłowjeka do ſmjerzże wjedła, je njeſnate.

S **Hóſta** pola Kulowa. Wutrobne pſchecže naſcheje wſy je ſo kónczneje dopjelniło. Nowa ſchkula je ſo napſchecziwo dwórniſcheju natwarika. Sſrjedu ſo nětko naſwjatożne waſchnje woſwjeczi. Sſwjedżeniſti cžaſ cžeſkneje dopołdnja wot dotalneje ſchule, w kotreż ſo tak rjeſ k mſy wuczeſche, do nowcje, kraſnje wuprſchenеje. Nowa ſchkula k. kaplan Gruchmann ſ Kulowa woſwjeczi. We poſdźiſchim cžaſu woſwjeczi ſo hiſchcže ſa dźeczi nowcje ſchulſki ſwjedżeń.

S **Wojerez.** W jamje Erika bě 35 lětny elektriſki monter ſwojemu kwaſiſchej nadawk dał, ſo ma elektriſki prud ſaſtajicz. Monter běſi muſſeſche, ſo je tammy nadawk hižo wuwjedł. Tohodła pſchinmy pſchelahe ſa elektrowod. Wón bě na nječeje mertwy. Sniježbożeny dźiwjeſe ſo we bliżiſkim cžaſu zenież.

S **Mołyzła.** Woheń wudwri ſaſdżenu wuſtoru rano wokoła ¼8 w domiſkim mekerja Petſchela. Petſchel ſe hakle ſebi dwarjenje pſcheð ſchtwórcz lětom kupił. Woheń ſo jara ſpěſchnje roſſchěri a twarjenſtwo ſa krótki cžaſ zyle ſpneži. Kat je woheń naſtał, njeje ſnate.

S **Khwježebuſa.** Zita ſu w naſchej wokolinje nětko poſwjećene. Kaž je ſo nětko nimale powſchitkownje ſwjeżi, ſu tež tuſiſche žně jene ſ najlěpſchich. Wotewoj tu wjele njeſmějemy, jeli bórzy deſchcz njepſchidże. Sażne bźiwy ſu ſo powſchitkowuje derje radźile. Też póſdnje lubja bwhaty wuntoſchk jeli bórzy Boži deſchcz pſchidże. Kórkam tukhwilne wjedro hewak derje howi, tola pak trochu deſchcza nječo ſch . . . . . wjeſy.

Z Łužicy.

S **Kamjenza.** (Sſamomordarſtwo.) Wutoru popołdnju ſo tudy 66lětny ſiwnoſcžeſ Khorla Hempel we ſwojej bróżni wobeſſnu. Hižo njedźelu bźiſche ſo ſpytał wěſcheczi. Jeho žona pak na njeho trjechi a jemu taſke mjſſe ſaćžeri. Njeſbożowny ſo pjecza hižo dźěſchi cžaſ ſ cžežkimi myſlenji noſcheſ.

S **Wulkich Nésarjez.** (Budiſzče kedźbliwi w lěſach.) W tudomnym lěſu bě tele dny hołza w jahodſach. Tu jej nadoba pod pjatu nječſto ſaſchčerkerkota. Jako ſo tym błádaſche, ſo njemału ſtróži, jako widźeſche, ſo bě ſtarej, khětro wulkej ſmijizy hłowu roſteptała. Tohodła wſchěch namowimjamy, ſo njechychu nihdy boży do lěża ſchći, ale w prawje kruhym wobuczu.

S **Wulkeho Sčunowa.** Pſchi kupanju ſaſtepi ſo wutoru pſcheð połudnjom 5 lětna Elfrida Schäferez. Hačkuncjež ho wſchi dołcj na muſinje kupachu, ho tola hnydom na njeſoho njedźiwładachu. Kaž ho wſda, je holczka do wódy lepnyła. Tam je ju ſnano Boża ruczka ſajała.

Se **Zitawy.** Kaž ſłyſchimy, ſe ſtrowiejeſu Zitawſkich ſchulſkich dźěći khětro hubjenje ſteji. Jako taunny ſchulſki lekar ſchulſkich dźěći pſchehladowaſche, wobkruczi, ſo je zich jeno wole ſ nich dopołnje ſtrowych. Wjele nječ nimi je ſłabych a maju malo krewje. To na tym ſaleži, ſo dźěći pſchemalo jěſcz dóſtanu. Też hubjene wobydleniſke wobſtojnoſcže połednich 10 lět ſu wjele k tomu dopomhale. Wot 284 dźěći ſo 67,6 proz. hołzow a 55,6 proz. bołzow jako tak thorowate wobkruczichu, ſo maju ſo pod ſchulſkolekarſki dohlad ſcžicz.

Se **Zitawy.** We ſwjedźonym Königswaldze tele dny cžeło 50 lětneho muſſeſkeho ſ ſtudnje wuczahowachu. Wón je ſo chyſt najſterje ſe ſtudnje napicź. Wſchi tym pak jeho kwjerczi pſchehlydowaſa a tak je do ſtudnje padnył. Poſdźiſcho hakle nětko jeho cžeło namakachu.

Se **Zitawy.** (Hróſtowa namakanka.) Dwaj Zitawzanaj tele dny pſchi cžołmowaniu na Nißy ſylnje tłaſaje muſzke cžeło namakaſchtaj. Wež hnydom wuſtrowſnoſci waſſyſchtaj. S kajkeje pſchičžiny je cžeło tam pſchiſchło, njeje ſnate.

Se **Shorjelza.** Cžrjoda zyganow cžehujeſche ſaúdżenu ſobotu po Shorjelzanſkich dwórach. Kaž ſtajnje, tak też tón raz někotre zyganki do muſnich dworow thodźachu, ſo by

hu ludźi wobrěcźeli abo někajke khorosće sapraješi. S tajkimi hłupostźenimi měsćeše jena na Rósbork̆ej dróhy sbožo. Dr. jeneho domu pschihcźedschi, nadeńdże khoreho muža samoho doma. To bě jej hnydom namakana kratwa. Jemu narěcźa, so chce jeho wustrowicź. Wón jej teź wěrjesće a jej pakcźicź 30 hriwnami, ta kotrejž sebi za swoju khorosć̆ hoku-pokus žadasche. Rětko zyganka niczo nusnisko njeměsćesche, hacź cźeknuc̆. Krótko potom so mandźelsta khoreho domoj wróc̆i. Jako zyły podawk khoni, poda se hnydom za zyganku. Tu leź boseźehnu a mózesće jej 20 hriwnow wotewsacź. Se sbytkom pak so zyganka hubi. Teź polizija ju njewuśłeźi. Tohodla, kedźbu psched tajkim prakom.

Z prawiznstwa.

Pschipóstanka na wubracźe.

Ssudnohdinzy stejitej psched wulkadnischcźom elegantneho salona najmodernischich módow. Fantastiske klobuki we wschelakich formach a najdrohotnischich wudstkach śmeja so na njeju. Zyle prédki błyschcźi so błódki homoćanny klobuk.

„Pój, tón dyrbju sej stajicź — tón je njewupraj̆ne rjany" — praji Erika po krótkim rosmyślenju k swojej towarschcźy Grecźe. Posłuźowaca holcźka, žana wobsedna „Bubi-blójcźka", nosy jimaj̆ sy hromadami klobuki, jedyn rjeńschi pschemo druheho. Kotry dyrbi sej wzacź? Hdyž placźinu zbyschesche, strózi so mała žónka Erika, myślo na swojeho muža, kotrehož śudnifke dokhody sa tajki drohi klobuk njedowahachu. Kotry bracź? Derje, njech jeje muž rozsudźi. „Proschu, pócźeleje mi tutej klobukaj na wubérk." Posłuźowaca holcźka njeleźesche. „Wobmu zyle měsće jedyn z tuteju klobukow. Chzu jenoź swojeho muža rozsudźicź dacź, kotry so jemu lépje lubi."

Teź jeje towarschka Grejta je wschě tute nahłowjaze pschikrywy wobdźiwała, dasche schlewjerje a wobzelne zdóbne rubischka psches swojeju rukow hicź a njemóżesche so wot pisanych rubischkow dźělicź. „Myślu sej, so bychu mojemu nowemu kostumej̆ go derje pschihódźesche. Ale je wjecźor a lampowa śwěza myli. Chzu sej je wodnjo wobhladacź a k barbje kostuma pschihódźaze sej wuswolicź. Móżeśe snadź mi někotre z tutych rubischkow k wubranju pschipóstacź?"

Nasajtra rano źedźi knjeni Erika tróschku bojasliwje pschi snědanju. Jeje myśle dźěchu jenoź na klobuki. To drje bésche khětro lohkomyślnje, klobuki skakacź. Nó, móżu dźěn je sasju wrócicź. Skónc̆nje wupowěda to swojemu muźej. Tón sej dasche wschо nadrobnje rospowědacź. „Ssy w někajke kupne wumènjenje pschenapsała?" — „Ssym prajita, so ja klobuk, sa kotryž so ty rosśudźicź, z y ł e w ě ś c ź e k u p j u," wusna go pomalu. „Haj potom sy ty winowata, jedyn klobuk sschowacź. Dokelž sy njednělom nje twoju wolu ke kupjenju klobuka wuprajita, potom mózeš pschekupz swoje prawo na śudnischim puću sej wuskorkcź. Twoja towarschka Grejta je mudrischo cźinita. Je-lic̆ wó-cźostupjenje swésćita. Je rubischka jenoź na pruhu skasana. Trjeba jenoź potom kupicź, j e - l i ś o j i b a r b a w o d n j o l u b i. Njeluby so jej źana, potom dyrbi firma te wězy bjese wschеho pschećźiwjenja wrócźo bracź."

W pschichodźe bésche knjeni Erika, hdyž sej powuhacź njemóżesche, do nodsalona sastupicź, wobhladnischa a staji śudbomnicze wumènjenje, so sej wězy na wubranje abo pokasku b j e s e k u p n e h o w u m ě n j e n j a pótłacź da. Tak so na niczo njeswjasa. — Tamne wośobne pschedawarki drje wot nětka trózschku mjenje pschećeźelnje posłuźowachu, ale knjeni Erika iw niczim njepschehlada, schtož mohł ji muž, kiž je sam śudnik, prawiwnje porokowacź.

Ze susednych a dalšich krajow.

* S **Pirny.** Pschi kupanju we Łobju satepi so 12-létny hólcźec̆ Gliemann z Pirny. Cźełko hakle popołdnju z wody wuczahnychu.

S **Drježdżan.** (Rjekowski skutk se źiwjenjom sapłacźił.) 24 létny samkar Bjedrich Rieśland chzyše tele dny hóśa śmórnym wutorhnyncź, kotryž so we Łobju tepjesche. Pschi jeho rjekowskim skutku so sam tepi. Teź hólź so tepi. Jeju cźeła hišćece hacź dotal njenamakachu.

* S **Drježdżan.** Sśmjertne njeśbožo sta so 20. julija tudy na Amalijskej dróhy. Jedyn krawc̆ se wośom kolije dróhoweje żelesnizy pscheśěże. Pschi tym so njedohlada, so so elektriski wós bliži. Wós jeho powali a na bok cźerhny. Snjeśboženy śebi nop rosrasy a bórzy na to w khorowni wumrě.

S **Kamjenizy.** Twarski mischtr Tezner z Woleschnizy jédźesche tele dny na statnej dróhy z Kamjenizy do Mittebacha a srasy do kolejśdneje Marty Koburgerej z Lugawy. Njeśbožowna bu wjele metrow daloko wjerhnjena. Cźeźe sranjeni ju do khorownje dowjesechu. Teź Tezner so cźełko rani.

S **Lipska.** Tudomny tśěchirtyjeŕ Reichstein, kotryž je sajédźene dny pschi dróhowej żelesnizy na Jurjowym namješće cźełko sajeśožił, je schtwórtk popołdnju na śwoje rany we khorownі wumrjeł.

* S **Lipska.** Cźeźe njeśbožo sta so śrjedu na Yorkskim namješće pschi dróhowej żelesnizy. Tam wós dróhoweje żelesnizy cźo. 16 bu wosa cźo. 20 sajédże. 49létny tśěchirtyjeŕ so z tym cźełko rani. Někotři druhi zuczowazy pak so jenož lohko sranichu. Wobaj wosaj so kótro wobschkodźischtaj. Wina cźełkeho sranjenja bé w tym, so spinaby sapraji.

* S **Lipska.** W kótowni tudomneje Rirbekeż piwarkuje puhny so kótowowa parna róla, runje w sramżnym wokamiku, jako 37 létny njezajenzy pomozny tepjeŕ nimo djésche. Wustupowace pary jeho tak cźełko wobarichu, so njeśbožowny na śwoje rany w khorowni wumrě. — Na tudomnej dróhowej żelesniзy so puczowazy z dróhowo-żelesnischim wjednikom wurěcźowasche. Do śwady mésćeńskeje so hišćece jedyn tśeći. Skónc̆nje so roshori a wotkryty wjednikej dróhoweje żelesniзy plistu. Na to dyzyche pschi nje cźełnej a śrocźi z wosa. Pschi tym źebi nohu stama. Tak jemu cźakanje saúdże.

S **Kamjenizy.** (Wopaczny proschek.) Tele dny na hornjej aktijnej dróhy 48 létneho dźěłacźerja sajachu, kotryž so jako wójnišći wobschkodźeny z jenej ruku wudawasche prajo, jo niczo wjazy dźěłacź njemóże. Jeho na policijiu dowjedźechu. Tam so wupokasa, so ma hišćeze zyle śrowe staviy. Lěwa ruka mésćeńska z pasom krucze k cźełej pschiwjasana. Tajki njedocźink jeno ludowu dobrocźiwosć wujźe a z tym druhim prosćerjam schkodźi.

* S **Wulkich Hartmanojz** (Großhartmannsdorf). Saúdźenu njedźelu popołdniu fajédże wośobowy automobil do prédkeho koła cźeźeleho automobila wikowanskeho družstwa ulanow w Bunzlawje. S mózným storkom słubi wjedniś cźeźeleho automobila móz nad nim a fajédże do brjeże. Wobsobowy automobil pak śpěchnje dale jédźesche, njestarajo so wo sujeśbożeneho. Schtó bé wina na njeśboju, njehdźi so hišćece dopschacź.

* S **Krimiczowa.** W Langenreisdorfsje pola Krimiczowa psched někotrymi mężazami na trochu śpodźiwne waschenje mandźelska błidarstwo mischtra Hendrischki wumrě. Tehdom hišo tutachu, so je Hendrischka na hmjerc̆i swojeje mandźelskeje wina. Zona bé trochu śłabeho ducha. Tohodla mandźelska pschesejenosć mjes nimaj runje na najpschim khodźenku njeloseche. Cźełko żony z nowa wuhrjebachu a pschepytowachu. S tym so wupokasa, so bé Hendrischzyna sajédowcźena. Hendrischku łajachu a do pschepytowanskeho jastwa wotwjedźechu. Hendrischka mésćeńskeho swojoju żonu wuźoło sawésćenje. Hendrischzyna pokhadźo z Meerany, hdźeź jeje starschej hišćeze wjdźitaj.

* S **Falkenstejna.** (Mlodostny hamonordaŕ.) 13létny schulski hólź Hufschenrenter z Markranstädta da so tu tehdy z cźahonu pschejěźdź. Zelenjste kola jeho cźełko na dwaj dźěłaj rosrěźnychu.

S **Markneukirchena.** (S w ó j o b n a s t r u c h k o h r a z) We śuhodnym Gunzynje doby so śandźenu nóz 64 létny dźěłacźer z trubnow Rötscher do wobydlenja swojeje mandźelskeje, z kotrejž bésche hižo dlejschi cźas dźěleny. Ji hrożesche, ju je sekeru morićz. Jako wona w śmjertnym straschu pomoz wołasche, pschihódźeschtaj jej jeje hyn a pschichodny syn na pomoz. Pschi tym dóidże k wulkej śwadze mjes Rötscherom a żynomaj. Rötscherа th ě r r o f r a n c k a a dyrbiachu jeho hnydom do khorownje dowjesć. Tam njedźelu popołdnju nahle wumrě. Njeje hišćeze śwésćene, hacź je śranjenje żiwini jeho żnjerc̆e abo nіz. Jeho cźełko so pschepytuje.

* S **Njeje wjzy pola Stólberga.** W nozy z śobocźe wudyri wobeŕ pola tudomneho kubleŕja Helma. Wobeŕ wudyri w bróżni a so tej bórzy na śuhodne twarzenja rosscheri. Wjcźe hospodarske twarzenja so wotpalichu. Wobeŕ je pjeza słónzniska ruka załoźiła.

* S **Halle.** G r u b e m o r d a ć ś t w o sta so tele dny na sjawnej dróży pola Halle. Jako so tam Kurt Lehnert a jeho mandźelska pschelhodźewaschtaj, storzichu na njeju na dobo tśi hólźe. Lehnert tohodla jeneho z nich naśwarzi. Mjes tym jedyn z tamneju jeho mandźelsku łasći. Prjedy hacź mózesche Lehnert někoho na pomoz powołacź, nadpadnizy cźełnyma.

S **Lěhnicy.** (Pschi kupanju satepi.) Póndźelu kupjachu so tśi młodźi hólźy na załasanym měśinje Cźornizy. 20 létny słužobny Waldа, kotryž derje pływaś njemóżesche, pschińdże na hłuboke městno a so satepi, pschedy hacź mózachu jemu pomoz poskicźicź. Po dześatym pytanju jenoź jeho cźełko namakachu. Wschelake pospyty k nawrócźenju źiwjenja njenamóchu żanoho wuśpécha.

S **Noweje Wsy pola Hajnawy.** W tudomnym schulskim wokrjeżu sylnje wośpjatiny łakhadźeju. Na 30 dźěći je na tutu khorosć̆ khorilo. Do jeneje rjadownje, hdźeź hewak 32 dźěći chodźa, tukhwilu jenoź 7 dźěći chodźa. W saúdźenej nozy je jena holza na tutu khorosć̆ wumrěła.

* S **Herty.** (Ssmjertne njeśbožo.) 23léta dźěłacźerka Olga Berthołdez z Klostergeringswalda chzyše na sompuzu z jeneje tudomneje klajerinje na cźah skocźicź, kotryž hižo jédźesche. Pschi tym padny a pschińdże pod kola. Tej jej hłowu a nozy wotjédźechu.

* **Dejmantowy měśchnifki jubilej.** Augsburgski biskop v. Ling, kotryž je wot léta 1902 z biskopom Augsburgskeje diózezy, a je 83 lět stary, wośwjeći śrjedu Gólětny měśchnifki jubilej.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk 24. julija 1925.

Wézerawiske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,71
1 šenglelski punt	20,391	100 czěskosł. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81.45	100 wólk. markow	79,35

W efektach na Berlinskej burhy njebé wézera skoro žanoho wobróta. Kursy so woldrjebjowachu, na kónzu so sasa trochu fesćnischich. Statne a wójnske pożćonki mézachu podobne wiki.

Produktowe wiki wézera skoro žanoho pscheménjenja njeschinjesche. Žita njebé njeke na wikach, ale kupzy so z kupowanjom do spěcha njemézachu. Wotrjé bé žodny. Dokelž sebi sa nión wjele dźerža, cźakaja kupzy na bowos nowoho wowsa, kotryž bórzy wocźakuja. W muły wostachu wiki dale mérne. Wézera placźesche zentnar

w Berlinje

rožki 9.35—9.60 jećmjenja 9.70—10.06 hr. wowsa 12—12.75 hr.

w Lubiju

pschenicy 12.75—13.50 rožki 10.25—10.75 hr., jećmjenja 9.75—10.25 hr., wowsa 12.50—13.25 hr.

W termijnowym wikowanju:

za julij pschenicy 13.15—13.33 hr., rožki 10.20 hacź 10.30 hr., wowsa 9.55—9.60 hr., — za september pschenicy 12.22—12.41 hr., rožki 9.80—9.95 hr., wowsa 9.42—9.44 hr., — za oktober pschenicy 12.21—12.23 hr., rožki 10.05 hacź 10.10 hr.

Wiki wézera w Lubiju: Butra 1.10—1.15 hr., jeja 13—1 5pj., kórki 10—60 pj., wiśnje 40—60 pj., prawaki 30—100 pj., šuschene 4—6 hr.

Wiki wézera w Shorjelzu: Butra kusk 1—1.10 hr., jeja 13—14 pj., twaroh 25 pj., janske jahodki 20 pj., košmaćki 30—40 pj., maleny a prušniзy 40 pj., šuny 20 pj., tomaty 35 pj., wschо po puncze. 4

Wiki wézera w Khocźebuzu: Butra, punt 2—2.20 hr., jeja 12—13 pj., twaroh 20—25 pj., łany wolij 1.60 hr., howjaze mjaso 80—120 pj., cźelaze 100—120 pj., słowjaze 120—140 pj., šwinjaze 100—140 pj., šwira plećzina 1.00—1.80 hr., šuscheny połcź 1.40 hr., schcźuki 1.60 hr., hołbje 80—120 pj., kury a khapony 2—4 hr., huby a kaćki punt 1.50 hr., hornik 1.50—2.40 hr., truti 40 pj., běły a cźerwjeny kał 20 pj. hołotej kerćźk 10—15 pj., zybła 20 pj., běrny nowe 6 pj., košmaćki 35—40 pj., janske jahodki 35 pj., maleny 70 pj., wischnje 60—70 pj., jabłuka 20—40 pj., kruschowy 40—60 pj., holanske jahodki 30—40 pj., prušniзy 50—55 pj., kuzłatka 70 pj., wschо po puncze.

Na šwinjaze wiki tam běchu pschiwjesli 734 proźatow a 70 běhakow. Wone placźachu: proźata małe 14—18, hrube 18—24, wulke 24—28 hr., běhaki małe 30—55, hrube 55—80, wulke 80—110 hr.

Na pschedań:

Koła, motorske, 2½ PS., w Kukowje cźo. 46, — Mróz we Bukezach, — „Schnittoff", Fehla w Budyschinje na Kamjentnej haśy.

Khěża z Klamami we Wjeleczinje. Dalsche wulajaze Raue w Budyschinje na Hoschiz haśy cźo. 32.

Krowa „młoda dójka, w Khcźinje cźo. 6.

Žerdźe, hrodowa pinza w Budyschinie.

Kupuja:

Prawaki, C. A. Berndt w Lubiju, konserwowa fabrika.

Maleny, Pawoł Rychtaŕ w Budyschinje, Hoschiz haśa cźo. 20.

Sšo pytaja:

Holza do domu, Tichóschowa w Korschnuu, — Ernstowa w Lubiju, — Nennanka w Budyschinje, Rózowa haśa cźo. 20.

Kowaŕstwo, Fritsche w Lubiju.

Dźěłaŕźeŕ, Sofagna w Hnaschezach, — Richard Jakob w Budyschinje na Kamjentnej haśy cźo. 19a.

Pěstowaźa, Schneiderka, „Dwě liwje" pola Hornjeje Kiny.

Schkrowe depesche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Mało jita, mało kupzow, wobroi šnadny, płaczźiny kaž wézera. Tendenza jara cźicha.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaczźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe šymjo so tuna abo 1000 kg, šemjo 100 kg płaczźiny wo šotej šrjenje.

	23 7.	22. 7.		23 7	22. 7.
Pschenica rolla	—	270-275	rapš. wozyski	15-16,60	15-16,00
natěr. jećmjeni	187-192	187 192	wok. wotkaza	9,75	9 75
nat. jećmjeń	193-212	193-215	ferabella	13-15,25	13-15,25
wowoš	240-255	248-255	běrnaze kruzki	25-26,20	22-25,80
kukurica (Maiš)	216	—	šuny	24 26,00	24,00-26
pschenicin. muka	33-35,50	33-35.50	wo'a	26-28,00	24-28,00
rjana muka	27-26.00	27-30 00	łany wozyski	21-23.00	21-22,80
pschenicz. wotr.	12-13,20	12-13,20	módre łupiny	12-13,50	11-12. 0
cźiane wotrubu	13-13,50	13-13 50	olite łupiny	15-16,50	14-16 5
rožź	330-340	330-340	šymo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
łane šymjo	385-390	385-390	„ pschenicz.	1,00-1,40	1,00-1,40
hrách	25-26,50	25-26,50	„ wowšina	1,85-1,00	1,85-1,00
wjeluški	23-26,50	23-26,50	„ jećma	1,00-1,40	1,00-1,40

Płaczźiny réšneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

23. julija:

7 wołow, 5 byłow, 5 jałojzow a truwow, 732 cźelatow 109 wowzow, 529 šwinl.

Płaczźiny za

cźelata: 2. 62—66, 3. 54—58, 4. 48—52;

šwinje: 1. 80—81, 2. 82—83, 3. 76—76, 4. 74—75, 5. 62—70.

Nawinowše z cyłeho swěta.

Saúdźenu śrjedu w Barlinje 8 wozobow na sejahanje žiwna wumrě.

*

We Sstankowje, w šuhodnych ponėmcźenych Cźechach, su wulke słóžnistwo wotkryli. Tam je šónsta na 30 dźěłacźow do wotcźežnjenja pschijimała a potom jim wumjerc̆ej dała.

*

Schcźěpana Radicza, šnateho wjednika hrwatskich burow, je wobydlerstwo we Běłohrodźe se šahoritosću witało.

*

Kónz tuteho měsaza bo we hłownym měsće Rumunskeje, w Bukarescźe, najwyschschi rostajowarjo połskich, cźeskosłowakskich, južnosłowjanskich a rumunskich wójskow jendu. Kaž wźelke nowiny pišaja, budźe so wo thromadnym rostajowańcźowje w pschichodze wójny rosrěźowacź.

*

Kaž italiske nowiny pišaja, je teź w Egyptowskej k njeméram pschišłosći. We hłownym měsće Kairo Jendźelcźenjo a domorodni do so srašachu. Pschi tom so na 14 wozobow francźichu.

Nowa expedicija k sewjernemu čopej.

Knjes dr. Adrian Mohr w Barlinje je žej privatnu expedizију k žewjernemu čjopej (Nordpol) wumyšlił, pšchi kotrejž budže Zeppelinowm tódj po wucžinjenju ſ doktorom Eckenerom trjebacʼ, je-li ententa twać dowoli. Expedizija dyrbi žo w ſmuje pšchewjesecʼ, dokelž chcjeża wobdžełnizy 6 měžazow pšchi čjopje pšchebywacʼ. S tym žo rosbrěli wot Nansen-Brunnowcho pšchedmjeta. Expedizija budže stacʼ w službje ſemjepisa (geografije), dr. Mohr chce jěsću ſa pšchirodowědu (physiku) wužiwacʼ, njecha pak žo na jenotlive wobkedžbowanje wobmjesowacʼ, ale bóle dozhlubje wšcho wobkedžbowacʼ, wožebje schtož elektriku ſemje a powětra, polarnu žiwětkoſcʼ, dołhoſcʼej ſemſkeje sekundowcje machawki, pšches čjož može žo dołhoſcʼ ſemſkeje wóſki postajicʼ, nastupa. Wožebje budže wažne wobkedžbowanje w j e d r a. Expedizija budže wobſtajnje we bjesgrótowym łwiſku ſe ſuchodnym observatoriom stacʼ. Pšches dołhe pšchebywanje w arktis (žewjerny kraj) budže žo też hibanje łodu ſtudowacʼ. Potom budže žo hłubokoſcʼ morja měricʼ ſ pomozu wot physikarja Behma w Kielu ſwinjenakeneho w o t ł ó ž n e h o l u t a (pšches žylnoſcʼ toho može žo hłubokoſcʼ wuſłědžicʼ). Symo žo tohodła je expedizija wužije, dokelž je jenož w tym czaſu możu, b j e s g r ó t n j e žo dorosumjecʼ. Po wuprajenjach hrabje Arco je ſrosumjenje ſ małym pódłanzom (Sender) na Spitzbergen możno. Na expedizији budu žo jenoż 6—9 wołobow wobdžełcʼ. Pódła dra. Mohra budže Norwega Tryggve Gran pšchi natwjedowanju žo wobdžełcʼ. Dr. Mohr žo nadžija, jo jedyn operateur jeneho filmowcho towarſtwa žobu jěcʼ, jo mohli prawu wobraz tuteje expedizije podacʼ. Su žej też wotmyſlili, ſ pomozu mjeſepółkanzow (Zwiſchenſendern) wot žewjerneho čjopa radio-pšchednoſchi na kontinent pšchenjeſecʼ. — Tuczi ludźo su žej wjele pšchedwſali.

Swóibne powjesće.

S e m ě ř i: Adolf Hermann, bywſchi kubleř w Rabocach, 90 l. — Ella ſwnd. Mittagowa rodz. Motkez we Scheracbowje.

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „N a d ź i j a“ wotewdźe sobotu, 25. julija, wječor z dypkom 8/4 hodź. wot dwórnišča do Raboc. Tam w hoscencu „k złotej wyšinje“ 1/4 9 hodź. swětłowobrazowy přednošk, zabawa a rejka. Přitomnosć kóždeho je česna winowatosć. Budyšcy hosćo móža so hnydom přizamknyć! Předsydstwo.

Lichań. „Zernička“ nima dźensa wječor spěwanje, ale hakle zaso pjatk, 14. awgusta. Předsydstwo.

Nowa Wjes. Serb. tow. „Brěžyčka“ změje njedźelu, 26. julija, pop. w 3 hodź. w Heinrichec korčmje we Nowej Wsy měsačnu zhromadźiznu. Přednošk změje k. Hładki.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleř w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Kedźbu! Přimajće!

Zbytki ze saisonskeho wupředawanja su žałosnje tunje. Naša zamožnosć je z wobrotom dopokazana. Kónc wupředawanja sobotu 25. julija 1925. Wobstarajće sej, štož trjebaće na drasćenju za žónske, mužskich a dźěći, hišće w tutym tydźenju.

Njemóžeće nihdźe lěpje kupować

Za wšě twory, kotrež so njewupředawaja, dawam w tutym tydźenju wysoki rabat. Zapłaći so, nas wopytać. Wobhladanje ničo njepłaći.

Telefon 12. **Welsec kupny dom w Kulowje** Założeny 1868.

Ralbičanska „Lilija,

wuhotuje **njedźelu, 26. julija,**

w Sernjanach

spěwny wječor

Wšitcy lubi Serbjo su wutrobnje přeprošeni.

Hoscenc w Pančicach

Njedźelu, 26. julija pop 1/25 hodź.

Wulki koncert w parku

kiž wuwjedźe Kaufmannowy orchestr z Drježdźan (Při špatnym wjedrje w zali)

Po koncerće **pyšne reje.**

Šulske swjedźenje, towarſtwa, hoscencarjo!

Po fabrikskich płaćiznach podawamoj:

ptaki k wottřelenju
hwězdy k wottřelenju
tarče (Scheib.) k mjetanju bólow

Wupožčenje

prokow
powětrowych třelbow
tarčow k mjetanju bólow
kehelekuleſkich hrajkow
wjerćatych kołow
lamplonow, gardinow, wěcy k losowanju

wšo nowe

wo bohatym wubjerku. — Wysoki rabat.

A. & W. Neuhahn w Budyšinje
na Sebskej hasy 4.

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj. — Madraske gardiny,** też za małe wokna, krasne musiry, hobrscy wulki wubjerk Yitražowe tkaniny, ječki po 50 pj., kupenske ruby, łožowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

J. Erler w Budyšinje zwonkna lawska hasa 10.

Kedźbu!

Zhotowjenje wšelakich wuporjedźenjow na mužacych woblekach; wobleki so čišća a prasuja, nowe a stare wobleki so wobroćeja po solidnych płaćiznach

na Wysokej hasy 2 po 2 skhodomaj

Wurjadnje přihódnu składnosć

poskića wam moje

saisonske wupředawanje

k nakupjenju mužaceje a holčaceje konfekcije, woblečenja do powołanjow a šatow

Hugo Pachaly

w Budyšinje před šulefskimi wrotami.

Wulke

saisonske wupředawanje

wot 25. julija hač do 5. augusta

po wurjadnje tunich a poniž. płaćiznach.

Mužace wobleki; sportske wobleki; manchestrowe sportske wobleki, kordowe wobleki; wobleki za młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći; barbojte a smuhate tkaninowe kholowy; manchestrowe kholowy, dobre čorne kožanosuknjane kholowy; Breecheske kholowy; módre kóperowe jaki a kholowy; lěčne kholowy, lěčne jaki a žakety; lystrowe žakety; kholowy za młodźencow, pacholow, hólcow, kholowy ze štałčikom; jacy do dźěła; kholowy z wjetšej brjuchowej šěrokosću; jaki do wětra (wšě wulkosće); gumijowe mantle atd.

A. Zwud. Mengerowa

w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 6.

(mjeńcel Woldemar Menger)

Přez 40 lět wobstejacy, solidny a sprawny woblečenjowy wosebity wobkhod.

Wosebje khudšim ludźom a dźěłaćerjam dawam składnosć, tak tunjo kaž je mi někak možno, pola mje kupować.

Prof. dr. med. Fr. Otto Hess

wot 25. julija hač do 1. augusta zawučuje.

W Budyšinje, 24. julija 1925

Meblowy dom

Erich Schmoller w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 5, telefon 1103.

Nutřkhód nětko z kheżnymi durjemi.

Gritznerowe kulojtołódźičkowe spěšnošljaki, najlěpša **šijaca mašina** swěta

Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaćiće je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Ścijecach.

Zane saisonske předawanje

ale dawam 5 procent. zarunanja

hač do 31. tuteho měsaca

na hižo tak a tak tunje płaćizny.

Na podźělne płaćenje

w znatych najlěpšich kajkosćach dostanjeće

sportske, dźěćace, promenadowe a rěblinowe wozyčki,

dale:

mužacu, žonjacu a dźěćacu konfekciju manufakturne twory, šaty a wobuća

kaž też **meble a polstrowe twory**

při poměrnym napłaćenju a lohkim wotpłaćenju w meblowym a tworowym kreditnym domje

Carl Horn nasl. w Budyšinje

na hłownym torhošću, nutřkhód nu jerjowej hasy 2.

Časopis

„Kulturwille“

njech sebi kóždy w „Serbskej kniharni“ w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,30 hr.

MERSIOVSKY Domjace časniki

Suche wojnarske drjewo

kupuje po kóždej dźělbje **Schlemann**

wojnarstwo w Kulowem

pola Kulowa.

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympl

w Budyšinje na rózowej hasy 15.

Žony

Poručam swój wulki skład pschepasow, měchačnych a pschepadowych powjasow, podpołožkow.

Steju rad k rodze.

Wagnerowa w Budyšinje

psched schulerskimi wrotami cło. 9.

Moje saisonske wupředawanje

traje hač do 3. awgusta

po bjezpřikładnje tunich płaćiznach při jenož hódnostnych tworach. Wulke dźělby su w płaćiznje wosebje znižene, na wšě druhe twory

10 procentow rabata

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće wukładźenja w mojich wukładnych woknach.

Přiloha k číslu 170 „Serb. Nowin“

Pjatk, 24. julija 1925

Jendźelske hłosy wo Łužicy a wo přichodźe serbskeho prašenja.

(Stónčenje.)

Sta so, so nastawa nowa fasa we łužiskim problemu, kotryž přichińdźe do nowoho nijesynarodneho stadija. We Belgiskej wuńdźe franzowska kniha wo Sserbach a w Parisu założi so towarstwo, kotrež ma studium Łužicy: Les Amis de la Lusace“ (Přećelezło Łužicy). Je nadźija, so tuta nijesynarodna towarstwosć dobudźe přećelezło Sserbow tež mjez Jendźelczanami, kotřiž mějachu stajnje žiwy zajim we folkloru (weda wo ludowosći) a anthropologiju a wo narodnostny problemy (spominatmy na Scotu Setona-Watsona). Zajim na wjeczoru, so nadźijamy, njewostanje bjes wothłoza w Němskej, wozebje, pokazuje-li so na to, kak so wulkonuhlinske narody zadźerża k swojim etnisiim (narodnostnym) słutkam.

A tu chězu kedźbliwe cźinić wozebje na podobny problem schotiski. Schotzy horalozo (Highlanders) zachowachu žebi hacź dotal w schtyrioch nawjeczornych brabinstwach a na kupach pschi nawjeczornym brjosu swoju starodawnu rěcź (Gaelic). Njeje jich wjele wjazy hacź Łužiskich Sserbow (wokoło 5% wobydlerstwa w Schowskej). Pschicźahnychu tam na nawjeczornym pobrjohu s Irskeje někdy w 6. lětstotku, a jich rěcź, lingua Scotica, je blisko pschibuzna irskej rěcźi. Pschiňdźechu potajkim do Schotiskeje hacź po Romjanach a po Britach, kiž su jim daloko pschibuzni. Łužiscy Sserbja wschak žu autochtony słyk wulkeho naroda a žu dźěl wulkeho kłowjanskeho splaha. Wojowni Gaelozo někdy powstawachu pschećiwo jendźelskim knježerstwu, dokuž njechachu pschipósnacź hanowersku dynastiju a Halle, když so rozsdźelene wobdźele sjednocźichu do jednoho zyłka a so směrowachu, nasta w sjednoczenej Schotiskej porjadk. Łužiscy Sserbja rostorhnychu so snapschecza tomu mjes Sakku, Schlesyku a Braniborsku, běchu spokojni a zwěrni a w Drježdźanskej revoluziji 1849 schłiakche žerbski regiment sakski knježeńki hród se pschinarodnjenej kłowjanskej loyalitu, kotraž někdy w Czechach pisches Palazkeho a Jelacźicza hajesche Rakusku. Je pschinarodnjene, so běsche rěcź schotiskich rebelow se sapoczatka we njelubosći. Po słóžbu w l. 1645 jakasa so dźiwnym horatam niz jenoż nožucź brónje, ale dóńdże tež na drastu, kotraž jenotliwe po splahu rozdźelowasche, haj tež na wójnsti „pibrochy“ a jeho naźtroj — dudak. Jenoż schotiske regimenty sakhowachu běrži hacź do dźenża drastu dudakow. Rěcź wschak wosta, tež když stare waschnja a drastowy zwojowas sankdźechu, mjes tym so je to po sdaczu w Němskej nawopak. Shubi-li gaelika rěcź toka na pódźe, běsche w kłownje nałźědk sozialneho a hospodarskeho wuwieża a posud zbilisajuje mjes wojownymi hórkimi splahami. Pschiwabliwosćej jendźelskeje kulturny je mózna mjes skaženymi nuhoafrikanskimi Burami. Cźim sterje dychu po schotiscy horakozo a wobydlerzo kupow pojendźelschcźili, kdy by so jim žuhodna rěcź nanusowała. Ale nichtó njebjerjesche jim jich starožitnu rěcź.

Mjes tym, so je saměr němskeje politiki, kotraž nima smysła za žadnu twórku starodawneje tradizije, dospołna germanisazija łužiskich Sserbow, próspja so jendźelscy Schotozo, sakhowacź poźłednje zbytki Gaelow w Schotiskej: su pschećiwědźeni, so by to była wulka schoda, kdy bychu schće jich rěcź a jich waschnja. Mjes tym so w Němskej (ze w Buhorskej = Ungaru) wuczerjo dostachu pokhwalenje a pjenježne myto za wotnarodnjowanje schulerjow (a judaschowy pjenjes njenowachu Ostmarkenzulage), maja we Schotiskej za sakžužbu, samóže-li wuczeź wuwuczowacź we domjazej rěcźi a dostanje za to myto. W Jendźelskej nasta towarstwosć za sakhowanje starodawneho zwojoraza, waschnjow a rěcźe schotiskich horalow, Higland Society, a samu prynz walesti (to je nałźědnik króna) a sejmjanskowo ju podpjera. Teź w Londonje wotměwaja so gaelske zwjedźenje. S krótka: w Jendźelskej njesnaja raźowych pschedsudkow pschećiwo Keltam. Haj, běchu hłoby žiwischcź, so bychu so Anglo-Saksojo (Jendźelczenjo) měli lěpje mjenowacź Anglo-Keltojo. Wo zajimu wo gaelsku rěcź zwědźi rjada gramatikow a słownikow, kaž teź wuczena towarschnosć. Měnjenje, so pěstowanje rodneje rěcźe tyšazowm dźěći njeby howiło jednocźe nóznarźiwa, běsche jenaž wažnamóczene, haczrunjez by bylo srosumlive dźiwajo k stajnym njespokojam w pschihunjez Irskej, a je so sacźišo. Wo pěstowanje gaelskeje rěcźe je žebi wozebje zyrkej zakužbu dobyła. Je dźe wěrno, so běsche, když w l. 1710 The Society for Propagating Christian Knowledge załožowasche schule, gaelscźichzina sakasana, ale towarstwo žame sawjedże tutu rěcź, doporuczowasche a hajesche ju pschećiwo pschedsudkam. Snapschecza tomu běsche w Němskej evangelska zyrkej runje kaž schula zwólniwa pomozniza germanisazije. Doba, w kotrejž běsche gaelscźichzina w njelubosći z politiskich pschicźin, słuscha hižo k dawnej zaščezajesći. Na schotiskich schulach sawjedźechu dawno hižo nic jenoż nabožinske hodźiny w domjazej rěcźi, ale też gramatiku a hodźiny za narodne spěwy. Gaelic je pschipósnaty pschedmjet za stónčenje pruhowanja (leaving certificate) na srjedźnych schulach (secondary schools) a je sawjedźena też na druhich schulach (public schools) a universitach. Wuwuczowanje na dobre wuźłědki a pschipósnawa so, so je inteligenza schulerjow, kotřiž so w kelitskej maczerskej rěcźi dźěłacźu, wyschcha a so lóžo druhe, zuse rěcźe nawuknu.

Je dże wulki rozdźěl mjes žiwotowej kulturu, kajkaj je jendźelska a mjes němzowstwom. Byc Brita je sawěcźe bóle wabiwe hacź byc Prušak, ale nam dże tu pschedewschém wo schkit narodneje rěcźe a zwojoraza. W tutom zmyšlu, myšlu, by byko zyle na měsće, kdy by so wo ponětru Němzowu k Sserbam jednalo we žiwotle gaelskeho praschenja. Dyrbjeli žebi pschećej, so bychu Łužiscy Sserbja stónčenje zamžnu swólnuwosć a podpjeru wot němskich wyschnoćejow dostali, kajkuž namakaja schtoraz horaz pola zwojich zwołstaćelow. Kaž zmy to s pschikrunanja widźeli, sakłuseja Sserbjo to s pokrym prawom. Nichtó njecha so měschcerź do němskich nutskownych nałeżnosćejow, ale tuto praschenje njeje politiske praschenje, ale — a to dyrbimy na wjeczoru wozebje zdorachujowacź — kulturne, a je wěcźe w zajimu Němzowu zamych, so njebychu so dale tak zdalowali we žiwojich methodach wot wostatnych kulturnych narodow.

*

Pschisponnjenika redakzije Sšk. Pšch.: Je zajimawe, pschirunowacź, kak Němzy wo Łužiskich Sserbach pischu a kak Jendźelczenjo wo žiwojich schotiskich horakach. Reichszentrale für Deutsche Verkehrswerbung (Berlin) je wudała jendźelski prospekt, w kotremž so jendźelskim turistam doporuczuje też „Spreewald“. Łužiscy Sserbja wopisaja so tu jako wozebite exotiske zwoorjenja. Pschirunaja so „z pišanej pjerinu, w tropiskim pralěsu wokołodumbasej“.

Kajki wuisvottliwy zajim, klinczi snapschecza tomu z nastawka wo sandźenju ratarskeho stawa a zofanju wobydlerstwa na schotiskich horach, wosjewjenjem njedawno we „Observeru“! „A race that Must be saved“ (raka, kotraž dyrbi so schkitacź) cźitany tam we wulkim cźischcu. A tola je s pschirodźenym wuwiczom ratarske wobydlerstwo też w žamtnej Jendźelskej pschezo bóle rědke, nic jenoż na puščich schotiskich horach. Kak waża žebi zich tradizijn, jich wažnosć za Schotstku! A redakzija wonoho cźažopišta zdorachujuje, kajke wschotronske wokłudnjenje Schotiskeje by to było, kdy by so tutón hórši lud zhubił.

Pschi tom njechamy pofabyć, so Jendźelska pschi zwojim spěchowanju kultury a rěcźe małych ludow je kło a nóznischa. Wo Prušej a Madźarskej so to prajicź njehodźi. To dyrbjało wschém, wozebje organam schule a pschedewschém zyrkwje s Božim porstom byc, so tu wyschcha móz do wožuda statow pschima.

**

Serbjo

wuživajce kóždu składnosć, zeznać krasnosć druhich krajinow swěta. Khwatajże **sobotu, 25. julija,** wječor 1/9 hodź **do Rabec**

do hosćenca „k złotej wyšinje“!

Tam poskići Wam serbske towarstwo ‚Nadźija‘ z Budyšina rjany přednošk wo „Dalmacji a Čornohórskej krajinje“ z mnohobarbnymi swětłowobrazami. Rjana serbska zabawa z rejku so přizamknje. Sokoljo přińdu bubnarjo a hwizdarjo a tež druhe serbske towarstwa so tam zeńdu. Tuž přikhwatajće wšitcy, rjenje tam budźe!

Žně a žnjowe dźěło.

Njedostatk na dźěławych mozach. Słowa k rospominanju!

We wschelakich městach, hdźež su rjawne nječzanske dźěłowe wupokazy, naprajschuja so ratarjo huješćišcho sa ratarskimi dźěłacźerjemi a pomocznikami. Ale mało zadaujow móže so spokojicź. Pschi tym njepschestawaja fšórźby, so nječzanske dźěłowe wupokazy do hórnitwa a druheje industrije dźěławe mozy ćerpi. Tak so na pšch. w Schlesynskej hórscha, so so mnohy ludźo do Sakkseje sćelu a to swjetscha do twornjow. Tak so njedawno jenomu schlesynskemu ratarjej powdaśche, so bu na 50 młodych ludźi, 18—20 lět starych, srjedź sandźeneho nječzasa do Kassela pójkanych. Jedyn bjesdźelny prajesche jemu, so cźi ludźo 15 hriwnow tydźenskeje mzdy dóstanu. Je-li ludźo potajkim wjazy njedóstanu, dha nimaja žaneje winy, lěpsche sažkužby dla wucźahowacź. Naschi ratarjy dźěłacźerjo w starobje 18—20 lět dóstawaju wjazy mzdy hacź tucźi, kotřiž so dobra a žytna jědź jenoż 7—8 hriwnami weh tydźeń wobliczita. S wjetscha dóstawaju cźeladni po derje dokónczenych žnjach też swój žnjowy dar (hermiant).

Tu je pschileżnosćej sa wyschnosće a sjawne dźěłowe wupokazy, sapschinnjucź a pokazacź, so maja doźahajeho srosumjenja a sajima sa njedostatk na dźěłowych mozach we ratarstwje.

By-li powschitkownosćej wědźała, kak ma so někotryžkuli bur, mjeńschi łubleć a žiwnoscjer dbźcź a drazowacź, so by mjne dźěło dokonjak, by zyle hinak wo nich žurdźała kaž so druhdy stawa. Bohužel znaje měsćan ratarskwo jenoż wot swojeho dobreho boka. To so dże tu a tam na wopyt, dadźa žej nječzito dobreho na blido stajicź a žu potom w blaznosći žiwi, so je to na kraju stajnje tak. Někotryžkuli sastojnik a mjeńscha domjaznosćej w měsće byschtej žnudź žwoju słužobnu holzu parowalcoj, byschtej-li wědźałoj, kelko dźěła maja jeje žobubratrja a žotry wonka na wjach w ratarstwje. A to wozebje na žnjach. Tuž žej někto pschi najnusnischim dźěle s tajkich měschczańskich wopytow wjele s toho njeczinja, kotrejž so jenoż na słužobnu wuinacź, so je mnohich měšczanow, kotřiž žwoje prošbniny w słužowanje w jědźi a piću měrja. S khwalbu dyrbi so wuinacź, so je mnohich měšczanow, kotřiž žwoje prošbniny a žwój dowol na kraju w pilnym ratarskim dźěle wužiwaja. Tajsu su lubje witani. Wot holzow w městach njemóžesch žej telko srosumjenja žadacź. Tucźi dźěłaja radscho sa 10 hriwnow w měsće hacź sa 30 na kraju. Je-li pak žej měšczanjo myšla, so móža burja ſ pokojzu abo ſ tšěcźimu trěbnych mozow dźěłacź a město 14 hodźin jenoż 8 — kaž je to w městach sawjedźene —, potom pak bo posdźicźo też dźiwacź njetrjebaja, so žu poživadła też wo pokojzu drózše.

Wjele profesźionistow (rjemjeślnikow a pschenuślnikow) licza dźenża k wschém wudawkam a mšoše hišcze na 50—80% wobkhódnych wudawkow a 25% sažkužby. To měko so też burej a druhim ratarjam dowolicź. Abo ma jenoż wón „cźesći, tuńicho a dźěle dźěłacź hacź druhy? Prok je skoro pschepjaty. Ratarjo njebudu žej to też dale lubicź dawacź a budu žwoju słužbowanku po hórnim pschikładze složowacź. Potom budźe halle někotremužkuli žwitacź a žo rosum wocźini, kak tunjo je tola bur sa žiwojich žobuczłowjekow dźěłał. **Tuž wjazy srosumjenja sa ratarśti (burśti) stawł** Ratarśke dźěło dyrbi so wschudźom dospołnje pschipósnacź a ratarstwo nježdnjé jenoż bycź klanka sa druhe powołanja. S ratarśtwom steji a padnje stat, runje tak ſ burstwom nasche Sserbstwo.

Dwornje a podobne wobkhódy mohłe žiwojim dźěłacźerjam a pschiśtajenym dowol dacź, so bychu pschi nusnym žnjowym dźěle pomhałe. To by k połěpschenju ratarstwa pschinoschowało a tak ko město a kraj fbliżej. Żołok schodźi žej žam najbóle, když ruku zaho mjenje hódny staweźi na cźełe wobhladuje. Też dźěło w ratarstwje njeje njecześne, kaž žej to někotrižkuli „wožebny“ m ześcan myšli. S dawna žem je industrija ratarstwu trěbnych mozow brała. Cźłowjek pyta rad „tóšśe“ dźěło, hyrnjež njestrowe było. A młodym je krótši dźěławy cźaš špodobna, še może potom słyšne hodźiny k žnětnemu rospjerschenju wuźiez. Prjedy wschak cźekachu mnohi ſ kraja do městow. Ale w cźažu wójny, intlazije a njedostatka na pożiwadkach běšche něchłožkuli młody wjesnoky, so žně na kraju bycź a tracź. Cźekanja wjesnjee młodźiny do wjetšich městow běšche ze kapitel sam sa so, hódny ras nadrobnischeho rosprominanja.

Naschim žerbskim ratarjam je „Sserbśki Hospodaŕ“ ſ trěbnymi dźěławymi mozami jara **k pomoży. Mnoho** su burja fu se pschećelnego pólskeho luda **pomocznikow** dóstali. Tuto pschipokasanje ratarśkich dźěłacźerjow **budźe** ze hišcze dokładnischo organisowacź, po lětach **njesnjesimy** trasch wjazy njedostatka na trěbnych **mozach. Derje** wschak by byko, by-li so jim **możnosć k sažkudženju dawa.** Prjedy abo podźicźo pak **budźe nasche žerbśke burstwo** na sažbdlenych dźěłacźerjow dźiwacź dyrbjeć. **A to ležy k** swojej schodźe. Ratař a dźěłacźer stej **wotpowědnje** na so pokasanaj. **A tajśi budu jemu** žwérnišći **pomocznizy hacź** cźeladni, kotřiž po tydźenjach, měžazach a lětach **žwoju** słužbu sameńca a wokoło cźahaju.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyšćina.** W Michałskej zyrkwi smjeje **7. njedź.** po św. Trojizu farař Rěda rano 1/8 hodźin **němšku** spowědź, 1/2 9 hodźin **němšku** a w 10 hodź. **žerbšću** Boźu słužbu. — Schtwórtk 30. 7. **pop.** w 3 hodź. **žónske** towarstwo w naturźikim domje wšći Delnjoserbjanskim pucźu. — Sesmrěli: Marja Katharina Ruth, Wałtarja Hermanna Mjetwy, telegr. insp. w Budyšćinje, dź., 16 hodźin (pochowana na Michałskim pohrjebnischcźu). Hana Marja rodź. Pětšchez, Jana Augusta Heidu, mlynskeho wuniemkarja w Brěšowje, ma: Zelika, 65 l. 8 m. 27 dn. Pawoł Hermann, Wjedrićha Hermanna Młónka, skłakarja na Sokołzu, ž., 4 l. 9 m. 25 dn. Augusta Hana swud. Schalerowa rodź. Lorenzez, pleczeńka ſ Drježdźan na Židowje, 71 l. 8 m. 18 dn. Augusta swud. Lederowa rodź. Wagnerez, fabr. dźěłacźerka ſe Schkrachowa, na Židowje, 69 l. 2 m. 26 dn.

Krajnozyrkwinske šhromadźenjstwo w Budyšćinje na rózowej hašy 31. Njedźelu dop. 1/2 11 hodźin njedźelska schula. Pop. w 3 hodź. wobdźelenje na šchešćerjanskim cźełnym šwjedźenju na hrodowiśkej horje w Korlyniu. Wječor we 8 hodź. evangelizajizka šhromadźizna w Budyšćinje. — Mutorn wječor 1/8 hodźin šwjatk młodźiny za rosšudź. šchešćerja. Sa młodeńzow a šrjedu wječor we 8 hodź. tohorunja sa młode holzn. — Schtwórtk wječor we 8 hodź. bibliška hodźina. — K. šhromadź. wotkładar Kschižan z Běšeje Hory smjeje biblišku hodźinu: Njedźelu pop. w 3 hodź. w Běłej Horje, wječor we 8 hodź. we Nowych Porschizach, srjedu wječor 1/9 hodźin w Horsnej Wjasońcy, schtwórtk wječor 1/9 hodźin we Wjelećinje.

S **Budeschcz.** 7. njedź. po šwj. Trojizu smjeje farař Domaschka rano w 7 hodź. němšku spowědź, farař Bójz we 8 hodź. němšce a 1/2 10 hodźin žerbšće wótowanje.

S **Bukez.** 7. njedź. po šwj. Trojizu rano 1/2 7 hodźin žerbšća spowědź, we 8 hodź. žerbšća a 1/2 10 hodźin němška Boża słužba. — Semrěli: Ernešćina Marja rodź. Peschelez, Khorle Wylhelma Młónka, wumjeńtnarja w Kyporzach, mandźelska, 7 11. 4 m. 2 dn.

S **Budyšćinka.** 7. njedź. po šwj. Trojizu rano w 7 hodź. němška spowědź, we 8 hodź. němšce a 1/2 10 hodźin žerbšće kemschenje. — Semrěli: Hana Wilhelm. šwud. Fritschina rodź. Hundrazez, wumjeńkarka w Budyšćinku, 83 l. 1 m. Jakub Khorla Holan, wumjeńkar w Janezach, 76 l. 6 m. 3 dn († w Budyšćinku, khowany we Hodźizu).

S **Barta.** 7. njedź. po šwj. Trojizu rano w 7 hodź. žerbšća spowědź, we 8 hodź. žerbša a 1/2 10 hodźin němša Boża słužba.

S **Hodźiza.** 7. njedź. po šwj. Trojizu šmjeje farař

Wehsiar rano w 7 hodź. serbisku swonědź, farar Voigt we 8 hodź. serbske a 1/2 10 hodźin němske kemschenje.

S Hucinu. 7. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a 1/2 10 hodźin němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. katechismowa wučba.

S Huski. 7. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska swonědź, we 8 hodź. serbska a 3/4 10 hodźin němska Boża słužba.

S Hornjcho Wujesda. 7. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. němska swonědź a św. wotkasanje, we 8 hodź. němske kemschenje, w 10 hodź. Boża słužba sa dźěći.

S Hrodźišcha. 7. njedź. po św. Trojizy rano we 7 hodź. serbska swonědź, we 8 hodź. serbska a 1/2 10 hodźin němska Boża słužba.

S Klukscha. 7. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska swonědź, we 8 hodź. serbska a 1/2 10 hodźin němska Boża słužba. 3/4 11 hodźin něschpor sa dźěći. Popoldnin 1/2 3 hodźin shrom. młodych hołzow na farje.

S Kuwaczicz. 7. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbske a 1/2 10 hodźin němske kemschenje, 3/4 11 hodźin dźěćikemschenje.

S Lupoje. 7. njedź. po św. Trojizy rano 1/2 9 hodź. němske a 1/4 11 hodźin serbske kemschenje. Ordinazija a sapokasanje knjeza kand. rev. min. Rencza jako fararja we Lupoji.

S Rokaczicz. 7. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. němska a 1/2 10 hodźin serbska Boża słužba. 3/4 11 hodźin Boża słužba sa dźěći.

S Njeswačidła. 7. njedź. po św. Trojizy rano we 7 hodź. serbska swonědź, we 8 hodź. serbska a 1/2 10 hodźin němska Boża słužba. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje s konfirměrowanej němskej młodźinu. W 3 hodź. so młodši hólzy na farje schadu.

S Minakala. 7. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbske kemschenje.

S Maleschcz. 7. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. serbske a 1/2 10 hodźin němske kemschenje, w 11 hodź. dźěćikemschenje. Pop. w 3 hodź. zjednoczenje młodych hołzow, w 7 hodź. młodych hólzow na farje.

S Porschiz. 7. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. němske Boże wotkasanje, we 8 hodź. němska Boża słužba, (farar n. w. Seifert s Budyschina), 3/4 10 hodźin so serbske předowanje cžita. — Dźěćikemschikhodźerjo maja wukt do Drožditšiskeho parka, wotkhad s Nowych Porschiz pov. w 2 hodź.

S Rakez. 7. njedź. po św. Trojizy rano w 7 hodź. serbska swonědź, we 8 hodź. serbska a 1/2 10 hodźin němska Boża słužba.

S Wóstinka. 7. njedź. po św. Trojizy rano we 8 hodź. němske předowanje, 1/2 10 hodźin kemschenje sa dźěći (k. farar Meynert s Njeswačidła).

Sto sebi žónske waža.

Často móžemy wobtwjerdowarjo, so młode holzy dobro cžiwych a spuschcžliwych nawoženjow wotpokasaja a so to swoju luboscž loshkomyślnym muzšim pschiwobroczaja, kotrjž yo swojej powaji sa shožowne mandželstwo njeruka. Schto je s pschicžinu tajkeho njerosumneho sadźerženja? Jendželczanka Jane Hawthorn pscheradži nam tuto potajnstwo s tym, so naš kedźbnych cžini na waschnjo, kotrež so mnohim žónstlim na muzšich spoboa. „Je wjele muzow, kotrjž nicžo njewidźa", wona pische, „a na tuchych so žónske najbóle hnewaju." Tajki „slepy" njewidźi nowy schórzuch, s kotrymž chze wuhwolena jeho wutroby lubeho pschekwapicž, nima woczi sa jeje rjane banty, žane frosumjenje sa jeje nowu pychu. Hdyž so wona prascha: „Nó, kak so cži moja nowa frukuja lubi?", potom wón rospjerschenje wotmolwi: „Ach, zyle derje", a pschi tym, so kedźbliwje na nju hlada, wuplanje nadobo: „Mejch tola masany bleczk na nošu." Hdyž je žebi nowy klak sešicž dawa, potom jeho to też dale njesmuje a něni hnadź: „To wschak dyrbi zyle schgarnje bycž pschi tutej horzoczke!" Druhy muzšaj saso „wieza wschitko" na žónskej, kotruž lubuja. Też to najmjenšiche pschemeńenje we jeje drasce woni wobdźiwaja a pytnu hnydom wschě njenadpadne šnamjenja, s kotrymiž žónsta swojemu lubemu pokasa, so ma jeho rad. Haj, tajki „widźazy" wucži swjolenu swoje wutroby rjanosce widźecz, kotrež stania hišcze na žebi spóśnata njeje, wón je polny wobdźiwanja, kak rjenje luba swoju hłowczku nošy, kak lubosnje so na jeje liczkomaj njebesi dólczkaj pokasujetej, hdyž so wona šmějkota atd. Tak je hjes dźiwa, so žebi tajka hołza myšli, so tutón wobdźiwarjel jeje rjanoscžow ju wopraudže rosumi, so jenicžay ju lubuje a tak njedawno na tak některy šmjk w powaji swojeho lubeho dźiwacz. Je tomu wopraudže tak, so wjele žonow radscho wjacželake staroscže a njerjanja w manželstwje snjesu, hač so bychu wschědnje tu tschiwdu na so wsale, kotryž jim tón pschihotuje, „nicžo na nich njewidźi" Kak so lubowazu rozžohnuja.

Hdyž pola nah luby wot lubeje dóje, potom dakaj žebi boženje s rjanej hubku, a s wjetscha też pschi jenej njewostanje. Ale w druhich krajach, hdzež su druhe wacžnja, wutraja też lubowazy pschi dźělenju swoje cžasa zyle hinak. Pola Turkow potkonitaj so luba a luby hluboko jedyn pscheđ druhim a tschižujetaj ruzy nad wutrobnom, waschnje, kotrež je też hewak w orienzje zara rozschérjene. Mjenje wažnje, sa to pak wuraslnischo, sadźerži so salubowany Japanz, kotryž swojej lubej, hdyž wot njeje dóje, cžrij wulije a do powětra cžišnje. Lubowazy w Nowej Guineji maja klódke waschnje, so žebi pschi dźělenju schokoladu poftičeja, mjes tym so luby na Filippinskich kupach s ruku mózuje lizo swojeje lubki rybuje, przedy hač so wot njeje dźěli.

Dobry pschirodny nan.

So su też mjes swěrjatami dobri pschichodni nanojo, móžesche kóždy pola ratarja w Jahnsfeldze w Landsbergskim wokrjesu wobsledowacz. W konjenzu bésche cžón s wopuschu lastoječe hnězdo se schtyrjomi młodymi potorhnył. Ratarjowy žyn potoji rosbite hnězdo s młodymi do kuta w konjenzu. Tam maja też hischcze hólbje swoje hnězda. A hlej, schto so sta? Przedy hač mózesche žyn sa młode lastoički k nuzy nowe hnězdo natwaricz, bésche so jich hołb dohladał. A jako dobry pschirodny nan chzyschе jim też hnydom pomhacz. Wón swoju jenu lastoiczku po druhej na wokno w rózu, hdzež bésche kusk mjechu, a sydny so potom na nje. Jako někto prawej starschej pschiliceschtaj, so bychtaj swoje młodźata pizowakoj, wutuknychu tute swoje male hłowczki se spodu hołbia a hdyž bésu woł swojeju starscheju jíscz wsale, saschechu saso spodu hołbja. Dwaj druzej dasche sebi hołb to lubicz, potom so rozhnuca a wobarasche starymaj lastoiczkomaj, swojim młodym dale rěsz pschinoschowacz. Stónczuje sacžeri ratarjowy žyn hołbje se sebi hnězda, tola jako prawej starschej pschiliceschtej, slecza hnydom saso k hnězdu a žydny so na młode. Tak dorbjesche so sa młode lastoječi druhe hnězdo natwaricz, ke kotremuž hołb wjazy njemóżesche.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* Skludzena wosa. W Britiskim muzeju w Londonje namaka so derje preparěrowana wosa, kotruž je jendźelski spěwowy wučiowaš lord Aveburry pschi jenym puczowanju pschez Pyrenei popadnył. Lord bésche žej do hłowy skajił, ju skludźił. S wosprědka bésche dźiwaja a nerwowa a mjeńsche nastajnje kalacž pschihotowany. Ale po někotrych dnjach bo jemu poradźił, so so na njeho swuczi a jemu s ruki jerjesche. Saso po někotrych dnjach dowoli knjeja, so smědźesche ju majłacž, a po někotrych měsazach njedźesche kalacž s zyła wjazy widźecz. Dźiwjecz měsazow nosche she lord Aveburry wosu se sobu, doniž jomnemu jendźelskemu wjedru w februaru podleża.

* Mór a pschiwěrk. Po powěscach je stareje kroniki s léta 1612, hdyž pschiwěrki tak prawie kčejzachu, spytachu we krajinje Somersełda a Sorawy (w Schelsyske) měr na sčehowaze wajchnje saczericz: Burjo wusnolichu dźewjeczech ludźi, młodaj cželadnaj, cžitaj młodźenzaj, jemu wudowu, tiž je žydom lět bjespowocžnje žiwa była, a schésć knjezow. Tute towarstwo shromadźi so wosprědź nozy konz wsy. Jedyn cželadny pschiwjedze schtyri woły a pluh, druhi žuchi prut. S nim wón sczini jene koło na senju, do koła stupichu wudowa a knjezyj, kotriž so wuzlekachu, ale ani hłowa so njerěczeschе. Knjezyny sapschahnychu so do pluha, jedyn cželadny jón wjedzeschе a wudowa s prutom pohonjeschе. Druhi cželadny wosta pschi dracze. Tak sworacha hłuboku bróżdu wokoło wsy, psched kotrejž dyrbjeschе mór sastacz. Po dokonjanym dźele dźechu wschitzy na njejesu sasy rósno.

* W Hannoverskej so wulk esahony póchowiny (Moor) bała a to we wokolnosczi Bissendorfa pola Molkenbura. Wobydlerjo nimaju dla žnjow tukhwilu runje wjele cžasa k haschenju. Tohodła su němskojazyku woboru na pomoz sawołali. Hacž dotal so hischcze njeworadźi, wohenj sahascheczz.

* S Pohlschildern. (Žadny hoscz) W kuchni swojeho domu pschebłapi rěsnišli mischtr Kynast jeneho mordarja. Se sčiwinym hłoschczom jeho sarasy. S swoprědka bé mytlesche, so je to kuna, tiž w brózniach a hródźach sakhadza. K powschitkownemu spodźiwanju wukopa so jako mordaŕ, tiž je hewak w lěsu žiwy. Kak je tenu pschischoł, cžłowjeczе wobyhdlenja wopytaczz, njeje sažne.

* S Bornholma. (Njesbožo w morju.) Jednacze létny žyn němskeho lékarja dr. Kriesche s Barlina, tiž na domiske łupje Bornholm na lécžnym bycze pschebywa, że w morju satepi. Bésche žej pschedaloko do morja swórit a tuž jeho pruhło (Strömung) hrabny a do morja sczesze. Non, tiž cžyjiche wumožicz, skoro žam žiwjenje pschijadźi. Dwaj druhaj łupjelaschej hoscžaj, jena Danka a jedyn knjes, kotrejž so sa hólzom puschczischtaj a jeho wumožicz sy wtschtaj, pschindźeschtaj tehorunja wo žiwjenje.

* S Munichowa. (Kožuchowy mantl sa 1 hriwnu.) Sańdženy wjdżeń pjatk popołdnju w schtyrjoch hodźinach pschestupi milijonski wopytowar próh němskeje wobkhodneje wustajenzy. Wón bósta jedyn kožuchowy mantl sa swój sastupny pjenjes, tiž 1 hriwnu wucžini. Sbožowny bobyczeł je student Werner Fischer w Barmenje (w Porheinskej).

* Liczony kumscht na morju. Na małym Hamburskim wikowańskim parniku jédże wustnamnje jedyn paßażer bubu. Jeneho ranja pschindże nawodźnik (Steuermann) ke kapitánej a wosjewja: „Naschi paßażer je khory!" — „Schto jene je?" — „Ach tak, to dźensy jemu pille dacz. Dźi do haptykaschtelo komorzka a wsimi s cžiška 8 jedyn pulver." — Nasajtra wosjewja kapitánej: „Kapitáno, w cžišku 8 njebéschе jedyn pulver wjazy." — „Tak? Schto by to cžinił?" — „Ssym jemu dwaj s cžiška 4 dak. Pomhało nicžo njeje. Won je nětko wumrěł."

* Zyrkej s wožmeho lětistoka je w Assuanu w Egiptowskej italiski wuczeny wurył. Zyrkej pschihluschesche ke kłoschtrej žywjateho Simona. Nimo toho namaka też wažne sčerki koptiskich spiżow.

* Wohenj we Warschawskim zentralnym jastwje. Wele dny we Warschawskim zentralnym jastwje wulki wohenj wudyri. Na 500 jatych chzyschе wuczekhnycz. Polizija, wójsko a wohnjowa wobora hnydom wschě wukhody wobstupichu. Jatych na druhim městnje sawrjechu.

* Wo powodźenju na kupje Koreja so dale powě: Kelko ludźi je tam sańdżene dny s wulkim powodźenjom wo žiwjenje pschischło, njehodźi so hischcze wobtrczicz. Telko pak je hižo wěste, so na jenej kupje wjazy hacž 9000 ludźi sahiny. Na 100 000 sju bjes wobydlenja.

* Woże njewjedra 4 wozowny sarasyło. S Roma so powě: We wokolnosczi wsy Bari dyri Woże njewjedro do jeneho dwora, do kotrehož bé sbo 7 ratarskich dźěłaczerjow pscheđ njewjedrom wukhowali. 3 z nich běchu hnydom morwi. 4 so cžežko franichu. Pola Tranija na šamšmym dniu wjecžor blyst jeneho bura sarasy.

* Sloty kwaz w létadle. Starschej lorda Kilmanrock, britiskeho sastupjerja w mjesynarodnej Rhynskej kommisiji, žiwjeczitaj w blizšichim cžasu swój sloty kwaz. Tuž stej tudy staruschkaj, hižo psches 70 lět starej, hej wotmuhlikej, jebsu wokoło jenje w létadle wunjesej, wsjo sa por, kiž je bibliisku starobu hižo dawno dospěł, wscho schtož je možne. Nadźijomnje wróczitaj so zykej sabo domoj. Schtóż ma zjenjes nadosez, pschindże na taike prysle.

* Nowe semjerzenje w Kalifornii. Njedźelu dopoldnja runje na Božich słužbach we někotrych stronach Kalifornifeje s nowa hylne semjerzenjo zaczuchu. Kemscherjo cžekachu s zuzkwjow na dróhi. Wažebita schkoda dale njenasta.

* Wulke njewjedra. We wokolinje khinskeho města Hongkong tele dny wulke njewjedra sakhadźachu a jara wulku schkodu nacžinichu. S wulkim wichorom bo 9 twarzow zyrkwjow zhynyło. Na 159 wozowow mjes rozpadankami žmjerzeł namaka. Dalsche 180 wozowow bo pschez sašmy. K tomu nasta hischcze wulke powodźenje. Některe dróhi města bu zyle sapuschene.

* Wulki wohenj w Hobokenskim pschistawje. S Newyorka so powě: W pschistawje Hoboken wudyri sańdżenu sobotu wulki wohenj w petrolejowych skladach. Wulke petrolejowe łudy rozbuchnychu a sniczitchu s tym wschě twarzenja w blikkoscži. Wjazy stow autow bo spali. Wohnjowe woborty spytachu wohenj zhasicz.

Přilopk.

* Liczenje bacžonjow w Mecklenburskej. W Mecklenburskej sabéraja so je spodźiwnym liczenjom. Dyrbi so dokładnje wobliczicz, kelko dołhich pyskow tam hischcze je. Je so wobkrucžiło, so bacžony pocžinaju w Mecklenburskej wotemrěwacz. W létcze 1901 běchu w 1821 župskich hischcze 3094 bacžonjazych hnězdow, 1912 bésche jich jenaž hischcze 1072. Bacžon je so w běchu 10 lět potajkim wo 66% (wo dwě tšečzinje) woteběrał. Nětiščhe liczenje dopokasa, so je liczba dale strašchnje wróczo schła, na wschě 50%, tak so je tam jenož hischcze 535 hnězdow. Profesor dr. Wachs w Rostocku měni, so wotebéranje bacžonow je hubjenische jesiwonjenje sawinowało. Njerosumni ludźo też bacžony tsjelea, wjele jich wotenmrěje psches wuzywanje jedzitych stóczkow. Spodźiwne je a wostanje tuto wotebéranje, dokelž ma Mecklenburskita nadosez hato a jésorow a pschi tym nadosez pschilešnosczow k hnězdzenju. Wjazy schkody poczerpja hischcze, po wuprazenju profesora dra. Wachsa, kaczki, khołpy a druhe wódne ptaczki w Mecklenburskej. — Też w naschej Łužizy bésche bacžon tu a tam s domom. Wotebéra też hladajcy a to drje wosebje tohodła, dokelž jena khéża po druhej je ztonjanej tšečzin so posbuje, hdzež bacžon najradscho hnězdzi. Wdari drje też swoje hnězdo na schtomje, ale srédka a njerad. Tuž budźemy też we Łužizy prjedy abo posbdźischo s tym liczicz dyrbjecz, so tuteho pschecžela małych dźeczi jenož hischcze w swérjazych zahrodach a muzejach wuhladamy. To je s wulkej schkodu za pschirodu.

* Kak w Indiskej tigra łoja. W někotrych dźělach Indiskeje, hdzež su wjele klijowzow (gummijowych schtomow) a druhich žiwizojtych schtomow, ludźo na tele waschnje tigra łója: Pschihódne městno we wokolinje, hdzež tiger, kotrehož chzedża popadnycz, sakhadża, se židkej klijowej abo žiwizu (s kocžim mjedom) polija. Potom zyle městno — cžim wjetsche cžim lepje je — s łopjenami, puntami, schczipkami, mochom a trawu sawobjeja, tak so njeje wjes wokolinu zanoho rozdźela. Wožrjedża sa schtom kolik kuh swjasaja. Tiger ma waschnje, na swój wosebje kocžicz. Wu-li so pomału pschimacžit, by bórzy kij pytnył a so jeho rabscho wostajił. Tak pak je wschěmi schczyromi do njebožka stocžił. Hdyž so jemu łopjena a tón zyły druhi praschot na pasory pschilépja, so to jemu wjso njelubi. Najprjódzay pyta łopjena tu semju wotschkrabacz tola psches to so wjes jenož pohórschi. Nětko swoje pasory wo hłowu wutrjeje — tola bjes wuspěcha. Łopjena wostanu nětko tež na hłowje wisacz. Cžim wjazy łopjenow jemu mjeswocžo pschikrye, cžim njespróznischo a zidźewjelischo ma so k tomu, łopjena s pasorami wotstronicz. Ale kóżdy ras wostanu wjaz tutych njebožnych łopjenow wisacz. Stónczuje su zyła hłowa a woczi zyle pschicžete, tak so niczo wjazy njewidźi a je zyle bjes pomozy. Nětko móża so ludźo do dźěła dacz a jeho s łohkosczu morzicz s dołhimi nożemi, kotrež su na bambußnjatownych kijach skruczene. Druhdy so też poradźi tigra žiwego popadnycz. Potom pak maja sastojnizy swérjenzow rjane dźělo, tiger psches łéżyzu wot salépjenych łopjenow a mocha adi. wuczischcicz. So pschi tym tiger njeje runje swérom, móżesche jebi mytlicz.

* Kedźbu pschi łoschenju. Brooklynski měschczan, blisko 50 lět, bu na sarunanje schkody wobskorżeny, dokelž sebe jenej młodej holzy pschecžiwo jeje woli hubku dak. Pschi žudźenju so wupokasa, so je „słósknik" starobu tuteje holzy wokoł posudzak. Sdena wotmě so w jenym varieteju, hdzež bésche wona pschijatjana. Stary hrěschnik mytlesche, so ma make dźěsco psched sobu a chzyschе je „nanowsay" wołoschicz. Ssudnik njemóżesche stronje swérowacz a tuž so zyła hromada wézywuslojnych skasaja, kotrjž maja rosbudźicz, hacž móże so cžłowjek w starobe młodeje holzy mylicz. Sewak su tola wjesołe, hdyž so młódšche posbudźuja hacž su. Wscha tuta hara — jeneje hubki dla. Zyle po amerikansku!

Směški.

** Pohledni žud. Saspanjeż Michał ma kruty dobry spar. Ssmorczi dale, byrnjeż w nozy žylne njewjedro wschón žiwět traschicho. Jeho „stara" wotucži a wota jeho s bojoscžu. „Stań tola, Michale", reji s wotmachom, „je žwětom dže ke kónzej!" Michał so pschecžahuje, żywa někotre rady mózuje, rybuje hej woczi a bórzi słónczuje: „Pitšaja dha hižo poßaunny?"

** Rosumna logika. „Mała Lońka je zyłu tintu je schtlenczki twupika!" woła macž nastrózana žiwojenu muzej, kiž je do žiwojich studijow sanórjeny. — „Potom dyrbiśch ty wotojnikom pibacz", snapschecžiwi profesor, tiž je njeda w žiwojim měrje mylicz.

** Trž jene wukładowanje. Cžisa (k žiwojej towaršschy): „Ty, Wórschca, hdyž mějach w żołdku bolosesc, dyrbjach karjej jafyk pokasacz — cžehodła žej to žadasche?" — Wórschka: „Najsterje je žej mytlił, so by jón pózrjeła."

** Tschęrti. Je-li žej pschejesch, so jena knjejna po twojim žortam žmjerzej dyrbi, praj jej bo cžasa, so to błódne zy žmjeje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósce a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihićišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim domje w Budyšinje. Tel 687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobsěžnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 171 **Budyšin — sobotu, 25. julita 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Statny žejm pschivósnawa swonkownu politiku knježerstwa.

Němski statny žejm (Reichstag) je załdženy schtwórtk knježerstwu, po skónčenju jednanjow z hłokami knježerstwowych stronow a demokratow dowěrjenje wuprajił. Němšcy ludowcy a kommunistojo běchu namjetowali, knježerstwu njedowěrjenje wuprajić. Sśejm jich namjety zaćišnywschi pschipósna němsku na Francowsku a Jendźelsku pósłanu notu a politiske sadźerjenje knježerstwa. Namjet němskich ludowcow, Dawesowy plan hischcże jónu pruhowaś, žejm zaćišnyć.

Pjatkowne poradźenje statneho žejma

W pjatkownym poradźenju dojedna statny žejm wo „sastojnikow wottwarjajym sakonju“ (Personalabbaugesetz). Dokelž po § 14 tutoho sakonja woženjeni sastojnizy schpatnisko wotendu, stronu lěwizy pschećiwo njemu wustupowachu. Wone měnjachu, so tutón § pschećiwo statnej wustawje dźe. Sakoń pschijachu z 236 pschećiwow 156 hłokam. Pschećiwo njemu hłosowachu demokratojo, socialistojo a kommunistojo.

Pschi jednanjach wo wobhnadźenjskim sakonju (Amnestiegesetz) kommunistojo wulku schkerjedźenju wuwabichu. Woni žadachu, so by žo sakoń też na politiske pschestupjenja po 1. oktobrje 1923 nałožował a też na tych wupschestrěkł, kotrejž žu wjazy hač z lětom jastwa a też z chłostarnju polchłostani. Woni měnjachu, so bo tym, kaž žu z njeboh pósłownym ministrom Hoesu w pschepytowanjach jatbje satkadźeli, žanu měschćanske strony němsku justiju wjazy za sprawnu nimaja. Woni hrožachu z generalnym strajkom ponjerstschenu amnestiju wunusowaś, pschetož tutón sakoń słuži jenož sabudźenym politiskim pschestupnikam se prawicy.

Pjatkowne poradźenje wikowańsko-politiskeho wubjerka.

Wječera měješe wikowański wubjerk statneho žejma swoju poradźenje dla złownjeho sakonja. Katastrofu schitaśe zło žo wě kommunistojo a sozialdemokratojo wotpokazuja.

Němskonarodny zapósłanc zwobodnu knjes v. Richthofen měnješe, so je žo katastrofu žadanych najnižšich (to rěka trojerdże postajenych) złownych tarifow wudako. Sa to je žo z złom sa schkit ktotaśiwa spokojiło. Wón wusna, so w Němskej dwě tśećinje žita burske katastrofu naplahuje. Zło na wonjeschki a wotrubły je žo jenoż na 1 hr. sa dwójny zentnar postajiło.

Dokelž žo je sozialistiske strony praschachu, schto po 31. měrcu 1926 budźe, do kotrehož dnja złowny kompromiß w mocy wostanje, měnješe minister katastrofa, hrabja Kanitz, so do toho cźaża žo knježerstwu poradźi, se wschelakimi krajemi do wikowańskich wucźinjenjow sastupiś. Je-li niz znano knježerstwo je sakonjom prawo dostanje, kompromiß podlěschćiś.

*

Pschećiwo złownemu sakonjej wikowanske organizazije, kommunistojo a sozialdemokratojo wulke shromadźizny wotměwaja.

Wulke pschekschiwjenje a jebanstwa w sarjadnistwje palenzoweho monopola.

Tele dny Barlinska policija Emanuela Marxa z Barlina saja. To je mjes Barlinskimi cźapleni znata wosoba. Powjetschenu dokhodowu kuźol nadeńdże w tym, so sarjadnistwo palenzoweho monopola hódnje tśihasche. To bě jemu możno, dokelž wschelazy sastojnizy tutoho sarjadnistwa jemu hódnje polěkowachu. Statne ręcznistwo je wschelakich sastojnikow pschećiwschaku a natkwilnje se złuźby puschćiło. Marxej žu też sašo bježeć dali po tym, so bě 25 000 hr. kawzije położił. Do jebanstwa žu wosobu po zylym kraju saplećene. Pschećiwno nim žo pschepytowanje wjedźe.

Wjetschi dowos, mjeńschi wuwos.

W juniju je Němska pornjo meji wo 16 milijonow hr. wjazy twarow dowožowała a sa 42 mil. hr. twarow mjenje wuwožowała. Tak je němska wikowańska bilanza we juniju wo 323 mil. hr. paśiwna, to rěka dowos bě wo 323 milijonow wjetschi dyžli wuwos. W meji bě tutón rozdźěl 266 mil. hr. a w haprleji 337 mil. hr. To žu sa naschu hospodarstwo nimo měry struchle liczby. Cźim struchlischo tohodla, dokelž nimamy możnoty, tutu paśiwnosć wurunować. Do wójny žo nastawaza paśiwnosć z tym wurunja, so měsačnu kóžde lěto milijardu dokhodow z danje. Němske pjenjezy běchu we wukraju wupožćene a watcźišnychu kóždelětnje tute dokhody. Nětko dyrbiny hischcże wjele danje na wukraj pracźiś, sa pjenjezy, tam napožćowane.

Pschewožowanje twarow wukrajnikow na němskich ródach do wójny nam tohornja lětnje milijardu hr. wotcźišny.

W tutym njepomerje mamy žobu winu naschich hospodarskich wobuznosćow pytaś. Na pschikład drohota pola naš pschidźera mjes tym so po zylym źwěrje wotebéra.

Pólska a Němska.

Pomér mjes Pólskej a Němskej je w tu khwilu jara napjaty. Dołhe cźaśy staj mjes žobu podarmo dla wikowańskich wucźinjenjow jednakoj. Te žo roszašychu. Nětko matej Němska a Pólska tak njenowanu złownu wójnu. Lěpje prajeno Pólska njedowoli dowos němskich twarow a nawopak Němska niz pólskich. Wobej stronje hospodarsźu cźerpitej. Dźěłacźerjo žu bjes dźěła a wobthodnizy sapadnu do pjenježnych wuskokow. Skoro žo źa, so němska industrija w Hornjej Schlejskej bóle cźerpi hač pólska.

Pólska pschesa wjele němskich industrialnych wudźěłkow kupowasche. Nětko je žu swada hischcże pschiwótsiła. We wschelkich stronach, kotrejž po źiwótnowej wójnje k Pólskej pschipadnychu, dyrbjachu wobydlerjo wothłosowaś, hač chcedźa pólske stacźanstwo pschijeć abo němšcy stacźenjo wostaś. Wokoło 35 000 wuprajichu žo sa němske stacźanstwo. Nawopak dyrbjachu cźi, kotrejž běchu w tutych k Pólskej pschipadnjenych krajinach rodźeni, ale w žiwtnej Němskej bydlachu, žo wuprajiś, hač chcedźa pólske abo němske stacźanstwo pschijeć. Tych bě wokoło 10 000. Tuchi mjenuja žo optancźi. Pólska chze k 1. aug. tutych 35 000 žiwojich němskich optantow wuhnaś, sa to hrosy Němśa, so tych 10 000 pólskich wucźeri. Dokelž pak žo niczo tak horze njeje, kaž žo swari, je też tu mózno, so žo wosłobjenej žudźedaj sašo wujednaja a žiwoje słuby na njewinowatych ludźi njewutschaśetaj.

Jednanja statneho žejma wo nocze na Francowsku a Jendźelsku žo w Parisu njeswobodbaja.

Po sdaću by Francowske knježerstwo pschi spocźatku swólniwe było, němšcy nóty w spokojazym smyśle pożudźowaś. Kaž žo nětko sda, je Stresemannowa rěc we statnym žejmje tutón sacźišćej sašo sacźemnika. Cźim bóle pak žu francowske knježerstwo wukladowanja jenotliwych rěcznikow, kotrejž we mjenje swojich stronow rěcźachu, rozmjerśaka.

Pschede wschém je spóznaś rozdźěl měnjenjow wo wucźinjenjach, nastupaze rozsudźowaze žudy (Schiedsgerichtsverträge). Tajki žud by dyrbjał po měnjenju Francowskeje a druhich statow do mozy stupiś, so by žmyśl jeneho wucźinjenja rozłožił a jón na wěsty pschedběžazy pschipad sajnje nałożił.

Schtoż Němśka namjetuje, je nješchto zyle druhe a dosć njesajne. Wona by chcyła, so by rozsudźazy žud jako pożěrdnik mjes swadnikami sfutkował, bjes toho, so by sa podłožk žiwojeho sfutkowanja žanych wucźinjenjow měł.

Wulkej francowskej nowinje „Le Temps“ a „Journal des debats“ žo boja, so žo Němśka hotuje, płacźuze měrolwe wucźinjenja powalicź. Jimaj njelubja žo też wumělenjenja, pod kotrymiž by Němśka swólniwa była, de Swjatka Ludowi sasmipicź.

Jendźelski lud nochze powjetschenje flotty.

Hdyž tu Němśkeje wjazy njeje, kotraž mocha jendźelske knježerstwo na morju wohrožeć, bronitej na pschemoh Amerika a Japanska. Pornjo nimaj nochze Jendźelska nasad wostaś. Knježerstwo hotuje žo, wojersku flottu žyłnje powjetschiś. Liberalne a socialistiske kruhi jendźelskeho ludu žo temu snapschećiwja. We žiwojich nowinach pokasuja no wjetsche z teho wukhadźaze daiwki a cźeże. Jendźelska dyrbjała, tak wone pišaja, z dobrym pschikładom na powschitkowne wotbrońenje dźěłaś.

Wójna w Marokkowskej.

Wschelake Abd-el-Krimej hač dotal podate zyłahi, widźa, kaku mój Francowska rozliwa, pócźnu so jeho zdalowaś. Jeho wójska cźahnu hižo wróćo a žu francowske a schpanske strony Marokkowskeje hižo wopuschćene.

Mérowe poschcźenje njeje wot Abd-el-Krima wukhadźało. Jedyn jendźelski wyścht je je namjetnył, widawajo, so snaje wotpohlady.

Wohnjowa wobora přećiwo „hakenkreuzlerjam“.

Kónz junija wotmě žo w Stuttgarcze (na hrodźe „Rosenstein“) wulstajeńa „wójnjeske propagandy,“ sjednoczena se shromadźizny „Němskeje propagandy we wukraju.“ Na 60 wjetschich swjatkow běchu to sarjadowale.

Kaž w programmje réka, běsche nawjedźita myślicźka wujstajeńa: Sćiwě rosćahnjeć wo Němskej a němskim waschnju, wobsebje dopokazaś, so Němcy njejžu we wójnje žo sadźerżeli, kaž Hunojo, ale uastajnje jako rychćeńzy wojowarjo. W tym smyśłu prózowachu žo ręcźnizy, kotrychž běsche zyła cźrjódła.

Swjatk „Hochschulring deutscher Art“ pschi universicze w Tübingen pschenjeńe tamne rjane złowa. Hłowa nětko do muzneho cźinka. S dobom złužeńe hladajcy wotmyślenju d o r o s t u m j e n j a, schtož Barlinski towarschi profesor Kreuker w žiwojim schedownym „Franzowsko-Němśka“ wu ł o w j e wusłobowasche.

A to žo takle zosasche: Dźěławe sjednoczeństwo sozialistiskich akademikow pschi Tübingskej universicze běsche we swjatku ze Sswobodnymi dźěłarjenjemi (Freie Gewerkschaften) Heidelbergskeho towarscha privatneho dozenta dra. G u m b e l a pscheproschło, tehorunja wo problemje „Franzowska-Němśka“ rěcźeć. Tamny swjatk „Hochschulring deutscher Art“ hrožeschе na to doktorej Gumbeli, je-li do Tübingena pschijeźe. Njebojasnje njestarasche so dr. Gumbel wo to a pschińdże. Chyżyschе w „Jelenju“ rěcźeć. Nohdźiny dołho wobléhowachu njeliczomne cźrjódły pschiwitarjow tak njenowanych wótcźinskich swjatkow (wobsebje pak „Hochschulring deutscher Art“) tannu korcźmu a sacźeri žej cźołi se spěwanjom a rejenjom „Deutschland über alles“, „Die Wacht am Rhein“, „Siegreich woll'n wir Frankreich schlagen, sterben als ein tapfrer Held“, doniž njeběchu wschitcy tak praweje a trěbneje smužitośće nałrěbali, kotrejež na to jeśěhowaze cźinki trjebachu.

Też w žurli běchu tuchi nocherjo nětkeho waschnja w pschewagy. Gumbel njemóžeschе rěcźeć. Jeho pschećiwnizy rejachu kaž dźiwy skót. Profesor dr. Wilbrandt wot Tübingskeje univerzity chyżyschе lud smjerowaś, ale na toho wotpust sarjedźichu a njehańbicźe schkiwdźachu. Tuž policija shromadźizny sawrje a da nawjedowarjam dobreje radu, swonka města z a w r j e n u z h r o m a d ź i z n u wotměrać. Tuž puczowachu do „Krónty“ w Lustnan, pot hodźinki wot Tübingen. Dr. Gumbel běsche tam na 20 mjeńschinow rěcźał, dachu jo nasdala nocherjo němskeho waschnja a kultury złyschećz. Nětkre mjeńschiny posdźicźu tuchi akademizny knjeskyjo i plestrowymi kamjenjemi, schcźełpami, wokojanymi kulkami, żelesnymi krubami pschećziwo „Krónje“, to ani jenicźkeho wokna zyłeho njewosta. „Krónu“ wobstupichu dwě hodźinje dołho. Tuta nahladna licźba jeśuńskeje cźi hladajcy pschez studentiske wojowarjow a rejachu: „Sarasće te pśiy“, „Wobwiśćeśe te židowske ranzy“ a druhe njehańbitośće.

Selemu policiju w Tübingen wołachu telefonizy wo pomoz. Ale ta njemějesche khwile. Ale Lustnanzy wobhdlerjo, kotrymž studentojo kaž tajšy Hunojo a Vandalojo jich zahrody a pola zatepłachu, płoty wobtorhachu, psched domjimi nałopjene drjewo jako bróńe trjebachu atd. „wobdźachu žej pomhaś. W o n i k w o h e n e j s w o n j a c h u. W o h n j o w a w o b o r a běsche bórzy k ruzy, tež dźěłacźerje, turnarśke a sportne towarstwo a pschikhwatachu w „Krónje“ sawrjenym na pomoz. Wobleńnjejszy pschińdźechu do wulkosćow, dokelž sawrjeni žo nětko tež wótcźi z pocźachu, hdyž pomoz wuhladachu a sajachu zyłu cźrjódła tutych kulturnych nocherjow, kotrychž běsche wohnjowa wobora mjes tym se symnej wodu trochu wocźeźiwika, schtož běsche za jich samuczeny rozumjeć nuzne.

Hdyž tuchi „Siegreich woll'n wir Frankreich schlagen“-wojowarjo wjazy dźeźacźkrócźnu pschewahu njemějachu,

Turnowanske připrawy
turnowanske wobleki
turnowanske stupnje
Samena předawarnja slawnych „Jahn“ turnowanskich stupnjow

poruča po najtuńšich dnjowych płacźiznach

T. Albert w Budyšinje na lawskich hrjebjach 10 Telefon 1078
kožane twory :-: sportske wěcy :-: sedłarnja

posłuhi so tich smužitosćow. Jakožne puki, kotrež běchu jim wobydlerjo namerili, pschinoschowachu temu, so tuchi „kulturni noscherjo“ bórzy bitwischcho wopuschczichu. Mjetkotrych jara saharjenych tunkachu do ninto běžazeje rěki Ammer a symna woda jich sahy k rosomej dowjedže. Lustnantsy dźesatcerjo dyrbjachu tutych noscherjow kultury powuczić, so su tola k nječjomu druhemu na swědże, hacž swojimi hobuščkowjekam žiwjenje a wobsedženistwo wohrožeć.

„Tübinger Zeitung“, organ wschonemišich swjatskow. wobžarowaviche, so njeje nadpad lépje organisowany był, so su knjeza kommilitonojo bóle po jenym hač we wulkich čerjódach (formazijach) wójnu wjedli. W tym dypku je samolwity redaktor dr. Andre šamcho ménjenja, kaž knjes von Lojsow, kiž sašadnje jenož so tam wobdźěli, hdyž je dobyče ſ 51 prozentami wěšte. Dale pišasche tutón dr. filosofije wo powahy „studentiskeho rycerstwa“, kotrež so njesmě pschehnać, hewak so **bjeskarakternosć** wurosče. — Se wscheho widźimy, hdže pschehnata narodnosć ludźi wjedže. Wěšo smě̌je tuto wustupowanje tutych Vandalow hišče̊ze ſudniſkich sćežkowkow.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 25. julija 1925.

Žně.

„Kłóž je straty! schtóž ma ruži,
Sserp a hrabje — spěchuj ſo,
Kosu klepaj, pojěs duzy,
Wjedro je ſo ſtajiło!“

Posłoczane postupuje ſtónzo psches wobser. Kaž plomenja burkaja krejczerjowe pruhi psches ſonjazu krajinu. Wusche a wysche ſuwa ſo po njebjeskim stanje. Jeje pruhi blyskotaja ſo nad pokłoczanymi žitami, kotrychž kónczki hišče̊ze poczežuja rjoſnate krjepjele. Lohka lečina mhla posběhuje ſo do njebjeskeje módriny. Wyskajo sběha ſo pscheni schkowroncžk.

Nětko też wotnuczi wjeſ. Kokot spěwa ſwój raňschi kěrtuſch — nětkaž schczowka poſ — nasdala mjedźany klepot a bjeze. Koša ſo klepa. Sajo du do pola!

Zunjo žolmuja žita w kraſnym lečinym ranju. Sstónzo postupuje wusche a nad žoltym morjom ſo poczina frinkolicj.

Prěnje rubnjenje do žolteho ſboża. Czežko padaja horde ſwjetla k semi. Krucze wupschikmaja ſpalene ruzy brinczatu kołu a kładu czežke kłoſy do hrjabow. Se czežkim ſtupom wlecze ſo jnjezjaŕ dale. Pilne ruzy woteběraja a wjaſaja ſnowy. Kaž klauki debja popy wuweſdnjene polo.

Wschezo dale ſtupa ſtónzo. Kaž njewidźomny wobeſt kmitoze a ſyboli ſo nad ſtotym žiczu. Pót roni ſo w krjepjelach dele. Tak dźe hacž do pokdnja dale. Krótka pschestawka — a ſajo padaja ſuwjelza po ſtwjelzu. Mjes tym ſoni wjelka kaž w ſparje. Domy ſu ſawrjene, dróži rózdne, žana duſcha dakuło a schćerko. Kaž wobklusłane. Dożtynu wóń lečnych tvótkow ſnoſnische ſo nad ſahrodami. Mjerſina kupa ſo w prażagym ſwětle.

Womaku ſo wjeczor bliži. Sstónczko dże w Boži domczk Mike pruhi posłoczaja hišče̊ze hona a pola. Wopuschczene a wohamoczene ſteja popy, nuczene a czežkosu wěſcheja kłoſy ſwojim hłowu. Pschiroda mjelczi —, a tola ſpěwa wo ratarſkej pilnosći a dźeławosći.

*

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor **w 7** hodź. barometer 729, hygrometer + 1, najſwjetſchcha dnjowa czopłota 25 ſtop. wo C. Dźenja **rano we** 8 hodź. barometer 729, hygrometer — 1, najnižſcha temperatura **we nozy** 17 ſtop. czopłoty. — Troſchku njewobſtajne wjedro dże nješto dnjowy ſmějemy. Wječera rano połnóznu Europu psches hišče̊ze wuſchina pschikrywasche. Nižina běſche w połnócnej Franzowskej a ſahajsche hacž do hrjedźineje Němčiny. Jutſje 7. njedźelu po ſtwj. Trojicy ſtónczko 4.14 khadźa a ſo 7.54 khowa. Měſnczk ſtudźa do. 9.54 a ſo wjeczor 10.28 khowa.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje:** Mróczele ſo pschecżahuja, khłódniſcho ale hišče̊ze tuſno, pódla njejwjedra. W Jendźelſkej mróczno a hubjene wjedro, w Franzowſkej ſnyne wětrny popuſchczuja. W raňſchej Europje hišče̊ze vjene, podźišcho njewjedra.

— **Horje lečza.** Tele dny ſapoczinaju ſo pyče̊ze tny. Tutón tydźeń mějachmy nimoměrny wulku horzoſu pjerace, wošebje naſchi lubi ſnjeńzarjo. Wót ſo ſem ſ czuranti po wobliczu liješche, jako dyrbjachu czežke ſtwjelza bohatych ſnjow ſpuz. To, ſchtoż je nam w ſnjuje ſkako pschewjele ſyma, to mamy ćuhkeče ſaſo wjaſy na horzoſe. Tak kaž ſu ſymy czaſto jara njeſtajne, tak ma ſo też ſ lečom. Najhorzſich. lečza poſtelowjeho lětdźeſatka bě lěto 1911. Tehdom knjeſeſche też wulka ſuchota, kotraž naſ na afrikanſke wobſtejnoſcze dopominasche. Najhorzſiche lečzo ſandźeneho lětſtotka je było lěta 1834. Też lečza 1811, 1819, 1826, 1857, 1865, 1868, 1874, 1895 a 1900 běchu nimoměry horze. Najhorzſiche lečza poſtlednjeho lětſtotka bě lěto 1387 a 1540. W lečze 1000 knjeſeſche taſka njewupraſjonna horzoła, so ſrjedź ludźo myſlachu, ſo ſo ſwět ſkónczi. W horzych lečach też ſ wietſcha wulke lešne wohnje ſakhadźeju. Tak na pſch. w ſtarych króníkach čitamy, ſo ſo lěta 1473 cżełe kłóſy měſnazy dołho palachu. We wuſnamnych horzych lečach wulka horzota ſ wietſcha po zyłej Europje knjeſeſche. K tomu pschihruzi ſo hiſchcże wulka ſuchota, kotraž tydźenje, haj neběžazy dołho trajeſche.

Našim česćenym čitarjam w **Mortkowje a Lazu** wozjewjamy, zo je naš dowěrnik za wobej way nětko k. **Heinka Zlwnoscer we Mortkowje.** Tutón »Serbske Nowiny« kóždy dźeń roznošuje a skazanki přijimuje. Prosymy našich česćenych čitarjow, zo bychu sebi »Serbske Nowiny« pola njeho skazali

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

— **Pschedſydstwo „Towarſtwa Pomazu ſa ſtudowazych Sserbow w Budyschinje“** nječjesche pscheb tydźenjom wosčedźenje dla rosdźělenja lětuſchich podzirow. Wotedalo bě ſo ſ zała 9 prošſtwow. To dże je ſnadna licža, jola schto wona wschitko wobſjima? Kak hnuta čitarja pršſtwy, hdyž ſ nich kaž ſ jeneho erta rěčži wulka pjenježna nuſa, ſ kotrejž naſchi ſtudowazy ſo nětke bědża, ſo buchu jenoż ſwoje ſtudije ke kónzej dowjeſeć mohle. A na kaike ſrudne wobſtejnoſcze pokazuje to, hdyž prošſtwar pische, ſo lubeſcho nana wjazy nima a ſo wša ſtaroſcz wo idźerjenje na ramjenjomaj khudeje macžerje leži. Najbóle pak pschima to wutrobu, cżłowjeka, hdyž prošſtwarja ſkorjčež ſtyſchi, ſo je wobeju ſtarſchej ſhubił a nětko ſ. m tu na ſwědże ſteſi a wojuje, ſo by ſwoje ſtudije też ſkónczić mohł. — Njeje to ſrudoba, a njeje w łajſkich padach nicžo mužnišche, hač zpráwna pomoc? Wołmjeł Towarſtwo Pomozy k tomu bożkowu nimu. Tohodla by bertze bylo, hdy by wſchitkim Sserbam, kiž wo tajkej nuzy ſłyſcha, wutroba a ruka ſo wotewrila k dobremu ſkutkej ſa naſchich ſtudo pazych Sserbow.

— **Sserbſki dźenſka wſchitzy do Raboz** na ſwětłowobrafowy pſchednoſchk a ſerbſku ſabawu. „Radźija“-Budyſchſka a pscheproſchene towarſtwa waſ wocžakuja. Sapoczatk ſ dypkom 1/2 hodź., dyžwajo na žnjowe dźela. Sserbſka bratrowſka lubosć a towarſchnoſć njech ſo tam ſiewi! W bohatej licžbje waſ wocžakujemy!

— **Protestowanſka ſchromadźizna ſozialdemokratiſkeje ſtrony.** Kaž we wſchěch ſtronach Němſkeje je ſo też pjatk wjeczor w „Frónje“ w Budyschinje protestowanſka ſchromadźizna ſozialdemokratiſkeje ſtrony pſcheciwo zlownej a dowkowej politiju nětčišcheho němſkeho knjeſerſtwa wotmětka. Sozialdemokratiſki rěcznik roſkoži, ſo je Němſka wójnu pſchikwanſchi dyrbjała Dawesowy plan pschijeć. S nim ſu ſo ſumny poſtajile, kotrež dyrbi Němſka jako wójnuſke wotſchkodźenje ſwjatſkarjam płacžić. Tele ſumny dyrbja ſo ſ dawkami ſwjeſć. Mětčišchi nětčiſi ſjezm, we kotrymž maja ſtrony prawizy wjetſchinu, pyta tele dawki na wulku hromadu pſchetrjebarjow, mjes kotrymiž ſu tkuzši a njeſamožiži we wulkej wjetſchinje, wotwalić. Wulki dźěł dokhowbow, kotrež Němſka trjeba, dyrbja zła wunjeć. Wone budża jara czežko na njeſamožitych człoſchczeć. Schtyri puntowſka pokruta khlěba ſo wo 20 pjenježkow, punt mjaſa wo 40 pjenježkow, punt zokora wo 10 pjenježkow, punt ſele wo 7 pjenježkow podroži. Na wjcho, ſchtoż cżłowjek ſ žiwjenju potrjeba, czrije, tkaniny, maſchiny, tuk, palmin atd. ſo zła poloża. Po ſatwjedženju nowych zlow budże pjeczkowata ſtwójba ſ najmjenſcha 250 hriwnow ſelnje wjazy dyzli ſa ſežiwjenje wudawacz dyrbjeć. Wuzitk ſe žitnych zlow nimaju drobni ratarjo, ale jenoż knjeże dwory, kotrež wjele žita pſchedawaju. Tute budża ſwoje žito do wukraja wuwoziwſcz. Na wunos žita ſo zło položi. Na ſummu, kotruž dyrbi wuwoſeć žita ſapłaczicz, pak wón dowoſne wopiſmo doſtanje. Na tole dowoſne wopiſmo wón wuwoſne zlo wcžco doſtanje, hdyž wón ſ wukraja twory, kaž koſej, rajſ, cžaj atd., kupi. Wuwoženo žita njetrjebaju, ſo bychu wudate zło wrócžo dostali, ſamt na ſawoſne wopiſma ſ wukraja twory kupowacz, ale nóża ſawoſne wopiſma ſa maku prowiſiju bankam pſchedacz. Kaž nětczišche knjeżerſtwo ſ zlownej politiku cżežu dawkow na maksamožite wobydlerſtwo woriwala, tak wono też pſchi nahodnoſcenju poſczonkow a nakutowaniſkich pjenjes ſajimy ſomožitych ſakita. Wjetſchina ſapóſkanzow ſtronow prawizy je ſo ſ wolſtorczenjom hypothekow a industrijoweho dołha na ſchkodu wěricželow wobohacžiła. Na wſcho mózne waſchnje ſo wobaraju, ſwój prjedawſchi dołh ſaſo pschewiſacz. Na hypotheki drje ſu dyrbjeli 25 prozentow ſarunanja pſchiſwolicz. Tola hdy je wěricželjo doſtanu? Hakle ſa 10 abo 12 lět ſo hypotheki trjebaju wotpłacžicz. S druhimi pożczonkami je hiſchcże hubjeſcho. Wěricželjo huſto nicžo njedoſtanu. Sa to budża cži, kotiż ſu ſwoje pjenježy na hypotheki wupożczili, ſa lěto hiſchcże wjazy podružniſkeho pjenjesa płacžicz dyrbjeć dyzli do wójny. Podružniſki pjenjes budże ſo wo 30 prozentow dowójniſkeje wyſokoſcze powyſchicz ſmjeć. Rěcznik na ſónzu na ſaſtaranje wójniſkich wobſchkodźenych pſcheſúdże. Też tu je ſo knjeżerſtwo wo derjemeże ſamożitych poſtarało. Mjes tym ſo wſchěmi wójniſki cżežkowobſchkodźeny lětnje nětkaž 300 hriwnow podpſery doſtawa, je ſo offizżeram lětna penſija na 5000 hriwnow powyſchika. Ludendorff móże lětnje ſamo 20 000 hriwnow penſije wužicz. — Pſchi ſcżehowazej debaſce ſo jenicžki jedyn kommunift a jedyn demokrat wobdżělichtaj. Strony prawizy njedóchu do zyła ſhromadźiznu wopytaſi. Przedy hacž ſo pſchitomni roſeńdżechu, reſoluziju pſchijachu, w kotrejž pſcheciwo zlownej a dawkowej politiju nětčišcheho knjeżerſtwa proteſtowachu.

— **Listy do wukraja.** Wospjet je ſo na njedóſtatnje frankěrowanje liſtow a ſakow do wukraja kedźbne cżinjło. Hišchcże wjele tajkich poſtunkow pſchechrocża němſke ſtanizy. To pak leži w ſamym ſajimje wotpóſłarja, ſo ſo ſaſtaraje ſnamki na liſty ſlěpi. Hewak dyrbi ſ wackel dopłaczicz a to wuczini ſnatmjenſcha dwójzy tolko, kelko w ſnamkach hiſchcże pobrachuje. Wyſche toho woſtaſi ſtrach, ſo adreſat ſo ſapowědźi, liſtowu poſtunku pſchitmać. Potom pſchińdże wrócžo a wotpóſłarjej ma dwoje porto dodacz. Tuż njech ſo na to kedźbuje!

S **Bukez.** W naſchej wſy ma ſo w blížſchim cżaſu nowy wodowóz natwaricz. Wodźane trubjele. Kotrež maju wodu ſ kuſoła do ſtatkow wjeſcz, ſu hižom pſchihotowane. Też je pola Wujeſka a Sornowſyk hižom žórło k towu wuſypane. Sdaſche ſo ſ wopředka, ſo woda w kuſole ſa nowy wodowóz dożaha. Kaž pak je ſo nětko wupokaſało, budże ſe w pſchihodże hiſchcże hłubſcho wyež dyrbjeć, aby ſa zyle druhim žórkom po ſlědſcheć. Płacžicz budże nowy wodowóz, kaž je ſo hacž dotal wobliczilo, wokoło 30—40 tyſaz hriwnow. Ryczje a twarjenje ſtuduje je firma Reiſchez w Kamwalzke pſchewſaka. Inſtalazilke dźěła pak naſ wſetmy ſamkarſki miſchtr wumjeđże. Dźiwajo na to, ſo budu Bukezenjo nowy wodowóz ſ radoſcu powitacz, je gmejnſke ſarjadniſtwo ſhromadźiznu powołało. Tuta pak bu jara ſłabje wopytana. Wobjebje napſchecziwniży nowehe wodowodu na ſhromadźiznu niepſchińdźechu. Twarjenje noweho wodowodu namaka pak na ſhromadźi-

Ranje kublerja.

S romana „Ruſki kubler“ wot L. N. Tolſtejho.

(6) (Pokračowanje.)

„Kak, ſu w pſchesjednoſci žiwi?“ woprascha ſo hnadnjes.

„Hdyž je w domje wopraudźita hłowa, tam budże też pschesjednoſcz. Niech ſo pola Dutkowa też pſchikhodne dźowki — tak je tola ſtajnje pola tych jónſkich — wadża, ſa kochlinu na ſo ſwarja, to njedźiwajcy wſchehe pod ſtarym nanom. też ſynjoż ſu po pschesjednoſci žiwi.“

„Njeńczka-pěſtunczka trochu ponſeſcz.

„Dżeko dże ſtarz ſwojeho najſtarſcheho ſyna Karpa. kaž ſo ſtyſchi, ſa knjeża w domje ſčinicz. Wón hiże je, tak wón praji, ſeſtarit. „Moja wěz,“ wón rjeku, „je pola pczołkow.“ Nó, też Karp je dobry bur, porjadny bur, ale jako hoſpodař njedźiwajcy wſchehe ſtarſcez ſo nihdy njeruna. Wón hiżo toho rozuma nima.

„Tuż ſnadź ſmě̌je Karp pſchecże, ſo ſ rolemi a łkami ſaběracz, tak hebi wuſtyſchi?“ praji hnadny knjes, kiż dźiwiche wſchitko wot njanki-pěſtuńcże ſhonicz, ſchtoż we ſwojich ſtuđobach wobžesche.

„S czežka deje, batuſchka —,“ pokračowaſche njanka, ſtarz ſynez nicžo wo pjenjeſach prajik njeje Tak dołho jacz je ſam žiwy, a pjenjeſy ſu pola njeho to domje, tak ma to rěkacz, ſo ſtarzowy roſom wſchitko wjedże, haj, a ſoni ſaběraja ſo też bóle ſ jeżdżenjom.“

„Njebudże-li pak ſtarz ſ tym pschesjednu?“

„Wón budże ſo bojecz.“

„Czeho budże ſo prawom bojecz?“

„Haj, batuſchka, kak też je knjeżenny burej mózno, wunacz, ſo ma pjenjeſy. Móże ſo ſtacz, ſo wſchě pjenjeſy hubi. Wón je hižo jomu ſe ſarjadnikom ſo do wótkowanja kał haj, a ſo myſli. Hdże też to budże ſ nim prawowacz? Kak ju też pjenjeſy ſhubjene: ſ knjeſom kublerjom pak budu zyła na jene dobu hotowi.“

„Haj, pſched tym . . .“ prajeſche Njechljudow, ſo ſaczerwjenja. — „Bojemje, pěſtuncza!“

„Budźeje Bojemje, batuſchka, Wascha Jaſnoſcz. Mu ſo poniżnje dźakujemy.“

XIV.

„Niedyrbjak radſcho domoj hicz?“ pomyſli Njechljudow, njes tym ſo ſo Dutkowej wrotam bliżeſche a nékaſu ujeżaſnu moraliſku ſprózność ſaczuwaſche.

Tu pak ſo pſched nim nowe dekkowane wrota ſ wrjeżkatom wotewrichu, a rjany, zkežwjenoſcliczkaty pachoł ſe ſwětłymi włoſanmi nebože wóſzomnacze lět ſtary kaž pohonez ſhotowany pokaſa ſo we wrotach, kiż ſady hebje ſtojpſchcha ſyłwowobatych, hišchcże ſ pótom pokrytych, ſcheſchérowatych koni wiedźeſche, a wurunaja ſe ſwaſlivym pohibkom ſwoje ſwětłe wroży ſo pſched hnadnym knjeſom ſkonjeſche.

„Kak, je nan doma, Ilja?“ woprascha ſo Njechljudow.

„Pola pczołkow, ſeſa dwora,“ wotnołwi pachoł, njes tym ſo konje, jedneho ſa druhim, do połwotevorjenych wrotow dowjeżże.

„Nó, ja ſtyju powahu powokaju, ja ſnamy nanjet ſtaju a ſežinju, ſchtoż wote mnje wotwiſuje“, pomyſli Njechljudow, a hdyž bě konje ninto puſchcził, ſaſtupi do wobſtkóżneho dwora Dutkowego. Bě widżecz, ſo běchu runje hakle hnóſ ſ dwora wuwoſyli: ſemja běſche hiſchcże czorna, pſchepoczena a na nékotrych měſtnach, wošebje we wrotach, lezachu cżežwjene niczate hromadki. Na dworje a ſesady wyhoſkich ſaſchfitnych tſchlow ſtojachu w porjadku wjele karow, pluhow, hanjow, kadźow, ſchczotkowzow a wſchelaka burſka nadoba; holbje łetachu wokoło a kureżachu w ſežinje pod wyſokimi, krutymi podſtżeſchnymi hrjadami; bě cżucz ſa hnojom a kolmafom. W jenom rózku kładżeſchtaj Karp a Ignaz nowy puzarok na wulki ſe żelezom wobity ſa troſki pſchiprawjeny wós. Wſchitzy tſjo Dutkowi hynajo mějachu ſkoro jene a tożame wobliczo. Najmłódſchi, Jtja, kiż Njechljudowa we wrotach ſetka, běſche nimale bjes brody, mjeńſchego roſtu, bóle cżełwjenoſtlekaty a rjeńſche ſhotowany dyżli ſtarſchi; druhi, Ignaz, běſche trochu wuſcheho reſtu, brunu, mějeſche krótku brodźiczku, a hyrniej běſche też w ſchkórnjach, koſchli każ pohonez a mějeſche cżapku ſ wowczeje koże, to njemějeſche tola tajki ſywaczerjo, bjesſtaroſtny napohlad każ młódſchi bratr. Najſtarſchi Karp běſche hiſchcże wyſchſcheho roſtu, mějeſche tykowe cżrije, ſchéry kaſtan a koſchlu bjes ramjenjoweho klinczka. Wón mějeſche ſchéroku cżerwjenu brodu a pokajewache nic jenoż ważny, ale ſkoro cżmowy wuraz wobliczа.

„Poruczicże-li po nanka pózłacz, Wascha Jaſnoſcz?“ wón praji, pſchitrecże ſ hnadnemu knjeſej a ſo rjelepe trochu poklonja.

„Nż, ja ſam k njemu na pczołninſchcżo póidu, chzu ſebi jeho naporjadk taw wohlabacz; ja pak mam ſ tobu rěcz.“ prajeſche Njechljudow, mjes tym ſo na druhu ſtronu dwora ſtupaſche, ſo by Jgnaz njeſłyſchał, ſchto dże ſ Karpom rěcżeſ.

Sſamonuměſtoſcz a wěſta hordoſcz, kiż daſchtej ſo we wiſchech wupraſenju tuteju wobeju burow ſaczuwacz, a to, ſchtoż bě jemu njanicża prajiła, ſamuczišchu młodeho hnadneho wupraſenjach tuteju wobeju burow ſaczuwacz, a to, ſchtoż knjeſa tak, ſo jemu rozbud cżežko padny, ſ nimaj we wotmyſlenej wězu porěczecz. Jemu běſche, jako by winowaty był, a ſesda ſo jemu, każ by ſo lózo ſ jenym bratrom kał porěczało, ſo druhi niczo njeſłyſchi. Sda ſo jako by Karp ſo nad tym ſpodźiwał, ſo jeho hnadny knjes na ſtronu wjedże, wón pak jemu ſežkowaſche.

„Wo to ſo jedna,“ poczа Njechljudow jakotajo, „chzeſch ſu cże wopraſchecz: macże-li wy wjele koni?“

„Wjecz ſtojich ſaprjahacz wſchitkich, ſrědżow tu też je,“ wotmołwi Karp njeboječe, ſo na ſkribłyecże drapajo.

„Schto, twoji bratja jědża ſa pósł?“

„Sa pósł jědźimy jenoż ſ tſjomi tſojoſapſchahani, hewak je Jljuſchka ſa pohonecża thodźit; runje je ſo wrócżił.“

(Pokračowanje.)

Přiloha k čisłu 171 „Serb. Nowin“

Sobotu, 25. julija 1925

Křesćanstwo a narodnosć.

Stara dha mje narodnosć ſ zyka ſchto? Njeje wſchě bohatſtwo cźłowjeſkeje dusche a ſmyſło a wſchě ſemſke wobſtejenſtwo bjeſe naroda žiwe? Dobrocźiwosć, mudrosć, nóz, ſpodje, wjeſelosć a wumjelſtwo? Schto wuſtutkuje narodnosć njes Bohom a mjeſe mnu? Schtó móže mje nuſowacź, narod pſchipóſnacź? S cźeho bjerje žej ſwoje prawo na mnje? Njeje wocźeńenjenje po narodnoſći fkerje ſadźowk k wuwinowanju nojich duchownych a duſchinych mozow?

Tute praſchenja ſu khutniſche hacź ſo bycź ſda. Narodnoſći je nješchto wobmjeſowane. To ſu hižo wulke duchi ſpómali a druhdy bórſy ſacźuwali. Njetrjebawſchi. Teź ſtaroba, ród, pſchepłodźenje (Vererbung), cźaſ, wobdarjenoſć — wſcho ſtaji naſchim njenaſpjeźnym, hłóbnym dišcham wóſte mjeſy. Mnoſy ſo tomu ſpjeźuja a ſtrjowerdnja w ſaſakloſći. Druſy podućha tutón hłód a nazwja ſo na druhich wežach. Mnoſy pak pſchipóſnaja tuto wobmjeſowanje a ſ nim wotnamaka.

A ſchćeſćan? Teź wón taſke wobmjeſowanje wobkruči, praji k temu haj. Ale jene druhe haj hacź mudracźk je wuprají. Wěri, ſo ſa kóždym wobmjeſowanjom a kóždej tragiku ſteji njeſkónéźny Bóh. To wěſo tragiku njewotſtroni. Wona wobſteji jako taſka a dyrbi hacź ſo cźiſła pſchetracź, hacź w ſwojej jěrkoſći pſchipóſnaje abo niz. K temu teź ſchćeſćan haj praj, ſchtož je jemu w narodnoſći date. To njewoſtnamjenja nékaſke cźuce, nékaſku ſaſhorjenoſć, ale to wukhadza ſe ſwědomja, ſmutſkowneje winowatoſće, — ſe ſwěry.

Schto wobſahuje nékto to, ſchtož je ſchćeſćanej jako „narodnoſći“ date, tamna woprawdźitoſć, do kotrejež je ſchćeſćan ſtajeny a k kotruž wón ſwěru haj praji? To je kraj, to ſu nałoſki, waſchnja, rěcź, braſła, tobanſke ſboże a hubjenſtwo, tónſamy dóht, ta ſama wina a cźeſć. My Sſerbja ſmy cźeſkich cźałoſow pſcheſwiſli, ſmy wjele pocźerpjecź dyrbjeli dla ſwojeje narodnoſće a cźerpimy hiſchcźe wjele. To cźim bóle dobreho pſchejwědcźeneho Sſerba k ſwojemu narodej dźerži, cźim hubjenſcho ſo jemu dźe. To powjeſtſcha jeho lubosć k ſherbiſkej ſemi po ſaſadach ſchćeſćanſtwa. Je temu ſ cźekom a duſchu winowaty, wot Boha temu poſtajeny. Nichtó njemóže jej druheje narodnoſće dacź. Saprěcź a ſaſpěwacź ju móže a teź wſchelazy cźinja. S tym pak ſo ſpjeźiwja pſcheźiwo Bohu, ſchćeſćanſtwu, pſcheźiwo ſebi. Bóh je do kóždeho lubosć k narodej połožił, to teź ſchćeſćanſtwo wucźi. Bóle ſdaluju ſo wot tuteje naturſkeje pſchikaſnje, cźim dale ſpadujeſch do njemoralnoſće, kotraž wotpadej wot narodnoſće wotpowěduje połekuje. Prawy Sſerb ſo k ſwojemu narodej wuſnowaty cźuje. Wotrodźenjeſ je wſcho jene, hacź kcźeje abo mrěje, hacź ſo tupi a nicźi. Hdyž ſo jemu hoſpodarſzy, materielnje derje dźe na ſpwěcźe. Schto cźe taſki ſaſrany materialiſta wjazy, kiž ſanoho wyſchiſcheho cźuca a ducha nima? Schto tworza taſkeho ſchćeſćanſke ſadaby, ſchto Bóh, kiž je ſ njewuhaſnitym piſnom do wutroby ſapiſał: „Lubuj a cźeſcźuj ſwój narod!“

Prawy Sſerb woſmje wſcho na ſo — ſboże a njeſboże ſwojeho luda. W dóńcźe luda leži korjeń k woprawdźitej lubóſći napſchećo ſwojemu narodej, dónt kowa lud hromadźe. We wſchém dyrbimy ſpóſnacź porſt Boži.

„Naſchu rěcź je Bóh nam darił, Bóh, kiž ſwěty wodźi, hdyž ju wón nam mózuje ſchkita, ſchtó nam potom ſchtoſći?“ Schtó ſo ſo taſkeho poſoběhnjenja naſcheho luda nadźał pſched 10, 15 létami! A to njedźiwajo na mnohe wuwiſajanja, hórkoſće, pſcheźiwjenja, kſjudowanja. To je Boże wjedźenje, kaž nas kſchećſcźanſtwo wucźi. S Božej pomocu wotſtanjemy, ſchtož ſmy, a chcemy to wotſtacź. Temu je kóždy w ſwojim ſwědomju, w ſwojej wěrje, we ſwojej duſchi winowaty. Budźeje žej teho ſtajnje wědomi!

Położenje němskeho rjemjesła.

Jeho organiſazija a pětowanje.

Cźaſy ſu nimo, ſo běchu ſjednoćerſtwa a ſpołki (Zünfte) měſtniſchcźa kcźeſcźaſeho wumjeſkeho rjemjeſła a wuſpěſchneje organiſazije. Kaž pſched ſuſym, dalokim ſwětom ſtejimy, hdyž na ſtare horde domy tutych ſjednoćerſtwow, wobſebje w južnej Němſkej, hladamy. Cźeſke wětry ſu pſches tamne cźaſy cźahnyke, nowe techniſke dźěła pſchinjeſchu, nowe wobſtodne formy, nowe hoſpodarſke ſakonje. K ſtarym formam w ſhotowanju tworow, na domjazu pilnoſć, rjemjeſło, domjazu induſtriju — pſchidruźi ſo nowe waſchnje, maſchiny, wulkowobſtwo, fabrikazija ſ hromadami, kotraž wſcho pſchetrejechi a pſcheměni. A ſkoro ſo wjazy na rewolmiarnej doktrinje (wucźbje) wjazy njedźiwerowaſche, ſo ſu ſrjedźne a małe wobſtkhudy k ſahubje połnjecźene a k tomu połajene, ſo je wulkowobſtwo (induſtrija) wutkorźi a ſeźreła.

Tola, woprawdźe je rjemjeſło njedźiwajo na wſchě cźeſe pſchekwapjaju žiwjenſtu mózy wopokałało. Wſchelake wobſtkhody běchu wulkoinduſtriji ſkoro kaž ſawrjene, na pſch. twaréſtwo, k kotrymž jenož tźěcźina dźěłacźerjow we wulkowobſtwodze dźěła. Wſchelake rjemjeſła ſu ſaſchłe. Schtó myſłi dźenża hiſchcźe na powjaſarja (Seiler), kiž pſchi cźichej měſcźańſkej muri w dołhoſći ſwój powjaſ wjerceſſeſche, na domjaze tkalſtwo a pſchedźeńſtwo? Druhe rjemjeſła ſu naſtałe, na pſch. mnohe wuporjedźenje. Pſchedpiſma města Barlina we wucźowniſtwje (Lehrlingswesen) licźa 76 wſchelakich druźinow rjemjeſła. Bjes dźeła je rjemjeſło w žiwjich krěnich a małych wobkłodach jedyn njeparuſomny a njeſaſtupjomny ſtajdźk w dźełanju tworow a žiwjeho hoſpodarſkeho žiwjenja.

Rjemjeźlnik ſteji we wobſobinſkim poměrje k wězy, kotruž dźěła. Wjeſelo na dokonjanym dźěle a jeho rjanoſcź je w nim žiwa. Wumjeſke rjemjeſło kcźeje. Na ſwětowych wikach, we hoſpodarſkim wuběhanju ludowa kiwa tragiju wuſpěch jenož pſches pſchewažnu hódnoſcź. Alle to móže rjemjeſło jenož wukonjecź, hdyž wone cźerſtwe a cźiſte woſtanje, ſwojich wucźobnikow žej wocźehnje, ſwojich pomocznikow wudoſpołni a žej pſchipłow nowych mozow ſe wſchěch wórſchtow ludu ſwěrcźuje. S tym dopjelni waźnu miſiju (nadawk), njemiju wurunanje ſo-cźalneho połoženja a poſtupa. Tak ſo wuprawni teź jeho pomoz wot ſtata a gmejnow w njepoſrědnym pěſtowanju rjemjeſła a podawanju trěbneho kredita.

Sakoniſti nacźiſk, wot hłowneho ſwjaſła němſkeho rjemjeſła poſtajeny, je wulkotny połypyt, rjemjeſło a pſchemyſło — poſtupowanje rjemjeſłniſkeho ſakonja ſ lěta 1897 — w ſjawnym prawje wot dna organiſacji ſarjadowacź a do narodneho hoſpodarſtwa ſahadźicź. Karakteriſtiſke je, ſo wſchitzy, kotiſ rjemjeſko abo pſchemyſło ſamoſtatnje wukonjeja, ſwojemu ſwjaſej dźiwaju na ſwoje powołanje ſakonjaju pſchiſłuſcheja. Mjenowany ſakoniſti nacźiſk žada žej dyrbjeniſke pſchiſłuſchenje k ſwjaſej.

Póbla tuteje organiſacije dźěłodawarjow ſtupi ſamoſtatnje ta dźěłacźerjow. To nacźiſk jenož naſpomni. Póbla ſachowych ſwjaſkow rjemjeźlnikow ſteja tamne pomocznikow, póbla rjemjeźlniſkej a pſchemyſłniſkej konorje też komora ſachowych dźěłacźerjow. Dalſche namjety njepſchiniſeſe nacźiſk, dokeł je dobre prawo dźěłodawarjow, na wutworjenju tutoho ſakonja ſobu dźěłacź a ſtutkowacź. Tuto poło pſchinna njejpſrědnje do programmatiſkich (ſaſadnych) poſtajenjow nėmiſkoſtatneje winſtawy.

Susodźa.

Wobras ſe wuſy.

Niczo njeźdże pſches dobreho ſuſoda. Haj wſchak, ſu tam a ſem ſawjercźane hłójcźki, kotrež ani ſa muſne nimaja, je ſwojim najbliſſchim ſuſodom, ſabjwſchi ſ druhimi ludźimi, tróſchku pſcheźelſtwa dźerźecź, kotiſ maja hłowu kaž truſna kałka a twjerdu kaž kamjeń. Chźeła ſ njej wſchudźe pſches ſcźenu a muſła, ſo na žano ſuſoda a cźłowjeka pokaſani njeſu a dźiwacź njetrjebaju. A kak muſne ma taſki ſlěźy, hdyž ſo jemu nėſchto w hródźi, ſwójſbje abo druhdje ſtanje! Potom derje wě, hdźe ſuſod je. Nafradſcho by chźył, ſo by hnydom pſchiběžał a pomhał. Potom je luby ſuſod pređku a dobry ſuſod ſady. Alle taſke nėſchto ſo bórſy ſaſy ſabudźe. Sa dóſtate dobroty maja ludźo huſto kródti pomjatk. Tola nėkotrehožkuli ſu na to waſchnje „kurěrowali“. Bohu dźakowano, taſcele hejzle njejſu tolſto wuſpyte na ſemi. Hewak njeby k wuſtracźu było. Tuž jeno na to hladaj, ſo ſe ſuſodami po możnoſći derje ſtejiſch.

Nėkotrežkuli ſkhowane durcźka, kotrež ſnadź jeno liſtowy, njecźerr abo druhy, kotiſ léta dołho hižo do dworа khodźa, ſtaja, ſu jenož k tomu, ſo na najtróſchim puczu k ſuſodej ſkocźiſch. Wjele rjeńſcho je na ſpwěcźe, hdyž ſo ſuſodźa ſnjeſu. Kaž hižo prajach, pſchiſtdu pady we žiwjenju, ſo jeho trjebaſch, chźeſch-li khore ſkocźo ſbéhnjecź, ſtudniju ſ cźeźkim kamjenjom pſchikrycź, młode konje pſchahacź. A kak husto žej nėſchto k ſuſodej poſchcźicź dźeſch. Teź bjeſ toho, ſo ſo jemu ſ zyka ſchto praji. Haj, ſtawa ſo, ſo poſchcźene wězy ſamo wrěcźo njedóſtanje. To bej muſłiſch, ſo maſch wſcho ſam, ſo ſuſoda njetrjebaſch. Smorje, tomu tak njeje. To bej poſchcźiſch kóbr k wotwaſenju ſwini, knežne bróny, juchowy ſud, rěbłowany wós k wumėnjenju. A bynjej kuſt wolija było na woparjenu ruku. To cźi ſkotu bźiſch. Woſtrjedź dźěła ſtónczinje ſo maſchina abo nėſchto druhe, ſchtoż ni a tebi nicźo ſo bnydom ſcźinicź njebydźi. Tola trjebaſch to muſnje dale. Abo na nowych ſnjach chźeſch pſchi njewėſtym wjedrje poſledni ſnop ſ hiſchcźe pod ſudze mėcź. Wotkładźenje treje dołho a mjes tym móże tu njewjedro bycź... Tuž ſo nakładźeny wós tak dołho pod kólnju ſtorcźi. Ale hdźe ſem dóſtaniſch druhi? Dźeſch k ſuſodej. Pola njeho na dworze ſteji rěbłowany próżdny. Tuž cźi pożcźi. Trjebaſch nahle pjenjeſy. Hakle ſa jutſiſchim je dóſtanjeſch. Wo ſuſodźe wěſch, ſo je ſa wożerawſchim woka pſchedał a ma. Druhi raz je ſaſy nawopak. Haj, nėchtóſkuli njewě, ſchto je winojte, hdyž ruka ruku myje, hdyž ſu bej ſuſodźa k pomocy a jedyn ſa druheho ſteja. Wėſo, hdyž njeby tak było, by dyrbjało teź hicź. Kaž dźe praju, to je jumu tak rjenje na ſpwěcźe, hdyž ſo ſuſodźa roſenja.

Druhdy wſchak žej zaneje radoj njewėſch abo by rad roſſuſ a měnjenje druheho ſłyſchał, hacź by to tak abo tak činił. Tohodla njetrjebaſch žam na hłowu dryjeny a ſuſod žadyn ſpwěta mudry bycź. Alle dobreje rady abo nėkajſeho poſtiwa móża bej ſuſodźa wotpowėdnje dacź. Sźuła je tajſe dopowėdanje a wumėnjenje mysliczkow a naſhonjenjow wjele winojte a hódne. To cźi ſuſodaj pſchi ſahrodźy zyły cźaſ hromadźe ſtejitaj. Niż, ſo byſchtaj žej po žonjazym waſchnju wſchě wjeſne a dalſche nowinki a

Masarykowe pućowanje přez žiwjenje.

(Pokračowanje.)

Je jaſno, ſo ſtaraſche ſo wobrocźiſcź ſkedźbliwoſcź policije na wopaczny cźěſ, ſo byſchtaj žej cźim bjeſſtraſchniſcho mohłoj po pokaſanem puczu podawacź potajne powėſcźe.

„Revolucijina propaganda, roſwita a roſcherjena wot ſchwizarſkich Cźechow pod wjedźenjom Maſarykowym, dotupi ſtónczinje tak daloko, ſo ſchwizarſka ſwjaſkowa rada w tom ſpóſna, ſo ſo njeſmjeſe ſe neutralnymi ſapſchijecźemi a ſakrocźi pſcheźiwo tajſej dźeławoſći“ — roſpravja dale k. k. policija. Po roſtuđjenju ſchwizarſkeho ſwjaſkowego knježerſtwa ſ 1. ſmėjnika 1915, kotrehož „kdźbnoſcź bu pſchecźelſcźy wot krjeſchnych mozow na pſcheradniſke cźinki“ ſłoſena, dyrbjachu ſo wſchitzy cźi zuſmjeju, kotiſ njemějachu pſchiſłuſchnych legitimowazych liſcźinow, abo mėjachu liſcźiny, kotrychž płacźiwoſcź bě ſaſchła, pola krajnych politiſkich hamtow ſamołwjecź. Jich dalſche pſchebywanje we Schwizy ſaležeſche na ſapołożenju 1500 frankow kauzije. Na tónzu julija pſchińdże wſchitkim cźeſtim towarſtwam roſſudk ſwjaſkoweho knježerſtwa, po kotremž kóždy hoſpodar, wobdźeli-li ſo dale pſchi pſcheźiworakuſkej propagandźe, budże je Schwizy wupokaſany — kaž ſo to poſdźiſcho też drej. Sſychzrawje ſia — njedźiwajo ſrutcho protеſta naſcheho pſcheźela poſł. Chapuiſata we ſwjaſkowej radźe.

Ale Maſaryk wėſcźe ani ſa mjeſami nihdy njepſchekrocźi mjeſy, wot ſckonja pſchipuſcźcźene, teje ſemje, we kotrejž pſchebywacźe. We žiwojim prėnim poſełſtwje wupraji ſo na žwjatoczne waſchnje: „Wot ſwjaſkarjow njejſmy ani krejzarja brali ani ſa zyły cźaſ njejſmy jenicźeje njewėrnoſće pſcheźiwo ſwojim njepſcheźelam ſnjewuźili, ani jenoje ſ tuch tak mjenowanych diplomatiſkich pſchełle-

ſ tuch tak mjenowanych diplomatiſkich pſchełle-

panoſcźow. Tajſi cźeſtmy politiſki boj, tak cźeſtna revolucija, to ſmėnu rjez, je lėdy hdy była pſchewjedźena.“

A tak ma ſo w jeho pſchebywdleniu ſe Jenewy do Parisa, kotrež bórſy na to ſcźehowaſche, ſterje widźecź pſchiſrdne pokračowanje dźěła we zuſbje, we wſchitzich krajach ſwjaſkarjow, dyžli wuſłėdk ſakſanija Schwizarſkeho knježerſtwa.

Potom: Maſaryk a jeho pſchecźeljo tola wědźachu, ſo ſu na ſchwizarſkej pódźe, ſ Rakuſkeje a Němſkeje lohko pſchiſtupneje, wobſtajnje wobdawani wot polizajſkich agentow. Maſaryk je tola hiſchcźe 24. naſpomnika ſ Lauſanne žiwojej mandźelſkej dopiſnizu napiſał, kotruž wona wėſo dóſtała nieje, dokeł je ju zenſura, ſo wė, ſebrała, tole jendźelſki: „Tu w Schwizy je nėſchto agentow rakuſkeje policije. Snaju jich wſchitkich a my ſo jich hladamy. Njeſtaramy ſo bėle wo jich hłupoſce.“

Cźeſcha dźěłachu cźim wobhladniwiſcho. Kruh Maſarykowych žobudźěłacźerjow ſo wocźiſcźi a powėdawoſcź njeſaſwjeceźnych wopſcheſta.

Sſchzrawa poczа iwdawacź w Annemaſſe, maſem to měſtaczki, nėhdże hodźinku ſ elektriſkej dróhu wot Jenewy ſdalenem, ale na franzowiſkej ſemi leżazem, hdźež rakuſke agencji hižo njeſmėdźachu dwójzy ſa nėbaž cźakopiſ „Cźeſkoſłowenſka ſamoſtatnoſcź“, kotrehož prėnje cźiſło wuidźe 22. žnjenja 1915. Sa nim ſaſo ſtojeſche Maſaryk, kotryž do prėnjeho cźiſła napiſa naſtawk „Jendźelſka, Rakuſka a Sſkowjenſko.

Parižej Cźeſcha mějachu wėſo hižo wot 15. wulkeho róžka 1915 žiwoj połměſačnik „L'indépendenze tchèque“, wuthadźaſzy w Pariſu pod redakciju Cźkalowou. S hłownym žobudźěłacźerjom běſche Denis, kaj tohorunja we druhim dwuthjeniſku: „La Nation Tcheque“, kotrehož prėnje cźiſło wuidźe 1. meje 1915.

„L'indépendenze tcheque“ pſchendże w tónz augusta 1915 w naſpomnjeny cźėſti liſt toho ſamoſtneho mjena, rosmnożenu jenoż po ponurjenju revolucijoneho cźėſkeho pro-

gramta wo ſłowcźko „ſłowenſka“, potajkim „Cźeſkoſłowenſka ſamoſtatnoſcź“.

Alle zyły wójnſki pſchetra jenoż revue: „La Nation Tcheque“ (Narod cźeſki), kotraž wupjelniwſchi w najwjetſchej měrje ſwoje informatiwne póſłanje, ſaſdże hatle ſ końzom léta 1919. W njej je teź wobſtajenу wulki kruch Maſarykowoho dźěła.

S połjanjſkeje roſpravy můjenу žebi teź wubracź, ſo běchu tehdom w zuſbje ti wulke cźeſke ſtroniſcha.

1. Tak mjenowana Maſarykowa ſtrona republikanſka, kotraž wužiwaſche moralneje podpjery franzowiſkeho knježerſtwa (ale materielneje nihdy niz, kaž k.k. agent teź wudawaſche; pjenježne žrėdźi poſſcźowachu naſchi amerikanſzy krajenjo). Potom ſtoja ſa njej pſchedewſchem wſchitke ſozialize-demokratiſke ſahraniczne towarſtwa.

Strona na nahładne pjenježne žrėdźi a je nimo toho podpjerowana wot franzowſkeho liſta „La Nation Tcheque“, kotryž roſeſyła ko darmo wſchitkim politikarjam ſwjaſkarjow. S hłownym ſamėrom ſtrony je ſarjadowanje cźeſkoſłowenſkeje republiki ſe ſemjow Cźech, Morawy a Schlehyſkeje a ſe ſłowakiſkeho dźěła Wuherſkeje; je najbłyſniſcha a ma najwjetſicheho wliwa.

Wo druhej ſtronje — t. m. Koniczkoweje, ruſſofiłkeje, mėjiſy wotmyſłenje, ſ naſchich wužiwobdźenych ſemjow kraloviſtwo pod ruſſiſkim prynzom ſarjadowacź a wo tſerjej, tak mjenowanej anglo-amerikanſkej, Kopezkeho, kotraž je pjecza ſaſo kandidowaka anglikeho prynza, — wo tutych naſpomnju jenoż dla wužmėtlenja ſituazije, w kotrejž bėſche Maſaryk nuſowany dźěłacź. Agencja ſwėźeſchu, ſo wuradźowanja wſchitkich tſjoch ſtronſkich ſo hacź dotal ſtawachu ſhromadnje, ale pſchewidźachu teź hižo, ſo republikanſka Maſarykowa ſtrona ſo ſ kraloviſkej ruſſofiłſkej roſſthadża a dyrbi ſo roſeſnacź.

(Pokračowanje.)

Nowy pohódnostny zakoń

(Aufwertungsgesetz stupi nětko do mocy).

I. Schto so pohódnosći.

Po § 1 žadanki, kotrejž do 14. februara 1924 na někajke prawo so stoji a so wobrinowach abo w druhich wjazy njepłaćiwych pjenjesach (na pł. tolerjach) tukrajneje měny (Währung) wupłaćić maja, je-li je jich wothódnosćenje potrjechiło. To njepłaći, je-li sbywaza słota hódnosć wotmyślene pohódnosćenje dosahe abo pschekroći. Je-li je pohódnosćenje pśches wožebity zakoń sarjadowane, njepowćahuja so pschedpśima tutoho zakonja na to. S tym njeje śi ćerpe nusowe dawkowe sarjadowanje měnjene, kiž je pśches tutón zakonarumane, ale wobstejace zakonje sa wožebite praschenja.

Tajke žadanki su: hypotheka, dołh na wšelěinu (Grundschulden), rentowy dołh, realne cežeje (Reallasten), kódźne a żeleźniske rukowańske prawa (Schiffs- und Bahnpfandrechte), industrialne dołžne listy a podobne dołžne sapisanki, rukowańske listy (Pfandbriefe)'a podobne dołžne sapisanki druzstwow, sjawneho prawa a podobnych spolkow (Körperschaften) jako mějićelej hospodarskich wobkhodow, potajkim na pśch. dołženki měšćanskich nadrólnych żeleznicow, nalutowanki w nalutowańach, ale jenož w sjawnych na pśch. w měšćanskich a prowinzialnych, žadanja se sawěsćenja a druhe. Pod kapitlom „druhe" je wuprajene, so wschě druhe, s wuwsaćom mjenowanych, so po powschitkownych postajenjach, t. r. statneho prawa so pohódnosća, potajkim po wérje a źwérje. Jenož samožne załožki (Vermögensanlagen), bynjej do horjeka naspomnjeneho njeśluchaju, podleja zakonjej. Wošebiśe je prajene, so śćehowaze załožki jako samóžne so smyślu zakonja njepłaćeja, potajkim so po statnym prawje požudźuja a pśched porjadny sud śluśeja:

Žadanki s druzśtwow, wucźinjenja pśchi pschewostajenju kubłow, rozrećenja mjes herbami a pśchiwuznymi, podpjery, tak dałeko hać njeśu pśches hypotheki sarjadowane, so wospjetowaze žadanki jako śćěhnk wotrunanja atd. S tym njeśu wschě žadanki wucerpane, kotrejž móže wschitke zakonja so pohódnosćiś, dokeł so njón njepadnu. Wschitke, schtož samožna załožba (Vermögensanlage) njeje, so po wérje a źwérje pohódnosći. Němkostatny sud (w Lipsku) je hakle njedawno so wuprajił, so to wot jenotliweho pada wotwisnuje. Dwělomne je to druhdy pśchi požeżontkach. Hdyž dobrenu pśchećeleź 20 hriwnow połoži, dha to žana samožna załožba njeje. Když pak śej něchto wjetschu kummu połoži, ji njej dźěła a na dźěśchi cźaś so njeśmě wupowědźiś, hdyž je dań a wróćenje krucze posłajene, dha drje so tu wo samožnu załožbu jedna.

II. Kak so pohódnosća?

Po wšěstich přirjenitelnych załožadach słoteje hódnosće. Jako tajki płaćeja fakładne pjenjezy (Nennbetrag), hdyž je wěrićeł śwoje prawo na nje do 1. januara 1918 dospeł (niz, hdy je sa dołžnika nastało). Na pśchikład: Ma-li něchtó 100 hrivnow wot 1. haprleje 1917 žadaś, dha je słota hódnosć 100 hrivnow. Pśchi posdźischich žadanjach so słota hódnosć po wěstych załožadach wobliži. Sa to ma sakoń śwoju tabellu. Pśchi žadanjach, kotrejž su po 13. februaru 1924 nastałe, so wot wobliczenja po słotej hódnosći wothladuje. (14. februara 1924 sastupi śćerpe nusowe dawkowe sarjadowanje do skutka.)

Schlóž je śwoje prawo sdźěźił (herbowak) abo so dla herbitwa a wobsedźenstwa rozrećał (mjes mužom a žonu), abo domjazu nadobu wot starischeju dóstał — hnadź hižo dopředka dźiwajo na posdźiśiche herbitwe, abo zyte samóženje pschewsał, tu liźi cźaś pschewsaća. Tołame płaćił wot darowanki (Schenkung). Tu žu pady, pśchi kotrychž śej wěrićeł cźaś śwojeho pschedchódnika pśchiliczićeź hyšć, wo wjele powjetśchene. Praktiske žu pady, hdyž starschi śwojim dźěścom hypotheki wotsjupichu, so bychu śej mohłe domjazu nadobu kupiś, abo dźěścom to darichu.

Prozentna žada je pśchi pohódnosćenju jenotliwych žadanjow wscheraka. Powschitkownje płaći 25 prozentow, pśchi industrialnych dołżnych listach 15%, pśchi wěstych padach dobytkny pśchirazk wot 10%, pśchi nalutowanjach s najmjeńscha 12½%. Pola druhich nieje niczo wěste postajene, dokeł ma so najprjódy samóźenje dołżnika pśches jenoho dowérnika postajiś a pohódnosćiś. Pola bankow niczo. Statne pożeżonki njepadnu pod tutón zakoń a žu pśches wožebity zakoń sarjadowane. Hać běsche normalna žadźba 15%.

III. Jenotlive dołżenki.

Hypotheki.

Rosdźěl mjes hypotheku a wožobinskim žadanjom wobsteji dale. Hypotheki so po prawidle s 25% pohódnosća (prjedy 15%). Jako dźeń pschewjasća płaći datum, hdyž je do hypotheckich knihi sapisane, abo je-li ju něchtó wotstupił, dźeń wotstupjenja. Mějićel hypotheki móże pśchi jara cźeśćich padach žej žadaś, so so pohódnosćenje wo 10% sniži, je-li to hać do 1. haprleje 1926 namjetuje a cźežotu dopokasa.

Jara ważne žu postajenja wo naspjet-skutkowanju (Rückwirkung) pohódnosćenja. Je-li je so dołh s wothódnosćenymi pjenjesmi hižo wotpłaćił, tohodla so pohódnosći, je-li śej wěrićeł śwoje prawo s wumĕnjenjom směšćił. Potom so tež hypotheka pohódnosći, hewak niz. Pohódnosćenje je wusamknjene, je-li je so wěrićeł s wobstrucźenym podpismom abo na druhe waschnje śwojeho prawa wsdał. Tola doźaha, hdyž je śwoju njespokojnosć pśchi wróćopłaćenju wuprajił a to dopokasaś móże.

Ważne je tež postajenje § 15. Je wěrićeł w cźasu wot 15. junija 1922 hać 14. februara 1924 pjenjezy brał, dha so jemu pohódnosćenja, tež tehdom, hdyž je wěrićeł bjese wumĕnjenjow pśchiwsał je. Žadanje pohódnosćenja na hižo wuplaćene hypotheki ma so hać do 1. januara na pśchihódnym měsece namjetowaś. Je wěrićeł śwoju hypotheku na druheho wotstupił a pjenjezy po abo do 14. junija 1922 pod wumĕnjenjom pśchiwsał, dha so jemu tež pohódnosćena.

S nowasapiżanje wuschmórnjenych hypothekow stawa so po śtarym rjedźe. Wotpłaćenje kapitala njemóże wěrićeł do 1. januara 1932 śej žadaś, dołžnik pak ma prawo, jón pśchi tśi měśaczným wupowědźenjom prjedy wróćiś. Nowy je sćěhowazy pśchidawk: Pschedpśima w sakonjach, wustawkach a wucźinjenjach, kotrejž pśchi wozebitych padach dołžasne wróćenje dołha žadaja, su njeplaćiwe. Do toho śluscha bjes dwĕla postajenje, so, hdyž dołžnik śwoju dań porjadnje njeplaćił, hnydom zyły kapital so wuplaćićeź ma. Pśchi hubjenym hospodarskim połoženju dołžnika może pohódnosćenje něšto wotplaćenje dołha po dźelbach dowolićeź, tola dyrbi potom hać do 1. januara 1938 wotrunany byś. To ma so hać do 1. januara 1927 namjetowaś. Pśchi tym móże so dań hižo wot 1930 postajeś. Teź wěrićeł ma prawo, je-li jeho hospodarske wobstejnosće tajke su, śej prjedy wróćenje śwojich pjenjes žadaś a ma so hać do 1. haprleje 1926 namjetowaś (t. r. je-li to dołžnik móże.)

Dań ma so wot pohódnosćeneho kapitala (śwjetscha 25%) wot 1. januara 1925 sapy płaćeś a to nap rěnje schtwórćeltko 1925 1,2% (1. 4.), wot 1. julija 2,5%, wot 1. januara 1926 3% a wot 1. januara 1928 5%. Je-li so dołžnikej na wotplaćenje cźaka po 1932, potom ma wyschschu dań płaćiś.

Hdyž je pśches wožebity zakoń sarjadowane, njepowćahuja so pschedpśima tutoho zakonja na to. S tym njeje śi ćerpe nusowe dawkowe sarjadowanje měnjene, kiž je pśches tutón zakonarumane, ale wobstejace zakonje sa wožebite praschenja.

Tajke žadanki su: hypotheka, dołh na wšelěinu (Grundschulden), rentowy dołh, realne cežeje (Reallasten), kódźne a żeleźniske rukowańske prawa (Schiffs- und Bahnpfandrechte), industrialne dołžne listy a podobne dołžne sapisanki, rukowańske listy (Pfandbriefe)'a podobne dołžne sapisanki druzśtwow, sjawneho prawa a podobnych spolkow (Körperschaften) jako mějićelej hospodarskich wobkhodow, potajkim na pśch. dołženki měšćanskich nadrólnych żeleznicow, nalutowanki w nalutowańach, ale jenož w sjawnych na pśch. w měšćanskich a provinzialnych, žadanja se sawěsćenja a druhe. Pod kapitlom „druhe" je wuprajene, so wschě druhe, s wuwsaćom mjenowanych, so po powschitkownych postajenjach, t. r. statneho prawa so pohódnosća, potajkim po wérje a źwérje. Jenož samožne załožki (Vermögensanlagen), bynjej do horjeka naspomnjeneho njeśluchaju, podleja zakonjej. Wošebiśe je prajene, so śćěhowaze załožki jako samóžne so smyślu zakonja njepłaćeja, potajkim so po statnym prawje požudźuja a pśched porjadny sud śluśeja:

Žadanki s druzśtwow, wucźinjenja pśchi pschewostajenju kubłow, rozrećenja mjes herbami a pśchiwuznymi, podpjery, tak dałeko hać njeśu pśches hypotheki sarjadowane, so wospjetowaze žadanki jako śćěhnk wotrunanja atd. S tym njeśu wschě žadanki wucerpane, kotrejž móże wschitke zakonja so pohódnosćiś, dokeł so njón njepadnu. Wschitke, schtož samožna załožba (Vermögensanlage) njeje, so po wérje a źwérje pohódnosći. Němkostatny sud (w Lipsku) je hakle njedawno so wuprajił, so to wot jenotliweho pada wotwisnuje. Dwělomne je to druhdy pśchi požeżontkach. Hdyž dobrenu pśchećeleź 20 hrivnow połoži, dha to žana samožna załožba njeje. Když pak śej něchto wjetschu kummu połoži, ji njej dźěła a na dźěśchi cźaś so njeśmě wupowědźiś, hdyž je dań a wróćenje krucze posłajene, dha drje so tu wo samožnu załožbu jedna.

II. Kak so pohódnosća?

Po wšěstich přirjenitelnych załožadach słoteje hódnosće. Jako tajki płaćeja fakładne pjenjezy (Nennbetrag), hdyž je wěrićeł śwoje prawo na nje do 1. januara 1918 dospeł (niz, hdy je sa dołžnika nastało). Na pśchikład: Ma-li něchtó 100 hrivnow wot 1. haprleje 1917 žadaś, dha je słota hódnosć 100 hrivnow. Pśchi posdźischich žadanjach so słota hódnosć po wěstych załožadach wobliži. Sa to ma sakoń śwoju tabellu. Pśchi žadanjach, kotrejž su po 13. februaru 1924 nastałe, so wot wobliczenja po słotej hódnosći wothladuje. (14. februara 1924 sastupi śćerpe nusowe dawkowe sarjadowanje do skutka.)

Schlóž je śwoje prawo sdźěźił (herbowak) abo so dla herbitwa a wobsedźenstwa rozrećał (mjes mužom a žonu), abo domjazu nadobu wot starischeju dóstał — hnadź hižo dopředka dźiwajo na posdźiśiche herbitwe, abo zyte samóženje pschewsał, tu liźi cźaś pschewsaća. Tołame płaćił wot darowanki (Schenkung). Tu žu pady, pśchi kotrychž śej wěrićeł cźaś śwojeho pschedchódnika pśchiliczićeź hyšć, wo wjele powjetśchene. Praktiske žu pady, hdyž starschi śwojim dźěścom hypotheki wotsjupichu, so bychu śej mohłe domjazu nadobu kupiś, abo dźěścom to darichu.

Prozentna žada je pśchi pohódnosćenju jenotliwych žadanjow wscheraka. Powschitkownje płaći 25 prozentow, pśchi industrialnych dołżnych listach 15%, pśchi wěstych padach dobytkny pśchirazk wot 10%, pśchi nalutowanjach s najmjeńscha 12½%. Pola druhich nieje niczo wěste postajene, dokeł ma so najprjódy samóźenje dołżnika pśches jenoho dowérnika postajiś a pohódnosćiś. Pola bankow niczo. Statne pożeżonki njepadnu pod tutón zakoń a žu pśches wožebity zakoń sarjadowane. Hać běsche normalna žadźba 15%.

III. Jenotlive dołżenki.

Hypotheki.

Rosdźěl mjes hypotheku a wožobinskim žadanjom wobsteji dale. Hypotheki so po prawidle s 25% pohódnosća (prjedy 15%). Jako dźeń pschewsaća płaći datum, hdyž je do hypotheckich knihi sapisane, abo je-li ju něchtó wotstupił, dźeń wotstupjenja. Mějićel hypotheki móże pśchi jara cźeśćich padach žej žadaś, so so pohódnosćenje wo 10% sniži, je-li to hać do 1. haprleje 1926 namjetuje a cźežotu dopokasa.

Jara ważne žu postajenja wo naspjet-skutkowanju (Rückwirkung) pohódnosćenja. Je-li je so dołh s wothódnosćenymi pjenjesmi hižo wotpłaćił, tohodla so pohódnosći, je-li śej wěrićeł śwoje prawo s wumĕnjenjom směšćił. Potom so tež hypotheka pohódnosći, hewak niz. Pohódnosćenje je wusamknjene, je-li je so wěrićeł s wobstrucźenym podpismom abo na druhe waschnje śwojeho prawa wsdał. Tola doźaha, hdyž je śwoju njespokojnosć pśchi wróćopłaćenju wuprajił a to dopokasaś móże.

Ważne je tež postajenje § 15. Je wěrićeł w cźasu wot 15. junija 1922 hać 14. februara 1924 pjenjezy brał, dha so jemu pohódnosćenja, tež tehdom, hdyž je wěrićeł bjese wumĕnjenjow pśchiwsał je. Žadanje pohódnosćenja na hižo wuplaćene hypotheki ma so hać do 1. januara na pśchihódnym měsece namjetowaś. Je wěrićeł śwoju hypotheku na druheho wotstupił a pjenjezy po abo do 14. junija 1922 pod wumĕnjenjom pśchiwsał, dha so jemu tež pohódnosćena.

S nowasapiżanje wuschmórnjenych hypothekow stawa so po śtarym rjedźe. Wotpłaćenje kapitala njemóże wěrićeł do 1. januara 1932 śej žadaś, dołžnik pak ma prawo, jón pśchi tśi měśaczným wupowědźenjom prjedy wróćiś. Nowy je sćěhowazy pśchidawk: Pschedpśima w sakonjach, wustawkach a wucźinjenjach, kotrejž pśchi wozebitych padach dołžasne wróćenje dołha žadaja, su njeplaćiwe. Do toho śluscha bjes dwĕla postajenje, so, hdyž dołžnik śwoju dań porjadnje njeplaćił, hnydom zyły kapital so wuplaćićeź ma. Pśchi hubjenym hospodarskim połoženju dołžnika może pohódnosćenje něšto wotplaćenje dołha po dźelbach dowolićeź, tola dyrbi potom hać do 1. januara 1938 wotrunany byś. To ma so hać do 1. januara 1927 namjetowaś. Pśchi tym móże so dań hižo wot 1930 postajeś. Teź wěrićeł ma prawo, je-li jeho hospodarske wobstejnosće tajke su, śej prjedy wróćenje śwojich pjenjes žadaś a ma so hać do 1. haprleje 1926 namjetowaś (t. r. je-li to dołžnik móże.)

Dań ma so wot pohódnosćeneho kapitala (śwjetscha 25%) wot 1. januara 1925 sapy płaćeś a to nap rěnje schtwórćeltko 1925 1,2% (1. 4.), wot 1. julija 2,5%, wot 1. januara 1926 3% a wot 1. januara 1928 5%. Je-li so dołžnikej na wotplaćenje cźaka po 1932, potom ma wyschschu dań płaćiś.

Cyrkwinske powjesće.

S Budyšćina. W Pětrowskej zyrkwi ma 7. njedźelu po św. Trojizu farar Berg rano ½8 hodźin předowanje, pschihódnu w 12 hodź. ma farar Menda předowanje.

W Marijnej-Marćinej zyrkwi ma rano we 8 hodź. farar Menda spowědź a św. wotkazanje a dop. w 9 hodź. předowanje. — Sbĕrka k położenju muzy w šamžnej wosadźe.

Sstrjedu popołdnju ¾3 hodźin w Pětrowskej zyrkwi modlerska hodźina sa njedźelnicźe.

Tydźelske sastojnstwo na wětrowskej zyrkwi farar Menda a w Marijnej-Marćinej zyrkwi farar Berg.

Se Sćepeju. 7. njedź. po św. Trojizu rano ½8 hodźin herbitwa spowědź, w 9 hodź. herbitwa a ¾11 hodźin němska Boża hłužba. Sbĕrka za schlez. provinzialnu mjsiju jónstseje pomozy. — Sśmjertny khĕrluch so śpéwa za njebo Hanža Maluschku z Brěžowki.

Solmangan abo kukirol?

Jungdo pśched rosśudom.

W nowinje „Welt am Montag" pisa dr. Frosch sajimawy nastawk, kotryž chcemy naschim cźitarjam tu podaś. Wón pisa:

„Młodoněmski rjad" widźi śwój nadawk we wojowanju pschećiwo „wójnskej ćji." K pschejwjedźenju tajkich nadawkow su pjenjezy trĕbne. Dokeł pak patriotiśjo horjenzy je žebje mało finanznych talentow wobhedźa, je jara dźakowniše, so jim pschekłepani wobkhodnizy na pomoz pśchindu a wuće pokazuju, kak móhła so wójnska kasa pjelnić.

Jako tajki dobrowóźeł sa „Jungdo" wupokasa so Solmangan (druźtwo se samjesowanym wukhowanjom). Wón je s tutym wótcźinskim swjatkom so swjasał. Solmangan dawa Jungdo 20 prozentow wschĕch dochodow, kotrejž je s pomozu Jungdo nabył. Hać je tutón wotmyślł so něšto krucze pschejwjedł, njewém. Na kóždy pad pak je general v. Nathusius tutón namjet lubje witał a nadźiju wuprajił, „so wschitcy młodźenzojo bjes wuwsaća wscho móžne cźiniś budu, so by fond nabłudnu wuspjeśnosć dosahł." To budźe so hodźiś dosp ęć, hdyž tóždy Młodonnz rucźe po pschećeju firmy a „w sajtmje ludoweje śtrowoty" jedyn pakśik Solmangana sa 14-dnjowski kuru w płacźisnje 1,50 hr. skasa."

Njedźwélnju wo tym, so budu sobustawy „Jungdo" tuto namołwjenje wobkhedźowaś a k lépschemu wótzneho raka Solmangan nałožowaś. Mam pak śwoje wobmyślenja. Preparat pomha bóle pschi chorosćach starych knjesow a knjenjow. A tohodla by mudrischo było, jón wobstarnym Hindenburkowym wolerjam a wolerkam podawaś. Ale jwatej Jungdo pschibśuscheja, tak dałeko hać je mi znate, jwjetscha młodźi ludźo, žamo wjele njesrałzow a njewóźu śej tohodla myślićeź, so měše so pola tych hižo symptomy (pokazy) starobdy jewiź. Schto dyrbi potom tón s lékarstwom sapocźinaś, hdyž trĕbnu chorosć nima? Tuž je mudrischo, hnydom z y k u sumu tutomu fondej t wojowanju napschećeo wójnstej kži direktnje pschiwobroćeś, niz hakle po rospucźach.

S tutoho wobmyślenja bych Jungdo porucził, Solmangan-tyšt so wsdaś a radscho dowuśkeho śwjatka s Kukirol-tworunjemi stupiś. Tu teźi wulka ideja, kotraj młodonĕnzam sferje so runja. Njerĕkeji s tódeho Kukirol-nawĕschtka toźame žylne powdanje, kaž je śwjedejśtich rekonvalescentow a pohódnow pschewjedźe, njebudu tajzy falowaś, kotśiž maja pucharje a kurjaze woka na nohach. Wo nohazym potu njechcam s zyła rĕcźeś — tón so pola komisa, tiž je waž ideal, žam rosumi.

Dźećiśklovinstwo w dalokich raśnich statach.

Pśched nĕkotrymi njedźelami bésche w Barlinje wustajeńca domjazeho dźeła. Na wustajeńcy pokatkowasche so teź saźo ras na nimoměry nisku mźdu a śaptacźenje domjazych dźĕśacerjow. Njech žu tež pola nas w Němśej a druhich europiśkich statach srudne wobstejnosće, tak mamy so tola hśischze troschku lépje, hać w nĕkotrych aśiśkich krajach. Djenża dżu tu jedyn pśchikład pschinjeśeś: najmózniścheho a najžywiśniścheho kraja, t Chiny. Londonski śpitzwarśeł jednych Barlinskich nowin powe śwojim nowinam śćěhowaze wo schtkovinśtwje w Schanghaju w Chinskej. W domje jednoho Chineśeho kowarja njenamakachu po mjenje hać 31 dźĕśi w starobje 12—15 lĕt, kiž bĕchu so rubike a sa 10 schillingow jenomu kowarjej pśchedake. Njeśbožowne dźĕśi dyrbjachu wo dnjo a w nozy dźĕłaś, hewak jich se żelźiwym żelesom krjudowachu abo sa ruczne wynći na śćěnu powĕśchachu. Dwójśy sa dźeń dóstachu horśtku raźża.

Tuta surowosć pak stanje žo w industriji dźeń wote dnja. W Chinskich pschistawach, pschedze wschĕm we tych, kiž su we wukrajnych rukach a hdyž su wukrajniźy śwoje fabriki natwarili, knjeża najsrudnśiche wobstejnosće. Pschede wschĕm w pschedźĕrnjach je najhórje. Tam płaćeji hischcze to, schtož psched wjazy hać to lĕtami Jendźelśki wobśožeśche. Schśićź lĕt a starśche dźĕśacźe dźĕłachu w podkopkach a fabrikach dwanaće hać do schźĕnaće hodźinow wschĕdnje.

Wo wobstejnosćach w Schanghaju industrijowych dźĕłach pišaśche Agatha Harrison hižo w nowembru lĕta 1923 w amerikanskim cźaśopiśu „The Work Tomorrow", schtož bésche se śwojimaj wocźomaj widźała: „Napohlad, kiž je w tamnych fabrikach wot popołdnja 6 hodź. abo popołdnja kóždeho dnja cźi posćićeź, je haŕba. Schtóż dże žo wo jcźĕkowskich nózneho dźeła, wo dołhim dźĕłanśtim cźasu dźĕśćowskeho dźeła pschećiwdźeśćeź, ma w tutych cźasach rajśćipschu ljepśiu njeźeź. Stejśich-li pschi nutskhodże jeneje fabriki a wobkhedźujeśi dźĕło khwatazych nózných dźĕłacerjow, mjes kotrymiž je wulki dźĕł dźĕśći nije 14 lĕt, tak dyrbiśch fatamacź, so móże žo taśke nĕchto hśischze w lĕtu 1923 stacź." Spitzowacźel wopyta wulku pschedsĕźenju we 3 hodź. rano. Napohlad bésche njesapomnity. Wjele muži, žonow a dźĕśći bĕ śpar pschekwapił, powĕźr bésche we sadużenjenju, zyroby bĕchu w próśche a w njerodze. Mjes dwĕmaj maśchinomaj leźeśche dźĕśco na semi śpizy. Na druhi dźeń pišaśu nowiny, so je w šamžnej fabrizy maschina jene dźĕśco hrabła a śmjatła. Krótka powĕśeź, ale zyle po tamnischich wobstejnosćach.

W pośledních měśaźach je nĕtko jena pruhowanśka kommišija tamne wobśtejnosće pschepytowała. Po jeje pschepytowanju dźeła w tamnischich fabrikach 22 500 dźĕśći, kiž njeśu hischcze 12 lĕt śtare. Dźĕłanśtí cźaś je powschitkowinje 12 hodźin i hodźinśkej pschestanku. Dźĕśći dyrbja i wjetscha zyły cźaś pschi dźele stacź. We wjele fabrikach dźeła žo wo dnjo a w nozy. Mśda žo jenoj ža dźĕłanśke dny płaćeji. W pschereźu njesahłuji jene dźĕśco na dźeń wjazy hać 20 śtĕbornych centow. To je po naschich pjenjesach 35 pjenjeźkow.

Wulki dźĕł dźĕśći je z kraja. Śtarschi bóstanu sa jene dźĕśco dwaj mekśikanśkej dollaraj měśaźnje. Pośrednik, kiž dźĕśći sa fabriki a pschedźerńje śastara, saśtawi nĕhdże 4 dollarow měśaźnje na jenym dźĕśeju. Wo woprawdźitoźći pak žu pomĕry hśischze hórśiche. Pschebywanje we dźĕłarńjach je śtrowocźe nanajśtrachniśiche. Temperatura je źidy dla śtajnje wókźna a cźopła. Wokna a durje žu śtajnje fawrjene. Powĕźr je ś prochom najzelnjeny. Dźe

ſkaczerjo ſu pol naſy. Cžko je zyle blede a ſwjadle. Wſchitzy dźěłaczerjo dyrbja ſo we fabrikach žiwicź. Schtož je ſwoje dźěło ſtóncził, móże hicź, hdyž chce, dyrbi pak do cžasny ſakɔ w fabrizy byćź. To woftnamjenja, ſo móža ſnoź nĕkotſi kroczeł ſ tutych rumnoſczow ſtupicź. Hdyž ſu wjeczor ſwoje dźěło dokónczili, ſwupſchestrĕja ſwoje płachty a ſpja na kaſkach a ſemi. Tak dźěkaja, jĕdza a ſpja we ſamych rumnoſczach.

Pruhowanſka kommiſija je nĕtko ſeźĕhowace polepſchowaze nanjety ſtatika: K prĕnjomu dyrbi ſo ſakaſcź, ſo dźěłaſ, kiž njeſtu hiſchcze dźěſacź lĕt, w fabrikach a druhich dźěłarnjach. Dźěłaju. Hiſchcze niz 14 lĕtne dźěłi njeſmĕja w 24 hodźinach dĕleje hacź 12 hodźin dźěłacź. Dale dyrbi kóžde dźěćo w dwĕmaj niedźelomaj junu 24 hodźinow ſa ſobu wotpoczĕwacź. A kajki wotmolwu dachu kommiſiji wſchelcke nowiny? Jedyn protest ſeźĕhowaſche ſa druhim. Wulke naſtawki hórſcha ſo, ſo ſu 22 500 dźěćom chudych ſtarſchich móżnota rubi, raſtowu ſchticzku pielnicź. Pokaſuje ſo na to, ſo ſu dźěći ſ wjeſelcho chudych kuſiſow, kiž w pſcherĕſku mĕſacznje 15 meſſinkiſch dollarow ſaſtuja, mjes tym ſo mandželſtwi ſ mĕſacz najmjenje 16 dollarow ſa ſeźiwjenje trjebaja. S toho je widźeć, ſo na hubjeńſtwo a nuſu jenoż nĕſchto mało pſchiſtupnje a ſo njebudże pſchedy kĕpje, doniž ſo doroſcźene dźěłaczerjo kĕpje njeſkaczа.

Ze ſuſodnych a dalſich kraſow.

* **Martratſtwo dźěſeja.** Powołanſka komora knjeſa ſudniſtwa III w Berlinje ſaſudźi jenu 33ſtinu knjeſkmaſku dla cžeſkeho tranjenja ſwojeho pſchihotowanego dźěſeja ł 9 mĕſazam jaſtwa. Wobſtorżena 14ſtinu hólca, kotruż bĕ ſebi ł pomoz pſchiwſala, jaſa cžeſko kſjudowaſche. Žiwjenje wobeho dźěſeja bĕ wopraſnje martraſtke.

S **Grünberga.** (S cžaſa ſkocźił.) W cžaſu na żeleznjiſtej cžarje mjes Grünbergam a Glogawu bĕ ſtebi 30 lĕtny dźěłaczeſ ſtedźo wuſmyk a pſchepſa ſebi ſtaziju, hdźeż mĕſeſche wukſtupicź. Jako hakle nĕtko pola Keſſela a Nittrizh wotucźi, ſkocźi ſ cžaha. Pſchi tym jeho cžaſ ſtrahny a jemu wobe nogy wotjĕdże.

S **Erfurta.** (S wóze ſkocźika.) Tele dny 29 lĕtna holza ſ Engelsberga ſ wóze tudomneje wulkeje zyrkwje dele ſkocźi. Žiwjenja ſyta ſtebi nohu ſkama a dyrbjachu ju hnydom do khorownje dowjeſcź. Cžohodla chžyſche ſebi žiwjenje wſacź, je njeſnate.

S **Opolna.** (Na ſkaženoſcź wumrjeł.) 15 lĕtneho ſyna tudomneho żeleznikeho ſaltojnika Fojera bĕ pſched krótkim cžaſom ſkaženy póſ ſkuſał. Wón mĕſeſche ſo we Wróſtkławju pſche ſkaženoſcź ſcheſćicź. Nan pak tomu njeſchćiwoli. Nanowy njerozumi dyrbjeſche nĕtko ſyn ſe najbolóſtniſchej ſmjerczu ſapokuſcź.

* S **Konſtanza.** Tudomny ypſchiſżaźny ſud 29ſtineho ratarja Majera ſ Königsberga ł ſmjerczi wotſudźi. Wón bĕ 22. mĕrza wobſtedźerja najeniſcheho ſwora Jana Schäfera pola Heiligenberga ſaſtrĕli. Wandželſtwa morjeneho, ſ kotrejż mĕſeſche mordaŕ dĕſchi cžaſ ſnajomſtwo, bĕ na mordaŕſtwje ſobu wina. Ju ł 10 lĕtam khłoſtanje ſakuſdźichu.

* S **Ludwigsburka.** W nozy ł ſobocze wukamachu ſo ł khłoſtańnje w Ludwigsburku pola Stuttgarta ſchtyrjo jeczi, mjes nimi tſjo „cžeżzy hólzjo“. Sajeczi bĕchu lokku tſĕchu ſaſtwa ſpjelamali a puſczichu ſo po błyſkowodach dele a cžekuchu.

S **Prahi.** Po zylym ſwĕcze ſławnje ſnaje cžeſke kuſiele ſapiżuja ł kóždym lĕtom roſcźahu wobſyt ſ wukraja. Lĕtſa je wobſyt wobeſhje wulki. Cžeſkoſłowaſkich knjeſeſtwo ſtara ſo ſ wulkotnymi pſchipraſwami ſa derjemĕcze zuſuch na żeleznjach a w kupjelach. Też pſchipławu zuſuch do Prahi pſchibĕra. Hacź dotal je wo 15 % wjeſchi dyżli loni. Hacź do kónz lĕta ho ſyła wopyſiowarjow Prahi ſe wukraja wjeſce pſches 70 000 pobĕhnje.

S **Wina.** Tu bu ſdawna pytany falſchowaŕ bankowkow a ſmĕnkow Saraga ſajaty. Saraga je wjazore tworje falſchowanych pjenjes ſarjadowaŕ, też tu, kotruż w mĕrzu 1923 wuſoĕhnychu a weſtemu Zimmannej ſłużeſche. Saraga je pod mjenom Glück też w Frankobrodże nad Mohanom pſchebywaŕ a też tam tajſte tworjenje ſakoſowaŕ.

* **Man, maſ a dźěcźo ho pſchi kupanju ſatepichu.** We Norkenſkim jĕſoru pola Stockholma w Schwedſkej ho tele dny jedyn ratař ſe ſwojej mandželſkej a ſwojim 7ſtinym ſynom kupaſche. Ratař bĕ jako dobry pluwaŕ ſnaty a bĕ hebi ſwojeho ſyna ſobu na khribjet wſaŕ a ſ nim wokolo pluwaſche. Nadobo jeho widźiſcheła ſajachu a món ſo podnuri. To widźeſche jeho mandželſka, chžyſche jeho hiſchcze jmoham wutorhnjeć. Tola paŕ dyrbjeſche też ſwój rjeſkowſki ſkutk ſe ſwojim żiwjenjom ſapłacźicź. Dwĕ jeju dalſchej dźěćeſi, 10- a 12lĕtnej holzy, bĕſchtaj ſwĕdſkaj wobžarjutomneho njeſboża.

* **Pſchepadowanje zaroweje nadoby.** W Pĕtrohrodże je ſo pſchepadowanje meblow, tapejtow a gobelinow (ſawieſchkow) ſ palaſtow zara Mikławſcha II., każ też jeho a zarineje drafty, kotreż wjazy hacź jedyn miljion ſlowjch rublow reprezentuja, ſapoczinkaŕ. Wuſpyhŕ prĕnjeho dnja wukżinjeſche 70 000 rublow. Wjele wukrajnikow ſu pſchi pſchepadowanju póbła.

* **Zakoſtna namakanka.** Dwaj neapolitaniſkej rybakaj namakaſchtaj pſchi ſwojim dźěle w Neapolſkim ſaliwje pkowazy kofr, kiž bĕſche krucże ſawrjeny. Hdyž jón wotewrjeſchtaj, wuhladaſchtaj cžeſko žónſkeje, kotraż je po policajſkim pſchepytowanju pjecza naiprjódy ze womorje hyła a ſu ju potom do kofra pokóſili, hdźež je ſo ſadubyła. Namakanka njeje ſo hacź dotal wujaſnika. Sda ſo, dźiwajo na powjaſy, ſ kotrymiż bĕſche kofr ſawjaſany, ſo je njeſkuſk na wotewrjenym morju ſo ſtał a kofr hakle po cžaſu ł brjóhej pſchipłowaŕ.

* **Kelko cžaſa trjebaſch ł wuliczenju jeneje miljiardy?** S prĕnja chżemy ſej cžaſ roſdźĕlicź. Wot 24 dźeſiſtich hodźin pſchetrjebamy na 7 hodź. ł ſpanju a 2 hodź. ł jĕdźi a wołſchehowenju. Tak ſhiwaju nam hiſchcze 15 hodźinow ł liczenju. Pichi dobrym ſpĕſchnym jaſyku móżeſch ſa minutu hacź do 140 liczicź, na jenym dniu potajkim hacź do 126 tyſacź. Po woſmich dnjach ſmy prĕni miljion dozpĕli, ſa lĕto 52 miliſionow. Milijardu dozpĕjemy ſa 7 939 dnjowy, potajkim ſa 21 lĕt a 9 mĕſazow. To je cžaſ, ſo móże dobra liczeńka mjes tym wowka a liczeŕ dźěł hyć. Tuż chżemy ſo tuteho njepſłódneho liczenja wothlĕcź.

Hospodarſki rozhlad.

Sobotu 25. julija 1925.

Wożerawſche kurſy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowſk. frank.	19,82
1 jendželſki punt	20,391	100 cžeſkoſł. krónow	12,43
100 ſchwajz. frankow	81,44	100 pólſk. markow	79,05

Efektowy wobkhod bĕ wożera na Berlinſkej burzy mĕ ſnadny. Kurſy ſo wotdrjehowachu. Nĕmſke ſtatne a wójſke wożeſonki bĕchu drje pſchi ſpoczatku derje ſtruczene. Pſchiſcho pak ſo wotdrjehowachu.

Na **produktowych** wikach pſchebohu ſo wĕſta krutoſcź. Wożka bĕ na wikach žadniſcha a kupzy dyrbjachu do powſchenja płacźiſnow ſwoſcź. Wowoſ mĕſeſche mĕrne wi-

W muzy wosta wobrót ſnadny. Kupzy ſo wotmolachu kupowacź, ſo niżiſchich płacźiſnow nadżijeſo. Zentralne płacźeńſke wożera

w Drježdżanach

pſchenicy 13.50—13.95 rożki 10.40—10.65 jecźmjenja 9.75—10.75 wowſa 12.50—13.— hr.

w Berlinje

pſchenicy 12.10—12.30 rożki 9.50—9.80 jecźmjenja 9.30—10.60 wowſa 12.40—12.75 hr.

ſchtwórtk w Kamjenzu

pſchenicy 13—13.50 rożki 10.— jecźmjenja 9.80—10.50 wowſa 12—13.— hr.

W termińowym wikowanju:

ſa julij pſchenicy 13.30 hr., rożki 10.45 hr., wowſa 9.62 hr., — ſa ſeptember 12.35—12.40 hr., rożki 10.17—10.22 hr., — 9.50 hacź 9.70 hr.

ſa oktober pſchenicy 12.— hr., rożki 10.30—10.40 hr.

Wiki **mużitkowcho** ſtotu wożera pjatk w Berlinje (Magerviehhof) Friedrichsfelde. Pſchihnali bĕchu 360 nałodych dobytkow a wyſokoſużelnych kruwow, 107 cželatkow, 11 byłkow a 13 proſdnikow. Wone płacźachu

Młode ośiſi a wyſokoſużelne kruwy:

1. rjadowanje 400—570 hr.
2. rjadowanje 280—400 hr.
3. rjadowanje 200—280 hr.

wyſokoſużelne jałowy

1. rjadowanje 250—450 hr.
2. rjadowanje 160—280 hr.

Wubrany rjany ſtót bĕ hiſchcze drożſchi. Prĕdnik 35 hacź 42 hr. po zentnarju žiweje wahi. Wiki bĕchu mĕrne. Dornjo tydźeńſchim wikam ſo płacźiſny njepſchemĕnichu.

Na pſchedań:

Kolo, mużaze, w Kulowje, na Zarowſkej dróży cžo. 26, — w Budyſchinje na Seminarſkej dróży cžo. 3III, — w Budyſchinje na Mättigowej dróży cžo. 1I.

Wóz, 2½ zolowſki, 40 a 50 zentn., Stegler w Mużakowje pſchi torhoſcheżu, — dźěłazay, w Budyſchinje na Wybatiſkej haży cžo. 8 delka na lĕwo.

Maſchinu, mlócźaju, Jan Mĕtan w Małej Nĕdźej, — pola-ża, w Budyſchinje na Lubijſkej dróży cžo. 14II.

Kachle, blinjane, w Budyſchinje na Nowych hrjebjach cžo. 3 delka.

Konjej, liſchcźokaj, brĕnjej, w Boſchczach cžo. 21, — 4 ſtarſche, w Budyſchinje na Fichtowej dróży cžo. 6.

Sſo pytaja:

Holza do domu, knježi dwór w Hornych Prußach, — **kuchina** ſeminara w Lubiju, — **Boehlowa** we Wojerezach, Drježdżańſka dróha cžo. 1.

Bohowcź, młyn we Wujeźku pola Wóſporka.

Dźĕłaczerjo, zyhelnicža w Ssalowje, — w Budyſchinje na Kamjeńnej dróży cžo. 35, — zyhelnicža w Kruſchwizy pola Mużakowa.

Dźĕłaczerki, Kartonnagenindustrie w Bĕłej Wodźe.

Holza do domu, dr. Knabowa w Nakezach, — **Rothowa** we Wojerezach, Bahnhofſtr. cžo. 43, — **Hanczkowa** w Kukowje, Budyſchſka dróha cžo. 4, — **Göthſchowa** w Bĕłej Wodźe, Budyſchſka dróha cžo. 6.

Pſekaŕſki w Budyſchinje na Połnóżnej dróży cžo. 17I.

Blidaŕſki abo wożnaŕſki, Eiſeninduſtrie w Budyſchinje na Drježdżańſkej dróży.

Pſchepadowanja:

Ssad, ſobotu 2. 7. pop. w 55 hodź. Hródk—Drježdżany, kamjeń cžo. 16, — ſobotu 25. 7. pop. 1/7 hodźin Wojerezy—Kinaſcht.

Pondźelu 27. 7. dop. 1/8 hodźin Wojerezy—Budyſchin, 1/2 kamjeń 13.5 — pondźelu 27. 7. pop. w 3 hodź. Wojerezy—Wóſſlink—Kulow, kamjeń 7.

Wutoru 28. 7. dop. 1/8 hodźin Wojezy - Ptracźezy, kamjeń 15,3.

Sſrjedu 29. 7. dop. we 8 hodź. Wujeſd—Rudej, kamjeń 4,0 — 1/2 11 hodźin Wujeſd—Vjerwald, kamjeń 3,2 — pop. w 3 hodź. Las—Bĕły Khołmz—Rohołt, kamjeń 2,8.

Wotama, njedźelu 26. 7. pſchip. w 1 hodź. na parkowej, hajkowej a kekkowej luzy. Kupzy ſeſtdu ſo na parkowej luzy we Wyſokej pola Kamjenza.

Schkrowe depeſche.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. 3/4 11 hodź.: Pſchi ſnadnych witach jara mĕrno. Tendenza: wotcźakowaza.

Dop. 3/4 12 hodź.: Każ pſched hodźinu.

Wicźne płacźiſny w Budyſchinje.

wot 25. julija 1925.

Wſchĕ płacźiſny ſo po ſtotej hriwnje ſrownuja.

Pſchedmjet		najniſcha płacźizna	najwyſch. płacźizna
Pſchenża	50 kilo	13,00	13,50
Rożka	50 „	10,50	10,75
Jecźmjeń,	50 „	11,00	11 50
„ nałymſki	50 „	9,25	9,75
Wowſ	50 „	12,50	13,50
Raps	50 „	16,00	—
Bĕrny	50 „	—	—
Ssyno	50 „	3,75	4,50
Ssłoma, ſ maſch. mlócź., praſ.	50 „	1,00	1,10
„ ſ maſch. „ ł ſajt.	50 „	1,20	1,40
„ ſ zypami mlócźena	50 „	2,20	2,60
Pſchenicźna muka, 60%	50 „	21,00	21,50
Rżana muka, 70%	50 „	17,50	18,00
Pſchenicźne wotruby	50 „	7,50	8,00
Rżane wotruby	50 „	8,30	8,60
Proſata 732 ſchtuk	1 ſcht.	17,00	33,00

(Sa lĕpſchu tworu wyſche płacźiſny.)

Drježdżańſka burſa.

Pſchenża	270-275	**bĕrnaze kruſki**	28,00-28,50
rożka	208-213	**pſchenicź. wotruby**	13,20-14.00
nałetni jecźmjeń	195-200	**rżane wotruby**	14,40-15,80
nałymſki jecźmjeń	195-215	**pſchenicźna muka**	38,00-39,50
rowoſ	250-260	**rżana muka**	32,00-34,00
cźekmjenſ bĕcźel	225-255	**woka**	28,00-29,00
rapſ	330-340	**pjeluſchki**	29,00-30,50
kukuriza (Maiz)	220-225	**hróch**	30,50-31,00
ſuche truhanczki	12-13,00	**zołtrowe truſ.**	19,00-21,00

Płacźiſny na Barliniſkich produktowych wikach.

Zito a wołiſowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, ſemjo 100 kg, płacźizny po ſtotej hriwnje.

	23 7.	22 7.		23 7.	22 7.
Pſchenża	242-246	270-275	rapſ. wołuſchki	15-16,80	15-16,60
rożka	194-198	187-192	woch. melaſa	9,75	9,75
nałet. jecźmjeń	198-212	198-212	jerabella	13-15,25	13-15,25
nał. jecźmjeń wowſ	248-255	240-255	bĕrnaze kruſki	25-26,20	32-26,20
kukuriza (Maiz)	216	—	buny	24,20,00	24,00-26
pſchenicźn. muka	33-35,50	33-35,50	woka	26-28,00	24-28,00
rżana muka	27-29,25	27-29,00	lanu wołuſchki	21-23,80	21-23,00
pſchenicź. wotr.	12-13,30	12-13,20	módre łupiny	12-13,50	12-13,00
rżane wotruby	13-13,60	13-13,50	žołte łupiny	15-16,50	15-16,50
lane wotruby	385-390	385-390	ſyno, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
hróch	25-26,50	25-26,50	ſłoma, rżana	1,00-1,40	1,00-1,40
pjeluſchki	23-26,50	23-26,50	„ pſchenicź.	1,00-1,40	1,00-1,40
			„ wowſowa	0,85-1,00	0,85-1,00
			„ jecźma	1,00-1,40	1,00-1,40

Drobnowikowanſke płacźiſny w Budyſchinje.

25. julija po hamiſkim poſtajenju.

Wſchĕ płacźiſny ſo po Kot. hriwnje ſrownuja.

Twora		najniſch. płacźizny hr.	najwyſch. płacźizny hr.
Howjaze mjaſo ſ koſcźemi	1 kg	2,40	2,50
Cźelace mjaſo	1 „	2,00	2,40
Skopjaze mjaſo	1 „	2,40	2,60
Swinjaze mjaſo	1 „	2,00	2,80
Tukrajny ſwinjazy ſchmalz	1 „	2,40	3,20
Pſchenicźna muka	1 „	0,50	0,56
Rżana muka	1 „	0,36	0,40
Khlĕb	1 „	0,33	0,35
Jedźne bĕrny	1 „	0,15	0,17
Raiſ	1 „	0,40	1,20
Hróch	1 „	0,50	0,72
Ssoki	1 „	0,80	1,20
Amerik. ſwinjazy ſchmalz	1 „	2,00	2,20
Suſchcheny połcź	1 „	2,80	3,20
Dobre mloko	1 łt.	0,26	0,28
Jedźna butra	1 kg	4,20	4,80
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	ſcht.	0,13	0,15
Jedźne buny	1 kg	0,50	0,64
Zokor drobny	1 „	—	0,76
Petrolej	1 „	—	0,36
Kamjeńne wuhlo (domj. tepj.)	1 ztr.	—	1,90
Brunnjowe briketty	1 „	—	1,15

Wicźne płacźiſny wożera	w Kamjenzu	w Lubiju
Wſchĕ po ſtotej hriwnje	ſa 1 zentn.	ſa 1 zentn.
Pſchenża	13,00—13,50	12,75—13,50
Rożka	10,00—10,20	10,25—10,75
Jecźmjeń	9.80—10,50	9,75—10,25
Wowſ	12,00—13,00	12,50—13.25
Ssyno	3,50—4,00	3,00—3,50
Ssłoma, ſ maſch. mlócź.	1,20	1,10—1,50
Ssłoma, ſ ſajlanju	1,30	
Ssłoma, ſ rufu mlócźena	—	1,80—2,00
Bĕrny, pola ralarja (nowe)	5,00—6,00	5,00—6,50
„ hacź na żeleznjoz	—	—
Butra kg	4,40—4,60	4,40—4,60
Jeja	0,12	0,13—0,14
Pſchenicźne wotruby	—	7.50—8,00
Rżane wotruby	—	8.00—8,50
Pſchenicźna muka	—	20,00—21.00
Rżana muka	—	17,00—18,50
Proſata, wulke	22—32	28—38
„ brĕnjez	—	—
„ małe	—	—

Přilopk.

* **Błysk w lěsu.** Snate je, so wěste schromy bóle błysk na so cžahnu. Do nich słuschа dub, topok, wjećba, wjas (Ulme), truschowina, schkowronc, khójna a schmrěk. Mjenje dybi błysk do buka, jawora (Kastanie) a klona (Ahorn). To su jenož tajke nasbonjenja. S wjetscha cžahnu błysk na so te schromy, kotrež runy dsonk maja. Tohodla njeje prajene, nětko pod schromami so khowacz, kotrež hnadź błysk mjenje pyta, kaž bu prjedy napomnjene. Lěpje a mudriscbo je, pschi njewjedrje so niz pod schromami khowacz. W lěsu je najlěpje swój pucz hicz. Najtraschnischе su schromy, kotrež jenotliwje stoja. Hdyž w blischosći błysk dyri, je nimale wěste, so do njeho sajedze, dokelž je najwyschschi pschednjet. Błyskej wonka nihdże wuczekanyc njemožesch.

* **Zony w boju pschećziwo alkoholej.** Lětuschi kongreß unije žonskich temperenzlerow wotmětwasche so w Edinburg (w Schotiskej). W mjenje amerikanskich organizacijow wupraji so knjeżna dr. Gordon, so Amerizanoju fond wot wjazy milijonow dollarow w běhu lěta nahromadża, so buchu w najwažnischich europiskich krajach wójnu pschećziwo alkoholiznej s dožahajez energiju pschewjedli. Europiske sastupjeńki namjetowachu jako pschichodne srjedżischcžo Stockholm, London, Paris, Köln, Hamburg, Berlin a Win.

* **Billionow mrowjow w Neaplu.** Neapel bu w sašskich dnjach wot jakožnjeze cžiwile doma pytany. Wjecžor pschilećzachu billiony lětazych mrowjow w tolstych mróčelach a napjelnjachu w nozu zyle město. Khłamny we wschelakich dźělach města dyrbjachu so sawrjeć, dokelž mrowje, nawabjene psches žnježu, w tajkej mnohosći so dobywachu, so dyrbjachu wobydlerjo cžekнyć. Nasajtra poběhnychu so sažy mróčele a cžehnjechu wotpal.

Za młode maćerje.

Waha a dołhosć dźěći w starobje 1—24 měsazow.

starobа	waha w gram. hólzy	waha w gram. holzy	dołhosć w zentimtr. hólzy	dołhosć w zentimtr. holzy
1 měsaz	3 451	3 219	50,6	50,1
2 měsazaj	4 108	4 002	54,1	53,8
3 měsazy	4 840	4 792	55,6	57,5
4 měsazy	5 670	5 409	59,9	59,3
5 měsazow	5 868	5 866	60,5	61,0
6 měsazow	6 852	6 424	63,0	62,2
7 měsazow	7 017	6 855	64,4	64,0
8 měsazow	7 152	6 936	66,1	66,9
9 měsazow	7 519	7 396	67,4	67,0
10 měsazow	8 312	7 527	68,9	67,0
11 měsazow	8 412	7 588	69,6	67,0
12 měsazow	8 588	7 756	71,0	69,1
13 měsazow	8 479	8 277	70,7	71,8
14 měsazow	8 897	8 350	72,2	70,9
15 měsazow	8 825	8 200	73,0	70,5
16 měsazow	9 414	8 807	74,1	72,5
17 měsazow	9 810	9 164	76,0	73,8
18 měsazow	9 850	9 219	74,6	74,1
19 měsazow	9 818	9 247	76,1	73,8
20 měsazow	9 973	9 087	77,5	74,6
21 měsazow	9 911	9 261	75,7	75,2
22 měsazow	10 344	9 887	78,2	77,7
23 měsazow	10 399	9 700	78,1	97,0
24 měsazow	10 547	10 101	78,8	79,5

Wuměšacz a sthowadź.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

K sadźewanju njewobhladnjenych sapalenjow so na sčěhowaze z nowa dopomina: Kurjenje tobaka, prječmjetanje so palazych abo žehlazych sapalkow, so žehlazych zigaretowych abo zigarowych sbytkow, wutkepanje so palazych trubkow, wotpalenje wohnjostrojowych wězow, kaž tež tóžbe njedowolene palenje w lěsach, holach, na drohach a puczach, kotrež psches lěs wjedu, na miesach atd. je sakasane. Też hrace abo njewobhladnje wobeńdźenje z wohnjom abo se žwězu w lěsach abo jich wokolinje je krucze sakasane.

Dale je sakasane: Kurjenje w hródźach, brózdnjach, na žitowych składach, ludźach abo w druhich městnosćach, kiž služa ke thowanju loňay wobeh popadowazych wězow, we blischosći brózdnjow, kopjenow, a pschi wschěch žnjownych dźělach, pschi lopko so sapalazych rataršich wupschadach, prječmjetanje so žehlazych tobakowych sbytkow, so palazych a žehlazych sapalkow. Njewobhladźowanja so khłostaja. Starschi rukuja sa swoje dźěći.

W Budyšinje, 24. julija 1924.

Měšcžanska rada — policajska hamt.

*

Pschihlušchna mjda cžełowych žonow. Hamtske heftmanstwo je z podrjesnym wubjerkom pschihlušchne mjdy sa cžełowe žony w Budyšinskim podkrjesu postajiło. Cžełowa žona ma prawo sebi žadacz:

wot cžełka dorosčeneje wosoby 10 hr.,
wot cžełka dźěsca w starobje 4—14 lět 8 hr.,
wot cžełka dźěsca hacz do 4 lět 4.50 hr.

Tuto postajenje hnydom płaczi.

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Telefon 154 a 155 — Filialcy w Khoćebuzu a Wojerecach — Telefon 154 a 155

:-: :-: Agentury na wšelakich městnach Łužicy :-: :-:

Worclowe khamory a worclowe kaščiki

Wuwjeduje wšě bankowske dźěła. Zadanja pjenjezy z 8—12 procentami. Požčuje pjenjezy na najlěpje

Kupuje a předawa, khowa a zarjaduje ważne papjery.

Hdyž chcezće woprawdźe dobry wobras měcz, dha dźicze do fotografiskeho ateljeja

Rich. Kutha

měšcžeł **Arno Lehnert** w Budyšinje na serbskej haży 13

Wóžbu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

D-kolo mod. 25, 1, 9/10 PS.

tunju hódnostnu mašinu
:-: podawa hnydom :-:
Carl Gast w Budyšinje.

Hermann's Kaffees
gerüstete
ruknja za najlěpšu kajkosć
Korle Nowaka nasl.
na žitnej hasy 10.

W. KELLING

Prasowańja plisejow
płokańja gardinow
čisćenje přikrywow
wšěch družin.

W Budyšinje na khěžorskej dróży 6 na Přiležanskej dróży 16 — Telefon 45

w Khoćebuzu na Hródkowskej dróży 4
we Wojerecach na cyrkwinskej dróży 22
w Běłej Wodźe na Bismarckskej dróży 26

Mała živnosć

so wotnajeć pyta k 1. oktobrej abo pozdźišo. Poskićenja pod „C 25" na wudawarju „Serbskich Nowin".

Nowy motor

za wjerčity prut (Drehstrommotor) z wolijowym zahibadłom 4 PS., dokelž sylniši kupich, tunjo na předań w Koćinje čo. 19 pola Kulowa.

Jalojca

1 1/2 lěta stara a **strażowanski pos** je na předań w Zdźeri čo. 13.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaczinach
Fritz Nerlich
we Wojerecach
na dwórniščowej dróży 40.

Specialist nowočasneje wočneje optiki
Erich Lenz
w Budyšinje
na seminarskej hasy 5.

Syru wołmu

kupuje po najtuńšich płaczinach abo zamjenja na
Ia česane předjeno
Otto Oßwald
štrympowa fabrika w Budyšinje
na kamjentnej hasy.

MERSIANSKY
Domjace časniki

Hypothekowe požčonki

na ležownosće, kiž so k ratarstwu wužiwa, wobstara pod přihódnymi wumjenjenjemi při najniježej dani bjez napłaćenja najpjenišo

Ernst Raue na Hošic hasy 32

Założene 1907. Najlěpše poručenja.

Walter Hensel hoj. magnetizér

za wšě nutřkowne a wonkowne čerpjenja też w starych chroniskich padach • Joli so pěje, přindu też na wsy • Rjane hodźiny wiźdnje wot 2—1 hodźin w Budyšinje na Třišanskej dróży čo. 40, kóždy štwórtk wot 8—12 hodź. w Kamjencu w „Złotym Jandźelu"

Časopis
„Kulturwille"
njech sebi kóždy w „Serbskej knihařni" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćlětnje 2,30 hr.

Oskar Meister
fotografiski ateljej
w Budyšinje na khěžorskej dróży 15.
Telefon 438 :-: Njedźelu wotewrjeny
Po skazanju so też na wsach fotografuje, tehorunja kwasne wobrazy, grupy atd.
Powjeršenje po kóždem wobrazu.

? **Šćó trjeba molerja** za molowanje drjewa, stwow a twarjenjow. ?

Dobre poskužowanje! — Wuwjeduju wšě klijowe, wolijowe a kalkowe molowanja w domje a zwonka doma, w měsće a na wsach — **Wosebitosć: molowanja drjewow** — Přewozmu też molowanja firmow a wšě druhe do mojeho powołanja słušace dźěła — Pomjerne płaczizny!

? **Artur Kral w Budyšinje** na Fiedlerskej dróży 5 (w nowym měsće). ?

Gritznerowe kuloj tołódźičkowe spěšnošijaki, najlěpša **šijaca mašina** swěta
Wulki **skład** we wšěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaći je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow
Jan Witek w Sćijecach.

Najlěpše celul. trajne šaty
elegantne :-: :-: wotmyjomne
wysoke khornarje, wysoke zhibnjene khornarje, manšety, předtykowaki po jara přihódnych płaćiznach
krawaty, pisane a čorne, wšěch formow
w najwjetšem wubjerku.
samowjazaki — šlě
A. Bokelmann nasl.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny"

Wulki transport młodych, wysokosuđelnych originalnych rańšoprusko-hollandsk.

kruwow, jałojcow a bykow
steji wot pónđele, 27. t. m. w mojich hródźach we hoscencu „Ke khurwjerchej" płaćizny hódno na předań
Emil Gräfe w Budyšinje. Tel. 63 a 418.
NB. Zaměnjam też na rězny skót.

ſnje powſchitkowne pſchipóſtuacje. Kaž pak žiſchchinu, chzeja napſcheciwniſzu druhu ſchromadſinu potwokacz, na kotrejž chzedza wobhdlerjam roſſkacz, kajke njeſzmérne wudawki ſ nowym wodowodom ſmeja. Gmejnſke ſarjadniſtwo je wjeſnu ſakoń poſtajiło a napiſkało a Lubijſkemu hantiſkemu heſtmanſtwu k podpiſanju pſchedpołożiło. Pſchecziwo ſakonjej móże ſo kóždy wupraſicz. Nichtó njebudże ſo k tomu nuſnowacz, ſo by nowy wodowod natwarił. Mnohy maju ſwoje ſtarſtwne ſtudnje, ſ kotrychž maju helwak doſcz dobreje, ſtrowieje wody.

S **Haſlowa.** Jutſje njedżelu 26. julija wuhotuje w tudomnej Mérczinkez tali ſpéwne towaſtwo "Spéwna tabořeſ" ſ Luha rjany ſpéwny wječzor. Program je jara bohaty. Konzert zapoczinje ſo we 8 hodż., reje pak hižo w 6 hodż. Kóždy je wutrobnje witany. (H. nawěſchk.)

S **Panczin.** Jenoż mało Sſerbam je znate, ſo je knjez dr. Rachela w Panczižach na Klóſchterſkej wodże ſalożił kraſny park. Kaž w nawěſchtkich dżenſnjiſchego czaſa czitachmy, wuwjedże w tutym nowym parku ſiwkatawny Kaufmannowy orchester ſ Drježdżan jutſje njedżelu wulki konzert. Po konzercze ſu pyſchne reje. Kóždy Sſerb a kóžda Sſerbowka ſ wokoliny je wutrobnje pſcheproſchena. Tak njewoſtań jutſje nichtó domach, ale wokſchetu ſo na kraſnej hudżbje.

S **Wětſchowa.** (Dżěcžo ſo woparika.) 3 létny ſynk ſwudowjenjeje wobježdżecki fabriki ſtupi ſrjedu do plokańnje, hdżež jich wojazy ſonow plokaſche. Tam ſo ſakopny a padny do dóniſcz ſ warjazej wodu. Dżěcžo ſo ſ tym ſtraſchnje wopaki. Lékaŕ pak wobkrueži, ſo jemu ſtrach wo żiwjenje njeſtroży.

S **Kſchiſchowa** pola Wósporka. Pola tudomneho korczmarja a wikowarja ſ kolonialnymi twarami, k. Andrika, ſo tele dny paduſchi nutſkamachu. Paduſchi ſo ſ dwora do klamow dowjchu. Wotezuju ſ klamach pſchetłoczichu a horje ſczahnychu. Tam kradnychu ſchokoladu, zigarety a wſchelake druhe wězy, wſcho hromadże w hódnoſczi nékotrych ſtow hriwnow. Hacž dotal padnchow hiſchcze nimaju. Loni ſo też hižo raz do ſtarych klamow nutſkamachu.

S **Lutow.** (Nowe póſtowe twarjenje.) Nimnoſcze tudomneho póſtowego twarjenja ſo hižom dlſchi czaſ jako njedoſtahace wupokaſachu. Tohodla na ſo we naſchej wſy w blížſchim czaſu nowe póſtowe twarjenje natwarichu. Kaž ſtżychinu, bidże nowe twarjenje poła wodoweje wěże natwarjene. Hacž budże ſo runje tuto měſtno ſa wobkhod derje pſchihodżecz, njeje hiſchcze dopokajane.

Se **Zarowa.** Tele dny jedyn tudomny dżěkarjeř pſchi tyczu twarſkeje podſtawy waſu ſe ſtarymi ſlěbornymi pjenjesami namaka. Pjenjezy runaju ſo we wulkoſeji naſchim ſtarym dwěhrimnowſkim pjenjesam. Woni ſu w 14. létſtotku bite. Ssu to, kaž ſo ſda, ſtare Prażſke króſche.

S **Běteje Wody.** (Wopor ſajědożenja.) Samſkat Oskar Neugebauer ſ Kromtkowa, kotryž w tudomnej Engelhartez piwarni dżěła, pombajſche tele dny pſchi ſudach ſmolenju. Tam bě ſo jedożtych kólſowych dymow nazrěbał a na dobo ſthori. Hnydom ſo k lékarſej poda. Jako jeho tón pſchepytowaſche, Neugebauer na dobo ſemrě. Jeho je pjecza Boża ruczka ſajała.

Se **Sleho Komorowa.** (Hruby mandżelſſi.) Tudomny dżěkarjeř Arnoſcht S. pſchesſcěhaſche ſaudżene dny ſwoju mandżelſku, kotraž hakle bě lédom ſ njedżelſkeho koża ſtanyła, na żalostne waſchnje. Stónczinje pola ſobuwobſtejacych wuczěł pytaſche. Jako żebi żona wobhdżerja khżěże mer żadaſche, ſo ſurowz tak rosnjendri, ſo je ſekeru na ſwoju żonu dżěſche. Hdyż jemu durje njewotewrichu, je roſczěpje. Żona ſe ſtrachom pſched nim ſ wokna wuſkoczi. Czejkrońranjenu ju na dróſy naderdżechu a do ſhorownje dowjezachu. Polizija jeho ſaja.

S **Khocžebuſa.** (Smjertne njeſbożе pſchi kupanju.) Pola Wernerez mosta, hdżež je po prawym kupanje ſakſane, ſkoczi ſrjedu 17-létny kuthicžiſchczeſiſki wuczobnik do Sprewje. Na njeſbože padny ſ bruchom na ſwojeho młódſcheho bratra, kotryž pod nim plewaſche. S tym żebi w żiwocze wulku ſchkodu ſczini. Młódſchi bratr, kotryž ſo pſchi tym też podnuri, ſo ſ wulkej próżu ſatejenju wutkowa. S brżóha widżeſche ſwojeho bratra hiſchcze pod wodu dale plowacz. Pſchi tym żebi myſleſche, ſo ſo jemu ſ żyła żana ſchkoda ſtała njeje. Hakle, jako ſo njeſbożowny podnuri, ſa nim pytachu. Schwórkk dopoldnja cżełko ſnjeſboženeho ſ wody wucżahnychu.

S **Chorzowa.** Sſiwojeho mandżelſkeho, kotryž hižom dlſchi czaſ żane dżěło njemějeſche, ſtónczowa tudomna Fiſkowa. Jako bě ſo Fiſka wjecżor do koża lehnył, jeho murdarka někotre raſy do hlowy ſtała. Potom poda ſo do wobhdlenja ſwojeje ſotry, hdżež ju hiſchcze ſamknu dżeń ſajachu.

Z Łužicy.

S **Kunwalda.** Schwórkk dopoldnja na tudomnym dwórniſchczu lokomotiwa ſ kolijeſkej wukoczi. Sczěſkuli bjeſ pſchetorhnjenja dale wjeſcz. Wina njeſboża njeje njeſboża bórzy woſtronichu, tak ſo możeſche ſo wobkhod hiſchcze ſnata.

S **Hnbrachtiz.** Njeſbożo ſ motorowym kokom ſta ſo tu ſrjedu popoldnju pſchi żeleſniſkim pſchekhodże na dwórniſchczowej dróhi. Składownik Bender tudomneho powoſchitkowneho konſumſkeho towaſtwa pſchijédże na ſwojim motorſtkim koſe ſ praweje ſtrony wot ſwojeho hlowneho ſkłada na Nowoſalzſkej dróhi. Po dwórniſchczowej dróhi pak jemu auto napſcheczo pſchijédże. Bender, dżiwajo na to, ſo auto k dwórniſchczowej dróhi wojédże, ſwoſta na prawej ſtronje. Auto pak ſo nadobo k Sprecedorfej wuwinu a Benderej do motorowego koła ſajédże. Kaž ſo ſda, wjednik auta motorowego widżał njeje. Motorowe koło ſo tyčzo wobſchkodżi. Bender padnu a ſo tyčzo ſrani. Jeho ſ antom do thorownje dowjezachu.

S **Wulkeje Schény.** Do Wulkeje Schény pola Zitawy na tſélenje ſe ſtużobnicze Czejkſtożtowakkeje nichtó wjazy njeſpſchichtżadża. W Czejkſtożtowakkej ſtej jéżcz a picze lépſchej a tuniſchej. Saſóżenu njedżelu na tſélenju jenoż někotre wożowy wokolo brudżaczh.

* S **Wołeſchnizy.** (Njeſbożo.) Kowaŕ Jan Sabla chżyſche tele dny na zentnaŕ czężku żelezinu lžnyu pod parny hamor ſtorczicz. Pſchi tym ſo pſchehlada a kó żebi hamor hluboko do wutrobnja. Sabla bu hnydom mortwy.

* S **Rychbacha.** (Krutу ſpar.) Do wobhdlenja jenoho pjekarja w Rychbachu bě ſo ſaudżenu nóż padnch dohył. Tam kradny czaſniſti, draſtu a pjenjezy. W ſtaniznej komorje 3 wożowy a ſrażowazy póż ſpachu. Ani ludżo, ani póż wo paduſchſtwje niczo njepytnychu.

Ze susodnych a dalších krajow.

* S **Drježdżan.** Słóſtnika, kotryž je tele dny wudowu Buſchmannowu wurubił, ſu ſajeli. Je to wóſtu Klingler. Wón pſchiſna, ſo je Buſchmannowu morież chżył, to by ſwój czaſniſt wróczo doſtał.

* Se **Seidnizy** pola Drježdżan. (Sſwědka ſe ſtrucžkſtich ſerbſtich czaſow namakali.) W Seidnizy tele dny na Lobenbachſtej dróży dżěłaczerjo drohowu żeleſnizu twarjachu. 4 metry w ſemi na dobo na ſtary kamjeńtny kżyżk ſtorczichu. Do ſchżiża bě mjecz wurubany. Tajki kżyżk ſtż we Wyſokej pola Drježdżan ſpody jeneje lipy ſtejí. Też na druhich měſtnach Sakſkeje możemy tajke a podobne kżyże widżecz, kaž na pſch. w Friedrichshajnje pola Wechſelburga a pola Wulkeho Hajna. Stary pomnik, ſwědk je ſtarych ſerbſtich czaſow, na tamnej kronje Lužja, ſu pod jenej wulkej kruſchwinu k wopomnjenju poſtajili.

* S **Lipſka.** (S nowa dwě njeſłożi na dróhowej ż.-leſnizy.) Hakle ſrjedu ſtachu ſo tu njeſboża na dróhowej żeleſnizy. Schwórtk ſtaſchtez ſo tam hižo ſażo dwě njeſłoži. Rano wokolo 7 hodżin ſajédże na Wétznikowej dróży wos czaru 16 ſ żulkym wotmachom do wosa czaru 19 ſaſtanſkeho Emtlijineje dróhi. Wobaj wosaj ſo ezekło wobſchkodżichżetaz. Mina na njeſboża je w tym, ſo ſpinadło ſapraji. Wjednik jeneho wosa ſo ſrani. Puczowarjo dale do njeſboża njepſchiſłużchu. Dwě hodżinje poſdżiſcho ſajédże na Kralowſkim namésce wos czaru 2 do wosa czaru 10. Pſchiſtaw prénjeho wosa ſo żyle hromadu ſtoreži a ſchżeżnżu ſo roſbichu. Dwaj puczowarjaj ſo ſranjichtaj. Wjednik wosa ſo też khżěro ſrażeja. Schtó je na njeſboże wina, ma ſo ſ pſchepytowanja wupokaſacz.

S **Kamjenizy.** Czężke automobilowe njeſboże ſta ſo ſaudżenu ſrjedu w ſuhodnym Hartmannsdorfje. Limbachſki lékaŕ dr. Fiſcher jédżeſche po Hartmannsdorfſkej horje dele a ſhubi nóż nad ſwojim automobilom. Automobil ſrazy do ſchtona a potom hiſchcze pſches hrjebju pſchejédże. Tam w jenej ſahrodże ſaſta. Jako wós do ſchtona ſrazy, ſo dwě wożobje ſ njeho wucżiſnychżetej. Jedyn ſ njeju żebi nop roſrazy a druhi nohu ſlama. Jeju druhi automobil, kotryž runje po dróży pſchijédże, k lékarjej dowjeże. Dr. Fiſcher a druhi, kotryž ſobu w automobilu żedżeſche, ſo njeſranichżetaj.

Se **Stollberga.** W ſuhodnym Niederdorfje ſkorjechu ſaudżenu ſobotu na dobo ſchtyri dżeczi jeneje ſwójby na driſtawu. Naiſtarſchi, 21 létny ſynk, wumrě hižo njedżelu rano. Tamnych ſtjech do Kamjenicžanſkeje thorownje dowjeſechu. Hdże ma ſo wina khoroſcze a ſmjerczje 21 létneho pytacz, njeje hiſchcze zyle jaſne.

* S **Auerbacha.** Jeneho tudomneho fabrikſkeho wobſhedżerja je tele dny muczeja do wobliczka kóła. S tym żebi krej ſajédożeži. Haczkuli dasche ſo hnydom operowacz, njeſwożowny bórzy na to wumrě.

* S **Halle.** (Wotkrytе mordarſtwo na mandżelſkej.) Wczera piſachmy wo hruhym napadże ſtjoch ſlóſtnikow na Lehnertez mandżelſkeju, kotraż ſo wſchekhodowachżetaj. Nětko pak je ſo wukopało, ſo je Lehnert ſwojim mandżelſkim ſam ſaſtżělił. Na policiji wojewi, ſo jeju tjo ſlóſtnizy nadadnychu, ſ kotrychż jedyn mandżelſkin ſaſtżeli. Haczkuli hnydom ſa ſlóſtnikami ſlédżachu, dha tola żanjho ſ nich niewuſlédżichu. Hnydom po mordarſtwje pyt kupżo, kotrjž Lehnertez mandżelſkeju a jeju żiwjenje bżiże ſnajachu, tukachu, ſo je Lehnert ſam ſwoju żonu ſaſtżeli. Policija ſ tutej poldhadnoſczu jara kedżbliwje wobkhadowaſche. Sobotu po pohrjebje jeho ſajachu. S jeho mérneho a ſmuteho ſadżerjenja pſchi pohrjebje tej hnydom ſlóſtniſtwo ſpadachu. Mjes nimaj kuježeſche hižo dlſchi czaſ njeſwożowne mandżelſtwo, dokelż mężeſche Lehnert ſ druhej ſnajomſtwo. Wón też kommunistam pſchiſluſchesche.

* S **Pétnizy.** (Sſmjertny ſcżěhnik jeneje ſwady.) Wikowarjej K. a D. ſakożiſchtaj do jeneje korczmy, hdżež beſchtaj hižo wjazore wopytałoj. Pſchehlowaſchtaj tu jenoż krótki czaſ. Dla płaczenja woreżiſnu ſo ſwadżiſchtaj. Hlowy běchu hižo polne. Pſchi tym ſtorczi K. ſwojeho kollegu, ſo k ſemi padże a bjes wědomja leżo woſta. D. je na ſcżěhnkach pada wumrěł. Nětko ſo kriminalna policija ſ wożu ſabżera, ſnadź też ſudniſtwo. A to nětkajeje bagatelly dla tajſi ſrudny wutóru. Alkohol ſamaczi roſum.

S **Bunzlawy.** (Drohotne pſchekłapjenje). Hdyż we tychle dnjach jedyn nježhczan ſtaru liſchinu pſchehladżeſche a ju dożyła wupróſdni, namaka w jenym mężchiku, na nohaju podobny, pjenjeſy. Hdyż jón wuſtżepny, wulezeja na 32 ſtotych dwaceczi hriwnarjow ſ njeho. Tele wjeſelo!

* Se **Syrottawy** w Schleſyſkej. (Sſmjerne njeſbożo.) 17létny Herbert Kühnel ſ Dittersdorfa chżyſche ſe ſwojim kokom cżežkty auto pſchejeżdżacz. Pſchi tym ſajédże do pſchipowěſchcka. Tón jeho zyły kruch ſobu mlecżeſche. Jeho do khoroſnje dowjezachu, hdżež bórzy po tym rumnż. —

* **Lężny woheń pola Rathenowa.** Kaž żtyſchinu, żo pola Genthina a Rathenowa na 10 000 jutrow lężа pala. Woheń roſchérja ſo dale ſ Ebelgünetz k Stepelsdorfſkej ſtatnej dróży. Wettam pſchenjeże ſo na druhu ſtronu dróhi. Żeleſniſki wobkhod mjes Rathenowom a Havelbergom je ſo ſaſajił. Krajna wobora a Schypandowſkeju pjonerżo ju ſo na měſtno wohnja k haſchenju podali. Haſchenja ju dla wulkeho wětra, kotryž ſdoholi tam ſaſhadża, tyčzo wobežeżne. Wży Kliez a Karltal ſtej jara wohroženej. Se Karltala je wſchě wobydleſſtwo roſczěkało. Też druhe wży ſo wuprójdnichu. — Wulki lężny woheń ſakhadża też pola Nienburga nad rěku Weſer. Woheń, kotryž 22. julija wudyri, je hacž dotal na 4000 jutrow lęża a póchowiny (Moorland) ſnicził. Pódła wjele drjewa a pochu (Torf) ſo 147 kólczow żołu ſpalichu. Raniſchi wětſik woheń dale k wjeczoru honi. Wży ſu pſched wohnjom ſchkitane. Woheń ſu pjecza dżeczi ſamiſchkrike. Wulke lężne wohnje ſakhadżeju tak ſamo w Pomorſkej. Tam ſu wohnje ſ wjeſcha je ſchkrjow ſ lokomotiwow naſtale. Maninſti żeleſnizi nóſt pola Jingſta je ſo też ſapalił. Móſt je na 30 mtr. dołhi a je zyle ſnježeny.

* **Limburgſka hola ſo pali.** W Limburgſkej hori na ſahonach pola Wiedendorfa, Schlaga, Reſkela a Schadela w Burgsdorfſkim wokrjesu a pſchi żeleſniſkej cżarje mjes Hannoverom a Soltauom je tele dny wulki woheń wudyrił. Wży Reſkel, Wiedendorf, Schlaga a Sadek ſu jara wohrożene. Najwiczitſchi ſtrach hroſy pak wży Ohlendorfſkel. Wuſchiſchi preſident Noska je hnydom techniſku pomoż poſrjedżił. Jeli ſo woheń bórzy njeſhaſcha, hroſy wulki ſtrach dalſchej wokolinije.

* **Wulke lężne wohnje.** We wokolnoſczi Berlina ſu khżiwu wulke lężne wohnje ſakhadżeju. Pola Adlershofa ſo na 3000 □mr. lęża wotpali. Też na Tegelerſkim ſélniſchczu ſo wjele lęża wotpali. W běhu ſaudżenzhu dnja ſo we Berlinje 35 wohnjow ſapiſaczh.

* **Wulki lężny woheń w Oldenburgſkej.** Mjes Raſtedu a Radeſtom tutkżiwu wulki lężny woheń ſakhadża. Dokelż je w blížſcheſi jara malo wody, hroſy ſtrach, ſo ſo woheń hiſchcze dale roſcżěri. Wjazy wobydlenjow durbjachu ſo hižo wupróſdnicz. Wobydlerjo ſo próżuja, pſchecżiwo wohnjej ſakroczicz. Też nėmſkoſtatna wobora je ſo na pomoż ſawołała.

* **Bitwa ſ nutſkamarjom.** W Barlinje ſwaſy hnjeżeſli twaŕſti miſchtr ſ jenym nutſkamarjom hromadże. Hdyż wjecżor we woſemich hodż. w ſwojej ſtwi bedżeſche, klinkaſche ſo tróży ſa ſobu. S dobom ſaſtżicha ſpodżiwne ſchudrowanje na durjach. Hażny ſtwożu a widżeſche pſches bluku ſchkleżnżu, ſchto ſo wonka ſtawa. Jedyn muż tykny ſchlebjerdku papjery do ſamka, ſo by pſchi ſtwożu żej ſamk wobhładacz mohł. Nětko wocżini wobydlerz durje a praſcheſche ſo muża, ſchto dże. Tón jemu wotmołwi: „To waż nicżo njeſtara.“ Żadaſche żej jeho njeno. Mjeſto toho tłoczeſche ſo do hydlenja. Ale twaŕſti miſchtr ſtorczi jeho won, dżeſche khwatnje po wulki nóż a daſche ſo ſ nim do nutſkamarja. Nětko ſoſaſche, ale twaŕſti miſchtr puſchczi ſo ſa nim. Policiſtojo popadnychu jeho na dróży a ſajachu jeho. Taſte a podobne pſchekwapjenja ſtawaja ſo w Barlinje wſchędże. Wobraz ſe Sprjewineho babela.

* S **Barkina.** Saſóżena njedżela bėſche jena ſ najczopliſchich dnjow tuteho léta. Hižo w raniſchich hodżinach potaſowaſche thermometer 30 ſtopjnow czopłoty w khłódu. Dyrnjeż jéſoru a rěki wokoło Barkina ſo ſ cżołmanń a łupagymi njerwiłe, ko jenoż mało njeſbożow ſtałe. Hacż do njedżele wjecżor buchu „jenoż“ 4 ſatepjenych pſchi łupanju woſtejenych.

* **Kónz wopicżeho prożeſa.** W mjeſe Dayton w amerikanſkim ſtacże Tennefſee je prożeſ ſwojeho kónza nanakał, kiż w ſwécze runjecza nima. Tam bėſche wuczeł Scopyas Darwinowu wuczbu wo naſtaczu cżłowjeka wucził, mjenujcy ſo cżłowjek ſ niżſcheho ſtworjenja wukhadża. Tuta wuczba pak je tam ſakſana. Tuż durbjeſche jeho ſud ſaſudżicz a to k 100 dollaram pjenjeżnego khłoſtanja, kaž ſej to ſakoń żadaſche. Wjele je ſo wo tym piſało a nowinaſtwjo je k tomu ſwoje pſchiſpomnjenja cżiniło. Se ſaſudżenjom hréſchnika budże drje ſo ſwět ſaſo ſmérowacz.

Nalnowiše z cyłeho swěta.

We Saarſkich podkopkach hroſy generalny ſtrajk wudyrież. Njedżeli budże ſchromadżiſna hórnikow we tym roſſudżicz.

*

We Stuttgarcze je ſo pónđżelu popoldnju wulka hala ſajkpła. Na njej ſtżichże twarjachu. Sſylnichi wětr ſadmy ſylnu rjadu kowalkiwſki. Ta zyły twar podtorhny. Dwaj pod twarom ſtrjejej lonjej zoſpadnuli roſmjerczeſchu. Jako franjenych 11 dżěkaczerjow wotnjeżechu, mjes nimi 4 jako cżężkofranjenych.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Bjesada“ ſchkadżuje ſo kóždu pónđżelu wječor ½9 hodż. w Serb. Domje.

Budyšin. „Nadżija“ woteńże dżonſa, 25. julija, wječor z dypkom ½8 hodż. wot dwórniſka do Raboc. Tam w noſcencu „k złotej wyſinje“ ½9 hodż. ſwětłowobrazowy přednoſk, zabawa a rejka. Přitomnoſć kóždeho je česnta winowatoſć. Bratrſky hoſco móża ſo hnydom přizamknyć! Předſydſtwo.

Hrodźišco. Spéwny wotrjad ſerbſkeho tow. „Zerja“ ma ſrjedu, 29. julija, wječor ½9 hodż. ſpéwanje w Njechornju. Dla Hodżijſkeho ſwjedżenja chcyli ſo wſitcy ſpéwarjo a wſitke ſpéwarki z wěſtoſoju zeńć. Dirigent.

Khróſcżicy. Jednota „Sokoł“ ma přichodnu wutoru wječor ⅛8 hodż. zwučowanje

Nowa Wjes. Serb. tow. „Brězyczka“ wotmeje ſwoju zhromadżiznu dla turnaŕſkeho ſwjedżenja ſoboto, 1. auguſta wječor ½9 hodż. w Nowej Wſy pola Heinrichec.

Ralbicy. Tow. „Lilija“ wuhotuje njedżelu, 26. julija, w Serbjanach ſpéwny wječor. Wſitcy lubi Serbjo ſu wutrobnje přeproſeni.

Ralbicy. „Serbowka“ ma ſrjedu, 29. julija, ſwoju hłownu zhromadżiznu. Rano we 8 hodż. je requiem za dolholětneho protektora „Serbowki“, njeboh k. tachanta Skalu. — Rozprawy a nastawki (32 a 32 ſtron) ſobu přinjeſć. Nowe ſobuſtawy ſo přijimaja.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamołwity za hoſpodarſki dżeł: Arnošt Bart w Brožnycy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Wulke saisonske wupředawanje

hač do póndźele, 3. awgusta

Zo bych swoje wulke składy wuprózdnił a wšitkim wurjadnje přijomnu kupowansku přileżnosć dał, poručam w swojim lětušim saisonskim wupředawanju hódnosćnu tworu po pomyslomnje najtuńšich płaciznach Sćěhowace poskićenja tak dołho hač skład dosaha.

Drastowe tkaniny

Bałwmjane musliny wot —,65 hr.	**čistowołmjane flanelle za bluzy** wot 2.50 hr., 2,80 hr.	**čistowołmjane cheviloty** 130 cm. šěroke wot 3.50 hr.	**kašćikata plokańomna žida** metr wot 3.50 hr.
čistowołmjane popeliny wot 3,— hr.	**wołmjane musliny čišćane** wot 2,— hr.	**połwołmjane tkaniny za bluzy** wot 1.25 hr.	**čistowołmjane gabardiny** 130 cm šěroke wot 5.90 hr.

flawšowe tkaniny za mantle 130 cm šěroke wot **5.**— hr.

Konfekcija za žony

Koverkoatowe mantle wot 6,— hr.	**połnovoilowe bluzy** běłe a barbojte wot 2,50 hr.	**drastowe suknje** čistowołmjany cheviot wot 4,90 hr.	**mulinejowe mantle** wot 28,— hr.
donegalowe kostumy wot 16,75 hr.	**kasaki z wołmjaneho musl.** wot 5.90 hr.	**drastowe suknje.** běłe cheviot. hładke 7,50 hr., plisejowe 9.75 hr.	**połno-voilowe drasty** běłe, barbojte a čišćane wot 7,90 hr.
ripsowe a mulinejowe kostumy wot 48,— hr.	**donegalowe mantle** wot 7.90 hr.	**bluzy z bałwmjaneho muslina** čišćane wot 1,35 hr.	**drastowe suknje** z praktiskich smuh. tkanin wot 2,25 hr.
plokańomne drasty z bałwmjaneho muslina wot 3.50 hr.	**cheviotowe kostumy** čista wołma wot 22,75 hr.	**zbytkowne wobstatki zymsk. mantlow a kostumow** nanajtuńšo.	**plisejowe suknje** čista wołma wot 6,25 hr.
cheviotowe drasty čista wołma wot 7,90 hr.	**jaki do wětra** wot 9.75 hr.	**impregnérowane mantle** wot 12.75 hr.	**kasaki z bałwmjaneho krepa** čišćane wot 3.90 hr.
drastowe suknja z donegalowych tkanin wot 4.50 hr.	**drasty z wołmjaneho muslina** wot 13,75 hr.	**gabardinowe kostumy** čista wołma wot 36.— hr.	**suknje za ranje** wot 5.90 hr.

Na konfekciju, kiž njeje wróćo sfajena, 20 procentow rabata.
Na drastowe židowe tkaniny, kiž njejsu wróćo sfajene, 10 proc. rabata.
Přeswědčće so a budźeće překwapjeni wo mojim wulkim wubjerku, kajkosći a tunjosći.

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na hłownym torhošću, rózk žitneje hasy

Hosćenc w Pančicach

Njedźelu, 26. julija pop 1/2 5 hodź.

Wulki koncert w parku

kiž wuwjedźe Kaufmannowy orchestr z Drježdźan (Při špatnym wjedrje w zali)

Po koncerće **wušne reje.**

Spěw. tow. „Spěwna radosć"

w Łuzy

wuhotuje jutře njedźelu, 26. julija, wječor w 6 hodź w zali **k. Měrćinka w Haslowje**

spěwowy wječor

Do koncerta a po nim

pyšny bal

Wo bohaty wopyt prosy

Spěwne towarstwo „Spěwna radosć".

Lehmannec

konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne mestnosće - Konditorske pjećwa prenjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/27 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mišr Sliebitz.

K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlepše Slanknowske a Reichelske piwo z ćwicow.

Poručam dobre

škórnje do dźěła a črije

po najtuńšich płaćiznach, kaž też

žonjace a dźěćace stupnje

Jan Fähnla, šewski mištr

w Njeswačidle.

Diplom Optiker Schmidt

SPEZIALIST FÜR AUGENGLÄSER

FERNROHRE JEDER ART

BAUTZEN WALLERSTRASSE

Tunje płaćizny za

tkaniny za łož. počehnjenja łožow. płachty | **běłe a pisane**

Najlěpše wupjerki košlace tkaniny makkowe a normalne šaty.

Składnostne kupje

twjelkow trjenjow blid. rubow dybzač. rubiškow

Aug. Hilger

na Lotzowej drózy 201.

Žane klamy!

Hdźe dam swój **předešćnik wuporjedźeć?** Pola Walt. Straube w Budyšinje na znutřkownej lawskej hasy 8. (Otw Brandta nasl.)

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj. **papjerowy wotpady** po 3 pj. **lapy, bleše běłeho wina bleše čerwjeneho wina** sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych čnjowych płaćiznach, **żelezo a stare metale** jenož na wupokaz wyńosće.

Popp na hornčerśk. hasy 18 telefon 1352.

Wobroćće so

při potrjebje

časnikow, złotych a sšěbornych tworow

kóždeje družiny jenož na

Časnikaria Gottfried Heinzu we Wojerecach na hródk. drózy 18

w domje knjeza kožuchařskeho mištra Franca Bittnera.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Wupjeranske drjewo!

(Sperrholz)

Wozjewjamoj z tutym, zo je firma

Aug. Jursch, drjewowa wikowarńja w Budyšinje na Mužakowskej drózy

z dźensnišim dnjom wot nas předawarńju za Budyšin a wokolinu

we wupjeranskim drjewje mšědh sylnosćom a drjewowych družinom

přewzała a poručamoj horkach mjenowanu firmu jako najpřihódnišu a płaćizny hódnu kupowarńju.

R. Reichelt & Co. w Neugersdorfje

wužitkowe drjewa — furnéry — wupjeranske platy

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

Čisło (Nr.) 172 | Budyšin — | 27. julija 1925 — Bautzen | Lětnik 84

»S. N.« płaći měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a ćišć Smolerjec a nihdźećerna, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěški a tabelo so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Statny šejm wo dawkach.

Wčera jednasche němšti šejm w 2. čitanju wo dawkowej předłohy. S njej je so finančny wulběk statneho šejma saběrał. W mjenje knježeńskowych partajow (to su němšfowarodni, němšfokluboni, centrum a někotre mjeńše na prawizy stejaze strony) praji němšfanarodny sapósłanc dr. Oberfohren, so dawkowym sakonjam po naćišu knježerstwa pschihłosuje. S toho wuwosuu někotre strony žiwoje wobsebite stejišćo k finančnemu wurunanju. Druhe sadźa hinajšni finanzno-politiski poměr mjes statom, krajemi a gmejnami.

Nowe dawkowe sakonje poćežuja shromadne hospodarstwo, a to jenoliwza tak njeśmilnje, so tu, je-li dołho traje, njesnjesne. Ale tola tu knježerstwowe strony jim pschihłosowale so bychu statne dołhowy a wudawki kryše a cźeše Londonskeho wućinjenja dopjelnjałe. Ale tohodła žadaja zwonkowinu politiku, kotraž dźiwa bóle hač dotal na to, schto może lud na dawkach swjesć pschi snižencych dołhodach a powjetšenych wudawkach sa žiwoje sežiwjenje. Dale wobzaruja, so njeje možno, wobrotny dawk snižić.

Dawk ſ podružniskeho pjenjesa (Hauszinssteuer) śmje jenož do wěsteho cźasa płaćiś. Tomu, kotryž ma wjele dźěći, dyrbja so dawki wołožić. Stat njeśmje finanzne hospodarstwo krajow a gmejnow dohladowaś. Dale žadaja, so by stat ſkerje a lěpje reformu dawkow sapoćał.

Sozialdemokrat dr. Hertz so hórschi, so tu wo nowych dawkach ſ njeležom jednali. Lud nicźo wo tym njewě, schto na njeho cźaka. Riwo a tobak tu njetrjebałowschi ſ wyšokimi dawkami poćeželi.

Demokrat dr. Fischer porokuje knježerstwu, so je nasćha finanza a dawkowa politika w zyle wopačnych kolsach. Po dsensu mamy strutskowinu hospodarsku konjunkturu (to je fakćowanje hospodarstwa). To pak je jebawa konjunktura. My njelutujemy. Pjenjesy za dźiwanje w hospodarstwje rozbrojimy na pschetrjebanje. Sšwajim skodam bohaty material podkładowasche. To wuwabi finanzneho ministra ſe Schlieben, jemu wotmołwiś bjes toho, so by samóhł jeho głowa seśłabiś.

S rospominanja šejma, kotrehož dalsche jednanja hakle jutrje pschinjeśemy, wukhadża, so na naš nowa hobrske dawki, wotžeže na to, schtož wužiwamy, cźakaja.

Hnuzaja schćedriwosć w nowych sakonjach a wukasach.

W pśenim połlećе je němšti stat 180 nowych sakonjow a wukasow wudał. Pódła toho pak kóždy kraj hischće ſam swoje sakonje dźěła a ſ wukasami swojich wobhdlerjow wobhoži. Na tym pak njeje dosć. Wobkrjeśne sarjadnistwa, města, gmejny a wschelake druhe hamty maja tohorunja prawo, ſ rjenje napjatanymi, ale njesrosumliwymi wukasami „regerowaś.“ Někto snajmjeńscha wěmy, cźehodła telko sastojnikow, niskich a wyšokich, trjebamy. Te hromadu pólzajow też žadyn njetrjebawschi luxus njeju. Woni dyrbja pśeco na to kedźbowaś, so by wschitke sakonje a wukasy prawje po pijmiku pschewjedu. Někto, luba wotuzka, njemorkotaj wjazy, hdyž dyrbiśeš wjele dawkow płaćiś, hlej, kak derje tola teje „regeruja.“

Interpelazija dla pukow w sakskim šejmje!

Pschiwiśowarjo němškeho rjada tak mjenowaneho „Jungdo“ rady po nogach wokoło bruda. W nozy wot njeźele 5. julija ſ póndźeli 6. julija běchu žo też do Sśmilneje sabludźili. Hač žu też žotry žobu byle, njewěmy, ale bratram běchu khribjet žadźiwje namasali. W městno toho, so bychu žo woischadźli a njelećeli, wutrubja želene ſuschelźi do wscheho śwěta. Sapósłanc sakskeho šejma Grellmann, po powołanju wucźeŕ, je tute puki hischće na wulki śwón powěźnył a we sakskim šejmje interpelaziju sapodał. Sdowa tuteje interpelazije njesnajemy. Bychmy śledowaze napraschowanje namjetowali: „Schto chce sakske knježerstwo cźiniś, so bychu pruſkele po dóstatych ſuschelkach žo skerje a lěpje sahojiśe a módrjeńšy žo ſhubite?“

Sakske knježerstwo dyrbi spokojaze womołwjenje daś, so žada žebi śwěty hnuzaja ważnosć tutoho praschenja. Snajemy też pschipady, so žu žo „Jungdo“ njes žobu do krawnych pukow dali, takle na kostpiwkach, hdyž žo wutroba ſ patriotiskim ſapalom wjscha horjeśe.

Strajk nimale po zyłej Europje.

Sakład wscheje industrije je wuhlo. Wuhlo ryja hórnicy se senje, schtož my Sserbjo podkopkarjow mjenujemy, wot słowa „podkopowaś.“ W Saarskej krajinje žo wutrajdnje dobre wuhlo se senje wurwa. Tam žu dźensa w nozy wschitcy hórnicy do straika stupili. Tutón straik śmjeje ſa tamne hospodarstwo zahubne ſćeńki. Na 74 000 hórnikow žwjeźa a tradaja. Trabanje běchu hižo ſwuźeni. Dokelž wuhlo njeidźeſche, dyrbjachu tak hižo wob tydźeń

Wobućowy dom Ernsta Löberja

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Kaſl. a najtuńša kupowańja wobuća. Pódusowanje spěšnje a tunjo

někotre dny žwjeźiś. Sašłužby mějachu, hdyž jim dawki a druhe wudawki wotcźahnychu, na dźeń jenož hrivnicźku.

Też w Jendźelskej žo mjes hórnikami wari. Wobsedźerjo podkopkow žu wschém hórnikam ſ pjatkej 31. 7. wupowědźeli. Je-li žo hač do pjatka njedojednaja, też w jendźelskim hórnišwje ſ dźěłom pschestanu.

Je-li dźěło w podkopkach sestaja, jendźelscy żeleznizarjo žo sapowědźa, na żeleznizach wuhlo wozyś. Woni žu wobsankli, wschitcy dźěło na żeleznizach złožiś, je-li so dyrbjeli žo cźi ſ dźěła puscheźiś, kotryž žo sapowědźa, wuhlo pschewožowaś.

Dale straiknja 135 000 dźěłaćerjow w jendźelskej textilowej industriji. Hač dotal nicźo na to njepokazuje, so dyrbjał to tutón straik bórzy skónciś.

Też w Ameriki strajk we wuhlowych podkopkach hrosy. Amerikanski minister dźěła, Davis, je njedźelu do Jendźelskeje pschijěł. Wón chce hrjebšichcźa jendźelskeje industrije

Nowe nahódnostne zakonje.

IV.

Wotpłaćenje ſjawnych pożćonkow.

W žonjtym cźasu ſ pohódnostnym sakonjom stupi 16. julija sakoń wo wotpłaćenju ſjawnych pożćonkow do skutka. Mjes tym so pohódnostny sakoń prawa privatneho (wožobinskeho) dołha sjadowasche a wožeže wo pohódnoscźenju hypothekow, nalutowanćkow, obligacionow (dožynych wopisminow), sastawnych listow (Pfandbriefe), žadanki se sawěscźenjow atd. postajesche, sjaduje sakoń wotpłaćenje ſjawnych pożćonkow (öffentliche Anleihen) a jich prawisniske poměry mjes statom a krajemi, gmejnami a gmejnskimi ſwojastwami se žiwojimi wěricźelemi. Wotpłaćenje hrivnowych pożćonkow stata stawa žo pschez wudaće noweje pożćonki, kotraž žo po wrócźenju starych dołžnych kruchow statowym wěricźelam wotleda. Tuta nowa pożćonka, kotruž stat praktiśy pschewozmje, nima k ſwjedźenju nowych pjenježnych žrědłow žitkiź, ale staryj statny dołh, kotryž stat sašo pschipósnawa, wotpłaćeju.

Pod tute wumjenjenja padnu wschi statne dołženki ſ wuwjacźom dyrbjeuskeje pożćonki, kiž běsche wěsta druzina dawka, biesdawiskich potkanych pschipokałankow (unverzinsliche Schatzanweisungen) a statnych a wupożeńskich bankowkow (Reichs- und Darlehnskassenscheine). Nowa wotpłaćaza pożćonka sepjera žo na statnu hrivnu. Wěricźelsko nimaja prawo na wuwožeńje dołha, teš niz na sadanjenje, doniž žu wotpłaćenske winowatosće stata saschle, schtož žo pschez wožebity sakoń zjaduje. Prawo na wumjenjenje starych pożćonkow wobsteji tak dałeko, kaž wotpłaćeńska pożćonka po 12,50 statnych hrivnach žo saplaćeźi ma. To ma žo we dźěhu wěsteho cźasa, kotryž statny finanzny minister hischće postaji, namjetowaś. Tónzamy postaja też instanzy, hdże ma žo to staś.

Principielnje pohódnoscźa žo statne pożćonki wo 2½ % jeje mjenujoumoscźe (Nennwert). Tola cźini žo rozdźěł mjes starym a nowym wobžedźenjom. Wobžedźerjam dotwójskich a wójnskich pożćonkow, kotryž žu swoje kruchi do 1. julija 1920 žej pschiśwojili a je wobstajnje wobžedźeli, pohódnoscźa też jenož ſ 2½ proz. psches wumjenjenje ſ nowymi wotpłaćenskimi pożćonkami. Tute žo njedźiwajo na druhe pożćonki, we dźěhu pschichodnych 30 lět wulošuja. Wulošowane kruchi žo kóńz lěta ſ pjećsćeśinym powpschenjom wupłaćaja, tak so stari wobžedźerjo wopraudźe też 12½ procentowiske pohódnoscźenje dostanu. Wyšche toho płaćeźi žo dań (4½ %) pjećs krócź powpschenjeho kapitala. To žo hakle pschi wukupowanju pożćonki sarjaduje. Tuźanu lěpschinu maja cźi, kotryž žu sakonišy nusowani byli, do 1. julija 1923 statne a wójnske pożćonku žyrotam wěsće (nuindefischer) bracź. Do nich skuscheja nalutowarnje a podobne wustawy. Tutu lěpschinu maja wójnske pożćonki, kotrejž dyrbjachu sastaraćerjo a druhe wožoby kupowaźi, hdyž chcychu samożenje žwojich porucźenzow žyrotam wěsće sapołożiś.

Potrěbnym wožobam, kotryž maja mjenje 800 hr. lětnych dołhodow (pschi tym žo renty ſ wójnskeho wobschkodźenja a statneho samožcźenja, podpjery pschiwusnych žobu njeliźa) może žo dopředna renta pschiśwołcź. Też njedorosćenym dźěćom może žo pschiwobdrośiś. Wumjenjenje ſa płaćenje renty je, so je wěricźel němšti stacźan a w kraju bydli. Prawo na nju spadnje, jeli dostacźan a w kraju bydli. Prawo na nju spadnje, jeli dostacźan a w kraju bydli. Prawo na nju spadnje, jeli dost

wopytacz a ſ ministrom ſwonkownych nałeżnoſćow Balkwinom radu ſkładowacz, kak by możno było, ſo hrożazeho ſtrajka wuhlowych hórnikow ſminuwſ.

Wójna w Marokkowſkej.

Wěſcze ſmanjenity general Petain, ſakitar Verduna, wjedniſtwo franzowſkeje offenſiwy dohladuje. Ta ſhożowanje pokročuje. Hamtiſka powěſć praji: „Bitwa pola Morutſchi ſkónčzi ſo ſ kražnym wuſpěchom. Tſi kolony koncentrěrjuſy poſtupowachu. Njepſchećiwcźeſ k polnozy cźeka. Franzowſke wójſko nimonjery mało ſkhodowankow poczerpi. Skwóſny ſkhźakſiſkich ſplahow ſu ſo Franzowſkam podali. Njepſchećźela cźiſnychu ſ jeho ſtrejſchećźowu pola Takrenta. W ſtronach ſ poldnja rěki Uergha mjes Ain-Aiſcha a Kela a Sleš ſanoho njepſcheczela wjazy njeje.

Po ſpacźu je Schpanitka abo tola ſchpaniſke nowinarſtwo na wuſpěchi franzowſkich brónjow ſarkito. Te piſaja wo njewuſpěchach Franzowſow. Tute powěſcze, kotrež ſo nětko pſchezo bóle jako njewěrne wupokaſaja, też nětkore ſchonenńſke nowiny wotcźiſchcźachu. Dyrbjale ſo tola njeſkeć, ſo fkſheſcźijanſke ludy nad muhamedanſkimi dobywacźu. Khiba-li, ſo by jim lubſcho było, ſo bychu Turkojo ſaſo pſched Winom ſtali.

Franzowſke a ſchpaniſke knjeźerſtwo ſtej ſo wo ſwojim poſtupowanju w Marokkowſkej dorěcźaloj.

Bryan wumrěł.

Wjele mjenowany amerikanſki politikar William Jennines Bryan je nahle ſemrěł. Njedźelu wjecźor powjeſcźeraſchi dźěſche lehnyć. Na druhe ranje jeho morwehe we ložu nadeńdźechu. Boża ruczka be jeho ſajata.

Bo powolanju bě prawniſk. S dobom ſaběraſche ſo też ſ politiku. Někotre raty běchu jeho ſa kandidatu ſa prěſidentſtwo Sjednoczenych ſtatow połnoczneje Ameriki poſtajili.

Wón bě hluboko wěrjacy cźłowjek. Jako tafli ſaſpiwaſche wójnu a krejroſleſcze. We poſlednim cźaſu ſo wjele mjenowaſche. We Amerizy wjeczny Kropes Darwinowu wucźbu, ſo cźłowjek wot wopizowu pochadźa, faſtupowaſche. To bě pſchećiwo ſpóſnacźu wěrjazeho Bryana. Cźłowjek je po naſchej fkheſcźijanſkej wucźbje wobkedźity ſ Bożeje ruki Bohu runy ſtworjeny, ſ jenym ſłowom Boże dźěcźo. Cźłowjek ma njeſmjertnu duſchu, ſkoćo niz. Bóh je wopizu ſtworił, ſo by cźłowjek ſpóſnał, ſchto by był — je-li njemół njeſmjertnete duſche. Cźłowjekej je Bóh ſwoje ſwate kaſnje dał, ſkoćatam niz. Njeſmjertna duſcha jewi ſo w cźłowjeku we ſwědomju. Ta jeho wobſtorkuje a cźiſuje ſa wſche hrěchi pſchećiwo Bóſſkim kaſnjam po ſmjerći do wſcheje wěcźnoſcze. Tohodla je Bóh ſwojeho ſyna do ſwěta póſłał, ſo by hrěſchne cźłowjeſtwo ſ tuteho wěcźneho ſatamanſtwa ſe ſwojej ſmjerću wumohł.

Tutu jednoru wucźbu dźe faſtupnik cźěrnych mozow, kotrehoż my cźert mjenujemy, rady powalicź a ſamucźa cźłowjeſti roſomcźk a wjedźe naſche ſpóſnacźe na wopaczne puczе, cźłowjeſtwo ſtorcźiwſchi do njeſłónczneje bědy.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 28. julija 1926.

— **Wo wjedrje.** Wcźera wjecźor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer +1, najwyſchſcha dnjowa temperatura +24. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer —6, najniſcha nócna temperatura +14. — Wyſchina leſcze wcźera nad Ruſkej a nad Schpaniſkej. Poſłedźa ſo hacź do Schwajzarſkeje pſchedrě, niźiny mějachu wcźera nad Jendźelſkej. Ta ſo k ranju hibaju ſe ſwojimi wětrźkami hiſchcze naſche wjedro wohrożuje, haczrunjeź ſchkleńza pomałku na rjane ſtupa. — Saſtdźenu njedźelu mějachu w Barlinje a wokolinje ſtylne njewjedra ſe ſlíwkotymi deſchcźemi. Pſchi kupanju we Schprjewi a wſchelakich jězerach na 10 wohſobow ſiwjenje ſhubi. Jutſje ſrjedu ſtóncźko 4,22 ſhadźa a ſo 7,50 hhowa, měſacźk po pſchihodnju 1,27 ſhadźa a w połnozy 11,40 ſo hhowa.

Kraj w płomjenjach

40 000 jutrow lěsa so zničiło! — Hola so pali! — Njesměrna škoda.

Rathenowje, 26. julija.

Sjedniwcźenym mozam — wobory, wojaſkow a polizije — je ſo ſkónčnje poradźiło, njeſmjerny lěſny płomjenjazeho morja ſadźěwacź a to mjes měſtami Rathenowa, Stendala a Havelberka. Pola Klietz ſaſta rozſnjendrjeny element. Wohnjowe wobory ſ Magdeburka, Stendala a Tangermünde, tohorunja muńſtwa jězdneho regimenta 3, Spandawſki pionierſki batalion a ſchlitowaza polizija ſ Brannibórka běchu pichitkwatali a ſu wohenſ, kiž najprjódzy w makej keŕcźinje naſta a polom na wſelkich lěſ pſcheſtocźi, faracźili.

Haczrunjeź dźeło běſche khętro wobcźežne, dokelž wulka ſuchota a raſuchi wětrſk wupſcheſtrěwaju wohnja polkowaſchtej, tak ſo běſche ſ wopredka wiſcha próza podarmo. Ani ſchěroka droha mjes Steckelsdorf a Schollehne njeſadźěwaſche njendrjemu wohnjej. Schtrě ſetachu na druhu ſtronu, tak ſo też tamny lěſ wohenſ popadźe a ſniczenju pſchepodaty běſche. W běhu krótkich hodźin běſche 1100 jutrow lěſa ſniczenych. Na wſchelakich blakach ſpytachu ſchkroſe rynki lěſa ſpuſchczecź, ſo bychu płomjenjazenemu morju mjeſu ſtajili, ale wohnjowa móz běſche kóždy ras ſylniſcha, tak běchu prózowanja bjeſe wſcheho wuſpěcha. Hiſchcze hacź do wjecźora njeběſche możno, płomjenja, ke kotrymž nowe lěſne wobſtatki ſ wopored padźechu, ſamjeſowacź, byrnjeſ wuſaju haſcherjow njewuſtawajuc bźělali, kotrež pod mózným kurom a njeſmjernej cźopłotu zatołpnje cźerpjachu. Zyła krajina mjes měſtom Rathenow a Lobjom běſche

jene jeniczke płomjenaze morjo,

a wobydlerjo wſow Steckelsdorf, Karlsthal a Klietz dyrbjachu ſpěſchnje ſwoje ſtatokih wupſchećźicź, wſcho ſwoje ſamóženje wróćo wotſtajicź. Hatle w nóznych hodźinach ſo poradźi pſchez puſchczenje wulkeho płota lěſa a wumjetanje naſypow a hrjebjow woheń ſaſtajicź a wjeſka Klietz, kotraž je bokoło wokoło wot lěſa wobdata, wunožicź. Haſcherjo mějachu njeczłowjeſke ſnjeſeź a jim je ſo poradźiło, ſo ſani cźłowjekojo wo ſiwjenje njepſchińdźechu. W zyłym je ſo na

40 000 jutrow lěſa ſniczilo,

ſ wjetſcha jedna ſo tu wa burſke wobſhedźeńſtwo, kotrež je też buhate na dźiwinje. Dokelž mějeſche lěſ wjele keŕcźiny, dha je nóżno, ſo je zyła dźiwina ſwój kónz w płomjenjach namakała. Haſcherjo wuhladachu na wjazorowych měſtnach wulke cźerjódy ſternjow, kotrež naſpódſchene pſches woheń, cźiſchu jenu wuceźehnyć. Hdyž pak ludźi widźachu, wróćichu ſo do wohnja a ſo tam ſpalichu. Byrnjeź ſo dalſchemu wupſcheſtrěwaniu wohnja ſabźěwalo, njeje hiſchcze we wulkej potrjechenej krajinje dozyła wuhajnyć. Woheń, kiž je w ſuchich lěſnych wobſtatkach bohateje zyroby namakał, ſežehi ſo dale pſchi tolſtym kurje. Halle po wjazorowych dnjach ſnadź tydźenjach budźe halle nóżno, woheń docźiſta ſhaſchowacź. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcze wuſajnjene, też ſchloda njehodźi ſo tu rſhiwiu hiſchcze pſchewidźeć. — Wojazy woſtanu we wohrożenej krajinje, ſo by ſo woſpjetnenu ſapalenju ſadźěwacź.

Nosprawa jenoho ſwědka.

Jedyn ſwědk podawa ſcźehowazu rosprawu wo lěſnym wohnju: Wokoło ſchtyrjoch hodźinach ſ autom ſ Rathenowa do Habelberka. Na dróży běſche njewuſchkowny niemér. Woſy wohnjowych woborow klinkachu naſtajnje, njeliczomne ſyły zivilistwo na koleſach, łopacze w rukach, khwatachu k Havelberkej. Na cźežitych wołach, burſkich ſapſchahach, w autach a kuczach wojachu ſo wojazy a polizijſtojo a techniſzy pomocznizy po dróſy. Wſchě możne mozy běchu mobil, ſo bychu ſ wohnjom wojowałe. Krótk pſched jenej wju ſaracźichu rěkłowane woſy dróhu. Pſchijědźechu po pódlanſkim puczu. Mějachu khamory a koſche ſe ſrudobjom, draſtu a poziwadła, koża a ſtólzy. Na jich wobliczach wuhladaſche ſtrach a hróſta. Wſcho leżeſche njeporzadnje na wołach.

Cźorne ſdonki ſahachu ſe ſchliwoho popjela.

Statna wobora dźěłaſche ſ motykami a kopaczemi, ſo by woheń ſniczita. Wokoło ½7 hodź. wopuſchcźichmy Havelbert a jědźechmy do Schönhauſen. Bórzy wjedźeſche naſch puć k kromje palazeho lěſa. Ziviliſtojo a wojazy, techniſzy pomognizy a ſchupo ryjachu a kopachu. Kommando honjeſche cźerjódy dźěłacźerjow ſem a tam. Wokoło nich luty kur. Zyłe wotdźěle běźachu na ſtronu, ſo bychu ſo cźeſtſtwo powětra nahrěbali. Na krótkej pſchestawzy wróćichu ſo ſpěſchnje na ſwoje dźěło, druhe wotdźěle narunacź. Woheń běſche hiſchcze na 800 metrow wot drohi ſdaleny. Ale hižo ſehłeſche ſo keŕcźina krótko pſched dróhu. Sſyhły wětr honjeſche kurowe mróczele pſches dróhu. Mójachmy tu jenoj pomału doprědka.

Słónco běſche pſches kur krejcźerwjene a cźmowe.

Pſchede wſchěmi wjſami ſtejachu rěkłowane woſy w dolhich rynkach. Wobydlerjo njechachu wohnjowy ſtrach hiſchcze powjetſchicź, ſo polne woſy ſita bo bróžnjow dowjeſechu. Wſchudźe cźerjódy ſonow a dźěcźi. Strachocźiwoje ſo naſ praſchachu, ſchto wo wohnju wěmy. Woni nam powědachu, ſo ſu wjazy ſyhdliſcźowe ſo wopuſchcźicź dyrbjałe. Krótko pſched Schönhauſenom pſchińdźechmy ſ blisſeho wohnja.

Wupſchestrěwanje nowoho wohnja.

W Hannoweru, 26. julija

Wot póndźele płomjeni hola. Woheń ſapoczinaſche we Biſſendorfſkim kuſy (Moor). Halle po dźěſchim cźaſu ludźjom pytnychu, dokelž woheń pod ſemju ſo ježleſche. Hdyž poczа ſchtomy źracź a płomjenja ſapachu, dowidźachu cźeſki woheń. Na dobo ſtejeſche wyſoki lěſ „Ogenbolte!“ w płomjenjach a woheń wobda po cźaſu ſamotne wjeſki. Woheń pſchestkoči na Berlingenſki lěſ. Pſches 150 jutrow najrjeſcheho lěſa ſo ſniczi. S wulkej nuſu ſo ſtatnej woborje, techniſkej pomozy a buram poradźi, dalſchemu wupſchestrěwaniu ſadźěwacź. Pola hnydom wotſtrjeżechu, ſo njeby pſches nje woheń do wyſoh pſchiſchoł.

Nad zyłym kuhom ſteja cźorne mróczele kura. Njeſnjeżliwa cźoplota wuſtupuje ſe ježlazeho kuha. Woda nicźo njepomha. Spytaja ſ pěſkom woheń podusycź, ale żehli ſo njewuſtawajcy dale. Pomozniзy njedoſahachu a tuż wjetſchi wodźeſ ſtatneje woborty pſchiſtkwata. K wſchemu njeſhożu je też pola Nienburga nad Weſern a ſ kewjeru wot Osnabrückena wołeń w holi wudyrił a wupſchestrěwa ſo hladajcy dale. Dalokokolеź wohnja **njeda ſo hiſchcze pſchewidźeć**, tola rěkli pak ſo wo 20—30 kóżnych **kilometrach**. Woheń drje je ſamo wot ſo naſtał.

Wohrożeny wěży wołaja wo pomoz. Wſchěchi prefident Noska je wobſchěrnu pomoz ſarjadował, ſo by ſo woheń ſnicził.

Po nóznej pſchestawzy ježleſche ſo dźeńża rano ſ nowa dale pola Hannovera a to ſ wjetſchej mozu. Szylny króſtkaraſchi wětſił cźerjeſche woheń pſches naſypy, kotrež běchu wcźera ſ wulkej prózu namjetali, a ſapali wulke dźele ſtatneho lěſa pola Schrtela. Haſchaze mozy běchu pſcheſtałe a dyrbjachu ſo pſched dźiwym elementom wróćo ſcźahnyć. Woheń je krajinu wot **8000 jutrow** popadnył, na kotrej dałoko ſahaza tolſta mróczel kura ſteji.

W Osnabrücku, 24. julija.

Dopołdnja ſapocza ſo w Vörderniſkim kuſy pſches dujazy wětſił dale paliсź. Ale ſhromadnym mozam ſchkitanſkeje polizije a techniſkeje pomozy radźi ſo, w běhu popołdnja ſ kneſom byc nad wohnjej.

Ranje kublerja.

S romana „Ruſki kublek“ wot L. N. Tolſtjeho.

18] (Pokračowanje.)

Njechljubowa kolesńe, ale ſ nekajkeje dźěcźaſeje ſamoluboſcze njechaſche wón to pſchidacź; hiſchcze ras wón ſtaczł wotpokaſa a pokračowaſche we ſwojim powědanju ſtaremu burikej pſchipraſwy kolczow roſkłožuju, wo kotrychž běſche w „Maiſon Ruſtique“ cźitał, a po kotrymž dyrbjeſche po jeho měnjenju pczołka dwójzy cźaſcźiſcheho ſo rojicź. Jena pczołka pak kóż jeho do ſchije, a wón pſchetorhnywſchi ſo w powědanju, poczа jakotacź pſchi ſwojim wukožowanju.

„To je wěrno, batuſchka, Mitrij Mikolajewicźo, praji ſtarz, wótzowſkeju ſhladajo na hnadneho knjeſa, „ſyle tak pſchi wſelkich w knihach. Haj, może być, ſo je to — tak bubjene piſſane, ſo dyrbi cźłowjek, tak to rěka, tak cźinicź, każ ſo piſche, a poſtajſcho ſo nad tym ſmějeny.

Też ſo ſo ſtawa! Kak małeſcej pczołki nałwuczicź, k cźemu na ſwoju pkaſtu pſchicźinicź! Wona cźini to tak, każ ſo jej w kolcźu ludi, to prěki, to runje. Budźeſce tak dobry a pohladajcze hem“, wón pſchida, njes tym ſo jedyn ſ najblížſchich kolczow wotewri a ſ dźerku nuts hladaſche, kotraž běſche w ſmérču ſichinych pkaſtow pokryta ſ bunczażynni a każażymi pczołkami. „Hlejcze, ſo ſu nikode pczołki, wy widźicze, ſo matka nad nimi ſedźi, tak wone ſebi pkaſtu wuſtworja runje abo nałkonjenu, każ ſo jim to w kolcźu lépje pſchihodźi!“ praji ſtarz, kiž ſo wuczinwidno nad ſwojim najſubſchim pſchedmjetom ſe ſahorjenjom radowaſche a pokoſenje hnadneho knjeſa dozyła njewobkedźołowaſche. „Hlejcze, dźenża wona w „tholowczkach“ khodźi, dźenża je horzy dźeń, wſchitko je widźecź“, wón pſchida, ſakrywajo pczołniſchcźo a ſ rubiſchkom ſaſaze pczołki pſchiſtłóczi a potom ſe ſwojej ſchkropawej dłońu někotre pczołki ſe ſwojeho ſmorſcheńeneho tyła wotſtrany. Pczołki jeho njeſtałachu , ſa to pak njemóješche Njechljudowu hižo ležy pſcheńeże potłóczicź, ſ pczołniſchcza cźekacź.

Pczołki běchu jeho na ſtjoch měſtnach ſtałali a ſchwórcźachu ſe wſchěch ſtronow wokoło jeho hłowy a jeho ſchije.

„Maſch dha wjele kolczow?“ ſo wopraſcha, njes tym ſo k wróćkam zofaſche.

„Schtoż je Bóh Knjes wobradźił“, wotmołwi Dutłow poſměwajo, „licźicź ho njeſmě, batuſchka: pczołki to rad nimaju. Widźiſce Waſcha Zaſtojnoſcź, dyrch Waſchu Miłoſcź proſyncź“, wón pokračowaſche, na wuſke kolcze pokaſujo, kotrež pſchi pczeże ſtojachu, „Diſipa dla, muża Waſcheje ujaſi; hdy byſcheſce jemu jenoż prajił, ſo njeje rjenje, ſo tak ſchpatnje napſchecźo ſwojemu wjeſnemu ſuſodej ſadźerżeſcź.“

„Kak też to? Auv, wone tola kalajn!“ wotmołwi hnadny knjeſ hižo nuczizu wróćkow pſchinnywſchi.

„Haj, hlejcze, njebywa łéta, ſo by wón ſwoje pczołki na moje ukodźata njepuſchczał. Wone dyrbja ſo ſhrabacź, ale zuſe pczołki wuczahuja pola mich płaſty, haj, a to ſkoſy zyły kolcź“, prajeſche ſtarz, njewobkedźbujo ſcźahowanje wobliczа hnadneho knjeſa.

„Derje, potom, hnydom . . .“ hórczejeſche Njechljudow, a njemějo mogu, dłeje widźerzecź, a ſ wobémaj rukomaj wotmachujo, běżeſche w ſkoku ſ wróćkami won.

„Trjeba ſe ſemju trěcź, to niczo rjez nima“, praſeſche ſtarz, hdyž ſesady hnadneho knjeſa do dwora ſimpi. Tón trjeżeſche ſe ſemju to měſtno, hdźež bu kłoty; ſo ſacźeſtiwjejo wobhladny ſo pſchi tom ſa Karpom a Ignazom, kotrajž dozyła na njeho njeſkładaſchtaj, a wón roſhnjewany ſwoje wobliczo ſcźahowaſche.

XVI.

„Schtoż dyrch w naſtupanju ſwojich dźěcźi Waſchu Zaſtojnoſcź proſyncź“, praſeſche ſtarz, pſchi cźimż ſo tak poczcźiwjeſche, jako by na hrożazy wuraz wobliczа hnadneho knjeſa ſzyła njedźiwał, abo wopraſwdźe njepytnył.

„Wo cźo też to?“

„Haj, widźicze, ſ konjemi ſmy, Bohu dźakowano, w poſtajenju.

„Tuż, ſchto potom?“

„Hdy by Waſcha Zaſtojnoſcź mojich dźěcźi ſa najeńſku dań wotpuſchczeſta, to byſchtaj Iljuſchka a Zgnaz ſ tſjomi trojeſapſchahami ſa zyle lécźo jěżdźeſ ſchoł: może być, ſo byſchtaj ſebi potom też nécźoto ſaſłużiłoj.“

„Hdże dha póńdźetaj?“

„Haj, każ budźe ſo jimaj trjechicź“, poczа ſo Iljuſchka do rěcźe měſcheci, kiž běſche mjes tym konje pod pokwiſchcźom kruce pſchimwjaſał a ſ nanej pſchiſtupił. „Kadnikich pacholjo ſu ſ wójkom trojeſapſchahami, taż ſo praji, do Romena jěli, ſu ſo ſami ſiwili, haj, a po tſjoch, dźeſacz rubłowſkach ſa kóżdu trojku domoj pſchinjeſli; hewak pak też do Obdeſa — praja, ſo je tam pjza tuiſcha.“

„Widźiſch, runje wo tom chcych też ja ſ tobu rěcźecź“, pſchiſłypomni hnadny knjeſ, ſo k ſtarzej wobroczeje, a chżyc jeho prawje wuſtojnje k roſmołwje wo nuknizy domjeſcź.

„Praj mi, je dha ſ wjetſchim dobytkom, ſ wokoloſdźeſcejom ſo ſaběracź, dyźli doma ſ rólniſtwom?“

„Kak też to by ſ lépſchim dobytkom njebyło, Waſcha Zaſtojnoſcź!“ měſcheſche ſo Iljja ſuowa, ſiwoje wožeju naſad cźiſnjo. „Doma ani pizy ſa konje ninamy.“

„Nó, kelko dha ſjej ſa lécźo nadźełaſch?“

„Haj, kelko dha ſjej ſa lécźo nadźełaſch?“

„Haj, widźicze, ſ naſeża, njedźiwajcy ſo běſche pja druha, jěżdźach ſ tworami do Kijewa, ſ Kurſka ſaſo do Moſkwy, wożach krupy, tak ſo ſo ſami ſeźiwichmy, a konje běchu ſyte, haj, a pjatnacze rubłow pjenjeſ ſym ſobu pſchiwjeſł.“

„Njeje ſ njeſbożom, ſo ſ cźeſtnym pſchemyſłom ſaběracź, kajżeż by wone też było“, praji hnadny knjeſ, ſuowa ſo k ſtarzej pſchiwobroczeje, „ni pak ho ida, ſo by możno było, druhe dźeło namakacź; haj, a to dźeło je taſke, ſo młody pachoł wſchudźe jěżdźi, kajſikuli lud ſawohłada, ſo lohko nałwuczicź może“, pſchida wón, Karpowe hłowa wotſpětuju.

(Pokračowanje.)

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutše hrjebu:** Khłódny wětřik, druhdy žo dešczěk sypje.

— **Rosprawa policije.** We nozy k piatkej we wokolnosći Budyšchina muhaje kolo znamki „Phänomen“ kradnychu. Kolo ma módru podstawu a widło, žolte dźiwjace pjenjo, nima šwónčk ani kožanu toschu. Mantle kaž też pschimadła na hjulnje zhłonjenym wobzidli su czerwjene. — Dale kradnychu czorne žonjace kolo ze žołtymi šnjekami. Też tuto kolo ma czerwjene mantle a czerwjene gumijowe pschimadła. Wo wěznyšłužobne zdźerenja prošy kriminalna policija w Budyšchinje.

— **Woheń** wudyri dźensa w nozy wokolo ½2 hodź. we tudomnym papjerniku a to w starej samkarni, hdźež žo wuhlo same sapali. Sasłonjeny fabrikt wohenj hišcze w prawym czasu zhaschachu. Tak jenož šmadna schkoda na twarjenju nasta. Wohnjowa wobora, kotraž žo hnydom na pomoz sawoła, njetrjebaše so dźełom japoczeć.

— **Hamtske hrjetmanstwo wosjewja:** Wschě njetrjebawsche khodźenje po polach, lukach a njesach je hač do stónczenja žnjow krucze sakasane. Schtóž by pschećiwo tutym postajenjam jednał, žo se 60 hr. pjenjeznoho kh.dźanja abo 14 dnjemi jastwa khłostа.

— **Wuhnjpišny sakhadźuja.** W naschim měsće su we tutym wuhnjpišny wudyrike. Dźěći w starobje 2—5 lět su jowjetscha na nje skorše. Tón ras igorosćej z wulkej symizu (Fieber) sakhadźa. Lěkarjo wobkrućichu we někotrych padach na 41 stopnjow symizy. Haj dotal je na 60 dźěći na tutu natykowazu khorosćej sthorjeło. Na žoho žu runje próšdniny. Hewak bychu žo dyrbjałe schule samknyć. Też we šuhsodnych wjach Budyšchina wuhnjpišny strašchnje sathadźeju.

— **Kěrchle zadusćišstwo.** Do wobydlenja muzikanteho direktora Eilenberga žo tele dny na Židowskim dwory pschi Budach doby. Wón bě žebi wotlakał, hacz wschitcy njewuhinu. Potom žo z dźitrichami do wobydlenja dobu a tam khamory a pišanške bitwo horje slama. S nich tradny dwaj złotaj czašnikaj, pječischenje a drasty. Sa nim nimaja šlěda.

— **Budyšcy kedźolniwi, koloješdni.** We nozy k njedźeli jědźesche koloješdny z Naschowa do Budyšchina a měješche mlodu holzu předku na žiwojim kole žedźo. Mjes Naschowom a hosćenzom „Dwoju lipow“ šłubi nóhi nad kolom. Wobaj pschećiwnyschtaj žo do hrjebje. Holza žebi straschnje rjebła hnjerje a bjes wědomja lezo wosta. Ju do Budyšchinskeje khoronnje dowjesechu. Też koloješdny žo we wobliczu khěrko hrani. Często widźimy mnohich lohkomyślnych tak wokolo jědźiceh. Njech je podawk mnohim z wottrohłachczym pschikładom.

— **Sobustawy Maćicy Serbskeje su w lětach 1916 haž 1919 město Časopisa:** 1.—5. zešiwk (t. j. 1.—46. listno) **Dr. Rězakowcho Słownika dóstali.** K wudospołnjenju móža nětko sebi — hač do 31. awgusta t. l. — zbytkne listna (t. j. 47.—72.) za 3 hr. (z připósłanjom za 3,50 hr.) přikupić pola: „Buchdruckerei Donnerhak Nachf.“ Bautzen. Vor dem Schülertor 21.

— **Towaršstwo pomozy za studowazych Serbow** je we lutych dnjach rosrjadowało cyłkownu liščinu za zbytnje studowazych a pschinoschkow na leto 1925. Na hłowne liščinow proženy wschitkich dobrich Serbow, zo bychu do tuteho spomožneho towaršstwa sastupili a tak pomhali duchownu nuzu swojeho ljuda wotstroić. Nimamy dosć serbskich wuczerjow a duchownych, z žyla niz dosć na schulach sdźelanych Serbow. Samozitnym hamtym možno njeje, Serbstwo z wuczenym dorostom sastaraćz. Tohodla so serbski lud njemože dodźakowacz tym mjenje samozitnym domam, kotrez swoje wožebje wodowazy.

Přeća a wobćežowanja

našich dźesenych čitarjow, kiž nastupaja připosłanje »Serbskich Nowin«, abo druhe wěcy njech naši čitarjo we wudawarni wupraja abo nam napisaja, zo bychmy njeluborznošcam wotpomhać mohli.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

rjene dźěćo na schulu sćelu, so by posdźišcho [illegible] rodej słužiło. Tuž pomhajmy potrěbnym studowazym se swojim pschinoschkom, swojemu samozitnju pschimérjenym! Mózacymy lětha 9 studowazych podpjerach z darami po 50—70 hr. Tola próšmy běchu swjetscha tajle, so bychu podpjercy měle wjetšche wěcz. Tuž pomhajće, lubi Sserbja, potrěbnym serbskim studowazym. Pomhajće z tym swojemu narodej. Ssobustaw ma płaciscz 1 hriwnu ličneho pschinoschka. Schtóž pak może, pschinoschnje po mérje narodneje luboscze wjetschi pjenjez; swojasamy wostanje wěsy, dołhoj je ssobustaw, jenoz na hriwnu. Schtóž pak njecha se ssobustawom bycz ako komuž je hriwna pschewjele, njech składnosez wužije, hdyž sbéracz pschijdże, a so z wjetschim abo mjeńšim darom jako „nig ssobustaw“ do liščiny sapiše! Njamy bé wunoschi sbérkow w Khróścicźanskich a Bukecźanskich stronach. Wutrobny dźak schcedriwym dariczelam! A zhawa hlédowazym!

S Bukez. Njesbožo z motorskim kolom sta so sobotu psched naschej wju. S Budyschina pschijžesche motorowy a shubinoschi móz nad kolom, padny. Njesbožo hischcze zyle derje wotendże. Wón so jenoz z lohka na kolenju rani. Motorowe kolo so trochu wobschkodźi. Jedyn Butecźan jeho do wuzy dowjese. Po khwilzy mózesche sako dale jěcz.

S Rakez. (Njesbožo.) W Kamjenawskej kaolinowej fabrizy sandźeny pjatk dźěłacźerka Jenkez z Rakez wjace hrožesnju wosnjeła sajesboži. Wona so na nohownej khěrko rani. Kaž je so hač dotal wuwukałało, w tudomnej fabrizy swjetscha mlodzi ludzo sniesboża. Wina leži w tym, so so pschi tom nětko kedźbuje. S tym by so wjele wjazy schkody wotwobroćiło.

Se Ssleperho. Tudomny bur Rychtaŕ z pschimjenom Dominla psched krótkim staru ključomu ze swojeje brožaze rumowaschże a nadeńdże pschi tym schtyri mlode khory. Wone so do cźekanja dachu, ale Rychtarjowy poš jenecho po druhim powadny a sakusa. To wojsewichu hajnicy, kotryž pašte wuwokoži, so bychtaj so tež staraj popadloj. Powadže pak so jenoz žauncka. Ludzo běchu so pschezo dźiwali, so so jim tekko mlodych kur a druha pjerina sakusa.

S Nistsje. (Njesbožo z awtom.) Wczera rano wokolo 6 hodź. pschijédże na rózku Mužakowskeje a Póstoweje dróhi motorowy kolojédny a sajédże do awta. Awto so hnydom z cźežko wobschkodźi. Wjednik awta bjes schkody wotendże. Ssobusędźazy na motorowym kole padny na plestr. S tym sebi nop rosrasy a mosny schkaże. Wón bjes wědomja leżo wosta. Jeho do Emauskoweje khoronnje dowjesechu.

S Gischkojz. (Ssamomordarstwo.) Na żelesnischich kolijach mjes Hósnizu a Drjowkom saudźene dny žonjace cźěło namakachu. Žona je so, kaž so sda, na żelesnische kolije lehnyła, so by sebi žiwjenje wsała. Żelesniza jej hłowu rosmalcerje. Kaž je so někto wuwokałało, je sniesbożena 24létna kontoriška Margotez ſ Welsow. Cźežhodła je kamomordarstwo sdźěliła, njeje hischcze wěste.

S Lubnjowa. W żelesnischim wozu njeznatkrizniwje wokradnychu tele dny jenoho tudomneho drjewjanoho wikowarja, kotryž we wosu 3. rjadowinje do Berlina jědźeschże. S nim jědźeschtaj w jeho wotdźělku dwaj khěrkaj sdrasenaj knjesaj. Drjewjanoh wikowar so najprjedy hischcze z nimaj rosmolwjesche. Sdóncznje pak sebi wusny. W Königsmusterhausenje tamnaj wusstupischtaj. Hakle na Shorjelskim dworniscźu w Berlinje so zusy dohlada, so bě so jeho listowna ſ 15000 hr. zhubiła.

Z Łužicy.

S Kundraczicy. Pschi kupanju satepi **so tele dny** 21létny hospodarski **pomocnik** Bruno Menzel. **Młody cłowjek** so krótko po wobjedže kupasche. Nadobo so jeho towarschi dohlada, so so Menzel vodumrja. Hacźrunjcz so dosez prózowachu, bé tola wscha próza podarmo, jeho sako z žiwjenju sdźěliła. Jeho bé pjecza we wobjedže Boża ruczka sajała.

S Ochranowa (Hrubjel). (Mlodostny wadach.) Saudźene dny wostajischtaj dwaj knjesaj swoje pjenježne listowuje w awtach leżo, jako so na khwilku do korczmy wotkalischtaj. Jako so wróćischtaj, namakachtaj jenoh jenu listowniu a ta bé hischcze zyle pschepytana. 12-létny hólz bé z listownju a pjenjezami wujšł. W listowni bé 5 schwajzarskich frankow. Tu bé hižo na banzy samčkał. Mlodostneho wadacha bórzy levichu.

S Lubanja. (Wobalny powad rakow.) Jedyn tudomny skolar popadny tele dny w tudomnej małej rěčzy za krótku hodźinku na 30 wulkich rakow. We posledniim czasu běchu so rafi we naschich wodach zyle shubiłe. Nětko, kaž so wsda, pozinaju so sazo ſ mésnanmi pokasowacz.

Nalnowše z cyłeho swěta.

Němšti statuh jeżom dże hobotu po prósdninowy hicź.

*

Kommunistiski sapósłanz Eichhorn je saudźenu pówdźelu 61 lět staru wumrěł. Wo cźaż rewolucije jeho sa presidenta Barlinskeje polizije pomjenowachu.

*

Kasselski wyschschi měschczanoscha a nehdyschi němski kanzler Scheidemann žiwjeczerske wóndanu žiwoje 60-létne narodniny. Hindenburg je jemu žiwoju pschał.

*

Wot hobotu dopoldnja so we Swérinskim wokrjesu pschi pólskich mjesach hola pali. Wokolo 4000 jutrow hole so sniczichu. Wjele popuschczanoho drjewa so žobu spali.

*

Jendźelska žada, so by so Němska k poźledniej nocze ententy wo wothrónjenju wuprajila. Němske knjezerstwo nětko wo njej wuradźuje.

*

Nunnuńska nocze dowolicz, so bychu němske dźěći so na prósdniny do tuteho kraja ſtałe.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Rippjun pola Drjezdźan. (Ssmjertne njesbožo.) Saudźene dny chajsche jedyn Heidenawski wobsthodnik cźežity auto pschezerjahnyez. Pschi tym srasy do awta a bu tak cźežko ranj, so bórzy po tym w khorownji wumrě.

* S Mittelbacha pola Kamjenicy. Saudźene dny pichachmy wo tammym motorowym njesbožu, pschi kotrymž Ella Koburgerez ſ Lugowa na swoje franjenje wumrě. Saudźenym žobotu też někto wjednik motorowego kola, twarz Teznaka se Wolschenicy na swoje cźežke rany wumrě.

* S Brambacha. (Budźesce kedźbliwi pschi wobhadźenju se spirituſom.) 32-létna Margareta Prellezą w jenym tudomnym hosćenzu spirituſ do warjaka nalwasche. Pschi tym jej bleschka rosbuchny, spirituſ po japan a holza žo ſ tym tak straschnje wopali, jo krótko na tym wumrě.

* 5 **woporow nadobo we Lobju.** W gmejnskej kupjeli Schreckenstein pola Anſiga kupachu so pjeć mlodych holzow. Wone pluwachu po Lobju bele a so nadobo podnurichu. Hacźrunjez jo lobjiny hnydom ſ cłowjanmi a nimi podachu, njemožachu tola ani jich cźěła namakacz.

Dr. Rězakowcho Słownika dóstali. K wudospołnjenju móža nětko sebi — hač do 31. awgusta t. l. — zbytkne listna (t. j. 47.—72.) za 3 hr. (z připósłanjom za 3,50 hr.) přikupić pola: „Buchdruckerei Donnerhak Nachf.“ Bautzen. Vor dem Schülertor 21.

— **Towaršstwo pomozy za studowazych Serbow** je we lutych dnjach rosrjadowało cyłkownu liščinu za zbytnje studowazych a pschinoschkow na leto 1925. Na hłowne liščinow proženy wschitkich dobrich Serbow, zo bychu do tuteho spomožneho towaršstwa sastupili a tak pomhali duchownu nuzu swojeho ljuda wotstroić. Nimamy dosć serbskich wuczerjow a duchownych, z žyla niz dosć na schulach sdźěłanych Serbow. Samozitnym hamtym možno njeje, Sserbstwo z wuczenym dorostom sastaraćz. Tohodla so serbski lud njemože dodźakowacz tym mjenje samozitnym domam, kotrez swoje wožebje wodowazy.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 28. julija 1925.

Wczerawsche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,82
1 jendźelski punt	20,372	100 cźěskosk. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,43	100 pólsk. markow	79,05

Efekty mějachu wczera na Barlinskej burzy rjane powyschenje swojich kursow. Stalne a wójnske poźěwki mějachu hnadny wobrot.

Na **produktowych wikach** bé rožka něschto malo žadnischa a tohodla samóh swoju płaciznu ſ lohka polóžehnyła. We pschenizy bé hnadny wobrot, wocźakuja bórzy nowe na wikach. Jecźmjeń swoje płaciznu njepschemjeni. Wowoh žo sterje seklabi. Wczera płaczeske zentnar

w Drjezdźanach

pschenizy 13.35—13.60 hr., rožli 10.55 hr.
hacź 10.80 hr., jecźmjenja 9.75—10.75 hr.
wowsa I. 12.25—12.75 hr., II. 11.25 hr.
hacź 12.30 ſt. hriwnow,

w Berlinje

pschenizy 12.15—12.50 hr., rožli 9.90 hr.
hacź 10.10 hr., jecźmjenja 9.35—10.60 hr.

W termińowym wikowanju:

za julij:
pschenizy 13.37—13.30 hr., rožli 10.45 hr.
hacź 10.52 hr., wowsa 9.40 ſt. hriwnow,

za september:
pschenizy 12.75 hr., rožli 10.20—10.10 hr.,
wowsa 9.57—9.55 złotych hriwnow.

za oktober:
pschenizy 12.75—12.72 hr., rožli 10.42 hr.
hacź 10.37 hr., wowsa 9.72 ſt. hriwnow.

S **towaršstwom kłaza.** Njeje pjenjes. Wukraj žo japowědźuje, do Němskeje dale pjenjezy pošcźowacz. Też industrija njetwari, dokelž pjenjes njeje a cźerpi pod cźežkej krisu.

Młodne staty na Balkanje sajesbeluja žo pschibérazehe hospodarskeho skruczenja. Wolcźakuja bohate žně, kotrejž dołho wjazy měli njesbo. Pschemysłowa (Gewerbe) sakhowaja, wosebje we Bolhařskej a Južnoslowjanskej.

Na pschedań:

Byk šérny, w Bolbrzach cźo. 3.
Kóń žółty, walach, cźežkowjeny schunnel, knježi dwór we Ssmochežicach.
Kola, 4, sa mlokowy wós, knježi dwór w Ssmochežicach.
Prasa płodowa, w Lubiju, Jahnstr. 131.
Khěža w Budestecach, dalsche wukasuje Bautz. Tageblatt.
Polo, luka 45 górzow a skała pschenajecź. Dalsche wukasuje Bautz. Tagebl.
Kolo motorske, Kramer we Wojerecach, Rosenstr. 11. — Mužaze kolo w Budyschinje na Zyhelnskej haży 41 na prawo.
Wowzy dejne, knježi dwór w Njedaschezach.
Prošata, knježi dwór w Niedaschezach.

Ssudnizy na pschesadźowanje:

Sserjedu, 29. 7., pschiwolnju w 12 hodź. w Kulowje: hospodarski wós, štyrny wós, sołki knjeżski wós (Dogkart), pišanšk maschinu. Kupzy sešon so we Rěpku hosćenzu.

Schtwórtk, 30. 7., pschiwolnju w 12 hodź. we Delnom Wujesdźe: dubowy bùffet, dubowa kredenza, drasťowy khamor, komodu, 2 muzšlaj wobleka. Kupzy sešon so we Haschkez hosćenzu.

Sso pytaja:

Krawski, Merschtny w Budyschinje, na bohatej haży cźo. 4.
Kowařki, Bitterlich we Lusću pola Pomorz, a **samkařki** Leichsenring na Židowje.
Dźěłaczeř młodschi, Wartsch a Krahl w Budyschinje, šerbske hrjebje 28; Fischer we Wojerecach, Mittelstr. 2; Hirsch, Jenka a Co. w Běłej Wodźe.
Pohonc a dźowka, měschczańši mlyn we Wojerecach.
Holza do domu Prehlowa we Wojerecach, Drjezdźanska dr. cźo. 19.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźensa dop. ¾11 hodź.: Witi jara měrne, ležma sałhowaja dotalne płaciznu. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu. Tendenza jara měrna.

Płaciznu na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe symje po tonni abo 1000 kg, wowsk 100 kg, płaciznu po Rotej hriwnje.

	27. 7.	25. 7.
Pschenizа rožła	245-260	245-260
nalětni jecźmjeń	198-202	197-202
roš. jecźmjeń	198 212	198 212
wowsa	—	—
kukurizа (Mais)	248-256	
pschenicźn. mukа	215-216	215-216
rjana mukа	33-35,25	33-35,50
pschenicź. wotr.	27-29,50	27-29,50
rjane wotruby	13,50	13,30
rapž	13,70	13,60
lane symje	345-350	345-350
hroch	—	—
pjelušchi	25-26,50	25-26,50
	23 26,50	23-26,50

	27. 7.	25. 7.
rapž. wošuschi	16,90	16,80
buch. mehlowa	9,75	9,75
ferabella	—	—
běrnjaze kruški	26-26,20	26-26,20
burny	24 26,00	24,00-26
woka	26-28,00	26-28,00
lany wošuschi	23-22,40	23-23,00
módre łupiny	12-13,50	12-13,50
žołte łupiny	15-16,50	15-16,50
symo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
symo, rjana	1,00-1,40	1,00-1,40
„ pschenicź.	1,00-1,40	1,00-1,40
„ wowsyna	0,85-1,00	0,85-1,00
„ jecźma	1,00-1,40	1,00-1,40

Drjezdźanska burza.

Pschenizа	267-272	**běrnjaze kruški**	28,50-29,00
rožła	211-216	**pschenicź. wotrubы**	13,20-14,00
nalětni jecźmjeń	195-200	**rjane wotrubы**	14,40-15,80
nošymšti jecźmjeń	195-215	**pschenicźna mukа**	38,00-39,50
rožnjа	245-255	**rjana mukа**	32,00-34,00
cźerwjeny bźeczeł	225-255	**woka**	28,00-29,00
rapž	335-345	**pjeluschki**	30,00 31,00
kukuriza (Mais)	220-225	**hroch**	30,00-31,00
suche truhanczki	12-13,00	**zołtowe trup.**	19,00-21,00

Nalnowše z cyłeho swěta.

Němšti statuh jeżom dże hobotu po prósdninowy hicź.

*

Kommunistiski sapósłanz Eichhorn je saudźenu pówdźelu 61 lět staru wumrěł. Wo cźaż rewolucije jeho sa presidenta Barlinskeje polizije pomjenowachu.

*

Kasselski wyschschi měschczanoscha a nehdyschi němski kanzler Scheidemann žiwjeczerske wóndanu žiwoje 60-létne narodniny. Hindenburg je jemu žiwoju pschał.

*

Wot hobotu dopoldnja so we Swérinskim wokrjesu pschi pólskich mjesach hola pali. Wokolo 4000 jutrow hole so sniczichu. Wjele popuschczanoho drjewa so žobu spali.

*

Jendźelska žada, so by so Němska k poźledniej nocze ententy wo wothrónjenju wuprajila. Němske knjezerstwo nětko wo njej wuradźuje.

*

Nunnuńska nocze dowolicz, so bychu němske dźěći so na prósdniny do tuteho kraja ſtałe.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Rippjun pola Drjezdźan. (Ssmjertne njesbožo.) Saudźene dny chajsche jedyn Heidenawski wobsthodnik cźežity auto pschezerjahnyez. Pschi tym srasy do awta a bu tak cźežko ranj, so bórzy po tym w khorownji wumrě.

* S Mittelbacha pola Kamjenicy. Saudźene dny pichachmy wo tammym motorowym njesbožu, pschi kotrymž Ella Koburgerez ſ Lugowa na swoje franjenje wumrě. Saudźenym žobotu też někto wjednik motorowego kola, twarz Teznaka se Wolschenicy na swoje cźežke rany wumrě.

* S Brambacha. (Budźesce kedźbliwi pschi wobhadźenju se spirituſom.) 32-létna Margareta Prellezą w jenym tudomnym hosćenzu spirituſ do warjaka nalwasche. Pschi tym jej bleschka rosbuchny, spirituſ po japan a holza žo ſ tym tak straschnje wopali, jo krótko na tym wumrě.

* 5 **woporow nadobo we Lobju.** W gmejnskej kupjeli Schreckenstein pola Anſiga kupachu so pjeć mlodych holzow. Wone pluwachu po Lobju bele a so nadobo podnurichu. Hacźrunjez jo lobjiny hnydom ſ cłowjanmi a nimi podachu, njemožachu tola ani jich cźěła namakacz.

New York.

„Well," prajesche mi schdźbjwy nlodźesiz ſ Kentuky, hdyž žo ſ łódźu amerikanſkeumu bróhej bliźachmy, „hłowu ſbuśeśe, hdyž k prěnjemu raſej wuhladaśe New York. All right!"

Pśichinnych ſ woběmaj rukomaj ſwoju hłowu, ſo ju njebych tak chěŧs ſhubił. A hdyž žo teź to najhórśe njeſta, tak je cłowjek tola kaž pohłuſchony, hdyž do New Yorka pśichźeśe. K prěnjom ſ gigantiſkim faćišćeſkom hórſkemu města, kotreż ſe ſwojim wuſajmom, praſkotiatym, ſawjerćanym ſiwjenjom kaž njeſmjerna hórſka rěka na ſuſeho ſo wuliśe. K druhemu pak teź ſ infamnej horzotu, kotraž pośledni kuſk ſwele cłowjeſkej ſ potom ſe cźěła wućeri. Pśicheźeła na miśiś w mojim hotelu — (to rěka, „hotel" njeſe ſ zbła žadnym wuraſ ſa to. Pśicheſtajany ſebi 4 hobrśich wěžow, kóždu ſ 32 poſthodami, ſ 2 200 ſiwami, ſ 2 200 kupjelemi, ſ njeličźomnymi luguśowymi cimmroćemi, ſ expreſlitami (jědnymi ſtokami), kotreż 10 poſtodow bjeſ laſtaća ſ taſkej ſpěchoſcźu pśichźedu, ſo móże žo cłowjeſkej žołdk w cźěle wobroćiśi, ſ lokalnymi liftami, kotreż w kóždym poſthodźe ſaſtanu. To je amerikanſki hotel!) — potajkim pśicheźelna ſłužobna pśichinjeśe mi karan połny kruchow lodu, kotryž žo na mojej hłowje haŋdom do pary pśichewobroćeja, wona da wodu w kupjeli běźeć, ventilator ſchwórćeć. Tola to wſcho je jenož ſnadna pomoz w njeſmjernej horzoće, kotraž hač do 100 ſtopnjow poſtupuje, ſe ſadwělowanjom ſałe hižo k ſćerpnu raſej do ſymneje kupjele, pśichoź druhdźe njemóże cłowjek tola wutrać. W žydom reſtaurantach tutoho hoſćeńca, w kotrymž wjazy tyłaz błoźow ſchwórća, ſedźa pśchi njenaturſkej horzoće hładzy wottruhani gentlemenojo ſe wrócźotſcheſanymi błoſami, ſtabe kaž muchi; jenož w kholowach a ſochli, kuſaja gummij a lija ſebi wſchu mózu ſymnum wodu do ſołdka. Hdyž a hdyž ſamórje jedyn ſ nich wuzomany gummij ſpody blidka a wo ſtółcźkotwu kronu. Nó, tak dołho hač to na mój ſtoł njeje, móże mi to wſcho jedne być.

Ale woprawdźe! Pśicheźeł ſ Kentuky na prawje: Žiwjenje w New Yorkſkej City je žiwojim njeſpćirunajomnje ſchumjaſnym rythmom, ſe ſiwojimi ſchŧrćećazymi diſonanzami a hobrśimi kontraſtami móježeh cłowjeſkej ſtrowy rozum ſamuźiśi. Wſchě europiſke pśchedſtajenja tu ſa praja. Podarnio pytamy ſa měrdłom, ſ kotrymž bychmy tute wězy měrićź mohli. Wſchě ryſowanja ſu jenož ſćźin woprawdźiteſcźe. Potsdamſke namjeſto w Barlinje, Praſka dróha w Drježdźanach — to wſcho ſkutkuje jenož kaž idyll ſ biedermeierſkeho cźaſa, New York njeje Barlin, njeje Paris, njeje London.

Je jenož New York. Se ſiwojoraſnymi fantaſtiſkimi roſměćami, ſe gigantiſkimi pśchepjatoſćemi.

Hładam ſ wokna ſwojeje ſtwy, 16 poſthodow do hłubiny. Deleka hibaja ſo awta po dróhach, kaž mejſe bruki w zigarowej kiſće. Wóſom poſtkodow wyſche nje hraje w hobrśej fali, ſtiž je ſ drohotnymi teppichami wukſadzena a nanajwózobniſcho wudebjena, jazz-kapała; po jeje napadnym rythmije rejuje njeźźiwajo njeczłowjeſke horzoty ſ dobom na 50 porow. A jenož žyłna fantaſija móże žebi wumnołowaćź, ſo ſo ſpody tuteho hotela wulke dźworniſchćo, tak mjenowany „Penſylwania Railroad" namaka, ſ lokalnymi a expreźezahami do wſćeh kónzow Ameriki, ſ podjeniſkim městom, labyrinthom podſemſtich wjelbow a dróhow, ſe žónjerſzy wupyſchenymi a wobžwětlenymi wukſadnymi wotkanmi, w kotrychž móježeh žebi wſcho kupiś, ſchtoź žebi cłowjeſkojo hdy wumyślićhu. Do njeſmjerneho ſchachta, tiž zyrkeŧ wyſoko ſo wupina, ſłužbuja ſo porſkajo a ſkumjo po ſtach awta. Wſcho to ſkutkuje dźiwnje, je tak pśicheźiwo wſchemu europiſkemu waſchnju. S najwyſcheho poſthoda hotela móježeh ſa nješćto wokomikow doźeś na dwórniſcheźa, direktnje k wośej nětkajſkeho cźaha.

To móżemy žebi halle nětkaſ pśchedſtajiś, hdyž žebi powmyślimy, ſo je ſkałata kupa Manhattan, na kotreź ſu New Yorſkſe twarjeniſcheźa natwarjene, ſ daloko roſcźerjenej žyłu podſemſtich żeleſniſkich kolijow poćehnjene. Nimo wyſokeje żeleſnizy, kotraž po daloko ſo wupinajcych moſtach nad městom a pśches Hudſon do Brooklyna wjeźe, hrimotaja pod New Yorſkimi dróhami njeſkóńcne cźahi podſemſteje żeleſnizy ſ błyſkowej ſpěchoſcźu. Tu je dale tak mjenowana „Grand Central Station" teje podſemſteje hale, tiž ſo hobrśenu domej runa, je wutwarjene, ſ błyſkateho marmora a poſtići měſtna ſa 30 000 wožobow. Wo techniziy, ſ kotreź ſo tu hobrśi wobkhad wobkſiźi, móże ſo jenož ſ najwjetſchej kedźbu rěćeć. Trjebamy žebi jenož pśchedſtajiś, ſo móżemy do New Yorka ſ cźahom ſpody ſemje dojeś, ſo móżemy ſo ſe wſćehm ſaſtaraś, a ſo móżemy New York ſaſo wopuśćeś, bjeſ teho, ſo bychmy ſ zyła na měśćańſke drohi ſtupili. Na tajte pścheſkepanje njetematiſke waſchnje je ſo tuta daloko roſcźerjena kolijowa ſyć hłuboko w ſtatach Manhathanſkeje kupy wutworiła.

A potom New Yorſkſe drohi!

Sławny Wallſtreet, hdźež dźe jedyn mróźeleſchkrabak druheho pſchetrjechiéź, hdźež ſo najwjeſcha pjenjeźna móz zyłeho ſwěta namaka, dale Broodway, najwuſnamjeniſcha wobkhodowa droha na zyłym ſwěźe, ſanna 30 kilometrow dołha, potom 5. Avenue, hdźež w palaſtach ſe ſkały, żeleſa, alabaſtra a marmora jeno milionarſka ſwójźba, hdźež bydli. Potom ſławny rózk 5. Avenue a 42. drohi, hdźež je ſtanźna najwjetſchi wobkhad na zyłym ſwěźe. Schtóž njeje ſe ſtanźnymaj wocźomaj wohladał, kaž ſo tu wobkhad ſtoi wichetorhnjenja mjeſ kamjentnymi gagantami, tiž ſmaŧlinje k njebjeſam ſahaja a wo njeſmjernym bohatſtwje ſwěźeja, wije a ſtorka, móże ſebi ſ cźeſka to prawje pſchedſtajiś. Na 200 000 ludźi a na 20 000 autow jedźu tu we pścheźeſku ſa 12 hodźinow nimo. Wſchudźe, hdźež pohladamy, je hobrśi wobkhad. Na mjeſtſchiny ſatkaja arta haŋdy druhdy tak, ſo dyrbi zyły wobkhad ſaſtaćź. Jěźdźa tola dźeńſa ſtanto bohaćźi ludźo radźcho ſ podſemſkej żeleſnizu, dokeź ſ awtom pſchepomatu dale pſchińdu. Pśchi tym roſtaſuje cźiſćeźazym cźrjódom jěźdźerjow a awtow na kóždym drohowym kſchiżnjſchcźu jeniczki poliziſta, poſtužuje jeniczki cłowjek we wobkhadnych wězach ſignale ſ cźaſtnoſcźu, kotruž dyrbimy wobdźiwaś. Cźeŧwjena ſwěźa: ſtopp. We wokomiku ſteji wſchitko, kaž ſ potajnej muzu putane a bjeſ ſtracha móże kóždy drohu pſchekroćiéź. Potom ſelena ſwěźa: ſwobodne. Hnydom ſchumi wobkhad ſaſo kaž torhaja rěka. Dyrbimy pſchitpóſnaś, tute město bjeſ ſaźdźenoſcźe, bjeſ tradizije, bjeſ pſchikłada je ſwój holwjaſy wobkhad tak do porjadka ſtajiło, ſo móża ſebi wěźywuſtojni we Europje na tom pſchikład braś. A pśchi tom njeje jenož diſziplina awtowych wjedniſkow wobdźiwaś, kotiž nanajwěſcźiſcho ſiwoje wośydło teź w najwjetſchej ſpěchoſcźi wobkhinjeźa. Teź publikum je tak wocźehnjeny, ſo na kóždy pokiw dohladowazeho policiſty wjeſelnikuje poſtkucha.

Jene pak wostanje njejaſne: kak dyrbi ſo wobkhad ſa 20, 30 lět rjadowaś, je-li New York tak dale roſcźe kaž hać dotal. Wſchudźe, hdźež pohladaſch, ſo ſtare twarjenja torhaja, nowe twarjeniſcheźa ſe ſkały a żeleſa ſo poſtajeja.

Dyž tute twarjenja wohladamy, njemyślimy žebi jenož na milijony dollarow, kotreź tajſi hobr płaći, — ně, teź ſmuźitoſcź a móż dyrbimy wobdźiwaś, ſ kotreź Amerikanzenjo ſiwoje ſmary do twjerdeje ſkały maćeźki Manhathan kowaju. Jenož nékotre tutych hobrow dźenty njeznawaju: Na Broodwayu tak njenowany „Linger Building," zyłe ſ worzła a kamjena, 186 metrow wyſoki! Potom tak njenowanu „Ploin" na rózku 5. Avenue a madiſon ſynare. Dale 228 metrow wyſoki, 56 poſtkodow liczaju Woolworth-Building, najwjetſche twarjenje na ſwěźe. Twarił je muż, kotreho ſłamy, hdźež ſo wěźy po 5 a 10 centach (20—40 pf.) pſchedawaju, bźenża na wſchěch New-Yorſkich haŋach nadeńdźeſch. Wſchě tute twarjenja ſu naſtałe, dokeź je ſemja w New Yorku tak njeſmjerne droha. Teź podruźny pjenjeź je tohodła pśche wſchu měru wyſoki. Dokeź ſo na kupje Manhathan wjazy do ſcźerokoſcźe twarićź njehodźi, dyrbja do wyſokoſcźe twarićź. To poſtići zyłenu nésću dźiwi khonkter, jednotny architektonikar ſ zyła njewobſteji. Rjane potajkim w europiſkim ſmyſle ſłowa město woprawdźe njeje. Ale napohlad, kaž by ſły hobr ſ kopcźu hrajkajo do drjewjanych kłozkow ſajeł a wſcho dźiwje rosmjetał. Wyſoke pſchi niſkim, njeníožnje wyſoke pſchi wyſokim, huſto pſchi hiſchcźe njeſtſchim, mamutoſte pſchi palcźikojtym. Tajke je wobliczo žydomnilijonſkeho města.

Pódła hobrſkeho Woolworthſkeho twara leži we Wallſtreetſej wokolinje mała ſtara zyrkwiczka. Na kérchowje, wokoło kotrehož wobkhad wulkeho města ſchumi a howri, ſonja dołho ſabyte rowy wo dawno ſaźdźenych cźeſkach. Pśchipokdnju pśchikhwataja na tute pohrjebniſcheźo młode hołzy ſe žuſodnych wobkhodow, ſo bychu tu ka khwilku wotpoćźnyłe wot napinajcego dźeła. Wožrjedź hołka a tołka hobrſkeho města ſeleńa oaſa měra a pokoja, tak myślimy žebi nésćto ſentimentalnje. Amerićan pak wobliczi ſwójźdźne roſcźaju hódnoſcź tuteho makeho pohrjebniſcheźa. Wobliczi, kelko milijonow by trěbne było, ſo by ſo tu nowy gigant kaž Woolworthſki twar poſtajiéź mohł. Tola zyrkwiczka gmejna ſo njepikluje, haćrunjeź ſu jej hižo hobrſke ſumy poſtiećiłi. Wona ma cźaſ. A tutón cźaſ wotſumanjenja ſa nju warbu, kotruž ji ſamo Morgan, kotreho marmorowy palaſt ani 100 metrow ſdaleny njeleźi, ſalwiđi.

Přilopk.

* **Najdrójſcha filmowa „hwězda" na ſwěźe.** Amerikanſka filmowa firma Famous Players Laſky Corporation dyrbjeſche ſwojej filmowej hwězdźe Gloria Swanſon rjanu ſumu — 17 000 dollarow — wob tydźeń płaćiéź. Tuta drohotna dama mějeſche pśched krótkim jenož 5500 dollarow tydźeńſkeje mdy. Ale ſ jeje ſławu roſcźahu teź poſtiśenja a dokeź ſo družſtwo bojeſche, ſo ju ſłubi, poſtiśeſche jej 15 000 dollarow ſa tydźeń. Tola konkurrenza Warner Brotkers powyſchi jeje mſdu na 17 500 dollarow a tak dyrbjeſche Famous Players tośane cźiniéź — to je 74 375 ſłotych hriwnow wob tydźeń, abo na lěto 3 867 500 hr. To je najwyſcheſcha mſda, kotruž ho tukhwilu w filmowym ſwěźe a drje na zyłej ſemi płaći.

* **Spodźiwny dyrdomdej** pſchećiwidchi léćźni hoſćeo, kotiž běchu ſwonka ſaliwa města Taranta. Pśched nékotrymi dujemi běſche pſchiſtawna wyſchnoſcź w tamniſchim dźele morja jeneho žrawza (Haifiſch) wobkedźbowała, kotrehož pak rybaźy, byrnjeź ſo bóle prózowali, popadnyć njemóžachu. Dyž běchu ſo wulétniży khětro daloko wot brjoha wotſtalili, powróćźi žrawz ſe ſiwojej wupuſchu cźokm. To běchu ſ blíſkeje tvjerdźiny Angelo wojazy wobkedźbowali a ſtélachu ſ ſo zentimetrſkimi kanonami do njeho. Tak wuni ſadźěwachu, ſo ſo rubjeźna ſtrašcna ryba na wulétnikow njewali. Se ſtrachom bóle morſkich hač žiwych wucźahnychu jich ſ wody.

* **Jehła.** Schto budźe ſ milijonow jehłow, kotreź ſo kóžde lěto w twornjach dźěłaja? Wone ſo ſpotrěbja. — Tola by-li to trjeſtko, bychu naſche domy a pucźe ſ jehłami wſchěch druźin, heſkotnych a ſchitych, połnjte być. Wone ſo potajkim njeſłubja, ale ſerſaw jeho roſpadnu jehliczki ſaſo do próćha. Dr. Xavier, jedyn Parišſki mućeńc, je dokładnje wožud jednotliwych jehliczkow wobkedźbował. Pśchi tym wuſłědźi, ſo je jednora wiſoſowa jehliczka hižo ſa 145 dnjow doſpełnje ſ pśchewobroćeńe. Pśijanſke pjero (Stahlfeder) je pak ſa 1 5uéźaźow a jednora heſkota jehła je ſa 18 mźaźow do próćha roſpadnjena. Dobra hładźena jehła trjeba połdra léta, pśedy hač je próch.

* **Narunanje cźłowjeſtich koſcźi.** Parišſka akademija wědomoſcźow ſabkrazo ſo ſ dźěłom chirurgu Robinea a Contrenmoulina, w kotrymž wonaj roſpišujetaj, kak móża ſo roſchćěpjene cźłowjeſke koſcźe pśches hotowje narunaćź. Dopokaſaſchtaj to pśches wſchelake pśchewjedźene operazije. Tak je móżno, wobſchkodźene ſtawy w mnohich padach, hdźež dyrbjachu ſo amputěrowaćź (precź braćź), ſaſo wudpołnjiéź. Spiźowaraj dźěła wobkruczitaj, ſo wulſpěch tajkich operazijow wot wěźywuſtojneho ſaſtaźenja a ſkruczenja narunjanſtich dźěłow wotwiſuje. Reakźija, kotraž wſo naſtanje, žo pomérnje ſpěſchnje a lohzy pśchelwinje. K dźěłej ſu wſchelake wobrazy operazijow pſchidate, w kotrychž ſo wobſchkodźene dźěle ſtawow pśches ſaſtaźene ſtrowe howjaſe koſcźe narunane.

Swójbne powjeśe.

Sſlubjenaj: Dr. phil. Bjedrich Schmidt w Pomorzach ſ Johannu, dźowku wiczeźeneho kubleŕja Emila Bára w Kowaſy.

Swěrowanaj: Erich König a mandźelſka Gertruda rodź. Witcgez w Budyſchinje.

Semrěłoj: Hana ſwud. Bitterlichowa rodź. Wolfez we na Budyſchinje. — Pawoł Grilla, prawiſnik w Luśicy.

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Nadźija" ma tutón tydźeń dwě spěwnej pruzy a to dźensa wutoru za ẑónſke a pjatk 31. julija za muẑſke hłosy. Započatk z dypkom 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje.

Hornja Hórka. „Łužica" wobdźěli so njedźelu, 9. 8. na skhadźowancy w Khróśicach. Stóź ze sobustawow sobu pojědźe, njech to hač do pjatka, 31. 7., pola dowěrnikow wozjewi. Wo bohate wobdźělenje prosy

Předsydstwo.

Ralbley. „Lilija" zhromadźi so štwórtk wječor 1/2 9 hodź. pola Brězanec. (Rozprawa wo koncerśe, přinoški, namjety, wuradźowanja.) Wšitcy so zeńdźemy.

Sokolske Jednoty: Khróśicy, Pančicy a Wotrow maja zhromadne zwučowanje wječor 1/2 9 hodź. na šuli we Wotrowje. Kóždy sokolski bratr ma přitomny być. Budźemy z dobom wuradźować dla jězby do Błótow.

Předsydstwa mjenowanych jednotow.

Wotrow. „Jednota Sokol" ma štwórtk 30. 7., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Načolnik

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěšći: A. Dučman w Budyšinje.

Opel
4/14 PS., z 2 sydłomaj derje zdźeržany, předawa
Carl Gast
w Budyšinje.

MERSIDYSKI
Wuporjedźenja
a
znowa dźiłanje

Žony
Porucam ſwój wulki ſkład pſchepaſkow, měchačnych a pſchedpadowych powjaſow, podpołožkow.
Sleju rad ſ rožje.
Wagnerowa w Budyſchinje
pſched ſchulerſkimi wrotami cźo. 9.

Wobalizny za nohi „Sanoped"
wuspěš. srěźk při źiłał. nohach, bolacych nohach, so jětřacych ranach, trupach a zaćeklizach. Čo. 1-10,— hr, čo. 2-12,80 hr. čo. 3-15,45 hr. „Sanoped"-žalba 3,— hr., połvr 1,60 hr. k zahojenju nuzny. Rozsd. na dobérk (Nachn.) Lagerk. 231. Dresd. 1.

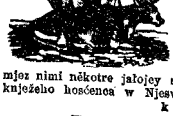
Spušćowna serbska holca
pyta so hnydom abo k 15. augustej do dobreje čěskeje swójby w Drježdźanach. Wysoka mzda a přizamknjenje k swójbje. Bliže je zhonić pola
k. Janaka w Budyšinje.

Małe nawěštki
w „Serbskich Nowinach" maja dobry wuspěch!

Kedźbu!
Póndźelu, 3. awgusta 1925, dop. w 9 hodź. soBrukec herbam słušaca **lěsna leżownosć we Łuću** we Wojerowskim wokrjesu (zwjazk I, łopjenjo čo. 12) na 18 jutrow wulka, **w hoščencu we Wylemoecach** dobrowólnje na předawanje předawać. Bliže wukaže
Ernst Michałk we Wósłičej Horje pola Klětneho.
Herbjo.

Lehmannec
konditorńja a kofejownja
na Serbskej hasy 8
Najpřijomniše hósńe městnosće - Konditorske pjeńwa přenjeje rjadownje.
Wšědnje wot 4—1/27 hodź. a wot 8—12 hodź. koncertuje znaty kapalny mištr Stiebitz.
K dobroćiwemu wobkedźbowanju: Najlepše Slanknowske a Reicheiske piwo z ćwicow.

Kedźbu!
Zhotowjenje wšelakich wuporjedźenjow na mužacych wobłekach; wobleki so čišća a prasuja, nowe a stare wobleki so wobroćeja po solidnych płaćiznach
na Wysokej hasy 2 po 2 skhodomaj

Nowy transport najlěpšich wysokosćelnych rańšopruskich

kruwow a jałojcow
mjez nimi někotre jałojcy stadłowych knihow steja w hródźach knjeżeho hoščenca w Njeswačidle płaćiny hódno na předań a k zamjenjenju.
Pawoł Köhler,
skótna wikowarnja w Njeswačidle.

Nawěštki přinjesu wužitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihičišćarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawóstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 80 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Číslo (Nr.) 172 **Budyšin — póndźelu, 27. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Rospominanje wó němskej nocže

Němska nota je wschudźom wulke rospominanja wuwabiła. Pschedewschěm we wukraju, wobsehje w Franzowskej, maja jednanja statneho žejma za njespokojaze. Stśowa Stresemanna a dr. Luthera we smyslu njedowěry wukazuju. Tuta njedowěra so ſ tym dale sežywni, so sozialdemokraći knjeježerstwu dowěrjenje njewuprajichu.

Powschitkownje měnja, Franzowska nocha konferencu, na kotrejž by znano Němska so wobka ſ Franzowskej docerčeć. Franzowske nowiny wocakuja, so Stresemann do Genfa psched psched so ſo tam poradźi, Němsku pohnuć, so stupi do Swjasta ludow.

Wo tutych rospominanjach móžemy prajić, so žu njeje ale bóle prózdne žkowa, so žu hudanja wo tym, kak so jednanja mjes Franzowskej a Němskej dale rozwija. Kóžda strona w kóždym staće huda w smyslu žiwojeho stejišća.

We wikowańsko-politiskim wubjerku žu zkowny kompromiš pschijeli.

Saudźenu sobotu žu we wikowańsko-politiskim wubérku statneho žejma zkowy kompromiš (na žito a druhe ratarske produkty) pschijeli. Wo namjesce, knjeježerstwu sakońske prawo dacj, so žnjé zło pschemjenjeć, kóžnyck abo na tworu bjes zła zło pokažeć, ko hiščeze wothłosowało njeje. Strony lěwizy praja, so by tajki sakoń wustawu napstupał a k pschemjenjenju wustawy žu trébne 2 tśeśinje hłosow statneho žejma.

Winy pažiwneje wikowańskeje bilanzy

Statny minister hospodarstwa Reuhaus je nowinarjam žo wo winach pažiwnoseje němskeje wikowańskeje bilanzy wuprajił. (Pažiwnosć je tehdom, hdyž je dowos wjetšeho hač wuwos.) Wón widźi winu we žakožnym njedostatku na kapitalu. Ssmy dóstawali wukrajny kapital. Hłowna wěc je, so by ho derje nakožowak. Sa prawe nakožowanje nožy nasche hospodarstwo njewurjeklive samolwjenje. (Jeli ho tute wukrajne pożeżonki na dowos wukrajnych luxuzowych twarow rosbroja, potom běda naschemu hospodarstwu a naschemu ludej.)

Statny žejm wo sastaranju wužiwanych wojakow statneje wobory.

Ssobotu je statny žejm sakoń pschijał, kotryž sastaranje wužiwanych wojakow statneje woboty rjaduje. Po tym sakonju wobsadża so wupróżnjene městna w statnej krajnej a gmejnskej službje ſ tutymi wužiwanymi hač do 50 prozent. Cźi pat dyrbja so we wopitowo (Zivilversorgungsschein) měcź, so žnjédźa do tuteje službny so pschijeć. Khorobne pokładnizy njejsu nusowane, tajkich wužiwanjow pschijimacź.

Dale jednasche žejm we žobotnischim pożedženju w prěnim cźitanju wo pravoje, schtó žnjé a pschi kajkej pschiležnosći wojersku uniformu nožyć. Njelubje so žaczuwalk, so žu wužiwani oficerojo, žamo na žwjedženjach, kotrejž ho pschecźiwo republiky měrjachu, ho we wojerskej uniformje wobdźelowali. Republika płaći jim pensiju a to nic psche žnadnu. Tohodla njeje pětnje, so w uniformje pschecźiwo njej wustupuja. Tohodla mjes wschoněmskimi stronami a tymi lěwizy k hawlowazemu wurěcźowanju dóńdźe. Wobsehje wschoněmske strony sajédźeju žebi ze stronami lěwizy do hłosow.

W Němskej nowa inflazija hrosy.

Schtitarjeſi swjask nemskeje industrije se žydłom w Drježdźanach nam pische: Wulki strach, so ho němske pjenjezy znowa wothódnoseja, je khěiro hlisko. Dokelž ho mjdy a farburske twory stajnje powyschuja, budu ho tež w blizschim cźasu žežiwjenjske žrědzi a druhe potrébnosće powyschicź dyrbjeć. Tak hižo žaso pomaku do nowoho błóta a žahuby jédźemy.

Wustawny žwjedźeń 1925.

Bruske statne knjeježerstwo je wobsamkło, za žwjedźeń statneje wustawy 11. augusta tośame postajicź kaž loni. Tuž płacja sežehowaze postajenja:

1. Wschě statne žlužbne chěže a twarjenja žamosarjadnischowo maja žo 11. augusta ſ thorhojemi w statnych a krajnych barbach pyschicź. Je-li statne wyschnosće statej žlužbnaze chěže njewobžedża, maja žo tež tute pschihódnje ſ khorhojemi pyschicź. Maju-li žnadź gmejny abo gmejnske žwjazki wobjedite khorhoje (na pšch. města abo wokrejžy), žmědża žo tute tež pódla statnych a krajnych wupowěrjenych.

2. Na městnach, kotrejž su žydlišcźa wyschschego presidija jenoho knjeježerstwa a krajneje rady, maja žo pschedsjedźerjo tutych wyschnosćow ſ tam sastupjenymi druhimi krajnymi a stajnymi kommunalnymi wyschnosćemi žo sjednoscźicź, so bychu po możnosći jenajke pschikazuje sa dostojne žwonkowne sarjadowanje žwjedźenja wudale.

3. Da žwjedźenja w jenotliwym (na pšch. cźerze, hudźbne a druhe poskicźenja atd.) žo wyschnosćam žwobodna ruka wostaji, dokelž wschelakorosć namětnych pomerow jenajke sarjadowanje njepschidawa. Kaž w sachthym lěcze tak sakasuje tež lětsa pjenježna nusa stata nětaku podpjeru se statnych žrědkow sa wotmyslene žwjedźenje.

4. K tuienu žwjedźenjej maja žo sastupjerjo luda swołacź. Wobsehje maja žo pschepruhowacź pschedstejicźerjo wojerskich wyschnosćow a džełodawarske a džełacźerske organisazije, pschekupske a rjemjeslnitke kowny, sjednoscźenstwa (Innungen), sastupjerstwa a pschihtajenske organisazeje.

5. Wschitzy statni sastojnizy a sastupjerjo žamosarjadnischowa maja žo pschedbydnyi wyschnosćow k žwjedźenskemu altej pschepruhowacź. Sšo nadsijamy, so žo statni sastojnizy na žwjedźenju wobdźela. K tomu kaž tež k wobdźelenju na Božich službach na žo jim, tak dalko hač žo to ſ jich sastojnjej službu sjednoscźicź hodźi, trébny dowol dacź. Tośame płacźi tež za pschistajenych a džełacźerjow pschi njepschitrótschenej midźe.

Jendźelska wotmołwa dla němskeje noty na Franzowsku.

Franzowski wupósłanz w Londonje je Jendźelskemu knjeježerstwu pjecza ménjenje žwojeho knjeježerstwa sdźelił. Jendźelske nowiny maja žo nětko do spěcha, pišacź, kak žo jich knjeježerstwo k tomu staja. Diplomatiſki dopisowaź jendźelskeje nowiny „Daily Telegraph“ pische, so žo Jendźelske knjeježerstwo boji, so žo Němska a Franzowska dla wucejnjenjow wo rosžudźowaze žudy njedorozumitaj. Wone ma němsku notu za ſpokojazu a sa dobry podłožk sa dalsche jednanja. Franzowske žadanja w tutym nastupanju hroža dalschim jednanjam sadźewacź. Je-li dyrbi nětajki rosžudźowaniski nałožt do mozy stupicź, dyrbi tajki byeć, so njewjedze k wójnje ale k měrej. Jendźelska je swólniwa jenicźky tajkemu nałožej pschihłosowacź. Jendźelska we dwěma dypłomaj franzowskemu ménjenju pschihłosuje:

1. Režim w Porheinskej nježdże žo pschemjenicź, wo tym žaneje rěcze byeć njemóże.

2. Němsći namjet, so žo nježdżeda nucźenja (sankzije) nałožowacź, je-li Němska njepłacźi, nima Jendźelska sa prawy, pschetož Dawesowy plan a Londonske wucźinjenja hižo tuto praschenje rjaduja.

Jendźelski ministerski president Baldwin wo praschenjach žwonkowneje politiki.

Tele dny měješe jendźelski ministerski president rěcź wo położenju žwonkowneje politiki. Wo němskej nocze prajesche, so je we wjednanſkim duchu špitzana. Ssobu se Franzowskej žebi pscheje, so by Němska skerje a lépje do „Swjasta Ludow“ sastupiła. Podpitzanje někajkeho žwjezenskeho wucźinjenja njedyrbi Jendźelskej žanych wjetšich winowatosćow nałožowacź, hacź podpitzanje wustawkow „Swjasta Ludow.“ Jendźelska džěła na žhromadne wotbrónjenje. Sswoje wójsko na kraju je pomjenšchiła niže žthodźenka do wójny. Jendźelske létarstwo je žkabsche hacź te někotreho hóršiłi žuboda.

Wójna w Marokkowskej.

Po najnowischich powěsćach je žo franzowska offensiwa sapoczała. Ssylne a wubjerne wobrónjene franzowske wójsko ſ wulkim wotmachom postupuje. Pola města Fez žu rifiſki Kabylowe na 75 kilometrow wrócźo cźiłi a wjele jatych wsali. Pola Abd-el-Krima wojowaze splahi jeho někto wopuschcźuja a posticźuja Franzowskej podcźinjenje.

Parižske nowiny pišaja, so je Abd-el-Krim pohlednje tydźenje 25 000 tunow brónjow a druheho wójnskeho gratu dóstawak. Najwjazy žu tódże ſ Hamburka, někotre hacź ſ Londona pschikhadzale.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. Rěči serbski

Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Pódšušowanje spěšnje a tunjo

Termije pschewjesneho dawkoweho sakonja, kotrejž 31. julija 1925 wotběža.

31. julija wotběža zły rjad termijow pschewjesneho dawkoweho sakonja (Steuerüberleitungsgesetz), kotrychž wobkedźbowanje je sa dawkarja waźne, je-li chce žo pšched prawiſniſkej schkodu wobwarnowacź.

Ratarſtwo a pschemyślnistwo móže po § 5 pschewjesneho dawkoweho sakonja džiwajo na pschedpłacźenje (Vorauszahlungen) **druhe postajenja namjetowacź.** Tutón namjet ma žo hacź do 31 julija stajicź. Wumělenje je, so žo wo pschedpłacźenju hiščeze niczo postajiło njeje. Namjet dawkarja (Steuerpflichtiger) móže žo jenoź na dwě winje sejeracź, ſ prěnja na to, so w lěcze 1924 ſ zyła dopředka płacźicź njeje trjebał a ſ druha, so je pschewyšoke pschedpłacźenja dobawał. § 5 postaja, so žu sa pschedpłatki powschitkownje płaczaze žadźby rosrižowaze. Tuž žo nježdże w namjecze žadacź, so pschedpłacźenja posdźišcźo po wobsebitych nahladach — na pšch. džiwajo na samóžiwoſcź — žo sniža. Sšerze móže žo dawkar na to sejperacź, so je po wopaczněj žadźbje pschedpłatki wukonjał na pšch. město makowikowańskeje žadźby po wulkowikowańskej atd. Na namjet dyrbi kóždy wotmołwu dóstacź. Pschecźiwo tutej mósech žo powotacź.

Tež pschecźiwo postajenjam wo pschedpłacźenju w ratarſtwie a pschemyślnistwie, kotrejž běchu hižo do pschewjesneho dawkoweho sakonja njewotpréjne (unanfechtbar) móže žo po § 6 hacź do 31. julija 1925 powotacź. Pšchi tym ma žo na to kedźbowacź, so žo tu jenoź wo njewotpréjonne postajenja finanzneho hamta jedna, niż wo wyšschne instanzy. Je-li je krajny finanzny hamt to hižo postajił, dha žo po § 6 niczo wjazy cźinicź njehodźi.

Je něchtó prawiſniſki pucź d o pschewjesneho dawkoweho sakonja pschecźiwo postajenym pschedpłacźenjam nastupić, dha žo tón na podstoku dotalnych pschedpisnow pschewjedże. Je-li žo tu wo pschepłacźenju ratarſtwa a pschemyślnistwa jedna, móžesch žo pschecźiwo postajenjam krajneho finanzneho hamta dale hórschicź pola statneho finanzneho dwora (Reichsfinanzhof).

Naspomnjene namjety poczahuja žo na lěto 1924. Pschedpłacźenja płacża po pschewjesnym sakonju jako wukup sa dawk lěta 1924. Prawje wužiwdźeny wukup móže žo po § 9 na namjet snjicź, je-li dawkarjowe wosobinske a hospodarske wobstejnosće tajke žu, so njemóże wyšoki dawk płacźicź. Tajke winy žu: Wurjadne wudźerženje a wocźehnjenje dźeci, podpjeranje khudych pschihnuſnych, thorosći cźelne wobschkodźenje, sadołženje a njesboże. Tute snižanje wukupa ma žo hacź **31. julija** 1925 namjetowacź.

Hacź do toho cźasa móže žo namjet na wocźenje mjdoweho dawka stajicź, je-li žo njeje na bjesdawkowu mjdu hacź do 610 rentowych hrywnow na lěto 1924 dźiwało. Pschikład: Wożenjeny dźetacźeř ſ tśomi njedorosćenymi dźećimi je w měsacach januara hacź do junija 1924 měsacznje 70 hrywnow mjdy měř. Bjesdawkowa mjda je w tutych měsacach ſ 6×50 hr. = 300 hr. wobliczika. W měsacach julija hacź do septembru 1924 běsche khory a njeje niczo sadłužił. W dezembru 1924 je 150 hrywnow měł. Tu i ešo na 60 hrywnow bjesdawkoweje mjdy dźiwało. Dźetacźe móže žej žadacź, so žo jeho dawk snoiwa wobliczeć pschi wocźehnjenju wot 610 hr. bjes dawkinjeje mjdy. Rosdźel dyrbi žo jenu wuplacźicź. Tośame móže žej na lěto 1925 žadacź, je-li žo njeje na polnu wyšokoſcź bjesdawkoweje mjdy dźiwało. Ta wucźinja w prěnim schtwórcźlecze 1925 180, w druhim 200, w tśeśim a schtwórtym po 240 hr., połnje kim na zyłe lěto 860 hr. Namjet sa prěnje schtwórcźlěto ma žo hacź do 31. julija 1925 stajicź. S zyła dyrbi žo na to kedźbne sejnicź, so ma žo termin **31. julija** 1925 kruce dźerżeć. Sakomdźenje žo jenoź pod wěsćimi wumělenjemi dowoli.

Postrow serbskich dźěći z prózdninoweje kolonije w Čechach

We Wchlowinach, 24. 7. 25, rano.

Lubi starschi, žotry, bratśja a znaćźi!

Ssmy wczera wschitzy žohromnje a bjes sadźewkow hacź do naschoje kolonije pschischli. Rano w 7 hodźinach 14 minutach žmy ſ Budyschina wujeli. Wěchmy jich 22 bjećźi. 4 pschidachu žo w Dźěžnikach, tak so žmy nětkole 26. Schtyrjo njejžu pischischli. Njech tola pschiňidu, pschetož je tu jara rjenje. Wo tom Wam hischcźe podrobniši napischemy. S nami je k. doktor Schleza jěł, kiž je naš wjedł a nikaj. Tak njejžmy žame, lubi starschi, a hdyž je žo nischo wobstaro. Potom žu ſ nami hischcźe dwaj pschewodnicy.

djenja w prěnjej nozy štyri hrimało, hu pschezo ja nami hladali.

Ssmy jara dołho jeke, pschezo dale a dale. Tak dałoko sće njeßmy jenje jeke, pschezo dale a dale. Tak dałoko cźjzach ßmy dołho cźakali. Tam ßmy potom pschestupike. na cźěškopłokowatku železnizu. Najprjedy pak ßo tam pschehladuje, hacź ßo ßmějmy. K. doktor měsjesche wschelake papjery, kotrejž ßu pschehladali. Do naschich nakrywjetnikow a pakejtow a korbow pak njeßu hladali, kaž to pola druhich ludźi cźinja, dokelž ma ßo na wschelake wězy zło placźicź. Potom ßmy zyły dźeń po Cźěškej jěli a ßmy dwójzy pschestupike, w Pakowje a w Lschetatach. Tam běchmy wokoło ¼4 hodź. Běchmy muczne, dokelž běsche tak zakostnje horzo. Też běchmy ßo na tej dołhej jěsdźe psches jara rjane krajiny pschejara nahladali. K. doktor prajesche, ßo pak na nětko ßoro ßmy. Pschichodna stajza běsche Mělnik. Tam ßu loni w kołoniji byli. My pak jědzechmy hischcze stajzju dale do Makzez (Mlazic). Tam ßmy nasche wězy na jedyn wós nakładle a potom hischcze 20 minutow bězałe do Behłowicy. Tu ßmy w schuli, hołzy w jenej jstwi, hołzy w jenej a naschi tśo najwjedowarjo też w jenej. K. wučeř w tutej schuli a jeho mandźelska ßo tu wo naß starataj. Najprjedy ßmy ßo wumyli. Potom dóstachmy kofej a mjedowu pomaßku, potom — heidi! dźěchmy kupacź. Delka pschede wßu łeži njemuizy wulka rěka Łobjo a pschi wßy ßu hały. Tam njeje hłuboko a běsche tam tajka cźopła woda. K. wučeř, kiž rěka Rožiczka, je też ſ nami schoł a jeho hołz a jeho hołza stej do wody schłej a nam pokasałoj, kak hłuboko je. My hółzy ßmy byli w jenym hacźe a hołzy ßu ßo też kake dale deleka w jenym hacźe. Potom ßmy wječerjałe: kóždy dwě warjenej jejzy a khléb. Dźenja rano ßmy w 6 hodźinach stałwale a ßmy dwě zawcze a kofej ſ ßnědanju dóstałe. We nozy wschaf je pschischko njewjedro a wulki deschcźik, a tón hischcze njeje pschestał. To je schkoda, dokelž nětkole dźenja njemóżemy k Łobji ßo kupacź.

Nam ßo tu jara lubi a ßcźelemy Wam wschěm wutrobne postrowy

Erna Karichez, Elsa Scholcźiz, Marta Meltkez, Marta Fiulandez, Elsa Krawczez, Marja Scholcźiz, Marta Kłoßez, Lenka Kěcźiz; Martin Schuster, Aug. Henersdorf, Jurij Wětschka, Jan Lukasch, Jan Müller, Ota Guda, Waltar Kulesch, Max Koban, Max Nowak, Richard Rjek, Willi Kaschpor, Herman Weikert, Waltar Melcher, Martin Fiuland, Herman Běrka, Gerh. Schram, Fritz Schram, Mittkawsch Rachela.

Nascha adreßa je: Schkola Behłowize, poschta Libčchow n. L. Cź. Ss. R.

Jan August Kěrk — ßeßćdźesatnik.

W Bjerne žiwjescź pschichodnu ~hrjedu ßwěrny, dobry Serb, knjes wyschschi wučeř Jan August Kěrk ßwój scheßćdźeßaczlětny narodny dźeń. W naschich Serbach ßu ßcźerpjeli a ßcźerpja wjele, dokelž je ßwoje młode lěta na ßerbßkich schulach ſtukował, prjedawßche ßwjedźenje Biesyady pilnje wopytował a we wschelakich ßerbßkich towarßtwach pschednoßchował a ßwoje ßwěrne ßerbße ſtuhßenje hacź do dźeßnißchcźeho dnja ßachował. S krótka podamy ſ jeho žiwjenja tole:

Jan August Kěrk (Straach) narodźi ßo 29 julija 1865 jako druhe dźěcźo (1. ßyn) žiwnoßcźerja Jana Kěrka w Cźornowje w Bukeczanßej wośadze. Wjeßka tehdom ryły ßerbika — jenož kowař a młynk běchtaj Němzaj — leži nětko nimale na pomjesach ßerbßcze rěcze, a wjeßne dźěcźi rěcźa tam dźenja też ſ wjetßcha hižo němßki; pßched 60 lětami pak běsche tam hischcze wicho ßerbße; tohorunja ßchula we Wujdźidze (Breitendorf), kiž hižo do Kettlicźanßkeje wośady ßłuscha. SSerbßki rěcźachu dźěcźi na ßchulßkim puczu, ßamo kowarjez a młynkez dźěcźi, byrnjež ßnano niz rad, ßerbßki wučeßche też ßtary wučeř Hehn a pośdźißcho Suschka, kotryž běsche po ßmjerczi prěnißcheho ſ Cźeßnowa pola Wochoß ßem pschicźahnył.

Kěrkez Gusta wulkiejsche rady a derje a tohodła jeho nan, bywschi wot wučerja ſ tonn namołwjeny, wobjamknu ßwojemu najßtarßchemu ßynej na wučerßtwo ßłudowacź dacź. Lubijiti ßeminar běsche drje ßa njeho najbliźßchi, ale tam bě wßcho němßke, a nan Jan Kěrk chcźyßche ße ßwojeho ßynu ßerbßkeho wučerja měcź; tuž pózła jeho do Budyßchinka, dźeź tehdom ßerbßki wyßch. wučeř Korla August Fiedler ſtukowaße.

Tu wopytowaße Kěrkez Gusta 6 lět wot 1879—86 krajnoßtawßki ev. ßeminar a nakreba ßo w ßerbßkim towarßtwje „SSławoboda“ pßches wliw njeboh Sommera a Kujeſa telko ßerbßkeho ducha, ßo mjes ßwojimi němßkimi towarßchemi bórßy ßa „panßlawißmu“ płaczeße (niz mjenje měßachu jeho ßa tajkeho też němßkeho wučerjeo).

Na pschewodźenje wulkeho wótcźinza Ja na Arnoßcha SSmolerja, ſ kotrymž běsche ßo nkody Jan Kěrk też woßobinjzy ßeßnał, nochcyßche direktor Leuner jemu hicź dacź, dokelž mohło ßo to jako ofizielne ſtupowanje ßeminara wuložowacź. SStónczinje pak na wospjetne próßwy jemu tola dowolnoßcź da. Sa ßeminarße lěta wulkiejsche Kěrk też pilnje delujoßerßcheźinu a pucźowaße dwójzy pßchi do lubosnych Błótow, druhi krótk ſ nětczißchim knjezom kantorom Hantuschom w Kłukißchu, a ßeßna ßo tam ſ knj. fararjom Kruſchwizu we Wjerbnje, ſ k. fararjom Hadankom w Popojzach a ſ knj. kantorom Jordanom a Ladkim.

Jutry 1885 ſtoji nłody kandidat ßwoje ßaſtojnße pruhowanje a naſtupi ßwoje powołanje jako pomozny wučeř we Kotezach; potom wučeßche dwě lěče w Nowej Wßy pola Kłukißcha, hdźež ßo też cźaßcźißcho ſ pruſkimi wučerjemi ßetkawaße a ſ nimi ßerbßke ßchulße wobßtojnoßze rospominaße. W tom cźaßu bywaße też druhdy ſ hoßcźom pola knj. fararja Lenika-Wicźaſa w Klětnom, rodźenehu delujoluźiłkeho SSerba, poßłußchu ßeminarßkeho direktora Wobßtanßchi pruhowanja wólbothmanoßze pßchećhdli ßo Kerk ßa druhehu wučerja do Rakez, hdźež jeho pschecźeł Jan Rjelka jako kantor ſtukowaße.

W ßerbßkim towarßtwje „Lipje“ knjeześche ßchdom žiwy ßerbßki buch a Kerk prózowaße ßo, ßerbßku horliwoßcź ſe wschelakimi pßchednoßchami a też liczbu ßromadźižnow hißchcze pschißporjecź. Pßches to ßłudźi pak pola Rakeczańßkich Mężow wěßu hidu, kiž jenm ſeßchdóźi, hdyž ßchcze na wośyroczene kantorßke měßtno do Nießowcźißka ßo pßcheßydliźcź. Kerk tole někto njedóßta a po wólbje ßwađzi ßo też ſe ßchulßtim radźicźelom w Budyßchinje tak jara, ßo njemóżeße hižo dłeje w Budyßchßkim wokrjeßu wjazy wostacź. Tuž ßamolwi ßo tohodła do němßkeho měßta Rochlitz pola Lipßka a wośta tam wot lět 1891—1899. Po ßmjerczi dra. Wilda ßpyta ßo ßaßo do SSßerbow wróczicź, ßamołwjejo ßo na wschelake měßtna kaž do Nołaczicz, Zidowa, Bólberez, Cźerwjenych Nołicz; tola nihdźe ßo jemu njeschlachcźi a tohodła ßo Kerk do wośyßła poda, wßchón cźaß ßwojeho žiwjenja w Němczach na nětnißkich ßchulach ßaiwoßcź. Njedźiwajzy tohole njeluboho jenu dóßta wopokasowacź ßo wßchudże jako ßwěrny SSßerb, SSßerbow faktinje a ße ßwojimi krajanami ßo w nětnißkich měßtach ßeßnawacź pytajo.

SSbérasche a ßłędźeße ßa powoßtankami něhdźißcheho SSßerbowßkiwa nz ßwójßonych a leżowno ßtwych njenach a pßchednoßchewaße wo nich w němßkich towarßtwach. Hižo w lěče 1899 běsche ßo, ßo by ßwojej lubej Luźizy bliże był, do Pirny nad Łobjom pßcheßydlił a tudy je druhn domißun namałał a ßebi też pschipóßnaße ßchulßkeje wßchnoßze a ßtarßchich ßwojich wučzownzow dobył.

S jeho ßwójßonehu žiwjenja dźenj dodacź, ßo je ßo Jan Au. Kerk 1991 ſ Alnu Mukez, je Wožyka, najmłódßchej ßotru naßcheho wótcźinza dra. Muki wożenił, ſ kotrehoż ßwożownego mandźelßtwa ßu ßatyri dźołki wyßchłe. 1911 wodyła J. Aug. Kerk Bośniju a Dalmatßku a ßyßcheźeli ßo w Sarajewje ße ßnatym krowatißkim wótcźinzom a bapnikom Josipom Mikakowicźom, tehdyßchim wodźerjom tamneho wucźerßkeho ßeminara, ſ kotrymž hacź do jeho ßmjerczje ßebi dopißowaße. —

Pßchejemy naßchemu drohemu krajanej hißchcze wjele ßwożownych let žiwjenja a ßpomożnebo ſtukowanja we ßaßłużnißnje. Njech Boża miłoßcź jemu ßtrowoßcź a cźiłoßcź ßpożeji a ßwójmu wjeczork žiwjenja wobradźi!

Ze Serbow.

W Budyßchinje, 27. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Dźenja rano we 8 hodź. barometer 729, hygrometer —3, thermometer w nozy +17. Wuhlady na małko ßo pscheměnjaze wjedro. — Rosdźělenje nizinow a wyßchinow pokakuje na njewobßtajne wjedro. Wßchina ležeße wczera rano nad połnoczną a krótkorańßchej Europu. Nizina nadeidźe ßo nad Jendelßkej. Jeje wuběžki ßahachu hacź na Balkanßki połkup. Schtlezka pak wot wczeraßchcheho na rjane ßtupa. Jutße wuteru ßłuscheło 4.20 hodź. ßchadźa a ßo 7.51 hodź. ßhowa. Mjezacźk ßchadźa pßchipołdnu 12.13 hodź. a ßo w połnozy 11.12 hodź. ßhowa.

— **Schkrowa powješcź wo wjedrje ßa jutße wuteru:** Wjedro chłodnißche, deßchcźowate.

— **Rozprawa polizije.** Koło kradnyczu 23. 7. w Budyßchinje na Sedanßkej dróßy. Koło je ßnanki „Argus Berlin“, ma cźornu połtawu ſ cźerwjenymi gumiwjemi ßhmahani, horje ßhibnjene wodźidło ſ cźerwjenymi gumiwjemi pßchimadłami. Dale torpedowy ßamowóźh, jaßnobrune ßydło a runje tajku toßchu a ßchére mantle. — We wuzy k pßatej ſ je neje tudomneje ßchrebarßkeje ßahrody 1 honacza a 5 kury kradnyczhu. Na měßtnje paduchßtwa kury hnydom ßarßacźhu. Na běrnjazym połu w blißkoßci połdźicźo błowy ßaręßanych kur namakachu. Padußchi dźahchu ßnano kury ßobotu na wikach pßchedacź. S toho wózo ße widźecź, ßo ßu padußchi ſ Budyßchina. Je-li nęchtó paduchow abo hewak napadne wołßoby, kotrež móhli padußchtwo wuwjeßcź, widźał, dyhł ßo połißiti wojßewicź.

— **SSßerbßke towarßtwo „Radźija“ w Budyßchinje** wotczeża ßebi ßaużdenu ßobotu, 25. julija, we wjeczornych hodźinach do błißkich Rabaz. Kaczrunjeż njebě wjeczorne wjedro runje wabjaze, bě ßo ßchwarna liczba towarßtwowych ßobuſtawow ßeßchła, ſ nimi też nękotři hoßcźo. Kak druhe towarßtwa ßbliżenje ßnami, ſ zpża bratrowßke pßtowanje ßerbßkeje towarßchnoßze jasny maju, dopołnjeßch ſ teho, ßo ſ pscheproßchenych towarßtwow ani jedyn jaßtupjeł pschitomny njebě. Cźiniße dale tak, to ßo dźeń a blize ßeßnajemy, ßchtož je tola ja poßtup towarßtwow jara wažne. Wjeczor bě ßo tola ßebi na ßwobotu a na tak połnjn hodźinu (½9 hodź.) poßtajił, ßo by kóżdy ßkładnoßcź měł, po dokonjanym žiwjowym dźele k nam pschikhwatacź. Prěni pschebywda pschitomnych towarßchow a hoßczi wokoło 9 hodź. wutrobnje powita, rozkładz ßamér wuścta a pschepoda na to ßłowo knjezej Hladkewa, kiž pschitomnym we ßwětkowobrazach pokaza rjane dełnjołuźiłke hona, naße Błóta. S krótkimi a lohko rozumlivymi ßłowami rozjaßni pschipoßłuchajam ßaßtawne a dźeńßnißche poměry tuteho kraja a naßchich bratrow. Połaßa nam też kraßne drasty, kiž ßu pycha tamnißchich dźowkow a macźerjow. Pschipóßnawaju pschikkek a dźakne ßłowa pschedbyłeho mytowarcha wopornikowemu pßchednoßchowarjej jeho prózu. Mjes tym ßo ßebi pschitomni wjeßełu ßwěcźeli ßaużdu, pschewdźechmy k druhemu ßwětłowobrazowemu pschednoßchćej, kiž nas bowjedże we „Stźe wokolo ßwěta“. Pschedbyła pohnuwaße pßchi ßpocźatku ßwojeho pschednoßchka SSerbow ſ lubozcźi k domißnje a ßerbßkej rěcźi a k ßesnaczu domownych honow. Na to dowjedje wßchćy w duchu do wßchćych wjetßchich krajow ßwěta. Wohladachmy najßławnißche męßta a mężtna, ßesnachmy twarßke a pßchirodne wumężtwa, ßodźachmy wßchnoßze a nakóżki druhich ludow a wuhladachmy hißchcze nimo druhich ßajimawoßcźow kraßne narodne drasty druhich ludow. Mózny pschikkeßk mytowaßche pschednoßchowarjej jeho prózu a dopokasa ßajim ßa tajke pßchednoßchki. (Pschednoßchki bě ßo wołßebe ßa tutón wjeczor pschiprawił a ßeßerbźiże, ßteji pak w najbliźßchim cźaßu towarßtwam ſ wuźywanju.) Wjeßela rejka a rjane ßerbßke ßpewy pleczeßchu rjany ßwjat towarßchnoßze. K temu ßo dobre piwko pijeße, kiž deja chzyße ßwj. Pětr kicźeźicź, ßchtož pak ßo jemu njeporadźi. SSßedźachmy pod ßuchimi a dachmy ßebi je cźeßtwe to ßcźe. Wjeßela, radoßna myßl knjeżeße zyły wjeczor a runje tak wjeßele ßpewcźki ßanoßcho, poda ßo towarßtwo na domy nucź a w Budyßchßkich murjach, we ßwojich domcźkach, ja maße jich ßpać do ßwojich ßpcźow. Schtó chzył za takke ho towarßchnehu žiwjenja ßdalowacź? Tola jenoż ćon SSßerb, kiž na łuzy ßchći thachłach radßcho ßpi a druhich da dobrych ludźi bycź, kiž maju ßaicź ßwój narod a bo próżuja wo ßesnacze SSerbow mjes ßobu.

— **Wyßkokoſej hontwinßkeho dauka.** Na małe napraßchowanje w prußtim ßejmje, w kotrymż ßo hórichczinu ßo je kónz lěta 1923 wobßtejazy hontwinßki dauk wot 18 hacź 30 proz. ßo powyßchił, pokaluje ßmutkowny miniſter (ßdobom ßa finanzneho) na wokolnik wot 7. januara

Ranje kublerja.

S romana „Rußti kubleř“ wot L. N. Tolßtehu.

17] (Pokračowanje.)

„Kak tola, je to też ſ dobytkom? Kelko ßebi ſ tym ßaßłużiże?“

„Haj, kajßa to tola ßaßłużba, Waßcha Jaßnoßcź? S najnjenßcha žiwimy ßo a ßwoje konje — też ßa to budź Bohu dźak.“

„Cźehodła njeßaběracźe ßo potom ſ něcźim druhim? Wy byßchcze tola mohli lěhy kupowacź abo ßemju wotnajecź.“

„To ßo wě, Waßcha Jaßnoßcź, ßemja hodźi ßo wotnajecź, hdy by nětdźe nękajka była.“

„Widźißch, to je to, schtoż chzu wam nanjetowacź: cźehodła chzeeze ßo ſ poßełnißtwom ßaběracź, ßo byßchcze ßo jenoż nękak ßeżiwiłi, wotnimajcze ßebi radßcho tśicźzi dźeßaczinow ßemje wote mnje. Zyłu ßmilu, kiż ßeßadły Sapowez leži, wam wotedam, haj, a hßpodarźcze na žiwojim po wulkim.“

A Njechljudow, jahorjemy ja žiwój plan, wulke katarßtwo ßałoźicź, kiż běßche wjazy hacź jónu ßam pßchi ßebi wóßpjetował a roßwažował, poćza, hižo njejałkotajo, burej ßwój namjet wo burßkej mutnizy roßkładowacź. Karp, ßłuchajßche ſ wulkej łekdźiliwoßcźu na ßłowo hnadneho knjeża.

„My ßmy jara ßpokojeni ſ Waßchej Miłoßcźu,“ wón prajeßche, hdyż běßche Njechljudow wonjelknył a wocźakuje wotmołwy na njeho hładaßche. — „Sßo ßnaje, ßo tu nizo hubjene pßchi tom ujeje. Se ßemju ßo ßaběracź, je ßa bura lepje, hacź ſ ßchadom jěßdźicź. K zuſtym ludźom chodźicź, wßchelakory lud wobładacź — pßchi tom ßo naßch brat pßchinoßzi. Najlepßha weż je, ßo ßo bur ma ße ßemju ßaběracź.“

„Kak bebi potajim mykliſch?“

„Tak dołho, hacź je nank na ßwěcźe, ßchto mohł žebi tu mykliźcź. Waßcha Jakowlicź ta to je tu jeho wola.“

„Tuž pßchewodź mje tola k pęßolnißchcźu, ja ſ nim porěcźu.“

„Budźeże tak dobry a pójeże ßem,“ prajі Karp, ponałku ßo k ßadnjej ßólni hibajo. Wón wotewri niße wrótka, kiż k połnißchcźu wjedźechu, pußchcźi hnadneho knjeża, ßawrje je, woteßidże ßajo k Ignazej a da ßo ßaßo mjelcźo do pßchetorhnjeneho dźěła.

Njechjudow kroczeße ißhileny pßches niße wrotka ßepßody ßłódkotaje tśichéhi k pęßolnißchcźu ßa dworom ležażemi. Niż pßchewulka měßtnoßcź, wobdata wot ßłonny a płotu, pßches kotryż ßo ßwětło błyßchesche, a w kotrenż ßo ßymetrißtim porjadku ſ deßkami pokryte koleże ßojachu, wokoło kotryżhi ßtotowarbovaße pęßolti ßynczo wobłetowachu, bę zyle połata wot horzyh, ßwěcźatych pruhow prażnißtwebo ßtónza. SSe wrotkow ßem wjedźeße dwe wuieptany mały puczik do ßrjedźa, k drjewjanemu tśichjej ſ kowowym ßwjecźerjom na nim ßtojazym, kotrež ßo wótrje we ßtónzu wotßłyßchezowaße. Nękotre młode lipy, kotrež ßtatnebo rołtu ßwoje kudźerjawe wjerßchi bęchu nad ßłonnjanej tśichéhu ßuzdnebo dwora połßehnyte, hibotachu, ßo bę ledy ßtyßchecź, mjes ßynczenjom pęßolkow ßwoje cźemnoßelene cźerßtwe liczu. Wßche ßcźiny: wot pokrytebo płotu, wot lipow a wot ſ deßkami połkrytebo pęßolnißchcźa, padachu cźorne a króte na niße ßhudźerjawu trawu, kotraż mjes kołcźemi ßhudobnie roßcześche. Pokhilena, niż wulka postawa ßtarza ſ běłej błowu a płećhom pokaza ßo pßchi durjach, ſ hrjadow ßcźękleneje, ße cźerßtwej błonu pokryteje a ſ mochom wukładzeneje khęzki, kiż mjes lipami ßtojeßche. Hdyż ßtarz, wrjeßkotanje durjowbo wuhlißha, dźeßche hnadnemu knjeßej napißhecźo, pßchi cźimż žebi ſ poruczhnom ßwojeje koßchle ßaporźene wuźmamnjene wobliczo wotrěwaße a ßcźicha a wjeßele ßo pożmewaße.

W pęßolnißchi běßche tak pßchihódnje, wjeßele, měrno, błónzojaßnje, poßtawa ßchedźiwebo ßtarebo burika ſ mnohimi druhami podobnymi morßchćiłnami wokoło wozow, kotryż ßu nohej nohy w nękajke ßchćroke cźrije tyknuwßchi, cźamjaju a dobromyßlnje ßamopokojno ßo wuźmeźwajo hnadnehu knjeża do ßwojeho wobßedźeńßtwa witaße, běßche tak ſprawnje pęßecźelny, ßo Njechljudow wokomiknje na cźeßte ßa cźißche dźeńßnißcheho rana połaby, a jenu jeho najlubßcha mytliczka pßched wozi ſtupi. Wón widźeße ßwěcźeh ßwojich brow runje tak bohatych a dobromyßlnych, kaž běße to Dutlowez ßtary nan, a wßchitzy ßo na njeho pßchecźelnje a wjeßele pożměrwachu, dokelž mějachu ßo jemu ßamonu ßa jich bohatßtwo dźakowacź.

„Njechacźe ßej ßnaźź podacź poruczicź, Waßcha Jaßnoßcź? Nětko je pęßolka ßka, wona kaka,“ prajі ßtarz, pßchi cźimż běrjeße majany płatowy nięch ßa njedem wonjazu, kiż bě ßa halońu pßchißcitky, ſ płotu a pośledźi ßon hnadnemu knjeżej. — „Mje pęßotli ßmaja, mje wßchak njetakaja,“ wón ſ zuninc pożmeźwom pßchida, kiż ßo ßkoro dozyła ſ jeho rjanebo, wuźmanhenebo wobliczа njeßhubi.

„Tak też mi trjeba njeje. Kak, roja ßo hižo?“ prajeße Njechljudow, a, njewědźo ßam cźehodła, ße też pożmewaße. Hdyż wulkitnje, batuschka, Mitrij Mikołajewicź wotmołwi ßtarz, mjes tym ßo zyle wożebitu pßcheczelnoßcź wuprajі in tutom pomjenowanym hnadneho knjeża po mjenje a nanowßkim njenje, „hakle runje, nětkole runje ße ßapoczała, wulcźejecź. Tuto lěto běßche nałcźo ßymna, kaž wy tola wěßcze.“

„Ja pak ßym w kuißy cźitał,“ poza Njechljudow, ßa pßched pęßolkami wobaraju, kiż běchu hej do jeho wożewy ßaleße a jemu runje pod nożom hunczachu, „ßo, hdyż płatne runje ßtoji na cźeßtich tśeßtkach, ßo potom pęßolti priedy ßo roja. Tohodła cźinja hej tej tajke kołcze ſ deßkow . . . ſ prękußchow . . .“

„Proßchu, wy nochzył ßo pßched pęßolkami wobaracź, to je hórje,“ prajі ßtary muzik, „abo hnadź tola pßchikłaßacźe ßo Wam jacźe dam?“

k. t., so je we śwojim czasu dla pjenjezneho wothódnoseženja postajene powyschenje wot 15 na 30 proz. někto po skrjeczenju naschoje mény śwoju ptaczijowsku słubiło. Hdyż potajkim prjedawska śadźba (15 proz.) někto sasso jako normalna dawkowa měra ptaczi, dha dyrbi so pschi powyschenju hotowinskeho dawka tola na hospodarske pomery wokrjesa a gmejnow hladacz. Tuž njebudże możno, we wschěch wokrjesach a gmejnach snižnje dawka na 15 proz. pschewjesez.

— **Kak so najlepje wothódnimy!** Na horzych, lěcznych dnjach so kóždy po możnosći tak mało hacź ko hodźi drasći. Ninio toho pak so hischcze pozimy, so jo nam pót druhdy z cźurami po wobliczu lije. Wěso je strowe, so trochu wupoczěć, tola, jeli so cźłowjek pschewjele poći, to je tež wosmdke. Kak pak tonu wotpomhacź? Njechasch-li so pschewjele poćiźeć, pij wodu, tymmy kofej abo cźaj a zitronowu limonadu. Tola woda, abo schtož pschi tym, njesmě jenze psche tymna byeź. Tež njepij psche nahle, woseble, hy-li so pschenapinał abo hy-li pschi pucźowanju psche jara khwatał. S tym możesch źebi druhdy thźito jeschkodźeź. Tohodla źebi prjedy hacź pijesch někotre mjeńschiny měra popschej. Ssy-li so napił, hy z tym tež źołdk wothlódnił.

— **Wusmahnjenje.** W nětcźischim cźopłym cźasu widźimy cźłowjekow, kotrymž so kuża w mjeswoczu a na schiji puschcza. Njeknjemy z krótka: Sso běli. To je druhdy bolostne. To pak na jej cźłowjek tam pschipiśaczź, dokelž njeje z dośahazej ledźolźiwoscźu tutu „powětrownu kupjel“ sapocźał. Cźłowjeczka kuża wreźanje wschelakorje na horze słónczne pruhi. Pola mjehkich ludźi so koża lohzy puka. Tuž je derje, so jej ju z wolijom namasaja. Saczuwa nětko, so jeho koża źiwjerdi (pali), dyrbi so słónczneje kupjele krótki cźas źdaloważ. So njeby so cźełko jenotrunsy wusmahnuło, porucźi so, wobźiwźelnu stronu wumeńcź. Też hłowa na so schkitacź. Hižo dośaha, hdyż kupaju jej schanitko na hłowu swjasa. Tołsamo płaci też pschi smalenju khribjeta. Naschchódnische je pschipołnoschcze słónzo, ta to je dopołdnitsche a popołdnitsche słónzo pschijomne. Schkit trjebaja wocźi. Sa słónczneju kupjel je rańsche a wjacźorne najpschikódnische, dokelž niz cźopłota, ale jeje chemiske pruhi pschinoschuja k wulkkowanju cźaka. Wot słónza spalene blaki maju so z saliźylnym (njedowolowym) prochom posypacź. To njeje straschne. K lekowanju cźeła skuschа tež cźełne wudźełanje pschi słóncznej kupjeli. Schtóż wschě tute pschedpišmа wobkedźuje a dopjelni, je śej wěsty, so tak śiwoju strowotu połepschuje.

— **Sażscha powolanska rada.** S Pruskeje so nam pische: Jadа so, so by so młodostnym hižo prawoje sahe ważnosć powołkarskeje rady wujasniła. Ničźo njepomha, so w poślednim schtiwórcźtkježe psched wopruschcźacyjom schule na někotre praschenja so wotmołwi. S tym dyrbi so hižo w 11. abo 12. lěcze sapoczinacź. Dale je ważne, młodostnym wěcze a rasnje dopowedacź, so je w schuli dóstała wědomosć sa wujnolenje a pschewjedzenje powołanja, wosebje tež rjemjesła, i najwjetschej hódnoseju. Tohodla dyzedża powołarske saradźerje a poźrjedniśtwa za wuczobnikow na tole pokasacź, jich napominacź, schulsku wědomosć niz bjesdźaśnje wobhladowacź, jim ważnosć powołarskeho źiwjenja rozjasnicź a pokasacź, do kotrych powołanjow mógli wuschpěschnje zastupicź. Też to, kaku możnosć maja, so w śiwojim powołanju dale wukhlacź a wudospołnicź. Potrjebne je cźasom na pschihodne powołanje mysliecź a je se starschinmi a wuczerjemi rospowedacź.

— **Salon sakładnje schule w Prusiji.** Dźiwajo na wuložene kultowelho ministerstwa 3. julija w prusiskim śejmje je minister 7. julija wukas widał, so mósa dźeći dla cźeliuje słabosće pod samsnymi wumeńenjemi k pschiwsaczneniu pruhowanju do śrjedźneje abo wyschcheje schule (Grundschule) po tśiłetnym wopyteze. So so njeby tuto sakonike postajene sakładnje schule spowschtikowało, abo k wobeńdźenju sakonja wuźiwało, ma so w kóżdym jenotliwym padźe namtske khrastke wuśwědczenje dźesza wot schulskeje staroby z rosprawou wo botalnej wuczoże ministerstwu pschedpołożicź, tiž śej rosśud w kóżdym jenotlikym padźe wothłowa.

S **Adolfsteje Dóły.** W jenej nozy sańdźenych dnjow spytachu tu paduchi do tudomneje fabrikskeje kantiny mutzkamacź. Korcźmar pak paduchow w prawym cźasu nutz-khwa. We śemnjej nozy so tež do dwórnischcźowego hoscźeńza we Wulkej Dubrawje nutskanachu. Tam kradnychu 30 kolbasow. Każ so wida, so w tamnej wokolinje zyła paduschna zwólba wokoło brudźi. Paduchow hischcze nimaju.

S **Komorowa** pola Klukscha. Wječera pschipołdnju jédześchtaj cyzeckubleći najeńt Pleines z Dolnjeje Górki a cyzeckubleć Stahn z „Woranez, kóżdy z awtom do Muzkowa. Stahn tam automobil wobźesche. Pola naschej wśy chżyschе so nimo sekkazeho automobila minjeź. Wobźidło storhnu pschejara wokoło a sajédźe do schtoma. Automobilowy pródk so straschnje rosbi. Na wjeczor Pleines po nján z wotom a konjomaj późła. Cźerjopy schkleniżu knjesa Stahna w mjeswoczu rosrésnychu. Jena mutska źedźowa knjeżna, kotraž bé pola Stahnez na wopyteze, źebi nohu słama. Druhe damy, mjes nimi knjeżna Huniuszez z Ješchiża se strójeleni woteśédźechu.

Se **Sernjan.** Dźensa na ranje w ½2 hodź. knjezna Brězanez z naschcze wśy se śwjedźenja Ralbicańskeje „Lilije“ domoj dźesche, śwoje koło cźišcźego a póła bźo. Sa njej pschijźe kujes Nowak z Noweje Wjeśki na motorscźim kole. Jn potorhnychwi ju chętro wobodrje. Sso wo nju njestaraiwschi jédźesche dale.

S **Watrowa.** Wjesna zyrkwiczka, pschitulena k juzuym kolnzam Klósterskeje krajiny, kiž tak mérnje ześaduje z horin do śerbskeje niżiny, je hižo wjacy rasow se śwédkom swjeha radosnego śwjedźenja, kajżiż so tu wcźera dopołdnja w jeju starych murjach wotmé. Sssu debjene te mnohimi śerbskimi wobrazami a napisźmami a to źo cźi hnydom kepje herbski spéwa a modli. W tutej starej śwjatnizy, kotraż dyrbjesche so psched krótami z nowej samenicź, dokelž wjazy sa cźerjódy pobożnych kichcźeńzow niedośahaše, pschitiśeše njebanno nowowumjerjeny měschnik, knjes **Michał Zysch** te Zuriz, swój prěni wopor Bożeje mische, na kotryż bźchu pódła pschiwunywschi, pschecźełowo a znatych bo njesle wośadnych, też z druhich, sejchi, so bychu so radowali na nowym dźełaczerjom we winizy Knjesa. A schtó bésche pschijódnitsi, powitaniże a pobonjenske słowa se śwjatego mésna porećeez, hacź jeho wośadny hohubrat, knjeź farar Zyscho z Hajnij, kiž je sam psched 16 létami tu prěni krócź po waschinju Melchisedecha wuprował a nowego méschnika k tutomu Bohu pobożnemu powolanju nawabił. Na sakładze słowow z psalma „Benedictus, qui venit in nomine Domini“ = „Zohnowany, kiž pschikhadża w mjenje Knjesa“ — rybnowaschе ważnosć katolskeho méschnistwa, każ je méschnik posrědnik mjes Bohom a cźłowjekom, wubźélet Bożich hudow a sasterca-cźet sa njebjesami hłobnych duschow. „Każ je mje Wótc pósłał, tak sćelu ja wam, a każ sm mje pschesćełował, tak budu tež waś pschesćełacź.“ Tute Sbóźnikowe słowa dalsche śwjedźenjski predbat młodemu méschnikej na puć śwojeho cźeżkeho powołanja, na kotrež je bo pilnje na 14 lét dołho pschihotował a kak tež dyl nékdy khowanje ndhduschesko Prażskeho seminara. Boże łohowanje njech jeźdźuje śwoje puće. Swjetscha je łobuskowe Wótc Sserbskeje tworjeny chór porsejschi, śwjatoczny słuk je schtyrihłósnez kaczonskej misiju, kotruż wjesmy zyrkwinski wuczeź, knjes Beno Zyż, nawjedowasche a kotrejż nawukujenje, pódła hischcze druhich chórow, je wjele prózy a łubosće śej źadało. K śwjedźenjej bźchu tež tśjo scharscheńowani studentiscźo śwjatske Alania z Wródźtawa, kiż je nowomschnik se łobuskowom, pschitkmatali. Wulka śyła druzkow, wjesnej towarschnje mjedowcźenzow a knjeżnjow a njeliczomne śyły ludu pschewodźachu jeho na krótkim puću wot farh do Bożeho domu a nasjet. Popołdnju śiedmoczi śwjedźenska hoscźina mnohich hosći we Starej Trjebanu jich mukuje, je-li ma duschepastyrstwo mjes Herrski méschnik nastupił powolanje wosabneho pastyrja. Trjebamy jich mukuje, je-li ma duschepastyrstwo mjes Herrskim katolskim ludom naboźneho a narodneho wuzyscha mécź. Naschi duchowni su a wostanu łobuskoscherjo a — pschewarjo naschcho ludstwa. To samo płacźi też wo cyangelskich serbskich duchownych. Mjes tym tkwaja tu katastrofalnje cźasy, kbjéż śmjenemy też we Saskej — w Pruskej hižo źdalona je — niedostatk na trěbnych duchownych mozach, mamy w katolskim duchownstwie hischcze nadbytk, so mózemy mnohe němske wośady se Sserbami sastaracź, kbjéż tu potom witani pastyrjo drhuich klowjanskich ludow (Polakow a Cźechow). Tak je jim możno, z pomozu śwojeje śerbskeje macźerscheźiny bórzy nawukunjej bratrowsku rěcź a tak naboźnje sastaracź bratrowske ludy. Radosej na nowym katolskim serbstwe mésch-nikn wuwabja nam jére myssle pschi rospominanju położenja cyangelskeho Sserbowstwa. Hdyż njebudże bo wjazy w naschich zyrkwjach herbski prédowacź a słukowacź, spéwacź a modlicź, potom so Sserbam poźmjerzeny narodny kérluch sanjeże. Wy serbjigy katolscki, starajcże so, so waschi śynsjo śtudiju bohosłowstwo, so bychmy sa naschе serbskе wośady méli dośahazych duschepastyrjow. Nowemu méschnistwi pschejemy mnoho Bożeho żohnowanja sa pschichod. Sssadź najkrótkjo sastoji tuto mjes śwojim lubowanym serbskim ludom namała.

Se **Sarécza.** Wš tudomnym łężu nadeńdżechu tele duzy 11-létneho hólza wobwěsźnjeneho. Hólz je ſ Barsina a bé pola śwojich śnatkow na wopyteze. Tam je pjeza pjenjesy kradnył a so nětko se strachom psched khłostanjom wobwiźł nył. Jeho na Kalawskim pohrjebnischcźu pohrjebachu.

S **Niedjichowa.** Świnjazy nór je wudyril pola jeneho świnjeza tudomneho mjenjera Oty Gienowa a fabrikskeho śudarja Gustawa Schuberta.

S **Bukowa** (Hohenbocka). Tudomny schtlenżowy tocźek Gustaw Petrik je so psched krótkim śmjbił. Petrik je némy a głabomyślizły, wokoło 55 lét staty a źrénjeje wulkeźe.

S **Kulowa.** Wječera dopołdnja je so w naschim hewak cźichim mésteczku hrózne morderstwo stało. Wěsty Schedlok bé njedawno w naschim mésce khěźu w tak mjenowanym „Birkenglück“ kupił. Tu ſ wešnym Max Jungom hromadźe bydleschе. S tym so wječera dopołdnja khrjakaschе swadźi. Běsche wokoło ½10 hodź. Jung, najšćerje nahły cźłowjek, hrabny sa revolwer a tśeli Schedloka do hłowy. Tón so hnydom morwy k semi hnjesy. Junga su jasli.

S **Harow** pola Wojerez. We nozy k sobotje je wróścił jeneho tudomneho kubleria woheń wudyri. Zyła bcźinja ſ nowym nawoźenym źitom so śpali. Wlonijenja też hischcze na hródź pschesćocźichu a ju dozpita spalichu. Kak je woheń nastał, njeje śnate. Hacź je so źlanowa hrontada saparila abo je śtóńnika ruka wohenj salożiła, ma so hischcze pschepytowacź. S wohnjom skhodowany ma so cźim bóle wobzarowacź, dokelž je ſ wobnjowoho sawěscźenja wulnyli. Chżdźiże do druheho hojaika wobnjowych sawěscźenjow sastupicź. Mjes tym pak jeho njeźdźo potrjechi. Nsech źebi tohodla mnohy pschikład wosmu a do wohnjowych sawěscźenjow sastupja.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu, 27. julija 1925.

Produktowe wiki bźchu sańdźenu sobotu w Barlinie **dale mérne.** Żita, wosebje pschenicźy a **rožki**, njebé wjele na wikach, tohodla so płacźiny trochu powyschichu. Też jeczmjeń a wowš na płacźinu dźerżeschtaj. Muka mérne wiki wobkhowa. Womjeschći wschěch druzin dźerżachu na kontu płacźinu. Ménja, so dotalna juchota sawinuje njedostatk na kólnej pizy. Ssobotu płacźeschе zentnar:

pschenicźy 12.25—12.50 hr., rožki 10.20 hacź 10.60 hr., jeczmjenja 9.35—10.60 hr., sa wowš 12.40—12.75 st. hr.

W termijowym wikowanju:

sa julij: pschenicźy 13.45—13.47 hr., rožki 10.20—10.32 hr., wowsa 9.60—9.65 hr., sa september: pschenicźy 12.65—12.60 hr. rožki 10.30—10.35 hr., wowsa 9.65 hr. sa oktober: pschenicźy 12.70—12.75 hr. sa rožku 10.55—10.40 hr.

Na pschedaŋ:

Ranzy pschiwabjachcźene a kundrowy k pschipuschczowanju, knjezi dwór we Watokeźizach.

Kury zyle stadło w Dobrynje 5.

Kóń, dobrej dźějay, w Lubiju na Nowym torhoschcźu 11.

Kuniej lohkaj, lischtaj, w Boschczach 31.

Krowa blisko k cźelenju w Kobłizach cźo. 11 pola Hodźija; wubjokoscźelena, mlyn w Hnaschczach; w Raschowje 30; w Cźelchowje cźo. 7.

Wós jenopschcźahny w Brěžnyzy cźo. 3. Dźeżazy wós we Budyschinje na Zyhelnstej haju 161 na prawo.

Prošnata w Delnym Hunowje 7.

Proša Klingerowa, 150 cm. schéroka, knjezi dwór w Liepzu.

Pežolenża ſ pczolami w Dobroschi 53.

Zyhele, rjeschne, kalzowe, Hornja Kina 7 a.

Sso pytaja:

Holza do domu w Budyschinje, Schlachthofstr. 131 na lěwo.

Monter na motorowe wobluki, Wels w Budyschinje, husarske kašarny.

Schlužownik, knjezi dwór w Jamnom Klétnom.

Kamjenjezesaŋ ſ maschinu na plesernaki, Preißer w Radworju.

Pletarki, Schokta w Jamnom-Klétnom.

Kowarki Zahr w Bukezach, Frilischa w Lubiju, nowa haża.

Pohonuź na Zidowje 202, knjezi dwór w Tumizach.

Dźełaczerja, Aluminijowe zamy w Hucźinje, a famkaiskeho Sträubichen a Klingst w Budyschinje; młódscheho Goerth a Co, G. m. b. H. w Budyschinje na Tślaiskej bróży 45 a Lehmann w Lubiju, Friedhofstr. 26.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki jara mérne a hischcze njewulvite.

¾12 hodź.: Każ psched hodźinu. Tendenza njewuwita.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Kilo a wolijowe śymje po imi abo 1000 kg, śeńał 100 kg. płacźiny po kotrej śmjenje.

	25. 7.	24. 7.		25. 7.	24. 7.
Pschenicźa	245-250	242-246	rapk. wośnjschi	16,90	16,80
rožka	197-202	194-198	woch. melasse	9,75	9,75
nałet. jeczmjeń	198-212	198-212	ferabella	—	—
nał. jeczmjeń wosch	—	—	schmaze krużli	26-26,10	26-26,20
kukuricź (Mais)	248-255		bunty	24 28,00	24,00-26
pschenicźn. muka	33-35,50	33-35,50	wota	26-28,00	26-28,00
rjana muka	27-29,50	27-29,25	lanu wośnjschi	23-23,20	23-23,00
pschenicź. wotr.	13,50	13,90	mohre łupiny	12-13,50	12-13,50
rjane wotruby	13,70	13,60	lolte łupiny	15-16,50	15-16,50
rapź	345-350	345-350	śyno, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
lane śymje	—	—	„ pschenicź.	1,00-1,40	1,00-1,40
hrěch	25-26,50	25-26,50	„ wowsina	0,85-1,00	0,85-1,00
wjeluschki	23-26,50	23-26,50	„ jeczma	1,00-1,40	1,00-1,40

Płacźiny rěsneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

25. julija 1925. Po zentn. a śt. hr.

364 bykow, 718 wołow, 940 krunow a jałojzow, 975 cźelatkow, 11 635 wowzow, 4051 świni.

Woły: 1. druźina 50—54 hr., 2. 43—46, 3. 37—40, 4. 28—34.

Byli: 1. druź. 50—54, 2. 45—48, 3. 38—42.

Jałojzy a krunoy: 1. druź. 48—54, 2. 40—45, 3. 30 hacź 36, 4. 22—26, 5. 18—20.

Cźelata: 2. druź. 72—78, 3. 62—70, 4. 52—60, 5. 45—50.

Wowzy: 1. 47—53, 2. 35—45, 3. 22—29.

Śswinje: 1. druź. —, 2. 84—85, 3. 83—84, 4. 81—83, 5. 78—80, 6. — ranzy a kundrowy 75—80.

Z Łužicy.

S **Delnich Kundraczij.** (Stroschna lohkomyślnosć.) Na statnej dróży mjes Delnimi Kundraczijami a Kotmarezami so tele duzy młody muzki psched awto lehny. Wjedniż awta śwój wós hischcze wprawnym cźasu sastaji. We śamym wokomiku lohkomyślnymy cźłowjek cźekny. Dwaj druhaj jeho towaschaj, ſ kotrymaj bé tamny schot, jeho mjeno wosswjewschtaj.

Se **Cźeńza.** (Wobeń.) Schwórk popołdnju wudyri we kólni murjerja Albina Schlegela, hdźež na wón śwój drobny stót sajmrjeny, wobeń. Wobśedżet rumja domu njebé. Kólnja a hródź so dospołnje wuhalischtej. Dokelž na śamśnym dnju wulka horzota kujeżeńze, hrozejcże śamo domjskema a pódlanskej kólni wohnjowny strach. Se wulkim napinanjom Sćeńczanjeże a Klnsbórkźeje wohnjowneje wobory bóry dalschi strach wotwobroczichu. Kak je wobeń nastał, njeje śnate.

Najnowiše z cyleho swěta.

W Hamburku su 31 wozobow na tifus śpitrite. Tutu khorosej su ſ zusej tódźu do mésta sanjeli.

*

W podkopkach w stacji Illinois w Północnej Ameriźy su śe dymy rozbuchle. Na 20 hórnikow so sażywnychu. Sinich 10 źiwych wuhrjebachu. Tami su najśterje źmjercź poczerpili.

*

Deschcźik je wobeń pocha (Torf) a hoie we Lüneburskiej holi salak. Schkoda je wurjadne wulka. Wokoło Abenśeje horzy je wobeń 120 jutrow 60—70 lét stareje hoie śnjezili.

Město Fes we wójnje.

Fes, duchowne žrjedźišćo a wutroba Marokka, zyl knježitych Riffanow pod Abd-el-Krimom, je so k městu wuwiko, w kotrymž so wulkod a šapad, Orient a Europa, ruku sawdatej. Sawěsćk, kiž nad orientalskim waschnju hižo w normalnych czasach leži, je so we wójnskim czasu shuseźił. Kedźbliwenu wobkedźbowarjej diwbjesche nadpadnyć, kajše mózuje so lud hibasche, hdyž 26. haprleje Rifanojo hač na 30 kilometrow městu so pschibliżichu. Pschi polojcznym wobkedźbowanju bęsche ledy někajše pschemjenjenje we sadźerżenju wobydlerjow widźeć, dokelž Baghdadi, gouverneur města, prjedy wuspěschny wjednik domorodnych bojowníkow pod nadkrajeźišwom sultana Mulei Hassan, frejumi psches energiske naiwjednowanje a sarjadowanje města swonkownym měr wobkhowaćz. Ale tajnje bije wutroba města wyše. Abd-el-Krim, žyn Kada Mekilla, nehdyžuschi studowazy na Korniuskej universicze, swjeżeli so njes wulkim dźelom wobydlerstwa wulkeje nahladnosce.

Najrjejtsche žiwjenje a haraa knježitej na namésce. Nejzarine psched kražnej fontenu (wodnjetak), kotrejež woda so na kražne selene a namódreju płaty lida. S khłodnych domow wuńdu sababjene stworjenja, bjese kajkehožkuli saměra, a słuhja so sažu w domach a khěžach. Europjan njespóśnaje a njerozumi tuto afrikanske žiwjenje.

Mošeja (arabiski tempł) Mulai Idriš je hłowne městnischczo, hdjež Fażi swoju nabożinu pěstuje, hdjež jeho islamska nabożina w zyłej swojej cżidosczi wobdawa. Sacżuwasch potajnstwo Orienta w tutym mjelczenju, w tutym skradźnym měrje. Psches mjedźane jaśla wuhladasch w perspektiu cżrjódki zonow, kotrymž je pschebywanje we khodnizy (Säulenhalle) jenoż dowolene. W sadnym dźele (sanktuarium) mošeje modła a žonja mużiży a rosnotliwja so wo ważnych naležnosczach. W pschedworach khodża a pschidu ludźo nastajnje. Njepschecżelesstwo, kotrež psched zuhymi wocżemi sakhowaja, ale hłuboko w nich tczi, bida pschecżiwo „njewérnym“ (tak wschitkich njemohamedanow mjenuja) ma tu idealnoje wutkowanki.

Psches jene ſ tych 14 wrotow mošeje universitу Karuin widźisch, kak wérliw žebi w mjedźanzy pluskotatych źórkow nošy a ruzy wumywaju, prjedy hač žiwój pacżer k Allah, wulkemu, ſcżelu. Tſi słow studowazych se wschěch dźelow Marokkowskeje studuja na universicze a wschitzy su zahorjeni pschiwiżowarjo proseły.

Wyschnosce žame su loyalne (sprawne). Tak powěda jedyn žwědk, so jeneho dnja diwaj Moghranis (policista) jenoho młodeho derje srošcżeneho cżłowjeka popadnyschtaj a jeho psched žobu storkaschtaj a ſ orientalskej brutalnosczu ke thwatej pohonjeschtaj. Słóstnik so pschecżiwo žiwojemu fajecżu spjecżowasche a bewjerjakajo scżěhowasche jeho cżrjódka dźeżeł. Dorosczeni ménjachu, so je to kuntka, kotrehož na prefekturu (policajstwo) wjedu, prjedawschi studowazy universitу Karuin. Ale žo wupakasa, so bęsche to jedyn schpion Abd-el-Krima, kiž khětro njebojazniwje sjawnje propagandowasche a kotrehož je někajši poleuropski denunzérowak (wo nim donoschowak).

Też hischcze druhe wobrazy. Tónžamny puczowaś wuhlada jeneho dnja 30 jatych Djebalas ((mjeno jenoho roda w Marokkowskej), kotrychž běchu sesady fronty sajeli a do Fesa pschiwjedli, so bychu dalschich powěsczow ſ nich wudrěli. Do łapow zdrasczeni a po dwu swjasani stejachu w dworje prefekturу, ſ dźiwnym wobliczom a njenažyczenej hidu w pohladnjenju. Sswojemu bóstnej poddaczi žedźachu cżapmywschi žo a wocżakowachu, schto budże Allah rosthudźiś. Wonka dźechu druhi nimo, cżi „loyalni“ mésczenjo města Fesa, a schepthachu žej ſ cżichim khłosom.

Duy pschińdu a dźeja. Europjenjo a domorodni, wschitzy du na žwoje dźěło a wobé skutkuje blisko wójna. Mýdle wjerzża žo wokoło žameho dwyka, ale do wschelakich tónczin. Swonkownje je měr a pokoj w městce a na jeho dróhach. W dworach mauriskich domow Maurojo je druhe mjeno za Arabow) pluskotaja potajnje studnje. Ale w tutym městce dótkatej so dwaj žiwjetaj, kotrejž žej njedźiwajo na jeju swonkownu, ſ cżeżkej prózu wobkhowanu pschežiwjenosću, tola njepschecżelesstwo napschecżo stejitej — Orient a Occident — narańsche a wjeczorne kraje, Europa a Asija.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Janez** (w Schleſwyſnſkej). Kolscharſki mischtr Kegel dohlada žo pschi žyczenju trawy, so schkraholz jeneho hołbja rosczasskuje. Dohdź blize pschińdże, cżekny schkraholz a wostaji žwój wurubt leżo. Nětko žo muż dohlada, so žo tu wo jenym liſtowym hołbju jedna. Na nosu mésczche cżynku ſ aluminija a mésczche cżo. 283 a 0796, létnik 1924, na žrjedża ruku ſ króny. Gumijowa rynka ma ſwonka cżo. 293, ſnutska 6561. Rynki a ſchidlescha je namakał ſthowak. Psches rubiežne ptaki žo mnohe hołbje ſhubja.

* **Póšt je zarliwosce dźesa sakuśał.** Spodźiwny podawk sta žo tele dny w Barlinje. Wésta Soldtowa w Barlinje mésczche wulkeho wowczeſkeho pża, ſ kotrymž žo stajnje schczekaschе. Nětko bě žebi zuse dźecżo še ſastaranje ſ kukublanju pschinoſała. Mjes tym hacż bě žona na khwilu wobydlenje wopuſczíła, póż dźecżo sakuśa. Pża pschepytachu. Tola žaneje skażenosce na njenamakachu. Póż ſtajnje wujeſche a njechaſche nihdy do jitwy, hdjež dźecżo na marach ſtojeſche. Każ ko wupakasa, je pón pjecża še ſarliwosczu dźecżo sakuśał. Póż žo ranjeny czujeſche, ſo žo žywója nětk bóle ſ dźeſcżom hacż ſ nim saběracże.

* **Kosa w kale.** Jedyn ſ najhórſchych njeſenarodnych nutskamarjow, kotrehož psched nékotrymi dnjemi ſ 14 létneje khoſtarnje puſchczichu, je pschi pschebywanju w jastwje žo do napschecżiwneho cżłowjeka pschemėnkił. Każ „B. Z.“ pišа, je wón pschi žwojem dolholétnym žedźenju wujnannе wunamakanje cżinił a to: Kak žo hodża pjenježne khamory pschecżiwo paduſchnym rukam schkitacż. Je we žiwojim žiwjenju žam dosež nutskamał a nékto ze žo jich k wobrónje wónowacż. Rjany kwaśarſ — kosa w kale!

* **Limborska hola žo pali.** Limborska hola, wobežje we wokrjeżu Burgdorf — to je na hranicach knježeſtwa wokrjeżow Lüneburg a Hannover — pali žo we wulkoſczi 5000 kórzow. Woheń je hižo psched thdzenjom wudhrił ſ njeſnatkych pschicżinowoh. Wyschſchi preſident Noske je wjetſchi dźeł wopalniſchcża a namjeſnych krajinow wobjéżdźił a wſcho postajił, schtož je k wobnjeſowanju a sniczenju wulkeho wohnja nuſne. Też ſtatna wobora a polizajske wotdźele ſ Hannovera a ſ Lüneburka, też 350 muży techniſkeje pomocy, kotrež buchu hischcze ſ dalſchim muſſtwom ſtatneje wobory a polizije ſeſhromadnjeny, su pschi dźele. W Limborſkim wokrjeżu ſaſta žrjedu woheń, ale psches žyhny wětr ſchtwórtk ſ nowa ſadumy a wohrożuje ſiſkalny (ſtatny) wyżoki léż. S wokrjeża Burgdorf je woheń też ſchtwórtk na žużodny wokrjeż Neiwe Nésto pschekhocził. Hnydom žu tam ſtotnizy ſchkitankeje polizije pósłali. Nadźijeja žo, ſo žo woheń po cżaſu ſamjeſuje a sniczi. Bohu dźak njeżbu pschi tym ludźo do njeſhoża pichiſchli, też njeżbu žo žně wobſchkodźiłe. Psches wokolnik wyſchſchi preſident Noske wobkruczi, ſo wohrożene khěże žo njewobſchkodźichu, dokelž je psched khěżemi leżaze pola a paſtwiſchcża wohreł ſaraczichu. Tołame žu też w Limborſkim wokrjeżu naſhonili. — W Limborſkej, hdjež nėhdy Sserbja bydlachu, je wjele luha (Moor), kiž je žo na někajše waſchnje (ſnadź tołſtu rosbitu ſchikleżu) ſapalił. Tu je też pożakarſtwo ſ domom, wjele łukow ſ rjoſom.

* **Cżeſke njeſhožo w Stuttgartſkej męſchczańſkej halli.** (5 morjowych, 15 cżeſkoranjenych.) Pjatk pschipoldnju wokoło 1 hodź. žo w Stuttgarcze wulka męſchczańſka halla hromadu žyhny. Halla žo hižom dźeſchi cżaż twari a męſesche žo w pschichodnym mężazu ſ ſjedżej němſkich katolikow wuzicż. Wjele dźeſacżerjow, kotſiż na twarje dźelachu, žo pod rospadankami pohrjebachu. Cżeżkoranjenych hnydom ſ automobilami do khorownjow dowjeſechu. Hacż dotal 5 morjowych a 15 cżeżko ranjenych pod rospadankami ſ wucżahachu. Wohnjowa wobora, każ też lékarjo a ſaſtaracżerſi běchu hnydom k pomozy. Wulke drjewjane rószhty žo ſ taſkim wotnachom žyhnychu, ſo ſapſchah ſ kónini, kiž runje pod nimi ſtojeſche, žyle rosmjeżachu. Na ſbožo bě wjetſchina dźeſacżerjow runje pola wobjeda. S tym bu hórſche njeſbože wotwobroczene.

* **Sswoju njewjeſtu ſhubił.** We Worżuſu bydlaży por wulecża žej hromadże na motorſkim kolom do Heidelberka. Hdyž kolesar tam dojéżdże, njeſtróji žo malo, ſo bęsche žwoju njewjeſtu ſhubił. Ta bě žo po puczu ſ kolesa ſtujeſła bjes toho, ſo je nawożenja ſa tym pschiſchoł. Na dobre ſwoje njebęscher žej njewjeſtu ſaneſe ſchkody ſežnika a wjeczor bę ſchtej w Heidelberku ſaży wjeſele ſjednoczenaj. Nadźijomnje njeje to žane wėſchczeńcżko ſa pschichod.

* **Sso do ſtracha podał.** S Wildhaus (w Schwizy) žo powě, ſo bu 17-létny gymnaſiaſta Motulſki ſ Barlina pschi ſežnje jeneje hory mortwy namakany a to w blikkoſczi ſchwendikkeho jéżora. Motulſki je žo pschewyhoko do hór ſwažił, tam je jeho najkérje njewjedro pschestrapiło a dokelž njemėſesche pschihódnych hórſkich cżrijow, potom wotpadnył.

* **Nowa expedizija k ſewjeru.** Se Spitzbergena žo pische, ſo motorſka łódź „Island“ ſ Algarſſon expedizija do Green Harbour dojéża. Algarſſon ma wotpohlad, tak dalokо hacż możno k ſewjeru žo pschedréczś. Dalsche poſtupcżowanje ma žo na žanjach ſtacż. Woni licża, ſo budu ſa pjecż njedźeł ſaży wrócżo.

* **Hdje namaka žo Attilowy row?** Każ je ſnate, pytasche žo Attilowy row w rėży Theiß (we Wuherſkej), hdjež je dyrbjał też jeho hród ſtacż. Każ žo baje, žu Attilu do ſjoch kaſchczeżow polhowali, kotrychž jedyn do druheho ſtejachu. Swonkownje je był ſ rudy, žrjedżiny ſe žlėbra a ſmutskowny ſe ſkota. W nowiſchim cżaſu žo powėda, ſo ma žo Attilowy row w Styrſkej pytacż. We wokolnizje Hausmannſtetten je hora, kotraż dźenża „kurjaza hora“ rėka, prjedy pak „Hunowa hora“. W tanniſchim wobydlerſtwu žu hiſchcze powėdźe žime, ſo žo Attilowy row na tutej „Hunowej horje“ namaka. Na wſchelakich blakach žu ryli, ale hacż dotal bjes wuſpėcha. Tola žo dale wurywa.

* **Paduſchtwo w Pėtrowej zyrkwi.** Wo tym žmy hižo piſali. Wſchė wėzy pak hiſchcze wrócżo dóſtali njeżbu. W podſchiczu ſcherwza Stella, kiž bėſche žo tehdom do pokładniſchcża Pėtroweje zyrkwje nuts łamał, namakachu 12 brillantow, kotrež buchu ſarjadniſtwu zyrkwje pſchepodate. Nėtko pobrachuje nėſchto mjenje hódnych kamjeni a jedyn rubin ſ pjerſchcżenja žwjateho Pėtra.

* **Kuleczenjo (Schildbürger).** Jena italſka nowina pisa wo ſcżėhowazym podawku. W zlownym ſarjadniſtwu ſpaſche jedyn ſtražnik. Tutón podawk wuzima ſcżėhowaze khłostanje: Spjazennu ſtražnikej ža 7,50 lirow khłostanja napołoża. Druhi ſtražnik, kiž ſpaſ njeje, dóſtanje 10 lirow khłostanja, dokelž je pschidał, ſo je jeho kollega ſpał. A moralka tuteje ſtawiny: Hdyž zlowny ſtražnik ſpi, cżini druhi derje, ſo też ſpi. Tomu kommentar (dalſche roſpominanje) trėbne njeje.

* **Moderne cżiwilowanje.** Kriminalna polizija w Chicago je w ſaſchłych dnjach kriminalpſychologiſki experiment poſpytała, ſo by jedyn ſaſaſkły khłostanz, na kotrehož dla mordarſtwa na 16-létnej hołzy tukaja, ho žwojeho njeſtuſko wuſnał. Tutón experiment, łėpje prajene, tute cżiwilowanje „ſchtwórteho ſtopnja,“ każ žo techniſzy mjenuje, wobſteji w tym, ſo po dwėdnjowſkim pschehlyſchowanju Raymonda Coſtelloa do zyle cżmoweje dźery tykniczy, hdjež dyrbi dny dołho tczecż bjes toho, ſo mohł ſ nėtkim rėczeċ. Jenicżki ropot, kiž do tuteje cżorneje dźery žo dobywa, je tikot cżaſnika, kiž nozy a wodnjo dźe. Tak wocżakuja, ſo žo bórſy žwojeho njeſtuſka wuſnaje. To dopomina naż na žrėnjowėcżne wobſtejnoſce.

Towaŕstwowski powėstnik.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónđżelu wjecżor 1/2 9 hodź. w Serb. Domje.

Budyšin. „Nadźija“ ma tutón tydżeń dwė spėwnej pruzy a to wutoru, 28. julija za žónſke a pjatk 31. julija za mużſke hłosy. Započatk z dypkom 1/2 9 hodź. w Serbskim Domje.

Hrodźišćo. Spėwny wotrjad serbskeho tow. „Zerja“ ma srjedu, 29. julija, wjecżor 1/2 9 hodź. spėwanje w Njechornju. Dla Hodźijskeho swjedżenja cheyli so wšitcy spėwarjo a wšitke spėwarki z wėſtoſcu zeńć. Dirigent.

Wotrow. „Jednota Sokol“ ma ſtwórtk 30. 7., wjecżor we 8 hodź. zwucżowanje. Načolnik.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerſ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſtwo dźěl: Arnošt Bart w Brėżzyney, — za nawėſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Wwb

WELS W BĚŁYM

Započatk wutoru, 28. julija 1925.

Wwb

Naša kruće přewjedżena zasada: — „Hobrscy we wubjerku, najlěpši we kajkosći, najtuńši w płaćinach“ — je dokanjała, zo mózachmy naše wobšérne kolo wotběrarjow wo wjele powjetšić. Tak trjechiće też tónkróć to prawe, hdyž nas běły tydżeń wopytaće. Budźemy Waše wočakowanja cyle wěšće dopjelnić.

Přinjesemy za žony: spódne tajle, košle za dźeń, košle za nóc, kosłace kholowy, pryneeske suknje z wuśiwanjom wot najjednotšeho hač najwsebnišeho wuwjedżenja; gardiny wot najjednoriščeh hač najwsebnišich, kołowe šaty, kupanske šaty, dźěćace šaty, wěcy za dźěne dźěći; mużace, pacholace a hólčace šaty, košłace sukna, šórcowi korsety, nadradźerżaki, bjedradźerżaki a wjele druheho.

Naše płaćizny budża Wam z nowa našu zamóžnosć pokazać. Hobrske powětrowe balony darmo. Štóž ma k nam wjacy kać 6 km puća, temu puć zerunamy.

Filialka w Halštrowje

Telef. 12

Welsec kupny dom w Kulowje

Filialka we Wojerecach.

Założ. 1868.

Wwb

Wwb

Carl Gast w Budyšinje

zastupjeř najprěnšich dźěłařnjow.

Mocowe wozydła

wuporjedźerńja

přisłuški, pjelnjerńja bencina a wolija.

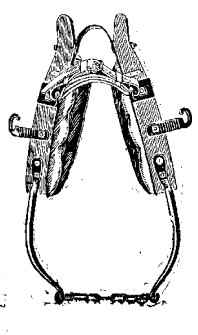
Meblowy dom

Erich Schmoller w Budyšinje

na Sukelnskej hasy 3, telefon 1103.

Nutřkhód nětko z kněžnymi durjemi.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Kedźbu! Kedźbu!

Wjesele ratarja!

Přestajomne

komoty za kruwy a woły

z wuměnliwym pjerom, wosebje dźeržliwe! poruča

Herbert Lange

sedłarnja

we Łusku pola Pomorc.

Carl Gast w Budyšinje

ratařske mašiny

zastupjeř najprěnšich dźěłařnjow.

Najwjetša wuporjedźerńja

najwjetši skład narunanskich dźělow we měsće.

Wupjerki, łožowe počehnj. tunjo. K. Erler, žitne wiki 11.

MERSIOVSKY

Wuporjedźenja a znowa dźěłanje

Makulaturu

ma na předań

Smolerjec knihlěšćerńja

w Budyšinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a dźěłi Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawóstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajace nawóstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 40 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 173 **Budyšin — wutoru, 28. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Statny šejm wo dawkach.

Wčera jednasche němski šejm w 2. čitanju wo dawkowej šedźbosty. S njej je žo finanzny wuběrk statneho šejma saběrał. W njenje knjeježišmowych partajow (to su němškonarodni, němšokludowi, zentrum a někotre njeniše na prawizy stejace strony) praji němšanarodowy sapósłanc dr. Oberfohren, so dawkowym zakonjam po naćisku knjeježišwa pschihłosuje. S toho wutworimu někotre strony žiwoje wožiwite stejišćišćo k finanznemu wurunanju. Druhe sašo žadaju hinajšchi finanzno-politiski poměr njes statom, krajemi a gmejnami.

Nowe dawkowe zakonje poćeźuja shromadne hospodarstwo, a to jenotliwza tak njeśmilnje, so žu, je-li dołho traje, njesnjesne. Ale tola žu knjeježišmowe strony jim pschihłosowale to dyrbu statne dochody a wudawki kryć a cźeše Londonskeho wućinjenja dopjelnjać. Ale tohodła žadaja swonkownu politiku, kotraž dźiwa bóle hač dotal na to, schto może lud na dawkach swjesćej pschi snižnych dochodach a powjetšenych wudawkach za žiwoje sežiwjenje. Dale wobžaruja, so njeje možno, wobrotny dawk snižić.

Dawk z podružnišćeho pjenjesa (Hauseinsteuer) žmeł jenoż do městeho cźaha płaćiś. Tomu, kotryž ma wjele dźěśi, dyrbja žo dawki wołoźiś. Stat njeśmeł finanzne hospodarstwo krajow a gmejnow dohladowaś. Dale žadaja, so by stat sferje a lěpje reformu dawkow sapoćał.

Sozialdemokrat dr. Hertz žo hórschi, so žu wo nowych dawkach z njelećom jednali. Lud nicźo wo tym njewě, schto na njeho cźaka. Piwo a tobak žu njetrjebawschi z wyšokimi dawkami poćeźeli.

Demokrat dr. Fischer porokuje knjeježišwu, so je nasćha finanzna a dawkowa politika w zyle wopacznych kolijach. **Wo šdaću mamy šnutskownu hospodarsku konjunkturu** (to je sakcźiwanje hospodarstwa). To pak je zebawa konjunkturu. My njelutujemy. Pjenjesy za dźěłanje w hospodarstwje rozbrojimy na pschetrjebanje. Sewojim žiwam bohaty material podkładowasche. To wutwari finanznemu ministra je Schlieben, jemu wotmołwiś hišo toho, so by samóhł jeho žiwota śeklaśiś.

S wospominanja žejma, kotrehož dalšche jednanja hakle jutrje pschinjeźeny, wukhadźa, so na naš nowa hobrśe dawki, wožebje na to, schtož wužiwamy, cźakaja.

Hnujaja schćeźdźiwosć w nowych zakonjach a wukasach.

W prěnim połłěcźe je němski stat 180 nowych zakonjow a wukasow wudał. Pódła toho pak kóždy kraj hišcźe šam swoje zakonje dźěła a ſ wukasami swojich wobhdźerjow wosboži. Na tym pak njeje dosć. Wokrjeźne sarjadnišćiwa, **města**, gmejny a wschelake druhe hamty maja tohorunja prawo, ſ rjenje napjatymi, ale njeſrosumliwymi wukasami „rjeźrowaś.“ Nětko ſnajmjeńscha wěmy, cźehodła tolko ſastojnikow, niſkich a wyšokich, trjebamy. Te hromady pólzajow też žadyn njetrjebawschi luxus njejźu. Woni dyrbja pěnje na to kedźbowaś, so žu wschitke zakonje a wukasy prawje po pišmiku pschewjedu. Nětko, luba wowzka, njemorkataj wjazy, hdyž dyrbišch wjele dawkow płaćiś, hlej, kak derje tola tebje „regěruja.“

Intervelazija dla pukow w sakſkim šejmje!

Pschiwiźowarjo němskeho rjada tak mjenowaneho „Jungdo“ radź po nozach wokoło brudźa. W nozy wot njedźele 5. julija k póndźelu 6. julija běchu žo też do Ssmilneje sabłudźili. Hačź žu też žotry žobu byłe, njewěmy, ale bratram běchu tkribjet žadawje namašali. W měśto toho, so bychu žo wotſchaźili a mjelcźeli, wutrubja želene ſuschenki do wscheho žiwěta. Sapóſłanc sakſkeho šejma Grellmann, po powołanju wuczeŕ „je tute puti hišcźe na wulki ſwón powdźěnył a we sakſkim šejmje interpelaziju sapodał. Sklowa tuteje interpelazije šejmanjemy. Bychmy śledowaźe napraſchowanje namjetowali: „Schto dźe sakſke knjeježišwo cźiniś, so bychu prukle po dótatych ſuschenkach žo sferje a lěpje sahojiłe a módrjejšeju žo ſhubiłe?“

Sakſke knjeježišwo dyrbi ſpokojaze wotmołwjenje daś, to žada žebi žiwěty hnujaza ważnosć tuteho praſchenja. Snajemy też pschipady, so žu žo „Jungdo“ mjes žobu do krawnych pukow dali, takle na kostopinkach, hdyž žo wutroba ſ patriotiſkim ſapalom wscha horjeśe.

Strajk nimale po zwlej Europje.

Sakład wscheje industrije je wuhło. Wuhło rjeja hórnicy ſe ſemje, schtož my Sserbjo podkopkatšiwo njemjenjemy, wot žłowa „podkopowcy.“ W Saarskej krajinje žo wutjadnje dobre wuhło ſe ſemje wurywa. Tam žu dźeńża w nozy wschitcy hórnicy do strajka stupili. Tutón strajk śmjeje žo tamne hospodarstwo sahubne sćěhnicki. Na 74 000 hórnikow žiwjeśa a tradaja. Tradanje běchu hižo ſnućeni. Dokeli wuhło njeńdźeśe, dyrbjachu tak hižo wob tydźeń

Je-li dźěło w podkopkach ſestaja, jendźelšiju žeſeźnizarjo žo ſapowědźa, na žeſeźnizach wuhło wosćeŕ. Woni žu wobſamkli, wschitcy dźěło na žeſeźnizach ſłožiś, je-li so dyrbjeli žo cźi ſ dźěła puśćeźiś, kotrejž žo ſapowědźa, wuhło pschewoźowaś.

Dale ſtrajkuja 135 000 dźěłaćerjow w jendźelskej textilowej industriji. Hačź dotal nicźo na to njepokasuje, so dyrbjał žo tutón strajk bórzy ſtónćeś.

Też w Ameriki ſtrajk we wuhlowych podkopkach hrosy. Amerikanſki minister dźěła, David, je njedźelu do Jendźelskeje pschijěł. Wón chze ſrjedźiśchcza jendźelskeje industrije

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. **Rěči serbski.**

Najl. a najtuńša kupowańa wobućow. Fódušowanje spěšnje a tunjo

Nowe nahódnostne zakonje.

IV.

Wotpłaćenje ſjawnych poźćonkow.

W ſamtym cźaſu ſ pohódnoſtnym ſakonjom ſtupi 16. julija ſakoń wo wotpłaćenju ſjawnych poźćonkow do ſkutka. Mjes tym ſo pohódnoſtny ſakoń pravda privatneho (wosobinſkeho) dołha rjadowaſche a wosebje we pohódnoſćenju hypothekow, nalutowańkow, obligazionow (dołhich wopiſmow), ſaſtawnych liſtow (Pfandbriefe), ſadantſi ſe ſawěſćenjom atd. poſtajeſche, rjaduje ſakoń wotpłaćenje ſjawnych poźćonkow (öffentliche Anleihen) a jich prawiſniſke poměry mjes ſtatom a krajemi, gmejnami a gmejniſkimi ſwjaſkami ſe žiwojimi wěriśelemi. Wotpłaćenje hrivnownych poźćonkow ſtata ſtawa žo pſches wudaće nowe je poźćonki, kotraž žo po wróćenju ſtarych dołhich kruchow ſtatowym wěriśelam wotleda. Tuta nowa poźćonka, kotruž ſtat praktiſki pſchewoſmje, nima k ſwjedźenju nowych pjenjeźnych hrěbkow ſłužiś, ale ſtary ſtatny dołh, kotryž ſtat ſašo pſchipóſnawa, wotpłaćiś.

Pod tute wumněnjenja pabnu wſchě ſtatne dołženki ſ wuwſaćom dyrbjenſkeje poźćonki, kiž běſche wešła druzina dawka, hjeſbańſkich połkadnych pſchipokaſankow (unverzinſliche Schatzanweiſungen) a ſtatnych a wupoźćenſkich bankowkow (Reichs- und Darlehnskaſſenſcheine). Nowa wotpłaćaza poźćonka ſejpera žo na ſtatnu hriwnu. Wěriśeſko nimaja prawo na wupowědźenje dołha, teź niz na ſadanjenje, donjž žu wotpłaćenſke winowatoſće ſtata ſaſchle, ſchtož žo pſches wožebity ſtatny ſakoń rjaduje. Prawo na wumněnjenje ſtarych poźćonkow wobſteji tak dałoko, kaž wotpłaćenſka poćźaka po 12,50 ſtatnych hriwnach žo ſapłaćeź ma. To ma žo we běhu wěſteho cźaſa, kotryž ſtatny finanzny minister hiſcźe poſtaji, namjetowaś. Tónſamny poſtaja też inſtanzy, hdyž ma žo to ſtaś.

Prinzipielnje pohódnoſćeja žo ſtatne poźćonki wo 2½ % jeje mjenujomnoſće (Nennwert). Tola cźini žo rozdźěł mjes ſtarym a nowym wobſedźenjom. Wobſedźerjam dowójnſkich a wójnſkich poźćonkow, kotſiž žu žiwoje kruchi do 1. julija 1920 ſwej pſchiſwójili a je wobſtajnje wobſedźeli, pohódnoſćeja też jenoż ſ 2½ proz. pſches wumněnjenje ſ nowymi wotpłaćenſkimi poźćonkami. Tute žo njedźiwaju na druhe poźćonki, we běhu pſchichodnych 30 lět wuložuja. Wuložowane kruchi žo kóńz lěta ſ pjećkrótnym powſchitkenjom wupłaćeja, tak ſo ſtari wobſedźerjo wopraſdźe też 12½ prozentowſke pohódnoſćenje dóſtanu. Wyſche toho płaćiś žo dań (4½ %) pjećź krótź powyſchenego kapitala. To žo hakle pſchi wupłaćenju poźćonki ſarjaduje. Tuźanu lěpſchinu maja ći, kotſiž žu ſwoje kruchi do 1. julija 1920 ſwej pſchiſwójili a je wobſtajnje wobſedźeli, pohódnoſćeja też jenoż ſ 2½ proz. pſches wumněnjenje ſ nowymi wotpłaćenſkimi poźćonkami. Tute žo njedźiwaju na druhe poźćonki, we běhu wěſteho cźaſa, kotryž ſtatny finanzny minister hiſcźe poſtaji, namjetowaś. Tónſamny poſtaja też inſtanzy, hdyž ma žo to ſtaś.

Potrěbnym wožobam, kotſiž maja mjenje 800 hr. lětnych dołhodow (pſchi tym žo renty ſ wójnſkeho wobſchkodźenja a ſtatneho ſaſwěſćenja, podpjery pſchiwuſnych ſobu njeliča) móže žo dopředka renta pſchiſłuſchaś. Też njedorosćenym dźěćom móže žo pſchiſwobroćiś. Wumněnjenje ſa płaćenje renty je, ſo je wěriśeſ němſki ſtaćan a w kraju bydli. Prawo na nju ſpadnje, jeli dóſtawaćeſ wjazy potrěbnu wjeſe. To žo po pjećich lětach pruhuje, wot 60. lěta ſ zyła niz. Tuta renta žo lětnje dopředka płaći, je-li nieje wyſche hač 100 hriwnow, hewak połlětnje. Tak dołho hač žo renta dóſtawa, nima tuta poźćonka žanoho podźěła na wuložowanju. Wo rencze a wěriśeſej jene wopiſmo wuſtaji, kotreż žo njedołži pſchedaca abo ſpźedźiś, teź niz cźaſaś. Ma wěriśeſ hiſcźe druhe dołhody ſ pohódnoſćenja, dha žo tute a dopředka renta we wyſokoſći 270 hriwnow ſa lěta njewobliči. Dobroćeſſke wuſtawy (teź zyrkwinſke a wědomnoſtne) dóſtanu tak mjenowanu dobroćeſſku rentu. Tute njeſmědźa lětnje 10 milijonow hriwnow pſchekroćiś.

K wotpłaćenju poźćonkow ma žo wožebity poźćonſki fond tworiś. Sa hrivnaſke poźćonki krajow a gmejnow płaća teſame poſtajenja kaž ſa ſtatne poźćonki. Wažne je teź to, ſo ma ſtatny finanzny minister prawo, junu 150 milijonow hr. wudaś, ſo by potrěbnym ſtaćanam, kotſiž maja ſtare poźćonki niže 1000 hriwnow, pór wupłaćił a to 15 hr. na 100, kotſiž maja mjenje 1500 hr. dołhow móže žo 8 hr. na 100 płaćiś, t. r. ſchtóž to namjetnje.

V.

Pohódnoſćenje nalutowańſkich pjenjes.

Pódła pohódnoſćenja hypothekow ſtara ludźi jara, ſchto žo ſ nalutowanſkimi pjenjesami ſtanje. Pſchi tym drje je najwjetſchi dźěł wobydleſtwa poſrjechenj. Mjes tym ſa iſćeze dawkowe nuſowe ſarjadowanje (Steuernotverordnung) dla pohódnoſćenja hypothekow nětkajſe prawo wutwori, njeſta žo dła nalutowańkow nicźo. Teź w nowym ſakonju njeje to tak kosjažnjene kaž wo hypothekach. Sakoń je žo we kóždym dołhu na to wobmjeſowaŕ, wěſte pucze pokaſaś ſa jich pohódnoſćenje a pſchewoſtajś dalſche poſtajenja krajam. Tola je ſtat poſtajił, kelko ma žo ſnajmjeńſcha płaćiś (tak mjenowane „Mindeſt- oder Sollvorſchriften.“)

Nalutowanki ſjawnych abo pod ſtatnym dołhadom ſtejaze nalutowarnje žo nahódnoćeja, ſo žyle wobſkedźeńſtwa (Teilungsmaſſe) žo pſches dowěrnika mjes wěriśelemi rozdźěli. Wot dowěrnika poſtajeny plan ma žo kraſnej wyſchnoſći pſchedpokładźeć. Tute ſarunnaze dyrbi ſnajmjeńſcha 12½ prozentow wucźinić, potaſſim ſtuźeda nalutowarnje wyſchſche pohódnoſćeja, je-li jich ſamóženje taſke je. S wjeſcha budźe drje žo we tej wyſokoſći ſtaś, kaž to gmejny abo wokrjeſne ſe ſwojim druhim dołhom cźinja. Wyſokoſć žo we žo po ſamoženju nalutowarnje ſłožuje a kaſ je žej je ſwěſćiła. Kóždy dóſtanje poměrnje po ſwojej žadanjy. Sšu nalutowanki hižo wupłaćene, potom hodźa žo jenoż pohódnoſćiś, hdyž je pſchi wupłaćenju žej ſwoje prawa na to ſwěſćił. W tym padźe maja žo wupłaćene pjenjeſy na pohódnoſmu ſummu we ſtotych hriwnach naliciś. Schtóž tuto wumněnjenje cźiniś njeje a kraſne wyſchnoſće njepoſtaja, ſo móže žo hiſcźeze poſdźiſcho žo ſtaś, tón je žo ſwojeho prawa na nahódnoſćenje wſdaŕ. Smutwſaćnje dła „leſcźiweho jebanſtwa“ (arglſtiger Täuſchung) móže žo pod wobſtejnoſćeni poſdźiſche pohódnoſćenje wuzadaś, byrnjež žo prjedy žane wumněnjenje wupraſiło njeje. Najſterje hač do 1. januara 1926, kaž pola hypothekow, budu žo dła pohódnoſćenja trěbne namjety ſajeć dyrbjeć. Budźe drje žo ſ tym liczić dyrbjeć, ſo nalutowanki niže 100 hriwnow žo pohódnoſćiś njebudu, dokelž by to pſchewulke dźěło było. Wažne je prawo krajow, dźeń poſtajeć, wot kotrehož žo na płaćeńſki a wupłaćeńſki pſchi pohódnoſćenju dźiwaś njebudźe. Tutón dźeń njeſmě žo do 15. junija 1922 poſtajeć. Kaž też pſchi druhich dypkach pohódnoſtneho ſakonja budźe žo też tu ſnadź dźeń ſamorodowanja Rathenaua, wot kotrehož cźaſa kataſtrofalna inflazija žo ſapoźinaſche, jako ważny poſtajeć.

Hiſcźeze druhe dypki podleja ſarjadowanju krajow. Też poſtajenje, hacź a kelko maja gmejny, wotkſiwy a ſnadź kraje k ſwěſćenju nalutowankow pſchimoſchowacź. Dale ſłuſchna jenaſke poſtajenje dła pohódnoſćenja nalutowankow jenoho kraja, abo też ſ wſchelake druźiny nalutowarnjow. Krajej pſchiſłuſi prawo, hiſcźeze na druhe waſchnje pohódnoſćenju nalutowankow poſtkowaś.

Kaž hižo horjeka naſpomnichmy, je nowy ſakoń w tym padźe jenoż wěſte ſałožne pucze pokaſaŕ, dalſche wuwjedźenje pak kraſnym knjeježišwam pſchewoſtajiś. Dokelž je pohódnoſćenje doſcź njeměra a roſhorjenoſće roſſcźeriko, budźe derje, ſo žo tuto praſchenje dokładnje rozſtriła. Też je njeſne, ſo kraſne knjeježišwa bórzy to ſarjaduja, ſchtóž je jim ſakoń pſchewoſtajił.

wopytacj a ſ ministrom ſwonkownych należnoſćow Baldwinom radu ſtkadowacj, kak by nóžno bylo, ſo hrožazeho ſtrajka wuhlowych hórnikow ſuminyć.

Wójna w Marokkowſkej.

Wěſće ſnamjenity general Petain, ſakitak Verduna, wjednistwo franzowſkeje offenſiwy dohladuje. Ta ſhoženowje pokročuje. Hantika powěſć praji: „Bitwa pola Monrutſchi ſtórči ſo ſ kraſnym wuſpěchom. Tſi kolony konzentrěſu poſtupowachu. Njepſcheczeł k polnozu cźeka. Franzowſke wójſko nimoměry mało ſchkodowankow poczerpi. Sſwójby ſwěžarſkich ſplahow ſu ſo Franzowſam podali. Njepſcheczela cźikmychu ſ jeho ſtejiſchćow pola Tafrenta. W ſtronach ſ polnoza rěki Uergha mjes Ain-Aiſcha a Kela a Sfes ſanoho njepſcheczela wjazy njeje.

Po ſdaću ſe Schpaniſka abo tola ſchpaniſke nowinarſtwo na wuſpěchi franzowſkich brónjow ſarkli. Te piſaja wo njewuſpěchach Franzowſow. Tute powěſće, kotrež ſo nětko pſchezo bóle jako njewěrne wupokaſaja, też nětkle wſchoněmniſe nowiny wotcźiſchćachu. Dyrbjake ſo tola wjeſelić, ſo ſchcheſcźijanſke ludy nad muhamedanſkimi dobywaju. Khiba-li, ſo by jim lubſcho bylo, ſo bychu Turkoſo ſaſo pſched Winom ſtali.

Franzowſke a ſchpaniſke knježeſtwo ſtej ſo wo ſwojim poſtupowanju w Marokkowſkej doręczałoj.

Bryan wumrěł.

Wjele mjenowany amerikanſki politikar William Jennines Bryan je nahle jemrěł. Njedźelu wjeczor powjeczerawſchi dźeſće lehnyeſ. Na druhe ranje jeho morwehe we ložu nadeidźechu. Boža ruczka bě jeho ſajala.

Po powołanju bě prawiſnik. S dobom ſaběrasche ſo też ſ politiku. Někotre raſy běchu jeho ſa kandidatu ſa prěſidentſtwo Sjednoczenych ſtatow połnóżene Ameriki poſtajili.

Wón bě hłuboko wérjazy cźłowjek. Jako tajſi ſazpiwasche wójmy a krejroſleſce. We poſlednim cźaſu ſo wjele mjenowaſche. We Amerizy wuczeny Keopes Darwinowmu wuczbu, ſo cźłowjek wot wopizow pokhadza, faſtupowaſche. To bě pſcheriſtwo ſpoſnaczu wérjazeho Bryana. Cźłowjek je po naſchej ſchcheſcźijanſkej wuczbje wobſebity ſ Bozeje ruki Bohu runy ſtworjeny, ſ jenym złowom Boże dźěćo. Cźłowjek ma njeſmjertnu duſchu, ſkoro niz. Bóſ je wopizu ſtworił, ſo by cźłowjek ſpóſnał, ſchto by był — je-li njemół njeſmjertneje duſche. Cźłowjekej je Bóh ſwoje ſwate kaſnje dał, ſkoržatam niz. Njeſmjerſna duſcha jewi ſo w cźłowjeku we ſwědomju. Ta jeho wobſtorkuje a cźiwiluje ſa wſche hrěchi pſchecziwo Bóſſkim kaſnjam po ſmjerczi do wſcheje wěcźnoſće. Tohodla je Bóh ſwojeho ſyna do ſwěta poſłał, ſo by hrěſchne cźłowjeſtwo ſ tuteho wěcźneho ſatamanſtwa ſe ſwojej ſmjerczu wumohł.

Tutu jednoru wuczbu dhe Jeſupnik cźiſtnych mozow, kotrehoż my cźert njemjejemy, rady powalicź a ſamucźa cźłowjeſti rozumcź a wjedże naſche ſpóſnacze na wopaczne puczе, cźłowjekowo ſtworcźiwſchi do njeſkóncźneje bědy.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 28. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer +1, najwyſchſcha dnjowa temperatura +24. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer —6, najniſcha nózna temperatura +14. — Wyſchina leżeſche wczera nad Ruſkej a nad Schpaniſkej. Poſlednija ſo hacź do Schwajzarſkeje pſchedrě, niźinu mjejachu wczera nad Jendźelſku. Ta ſo k ranju hibaja ſe ſwojimi wubźěkami hiſchće naſche wjedro wohrožuje, hacźrunjeź ſchkleiła ſa pomałku na rjane ſtupa. — Saidźenu njedźelu mějachu w Barlinje a wokolinje ſylne njewjedra ſe ſlidowitymi deſchczemi. Pſchi kupanju we Schprjewi a wſchelakich jězorach na 10 wobołow źiwjenje ſłubi. Jutſje ſrjedu ſtónczko 4,22 ſtkadża a ſo 7,50 khowa, měſacź ſo pſchipołdnju 1,27 ſtkadża a w połnozu 11,40 ſo khowa.

Kraj w płomjenjach

40 000 jutrow lěsa so zničiło! — Hola so pali! — 40 000 jutrow lěsa so zničiło! — Hola so pali! — Njesměrna škoda.

Rathenowje, 26. julija.

Sjednoczenym mocam — wobory, wojakow a policije — je ſo ſtónczenje poradźiło, njeſměrny lěſny woheń wobmjeſowacź a dalſchemu wupſcheſtrěnju płomjenjazeho morja ſadźěwacź a to mjes měſtami Rathenowa, Stendala a Havelberka. Pola Klietz ſaſta rosnjemdrjeny element. Wohnjowe wobory ſ Magdeburka, Stendala a Tangermünde, tohornnja muzyſtwa jězdneho regimenta 3, Spandawſki pionierſki bataljon a ſchkliwoza policija ſ Brannbórka běchu pſchikhwatali a ſu woheń, kiž najprjódy w małej kreczinje naſta a potom na wjetſchi lěſ pſchekreczi, ſarnczili.

Hacźrunjeź dźeko běſche khětro wobezežne, dokelź wulka ſuchta a raniſchi wětřik wupſcheſtrewanju wohnja połekwaſchtej, tak ſo běſche ſ wopředka wſcha próza podarmo. Ani ſchěroka droha mjes Steckelsdorf a Schollehne njeſadźěwaſche njendrjemnu wohnjeſ. Schkrě khachu na druhu ſtronu, tak ſo też tamny lěſ woheń popadźe a ſnicźenju pſchepodaty běſche. W běhu krótkich hodźin běſche 1100 jutrow lěſa ſnicźenych. Na wſchelakich błakach ſpytachu ſchěroke rynki lěſa ſpuſchczecź, ſo bychu płomjenjazemu morju mjeſu ſtajili, ale wohnjowa móz běſche kóždy raz žywniſcha, tak běchu prózowanja bjeſe wſcheho wuſpěcha. Hiſchcze hacź bo wjeczora njeběſche móżno, płomjenja, ſe kotrymž nowe lěſne wobſtatki k woporej padźechu, ſamjeſowacź, hyrnjeſ tyſnazy haſcherjow njewuſtawajuz dźěkali, kotrež pod mózným kurom a njeſměrnej cźołoku załožnje cźerpjachu. Zyła krajina mjes Rathenow a Lobjom běſche

jene jeniczke płomjenaze morjo,

a wohdyžerjo wjeſow Steckelsdorf, Karkſthal a Klietz dyrbjachu ſpěſchnje ſwoje ſtatokhi wopuſchczicź, wſcho ſwoje ſamóżenje wróżo woſtajicź. Hakle w nóżnych hodźinach ſo poradźi pſches puſchczenje wulkeho dźěła lěſa a wumjetzenje naſypnoh a hrjebjow woheń ſaſtajicź a wjeſka Klietz, kotraž je dołoko wokoło wot lěſa wobdata, wumożicź. Haſcherjo mějachu njeczłowjeſke ſnjeſeź a jim je ſo poradźiło, ſo žani cźłowjekowjo wo žiwjenje njepſchiſtódźechu. W zyłym je ſo na

40 000 jutrow lěſa ſnicźiło,

ſ wjetſcha jedna ſo tu wo burſke wobhedźeńſtwo, kotrež je też bohate na dźiwinje. Dokelź mějeſche lěſ wjele kreczinu, dha je mózno, ſo je zyła dźiwina žiwji tónz w płomjenjach namakała. Haſcherjo wuhladachu na wjazorych měſtnach wulke cźerjódy hernjow, kotrež naſpóſchene pſches woheń, chżychu jemu wucźeknjeź. Hdyž paſ ludźi widźachu, wróćicźhu ſo do wohnja a ſo tam ſpalichu. Byrnjeź ſo dalſchemu wupſcheſtrěwanju wohnja ſadźěwało, njeje hiſchcze we wulkej potrjebnej krajinje dozuła wuhażnyć. Woheń, kiž je w ſuchich lěſnych wobſtatkach bohateje zyroby namakał, žehli ſo dale pſchi tolitym kurje. Hakle po wjazorych dnjach ſnadź tydźenjach budźe hakle móżno, woheń docźiſta ſhaſchowacź. Kak je woheń naſtał, njeje hiſchcze wuſaſnjene, też ſchkoda njehodźi ſo tu khwilu hiſchcze pſchewidźecź. — Wojazy woſtanu we wohrożenej krajinje, ſo by ſo wopſjetnemu ſapalenju ſadźěwało.

Nosprawa jenoho ſwědka.

Jedyn ſwědk podawa jeźěhowazu rosprawu wo lěſnym wohnju: Wokoło ſchtyrjoch jedźachmy ſ awtom ſ Rathenowa do Havelberka. Na dróły běſche njewjedźeny njeměr. Woſy wohnjowych woborow klinkachu nałtajnje, njeliczomne hyły zwiliſtowe na koleſach, kopacze w rukach, thwatachu k Havelberkej. Na cźeſtych wosach, burſkich ſapſchahach, w awtach a kuźach wozachu ſo wojazy a poliziſtojo a techniſzy pomognicź po dróły. Wſcheź móżne mozy běchu mobil, ſo bychu ſ wohnjom wojowale. Krótk pſched jenej wóſu ſaračiſchu rěblowane woſy dróhu. Pſchiježdżechu po pódlanſkim puczu. Mějachu khamory a koſche ſe ſudobjom, draſtu a poźiwadła, loża a ſtółzy. Na jich wobliczkach wuhladaſche ſtrach a hróſba. Wſcho leżeſche njeporadnje na wołach.

Cźorne ſdonki ſahachu je ſchliweho popjela.

Statna wobora dźekaſche ſ motykami a kopaczemi, ſo by woheń ſniczika. Wokoło ½7 hodź. wupſchehcźichmy Havelberk a jědźechmy do Schönhauſen. Bórſy wjedźeſche naſch puć ke kromje palazeho lěſa. Ziviliſtojo a wojazy, techniſy pomognicź a ſchupo ryjachu a kopachu. Kommando hnjeſche cźrjódy dźekaczerjow ſem a tam. Wokoło nich lutý kur. Zyłe wotdźele běžachu na ſtronu, ſo bychu ſo cźeſtnemu powětrna nahrěbali. Po krótkej pſchestawzy wróćichu ſo ſpěſchnje na ſwoje dźeło, druhe wotdźele narunacź. Woheń běſche hiſchcze na 800 metrow wot drobi ſdaleny. Ale hiſo ježeſche ſo kerczina krótko pſched dróhu. Sſylny wětr hnjeſche kurowe mróczele pſches dróhu. Mózachmy tu jenoj pomału dopředka.

Stónzo běſche pſches kur krejczerkowjene a cźmowe.

Pſchede wſchěmi wjami ſtejachu rěblowane woſy w dołhich rynkach. Wobydlerjo njechachu wohnjowoj ſtrach hiſchcze powjetſchicź, ſo pokne woſy žita do brózńjow dowjeſechu. Wſchudże cźrjódy žonow a dźěcźi. Strachcźowźiwje ſo naſ praſchachu, ſchto we wohnju wěmy. Woni nam powědachu, ſo ſu wjazy ſyhdliczkow ſo wopuſchcźicź dyrbjale. Krótko pſched Schönhauſenom pſchiſłódźechmy ſ bliſkeho wohnja.

Wupſcheſtrěwanje noweho wohnja.

W Hannoverze, 26. julija.

Wot pódźele płomjeni hola. Woheń ſapocźinaſche we Biſſendorfſkim kuju (Moor). Hakle po dźeſćim cźaſu ludźjón pytnychu, dokelź woheń pod ſemju ſo żehleſche. Hdyž pocźa ſchtomy žrać a płomjenja ſapachu, dowidźachu cźeſi woheń. Na dobo ſiejeſche wyſkoſi lěſ „Ogenbołſel“ w płomjenjach a woheń wobda po cźaſu ſamotne wjeſki. Woheń pſchejſkocźi na Berlinzenſki lěſ. Pſches 150 jutrow najrjeńſcheho lěſa ſo ſnicźi. S wulkej muſu ſo ſtatnej woborze, techniſkej pomocy a buram poradźi, ſtaſchcźenu wupſcheſtrěwanju ſadźěwacź. Pola hnydom woitſchezehu, ſo njeby pſches nje woheń do nowſh pſchiſkoł.

Nad zyłym łuhom ſteja cźorne mróczele kura. Njeſmjeſłiwa cźołota wuſtupuje ſe żehlazeho łuha. Woda niczo njepomiha. Spytaja ſ pěſkom woheń poduſpjecź, ale żehli ſo njewuſtawajcy dale. Pomocznicy njedoſahachu a tuž wjeſchi wotběſi ſtatnje wobory pſchikhwata. K wſchemu njeſbożu je też pola Nienburga nad Weſeru a k ſejwjeru wot Osnabrückena woheń w holi wundrił a wupſcheſtrěwa ſo hladajcy dale. Dalokoſcź wohnja **njeda ſo hiſchcze pſchewidźecź, tola** rěcźi pak ſo wo 20—30 **kóżnych kilometrach.** Woheń dreje je ſamo wot ſo naſtał.

Wohrożeny wjzy wołaja wo pomoz. Wyſchſchi preſident Noska je wobſchérnu pomoz ſarjadował, ſo by ſo woheń ſnicził.

Po nóżnej pſchestawzy żehleſche ſo dźeńſa rano ſ nowa dale pola Hannoveza a to ſ wjetſchej mozu. Sſylny krótkoraniſchi wětřik cźerjeſche woheń pſches naſypy, kotrež běchu wczera ſ wulkej prózu namjetali, a ſapali wulke dźěle ſtatneho lěſa pola Schrtela. Haſchaze mozy běchu pſcheſtabe a dyrbjachu ſo pſched dźiwym elementom wróćeſ ſcźahnyeſ. Woheń je hrajinu wot **8000 jutrow** popadnył, na kotrejž daloko ſahaza tolſta mróczel kura ſteji.

W Osnabrücku, 24. julija.

Dopołdnja ſapocźa ſo w Wörderniſkim łuſu pſches dujazy wětřik dale palicź. Ale ſhromadnym mozami ſchkitanſkeje polizije a techniſkeje pomozy radźi ſo, w běhu popołdnja ſ njeſom wjeſ nad wohnjej.

Ranje kublerja.

S romana „Ruſki kubleć“ wot L. N. Tolſtého.

18] (Pokračowanje.)

Njechłudobna bolesche, ale ſ nětkajteje dźěcźazeje ſamołubosće njechachże wón to pſchidacź; hiſchcze cźas wón ſtacź wotpokaſa a pokračowaſche we ſwojim powědanju ſtareho buriſkeje pſchiprawy kołcźow roſtołoju, wo kotrejhż běſche w „Maiſon Ruſtique“ cźitał, a po kotrymż dyrbjeſche po jeho měnjenju pcźołka dwójzy cźaſeſſiſcho ſo rozicź. Jena pcźołka pak kó jeho do ſchije, a wón pſcheiorhnywſchi ſo wo powědanju, poczа jakotacź pſchi ſwojim wukoſowanju.

„To je wěrno, batuſcha, Mitrij Mikałajewicźo, praji ſtarz, wótzawſzy ſhładaju na hnadneho knjeſa, „zyłe tak piſchu w knihach. Haj, może być, ſo je to — tak hubjene piſzane, ſo dyrbi cźłowjek, tak to rěka, tak cźinicź, kaž ſo piſche, a poddźiſcho ſo nad tym ſmějemy.

Też to ſo ſtawa! Kak mójeſch pcźołku nawucźicź, ſ cźemu ma ſiwoju płaſtu pſchicźiniccź! Wona cźini to tak, kaž ſo jej w kołcźu lubi, to prěſi, to runje. Budźeſce tak dobry a pohladajeſe jemu“, wón pſchida, mjeſ tym ſo jedyn ſ najbliźſchich kołcźow wotewri a ſ dźěrku nuts hładaſche, kotraž běſche w ſměru khcźiwych płaſtow pokryta ſ bunczazymi a kažazymi pcźołkami. „Hlejeſe, to ſu mlode pcźołki, wy widźeſe, ſo matka nad nimi ſedźi, tak wone ſebi płaſtu wutworja runje abo natkonjeny, kaž ſo jim to w kołcźu lěpje pſchihodźi!“ praji ſtarz, tiž ſo wocziwidno nad ſiwojim najlubſchim pſchedmjetom ſe ſaharjenjom radowaſche a pokłożenje hnadneho knjeſa dozyła njewobkedźbowaſche. „Hlejeſe, dźeńa wona w „kholowcźłach“ khodźi, dźeńa je horaz dźeń, wſchitko je widjecź“, wón pſchida, ſakrywajo pcźołniſcźo a ſ rubiſchkom każaze pcźołki pſchitłóczi a potom je ſiwojej ſchtropawej dłónju nětkotre pcźołki je ſiwojeho ſmorſcźeneho tyła wotſunu. Pcźołki jeho njeſkakachu, ſa to pak njemóżeſche Njechłudow hiżo ledy pſchecźe potłóczicź, a pcźołniſcźa cźekrjwź. Pcźołki běchu jeho na tſjoch mjeſtach ſkakali a ſchwórcźachu ſe wſchěch ſtronow wokoło jeho hłowy a jeho ſchije.

„Maſch dha wjele kołcźow?“ ſo wopraſcha, mjeſ tym ſo k wróćkam zoſaſche.

„Schtoż je Bóh Knjes wobradźił“, wotmołwi Dutłow poſmějwajo, „licźicź ſo njeſmě, batuſchka: pcźołki to rad nimaju. Widźeſe Waſcha Jaſnoſcź, chżych Waſchu Miloſcź proſyć“, wón potraczowaſche, na wuſke kołcźe pokaſujo, kotrejż pſchi płoczе ſtojachu, „Ofipa dła, muża Waſcheje njanki; hdy bychże jemu jenoż praji, ſo njeje rjenje, ſo tak ſchpatnje napſchecźo ſwojemu wjeſnemu ſuſodej ſadźerżecź.“

„Kak też to? Aw, wone tola kałaju!“ wotmołwi hnadny knjeſ hiżo ruczicźu wróćkow pſchimnywſchi.

„Haj, hlejeſe, njehłwa łeta, ſo by wón ſiwoje pcźołki na moje młodźata njepuſchczał. Wone dyrbja ſo ſhrabacź, ale zuje pcźołki wucźahuja pola nich płaſty, haj, a to ſtaſy ſtary kołcź“, prajeſche ſtarz, njewobkedźbujo ſcźahowanje wobliczа hnadneho knjeſa.

„Derje, potom, hnydom . . .“ hórcźeſche Njechłudow, a njemęło mozy, dłeje wudźerżecź, a ſ wobemaj rukomaj wotmachnjo, běżeſche w ſkoku ſ wróćkami won.

„Trjeba ſe ſemju trěcź, to niczo rjeż ninna“, prajeſche ſtarz, hdyž ſejadu hnadneho knjeſa do dwora ſtupi. Tón trjeſeſche ſe ſemju to měſtno, hdjeż bu ſkoty; ſo ſacźerwjenjo wobhładmy ſo pſchi tom ſa Karpom a Ignazom, kotraj doſyła na njeho njeſładaſchtaj, a wón roſhněwany ſwoje wobliczo ſcźahowaſche.

XVI.

„Schtoż chżych w naſtupanju ſiwojich dźěcźi Waſchu Jaſnoſcź proſyć“, prajeſche ſtarz, pſchi cźimż ſo tak poczinjeſche, jako by na hrożazy wuraſ wobliczа hnadneho knjeſa ſajźa njeđźiwał, abo wopraudźe njepyhnył.

„Wo cźo też to?“

„Haj, widźicźe, ſ konjemi ſmy, Bohu đźakowano, w porjadku, też wotrocźka manny, tak ſo ſo knjeża ſkužba wot naſ njeſakomdża.“

„Tuž, ſchto potom?“

„Hdy by Waſcha Jaſnoſcź mojich dźěcźi ſa najcźiſi dań wotpuſchcźiła, to bychżtaj Iljuſchka a Ignaz ſ ſijomi trojoſapjchahami ſa zyke lěcźo jěđźicź ſchkoł; może być, ſo bychżtaj ſebi potom też nějchto ſaſłużiłoj.“

„Hdże dha póńdźetaj?“

„Haj, taj budże ſo jimaj trjechicź“, poczа ſo Iljuſchka do wcźeje nětkhecź, kiž běſche mjes tym konje pod pokrywiſchcźom kruce pſchiwiſaſał a k nanej pſchiſtupił. „Kadminich pacholo ſu ſ wóſom trojoſapjchahami, tak ſo praji, do Mowena jěli, ſu ſo ſami źiwili, haj, a po tſjoch, đźeſacź rublowkach ſa kóżdu trojku domoj pſchinjeſli; hewak pak też do Odeſta — praja, ſo je tam piza tuniſcha.“

„Widźiſch, runje wo tom chżych też ja ſ tobu rěcźecź“, pſchiſponni hnadny knjeſ, ſo k ſtarzej wobroczeju, a chżyſe jeho prawje wuſtupje ſ rozmołwje wo wukuzu dorjeſcź.

„Praj ni, je dha ſ wjetſchim dobytkom, ſ wokołoſtejkom ſo ſaběracź, dyžli donа ſ rólniſkom?“

„Kak też to by ſ lěpſchim dobytkom njebyło, Waſcha Jaſnoſcź!“ mějcheſche ſo Iljja ſnowa, ſiwoje wóſy naſad ſćiſnjo. „Donа ani piſy ſa konje nimamy.“

„Nó, kelko dha đźej ſa lěcźo nadźełaſch?“

„Haj, kelko dha đźej ſa lěcźo nadźełaſch?“

„Haj, widźicźe, ſ nałěcźa, njedźiwajcy ſo běſche piza droha, jěđźach ſ tworami do Kójeva, ſ ſkurſka ſaſo do Moſkwy, wożach krupy, tak ſo ſo ſami ſeźiwichmy, a konje běchu ſyte, haj, a pjatnacźe rublow pjenjeſ ſym ſobu pſchinjeſł.“

„Njeje ſ njeſbożom, ſo ſ cźeſtnym pſchemyſłom ſaběracź, kajkeż by wone też było“, praji hnadny knjeſ, ſnowa ſo k ſtarzej Iljiwowbrocźejo, „uni pak ſo đźa, ſo by móżno było, drube đźełko namałacź; haj, a to đźełko je kajſe, ſo młody pachoł wſchudże jěđźi, kajkikuli lud ſawobłada, ſo łohko nawucźicź może“, pſchida wón, Karpowe złowa won ſpětujo.

(Pokračowanje.)

— **Schkrowa powješej wo wjedrje ja julisse hrjebu:** Khłódny wětřik, druhdy ło deschczik sendże.

— **Rosprawa polizije.** W nozy k pjatkej we wokolnosczi Budyschina mużaze kolo znamki „Phänomen“ trodnychu. Kolo ma módru podstawu a widło, żołte brjowjane swjena, nima swónczk ani kożanu toschu. Mantle każ tej pschimahała na hylnje schidnjenym wodżidli żu cżerwjene. — Dale kradnychu cżorne żonjaze kolo że żołtymi swjenami. Też tuto kolo ma cżerwjene mantle a cżerwjene gumijowe pschimadła. Wo wèzuschłużobne schżelenja prošu kriminalna policija w Budyschinje.

— **Wołeń** wudhri dżensa w nozy wokolo ½2 hodż. we tudomnym papjerniku a to w starej samkarni, hdżež so wuhło sjame japali. Sasłonjenje fabriki woheń hischcże w prawym cżasu hjaschachu. Tak jenoż znadna schkoda na twarjenju nasta. Wohnjowa wobora, kotraż so hyndom na pomoz sawoła, njetrjebasche ż dżełom sapocżeż.

— **Hamtiske hejtmanstwo wojsewja:** Wschè njetrjebawsche khodżenje po polach, lukach a njesach je hasz do słónczenja żnjow kruche sakasane. Schtóż by pschecżiwo tutym postajenjam jednał, so je 60 hr. pjenjeżneho khłostanja abo 14 dnjowi zastwa khłosta.

— **Wuspjesny sakhadzuja.** W naschim mèsczu su we tukmowiu wuspjesnje wudhrile. Dżeczi w starobje 2 –5 lèt su swjetlicha na nje skorile. Tón ras thoroscz ż wulkej symizu (Fieber) sakhadża. Lekarjo wobkrocżichu we nèkotrych padach na 41 stopnjow symizy. Haż dotal je na 60 dżeczi na tutu natykowazu khorosez khorjesche. Na sdżo su runje próstdniny. Hewak bychu so dyrbjale schule samknyeż. Też we znjedobnych wsach Budyschina wuspjesnje straschnje sakhadżeja.

— **Kiroble paduschiwo.** Do wobydlenja muzikalneho direktora Eileuberga so tele dny na żuełym dwoju paduch doby. Wón bè żebi wotkatał, haż wschitke mebrunidu. Potom so ż ditrichami do wobydlenja dobu a tam khamory a pisanske blido horje skama. S nich tradny dwaj słotaj cżażnikaj, pjerschczenje a drastu. Sa nim nimaju sżeda.

— **Budyscze kedżbliwi, kolojesdni.** W nozy k njedżeli jèdżesche kolojesdny ż Naschowa do Budyschina a mèsczische mlodu holzu pschi na żiwojim kole sedżo. Mjes Naschowom a hoscheńzom „Dwoju lipow“ słubi mój nad kolom. Wobaj pschecżiśnjschtaj so do hrjebje. Holza żebi straschnje rjebła smjecze a bjes wèdomja leżo wosta. Ju do Budyschkeje khorownje domjesechu. Też kolojesdny so we wobliczu khètro srani. Cżasto widżimy mnohich lohkomyślnych tak wokolo jèdżicż. Njech je podawk mnohim ż wottraschazym pschikładom.

— **Sobnstawy Macicy Serbskeje su w lètach 1916 hač 1919 mèsto Časopisa:** 1.—5. zešiwk (t. j. 1.—46. listno) **Dr. Rězakoweho Słownika dóstali. K wudospołnjenjú móża nětko sebi — hač do 31. awgusta t. l. — zbytkne listna (t. j. 47.—72.) za 3 hr. (z připósłanjom za 3,50 hr.) přikupić pola: „Buchdruckerei Donnerhak Nachf.“ Bautzen. Vor dem Schlertor 21.**

— **Towarstwo pomozu ja studowazych Serbow** je we tutych dnjach rozesłało cżischczane liscżiny za sbèranje sobustawow a pschinoschkow na lèto 1925. Na hłowje liscżinow prošetny wschitkich dobrych Serbow, so bychu do tuteho spomożneho towarstwa sastupili a tak pomhali duchownu nusu swojeho ludu wołóżicż. Nimamy dosez herbskich wucżerjow a duchownych, ż żyla niż dosez na schulach sdżełanych Serbow. Samożitnym sambym mózno njese, Serbstwo ż wucżenym dorostom sastaracż. Tohodla so herbski lud njemóże dodżakowacż tym mjenje samożitnym domam, kotreż swoje wołoże wodża-

Přeća a wobćežowanja

našich česćenych čitarjow, kiž nastupaja připósłanje »Serbskich Nowin«, abo druhe wěcy njech naši čitarjo we wudawarni wupraja abo nam napisaja, zo bychmy njeluboznosćam wotpomhać móhli.

Nakładnistwo „Serbskich Nowin“.

rjene dżeczo na schulu sczelu, so by posdżischo [illegible] narodej służiło. Tuż **pomhajmy potrjebnym studowazym** ze swojim pschinoschkom, swojenu samożnju pschimèrjenym! Mózachny lètha 9 studowazych podpjerach ż darami po 50—70 hr. Tola próstwy bachu swjetscha tajse, so bychu podpjery nèże wjetsche bjes. Tuż pomhajsche, lubi Sserbja, potrjebnym herbskim studowazym. Pomhajcze ż tym swojemu narodej. Ssobustaw ma płaczicż 1 hriwnu lètneho pschinoschcha. Schtóż pak może, pschinoschuje po mèrje narodneje luboscze **wjetschi pjenjez**; swjasany wostanje wósy, dołhoż je sobustaw, jenoż na hriwnu. Schtóż pak njecha se sobustawom bycż ako komuż je hriwna pschewjele, njech składnosci wuzije, hdyż sbèracżel pschijidże, a so ż wjetschim abo mjenschim darom jako „niż sobustaw“ do liscżiny sapische! Rjany bè wunoschk sbèrkow w Khróscżicżańskich a Bukecżańskich stronach. Wutrohny dżak schczedrowym dariżelam! A zławna hlédowazym!

S **Bukeż.** Njesbożo ż motorskim kolom sta so sajdżenu sobotu psched naschej wsu. S Budyschina pschijidże motorowy a sbubiwschi wóz nad kolom, padny. Njesbożo hischcze zyle derje wotesdże. Wón so jenoż ż lohka na kolenju srani. Motorowe kolo so trochu wobschkodżi. Jedyn Bukecżan jeho do wsy dowjese. Po khwilzy mózesche sajo dale jecż.

S **Nakeż.** (Njesbożo.) W Kamjenawskej kaolinowej fabrizy sandżeny pjatk dżełacżerka Jenkej ż Nakeż nichi wrócżenju wosnczka snjesboży. Wona so na nohomaj khètro srani. Każ je so hacż dotal wupokasało, w tudomnej fabrizy wjetschina młodżi ludżo snjesboża. Wina leży w tym, so so psche malo kedżbuje. S tym by so wjele wjazy schkody wotwobrocżiło.

Se **Sstepcho.** Tudomny bur Rychtaŕ ż pschimjenom Domula psched krótkim staru słonu se swojeje bróżaze rumowasche a nadeńdże pschi tym schtyri młode chłory. Wone so do cżekanja dachu, ale Rychtarjowy woż jeneho po druhim popadny a sakusa. To wosrewichu hajnikej, kotryż pażse wupokoji, so bychtaj so też staraj popadłoj. Popadże pak so jenoż hancka. Ludżo bèchu so pschezo dżiwali, so so jim telko młodych kur a druha pjerina sakusa.

S **Riśkeje.** (Njesbożo ż awtom.) Wczera rano wokolo 6 hodż. pschijedże na rózu Muzakowskeje a Pósnoweje drohi motorowy kolojesdny a sajedże do awta. Awto so horócżi a cżełko wobschkodżi. Wjednik awta bjes schkody wotesdże. Ssobusjedżazy na motorowym kole padny na plestr. S tym sebi nog rozrany a mosny sschasże. Wón bjes wèdomja leżo wosta. Jeho do Emaušoweje khorownje dowjesechu.

S **Gischkoji.** (Ssamomordarstwo.) Na żelesniskich kolijach mjes Hóńnju a Drjewkom sandżene dny żónske cżełko namakachu. Żona je so, każ so sda, na żelesniske kolije lehnyła, so by sebi żiwjenje wsała. Żelesnisa jej hłowu rosmjecze. Każ je so nètko wupokasało, je snjesbożena 24lètna kontoristka Margotej ż Welzow. Cżehodła je samomordarstwo stucżiła, njeje hischcże wèste.

S **Lubnjowa.** W żelesniskim wosu njesahdżicżiwje wobkradnychu tele dny jenemu tudomneho drjewowoho wikowarja, kotryż we wosu 3. rjadowinje do Berlina jèdżesche. S nim hdżesczichaj w jeho wothlédu dwaj lepschaj dżesczenaj knjesaj. Drjewowy wikowaŕ so najprjedy hischcże ż nimaj rosmolowjesche. Słónczinje pak sebi wusmy. W Königswusterhausenje tamnaj wustupischtaj. Hakle na Shorjelskim dwórnischczu w Berlinje so zuły dohlada, so bè so jeho listowna ż 15 000 hr. Zhubiła.

Z Łužicy.

S **Kundraticy.** Pschi kupanju satrepi so tele dny 21lètny hospodarski pomocznik Bruno Meusel. Młody cżłowjek so krótko po wobjedże kupasche. Nabobo so jeho towarsch dohlada, so so Meusel podmuri. Haczrunjcż so dosez prózowachu, bè tola wscha próża podarmo, jeho sasko k żiwjenju sbudżicż. Jeho bè njecża we wodże Boża ruczka sajała.

S **Ochranowa** (Hernhut). (Młodostny paduch.) Sandżene dny wostajischtaj dwaj knjesaj swoje pjenjezne listowuje we awtach leżo, jako so na chwilku do korczmy wotkałischtaj. Jako so wrócżischtaj, namakaschtaj jenej jemu listowanju a ta bè hischcże zyle pschepytana. 12lètny hólz bè ż listowanju a pjenjesami wujeł. W listowni bè 5 schwajzarskich frankow. Te bè hižo na banzy samenił. Młodostneho paducha bórsy lepichu.

S **Lubanja.** (Bohaty popad rakow.) Jedyn tudomny skałaŕ popadny tele dny w tudomnej małej rèczy sa krótku hodżinku na 30 wulkich rakow. We poschłednim cżasu bèchu so raki we naschich wodach zyle słubile. Nètko, każ so wsda, poczinaju so sasso ż mèstnami pokasowacż.

Nasnowiše z cyleho swěta.

Němski statny zejm chze zobotu do prósdninow hicż.

*

Kommunistiski zapósłanz Eichhorn je sandżenu póndżelu 61 lèt stary wumrèł. Wo cżas rewolucije jeho sa presidenta Barlinskeje polizije pomjenowachu.

*

Kasselski wyschschi mèschczanosta a nèhduschi němski kanzler Scheidemann zwjeczesche wóndawo swoje 60-lètne narodniny. Hindenburg je jemu sboże pschał.

*

Wot zoboty dopoldnja so we Swèrinskim wokrjesu pschi pólskich miesach hola pali. Wokolo 4000 jutrow hole so sniczichu. Wjele popuschczaneho drjewa so zobu spali.

*

Jendżelska żada, so by so Němska k poslednjej nocze ententy wo wotbrónjenju wuprajila. Němske knjeżerstwo nètko wo njej wuradżuje.

*

Rumunska nochze dowoliczj, so bychu němske dżeczi so na prósdniny do tuteho kraja sjałe.

Hospodarski rozhlad.

Wutorn, 28. julija 1925.

Wèzerawske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,82
1 jendżelski punt	20,372	100 cżeskosł. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,43	100 pólsk. markow	79,05

Efekty nèjachu wèzera na Barlinskej burizy rjane powyschenje swojich kursow. Staine a wójnske poż-fonki nèjachu żnadny wobrot.

Na **produktowych witach** bè rożka nèschto malo żadnischa a tohodla samóh swoju płaczisnu ż kokka posbehnyła. We pschenizy bè żnadny wobrot, wocżakuja bórsy nowe na wikach. Sczeżnjeń swoje płaczisny njepschemènt. Lżowoż so sterje seżlabi. Wèzera płaczesche zentnar

w Drjezdżanach

pschenizy 13.35—13.60 hr., rożki 10.55 hr.
hacż 10.80 hr., jeczmjenja 9.75—10.75 hr.
wowża I. 12.25—12.75 hr., II. 11.25 hr.
hacż 12.20 sł. hriwnow,

w Berlinje

pschenizy 12.15—12.50 hr., rożki 9.90 hr.
hacż 10.10 hr., jeczmjenja 9.35—10.60 hr.

W termińowym wikowanju:

sa julij:
pschenizy 13.37—13.30 hr., rożki 10.45 hr.
hacż 10.52 hr., wowża 9.40 sł. hriwnow,

sa september:
pschenizy 12.75 hr., rożki 10.20—10.10 hr.,
wowża 9.57—9.55 słotych hriwnow.

sa oktober:
pschenizy 12.75—12.72 hr., rożki 10.42 hr.
hacż 10.37 hr., wowża 9.72 sł. hriwnow.

S **twarstwom klaza.** Njeje pjenjes. Wukraj so zapowedżuje, do Němskeje dale pjenjezy pożczowacż. Też industrija njetwari, dokelż pjenjes njeje a cżerpi pod cżežkej krisu.

Mlódne staty na Balkanje zajesejeluja so pschi skrzachowanju hospodarskeho strucżenja. Wotcżakuja bohate żnè, kotreż dołho wjazy mèli njebu. Pschemysłna (Gewerbe) tak zawaja, wobżeże we Bołharskej a Južnoslowakskej.

Na pschedań:

Byk lètny, w Bołbrzach cżo. 3.
Kóń żylny, wałach, cżerwjeny schunnel, knježi dwór we Ssmochczizach.
Łoka, 4, ja młokowy wós, knježi dwór w Ssmochczizach.
Wróża płodowa, w Lubiju, Jahnstr. 131.
Rjeża w Budestezach, dalsche wuklasuje Bautz. Tageblatt.
Połe, luka 45 rózow a skała pschemajeczż. Dalsche wuklasuje Bautz. Tagebl.
Koło motorske, Kramer we Wojerezach, Rosenstr. 11. — Mużaze kolo w Budyschinje na Zyhelnistej hórzy 41 na prawo.
Wowzy dejne, knježi dwór w Njedaschczach.
Prosata, knježi dwór w Njedaschczach.

Ssudnizny na pschesadżowanje:

Sserjedu, 29. 7., pschipołdnju w 12 hodż. w Kukowje: hospodarski wós, słotny wós, łohki knjeżski wós (Dogkart), pissańsku maschinu. Kupzy seidu so w Rèpkej hoschczanja.

Schtwórtk, 30.7., pschipołdnju w 12 hodż. we Delnom Wujesdże: dubowy bùffet, dubowa kredenza, drastowy khamor, komodu, 2 muzikaj wobleżaj. Kupzy seidu so we Haschkej hoschczanja.

Sso pytaja:

Krawski, Mrschtiny w Budyschinje, na bohatej haży cżo. 4.
Kowarski, Bitterlich we Luscżu pola Pomorz, a samkarski Leichsenring na Zidowje.
Dżełarzej młodschi, Bartsch a Krahl w Budyschinje, sserbske hrjebje 28; Fischer we Wojerezach, Mittelstr. 2: Hirsch, Jenka a Co. w Bèlej Wodże.
Pohonż a dżowka, mèschczanski mlyn we Wojerezach.
Holza do domu Prehlowa we Wojerezach, Drjezdżanska dr. cżo. 19.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe witi, dżensa dop. ¾11 hodż.: Witi jara mèrne, ledma sahórwaja dotalne płaczisny. ¾12 hodż.: Każ psched hodżinu. Tendenza jara mèrna.

Płaczizny na Barlinskich produktowych witach.

Zito a wosowe symjo po tuni abo 1000 kg, wowaŕ 100 kg, płaczizny po stoti hriwnje.

	27. 7.	25. 7.		27. 7.	25. 7.
Pschenizа	245-250	245-250	rapż. wosowski	16,90	16,80
rożka	198-302	197-202	poch. melasso	9,75	9,75
nalet. jeczmjeń	198 212	198-212	Ieradella	—	—
nat. jeczmjeń	—	—	Bernlaze kruże	26-26,20	26-26,20
wowż	—	248-255	bumy	24 26,00	24,00-26
kukuriza (Mais)	215-216	215-216	woka	26-28,00	26-28,00
pschenczn. muka	33-35,25	33-35,50	lany wosowski	23-23,40	23-23,00
rżana muka	27-29,50	27-29,50	mokre lupiny	12-13,50	12-13,50
pschenicż. wotr.	13,50	13,50	sotte lupiny	15-16,50	15-16,50
rżane wotruby	13,70	13,60	symo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
rapż	345-350	345-350	słonina, Lana	1,00-1,40	1,00-1,40
lane symjo	—	—	„ pschenicż.	1,00-1,40	1,00-1,40
hroch	25-26,50	25-26,50	„ wowżena	0,85-1,00	0,85-1,00
pjelušchi	23 26,50	23-26,50	„ jeczna	1,00-1,40	1,00-1,40

Drjezdżanska burza.

Pschenizа	267-272	bèrnaze kruzki	28,50-29,00
rożka	211-216	pschenicż. wotruby	13,20-14,00
nalètni jeczmjeń	195-200	rżane wotruby	14,40-15,80
natyristi jeczmjeń	195-215	pschenicżna muka	38,00-39,50
wowż	245-255	rżana muka	32,00-34,00
cżerwjeny bżesel	225-255	woka	28,00-29,00
rapż	335-345	pjelušchi	30,00-31,00
kukuriza (Maik)	220-225	hroch	30,00-31,00
kuche truchnicżki	12-13,00	zokrowe truh.	19,00-21,00

motorowy a sbubiwschi wóz nad kolom, padny. Njesbożo hischcże zyle derje wotesdże. Wón so jenoż ż lohka na kolenju srani. Motorowe kolo so trochu wobschkodżi. Jedyn Bukecżan jeho do wsy dowjese. Po khwilzy mózesche sajo dale jecż.

S **Nakeż.** (Njesbożo.) W Kamjenawskej kaolinowej fabrizy sandżeny pjatk dżełacżerka Jenkej ż Nakez nichi wrócżenju wosnczka snjesboży. Wona so na nohomaj khètro srani. Każ je so hacż dotal wupokasało, w tudomnej fabrizy wjetschina młodżi ludżo snjesboża. Wina leży w tym, so so psche malo kedżbuje. S tym by so wjele wjazy schkody wotwobrocżiło.

Se **Sstepcho.** Tudomny bur Rychtaŕ ż pschimjenom Domula psched krótkim staru słonu se swojeje bróżaze rumowasche a nadeńdże pschi tym schtyri młode chłory. Wone so do cżekanja dachu, ale Rychtarjowy woż jeneho po druhim popadny a sakusa. To wosrewichu hajnikej, kotryż pażse wupokoji, so bychtaj so też staraj popadłoj. Popadże pak so jenoż hancka. Ludżo bèchu so pschezo dżiwali, so so jim telko młodych kur a druha pjerina sakusa.

S **Riśkeje.** (Njesbożo ż awtom.) Wczera rano wokolo 6 hodż. pschijedże na rózu Muzakowskeje a Pósnoweje drohi motorowy kolojesdny a sajedże do awta. Awto so horócżi a cżełko wobschkodżi. Wjednik awta bjes schkody wotesdże. Ssobusjedżazy na motorowym kole padny na plestr. S tym sebi nog rozrany a mosny sschasże. Wón bjes wèdomja leżo wosta. Jeho do Emaušoweje khorownje dowjesechu.

S **Gischkoji.** (Ssamomordarstwo.) Na żelesniskich kolijach mjes Hóńnju a Drjewkom sandżene dny żónske cżełko namakachu. Żona je so, każ so sda, na żelesniske kolije lehnyła, so by sebi żiwjenje wsała. Żelesnisa jej hłowu rosmjecze. Każ je so nètko wupokasało, je snjesboženа 24lètna kontoristka Margotej ż Welzow. Cżehodła je samomordarstwo stucżiła, njeje hischcże wèste.

S **Lubnjowa.** W żelesniskim wosu njesahdżicżiwje wobkradnychu tele dny jenemu tudomneho drjewowoho wikowarja, kotryż we wosu 3. rjadowinje do Berlina jèdżesche. S nim hdżesczichaj w jeho wothlédu dwaj lepschaj dżesczenaj knjesaj. Drjewowy wikowaŕ so najprjedy hischcże ż nimaj rosmolowjesche. Słónczinje pak sebi wusmy. W Königswusterhausenje tamnaj wustupischtaj. Hakle na Shorjelskim dwórnischczu w Berlinje so zuły dohlada, so bè so jeho listowna ż 15 000 hr. Zhubiła.

Z Łužicy.

S **Kundraticy.** Pschi kupanju satrepi so tele dny 21lètny hospodarski pomocznik Bruno Meusel. Młody cżłowjek so krótko po wobjedże kupasche. Nabobo so jeho towarsch dohlada, so so Meusel podmuri. Haczrunjcż so dosez prózowachu, bè tola wscha próża podarmo, jeho sasko k żiwjenju sbudżicż. Jeho bè njecża we wodże Boża ruczka sajała.

S **Ochranowa** (Hernhut). (Młodostny paduch.) Sandżene dny wostajischtaj dwaj knjesaj swoje pjenjezne listowuje we awtach leżo, jako so na chwilku do korczmy wotkałischtaj. Jako so wrócżischtaj, namakaschtaj jenej jemu listowanju a ta bè hischcże zyle pschepytana. 12lètny hólz bè ż listowanju a pjenjesami wujeł. W listowni bè 5 schwajzarskich frankow. Te bè hižo na banzy samenił. Młodostneho paducha bórsy lepichu.

S **Lubanja.** (Bohaty popad rakow.) Jedyn tudomny skałaŕ popadny tele dny w tudomnej małej rèczy sa krótku hodżinku na 30 wulkich rakow. We poschłednim cżasu bèchu so raki we naschich wodach zyle słubile. Nètko, każ so wsda, poczinaju so sasso ż mèstnami pokasowacż.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Nippjan** pola Drjezdżan. (Ssmjertne njesbożo.) Sandżene dny cżahnyche jedyn Heidenawski wokkhodnik cżežiły auto pschescżahnyczż. Pschi tym srasy so auta a jo tak cżežko srani, so bórsy po tym w khorowni wumrè.

* S **Mittelbacha** pola Kamjenitz. Sandżene dny zjschachmy wo tamnym motorowym njesboży, pschi kotrymż Ella Koburgerez ż Lugawy na kwasu franjenje wumrè. Sandżenu sobotu jeż nètko wjednik motorowcho kola, twarż Tezmańa je Wolescheńzy na żiwoje cżežke rany wumrè.

* S **Brambacha.** (Budżecże kedżbliwi pschi wobkhadżenju se spiritusom.) 32lètna Margareta Prellezż w jenym tudomnym hoscheńzu spirituż do warjała nalwasche. Pschi tym jej blescha rosbuchny, spirituż jo sapan, a holza jo ż tym tak straschnje wopali, jo trótko po tym wumrè.

* 5 **woporow nadobo we Łohju.** W gmejnskej kupjeli Schreckenstein pola Aušliga kupachu so pjeć młodych hólzow. Wone pjuwachu po Łóbju dele a so nadobo podmurichu. Haczrunjcż so łódżinjk hnydom ż cżołmami na nimi podachu, njemógachu tolą ani jich cżełła namakacż.

New York.

„Well," prajeche mi schédžiwy mlodženj z Kentuky, hdyž žo z tódžu amerikanskemu bróhej bližšachmy, „skowu žiu tócze, hdyž k prénjemu rasej wuhladaeze New York. All right!"

Pschimnych z wobémaj rukomaj žiwoju hlowu, so ju njebych tak khéts žiubił. A hdyž žo tež to najbórsche njesta, tak je cłowjek tola kaž pohnuschony, hdyž do New Yorka pschiduže. K prénjom z gigantiskim facžišchczom hobrskeho mésta, kotrež je žiwoju wuzaznym, praktiskatym, zawjerczanym žiwjenjom kaž njesmérna hórska réka na zuseho so wuliže. K druhemu pak tež z infamnej horzotu, kotraž pozdeni kuk hele cłowjekej z potom je cżeka tweżeri. Pschecżelna nitkis w mojim hotelu — (to réka, „hotel" njeje z žyka žadyn wuras za to. Pschestajamy žebi 4 hobrskich wežow, kóždu z 32 posthodami, z 2 200 žiwami, z 2 200 kupjelemi, z njeliczomnymi luxuzowymi rumnoscżemi, z expreßlitami (jédnymi stolami), kotrež 10 poskodow bjes sastacża z taßej špeschnoscżu pschejedu, so móże žo cłowjekej žołdk w cżele wobroscżeż, z lokalnymi liftami, kotrež w 6ódym posthodze sastanu. To je amerikanski hotel!) — potajkim pschecżelna služobna pschinjeże mi karan polny kruchow lodu, kotruž žo na mojej hlowje hnydom do party pschewobroczża, wona da wodu w kupjeli bżeczeż, ventilator schwórczeż. Tola to wscho je jenož žnadna pomoz w njesmérnej horzoze, kotraž bacż do 100 stopnjow postupuje, je sadwélowanjom taßese hižo k 15cżemu rasej do symneje kupjele, pschetoż druhdże njemóże cżłowjek tola mutnacż. W žydom restauranzach tutoho hoscżenza, w kotrymž wjazy tyżaz khožow schwórcża, hedża pschi njenaturlnej horzoze hladzy wottruhani gentlemenojo je wrócżotschežnanymi hłobami, žtabe każ muchi; jenož w chołowach a koschli, kuśaja gummij a lija žebi wschu mózny lynnu wodu do žołdka. Hdyž a hdyž schmórnje jedyn z nich iwuzomany gummij spody blidka a wo stólcżkowu krumu. Nó, tak dołho bacż to na mój stok njeje, móże mi to wscho jedne bycż.

Ale woprawdże! Pschecżel z Kentuky ma prawje: Žiwjenje w New Yorkßej City je žiwojim njepschirunajomnje schumjazym rythmom, je žiwojimi schércżażymi dišonanzami a hobrskimi kontrastami mózeschi cżłowjekej strowy rozum sanuecżcż. Wschę europiske pschedstajenja tu saprasja. Podarmo pytamy za méridłom, z kotrymž bychmy tute wézy méricż mohli. Wschę rysowanja žu jenož ścżin woprawdżitoscże. Potsdamske namésto w Barlinje, Prażska dróha w Drježdżanach — to wscho štukuje jenož kaj idyll z biedermeierßeho cżasa, New York njeje Barlin, njeje Paris, njeje London.

Je jenož New York. Se žwojoraznymi fantastiskimi rosmérami, se gigantiskimi pschepjatosczemi.

Hladam z wokna žwojeje štiwy, 16 posthodow do hluboky. Deleka hibaja so auta po dróhach, kaž messke bruki w zigarowej kisce. Wóžom posthodow wyscze nje hraje w hobrßej sali, 6ż je z drohotnymi teppichami wuklađzena a nanajwožobniscżo wudebjena, jazz-kapała; po jeje napadnym rythmje xejuje njedžiwajo njeczłowjeße horzoty z dobom na 50 porow. A jenož žylna fantasija może žebi wumolowacż, so žo žpody tuteho hotela wulke dwórnischcża, tak mjenowany „Pennsylvania Railroad" namaka, z lokalnymi a expreßcżahami do wschéch kónzow Ameriki, z podzemskim méstom, labyrinthom podzemskich wjelbow a dróhow, se žónjerzoju wupyschenymi a wobžwétkenymi wulkadnymi wokнami, w kotrychž mózeschi žebi wscho kupicż, schtoż žebi cżłowjekoju hdy wumyšlichu. Do njeßmérneho schachta, 6ż žyrkew wupeko so wupina, žłubjaja so porschaso a schumjo po štach awta. Wscho to štukuje džiwnje, je tak pschecżiwno wschemu europiskemu waschnju. S najwyschscheho posthoda hotela mózeschi sa néschto wokonikow docżeż na dwórnischcża, direktnje k wosej nékajkeho cżaha.

To mózemy žebi hakle wéżak pschedstajicż, hdyž žebi pomyšlimy, so je žkalata kupa Manhattan, na kotrejž žu New Yorßke twarzenischcża natwarjene, z dałoko rosschérjenej žpicżu podzemskich żeleżnischich kolijow pocżehnjene. Nimo wyšokeje-żeleżnjej, kotraž po dałoko 6u wupinazych mostach nad méstom a pśches Hudson do Brooklyna wjedże, hrimotaja pod New Yorßkimi dróhami njeßtónczne cżahi podzemskeje żeleżnjej z błyßkowej špeschnoscżu. Tu je dale tak mjenowana „Grand Central Station" teje podzemskeje hale, kiž žo hobrßemu domej runa, je wutwarjene, z błyßkatego marmora a poßcżeż méstna za 30 000 wožobow. Wo technizy, z kotrejž žo tu hobrßi wobßhad wobknjeż, może žo jenož z najwjetscheż żedżbu rożcżeż. Trjebamy žebi jenož pschedstajicż, so mózemy do New Yorka z cżahom špody semje dojeż, so mózemy žo je wschém sastarcż, a to mózemy New York saßo wopuschcżicż, bjes teho, so bychmy z žyła na méschczanßke drohi štupili. Na tajke pschekłepanje njetematiße wašchnje je žo tuta dałoko rosschérjena kolijowa žpicż hłuboko w štatach Manhathanßeje kupy wuttworika.

A potom New Yorßke drohi!

Skławny Wollstreet, hdyž chże jedyn mrócżeleschkrabak kruheho pschetrjechcżicż, hdyž žo najwjetscha pjenjezna móz zyleho žwéta namaka, dale Broodway, najwušnamjenischa wobkhodowa droha na zyłym žwécże, žama 30 kilometrow dołha, potom 5. Avenue, hdyž je palastach še škały, żeleża, alabastra a marmora jeno miliónarßka žwojoba, hdyž bydli. Potom štawny rózk 5. Avenue a 42. drohi, hdyž je djenża najwjetschi wobkhad na zyłym žwécże. Schtóž njeje še žamžymnaj wocżomaj wobładał, kak žo tu wobkhad bjes niechtorkhmjenja mjes kamjentnymi gazantami, kiž hnaßiwje k njebießam kahaja a wo njeßmérnym bohatßtwje žwédża, wije a štorka, może žebi ż cżeżka to pratwje pschedstajicż. Na 200 000 ludži a na 20 000 autow jedu tu we pschereßku za 12 hodżinow nimo. Wschudże, hdyž pohladamy, je hobrski wobkhad. Na mjeńschitmy zaißkaja akra hażiv druhdy tak, so dyrbi zuły wobkhad sastacż. Jeżdża tola djenża žamo bohacżi ludżo radżicżo z podzemskej żeleżnizu, dokelż z autom pschepomaku dale pschiduu. Pschi tym roskałuje cżiscżacżym cżrjódam jeżdżerjow a autow na kóżdym drohowym tschiżinischczu jenicżki policista, poßtużuje jenicżki cżłowjek we wobkhadnych wežach ßignale exaktnoscżu, kotruż dyrbimy wobdżiwacż. Cżerwjena žwéża: stopp. We wokomiku ßteji wschitko, każ i potajnej mozu putane a bjes ßtracha może kóżdy drohu pschekrocżicż. Potom ßelena žwéża: žwobodne. Hnydom schumi wobkhad sajo każ torhaja réka. Dyrbimy pschipóßracż, tuto mésto bjes łaudżenoscże, bjes tradizije, bjes pschikłada je žwój holwjazy wobkhad tak do porjadka ztajiło, so móża žebi wežywuztojni w Europje na tom pschikład bracż. A pschi tom njeje jenoż diszjplina awtowych wjednikow wobdżiwacż, kotraż nanajwušcżischo žwoje wohudno też w najwjetschej špeschnoscżi wobknjeża. Też publikum je tak wjetschej špeschnoscżi wobknjeża. Też publikum je tak wocżehnjeny, so na kóżdy pokiw dohladowazeho policżiste wokemikje pożłuchа.

Jene pak wostanje njejasne: kak dyrbi žo wobkhad sa 20, 30 lét rjadowacż, je-li New York każ dale rosçe każ hacż dotal. Wschudże, hdyż pohladasch, žo stare twarjenja torhaja, nowe twarjenischcża še škały a żeleża žo postajeja.

Hdyż tute twarjenja wobładamy, njemyßlimy žebi jenoż na milijony dollarow, kotrež tajeli hobr płacżi, — nż, też łmužitoscż a móż dyrbimy wobdżiwacż, z kotrejż Amerikancżenjo žwoje imary do twjerdeje škały maczeeli Manhathan kowaju. Jenoż nékotre tutych hobrow chżemy mjenowacż: Na Broodwayu tak mjenowany „Linger Building," zyle z worzła a kamjena, 186 metrow wyßoki! Potom tak mjenowany „Woolu" na rózku 5. Avenue a madißon ßquare. Dale 228 metrow wyßcżi, 56 posthodow liczażu Woolworth-Building, najwjetscże twarjenje na žwécże. Twarił je muż, kotrehoż klamy, hdyż žo wežy po 5 a 10 centach (20—40 pf.) pschedawaju, djenża na wschéch New-Yorßkich hażach naderdżeschi. Wschę tute twarjenja žu naßtałe, dokelż je ßemja w New Yorku tak njeßmérnje droha. Też podrużny pjenjez je tohodła pśche wschu méru wyßoki. Dokelż žo na kupje Manhathan wjazy do schérkoscże twarież njehodżi, dyrbja do wyßokoscże twarież. To poßlcżi zyłemu méstu dżiwi khunkter, jednotny architektonika z zyła njewobßteji. Rjane potajkim w europißkim ßmyßlu złowa méśto woprawdże njeje. Ale napohlad, każ by ßły hobr z kopecżu hrajkajo do drjewjanych klozkow ßajeł a wscho dżiwje rosmjetał. Wyßoke pschi niktim, njemóżnje wyßoke pschi wyßokim, husto pschi hłuboke njeßchim, mamutoßte pschi palczikojtym. Tajke je wobliczo žydowmniljonskeho méśta.

Pódła hobrskeho Woolworthßkeho twara leży we Wellstreeßtej wokolnje mała stara zyrkwiczka. Na térchowje, wokolo kotrehoż wobkhad wulkeho mésta ßchumi a howri, žonja dołho ßahyte rowy wo dawno ßaużbenych cżażach. Pschipokłonju pschikłwataja na tute pohrjebnischcżo młode holzy še żuboßtnych wobłbohow, so bychu tu na khwilku wotpocżnyłe wot napinazeho dżeła. Wożrjedż holka a tołka hobrskeho mésta ßelena oasa méra a pokoja, tak mużłimy žebi nécżżto ßentimentalnje. Amerićzan pak wobliczi wschędnje rosczażu hódnoscż tuteho makeho pohrjebnischcża. Wobliczi, kelko milijonowk by trébne było, so by žo tu nowy gigant każ Woolworthßki twar postajicż mohł. Tola zyrkwinska gmejna žo njepikuje, haczrunjeji žu jej hižo hobrßte ßumy poßlcżili. Wona ma cżaż. A tutón cżaż wojnomjenja ża nju warbu, kotruż ji žamo Morgan, kotrehoż marmorowy palaßt ani 100 metrow žaleku njeleżi, žawdżi.

Přilopk.

* **Najdróżicha filmowa „hwězda"** na žwécże. Amerikanska filmowa firma Famons Players Laßky Corporation dyrbjeße žwojej filmowej hwězdże Gloria Swanßon rjanu ßumu — 17000 dollarow — wob tydżeń płacżicż. Tuta drohotna dama mjeßeche pschedń krótkim jenoż 5500 dollarow tydżeńßkeje mżdy. Ale ż jeje žławu rożcżerju też poßlcżenja a dokelż žo drużźwo bojeße, so ju žłubi, poßlcżeße jej 15000 dollarow za tydżeń. Tola konkurrenza Warner Brotkers powyßchi jeje mżdu na 17500 dollarow a tak dyrbjeße Famons Players tożame cżinicż — to je 74375 ßlotych hriwnow wob tydżeń, abo na Léto 3867500 hr. To je najwyßchcża unida, kotraż bo tułkwiłu w filmowym žwécże a drje na zyłej ßemi płacżi.

* **Spodżiwny dyrdomdej** pschežiwichu leżni hoßcżo, kotříż bżehu žwonka ßaliwa města Tarantа. Pśched nékotrymi dnjemi bżeße pschichłstawna wyßchnoscż w tammißchim dżele mjesta jeneho žwjasza (Haitiskich) wobkedżbowała, kotrehoż pak rybżaży, hyrnjeż po bóle wrózowali, popadnyż njemóżachu. Hdyż bżehu žo wulétnizy thétro daloko wot brjoha wotkałili, powrócżi žrawy je žiwoje wopuścżu cżołm. Tu bżehu z błiżeje inżerdżsiwnj Angelo wojazy wobkedżbowali a żkłachu z 5 zentimetrikimi kanonami do njeho. Tak wonі sadżiwachu, so žo rubjeżna ßtraßchna ryba na wulétnikow njeiwali. Se ßtrachom bóle mortwych hacż żiwych wuczahnychu jich z wody.

* **Jehła.** Schło bułe z milijonow jehłow, kotrež ßo tóżdże léto w tworjnach dżełaja? Wone ßo ßmihia. Tola by-li to trjechżiło, bychu nasche domy a puczе z jehłami wschéch drużin, hejkotych a schijtych, poßwze bułe. Wone ßo potajkim njeßhubja, ale ßerßaw jeho rozpadnu jehlicżki žaßo do próchа. Dr. Xavier, jedyn Parižźki wuczeuż, je dokładnje wobßud jednotlliwych jehlicżkow wobkedżbował. Pschi tym wuńdżeże, so je jednora wołoßowa jehlicżka hižo za 145 dnjow dospełnje ßwój pschewobrocżenje. Pżżanże pjero (Stahlfeder) je pak za 1 Śmężażow a jednora hejkota jehła je za 18 mężażow do próchа rozpadnjena. Dobra khadżena jehła trjeba poldra léta, prjedy, hacż je próch.

* **Narunanje cżłowjeßkich kóscżi.** Parižźka akademija wědomoßcżow żakżażo žo z dżełom chirurgu Robinau a Contremoulina, we kotrymż wonaj rospißujetaj, kak móża ßo roßchczepjene cżłowjeße kóscże psches howjaze narunacż. Dopokażachtaj to pśches wßchelake pschewjedżene operazije. Tak je mózno, wobßchkodżene ßtawy w mnohich padach, hdyż dyrbjachu ßo amputerowacż (prez bracż), žaßo wudospołnicż. Spikowaraj dżeła wobkruczitaj, so wuśpech tajich operazijow wot wežywuztojneho ßażdżenja a ßtrużenja narumjanßkich dżełow wotwißnje. Reakżija, kotraż wostanże, ßo pomérnje pschichnje a łohaj pschewinje. K khżejej žu wßchelake wobrazy operazijow pschidate, w kotrych žu wobßchkodżene dżele ßtawow pśches ßażdżene ßtrowe howjaze kóscże narunane.

Swójbne powjesće.

Sślubjenaj: Dr. phil. Biedrich Schmidt w Pomowzach z Johannu, dżowku wicżežneho kubleża Emila Bära w Kowaßy.

Swěrowanaj: Erich König a mandżelßka Gertruda rodż. Witegeż w Budyßchinje.

Smrěłoj: Hana hwob. Bitterlichowa rodż. Wołtež we Budyßchinje. — Pawoł Grilla, prawißnik w Lubiju.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšu. „Nadżija" ma tutón tydżeń dwě spěwnej pruzy a to dżensa wutoru za žónske a pjatk 31. julija za mużßke hłosy. Započatk z dypkom 1/2 9 hodż. w Serbskim Domje.

Hornja Hórka. „Łužica" wobdżeli so njedżelu, 9. 8. na skhadżowancy w Khróścicach. Štóż że sobustawow sobu pojedże, njech to hač do pjatka, 31. 7., pola dowěrnikow wozjewi. Wo bohate wobdżělenje prosy předsydstwo.

Ralbicy. „Lilija" zhromadźi so štwórtk wječor 1/2 9 hodż. pola Brězanec. (Rozprawa wo koncercu, přinoški, namjety, wuradżowanja.) Wšitcy so zeńdżemy.

Sokolske Jednoty: Khróścicy, Pančicy a Wotrowa maja zhromadne zwučowanje wječor 1/2 9 hodż. na šuli we Wotrowje. Kóżdy sokolski bratr ma přitomny być. Budżemy z dobom wuradżować dla jězby do Błótow.

Předsydstwa mjenowanych jednotow.

Wotrow. „Jednota Sokol" ma štwórtk 30. 7., wječor we 8 hodż. zwučowanje. Načolnik

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dżeł: Arnošt Bart w Brězwicy, — za nawěstki: A. Dučman w Budyšinje.

Opel

4/14 PS., z 2 sydłomaj derje zdżeržany, předawa

Carl Gast

w Budyšinje.

MERSIOVSKI

Wuperjedżenje a nowa dżilanja

Žony

Poručam swój wulki skład pschepasków, mežačnych a pschedpadowych powjasow, podpołožkow.

Sleju rad i rožże.

Wagnerowa w Budyschinje

pśched schulerskimi wrotami čo. 9.

Wobaliznu za nohi „Sanoped"

wuspěš. srědk při šitał. nohach, bolacych nohach, so jětřacych ranach, trupach a zaćeńkach. Čo. 1–10 — hr., čo. 2–12,50 hr. čo. 3–15,45 hr. „Sanoped"-žalba 3,— hr., pólvr 1,60 hr. k zahojenju nuzny. Rozsel. na dobórk (Nachn.) Lagerk. 231. Dresd. 1.

Spuščowna serbska holca

pyta so hnydom abo k 15. augustej do dobreje češkeje swójby w Drježdżanach. Wysoka mzda a přizamknjenje k swójbje. Bliže je zhonić pola

k. Janaka w Budyšinje.

Małe nawěštki

w „Serbskich Nowinach" maja dobry wuspěch!

Kedżbu!

Póndżelu, 3. awgusta 1925, dop. w 9 hodż. so Brukec herbam słušaca **lěsna ležownosć we Łuću** we Wojerowskim wokrjesu (zwjazk I, łopjenjo čo. 12) na 18 jutrow wulka, **w hosćencu we Wylemocach** dobrowólnje na předawanje předawać. Bliže wukaże

Ernst Michalk we Wóśličej Horje pola Klětneho.

Herbjo.

Lehmannec konditorńja a kofejownja

na Serbskej hasy 8

Najpřijomniše hóstne městnoscże - Konditorske pječiwa

prěnjeje rjadownje.

Wšědnje wot 4—1/2 7 hodż. a wot 8—12 hodż. koncertuje znaty kapelny mištr Stiebitz.

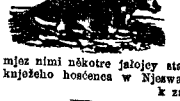
K dobročiwemu wobkedżbowanju: Najlepše Slanknowske a Reichelske piwo z čwikowa.

Kedżbu!

Zhotowjenje wšelakich wuporjedżenjow na mužacych woblekach; wobleki so čišča a prasuja, nowe a stare wobleki so wobroćeja po solidnych płacżinach

na Wysokej hasy 2 po 2 skhodomaj

Nowy transport najlěpšich wysokosučelnych rańšopruskich

kruwow a jałojcowv

mjez nimi někotre jałojcy stadowych knihow sleja w hródzkim kujeřeho hosćenca w Njeswačidle płaćiny hódno na předaś z k zamjenjenju.

Pawoł Köhler,

skótna wikowańja w Njeswačidle.

Nawěšteki přinjesu wužitk!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaći 10 zł. pj. Wudawa a čišći Smolerjec knihličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaj, płaći so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobšěrnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 174 **Budyšin — srjedu, 29. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wopačne wunoschowanja dla němskeje hriwny.

Schto ma žo pschećiwo tomu činiś?

Presidenta statneje banki wužije kóždu pschileženosć, so by wopačnym wunoschowanjam wo naschej hriwnaršej měni napschećo stupił. Srudnje je, so jedyn dźěl němskich finanzných kruhow, kotrež maja počah k wukrajej, tutón dobry pschikład presidenty statneje banki se žanej horliwosću njenapšěduja. Njech je cźežko, tute zórka wuhladźiś, ſ kotrychž tute nepraschowanja wo naschej hriwnje wulhadźeja a njech žo wuprajenja wschelako wužija, dha je tola na cźasu, schćerśe worschty naschebo hospodarstwa na tuto postupowanje kedźbnych cźinicź.

Wot někotreho cźasa žeńt wobkedźbuja žo pschi Newyorkskej a Londonskej burse pschileżne senjazilne powšeće dla podpjerazych pożeżonkow, wo cźežotach podleschenju dostatych kreditow a druhe wjazy. Sda žo, kaž bychu wotpohlady Němskeje, žo wot jendźelskich a amerikanskich finanzných kruhow njewotwinjena sćežnicź, sa nich mylaze žo sacźuwake, kaž też w němskim zlownym namjeze **wuprajena** wola k hospodarskej zantestatnosći. A tuž žo dźiwaco njetrjebamy, so tuto hibanje wot finanzných sajimzow **wukhadźa**, kotrejž chcedźa se swojimi „katastrofalnymi wěschczenjemi“ napschećo dźěłacej.

Po idaczu poczina w n ě m s k i ch bankowych kruhach a też na ważnych městnach zwitacź, so ma žo napschećiwne hibanje na jedyn podjoſk stajicź, kiž wěsće wuhladny na wuspěch postheża. S cźažow inflazije je waschnje, **wukrajne** kupy tworow w puntach a dollarach zjadowacź. Dyrnjejź němski wuwos cźerpjeł, dha žo njehodźi prěcź, so pisches wobleczenje němskich wutwosnych tworow w jendźelskej a amerikanskej **měri** (Währung) **žylne** napraschowanje sa **wukrajnej valutu (pjenjesami) nastanje. Tuto nałhonjenje je někotre lěta wulkobanki na myśl pschinjeło**, hacź žo njeby doporučiło, sa sabłaczenje němskeho wuwosa naschu hriwnu wutrjebacź. Dale žo na to pokasuje, so žo pisches to wukrajne bóle sa hriwnaršimi měnami prascha, schtož je sa hriwnarsku měnu wo wjele **ważnische**, hacź pomjenjschenje napraschowanje sa **puntami** a dollarami sa cźich valutu. Pisches to nastanu sa němski wuwos wschelake wołoženja. Dokelž kupz dyrbi w tych krajach, hdźež žana puntowa a dollarowa měna njewobstejі, tutu valutu k sabłaczenju žobu nadobyć.

Hdyž někto němske bankowe worschty žo prózuja, sabłaczenje němskeho wuwosa w statnej hriwnarskej měnje pschewjeseć, tak może žo to jenož žadnje witacź. Tak nastanje napraschowanje sa naschej hriwnu a to może nam kruczenje němskeje hriwny zwježicź. Wšo nastanu pschi tym wěste cźežoty. Ale tute žo hodźa wotstronicź. Dokelž telko energije a wuschikнosće w nawjedźitych němskich finanzných kruhach je a tak je finanzne wumjenjenje na podłožku němskeje měny možno.

Dźiwacź wschak žo dyrbimy — wotthladujo wot horjeka nasponmjenych wunjeseńjenym presidenty němskeje statneje banki, — so němskostatna banka jako tajka, powołana schtitatka němskeje valuty, njeje w tym prascheńju trěbnu inizjatiwu nałożowała, schtož jej po prawym pschiſłuschа. Możemy žej jeno pschecź, so w kruhach němskich wulkobankow nastate hibanje žo dale wupschestrěwa, so skónczinje też němskostatna banka žo nusowana cźuje, swoje ważne słowo k tomu prajicź.

Ludendorff pschećiwo parlamentarisfemu pschepytowanskemu wubjerkej.

General Ludendorff, kiž žo w Mnichowje wěsty cźuje, je w „Völkischer Kurier“ wótru wotmołwu na praschenje dał, cźehodła njeje k rosprawje parlamentariskeho pschepytowanskeho wubjerka wo winach němskeho swjetschenjenja w lěcźe 1918 žo wuprajił. Tam rěka: Zyłe pschepytowanje njeje žo wot wjetschiny wubjerka ſ wótcźinskich pschicźinow stało, ale so by jeho nahladnosći mjes ludom dale schłodował. Tutomu stronjenemu pschedewsaczu jenoż fejn historiskeje ważnosće pschizpěcź ſ tym, so swoje stejnischcźo wuprají, njedowoła jeho nahlady, jeho dostojnosć a cźasz.

Tute wuprajenje Ludendorffa, so zyły ſejmſki wubjerk ſ wuſajźnjenju winow swjeschcźenja njeje we wótcźinskim sajinje skutkował, **je njehańbite pschichwdźenje ludoweho zastupjeństwa.** Tute dopokasuje pschepytowanskeho wubjerka, wo kotrychž psched wjazorymi dnjemi pišachmy, njeběchu wuńenjenja jeneje strony, ale zyłeho ludoweho zastupjeństwa. Knjes Ludendorff dyrbjał w tym padźe swojeho stronjeneho ludoweho stejnischcźa žo widacź a ſej toho wědomy być, **a dyrbjełche jako wyjedawschi samołwity generalny kwar-**

Dźěłaćerske hibanje.

Wjednizy dźěłacźerskich zwjazkow we Saarskej krajinje žu žo do Parisa podali. Tam jednaja ſ franzowskim ministrom zjawnych dźěłow. Krajna rada saarskeje krajiny je na ministra telegramm pótłała, žadajo, so by do žadanjow hórnikow zwołił. Wulka nusa je jich pjeza do strajka pohnuła. Dźěłacźerske zwjazki miedźowoje (Metall-) industrije žu swoju pschesjednosć se strajkowazymi hórnikami wuprajili. Podkopti žu žandarmjo wobšadźili. Ssobustawy krajneje rady saarskeje krajiny žu žo tohorunja na knjeżeństwowu kommisiju ſ próstwu wobroćili, so bychu hórnikam sa te dny, kotrež žu bjes dźěła byli, dźiwjmu podjeru toho wuplaćili, schtož cźi, kotříž žu bjes dźěła, dóstawaja.

Też zwjazki rjemjeźlnikow a druhe organizazije saarskeje krajiny žu žo na franzowskeho ministra ſ próstwu wobroćile, so by chcył, hladajo na wopraunu nusu hórnikow, do jich žadanjow zwołicź.

Tohorunja němske ministerstwo sa zjawne dźěła w Barlinje pożrědkuje mjes hórnikami a wobsedźerjemi podkopkow. Dźenża žrjedu statny kansleř dr. Luther zastupjerjow hórnikow pschijima, so by jich žadanja zhonił. Wobsedźerjo podkopkow njebudu pschi tutym rosrěcźowanju pschitomni.

Dokelž wuhlo njewotbudu, němsko-luxemburske podkopkarske družtwo 21. augusta 800 hórnikow ſ dźěła puschći. Dale dyrbi tute družstwo ſ 1. sept. podkopti „Khežor Biedrich“ a ſ 1. okt. podkopti „Zboże“ zawrjeć. S tym 3000 dźěłacźerjowa zastojniznу wo swoje dźěło a chleb pschińdu.

Pónđelu žu zastupjerjo jendźelskich zwjazkow hórnikow se zastupjerjemi mjesnarodnych dźěłacźerskich zwjazkow (internationalen Gewerkschaftsbund) jednali. Woni dźiwchu nasponicź, kak bychu žo dźěłacźerjo swonka Jendźelskeje zadźerżeli, je-li dyrbjeli jendźelzjy hórnizy dźěło skóńcź. Hórnizy a transportarjy dźěłacźerjo swonka Jendźelskeje, tak žo jim wotmołwi, njebychu dowolili, so žo do Jendźelskeje wuhło dowožuje.

Wobsedźerjo podkopkow bychu kady jednotu mjes hórnikami podrył. Woni žu swólnivi, ſ dźěłacźerjemi jenotliwych podkopkow jednacź a pokiczuja jim jara pschijomne wumjenjenja. Swjazk jendźelskich hórnikow pak zwoje žobuzastawy namołwja, do taſtich jenotliwych jednanjow njeswołicź.

Jendźelske knjeżeństwo žo prózuje, strajkej sadźewacź a pożrědkuje mjes hórnikami a wobsedźerjemi podkopkow. Pjatk 31. t. m. dotal płacźazy mjdowy tarif a druhe wucźinjenja wotběhnu. Tohodła žo knjeżeństwo prózuje, dozwicź, so bychu wobej stronje płacźiwosć wo 6—8 njeńzeł podleschili. Mjes tym by możno było, wobej stronje wujednacź.

Wobućowy dom Ernsta Löberta

w Budyšinje na seminarskej hasy 6. **Rěči serbski**

Najl. a najtuńša kupowańa wobućow. Pódušowanje spěšnje a tunjo

Sakske wojerske towarstwa pola nehdyschoho kralaBjedricha Augusta w Moritzburku.

Nehdyschi sakski kral Biedrich August je žo se swojeho polnóżneho pucźowanja wrócźił. Shromdschi, so w Moritzburku pschebywa, podachu žo wjednistwo swjazka sakskich wojerskich towarstwow a wokolne wojerske towarstwa sakskeho póndźelu se swojimi khorhojemi do Moritzburka. W dołhim cźasu ninto Biedricha Augusta cźahnyschu. Pschedbydła swjazka wojerskich towarstwow dr. Hopf ſ Drježdźan jeho Majestoſć jako hnadneho schtitarja swjazka zwjazkowerske, prajo, so statybazy starych wojakow w duchu žo wobdźeluja na tutym holdowanju.

Potom žo Biedrich August ſ jednorymi słowami sa holdowanje podźakowa a ſ tym a ſ tamnym se starych kameradow porěcza.

Wežera wjeczor pschijedźe ſ automobilom ſ Husti do naschebo Budyschina. Tam bě był ſ hoſcźom hrabje Schall-Riancourа. Wschitzy žo jara pschećelnje pożmějrkowachu, widźo, kak nehdyschi kral zwojim znatym nałożkam zwérny wostawschi, pisches lud kroczeschе. Se spěšnikom ½10 hodź. jedźeschе dale do zwojeho stajneho pschebywanja, jenu wěsće dla wožłamtoczenoſće wožebje lubeho „Sibyllenort“ we Schlesyskej.

Schto dawa Němska zwojim wójnskim wobschkodźenym?

K tomu piša Swjazk němskich wójnskich wobschkodźenych: Němskemu zjejmej pschedležazy zakonſki nacźisk k pschemjenjenju statneho zastarańskeho zakonja zwyka rentu wójnskich wobschkodźenych a zawołajenych powyschicź. Statny finanzny minister je tenu 150 miljonow pschisrołił. Pschećiwo tomu **žo wěste worschty zwjeżuja a mjenja, so** dotalna renta k zežiwjenju zyle derje dožaha. Němšti zwjazk je někto statistiski material mjesynarodnego dźěłacźeho hanta Swjazka Ludow wo zastaranju wójnskich woporow w druhich krajach po liczbnych pschikładach sestajał a to na podkoły stoteho franka. Po tutej statistiźy doslawaja njeżenjeni wobschkodźeni, kotříž žej dozyka nicźo zaſtužicź njemóża, létnje w Němskej 932, w Belgiſkej 1825,20, w Franzowskej 1436,40, w Jendźelskej 2620, w Kanada 4680, w Ameriźy 6240.

Pschi 50% wobschkodźenju: w Němskej 245,25, w Belgiſkej 702, w Franzowskej 583,20, w Jendźelskej 1310, w Kanadźe 2340, w Ameriźy 3120.

Sadołżene ratakstwa!

Němska ratarska rada je pschepytała, **kak** hłubоko je nemske ratakstwo po wójnje sožo do dołha ſjeło. Wona je pschepytała hospodarske poměry ſ 1500 ratakstwow, wopschijaze 112 500 hektarow, to žu wokoło 400 000 górzow. Dale je spóſnała, so do wójny je ratakstwo powschitkownje tak wjele nalutowankow měło, kaž je sadołżene było. Cunowa ruhrska politika a ſ njeje porodźena inflazija je wschelu nalutowanki spójerała a naiche ratakstwo do sadołżenja storcźiła. Někotři ſmužnyschi žo jeho pschedawaja ležownosće a inventar, druſy sajo wrócźiwschi žo najwótrischej ślěhnjiwosći zwojich wótzow. Ale tola je sadołżenje ratakstwa trajschaze. Na hektar pschińdże danje sa hypotheki: W ratarskej Prusſej do wójny 25,70 hr., nětko 44,30 hr.; w Pomorskej do wójny 13,10 hr., nětko 39,20 hr.; w Branibor-skej do wójny 19,30 hr., nětko 36,50 hr.; w Schlesyskej do wójny 23,10 hr., nětko 42,70 hr.; w ſakskej prowinzy do wójny 49,30 hr., nětko 60,00 hr.; w Schleswig-Holsteinskej do wójny 21,20, nětko 42,30 hr. Płacźenje danje je žo tu a tam wo 100%, we někotrych ratakstwach wo 200—300% porušo cźažanu do wójny pschiſporjto.

Franzowska ſ Jendźelskej dla němskeje noty jedna.

Dopisowaċ „Barlinskeho Dźenika“ w Parisu žwojim nowinam pische:

Wobšadźenje rheinskich krajinow dyrbi žo zyle po Versailleskim měrowym wucźinjenju ryadowacź. Tohodła wobej stronje němske pschecze dla toho sacźinjetej. Je-li ma rosšudźaży žnd do mozy stupicź, žmě jenoż po prawiſniſkich sabadach rosšudźowacź, niż pak wujednowacź.

Je-li Němska žo koudźi, žwoje finanzne a hospodarske winowatosće po Dawesowym planje dopjelnicź, maja žo Londonskeja wucźinjenja nałożowacź. W tymaj dźiwmaj dyrkomaj ſtej Jendźelska a Franzowſk pschesjednej.

Dojednacź pak žo hiſchcze njemóżetej w druhimaj nastupanjomaj. Franzowska ma ſa możne, so Němska žo pschenđże też w nastupanju wotbrónjenja a neutralnoſće. Tohodła chce zyle po § 44 Versailleskeho měrowego wucźinjenja postupowacź. Wona měni, so ma po tutym paragrafje pra-

Sensacionalny podawk w należnosći Barmat-Kutisker.

Barmat, Kutisker a wschelake ſ ninaj ſwißowaje wołoho-by ſu žiža. Wo ninaj pißachu hižo pſches léto abo dléje pſchede wſchém nowiny wſchoněmſkeho a němſkonarodneho raſu, ſo ſu němſku republiku wo wjele pjenjes wobſchkodźili a ſo je ſo jim poradźiło, wuſkoro ſtejazych ſaſtojnikow němſkeje republiki wobtykacź. W němſkokatatnym ſjemje a we pruſkim ſjemje poſtajichtaj ſo wuběrkaj, kotraj należnoſć pſchepytowaſchtaj a pſchezo hiſchče k ſanemu kónzej pſchiſchłoj njeſtaj. S dobom pak tež ſtatne rěčnißtwo ſakročzi a Kutiſkera a wſchelake druhe ſ nim ſwißowaje wołoby ſaja. S dobom wſachu ſo do pſchepytowańſkeje ſatły wſchelazy wyßozy ſaſtojniſy, mjeſ nimi tež pótrowy miniſter a ſobuſtaw zentrumſkeje ſtrony dr. Hoeſle. Tón dže pod ſnamjenjemi wumrě, kotrež na to pokaſowachu, ſo ſu na jeho ſmjerczi lékarjo wina abo, ſo ſu ju tola ſ njerodu ſawinowali. Wſchoněmſke a němſkonarodne nowiny tute wěſče niz ſwjeſelaze ſjewy wo židach a jich ſwißu ſ wyſokimi ſtatnymi ſaſtojnikami a hamtami tak rozſepitachu, ſo zyła należnoſć po ſijakkach a róžičkach njewonjeſche.

W tutych wojſewjenjach nadpadžechu powěſče, wo kotrychž móſeſche jenož ſtatne rěčnißtwo wědźeć. Tute powěſče wukhadźachu potajkim ſ hamtiſkich kužołow.

Němſka ľudowa ſtrona na w Barlinje na Berunburkſkej haßy büro, kotryž Barmat-Kutiſkerowu należnoſć wobdźěłaſche a nowinam powěſče podawaſche. Tón ſwißowaſche haſo ſ druhim tajkim bürowom w Liitzowſkej dróſy w Barlinje, a bě poměſčeny we wobydlenju wěſteho v. Beaulieu.

W poßlednim je ſtatne rěčnißtwo wczera rano wupyłało. Wot tam ſu ſo podawake powěſče, wukhadźaze ſ hamtiſkich aktow.

K tutej zyłej należnoſći wulka Barlinſka nowina „Vorwärts“ dróbniſche powěſče pſchinjeſe. Należnoſć njebě wot wſcheho ſpoczatka ſnano žana należnoſć kriminelneho (khłoſtanſkeho = ſudniſkeho) raſu. Wona bě politiſka a němjeſche ſo pſcheczíwo republikanſkim knjeſerſtwowym ſtronam, wosebje pſcheczíwo zentrumej a ſozialdemokratam. Dokelž wólby preſidenta němſkeje ʒpubliki pſched durjemi ſtejachu, dyrbjeſe Staj ſo tutej ſtronje wopanzać a pſched ludom ſuſcicź. Nětko měrjeſche ſo nawal teſ pſcheczíwo demokratam. K tomu dyrbjachu akty ſłužicź, kotrež běchu pola „Němſkich twornjow“ (Deutſche Werke) kradnyli.

Nětko je ſo wupokaſało, ſo ſu ſaſtojniʒy ſtatneho rěčnißtwa pſchede wſchém aſſeſſorej Caſpari a Kußmanna ale teſ wyſchſchi ſtatny rěčnik Linde ſ němſkonarodnymi we wuſkim ſwißku ſtali. „Vorwärts“ Kußmanna winuje, ſo je ſo wot němſkonarodnych polukpicź dał a wot nich wjele pjenjes brał. Lětſa je ſebi móhł ſa dóſtate pjenjeſy łódźicźku, tak mjenowanu hachtu, kupicź. S njej je ſ ʒwojemu wjeſelu ſanu na morjo wujeźdźował. Pódła pak je němſkonarodnych ſtajnje wo pjenjeſy pſcheſcěhał.

Pjenjeſy dawaſche jemu wěſty Backmeiſter, Barlinſki ſaſtupjeŕ „Bergiſch-Märkiſche Zeitung“ (to je organ bohatych rheiniſkich a ruhrſkich wulkoinduſtrielnych) a němſkonarodny wupołkaŋ w ſtatnym ſjemje Leopold. Tutón je ſ dobom ſobuſtaw direkzije ſrjedźno-němſkeho wuhloweho ſyndikata.

Niz jenož do nowin tutón pſchi ſpoczatku njenowany büro ſwoje powěſče podawaſche, ale teſ do telegrafowańſkeje „Union“. We tutej wěſče ſkandalojſnej należnoſći mjenuja teſ wěſteho dr. Kluge = Knoll. Tón po potrěbnoſći ſwoje mjeno njeměnjeſche. Po prawom bě pſchedſtejiczeŕ we burowje na Liitzowſkej haßy a wobſtkadźeſche ſ aſſeſſorowaj Kußmann a Caſpari jimaj teſ ſe ſpomnjenych ʒórkow wukhadźaze pjenjeſy dawajo. Saſtojnikam ſtatneho rěčnißtwa běchu teſ derje mytowane poměſčenje pola ſrjedźno-němſkeho wuhloweho ſyndikata ſłubili, je-li dyrbjało ſo ſchto wo jich ſadźerżenju wukopacź. — We ʒyłej należnoſći teſ wěſty dr. Weiß nětkajſu roku hraje. Tón je wjednik wobkhoda pſchi němſkonarodnej ľudowej ſtronje.

wo, hnydom wojerſiu pſcheczíwo Němſkej ſakročzi. Tole Jendźelika pſchidacź nochze.

Druhi rozdźěł měnjenjow je we naſtupanju roſkładźowazych wucźinjenjow mjeſ Pólſku a Němſkej. Franzowſka chze hyć ſ rukowanjom ſa tute wucźinjenja a měcź prawo, ho, je-li trjeba, ſ wojerſkej mozu do Němſkeje nawalicź.

Teſ k tutomu wuložowanju Jendźelika pſchiſtupicź nochze. Wona chze, ſo by k tajkej kročzeli „Swjaſt ľudow“ jenohłóſnje ſwoju dowolnoſcź dał. Dale ſebi ſada, ſo by Němſka „Swjaſtej ľudow“ ſterje a lépje pſchiſtupiła.

„Ere Nouvelle“, franzowſka nowina, chze wědźeć, ſo chze Franzowſka Jendźelikſu w chineſkich należnoſćach podpjerać, je-li to do poßlednich dwojich ʒadanjow Franzowſkeje jiwoli.

Jendźelika měrej njewěrt.

Jendźelika chze ſa wutwarjenje ſwojeje flotty 58 milijonow puntow, to ſu jena milijarda 160 milijonow hriwnow, naſoźicź. Roſprawa wo tutym namjecze troſchtujo praji, ſo ſnano ho wutwarjenje wo 10 % niže ſtaji.

Wójna w Marokkowſkej.

Na wojownißchu je ſwěty měr naſtał. Abd-el-Krimowa móz njeje lohko ſłemicź. Ma wón tola wokolo ſo po ſdaču doſcź dobrych radźicźelow, kotrěž nowoczaſnu wójnu ſnaja. Franzowſke wjedniſtwo hibanje jeho wójſkow kedźbuje ſcźehuje. Móžno, ſo chze poſpytacź franzowſku frontu pola Taza—Fez ſ pſchekapjacym napadom pſchelamacź. Franzowſojo ſo na tóždn móžnotu pſchihotuja.

Schpanſka a Franzowſka ſtej hotowej, měr wobſtankmcź, je-li ſo Abd-el-Krim jeju wunměnjenjam podwoli. Je-li niz, hotujetaj ho, ſ rapjum poſtupowanjom jeho porażcź.

Noweje inflazije

w Němſkej ſo wopraudže bojecź njetrjebamy! Inflazija je ſaplawjena ſ papjerſanymi pjenjeſami. Dokelž ſtatna banka ſteji pod internazionalnej kontrollu, ſmě jenož wěſtu ſe ſtotym kwotu měru papjerſanych pjenjes wudawacź a je ſ tym nowa inflazija w Němſkej dokładnje njemóžna. Tajke powěſče roſchěrjeja jenož ſabrikancźi, ſo bychu ſwoje twory wotbyłi a pſcheczíwnizy ʒitneho ʒa a ʒa na druhe kataſtrofe produkty. Tohodła móże tóždy ſ měrom ſwoje pjenjeſy na dań dawacź. Jenož ſ tym ſmínjenemu ho drohoty. Maja banki pjenjeſy, móża bura a rjemjeſlnika podpjeracź a ſ tym tuſiſcho produgerowacź — Wobſarujenu, ſo je ho póndſelu hinaſcha notiźka tak ſa khribjetom do redakźije naſcheje nowiny ſabludźiła.

Ze Serbow.

W Budyſchinje, 29. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer —1, thermometer wo dnjo +27. — Dženża rano we 8 hodź. barometer 733, hygrometer +5, thermometer we nozy +15. Wuhladny na ſo wotmě-njaze wjedro, pomróčzene. — Wczera rano nižina nad Schotiſkej (połnóznej Jendźelſkej) a połnóznym morjom leżeſche. S jeje wubjeżkami naſche wjedro wohrożowaſche. Po ſdaču ho wotßalnje, dokelž ſchkleńza dale na ʒjane ſtupa. Wyſchina, kotraž nad połoniſkej Franzowſkej a nad Schpanſkej leżeſche, po ſdaču na mozu dohyła. — Jutſje ſchtwórtk ſłónčko 4.23 hodź. ſkhadża a ho 7.48 hodź. khowa. Měſačzk popołdnju 2.41 hodź. ſkhadża a ſo we połnozy khowa.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſje ſchtwórtk:** Khłodniſcho ale ſo wuczahuje a wuwjedruje.

— **Nahódnoſcźenje.** Snata banka „Gebr. Arnold“ w Drježdźanach—Barlinje je dla naſpódnoſcźenja knihſkich wobdawa, kotraž na ſrjedźnilowe waſchnje wſchě poſtajenja ſtrótka roſpißnuje. Pſchinjeſe rjanu liežbu pſchikładow a móże ſej ſajinz tak mnohe, druhdy njedoſtatnilowe paragrafy roſjaßnicź. — Schtóž ma ſajim, na knihy, dóſtanje ju pola banki o jeje ſilijalach darmo.

— **Budyſchſki žnjowy hermank** wotmě̌je ſo wot ſoboty 1. hacź do póndſele 3. auguſta. Njedźelu 2. auguſta ſmě ho we wſchěch ſiwanych wobkhodach dop. wot ½11 hacź 12 hodźin a pop. wot ½2 hacź 6 hodźin pſchedawacź.

— **Wotnajeńſki pjenjes na měſaz auguſt.** Miniſterſtwo dźěła a ſhromadneho łěpſchego w Saſkej je wotnajeńſki pjenjes na měſaz auguſt na 80% dowójnkeho poſtajiło W Pruſkej je ho na 82% poſtajił. Tute 80% wopſchi-jeja 27% dawka na wotnajeńſki pjenjes (Mietzinsſteuer).

— **Jena Budyſchſka němſka nowina** je ſebi ſaſo na-maßany ſchwindl narěčzeć daka: Wona wczera piſachu, ſo je wyſchſchi měſchčzanoſta Prahi dr. Bara cźitanje-němſkich nowin w Prażſkich thofejowniach ſakaſał. To ničźo dale njeje, hacź „kótły ſchwindl“. Wobſarujenuj je-noż tych, kotſiž tajke njewěrnoſcźe cźitaja a wěrja!

— **Paducha ſ zuſymi kluczemi,** kotryž hižo wot ſawjatkow ſem mnohich Budyſchſkich wobyhlerjow wobkradny, je ſkónčnje Drježdźańſka kriminalna policija ja-ſała. Cź to běſlačzer Arthur Hendrich Walna, rodź. 13. 7. 98 w Drježdźanach, kotryž bu hižo wjacy raſow paduſchſtwa dla khłoſtany. S tuthym pſchekleſnym rje-mjeſłom, kajkeż w poßlednim cźaſu w Budyſchſinje wu-wjedźe, ſo hižo dźěſchi cźaſ ſaběra. Sejcze paducha ke khěžko wobeſcźne, dokelž wón bo teje ʒwólby ſłuſchesche, kotſiž ſwoje mjeno abo hoſpodu ſ kóždym dnjom pſche-mjenja. Poſłedni raſ wuđoby ho ſ wobkedźowańſkeje ſtagije jeneje khoſowanje. Tehdom cźyſche ſnano into morow ſapißany hyć. To tak ſarjadowa, ſo ho ſwoje darſtu wuſleeze a na Lobjowy hrjoh połoži. S tym cźyſche ľudacź, ſo je ho ſatepił. W draſce pak bě ſabyłſchi fotografiju woſtajił. Wórſy po tym jeho ſpóſnacźu, jako cźiſyche jim ſnowa wucźekńcź. S kradnjenych wobjow jenož hiſchče ſzle mały dźěł pſchi nim namakachu. We Drježdźanach ho Walna ſw jenym podźe jako ſtatny rěč-nik a w druhim jako kriminalny poliſajſki ſaſtojnik iwu-dawaſche. S poßlednim mjenom, ſ kotrymž cźyſche kri-minalnu policiju khłepicź, rěkaſche Herbert Fritz Schołta ſ Drježdźan. Tak nětko ſkónčnje ſwoje dawno ſaſłu-żene khłoſtanje dóſtanje.

— **Winowatoſcź wojſewjenja pſchi ſkótnych mrětwach.** Cźeſwjenja ſiłdawa (Rotlauf) ſiwini cźini ratarjam a pła-howarjam ſkótu wjele ſarożſcow. Tuž dyrbjeli ho ſe ja-kórſkimi poſtajenjemi, kotrež ſu pſcheczíwo roſchěrjenju naſtykowazych khoroſcźow wdate, dorkadnje ſeinacź. Tak njebě jena žona ſ Dohnaunwy (w Schleſyſku) wojſewita, ho je mjes jeje ſkótom mrětwa (Seuche) wudyrila, teſ njeje 10 njedźeli ſtare proſo (ſkhorjene na cźeſwjenju ſi-dawu) wotchała. Tohodła dyrbjeſche ho nětko pſched ſudniſtwom ſamowicź. Dokelž ho tu wo jednoru ſomu jednaſche, kotraž ſnadź wſchě ſakońſke poſtajenja niesna-jeſche, khłoſtaſche ju ſudnik jenož ſe 25 hriwnami pje-njeżneho khłoſtanja.

— **Poſpěſchenje wobſkorżby.** Po §§ 1 a 2 wojſewjenja, naſtupajo wólženje ſudniſtwom, dyrbjachu ho dołżniſy hacź bo 500 hriwnow k ſaplaczenju najſrjódzy napomi-nacź. Potajkim njeſmědźeſche ho hnydom pſchecźiwo nim ſkórżba ſapodacź, ale dyrbjeſche ho najſrjedy poruczinſki k wuplaczenju (Zahlungsbefehl) pſchipóſłacź. Wot tu-teho poſtajenja ſej nadźacźu, ſo ju ſudniſke ſakrożenje ſches to poſpěſchuje. To pak ho njeje dopuſcilo. Skerje naopak. Je ho jako hyſne ſaraczenje ſudniſkeho dźěła wupokaſało. Na ʒadanje wikowarſtwa a pich-mysłniſtwa je nětko juſtizny miniſter ſarjadował, ſo ſmě ho hieſe poruczenje wuplaczenja hnydom wo ſkórżba na ſudniſtwo ſapodacź, potajkim ſmě ho ſa-hakły njeplaczazy dołżnik hnydom pola ſudniſtwa wob-ſkorżowcź. Juſtizny miniſter je dale wukaz wudał, ſo ho poſtajenja dla pſchipóſłanja poruczeńſkeje k wuplaczenju ſběhnu. Tuta pſchikaſnja je hižo 15. julija t. l. do ſkutka ſnipika.

Ranje kublerja.

S romana „Ruſki kublerˮ wot L. N. Tolſtehо.

19] (Pokračowanje.)

„S cźini dha dyrbi ho naſch bratr, bur, ſaběracź, jeli niz ſ połnelniſtwom?“ ſnapſchcźiwi ſtarz ſ ſimim połmě̌w-kom. „Jěhdźiſch-li derje — to ſu ſam ſyty, a konje ho na-hyjeża; ſchtož pak pſchiwuceńſke naſtupa, to woni Bohu dźak, prénje léto njejeſdża, też ſam ſym jeſdźił, a ſchpat-neho wot nikoho widźał njejſym, ale jenož dobreho.“

„Je dha mało, ſ cźimž byſchcźe ho doma ſaběracź mohli: ſ rolenji, lěgami . . .“

„Kak też by to cźłowjek dokonjał, Waſcha Faßnoſcź!“ mě̌ſcheſche ho Jłjuſchka ſe ſahorjenjom. „My ſmy hižo ſ tym na ſwět pſchiſchli, wſchitke tute porjadki ſu nam ſnate, je to ſa naſ pſchihódne wěc; ta najlubſcha wěc, Waſcha Faßnoſcź, je to ſa naſcheho cźłowjeka, ſ połnelnikom jěhdźicź.“

„Kak pak, Waſcha Faßnoſcź, my proßymy wo cźeſcź, njeſaſtupicźe-li k nam do jſtwy? W naſchim noiwem domje wy tola hiſchcźe hył njeſcźe“, praji ſtarz, hłubоko ho ko-njo a ſynej ſuwajo. Jłjuſchka doběża ſkoku do jſtwy, ſa nim ſcźehowaſche ſdobom ſe ſtarym nanom też Njechłudowo.

XVII.

Hdyž do jſtwy ſaſtupi, pokkoni ho ſtarz hiſchcźe ras, wot-mjeńe ſ porncźnym ſjewjeho kabata ſ prédkowneho rózka ławki próch a praſcheſche ho poßmějwajo:

„Schto mam Wam poſkicźeć, Waſcha Faßnoſcź?“

Khěża běſche wobſchérna, mějeſche wuheł, lěhadło a ławki ſ lěhanju. Cźerſtwa wożyna, njeſ kotrejž lědy ſwjadły moch wuhładowaſche, njebě hiſchcźe ſcźornika; no-we ławki a lěhadła njeběchu hiſchcźe hładke, a tło njeběſche hiſchcźe tworżbje ſteptane. Młoda ſuchа burowka ſ podok-hojtym, ſamyſlenym wobliczom, Jłjuſchina żona, ſedźeſche na płazowzy a kolebaſche ſ nohu kolcźku, kiž bě ſa bohu żerdź ſ wjerchej pſchicźinjena. Wſ kolebaj ſpaſche lědy cź-cźinje dychajo a wócźzy ſaſdźeliwſchi, wupſcheſtrěte cźeſcźne dźećatko; druha roſwalita, cźerwjenowliczkata ſónſka, Karpowa mandźelſka, ſ wuworniennymaj rukawomaj kraſcheſe zyßlu w drjewjanej ſchlicźaju. Tſeża dźerkata ſónſka, ko-traž ſebi ſ rukowom wobliczo ſakrywaſche, ſtojeſche pſchi khachlach. Wo khěżzy běſche nimo lěcźneje horzoty też hiſchcźe wot kachli horzo a wonjeſche ſyhnje ſa runje wu-pjeczenym khlěbom. S borkow dele ſhladowachu wcźipnje na hnadneho knjeſa ſwěrte hłowcźki diweju hólcźkow a je-neje holcźki, kotreż běchu wocźakujo wobjeda ſebi tam wu-lěſli.

Njechłudowej derje cźinjeſche, tole derjeńeźe wobła-dacź a pſchi tom bě jennu tola ſ nětkajkeje pſchcźiwny pſched ſónſkimi a dźećinmi wuſkotnje, kotreż wſchitke na njeho ſhla-dowachu. Saczerwjenjo ho poßyhże ho na ławku.

„Daj mi kuk horzeho khlěba, jěn tajki rad . . .“ wón praji a ho hiſchcźe bóle ſaczerwjeni.

Karpowa żona wotka ſchwarny kruch khlěba a poda jón na talerju hnadnemu knjeſej. Njechłudow mjeleżeſche a njewědźeſche, ſchto dyrbjał praji; ſónſke tohornuja mjel-cźachu; ſtarz ho pſcheczelnje poßmějwaſche.

„Cźehodła dha ho po prawom haněbuju? Nunje jako bych w nětkim winowaty hył?“ ponyłki Njechłudow. „Cźehodła njedyrbjał nanjetcźowacź nikniuz załoſcź? Kajka khłupoſcź!“ Ale njedźiwajcy wſcheho wón mjeleżeſche.

„Kak tola, batuſchka, Mitrij Mikołajcźej, Wy mojich dźećzi dla pſchikaſacźe?“ woprascha ho ſtarz.

„Haj, ja bych cźi radźił, ſo jich dozyła njeby cźahnyć dał, ale ſe by jim radźcho tudy dźełko pytał“, praji nadobo Njechłudow, ho ſhradawſchi. „Ja, wěſch ty, ſchto ſym ſebi ſa tebje wumyſlił: kup ſebi ſe mnu łěź je ſtatneho lěh-neho wobhydſtwa, haj, a też hiſchcźe jemju . . .“

„Kak to tola, Waſcha Faßnoſcź, ſ kajkimi pjenjeſami bychmy ſebi tola kupili?“ pſchetorhnuy ſtarz hnadneho knje-ſa. „Haj, widźiſch, jedyn niz pſchewulki łěź, ſa dwěſcź rubli . . .“ pſchijponni Njechłudow.

Starz poßmějwaſche ſo mjerjazy.

„Derje, hdy by tu pjenjes było, cźehodła też to niz kupicź“, wón praješche.

„Nimaſch dha hižo tutych pjenjes wjazy?“ woprascha ho ſ porokom hnadny knjeſ.

„Ach, batuſchka, Waſcha Faßnoſcź!“ wotmołwi ſe ſtaro-cźinym khłoſom ſtarz, ſ durjam ſhladujo, hdy by jenoż ſa jiwójbn dobałało, to my ani na to njeumyſlimy, łěź kupo-wacź.“

„Haj, ty maſch tola pjenjeſy, cźehodła dyrbja jenoż tak leżeć?“

Starz ho nadobo mózuje roſhori, jeho woczi ho khł-ſcheſelchtej, jeho ramjeni poczeſchtej ſchepotacź.

„Sſnadź ju ſi ludźo wo nich powědałiˮ, wón poča ſ tſchepotatym khłoſom. „Tak wěſcźe Bohu“, wón pra-jeſche, ho pſcheczo bóle roſhorjo a woczi na ſjwjeżeczo ſłoſo, „njech ho hnydom mojej wócźzy puknjetej, njech nadobo ho do ſemje pſchewalu, jeli nětchto mam, ninio tych pjatnacź rublow, kiž je Jłjuſchka pſchiwjeſł, a potom dyrbju tola dawki dawacź ſa kóždu hłowu. Wy ſami chżyli wědźeć, ſo ſym ſej thěżku naſtarił.“

„Nó, derje, derje!“ praji hnadny knjeſ, ho ſ ławki pos-ſtěhujo. „Budźeże boženje, hoſpodarjo!“

(Pokračowanje.)

Přiloha k číslu 174 „Serb. Nowin“

Srjedu, 29. julija 1925

Zawěsćenje khleba — nic lichowanje z nim.

Rozpominanja hódne myslički jeneho ratarja.

W czasu wójny stejesche sejiwjesińske praschenje na **y r e n i m n ě r š n j e** naschich staroscjow. Też hischcze dźensa je **ko** najcesćischi problem, **kotryż** ma **so** rosrisaćz, jeli chcemy trochu snjesełliwym hospodarskim wobstejnoscjam dóńcz. Cim wjazy pożiwadłow na **s**wojej jemi wuprodujemy, cim mjenje **s**mjemy cjerpjeć za hotowe produkty do wukraja, cim wjazy **s**rědkow nam **s**biwa **k** dowosej industrielnych **s**yrjiznow, cim **s**rjedy je nam mózno, **s** wunoschka **s**ches wuwos hotowych industrielnych produktow reparazijne cjeńe **s**apłacjeć, **kotryż** nam mérowe a Dawesowe wuczinjenja napołoża.

Rjenjeły, **kotryż** sa pożiwadła a khłósćeńki do wukraja puczuja, **s**u njeprodukliwne. Psichi wikowanjesej bilanzy 1924 wuczinjachu nimale tśeczinu wschich wuidawkow, njemuzy 2,68 miljardow hriwnow. Tute wudawki móga a dyrbja **s**o na najwjacsim měru stłóczeć. So by **s**o tuton samór dozpeł, **k. r.** bjes lutowanja na nuznych potrébnoscjach, je nam jenoż jedyn puć wotewrjeny: **Powjetschenje wuprodźenje ratarskich produktow w lukraju** psches razionelne a dokładne wutrjebanje ratarstwa a schkit psheczjiwo wukrajnej konkurrenzy.

Psichepytajmy, hacz je to praktiski możno. Najrzjedy ma **s**o nasponnicz, **s**o nasche ratarstwo psched wójnu hacz na nekotre prozenty lud **s**am sejiwi. Wjesko **s**my psches Versailliske wuczinjenza 12% nascheje ratarskeje pódy zhubili. Nascha ratarska produkcija je psches rubjeznistwo na semi w posledninim khódźejatku khętro wrócgo schła. Psches to **s**u **s**o pomery mjes ratarstwom a wobydlerstwom se schódże ratarstwa pschemenuike. Dale je wone psches njesrowe pomery poslednich lét, psches **s**wonkowne wuwjazanje a **s**muskownje njesnjesliwe cjeńe a niz napossledk psches **s**cinotwonske **s**wjazanje na wésku placzijnu do najwjetschich wusscjow a muhy **s**chsichcho. **Nasche ratarstwo so wjazy njerentěruje** a mamy hižo **s**pocżatk, so nasche dotal intenzivne hospodarstwo do extenzivneho je psches chło, **s** druhimi **s**kowami: We naschim ratarskim hospodarstwje samejscjeny kapital a nałożena proza a dźeło so wjazy njesadani a njezapłacżi.

Schtóż wobstejnoscje **s**naje, wé, kajki wulki strach we nym **s**a ludowe sejiwjenje leji. Naschemu ludowemu hospodarstwu hrosy strach, so pódu pod nohomaj **s**hubi. Ssmy **dźeń a** hóle wot wukraja wotwisni. Naschi konkurrentnjo **s** njechcemy rjeą njepschecjelio — maja w ruzu, nam **z**iwjenisku nitku rosrěsacz, sepjerajo **s**o na konjunkturu (wobstejenja wobthoda) a **m**jesenarodnu **s**pekulaziju, **n a m p l a c z i j n y d i k t o w a c ź**. Dyrbimy dopředka, wokolo **s**o hladacz, **n a s c h i l u d n a n a s c h e j s e m i s e ź i w i c ź**. Możnosć tu je. Wěsznwustojni a nalwjedźicji muzjo **s**u wědomosće **s**u psches wulkeh wojnu, so psichi intenzivnym (kraj a mozy wutrjebanym) hospodarstwje trébne pożiwadła za wobydlerstwo wuprodźicz **s**amózemy a **s o s**o psches nałożenje wuzijnanje prawych hujzow a dobajaze wuzijnanje maschinow nascha semja tak wobdźełacz hodźi, so wona pobrachowaze 30 prez. cłowjeschich a stótnych pożiwadłow swojeje móże. Tu dyrbimy rutu **s**astajicz, tak pomhamy **s**bohom ratarstwu, **s**wésćimy nasche sejiwjenje a polepschujcemy naschu wikowanshu bilanzu.

Wot tutoho stejnitschcza wulkhadza **n o w i ź z l o w n y n a c z i ś t** knjeżerstwa, tak dalcko hacz so na ratarske zła poczahuje. Wón na tym stejí, so **s**krowa zlowna politika dyrbi bycz podkoźt sa psichichodne léta, na ratarstwu khrobjet **s**krucżicź, so budże jemu mózno, hospodarstwo **s**truwa **s**azo natwarjcz a polepschicz a jemu prjedawschu luboscz a wjeselo **k** powokanju **s**azo wróczicz, schtóż bésche **s**dawna **s**emi jadro naschoho ratarstwa (burstwa) a wukhod wschcho postupa.

Praschamy so, hacz su **s c h k i t a n s k e z ź a k** tomu prawy srědk, trjebamy jenoż na léta do **w ó j n y** pokasacz. To je stawiśnarźzy dopokasane, so je nasche (nemske) hospodarstwo w czasu schkitanskich zlow hacz do wójny stajne a mózne **s**muskownje postupowało a pod tutymi wobstejnoscjemi **s**ej **s**wétowe wiki dobyło. Pschehlad wo wunoschku ratarstwa w létdźesatku psched wójnu pokaze, so je dobyte **s** domjazeho wuzijwa zita pod schkitom dwójnich zlow so polepschik. Zlowny schkit njeje ratarstwu jenoż **w é s t e p ł a c z i j n y s w ě s ć i ź**, ale wón je — a to **s** ratarskeho stojnischcza najwazniske — ratarstwo psched katastrofalnymi padami wulkeiwal a wésku jenajkoś we wuwiwanju placzijnoh pschinjeźk. Tutón wuspech bésche też **s** lepschinu **s**a industriju, **s** rjenjeźko a pschemyźło. Ratarski postup **s**wésći produkzji njewocakane rosmnoženje wikow. Tak bésche industriji mózno, **s**woje tworenje wutwaricz a razionelnje polepschicz. Powschitkowne wudawki so **s**nizichu a to bésche sazo **k** lepschemu wotebéraria, wozebje dźełacżerja. Schtóż tute wobstejnoscje w jenotlinym rospomina, **s**aczuwa **s**azuje, kak niski nascheho ludoweho hospodarstwa jena do druhej, **s**apschimuja, tón też **s**rosumi, schtóż najwjetschi agrarny politikar naschoho czasa, tajny rada Sebering. Hatle psched krótkim wupraji: **„Nasche ratarstwo je a wostanje podoła nascheho zyleho statneho hospodarstwa a wukhod k dźeho postupa.**

Na to dyrbi rosshladna wikowanska a zlowna politika na tódy pod dźiwacj. Leji hospodarski **s**muzk ratarskich zlow jenoż w tym, so wudawki naschoho ratarstwa **s** lożschimi dobytkom dźełacżeho wukraja so wurunaja, dha je politiski a **s**ozialny dobytk też wazny.

Wopaki je, hdyż nekotre nowiny jenostronzy pisaja, so ma **s**o psches ratarske zła khlęb jenoż podrożicz. Zitne placzijny **s**o **s**tajnje w **s**amym pomérje njepowschcza, każ zitne zła postupuja. Kak dalcko zitne zła na khlębowe placzijny tłacza, wotwiźuje wot telko wobstejnoscjow konjunkturu, telko wotporoženych pomérow nascheho sawiteho hospodarskeho **s**iwjenja, so **s**o to statisticzy **s** wésćoscju postajicz njehodźi. So schkitaze zła **s**amo na zebi **s**o njewitaja, ba rad pschida. So pak **s**u nusne niz jenoż w **s**ajinje jenoho wulkeho stata, ale nascheho zyleho hospodarstwa, je dopokasane wes. Psichi zitnych zlach jedna **s**o wo **s**kutk wurunanje **s**pramnoscje, dźiwajo na nasche zyle hospodarstwo **k** **s**wésćenju nascheho sejiwjenja a pschichoda.

Kelko čopłoty móże človjek znjesć.

Njejsmérna czopłota poslednich dnjow, kotraż hižo 34 stopnjow rano w khłodźu dozpě, je dopokas sa to, so człowjesći organismus wulki rosdźěl sa czopłotu sujeze. Wémy, so w tropach (horze kraje) też běli ludźo a **s**amo **s**wjerni Němzojo, kotriż **s**u powschitkownje na pscherešnu temperaturu wot 20 stopnjow **s**wucżeni, czopłotu sujeżu, kotruż **s**ej sa Němzisku domyślicź njemożemy a liczbu 40 we wjele pschehaha. Wolinny runje cjitło 40, dokelż je człowjesta **k** rej a bél na wésću temperaturu **s**wjasana. By-li człowjek 40 stupnjow czopłoty pokasał, by měł wyżoku **s**mizu (Fieber) a jenoż nekotre stopnje dohajaju, so bélk **s**o **s**hdnje a człowjek **s**emrě. Nětko je **s**podźinnje, so człowjek tohodla **s**wonkowne temperaturu **s**nješe, kotreż runje mjenowanym wo wjele pschehahnja. Też tejerjo w maschinskich fabrikach a pschi kódźinych kotokach dyrbja jara wyżoku czopłotu **s**nješcz, bjes toho, so by jim to widźomnje schkodźało. Nawopak, hustio nałožuje człowjek wyżoku czopłotu, so by **s**woju **s**trowotu **s**azo dóstał, na pich. we rusko-romskich parnych abo elektriskich kupjelach, w kotryż **s**koro warjaza czopłota **s**o jewi.

Wotlhladajo wot **s**labych wożobow, kotreż so tajkej wulkej czopłoce wustajicź njeżmědża, dokelż hižo w czopłym lésće w Němzisku do womory padnu abo **s**ar (Hitzschlag) pocżerpja, może tola normalny człowjek temperaturu wot 40—50 stopnjow a hischcze wjazy **s**nješcz, hdyż so pomaku na to **s**mieźi. Mjes **s**wonkownej czopłotu a krejnej temperaturu njewobsteji **s**ane direkine (njepopšrdite) sjednoczenje. Ssamo pschi **s**aczuczu najwjetschcze czopłoty, kotreż człowjek pschi wyżokich temperaturach abo w pótnej kupjeli na koji ma, njepośmjnuje pola **s**trowego człowjeka **s**muskownа czopłota **s**enje wjele psches 36,5 stopnjow, wostanje na khódy pad niże 37. **S**wonkownа czopłota wuwabi wjele potu, psches kotryż **s**o koża **s**ama wot **s**o **s**aby **s**estudźi, so wona **s**enje temperaturu **s**wojeje czopłeje wokoliny ninia. Cżeło **s**arhadnje automatiziy (**s**amo wot **s**o) psches dźeławosć koże **s**woju **s**wonkownu temperaturu. Njehodźi so tuta temperatura rucże hyjadowacź, na pich. hdyż **s**tónczo czopłischo **s**utkuje hacz **s**estudźenje dźełа, abo hdyż psches chemiske a mechanisse podawki **s**o dośahaju njewupocżi, **s**ażaha **s**tónczo (Sonnenstich) abo dóstnje **s**ar. Każ może człowjek njejmérnu czopłotu **s**nješcz, tak też **s**urowu **s**mu. Krejna temperatura **s**o pschi tom njepschemeni. Pschi 20 stopnjach **s**mhy a 40 czopłoty — potajkim na 60 stopnjow rosdźela — wucżini temperatura **s**trowego człowjeka pschezo hischcze 36,5 stopnjow. S toho widźimy, kak mudrje je człowjeczi organismus tworjeny a wulkotne jeho dźeło, kotreż jemu **s**możni, so najwjetschim pschemenjenjam temperatury bjese wschcje **s**chkody **s** **s**woju strowotu podwolicź.

1875

50lětny jubilej

hłowneje skhadźowanki

wuhotuje so w Khrósćicach wot 8. hač do 10. awgusta

1925

Wot kulija k milionarej.

Hdyż w Jndiskej pschebywach, — tak piża jedyn puczowaŕ, — jédźesche **s**podźinna ložź **s** Singapore do Kantona. Wona bé **s**muska **s** židu wobbita. **S**wjercha bé jedyn templ natwarjeny, a wona wjesesche jenicz**k**ho puczowarja. Bésche to **c**zło **b**ohateho Chinesy, kiż **s**o po **s**wojej **s**mjerczi do **s**wojeje **s**tareje domizny wrócżesche. Nałożi a waschnja pschedbyżaja Chinesy trjebanje njesłóńczných drohotnoscjow pschi pohrjebach. To ma bjes dwéla też wésću powschitkownu a ludowu wažnosć. Wot jenicz**k**eho w bého **ż**iwjenja nahromadżene **s**amożenje njeżmé **ż**yle we **r**ukach potomnikow-dźěżiznu wostacź, ale wono dyrbi **ż**majmjenischa **s**tóla sa**ż**o **ż**yłemu ludej pschipadnyć. W Chinje **ż**u wulke ludowe worschtu, kotreż **s**o jenoż wot pohrjebnych **ż**wjatoczesnoscjow **ż**iwja. Ale tłodła wuwudźi tuta pohrjebna łódź też we južnonarańschej Asiiskej **s**podźiwanje, a to we wjele bóle, dokelż bé jeje wobhodźeł jako thudy dźełacżeŕ, tak mjenowany kuli, do Jndiskeje wupuczował.

Hižo w Singapore bé ni napadło, so **s**o mi pschezo **s**a**s**o pola wožebje pyschnych domow a pola hrodow, kotreż **s** wulkimi **s**ahradami wobdate pschi brjoh **s** leżachu, jako wobhodźeŕ Chinesoho mjenowachu, a moje **s**podźiwanje **s**o hischcze powyschi, hdyż widźach, so maja w Penangu w najlepschim europiskim dźělu, wokolo **ż**łakwene wulkeje **ż**ahrody trwarjenja na **ż**ykych bróhach chineske **ż**apiżma. To je **ż**kich **ż**tawiznow, schtož tute drohi pschedstajeja, a to **s**a Europjana khętro pschesłapjazych. Pschetoż to bécha wschcho pryedy jendźelske. Wobhodźiwa, a wone mějachu na jenej stronje **s**ahrodnych wrotow hischcze **ż**woje **ż**tare jendźelske napisma do kamjenja wurubane, njes tym **s**o na druhej stronje wulke chineske pismiki nowehoj chinescheho wobhodźerja **r**asnje pschemenjenje wosjewjachu, kotreż **s**o w powérach mjes bélkymi a **ż**oltkymi we **r**anju pschebywa.

Chinesa runa **s**o pschepjelnjenej schkli, kotraż dyrbi dla nastajneho pschidźerania pschebéżeć. Pschepjelnjena China dyrbi njepschestawajcy pschibżeżnych człowjekow wotbjeć. Wobdźeżnoscje **s**u **c**jim wjetsche, dokelż we **z**jeczoru a poknogu puscżiny, pusty a njepschistupne horischcza jeje wupschestrěwanju sadźewaja. Halle w najpohódnischim czasu je **s**o w Mandźurskej wésća pschijimaga krajina **s**a pschepjelnjenym Chinu wutworiła. Pod Mandźchu-thežorstwom bé tutón wulki kraj krucże **s**awrjeny. Na tanunym brjohu cjichehо morja je Amerika wschę pschibżeżowanje **ż**oltych **ż**njenožnita, a też Japanka njepuschcżi **ż**amych chinesich pschibżeżahowarjow do kraja. Tuż wostawa jenoż južnonarańscha Asiia wotewrjena, a do tej wuliwa **s**o njetkónczna liczba człowjekow **s** pschepjelnjeneho njebjeżeho mózmarstwa. To stawa **s**o we tajkej měrje, so budże **s**o **s** njedothi czaż nij jenoż franzowski Tonking, ale **ż**yła sadna Jndiska a narańscha Jndiska **s** polnym prawom Jndo-Chinska mjenowaczej móż. Chinesli wupuczowaŕ pschinidże do tutych krajow pokornje a měrnivje. Wón pschinidże jako kuli, kiż **s**o na tódźach sa nješchto dollarow jěsły każ stót **s**awrjeczej da, a kiż **s** dźeżaczej abo dwaczesi dollarow pschedpłaczenja winowatosći dołholětneho darmotneho dźěła na **s**o bjerje.

Přenjetni wobydlerjo južnonarańscheje Asiiseje, Malajeje, njejbu **ż**adyn lud dźełacżerjow. Jich **ż**iwjenińka **ż**adosće réka „semang“, je to njepschewożnumy wuras, kotryż **s**o najlépje **s** jenym „We **ż**łonzu leżecz a żebi holdże do hudy khtacz dacz“ rosjašni. Tak trjebaja europiske kolonialne ludy chinesheho dźełacżerja. Ani indojendźelska **z**ynowa industrija ani gumijowa industrija by bjes chinesheje dźełacżerskeje pomozy **m**ózna **b**yła.

Ale chinesti pschipuczowaŕ njepokoja **s**o **s** **ż**wojim kuli-dóntom. K jeho njewěrohodnej **s**pokojnosći a dźěławosći pschihidże hischcze nješchto, schtož jeho **s**a Europjanow nimo měry **s**trachcheho **s**cżini. Won je wuthmanjeny pschekupk a **s**ahorjeny wuzijkaŕ a hrački. Każ najkhudschi kuli **ż**woji khudschi dobytk pschezo **s**aso w hrě **ż**pyta, tak **ż**adośći też **s**amożiły Chinesa we **ż**wažliwych pschedewżacżach khrobje **ż**woje **s**amożenje na hrački. Tak nastachu hobrke chineske **s**amożenja w Singapore, Penang, Colombo, na kupje Jawa a na Phlipinach. **Ż**iwjenišći běh wot kulia **k** miliunarej njeje w južnonarańschej Asiisej niczo **ż**adne, a hdyż dyrbi też, měrjene na wulkej liczbje chinesich **s**apuczowarjow, liczba tutych najwuspěschnischich **s**tajnje we pscherešnu mała wostaczź, tak pospitnja tola powschitkownje **s**apuczowarjo a chinesjo kulijoo do pschezo wyschschich a wyschschich hospodarskich worschtow. Kuli kupi **ż**ebi, tak khęts hacz **s**amoje jenu rikschu, **ż** kotrejż wón wjazy **ż**aŕkuje. Tak khętż hacz je **s**o **ż** tym dobytk jenoż trochu powyschił, kupi **ż**ebi wón wuhotowanje jeneho puczowazeho kucharja atd. Byrnjež Chinesa **ż** wschěmi korjenjemi **ż**woje dusche na **s**amižnje wiżaŕ, wostawa tola w južnonarańschej Asiisej wulki dźeŕ **s**apuczowanych Chinesow w kraju. Tu wuwiwa **s**o wožebje psches mężenje **ż** malaiskej, **s**iamskej a indiskej krewju jedyn nowy indo-chineski **s**plah. W Singapore a w Bangkoku mózesch Chinesow **s**ekkaś, kotriż malaiskeho abo **s**iamskeho powédaju, ale tola **ż**u woni w **s**muskownym **ż**woju waschnja Chinesojo wostali a njejsu **s**wjasli **s**e starej domizny rostorhli.

Dźensa hižo je w **s**iamskim ludźe dobra tśeczina chinesteje krewje, a pschipuczowanje **s** Chiny a postupowaze pschechinesczenje je tak wulke, so żebi w Siamskej **s**apoczinu **s**tarosće cżinicź. Psched krótkim je **s**iamske knježerstwo **s** chinesthim jednako, so by **s**o pschewulke pschipuczowanje **s** tuteho knježeho mózmarstwa wobmjesowało.

Najwjetscha żadosć do Jndiskeje wupuczowazeho kulia je najprjedy, żebi jedyn běły europiski wobleś a jedyn khobuk kupicź móg. Wón wostanje w **s**jewjenju a wustupowanju jednory, **s**pokojny, **s**dżerliwy a najmłódschi a najthudschi europiski pachoł joho na pyschę pschetrjechi. Ale jeho bohatstwa rostu, a khórcżnje **s**tupja wone — do wonka po mózrosći malo napadnje — jako drohotne wobhodźenstwo, hrodow do **s**iamskeje. Mjes cżrjódami autow, kotreż na indiskich dróhach **ż**ódy wjecżor wobhódźenje pytaju jědźa, rosesze pschezo bóle liczba pyschnych cżeżkich wosow, w kotrychż **s**ony w **s**łotych brokatonych drastach **s** cżežkimi **s**lotymi cżeżakami a klokami **s** krucże **s**cżeżanymi wokoanmi jedźa. Jenoż w tutym cżasu tu tute **s**jewjenja widźeć. W cżémnosći **s**hubja go **s**aso rucże nimo wóczka, tak **s**o **ż**nadź **ż**yła na to njemyślí, so **ż**u tute Jndo-Chinjanki, **ż**ony nebdźischich kulijow.

Z Łužicy.

* S **Wopakeje**. **We nozy k** šobocže šo **pola** tudomneho materijalneho wikowarja R. Wagnera nutslamachu. Pobuschi **rosrěšachu** deleka wokownu schleizu a dobychu šo tak do twarjenja. K wulkemu spodźiwanju pak niczo njepokradnutych. Kaž šo wšda, buchu paduschi pschi swojim dźěle uhleni. — We We šamtnej nozy pak paduschi tudomneho pjekarja Schaffrota wopytachu. Tam šo šischnym woknjeschkom nuts salěschu a mužazy cžažnik pokradnychu. Sa nimi nimaju hlěda..

S **Wjasowizy**. Woheń wudyri tele dny w drjewjeni firmy Mara Sommera. Tam šo pschi jenej maschinje nuhdy bakmowy proch sapali. We šamtnym wokomiku zyla runnosć we plonjenju stojesche. Woheń też na pschedźernju pschestoczi. S mózným wobaranjom wošnjowych woborow pak dalschu schkodu wotwodrocžichu.

S **Bitkowiz**. (Spodźiwne cželo.) Spodźiwne cželo mějesche ludy krowa jeneho ratarja we šušodnej wsy. Cželo bě hewak zyle wurosčene a šylne, ale mějesche jenož jene wucho, jene wóczko a njemějesche na ljowje šyka zamy koku. Klamu mějesche zyle na lěwej stronje. Cželo bě wjeo hnydom morwe.

S **Bjarnaczicy**. Wulka rybjaza mrětwa sakhadža tele dny w rězy Pliščnizy. Zyle hromady morwych rybow pluwaja nad wodu. A niž jenoš male, ale tež wulke a šrěnje ryby mrěja, kaž běke ryby, wuhory a karpy. Morwe ryby pschinidu w tajkej wunoschosći po rězy dele, so šo kšpžetake sastawy abo cžežaki psched mknanmi satykowachu. Zyle rybarstwo budže na wjazy lět šniczene. Powschitkownje šo šudźi, so je šo woda se wschelakimi wopkokowankami fabrikow sajedojcžila.

Wusudźenja.

§ **Lawništi šud w Budyšinje**, 27. julija 1925. We nozy k 11. meji 1925 bě 22-letny murjer Alfred Paweł Krostak z Delnich Roswodez we trawjenku najeńka Lubka Schneiderowa we Delnich Roswodezach woheń zakžił. Tohodla mějesche šo tele dny psched šudom samolwjcz. Njedźelu, 10. meje, pop. ½5 hodź. Krostak je želesnizu do Filipsdorfa jědźesche. Tam w hoscženzu „Stadtgericht" a we lokalu „Lausitz" wjele wina a palenza pijesche. Wjecžor z Noweho Gersdorfa z cyklom sašo do Delnich Roswodez wrócžo jědźesche. Tam bě w hoscženzu „k Želesnjej" hacž do ranja na rejach. Skónčnje se šlužownej Jankowizez, kotraž pola Schneidera šluješe, pschecžiwo jeje woli domoj nješe. Cžežiše šebi skónčnje we Schneiderowym dworje wunusować, so by šebi jeho šobu do komory wsała. Krótko po tym pschiňidže Schneider domoj, wuhlada Krostaka na skhodže šedžo a njeho wupokasa. Krostak w šhadzeju wokasche: „Haj, haj, ja hnydom wotwjedu, dla teje šlareje tyšy hischcže dale pódźeť" Schneider, jeho mandželska a šlužobna dźěcžu lehnjeli. Dolho njetraješe a Krostak poča pěšk do wokna mjetacz, hdyž šlužobna šwasche. Holza wež Schneiderjej powě. Jako šo do šwojeje komory wrócži, widźeše, kak Krostak sašmóčenu sapalku do trawjenka cžinjenje a šo špičnje wotkali. We trawjenku bě tójschto šyna a šlanja. To šo hnydom sapali. Woheń šnicži tam šobu satwarjenj kurjenj, khlěwy a dźěl tschi. Skónčnje pschelecža teš na domše. Schneiderjej pak šo poradži, woheń z pomocu wohnjowoho haschaka „Pico" šhasčecz. Krostak někto wudawasche, so je mógno, so je woheń zakžił, njemóže pak zyle wěsce prajicz, dokelž je tak pjany był, so we šebi niczo wjele wědźał njeje. Teš šwědkowje prajachu, so je wón na šamtnym wjeczoru khěro pjany był. Krótstaka k 9 měšazam jastwa sašudźichu. Jeho sastupował bě prawizník dr. Krjeczmar se Zitawy.

Ze susodnych a dalších krajow.

S **Drježdżan**. (Wonjeczeščenje cželow w Drježdżanskim kremátoriju.) Hižo dlěši cžas šo w Drježdżanskej wokolnosći powědasche, wo wulkim wonjeczeščenju we tamnej cželowej palerni. Powědasche šo, so tamni sastojnizy cžela psched špalenjom wunuhla a to niž jeno wo wschelake debjenki, ně, šamo zuse šlote šuby zim wunuhlicha. Hrubošcž šamo tak dalako šahasche, so jim wschelake brasly a šamo jednory šunjerimy kitel wotewsahu. Kasčicže, kotrež pschiwušni kupichu, šobu njepalichu. Posdźišo je sa druhe cžela dale pschedachu. Teš wjazy cželow nahobo špalichu, jich popjel šmjetachu a mjes pschiwušnych rosdźělichu. Wschitke tute rěcže mějachu ludźo šwopředka sa njewěrne. Skónčnje wopokasa šo wěz jako wozrowadžitscz. Kak dolho tam tajke wobstojnoscže hižo kujeli, ma šo tele dny wujasnjicz. Teš ma šo wujasnjicz, na kim wina šaleži, so šu tajke wobstojnoscže sčyla mogle. Wšitke dny nam wjazy drobnoscžow wo tutych wězach pschinješa.

* S **Drježdżan**. (Khlostana lohkomyślnosć.) Pjekařšku pomocnizu firmy dr. Volkmar Klopfer w Leubnitz-Neuostra mějachu šaidźonu njedźelu wukt z omnibusom. Pjekařski pomocnik Oskar Scherz na dobo predku z wosa wuskupi a chzyschce šady šašo sastupicz. We šamtnym wokomiku pschihna po drósy wožobowy automobil a omnibus pschešahnu. Automobil pjekařskeho šobu šhrabny a jeho thěro frani.

* S **Mišchna** šo nam powě, so budże, kaž šo někke šda, kěža dobre winowe lětu. Cžopły cžas šaidźeneho tydženja a nětcžišche parjate wjedro wožebje winej berje hoji. Někto prajeschi šebi winizarjo hischcže rjanu ljónczanu nasymu. Potom budža jich pschecža dospołnje dopschinjene.

* S **Lipska**. (Cžežke autowe njeschožo.) Dźlakczestwo Lipsczanskeho kupowanskeho družstwa jědźesche šaidźenu njedźelu se žonami a dźěcžimi na wulět do Rochlic z cžežitym autom tamneje firmy. Wschitcy běchu wjeseli a šebi špěwachu. Jako pak auto sa Coldizami po nahlej horje do Rochlic horje jědźesche, motor auta nadobo šasta. Auto jědźesche wrócžo po horje dele. Pschi tym potorhny kolojědnoho a jeho šnydom mori. Šadnic kolo auta na prawej stronje šajědže do grježe. Auto šo nakhili. S tutym njeschožom šo dwě bješčzi cžežko a 14 wožobow lohko franichu.

* S **Lipska**. (Stajne njeschoža na dróhowej želesnizy w Lipsku.) Na Schmiečkowej dróšy w Lipsku saběža 4lětne dźěcžo runje do dróhowoje želesnizy, kotraž po dróšy napschacžo pschijědže. Dźěcžo bu pschejědžene a šo šmjertnje srani. Krótko po pschiwisenju do khorownje wumrě. Wjednik dróhowoje želesnizy njeje pježa wina na njeschožu. — Druhe njeschožo sta šo na Stötteritzkej dróšy. Tam dźaschce 13letny hólz psched dróhowej želesnizu dróhu pschejěcž. Wós jeho šobu torhny a jeho nětkotre metry šobu volecžeschce. Hólz šo s tym cžežko srani a dyrbjachu jeho hnydom do khorownje dowjesc. — Tudomna wodownja w Akuizach na šo s nowa sastajicz, dokelž je šo rola pschelamala. S tym w bližschim cžašu Lipšej njedostawk na wodże hrosy.

* S **Lipska**. (Pschišaženy jako nutslamak.) Dla wschelakich paduschkowow mějeschtaj šo tele dny 37letny kowaŕ Grunewald a jeho šwak Bjedrich Arnošch Kunna, wobaj z Otterwischa pola Grimmy, psched lawnišťim šudom samolwicz. W oktobrje 1923 bě Grunewald pschišaženy na Lipsczanskim pschišaženym šudże. We šamtym cžašu šo se šwojim šwakom na wjazy měšnach we wokolnosći Grimmy nutslamasche. Wo tutych paduschkowach rozmolwjesche šo hischcže se šwojimi pschišaženymi a wopišowasche jim, kak šu šo paduschi šwadz do bydlenjow nutslamali. Jako paki jeho wobydlenje pschewzyschu, namakachu pola njeho wjele ditrichow, pistolju a na 40 patronow. Grunewalb wudawasche, so je šebi pistolju k wopomnjecu z wójny šobu domoj pschinjeł. Dale prajesche, so je šebi ditrichi k tomu wudżelał, so by šwoje khežne durje wotamknycz mohł, dokelž jeho 3letne dźěcžo druhdy pjenješki do klucžowoje dźěrki tyka. Wón zyle rasuje přejesche, so je šo pschi paduschkowach wobdźelił. Sdubnistwo pak špórna jeho sa winowateho a sašudźi jeho k 1 letej a 10 měšacam jastwa. Teš jeho šwakej namérichu 10 měšacow jastwa.

* S **Kamjenizy**. (Šmjertne autowe njeschožo.) Tudomny dolholetny direktor Drježdżanskeje banki, ł fitiałka w Kamjenizy, Franz Christ, w blischkosći Marienberga cžežko šnjeschoži. Wón je šwojim autom, kotrež šam wjedźesche, do bližšcheho města dojědže. Jako w jenym kole wokolo jědźesche, šo auto šwročži. Jeho posdźišo morneho pod autom wuczahnychu.

* S **Gersdorfa** pola Kamjenizy. Pschi kupanju šatepi šo w tudomnym jězoru wěsty hórnik z Hornjeje Schlesyšleje.

* S **Waldenburga**. (Auto rostłoczi.) 15letny hólczez Polta šrasy do cžežkeho auta. Pschi tym padże. Sadne kolo dźěscže jemu pšches hlowu a ju do zyla rosmjeczе. Hnydom běsche morwy.

* **38000 hr. so jemu jendželskim plahowanšku kohla**. Pschi jenym jendželskim pschešadžowanju plahowanskich konjow šaidźeny tydzeń bu kohla Streitleze, kotraž we poslednim cžašu tak šara do šaiwoscže pschischla nješe, se 17 000 guineami šaplacžena, to je 380 000 šł. hr. Drje najdróžschi kóń na šwěcze.

* S **Plawna**. Cžežke awtowe njeschožo sta šo w nozy k njedźeli pola Plawna mjes Cossengrünerkej a Eisenbergiko—Plauenskej dróšu. Tři awta jědźechu jedyn za druhim. Kóždy bě wot druheho na 100 m dalenk. Druhi awto sraży do telegrafiskeje žerdže. Cži, kotřiž autska sjedžachu, buchu wunjoerhnjeni. Moleršti mischtr Wilhelm Plagermann bě hnydom morwy. Jenu kolzu franjeun do Plauenskeje khorownje dowjesechu. Wjednik awta a dwě druhej holzu s mjeńschimi franjenjemi wotenkdžechu. Tšeczemu awtej šo nicžo njesta a mózesche bjes pschetorhnjenja dale jědź.

* Mać šadajił. W Gruvenawje pola Nišzy wšěty Schreiber šwoju mać šadajł. Schreiber bě se šwojej mandželskej dźěleny. To jemu 66letna mać porokowaschce. Sšyn po tak rosnjewdri, so je šadajł. Njeskuk šam policiji wuina.

* S **Lugawy**. (Straschny žort.) W Lugawskej měschczanskej kupjeli dowoli šebi 17-letny pachoł straschny žort s tym, so mlodu holzu wjazy krócz s hlowu pod wodu podmri. Jako holza z wody wustupi, nabobo do womory padże. Jako šašo k šebi pschińdże, bě rěcz šhubila. Tajke a podobne straschne hry maju druhdy še sežehwki. Hólczezej pak šluschachu helene plišty!

* **Cžežke rosbuchanjenje**. W Harmštangeje pola Lobiz w Mekkenburgskej w bróžni benzolowy motor rosbuchny. We šamtnym wokomiku šo zyla bróžnja palesche. Dwě wožobje šo šobu špalescheju. Dwě druhej šo cžežko franischkowje.

* **Krokodil na dwórnischczu**. W Laupheimje pola Stuttgarta běchu tele dny wschelake šwěrjata na hermaunu k widżenju. Wschelake kleiki s džiwini šwěrjatami šo se želesnizy na hermank wožachu. Jedyn šaštojnik chzyschce na dwórnischczu do bagažowoje rumnosteje sašunicz. S wulkim napinanjom šo jemu poradži, ducje jemoj nětkaŕ wotewricz. Kak pak šo wustrója, jako na 2 m. dołheho krokodila sa durjemi leżo wuhlada. Swěrjo mějesche mlodeho pschi šebi a bě w nozy z klekli wuczekło. Sašotojnizy menažerije šwěrjo po dźěcžim napinanju wunwjasachu a šašo do kleiki šawrjechu. Krokodil na šoožo dalschoje schkodu njenacžini.

* **Bratra šatjełił**. W Zwierisbergu w Cžornym lěsu tele dny dwaj bratraj do tarcze sšešechtaj. Pschi tym 14letny bratr z njeleposcžu šarschcžeho šatjełi.

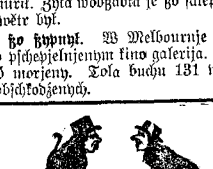
* **Šmjertne njeschožo** sta šo tele dny na powjašowej želesnizy pola Langenbarndta w Badenskej. Někotři mlodži ludźo šaléschu z lohkomyślnoscžu do wosyczka powjašowaje želesnizy (Drahtseilbahn), w kotrymž šo hewak zement wosy. Nadobo šo wotwcżił puschczi a leczeschce je zgubym wotmachom do hlubiny a padny na kamjenje a želeso. Cži, kotřiž we wosyczku šedžachu, buchu z njeho wjerhnjeni. Tjo hólzy běchu hnydom morwi. Dwaj bórsy po tym wumrěschtaj. Jedyn mlody muži hischcže bjes wědomja leži.

* **Swrěschczenje Stinnesowcho šjednorzesinstwa**. Z Berlina ko wozy: Stinnesowe fabriki su k pschedaczu na 200 miljonow hr. wobliczene. Njeplaczeny dol Stinnesa pak wuczini na 300 mil. hr. S toho mózny šhubacz, so drje Stinnesowe šjednorzeństwo bórsy šwrěschczi. —

* **Bože njenjedro dwě wožobje w zyrkwi sarasyło**. We St. Hippolithu w Tirolskej błyst tele dny do zyrkwje dyri a sarasy šwónka, kotrež runje šwonjesche.

* **Lódźna katastrofa w Bosporu**. Turkowski plachtak je se 16 wojakami w Bosporu, (wotnoha Cžorneho morja) šo podmrił. Zyła wołbadka je šo šatepiła. Wina drje je šaložny wětr był.

* **Kino šo šypnyło**. W Melbournje (w Awstralskej) šypny šo w pschepjelnjenym kino galerija. Na dobre šhoże njebu nichtó morjeny. Tola buchu 131 wožobow mjenje pak bóle wobschkodźenych.

Hanž Depla: Dźeń dobry, luby Motšo! Hdże dha pak šy šašo pobył, so šo takle šmješesch, šebi brjuch dźerža.
Mots Tunka: To cži hnydom powěm. Teš ty, luby pschecželo, šmješeschi radošcz na tym.
Hanž: Schto dha pak to šašo budże? Tuž dha powědaj, nimam wschak wjele khwile. Wschak wěsch, so šu žně.
Mots: Puczuju cžašto po Sserbach. Pschińdżech njedawno do Pruskeje, a hlyschi, schto tam nadeńdżech. Tam šo tajke brama wotmě, so šo hischcže dżenša šam pschi šebi šměju.
Hanž: Tuž dha powědaj. Sšym dawno wcžipny a teš rady něschto noweho šłyschu.
Mots: Nětdże je jenej Delanskej wjesny je mandželski, kiž pódła šwojeje žony z druhej wobtkadża. Na to je šeho žona wšo njemalo hněwa. Njedawno nasta w tamnym domje tajka keklija, so zyła wješ hromadu běžesche. Ja tam wšo teš njepobrachowach.
Hanž: To pak šu tamni wjesnjenjo něschto k šmjeczu měli. Tuž dha mi powědaj, kak je šo wěz měła, so k tajkemu džiwadłu dóńdże.
Mots: Lubła bě šebi do jeneho města wujeła a teš jenym lubowaš tam bě. Staj šo najšterje skałałoj. Tola teš jeho žona tam dojědże.
Hanž: Ta mało wocži njewuwalesche, jako tajku wobradu wuhlada.
Mots: Haj, w tamnej **korczmje** piwowe šchleńzy s bliba šmórasche, hacž tak **cžrjopy hwišdachu**.
Hanž: To tam niczo **dobre** k widżenju njebě.
Mots: Měj dha šcžerpnosć **a pośluchaj, najlepschi žort** hakle pschińdże.
Hanž: Tuž powědaj dale šwoju historiju.
Mots: Luby bě sa šwoju lubku auto skałał, so byschtaj bjese wschcże hary domoj dojěłoj.
Hanž: Tón ma po šdaczu wjele pjenjes, so móże šebi tajke něschto popschecz.
Mots: Nó, sa tym hacž je, ale poślucha dale. Prjedy hacž bě auto s lubej domoj, bě jeho žona zyłu wješ mobilisowała.
Hanž: To je kraśna keklija była.
Mots: Tak auto do wšeju pschińdże, zyła wješ, wošebje młodźina, juškasche a hwišdasche. Někotři běchu hižo do loža. Cži še strózelemi s ložow seskakachu, njewědżo, schto šo stawa.
Hanž: To bě tola kaženje nóznego měra.
Mots: Wo to šo njestaracha. Kóždy džiwadłu pschihladowasche a šobu juškasche. Skónčnje teš tamny šalubowany pschińdże, widżo pak njelubu wěsku, šo špičnje šašo wotkali. Byli šo tam dłeje horje dźeržali, by šnano někotre plišty dóstał, ale te šebi njepschejesche.
Hanž: Tak někto pschičinu twojich šměchow šnaju. Kraśne a žadne to džiwadło w tamnej pruskej wjesy.

Přilopk.

* **Želesnjiske kuriosa**. Pschi wotewrjenju prenjeje želesnizy w Jendželskej psched nimale 100 lětami postaričhu šo z hodom tej prěni wobkhodni politajschoju. Tuczi stejachu połdra kilometra jedyn wot druheho šdaleny, pschi želesniškej cžarje dawachu wodnjo s bělymi a cžerwjenymi khorhojšckami, w nozy pak s bělymi, cžerwjenymi a želenymi lamplami šignale. — Puczowarjo pak šajimowachu šo šwopředka malo wo šignale dawazych konšlabow. Sich najwjetšcha staroscž bě wjele bóle ta, so bychu po mózności pravje dalako wot wobenpluwazeje njestwory, kotraž cžah cžehnjesche, šwoje městaczko dostali, a to še šcžehowazych pschicžinow, kaž w prenjej kuršowej knihi z léta 1836 rěka: „Želi by šo stało, ma maschina rosbuchnje, mója šo pažažerjo w pošledních wosach w cžašu nadjicz, so šnadź jenož jemu ruku abo nohu šhubja, mjes tym šo šo pažažerjo w prenich wosach šesadża maschiny bjes dwěla na granatkuft rostorhaja. Nimo toho šo šadnje wosy tak njetschasnu a skónczuje njeje strach tak wulki, so schcze, kiž s wuhenja letaja, pažažeram wocži wuvupala.„ S toho je widżicz, so dyrbjachu puczowazy tehdom khěro šmuježi ludźo być, hdyž bychu šo kajkemu nowocžažnemu cžertowemu cžahej dowěrili.

* **Wožudne jehły**. Njeschoże mějesche w Berlinje jedyn dybjažny paduch na dróhnej želesnizy cžiłko 11. Chzyschce jenemu pažažerej móchen pokradnycz a mějesche hižo ruku w zuzym wšaku. Ale w móschni běchu też platowe proby s heikotnymi jehłami šyhnjene. Hdyž paduch někto kruczе šapschimny, roskała šej ruzy a njemóžeschce šo dżerżecz, aw šawołacz. Tak šo šam pscheradži a bu šajaty. Na kriminalnej policiji wukopa šo jako 34 letny krawz Rost z Warschawy. Rost cžinjesche někto, schtož psched nim Berlinje hischcže žadyn druhi dybjažny paduch cžinił njeje. Wón šo wschcho wušuna, schtož mějesche na worczišnje. To chze něschto być.

— **Kedyžni, hrihary!** Mjes nascheni hrihami w lěsu mětke tež často hmorže (Morcheln) rosu. Tute hriby dyrbi wone njeježu hewak jěbosće, a smědža so wuživać. Tola pak žadaju sebi trochu kedźolěiwosće. Často je so w prjedawšnich czasach stało, so su so ludźo z nimi sajedowjesli. Tute hriby su potajkim jenož potom njeschódne, hdyž-li je prjedy dwarił a wodu z nich wulał. Jeli je jenož wummyšech a potom hnydom kaž druhe hriby pječesch, to njedožaha. Woda, w kotrejž su je warił, njesmě so do polinkow na žadyn pad trjebać. Njech so tuto napominanje krucze wobkedźbuje.

— **Cźwila se smijizami.** Cźopke, horze wjedro sachowachu dnjowe je smijizy na straschne waschnje pschijrokiło. Pschi chłodnym wjedrje thowaja so w dźerach a na cźopkych dujach leža se swojimi mlodymi na horzych kamjenjach. Wobsebje w holi su smijizy z domom. Tej jeschcejsej su so rosmnožile, tute pak nikomu niczo njeczinja. Te drje husto puczowarjow nastroža, hdyž we lisczu a mósche schmaja. Tak je jedyn dźěłaczeř w Petersburgu w Schlesyskej na jenym mětnje 7 smijizow sabił, jenn popadze na dworje jenoho wojnarja. Dyž smijizy krucze z kjom na hlowu. Psched wjazej so hischcze na kedźolu hjeř, w poslednich storkach złoži hischcze a sylta cze kuhnyšcz.

S **Adolfskeje Hety.** Dźěłaczeństwo tudomneje jawy hižo tydźenje dołho njewitany a njeprošceny hósć we wozu se swojim wopytom poczesci. Kaž so zda, je hósć stajnje nimo měry hłódny. Snano so někotre dny hłódy nas na tute wjeczerjenje poseci. Je pak tež jara sćežny a njeje wscho, schtož jemu na pyk njeje. Tak na pschikład twarožk kóždy nas lezo wosłaji. Khiba to boji, so by jeho polizajski pos z tym prjedy wuczuł, ako ma smadź trochu wosobinski nósh. Syodźiwna wěc, so je sebi paduch runje na tannu smaczźiłkłu budu wotkhladał. Wěz tudóze drje so dyrbjecz skónczuje bliže wobhladacź, dokelž je z paduchstwami dźeń a hódźe.

S **Hornjeje Hórki.** (Sapodźene.) Hlowna zhromadźizna towarstwa „Łužizy" njedźelu 19. praznika pola Hänfeleg. Powołana bě zhromadźizna na 2 hodź., tola hižwaja na liwkowej zwonstawom, kotrejž tak porędko pschichadźachu, możesche ju k. pschedsyda hakle 10 minutschinow po 3 hodź. wotewrjecz je spěwom „Hischcze Sserbstwo njeslubjene". Hdyž bě k. pschedsyda w dźěłczej rěczi tych nasserbwernischich, kotrejž z wjetschich wschitke zhromadźizny porjadnje wopytuja, powitał, wobzarowawschi sthdy wozwjt, pschiwidźechmy k dujomennu porjadej, na kotrymž stejesche 7 dypkow. 1. Protokol saidźenje zhromadźizny njemóžesche so pscherčitacź, dokelž k. pismamjedźeř pschischoł njebě, schtož so pomschikowanje wobzarowarjow. Tež jeho sastupjeř tu njebě. 2. Dołhody. Dóchło be pschiproschenje tow. „Nadźije" z Budyschina na wukaz do Kaboz. Wobsamknychmy, so so z deputaziju wobdźělimy. Nospominachmy tež, hacz njeby mózno było, so by hmy sami do blizschich wjow wulećy cźiniłi. Njemóžachmy pak niczo wobsamknycz, dokelž spěwny a dźiwadłowy wotjezd sastupjeny njebě. Na namjet Domowiny, so měše so wschě serbske towarstwa bliżo Budyschina w septembru na horu Czornoboh sejsć, dyrbimy wotmolwicz: Nic na Czornoboh hicz, ale serbske towarstwo „Czornoboh" we Drjezdźanach wopytacź a to prěnju njedźelu w septembru. Chcemy so toho bźerzcz, schtoż je so na generalnej zhromadźiznje Domowiny w Rakezach rěcźało. Mjenowanu njedźelu je w Drjezdźanach tež ratatika wustajena. Snano wschě Drjezdźanske serbske towarstwa wjednistwo zhromadnje pschewostnu. Wo tym hodźi so hischcze dale rěcźerjecz. 3. Samoshwił bě so jedyn nowy hłobustaw, ale njeje bě pschitomny. Tuž so jeho pschiwinjacze na bliżschu zhromadźiznu wolstorcz. 4. Pokładnik pschedpołoži sliczbowanje a wschě dypki jenotliwje pscheczita. Sa pruhowanjerjow pokładnizy so kk. Mózn, Zur a Melcher Mutschonz za wuwolicźu. 5. Nasch lětuschi załoženjski swjedźenk chcemy njedźelu 16. augusta swjeczicź. Pschihoty cźini zdyž pschedsydstwo a kk. Zur, Cala, Schmidt a Melcher wscho dalsche wobstarjaca. 6. Nowowólby dla pschedsydstwa nastali dlěsca debata, dokelž chze k. pschedsyda swoje je sastojnstwo złożicź. Dźiwajo na sthdy wopyt dyrbjale so wólby wotstorczicź, tola zhromadźizna bě so 4 njedźele do czasta powolała, w powěstniku wosjewila a kóżdy sobustaw je pisches dowěrnika wosebite pscheproschenje dostał. Wolichmy z liscźikami. K. Zur z Mnischonza dosta dwě cźeczinje se wschěch wotedatych hłosow a wólcu jako pschedsydźa pschija. Pokładnik je k. Rječ, pismamjedźeř njeje pschitomny. Knihownik je k. Broda a dirigent k. Frajschlak. Wschitzy knjeza wólcu pschijachu. Potom rozłoži dotalny pschedsyda, cźehodla je swoje sćežnostojnstwo złożił a pschejesche najsdobnischej wjele hoża a wscho dobre sa pschichod. Dotalny pschedsyda rěcźeschi hischcze wo wopytach zhromadźiznow załoženjoho sta, na kotrež pschezo z krjetscha jenož jeni a cźi zami pschińdźechu, kaž bě je sapiłanskich knihow dowidźecz. Hdyž běchmy hischcze wo wschelakich towarstwowych wězach jednali, wosebje wo wudopołnjenju towarstwoweje knihownje, sasnjewachmy sebi někotre spěwy. Krótko po 6 hodź. złożi k. pschedsyda tutu tak ważnu zhromadźiznu se spěwom „Łužiza, słowjanska, sserbskich wótzow kraju!"

S **Protez** (Prietiz). Wobzarujomne njesbožo z motorowym kolom sta so tu njedaloko hosćenza k „Lipowemu dwórej". Wobkhodny muczowar Pawoł Prüwer z Kamjenza pschijěźe na swojim motorskim kole po dróhy. Dokelž bě dróha khětro błóćana a hładka, poczinjasche sadnje koło motoroweho kola wjerhacz. Prüwer a kij z nim sohu na kole jědźeschе, z kola padnyschtaj. Mjes tym, so jeho towarsch z wjetschimi sranjenjemi wotejdże, bźeh Prüwer cźežko nóh rosrasi. Jeho hnydom do khorownje dowjesechu.

Se **Scheschowa.** Wczera popołdnju w 3. hodź. wotpasi so tu Lehmannez herbam słuchacze domske a brózni. Kak je wonej nastał, wjele hischcze wutajenjene. Lehmannez dźěsi psches woheń cźežko schłodnja.

S **Dubrjeńka.** Tele dnu so w Dubrjeńku hnutwa pschenaja. Krajny rada dr. Lenoir hodźi 875 hr. Skałarski direktor Mitreiter z Dubrjeńka 25 hr. mjenje kładźi a jin dósta. To je 250 hr. wjazy, kaž je so za poslednim hnutwu płacźiło. — Starscha zona z Pisanecho Dola (Scheskal) tele dny pola tudomneho zjawosedzerja Jakuba Cźórlicha pomhasche žito wotkładowacź. Wona bě na wozu a pschinjetowasche snopy. Pschi tym so nekak wobhnu a padny. S tym sałko bęchi kóńcźny kónz kaly wozowych rěblow do zjwota. Cźežko franjenu ju do Kulowskeje khorownje dowjesechu.

S **Kulowa.** W naschej wokolinje je nimale žito domoj. Wunoschk žnjow je jara dobry, kajžiž jón mnohy njewocakowachu. Mnohy rataržo njemóža swoje žito ani do brózjnjow dothowacz, dokelž mókma nimaju. Tohodla dyrbja někotre wosow hnydom wumłócźeć. — So by so po możnosći njedostatkej na wobydlenjach wotpomhało, so w naschim měsće lětša wjele twari. Sahdźenu jsboźu bu tudy prěnje twarjenje twarškeho sjednoczeństwa za dwě šmódźbe jesłobjanje. Na sahdźenišchcu pschi Kopskowskim puczu so tele dny 3 twarjenja dotwarichu. Pjeć dalschich twarjenjow so pak zyle nowe natwarichu, pak powiesłschichu. Też dalsche wobydlenja so hischcze twarja. Tu njeje strajk twarskich dźěłaczerjow. Mularjo a cźežlojo maja tu na hodźinu 82 pjenjezkow.

S **Wojerez.** (Napad na sjawnej drózy.) Pondźelu rano wokoło 3 hodź. wjedźeschе mlody hólc swoju lubu z reji do Kulowa domoj. Na dołu jeho dwaj njeznataj młodaj muzikaj zadźerżeschtaj. Najprjedy hólza pschinuschtaj, kotrejž drje so hyłnje wobarasche. Skónczuje pak jemu nicze boczinkaj tež holzu wobcezejowacz. Na to cźisychtaj njeboczinkaj tež holzu wobcezejowacz. My poslednim wokomikn pak so na doby jedyn żelezniski sastojnik pokasa, kotrejž nadpadnikow rosepna. Wonaj njepóznataj cźeknychschtaj.

S **Wojerez.** (Wuspěch polizajskeho pha.) Tudomnemu schewstemu mischtrej na Dwórnischczowej drózy pschedněkotrym cźasom cźrije kradnyczku. Wón njerozbźerze, schtó je z paduchom byk. Wěz pak polizaji wosjewi. Tuteji so poradźi, z pomocu pha paducha wuśledźicź. Be to jena słužobna we Wojerezach. Wona so tež paduchstwa wuńna. — **Wulke pschekschiwjenje na tudomnej měschczańskej khownej podkładninu.**) Kaž je so w zhromadźiznje měschczańskich sarjadnikow wupokasało, staj tudomny Gebauer po dotalnym wobličenju 9364 hr. a Nowak 5757 hr. pschekschiwiłoj. Město schtodnje 5 hwil nu 15 200 hr.

S **Lischkowic.** W nozy k njedźeli pola tudomneho wótkowarja z konjemi, wobsedzerja Kascha, woheń wudyrł. Brózjnja z wjele symom so do cźista spali. Też hakle psched krótkim nowonamarjene hródże a wojowa kólnja so hobu wotpalichu. Sdobu spali so tež jedyn wós a wjele grat. Stót w prawym cźasu wukhowachu. Dokelž bě w nozy cźicho, njechrózesche knihowmik je hlomu krutym twarjenjam dalschi strach. Woheń je, kaj so zda, słóńskim ruka załožiła.

S **Bělcje Wudy.** Tu pondźelu mlódźeńcho proschernja sajachu a na hamsće hudnikowo wotwjedźechu. Prascheł bě we swojim cźasu pomazny polizajski krażnikschtr a thorych nosłeł. Alkohol pschinjeseše jeho lacź na proschcerći kij. Wón wobsecze ludźi wobrěcźeł, kotrejž so nad nim šmilichu a jemu šmano po 3 hr. dawachu. Naproschene pjenjezy pak cźeze sajo na alkohol samkni.

S **Wósynka.** (Kobałka.) Nutr wbohich žywolnikow wotpalenych jena jedałka waži. Wona dom wot domu khodźeschе, wudawajo, so kluschka hobu k wotpalenym. Praschejse, so je khuda słužobna a so je so jej rjschicko spalito. S tym dobu běhi njes mnohimi dobrjelnoticz. Mnohy je bohace we wobdarichu. Wutrowcz je we Wósynku chajsche in do hłužby pschijeci. Nětko so wupokasa, so bě załoszczaza proschcerka njeharibita jedałka. Hacź dotal njeje so poradźiło, ju zajeez.

Hospodarski rozhlad.

Sserjedu, 29. julija 1925.

Wczerawsche kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,82
1 jendźelski bunt	20,373	100 czěskosłk. krónow	12,43
100 schwajc. frankow	81,42	100 półsk. markow	79,05

Efektowe kursy so wczera sasso wotdrjebjowachu. Wobmjenje bě z kursami němskich statnych a wójnskich pożiczkow.

Produktowe wiki běchu wczera powschitkownje zehłabjene. Płaczibny so pola khlěbowego żita wotdrjebjowachu. Skłabosći pschinoschowasche njewěstosći, hdyž nowe zło do mozy stupi. Wczera płaczesche zentnar:

w Berlinje

pschenicy 12.15—12.40 hr., rožźi 9.65 hr.
hacź 9.85 hr., jecźmjenja 9.35—10.60 hr.,

W termijnowym wikowanju:

sa julij:

pschenicy 13.15—13.25 hr., rožźi 10.05 hr.
hacź 10.25 hr., wowsa 9.25 hr. hriwnow,

sa september:

pschenicy 12.40—12.50 hr., rožźi 9.90 hr.
hacź 10.05 hr., wowsa 6.40 hr. hriwnow,

sa oktober:

pschenicy 12.45—12.60 hr., rožźi 10.30 hr.
hacź 10.25 hr.

Rožź na wuliźiji w Kanadze. Wschi swjatku kože derje dźěchu. Nowjaze loże dźěchu hacź do 20 proz., cźasnje 5 hacź 8 proz. dróżsche. Na konzu anulizje kupowarjeli jasimi popytschesi a płaczijny so wo nješchto malo wotdrjebjowachu.

Klamarske twory w Barlinskim wulkowikowanju. Sa rjanu muku płaczesche so 17.35—17.75 hr., pschenicźny griz 22.75—23.75 hr., twjerdy 24—25.50 hr., pschenicźna muka 70 proz. 19.50—20.75 hr., wuzaty 22.50 hr. hacź 23.25 hr., kamkaty rajs 16.50—17.50 hr., rangodźny 18.50—20 hr., lěpschi 22—32.50 hr., nasiłschi 32—44 hr., fijry kofej brasiłski 200—235 hr., krjedźowoamerikanski 225—305 hr., palcny brasiłski 240—300 hr., krjedźowoamerikanski 310—390 hr., łój 65—66 hr., margarina I. 69 hr., II. 63—66 hr., spezialne bruzjny I. 80—84 hr., II. 69—71 hr., mlokańska butra Ia 203 hacź 209 hr., IIa 190—199 hr. Wscho po zentnarju.

Na pschedań:

Khěża we krjedźinje Bělcje Wodzy. Posliczenja pod A. B. 100 Neueste Nachrichten, Weißwasser.

Běhalnj a ruczny wós, Pawoł Balzar w Bělej Wodźe, Hauptstr. 15.

Kosa dobra bójka, we skale pola Wyšokeje pola Kamjenza.

Huss 10, hnydom ke skobanju w Dalizach 5.

Sso pytaja:

Samkatski a mytowar, zelezjowa industrija w Katarjezach.

Wojnatzki, Nowak w Krakezach.

Dźěłaczer mlody, Ritscha, mołerski mischtr we Budyschinje, Bismarkowa haša 7.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźenża dop. 3/11 hodź.:
Wiki su mérne, płaczijny so lědma zdźerja.
12 hod.: Kaž psched hodźinu. Tendenza jara cźicha.

Płaczijny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wotsiowe symje po tunj abo 1000 kg, wowaš 100 kg, płaczijny we Kotej hriwnje.

	28. 7.	27. 7.		28. 7	27. 7.
Pschenica rožźa	243-248	245-250	rapš wosiński	17,00	16,90
małer. jecźmjen	193-197	198 202	pask. melasa	9,75	9,75
stat. jecźmjen	187-195	198-212	terabella	—	—
wowsk	—	248-255	bérnjace knjži	26-26,20	26-26,20
kukurica (Mais)	218-215	215-216	buny	24 26,00	24,00-26
pschenicźna muka	33-35,00	33-35,25	woka	26-28,00	26-28,00
rjana muka	27-29,50	27-29,50	lany wosiński	23-23,50	23-23,40
pschenicź. wotr.	13,60	13,60	modre lupiny	12-13,50	12-13,50
rjane wotruby	13,70	13,70	žolte lupiny	15-16,50	15-16,50
rapš	350-355	345-350	symo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
lane symje	—	—	symo, rjane	1,00-1,40	1,00-1,40
hrach	27-35,00	27-35,00	" pschenicź.	1,00-1,40	1,00-1,40
pschikschi	23-26,50	23-26,50	" wowsina	0,85-1,00	0,85-1,00
			" jecźma	1,00-1,40	1,00-1,40

Nalnowiše z cyłeho swěta.

Statny fejm z 1. augusta hischcze próżdninu njesnjeże. Njedźa dyrbi jakoń wo ztach dowarabrzi, to mohło knjeżestwo z nutrajom wo wikowanišich wuczinjenjach jednacz. Nadźijomnje pschewulkeje horzoty njesmějemy.

*

W Hamburku tele dny Boże njewjedro dwoju mlodeju muzikeju sarasy. Njedaloko Harburka dyri do duba, pos kotrymž někotre wozowe kuthow pytachu. Jenemu we wójnje ranjenemu rosbi jeho dźiwajsku nohu.

*

Spěchnik mjes Basełom a Parijom je z kolijow wuješ, sawadźiłoschi do lokomotiwy. Jako do raschenja dwórnischcza w Pariju njebźeše. Wo žiwjenje njeje nichtón pschischoł. Wokoło 30 puczowarjow so lohzy sranichu.

*

Wulka jendźelska nowina „Times" chwali finanzne hospodarstwo Czěskosłowakskeje. Inflazije so dowobarawschi znjeze nětko płody swojeho mudreho postupowanja. Njedołhe dźiwo so pohladajsy skrużuje, pschemyslo a rjemjesło sakjeżowacz.

Towarstwowski powěstnik.

Haslow. Kolojezdne tow. „Błysk" ma pjatk wjeczor swoju zhromadźiznu. Kóżdy dyrbi pritomny być.

„Hlownaskhadźdwanka". Studowaći Serbja, Serbowki! Prošu čitajće pilnje poslednje sćisło naschego organa „Serbski Studens" čo. 19 a wobhońće so wo našim jubileju. — Časopis „Serbski Student" nieje jenoż organ „zwjazka łužiskо-serbskeho studentstwa", ale je tež naš organ, kaž to na čole „Serbskeho Studenty" stoji. Hłowny starši.

Hornja Hórka. „Łužica" wobdźěli so njedźelu, 9. 8. na skhadźowancy w Khróścicach. Štóž ze sobustawow sobu pojědźo, njech to hač do pjatka, 31. 7., pola dowěrnikow wozjewi. Wo bohate wobdźělenje prosy předsydstwo.

Našim Sokolskim Jednotam k wjedźenju, zo bychu so tak daloko hač mózno pschihotowale za sokolski swjedźeń, kotrež dyrbi njedźeelu 23. awgusta pop. we **Nowej Wsy** pola Krebje wotmeła.

Nowa Łuka. Srjedu, 5. augusta, připrawi so we wjesnej korčmje we Nowej Lucy serbski přednošk. Přednošować budže k. Hładki. Započatk wječor ½9 hodź.

Nowa Wjes. Serb. tow. „Brězyčka" we Nowej Wsy wotměje příchodnu sobotu wječor ½9 hodź, we Heimrichec korčmje swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk změje k. Hładki. („Zlět do swěta" a pućowanje přez Błóta) so slětwowobrazami. Bohaty wopyt so wočakuje. Předsydstwo.

Předsydstwa mjenowanych jednotow.

Wotrow. „Jednota Sokol" ma štwórtk 30. 7., wječor we 8 hodź. zwučowanje. Našolnik.

Zwjazk łužiskо-serbskeho Studentstwa. **Wubjerkowe posedźenje** sobotu 1. žnjenca 1925 w Serb. Domje w Budyšinje. Kóždy wubjerkownik ma winowatosć, na posedźenje přińć. Kóždy sobuskutkowar při 50lětnym jubileju „hłownje dwanka" so prosy, z wěstosću na posedźenje přińć. Kóždy zwjazkar so na posedźenje lubje wita. Towaršojo, česćene towaršeli čitajće to dalše w „Serb. Stud." w 19. čisle tuteho měsaca. Na posedźenju ma so hišće nimoměrv waże wuradźować. Starši.

Hamtske wozjewjenja z Budyšina.

Wot 1. hačz do 3. augusta wotměje so lětuschi

žnjowy hermank.

Njedźelu 2. augusta ſmědźa so twory pschedawaczź jenoż wot ½11 hačz 12 hodźin dopołdnja a wot ½2 hačz 6 hodźin popołdnju. Na tamnymaj hermanſkimaj dnjomaj ma so najwospódſiſcho wjeczor we 8 hodź. pschedawacz pſchestaczź. To pak njeplaczi ſa pschedawarjow na tſelnikn. Tuczi maja 2. augusta też w 6 hodź., na tamnymaj dnjomaj pak najwospódſiſcho wjeczor w 10 hodź. pschestaczź. Jeſdne wobthodny maja so na wſchěch hermanſkich dnjach najwospódſiſcho wjeczor w 10 hodź. ſamknyczź.

Sawaleniſke potrebne wězy a druhe wotpady na ſwobodnym wobthodnym měſtnje ſwonka hermanſkich ſtrſiſchczow klaſcz, je ſakaſane. Hewak płaczja pſchedpiſma wiczneho porjada. Po tutych njeſmědźa muſikuſiczi hraczerjo ſ harmonikami a wjerczadłami a tohorunja twory wuhracz je ſakaſane.

Postajenja wo wěſtoſczi pſche woheń na tudomnych hermankach wot 8. 3. 1913 maja ſo wobkedźbowacz

W Budyſchinje, 28. julija 1925.

Měſchczanſka rada — polizajſki haut.

*

Na łopjeno 759 wikowanſkeho regiſtra, Sſerbſka ludowa banka akc. družſtwo w Budyſchinje naſtupaze, je ſo 7. 4. 25 ſapiſoła: K ſobuſtawej pſchedźydſtwa je ſo postajił k. wyſchſchi wuczeł Jan Sſymank w Budyſchinje. Jemu je dowolene, družſtwo jenož ſhromadnje ſ jenym ſobuſtawom pſchedźydſtwa abo prokuriſtu ſaſtupowacz. — Na łopjeno 888 wikowanſkeho regiſtra, ſjedn. jutowych tkaſerjow a pſchedźerjow ſ wotnožku w Budyſchinje, pſchedy w Berlinje, je ſo 15. 6. 25 ſapiſało: generalna ſhromadźizna 14. 5. 25 je ſapiſowanſki protokoll na ſamknym dniu wobſamkła. Se ſamknym wobſamknjenjom je ſo družſtwowy ſapiſ wot 10. 1. 1923 w §§ 4, 6, 9 a 21 pſchemenił.

*

Do wikowanſkeho ſapiſa ſo dźeiſa ſapiſa: 1. Do łopjeńku 864, firmu **Wilhelm Marx a Co.** w Budyſchinje naſtupajo: Pſchekupz Heinrich Ernſt Locka w Budyſchinje je jako wołobinſky rukowaty towaſchnik do wikowanſkeho wobthoda ſaſtupił. — 2. Na łopjeńku 991: **Wikowańſke towaſtwo ſa pſchedźena ſ w. r. w liquidaziji w Budyſchinje** naſtupajo: Alfred Bockreis je jako likwidator wuſtupił, Sa likwidatora bu poſtajeny pſchekupz Thomaſch Feurich we Žitawje.

Hamtſke ſudniſtwo w Budyſchinje, 28. 7. 25.

*

Schtwórtk 30. julija dop. w 9 hodź. budźa ſo we pſchedſadowanſkej rumnoſczi hamtſkeho ſudniſtwa jcžſchowaze wězy na pſchedſadowanje pſchedawacz: Dwaj kuchiniſkaj khamoraj, 1 komoda, 2 wopłokowanſkej błidle, 1 kuchińſke błido, 3 ſchpihele, 1 wuczahowanſke błido, 1 dubowe ſalonowe błido, 1 błido ſa ſedźenińu, 2 drawowej wěſchkaj, 1 luxuſowe błido, 2 počehnjenej ſofa, 1 wołmjana matraza, 2 drahnaj khamoraj, 3 čjumpate ſtołzy, 1 patentowa matraza, wjeſtſcha dźelba wuhotowanſkich meblow, dźelba zigarow, 1 čornomarmorowy cžaſnik, 6 wołobowych a 2 wuhlowej waſy, 1 ſt. ſonjazy cžaſnik, 1 brill. pjerſchčežeń, 3 błida, wjeſtſchi dźeł ſonjazych a dźěczazych nohajow, 1 ſchijaca maſchina, dźelba ſalow a bunzałow, 1 elektromotor, 21 elektr. wiſatych lampow, 10 lampow na nózne błido, 1 kachle, 1 elektr. ventilator, 4 elektr. cžajowe khany, 1 elektr. maſerow. apparat, 5 tyſow khoſejoweho pichſyſpka, 1 młody wołowčeſki poſ, 5 piſanſkich maſchinow, 1 fotogr. apparat, 1 ſonjazje kolo, 1 vertiko, 1 tworowu polzu, wjeſtſchi dźeł wſchelakeho ſuknа, 1 błido do klamow, 3 počehnjene ſtólčki, 3 połzy, 1 klawěr, 1 pſchewobłek, dźelba ložowych plachtow, 2 knihowaj kamoraj, 3 piſanſke błida, 1 ſofa, 4 ſtólčki, ſ kožanym ſydłom, wjeſtſchi dźeł wumělſkich kwětkow, 1 myjne błido, 1 ložo ſ matrazu.

Směški.

** **Bolojęce.** „Běchi wczera pola ſubjazeho lěkarja ſe ſwojim bolazym ſubem." — „Boli won hiſchcze?" — „Njewěm, je žej jón ſdźerżał."

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolerſ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brězyncy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

Wwb **WEIS W BĚŁYM** Wwb

Započatk wutoru, 28. julija 1925.

Naša kruče přewjedźena zasada: — „Hobrscy we wubjerku, najlěpši we kajkosći, najtuńši w płaćiznach" — je dokanjała, to mózachmy naše wobšěrne koło woteběrarjow wo wjele powjetšić. Tak trjechiće też tónkróć to prawe, hdyž naš běły tydźeń wopytaće. Budźemy Waše wočakowanja cyle wěſce dopjelnić.

Přinjesemy za žony: ſpódne tajle, košle za dźeń, košle za nóc, košlace khołowy, prynceſke ſukanje z wušiwanjom wot najjednoriſcheho hač najwobſebniſchich, ložowe šaty, kupanſke šaty, dźěcace šaty, wčoy za čěſne dźěći; muſace, pacholace a hólace šaty, košlace ſukna, šórcuchi korſety, nadraďerżaki, bjedraďerżaki a wjele druheho.

Naše płaćizny budźa Wam z nowa našu zamóžnoſć pokazać. Hobrake powětrowe balony darmo. Štóž ma k nam wjacy kač 6 km puća, temu puć zarunamy.

Filialka w Halštrowje — Telef. 12 — **Welsec kupny dom w Kulowje** — Filialka we Wojerecach. Założ. 1868

Wwb Wwb

Hypothekowe poždonki

na ložownoſce, kiž ſo k ratařſtwu wužiją, wobſtara pod přihódnymi wuměnjenjemi při najniżſej dani bjez napłaćenja najſpěšniſo

Ernst Raue na Hošic hasy 32

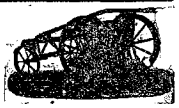
Założene 1907. Najlěpše porućenja

Jurij Hänsel

w Budyšinje

na Šulelnſkej haży 34.

Telefon 736.

Hłowna pſchedawarnja Rud. Sacka ſ Lipſka w Budyſchſkim hamtſkim hejtmanſtwje.

Skład ratařſkich mašinow a gratu wšěch družin.

Kedžbu!

Pondźelu, 3. awgusta 1925, dop. w 9 hodź. ſoBrukec herbam ſłušaca **lěsna ležownoſć we Łuću** we Wojerowſkim wokrjesu (zwjazk I, łopjeno čo. 12) na 18 jutrow wulka, **w hoſćencu we Wylemocach** dobrowólnje na předawanje předawacz. Bliže wukaže

Ernſt Michałk we Wóſličej Horje pola Klětneho.

Herbjo.

Fritznerowe kulojtołódźičkowe ſpěšnoſiłjaki, najlěpša **šijaca mašina** ſwěta

Wulki **ſklad** we wſěch wuwjedźenjach wurjadnje tunjo; podźělnje płaćić je dowolene. Dom jězdnych kołow a šijacych mašinow

Jan Witek w Ścijecach.

Nawěſtki přinjesu wužitk!

Tworykupowace towařſtwo

w Budyšinje z. dr z w. r.

(Warenein kaufsverein Bautzen e. G. m. b. H.)

Służimy ludej!

Přez 6000 sobuſtawow Sams.nalutowarnja Samsna pjekarnja a kolejowa palerňa

Wobdźělenje za wohnjo. zawěſćenje 14 **wotedawarnjow**

Samsny wosebity wobkhod za manufakturne twory a wobuća.

Nam je so poradźiło, wulku dźělbu dobrych

wobućow, šatow a wěcow k woblečenju

wurjadnje tunjo nukupić a chcemy je

wot 30. julija hač do 13. augusta

našim ſobuſtawam tehorunja cyle tunjo wotedać.

Hospodarſcy čežkeho časa dla napominamy kóždeho ſobuſtawa, zo by ſo wo hódnoſći tworow ſam přeſwědčił a tule přihódnu ſkładnoſć nimo hić njedał.

Předawamy jenož ſobuſtawam! Předawamy jenož ſobuſtawam!

Jenož na Serbſk. hasy 2.

N. B. **Wuſtajenca hospodarſkich wěcow** na Serbſkej hasy po 1 ſkhodźe je kóždy dźeń wotewrjena a je hódno ſebi ju wobkładać.

Předſtejićerſtwo.

Polſtrowe twory

zhotuju a wuporjedźam tunjo, hotowe mam ſtajnje na ſkładze.

Max Urban, tapećeřaf, Königswall 3.

Zahrodka

— ſerbſka čitanka —

za *ſrěni ſkhodźeńk* ludowych ſulow

je hotowa a na předań

w Serbſk. knihařni

w Budyšinje

Wosebite tunje

wobučowe dny

ma **Mark w Kukowje**

Čistu, ſprawnu ſpušćomnu

ſerbsku holcu

jako pomocnicu do domjaceho hospodarſtwa z jenym džěſcom na někotre hodźiny woh dźeń pyta hnydom abo k 1. auguſtej

E. Lorenc na Lawſkich hrjebjach 41.

Předstajić może ſo dopołdnja a wječor po 7 hodź.

Młody

owčeřſki pos

(beja) přiběžał. Ze zarunanjom wudawkow może ſo wotewzać pola

wjesnjanoſty w Khróšćicach.

Mała žiwnoſć

ſo wotnajeć pyta k 1. oktobrej abo pozdźišo. Poſkićenja pod „C 25" na wudawarnju „Serbſkich Nowin".

Transmiſije

kóždeje družiny

wolije, bencin atd.

podawa ze ſkłada

Carl Gast

w Budyšinje

na drjewowych wikach čo. 27.

MERSINSKI

Slěbrowe twory

Za ratařſtwo!!

Porućamoj

fosforokiſały kalk
mlokowy a wužitk. półvr
konjacy žranſki półvr
jendź. žałzowy półvr
konjace fluid
kormjeńſki półvr za ſwinje
wolij pře borkawy
muchacu papjeru
butrowy półvr
čerſtwu česničku
(mórsku cybiu)

kaž też wſě ſkótne lěkarſtwa

Strauch & Kolde

w Budyšinje na Kamjeńtnej Hasy 3.

K ſwinjeřezanju

kupjuje

dobru hejduſku

ſamomělcu čerſtwu,

nowe korjenja, majoran pópjeř

ze ſameneje korjeninoweje tołčerńje, ſtajnje čerſtwe pola

Korle Kahroweja.

Wobaliznu za nohi „Sanoped"

wuspěš. srčdk při žiłał. nohach, bolacych nohach, ſo jěſtwjacych ranach, trupach a začeſkliznach. Čo. 1-10,— hr., čo. 2-12,60 hr., čo. 3-15,45 hr. „Sanoped"-žałoba 3,— hr., półvr 1,60 hr. k wuhojenju nuzny. Rozeſ. na dobjerki (Nachn.) **Lagerk, 231. Dresden.**

Moje saisonske wupředawanje

traje hač do 3. awgusta

po bjezpřikładnje tunich płaćiznach při jenož hódnostnych tworach. Wulke dźělby su w płaćiznje wosebje zniżene, na wšě druhe twory

10 procentow rabata

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće wukładzenja w mojich wukładnych woknach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaca měsačnje we wudawarni 75 zł. pj., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. hr. Do wukraja 15 Kč. Kóžde čo. płaci 10 zł. pj. Wudawa a čiści Smolerjec knihičišćerња, sp. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaci so za mały rjadk 20 złot. pj. Wobčežnje so stajene nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: rjadk płaci so 60 złotych pj. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 175 **Budyšin — štwórtk, 30. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Němski kronprynz pyta wěrnosć.

Pod tutym napisćom je něhdyšnji němski kronprynz knihu wudał. Ale ma wulki fiasko. W pschedhłowje žo wuprají, że dha psches złóžbjenje sa wěrnymi wójnskimi pschičinjacarmi němski lud wot putow Versaillesskich wuczinjenjow wuswobodźić pomhać. Schtóž knihu čita, hej myšli, so je to dobrykh jeho złóžbjenjow. Kónc pschedhłowa žo wusnaje, so je kniha jenož pod jeho khorhoju wuschła a tak bóle žo wošerića. S žyłeho wobžaha pak šaćuwasch, so sa njej cźile towarstwo „k wojowanju pschećiwo čži tčži.

W jenym je kniha witany postup. Wona žo njesłuchaja wjazy na wopačnym wobkruczenju, po § 231 Versaillskeho wumělenja wusnawa, so je Němska žana na wójnje wina, ale kniha měri žo pschećiwo nocze, kiž tutu lžu wospschija. **Tu pak my podpjšali njesmy,** potajkim njemóže wojowanje pschećiwo njej naš wot putow Versailleskeho měra wuswobodźić.

Wěsownje słubi kniha, na ważnosći, so bojownizy pschećiwo tak njenowanej wójnskej lži tym kruham pschiswarjeja, kotrjž nam wošłajnje pschaja, so

Kadźe tutych instrukcijow staj žo po śpaczu dorčekajoł. Wšyćke nowiny njeemiju wobkrućeja, so stej Jendźelska a Franzowska w žiwojich nahladach pśeśeśejotej.

Presidént Sjednoczonych statow połnócneje Ameriki, Coolidge (wymjej Kulajž), je pjeca měnił, so žo Němska z ententu dla wobsamknjenja swěśeńskeho wuczinjenja dojeźona. Wón woteźakuje nasamne abo pak w symje, z otuto wuczinjenje podpśaja.

Dźełaczerske hibanje.

Wutoru je franzowski minister zjawnych dźełow zastupjerjow zaarskich hórnikow pśijimał. Jich žadanja žłyšachu, so dóstanu hnydom pruhowaś a njedostatkam kuźe wotpomhaś.

Wječera je statny kanzler dr. Luther tohorunja dźełaczerske wotpóśłanstwa z wjeśorneje Němskeje a ruhrskeje krajiny pśijał. Cźi rosłužitym jemu žiwoje žadanja. Statny kanzler słubi pomoc po pruhowanju wšyćkich njedostatkow.

Riz jenož Němska ale zdyrdy śwjet pod wuhlowej krisu cerpi. Wuhla wjazy je senje wurywaja haź industrija pśechrjebaź samóźe. Tukhwilne składy wurytycheho wuhla wobcźeźa žo na 10 miliionow tunow. Na wuhln, kótrejž Němska do wukraja pśidawa, hišćeze pjenjezy pśichilaju. Jendźelske wuhlo je za němśe je žylnym kontkurentom. Je-li njeje móžno, za wuhlo nowych kupcow namakaś, dyrbja dalše podkopki zawrjeś a dźełaczerjow puśćeś.

Wina klubje teźi. Pśichelwožowanje na żelesnizach dyrbi žo sniźiś a wikowańske wuczinjenja z wukrajom žo wuwariś. We statnym hospodarśtwje a tym gmejnowm dyrbi najwjetšcha słutnjowość zastupiś. Tohodla dyrbja snajmjeńsche dwě tśeśinje zastopnikow spuśćeźeś — ale hdyž z nimi? ! Potom hakle je móžno, dawki a wšchelake sozialne cźeze sniźiś.

Dowožowanje němskeho wuhla žo z wukrajom franzowskeho knježeństwa tak poczeźi, fo budźe ležna móžno, němske wuhlo do Franzowskeje wobwjeś. Sto wě, wuhlo jako reparazije žo dale do Franzowskeje z Němskeje woły.

Jendźelska žo najźerje strajka hórnikow sminje. Pśechetowańśi wubeŕ za połoženje hórnikow je žiwoju wospravu wojsewiś. Ta žo za žadanje hórnikow wupraji. Tak je-li k strajkej dońdźe, so sławne ménjenje w Jendźelskej žadanjam hórnikow pśichwobrocźi. Tohodla wobsedźerjo podkopkow žiwoje wupowědźenje, kótrejž dyrbjejsche jutśe pjatk do mocy stupiś, wrócźo wosunu. Na to tej Jendźelske knježeństwo dźěła. Wone cźe wobsedźerjam podkopkow sa to finanzuje wupomhaś. Pśichetoż tej Jendźelcźenjo pśichi žiwojim wuwoju wuhla na tuni 2 hr. po naśichi pjenjezach pśichwaźa.

W Franzowskej žu sastojnizy wschelakich bankow dźeło złožili. Někotři dźo pśiches tydźeń žiwjeźa. Boja žo, so sastojnizy słuźebnych bankow za strajkej pśisjamknu.

Dźenźnjske raźśe nowiny pśichinjeju powěźeź, so chze jendźelske knježeństwo z Němskeje jako reparazije bóstate žrědki za podpjeranje wuwoja jendźelskeho wuhla nakazowaś. S tym by jendźelske wuhlo rosphśedawanju wuhla we druhich statach žo wě jara śwadźiło.

Wójna w Marokkowskej.

Se žiwojej offensiwu wotkrynjeny samer dozpiwšchi a riśischich Kabylow z važnych strategiskich stejiśćezjow wuhnawšchi Franzowzojo i měrom jich dalśe zadźerźenje wotcźakuja. Woni ménja, so Abd-el-Krim na jeniczkim nóžnym měśerśe pola Uezana k offensiwje pśichinźe. Tu by wona nékajśi samnyśł méta. Potom franzowśke a śpanjiske wójska śhromadnje hnydom a razśe zapśichimnu, so bychu se žylnym wotmachom njepśechećela śniźiśi.

Kaž wukrajne nowiny pišaja, je nadźija, so Abd-el-Krim njerozuźitnosće dalśeho krezrosłeca žo dohladajo wo měr poprosź.

Módroćišć a musliny k jakam a drastam, léćne barchenty ke koślam, pisane a béle łožowe śaty, wupjerki, twjelki, trjenja, blidowe ruby, dybzaćne rubiška, spódnje śaty, trikotowe śaty, nohajcy, śórcuchi.

Dobre kajkosće, tola cyle tunjo

Hilger na Seminarskej Hasy 2.

Ze Serbow.

W Budyšćinje, 30. julija 1925.

— **Wo wjedrje.** Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 731, hygrometer +1, thermometer we dnjo +29. — Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 731½, hygrometer +1½, thermometer w nozy +16. Wuhladuj na mjelo žo pśichemnijaze wjedro. — Wječera rano je žo wyšchina nad Biskajskim saliwom haź do Ruskeje pśichedźała a nam rjane wjedro pśichinjeśła. Rižinu méśachmy w połnóznej Europje. Wšchudźom žu pola naš pśeńcu a wowś sažwjki. Póslednje snopy rožki žu nimale z polow dom. Nataŕ dźakuje žo Bohu za ześuśe bohate žně w naśichich stronach a khwali jeho miłosć, so je je pśiched njedwjedrami a slivkami wobarnował. — Jutśe pjatk złóncźko 4.25 hodź. złhadźa a žo 7.47 hodź. khowa. Méśačk złhadźa popołdnju 3.56 hodź. a žo w połnocy 12.01 hodź. khowa.

— **Schkrowa powěźej wo wjedrje sa jutśe pjatk:** Mróźele žo pśechećahuja, z cźežka gnano ko dešcźam pśechećapuje. Wuwjedrjenje pśichibera.

— **Kak móžech so pśeczejowe śrjěžkam sežahanja ze złóncźkom skšitacź?** Wulka cźopłota, kótraž nétko hišo dléšchi cźaš knježi, ma sa wšchěch, kótrejž dyrbja pod tokym njebjom dźěłacź, strach, so jich złóncźko sežaha. Sežahanje ze złónzom wobsteji njemjezy w tym, so cźlowjeze cźélo dla wulkeje horzoty dosć cźopłoty wotdaś njemóže. Cźlowjek pócźnje žo tohodla na zymu cźéle poczijś. S potom pak shubi žo wjele žele i cźéła, kótruž cźlowjek parowacź njemóže. Teź wulke napinanje je cźasto i pśicźinim sežahanja. Pśichi napinanju muskłow nastanu njemjezy kśaliny, kótrejž na krej jaco schkódnje słuškuja. Sežahanje, kótrejž cźasto śmjerca zawinuje, jewi žo na to wakchnje, so cźlowjek cźopłotu wjazy śnjesecź njemóže. Stawy jemu śprostnu, cźile cźéło je kaž rośbite, słyšnosć jeho wobdawa. Pśichi sežahanju dyrbi žo tohodla wošedźe na to dźiwacź, so pótrjechemy prawje wjele wody pije, so by žo tak wótžnosć, kótaraž je z potom cźéła wunsupiła, sašo narunała. Na żelnizy dyrbi žo wošedźe na to dźiwacź, so móže wótrnuś, hdyž tajki khory leźi, derje pśichedneć. Na jaike wakchanje žo pót wupari, tak so móže cźéło wjele cźopłoty wotdawacź. Cźasto hišo dośaha, hdyž khory ruzy z wokanom won dźerži. Wětšik, kótryž z jédźazym cźahom nastanje, cźasto khorosći w nastaću sadźéwa, pśicheź maly dźěl cźéła, hdźež móže pót prawje žo wupariś, dośaha, so by žo najhórśche wotwobrocźiło. Jara wulku važnosć pak ma mały śrědk, kótryž móže kóždy pśichi sebi mócź, mjenujzy nécźto wuhlokišałeho natrona, kótryž mócźich drobny ako teź w formje tabletiow dostaćź. Tutón dwójny wuhlokišały natron ma mjenujzy wjazy mozow we žebi: wón naruna śhubjenu žel, wosmje kišalinam, kótrejž pśichi napinanju muskłow nastanu wšchu śchkódnosć a woživja ź nowa mozy cźélownych komorkow, kótrejž pśichi sežahanju wošbežje cźerpja. Tutón natron budźe cźim śépje śkutkowacź, hdyž jón we wulkej horzoze w prawym cźasu, to réka pśedy hač cźéło žo žypnje, naložujeśch.

— **Njewotewŕśte durje, dźiwaj cźaj njeśteji.** Tak śteji śwjetscha na wšchěch durjach żelesnizy a cźlowjek by bez myślił, so je tuta pśichikasnja ludźom do cźéła a krjewje pśicheśchła. Dźiwajo na to pśechestupuje žo nimale wšchudźe. Tak běśche mkohy muž se Schwidnizy (w Schlezyskej) pśechećahe durje žwojeho wobdźěła woteworiś, hdyž cźah na dwórnischcźo w Lehnizach dojeźe. Sćežnik béśche, so durje sastojnika Kuberku do hlowy praśnuchu a jeho krawnje wošchkodźicźu. Mjeźo mjeśesche ho mkohy muž pśiched hamtskim śudom w Lehnizach dla njekedźbneho wobchodźenja a pśechestupjenja żelesniśkich pśichedpisow žo samolwiś. Najpjerjedy žo na ześenje położ a ménjeśche, so drje tu nékajke saménjenje žwojeje wožby pśichedeźi. Ale jeho pśichepokasachu a śudnik postrošta jeho z 20 hrivnami. Nimo toho ma wšyće śudnikse wdowki njeźi. Wobtkorźeny běśche tehodla nanijet ale pokhłostanje słajił, so by posdźišćo, je-li tute śrażenje do hlowy nékajke dalśe sćežkowki abo duchowne sćežkowki śmeźe, mohł žo śkuźerja dźerźeć. Njech tutón podank wospjet powuczuje, žo żelesniśkich postajenjow dźerżeć, kótrejž su pśichekaduje k Lépschemu a ke schćitej pućowazych wudaśe. Tajke nęchto móże ž pjenjezynymi wudawkami za cźaš žiwjenja sjednoczene być. Tuž kóždźonjeźe!

— **Wójowanje pśicheźiwo nadrótnemu wróheu.** Wobcźežanjośe z pśichom saćiwaja ludźo wośebje we wulkich městach. Měśćeńzanske sarjadnistwa próźnja žo, tak tomu njedostatkej na wšyće możne wašchnje wotpomhaś. Berlin wźe wjetšche wudawki za krjepjaze wojo a za žylnjše pokrjepjenje dróhow pśichiwolći. Chcźeja teź spytaś, haź móhli dróhi, hdźež ana žylnje jéźdźa, teź na druhe wašchnje haź pokrjepjenje wot próśca wunuśwobodźiś. Tajke połnywy chźeźa teź w Harzu cźinić. Méśto Thale ma wotpohlad, jemu antowu dróhu z mokśichimi wokrjecźkami, kótraž z chlormagnezija wobśteji a śo we wodźe rospuśćeźi. Kaž žo praji, wostaju dróhi pśiches 5- zyle bjesprośćne. To by derje było. Tak by śrědk žo wunamakaś, kiž mohł so wschudźe nakazowacź a próch pomjeńśećiś.

S **Bukez.** Sajimana cźinowa žo wutoru rano mjes dwěmaj wosobomaj, kótrajž k tak mjenowanemu nježnemu śpiwjeź pśichśluchaśej, wotmiź. Wonej žo dla wschelakich ménjenjow tak rosharośćej, so jej kamo khěžro wośikbaśćej a powrakkaśćej. K śwojej mjeśkobnej wójnje vrutaj trjebaśćej a žo hódnje pśechećaśćej. Kedźiaj wak śmźe napośledku hišćeze njeźubo dośynk, snajmjeńśa pśeched śmjerzom. Jena žamo tej druhej nawuśchnjej wottorhnyj.

Se **Ssernjan.** Ralbicźanske śwjeważke towaŕśtwo „Lilija" wuhotowa njedźelu, 26. julija „śpéwny wjeczor" we Ssernjanskim hoścejźu. S tym dě w cźaśu najnuzniśchich žitnych žnjow pśichibotowała śwjedźeń, kótrejž žiwótśe naš posłokhnyć je wśchudźeneho dźěła na hory kražnych lynkow ludowych śpéwow. Próża žo śaplacźi. Mała lubja běśche pśichejeśujena. Knjes dirigenta, wuczeŕ M. Hajnz, powita w běhu **konzerta nanapowtrośnischo wšchěch pśichtomnych.** A hdyž **potom wutśichachmy haromnje na**śichich sławnych **komponistow Kraŕza, Pilka,** Skłodenka a Klubý, sawěźeze njeckujachmy wjazy pśiśane słowy, ale žłyšachmy a sa žo žłyšachmy, a hnujaze a śwjeśelaze melodije naš wotnjeśechu do wyšchinow naśicheho ferbskeho hudźoneho wumeśtwa. Méśchane a mužśke 4- a 5-hłośne śpéwy a teź méśchane kwartety, śpéwane wot knježnjow Breuerez a knjezuw Wjaźlankez, knjesa Breuera a M. Hajny, cźiścze sakkuncźachu a pokasachu, so běchu derje nawuczene a nanuknjene. Derje wudźełany pśichednjk tohorunja śwjeśeli. Haj, **kraśnje scźe śpéwali wy śpéwaŕki a śpéwarjo!** Jožue běchu wšyke hłosy a złóncźko a symna woda njebźěśchtej wjele sesćchodźałoj. — „**Sslawa" knjesej wuczerjej Hajnje, tomu njesprózniwemu nawjedowarjej „Lilje"!** — Myto sa jeho wulke dźělo njech je jemu tak derje poradźeny konzert. Zortmu baśeń „Wowyt" wot k. M. Pjetašca pśichednjese knjes wuczeŕ Kubaśch i derje poradźenej hibicźiwoścźu. Wjeśela hra „Wšetśi schelma — wjetśe žwoje" abo „Hans pola dźiwolśkarja" wot k. M. Hajny tak žortniwje spiśana, rozwjeśeli wšchěch a **sa**pośłuchaŕzow. Dr. Witka, dźiwolśkaŕ w Kundźezach (k. Kubaśch) a jara khory burik Hans Motyka i Wóśliz (k. Kokla) hrajo schtaj jara derje we pśchimérjenym žortowazym waschnju.

Ranje kublerja.

S romana „Ruśki kubleŕ" wot L. N. Tolsteho.

20] (Pokraczowanje.)

XVIII.

„Mój Bożo, mój Bożo!" pompjli Njechljudow, mjes tym so z wulkimi kroczelemi po śćinowem khodźiśchcźu (alejź) sanjerdowźeneje šahrody k žwojemu donej khwatajśe a rospjerschemu liścźo a hałoły łamasche, kiž žo jemu runje duzy po puczu do rukow popadachu. „Bźcźu-li dha wopranwdże wšyće moje myśle wo samérze a winowatośćach mojeho žiwjenja njesmyśl, hłupośeź? Cźehodła je mi tak cźežko, tak starośtliwje na myśli, zyle tak, jako bych se žobu njespokojny był, mjes tym so žebi tola pśichedstajach, so budu raś na tutom puću stajnje tammu polnu měru moralitźy spotkajeźo šaćiwcza šaćiwaca, kótruž w tom cźażu šaćiwch, hdyž mi k prénjemu rasej tele myśle pśichinidźechu." A wón pśicheźadźi žo z njewjeśchédnej žiwośeju a jałmoźnju w pśichestajenju na jene léto wróćeźo, do runje toho žamoho žobowneho wokomika.

Rano sahe bé wón stanył, pśichede wšchěmi w domje. A cźiwilow polny a rosharjeny wot potajneho, że słowanji njewuprajonneho pohonjenja žwojeje mlodośeje dźěśche wón bjes samérza do šahrody, wot tam do łéża, a wotžrjedź mjeśteje, łyłneje, ale měrneje pśichrody łhodźeśche wón dołho wotcźo, žam, bjes kajkežkuli myślicźki, a wón cźerpjeśche pśich tom na pśicheźyłne cźuśe, za kótreż njemóžeśche wuras namakaś. Bórzy pokasa jemu jeho mlodu móź pśichedstajenja w połnej měrje hišćeze njesmałeho rosnółnj wobras žónśkeje, a jemu žo źa: „To je to, ta žadośeź, kótruž njemóżu žebi rozsaźmicź!" Ale nékajke druhe najwyšchśe sacźuśe prajeśche: To wšchak to njeje! a muśowasche jeho, dale pytacź.

Bórzy pobźěhny žo jeho njenaśhonity, wohnivny duch wyšśe a wyšśe do wobwodow njehłytośtneho a wośjewi jemu, tak žo jemu źdaśe, nowe šakonje bycźa. A wón pśechebywasche we wohnivem pśicheźkapjenju pśich tutych myślicźkach. Sašo pak rěrzeźe najwyšśiśe cźuśe: „To njeje to!" A wośpjet mucźeśe jeho, pytacź a žo njespokojeźi. Bjes myślow a pśicheźow, kaž to pśiśeźo bywa po pśichewulkim napinanju, lehny žo wón na khribjet pod šćhom a łładasche na pśichewidźine raśiśe mróźcźatki, kótreż pśched nim cźehnjechu na hłubokim njeśłónźnem njebju. Nadobo, bjese wośiejeśe pśicźicźny śmuśchni jemu žłyšy do wocźow, a, Bóź wé na kajśim puću, pśichidźe jemu jaśna horjenjom krućże: ta myślź, że je ljubośeź a dobre wérnośeź a žobu, a jeniczka wérnośeź a jeniczke możne žobu na žwéźe. Najwyšśiśe cźuśe njepraji tón króćeź wjazy: To nije to! Wón žo pośbéhny a pocźa žwoju myśl pruthowacź. „To je to, to je to!" praji wón žebi z horliwośeju, pruhuje wśche žwoje pśedawśche pśeżeżwédźenja, wśche jemu žo dośtate žiwjenja žiwjenja na tutej nowo nanukanej, kaž bo jemu źda, dospełnje nowej wérnośeźi. „Kajśa ljubośeź bésche tola wśchu, śchtož wédźach, do cźehoż wérjach a śchtož ljubowach," prajeśche šam žebi. „Ljubośeź, wopruwanje, — to je jeniczja wérne, wot pśichipada njewotwinjne žobu!" wospjetowasche wón, a źmérzowśe žo pśichi tom a njesamóżeśche žo śmérom sadźerźeźi. Mjes tym, so tutu myśl na wšchěch jewjenjach žiwjenja pruhowaśche a wobtkrućenje nadźe, kaž we žiwjenju tak w tamnem šamtskownem błopu, kiž bé jomu prajił, so to je to, dožiwi wón nowe šaćiwcze radośtneho posłudźenja a šahorjenja. „Potajśim dyrbju dobre cźiniźi, so bych žobowny był," wón myślésche, a jeho zyły pychtchoś stupi žo žiwje pśched nim, hišo raz wjazy jeno w myślach, ale we wobrasach. Te pokasowachu jemu žiwjenje jako kubleŕ.

Wón widźeśche pśched žobu wulkotne polo dźeławośeje ša zyłe žiwjenje, kótreż dobremu pośwjeśći, a we kótreżuž budźe potajśim žłoźowny. Wón njetrjeba žebi wobwod dźeławośeje wupytacź: tón je tu hotowy, wón na njepotrjebnu winowatośeź, — wón ma burow . . . A kaž wjeśelaze a djakatwna dźeławośeź žo jemu pśchedstaja: „Skutkowaź na tutu jednoru, cźiścźiwu, njeśkazemu worschtu luda, ju wot khudoby wuśwobodźeź, jim derjemeźe daeź, jim śdźełanje pożrědkowaź, kótreż tam pśches žwojowny pśchipad wujźwam, jich wot słych poczinkow wulkotwaca, kiž potłapdźa i njesdźekanoseje a pśchiwěrkow; jich pózcźiwośeź rozwiwaź, jich dobre ludowe nawuczeź . . . Kajki to błyscźejaty, žwojowny pśchichod! A ša wschitko to budu žo ja, kaž to ja žwoje žwoje cźiniźi budu, i jich dźakowno śeźu wocźerpiwiś, budu widźeź, kaž i śdźdym dnjom dale a dale pódu, pśiedewśatemu šamérzej napśchećźo. Swodźinny pśchichod! Kak tola tole njejśym do pśédka widźeź mohł?"

„A nimo toho," pompjli žebi wón w tammem cźaśu „ichto šadźéwa mje na tom, žam być žobowny w lubośeźi k žónśkej, we žobu žwójbnoho žiwjenja?" A jeho mlodu fantazija ryhowaśche jemu hišćeze bóle wobkhśtaźe pśichchod. Ja a moja žona, kótruž tak lubuju, kaž hišćeze nikoho na žwéźe lubowaś njeśłym, mój budźemoj śłajnje žwjaj wobźrjeźa tuteje cźśicźe, poetiikeje pśchirody na kraju wośika, ź dźěśćimi, źnadź ź starej cźetu; mamy žwoju lubośeź k žebi, lubośeź k dźěśćom, a mój wobaj wémoj, so je naśche powołanje to dobre. Mój budźemoj žo podpjeraś mjes sobu w próżowanju za tutym šamérom. Ja dawam powśchitkowne porucźenja, wukasuju powśchitkowne, wona pak je žwojej rjanej hłowźeźu, w prośtej bélej drašce, i łohka ju śchnywjśchi nad jeje derje frešejenymaj nóśkoma, hdyž pśches błoto do burśkeje śiwy, do šasareta, k njeżwojownemu burej, kiž žebi po prawom pomozy njeśahłuje, wśchudźe wona pokoja, pomha . . . Dźéśći, starzy, žony ju wośbožuja a hładaju na nju kaž na šandźela, kaž na pśchedwidźiwośeź. Potom žo wona wróći a pśchede mnu potaji, so je ź njesobownemu burej dośchła a jemu pjenjezy dawa, ja pak to wém a ju krućże wobśjimam a wukścham krućże a néńże jeje lubośnej wóćźo, jeje hańbicźi wje žo šarćerwjenjenej liczy a šnéwajej cźerwjenej

Wjeżela rejka sa hosćeń słónčki tak derje poradźeny wječor. P. K.

S Wojerez. Wulke sraženje s autom a jenym japschachom bu wutoru sasso jimu tudy kaž s dźiwom wotwobroćene. Ratař Domanja s Rydeje jědźeše z Kulowa na prawej stronje po dróhy. Tu pschijědźe jemu nadobo z jeho auto s Wojerez napschećžo. Prjedy pak hač so sekfachtaj, skočištachaj nadobo Domanjowej konjej nahle pjeches dróhu, storhnjištachaj wóz sobu a wjahnjištachaj w pjelni. Njebě-li wjednik auta w poslednim wokomiku swój wóz na bok storhnuł, by so wulke njeboso stało. Domanjowy wóz bu zyle rostschelkowany. Wón sam pak so stróżelemi wotekźe. Njemdrej konjej so halke po cžasu smjerowaschtaj. — Tudomne měšćerjanske farjadnistwo je porucžilo, za wjazy městnach naschoho města lawki postajić. S tym su so sasso pschećza mnohich wutrobow dopjelnjene.

S Dubza. Saldźenu njedźelu bu tudy nowy farar, knjes pastor Kriem, Swjatočnje sapokasany. Wschelake towaršstwa, młodźina a zyła wošada wjedźeše jeho swjatočnje do zyrkwje. Sswjatočne nutkowitanje měnješe knjes superintendent Ney s Mužakowa. Jako assistenaj słužeschtaj kk. fararjej Aisch s Běleje Wody a Hildebrandt s Hajka (Hänichen).

S Derbnowa wola Zarowa. Póndźelu dopołdnja sta so tu na Dubrawskim puću s tym njesoso, so so pschehnita žerdź elektrikiskich grotow wotlemi a padny. S tym so elektriski grót rostorhny a na dróhy leżo wosta. Jako ratař Marko se swojim konjom po dróhy pschijědźe, kóń na grót stupi a padny. Marko chžysche jeho sběhać a tohorunja padny. Druhi Derbćan pschińdźe jemu na pomoz. Wón drjewowy kuluch podsunny a tak grót rozruba. S tym Marku a konja słónčnje wuhwobodźi. Zasko grót a žerdź wupotjehachu, hischće dwě druhej žerdźi padnyschtej. Jako sboźo na so wobhladacej, so Marko a jeho kóń tak derje wotcuđźeschtaj. Kaž so wida, su wjcht tamne schćežory dodźerżane a maju so pschehladacz.

S Běleje Wody. Tele dny tudy 26-ličneho Reinholda Winzarja, na Kolejowej dróhy bydlazeho, jatachu a hnutřnemu sudnistwu pschepodachu. Wón schulskeho hólca pch Jaklonskej dróhy do lěsa wabješe. Tam wschelake njehaubitosće na nim słuzi. Dźaj smužitaj wobydlerjej kotrejž jeho su nakhilnosć znajeschtaj, běchtaj jeho wjetcžo sćežowałoj. Winzar to njepyhny. Winzar sam wusna, so je so wot letuschego nalcza žem na tydzeń druhich sčuslišich hólzach na kamtune waschnje pschechoł. Jeho njetko na dźěłsći cžas njeschóđnebo sćežnja. Jeno wobzerowaczej so ma, so tajku njehaubitosć sobu wobdźěleni schulerjo a sich starschi njeđźiwitschi a tak dołho njeseležachu. Rut'ražena je tola dźensniša młodźina a to hischće hyrko dosć s winu starschenju.

Se Sichro Komorowa. (Proschećiła njekuičžomnosć.) Kaž so sda, su prosćerjo w tudomnej wokolinje staršne dale njeknižomnišchi. Wosebje khětro njespokojni a łošyšzy so wopokasaju, jeli na pschikład pjche wulki zalm z nim dóstanu. Pischećziwo tajkemu sadźerżenju budże so dyrbjeć w bliščichim cžasu zakrocžić.

S Khačzenska. Zita su też w tudomnej wokolinje nimale domoj. Mnohy ratarjo njewědźa, hdźe z nim, dokelž lětsa powschitkownje městna pobrachuje. Tohodla dyrbja też tudy najprjedy měšchto hódnje wumlócžić, prjedy hač móža sasso dalsche žně domoj khowacz. Też wowzy ludźa lětsa bohaty wunoschk kaž srědka hdy.

S Lubnjowa. Na posledne seleninowe wiki bě so tu wosebje pjele kórkow a bunow pschiwjesło. Kórki ke nakładzenju płaczachu kopa 3.50—3.70 hr. Wulke kórki běchu wo něschto drózsche.

S Lischkowa. Boże njewjedro dyri tele dny do statoka wobsedzerja Janascha a sapali. Hródże z mnoho synnom a wschelakej druhej nadobu so spalichu. Dokelž wopeń hnydom zyntuje haschdach, synkowne twarjenja wohnjej wobróchu. Nastata schkoda je khětro wulka.

S Młóđkeje. (Njeđźowo s omnibusom.) Awtowy omnibus jěrješe sandźenu njedźelu po dróhy z Młóđkeje do Gótinka. Nadobo sapraji wodźiđło a auto kraj na dróhy do schtona. Wóz so z tym zyntuje wobschkodźi. Na sboźo ludźo wo žiwjenje njepschińdźechu. Też wjednik auta jenoż je strózelemi wotendźe.

S Libanojź. Tu je so psched nimale tsjomi njedźelemi 29ćinu Hermann Kósel zhubił. Kósel ezerpi hižo dźesći cžaš na wiblischcza. Tohodla je też brachownje trochu wróćko wosak. Pod tutymi wosobjenoscženi we Gjiann hdźežkuli we źwěcze wokolo bludźi. Sačerunjeż su so jeho pschiwuzni dósć prózowali, njemóžachu jeho nihdźe namakać. Też polizija zaneho hlěda za nim njenamaka.

Kóždy swérny Serb, kóžda dobra Serbowka
porjeńši
50lětny jubilej Hlown. skhadźowanki
hdyž
„Čišinskeho dat“ wopraje.

Grawocžiwy skandal w Drjezdźanskim krematoriju.

Wonjezesćezenje a wumrjenje cžełow.

Hižo dawno so wo njehaubitnych wobeńdźenjach we Drjezdźanskim krematoriju rěčeše, ale wunoschowanam nochcychu wěrić, dokelž běchu tak njezkonjesće, wěrc njepodobne. Nětko pak je so wukopało, so su wschće te powěsdanja woprawdźita wěrnosć. Haj, cžłowjek hrabo so sa nop a prasche so: Kak běšche to możno?

Někotři pschišłujeni krematorija (hdźež so wotpala pala) wonjezesćezachu a wumrjachu cžeła a běšche to sa nich dobry pódłanski „Geschäft“. Cžełam, kotrejž měšachu so palić, njewotewzachu so jeno wšelke bedźenki,

sanno złote plomby z huby jim wulamachu.

Nahrabnosć tutych wonjezesćezerjow dźěšche tak dołho, so sanno najnjezahladniše wšy pokradnychu. Ssanne pohnjerne kitle z cžełow sezahnychu. Wot pschiwuznych saplaczene kaschcze njechachu do kachlow sunjene, ale pschińdźeni je dale pschedachu. Wjazy razow buchu wjazore cžełа nadobo spalene a popjel potom mjes pschiwuznymi rozdźělichu.

Wšelke wunoschowane grawocžiwe njehaubitosće su so stale a to dźe hižo dołhi cžaš. To so na nawrokhowanje pola samohoriteje instanzy też wobkrući. Póndźelu dyrbješe so wobschěrna rosprawa wo tutym skandalu wudaeź. Wona dźe wujašni, kak dołho tute njesmórne rjemjeslo hižo ležeše a schtó su cži winowarći. Dezernent za měšćerjanske pohrjebanje, kotremuż też krematorium podsteji, je měšćerjanski rada Kirchhof, kiž běšche po revolucijji też khwilku jakiś wójnski minister.

Khłostanja hódne cžinki su někotři hižo puschczeni ze wjerjo skinčili. Póła tych su też zastojnjoj do afery zapleteni. Sjawnosć ma prawo sjonicz, kak běšche dołhi zhlad frjadowany a kak su wobsćerjene wozowy swój hanik zastarale. Wosebje też, schtó za to rukuje, so so takke skandalosne njeskutki w pschichodze wjazy njestanu.

Wonjezesćezenje cžełow je a běšche pola wschelkich ludow na źwěcze (hamo pola pohanow) jedyn z najhrosnischich a najnjezahladźiwischich njeskutkow. Dyrbimy leńsotu wjeźo hańbać, so tychmuj něschto podobne nadeschli. W dźesatych cžasach 30klětneje wójny, běše mór swoje njeličzene wopory žadasche, stawachu so wumrjenja cžełow. Ale we jenym modernym wulkomešcze, hdźež pohrjebanje pod hamtiskim dohladom steji, njedźerżachmy tajke podawki za możne. Nětko pak so sda, so su tute njekhmanstwa žitk dołho so wukonjałe, buchu pod hamtiskim dohladom stałe. Schto je tutón skandal, kiž takke hłowne město w zwlym zjiwitowanym źwěcze ponižnje a wonjezesćezi, sawiaw...??

Hospodarska rozhlad.

Schtwórtk, 30. julija 1925.

Wjezerawiske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,90
1 jendźelski punt	20,376	100 ckěskošk. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,45	100 pólsk. markow	65,67

Efektowe kursy so wjezera na Barlinskej burhy dale wotdrjechowachu. Nemske statne a wójnske požeńonki zamóchu swoje kursy trochu porjedźić.

Produktowe wiki pschinjeseschu we pschećzu wo něschto mało powyschene płaczišny. We druhich druźinach zosta so wjele njezmjeschenemi. Muka dale mérne wiki wobkrowa. We wonjezschkach zapisachu něschto wobrota. Wjezera płaczesche zentnar

w Berlinje

pschećzy 12.30—12.45 hr., rožki 9.60 hr.
hač 9.85 hr., jećmjenja 9.35—10.60 hr.

W **termińowym wikowanju:**

sa julij:

pschećzy 13.40—13.35 hr., rožki 10.30 hr.
hač 10.27 hr., wowsa 9.30—9.35 ſt. hr.,

sa septembr:

pschećzy 12.65—12.60 hr., rožki 10.10 hr.
wowsa 9.60 hr.,

sa oktober:

pschećzy 12.70 hr., rožki 10.32 hhr., wowsa 9.75 ſt. hr.

Drjezdźanske wiki (Markthalleu) wjezera zrjedu. Hubjy žiwe 5.5ſt—8 hr., kački 2—4 hr., kure stare 5—6 hr., mlodźiški 1—3 hr., holbje 1—3 hr. (schtuka), jaršana pjerjina hušy (po wunjeze) 1.30—1.50 hr., kački 1.60 hr. hač 1.80 hr., kury stare a młode 1.40—2 hr. Hlink 2.80 hr., raki (schtuka) 10—50 np., jabłuka 30—70 np., kruschwy 35—70 np., wišnje kišale a słódke 50—70 np., madle 50—80 np., kožmaczki a janske jahody 40—45 np., maleny 60—80 np., cžorne 100 np., holanske 45 hač 55 np., tomaty 25—40 np., cžejwjeny kał 15—20 np., běły 8—10 np., žołtej kěrězk 8—15 np., tórkt 25 hač 35 np., butra ulokaŕnska 2.10—2.30 hr., burška 2.20—2.50 hr., twaroh 30—32 np., jeja 14—16 np., mloko dobre 33 np. (litr)

Na pschedanje:

Wós hospodarski w Delnjej Hórzy 40.(
Ranza wyschokošuprosćhna, w Kulowje, Zyrkwinska haša cžo. 12.

Sso pytaja:

Holza do domu, Ziebigowa w Běłej Wodze, Wilhelmstr. 12; w Kamjenzu Bienertowa w kabarnach (Klamy); Baßowa w Kamjenzu, Schützenstr.; dr. Frenzel we Budyschinje, Albertowa haša 4.

Dźěłaczetska źwójba, kotraž dwór w Delnim Wujeździe.
Kramski, Gneuß w Hornim Wujeździe.
Blidarski, Satz w Bórkhamorach.
Elektrowonter, Schiersand a Berger w Budyschinje; Schessel we Wojerezach.
Dźěłaczerja Sebastijan w Budyschinje, na Kamjentnej haši 12; a dźěłaczetki, Weichmetallfabrik w Budyschinje, Albertplatz 5; Scholzki rěsak we Wojerezach.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dźensa dop. 3/11 hodź.: Ssnadny wobrot. žito zadnische. Tendenza zlabscha.
3/12 hodź.: Kaz psched hodźinu.

Płaczišny na Barlinskich produktowych wikach.

Kito a wolijowe symje po tuni abo 1000 kg, sewak 100 kg, płaczišny po šotej krinowje.

	29. 7.	28. 7.		29. 7.	28. 7.
Pschenica	246-249	243-248	rapš. wosuschi	16,90	16,90
rožka	192-197	193-198	woch. melasa	9,85	9,75
nakł. jećmjenj	187-195	187-195	feradella		—
nak. jećmjen	—	—	běrnjaze knjži	26-26,30	26-26,20
wowsa	—	—	bury	24-26,00	24-26,00
kuluriza (Mais)	212-214	213-216	wuka	26-28,00	26-28,00
pschenična muka	33-35,00	33-35,00	lany wohnjaš	23-23,60	23-23,50
rjana muka	27-29,50	27-29,50	módre łupiny	12-13,50	12-13,50
pschenič. wotr.	13,70	13,60	žolte łupiny	15-16,50	15-16,50
riane wotruby	13,80	13,70	symo, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
rapš	350-355	350-355	płonia, riana	1,00-1,40	1,00-1,40
lane symje	—	—	„ pschenič.	1,00-1,40	1,00-1,40
hróch	27-35,00	27-35,00	„ wowsowa	0,85-1,00	0,85-1,00
pjelušchi	23-26,50	23-26,50	„ jećmjena	1,00-1,40	1,00-1,40

Płaczišny rěsneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

29. julija 1925. Płaczišny po zentn. a ſt. hriwnach.
Skótne druzyny a wosmamjenjenje.

Woły: 227.

Połnomłasne, wukormjene, najwjetschenje rěsneje hódnosće, hač do 6 lět	54-58
Młode młasne, njewukormjene, starsche wukormjene	47-50
Mjerje wukormjene młode, derje pizowane starsche	42-45
Mjenje pizowane wschelkich starobow	33-38

Byki: 187.

Połnomłasne, wunoschene, najwjetschenje rěsneje hódnosće	54-58
Relnomłasne, młodźiche	49-52
Mjerje wukormjene młódšche a derje pizowane starsche	43-46
Schpatne	—

Jałowje a krowy: 1800.

Połnomłasne, wukormjene krowy najwjetschenje rěsneje hódnosće	52-58
Połnomłasne, wukormjene jałowje najwjetšich, rěsnee hódnosće hač do 7 lět	45-50
Starsche wukormjene krowy a derje wuwite młódšche krowy a jałowje	35-40
Derje pizowane krowy a mjenje pizowane jałowje	27-31
Mjenje a schpatnje pizowane	22-25

Cjelata: 1800.

Najkšche wukormjene	80-88
Mjerje wukormjene a taste wot zdja	55-65
Schpatne	47-52

Wowzy: 5935.

Młódšche a starsche wukormjene	52-57
Starsche wukormjene	40-50
Mjenje wukormjene (Merzlschafe)	25-35

Swinje: 6750.

Połnomłasne, wobešitych rasow a zich kschiženjow, hač do 1½ lět kora	90-91
Wukormjene	89-90
Mjašne	87-89
Schpatne	83-86
Ranzy a kundrowzy	80-84

Najnowše z cyłeho swěta.

W Lipsku chžychu něhdyši ossijerzo (hejtmann a leutnant) z jenym brodatnarbarjom wschitzy sobustawy tajneje wschonemšteje organisazije, tohorunja wschonemšteho majora sw. fil. Braunu w Lipsku słonzowazy. Najprjedy chžychu jemu popjel do worzow cžišnyć a potom je schadźowachu schiju sadźerżawschi, so njeby wotacz mógł, sarasćez. Polizija wo njeskutku zhoni a pčne hurapatriotiske pałmiczo sasa. Popjel a schal pola njeho nadobdźechu. Braun winowachu, so je wschonemšteje potajstkowa wukhedźił.

*

W Krkonoschach (Riesengebirge) w nozy k njedźeli wojazy statneje wobory a kommunistej z Czěskoslowakskeje na šamych krajnych mjesach do so srafachu. Borzy zebi dla wulkeho swjerzoženja khribjety hladkowachu a z kamjenjemi do so mjetachu. Nałeżnosć so pschepytuje.

*

W Heinsbergu pola Dortmunda we Westfalskej 4 dźěłacerjo do zehliwje pjezy zyhelnizy padnychu. Dwajo so hnydom zwalischtaj, taj druhaj so straschnje wopalischtaj.

*

„Berliner Tageblatt“ wuheńła pójta wjazy njerosnoschuje. Tuta nowina je wobras wojsewića, kotryż móhł Wuheńła winowacz, je tajnje bróni. Južnoslowakska je dopjelowarja tuteje židowskeje nowiny, z kraja wuhnała, dokelž je wo tutym staze namazane njewěrnosće wunoschował. Ssamneje nowiny dopjelowar w Czěskoslowakskej šamych njepočzinkow wukonja.

*

Tuthwilne pod wlinom Koburgskeje źwójby stejaze knježerstwo w Bołharskej zurowje z wěrnymi złowjanskimi smyslenymi zynami wótczinu zakhadźa. W pinzy statneho zastwa we Sofiji wuidźe woheń. Pschi tom spalischtaj so něhdyšnej ministraj Stambulinskeho knježerstwa Kyrill Pawlow a Pětr Zanow. Knježerstwo winuja, so je woběmaj se samyslom zadłakum žmjercz wumrěcz dało.

*

W Italskej je wezera rano ½5 hodź. semja žiwje zarzała. Nětkotre sešeny twarjenjow so rosthwukhnychu.

Towaršstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota „Sokol“ ma kóždy stwórtk wječor we 8 hodź. zwućowanje w towaršownj na Hornčerskej hasy.

Drjezdźany. Serbske tow. „Čornobóh“ ma sobotu, 1. augusta, wječor we 8 hodź. z h r o m a d ź i z n u. Předsydstwo.

Haslow. Kolojězdne tow. „Błysk“ ma pjatk wječor ważnu zhromadźiznu. Kóždy dyrbi přitomny być.

Nowa Wjes. Serb. tow. „Brězyčka“ we Nowej Wsy wotměje přichodnu sobotu wječor ½9 hodź. we Heinrichec korčmje swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk změje k. Hładki. („Złót do swěta“ a pućowanje přez Błóta) ze słětwowobrazami. Bohaty wopyt so wočakuje. Předsydstwo.

Předsydstwa mjenowanych jednotow.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S **Pirny.** Boże njewjedro saraŋy na hontwjetšinu wulěče pola Pirny pšichcuŋza Müllera ſ Drježdżan. Dwa, najeŋtaj hontwy dźěšchtaj se ſwojimaj dobrymaj pšcheželonkaj wokolo 4 hodź. popołdnju na lakaŋzu. Komſo na dwoje rosdźěličhu a wotrěčachu ſebi cźaſh, hdy ſo jako ſeidu. Jako nětko njewjedro horje pšchicźahny, pytalchtaj pšchcuŋz Müller ſ Drježdżan a kujes Linka ſ Holberſtadta w jenej hontwjeſtkej hěcźe wuthow. Boże njewjedro dyrl w blišchošći bo ſchmrěka a pšchestočzi na hěm. Müllera blyſk hnydom ſaraŋy, Linku pak pohluſchi. Ton dołho bjes wědoŋza leżeſche. Jako tamnaj hajnikaj podarmo na hrěcźanym měſtnje cźakalchtaj, podajchtaj ſo ke hěcźe. Tam ſhonišchtaj wo ſrudnym njeſbožu. Morwjeho do wſy donjeſechu, Linku pak franjeneho ſ awtom do Johaniterſkeje thorownje we Heidenawje donjeſechu.

* S **Lipſka.** 18-létny dźěłaczeŕ dźiſyſche do Frankfurta na dźěłaczeŕſku olympijadu jěcź. Wón bě ſebi k tomu pjenjeſy nahromadźił, ſo by mohł ſ wožebitym cźahom do Frankfurta jěcź. Tón pak bě hižo wotſeł. Sa dalſchi cźaſh njemóžeſche doſcź pjenjes. Tu pšchihódže na myſlicźku, ſebi pjenjeſy ſ wurubjenjom dobyć. Na Domaſchowej haſy wutorhny jenej kontoriſtzy aktowu toſchu ſ 1250 hriwnami a cźekiſh. Hnydom ſo ſa nim puſchcźichu. Jako widźeſche, ſo jemu cźěkanje nicžo njepomha, cźiſny pjenjeſy prjecź. Po khwilzy hiſchcźe něchto do Pliſy wjerhny. Jako jeho dohańchu a ſo jeho prajchachu, ſchto je do wěſi cźiſnył, prajeſche, ſo je to gumijowy kumpacz był, ſ kotrymž je dźył holzu nadpadnyć.

* S **Klingenthala.** (Motorſkej kole do ſo hrajuſkej.) Na dróſy mjes Neuhauſom a Neudekom ſrašyſchtej tele dny dwě motorſkej kole do ſo, kotrež nimomjery ſpěchnje jěchſchtej. Wobej kole ſo žałoſtnje roſtſchaſkowaſchtej. Jedyn ſ kolojěſdźerjow bě hnydom morwy. Holza, kotraž ſ nim ſoba na kole ſedźeſche, ſebi nop pukny.

* S **Mildenawa.** (Wyſoka ſtaroba.) Najſtarſcha wožoba w Mildenawje, wudowa Thereſa Mayez, je tele dny w 99. lěcźe ſwojeho žiwjenja wumrěła.

* **Wulki lěſny woheń** pola Ratſchenowa ſańdźeny pjatk ſtónczne ſahałchachu. Je to jena ſ najžałoſtniſchich wohnjowych kataſtrofow, kotrež ſu hdy w Němſkej jakhadźałe. Po dokalnym wobličenju je ſo na 25.000 jutrow hole ſnižiło. Wohnjowy ſahon wopſchiſeſche na 20 kilometrow mjes Havelu a Łobjom. S měſtnami ſo hiſchcźe pali. Tola pak je dalſchi ſtrach wotwobroczeny. Woheń widźeli w Stekelsdorfſkim lěſu a roſcheŕi ſo ſ wulkej ſpěſchnoſcźu, w jenej mjeſchinje na 500 metrow haloko. W Hannoverſkej ſe ſo woheń ſańdźeny pjatk hiſchcźe dale roſcheŕił. Na wjeczornych hranicach Helſtoferſkaeje a Ottenhagenerſkeje pódchowuny roſcheŕenja ſo woheń dale k nowemu měſtej. Na 900 jutrow je ſo po dotalnych wobličenjach we tamnych ſtronach wotpalilo.

* S **Rumburka.** (Zyła ſwójba ſo ſ hribami ſajédojcźila.) Hanuſchkez ſwójba we Rumburku, na Schumbocrſkej dróſy byhlaza, kotraž je w trochu khudźichch wobſtejenjach žiwa, bě pſchipołdnju pjeczene hriby jédła, kotrež bě nan ſwójbje rano w lěſu naſběrał. Lědma pak běchu po wobjedźe, dha hižo macź a tři dźěći ſhorjechu. Nan bě ſwopředka hiſchcźe ſtrowy. Wórſy pak leż won khori a ſa krótki cźaſh zyła ſwójba we womorje leżeſche. Sich do khorownje dowjeſechu, hdźež ſo wupokaja, ſo jim ho žiwnje ſ hribami ſajédojcźili. Nadźijomnje ſo lěkarjam poradźi, ſo zyła ſwójba pſchi žiwjenju woſtanje. Macź ſwójby bě hiſchcźe zylu ſchklu hribow k wječeri pſchihotowała. Lěkarjo je pſchepytuja.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smoleŕ w Budyšinje — Zamolwity za hospodarſki dźěl: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawěſtki: A. Dučman w Budyšinje.

K hermankej

sobotu, 1. augusta, **njedźelu,** 2. augusta, **póndźelu,** 3. augusta

poslednje dny mojeho ſaiſonskeho wupředawanja

Nichtó njeſkomdź tule tak wurjadnje přihódnu kupowansku ſkładnoſć

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na Hłownym torhošću **rózk Žitneje haſy**

Saiſonſke wupředawanje

Započatk pjatk, 31. julija

Zo bych bohatſi ſkład mužacych, hólcźacych a dźěćacych woblekow, mantlow, ulſtrow a jupow po możnoſći wupróżnił a za nowu zymſku tworu měſtna dobył, dawam na wšě kupje

10 procentow rabata;

wulku dźěłbu dźěćacych woblekow, mužacych, hólcźacych a dźěćacych lěčnych woblekow, jakow, jupow a kholowow wotedawam ſamo

z 10—20 procentami rabata

Jenož dobra a najlěpša ſprawna twora!
Nichtó njeſkomdź tule z rědka přihódnu ſkładnoſć.

Pětr Hančka w Kulowje

Telefon 64.

Tunje hermanſke poſkićenje!

Mužace a pacholace wobleki, ſporſke a manchestrowe wobleki, kholowy do dźěła, njedźelſke kholowy, jaki za zamkarjow a jaki do wětra, gumijowe mantle za mužow a žony.

Geißler z Lipiča

napřeča Spenkec hoſćenca na Serbſkich hrjebjach.
Rěči ſerbſki! Rěči ſerbſki!

K hermankej!

Płaćizny hódne poſkićonje wobućow!

Poručam tunjo:

Stupnje do dźěła wot	7,90	hr.	ſem
ſkórnje	„ 14,90	„	„
muž. njedź. ſtupnje	„ 10,90	„	„
łakowe ſtupnje	„ 11,90	„	„
gamaše	8,50	„	

kožane toſle, ſuknjane toſle, drjewjancy ſtupnje za třěchikryjerj. turnowanſke ſtupnje, kožane ſandale

Willy Sommer

w Budyšinje na Serbſkich hrjebjach 8.

Makkowe košle kholowy košle z předkošlič. nohajcy zoki

Rud. Osswald

jenož na ſerbſkej haſy 3.

Kedźbu!

Bonbony

„mój porašak“ 1/4 punta jenož po 15 pj.
„moja wosebitosć“ 1/4 punta jenož po 20 pj.;

kremowe praliny

wosebje płaćizny hódne 1/4 punta jenož po 25 pj.

kokosowe kružki

najlěpše kajkoſco 1/4 punta jenož po 25 pj.
kokosowe kružki ze ſokoladu najlěpše, ſtož je, 1/4 punta jenož po 30 pj.

dróbny cokor

wurjadnje tunjo

mjatlička (Pfefferminz)

w 100 gram. taflach, jena jenož po 20 pj.

Goliathſke ryhele (ſokolada) jenož po 20 pj.
Na wšě ſokolady w taflach jenož na 3 hermanſkich dnjach

10 procent. rabata

Dale poručam ſwoje ſtajnje čerſtwje

palene kofeje

1/4 punta wot 80 pj. hač 1,30 hr.

Lutujće moje kupony

Kofejowy ſkład

E. Eckhardt

w Budyšinje na różowej haſy 6.

Jurij Fuhrmann

w Budyšinje na hornčerſkej haſy čo. 10 poruča jězdne kola, šijace mašiny, mantle a blawkli. Zamina wupořjada.

Spuščowna ſerbska holca

pyta ſo hnydom abo k 15. auguſtej do dobreje čěſkeje ſwójby w Drježdżanach. Wyſoka mzda a přizamknjenje k ſwójbje. Bliže je zhonić pola

G. Janaka w Budyšinje.

Tunje płaćizny za tkaniny za łož. | běle
počehnjenja | a
łožow. płachty | płsane

Najlěpše wupjerki košlace tkaniny makkowe a normalne šaty.

Składnostne kupje

twjelkow trjenjow blid. rubow dybz ač. rubiškow

Aug. Hilger

na Lotzowej drózy 20 I.

Žane klamy!

Rjane proſata

ſu na předań w Dźěžnikecach čo. 24.

Sylne proſata

ſu wotedać w Bronju čo. 8.

Tři kozy

(dwě dójnej a jena młoda) ma hnydom na předań

Ernſt Jurenz w Delń. Wujezdźe

Běrnjace kružki bornicy ſnopowe powjazy

ma na ſkładže

Pawoł Bennewitz

w Budyšinje.

Mužace žonjace košle

ſpódnje ſuknje, ſpódnje kholowy, wupjerki, cychi, pětkrywy, blidowe ruby, twjelki, trjenja, gardiny poruča w dobrej kajkoſći a po tunich płaćiznach

W. Köhlerowa w Budyšinje na błow. korhoſcu 9. Rěč ſerbſki.

Hdyž do Budyšina přindźeće,

wopytajće ſtaru znatu

pjekarńju a kofejownju Jana Spanka

na Serbſkej haſy.

K hermankej! K hermankej!

Meble wuhotowanja

lěhańjow bydlećańſkich ſtwow kuchnjow

dospołne a jenotliwe meble po kóždej płaćiznje a w kóždem wuwjedźenju, kaž **ſofy, šeſlongi a matracy** poruča

Jurij Kiehl :: w Budyšinje:

na ſerbſkej haſy 1, delka

Meble, polſtrowe twory, ſtólcy

poruča jara tunjo

W. Despang

na Mužakowſkej dróży 4.

Wobhladajće ſebi mój ſkład bjez kupneho dyrbjenja. Podźěłuje płaćidź bjez přiražka k płaćiznje je dowolene. Předźěłanje polſtrowych meblow ſpěšnje wuwjedu, přindu też do domu.

Někotre derje zdźeržane **šijace mašiny**

(ſkładnostne kupje) wot 30,— hr. ſem poruča **J. Klemm w Budyšinje** na Serbſkej haſy 1 I. Nowe mašiny ſtajnje na ſkładźe.

Poručam

trjebane meble

też **małe meble a polſtrowy wěcy** po wurjadnje tunich płaćiznach.

E. Šteſlig na hrodowſkej haſy 4 I.

Kupuju ſtajnje

po najwyšších dnjowych płaćiznach

lapy, koſce, papjeru, nowiny, knihi a akty, winowe bleše, (żelezo a metale jenož na wupokaz)

Siegfried Sußmann

na hornčerſkej haſy 18

Telefon 1346.

Wobaliznu za nohi „Sanoped“

wuſpěš. ſrědk při žilach. nohach, bolacych nohach, ſo jěſtkacych ranach, trupach a zaćekliznach. Čo. 1-10,— hr., čo. 2-12,80 hr. čo. 3-15,45 hr. „Sanoped“-žałba 3,— hr., połvr 1,60 hr. k zahojenju nuzny. Rozeſ. na doběrk (Nachn.) Laſch 231 Prag

Wše družiny **ſłomy** kupuje **Pawoł Bennewitz** w Budyšinje.

MERSINSKI

Słěbrowe twory

Visitne khartki zhotuje ſpěšnje a tunjo Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

Wuporjedźenja časnikow

wuwjeduje najlěpje po najtuńšich płaćiznach

Fritz Nerlich

we Wojerecach

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

»S. N.« płaća měsačnje we wudawarni 75 zł. pł., na pósće a pola dowěrnikow 1,15 zł. br. Do wukraja 15 Kč. Lětdźe čo. płaći 10 zł. pł. Wudawa a čišći Smolerjec a mikluščanja, zap. dr. z w. ruk. w Serbskim Domje w Budyšinje. Tel. 687.

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały rjadk 20 złot. pł. Wobdźěnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy :: :: rjadk płaći so 60 złotych pł. Rabat po tarifje. :: ::

Čisło (Nr.) 176 **Budyšin — pjatk, 31. julija 1925 — Bautzen** **Lětnik 84**

Wobućowy dom Ernsta Löberta
w **Budyšinje** na seminarskej hasy 6. Rěči serbski
Najl. a najtuńša kupowarnja wobućow. Podšiwowanje spěšnje a tunjo

Wobwinowani sastojnizy statneho rěčnišťwa přeja, so wu se wudniffich aktow schto zdźěliłi.

Dr. Caspari a dr. Kußmann, assessoraj pschi Barlinskim stainym rěčnišťwje, wosjewataj dowjeny w Barlinskich nowinach. Wonaj přejetaj, so staj hdy komu schto s aktow Barmat-Kutiskerowoje należnoscze zdźěliłoj, ani dr. Klugu abo Knolla njesmajetaj. Tuž tej žanych pjenjes wot njeho brałoj njesłaj.

Bacmeister, wudawar „Bergisch-Märkische Zeitung“ sa wo praji, so je wo wě s rostnoscu sa to wustupował a też s pschecźelskeje strony dóstaće pjenjesy na to należował, so by wudźiło pschichło do cźinneje zuwarśeje Barmat-Kutiskerowoje należnoscze. Sastojniły statneho rěčnišťwa pak njejsu z tutych pjenjes nicźo dóstawali.

Nětko steji wudawanje pschecźiwo wudawanju. Knježeństwo wosmje zyku należnoscj do rukow. Je-li žamo na wobwinowanych sastojnikach winy njenadeńdże, wobkorži nowinu „Vorwärts“. S toho smějemy sako wulki prozeł, pschetož wobkorżena nowina budże so prózowaca, wěrnoscj swojich winoschowanjow dopokasaca.

Posypt, pólske měnje feschkodźeca.

Sdyž a hdyž sypaja wěste kruhi měnje (to reka Wahrung **abo** Valuta **abo** hódnoscz pjenjes) pak toho pak tamneho kraja feschkodźeca. Psched někotrymi letami měrjesche so tuta akzija pschecźiwo cźeskoslowakskej měnje. Ale zwěrna straźowaze knježeństwo so wotpohlada s cźahom dohlada a posypt hnydom poraźi. Potom měrjesche so nadpad cźeskich mozow pschecźiwo franzowskemu frankej. Też tu i pomozu amerikanskich pjenjesnikow wotpohlad pschekasychu. Tehdom Winiske banki a někotre firmy w Němskej (kaž Stinnes a druhi) hobrsay wjele pjenjes pschihadźichu. Tele dny měrjesche so wotmach pschecźiwo pólskemu złotemu. Sady kuliśow skutkowaze cźinjerjo běchu zhebi bursu w Prahy, sa měnu žiwosho nawala wuhwolili. Saměr je lohzy k spósnacju: Pólska a Cźeskoslowakska dyrbitaj so z tutym hrěchom do swady storcźeć. Sśrjedu so wurjadnje wjele pólskich złotych na Pražskej bursy postiźowasche. Kurs, kotryž bě 28. 7. na 630 stał, spadny śrjedu na 570. Prażske wulke banki a knježeństwo cźertowstwu hru hnydom spóznachu a njedachu žanoho kursa wosjewjeć. Wećera kurs złoteho hižo sako na 620 stupi. Dźiwne mozy tola sababjene w naschim cźasu dźěłaja.

Srażki mjes Rußami a Polakami.

Kaž so z Warschawy piša, zhytachu ruske namjesne straże so we Wilnaskich stronach do Pólsteje dobyeć. Pólska namjesna wobžadka je wróćo shi. Podobny nadpad skuśiłu Ruśojo na pólskej mjezy, wjedźaj pschez Nokotowe bahnišćeźa. Też tu so Polakam poradźi, nadpadnikow wotrataj.

S Mojstwy sako piźaja, so je pólska namjesna straża njsey pschekrocźiła a hejtmana rusteje straże saiselinskeho jeho cźeło pschetrjebowała. Wozbežita komunistka Ruśowo a Polakow pojedże na městno podawkow a należnoscz zhromadnje pschepyta.

Jendźelski žejm powjetschenje wójnskeho łódźiwa wobsamknył.

Wećera je jendźelski nižschi žejm wobrike źrědki sa wutwarjenje jendźelskeho wójnskeho łódźiwa pschisłuchał. Liberalni a sozialistojo so podarmo prózowachu, tute namjety powalicź. W Jendźelskej kuježa tu khwilu konserwatiwni.

Dźěłaczerske hibanje.

W Jendźelskej so po sdaczu hórnizy s wobžedźerjemi podkopkow dojednaca njemóža. Hórnizy wobsteja na žiwotnim 7 hodźinskim dźěławym dnju. Wobžedźerjo podkopkow žadaja, so bychu 8 hodźin dźěłali. Posypuja knježeństwa, wobej stronje wujednaca, njejsu so poradźiłe. Tohodla najsterje jutsje we wschěch jendźelskich podkopkach z dźěłom pschestanu.

Żelesniźarjo a transportizy dźěłacźerjo stupja na jich stronu. Wni wschemu dowosu wukrajneho wuhla sadźěwaja.

Wichorojte poßeđenje statneho ßejma sańđenu ßrjedu.

Sańđenu ßrjedu jednasche statny ßejm wo dokhodnym dawku (Einkommensteuer) a dawku na mjdu (Lohnsteuer). Dźesche wo to, wobsamknyć, kelko ßnuć ßo sa žonu a dźeći pschi płacźenju tuteho dawka wotcźahnyć.

Sśmy hižo sawćeraschim namjety knježeństwowych stronow wosjewili. Dokelž su tute strony we wjetschinje, ßejm jich namjetu pschija. Strony lěwizy, pschede wschém sozialdemokraći a komunnisći, namjetowachu, so ßnuć ßo wjazy wotcźahnyć. Kommunnisći zadachu dospołne wotstronjenje dawka wot njdy.

K njeßłyschanym ropotam se strony kommunnistow dońdże pschi jednanju wo zyrkwinskim dawku. Tu pschedewschem kommunnisći knježeństwowe strony schkrěchachu a zyrkej a jeje ßłužobnikow hanjachu. Sšo wě, so rosharitosć knježeństwowych stronow rośeześe. Najhórschi mjes hanjerjemi bě kommunist Bierrath. Wón schinjndźeśe zyrkej a duchownych. Tohodla jemu wobeśe je strony zentruma s pschiwołanjom napschećo stupichu. To kommunistow hišcźe bóle rozsurjendri. Wěsty Wagner (jich strony cźerjesche k lawkam zentruma. Tam dyrbješe ßo sapóßłanca Essera dacź. Wjele kommunistow sa nim bježachu, so bychu jeho podpjerali. Demokraći a zentrumizy sapóßłanzy, spósnawschi, so chcźeła ßo kommunnisći na Esseru cźerjeńe pschepschinnyć, stupichu jim napscheczo. Nětko nasta dźiwe pschimjanje a torhanja. S tribunow pschipósłucharjo se ßpodźiwanjom pschihładowachu, kak ßo delka knježa sapóßłanzy hawtuwajo cźahahu a tołkachu. President na schtworcź hodźiny poßeđenje pschetorhny.

Jako ßo poßeđenje sako sapocza, chcźyschе kommunist Bierrath dale rěcźeć. Na to nasta nowa wokanza. President mjenu, so je žiwoju prěnju rěcź skóncził, jemu dale słowa njeßpoczi. Nětko kommunnisći nowu schkerjedźenju sapocźachu. President poßeđenja sako na 10 njejeschćinow pschetorhny.

Pschi wotewrjenju jednanja president zdźěli, so je sapóßłanza Jadasch z poßeđenja wusamknył. Tón wjazy w saki njebě. Ale tola kommunnisći zdźeleńku z wultim zychonom pschitjachu. President dale naspomni, so je ßo pschekasał, so Bierrath njeje hišcźe žiwoju rěcź dokoncził a dowoli jemu dale rěcźeć. Tón praji, so podawki jeho dopominaja na Tennesseeski wopricźi prozeß. Nabožnu njeje chcźył pschihlydźeć. Jeho słowa ßu ßo pschecźiwo njethmanikam mjes buchowniwnom měrike.

Skónczńje ßejm namjety knježeństwowych stronow też w nastupanju zyrkwinskeho dawka pschihwasa. Zyrkwinski dawk budże ßo po dokhodnym dawku iběracź.

We Amandalskich podkopkach hižo 3 njedźele strajkuja. Tam je hižo k njeměram doschło. Wokoło 300 strajkowazych podkopki wobležuja. Woni pschecźiwnych groty miliny. Tak ßu we podkopkach dźěłazy sastojnizy bjes swisska s hornym žwelom.

We krótkorazńskich stronach hrabiństwa Wales strajkuja hižo 20 000 hórnikow. To ßu strony, hdyž tak mjenowane onthrazitowe wuhle rydza. Strajkowazy ßu tej dźěłacźerjesche pschi plumpach pohnuli, ßo jim pschisamknyńcź. Tohodla podkopkam strach hrosy, so ßo i wodu poczra.

Strajk w twarstwje je ßo zhórschił. Twarzy mischtrjo ßu ßo tele dny w Barlinje sejchli a wobsamkli, dźěłacźerjow, je-li trjeba, po zyłej Němskej i dźěła wusamknyć, je-li ßo do 2 njedźel jich zadanjam njepodwola.

Strajkej franzowskich sastojnikow bankow hroża ßo sastojnizy Parižskich bankow pschisamknyć.

Wójna w Marokkowskej.

Po powdźejsach z Parisa knježi na Marokkowskim wojowanischcźu měr. Tola fódny dźeń wocźakuja, so Abd-el-Krimowe wójsko wěste dźele franzowskeje fronty nadpadnu. S Madrida, blowneho města Schpanskeje, pak pschihładaja pcźešcźe, so Abd-el-Krimowe wójsko z wulkim wojuje a franzowske stejischcźa jara wobrožuje. Sajimawe je, pschihladowacź, kak nowiny w naschim kraju wot němskorodnych hacź k sozialistiskim tute Madridske powdźeśe w schérokim pjśnuje rosschérjeja.

Ze Serbow.

W Budyšinskim, 31. julija 1925.

Přihaće.

Horzy kěžny dźeń nathila ßo k wjećoru. S wěże wjeńczne zyrkwiczki klinźe wjeczorne synki a ßuschuja ßo pschez wulki hat. Wjeselkotajo cźumpaja ßo posledńe jóry do brózńje, poźne Bożeho žohnowanja. W harje kupa ßo cźerjódka drobnych dźěći. — Sśónczko dźe w Boži domczk. Jeze poßledńe pruhi kotcha hišcźeze ras semju, jeze błyschcź posłocźińe popy dokolawokolo na polach, barbi dożynźnje selene łuki a cźerwjene tśechi wjeselcźiłi. Sśónczńe prunji sybola ßo w harje a pschetworja jón do cźeczitcheho stota. Wótre wotdźěhuja ßo kěžy na zdalenym wobłoze, kaž sijuety. Sdala sybola ßo łužiśe hory we wjeczornej cźerwjenśinje. Sśónczo nurja ßo kaž pkomjenata kula sady tołśteje mróczele a prunji k wotkhadej njebjo we wschelakich barbach. Wobkłuśaca srinkoli ßo hładźina. Sczerwjeni kschidła ßo wróćazych rybnizow. Dźiwje kaćki wopuschcźa hat a pytaja na sahonach pizu. Muschći a kuntwory hraja, žaby rjechtaja, s rohodźiny žyrkoła schćerkaźe. Na haćenach ßo pocźina cźmicź. Schtomy — duby, wólsche a brěży, — kotreż hat wobrubuja, steja kaž scherida. Njebjesta žiwětkoj błyschcź, też haćiny błyschcź. Wjeczorne serja pschikrywaju krajinu dalako a schéroko. Mhła wustupnje ßo hata. Wjeczorny měr wokkuśuje wjesku a wokolinu. Žiwjenje w harje a wokolo njeho wotmjelnje. Jenoż někotre žaby dokonczuja swój wjeczorny konzert. Bórzy ßpi Boża stwórba a ßpróżny wjeßnjan. Nasajtra sako wotewrja pschiroda s cźahom žiwój błyschcźaty bród. Boża kraßnoscź wschudźe.

— **Wo wjedrje.** Wećera wjeczor w 7 hodź. barometer 729, hygrometer +4, najwyschscha dnjowa temperatura +26. Dźeńa rano we 8 hodź. barometer 732, hygrometer —2½, najniżicha nózna temperatura +15. Wećera rano bě wyschina nad wjeczornej Francowskej, druha nad trółkorańskej Europu. Wobaj swjajowaschе pańno wyschiny zahajo psches Schwajzarsku a Dunajske kraje. Nižina cźehnjesche ße wot Jendźelskeje hacź do Schwedskeje. Se žiwojimi wulběžkami pschinjese nam wećera njewjedra a z městnami ślukkoźe deschcźe. Jutśe ßobotu mamy Budyschći žnjowy hermant. Sśónczko ßthadźa 4,26 a khowa ßo 7,45. Měsacź ßthadźa popołdnju 5,10 a khowa ßo w połnozy 12,52.

— **Schkrowa powjeścź wo wjedrje sa jutśe ßobotu:** Nimale khłódne, pomrócźene, deschcźowate.

— **Rosprawa polizije.** Kradnjene bu w Budyschinje 23. 7. 25 mužaze koło znamki „Argus Berlin S. 14“. Koło ma cźorne podstawu z cźerwjenymi šmuhami, žołte jwjena, cźorne schkitanske blachi, horjeschibnjene wodźidło, z cźerwjenymi gumijowymi pschimadlami. Na šwónczku je napißane „Wanderer“. Koło ma też torpedowy šamoběh. — Dale je ßo we wokolnoscźi Budyschina ßlěborny žonjozy cźaßnik kradnył. Cźaßnik ma ßkote kromy a cźo. 11230. Też kradnychu narucźnizu, doublej, a cźešći, žołty naschijny rjeczaßk. Wo wězyßłužobne ßdźělenja prosby kriminalna polizija w Budyschinje.

— Tu ßpyta ßebi ßrjedu pschipołdnju 17tnemu wucźobnik z chloroformom žiwjenje wsacź. Kaž błyschinu, je njeßbožownu trochu cźeßkomyßlny, hewak pak jara dźěławy cźłowjek. Jako běschtaj ßo je ßwojim knjesom trochu pschećerěcźałoj, wopuschcźi knydom dom a dźěcze do Pschirodneho parka. Měschco cźaßa psched tym sebi bleschu z chloroformom kupił a we ßwojim wobydlenju ßthował. Jako bě ßo najprjedy wukukał, napi ßo khćro chloroforma. Mały dźěł tutoho hižo z ßmjerzeći dośahał. Jako ßo hoscźo na njeho dohladachu, kotryž běchu ßo w bohatej liczbje ke konzertej ßeschli, ßtejeschе jemu hižo jeschcź wokoło huby. Knydom jemu ßłuny alkohol do huby lijachu, kotrejž pschecźiwo chloroformje ßkutkuje a jeho móz ßeßłabi. Sanitetna kolona jeho do thorownje dowjeße.

— **Puczowanisći pschikrywa** namaka ßo hischcźe na tudomnej polizijii. Ju je paduch Walna, kaž wudawa, s jeneho wobydlenja w błiskoscźi kasarnow kradnył. Wjazy wo tym njemóžeschе wosjewjeć. Komuž pschikrywu błuscha, chcył ßo na kriminalnej polizijii samobwiś. Dale ßo pola Walny hischcźeze dwě drastnej wobruczaju namakałoj. Kriminalna polizija z tym prošy, so bychu ßo cźi ßamowiłi, hdyž je ßo drasta kradnyła. S tym bychu ßo Walnje jeho njefkutki ßkerje dopokasacź mohłe. Dale je na kriminalnej polizijii hischcźe jedyn ßloty cźaßnik, kiž bu pjerca nětkóże kradnjeny.

— **Sswobodne mjaßowe jśiłi w Budyschinje.** Ssobotu 1. auguśta dopołdnja wot 9—11 hodźin wotedawa ßo ßyrje howjaze mjaßo punt po 40 pf., ßyrje ßwinjaze mjaßo punt po 60 a 70 pf., naßelene ßwinjaze mjaßo punt po 50 pf. Sswinjaze mjaßo wotedawa ßo jenoż na cźiśła 2921—3200.

— **Liczenje dźěłacźerjow.) Pschichodnu ßobotu 1. auguśta** maju ßo wschitcy pschemyßlowi dźěłacźerjo liczić

Donko liczenje pschemyßlowych dźełaczerjow budźe so wot 1 dotalnym liczenjom dźełaczerjow z tym rozsenawacz, so so z nimi wschě dohody hobu liča, w kotrychž wjazy dyrli 5 dźełaczerjow abo zastojnikow dźełaju. Pschi tutym liczenju maju so wobzeře wobshladacź: 1. Wschitke pschemyßlowe wobshody, w kotrychž wjazy hacź 5 dźełaczerjow dźełaju, 2. wschitke pschiprawy, kotrymž so motorika mó nałożuje, na pschr. para, wětřik, woda, plun, milina atd., a też potom, jeli w nich jenoź 5 abo mjenje wožobowo dźełaju, hacź tu zastojnizy abo dźełaczerjo, 3. hosćenzy a korčmy, też te, hdźež su mjenje hacź 5 zastojnikow, 4. pschemyßlowe pschiprawy, kotrymž su po § 120 pschemyßloweho zarjadnistwa wobsebite schkitanske pschedpißma dopuschćene, hacźrunjež žane motorske pschiprawy njemaju a w nich mjenje hacź 5 dźełaczerjow dźełaju, na pschr. w skalach, kamjenjerubarnioch, w dźełarnjach, hdźež so schćěrki abo tserschćowzy dźełaja, w pjekarnjach, konditornjach, drastownjach, knihičišćerskeinjach atd. Te wobshody, w kotrychž wjazy hacź 20 wožobowo dźełaju, dostanu pschipowědźenišći pschedcźišćeni za pschichodowanych. Liczenje ličzimy, kotrež so jenotlinym wobshodnikam rozesełu, maju so na dniu 1. augusta wupiełnicź. Wupiełnicź maju liczimy wobshodnizy abo jich zastupnizy. Pschemyßlowe wobshody, kotrež hacź bu póndźele 3. augusta takrjez liczimy njedostanu, su winowacźi, to na polizajstim hamteze na kupnizy w 2. posthodze w 3. jitwi wosjewicź. Tam tež hnydom liczeńku liczimu dostanu.

— **Sasnjerčeze elektrike žwězy, hdyž so hrima.** Ličiła mamy powschitkownje wjele hrimanjow. S městnami tež cźasto Boże njewjedro dyri. Wono sapali abo hewak wschelaku schkodu nacźini. Sekyschimy tež cźasto, so je tu abo tam do elektrowoda dyrilo. Mnohi, kiž maja elektrike pschisrawjenje, su tohodla stajnje w strasche, hdyž so hrima a njewědźa žebi rady. Někotři elektrikarjo pruh swojich elektrowodow wušmu (Ausschalten) a myßla sebi, so su tak psched Božim njewjedrom schkitani. Ale tym pak so runje myla. Chzesch-li, so bu Boże njewjedro, jeli do twarjenja dyri, twojim elektrikam pschiprawam njeseschkodźało, sasnjerčź radźicho jenu abo dwě elektrikej žwězy. Tak su elektrowodu, sasnjerki (Schalter), žwězy a druhe elektrike apparaty je semju swjasane. Sy tym jenicźky twoju elektriku pschiprawu psched schkodowanjom njewjedra schkitasch.

— **Sarjadowanje a pschewjedźenje pschi pohódnostnych instanzach.** Pohódnostna instanza je hamtske sudnistwo. Najwyschše krajne wyschnosće móža postajiś, so někto hamtskich sudnistwow druhe krajne wyschnosće su pschisłuschne abo też, so jenotlive dźěła notarama pschewostaja, abo so za wiazore hamtske sudnišće wokrizhu jenu shromadnu pohódnostnu instanzu postaja. Rosšud "pohódnostn. instanzy ma hač z pschicźinami wobtwjerdźicź. Wobcźe žowacź móžeš so pola nje abo wyschšeho krajneho sudnistwa, wobcźežowanku dyrbi prawisnik podbijacź. To njeje trjeba, je-li so wyschnosć abo notar wobcźežuje. Khóżdy pohódnostnjerja wobliča so po hódnosći wěsy. Jeje hódnosć postaja pohódnostna instanza. Bližšiše postajenja dla wyhotowanje khóżdow wuczinja najwyschše krajne wyschnosće. Pohódnostna instanza ma kóždemu, kiž ma popraw ny sajim na tym, na namjet jene wobsprawdźenje dacź, hacź je so pola njeje hacź do 1. januara 1926 pohódnostnjenje namjetowało, abo hacź do 1. haprcleje 1926 snižene pohódnostni (Aufwertungsbeitrag) a druhe. Tuto wobsprawdźenje je darmo. Khóżdy sapisk pohódnostnjenja ma wobsjedźer njesecź. Tak daloko hacź je jene pohódnostnjenje hižo sapisane, ale wotkhiluje wot pschedpißmow nahódnostnjeho sakonja, ma so sapisk na namjet porjedźicź. Take porjedźenka je darmo.

— **Nowy telefonisti wobkhod mjes Budyschinom a Budestezami** so pschichodnu póndźelu a wutoru wotewri. — Telefoniske swjasanje wobdźělnikow z Budestezami so dla wschelakeho dźěła a pschemjenjenja po nječim póndźelu a wutoru stanje. Schtóž chce do Budestez telefonowacź, móże to jenoź potom cźiniś, hdyž je so w Budyschinje z nimi swjasał.

S **Adolfskeje Hóty.** Skónczenje je so poradźiło, paducha lepicź, kotrež je dołho dosć tudomnu kwaczinu pschi budu wopytował. We to mamy dźela bohatemu rejuchu Erich Ullrich z Adolfskeje Hóty. Jeho někotři muzjo w Tekelzach wobkedźbowachu a jeho stónczenje lepichu. Někto je jeho policija lubošcźiwje k sebi do hospody pschepraschła. Tam budźe so na khwilku schcheho khlěba nakuschacź. Hacź je sam z paduchom był, abo je pomocznikow měł, so bórzy wupokaza.

S **Adolfskeje Hóty.** Dwaj tudomnaj młodaj kokoješnaj běschtaj žebi psched dwěmaj njedźelomaj z kakami z naranschenmi morju dojěłoj. Někto staj so wutoru zbožownje domoj wroczíłoj. Kola njeběchu z syła niczo wobschkodźene. Smuźiteju kokoješdźenju powschitkownje se zbožowpschecźom powitachu.

S **Hórnych Rosswodez.** (Młodostny žamomordar.) 15-letny žyn tudomneho fabrikiskeho zkalza Schnitterja je so tele dny na hornjej łubi w starschiskim domje wobwěsnył. Won ras wjecźor posdże domoj pschindże. Starschej jeho naźwarischtaj. To žebi tak blisko hicź ba, so žebi hnydom živjenje wza. Arthur Schnitter bě hewak powschitkownje waženy a lubowany. Też starscheju, kotrejuž z tym tajke njesbožo potrjechi, fóždy wobžaruje.

S **Roswodez.** Pschi wczeraneschim žylnym njewjedrje dyri Boże njewjedro do brožnje kubleria Gruhla. Brózeń so wotpali. Skuždone tworjenja pak wohnjej wobróchu.

S **Bójšwez.** Boże njewjedro dyri wczera popołdnju do tudomneho Gnaiwkez tworjenja a je łapali.

S **Łubija.** Na wczeraneschim Łubijske tydźenske wiki bě so hischcze wjele holanskich jahodkow pschinjeseło. Litr placzesche žwjetscha 50 pj. Wischnje so nimale žane wjazy na witi njepschinjeżechu, thiba jenoź někotre z poźledních druzinow. Placzachu so za punt 60—70 pj. Pschije kruschowy dobreje druzjiny jena hospoda na witi pschinjeże. Hribowe bě jara mało a běchu też hnydom pokupjene. Młode běrny placzachu 8—9 pj. punt.

S **Marijneje Hwězdy.** Pschi swojej starobje je tudomny klóschtr — założeny 1248 pschez ryczerja Bjarnata III. z Kamjenza a jeho położnieje marżerje a žórtrow — wjele naźwonił. Hižo jeno założenje je z położnej baju wobdate. W běhu 680 a wjazy lět — w lěcze 1948 budźe žiwoje 700-letne wobstacze žiwjeczíeć — je wjele ludźi we swojich murjach widżał, — bobrych a słych. Wołżebje w cźażach wójnow (tak we husitiskich wójnach, w 30- a 7-letnej; też w tak nutrownej bewjernej) je žo tu zuseho luda nabłkało. Tak pschindże też w 7-letnej wójnie (1756—73) kral Bjedrich II. (z pschimjenjenom „Stary Fryza" abo „Bjedrich Wulki) do klóschtra, so by swoje wójsko w Hornjej Łužicy inspizěrował a pschenozowacze tu. Popołdnju žydny so na klóschtrje pod torhoschcźom na žylnu halofu starej kruschowiny. Kral žadasche sej pisches swojeho adjutantu swoju pischcźałku, swérna pschewodźerka na jeho puczowanjach, samo wójnskich, a sahwiła na njej někotre schtrjeżki. Hdyž bě kóncźił, pódła swojeho adjutantu hnadnej kujeni (Josefya Elger) a dasche jej wrajicź, dokelž je konzert kłuschała, dyrbi też sa njón wšelm pjenjes saplacźicź. Jako żarmanje sa swoje „krałowske dźěło" žadasche sej 4000 tolerjow, wjelo droha zaplata. Někto rěkasche, wschě pjenjezy sebjerace a kujenju schijacu zylu nuz płakowe měrschi sa tutu žiłkowinu kontribuziju (wójnsku saplatku), dokelž bórzhe Sakkla tehdom jedyn z jeho njepschecźelow. 1866 wsachu pruszy osiz rejo jako dopomnjecze wot schtoma łopjena sobu. 1878 wuschmy schtom dozyła. Halofa, na kotrejž někdy kralowski hójcź hedźesche, je so 1891 dla starobu wotkamała. Hdyż w lěcze 1899 semrěty propst Wenzel Toischer Klóschterski dwór z nowa wutworicź dasche, padnu też 24. januara zdonk z kericźkami saroscźenje historiskeje kruschowiny.

S **Kamjenza.** Wczera pschinjeschchmy powsćež wo wobzamjonmym njesbožu z motorowym kolom w Proicźach. Kaž někto zhonimy, je znjesboženy Pawoł Prüwer wczera na swoje rozenja w tudomnej khorowni wumrěł. Prüwer je hakle 3 41ět starý a sawostaji wudowu a jene dźěcźo. — Wotrocźk wobjedźerja mlyna Lody w Bambrusche tele dny w lěku žiwu smijitzu popadny. Smijiza chzyschce w schmyßnym wotkonniku na wotrocźka skocźiła. Wotrocź měsesche pak telko duchapschitomnosće, so ju njeschkodnu scźini.

S **Kulowa.** Korczmar Bernhard Jakubez, kotryž bě dałoko a schěroko znaty, je sandźenu wutoru na sejebnoh czejkeje operacźije w tudomnej khorownji wumrěł. Semrěty bě na 20 lět dołho měsicel korczmy „K němiskemu kżorez". Dla žiwjenja pschecejelitweho a żórtniweho waschnja bu won powschitkownje lubowany.

S **Kulowa.** Hižo sasno su nasche město z Božim wosnjom domapytane. Tak wumbje wutoru w nozy w brózni korczmarja a pschekupża Hórnika na Wojerowskej dróży woheń, na kotryż pak so w prawym cźasu dohledachu, a jón hnydom shaschachu. Kak je woheń nastał, niesce nam znate.

S **Lejka** w D. L. (Kedibu z pejołkami.) Jedyn tudomny ratał bě swój młody skót do thódrow spuschczał. Jema jałoża bo wndoby a trjeczi do kolczow. Tam někotre kolcze powali. Pejołki so na to khětro rozhoriču. Zuły rói so z kolcza wndoby a so na wbohu jałożu jeschda. Jałoża, thětro skałana, cźerjesche rosnuiendzena k tamnemu skotej. Rosbonjene pczoły wschě tamne stacźata napadnychu. Na zboże běchu runje domjazy doma. S wuczom pżu a z kolcanjom huß so na podawk kedźbne sezinichu. Wobeże sle dźěsche zo tamnej jałoży, kotraż bě kolcze powalika. Ju na schiji, hlowje, a nohach tak skałachu, so dyrbjachu hnydom stótnehu lekarja sawołacź. Skorzo sarěsachu. Tola mjaso, kotreż běchu pczoły roskałali, njemóżachu wužiwacź. Tamny skót se sjunej wodu polachu a tak dalschi strach wolstronichu. 6 huß a jena kokoschi buchu zamo tak straschnje roskałane, so dyrbjachu so dorězacź.

S **Khoczebuża.** Błótowczenjo skorża, so ju bunu a zyßla w Khoczebuśu jara tunje. Hacź dotal tam jenoź 3—5 pjenjezkow za punt płaczachu, z tym so ani próża pschi jacźipanju njesajałacźi. Někto su ju płacźiny wo nějsto powyschiše. Wulkowikowarjo płaczachu za punt 10 pj., z tym zu płahowarjo spokojom. Zybła płaczejcze jenoź 8 hr. zentnar. Sa tak nisku płaczisinu njemóża ju też Błotowczenjo pschedawacź.

Z Łužicy.

* S **Wulkeho Schmnowa.** (Nowa katolska farska wosada.) Najdostojnischi knjez biskop dr. Chr. Schreiber je tudomne katolske duschepastyrstwo jako samostatnu farsku wosadu a tudomnu kapałku jako farsku zyrkej powjeznował. S tym je kapalzy a wosadze wschě farske prawa spożežił.

* Se **Shorjelza.** Se spróżnołu swjese zo tele dny na tudomnym póstiku namełsnje 20-lěty młody muzyk. Je to wěsty dejek, kotreho su njedawno z jenej khorownje puschczili. Wón bě jara słaby, njemějesche žanoh dźěła, ani žanych pjenjez, so by sebi moh něschto jeźe kupicź. Wschón pschetradany zo tu na dróży hromadze swjese. Na pomoz sawołany lekar sjadowa, so by zo hnydom do khorownje dowjesł.

* S **Ruchbacha.** W Ruchbachu psched někotrymi dnjemi muż na sahorjenje slepeho cźerjema wumrěł. Njedawno bósta jeho sawostajena mandżelska z wschelej stronu dopisuju bjes podpiśma. Na njej bě napisane, so je pjeca na hnjerezi swojeho mandżelskeho wina. To žebi tak z wotrobje wsa, so zo hnydom z revolwrom swojeho njeboczežkeho mandżelskeho satkli..

* S **Ruchbacha.** (Nubiežny nadpad.) W nozy k wutorje wokolo 12 hodźin na Dannsteinskej dróży mandżelsku fabrikskeho wobsedźerja Ewelina dwaj z dwórnischcza napadnychu. Ewelinowa bě wokolo ½12 hodźin do Ruchbacha na dwórnischczo pschijeła. Tam słužobna na nju dźěsche. Jako dwórnischcze wopytscheżichtaj, pytnischtaj, so jeju tżo zuły mużojo seżełuja. Dołho njetrosche a mużojo zonje napadnychtaj. Haczrunjež zo zonje dosć wobaraschtaj, jimaj tola na 400 hr. pokradnychu. Nubiežnizy njespółnacźi cźełnych.

Ranje kublerja.

S romana „Rusti kubler" wot L. N. Tolsteho.

21] (Pokračowanje.)

XIX.

„Hdźe su tute žony?" pomyßli sebi někto młodźenz, hdyž po swojich wopytach so domoj nawróceschе. Je tonn někto hižo dleže łeża, so zbože pytam na tutom puczu, a schto dha zhym namakał? Wěso, hdyž a hdyž zaczuwach, so bych móhł se zbobu spokojom być, to pak je tajka žuchu, rosomna spokojnoscź. Haj a ně, ja zhym zyle prosto njespokojny, dokelž tudy zbože njesnaju, za zbożom pak so jedźu, z pożadlinoscźu so za nimi jedźu. Njesżhym zjwojeho rzaneho žiwjenja hischcze wuzżiwał, a tola zhym so wot wschcheho wottorhnył, schtož wone poschcza. Psche cźo a za cźo? Komu je pisches to lózo bylo? Wěrnoscź je moja cźeta pisżała, hdyż ménjeschе, so je lózo, zebi zamomu zbożu namakacź, dyżli druhemu dacź. Sbu znadź moji burjo zbohatnyli? Sbu so zdźełali a mozaliżuj roswili. Niż w najmjenschim! Zim njebu lepje, mi pak pada z kóżdym dnjom cźežo. Hdy bych znajmjenscźa wuzpědź we zjwojich pschedewzaczach widżał, hdy budźech dżakownoscźe widżał!... Ale ně, widżu selbarne pschiwuczenje, woswóhnitwo, njedowérjenje, bjespomnoscźe! Ja njetrjebawschi pischeczinu najlépsche lěta zjwojeho žiwjenja", zebi wón pomyßlił, a jemu pschiidże něcźak do pomjatka, so jeho žużowża, każ bě wón wot zjwojeje pěstonćże zlyschał „selenehe dppaka" mjenowachu, so pola njeho w kontorje hižo zyła žanych pjenjez wjazy njebě, so nlócźawa, wot njeho wumyßlena k powschitkownemu żnědeu burow bęsche jenoż hwizdała, ale njebě nlócźiła, hdyż běchu jej k prénjemu rasej psched nmohimi pschihladowarjemi na hunje nlócźicź dali; so ma so kóżdy dżeń pschihtnad wokrjeżnjeho hudźenika wocźakowacź dla pschewsacza kubla, dokelž bęsche cźaż płaczenja danje zakonndżił, njeż tym so běchu jeho wschelake hospodarske pschedewsacza kobutarkuble. A nohodu zhym jemu runje tak žiwje, każ prjedy někajke wuthodżowanje na kraju wonka w lěżu a myßlicźa na žiwjenje kublerja sjedzena, jeho Moskowska sindenitka jstwiczka psched „mutskowne spohladnjenje", kak wón tu posdże w nozy jedóż pschi zwézy je zwojim towarschom a lubowanym schežkuaczelétnym pschecźelom. Wonaj běchtaj pjecź hodźin bjes pschestacźa cźitaloj a wospjetowaschtaj někajke wostudke paragrafy mésicźanskeho prawa, a hdyż běchtaj je stónczitoj, běschtaj sa wieczerju pózłalaj, sa bleschu schampajnskeho pjenjeju sklakowaloj a wo pschichodze rěczałoj, kotryż jeju worczańze. Kak zyle hinak pschedstajesche zebi młody muzyk zjwój pschichod! Tehdy běsche pschichod pokuj zahorjejom, wschelakoreje dźeławoseze, błyschcza wuspěchow, a wjedże jeju wobeju, każ bo zimaj sda, bjes dwěla k nasżepschemu dobru zwěta — k zławje.

„Wón hižo kroczi a kroczi spěschnje na tutom puczu", pomyßli Njechsjudow, wo zjwojim pschecźelu, „ale ja . . ."

Mjes tym bě wón hižo k sastupej do domu doschoł, pschi kotremž dżesacź burow a dwórstich njewolnikow stojachu, kotżij běchu hnadneho knjesa je wschelakimi prózwanmi wocźakowali, a je sonow dyrbjesche zo k wopraudźitoscźi pschiwobroczicź.

Tu bęsche zdrěta, roszuchana a trawjaza burska żónska, kotraż płacze skorzesche na zjwojeho pschichodneho nana, kij chżyscze ju zabjeł. Tu bęschtaj dwaj bratraj, kotraj běschtaj hižo psched lětami zjwój dwór mjes sobu rozdźełiłoj, a někto je sadrěwowazej zlobu na zo hladaschtaj. Tu bęsche też njetruhany, jescheds zjwojemu dwórski njewólnik z rukomaj wot wopitżiwa dźerżazmaj, kotrehoż bě jeho hanbny syn, jahrodnik z hnadnemu knjesej pschiwjedł, so by nankowe njetżhnanje zadżerżanje wobstarkowal. Tu bęsche bur, kij bęsche zjwoju żonu z dwora wuhnał, dokelž njebęsche zyle nałkżo nicźo dźełała. A tu bęsche też tanna khora żónska sona: płacźo a ani zlowa njeprajo żedżesche na trawje pschi sastupje doma a po'sapowajesche zjwoju zahorjenu njerodnie se wot wschch stron. — Wotrocźk wobjedźerja mlyna Lody w Bambruschе tele dny w lěżu žiwu smijitzu popadny. Smijiza chzyschce w schmyßnym wotkonniku na wotrocźka skocźiła. Wotrocź měsesche pak telko duchapschitomnosće, so ju njeschkodnu scźini.

S **Kulowa.** Korczmar Bernhard Jakubez, kotryž bě dałoko a schěroko znaty, je sandźenu wutoru na sejebnoh czejkeje operacźije w tudomnej khorownji wumrěł. Semrěty bě na 20 lět dołho měsicel korczmy „K němiskemu kżorez". Dla žiwjenja pschecejelitweho a żórtniweho waschnja bu won powschitkownje lubowany.

S **Kulowa.** Hižo sasno su nasche město z Božim wosnjom domapytane. Tak wumbje wutoru w nozy w brózni korczmarja a pschekupża Hórnika na Wojerowskej dróży woheń, na kotryż pak so w prawym cźasu dohledachu, a jón hnydom shaschachu. Kak je woheń nastał, niesce nam znate.

S **Lejka** w D. L. (Kedibu z pejołkami.) Jedyn tudomny ratał bě swój młody skót do thódrow spuschczał. Jema jałoża bo wndoby a trjeczi do kolczow. Tam někotre kolcze powali. Pejołki so na to khětro rozhoriču. Zuły rói so z kolcza wndoby a so na wbohu jałożu jeschda. Jałoża, thětro skałana, cźerjesche rosnuiendzena k tamnemu skotej. Rosbonjene pczoły wschě tamne stacźata napadnychu. Na zboże běchu runje domjazy doma. S wuczom pżu a z kolcanjom huß so na podawk kedźbne sezinichu. Wobeże sle dźěsche zo tamnej jałoży, kotraż bě kolcze powalika. Ju na schiji, hlowje, a nohach tak skałachu, so dyrbjachu hnydom stótnehu lekarja sawołacź. Skorzo sarěsachu. Tola mjaso, kotreż běchu pczoły roskałali, njemóżachu wužiwacź. Tamny skót se sjunej wodu polachu a tak dalschi strach wolstronichu. 6 huß a jena kokoschi buchu zamo tak straschnje roskałane, so dyrbjachu so dorězacź.

S **Khoczebuża.** Błótowczenjo skorża, so ju bunu a zyßla w Khoczebuśu jara tunje. Hacź dotal tam jenoź 3—5 pjenjezkow za punt płaczachu, z tym so ani próża pschi jacźipanju njesajałacźi. Někto su ju płacźiny wo nějsto powyschiše. Wulkowikowarjo płaczachu za punt 10 pj., z tym zu płahowarjo spokojom. Zybła płaczejcze jenoź 8 hr. zentnar. Sa tak nisku płaczisinu njemóża ju też Błotowczenjo pschedawacź.

XX.

We niż pschemyßlnej jstwje, kotruż Njechsjudow wobwjesche, stejesche stare, z njedźełanymi hydźiłkami wobbite łożane wotpoczíwadło, někotre runje tajke stoły, roszczehnjene zastajte łostenje blido z ryczíjnami a z njedźełanym wobtiskom, na kotremż papjery leżachu, a staryj, naźeczy, wotczerjeny, jendźelski klawěr se wottrzebanymi, jeschchiwjenymi, wusthni dótkadłami. Mjes wokнami wiżasche wuke hladadło w starem postoczenem, wurěźanem wobluku. Na jschpundowanju pczła blida leżachu hromady papjerow, rjihow a slicźkowanjow. Szyła mjeżesche zyła jsliwa bjeskerzerny a njerodny napohlad; a tuta żiwa njerodna nepódnezżiwjesche ju wótrje wosdebjenej, staromódnej tnjeżżej narjadowje wschcch druhich jstwow wulkeho domu. Hdyż Njechsjudow do jstwy zastupi, cźżmy wón roshnidwany zwój hlowuk na blido, bydże so na jtólcźk a powżmy hlowu.

„Kak, budźeżże znědacź, Wascha Jeżnoscź?" praji ruże zastupiwschi wuhelka, żuchu, cźża staruschka, wobleczena do zyzokeje drohy a z kapicźku na hlowje a mjeżo wulke rubischko wokło so.

Njechsjudow wobhladny so za njej a trochu njeseżesche, jako by so dopomnicź chzył.

Sstużobna rychażeżche njerzaza z hlowu a sdychny.

„Ach, batuschka, Dimitrij Nikolajewicź, schto so rudźeże? Je wjeschchich starożcow duźi tych — wschо so pomineje, wopraudźe z Božej pomocu . . ."

„Haj, a za te wola zyzka njerudźu. S cźeho ty tajke něschto žuzisch, matuschka, Makanja Phinogenowna?" wotmołwi Njechsjudow, a wón so prózowaschе wuzmjerk

Přiloha k číslu 176 „Serb. Nowin“

Pjatk, 31. julija 1925

Ludowski tajny sud w Mecklenburgskej.

„Samomordafstwo na ščěnowcu — Sto ministerpresident v. Brandenstein „porjadne wusudźenje“ mjenuje — „Zmylnje“ zatřělili — Někotre nowe skutki.

Grevesmühlen, 27. julija.

Schto wschо žo stawa dźenža w Mecklenburgskej? To je praschenje, kotrejž žo někto bóle hacž hdy prjedy pola wjeschiny mecklenburgskeho wobydlerstwa rozpowěda. A hdyž tuto praschenje na domjazdych stajesch. njedostanjesch drje na to wotmołwy, ale wschudźe jenajki rosćud: **„Kónc léta 1922 žo spodźiwne wězy zofaja a dźenža je hišcheze tak.** W Mecklenburgskej žo wschо wari...“ Schtyrikrótcnу šmjertny wuchud pschiбažneho žuda w Schwerinje sajmuje hischeze wschěch. W tym je žej kóždy rosumny jažny, **žo prozeš tajnych mordarjow psched statne sudnistwo kluschesche, dokelž wuzsche sjednoczenje politiki se slósnitstwom kaž pschi tutym prozeßu móžno njeje.** Mecklenburgske wobydlerstwo mérni w žiwoj wjetschinje, žo žo pschi tym sjawnosćej w statnym sajmuje wusamknjenej njetrjebasche. A kóždy dień dopokasuje, so je tute **wusamknjenje sjawnosćeje runje napschećiwne dozpěło.** Lud je njemérny a njedowérliwy. Njedowéra, kotrejž f nasymnych dnjow 1923 wobsteji, je žo pschiporika. Tuž žo powschitkownje pscheje, so by žo skónčnje mile rosćahnyła a woprawdźitych grotarjow, tutych spěchowarjow tajnych mordarstwow, nam pokasali a samolwjenje dawali.

Na prawizy stejace nowinarstwo w Mecklenburgskej je jenož f krótka „Berliner Tageblatt“ na wotkrywnja wotmołwli. Dale pišaca, so „Stahlhelm“ f Roßbachskimi ludźimi (kotrejž žu njechmanstwa skuzili) niczo cžinicz nima a so sabudźeni žani „Stahlhelmoja“ njeišu. Najkerje pschešłuschcheja tuczi sakanemu swjatej „Frontbann“, kiž je f radikalnych elementow, Roßbach a Ehrhardt, žo wutworik. **Ale nawjednik „Stahlhelma“ a nětczišchi farjadnik „Landbunda“, Bremer w Mecklenburgskej njebudźe saprěcz móz, so je w žwojim cžasu tak mjenowanych „krajnych dźělacžerjow“ drascžił, hospodował a sdźěla też wobrónik, ke kotrymž wobstorženi a jich wopor Holz pschišłuschachu.** Dale njebudże tutón farjadnik „Landbunda“ prěcz moz, so je w létach 1923-24 žiwoju wobthodnu jstwu do magazina ba brónje a munizija pschewortk a so je w mérze Gadebuschi khlamy wotnajal a tam sfělby a munizija khowak. Wschо stawasche žo njelecžo a **pod ludanjom wyschnoseżow.** Jenu stejesche jedyn prjedawschi offizěr f mjenom Schultz k pomocy. Sdadź žo tutón leutnant Brener (farjadnik mecklenburgskeho „Landbunda“), hischcze dopomni, so je w lécze 1924 se sapschahanymi brónje a munizija na knjeze dwory wosłuł, kaž w žwojim cžasu do Brüsewitz, hdyž je ryczerkubłeř v. Bodden f knjesom. Też je znate, so Brener w blizkosći Gadebuscha sfélne wuwuczowanja ze žwojimi „krajnymi dźělacžerjemi“ wotmělasche. Schto wyschnoseże k tajkej wojerstwej hrajzy ménja?

Wusše žwjazki mjes Stahlhelmom a Landbundom njedaja žo prěcz. Pschezo saho je žo pokasało, so nahladni „Landbündlerjo“ sa kulizami wéstu rólu hraja. Husto mjenuje žo prjedawschi rytmischtr **von der Lühe**, na kotrehož kubłe buchu **Rathenawšjy mordarjo** pschi žwojej cžélkanży do brjedźenje Némskeje **dwaj dnjej hospodowani.** Też namołwjerjo ke Kadowskemu mordarstwu pschihódžachu f jeho kubłu Hornstorf. Grotarjo „Landbunda“ dźělachu sa khribjetom, hdyž hischeze mecklenburgski semjanski žwjazk knjeza v. Pleisen je stupcžinu admirała v. Jachmann wschelake brónjowe hnéda samjelcžachu. Hižo w cžasach tutcje brónjowe towarischnoscże žo husto mjena von der Lühe a jeho adjutanta v. Mackensen mjenowachu.

Mnoho dyrbi žo hischcze wujasnicz. Lud steji pched hódanckom, wožebje f cžasa Kustrinskeho puca, hdyž zyle wotdźele tutych elementow f Braniborskeje, hdyž žo wjazy wěcži njeczjuchu, do Mecklenburgskeje cžemchu. **Wo mordarstwach a pospytach knim žo tu sjawnje rěcži,** schtož je hischcze wschо potajne. 18. septembra 1924 wosjewi dźělowe sjednoczenstwo „Roßbach“ sježłowaczy nawěschk:

„4. septembra (nawěschk wosjewi žo hakle 14 dnjow po njesłutku) semrě na naschim kubłe ratarski pomocnik Eduard Böttcher, pschiwißnik dźěłowcho sjednoczenstwa. Shubitymi w nim pilneho dźěłacžerja. Ryczerkubłeřske farjadnistwo Vietlübbe.“

Žadyn cžłowjek njewěrjesche tehdom do samomordarstwa. Hdyž pak tajke měrjenja mětczejcž nochzychu, wosjewi ludowske nowinarstwo k „sumérowanju“:

„Němski Balta Böttcher je w Dragunskim lésu wulki schczěpowy natwarik, tutón sapalił a potom najsterje do pkomjenjow skocžił. Wobeh Dragunšjy wobydlerjo shaschachu bjes toho, so bychu jej pschi tom něschto mysłili.“

Schto pak powědaja ludźo, kotrejž wjazy wědźa? Wonі namakachu cžłeko klecžo, jenož schija běsche spalena. Wobydlerstwo prasche žo dale: Schtó běchu mordarjo, kotrejž sprótnjene cžłeko klecžo k schczěpowej stajichu? Hischcze dźensa je to wscho potajnstwo. Na ryczerkubłe Niendorf bu jedyn sozialdemokratiski dźělacžeř wot dobrowólnеju ofizěrow satsělený. Wukonjeř policajskeje mozy běsche pschedźyda „Landbunda“ žwobodny knjes v. Brandenstein, nětczišchi mecklenburgski ministerpresident.

W druhim dźele Mecklenburgskeje, we wokolinje Parchim, bu žobustaw sjednoczeństwa Roßbach Walter Kadow wot žwojich towarischow satsělany. Spodźiwne je, so wobydlerjo tamneje krajiny, hyrnjej wo mordarstwje wědźeli, tři njedźele dołho nicžo njeprajichu a to f bojoseże. Barlinska policija pschepytowasche njeskutk, mjes tym puschczi mecklenburgska justiza zbłu cžrjódu wobstorženych nadobo f pschepytowanskeho jatiwa. W Parchimje a we wokolnoscži terroristowasche cžrjóda njedocžinkow, derje wobrónjeni, zyle wobydlerstwo. Protektor (schkitar) tuteje zwólby běsche žobustaw „Landbunda“ Schützgens, kotrehož kubło jako pschekhódne lehwo wobhladowachu.

Hdyž je někto hłowne žydlischczo tutych mordarstwow? To je **ludowski** (völkisch) **hłowny kwartěr w Groß-Wahnstorf.** Ssyhne wobhadki žu hischcze na ryczerkubłach Niendorf, Wahnstorf, Oberhof, Welzin, Grahmkow, Grevenstein, Roppenstorf, Ilmenhorst, Naudin-Bobitz, Neuenhofen atd. W Roppenstorfje satsělichu w sandjenej naspmje „mylnje“ nawjednika Frontbanna Justa, kiž njebě žwojim ludźom wjazy spuschczomny. Wobhladachu jeho jako „spitzla“. A wutkonz tutoho mordarstwa? — **Krótki cžas do khódy** — to běsche ekhlostanje sa tšelza. Jako „półny prědar“ wustupuje pastor Lau f Roppenstorfa. Swjetscha prěduje jim pschi sawrjenych durjach.

Wěstu rólu hrajachu tute mordarske organisazije pschi samordowanju Rathenaua, też pschi skónzowanju studenty Banera a hižo mjenowaneho Kadowa. Tuta lista mordarstwow hodźi žo hischcze wudospołnicz. Schtó žu pjenjezni dodawarjo a spěchowarjo tuteje ludowskeje wězy? Prěni ći nich je hižo mjenowany rytmischtr von der Lühe w Hornstorf, dale domański rada Bock w Groß-Breitz, k. Treuenfels, rytmischtr v. Boddien w Brüsewitz, fabrikant Gusta Ritter w Grabowje.

Mecklenburgski a němski žejm budźetej tute wobstejnoscże nadrobnje pschepytowacz dyrbjeć. Zyły lud, wožebje mecklenburgski, ma prawo na tym, kiž dyrbjesche pod terrorom tutych mordarskich banditow cžerpjeć. Je najwjetschi cžas, dokelž tuczi mordarjo žu dale pschidźele. Hakle w poslednim cžasu je žo sašoj jedyn žwědź shubił, **kiž mósesche tutym mordarjam strašnuny być.** Psched kawnišim sudom w Grevesmühlen ma žo prozeß wotmečz, w kotrymž by shubjeny žwědź ważne wězy, wožebje, f kajšimi bróњjemi běchu tuczi mordarjo wobrónjeni, wujasnił. W cžłowjekom Mecklenburgu stawaju žo skutki, kotrejž maja žo dokładnje rosjasnicz. Dźiwacz žo dyrbimy, so žo tajke a podobne njeskutki w tutym žwjetscha ratarskim kraju stacz mózachu. Nadźijomne pschinjeseże pschichodne pschepytowanje pokaza žwětkosć do cžłowjekich njekhmanstwow. So žo f zyła tajke něschto w němskim kraju stacz móże. Bolschewikiske Ruskej buchu tute wobstejnoscże wschu cžesesći cžinike. Ale w Němskej?

Zmjeršz je mětkaz žohnowanja.
Runjež horay — žmalaty —
Wschudże sbudźi rosdowanja —
Spokojі wschě wutroby.

Pokiwy za ćopłe dny.

1. Stań sahe, pschewětrnj hnydom pohlescheżo a jawrěj najpohódžischo w 7 hodź. wokenżo.
2. We jstwi njech žo woda wupari, wo możnosći we někotrych połnych kudobjach; budźesch pschesłapjeny dla sdobneje khłódnoscże.
3. Pschi wukhodźowanju nosch lohku drastu, we prużnym słónzu runje takse nahłowne wodźeje.
4. Njetkwataj f pjesom a wusłuhj žo najprjedy. Lacžnota popuschczuje khětro, hdyž kuk jmnneje wody tak dołho we hubje skhowasch, dónjž je cžopła.
5. Nahle a symne kupiele na horzych łudach móža smjercž sawinjeć. Cžěko njech wustudnje, ramjenja a hrudź njech so wurubja.
6. S wjecžora, po sakhadźenju słónza, wocžiń wschitke wokna a durje a wostaj je we nozy po możnosći wotewrjene. Pschesmérnych cžopłych pschikrywow pschi spanju dyrbiš žo sminycz.
7. Budź kóždy pschi jódźi. Na žadyn pad njesmědźa žo łohaty sahubjaze jědźe słónczнej horzoze wuskajicz. Jstwowne khačsle žu sa make wězy wubjerna khowanka.
8. Wothładaj wožebicze cžłeschne dźeczi. Młoda mać njech swoje dźěcko po możnosći sama cžłeschi.
9. Pschi sežahanju wocžiń drastu a wotmój stowu a cžěko se symnej wodu, dónjž sčkat pschihódze.
10. Spominaj też na swérjata w cžopłym poczasu. Stój, wožebje konje a howjazy, ale też mjesche skočakka wschěch druzich niesmědźa hodźin dołho žo palazemu słónzu wustajicz. To je draczowanje skotu. Sastaraj swój domjazdy skót hischcžischo wob dźeń f cžistej, cžerstwej pitnej wodu.

Němskostatna skhadźowanka němskostatneho swjazka sa zywilnu słužbu wopramnjenych (Zivildienstberechtigten).

Němskostatny swjazk sa zywilnu słužbu wopramnjenych wotmě žwój 28. swjazkowy dźeń wot 25. hacž 27. junija w Mnichowje a dozpě we wulkej sjawnej „hromadźišnje njedźelu 28. junija žwój najwotschischi skhodźenk.

Jako wunoschk tsidnjowych jednanjow może žo japisacz, so powschitkownosći němskeho luda poczinaju srozumnjowe być swiski, kotrejž wobsteja mjes sjadowanym zywilnym sastaranjom a natwarjenjom a sdźerzenjom wuborneje mozy a schkitanskich polizijow. Spósnachu na skhadźowanju jasnje, so ma tu nowinarstwo w tšt naadawk a žadachu žebi wot nowinow, so ma hischcze bóle hacž dokal statnopolitiski waznosći zywilneho sastaranja němskemu ludej psched wocži wjesć.

Saložne myśle a složowanske napramy wo zywilnym sastaranju rosćestaja we wulkim srjadowanym referaze konteradmiral sw. fl. Brünninghaus. Rěcžnik wobswětli we žwojim pschednoschku stawisnisće roswoje zywilneho sastaranja a dopokasa, so bjes zywilneho sastaranja nuzny pohoń k sastawjed do wójska pobrachuje. Jako zywilne sastaranje ma žo wobhladowacz po historiskich dopokasach a po dźensnischich wobstejnoscżach jenož pschihłajerz jako sastojnik. Posłyšy, wukłuczenych wojakow do tak mjenowanych žwobodnych powolanjow tykacz, so njeporadźa, dokelž žo f tutym wuhladom žadyn dobsahacy pohon ke sastupjenju do wójska abo statnych schkitanskich systemow njepokhcża. Na wěrnosći słowa „so bych był rjemjeslnik, technik, ratař, abo pschekupz, njebudu hakle 12 lět wojak“, njemóže žo dwělowacz.

Hdyž po sakładnych wupodjelenjach hłowneho rěcžnika dalschi rěcžnizy bajerskich, württembergskich, badenskich a hessenskich srjadkow rěcžachu, dyrbješche pschewěcženje dobyć, so němski stat a wobeže też stary we połodnischej Němskej žwoju winowatosć dopjelnike njeje, haj i dźěła žu i žyła saprajile. Po znujedźenjach rěcžnikow sda žo woprawdźe, so maju gmejny pschi tym najwjetschu winu, dokelž nimaju srokumjenja sa zywilne sastaranje a i dźěła samo se wschěmi srědkami sppżaja, žo žwojich statopolitiskich winowatosćow sminycz. Nahrózaze wobcżuja wo nuzy cžakanzow po wopschowacžu. Je to woprawdźe njesnjesomne, hdyž dyrbja cžakanzy na sastaranje, kotrejž žu jim pschi prawu na pschihłasenje w statnej słužbje po 12 abo 15 létach dobyli, jako dźěłacžerjo w pschistawje, wukładowarjo łódźow, seniorjo dźěłacžerjo atd. žebi žiwój wschědny khlěb sasłužiłi. Praji žo „Dźěłacž njeje hańba“ a chzemy rad dźěłacz, ale so bychmy tajke městno we žwobodnym hospodarstwje wupjelnili, njetrjebamy hakle 12 lět wojazy być.

Płódne lěto 1925.

Powschitkownje móżemy prajicz, so mamy létża jara płódne léto. Hacžrunjež žo nětczišche wjedro mnohim wěschcžanam a też ratarjam tak prawje njespodoba, hoji wone tola Božej pschirodze derje. Wěso bychmy žebi někke rjany słónczny cžaž pscheli, so bychmy zohate, žohnowanja polne žně derje domoj khowacz mógli, ale wěra a běrny a nasymske pizowadła trjebaju też hischcze deschcz, jeli maju žwój spokojazy wunoschk pospicžicz. S žyła je łétuschke lecžo spodźiwneho rasu a sr łóka hdy tajkeho mějachmy. Wschо pschindże we žwojim cžasu, deschcz a słónczne wjedro, hrimanja a cžopły cžaž. To je lecžo, kajkejž žebi runje pschiroda pscheje. Nicžo słónzo njeuwahori, tola pak też nicžo njeshnije. Rjane stwjelzate žitne žnopy drje žu někto nimale wschě pod žuche. Někto pschindże na pschenżu a jecžmjeń rjad. Se wschěch žrnowin **błyschimy spokojaze słowa naschich ratarjow nad bohatymi žnjemi,** wožebje f naschich lubych Delan. Tam dyrbi f wjetscha létża kóždy ratař mócžicz, so by dalschim płodam w brózni městna pschihotował. **To drje žo kóżde** léto njestanje. Spodźiwnje dołhe žu też létża wowsim narostłe. S Budyschkeje wokoliny pschinjeseże nam jedyn ratař někotre stwjelza, kotrež běchu 1.70 m. dołhe. Tajke dołhe stwjelza pak njeje jenož swuběrał. Wowsź je na zyłym sahonje tak dołhi. — Tak někto naschi lubi ratarjo jedyn sahon po druhim próżdnja. Dołho njebudże tracź, a symny wětr budże poczerz psches schczernischeża buczź. Dźenża mamy pohledniżeho julija. W augusće hižo dny khětro wotebéraju. Haj hdyž je pschibéraz dżeń ras žwój wjerschk dozpěł, potom žo do kóla wróczo cžim spěschnischo kula.

Tak žo tydźeń po tydźenju
Cžaża žnjow, hlej pominje.
Hdyž ma bróżnju napjelnjenu
Ratař, — tak žo sraduje.

Cyrkwinske powjesće.

S **Budyschina.** W Michałskej zyrkwi smjeje 8. njedź. po žwj. Trojizy farar Rejda rano ½8 hodźin žerbšću spowědź a žwj. wotkazanje, ½9 hodźin žerbšću Božu słužbu a w 10 hodź. dźěćiskanschcenje. — Korla August Adolf Herrmann, privatus tudy, bywschi kubłeř w Radwozach, 89 l. 26 dn., pokhowany na Michałskim pohrjebnischczu. Elsa rodź. Wenkej, Richarda Maxa Vogela, pschekupsk. sastojnika na Zidowje, mandźelska, 27 l. 10 m. 8 d.

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 31. julija 1925.

Wežeraŭske kursy w Barlinje.

1 Dollar	4,195	100 franzowsk. frank.	19,93
1 jendželski punt	20,379	100 čěskosk. krónow	12,43
100 schwajz. frankow	81,43	100 pólsk. markow	65,67

Efekty pschi spočatku na kruty kurs dżerżachu. Poslědnischo so zeblabichu. Statne a wójnske požčožonki mězachu niske kursy.

Produktowe wiki pschinjeżechu powschitkownje snižene płaćišny. Nowoże rožki bě dosch na wikach, hdyž tehdy, so bychu žo sa nju jara zajimowali. Pschenża a wowsa njeběschtej wjazy žadnej a tohodla žo w płaćišnje jelabischtej. Wežera płaćeschе zentnar:

w Berlinje

pschenży 12.25—12.40 hr., rožki 9.50 hr.
hacž 9.75 hr., ječmjenja 9.35—10.60 hr.,

w Lubiju

pschenży 12.75—13.50 hr., rožki 9.50 hr
hacž 10.25 hr., ječmjenja 9.30—10 hr,
wowsa 12.50—13.25 hr.

W termiŝowym wikowanju:

sa julij:
pschenży 13.30—13.40 hr., rožki 10.15 hr
hacž 10.25 hr., wowsa 9.75—9.80 hr.,

sa sep tember:
pschenży 12.75 hr., rožki 10.25 hr., wowsa 9.60 hr.,

sa oktober:
pschenży 12.63 hr., rožki 10.25 hr., wowsa 9.85 hr.

Wiki wežera w Lubiju. Butra 1.15—1.20 hr., jeja 14 np., kórki kopa 1.50—3 hr., holanske jahodki litr 50 np., wischnje 75 np. punt.

Wiki wežera we Shorjelu. Morchej 10—15 np., truki 25—30 np., bunty 15 np., 2 puntaj 25 np., kohrabi 10—20 np., čzelwjeny kał 20—25 np., běły 10 np., nowe běrny 5—6 np., butra kusk 1—1.10 np., jeja 10—13 np., holanske jahodki 40—50 np., Janke jahodki 15—40 np., prużniży 40—50 np., malcny 50 hacž 70 np., madle 60—80 np., kožmaczki 25—40 np., wischnje kisałe 40 np., jabłuka 30—60 np., kruschwy 70 np., bréczki 1.40 np., tomaty 25—30 np., zybła 15—18 np., kurjatka 70—75 np., wschо po punkże, jeli niczo druhe pschiwonnjene njeje.

Wiki wežera w Khoćebuzu. Howjaze mjaso 90 pf. hacž 1.30 hr., čzelaze 1—1.20 hr., skopjaze 1.20 hr. hacž 1.40 hr., šwinjaze 1—1.40 hr., jejo 12—14 np., butra 2—2.20 hr., twaroh 25—30 np., tuny wolij litr 1.60 hr., hliny 1.80 hr., schežuki 1.60 hr., hołbje młode 1.80—2.20 hr., kury 1.10—3 hr. schtuka, kaponki 1 hacž 4 hr., kohrabi 20 np., morchej 15 np., truki 35 np., spinat 40 np., čzelwjeny kał 25 np., běły 10 np., hołotej kerčzk 10 np., zybła 20—25 np., běrny 5—6 np., kožmaczki 40 np., Janske jahodki 40 np., maleny 70 np., kruschwy 50 np., wischnje 70—80 np., jabłuka 25—40 np., madle 60—80 np., holanske jahodki 40 hacž 50 np.

Na žwintaze wiki tam běchu pschiwjesli 769 prosatow a běhakow. Wone płaćachu:

Prosata małe 12—18 hr., hrěnje 18
hacž 23 hr., wulke 23—28 hr.
Běhaki małe 35—55 hr., hrěnje 55 hr.
hacž 80 hr., wulke 80—110 hr.

Schkrowe depesche.

Barlinske produktowe wiki, dżenża dop. ¾11 hodź.: Sšnadny wobkhad. Kupży žo wróčzo dżerża. Tendenza: płaćišny powuschcuja.

¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Tendenza: měrna.

Płaćišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symje po tunj abo 1000 kg, šewał 100 kg, płaćišny we stotej hriwnje.

	30. 7	29. 7.		30. 7	29. 7.
Pschenża	246-248	246-249	rapk. wošuschk	16 80	16,90
rožla	190-195	192 197	wok. melaho	9,80	9.75
nałet. jeczmjen	187-195	187-195	lenabella	—	—
nal. jeczmjen	—	—	běrnjaze kruži	26-26,30	26 26,30
wowsa	—	—	bruna	24 26,00	24-26,0
kukurieża Maiš)	214-216	212-214	mo'ca	26-28,00	26-28,00
pschenicim. muka	33-35.00	33-35.00	tamn wošuschk	23-23.60	23-23,50
rjana muka	27-29 25	27-29 50	módre łupina	12-13,50	12-13,5:
pschenicj. wotr.	13,80	13,70	olje lupinn	15-16,50	15-16 50
riane wotruby	13,80	13 80	šyna, 50 kg	3,60-4,20	3,60-4,20
rapk	350-360	350-355	ši ona, krano	1,00-1,40	1,00-1,40
tone šymje	—	—	„ pschenicj.	1,00-1,40	1,00-1,4
wroch	27-33,00	27 35,00	„ wowsina	0,85-1,00	0,85-1,00
wjelušchi	23-25,50	23-26 50	„ jeczna	1,00-1,40	1,00-1,40

Płaćišny rěsneho skotu na Drjejdżanskich skótnych wikach.

30 julija:

3 wołow, 0 byłow, 2 jałojow a krutwow, 671 čzelatow 64 wowzow, 457 žwini.

Płaćišny sa
čzelata: 2. 68—72. 3. 60—66. 4. 54—58;
šwinje: 1. 86—87. 2. 88—89. 3. 84—85.

S Barta. 8. njedź. po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. němska šwonjedź, we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske kemschenje. — Semrěła: Martha Hana Hänselez, njemandź. bź. w Barcze, 8 hnjow.

S Budyschinka. 8. njedź. po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. serbska šwonjedź, we 8 hodź. serbske kemschenje.

S Hodźija. 8. njedź. po šwj. Trojizy smje farar Voigt rano w 7 hodź. němsku šwonjedź, farar Wehjaŕ we 8 hodź. němske a ½10 hodźin serbske kemschenje.

S Hrodźischcza. 8. njedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża słužba.

S Hornjeho Wujesda. 8. njedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kschenje. — Sběrka za wožadnu diakoniju.

S Hurežiny. 8. njedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Dop. w 11 hodź. kemschenje za dźěći. Pop. ⅓3 hodź. towarstwo knježnjow na farje.

S Huski. 8. njedź. po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. němska šwonjedź, we 8 hodź. němska a dop. ¾10 h. serbska Boża słužba.

S Njeswačzidla. 8. njedź. po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. němska šwonjedź, we 8 hodź. němska Boża słužba (k. farar Mehnert n. w. ſ Njeswačzidla). — Serbska Boża słužba wupadnje.

S Rozaczija. 8. njedź. po šwj. Trojizy rano w 7 hodź. serbska šwonjedź, we 8 hodź. serbska, ½10 hodźin němska Boża słužba. Pop. ⅓3 hodźin towarstwo młodych holzow, wječor w 7 hodź. tow. młodych hólzow.

S Wóstrinka. 8. njedź. po šwj. Trojizy rano we 8 hodźin němske a ½10 hodźin serbske kemschenje (k. farar Kapler ſ Njeswačzidla).

Wažna powěsć.

Wječera rano wujědże pěschcuik mjes Le Mans a Tour we połanšcej Franzowskej ſ kolijow. Lokomotiwa wali žo do réki a storhny někotre wosy žobu. Na 11 puczowarjow pschi tym žiwjenje žhubi a 20 žo skani. Spěschnik bě pisches pschehibadło (Weiche) pschespěschnje jěł.

W Paryšu je wustajenja wumjelstwo pschemyšlja (Kunstgewerbeausstellung). Mjes druhimi swjazelenjemi žu tam hórsku železnizu natwarili. Tam wežera diwaj czahaj do žo srasyschtaj. Wokoło 16 wožobow žo skanichu.

Krótko psched sajedźom do diwórnischcza w Buenos-Aires (w Brasiliſtej) wežera rano czah ſ kolijow wujědża a žo po nažwyše dele wali. Pschi tom 6 wožobow sarasy a 30 skani.

W Marokkowskej ſ puščzinj Sahara pschikthadźaju horzy twčr tak mjenowany Sirokko dujesche. Tón tak sathadźesche, so wežera czah na czarje mjes Fezom a Tazu powali. Pschi njesbožu žhubichu 10 wožobow žiwoje žiwjenje a 20 žo skanichu.

W Rumunskej žu žo wežera rano petrolejowe žórka pola Morani sapalile. Woheń njeje móžno podusyć. Nětko artillerija do wohnja tšela, so bychu granaty petrolejowe žórka samjetale.

W Bernje, hłownym měsce Schwajzarskeje, wurubichu krjedu pschikbolonju klamy slotnikarja. Jako bě tón k wobjedźi wotewschi klamy samknył, je rubježnizy ſ poklnečom sažo wotewrichu.

Wutorn pschihidże kommišija ententy do komitatskeho domu (wokrjesneho hamta) Stein am Anger we Wuherskej, so by sa bronjemi žlědźila. Na to žo wobtydlerjo města sběžachu a wohrožowachu žhubjetwy kommišije. Policistojo a wojazy dyrbjachu ludej wobarać, so njeby kommišija pschihódźił.

Ze susodnych a dalšich krajow.

* S Drježdżan. (Sšmjertne njeſožo.) Sańdźenn wutorn tuhy na Schandauskej dróhy motorowy kolojesdźaj 4-letneho hólza pschejědże. Hólz žebi nop rosrajł a bórsy po tym w khorowni wumrě.

* S Coldźija. W Podewižanch pola Coldźija wotpali žo w nozy ſ njedźelu knježa wowcžerinja. W njej žo 300 wowzow, 300—400 zent. žyna a 400 zent. słowy žhubi. Kaž žo žda, je wohenj štóstniska ruka załožił.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Jednota“ ma njedźelu wječor ½8 hodź. w towaršowni zhromadźiznu z přednoškom.

Budyšin. „Nadźija“ ma dźensa pjatk wječor z dypkom ½9 hodź. spěwnu pruhu za muzske hłosy w Serbskim Domje. Čestna winowatosć kóždeho je, zo z wěstosću přindże.

Drježdżany. Serbske tow. „Čornobóh“ ma sobotu, 1. augusta, wječor we 8 hodź. zhromadźiznu.

Lichań. Tow. „Zernička“ ma njedźelu, 2. augusta, pop. w 3 hodź. swoju měsačnu zhromaoźiznu pola Rudolfec. Ważnych wuradźowanjow dla so prosy, zo bychu wšitcy z wěstosću přišli. Předsydstwo.

Nowa Wjes. Serb. tow. „Brěžyčka“ we Nowej Wsy wotměje přichodnu sobotu wječor ½9 hodź, we Heinrichec korčmje swoju měsačnu zhromadźiznu. Přednošk změje k. Hładki. („Zlět do swěta“ a pučowanje přez Błóta) zo sletwowobrazami. Bohaty wopyt so wočakuje. Předsydstwo.

Nalnowiše z cyłeho swěta.

Hłowny redaktor a zamolwity za politiku Marko Smolef w Budyšinje — Zamolwity za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Brěžnycy, — za nawětki: A. Dučman w Budyšinje.

Wulki transport
młodych, sylnych, wysokssučelnych, originalnych,
ranšoprusko-hollandskich

kruwow, jałojcow
(też někotrych z čelatami)
a bykow
steji w mojich hródźach w hosćencu „Ke khurwjefchej“ w Budyšinje płaćizny hódno na předań. Zaměnjam na rózny skót.
Emil Gräfe, skótna wikowarnja w Budyšinje,
Telefon 63 a 418.

K hermankej!
Płaćizny hódne poskićonje wobućow!
Poručam tunjo:
Stupnje do dźěła wot 7,90 hr. sem
škórnje „ 14,90 „ „
muž. njedź. stupnje „ 10,90 „ „
lakowe stupnje „ 11,90 „ „
gamaše 8,50 „
kožane folle, suknjane folle, drjewjancy
stupnje za třěchikryjerj. turnowanske
stupnje, kožane sandale
Willy Sommer
w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 8.

Saisonske wupředawanje
Započatk pjatk, 31. julija
Zo bych hobrski skład mužacych, hólčacych a dźěłacych wobleko, mantlow, ulstrow a jupow po možnosći wuprózdnił a za nowu zymsku tworu městna dobył, dawam na wšě kupje
10 procentow rabata;
wulku dźělbu dźěłacych wobleko, mužacych, hólčacych a dźěłacych lěčnych wobleko, jakow, jupow a kholowow wotedawam samo
z 10—20 procentami rabata
Jenož dobra a najlépša sprawna twora!
Nichtó njekomdź tule z rědka přihódnu składnosć.
Pětr Hančka w Kulowje
Telefon 64.

Wulke
saisonske wupředawanje
wot 25. julija hač do 5. augusta
po wurjadnje tunich a poniž. płaćiznach.
Mužace wobleki; sportske wobleki; manchestrowe sportske wobleki, kordowe wobleki; wobleki za młodźencow, pacholow, hólcow a dźěći; barbojte a smuhate tkaninowe kholowy; manchestrowe kholowy, dobre čorne kožanosuknjane kholowy; Breecheske kholowy; módre kóperowe jaki a kholowy; lěčne kholowy, lěčne caki a žakety; lystrowe žakety; kholowy za młodźencow, pacholow, hólcow, kholowy ze štalčikom; laey do dźěła; kholowy z wjetšej brjuchowej šěrokosću; jaki do wětra (wšě wulkosće); gumijowe mantle atd.
A. Zwud. Mengerowa
w Budyšinje na Serbskich hrjebjach 6.
(mějećel Woldemar Menger)
Přez 40 lět wobstejacy, solidny a sprawny wobleczenjowy wosebity wobkhod.
Wosebje khudšim ludźom a dźěłaćerjam dawam składnosć, tak tunjo kaž je mi někak wožno, pola mje kupować.

Moje saisonske wupředawanje
fraje hišće hač do 3. augusta
Najpřihódniša kupowanska składnosć
k hermankej
Płaćizny so hišće bóle ponižene
Paul Otte w Budyšinje
na Žitnej hasy na Žitnej hasy

Chceće być sprawnje a tunjo posłuženi!
kupujće jězdne koła
a wše přisłušne dźěło kaž też šijace mašiny w jenož prěnjoklasnych a najlépje wupruhowanych znamkowych fabrikatach
pola
Waltera Pietschmanna w Budyšinje
na Wjelećanskej dróze 43, pódla nchdušeho hosćenca „Heiterer Blick“
Wulki skład!! Podźělnje płaćiš dowolamy!!
Schneider & Schulze při Krónje so porućatej, a wšelakich wěcow skład hobrski matej.

Do kóždeho serbskeho doma słušeja „Serbske Nowiny“

Wwb

WELS W BĚŁYM

Započatk wutoru, 28. julija 1925.

Wwb

Naša kruče přewjedžena zasada: — „Hobrscy wo wubjerku, najlěpši we kajkosći, najtuńši w płaćiznach“ — je dokanjała, zo mžachmy naše wobšěrne koło wotběrarjow wo wjele powjetšić. Tak trjechiće tež tukróć to prawe, hdyž naš běły tydźeń wopytaće. Budźemy Waše wočakowanja cyle wěsće dopjelnić.

Přinjesemy za žony: spódne tajle, košle za dźeń, košle za nóc, košlace kholowy, prynceske suknje z wušiwanjom wot najjednotišeho hač najwosebnišeho wuwjedźenja; gardiny wot dźerźaki a wjele druheho.

Naše płaćizny budźa Wam z nowa našu zamóžnosć pokazać. Hobrske powětrowe balony darmo. Štóž ma k nam wjacy kaž 6 km puća, temu puć zwrunamy.

Filialka w Halštrowje

Wwb Telef. 12 **Welsec kupny dom w Kulowje** Założ. 1868. Wwb

Filialka we Wojerecach.

Narunsanje mlokarskeje butry, margarina, najlěpša runje kaž dobra butra; kóždy přindże zaso po nju, punt **90**
tuk k pječenju najlěpši **68**, **swinjacy šmalc** **100**
kokosowy tuk, raffin. **68**, **suš. khribjetowy połć** **110**
jědźny wolij, najlěpši **67**, **hróžikowy wolij** z ruk. čisty **77**
Margarinowa, tukowa a jědźno-wolijowa wosebita předawarnja.
Theodor Schleinitz w Budyšinje na zadnej bohat. hasy 9.

Kedźbu!

K Budyšskemu hermankej; steju na Serbskich hrjebjach. Najwjetši wubjerk tkaninowych, somočanych a ječhańskich hordowych wobleków, šulskich wobleków, pacholacych a dźěćacych wobleków, somočanych kholowow, kožanych kholowow, Brecheskich kholowow z ječhańskeho korda, smuhatych a tkaninowych kholowow, zamkańskich wobleków, léćnych jakow, lystrowych jakow, jakow do wětra jakow za železničarjow a kalmukowych jakow.

Max Nowak w Budyšinje.

K Budyšskemu hermankej

poručam česćenemu wobydlerstwu Budyšina a wokolinu moje wurjadnje tunje a dobre

Greizske tkaniny za mužow a žony

z wosebitym rabatom saisonsk. wupředawanja

wo 10 procentow

Předawanski skład Greizskich tkaninow

(Greizer Stoff-Verkaufs-Lager)

Jan Dučman

w Budyšinje na Moltkowej drózy 1a.

Kedźbu Kedźbu

hač do 4. augusta, hermanske dny wotměwa so moje wulke

rumowanske wupředawanje

Jenož hódnostne twora, wudźerži plokanje, słónco a powětr, metr wot 75 pjenjezkow sem

Martha Hüttig na Hošic hasy 34

Jenož hišće hač do póndźele 3. augusta 1925

Pokažu hišće raz na samsnu přihódnu kupowansku składnosć mojeho

-saisonskeho-
wupředawanja

Hugo Pachaly

w Budyšinje před šnjeńskimi wrotami

Tunje hermanske poskićenje!

Mužace a pacholace wobleki, sportske a manchestrowe wobleki, kholowy do dźěla, njedźelske kholowy, jaki za zamkarjow a jaki do wětra, gumijowe mantle za mužow a žony.

Geißler z Lipiča

napřeća Spenkec hosćenca na Serbskich hrjebjach.

Ród serbski! Ród serbski!

Tworykupowace tow. w Budyšinje

— z. dr. z w. r. — Wareneinkaufsverein

Služimy WEVB **ludej!**

Přez 6000 sobustawow Samsna nalutowarnja
Samsna pjekarnja a kofejowa palerńja Wotdźělenje za wohnjowe zawěsćenje

14 předawarnjow

Samsny wosebity wobkhod manufakturnych tworow a wobuća

Našim česćenym sobustawam dawamy k wjedźenju, zo je **njedźelu, 2. augusta**

k hermankej

naš wosebity wobkhod kaž tež hłowny wobkhod na serb. hasy 7

tehorunja **wustajeńca hospodarskich wěcow** tam w zakonskim času wotewrjene.

Prosymy wosebje wjesne sobustawy, zo bychu jenož swój samsny wobkhod tutu njedźelu wopytali, dokelž smy dla hospodarskeje nuzy płaćizny jara ponižili.

Prosymy wobkedźbujće wukładne wokna!

Předawamy jenož sobustawam!

Předstejićerwo.

Meble a polstrowe twory

dobre a tunje poruča

Handrij Strympa

w Budyšinjes rózowej hasy 15.

MERSOVSKI Časniki

2 nowej žonjacej jězdnej kole

jene po **90 hriwn.**

ma na předań

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4.

4 kołče pčołow

z mjedom

su na předań

w Bukecach čo. 6.

Pytam při wysokej mzdźe wjele **dźowkow, wotročkow a pohonćow.**

Přistajerka Görlichowa

na Sukelńsk. hasy 1, Telefon 837.

Moje saisonske wupředawanje

traje hač do 3. awgusta

po bjezpřikładnje tunich płaćiznach při jenož hódnostnych tworach. Wulke dźělby su w płaćiznje wosebje zniżene,

na wšě druhe twory

10 procentow rabata

Alphons Schauseil w Budyšinje

Wobkedźbujće wukładźenja w mojich wukładnych woknach.

Dźeń 4. augusta, k hermankej

přinjesemy znate wulke wosebite poskićenja

Welsec kupny dom w Kulowje

Spušćow na serbska

holca

pyta so hnydom abo k 15. auguśtej do dobreje čěkeje swójby w Drježdźanach. Wysoka mzda a přizamknjenje k swójbje. Bliže je zhonić pola

G. Janka w Budyšinje.

Za ratarstwo!!

Poručamoj

fosforokisły kalk
mlokowy a wužitk. pólvr
konjacy žranski pólvr
jendź. žałzowy pólvr
konjace fluid
kormjeński pólvr za swinje
wolij pře borkawy muchacu papjeru
butrowy pólvr
čerstwu česnicku
(mórsku cybulu)

kaž tež wšě skónne lěkarstwa

Strauch & Kolde

w Budyšinje na Kamjeńtnej Hasy 3.

K hermankej

wurjadnje tunje płaćizny!

Zbytkne jenotliwe pory smělnje tunje!

Wjetše zbytkowne wobstatki barbojitych stupjow

k šnórowanju a zapanju, z dźiwinoweje kože, wurjedźenja 12.50 přenjeje rjadownje wot 12 sem

Dźěćace šnórowanske črije čorne 21,22 18/20 **2 80** 3,40	dźěćace stupnje ze spinkami brune 25/26 23/24 21/22 18/20 **3 35** 4,95 4,45 3,80	mužace šnórowanske črije, howj. boxowe wot **10 85** sem	
žonjace nizke stupnje brune k šnórowanju a zapanju wot **9 90** sem	žonj. črije k zapanju, brune howj. chev. z pryne. pjenkom **10 50**	žonjace stupnje k zapanju, Ia. lak. z małymi rjanost. brachami **12 50**	
nolćace a holcace šnórowanske črije howjaze boxowe 38/39 36,37 34/35 31,33 27/30 10.85 9,85 8,85 7.85 6.85	dźěćace šnórowanske črije howjaze boxowe 25/26 23/24 **4 50** 5,20	žonjace šnórow. črije wšelakich družin kože wot **7 85** sem	
pólne šnórow. črije howjaza šćěpjena koža 8,95 **6 75**	nizke črije z njebarb. kože wot **16 50**	škórnje z howjaceje kože, wysoke, wot **24 50** sem	

Franz Kühnberg, na Lawsk. hrjebjach 12 napřeća dźiwadła.

Wobkedźbujće moje wukładźenja we woknje.

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćerńja

w Budyšinje.

W běhu naju wulkeho wosebiteho předawanja možeće pola naju tunjo kupować. To dopokaža naju płaćizny.

Wulke mosebite reklamowe předawanje

wot soboty, 1. hač do 15. augusta.

Kofejowe servisy za 6 wosobow wot 4,50 hr. kofejowe servisy za 2 wosoby wot 2,25 „ chinęske kofejowe servisy, wopr. Tuppak za 6 wosobow, módre jenož 16,00 „ chinęske šalki, módre jenož 1,25 „ chinęske šalki, čerwjene jenož 1,35 „ porcilanowe kofejowe nopaški wot 0,20 „ kuchinske garnitury, w 22 dźělach wot 8.90 „ myjne garnitury z wulkej šklu wot 4,90 „	Wulka sadźba kamjeninowych šklow 6 běłych 1,45 hr. wulka sadźba kamjeninowych šklow 6 pisanych 1,55 „ kamjeninowe talerje, běłe, hłuboke abo nizke, bjez brachow jedyn 0,15 „ kamjeninowe talerje, módre, ze smuhu abo kromu, bjez brachow jedyn 0,25 „ kamjeninowe talerje, cyblowy mustr, hłuboke abo nizke, bjez brachow jedyn 0,26 „	Kamjeninowe wječerjeńske talerki, bjez brachow, běłe jedyn 0,12 hr. kamjeninowe wječerjeńske talerki, bjez brachow, pisane jedyn 0,20 „ kamjenin. kofejowe nopaški, běłe, jedyn wot 0,10 „ kamjenin. kofejowe nopaški, pisane, jedyn „ 0,15 „ selowe abo mukowe sudohjo, běłe jenož 0,95 „ kwětkowe hornicy wot 0,95 „ tortowa płata z kromu a rjanymi kwětkowymi mustrami 3,50 „
K hromadźenju taflowych servisow wotedawamoj porcilin z winowym łisćom	Krystalowe šklenčy, pisane, krasne mustry, w 6 barbach krjadowane, reklamowa płaćizna, jena 6.50 hr.	Wobhladajće sebi naju wulki wubjerk taflow. servisow za 6 a 12 wosobow a krystalowu wustajenou
Winowe šklenčy z rjanej wysokej nóžku, jena 0,50 hr. šklenčane talerki 10 štuk jenož 0.85 „ šklenčane kompoty jedyn jenož 0,12 „	Sadźba emajlowanych horncow, šěre, čežkeje kajkosće, 10—20 cm jenož 6,90 hr. emajlowane bowy, 28 cm jenož 1,55 „ emajlowane wanje, čežka kajkosć wot 4.50 „	Zacynkowane bowy 28 cm jenož 1,45 hr. zacynkowane wanje, podołhojte jenož wot 3,50 „ hospodarska waha wot 3,50 „
Sadźba alum. mašinskich hornecow, 10—26 cm, 7,50 hr. sadźba aluw. pražeńskich hornecow, 14—24 cm, 8,90 „ alum. kofejowy přecydźowak jenož 1,45 „ dźóliba alum. čerpanskich žlicow jenož 0,45 „	Alumin. jědźna žlica 0,10 hr. kofejowe młyny wot 2,50 „ plota, derje zanikowana wot 5.00 „ nože a widliški, Soling. wudźělk, 1/2 duc. wot 4,50 „	Klamorźki kopa jenož 0,20 hr. 3 drastowe dźerźaki jenož 0,10 „ karton alpaka-kofejowych žličkom 3,50 „ krjejawki po wurjadnje tunich płaćiznach
Zawarjenski aparat, dospołny ze zasadźenjom a thermometrom, reklamowa płaćizna 6,50 hr.	Konservowe šklenčy, z hubu duc. po znatych tunich płaćiznach	Gardinowe žerdźe, mosazne garnitury, witražowe žerdźe a žerdźe za čahanske gardiny wosebje tunjo

Najtuńša kupowarnja za hosćencarjow ♦ a towarstwa ♦

Seelenfreund & Co. w Budyšinje

Jenož na Lawskich hrjebjach 12 při měšćanskim dźiwadle. Njedźelu wot 11 hodź, wotewrjene!

Vogtlandske gardiny

meter po **50 pj.** — **Madraske gardiny,** też za małe wokna, krasne mustry, hobrsey wulki wubjerk. Witražowe tkaniny, jećki po 50 pj., kupanske ruby, ložowe přikrywy, wupjerki, počehnjenja, blidowe a komodowe přikrywy, sofowe a divanowe přikrywy, wóskowane přikrywy wšo jara tunjo

E. Erler w Budyšinje zwonka lawska hasa 10.

Nawěštki přinjesu wužitk!

Žony

Poručam swój wulki skład pischepoštow, měšacjnych a pischepadownych powjasow, podpalcžkow.

Steju rad k rěcže.

Wagnerowa w Budyšinje přeco. schulerstimi wrotami cło. 9.

Wobaliznu za nohi „Sanoped"

wuspěš. srědk při žłaz. nohach, bolacych nohach, so jětřacych ranach, trupach a zaćekliznach. Čo. 1-10,— hr., čo. 2-12,80 hr. čo. 3-15,45 hr. „Sanoped"-žalba 3,— hr., pólvr 1,60 hr. k zahojenju nuzny. Rozesł. na dobjerk (Nachn.) Lagerk. 231. Dresd. 1.

Płaćizny hódne

hermanske poskićenje!

Wšě wumyslome družiny

hódnostnych wobućow

wot kruteho stupnja do dźěła hač k najwosebnišemu luxusowemu stupnjej w bohatym wubjerku, najlěpšeho předźěłanja a wulkotneje sedźenskeje formy po wurjadnje

tunich płaćiznach.

Hermansku njedźelu wotewrjene.

Njeskomdźće składnosć, nakupujće sebi swoju potrjebu nětko.

Wobućowy dom

August Fähle

w Budyšinje na Zwonk. lawskej hasy 3.

Hermanske poskićenje

Wurjadnje přihódna składnosć ke kupowanju!

Tortowe platy, 30 cm w přeršku	3.50	Kuchinska garnitura w 22 dźělach	12.50
šalki, pisane, 1/2 ducenta	2.25	myjeńske garnitury běłe w 5 dźěl.	2.95
wuhlowy kašć z přikrywom	4.25	sadźba šklow w 6 dźělacu běłe	0.95
khlěbowa tyza najl. lakowana □	3.50	škla z wuškomaj, wulka	0.55
sćěnske kofejowe młyny ze złotej kromu	4.90	toiletowy bow	3.50
mjasokrajaki, płodowe prasy		S. S. S. konsole, kamjeninowe	2.25
rybowanske mašiny			

z małymi brachami

C. K.-zawarjenske šklenčy znaty najlěpši fabrikat	1/2	3/4	1	1 1/2	2 litrske
	45	48	52	60	65 pj.
zawarjeńske šklenčy k zawjazanju 3/4 1 litrske	20	25 pj	zasadźeńske šklenčy	9	5 litrske
zawarjeńske aparaty, kompletne z thermometrom 6.90				270	150 pj

gumijowe wobruča za wšě zystemy

Čajowe šklenčy, mustrowane 6 šklenčow	0.95	Muchiłojaki 10 štuk	0.35
alum. pyšne hornyc, sadźba 6 štuk	2.95	drastowe powješaki 6 štuk	0.35
ručna mjetlica z konj. hriwow I[a]	1.20	pomazkowa papjera 4 rólki	0.70
šatowy powjaz 25 metrow	1.95	klosetska papjera 5 rólkow	1.00
šćěće, woknace kože		kuchinske canki 1 rólka	0.20
S. S. S. konsole, ff lakowane	1.50	dźerźak za hornc. lapy a cyblu	0.70

Sadźba (4) alum. kuchin. tyzow 3.90 — sadźba (4) tyzow z mlokowoje šklenčy z patent. zamkadłom 6.50

Nože a widliški 1/2 duc., z čornymi čronami	3.00	Ručny špihel z blachowym wobłukom	0.45
zacynkowane bowy	1.50	česakowy kašćik ze špihelom	1.95
kupanske wanje zacynkowane	23.00	spiritusowe warjaki, ploty	
wanje podołhojte	3.25	plotowanske deski počehnjene	4.25
emajlowy bowy	1.75	wósk. sukno wšěch šěrokosć.	

Na emajlowe twory 10 procentow rabata.

Centralny kupny dom

w Budyšinje — na khěžorskej drózy 14.

Kedźbu!

Zhotowjenje wšelakich wuporjedźenjow na mužacych woblekach; wobleki so čišča a prasuja, nowe a stare wobleki so wobroćeja po solidnych płaćiznach

na Wysokej hasy 2 po 2 skhodomaj

K hermankej

wosebje

přihódne poskićenja

wšěch mojich tworow.

Njedźelu

je mój wobkhod w času wot 1/2 11 hač 12 hodźin a wot 1/2 2 hač 6 hodźin wotewrjeny.

Carl Horn nasl.

tworowy a meblowy kreditny dom

w Budyšinje

na Hłownym torhošću — nutrkhód na jerjowej hasy 2.

Nizke napłaćenje! Małe wotpłaćenje!

Dentist K. Pehse

na Hauensteinskej hasy čisło 5 — telefon čisło 1072

wotměwa zaso ręčne hodźiny